

Cõãmacũ mecũã wedesei

Tuyuca New Testament

This Bible is copyrighted by Wycliffe Bible Translators (Wycliffe.org) and is printed with permission by the Digital Bible Society (dbs.org) for non-commercial use.

This Bible is available for free download in a variety of digital formats at dbs.org/bibles.

San Mateo	4
San Marcos	35
San Lucas	54
San Juan	86
Hechos	111
Romanos	140
1 Corintios.....	155
2 Corintios.....	168
Gálatas	177
Efesios	183
Filipenses	188
Colosenses.....	192
1 Tesalonicenses	196
2 Tesalonicenses	199
1 Timoteo	201
2 Timoteo	205
Tito.....	208
Filemón	210
Hebreos.....	211
Santiago	222
1 San Pedro.....	226
2 San Pedro.....	231
1 San Juan	234
2 San Juan	238
3 San Juan	239
San Judas.....	240
Apocalipsis.....	242

San Mateo

Jesucristo ñecũsũmũã

1 Jesucristo ñecũsũmũãye wãme ãno jóanoã. Jesucristo Abraham pãrãmi, teero biiri David pãrãmi niinũnũsegũ niiyigũ.

2 Abraham Isaac pacũ niiyigũ.

Isaac Jacob pacũ niiyigũ.

Jacob Judá, cũũ sũwũsũmũã, cũũ baira pacũ niiyigũ.

3 Judá Fares pacũ, teero biiri Zara pacũ niiyigũ. Cũã paco Tamar niiyigo.

Fares Esrom pacũ niiyigũ.

Esrom Aram pacũ niiyigũ.

4 Aram Aminadab pacũ niiyigũ.

Aminadab Naasón pacũ niiyigũ.

Naasón Salmón pacũ niiyigũ.

5 Salmón Booz pacũ niiyigũ. Booz paco Rahab niiyigo.

Booz Obed pacũ niiyigũ. Obed paco Rut niiyigo.

Obed Isaí pacũ niiyigũ.

6 Isaí õpũ David pacũ niiyigũ.

David Urías nũmo niimirigomena Salomónrẽ pũnũcũtĩyigũ.

7 Salomón Roboam pacũ niiyigũ.

Roboam Abías pacũ niiyigũ.

Abías Asa pacũ niiyigũ.

8 Asa Josafat pacũ niiyigũ.

Josafat Joram pacũ niiyigũ.

Joram Uzías pacũ niiyigũ.

9 Uzías Jotam pacũ niiyigũ.

Jotam Acáz pacũ niiyigũ.

Acáz Ezequías pacũ niiyigũ.

10 Ezequías Manasés pacũ niiyigũ.

Manasés Amón pacũ niiyigũ.

Amón Josías pacũ niiyigũ.

11 Josías Jeconías, teero biiri cũũ baira pacũ niiyigũ.

Cũã niiritabere Babilonia dita macãrã Israelya pũna macãrãrẽ ñee, néewarucuyira cũãya dita Babiloniapũ.

12 Cũãrẽ néewari siro, Jeconías Salatiel pacũ niiyigũ.

Salatiel Zorobabel pacũ niiyigũ.

13 Zorobabel Abiud pacũ niiyigũ.

Abiud Eliaquim pacũ niiyigũ.

Eliaquim Azor pacũ niiyigũ.

14 Azor Sadoc pacũ niiyigũ.

Sadoc Aquim pacũ niiyigũ.

Aquim Eliud pacũ niiyigũ.

15 Eliud Eleazar pacũ niiyigũ.

Eleazar Matán pacũ niiyigũ.

Matán Jacob pacũ niiyigũ.

16 Jacob José pacũ niiyigũ. José María manũ niiyigũ. Coo Jesús paco niwũ sãa. Jesús Cũãmacũ beserigũ Cristo niĩ.

17 Teero tiiró, Abrahammena pũtũcũti catorce pũnarĩ macãrã basocãputiyira tãe David bauãritomena. Too síro Davimãna pũtũcũti catorce pũnarĩ macãrã basocãputinemoyira, tãe Israelya pũna macãrãrẽ Babilonia ditapũ cũãrẽ ñeewari siro. Too síro cũãrẽ ñeewari siro, catorce pũnarĩ macãrã basocãputinemoyira sũcã tãe Cristo bauãritomena.

Jesucristo bauãrigue

18 Jesucristo bauãrigue biiro wãayiro. María cũũ paco Josemãna manũcũtigodo tiyigo. Cũã pũarã niĩãdari sũguero, Espiritu Santo tutuaremena niipacó niitoayigo. 19 José coo manũ niigũdũ coo niipacó niirãre ñũagũ, “coore duujãgũda” jĩ wãcũmiyigũ. Cũũ basocã ãũgũ niijĩgũ, basocã tũcũropũ wedesãdũgariyigũ. Teero tiigũ, “yayióro coore duujãgũda” jĩ wãcũmiyigũ. 20 Cũũ teero wãcũrĩ, quẽẽõpũ ángele †cũũrẽ jĩiyigũ:

—José, David pãrãmi niinũnũsegũ, María ñãñarõ tiirwo. Boborã manirõ coomena wãmosiãya. Espiritu Santo cũũ tutuaremena coore niipacó wãari tiirigũ niwĩ.

21 Coo wĩmagũrẽ apagodaco. Cũũ wãmecũtigũdaqui Jesús. Cũũ wãme “basocãre netõnãgũ” jĩũdũgaro tiã. Cũũ basocã ñãñarã tiirã wapare netõnãgũdaqui, jĩiyigũ ángele.

22 Tee niipetire Cũãmacũ jĩrirobirora wãaro tiyiro. Profetare aterã jóadutyigũ:

23 Sũcũ numiõ ãmũmena niĩnaripaco, niipacó nii, pũnũcũtĩgodaco.

Cũũ wãme Emanuel niĩãdacu, †jĩ jóadutyigũ.

Emanuel “Cũãmacũ marĩmena niĩ” jĩũdũgaro tiã.

24 José wãcãgũ, ángele dutiariguere tiyigũ. Marĩare cũũya wiipũ néewayigũ, nũmocũtigũda jĩgũ. 25 Teero tiipacũ, coo wĩmagũ apaadari sũguero, coomena niĩnariyigũ. Bauãri siro, cũũrẽ “Jesús wãmecũtigũdaqui” jĩiyigũ.

Masĩrĩ basoca Jesurã ñãrã jearigue

2 Jesús Judea dita niirĩ macã Belãnpũ bauãyigũ.

Cũũ bauãrito, Herodes judiõaya dita õpũ niiyigũ. Teebũrecorire ãmũã masĩrĩ basoca muĩpũ mũãatirope macãrã Jerusalãnpũ jearira. 2 Toopũ jeara, sãĩñãyira:

—¿Judiõa õpũ niigũdũ noopũ bauãyiri? ãsã pũtopũ muĩpũ mũãatirope cũũyagũ ñocõãwũrẽ ñãawũ. Teero tiirã, cũũrẽ padeorã atiawũ, jĩiyira.

† Portugués: anjo. †† Isaías 7.14.

³ Tee quetire t̄orira Ōp̄ Herodere wedera jeayira. Teeré t̄ogú, bayiró w̄cūpatiyiḡ. Niipetira Jerusalén macārācā teerora w̄cūpatiyira. ⁴ Herodes niipetira paiaré dutirāre, teero biiri Moisés jóarigue buerāre s̄uocó, s̄āñáyiḡ:

—¿Cōāmacū beseriḡ noop̄ bauágudari? j̄iyiḡ.

⁵ Cūā ȳyira:

—Judea dita niiri macā Belén̄p̄ bauágudaqui. Teeré j̄i jóariḡ niw̄i profeta. Ateré jóariḡ niw̄i:

⁶ Belén Judea ditap̄ niiri macā b̄uri niiri macā mee niā atiditap̄re. Tiimacā macū ōp̄ w̄aaḡdaqui.

Cōāmacūyara Israelya p̄na macārārē cotegud̄ ni-iḡdaqui, j̄i jóariḡ niw̄i, j̄iyira.

⁷ Too síro Herodes yayiōremena mas̄iri basocare cū̄ p̄top̄ s̄uocó, cūārē s̄āñáyiḡ:

—¿Deero biiri peti ñocōāw̄ bauári? Ññurō wedeya m̄ācā, j̄iyiḡ.

⁸ Wedeari siro, Belén̄p̄ ticoco, cūārē j̄iyiḡ:

—W̄maḡ bauáriḡre s̄āñārā w̄aya. Cū̄rē b̄uará, ȳncārē wedera atiwa s̄ucā. Ȳncā cū̄rē padeoḡ w̄aaḡdaqui, j̄imiyiḡ.

⁹ Cū̄rē cūārē wedeari siro, netōjōāyira s̄ucā. Maap̄ cūā w̄ari, ñocōāw̄ cūāya macāp̄ cūā ñnariḡra cūā s̄guero s̄ḡuewayiḡ. W̄maḡ niiró sotoap̄ jeaḡra, ñocōāw̄ p̄t̄uāncāyiḡ. ¹⁰ Teero tiirā, ñocōāw̄rē bayiró ̄seniyira. ¹¹ Tiwiip̄ s̄ājeara, w̄maḡrē, cū̄ paco Maríamena niiḡrē ñayira. Ñicācoberimena jeacūmu, cū̄rē padeoyira. Too síro cūā néewaretibarire p̄ā, cū̄rē oro, s̄ip̄biro bauré sitiaññúre, teero biiri apeyé sitiaññúrecārē “mirra” w̄amec̄tirere ticoyira. ¹² Too síro Cōāmacū cūārē quē̄r̄p̄re “Herodere ñnarā c̄mer̄t̄arij̄ña” j̄iyiḡ. Teero tiirā, cūāya ditap̄ p̄t̄uawara, ap̄map̄ p̄t̄ajōāyira s̄a.

Egiptop̄ Jesuré néedutiwariḡ

¹³ Mas̄iri basoca p̄t̄uawari siro, ángele quē̄r̄p̄ Joseré j̄iyiḡ s̄ucā:

—W̄cāñā. W̄maḡrē pacoméñarā Egiptop̄ néedutiwaya. Toop̄ niijārā w̄aya ména. Ȳnc “néep̄t̄uatiya” j̄iir̄p̄, néep̄t̄uatiwa s̄ucā. Herodes w̄maḡrē s̄ād̄ḡḡ, āmaādutiḡd̄ t̄ii, j̄iyiḡ.

¹⁴ Cū̄ teero j̄iir̄ t̄ogú, ñamirā w̄cā, w̄maḡrē pacoméñarā Egiptop̄ néedutiwayiḡ. ¹⁵ Herodes catiró p̄ōt̄ēōrō niyira toop̄re. Cūā teero tiir̄guemena Cōāmacū j̄iir̄birora w̄aro tiyiro. Profetare ateré jóadutiwayiḡ: “Ȳnc macū Egiptop̄ niimiriḡre s̄owit̄i”, †j̄i jóadutiwayiḡ.

Herodes w̄marārē s̄ācōādutiriḡ

¹⁶ Too síro Herodes “mas̄iri basoca ȳnc j̄iidoj̄ya” j̄i, bayiró cúayiḡ. Teero tiiḡ, ̄m̄ā w̄marārē Belén̄p̄ niirārē, tiimacā wesap̄ niir̄cārē p̄acūmā d̄uaró c̄orāre s̄ācōāpetidutiwayiḡ. Mas̄iri basoca cū̄rē wederibirora “nocōr̄ā b̄ncāqui” j̄i w̄cūyiḡ. ¹⁷ Cū̄

teero tiidut̄iriḡemena profeta Jeremías jóare diamacū w̄aro tiyiro. Ateré jóariḡ niw̄i:

¹⁸ Ramā macāp̄re basocā booritua, bayiró utiri t̄onóyira.

Raquel p̄r̄amērā niin̄n̄sera numiāp̄ cūā p̄onarē bayiró utiyira.

Cūā p̄onarē s̄ārī ñnarā,

“w̄cūtutuaya” j̄iir̄ booriyira, †j̄i jóariḡ niw̄i.

¹⁹ Herodes diari, José Egiptop̄ra niyiḡ ména.

Toop̄ ángele quē̄r̄p̄ cū̄rē j̄iyiḡ:

²⁰ —W̄cāñā. W̄maḡrē pacoméñarā Israel ditap̄ néep̄t̄uawaya. W̄maḡrē s̄ād̄ḡḡmirira diap̄tijōāw̄, j̄iyiḡ.

²¹ Cū̄ teero j̄iir̄ t̄ogú, w̄cā, w̄maḡrē pacoméñarā néep̄t̄uatiwayiḡ Israel ditap̄. ²² Herodes macū Arquelao cū̄ pac̄re Judea dita ōp̄ wasoyiḡ. José tee quetire t̄ogú, cuiyiḡ. Judeap̄re w̄ad̄ḡariyiḡ. Cōāmacū quē̄r̄p̄ w̄denoriḡ niij̄ḡ, Galilea ditare netōjōāyiḡ s̄a. ²³ Toop̄ jeaḡ, Nazaret macāp̄ niiḡ w̄ayiḡ. Jesús toop̄ niiriḡemena profetas jóare diamacū w̄aro tiyiro. Ateré jóarira niw̄i: “Basocā cū̄rē ‘Nazaret macū niir̄ j̄iādacua’, j̄i jóarira niw̄i.”

Juan Bautista wederiḡ

3 Teeb̄recorire Juan basocāre w̄ameōtiri basoc̄ Judea ditap̄ basocā manir̄p̄ w̄ayiḡ. Toop̄ basocā cū̄ p̄top̄ jearāre wedeyiḡ. ² Ateré j̄iyiḡ: —Cōāmacū dutirē mar̄p̄re niādare jeadarop̄ tiia. Teero tiirā, m̄ā ñnarē tiirēre w̄cūpati, wasoyá, j̄iyiḡ.

³ Profeta Isaías †Juan tiādarere jóariḡ niw̄i:

S̄ic̄ yuc̄ manir̄, basocā manir̄p̄

bayiró b̄s̄r̄omena wedeḡdaqui:

“S̄ic̄ ōp̄ atiadarimarē quē̄narō tiir̄biro,

mar̄ Ōp̄ atiadari s̄guero,

m̄ā ñnarē tiirēre duuj̄, ññurō niyueya”, j̄iḡdaqui, †j̄i jóariḡ niw̄i.

⁴ Juanyáro sutiró camello póarimena tiir̄o niyiro;

cū̄ siat̄urida w̄ic̄ caseroda niyiro. Cū̄ yaarē yeseroa, macānc̄ macārā mumiāoco niyiro.

⁵ Jerusalén macārā, p̄ Judea dita macārā, teero biiri p̄ día Jordán wesa macārā cū̄ wederi t̄orā w̄ayira.

⁶ Cūā ñnarē tiirēre w̄denetōari siro, día Jordán̄p̄ cū̄rē w̄ameōtiyiḡ.

⁷ P̄ fariseo basoca, saduceo basoca w̄ameōtidutira jeari ñnaḡ, cūārē j̄iyiḡ:

—¡M̄ā tiidit̄op̄ra, j̄iit̄op̄ra niā! “Mar̄ w̄ameōtinorira d̄ic̄ niir̄, Cōāmacū bayiró cúare mar̄rē jearicu”, j̄i w̄cūremena atimiāj̄y m̄ā. ⁸ Diamacūrā m̄ā ñnarē tiirēre w̄cūpati, wasorā, m̄ā ññurō tiir̄c̄t̄iremena ññoñā. ⁹ “Ūsā Abraham p̄r̄amērā niin̄n̄sera niij̄rā, Cōāmacū ñnac̄orore ññurā niā”, j̄i w̄cūrij̄ña.

M̄ā w̄cūrēre wasohéri, Abraham p̄r̄amērā niirē wapamaníā. Cōāmacū booḡ, ate ̄t̄aperimēnarā Abraham p̄r̄amērā cotowéomas̄iqui. ¹⁰ M̄ā ñnarē tiid̄heri ñnaḡ, Cōāmacū m̄ārē cōāḡdaqui. Sicaḡ

† Jeremías 31.15. †† Isaías tíatop̄ Jesucristo atiditap̄ atiadarere jóayuriḡ niw̄i. †† Isaías 40.3.

yucɣɣɣ ñañaré dɣcascɣtirigɣre cōmeāmena nɣcōrime-
narɣra páata, pecamerɣ sóecōārō tiiróbiro múārē ti-
igúdaqui.

¹¹ Ñañaré tiirére wācūpati, wasoriguere ēñorárē
wāmeōtia ocoména. Āpī yɣɣ siro atiqui. Cūɣ yɣɣ
nemoró tutuagɣ niiqui. Cūɣ añunetōgɣ niiqui. Yɣɣpeja
cūɣrē sícārībírídōjācu. Cūɣpeja nemoró añurō tiigú-
daqui múārē: Espiritu Santore ticodiocogɣdaqui, múā-
mena niirucujāārō jīgú. Ñañarére sóecōārō tiiróbiro
múā ñañaré tiirére cōāgɣdaqui. ¹² Cūɣ trigore
ĩñanogɣdɣ tiiróbiro niī. Teeperire merēā, teesatirire
merēā cúūgɣdaqui. Teeperire ĩñanogɣdaqui cūɣye
ĩñanori wiipɣ. Teesatirire sóejāgɣdaqui pecame yati-
herimerɣ, jīyigɣ Juan.

Juan Jesuré wāmeōtirigie

¹³ Too síro Jesús Galilearɣ niīarigɣ día Jordánɣ
atiyigɣ Juan pɣtorɣ. Cūɣrē wāmeōtidutigɣ atiyigɣ.

¹⁴ Juanpe boorímiyigɣ. Cūɣrē jīyigɣ:

—Mɣɣpe yɣɣre wāmeōtigɣno niā. ¿Deero tiigú
“wāmeōtiya yɣɣre” jījī? jīyigɣ.

¹⁵ Jesús yɣɣyigɣ:

—Teero tiijāña ména. Niipetire Cōāmacɣ marĩrē ti-
idutírobirora tiiró booa, jīyigɣ.

Juan “jáɣ” jījī, cūɣrē wāmeōtiyigɣ. ¹⁶ Wāmeōtitoaari
siro, Jesús maajeánɣcāyigɣ. Wācūña maniró ĩmɣáse
pāōjōāyiro. Jesús Espiritu Santo sícɣ bua tiiróbiro
baugú diiátiri ĩñayigɣ. Cūɣpɣre jeapeayigɣ. ¹⁷ Teero
wáari, ĩmɣáserɣ wedeseri tɣoyíra:

—Āni yɣɣ macɣ yɣɣ bayiró maigú niī. Cūɣmena
bayiró ɣseniā, jīyigɣ.

Wātīārē dutigú Jesuré jīcōāsāmirigie

4 Too síro Espiritu Santo Jesuré basocá maniróɣ
néewanetōyigɣ, wātīārē dutigú jīcōāsāārō jīgú.

² Toopúre cuarenta bɣrecori, cuarenta ñamirí
yaariyigɣ. Too síro jɣabóayigɣ. ³ Wātīārē dutigú Jesús
pɣto wáa, cūɣrē jīyigɣ:

—Mɣɣ Cōāmacɣ macɣ niigú, atepá ĩtāpáre pā co-
towéoya, jīmiyigɣ.

⁴ Cūɣpe yɣɣyigɣ:

—Cōāmacɣye queti jóaripúɣ ate jóarigie niā:
“Yaaré díɣ basocáre catiri tiira”. Niipetire Cōāmacɣye
wedeseceā cūārē catiri tiia”, †jījī jóarigie niā, jīyigɣ.

⁵ Too síro wātīārē dutigú cūɣrē Jerusalénɣ “Cōā-
macɣya macá” cūā jījīri macɣɣ néewayigɣ. Toopúre
Cōāmacɣwii sotoarɣ néemɣ, ⁶ cūɣrē jīmiyigɣ:

—Mɣɣ Cōāmacɣ macɣ niigú, ānorúmena
bupudíaya. Cōāmacɣye queti jóaripúɣ ate jóarigie
niā:

Cōāmacɣ cūɣyara ángeleare mɣɣrē cotedutigɣdaqui.
Mɣɣrē ĩtāgáɣ ñaapeari jījīrā, bocañeādacua, ††jījī
jóarigie niā, jīmiyigɣ.

⁷ Jesús cūɣrē jīyigɣ:

† Deuteronomio 8.3. †† Salmo 91.11-12.

—Cōāmacɣye queti jóaripúɣ ate jóarigie niā: “Cōā-
macɣ mɣɣ Ópɣ wedeserere ‘¿diamacúrā niimiito?’ jījīrā,
cūɣrē tiieñodutirijāña”, †jījī jóarigie niā, jīyigɣ.

⁸ Too síro ĩtāgú ĩmɣánetōrigɣɣ néemɣāyigɣ sūcā.
Toopú niipetire atibúreco maquē macārĩrē, teero biiri
teemacārĩ cɣorére ēñopetijāyigɣ. ⁹ Cūɣrē jīmiyigɣ:

—Mɣɣ yɣɣre ñicācoberimena jeacúmu, “mɣɣ yɣɣ
ōpɣ niā” jījī padeorí, ate niipetire mɣɣrē ticogɣda,
jīmiyigɣ.

¹⁰ Jesús cūɣrē jīyigɣ:

—Wáagɣa, Satanás. Cōāmacɣye queti jóaripúɣ ate
jóarigie niā: “Cōāmacɣ mɣɣ Ópɣ sícɣrēna padeoyá.
Cūɣ dutiré díɣre tiyá”, †jījī jóarigie niā, jīyigɣ.

¹¹ Wātīārē dutigú wáajōāyigɣ. Angelea Jesuré tiápura
jeayira.

Jesús Galilearɣ buenɣcārigie

¹² Jesús “Juanré peresu sōnecoayira” jījīre tɣoyigɣ.

Teero tiigú, Galilea ditapɣ wáayigɣ. ¹³ Nazaret macārē
netōwá, Capernaumpe niigú wáayigɣ. Capernaum
Galileataro wesa, Zabulónya dita, teero biiri Neftalíya
dita wesapɣ niā. ¹⁴ Cūɣ toopú wáari, profeta Isaías
jóarirobirora wáaro tiyíro. Ateré jóarigɣ niiwí:

¹⁵ Zabulón, teero biiri Neftalícāya dita macārā,

día pairímaa wesa macārā,

día Jordán apeniñapɣ macārā,

teero biiri Galilea dita macārā judíoa niihērā

¹⁶ múā naĩtīārōɣ niirábiro Cōāmacɣyere tɣomasírícu;
añurō bóere ĩñarā tiiróbiro múārē netōnégɣdɣre
ĩñāadacu.

Diarira tiiróbiro niirā bóaneōrā niicu;
múā bóebatere ĩñarā tiiróbiro cūɣrē ĩñarā, ɣseniā-
dacu, †jījī jóarigɣ niiwí.

¹⁷ Jesús toopú jeagɣ, basocáre buenɣcāyigɣ. “Cōā-
macɣ dutiré múāpɣre niīadare jeadaropɣ tiia. Teero
tiirā, múā ñañaré tiirére wācūpati, wasoyá”, jīyigɣ.

Jesús bapari wai wasarí basocare “jāɣɣ” jījīrigie

¹⁸ Jesús Galileataro wesapɣ wáayigɣ. Toopú wáagɣ,
sícɣpōna pɣarárē bɣajeáyigɣ. Simón, apetóre Pedro
sɣonógú, cūɣ bai Andrés niyira. Wai wasarí basoca ni-
ijīrā, bapigɣ cōāño, wai wasara tiyíra. ¹⁹ Jesús jīyigɣ
cūārē:

—Jāɣɣ yɣɣmena. Múā mecūtígārē wai wasarí basoc-
ca niā; too síropɣre múā basocáre yé quetire añurō
wederí basoca wáaadacu sáa. Teeré wederí, pɣ
padeoádacua, jīyigɣ.

²⁰ Teeré tɣorá, máata cūāye bapiyucɣre toorá cúūjā,
Jesuména wáajōāyira.

²¹ Too netōwá, āpērā pɣará sícɣpōnarē ĩñayigɣ.
Zebedeo pōna Santiago, cūɣ bai Juan niyira. Cūā
pɣɣmena dooríwɣɣ bapiyucɣre jeesāñáyira. Jesús
cūācārē “jāɣɣ” jīyigɣ. ²² Cūɣ teero jījīr tɣorá, máata tii-
wɣrē, cūā pɣɣre cúū, wáajōāyira Jesuména.

‡ Deuteronomio 6.16. †† Deuteronomio 6.13. †† Isaías 9.1-2.

Jesús paꝛ basocáre buerigue

²³ Jesús niipetiro Galilea ditapꝛ judíoa neáre wiseripꝛ buewarucuyigꝛ. Āñuré queti “Cōāmacū dutiré múāpꝛe niīādare jeaadaro tiia” jīrere wedeyigꝛ. Niipetire cūā diarecūtire, cūārē ōpꝛūrī pūniré netōnéyigꝛ. ²⁴ Cūū teero tiiré quetire niipetira Siria dita macārā masīpetijōāyira. Teero tiirā, niipetira diarecūtirare cūū pꝛtopꝛ néewayira. Āpērā merēā biiré diarecūtira, āpērā ōpꝛūrī pūniré cꝛoráre néewayira. Wātā sāānorirare, ñamadiare cꝛoráre, wáamasīhērāre néewayira. Jesús cūārē netōnéyigꝛ.

²⁵ Paꝛ Galilea dita macārā, Decápolis macārī macārā, Jerusalén macārā, Judea dita macārā, día Jordán apeniñapꝛ macārā cūūrē nꝛnyira.

Jesús ĕtāgūpꝛ basocáre buerigue

5 Jesús paꝛ nꝛnyrī ĩñagū, ĕtāgūpꝛ mūāwawi. Toopꝛ cūū jeanuārī, ĩsā cūū buerā cūū pꝛto neāwū. ² Ateré buewi:

Ateré tiiráno ꝛseniya

³ —“Cōāmacū tiāpuremena díꝛ cūū booré tiimasīā” jīrāno ꝛseniya. Cōāmacū dutiré cūāpꝛe jeatoaa.

⁴ “Bóaneōrāno ꝛseniya. Cōāmacū cūārē yeeripūnapꝛ ꝛsenire ticogūdaqui.

⁵ “Īsā āpērā nemoró ꝛpꝛtī macārā niā” jī wācūhērāno ꝛseniya. Cūā Cōāmacū “ticogūda” jīri ditare ñeeādacua.

⁶ “Diamacū maquē, teero biiri āñurēre bayiró tidꝛgáranō ꝛseniya. Cōāmacū tiāpuremena cūū booré tiimasīādacua.

⁷ “Āpērāre bóaneō ĩñarāno ꝛseniya. Cōāmacū cūārē bóaneō ĩñagūdaqui.

⁸ “Āñuré wācū tꝛgueñarāno ꝛseniya. Cūā Cōāmacūrē ĩñāādacua.

⁹ “Āñuró niirecūtire wáari tiiráno ꝛseniya. Cōāmacū cūārē “ꝛꝛ pōna niīya” jīgūdaqui.

¹⁰ “Cūā Cōāmacū boorére tiiré wapa āpērā ñañaró netōrī tiinórāno ꝛseniya. Cōāmacū dutiré cūāpꝛe jeatoaa.

¹¹ “Múā ꝛꝛe padeoré wapa āpērā múārē ñañaró jī, ñañaró netōrī tiāādacua. Noo ñañaró niiré jīditoadacua múārē. Cūā teero tiirí, múā ꝛseniādacua. ¹² Too síropꝛe múā ĩmūāseꝛꝛ pairó wapatáre bꝛāādacua. Teero tiirā, bayiró ꝛseniña. Múārē tiiróbirora ñañaró tiāperucuyira múā sꝛguero niiriracārē profetare.

Jesuré padeorā móā, sīāwócore tiiróbiro niīya

¹³ “Marí yaaré poaaro jīrā, móārē sáāā. Múā móābiro niā atibúrecopꝛe. Móā ocare petirí, ocanemorí tiimasīña manicú. Tee deero tiāādarē mee niicu. Teero tiirā, teeré soperꝛtópꝛ cōājāꝛ. Basocā cꝛtadiyóꝛua.

¹⁴ “Múā sīāwócore tiiróbiro niā atibúrecopꝛe. Sica-macā ĕtāgū sotoapꝛ niirí macārē yayíomasīña manicú. ¹⁵ Basocā sīāwócorigare sīāārī siro, moocūriya. Teero tiiróno tiirā, ĩmūārōꝛe péoya, niipetira tiwiipꝛ niirārē

bóebatecoaro jīrā. ¹⁶ Tiigā sīāwócorobirora múācā basocā ĩñacoropꝛe āñuró tiirécūtiya. Múā āñuró tiirí ĩñarā, āpērācā múā Paꝛ ĩmūāseꝛꝛ niigūrē “āñunetōjōāgū niiqui” jīāādacua.

Moisére dutiré cūūrigue maquē

¹⁷ “Biirō wācūrijāña ꝛꝛe: “Moisére dutiré cūūrigue, teero biiri profetas jóariguere cōāgū atigꝛ tiāājīyī”, jī wācūrijāña. Teeré cōāgū mee atiwꝛ. Teeré “diamacūrā biirope niā” jīgū atiwꝛ. ¹⁸ ꝛꝛ ateréja diamacūrā jīā: ĩmūāse, atibúreco niiritabere Cōāmacū péerogā tee dutirére cōāriqui. Niipetire cūū “biirō wāādacu” jīirigue diamacū wáaro tiāādacu. ¹⁹ Tee dutirére péerogā netōnꝛcāgūno búri niigū niigūdaqui Cōāmacū Ōꝛū niirópꝛe. Āpērārē netōnꝛcārī tiigūnocā teerora biigūdaqui. Āꝛī tee dutirére diamacū tiigūnope, āpērārē teeré tiidutígꝛnope ōꝛū tiiróbiro niigūdaqui Cōāmacū Ōꝛū niirópꝛe. ²⁰ Múārē ate wedea: Moisés jóarigue buerā, teero biiri fariseo basoca “ĩsā Cōāmacū boorére āñuró tiia” jīmiya. Múā cūā nemoró Cōāmacū booréꝛe tiihéra, Cōāmacū pꝛtopꝛ wáaricu.

Cúare ñañaniā

²¹ “Tꝛojíyu múā ñecūšmūārē wederiguere: “Basocáre sīārījāña. Sīāgūno queti beserí basocꝛ pꝛtopꝛ néewa, wedesānogūdaqui”. ²² ꝛꝛpeja múārē ateré wedea: Cūūya wedegꝛmena cúagꝛno besegú pꝛtopꝛ néewa, wedesānogūdaqui. Cūūya wedegꝛe “mꝛ wapamanígū niā” jī buijāgūno Judíoare Dutirā Peti pꝛtopꝛ néewa, wedesānogūdaqui. Cūūya wedegꝛe “wáicꝛ tiiróbiro wācūrē cꝛoa mꝛjā” jīgūnorē pecameꝛꝛ sóecōārīꝛꝛo niā.

²³ “Teero tiigū, mꝛ Cōāmacūwiꝛꝛ Cōāmacūrē padeogū, aꝛeyenó ticogūꝛꝛ tiicú. Ticoadari sꝛꝛguerogā, wācūbꝛacu: “Yāa wedegꝛ cúa niiqui ꝛꝛmena; ꝛꝛ cūūrē ñañaró tiātꝛ”, jī wācūcu. ²⁴ Mꝛ ticoadarere duꝛpéo, cūūrē acabóre sāisꝛꝛguégꝛ wáaya. Teero tiārī siro, “Cōāmacūrē ticogūda” jīāriiguere ticoya sáa.

²⁵ “Mꝛerē wedesārigꝛmena queti beserópꝛ wáarara, boyeromena quēnosꝛꝛguéya. Quēnosꝛꝛguéheri, mꝛerē besegúꝛꝛe ticojāgūdaqui. Cūū surarapꝛe ticojāgūdaqui sáa. Cūārꝛa peresuwijꝛꝛ sōnecoadacua sáa.

²⁶ ꝛꝛ mꝛerē ateréja diamacūrā jīā: Mꝛ wapatípetihꝛꝛ, witríꝛꝛ, jīwī Jesús.

Āꝛī nꝛmorē ñeeaperijāña

²⁷ Jesús wedenemowī:

—Múā ate wederiguere tꝛojíyu: “Āꝛī nꝛmorē ñeeaperijāña”. ²⁸ ꝛꝛpeja ateré diamacūrā jīā: Sīꝛꝛ nu-miórē ñañarē tiidꝛgáremena ĩñagūno cūū wācūrēmenarā coomena ñañaró tiārigꝛbiro niitoaqui.

²⁹ “Diamacū macā capea ĩñarē †múārē ñañarēre tiirí tiibóꝛu. Teero wáari, tiigaré odewecōājāña. Teero tiiró, sicaróra múāya ōꝛū macārō cōōrī, āñujāā. Niipetiri ōꝛū pecameꝛꝛ cōōrīꝛꝛe, ñañanetōjōāꝛ. ³⁰ Diamacū

† “Capea ĩñarē” jīrē “marí ñañarē tiidꝛgáre” jīidꝛgáro tiia.

macã wãmo ìmúãrê ñañarére tiirí tiibócu. Teero wáari, tiiwãmoré páatacõãjãña. Teero tiiró, sicaróra múãya õpũũ macãrõ cõõrĩ, ãñujãã. Niipetiri õpũũ pecamepũ cõõrĩpeja, ñañanetõjõãcu.

Nũmosãnumiãrê cõãrijãña

³¹ 'Múã atecãrê tũojĩyu: "Nũmoré cõãgũ, 'atewapá mũũrê cõãã' jĩrĩpũrê jóa, coore ticoro booa". ³² Yũũpeja ateré diamacũrã jĩã: Sĩcũ cũũ nũmo ãpĩmẽna ñeeaperipacari, coore cõãgũ, coore ãmũãmena ñeeapearigo tiiróbiro pũtuári tiiquí. Sĩcũ cõãnorigomena nũmocũtigũcã ãpĩ nũmomẽna ñañarõ ñeeapepũ tiiróbiro pũtuãquĩ.

"Teerora tiíada" jĩrê maquẽ

³³ Tũojĩyu sũcã múã ñecũsũmũãrê wederiguere: "Mũũ 'Cõãmacũ wãmemena tiigũda' jĩrirobirora jĩditoro manirõ tiiyá". ³⁴ Yũũpeja ateré diamacũrã jĩã: Múã ãpẽrãrê "teerora tiigũda" jĩrã, Cõãmacũ wãmemena jĩrijãña. "Õmũãsemena diamacũrã jĩã", jĩrijãña. Õmũãsepũ Cõãmacũ dutiduiqui. ³⁵ "Atibũrecomena diamacũrã jĩã", jĩrijãña. Atibũrecocã Cõãmacũye dũpori pesaró tiiróbiro niirõ tiia. "Jerusalénmenacãrê diamacũrã jĩã", jĩrijãña. Tiimacãcã marĩ Õpũ tutuagũya macã niã. ³⁶ "Yáa dupumena diamacũrã jĩã", jĩrijãña. Múã teero jĩrẽmena sicadá póadare ñĩirida o butirida wáari tiimasĩricu. ³⁷ Múã tiíadara, "teerora tiíada" jĩñã; tiiríadara, "tiirícu" jĩñãña. Múã jĩñnemocorepũja wãtĩ wãcũrê niibocu.

Ñañarõ tiirí, cãmerijãña

³⁸ 'Múã ate wederiguere tũojĩyu: "Sĩcũ mũũrê capea páawari, mũũcã teerora cũũrê páawacãmeña. Upire páaperi, teerora cũũrê páapecãmeña". ³⁹ Yũũpeja ateré diamacũrã jĩã: Mũũrê ñañarõ tiigúnorê teero ññajãña. Cãmerijãña. Sĩcũ mũũrê wasopũro diamacũpere páari, apeniñapécãrê páaaro. ⁴⁰ Sĩcũ mũũrê queti beserĩ basocu pũtopũ néewa, besegũre "cũũ yũũre ñañarõ tiirígue wapa cũũyaro camisare ticodutiya" jĩboqui. Cũũ teero jĩrĩ, sotoá macãrõ mũũ sãñarõcãrê ticojãña, tooré cũũ booátã. ⁴¹ Surara apeyenórê sicaburo mũũrê néewadutiri, apeburó néewabosanemoña sũcã. ⁴² Mũũrê sãĩgũñorê ticoya. Apeyenórê mũũrê wasodũgari, "wasoria" jĩrijãña.

Ññatutirare maĩdutiirigũ

⁴³ 'Múã ate wederiguere tũojĩyu: "Mũũ menamacãrãrê maĩñã; mũũrê ññatutirapere ññatuti doocãmẽña". ⁴⁴ Yũũpeja ateré diamacũrã jĩã: Múãrê ññatutirare maĩñã. Múãrê ññarõ tiirãrê Cõãmacũrê sãĩbosáya. ⁴⁵ Múã teero tiirã, múã Pacũ ãmũãsepũ niigũ põna niãdacu. Cũũ ãñurã pũtopũ, teero biiri ñañarã pũtopũcãrê muĩpũ bóeri tiĩ. Cũũ booré tiirã pũtopũ, teero biiri cũũ booré tiihẽra pũtopũcãrê oco peari tiĩ. ⁴⁶ Múãrê maĩrã dícuere maĩrĩ, wapamanã. Romanuã õpũrê niyeru wapasébosari basoca teeré tiĩya.

† "Diamacũ macã wãmo" jĩrê "marĩ ñañarê tiirê" jĩdũgario tiia.

⁴⁷ Múãya wedera dícuere ãñurõ tiirã, ãñeenó ãñunemore ãpẽrãrê tiieñogari? Cõãmacũrê masĩhẽrã teeré tiĩya. ⁴⁸ Múã Pacũ ãmũãsepũ niigũ ãñurê tiirécũtigũ tiiróbirora ãñurê tiirécũtira niĩña.

Ññurõ tiiré maquẽ

⁶ 'Múã Cõãmacũye ãñurere tiirã, basocã ññacoropũ dícu tiieñorijãña. Múã teero tiirécũtiri, múã Pacũ ãmũãsepũ niigũ múã ãñurê tiiré wapa ticorénorê ticoriqui.

² Teero tiirã, múã bóaneõrãrê tiípura, máata ãpĩrê bayiró bũsũrómena mũũ tiípuariguere wedebatedutirijãña. Tiiditórepira teenórê tiirécũticua múã neãrê wiseripũre, teero biiri macã decopũre. Cũã tiípucua, ãpẽrã "ãñunĩ" jĩrãrõ jĩrã. Yũũ múãrê aterẽja diamacũrã jĩã: Cũã basocã teero jĩrê wapa wapatápetitoaya mée. ³ Múãpe bóaneõrãrê tiípura, múã menamacãrãrê wedebaterijãña. ⁴ Ticora, ññahẽõpũ ticoya. Múã Pacũ múã ññahẽõpũ tiirénorê ññagũ múã ãñurõ tiirã siro, wapatãre ticogũdaqui.

Cõãmacũrê sãĩrê

⁵ 'Múã Cõãmacũrê sãĩrã, tiiditórepira tiiróbiro tiirijãña. Cũã neãrê wiseripũ, macã decopũ nucũ, basocã ññañrõ jĩrã, sãĩcúa. Yũũ múãrê aterẽja diamacũrã jĩã: Cũã basocã teero ññarê wapa wapatápetitoaya mée. ⁶ Múãpe Cõãmacũ múã Pacũre sãĩrã, múãye sawiripũ sããwa, soperé biajã, cũũrê sãĩñã. Cũũ ññabũyaya manigũ niipacũ, múãmena niiqui. Cũũ múã ññahẽõpũ tiirénorê ññagũ múã ãñurõ tiirã siro, wapatãre ticogũdaqui.

⁷ Cõãmacũrê sãĩrã, ãñurõ wãcũripacara, sãĩnemósãrijãña. Cõãmacũrê masĩhẽrã teero tiicúa, "marĩrê pee wedeseremena tũogũdaqui" jĩrã. ⁸ Múãjã cũã tiiróbiro tiirijãña. Múã Pacũ múã boorénorê sãĩdari sũguero, masĩtoaqui. ⁹ Teero tiirã, biiro jĩ sãĩñã: Õsã Pacũ ãmũãsepũ niigũ, mũũrê quioniremena padeoáda.

¹⁰ Mũũ dutiré ãsãpũre niãdare jeaaro.

Õmũãse macãrã mũũ booré dícuere tiicúa; atibũreco macãrãcã teerora tiirã.

¹¹ Õsãrê búrecorecõrõ yaaré ticoya.

¹² ãpẽrã ãsãrê ññarõ tiirãre ãsã acabórobirora mũũcã ãsã ññarê tiirere acabóya.

¹³ Jĩcõãsãrenorê cãmotáya.

Õsãrê ññarõ wáari jĩgũ, netõnẽña.

Mũũ sĩcũrã dutirucugũdacu. Tutuanetõjõãgũ niã.

Mũũ sĩcũrã hũenipeogũno niirucujãña.

Teerora niãrõ.

¹⁴ ãpẽrã múãrê ññarõ tiirere acabóri, múã Pacũ ãmũãsepũ niigũcã múãrê acabógũdaqui. ¹⁵ Múã cũã ññarõ tiirere acabóheri, múã Pacũcã múã ññarê tiirere acabóriqui.

Betiré maquẽ

¹⁶ 'Múã beti, sãĩrã, tiiditórepira tiiróbiro tiirijãña. Cũã wãcũpatirabiro baujãcua. Jũabóarabiro baurã

wáanetōjācua, basocá cūā betirére ĩñaārō jīrā. Yux mǎārē ateréja diamacūrā jīā: Cūā basocá teero ĩñarē wapa wapatápetitoaya mée. ¹⁷ Mǎāpe beti, sāírā, di-apóa waacosé, āñurō wapaoarira niīña, ¹⁸ āpērā mǎā betirére masírjāārō jīrā. Mǎā Pacx ĩñabuxaya manigǔ niipacx, mǎāmena niiqui. Cūā mǎā ĩñahēōpex ti-irénorē ĩñagǔ mǎā āñurō tiíari siro, wapatáre ticogudaqui.

Īmǎāse maquērē néōcūyueya

¹⁹ Atiditá maquērē pee néōcūrijāña. Teeré butua yaacua; cǔtawi bóajōācu; yaarépira sāāwa, yaapetijācua. ²⁰ Teero tiiróno tiirá, Īmǎāsepex āñurē bǔarí tiádarepere néōcūyueya Cōāmacǔ booré ti-irucúremena. Teero tiirá, toopúre pee āñurē cǔoádacu. Toopúre mǎā néōcūrere butua tǔamasírícua; cǔtawiricu; yaarépira sāāwa, yaarícua. ²¹ Īmǎāsepex mǎāye niirí, Cōāmacǔye dícxre wǎcūādadacu.

Sīāwócoriga

²² Mǎāye capeari ōpǔūrírē sīāwócoriga tiiróbiro niīā. Mǎā capeari āñurí, āñurō ĩñaādacu; āñurō tǔomasīā-dacu; ñañaātā, ĩñaricu; tǔomasírícua. ²³ Mǎā ñañarē capeari cǔorá tiiróbiro niirí, mǎāye ōpǔūrírēre naĩtīārō tiiróbiro niīā. Cōāmacǔyere masíría. Tee naĩtīāre ñañanetōjōāā.

Niyerure maĩrā, Cōāmacǔpere maĩrícua

²⁴ Sīcǔ pǔarārē padecotemasíríqui. Sīcǔrē maĩríqui; āpírēre maĩquí. Sīcǔrē padeoquí; āpírēre netōñcǎquí. Mǎā niyerure maĩrā, Cōāmacǔpere maĩrícua.

Cōāmacǔ dutiré mǎāpǔre niīadarere boosǔguéya

²⁵ Teero tiigǔ, mǎārē ateré wedea: Mǎā niirecǔtirere wǎcūpatirijāña. “¿Ñeenó yaaadari; ñeenó sīniādari; ñeenó sāñaādari marí?” jī wǎcūpatirijāña. Marí catirépe yaaré nemoró wapacǔtía. Maríye ōpǔūrírē su-ti nemoró wapacǔtía. ²⁶ Minipōnárē ĩñañate mǎā. Cūā oteriya. Oteré dǔca seeríya. Teedǔcare ĩñanore wis-eripex ĩñanoriya. Teero tiirípacari, mǎā Pacx Īmǎāsepex niigǔ cǔārē yaaré ticoqui. Mǎāpe minipōná nemoró wapacǔtía. ²⁷ Mǎā bayiró wǎcūpatira, bǔcxánemoricu.

²⁸ ¿Deero tiirá mǎā sutipére wǎcūpatii? Coori macǎñcǔ maquērē wǎcūña. Tee booró wiicú. Paderipacaro, suti suaripacaro, suti āñurē sāñarē tiiróbiro baua. ²⁹ Teero biipacari, yux ateré jīā: Salomón suti āñurē peti sāñapacx, coorire sīcǎrībíríyigǔ. ³⁰ Sicabǔrecora tee catia; azebúreco sīniáriguex boea; too síro sóejānoā. Teero wáapacari, Cōāmacǔ teecorire āñurē suti sāñarō tiiróbiro baurí tií. Mǎāpereja āñunemorō cotequi. Mǎā péerogā padeoré cǔorá niīā. ³¹ Teero tiirá, “¿Ñeenó yaaadari; ñeenó sīniādari; ñeenó sāñaādari marí?” jī wǎcūpatirijāña. ³² Atibúreco macārā Cōāmacǔrē padeohéra tee niipetirere wǎcūpatiya. Marí Pacx Īmǎāsepex niigǔ mǎā boorénorē masítoai mée. ³³ Mǎāpe Cōāmacǔ dutiré

mǎāpǔre niīadarere boosǔguéya. Teero biiri diamacǔ cǔū boorére tiinǔnǔseya. Teero tiirí, niipetire mǎārē dǔsarére ticogudaqui. ³⁴ Teero tiirá, “¿ñamigārē deero wáamiādariye?” jī wǎcūpatirijāña. Azebúreco maquērē mǎā ñañarō netōādarere wǎcūpatisǔgueri-jāña. Mecǔā maquē dícxre wǎcūña. Mecǔārē mǎārē wǎcūpatiri tiíadare niitoaa.

Āpērārē ĩñabeserijāña

⁷ Āpērārē ĩñabeserijāña. Mǎā ĩñabeseheri, Cōā-macǔcǎ mǎārē ĩñabeseríqui. ² Mǎā āpērārē wedepatiriborora mǎācǎ wedepatinoādadacu. Mǎā āpērārē pee ñañarō jīrí, queoró mǎācǎrē jīnoādadacu. ³ Mǔyaya wedegǔya capearx pasarí manarōrē ĩñaā. ĩñapacx, mǔyaya capearx pasarí dǔcapereja ĩñaria. ⁴ Mǔyaya capearx yucǔdǔca pasanopacx, ¿deero tiigǔ mǔyaya wedegǔre, “mǔyaya capearx pasarí manarōrē néecōāma” jīrí? ⁵ ¿Ñañagǔ, tiiditórepigǔ! Mǔyaya capearx niirí dǔcapere néecōāǔgueya. Cōātoagǔx, āñurō ĩñagǔdadacu. Teero tiigǔ, mǔyaya wedegǔya capearx pasarí manarōrē néecōāgǔdadacu.

⁶ Cōāmacǔrē boohéranorē cǔūye queti āñurere wederijāña. Cǔānorē wedera, díayiare āñurere ticora ti-iróbiro tiicú. Díayia cúaāmarā āñurē ticopacari, mǎārē cǎmenǔcǎ bacajācua. Cōāmacǔrē padeodǔgáherare cǔūye āñurē maquērē wederijāña. Cǔānorē wedera, yesea watoarx ñaquēda wapapacáridare déecūrā ti-iróbiro tiicú. Yesea tiidaré cǔtatábatejācua. Cōāmacǔrē boohérare búrí peti cǔūyere wedecu.

Cōāmacǔrē sāĩñá

⁷ Cōāmacǔrē sāĩñá. Sāĩrí, cǔū mǎārē ticogudaqui. Āñurere āmaārā tiiróbirora sāĩrucújāña. Sāĩrucújārā, bǔaádacu. “Sope páōña yǔre” jīgǔ tiiróbiro sāĩdúrijāña. Sāĩdúheri, “jǎx” jīgǔdadacu. ⁸ Sāĩgǔno cǔogǔdadacu. Āmaāgǔno bǔagǔdadacu. “Páōña” jīgǔno páōnogǔdadacu.

⁹ Mǎā pōna mǎārē wǎabere sāĩrí, cǔārē ũtǎpere ticoricu. ¹⁰ Wai sāĩrí, āñarē ticoricu. ¹¹ Mǎā ñañarē tiirá niipacara, mǎā pōnarē āñurere ticomasīā. Marí Pacx Īmǎāsepex niigǔpe cǔūrē sāĩránorē nemoró āñurere ticomasíqui.

¹² Mǎā āpērārē mǎārē āñurō tiirí booa; mǎācǎ teero-ra cǔārē āñurō tiiyá. Teeré Moisére dutiré cǔūrigue, teero biiri profetas jóarigue tiidutía.

Esahéri sopegā

¹³ Esahéri sopegārē sāāwaya. Pecamepex sāāwari sopepe esarí sope niīā; pecamepex wáarima esaríma niīā. Toopére pax sāāwaya. ¹⁴ Catiré petihéropex sāāwari sopepeja esahéri sopegā niijāā. Toopú niijeari-ma esahérima niīā. Sīquērārā catiré petihére bǔaáya.

Yucǔgǔre tiigǔ dǔcamena ĩñamasínoā

¹⁵ Āpērā “ǔsā profetas niīā” jīditorare tǔoríjāña. Cǔā āñurá tiiróbiro baumiya. Oveja āñurágā tiiróbiro baumiya. Teero baupacára, cǔā wǎcūrēpǔre yáíwa

cúaãmarã tiiróbiro wãcũyã. ¹⁶ Múã cũãrẽ cũã ti-irécütiremema ñhamasĩadacu. Potagũ use dũcacætiria. Wĩsõcã ipitire dũcacætiria. ¹⁷ Yucũgũ ãñurígũno ãñurẽ dũcacætia; sĩniãtirigũno ñañarẽ dũcacætia. ¹⁸ Ñañurígũno ñañarẽ dũcacætiricu; ñañarígũno ãñurẽ dũcacætiricu. ¹⁹ Ñañarẽ dũcacætirigũno páata, pecamepũ sóecõãjãnoãdacu. ²⁰ Teerẽ tiiróbirora jĩiditopirare cũã tiirécütiremema ñhamasĩadacu.

Niipetira Cõãmacũ pũtopũ wáaricua

²¹ "Pau yũre "Õpũ" jĩpacara, cũã niipetira Cõãmacũ pũtopũ wáaricua. Yũ Pacũ ãmũãsepũ niigũ boorẽ ti-iráno dícu wáaadacu. ²² Cõãmacũ basocãre wapa tiãdari bũreco jeari, pau yũre jĩmiãdacua: "Õsã Õpũ, mũwãmemena basocãre buewũ; mũwãmemena wãtĩãrẽ cõãwionecowũ; mũwãmemena pee ãñurẽ ti-iẽñowũ sũcã", jĩmiãdacua. ²³ Cũã teero jĩpacari, "mũãrẽ masĩria yũyã" jĩgũdacu. "¡Mũã ñañarẽ tiirĩra niĩ; witiwaya!" jĩgũdacu.

Pũawĩ tiinũcãre queti

²⁴ Teero tiigũ, yũ wederẽre tũo, yũ wederirobiro ti-igũno masĩgũ tiiróbiro niĩ. Masĩgũno wii tiigũ, coasãwa, ãtãgãpũ jea, botarĩ nũcõ, wii tiimũãqui. ²⁵ Too síro oco pea, díã pota, wĩno wẽẽ, tiwiipũ oco õmatucopacari, peedĩaricu, ãtãgã sotoapũ nũcõãri wii niijĩrõ. ²⁶ Yũ wederẽre tũo, yũ wederirobiro ti-ihégũnope tũorígũ tiiróbiro niĩ. Tũorígũno wii tiigũ, ditatupari yepapũ wii tiimũãqui. ²⁷ Too síro oco pea, díã pota, wĩno wẽẽ, tiwiipũ oco õmatucori, jõẽcodiacu. Jõẽcodia mũtãpetijõãcu, jĩwĩ.

²⁸ Jesús teerẽ buepetiari siro, basocã cũũ buerẽre tũomanijõãwã. ²⁹ Dutirẽ cũogũ tiiróbiro buewi. Moisés jóarigue buerã tiiróbiro bueriwi.

Jesús õpũ bõagũre netõnérigue

8 Jesús ãtãgũpũ niãrigũ diijeãri, pau basocã cũũrẽ nũnyĩra. ² Cũũ maarpũ wãari, sĩcũ õpũ bõagu cũũ pũto wáayigũ. Ñicãcoberimena jeacũmuyigũ: —Õpũ, mũwã yũ diarecütirere netõnédũgagũ, netõnemasĩã, jĩyigũ.

³ Jesús cũũrẽ ñaapeó, jĩyigũ:

—Netõnédũgaga. Diaremanigũ pũtũyã, jĩyigũ.

Máata cũũyã õpũ bõare yatijõãyiro. ⁴ Jesús cũũrẽ jĩyigũ:

—Aterẽ ãpẽrãrẽ wedegũ mee tiiwã, jĩmiyigũ—. Pairẽ ãñogũ wáaya, "ãñujõããyĩ" jĩdutigũ. Too síro sũcã Cõãmacũrẽ ticoya, mũwã diare netõãrigũ wapa wap-atírono tiigũ. Teerẽ tiidutirigũ niwĩ Moisés. Mũwã teero tiiyã, basocã niipetira mũwã diare netõãrigũre masĩãrõ jĩgũ, jĩyigũ.

Jesús cien surara dutigũre padecotegũre netõnérigue

⁵ Jesús Capernaumpũ sããwari, sĩcũ cien surara dutigũ cũũ pũto atiwĩ. Cũũrẽ tiãpure sãwĩ:

⁶ —Õpũ, yũre padecotegũ wiipũ cõããwĩ. Cũũ wãamasĩriawĩ. Bayirõ peti pũnisĩjããwĩ, jĩwĩ.

⁷ Jesús cũũrẽ yũwĩ:

—Jãũ. Netõnégũ wãagũda, jĩmiwĩ.

⁸ Cien surara dutigũ cũũrẽ yũwĩ:

—Õpũ, yũ bũri niigũ niĩã. Teero tiigũ, yũ mũwãrẽ yãa wiipũ "sããatiya" jĩmasĩriga. Mũwã sããwaripacari, "netõãrõ" jĩcoremenarã yũre padecotegũ netõjõãgũdaqui. ⁹ Yũ ãpẽrã dutirẽ docapũ niĩã. Yũwã surarare dutia sãa. Yũ sĩcũrẽ "wáaya" jĩrĩ, wãai. ãpĩrẽ "atiya" jĩrĩ, atii. Yũre padecotegũre "biro tiiyã" jĩrĩ, tiii, jĩwĩ.

¹⁰ Jesús cũũ jĩrẽre tũogũ, tũomanijõãwĩ. Cũũrẽ nũnyĩãrẽ jĩwĩ:

—Yũwã aterẽã diamacũãrã jĩã: Israelpũre ãni tiiróbiro padeorẽ cũogũre bũajeãñariga. ¹¹ Mũãrẽ aterẽ wedea: Niipetiropũ macãrã pau, ãni romanuãyũ tiiróbiro Cõãmacũ Õpũ niirõpũ jeaadacu. Toopũ Abraham, Isaac, Jacobmena yaaduiadacu. ¹² Pau Cõãmacũ sũosũguémirirape cũã padeohẽre wapa naĩtĩãrõpũ cõãdioconoãdacua. Toopũ pũnisĩra bacadiyõ, uti-adacu, jĩwĩ.

¹³ Jesús cien surarare dutigũre jĩwĩ:

—Mũyã wiipũ pũtũawagũ. Mũwã padeoãrirobirora wáaadacu, jĩwĩ.

Toorã cũũrẽ padecotegũ netõjõãyigũ.

Jesús Pedro mañecõrẽ netõnérigue

¹⁴ Jesús Pedroya wiipũ wáayigũ. Tiwiipũ sããjeagũ, Pedro mañecõrẽ wiorécütipesagore bũajeãyigũ.

¹⁵ Coore wãmopũ padeñãyigũ. Cũũ teero tiirã, wiorẽ tatijõãyiro. Coo wũmũnũcã, cũãrẽ yaarẽ ecayigo.

Jesús pau diarecütirare netõnérigue

¹⁶ Nãicũmurĩ, basocã Jesús pũtopũ pau wãtĩã sããnorirare nẽjeayira. Cũũ sĩcãrĩ wedesecoremenarã wãtĩãrẽ cõãwionecoyigũ. Niipetira diarecütiracãrẽ netõnẽpetijãyigũ. ¹⁷ Cũũ teero tiirĩ, profeta Isaías jóarirobirora wãaro tiiyiro. Aterẽ jóarigũ niwĩ: "Marĩ tutuherere, marĩ diarecütirere cũũpeja netõnẽjãwĩ", jĩ jóarigũ niwĩ.

Jesuré nũndũgãmimiraye queti

¹⁸ Jesús pau cũũ pũtopũ neãnũcãrĩ ñãgũ, ãsã cũũ buerãre: —Jãmũ, tĩãwaco iinĩãpũ, jĩwĩ.

¹⁹ Sĩcũ Moisés jóarigue buegũ Jesús pũto wãa, jĩwĩ:

—Basocãre buegũ, noo mũwã wãaro yũ mũwãrẽ nũnyĩgũda. Mũwã buegũ niidũgaga.

²⁰ Jesús cũũrẽ yũwĩ:

—Wãicũra cãnirẽ tutiri cũoóya. Minipõnã põnacütire sutiri cũoóya. Yũ niipetira sõwũpeja cãnirõ cũorã, jĩwĩ.

²¹ ãpĩ cũũrẽ nũnyĩãrẽ jĩwĩ:

—Õpũ, yũ pacũ diari siro, yaatõagũpũ, mũwãmena wãagũda sũcã, jĩmiwĩ.

²² Jesús cũũrẽ yũwĩ:

—Yũwãmena wãadũgagũ mecütĩgãrã yũre nũndõãjãña. Yũre padeohẽra diarirapũ tiiróbiro niitoaya. Cũũ basiro cãmerĩ yaaãro, jĩwĩ.

† *Isaías 53.4.*

Jesús wīnoré, ocoturíre nēcūárí tiirígue

²³ Jesús dooríwup̄ mēāsāwī. Ūsā cūū buerá bapacūtíwup̄. ²⁴ Ūsā tīāwari, wīno bayiró wēēcūtatiwup̄. Dooríwup̄re ocoturí páabatesāwū. Jesupé cānigū tiiwí.

²⁵ Teero tiirá, ūsā cūū p̄to wáa, wācōrārā, cūūrē jīwū: —Ūsā Ōp̄ū, netōñēña! ¡Marí duadiarap̄ tiara! jīwū.

²⁶ Jesús ūsārē yūwī: —¿Deero tiirá nocōrō cuii? Múā péerogā padeoré cworá niā.

Jītoa, wēm̄necā, wīnoré, ocoturíre nēcūādutiwi. Nēcūāpetijōāwū.

²⁷ Ūsā tīnamanijōājīrā, cāmerí wedesewū:

—¿Nīirūno basocū niimī āni? Cūūrē wīnop̄era, ocoturíwup̄ra yūwī, netōnecāria, jīwū.

Gadara macārā wātīā sāānoriraye queti

²⁸ Jesús apeniñap̄ Gadara ditap̄ tīājeari, ūmūā p̄arā masācooperi watoap̄ niīārira cūū p̄to atiwa. Cūā wātīā sāānorira niwā. Bayiró peti cúaāmarā niwā ména. Teero tiirá, basocā tiimāp̄re netōwāriyira.

²⁹ Jesuré tīnarā, acaribíjōāwā:

—M̄necā Cōāmacū macū, ūsārē potocōrijāña. ¿Ūsārē ñañarō netōrī tiigū atiarí? Ūsā ñañarō netōādarō jearia ména, jīwā.

³⁰ Cūā beru p̄ra yesea yaanucūwā. ³¹ Wātīā basocāp̄re niirā Jesuré bayiró sāiwā:

—M̄necā ūsārē cōāwionecogūja, íniā yeseap̄re sāāwadutiya, jīwā.

³² Jesús: —Teerora tiiyá, jī yūwī.

Cūū teero jīrīrā, basocāp̄re niīārira witiwa, yeseap̄re sāāwatu niwā. Niipetira yesea opatūdip̄ cūtēcūtūbuawa, opatarop̄ ñaāñūā, duajōāwā.

³³ Yesea coterí basoca cuicocūtūawa. Macāp̄ jeara, wātīā sāānorira niimiārirare wāariguere wedepetirira niwā. ³⁴ Teeré t̄orā, tiimacā macārā niipetira Jesús p̄top̄ jeawa. Cūūrē tīnarā, biiro jīwā:

—¡Wāagua! Ūsāya ditap̄re p̄tūārijāña, jīwā.

Jesús wáamasīhēgūrē netōnérigue

⁹ Jesús dooríwup̄ mēāsā, cūūya macāp̄ cāmecótīāwī sūcā. ² Toop̄ āp̄erā sīcū wáamasīhēgūrē cōārōmena Jesús p̄top̄ ñoonéjeyira. Jesús cūā padeorí tīnagū, wáamasīhēgūrē jīyigū:

—Yáa wedegū, wācūtutuaya. M̄necā ñañaré tiirére acabónotoaa, jīyigū.

³ Sīquērā Moisés jóarigue buerá toop̄ niyira. Cūā Jesús jīrēre t̄orā, wācūyira: “Āni Cōāmacūrē ñañarō wedesegū tīi”, jī wācūyira.

⁴ Jesús cūā wācūrēre masījigū, sāīñáyigū:

—¿Deero tiirá múā ñañarō wācūi? ⁵ Āniré “m̄necā ñañaré tiirére acabónotoaa” yūwī jīrī, tee cūūrē acabónoāriguere tīnaricu múājā. Yūwī “wēm̄necā, wáaya” jīrīp̄ereja, cūū wēm̄necārī tīnā múā. ⁶ Yūwī niipetira sōwū niā. Teero tiigū, atiditap̄re basocā cūā ñañaré tiirére acabómasīā. Yūwī dutirére múārē ēñogūda, jīyigū cūūpeja.

Wáamasīhēgūrē jīyigū:

—Wēm̄necāña. M̄necā cōārōrē néep̄a, m̄necā wiip̄ p̄tūawaya, jīyigū.

⁷ Wáamasīhēgū niimiārigū wēm̄necā, cūūya wiip̄ p̄tūajōāyigū. ⁸ Basocā teero tiirí tīnarā, cuijōāyira sáa. Cōāmacūrē ūsenire ticoyira, cūū basocāre duti-masīrere ticori tīnarā.

Jesús Mateore s̄orígue

⁹ Jesús too netōwágū, yūwīre tīnab̄awī. Yūwī romanuā ōp̄rē niyeru wapasébosari basocū niimiwū. Jesús yūwīre yūwī paderóp̄ duri tīna: —Jām̄ yūwīmena, jīwī. Teero tiigū, wēm̄necā, cūūmena wáawū.

¹⁰ Too síro yáa wiip̄ yaadiwi cūū buerāmena. Cūā yaaritabe, āp̄erā p̄ra niyeru wapasébosari basoca, āp̄erā ñañaré tiirā jeawa. Cūāmena yaadiwa.

¹¹ Fariseo basoca teeré tīnarā, cūū buerāre sāīñáwā:

—¿Deero tiigū múārē buegū niyeru wapasébosari basocamena, ñañaré tiirāmena yaai? jīwā.

¹² Jesús teeré t̄ogū, jīwī:

—Diaremanirā ūcotigūre boorícua; diarecūtira dícu ūcotigūre boocúa. ¹³ Cōāmacūye queti jóarip̄re ate Cōāmacū jīriguere buenemorā wáaya sūcā: “Wáicūra sópeora dícuere tīnad̄gariga; āp̄erāre bóaneō tīnarépere nemoró tīnad̄gaga”, t̄jīā. Yūwīre “āñurē dícu tiia” jīrārē āmaāgū atiriwū; ñañaré tiirāpere āmaāgū atiwū, jīwī.

“¿M̄necā buerá deero tiirá betiríi?” jīrigue

¹⁴ Too síro Juan buerére n̄necā Jesús p̄to ati, cūūrē sāīñáwā:

—Ūsā, teero biiri fariseo basoca betia. ¿Deero tiirá m̄necā buerāpe betiríi? jīwā.

¹⁵ Jesupé cūārē jīwī:

—Wāmosíagūdu boocōrira bóaneōrā niimasīriya, cūū cūāmena niirí. Too síro cūū néewanogūdaqui. Teero wáari siro, betiādacua.

¹⁶ ‘Sīcū sutiró b̄c̄urore mama caseroména seereturiqui. Teeré tiātā, coserí, mama caserope wēed̄u, b̄c̄u caserope yigajōārí tiicū. Teero tiirí, pairí cope yiganemocu. ¹⁷ Teerora mama vinorē wáicūra caseropori b̄c̄up̄orimena posetīnoricu. Teeré tiirí, w̄ga, teepori esarí, podojōācu. Vino píobatejōā, teeporicā cōjōācu. Teero tiirá, mama vinorē mamap̄orip̄ posetīnoā. Biiro tiirí, vinorē c̄o, tiipocārē c̄orucūadacu, jīwī. ††

Jairo macōye queti; Jesuyáro sutiró padeñárigoye queti

¹⁸ Jesús cūāmena wedesegū tiiríra, sīcū judíoa neārí wii dutirá menamacū jea, Jesús p̄to ñicācoberimena jeacūmu, jīwī:

—Yūwī macō mecūtīgā diajōāwō. Jām̄ yūwīmena. Nāapeógū atiya. M̄necā ñaapeóri, masāgōdaco, jīwī.

¹⁹ Teero jīrī t̄ogū, Jesús cūūmena wáawi. Ūsā cūū buerācā cūūrē bapacūtíwawū.

† Oseas 6.6. †† Jesús cūū bueré wéomasīña maniā fariseo tiirémena jīgū tiyigū.

²⁰ Ūsā cūyaya wiipɛ wáari, sícō numió doce cūmarí beti niiré teero niirucujāgō Jesús sucubírope ati, cūy-yaro sutiró yapapɛ padeñárigo niiwō. ²¹ Coo wācūyigo: “Yɛɛ cūyaro sutiró padeñáremenarā netōjāgōdacu”, jīi wācūyigo. ²² Jesús cāmenɛcā coore ĩña, jīiwī:

—Yáa wedego, wācūtutuaya. Mɛɛ padeojīgō, netōnénoārigopɛ pɛtɛáa, jīiwī.

Cūy teero jīirā, máata diaremanigō pɛtɛáwo.

²³ Jesús judíoare dutirá menamacūya wiipɛ jeagɛ, cūá yaará wáadari sɛguerogā, cūá utiritabere puti-cotéadarare ĩnarigɛ niiwī. Āpērā bayiró acaribíremena utira tiitá. ²⁴ Cūārē jīirigɛ niiwī:

—Witiwaya. Wímagō diarico; cānigō tiicó, jīirigɛ niiwī.

Cūāpe cūārē buijāmirira niiwā. ²⁵ Jesupé cūārē witi-wadutitoa, diaarigo pesarí tatiapɛ sāāwarigɛ niiwī. Cooya wāmorē ĩeerigɛ niiwī. Cūy teero tiirí, coo wēmɛnurigo niiwō. ²⁶ Niipetiro tiiditapɛre teero cūy ti-irigue queti sesajōāriro niiwū.

Jesús puará ĩñahērē netōnérigue

²⁷ Jesús too niirigɛ maapɛ wáawi sūcā. Cūy too wáari, puará capeari ĩñahērā bayiró bɛsɛrōmena jīinɛnɛsewa:

—¡David pārami niinɛnɛsegɛ, ɛsārē bóaneōña! jīiwā.

²⁸ Jesús wiipɛ sājeari, capeari ĩñahērā cūārē nɛnɛsājewa. Cūārē sājāwī:

—¿Múā yɛɛre “netōnémasjāqui” jīi padeói? jīiwī.

—Ūjɛ, padeóa, jīiwā.

²⁹ Too docare Jesús cūāye capearire ñaapeó: —Múā padeoróbirora queoró wáaaro, jīiwī.

³⁰ Cūy teero jīirā, ĩñajōāwā. Jesús: —Ateré āpērārē wedera mee tiíadacu múā, jīimiwī.

³¹ Cūy teero wedepacari, cūāpe cūy tiiriguere niipetiro tiidita macārɛpɛre wedebatejārira niiwā.

Jesús wedesehegɛre wedeseri tiirigue

³² Capeari ĩñahērā niimiārira witiwaritabe, āpērā āpírē néejeatoawa sūcā. Cūy wātī sāānorigɛ wedese-hegɛ niiwī. ³³ Jesús wātírē cōāwionecoari sirogārā, wedesehegɛ niimiārighɛ wedesenɛcāwī. Too macārā ĩñamanijōāwā.

—Āno Israelpɛre teero wáari ĩñahērā niiwū marí, jīiwā.

³⁴ Fariseo basocape biiro jīiwā:

—Āni wātīārē dutigú tutuaremena wātīārē cōāwionecoi, jīiwā.

Jesús basocáre bóaneō ĩnarigue

³⁵ Jesús niipetire macārí, pacamacārí, metā-macārígāpɛ wāanetōwī. Judíoa neārē wiseripɛ buewi. Āñurē queti “Cōāmacū dutiré múāpɛre niíadare jeaadaro tiia” jīirére wedewi. Niipetira diarecɛtirare, teero biiri ōpɛñírī pūnirecɛtirare netōnéwī. ³⁶ Basocá paɛre ĩñagɛ, bóaneō ĩñawī. Cūá oveja coterí basocɛ manirā tiiróbiro bóaneōrā, tiíapɛre manirā niiwā.

³⁷ Teero tiigú, ɛsā cūy bueráre jīiwī:

—Paɛ peti yɛɛre padeoádara niicua. Puarágā yéere wedeadarapeja niíya. ³⁸ Teero tiirā, Cōāmacūrē āpērā yéere maquērē wedera wáaadarare bayiró sājāñá, jīiwī.

Jesús doce apóstoles ticocorigue

10 Jesús ɛsā cūy buerá docere sɛwó. Wātīā basocápɛre niirārē cōāwionecomasírere ticowi ɛsārē. Niipetira diarecɛtirare, teero biiri ōpɛñírī pūnirecɛtirare netōnémasírēcārē ticowi.

² Ūsā doce cūy beserira wāme ate niíā:

Niisɛgɛgɛ Simón niiwī. Apewāmé “Pedro” niíā.

Cūy bai Andrés,
Zebedeo pōna Santiago,

cūy bai Juan,

³ Felipe,

Bartolomé,

Tomás,

Mateo (niyeru wapasébosari basocɛ niimirigɛ)

Santiago (Alfeo macū)

Tadeo,

⁴ Simón (romanuā dutirare cōādɛgara menamacū),

Judas Iscariote (too síropɛ Jesurē ĩñatutirapɛre

wedesācotegɛdɛ), noquērārā niiwū ɛsā.

Jesús doce apóstoles wededuticorigue

⁵ Jesús ɛsā doce cūy beserirare ticocogɛ, “ateré tiíadacu múā” jīiwī:

—Judíoa niíhērā niirópɛ wáarijāña. Samaria ditapɛ niiré macārícārē sājearijāña. ⁶ Too wáarono tiirā, Israelya pōna macārāpɛre wedera wáaya. Cūá oveja ditirira tiiróbiro niíya. ⁷ Cūārē ateré wedera wáaya: “Cōā-macū dutiré marípɛre niíadare jeaadaropɛ tiia”, jīiñā.

⁸ Diarecɛtirare netōnéña. Diaarirare masōña. Ōpɛñírī bóarare netōnéña. Wātīā basocápɛre sājārirare cōāwionecoya. Yɛɛ tutuarere múārē wapamanírō ticoa. Teero tiirā, múācā wapamanírō cūārē tiíapuya.

⁹ “Múā wáara, niyeruquiri néewarijāña. ¹⁰ Wasopore ōmawarijāña. Suti, sapatu múā sājāre díɛre néewaya. Tuurítuarigɛre néewarijāña. Paderáno cūā paderémena wapaťá, yaamasíya.

¹¹ “Múā pacamacārí, metāmacārígāpɛ sājeara, “ānirā āñu” cūā jīigúrē āmañña. Cūy “jáy” jīirí, “nocōrō yoari niíada” jīi, cūy pɛtopɛ pɛtɛáacūmuña. ¹² Wiipɛ sājeara, tiiwí macārārē “Cōāmacū múārē āñurō niirecɛtiri ti-íaro” jīi, āñudutiya. ¹³ Múārē āñurō bocari, múā āñudutire teerora wáadacu. Múārē āñurō bocariatā, múā āñudutire múāpɛre pɛtɛáaro. ¹⁴ Too docare múārē ĩeedɛgaheri, múā wederére tɛodɛgáheri, tiiwíre o ti-
imacārē witiōāña. Witiwara, tiimacā maquē dita múāye dɛporipɛ túariguere pábatecūña. ¹⁵ Yɛɛ ateréja diamacūrā jīi: Cōāmacū cūy basocáre wapa ti-
iádari bɛreco jeari, tiimacā macārārē bayiró ñañarō ti-
igúdaqui. Sodoma, Gomorra macārí macārārē tiiriro nemoró cūārē ñañarō tiigúdaqui, jīiwī Jesús.

† Cūā teero tiirā, “atimacā macārā wapa cɛoóya” jīirā tiiyira.

Yũre padeoráre ñañarõ tiiápeadacua

¹⁶ Jesús jĩnemowĩ: Ateré masĩña: Yũ mǘãrẽ quiorõpũ ticocogũ tiia, ovejare yáíwa watoapũ ticocogũ tiiróbiro. Teero tiirá, ãñurõ tũomasĩrã niĩña. Ñañarõ tiirõ manirõ niirecutiya. ¹⁷ Mǘã watoa niirã tiiádarere ãñurõ wãcũ tũgueñasũgueya. Mǘãrẽ dutirãpũre tico, judíoa neãré wiseripũ tãnaádacua. ¹⁸ Mǘã yũre padeoré wapa dutirá, õpãrã pũtopũ wéewanoãdacu. Toopú cǘãrẽ, teero biiri judíoa niĩhãrẽ yéequẽ wedeadacu. ¹⁹ Mǘãrẽ néewari, “¿deero jĩ wedadari; deero jĩñadari marĩ?” jĩ wãcũpatirijãña. Mǘã jearira, Cõamacũ mǘãrẽ wedemasĩadarere ticogũdaqui. ²⁰ Mǘã mee wedeadacu; Espĩritu Santo marĩ Pacũ ticodiocorigũ wãcũré ticorémenape wedeadacu.

²¹ ‘Sĩcũpõna niipacara, dutirãpũre cãmerĩ wedesã, sĩrĩ tiiádacua. Cũã pacũsũmũã cũã põnarẽ teerora tiíadacua. Cũã põnacã cũã pacũsũmũãrẽna netõncã, sĩrĩ tiiádacua. ²² Niipetira basocã mǘãrẽ ñañarõ tiipacári, yũre padeorucũjãrãrẽ Cõamacũ netõnégũdaqui. ²³ Sicamacãpũ mǘãrẽ ñañarõ tiidũgãra, ñañanũseri, apemacãpũ dutijõãña. Yũ ateréja diamacũrã jĩã: Niipetiro Israelya põna macãrã niirẽ macãrĩpũ mǘã wedesesaripacari, yũ niipetira sõwũ pũtũaatigũdacu.

²⁴ ‘Sĩcũ buegũ cũũrẽ buegũ nemorõ masĩgũ niimasĩriqui. Padecotegũcã cũũrẽ dutigũ nemorõ niimasĩriqui. ²⁵ Buegũ ateré jĩrõ booa: “Yũre buegũ tiiróbiro niidũgaga”. Padecotegũcã “yũre dutigũ tiiróbiro niidũgaga” jĩrõ booa. Yũ mǘãrẽ buegũre “wãtĩrẽ dutigũ Beelzebú niĩ” jĩrã, nemorõrã ñañarõ jĩñadacua mǘãpereja.

“¿Noãpére cuiro booi?” jĩrigue

²⁶ Teero tiirá, basocãreja cuirijãña. Bauhéropũ niirẽ bauádacu. Ñañãhãrõpũ tiirẽ masĩnoãdacu. ²⁷ Yũ mǘãrẽ tũohéropũ jĩrẽre tũocóropũ wedebateya. Yaióropũ jĩrẽre wii sotoãpũ niipetira tũocóropũ bayirõ bũsũrõmena wedebateya. ²⁸ Mǘãrẽ sĩãrãrẽ cuirijãña. Mǘã yeeripũnarẽ sĩãcõãmasĩricua. Cõamacũ sĩcũrã mǘãye õpũũrĩ, mǘã yeeripũnarẽ pecamerũ tiidiomasĩqui. Cũũ docare cuiya.

²⁹ ‘Sicaqui niyeruquigãmena pũarã minipõnãgã sãĩnõã. Cũã wapamanipacari, Cõamacũ sĩcũnogãrẽ bóaaro jĩripacari, yepapũ ñaadia, bóariqui. ³⁰ Mǘãye póarire “noquẽ pee niĩã” jĩmasĩjãqui. ³¹ Teero tiirá, cuirijãña. Mǘã papũ minipõnã nemorõ wapacũtira niĩã.

Basocã ññacoropũ “Jesucristore padeóa” jĩrigue

³² Teero tiigũ, basocã ññacoropũ sĩcũ yũre “padeóa” jĩgũrẽ yũcã yũ Pacũ ãmũãsepũ niigũ ññacoropũ “yũre padeogũra niĩ” jĩ wedegũda. ³³ Basocã ññacoropũ sĩcũ yũre “cũũrẽ padeogũ mee niĩã” jĩgũrẽ yũcã yũ Pacũ ãmũãsepũ niigũ ññacoropũ “yũre padeogũ mee niĩ” jĩgũda.

Jesuména basocãre batarĩ tiia

³⁴ ‘Mǘã yũre “atibũrecopũre ãñurõ niirecutire maquẽrẽ néeatigũ tiiqui” jĩ wãcũrijãña. Teerẽ néeatigũ mee atiũ. Æpãrã yũre boohãra yũre boorãmena cãmerĩtutiadacua. Teero tiigũ, cãmerĩ tuudũcãwarere néeatigũ atiũ. ³⁵ ‘Sĩcũ cũũ pacũ yũre padeorĩ ññagũ, “teero padeoãmajãgũ tiia mũjã” jĩgũdaqui. Teerora wãaadacu numiõpecãrẽ coo pacoména. Teerora wãaadacu sũcã macũ nũmorẽ coo mañecõména. ³⁶ Yũre padeogũnorẽ cũũya wii macãrãrã niijãadacua cũũrẽ bayirõ ññatutira.

³⁷ ‘Sĩcũno yũre maĩrõ nemorõ cũũ pacũpere, cũũ pacopere maĩnetõncãgũ, yũ buegũ niimasĩriqui. Sĩcũno yũre maĩrõ nemorõ cũũ macũpere, cũũ macõpere maĩnetõncãgũ, yũ buegũ niimasĩriqui. ³⁸ ‘Sĩcũ “yũ Jesurẽ padeogũja diajãbocu” jĩ cuigũno yũ buegũ niimasĩriqui. ³⁹ ‘Apĩ sĩãrẽre cuigũno yũre “masĩria” jĩgũ pecamerũ wãagũdaqui. ‘Apĩrẽ yũre “masĩã” jĩ, teewapãmena cũũrẽ sĩãrĩ, yũmena catirucujãgũdaqui.

Ññurẽ tiirẽ wapa

⁴⁰ ‘Mǘãrẽ bocagũno yũre bocagũ tiii. Yũre bocagũ yũre ticodiocorigũre bocagũ tiii. ⁴¹ Profetano jeari, sĩcũ cũũrẽ bocaboqui, “cũũ profeta niĩ” jĩgũ. Cõamacũ profetaye wapatãre ticorobiro bocagũcãrẽ wapatigũdaqui. Teerora basocũ ãñugũno jeari, sĩcũ cũũrẽ bocaboqui, “cũũ basocũ ãñugũ niĩ” jĩgũ. Cõamacũ basocũ ãñugũye wapatãre ticorobiro bocagũcãrẽ wapatigũdaqui. ⁴² Teerora yũ buegũno jeari, cũũ búri niigũ niipacari, sĩcũ cũũrẽ oco yũsãre tíãboqui, “cũũ Jesús buegũ niĩ” jĩgũ. Yũ ateréja diamacũrã jĩã: Cũũ wapatãre bũagũdaqui, jĩwĩ.

Juan Bautista basocãre Jesús pũtopũ ticocorigue

11 Jesús ãsã docere tee dutirẽre wedeari siro, Galilea ditapũ niirẽ macãrĩpũ buegũ wáawi.

² Juan peresuwĩpũ niigũ, Cristo tiirẽ quetire tũoyũ. Teerẽ tũogũ, cũũ buerẽre nũnũrãrẽ cũũ pũtopũ ticocorigũ niwĩ. ³ Cũã toopú jeara, Juan sãĩñãdutiariquere sãĩñãwã:

—¿Mũrã niĩ “basocãre netõnégũdũ atigũdaqui” jĩnorigũ o ãpĩrẽre yuegarite? jĩwã.

⁴ Jesús cũãrẽ yũwĩ:

—Juanrẽ wedera wáaya mǘã tũoariguere, mǘã ññãriguere. ⁵ Biiro jĩñã: “Ññãhãrã ññããya. Wãamasĩhãrã wãaaya. Õpũũrĩ bóara yatijõãnoya. Tũohãra tũoóya. Diaarira masõnoya. Bóaneõrã ãñurẽ quetire wedenoya. ⁶ Yũre padeodũhegũno ãseniquĩ”, jĩ wedera wáaya, jĩwĩ.

⁷ Cũã wãara tiirĩ, Jesús Juanyẽ maquẽrẽ basocãre wedenũcãwĩ:

—¿Mǘã basocã manirõpũ ñeenórẽ ññarã jeari? ¿Cãnũsirogũ wĩno páapuri cãmeñarere ññarã jearite? ⁸ ¿Ñeenórẽ ññarã jeari? ¿Ññurẽ suti sãñagũrẽ ññarã jearite? Suti ãñurẽ sãña niirãjã õpãrãyé wiseripũ ni-

icua. ⁹ ¿Ñeenópere ññarã jeari? ¿Profetapere ññarã jearite? Diamacûrã Juanpeja profetas nemoró ɸpɸtí maquērē wedewi. ¹⁰ Cûɸye maquērē Cõamacûye queti jóaripûɸ atere jóanoã:

Yɸɸre wedesɸgueɸre mɸɸ sɸguero ticocogɸda. Cûɸ mɸɸ wáaadarimarē quēnoyúegɸdaqui, †jĩ jóanoã.

¹¹ Yɸɸ aterēja diamacûrã jĩã: Niipetira basocá watoapɸre Juan basocáre wãmeõtiri basocɸ tiiróbiro ɸpɸtí macû niigú manĩ. Tee biipacari, búri niigú niipacɸ, Cõamacû dutirēre ãñurõ wãcûnɸnɸsegɸnope Juan nemoró ɸpɸtí macû niĩ.

¹² Juan buenɸcãritopɸre tēe atitórɸcãrē Cõamacû dutirē mûãɸre niĩadarere ññadɸgarare bayiró ñañarõ netõrí tiicúa. Cûã tutirēmēna cûãrē petirí tiidɸgára tiicúa. ¹³ Niipetira profetas Cõamacû dutirē mûãɸre niĩadare jeadarere wedesɸguerira niiwã. Teero biiri Moisére dutirē cúuriguecã tee maquērēna wede. Too síro Juancã tee maquērēna wedewi. ¹⁴ Múã yɸɸ jĩã-darere padeoáda jĩrã, ãñurõ tɸoyá: Juanrá niijãgɸ tiii “Elías ãnoré ɸtɸãatigɸdaqui sũcã” jĩñorigɸ.

¹⁵ Tɸodɸgáranõ tɸomasĩãdacua.

¹⁶ ¿Ñeenó queorēmēna wedegɸdari yɸɸ atitó macãrãrē? Wĩmarã macã decopɸ apeduirã tiiróbiro niĩya. Cûã menamacãrēmēna biiro cãmerítuticua:

¹⁷ “Ûsã bosebureco tiirí, basaapuríawũ. Ûsã boorítua, utiri, utiapuriawũ”, jĩcua. ¹⁸ Juan apetóre yaariyigɸ; vínocãrē sĩnirídojãyigɸ. Múãpe cûɸ teero biirecutiri ññarã, “wãtĩ cɸoi” jĩã. ¹⁹ Yɸɸ niipetira sõwɸpe yaa, sĩniã. Múã yɸɸ teero tiirí ññarã, “yaawãnigũ, sĩniwãnigũ niĩ; niyeru wapasébosari basoca menamacû, ñañarē tiirã menamacû niĩ” jĩã. Basocá Cõamacû masĩrēre cɸorã cûã tiirécútiremenã tee masĩrēre ãñomasĩya, jĩwĩ.

Jesuré padeohére macãrĩ macãrãye queti

²⁰ Too síro Jesús sĩquēñe macãrĩ macãrãrē tutiwi. Cûã ãpērã nemoró cûɸ tutuaremenã tiieñoriguere ññarira niipacara, cûã ñañarē tiirēre wãcûpati, wasorídojãrira niiwã. Biiro jĩwĩ:

²¹ —Bóaneõrã niĩ múã Corazín, Betsaida macãrĩ macãrã. Yɸɸ tutuaremenã tiieñoriguere ññarira niipacara, wasorídojã. Tiro, Sidón ††macãrĩɸ yɸɸ tiieñõãtã, máata teemacãrĩ macãrã cûã ñañarē tiirēre wãcûpati, wasotóabojĩya. Cûã wãcûpatirere ãñorã, wãcûpatire suti †sãña, nitĩ tuusĩãbojĩya. ²² ãñurõ tɸoyá: Cõamacû cûɸ basocáre wapa tiĩadãri bureco jeari, Tiro, Sidón macãrã nemoró múãpere ñañarõ tiigɸdaqui.

²³ Múã Capernaum macãrãcã “Cõamacû ɸtopɸ ãñurõ mûãwãadacu” jĩ wãcûmicu. Mûãwaricu; pecamepe diiwãadacu. Yɸɸ múã ɸtopɸ tiieñorigue tiirírobiro Sodomaɸre tiieñõãtã, tiimacã mecútigãrē niibocu mēna. ²⁴ ãñurõ tɸoyá: Cõamacû basocáre wapa tiĩadãri bureco jeari, múãpere Sodoma macãrãrē tiiríro nemoró ñañarõ tiinõãdacu, jĩwĩ.

† Malaquías 3.1. †† Tiro, Sidón macãrã apeyē macãrĩ macãrã nemoró ñañanetõjõãrã niĩyira, Jesús niiritore. ‡ Wãcûpatire sutire yoomēna suare suti niĩyiro.

Jesumēna yeerisãre buãadacu

²⁵⁻²⁶ Too síro Jesús Cõamacûrē ɸsenire ticowi:

—Pacɸ, mɸɸ ãmũãse, atiditã Õpũ niĩã. “Ûsã masĩnetõnɸcãã” jĩrãrē mɸɸyere masĩrĩ tiiría; wĩmarã tiiróbiro mɸɸyere masĩdɸgarapere teerē masĩrĩ tiia. Teerē mɸɸ teerora wáari boocú. Teero tiigú, mɸɸrē ɸsenire ticoa, jĩwĩ.

²⁷ Too síro basocáre jĩwĩ sũcã:

—Yɸɸ Pacɸ niipetire masĩrēre yɸɸre ticowi. Cûɸ sĩcũrã yɸɸ niirecutirere masĩ. Yɸɸpecã sĩcũrã cûɸ niirecutirere masĩã. ãpērãcã Cõamacû niirecutirere masĩãdacua. Yɸɸ boorãnorē cûãrē masĩrĩ tiigúda. ²⁸ Múã Cõamacûrē nɸnɸdɸgára bayiró pade, nɸcũrē õmarã tiiróbiro páasɸticu. Yɸɸ ɸto atiya. Yɸɸ múãrē yeerisãre ticogɸda. ²⁹ Múã yɸɸ tiidutirēpere tiiyã. Yɸɸ tiirécútirere masĩña. Yɸɸ múãrē bóaneõremēna ñña, tiĩapugɸ niĩã. Teero tiirã, yɸɸ tiidutirere tiirã, yɸɸmenã ãñurõ yeerisãre buãadacu. ³⁰ Yɸɸ tiĩápuremenã yēere tiirí, wisiórídojãã. Yɸɸ dutirēre tiirécútirano nɸcũhēregã õmarã tiiróbiro niĩya, jĩwĩ.

Yeerisãri bureco niirĩ, trigo tũnerigue

12 Too síro sábado ãsã yeerisãri bureco niirĩ, Jesús trigo oterigue watoa netõwãwi. Ûsã cûɸ buerã jɸabóajõãtɸ. Trigore tũnenɸcãwũ, yaaadara. ² Fariseo basoca ãsã tee tiirí ññarã, Jesuré jĩwã:

—Ññaña. Marĩrē yeerisãri burecore padedutiripacari, mɸɸ buerãpeja padera tiĩya, jĩwã.

³ Jesús cûãrē jĩwĩ:

—Õpũ David sicabureco jɸabóayigɸ. Cûɸ menamacãrã jɸabóaramēna cûɸ tiiríguere múã buerã niipacara, ¿masĩrĩi? ⁴ Cõamacûwiipɸ †sããwayigɸ. Toopú pã mesa sotoa pesariguere “Cõamacûye niĩã” jĩrĩguere yaapetijãyigɸ cûɸ menamacãrēmēna. Paiã dícre yaaré niimiyiro. ⁵ Paiã Cõamacûwiipɸ paderã yeerisãri bureco niipacari, yeerisãriya. Yeerisãripacara, Cõamacû dutirēre netõnɸcãriya. Múã teerē buerã niipacara, ¿masĩrĩdojã? ⁶ ãñurõ tɸoyá: ãnoré yɸɸ Cõamacûwii nemoró ɸpɸtí macû niinetõnɸcãã. ⁷ Cõamacûye queti jóaripûɸ Cõamacû jĩrĩguere múã tɸomasĩricu. Biiro jĩ jóanoã: “Wáicɸra sópeora dícre ññadɸgariga; ãpērãrē bóaneõ ññarēpere nemoró ññadɸgaga”, †jĩrē niĩã. Múã teerē tɸomasĩrãjã, ññarē tiihéarena “ñañarē tiĩya” jĩriboajĩyu. ⁸ Yɸɸ niipetira sõwũ yeerisãri bureco niirĩ, basocá tiĩadarere dutimãã, jĩwĩ.

Jesús wãmo burecõ ɸogúre netõnérigue

⁹ Cûɸ teero tiĩari siro, Jesús cûã neãrĩ wiipɸ sããwawi.

¹⁰ Toopú sĩcũ wãmo burecõ ɸogú niiwĩ. Fariseo basoca Jesuré wedesãdɸgara, cûãrē sãññãwã:

—¿Marĩ yeerisãri bureco niirĩ, diarecutirere netõnémasĩnogari?

¹¹ Jesús cûãrē jĩwĩ:

†† David niiritopɸre, Cõamacûwii wáicɸra caserimēna tiirí wii niĩyiro mēna. †† Oseas 6.6.

—Múāyagɥ oveja copepɥ ñaasārī, marī yeerisāri bɥreco niipacari, múā néewionecocu. ¹² Sícū basocú oveja nemoró wapacútīi. Teero tiirá, marī yeerisāri bɥrecore ãñuró tiirá, Moisés dutirére netōñcárā mee tiia, jīwī.

¹³ Teero jīāri siro, basocúre: —Mɥya wāmoré sú-coya, jīwī. Cūpeja súucowi. Teero tiirá, tiiwāmo apewāmo tiiróbiro ãñurí wāmo pɥtáwɥ. ¹⁴ Fariseo basocape witiwa, “¿deero tii marī ãñiré sīāādariye?” jī wedesewarira niiwā.

Profeta Jesuyé maquērē jóarigue

¹⁵ Jesús cūñrē sīāđugárere masījārigɥ niiwī. Teero tiigú, wáajōāwī. Cū wáari, pɥ basocá cūñrē nɥnɥwā. Niipetira diarecutirare netōnéwī. ¹⁶ Cūñrē cūñrē netōnéāriguere wededutirimiwī. ¹⁷ Cūñrē pɥre netōnériguemenā profeta Isaías jóarigue diamacú wáawɥ. Biiro jóarigɥ niiwī:

¹⁸ Biiro jī Cōāmacú: Āni yɥre padecotegɥ yɥ be-serigɥ niī.

Cūñrē yɥ maīgúmena ɥseniā. Yɥ Espiriture cūñrē ticogɥda.

Niipetiro macārē wapa tiídarere masīrī tiigúdaqui.

¹⁹ Jīcuaseoriqui; acaribínetōriqui.

Basocá watoapɥ cūñrē tiíariguere bayiró bɥsɥrómena wederiqui.

²⁰ Wācūtutuhegɥre cōāriqui. Cōārōno tiigú, wācūtutuari tiigúdaqui.

Padeotutúherare tutiriqui; cūñrē ãñuró tiíapugɥdaqui.

Cūñrē òpɥ sīāri siropɥ, ñañarére docacūmurī tiigúdaqui. Cūñrē diamacú dutigɥdaqui.

²¹ Niipetiro macārā cūñrē padeoádacua, jī Cōāmacú, jī jóarigɥ niiwī Isaías.

Jesuré “Satanás tutuaremena wātīārē cōāqui” jī wedesārigue

²² Too síro Jesús pɥtopɥ wātī sīāñorigɥre néejeawa. Cūñrē capeari iñahégɥ, wedesehegɥ niimiwī. Jesús cūñrē netōnéāri siro, iñā, wedesejōāwī. ²³ Niipetira basocá iñamanijōāwā. Cāmerī sīñāwā:

—¿Āni òpɥ David pārāmi niñnɥsegɥ cūñrē “atigɥñrē niīyigɥ” jīrigɥ niigari? jīwā.

²⁴ Fariseo basocapeja cūñrē wedeseri tɥorá, jīwā:

—Āni wātīārē dutigú Beelzebú tutuaremena wātīārē cōāwionecoi, jīwā.

²⁵ Jesupé cūñrē wācūrere masījārigɥ, cūñrē jīwī:

—Sicadita macārā sīcārōmēna niñhērā, cūñrē basiro cāmerīquērā, tiidita macārā petijōācua. Sicamacā macārā o sicawī macārā sīcārōmēna niñhērā, cūñrē basiro cāmerīquērā, cūñrē petijōācua. ²⁶ Satanás wātīārē cōāwionecori, cāmerīquērā, sīcārōmēna niiriya. Teero tiiró, cūñrē dutiré petijōāādacu. ²⁷ Múā yɥre “Beelzebú tutuaremena wātīārē cōāwionecoqui” jī. Teero jīātā, múā buerére nɥñrā wātīārē cōāwionecora, ¿noā tutuaremena cōāwionecogari? Cūñrē sīñārā

wáaya. Múā wisirére cūñrē ññōādacua. ²⁸ Yɥ Cōāmacú tutuaremena wātīārē cōāwionecoigɥ, ateré múārē wedea: Cōāmacú dutiré basocápɥre niīādare jeatooa.

²⁹ Tutuagɥya wiire āpī sīāwagɥ, cūñrē siatúcūripacɥ, ēmamasīriqui; siatúcūtoagɥɥ, cūñrē wii maquērē ēmamasīqui. ††

³⁰ Yɥ boohégɥ yɥre iñatutigɥ niī. Yɥre tiíapuhégɥ yɥre nɥñdɥgárare cāmotágɥ niī.

³¹ Teero tiirá, ãñuró tɥoyá: Cōāmacú basocáre niipetire cūñrē ñañaré tiirére, ñañaró wedeserere acabógɥdaqui. Cūñrē teero acabópacɥ, cūñrē Espiritu Santore ñañaró wedeseripereja, acabóriqui. ³² Yɥ niipetira sōwñrē ñañaró wedesepacari, Cōāmacú acabógɥdaqui. Espiritu Santore ñañaró wedeseripereja, acabóriqui. Mecūtīgā, too síropɥcārē teerora acabóriqui.

Yucɥgɥre tiigú dɥcamena iñamasīnoā

³³ Sicagú yucɥgɥ ãñurígɥ niirī, tiigú dɥca ãñuré niīādacu. Apegú ñañarígɥ niirī, tiigú dɥca ñañaré niīādacu.

Yucɥgɥre tiigú dɥcamena iñamasīnoā. ³⁴ Múā ãñāñ tiiróbiro ñañarā niī. Múā ñañarā niipacara, ¿deero tiirá ãñurére wedesebogari? Wedesemasīria. Ñañarā niinetōñcārā ñañaré dícu wedesea. ³⁵ Basocú ãñugúpɥre ãñuré niicu. Teero tiigú, ãñuré wedesei. Basocú ñañagúpɥre ñañaré niicu. Teero tiigú, ñañaré wedesei. ³⁶ Āñuró tɥoyá: Cōāmacú cūñrē basocáre wapa tiíadari bɥreco jeari, cūñrē noo booró jīāmariguere sīñāgɥdaqui. ³⁷ Āpī cūñrē ãñuré wedeserigɥre wapa Cōāmacú pɥtopɥ wáagɥdaqui; āpīc cūñrē ñañaré wedeserigɥre wapa pecamepɥ wáagɥdaqui, jīwī.

Jesuré tiēñodutimirigue

³⁸ Too síro síquērā Moisés jóarigue buerá, teero biiri fariseo basoca Jesuré jīwā:

—Basocáre buegú, Cōāmacú sīcūrā tiimasírere tiēñorī iñadɥgaga, jīmiwā.

³⁹ Cūñrē yɥñwī:

—Múā atitó macārā ñañaré tiirá, Cōāmacúrē boohéra niī; Cōāmacú sīcūrā tiimasírere iñadɥgacu. Profeta Jonás tiirígɥre tiiróbiro niiré dícuere iñāādacu.

⁴⁰ Jonás itiábɥreco, itiāñami waiwū paigúcaya páaga popeapɥ sīñayigɥ. Cūñrē tiirírobirora yɥ niipetira sōwñcā itiábɥreco, itiāñami dita popeapɥ niigúdacu.

⁴¹ Nínive macārā Jonaré tɥorá, wācūpatī, wasoyíra. Múāpe ānopú Jonás nemoró masīgúrē tɥoré peti tɥojā. Teero tiigú, Cōāmacú cūñrē basocáre wapa tiíadari bɥreco jeari, múā cūñrē tiiróbiro tɥorírigɥre wapa múārē pecamepɥ cōāgɥdaqui. ⁴² Saba dita macārā òpɥ yoaro macō atiyigo Salomón masírere tɥogó atigo. Múāpe ānopú Salomón nemoró masīgúrē tɥoré peti tɥojā. Teero tiigú, Cōāmacú cūñrē basocáre wapa tiíadari bɥreco jeari, múā coo tiiróbiro tɥorírigɥre wapa múārē pecamepɥ cōāgɥdaqui.

†† Jesús biiro jīđɥgajīyi: “Yɥ Satanás nemoró tutuagɥ niī. Cūñrē siatúcūmasījārigɥ, cūñrē paderére cōāmasīñrē”.

† Isaías 42.1-4.

Wātí basocúpure coesáwarigue queti

⁴³ Wātí basocúpure niirigum witiwagum, basocá manirópum wáayigum cūm niidaro amaāgū. Buaríyigum. ⁴⁴ Buarí, “yuum witiatiroropum coesáwaguda sūcā” jīi wācūyigum. Jeagum, apeyenó manirí wii, joaári wii, añurō quēnoári wii tiiróbiro buajeáyigum basocúpure. ⁴⁵ Too síro wáa, siete wātí cūm nemorō ñañarārē “atiya mūācā” jīiyigum. Cūā niipetira basocúpure sāāwa, niiyira. Basocúpe cūā teero tiirí, nemorō ñañarō netōyigum. Teerora ñañarō wáaadacu atitó macārā ñañarē tirácārē, jīiwí.

Jesús paco, cūm baira jearigue

⁴⁶ Jesús basocáre wederitabe, cūm paco, cūm baira soperú jeanucārira niiwā. “Jesuména wedesedugaga”, jīirira niiwā. ⁴⁷ Sícū wedewi Jesuré:

—¡Coe! Muum paco, muum baira soperú jeanucāya, muummena wedesedugaayira, jīiwí.

⁴⁸ Cūūrē wedearigumre jīiwí:

—¿Noā niī yuum paco; noā niī yuum baira? jīiwí.

⁴⁹ Ūsā cūm buerápumre súpuacogumra, jīiwí:

—Āniā yuum paco, yuum baira tiiróbiro niīya. ⁵⁰ Yuum Pacu ūmūāseperu niigú boorére tiiráno cūārā yuum bai, yuum bayio, yuum paco tiiróbiro niīya, jīiwí.

Ote wēēbategumena queoré

13 Tiiburecora Jesús wiipú niirigum witiwa, opataro wesapum januāwí. ² Pam basocá cūm putorum neāwā. Cūā pam niinetōrī ññagū, dooríwum mūāsā, januāwí. Ditaturaripum pumūāwa basocápeja. ³ Cūm wācūrémena cūārē pee queoré wedewi. Ate queorémena jīinucāwí:

—Sícū basocú oteréperire wēēbategum wáayigum, wiáro jīigū. ⁴ Cūm wēēbategum, sīquēñeperi maapum ñaacūmuyiro. Minipōná ati, teeré yaapetijāyira.

⁵ Apeyepéri ūtāyepa dita péerogā cūorópum ñaacūmuyiro. Tiidita ūcūhērogā niijīrō, máata manayiro.

⁶ Muīpū asirí, ocobopó, nucōrī manijīrō, sīnijōāyiro.

⁷ Apeyepéri pota watoapum ñaacūmuyiro. Pota teeré wiinetómūā, sīājāyiro. ⁸ Apeyepéri ote ūseniri ditapum ñaacūmuyiro. Tee ducacūtiyiro. Sicasati cienperi, apesatí sesentaperi, apesatí treintaperi ducacūtiyiro.

⁹ Tūodugáranu tūomasīādadua, jīiwí.

“¿Deero tiigú queorémena wedei?” jīirigue

¹⁰ Too síro ūsā cūm buerá cūm puto wáa, cūūrē sāñāwū:

—¿Deero tiigú basocáre queorémena wedei? jīiwū.

¹¹ Jesús yuumwi:

—Tíatorum masīña maniriguere Cōāmacū dutiré mūāpumre niidare mūārē masírí tiia. Cūāpere masírí tiiría. ¹² Āñurō tūonunhseranorē Cōāmacū nemorō masírē ticoğūdaqui. Pairó masírē cūoádadua. Tūodugáheranorē cūā masimiriguere ēmajāgūdaqui.

¹³ Cūā ññapacara, ññamasīhērābiro niijāya; tūopacára, tūohērābiro niijāya; tūorácā, tūomasíríya. Teero tiigú,

cūārē queorémena wedea. ¹⁴ Cūā biiru tiirémena Isaías jóarigue diamacú wáaa. Ateré jóarigum niiwí:

Mūā tūopacára, mūā tūoáriguere tūomasíridojācu. Īñapacara, mūā ññāriguere ññamasíridojācu.

¹⁵ Atimacá macārā wācūriya.

Tūodugáriya.

Capeari biaríra tiiróbiro niīya.

Teero niijīrā, wācūpati, wasodugáriya. Teero tiigú, yuum cūārē netōnéria, jīi jóarigum niiwí.

¹⁶ Mūāpeja ūseniā. Mūā ññarére, mūā tūorére tūomasīā. ¹⁷ Yuum ateréja diamacārā jīi: Pam profetas, teero biiru pam basocá ññurā mūā ññarére ññadugamiyira. Īñaririra niiwā. Mūā tūorére tūodugámiyira. Tūorírira niiwā.

Ote wēēbategumena queorére wedequēnorigue

¹⁸ Ote wēēbategum wáarigue queorére mūārē wedequēnogūda: ¹⁹ Sícū basocú Cōāmacū dutiré mūāpumre niidare quetire tūopacú, teeré tūomasīhērī, wātīārē dutigú ati, cūm tūomíariguere ēmapetijāqui. Cūm ēmaāriguere maapum ñaacūmuāreperibiro niā.

²⁰ Apeyepéri ūtāyepapum ñaacūmucu. Tiidita tee quetire tūogú tiiróbiro niicu. Cūm máata ññurō ūseniremena tūomíqui, tūogúpeja. ²¹ Nucōrī manijīgū, yoari ūseniriqui. Cūūrē ññarō tiirí, o āpērā tee quetire padeoré wapa cūūrē ññarō netōrī tiirí, máata padeodújāqui. ²² Apeyepéri pota watoapum ñaacūmucu. Tiidita tee quetire tūogúbiro niicu. Cūm tūomíqui,

tūogúpeja. Atibúreco maquēpere bayiró wācūqui. “Āñurō niigūdadu pee apeyé cūogú” jīi wācūmiqui. Tee niipetire cāmotájācu tee quetire. Dūcamanigū tiiróbiro niiqui. ²³ Apeyepéri ūseniri ditapum ñaacūmucu. Tiidita tee quetire tūogúbiro niicu. Cūm tūomasīqui. Cūm pee dūcacūtirigum tiiróbiro niiqui. Sicasati cienperi, apesatí sesentaperi, apesatí treintaperi dūcacūtirigum tiiróbiro niiqui, jīiwí.

Trigo watoapum taa ñañaré wiiriguemena queoré

²⁴ Jesús apeyé queorémena basocáre wedenemowí:

—Cōāmacū dutiré mūāpumre niidare atequetí tiiróbiro niā: Sícū basocú cūyua wesepum ññurēperi wēēbategum. ²⁵ Niipetira cānipetiari siro, cūūrē ññatutigum atiyigum. Trigo watoapum ñañaré táare wēēbate, wāajōāyigum. ²⁶ Trigo wiimūā, dūcacūtiyiro; ññarécā wii, bauāyiro. ²⁷ Cūūrē padecotera teeré ññarā, tiiwese ōpūrē wedera wáayira. “Ūsārē dutigú, mūyua wesepum ññurēperi dícu wēēbatere niimiwūto. ¿Noopú atiyiri ññaré táaja?” jīiyira. ²⁸ “Sícū yuumre ññatutigum tee tijīyí”, jīiyigum. Cūūrē padecotera sāññamiyira: “¿Tāa wēērā wáari boogári?” ²⁹ Cūūpe jīiyigum: “Tāa wēērījāña ména; trigosatiripere wāācōārí. ³⁰ Teeménarā būcūjāārō ména, té dūca būcū niirípum. Būcū niirí, paderáre ticoğūda, taa ññarére wēēšūgūdutigum. Opadotori siatúdutigūdadu, sóeya jīigū. Túajeapucō, trigore tūne, ññanodutigūdadu ññanori wiipum”, jīiyigum, jīiwí.

† Isaías 6.9-10.

Mostazapemena queoré

³¹ Jesús apeyé queorémēna cǔārē wēdenemowī:
—Cōāmacǔ dutiré múāpǔre niiādare sicape mostazape tiiróbiro niiā. Tiipegārē sícǔ basocǔ cǔūya wesepǔ néewa, oteyigǔ. ³² Péeripegā niipacaro, wi-irórpǔja, apeyé oteyucǔ nemoró ĩmǔárigǔ bǔcǔácu; yucǔgǔ wáajǔcu. Minipōná ati, tiigǔ dǔpǔrǔpǔ pō-nacǔtǔcua, jǔwǔ.

Pā púuri tiirémēna queoré

³³ Apeyé queorémēna cǔārē wēdenemowī:
—Cōāmacǔ dutiré múāpǔre niiādare pā púuri tiiré ti-iróbiro niiā. Sícō numió pā tiigódo itiápo harinapori pairí bapacarpǔ poosǔyigo. Harinamēna pā púuri ti-irére wóoyigo, niipetire púuaro jǔgō, jǔwǔ.

Queorémēna wederigüe

³⁴ Tee niipetire Jesús basocáre queorémēna wedewi. Cǔārē cǔū wēderécōrō queorémēna dícu wedewi.
³⁵ Cǔū teero tiirémēna profeta Isafas jóarigüe diamacǔ wáaro tiyíro. Ateré jóarigǔ niwǔ:
Queorémēna basocáre wedegǔdacu.
Cōāmacǔ atibúreco tiirǔpǔ masǔña manirére wedegǔdacu, †jǔ jóarigǔ niwǔ.

Trigo, taa ñañarémēna queorére wedequēnorigüe

³⁶ Jesús basocáre “wáagǔ tiia” jǔ, wiipǔ sǔāwawi. ĩsǔ cǔū buerá cǔū pǔtopǔ sǔāwa, sǔñáwǔ:
—Taa ñañaré trigo wesepǔ queorére wedequēnoña. †Deero jǔidǔgaro tiarí? jǔwǔ.

³⁷ Cǔū yǔwǔ:
—Yǔ niipetira sōwǔ añuréri perǔ oterigǔ tiiróbiro niiā.
³⁸ Atibúreco tiiwese tiiróbiro niiā. Cōāmacǔrē nǔnǔrá añuréri perǔ tiiróbiro niíya. Wǔtǔārē nǔnǔrápeja ñañaré taa tiiróbiro niíya. ³⁹ Wǔtǔārē dutigǔ ñañaré táare wēē-bategǔ tiiróbiro nií. Atibúreco petirí, trigo tǔnerítōno tiiróbiro niídadacu. Ángelea trigo tǔnerǔ tiiróbiro niíya.
⁴⁰ Ñañaré taa wēē, pecamepǔ sóecōājǔnōcu. Teero tiiróbirora wáaadacu atibúreco petirí. ⁴¹ Yǔ niipetira sōwǔ Ángeleare niipetirōpǔ ticocogǔdacu. Cǔū niipetira ñañaré tiirí tiirére, teero biiri niipetira Cōāmacǔ dutirére netōnǔcǔrǔrē néōādacu. ⁴² Cǔārē pecamepǔ cōājǔādacu. Toopǔ cǔā pǔnisíra bacadiyó, utiadacu. ⁴³ Too síro Cōāmacǔ dutirére tiirǔpeja marí Pacǔ ni-irórpǔ muǔpǔ búreco macǔ tiiróbiro asibatéadacu. Tǔodǔgǔrano tǔomasǔādacu.

Wapapacáre yaacúremēna queoré

⁴⁴ Cōāmacǔ dutiré múāpǔre niiādare wapapacáre oterí dita popearpǔ yaacúre tiiróbiro niiā. Sícǔ basocǔ teeré bǔa, toopǔra yaacǔjǔqui sǔcǔ. ĩseniremēna wáa, niipetire cǔū cǔorére dúapetijǔqui. Tee dúa wap-atáremēna tiiditare sǔñéjǔqui.

† Salmo 78.2.

“Perlape” wapapacáripemēna queoré

⁴⁵ Cōāmacǔ dutiré múāpǔre niiādare sícǔ dúanetōri basocǔ añuréri perǔ “perla” wǔmecǔtirere āmaānetōgǔ tiiróbiro biia sǔcǔ. ⁴⁶ Cǔū sicape pairó wapacǔtiripere bǔagǔ, wáa cǔū cǔorére dúapetijǔqui. Cǔū dúa wap-atáremēna tiipere sǔñéjǔqui.

Bapigǔmēna queoré

⁴⁷ Cōāmacǔ dutiré múāpǔre niiādare atequetí ti-iróbiro niiā sǔcǔ. Wai wasará bapigǔcare día pairǔmaarpǔ cōāñorí, wai noo niirǔcōrō ñeecu. ⁴⁸ Tiigǔ dadari ñña, ditatuparigǔpǔ wéemacǔmu, beseducua. Añurǔrē piipǔ besesǔcua; ñañarǔrē cōājǔcua. ⁴⁹ Atibúreco petirí, teerora wáaadacu. Ángelea ati, basocǔ ñañarǔrē beseadacu añurǔ watoarpǔ niirǔrē. ⁵⁰ Ángelea cǔārē pecamepǔ cōājǔādacu. Toopǔ cǔā pǔnisíra bacadiyó, utiadacu, jǔwǔ.

Mama añuré, bǔcǔ añuré maquē

⁵¹ Jesús ĩsǔrē sǔñáwǔ:
—¿Tee niipetirere tǔoi múā? jǔwǔ.
—ĩjǔ, tǔoa, jǔwǔ.
⁵² ĩsǔrē jǔwǔ:
—Moisés jóarigüe buerá síquērǔ Cōāmacǔ dutiré cǔāpǔre niiādarere añurō tǔomasǔcua. Cǔā añurō buera, masǔrǔ wáacua. Teero tiirǔ, cǔā wii cǔorǔ ti-iróbiro niicua. Cǔā ññanorōpǔ niirére masǔcua. Teero ti-irǔ, mama añuré, bǔcǔ añuré néewionecomasǔcua, jǔwǔ.

Jesús Nazaretpǔ coepǔtǔarigüe

⁵³ Jesús tee queoré wedeari siro, wáajōāwǔ. ⁵⁴ Nazaret cǔū masǔri macǔpǔ coepǔtǔawǔ. Toopǔ cǔā neǔrǔ wi-irǔ buenǔcǔawǔ. Cǔū buerére tǔorǔ, tǔomanijōā, cǔamerǔ jǔrira niwǔ:

—¿Noopǔ bueyiri ñni nocōrō masǔgǔ? ¿Cǔū deero ti-igǔ tee tiíñorigüere tiimasǔ? ⁵⁵ ĩni táboa paderigǔ macǔ nií; cǔū paco María wǔmecǔtiyo; Santiago, José, Simón, Judas cǔū baira niíya; ⁵⁶ niipetira cǔū baira numiǔcǔ ñno marí watoarpǔ niíya, ¿teerora? ¿Noopǔ tee niipetirere masǔyiri? jǔrira niwǔ.

⁵⁷ Teeré wǔcǔrǔ, cǔūrē padeodǔgǔriyira. Jesupé cǔārē jǔwǔ:

—Niipetira apeyé macǔrǔ macǔrǔ sícǔ profetare padeocúa. Cǔūya dita macǔrǔ, cǔūya wii macǔrǔ doca cǔūrē padeoricua, jǔwǔ.

⁵⁸ Toopǔre cǔā padeohéri ññagǔ, pee cǔū tutuareme-na tiíñoriwi.

Juan Bautistare sǔárigüe

14 Teebǔrecorire Herodes Galilea dita dutigǔ Jesús tiiré quetire tǔoyigǔ. ² Cǔūrē padecoterare jǔyigǔ:

—Cũũ Juan basocáre wãmeõtiri basocę niiqui. Masãgũ masãjĩyi. Teero tiiró, cũũpęre tutuare niicu, jĩĩmiyigę.

³ Herodes too sęgueropę Juanré peresuwiipę néewa, siatúcũdutiwigę. Herodías cũũ bai Felipe nęmo niimiri-go ęsenigó niiró jĩĩgũ, teero tiyigę. ⁴ Juan Herodere: —Męę coore nęmocętimasĩria, jĩĩrucuyigę. ⁵ Herodes Juanré sĩãdęgápacę, basocáre cuiyigę. Cũũpe “Juan profeta niĩ” jĩĩyira.

⁶ Herodes cũũ bauári bureco jeari, Herodías macó cũũ boocóririra pętopę basaęņoyigo. ⁷ Herodes coo basaęņorere bayiró tęsayigę. Teero tiigũ, “niirórã” jĩĩgũ, biiro jĩĩyigę:

—Noo męę sãĩrenorę ticogęda, jĩĩyigę. ⁸ Coo paco wedenoãrigo niijigó, Herodere jĩĩyigo:

—Mecętigãrã opasida bapamena Juan basocáre wãmeõtiri basocęya dupure néesã, ticoya, jĩĩyigo.

⁹ Coo teero jĩĩrĩ tęogũ, Herodes wãcũpatiwigę. Cũũ boocóririra tęocóropę “niirórã męęre ticogęda” jĩĩrigę niijigũ, ticodutiwigę. ¹⁰ Juanyá dupure páatadutiwigę peresuwiipę. ¹¹ Páataari siro, cũũya dupure opasida bapamena néesã, néewa, ticoyira. Coope coo pa-copęre ticonetóneyigo.

¹² Juan buerere nęnęmĩarira toopũ wáa, cũũya õpũũre née, ętãtutipę cúũrã wáarira niiwã. Too síro Jesuré wedera jęawa.

Jesús cinco mil ęmęũrę yaaré ecarigue

¹³ Jesús tee quetire tęogũ, sĩcũrã niidęgamiyigę. Dooriwępę męũsã, basocá manirópę wájóãwĩ. Basocápe tęojãrira niiwã. Teero tiirã, teemacãrĩ macãrã nęnęwãrira niiwã. ¹⁴ Jesús dooriwępę sãňaãrigę duinęcã, basocá paęre iňawĩ. Cũũre bóaneõ iňawĩ. Diarecętira cũũ néeatiarirare netónęwĩ. ¹⁵ Náicũ-muatiri, ęsã cũũ buerã cũũ pęto wáa, jĩĩwũ:

—Ñamicapę niĩ. Ānopũ macã manirópę niĩ. Basocáre “nocórõrã niĩ” jĩĩňa. Pętogã niire macãrĩpę cũũ yaaré sãĩ, yaara wáaaro, jĩĩmiwũ.

¹⁶ —Wáarijããrõ. Mũã cũũre yaaré ecaýã, jĩĩwĩ.

¹⁷ —Jãã; sicamoquęņepa pã, wai pęarãrã cęoa, jĩĩwũ.

¹⁸ —Néeatiya, jĩĩwĩ.

¹⁹ Too síro Jesús basocáre tãa sotoapę duidutiwi. Tee sicamoquęņepa pãrę, wai pęarãrę née, ęmęũsępę iňamęõco, Cõãmacũrę ęsenire ticowi. Túajea, pãrę pęatásã, ęsã cũũ buerãre ticowi. ęsãpe basocáre ba-towę. ²⁰ Niipetira yaa, yapijóãwã. Yaatoaari siro, doce piseri cũũ yaadęaariguere seesã dadodępówę. ²¹ Teerę yaarira ęmęũ dícęre bapaqueori, cinco mil watoa ni-wã. Numiã, wĩmarã bapaqueoya maniwã.

Jesús oco sotoápę wáarigue

²² Too síro Jesús ęsã cũũ buerãre cũũ jeaariwępę jeasãduti, tĩãwasęgedutiwi. ęsã wáari, cũũpe basocáre “wáagę tiia” jĩĩgũ tiyigę. ²³ Cũũre teerę jĩĩari siro, ętãgępũ cũũ sĩcũrã Cõãmacũmena wedesegę męũwayigę. Náicũmuãri siro, sĩcũrã niyigę. ²⁴ ęsãpe yoaropę niitoawę tĩãwara. Wĩno páapucãmotari, oco-

turĩ páabatesãwũ. ²⁵ Bóemęãatiri, Jesús ęsã pętopę atigę, oco sotoápę atijóãatiwi. ²⁶ ęsã cũũre oco so-toápę atiri iňarã, ęcęápetijóãwũ. “¡Abę! ¡Basocá di-arigę wãtĩ niiqui!” jĩĩmiwũ. Cuirã, bayiró acaribiwę.

²⁷ Máata Jesús ęsãrę jĩĩwĩ:

—Wãcũtutuaya. Yęę niĩã. Cuirijãňa, jĩĩwĩ.

²⁸ Pedro cũũrę jĩĩwĩ:

—Õpũ, męę niigũ, yęęre męę pęto oco sotoápę wáari tiyã, jĩĩwĩ.

²⁹ —Atiya, jĩĩwĩ.

Pedro diiwã, oco sotoápę Jesús pętopę wáamiwĩ.

³⁰ Wĩno bayiró páapucori iňagũ, cuiwi. Duadianęcãgũ, bayiró bęsurómena: —¡Õpũ, yęęre netónęňa! jĩĩwĩ.

³¹ Máata Jesús cũũya wãmomena cũũrę ńee, jĩĩwĩ:

—Męę pęerogã padeorę cęogũ, ¿deero tiigũ “oco so-toápę wáari tiimasĩriqui” jĩĩ wãcũãrĩ? jĩĩwĩ.

³² Cũũ dooriwępę męũsãrĩ, wĩno netójóãwũ. ³³ Teero wáari iňarã, ęsã tiwępũ niirã Jesuré padeorã ńicã-coberimena jeacũmuwũ. Cũũrę: —Niirórã męę Cõã-macũ macũ niĩã, jĩĩwũ.

Jesús Genesaretpę diarecętirare netónęrigue

³⁴ ęsã tĩãjęara, Genesaretpę maajeáwę. ³⁵ Too macãrã Jesuré iňamasĩrã, cũũ jeari iňa, niipetiro tiidi-tapę wededutirira niiwã. Niipetira diarecętirare cũũ pętopę néjejeawa. ³⁶ Jesuré sãĩwã:

—Męęyaro sutiró yapa dícęre padeňãma, jĩĩwã.

Niipetira padeňãrira netójóãwũ.

Basocáre ńaňarã wáari tiirę

15 Too síro fariseo basoca, Moisés jóarigue buerã Jerusalęnpę atiarira Jesús pętopę jea, sãĩňawã:

² —¿Deero tiirã męę buerã marĩ ńecęsũmęũ ti-imũãatiriguere netónęcãĩ? Yaaadari sęguero, cũũ marĩ ńecęsũmęũ tiirucúrobiro wãmocoseriya, jĩĩwã.

³ Jesús cũũrę yęęwĩ:

—¿Deero tiirã męũcã Cõãmacũ dutirere netónęcãĩ? Cõãmacũ dutirere nemoró męũ ńecęsũmęũ ti-imũãatiriguere tiidęgãcu. ⁴ Cõãmacũ aterę dutirigę ni-wĩ: “Męę pacę, męę pacore padeoyã. Cũũrę ńaňaró wedesęęnorę sĩãcõãjããrõ”, jĩĩrigę niiwĩ. ⁵ Mũãpe meręã dutijãã. Basocáre cũũ pacęre, cũũ pacore “yęę męũrę tiipumasĩriga; yęę niyeru męũrę ticoboariguere Cõãmacũrę ticopetijãwũ” jĩĩdutiã męũ. ⁶ Mũã teero dutira, cũũ pacęsũmęũrę “padeorijãňa” jĩĩrã tiia. Teero tiirã, Cõãmacũ dutirere teero peti iňacõãjãã, męũ ńecęsũmęũ tiimũãatiriguere tiidęgãra. ⁷ Mũã basocã iňahęrõpę ńaňarę tiirã niĩ. Teero tiirã, ti-iditõrepira niĩ. Isaías męũ mecętigã tiirere diamacũrã jóasęguerigę niiwĩ. Cũũ jóariguere ãňuró tęoãdacu męũ:

⁸ Āniã basocã ęseromena dícę yęęre padeoóya.

Cũũ tęęęęfarepe noopũ niiró niicu.

⁹ Búri peti neããya.

Yęę maquęrę “bueada” jĩĩpacara, basocã jĩĩrere bue-jãya, jĩĩti Cõãmacũ, jĩĩ jóarigę niiwĩ.

† Isaías 29.13.

¹⁰ Cúārē teero jīāri siro, basocāre neāduti, cúācārē jīwī:

—Yēe maquērē t̄omasíāda jīrā, t̄orá atiya:

¹¹ Basocāre ɥseropɥ s̄āaware cúārē ñañarā wáari tiiría. Cúā ɥseropɥ witiatiupepe cúārē ñañarā wáari tiia, jīwī.

¹² ʔsā cū ɥ buerá cū ɥ p̄to wáa, jīwī:

—¿M̄ɥ masī? M̄ɥ teero jīāriguere t̄orá, fariseo basoca cúajōāwā.

¹³ Jesús queorémēna ɥɥwi:

—Yɥɥ Pacɥ ɥm̄ásēpɥ niigú cū ɥ oteririgɥnorē n̄cōrīmena wāā, cōājāgúdaqui. ¹⁴ Teero tiirá, cúārē teero ĩñajāña. Cúā Cōāmac̄ɥ boorere masīd̄gahera ni-ijrā, ĩñahērā, āpērā ĩñahērārē wéesɥguera tiiróbiro ni-īya. Sīc̄ ĩñahēḡū āpī ĩñahēḡūrē wéesɥgueri, cúā p̄uar̄p̄ra copɥ ñacosāādacua, jīwī.

¹⁵ Pedro cū ɥrē jīwī:

—ʔsārē wedeya. M̄ɥ queorémēna jīārigue ¿deero jīd̄garo tiigári? jīwī.

¹⁶ Jesús jīwī:

—¿Múācā ateré t̄omasírīi ména? ¹⁷ Niipetire basocāre ɥseropɥ s̄āaware páagarɥ wáa, too síro netōcōwitiwacu. ¹⁸ ʔseropɥ witiatiupepe cúā wācūrēp̄ɥ witiaticu. Teerá basocāre ñañarā wáari tiia. ¹⁹ Basocá popeapɥ, cúā wācūrēp̄re ate witiaticu:

ñañarō wācūrē,
basocāre sīācōāre,
āpī n̄morē ñeeapere,
apegó man̄rē ñeeapere,
āpērāmēna ñañarō ñeeapere,
yaaré,
jīditore,

āpērārē ñañarō wedesere witiaticu. ²⁰ Teerá basocāre ñañarā wáari tiia. Wāmocoseripacara yaari, basocāre ñañarā wáari tiiricu, jīwī.

Judíoayo niihēgō Jesuré padeorígue

²¹ Too niārigɥ witiwa, Tiro, Sidón macārī wesapɥ wáawi. ²² Toop̄ sīcō numiō cananeayo tiidita niigō bayirō ɥs̄erómēna ati, jīwō:

—Yɥɥ ʔp̄, David p̄rāmi niin̄n̄segɥ, ɥɥre bóaneō ĩñaña. Yɥɥ macō wātī s̄āanorigo bayirō ñañarō netōyo, jīwō.

²³ Jesús coore ɥɥrinetōnecojāwī. ʔsā cū ɥ buerá cū ɥrē jīwī:

—Coore wáaduticoya; marī siro bayirō ɥs̄erómēna s̄āin̄n̄seyo, jīmiwī.

²⁴ —Cōāmac̄ɥ ɥɥre Israelya pōna macārā díɥre ti-íapudutigɥ ticodiocowi. Cúā oveja ditirira tiiróbiro ni-īya, jī ɥɥwi.

²⁵ Coo cū ɥ p̄to jea, ñicācoberimena jeacūmwō.

—ʔp̄, ɥɥre tiíapuya, jīwō.

²⁶ —Wīmarāpere ecas̄guéro booa cúā yaadɥ-garecōrō. Cúā yaarere ēma, cúāyara díayiare cōācūrī, āñuria, jīwī.

²⁷ Coocā queorémēna ɥɥwo:

—ʔp̄, tee diamacārā niā. Díayia cúā ʔp̄rā mesapɥ duirá cúā yaadiocore manarīrē yaacua, jīwō.

²⁸ —M̄ɥ doca padeoré c̄onetojōā. M̄ɥ s̄āāriro-birora wáaaro, jīwī.

Cū ɥ teero jīrīrā, máata coo macō wātī manigō p̄t̄arigo niwō.

Jesús paɥ diarec̄tirare netōnérigue

²⁹ Jesús too niārigɥ wáa, Galileataro wesapɥ netōwáwi. ʔt̄āḡp̄ɥ m̄āwa, jeanuāwī. ³⁰ Naīrō paɥ basocá cū ɥ p̄topɥ jeara tiiwá. Cúā wáamasīhērārē, wāmorī, d̄pori posarirare, ĩñahērārē, wedeseherare, āpērā diarec̄tira paɥre néejeawa. Cū ɥ p̄topɥ cúūwā. Cúārē netōnéwī. ³¹ Basocá ĩñamanijōāwā. Wedesehera niārira wedeseri ĩñarā, wāmorī, d̄pori posarira netōnénorī ĩñarā, wáamasīhērā niārira wáari ĩñarā, ĩñahērā niārira ĩñarī ĩñarā, ĩñamanijōāwā. “Marī Israelya pōna macārā ʔp̄ Cōāmac̄ɥ āñunetojōā”, jīwā.

Jesús cuatro mil ɥm̄ārē yaaré ecarígue

³² Too síro Jesús ʔsā cū ɥ bueráre s̄ocō, jīwī:

—Yɥɥ āniārē bóaneō ĩñajōāga. Cúā ɥɥmēna niirō itiábureco netō. Teero tiirá, cúā yaaré petinójoāya. Yɥɥ cúārē ɥabóaremēna p̄t̄awadutid̄gariga. Maapɥ t̄omasíre petijōābocua, jīwī.

ʔsā cū ɥ buerápeja jīwī:

³³ —Marī āno basocá manirópɥ niā. ¿Noop̄ āniā paɥre yaaré nocōrōca ɥa ecabógari? jīwī.

³⁴ —¿Noquēpa pā c̄oi? jīwī.

—Sietepa, teero biiri wai metārāgā p̄arāgā c̄oa, jīwī.

³⁵ Jesús basocāre yepapɥ duidutiwi. ³⁶ Pā sietepare, waire née, Cōāmac̄rē ɥsenire ticowi. Túajea, p̄atásā, ʔsā cū ɥ bueráre ticowi. ʔsāpe basocāre batowɥ. ³⁷ Niipetira yaa, yapijōāwā. Yaatoaari siro, siete piseri cúā yaad̄hariguere seesā dadod̄p̄owɥ. ³⁸ Teeré yaarira ɥm̄ā díɥre bapaqueori, cuatro mil niwā. Numiā, wī-marā bapaqueoya maniwā. ³⁹ Basocāre p̄t̄awadutiari siro, Jesús dooríwɥ m̄āsā, Magdala wāmec̄tiropɥ wáajōāwī.

Jesuré tiēñodutimirigue

16 Fariseo basoca, saduceo basoca Jesús p̄topɥ jeawa. “¿Niirōrā cū ɥ Cōāmac̄ɥ ticodiocorigɥ ni-ī?” jīrā, cū ɥrē Cōāmac̄ɥ sīc̄rā tiimasírere tiēñodutimiwā.

² Jesupéja cúārē ɥɥwi:

—Muīp̄ s̄āawari, múā ɥm̄ásere ĩñarā, “muīp̄ āñurō sōāsā; teero tiiró, ñamigā āñurō cūmāādacu” jīā. ³ Bóeri ñiitiawācārī ĩñarā, “mecūā oco peaadacu” jīā. ʔm̄ásē maquē ĩñarā, “biro wáaadacu” jīmasīā. Teero masīpacara, atitó wáarepere ĩñarā, “biro jīd̄garo tiia” jīmasīrido jā. ⁴ Múā atitó macārā ñañarē tirá, Cōāmac̄rē boohéra niā; Cōāmac̄ɥ sīc̄rā tiimasírere ĩnad̄gacu. Jonás tiirígue tiiróbiro niiré díɥre ĩñāādacu, jīwī.

Cúārē cōāwagɥ, aperopú wáawi.

Fariseo basocaye pã púuri tiirígue

⁵ Ūsã cūū buerá apeniñapú tĩawawu. Toopú jeara, pã ūsã yaaadarere acabójārira niwū. ⁶ Jesús ūsārē jĩwĩ:

—Fariseo basocaye, saduceo basocaye pã púuri tiirére t̄omasĩrō booa, jĩwĩ.

⁷ Ūsã cūū buerá cūū jĩāriguere t̄omasĩrijĩrā: —Pã marĩ néeatiriatu; teero tiigú teero jĩiqui, jĩmiwū ūsã basiro.

⁸ Jesús ūsã teero jĩāriguere masĩjārigu niwĩ. Teero tiigú, jĩwĩ:

—¿Deero tiirá múā “pã maniā” jĩ cāmerĩ wedesei? Múā péerogā padeoré c̄orá niā. ⁹ ¿Múā t̄omasĩrii ména? Sicamoquēñe pāmena cinco mil ūmūā yaaari siro, ¿noquē piseri cūā yaad̄haariguere seesá dadod̄póri? ¿Wācūrii? ¹⁰ Too síro siete pāmena cuatro mil ūmūā yaaari siro, ¿noquē piseri cūā yaad̄haariguere seesá dadod̄póri? ¿Wācūrii? ¹¹ ¿Deero tiirá múā t̄omasĩrii? Ȳu fariseo basocaye, saduceo basocaye pã púuri tiiré wedesegu, pã meerē jĩāwū. “Cūāye pã púuri tiiré t̄omasĩrō booa” jĩāwū, jĩwĩ.

¹² Cūū teero jĩir̄pura, ūsārē t̄omasĩre jeawu. “Marĩre pã púuri tiiré wedesegu mee tiāyi. ‘Fariseo basoca, saduceo basoca cūā jĩditoremēna buerépere t̄omasĩrō booa’ jĩigū tiāyi”, jĩwū.

Pedro Jesuré “m̄u Cōāmacū beserigu niā” jĩrigue

¹³ Jesús Cesarea Filipoya macā wesapu wāawi. Toopú jea, ūsārē cūū bueráre sãñāwĩ:

—Basocá ȳu niipetira sōwūrē ¿deero wedesei? jĩwĩ.

¹⁴ Ūsã jĩwū:

—Siquērā m̄urē “Juan basocāre wāmeōtiri basocū niiqui” jĩiya. Āpērā “Elías niiqui” jĩiya. Āpērā “Jeremías niiqui; o āpĩ profeta niigū niiqui” jĩiya, jĩwū.

¹⁵ —¿Múāte “¿noā niit?” jĩ ȳu? jĩwĩ.

¹⁶ Simón Pedro ȳuwi:

—M̄u Cōāmacū beserigu Cristo niā; Cōāmacū catirucugu macū niā, jĩwĩ.

¹⁷ Jesús cūūrē jĩwĩ:

—Simón, Jonás macū, m̄u teero wedesegu, queoróra wedesea. Sīcū basocū m̄urē teerē wederijāyi. Ȳu Pacu ūm̄āsepu niigū m̄urē tee masĩrere ticoajiyi. Teero tiigú, ūsenire c̄ogú niā m̄u. ¹⁸ Ate ȳu jĩrēcārē t̄oyā m̄u: M̄u Pedro niā. (Pedro “ūtāgā” jĩd̄garo tiia.) Sicawĩ tiigā ūtāgā sotoapu tiirĩ wiibiro ȳu padeorāre sicapōna macārā wāari tiigūda. ¹⁹ Wātĩ cūyaramēna yā pōna macārārē docacūmurĩ tiiriqui.

¹⁹ Ȳu m̄urē ūm̄āsepu marĩ Ōpū niirōpu macā sáwibiro [†]niirere ticogudacu. M̄u teemēna atibūrecop̄re “Cōāmacū dutiré mee niā”, jĩ cāmotári, ūm̄āsepu cārē cāmotānoādacu. Teero biiri atibūrecop̄re m̄u “Cōāmacū dutiré niā” jĩrĩ, ūm̄āsepu cārē cāmotāya maniādacu, jĩwĩ. ‡

²⁰ Too sírogā jĩwĩ sūcā:

—Ȳu Cōāmacū beserigu Cristo niirē maquērē āpērārē wederijāña, jĩ wedewi.

Jesús cūūrē sĩāādarere wederigu

²¹ Ate síromēna Jesús ūsã cūū bueráre cūūrē too síro wāadarere weden̄cāwĩ.

—Ȳu Jerusalēnp̄u wāaro niijādacu. Toopūre b̄u toá dutirá, pairé dutirá, Moisés jóarigue buerá ȳu bayiró ñañarō netōrĩ tiādacua. Ȳu sĩādutíadacu. Cūā teero tiipacári, itiábureco siro masāgūdacu, jĩwĩ.

²² Teerē t̄ogú, Pedro Jesuré āpērā t̄ohērop̄u néewa, weden̄cārigu niimiwĩ:

—Ȳu Ōpū, Cōāmacū teero wāari jĩigū, cāmotāaro. M̄u teero jĩārigue wāarijāñā, jĩrigu niimiwĩ.

²³ Jesús cāmen̄cā, Pedore jĩrigu niimiwĩ:

—Satanás tiiróbiro wedesegu tiia m̄ujā. “¡Satanás, wāājōāḡu; ȳu p̄tore niirijāña!” jĩā. Pedro, m̄u teero jĩigū, Cōāmacū ȳu dutirere cāmotād̄gagu tiia. M̄u masĩria Cōāmacū wācūrere; basocā wācūrōbiro wācūā, jĩrigu niimiwĩ.

²⁴ Too síro Jesús ūsārē jĩwĩ:

—Sīcū ȳu padeó, n̄n̄d̄gaḡu cūū booró tiid̄gārenorē tiid̄jāñā. Basocā cūūrē ñañarō jĩpacari, ȳu t̄on̄n̄searo. Teerē tiigú, curusare apagú tiiróbiro niigūdaqui. ²⁵ Āpĩ sĩārere cuiḡu ȳu “masĩria” jĩigū pecamer̄u wāagūdaqui. Āpĩre ȳu “masĩā” jĩ, teewapamēna cūūrē sĩārĩ, ȳu mena catirucujāgūdaqui. ²⁶ Sīcū atibūreco maquē niipetirere wap̄atāpacu, cūū yeeripūnarē tiid̄ióri, cūū c̄orē dee tiā-dare niiricu. Cūū catiré petihere ñeenómena wap̄atiriqui. ²⁷ Ȳu niipetira sōwū ȳu Pacu asibatēremēna, ángleamēna p̄t̄aatigūdacu atibūrecop̄re. P̄t̄aatĩ, niipetirare cūū tiirigüecōrōre wapa tiigūdacu. ²⁸ Ȳu aterēja diamacūrā jĩā: Sīquērā ānopú niirā cūā diaadari s̄guero, ȳu niipetira sōwū ōpū sāāgū atiri tĩāādacua, jĩwĩ.

Jesús baurécūtire wasorígue

17 Seis b̄re cori siro Jesús ūtāgū ūm̄ārigup̄u m̄āwawĩ. Tiigup̄u wāagu, Pedro, Santiago, cūū bai Juanrē néewawĩ. ² Toopú cūā tĩarĩ, Jesús cūū baurécūtirere wasojōāyigu. Cūūya diapóa muir̄pū b̄reco macū tiiróbiro asiyáyi. Cūūye suti b̄ro wāāyore tiiróbiro butiré wāayiro. ³ Teero wāari, Moisés, Elías bauāncā, cūūmenā wedesera tiiyira. ⁴ Pedro Jesuré jĩiyigu:

—Ūsã Ōpū, marĩ ānopú niirĩ, āñunetōjōā. M̄u boorĩ, āno itiāwiigā tiigūda; sicawīgā m̄uyā wii, apewīgā Moiséya wii, apewīgā Elíaya wii tiigūda, jĩmiyigu.

⁵ Cūū wedesegu tiirira, ōme capemóre diiāti, cūārē tuubiátocojāyiro. Ōme watoapu sīcū wedeseri t̄oyira:

—Āni ȳu macū ȳu bayiró maigū niĩ. Cūūmenā bayiró ūseniā. Cūūrē t̄oyā, jĩyigu.

⁶ Cūū buerá teerē t̄orā, bayiró cuira, ditapu diapóarire munibiácūmujeayira. ⁷ Jesús jea, cūārē ñaapēo: —W̄m̄n̄cāña; cuirijāña, jĩyigu.

† Efesios 2.19-22. †† Españolmena: llave; portuguésmena: chave. ‡ Mateo 18.18; Juan 20.23.

⁸ Cúã ñnamõcori, ãpërá maniyíra. Jesús dícyre ññayi-ra.

⁹ Cúã ãtãgũpú niiãrira diiãtiri, Jesús jĩiyigũ: —Múã ññaãriguere wederijãwa ména; tée yũũ niipetira sówũ dia masãri siropũ, wedewa, jĩiyigũ.

¹⁰ Cũũ buerá sãĩñáyira: —Too docare ¿deero tiirã Moisés jóarigue buerã “Cõãmacũ beserigũ atiadari sũguero, Elías atisũguẽgũ-daqui” jĩi buei? jĩiyira.

¹¹ Jesús cũãrẽ yũũyigũ: —Elías atisũguere, niipetire quẽnosũguẽadare dia-macũrã niiã. ¹² Yũũre tũoyá: Elías jeatoawi mée. Cũũrẽ basocã ññamasĩrira niwã. Cũũrẽ cúã booró ti-idũgãriguere tiitõarira niwã. Teero tiirõbiro yũũ niipetira sówũcã cúã ññaãrõ tiirí, ññaãrõ netõgũdacu, jĩiyigũ.

¹³ Cũũ teero jĩĩrĩpũra, cũũ buerãre tũomasĩre jeayiro. “Juan basocãre wãmeõtiri basocũye maquẽrẽ wedesegũ tiiãjĩyĩ”, jĩi masĩrira niwã.

Jesús wãtĩrẽ wĩmagũpũre niiãrigũre cõãwionecorigue

¹⁴ Too síro cúã paũ basocã niirõpũ diijeári, sĩcũ Jesús pũtorũ wãa, ñicãcoberimena jeacũmu, jĩiwĩ:

¹⁵ —Õpũ, yũũ macũrẽ bóaneõña. Cũũ ññama diaré cũogũ niĩ. Bayiró peti ññaãrõ netõĩ. Pee peti pecamepũ ñaacũmu, díapũcãrẽ ññaãũrucui. ¹⁶ Mũũ buerãre néeatimiãwũ. Netõnémasĩriawã, jĩiwĩ.

¹⁷ Jesús cũãrẽ jĩiwĩ: —Múã yũũre padeorídojãã; ññaãrã niiã. Yũũ múãmena yoari niirucujãrĩcãrẽ, padeoríbocu. ¿Nocõrõ yoari múãmena põõtẽõgũdari yũũ? Néeatiya ãnopé wĩmagũrẽ, jĩiwĩ.

¹⁸ Jesús wĩmagũpũre niiãrigũ wãtĩrẽ witiwadutiwi. Teero tiigũ, witiwarigũ niwĩ. Máata wĩmagũ netõjõãwĩ.

¹⁹ Too síro ãsã Jesús buerã ãpërá tũohéropũ wãa, cũũrẽ sãĩñáwũ:

—¿Deero tiirã ãsã wãtĩrẽ cõãwionecomasiãriayiri? jĩiwũ.

²⁰ —Múã péerogã padeoré cũorã niiã. Yũũ ateréja diamacũrã jĩiã: Mostazape péeripegã niiã. Múã padeoré tiipecõrõgã niirí, atigũ ãtãgũrẽ, “jõõpũ wãaya” jĩiãojĩyu. Múã teero jĩirí, jõõpũ wãaboajĩyu. Múã padeoré cũorí, wisióre maniãdacu. ²¹ ãninó wãtĩrẽ cõãwionecodũgara, Cõãmacũrẽ sãĩ, betirémãna dícy cõãrõ booa, jĩiwĩ.

Jesús cũũrẽ sãĩãdarere pũarí wederigue

²² Too síro ãsã Galileapũ niwarucuri, Jesús ãsãrẽ jĩiwĩ:

—Yũũ niipetira sówũ ãpërápũre ticonogũdacu.

²³ Yũũre sãĩãdacua. Cúã teero tiipacári, itiãbũreco siro masãgũdacu, jĩiwĩ.

Cũũ teero jĩirí tũorã, bayiró wãcũpatira pũtũáwũ.

Cõãmacũwii maquẽ niiãdarere niyeru wapasérigue

²⁴ Too síro ãsã Capernaumpũ jeari, Cõãmacũwii maquẽ niiãdarere niyeru wapasébosari basoca Pedro pũtorũ wãa, sãĩñáyira:

—¿Múãrẽ buegũ Cõãmacũwii maquẽ niiãdarere niyeru wapatĩgarí? jĩiyira.

²⁵ —Wapatĩqui, jĩiyigũ.

Wiiipũ sããjeari, Jesús cũũrẽ wedesepũguewi:

—Simón, ¿ateré deero wãcũĩ mũũ? Atibúreco macãrã õpãrã ¿noãrẽ niyeru wapaséduigari? ¿Cúãya wederare o aperó macãrãpũre wapaségari? jĩiwĩ.

²⁶ —Aperó macãrãpũre, jĩi yũũwi.

Jesús cũũrẽ jĩiwĩ:

—Cúãya wedera wapatĩricua. ²⁷ Teero biipacari, marí cũãrẽ merẽã wãcũdutihera wapatĩada. Mũũ weerida née, iitaropũ wai weegũ wãaya. Wai yaasũguẽgũre weemõcoya. Cũũya userore wũãwã, niyeruquire bũagũdacu. Tiiquimena marí pũaráyere wapatĩgũ wãaya, jĩiwĩ.

¿Nii pũtĩ macũ niĩ?

18 Tiipũreco ãsã Jesús buerã cũũ pũto wãa, cũũrẽ sãĩñáwũ:

—Cõãmacũ dutirere ãñurõ wãcũnũnũsera ¿nii ãsã watoare nemorõ pũtĩ macũ niĩ? jĩiwũ.

² Jesús sĩcũ wĩmagũrẽ sũocó, ãsã decopũ nũcõ, ³ jĩiwĩ:

—Yũũ ateréja diamacũrã jĩiã: Múã niirecutirere waso, wĩmarã tiirõbiro niĩhẽrĩ, Cõãmacũ dutiré múãpũre je-aboarigue múãrẽ jearicu. ⁴ Nemorõ pũtĩ macũ Cõãmacũ dutirere ãñurõ wãcũnũnũsegũno ãni wĩmagũ ti-irõbiro niĩ. ãni “yũũ ãpërá nemorõ niiã” jĩi wãcũriqui. ⁵ Sĩcũ ãni wĩmagũbiro biigũre ñña, “yũũ Jesuré maĩã; teero tiigũ cũũrẽ boca maĩgũda” jĩi wãcũboqui. Cũũ teero wãcũgũ, cũũrẽ maĩgũ, yũũcãrẽ maĩgũ tiii.

Ññaãrẽ tiirí, quio niiã

⁶ Yũũre padeorãgãrẽ ññaãrẽ tiidutĩgũnorẽ ññaãnemorõ wãaadacu. Cũũrẽ ãtãgã pairígãmena cũũ wãmũãpũ siatũyo, díã pairímaapũ cõãñocori, nemorõ ãñubocu. ⁷ Basocãre ññaãrẽ tiidutĩre ññaãnetõjõãã. Ññaãrẽ tiidutĩre niirucua. ãpërárẽ ññaãrẽ tiidutĩri ti-irãpe bayiró ññaãrõ netõãdacua.

⁸ Mũũya wãmo, mũũya dũpo mũũrẽ ññaãrẽre tiirí ti-ibócu. Teero wãari, páatacõãjãña. Sicawãmomena o sicadũpomena catiré petihéropũ jeagũ, ãñũjãã. Pũawãmómãna o pũadũpómãna pecamepũ cõãdio-conorĩpeja, ññaãnetõjõãcu. ⁹ Mũũya capea ññaré mũũrẽ ññaãrẽre tiirí tiibócu. Teero wãari, tiigaré odewecõãjãña. Sicapeamãna catiré petihéropũ jeagũ, ãñũjãã. Pũacapeamãna pecamepũ mũũ cõãdio-conorĩpeja, ññaãnetõjõãcu.

Oveja ditirigũmãna queoré

¹⁰ ãniã wĩmarãrẽ teero ññarijãña. Yũũ ateréja diamacũrã jĩiã: Õmũãsepũ ánglea ãniãgãrẽ coterã yũũ

momanigũ niigũda" jĩgũno n̄momanigũ niijããrõ, jĩwĩ.

Jesús wĩmarãrẽ sãĩbosárigue

¹³ Wĩmarãrẽ Jesús p̄to néeatiwa, cũã ñaapeó, Cõãmacũrẽ sãĩbosádutira. Ƴsã cũũ buerá cũãrẽ néeatirare tutimiwũ. ¹⁴ Jesupé jĩwĩ:

—Wĩmarã ȳm̄ p̄to atiaro. Cãmotárijãña. Cõãmacũ dutirere ãñurõ wãcũn̄n̄serano ãniãgã tiiróbiro wãcũrã niĩya, jĩwĩ.

¹⁵ Too síro Jesús cũãrẽ ñaapeó, Cõãmacũrẽ sãĩbosáwi. Yaponó, aperopú wáajõãwĩ.

Mam̄ p̄e c̄ogú Jesuména wedeserigue

¹⁶ Too síro sícũ Jesús p̄top̄ j̄a, cũũrẽ sãĩñãwĩ: —Basocáre buegú, ¿ȳm̄ ñeenó ãñurere tiigũdari, catiré petihére b̄ad̄gágu? jĩwĩ.

¹⁷ Cũũrẽ ȳm̄wi: —¿Deero tiigú ȳm̄re ãñuré maquērẽ sãĩñái? Sícũrã ãñugú niĩ. Cũũ dutiré tiyá, catiré petihére b̄ad̄gáguja, jĩwĩ.

¹⁸ —¿Ñeeré tiigári? jĩwĩ.

Jesús jĩwĩ: —Basocáre sãĩrijãña. Ƴpĩ n̄morẽ ñeeaperijãña. Yaarijãña. Ƴp̄rãrẽ jĩditoremena wedesãrijãña. ¹⁹ M̄m̄ pac̄, m̄m̄ pacore padeoyá. M̄m̄ basiro maĩrõ tiiróbirora ãp̄rãcãrẽ maĩñá, jĩwĩ.

²⁰ —Ȳm̄ tee niipetirere tiimúaatimiwũ. ¿Ñeenó ȳm̄re d̄sai? jĩwĩ.

²¹ —M̄m̄ basocú ãñugú peti niid̄gagu, m̄m̄ c̄orere dúapetijãgũ wáaya. Tee dúa wapatáariguere bóaneõrãrẽ batoya. Teero tiigú, Cõãmacũ p̄top̄re p̄e ãñuré b̄agũdacu. Túajea, ati, ȳm̄re n̄n̄wá, jĩwĩ.

²² Mam̄ teero jĩrĩ t̄ogú, wãcũpati, p̄t̄ajõãwĩ, p̄e apeyé c̄ogú niijĩgũ.

²³ Jesús Ƴsãrẽ jĩwĩ: —Ȳm̄ ateréja diamacũrã jĩã: P̄e apeyé c̄oráno Cõãmacũ dutirere ãñurõ tiin̄n̄sed̄gari, wisió niicu. ²⁴ Ȳm̄ ateré jĩnemoã sũcã: Wáic̄ camello wãmec̄tigũ awigá copegãr̄p̄ sããcãmewitimasĩriqui. Toorã nemocú, p̄e apeyé c̄oráno Cõãmacũ dutirere ãñurõ tiin̄n̄sed̄garipereja, jĩwĩ.

²⁵ Teeré t̄orã, Ƴsã bayiró t̄omanijõãwũ: —Too docare ¿noãp̄e netõnénoãdari? jĩwĩ.

²⁶ Jesús Ƴsãrẽ jĩwĩ: —Basocá cũã basiro netõnémasĩriya. Cõãmacũp̄ereja wisióre manidójãã, jĩwĩ.

²⁷ Pedro cũũrẽ ȳm̄gu, jĩwĩ: —T̄oyá ména. Ƴsãpe niipetire Ƴsã c̄oríguere cújõãatiw̄, m̄m̄mena n̄n̄wáda jĩrã. Teero tiirã, ¿Ƴsãpe ñeenórẽ ñeeãdari? jĩwĩ.

²⁸ Jesús ȳm̄wi: —Ȳm̄ ateréja diamacũrã jĩã: Atibũreco petiári siro, niipetire mama wasorítabe, ȳm̄ niipetira s̄owũ duigũdacu asibatérirõ õr̄p̄ duirirõr̄p̄. Ȳm̄ too duiri, múã ȳm̄re n̄n̄rĩcã docepĩr̄ õp̄rã duirépir̄p̄ duiadacu.

Israelya p̄ona doce p̄onarĩ macãrãrẽ beseadacu.

²⁹ Sícũno ȳm̄re padeoré wapa cũũye wiseri, cũũ baira, cũũ pac̄s̄m̄ã, cũũ p̄ona, cũũye ditare cújõã, cũũ cúũwarigue nemorõ b̄agũdaqui. Teero biiri apeyé Cõãmacũmena catiré petihére b̄agũdaqui.

³⁰ Mecũtígãrẽ pac̄ Ƴp̄tĩ macãrã too sírop̄re búri niirã niĩadacua. Búri niirã too sírop̄re Ƴp̄tĩ macãrã niĩadacua, jĩwĩ.

Ƴse wese paderám̄ena queoré

20 Jesús wedenemowĩ:

—Mũãrẽ queorém̄ena teeré wedegũda: Cõãmacũ dutiré múãp̄re niĩadare atequetĩ tiiróbiro niĩ. Sícũ Ƴse wese c̄ogú ñamisãñurõ cũũya wese padeadarare ãmaãgũ wáayigu. ² Cũãrẽ b̄agú, “sicabũreco padegũ wapatárocõrõ múãrẽ wapatígũda” jĩyigu. Cũãmena quẽnotó, cũũya wesep̄ padedutigu ticocoyigu. ³ Nueve niirĩ, macã decop̄ wáayigu. Toopú ãp̄rã paderipacara niirãrẽ jĩyigu. ⁴ Cũãrẽ jĩyigu: “Mũãcã Ƴse wesep̄ padera wáaya. Ƴñurõ múãrẽ wapatígũda”, jĩyigu. Cũãcã padera wáayira. ⁵ Coeritó niirĩ, ñamica tres niirĩ, teerora tiyigu. ⁶ Cinco niirĩ, macãp̄ wáa, ãp̄rã paderipacara niirãrẽ b̄ajeáyigu sũcã. Cũãrẽ, “¿deero tiirã múã paderipacara niinañiõjõã?” jĩyigu. ⁷ “Ƴp̄rã Ƴsãrẽ ‘padera atiya’ jĩriawã”, jĩyira. “Mũãcã Ƴse wesep̄ padera wáaya”, jĩyigu.

⁸ Nãicũmuatiri, wese c̄ogú paderáre dutigũre jĩyigu: “Paderáre s̄ocó, wapatíya. Too sírop̄ jeaarirare wapatísũgueya. Sũguero jeaarirare wapatíyaponocoya”, jĩyigu. ⁹ Cinco niirĩ padenũcãrira jeayira. Sicabũreco padera wapatárocõrõ ñeeyira. ¹⁰ Bóerip̄ jearirape ati, “ãniã nemorõ marĩ wapatáadacu” jĩ wãcũmiyira. Cũãcã sicabũreco wapatárocõrõ ñeeyira. ¹¹ Cũã tiiwese c̄ogũre tuticoteyira: ¹² “Ƴniã Ƴsã sírop̄ padera jeaarira sica horara padeawã. Cũãcãrẽ Ƴsã wapatárocõrõrã wapatía. Ƴsãpeja yoari asiró doca padenañiõjõãwũ”, jĩmiyira. ¹³ Cũũpe sícũ teero jĩrã menamacũrẽ jĩyigu: “Ȳm̄ menamacũ, m̄m̄rẽ ñañarõ tiigú tiiría. M̄m̄ padeadari sũguero, ‘sicabũreco wapatárocõrõ m̄m̄rẽ wapatígũda’ jĩ quẽnoãwũ m̄m̄mena. ¹⁴ M̄m̄ wapatárere née, wáagũ. Ȳm̄ ãni too sírop̄ padegú jeaarigũre m̄m̄rẽ wapatárocõrõrã wapatíd̄gaga. ¹⁵ Yé niyeru niĩ ate. Ȳm̄ booró yé niyerumena tiimasĩã. ¿Ȳm̄ ãñurõ tiirĩ, m̄m̄ jĩnatutigu t̄iite?” jĩyigu.

¹⁶ Teero tiirã, too sírop̄ niĩrira sũgueadacua; sũguearira sírop̄ niĩadacua, jĩwĩ Jesús.

Jesús cũũrẽ sãĩãdarere jĩtĩrĩ wederigue

¹⁷ Too síro Jesús Jerusalén̄p̄ m̄ãwagu, Ƴsã cũũ buerá docere merẽã s̄ocó, wedewawi. Biirõ jĩwĩ:

¹⁸ —Mũã jĩãã. Marĩ Jerusalén̄p̄ wáara tia. Toopú ȳm̄ niipetira s̄owũ niipacari, paiaré dutirá, Moisés jóarigue buerãp̄re ticoadacua. Cũã sãdutiadacua ȳm̄re. ¹⁹ Cũãrã judíoa niihẽãp̄re ticonetõneãdacua. Ȳm̄re buijã, tãna, curusap̄ páabiatu sããdacua. Itiãbũreco siro masãgũdacu, jĩwĩ.

Santiago, Juan paco Jesuré sãĩbosámirigue

²⁰ Zebedeo nũmo coo põna Santiago, Juanména Jesús p̄top̄ jeawo. Cũũrẽ sãĩgõdo, ñicãcoberimena jeacũmuwõ. ²¹ Cũũ coore: —¿Ñeenõ boogári? jĩwĩ.

—Mũũ õp̄ũ sããgũ, ãniã yũũ põna p̄arãrẽ mũũ duirípĩrõ p̄togãp̄ũ d̄powa. Sĩcũ diamacũpe, ãpĩrẽ acuniñape d̄powa, jĩmiwõ.

²² Jesús yũũwi:

—Yũũ õp̄ũ sãããdari sũguero wãaadare mũa masĩria. ¿Yũũ ñañarõ netõãdarobirora mũaã ñañarõ netõãrã nũcãbõgari? jĩwĩ.

—Ûjũ, ñañarõ netõmasĩã, jĩwã.

²³ —Mũaã yũũ tiirõbiro ñañarõ netõãdacu. Teerẽ wedemasĩpacu, “sĩcũ diamacũpe, ãpĩ acuniñape d̄pogũda” jĩmasĩriga. Tee yũũ dutirẽ niiria. Yũũ Pacu toopũ duiadarare besetoawi, jĩwĩ.

²⁴ Ûsã p̄amõquẽnerã tee sãĩrere t̄orã, Santiago, Juanména cúawũ. ²⁵ Jesús ãsãrẽ s̄ocõ, jĩwĩ:

—Mũa masĩã: Niipetire dita macãrãrẽ dutirã Cõãmacũrẽ masĩhãrã cũa boorõ dutiãmajãya. Cũa doca macãrãã acaribiremena dutiia, cũa dutirere tiipetĩdutira. ²⁶ Mũapeja cũa tiirõbiro tiirĩjãña. Merẽã tiirẽcutiia. Mũa p̄tĩ macãrã niidugara, ãpẽãrẽ tiipuri basoca niĩña. ²⁷ Sĩcũ ãpẽãrã nemorõ niidugagũno niipetirare padecotegũ tiirõbiro niirõ booa. ²⁸ Yũũ niipetira sõwũcã teerora tiiwũ: ãpẽãrã yũũre tiipuarõ jĩgũ mee atiwũ. Yũũpe basocãre tiipugũ atigũ tiiwũ. Teero biiri paũ basocã ñañarẽ tiirẽ wapa diabosa netõnẽgũ atigũ tiiwũ, jĩwĩ.

Jesús p̄arãrẽ ñaĩrĩ tiirigue

²⁹ Ûsã Jericõ niĩrira witiwari, paũ basocã Jesuré nũnũãtiwa. ³⁰ Ûsã wãarima wesapũ p̄arã ñãhãrã duiwa. “Jesús too netõwãĩ” jĩrere t̄orã, bayirõ b̄sũrõmena jĩwã:

—¡Õp̄ũ, David pãrãmi niinũnũsegũ, ãsãrẽ bóaneõña! jĩwã.

³¹ Basocãpe cũarẽ: —Nocõrõã ditamanĩjõãña, jĩ tũtimiwã.

Cũape jĩnemosãjãwã:

—¡Õp̄ũ, David pãrãmi niinũnũsegũ, ãsãrẽ bóaneõña! jĩwã.

³² Jesupẽja p̄tããncã, cũarẽ s̄ocõ: —¿Mũaãrẽ deero tiirĩ boogári? jĩwĩ.

³³ —Õp̄ũ, ãsãrẽ ñaĩrĩ tiiyã, jĩwã.

³⁴ Jesús cũarẽ bóaneõ ñãgũ, capearire ñaapeõwi. Ñaapeõrira, ñãjõãwã sãa. Ñãña, cũarẽ nũnũãtiwa.

Jesús Jerusalẽnpũ sããwarigue

21 Ûsã Jerusalẽnpũ jeaadarõ pẽero d̄sawũ. Betfagẽ macãpũ Ûtãgũ Olivo p̄top̄ jeaadara tiuwũ. Toopũ Jesús p̄arã ãsã menamacãrãrẽ tiimacãpũ ticocowĩ. ² Cũaãrẽ jĩwĩ:

—Iimacã marĩ diamacũ niirĩ macãpũ wãaya. Mãata s̄cõ burra siatũnũcõãrigore, wĩmagũmena b̄ã-

jeaadacu. Jõã, cũaãrẽ nẽeatiya. ³ Sĩcũ mũãrẽ sãĩñãrĩ, “marĩ Õp̄ũ booãwĩ; mãata wiyajãgũdaqui” jĩñã, jĩwĩ.

⁴ Tee profeta jĩĩrobirora wãaro tiiyiro. Aterẽ jóarigũ niuwĩ:

⁵ Jerusalẽn macãrãrẽ jĩñã: “Ñãña. Mũa Õp̄ũ mũã p̄top̄ atitoai mée.

Bũri niigũ tiirõbiro burra macũ wĩmagũ sotoapũ pe-saatiĩ”, jĩĩ jóarigũ niuwĩ.

⁶ Cũa Jesús ticocoarira wãa, cũa tiidutiarirobirora tiirira niuwã. ⁷ Burrore cũa pacomẽna nẽeatiwa. Cũa sotoapũ cũaye suti sotoã maquẽrẽ tuuwẽpewũ. Jesús sĩcũ sotoapũ mũapeawi. ⁸ Paũ toopũ niirã cũaãrẽ padeorã, cũa netõwãadarimãpũ cũaye suti sotoã maquẽrẽ sẽõcũwã. ãpẽãrã yucũ d̄pũri tiimãpũ páatacũwã. ⁹ Cũa sũguero wãara, cũa siro nũnũã bayirõ b̄sũrõmena jĩwã:

—¡David pãrãmi niinũnũsegũre ãsenire ticoada! ¡Ñi Cõãmacũ ticodiocorigũ niĩ! ¡Cũaãrẽ ãñurõ tiiarõ! ¡Niipetira ãmũaãse macãrã cũaãrẽ “ãñunetõjõãĩ” jĩ, ãsenire ticoaro! jĩwã.

¹⁰ Jesús Jerusalẽnpũ sããjeari, niipetira toopũ niirã ñãmanijõã, deero jĩmasĩririra niuwã.

—¿Noã niĩ ãni? jĩ cãmerĩ sãĩñãwã.

¹¹ ãpẽãrã yũũwa:

—Cũa Jesús, profeta, Nazaret Galilea dita macũ niĩ, jĩwã.

Jesús Cõãmacũwiipũ dúari basocare cõãwionecorigue

¹² Too siro Jesús Cõãmacũwiipũ sããjeagũ, niipetira dúari basocare, teerẽ sãĩnãrẽ cõãwionecowĩ. Niyeru wasorĩ basocaye mesarire tuunẽcõãcũjãwĩ. Bua dúari basocaye duirẽpĩrĩcãrẽ teerora tiuwĩ. ¹³ Cũaãrẽ jĩwĩ:

—Cõãmacũye queti jóaripũpũ biiro jĩã: “Yãa wii ‘Cõãmacũmena wedeseri wii niĩ’ jĩrĩ wii niĩãdacu”, jĩĩ jóare niĩã. Mũape yaarẽpira dúari wii niirĩ tiia, jĩwĩ.

¹⁴ Tiwiipũre ñãhãrã, wãamasĩhãrã cũa p̄top̄ atiwã. Cũaãrẽ netõnẽwĩ. ¹⁵ Paiarẽ dutirã, Moisés jóarigue buerãpe cũa tutuaremena tiieñorĩ ñãrã, cúawa. Wĩmarã tiiwĩ popeapũ niirã bayirõ b̄sũrõmena “¡David pãrãmi niinũnũsegũre ãsenire ticoada!” jĩwã. Teecãrẽ t̄orã, cúawa. ¹⁶ Jesuré jĩwã:

—¿Ñiã cũa jĩrere t̄oi? jĩwã.

—T̄oã, jĩwĩ—. Mũa Cõãmacũye queti jóaripũ buerã niipacara, ate tiipũpũ jóarere t̄omasĩria mẽna:

Cõãmacũ, mũũ wĩmarãrẽ,

teero biiri ãpũrãrẽ

ãñurõ ãseniremena mũũrẽ basapeomenirĩ tiiãwũ, jĩĩ jóanoã, jĩwĩ.

¹⁷ Cũaãrẽ cõãwitiwa, Betaniãpũ wãawũ. Toopũ ãsã cãniwũ.

Jesús higuerağũre s̄inirĩ tiirigue

¹⁸ Apebũreco bóeri Jesús Jerusalẽnpũ cãmerũtãgũ, j̄habõajõãwĩ. ¹⁹ Maa wesapũ higuerağũre ñãwã. “D̄cãcãtũcura” jĩgũ, ñãgũ wãamiwĩ. Pũũrĩ d̄icũ b̄ãwĩ. Teero tiigũ, tiigũrẽ: —D̄cãcãtũnẽmoricu sãa, jĩwĩ. †

† Zacarías 9.9. †† Isaiás 56.7. ‡ Salmo 8.2.

Máata higueragɥ sɪnɪjǒǎwǎ. ²⁰ Teero wáari, ɥsǎ cǔɥ buerá ññamanijǒǎrǎ, sǎññáwǎ:

—¿Deero tiiró higueragɥ máata sɪnɪjǒǎǎrɪ? jǐwǎ.

²¹ Jesús ɥsǎrǎ yɥwɥ:

—Yɥwɥ ateréja diamacǔrǎ jǐǎ: Múǎ padeoré ɥorǎ, “Cǒǎmacǔ yɥwɥriboqui” jǐñhǎrǎ, yɥwɥ tiiguré tiárirobiro múǎcǎ tiimasíadacu. Apeyé, múǎ atigú ɥtǎgǔrǎ “wáa, díapɥ ññacoñuǎña” jǐrǐ, teerora wáaadacu. ²² Múǎ padeoré ɥorǎ, Cǒǎmacǔrǎ sǎññénorǎ buaadacu.

Jesuré “¿noǎ dutirémjena teeré tiii?” jǐrɪgue

²³ Too síro Jesús Cǒǎmacǔwɪpɥ sǎǎwawi. Cǔɥ tiiwɪpǎ bueritabe, paiaré dutirá, ǎpǎrǎ butoá dutirá cǔɥ pɥtopɥ wáa, cǔɥrǎ sǎññáwǎ:

—¿Noǎ dutirémjena mɥwɥ teeré tiii? ¿Noǎ mɥwǎrǎ dutiré ticori? jǐmɪwǎ.

²⁴ Jesús cǔǎrǎ yɥwɥ:

—Yɥwɥcǎ múǎrǎ sǎññágǔda. Múǎ yɥwǎre yɥwɥri, múǎrǎ “ate dutirémjena tiia yɥwɥ” jǐgǔda. ²⁵ ¿Noǎ Juanré wǎmeǒtidutigɥ ticocoyirɪ? ¿Cǒǎmacǔ o basocápe ticocoyirɪ? jǐwǐ.

Cǔǎpe cǎmerǐ wedesewa:

—Marǐ “Cǒǎmacǔ ticocorigɥ niwǐ” jǐrǐ, cǔɥ marǐrǎ “too docare ¿deero tiirǎ cǔɥrǎ padeorǐ?” jǐboqui.

²⁶ Marǐ “basocǎ cǔɥrǎ ticocorɪ niwǎ” jǐmasǐria, basocáre cuirǎ. Niipetira “Juan profeta niwǐ” jǐ padeoóya, jǐyira.

²⁷ Teero tiirǎ, cǔǎ Jesuré: —Masǐriga, jǐwǎ.

Jesús cǔǎrǎ jǐwǐ:

—Yɥwɥcǎ múǎrǎ “ate dutirémjena teeré tiia” jǐ wederia, jǐwǐ.

Sɪcǔpǒna pɥarǎmjena queorǎ

²⁸ Jesús cǔǎrǎ sǎññáwǎ:

—¿Múǎ deero tɥgueñaǎ ateré? Sɪcǔ pɥarǎ ɥmɥǎ pǒnascɥtɪyɪgɥ. Cǔɥ sɪcǔ pɥtopɥ wáa, “macǔ, ɥse wesepɥ padegɥ wáaya” jǐyɪgɥ. ²⁹ Cǔɥ macǔpǎ “wáaria” jǐyɪgɥ. Too síro wǎcǔpati, wǎcǔre waso, padegɥ wáajǒǎyɪgɥ.

³⁰ Too síro cǔǎ pacɥ ǎpǐ cǔɥ macǔ pɥtopɥ wáa, teerora jǐyɪgɥ. Cǔɥpǎ “wáagɥda” jǐpacɥ, wáariyɪgɥ. ³¹ ¿Niipé cǔǎ pacɥ booróbiro tiyirɪ? jǐwǐ.

—Cǔɥ dutisɥguearɪgɥpǎ, jǐwǎ.

Jesús cǔǎrǎ jǐwǐ:

—Yɥwɥ ateréja diamacǔrǎ jǐǎ: Niyeru wapasébosari basoca, teero biiri numiǎ ññarǎ múǎ sɥguero wǎcǔpati, wasoóya. Teero tiiró, Cǒǎmacǔ dutiré basocǎpɥre niíadare cǔǎrǎ múǎ sɥguero jeaadacu. ³² Juan Cǒǎmacǔ boorǎre múǎrǎ buepacari, cǔɥrǎ padeorǐwɥ. Niyeru wapasébosari basocape, teero biiri numiǎ ññarǎpǎ cǔɥrǎ padeowǎ. Cǔǎ wǎcǔpati, wasorǐ ññapacara, múǎpǎ too síro wǎcǔpati, wasorǐwɥ. Juanré padeorǐwɥ, jǐwǐ.

Ññarǎ padecoteramjena queorǎ

³³ Jesús cǔǎrǎ wedewi sǔcǎ:

—Apeyé queorǎre tɥoyǎ sǔcǎ: Sɪcǔ ɥmɥ dita ɥogú niyɪgɥ ɥse wese oterigɥ. Otepetitoa, sǎnisǎncǔoyɪgɥ. ɥse cǔǎ bipesǎǎdari copere ɥtǎgǎpɥ coayɪgɥ. Teero biiri ɥmɥǎri wii cǔǎ coteduiadari wiire tiyɪgɥ. Aperopǎ wáanetǔgǔ wáagɥ, ǎpǎrǎrǎ tiiditare wasoyɪgɥ. ³⁴ ɥse dɥcǎcutirito niirǐ, cǔɥrǎ padecoterare ticocomiyɪgɥ. Cǔɥya dita cǔɥ wasorirare “ɥse cǔǎ dúa wapatǎrere decomena ticocoaro yɥwǎre” jǐcomiyɪgɥ. ³⁵ Cǔǎ toopǎ jeari, tiidita wasorira cǔǎrǎ ñee, sɪcǔrǎ páa, ǎpǐrǎ sǎǎjǎ, ǎpǐrǎ ɥtǎperimjena déeyira. ³⁶ Tiidita ǔpǎ cǔɥ ticosɥguerira nemoró ticocomiyɪgɥ sǔcǎ. Cǔǎcǎrǎ teerora tiyira.

³⁷ “Too síro sǎa, cǔɥ macǔrǎ ticocomiyɪgɥ sǔcǎ. “Yɥwɥ macǔrǎ quioníremjena ññaadacua”, jǐ wǎcǔmɪyɪgɥ.

³⁸ ǔpǎ macǔ toopǎ jeari ññarǎ, tiidita wasorira cǎmerǐ wedeseyira: “ǎñirǎ nií too síropɥ atiditaré ñeeǔdɥ. Jǎmɥ, sǎcǔ. Cǔɥ manirǐ, atiditǎ marǐya dita pɥtɥáadacu”, jǐmɪyira. ³⁹ Teero tiirǎ, cǔɥrǎ ñee, tiiwese wesapɥ néewa, sǎcǔǎjǎyira.

⁴⁰ “Too docare tiidita ǔpǎ toopǎ jeagɥ, ¿deero tiigú-dari tiidita wasorirare? jǐwǐ.

⁴¹ Cǔɥrǎ jǐwǎ:

—Bóaneǔrǔ manirǔ cǔǎ ññarǎrǎ sǎcǔǎǎgǔdaqui. Too síro cǔɥya ditare cǔɥrǎ wapatirucujǎǎdarare wasogǔdaqui, jǐwǎ.

⁴² Jesús cǔǎrǎ jǐwǐ:

—Múǎ Cǒǎmacǔye queti jóaripǎ buerǎ niipacara, ate tiipǔpɥ jóarere tɥomasǐria ména:

Wii weerira ɥtǎquire boorǐyira.

Cǔǎ boorǐpacari, tiiquira ɥpɥtǐ macǎqui pɥtɥáwɥ tiiwɪpǎre.

Cǒǎmacǔ marǐ ǔpǎ teero tiirigɥ niwǐ.

Cǔɥ tiirɪguere “ǎñunetǔǎǎ” jǐ tɥgueñanoǎ, jǐ jǔanoǎ.

⁴³ “Teero tiirǎ, yɥwɥ ateréja jǐǎ: Cǒǎmacǔ dutiré múǎpɥre niimiǎdare ɥse wese tiiróbiro nií. Tiiwesere múǎrǎ ɛmajǎgǔdaqui; ǎpǎrǎrǎ ticogǔdaqui cǔɥ dutiré tiíadarare. ⁴⁴ Tiiqui sotoapɥ ññapeagɥno mɥtǎjǔǎgǔdaqui. Tiiqui sɪcǔ sotoapɥ ññapeaatǎ, ǎñurǔ mɥtǎpetijǔǎgǔdaqui, jǐwǐ.

⁴⁵ Paiaré dutirá, teero biiri fariseo basoca Jesús tee queorémjena wederi tɥorǎ, “marǐrǎna teero jǐgǔ tiiquí” jǐyira. ⁴⁶ Teero tiirǎ, cǔɥrǎ ñeeǎdara tiimiyira. Neeriwa, basocáre cuirǎ. Basocápe “profeta nií” jǐ padeowǎ.

Wǎmosiari bosebɥreco boocómiriramjena queorǎ

22 Jesús queorémjena cǔǎrǎ wedenemowǐ:

² —Cǒǎmacǔ dutiré múǎpɥre niíadare atequetǐ tiiróbiro nií. Sɪcǔ ǔpǎ niyɪgɥ. Cǔɥ macǔ wǎmosiari bosebɥreco tiipéoyɪgɥ. ³ “Yɥwɥ boocórirare sɥorǎ wáaya”, jǐyɪgɥ cǔɥrǎ padecoterare. Cǔɥ boocórirape “wáaria” jǐjǎyira. ⁴ Too síro ǎpǎrǎrǎ cǔɥrǎ padecoterare ticocogɥ, jǐdutigoyɪgɥ: “Yɥwɥ boocórirare ateré wedera

†† Higerapǔrǐ wasowitiatiri, dɥca metǎpágǎ witiaticu. Teepare sǎmerérena yaanocu. Jesús teeré ǎmaǎmijǐyǐ. Teepagǎ ññadiari síro, pacapǎ ǎñurǔ ipitire witiatinɥcǎcu. Metǎpágǎ manirǐ, pacapǎcǎ witiaticu.

† Salmo 118.22-23.

wáaya: 'Yaaré quēnoárep̄ niitoaawũ. Yáara wecúá, teero biiri ecará diicútiri tiirírare sīādutítoaawũ. Niipe-tire quēnoárep̄ niĩ. Bosebureco iñarā atiaro' ", jī-coyiḡ. ⁵ Cúápe ȳuuyiyira. Sīcū cūȳya wesep̄ wáajōāyiḡ. Āp̄i cūȳ apeyē dúarop̄ wáajōāyiḡ. ⁶ Āp̄ērap̄é cūā ōp̄ū ticocoarirare ñee, ñañarō jīi, sīājāyira. ⁷ Cūā ōp̄ū cūā teero tiiriguere t̄ogú, cúayiḡ. Cūȳyara surarare ticoḡ, cūārē sīādutíyiḡ. Cūāya macārē sóejādutíyiḡ. ⁸ Too síro cūārē padecoterare jīiyiḡ: "Niipetire wāmosiari bosebureco tiādare niipetitoa. Ȳu boocómirira atihere wapa boocónemoña manirá niijāārō sáa. ⁹ Teero tiirá, macā decop̄ wáaya. Niipetira m̄á buajeárare 'bosebureco iñarā wáaya' jīiña", jīiyiḡ. ¹⁰ Cūārē padecotera macā decop̄ wedera wáayira. Niipetira cūā buajeárare añurārē, ñañarārē néo, néewayira. Teero tiirá, tiitatiare basocá dadajōāyira.

¹¹ Too síro cūā ōp̄ū bosebureco atiarirare iñaḡ, sãajeyiḡ. Cūārē iñaḡ, sīcū cūā decop̄ wāmosiara sãñarō sãñahēḡrē iñayiḡ. ¹² Cūārē jīiyiḡ: "Yáa wedeḡ, ¿deero tiiḡú sãātiarī m̄u, wāmosiari sutiro sãñaripac̄?" Cūāpe ȳuymasīiyiḡ. ¹³ Cūā ōp̄ū yaaré batorare jīiyiḡ: "Cūārē wāmorīp̄, d̄porip̄ siatú, naĩtīārōp̄ cōāwionecoya. Toop̄ basocá p̄nisira bacadiyó, utiadacua", jīiyiḡ, jīiwĩ.

¹⁴ Jesús jīiwĩ sūcá:

—Cōāmac̄u pāre boocópac̄, sīquērārē besequi, jīiwĩ.

Niyeru wapasédutire sãñárigue

¹⁵ Too síro fariseo basoca wáajōāwã. Cūā Jesús merēã ȳuuri boorá, cūārē sãñāādarere quēnoyuerira niiwã. ¹⁶ Too síro cūā buerere n̄n̄rārē, Herodere t̄on̄n̄seramena Jesús p̄top̄ ticocorira niiwã. Cūārē jīiwã:

—Basocáre bueḡ, m̄u añuḡú niirere masīã. M̄u diamac̄rã Cōāmac̄u ye maquērē buea. Basocá t̄saré dícre wedericu. Up̄tí macārārē, búri niirārē, niyeru c̄oráre, niyeru c̄ohérare sīcārībīro iñã, wedea m̄u. ¹⁷ Teero tiiḡú, ¿deero wācūi m̄u? Úsārē wedeya: ¿Romanuã ōp̄rē cūȳ niyeru wapasédutirere wapatíadari: o wapatígarite? jīiwã.

¹⁸ Jesupé cūā wācūrere, cūā ñañarē tiiduḡarere masījāriḡ niiwĩ. Teero tiiḡú, jīiwĩ:

—Múã ñañarã, tiiditórepara niĩ. Múã ȳuure teero jīi, wedesādugara tiia. ¹⁹ Niyeruqui wapatíadariquire ēñoñã ȳuure, jīiwĩ.

Tiiquire cūārē néatiwa. ²⁰ Jesús cūārē sãñáwĩ:

—¿Noãyã diapóa, noã wãme tusai? jīiwĩ.

²¹ —César romanuã ōp̄yue tusaa, jīiwã.

—Too docare Césaye niirere Césare wiyayá; Cōāmac̄yere Cōāmac̄rē wiyayá, jīiwĩ.

²² Cūȳ teero jīirī t̄orã, t̄omanijōāwã. Cūārē cōāwiti, wáajōāwã.

Diarira masãmũäre wederigue

²³ Tiiburecora sīquērã saduceo basoca Jesús p̄to jawea. Cūā "diarira masãmũáricua" jīiyã. Jesuré sãñáwã:

²⁴ —Basocáre bueḡ, Moisés jīiriguere jīiãda: "Sīcū p̄namaníḡú diaweori, cūȳ bai cūȳ n̄mo niirigore dútuaro. Cūȳ coomena cūȳ sōw̄ diariḡure p̄nac̄tí-bosaaro", jīiriḡ niiwĩ. ²⁵ Teerora wáayiro ĩsã watoare. Sīcūp̄ona siete niiyira. Cūā sōw̄ n̄moc̄tiri siro, diajōāyiḡ. P̄namaníḡrã, cūȳ n̄mo niirigore cūȳ bairé cúȳyiḡ. ²⁶ Cūȳcārē teerora wáayiro. Cūȳ baicārē teero wáayiro. Teero dícre wáayiro. Niituḡp̄cārē teerora wáayiro. ²⁷ Too síro cūā n̄mo niimirigocã diajōāyigo. ²⁸ Cūā niipetira coore n̄moc̄timiyira. Teero tiiḡó, diarira masãmũārī, ¿nii n̄mope p̄t̄ágodari? jīiwã.

²⁹ Jesupé cūārē ȳuwi:

—Múã Cōāmac̄u ye queti jóarip̄u maquērē masīria. Cōāmac̄u tutuarecārē masīria. Teero tiirá, wisijōãã. ³⁰ Diarira masãmũári siro, ĩm̄ã, numiã wāmosiáricua. Ángelea ĩm̄ãsepe niirábīro niiyã. ³¹ Diarira masãmũäre maquērē múã buepacara, t̄omasíria ména. Ateré Cōāmac̄u cūȳ ye queti jóarip̄p̄u múārē jīiriḡ niiwĩ: ³² "Abraham, Isaac, Jacob ōp̄ū niĩ ȳu", jīiriḡ niiwĩ. Cōāmac̄u diarira ōp̄ū niirii; catirá ōp̄ūpe niĩ, jīiwĩ.

³³ Basocá cūȳ buerere t̄orã, t̄omanijōāwã.

Dutiré up̄tí maquē

³⁴ Too síro Jesús saduceo basocare sãñáaduri tiiri iñarã, fariseo basoca neãrira niiwã. ³⁵ Too síro sīcū cūā menamac̄u Moisés jóariguere añurō masīḡú Jesuré "merēã ȳuuboqui" jīiḡ, sãñáwã:

³⁶ —Basocáre bueḡ, ¿diyē niĩ Moisére dutiré cúriḡu bayiró up̄tí maquē? jīiwĩ.

³⁷ Jesús cūārē ȳuwi:

—"Cōāmac̄u marí ōp̄rē maĩñã. Niipetire múã yeerip̄namena, múã wācūrēmena cūārē maĩñã".

³⁸ Tee apeyē nemoró niinetōnc̄are niĩ. ³⁹ Tee doca maquē tee dutiré tiiróbiro niĩ. "M̄u basiro maĩrō tiiróbirora ãp̄ēcārē maĩñã". ⁴⁰ Marí tee p̄awãmé dutirere tiirã, niipetire Moisére dutiré cúriḡu, teero biiri profetas tiidutirere ȳuura tiicú, jīiwĩ.

Cristo ¿noã p̄rãmi niĩ?

⁴¹ Fariseo basoca Jesús p̄top̄ neãritabe, cūārē sãñáwã:

⁴² —Múã Cristo Cōāmac̄u beseriḡure ¿deero wācūi? ¿Noã p̄rãmi niin̄n̄seḡu niĩ? jīiwĩ.

—Ōp̄ū David p̄rãmi niin̄n̄seḡu niiḡdaqui, jīiwã.

⁴³ Jesús cūārē jīiwĩ:

—Too docare David Cristo ñec̄u niipac̄, ¿deero tiiḡú Espírītu Santo masīré ticorēmena wedeseḡu, "cūȳ ȳu ōp̄ū niĩ" jīiyiri? David ateré jóariḡu niiwĩ:

⁴⁴ Cōāmac̄u jīiwĩ ȳu ōp̄rē:

† Deuteronomio 25.5. †† Éxodo 3.6. ‡ Deuteronomio 6.5. †† Levítico 19.18.

“Yáa wámo diamacúniñape duiya, tée mæurë ñnatutirare mæx dutiriguere yæx ãñurõ yæuri tiirípæ”, jji jóarigæ niwí David. ⁴⁵ David “yæx Öpü” jjiigü, Cõamacü beserigæ jjiigü tiirigü niwí, cüü pärámí niipacari. Teeré ãñurõ wácüña, jjiwí.

⁴⁶ Cüã sícünopera yæuriwa. Tiiburecomena “sãññanemorica sáa” jji wácüyira.

Jesús Moisés jóarigue buerá tiirécütire, fariseo basoca tiirécütire wederigüe

23 Too síro Jesús basocáre, üsã cüü bueráre jjiwí: ² —Moisés jóarigue buerá, fariseo basocacã Moisére dutiré cúüriguere wederá niíya. ³ Teero tiirá, niipetire cüã wederére tiinunúseya. Cüã tiirécütirepere ññacürijãña. Cüã wederobiro tiiríya. ⁴ Äpëäré ti-ipõtéõña manirére dutiíya. Næcürére siatúpeora ti-iróbiro tiíya. Tee aparáre péerogã tiápuriya. ⁵ Niipetire cüã tiirére basocã ññaãrõ jjiã, teeré tiíya. Cõamacüye queti jóaripü sããretibari pacasãñuretibari cæoóya. ††Teero biiri cüã súubuseri ññaãrõ jjiã, äpëäré nemoró cüã súubuseri sutiro yapa opadari cæorócare sãñaãya. ⁶ Bosebæreco niirí, sæguero maquë duirépæ dícx duidugacua. Neäré wiseripæcãrë teerora tiidugacua. ⁷ Macã decopæ quioníremena ãñudutiri boocúa. Cüãrë “üsãrë buerá” jjiã boocúa.

⁸ Múã doca “üsãrë buerá” jji dutirijãña. Múãrë buegú sícürã nií. Múã sícürpõnarã nií. ⁹ Atiditapüre sícü basocüre “üsã pacæ” jjiãrijãña. Múã sícürã pacæcütia; cüü ümæãseper nií. ¹⁰ Múãrë “üsã öpü” jjiãrijããrõ. Cristo Cõamacü beserigæ sícürã múã Öpü nií. ¹¹ Múã menamacü äpëäré tiápugæ cüürã nií äpëäré nemoró æptí macü. ¹² Sícx cüü basiro “äpëäré nemoró yæure padeorí booa” jjiigü búri niigü tiinógüdaqui. Teero jjiñhëgünopereja Cõamacü äpëäré padeorí tiigüdaqui.

¹³ Bóaneörã nií múã Moisés jóarigue buerá, teero biiri fariseo basoca. Múã basocã ññacoropæ dícx ãñurõ tiia. Cõamacü dutirére ãñurõ wácünænuserare cãmotára tiia. Múã Cõamacü dutirére ãñurõ wácünænusedugaricu; wácünænusedugarare cãmotáa.

¹⁴ Bóaneörã nií múã Moisés jóarigue buerá, teero biiri fariseo basoca. Múã basocã ññacoropæ dícx ãñurõ tiia. Niyeru boorã, wapewia numiãye wiserire jjiiditoremæna ëmacu. Múã yoari Cõamacümena wedesera ti-iróbiro tiiditócú basocáre. Múãrã äpëäré nemoró ññaãrõ tiinóãdara nií.

¹⁵ Bóaneörã nií múã Moisés jóarigue buerá, teero biiri fariseo basoca. Múã basocã ññacoropæ dícx ãñurõ tiia. Día pairímaapæ tã, yoaro niiré macãrípæ múã buerére nænñãdarare ãmaãrã wáaa. Sícxrë bæa, múã buerémæna cüürë múã nemoró pecameræ wáagædx niirí tiia.

¹⁶ Bóaneörã nií múã. Múã ññahërã äpëäré wéesæguera tiiróbiro nií. Múã basocáre ateré buea: “Sícx ‘Cõamacüwiimæna diamacü jjiã’ jjiãri siro, cüü jjiãriguere tiihéri, wapa maniã” jjiicu múã. Atepé docare

† Salmo 110.1. †† Tiitibare cüãye diapóaripæ, cüãye wãmorípæ siatútuyira. Tiitiba popeapæ sica versículo o pæa versículo sããyira. Ññaña Deuteronomio 6.6-8.

“cüü ‘Cõamacüwii maquë oromæna diamacü jjiã’ jjiãri, teerora tiíaro” jjiicu múã. ¹⁷ Múã tæomasíridojácu. Oro Cõamacüwiipæ niijrõ, Cõamacü ññacoropæ ãñurë pætxácu. Teero tiiró, ¿diiyépe nemoró æptí maquë nií, orope o Cõamacüwiipe? ¹⁸ Múã ateré buea: “Sícx ‘Cõamacürë wáicæra sóepeoromæna diamacü jjiã’ jjiãri siro, cüü jjiãriguere diamacü tiihéri, wapa maniã” jjiicu múã. Atepé docare “cüü ‘toopü wáicæra Cõamacürë ticorémæna diamacü jjiã’ jjiãri, teerora tiíaro” jjiicu múã. ¹⁹ Múã tæomasíridojácu. Cõamacürë ticoré wáicæra sóepeoro sotoapæ niijrõ, cüü ññacoropæ ãñurë pætxácu. Teero ti-iró, ¿diiyépe nemoró æptí maquë nií, Cõamacürë ticorépe o wáicæra sóepeorope? ²⁰ Teero tiigü, sícx “Cõamacürë wáicæra sóepeoromæna diamacü jjiã” jjiigü, toopü péoarigümenacãrë teerora jjiigü tii. ²¹ Sícx “Cõamacüwiimæna diamacü jjiã” jjiigü, Cõamacümenacãrë teerora jjiigü tii. ²² Sícx “ümæãsemæna diamacü jjiã” jjiigü, Cõamacü duirípíromæna, teero biiri toopü duigümenacãrë teerora jjiigü tii.

²³ Bóaneörã nií múã Moisés jóarigue buerá, teero biiri fariseo basoca. Múã basocã ññacoropæ dícx ãñurõ tiia. Múã oteré metãgãrë “menta”, “anís”, “comino” wãmecütire yaaré sitiaññüre tiirénorë seenëõ, opaquerí tiicú. Pæamóquëñequerí cæorã, sicaquë Cõamacüwiipæ néewa, “yæx Cõamacürë ticoré nií” jji, pairé ticocu. Teero tiipacára, nemoró æptí maquëre ti-iría. Moisére dutiré cúüriguëcãrë tiiría. Basocáre queoró dutiróbiro tiiría. Bóaneöre ëñoría. Cõamacürë padeoría. Múã oterére cüürë ticorucurobirora tee æptí maquëcãrë tiiró booa. ²⁴ Múã ññahërã äpëäré wéesæguera tiiróbiro nií. Búri niirére ãñurõmæna ti-ipetipacara, æptí maquë tiirépere wácüria.

²⁵ Bóaneörã nií múã Moisés jóarigue buerá, teero biiri fariseo basoca. Múã basocã ññacoropæ dícx ãñurõ tiia. Baparí sotoápæ dícx coseáriguere tiiróbiro nií. Popeapære múã äpëäréyére ëmaré, teero biiri niyeru cæopacára boonemósãjãre dadanetõjõã. ²⁶ Múã fariseo basoca tæomasíhërã, ññahërã tiiróbiro nií. Popeapæ maquë cosesæguéya. Teero tiirá, bapa so-toápæcãrë ãñurõ coseári bapa tiiróbiro niíadacu.

²⁷ Bóaneörã nií múã Moisés jóarigue buerá, teero biiri fariseo basoca. Múã basocã ññacoropæ dícx ãñurõ tiia. Múã diarira cúüre wiseri boremæna tuusãre wiseri tiiróbiro nií. Sotoápære ãñurõ baucú. Popeapære diarira cõãrí, niipetire bóarigue dadajõã. ²⁸ Múãcã teerora basocã ãñurã baucú äpëäré ññacoropæ. Popeapæpere ãñurë tiidugáre manicú sáa. Ññaãrë niinetõjõãcu.

²⁹ Bóaneörã nií múã Moisés jóarigue buerá, teero biiri fariseo basoca. Múã basocã ññacoropæ dícx ãñurõ tiia. Múã profetaye masãcooperi sotoapæ ãñurë wis-erigã tiinæcõã. Äpëäré basocã ãñurã niirirare cúüre wiserire mamõã. ³⁰ Múã biiro jjiã: “Üsã ñecüsümæniãrã catiritopære üsã niirãjã, merëã tiibójyü. Cüã profetare síãdutíri, üsã síãdutíribojyü”, jjiã. ³¹ Múã teeré teero jjiã, múã basiro “profetare síãrira pärãmerã ni-inænusera nií” jjiã tiia. ³² Teero tiirá, múã ñecüsümæniãtiirirobirora tiyapácütijãña.

³³ Múã ãñaã tiiróbiro ñañaré tiirá niiã. Múã deero tii Cõamacũ pecamepũ ñañarõ tiiádarere netõmasíricu. ³⁴ Teero tiigú, yũ múã p̄top̄re profetare, Cõamacũ dutiré masírãrẽ, Cõamacũye bueadarare ticocogũda. Múãpe cũã síquẽrãrẽ sĩa, ãpẽrãrẽ curusap̄ pãabiatu sĩadutiadacu; ãpẽrãrẽ cũã neãré wiserip̄ tãna, cũã wáare macãrĩp̄ n̄nũãdacu. ³⁵ Múã teero tiirá, niipetira basocã ãñurãrẽ sĩarĩgue wapa múã wapa c̄uoã. Múã ñecũsũmũã Abel †basocũ ãñugũrẽ sĩaũguéyira. Tée Zacarías †Berequías macũrẽ sĩaypácũtiyira. Zacariare sĩaýira Ññunetõjõãri Tatia sããwaro p̄top̄. ³⁶ Yũ ateréja diamacũrã jĩã: Múã atitõ macãrãp̄ niipetire cũã teero tiirĩguere wapa c̄uoã, jĩwĩ Jesús.

Jesús Jerusalén macãrãrẽ maĩmĩrigue

³⁷ Jesús Jerusalén macãrãrẽ wãcũgũ, jĩwĩ:
—Jerusalén macãrã, múã profetare sĩarã niiã; Cõamacũye wederãre ãtãperimena déesĩãrã niiã. Múãrẽ maĩgũ, pee peti nédcũgamiwũ. Cãrẽquẽ coo põnarẽ wũre docap̄ nédcũrõbiro tiidũgamiwũ. Múãpe boorĩwũ. ³⁸ Teero tiirõ, múãya macã cõõjõãdacu. ³⁹ Yũ ateré jĩã: Yũre ññanemoricu; tée múã yũre “ãni Cõamacũ ticodiocorigũ ãñunetõjõãrẽ” jĩrãp̄, ññaãdacu, jĩwĩ.

Jesús “Cõamacũwii cõãnoãdacu” jĩrigue

24 Jesús Cõamacũwii niĩrigũ witiwari, ãsã cũũ buerã cũũ p̄to wáawũ. Cõamacũwii, teero biiri tiwiiména niiré wiserire “ãñuré wiseri niiã” jĩ, cũũrẽ wedewawũ.

² Cũũpe ãsãrẽ jĩwĩ:

—Múã iye niipetire wiserire ññamiã. Yũ ateréja diamacũrã jĩã: Too síro ãtãqui apequí sotoãp̄ weemũãrigue p̄tũáricu. Niipetire cõãnoãdacu, jĩwĩ.

Atibúreco petiãdari sũguero wáaadare

³ Too síro ãtãgũ Olivop̄ jea, Jesús duirigũ niwĩ. ãsã cũũ buerã ãpẽrã t̄ohérop̄ cũũrẽ jea, sãññáwũ:

—Wedeya ãsãrẽ. Mũũ wedearigue ¿deero biiri wáaadari? ¿Ñeenómena mũũ p̄tũãatiadarere, teero biiri atibúreco petiãdarere ññamasĩnoãdari? jĩwũ.

⁴ Jesús yũwĩ:

—Ññurõ t̄omasĩña, ãpẽrã jĩditori jĩrã. ⁵ P̄u “yũrã niiã; yũ Cõamacũ beserigũ Cristo niiã” jĩãdacu. P̄u cũãrẽ n̄nũãdacu. ⁶ Apeyẽ, “cãmerĩsĩãrã tiiáwã” jĩrĩ t̄oãdacu. “Toopũ cãmerĩsĩãrã tiiáyira” jĩrẽ queticãrẽ t̄oãdacu. Teeré t̄orã, cuirijãña. Tee wáaadare niijãrõ tiia. Teero wáapacari, atibúreco petiãdaro d̄usaãdacu ména. ⁷ Sicapõna macãrã apẽpõnã macãrãmena cãmerĩsĩããdacu. Teero biiri sicadita macãrã apeditã macãrãmena cãmerĩsĩããdacu. J̄ubóare wáaadacu. Peeditap̄re dita cãmeñare wáaadacu. ⁸ Tee niipetiremena basocãre bayirõ ñañarõ netõrẽ n̄cããdacu.

⁹ Teero wáari, múãrẽ ñee, dutirãp̄re tico, ñañarõ tiidutiadacu. Múãrẽ sĩaãdacu. Niipetira basocã múãrẽ ññatutiadacu yũre padeoré wapa. ¹⁰ Teero wáari, p̄u

yũre padeomírira padeodúadacu. Cũã menamacãrã niimirare ticoadacu dutirãp̄re. Cãmerĩ ññatutiadacu. ¹¹ P̄u “yũ profeta niiã” jĩãdacu. P̄u jĩdito, padeorĩ tiiãdacu. ¹² Ñañaré pee niiãdacu. Teero wáari, p̄u cãmerĩ maĩdúadacu. ¹³ Yũre padeorucũjãrã docare Cõamacũ netõnégũdaqui. ¹⁴ Niipetiro atibúreco ãñuré queti “Cõamacũ dutiré basocãp̄re niiãdare jeaadaro tiia” jĩrẽre niipetirop̄ wedenoãdacu, niipetire dita macãrã masĩãrõ jĩrã. Tee wáari siro, atibúreco petiãdacu sãa.

¹⁵ Ññanetõn̄cãgũrẽ †Cõamacũrẽ padeoridojãgũrẽ ññaãdacu múã. Cũũ Cõamacũwii popeap̄ jeagũdaqui. Profeta Daniel tee maquẽrẽ wederigũ niwĩ. (Ateré buegũ t̄omasĩãrõ.) ¹⁶ Teero wáari ññarã, Judea ditap̄ niirã ãtãyuc̄p̄ dutijõããrõ. ¹⁷ Wii sotoãp̄ pesagũno diiwã, wii popeap̄ niirẽre néegũ sããwaripacũ, dutijõããrõ. ¹⁸ Wesepũ padegũcã wiipũ sutirẽ néegũ p̄tũãwaripacũ, dutijõããrõ. ¹⁹ Teero wáare b̄recori niipacõsãnumiãrẽ, põna ãpũrã c̄orãre bóaneõre b̄recori niiãdacu. ²⁰ “Dutiwãre b̄recori púuriro niirẽ b̄recori wãarijããrõ; yeerisãri b̄reco wãarijããrõ” jĩ, Cõamacũrẽ sãññã. ²¹ Teero wáare b̄recori basocãre bayirõ ñañarõ netõrẽ b̄recori niiãdacu. Cõamacũ atibúreco tiirĩ sirore, tée atitõp̄re nocõrõ ñañarõ netõrẽ manirĩro niwũ. Too sírop̄cãrẽ nocõrõ peti ñañarõ netõrẽ maniãdacu. ²² Tee ñañarõ netõrẽ b̄recorire Cõamacũ d̄oriatã, sícũno netõr̄idojãgũdaqui. Cõamacũpe cũũ beserirare tiigũ, teero wáare b̄recorire d̄ógũdaqui.

²³ Teero wáari, síquẽrã múãrẽ jĩditoadacu: “Jãã, ññaña. Cõamacũ beserigũ Cristo ãno niwĩ”, jĩmiãdacu. “Toopũ niwĩ”, jĩmiãdacu ãpẽrãpẽ. Cũã teero jĩrĩ, padeorijãña. ²⁴ P̄u jĩditora niiãdacu. Síquẽrã “yũ Cõamacũ beserigũ Cristo niiã” jĩmiãdacu. “Profeta niiã” jĩmiãdacu ãpẽrãpẽ. Pee tiĩẽnore tiiãdacu, cũãrẽ padeoãro jĩrã. Cõamacũ beserirap̄re padeodúri tiidũgamiãdacu. ²⁵ Tee niãdarerena múãrẽ yũ wedesũguetooã. ²⁶ Teero tiirá, ãpẽrã múãrẽ “jõõp̄ basocã manirõp̄ Cristo niwĩ” jĩrĩ, wãarijãña. “Atiwĩ macã sawip̄ niwĩ” jĩrĩ, padeorijãña. ²⁷ Apetõre b̄p̄o wããyori, muĩpũ mũãatirope tée cũũ sããwarope bóesajõãã. Teero wãarobirora wáaadacu, yũ niipetira sõwũ atiri. ²⁸ Wáicũ bóari, yucaã máata masĩcua. Cũã tiirõbirora yũ jĩãrigue wáari ññarã, yũ atiadarere máata masĩãdacu.

Jesús p̄tũãatiadare

²⁹ Tee ñañarõ netõrẽ b̄recori sirogã muĩpũ búreco macũ naĩtãjõãgũdaqui. Ñami macũcã bóeriqui. Ñocõã ñaacodiadacu. Niipetira ãmũãsep̄ niirã cãmeñanoãdacu. ³⁰ Teero wáari, ãmũãsep̄ sica ãñorẽ bauãdacu. Teeré ññarã, yũ niipetira sõwũ atiadarere masĩãdacu. Teero tiirá, niipetire macãrĩ macãrã utiadacu. Yũ niipetira sõwũ õmebũrũarip̄ tutuaremena asibatédiatiri ññaãdacu. ³¹ Corneta b̄sũri, ángeleare ticocogũdacu.

† Génesis 4.8. †† 2 Crónicas 24.20-21.

‡ Pecasãyemena: “la abominación desoladora”, es decir, el Anticristo.

Cúã néõãdacua yux beserirare atibúreco niipetiropx niirárẽ.

³² 'Múãrẽ oterigux higuerağuxmena queorẽ ticoguxda. Tiigú púúrĩ wasorĩ, "cúma wáaadaro péerogã duxaa" jĩmasĩã. ³³ Teerora niipetire yux jĩãrigue wáari tĩnarã, "niipetira sówũ puxtaatiadaro péerogã duxacú" jĩ masĩña. ³⁴ Yux ateréja diamacúrã jĩã: Atitó macárã cúã diaadari sųguero, tee niipetire yux jĩãrigue wáaadacu. ³⁵ Úmúãse, atiditã peticódiaadacu. Yux wedesere doca petiricu. Niirucujãadacu.

³⁶ Yux puxtaatiadari bųreco, tii horare masĩña maniã. Ángelea úmúãse macárã masĩriya. Yux niipetira sówũcã masĩria. Yux Pacu sícúrã masĩqui.

³⁷ Yux niipetira sówũ puxtaatiadari sųguerogã, Noé niirito wáaribiro wáaadacu. ³⁸ Atibúreco dúuadari sųguero, basocã yaa, sĩni, wámosia, cúã põna numiãrẽ numicũ tiiyira. Téee Noé dooriwuxcapu sããwaripux, tiitú-coyira. ³⁹ Cúã "merẽã wáaricu" jĩ wácúpacari, oco pea, día duanetõrĩ, diapatijõãyira. Yux niipetira sówũ puxtaaticãrẽ, basocã teerora tiíadacu. ⁴⁰ Tee-bųrecoreire úmúã puxarã wesepú niíadacu. Sícũ néemúãnogũdaqui; ãpĩ puxtãáguxdaqui. ⁴¹ Puxarã numiã trigo wãñiãrã niíadacu. Sícõ néemúãnogõdaco; apegó puxtãágodaco.

⁴² Teero tiirã, tĩnacorucujãña. Múãcã yux múã Ópũ puxtaatiadari bųrecore masĩricu. ⁴³ Ateré masĩña: Wii õpũ "ñamirẽ tii hora niirĩ, yaarépigux jeaguxdaqui" jĩ masĩgũ, cãnihégũrã coteboqui. Cúyã wiire páõsãrĩ jĩgũ, cãmotáqui. ⁴⁴ Teero tiirã, múãcã ãñurõ yueya. Múã wácũhẽritabe, yux niipetira sówũ puxtaatigux-dacu.

Puxarã dutibosaramena queorẽ

⁴⁵ 'Múã sícũ úmũ ãñurõ masĩgũ cúũ õpũyere ãñurõ dutibosagux tiiróbiro niíña. Cúũ õpũ aperopú wáagux, cúũrẽ jĩiqui: "Yáa wii macárãrẽ bųrecoreicõrõ yaarẽ ticoya", jĩiqui. ⁴⁶ ãñurõ dutibosagux cúũrẽ dutiariguere tiirucúqui. Teero tiigú, cúũ õpũ coerĩ, uxeniqui. ⁴⁷ Yux ateréja diamacúrã jĩã: Cúũ ãñurõ tiiré wapa cúũ õpũ niipetire cúũ cųorere dutibosagux sõnecoguxdaqui. ⁴⁸ Ápĩpẽ "yux õpũ máata coerĩqui" jĩ wácũgũ, ñañarõ tiiqui. ⁴⁹ Padecoterare ñañarõ tiinxcãqui. Cúmurãmena boseyã, sĩni tiiqui. ⁵⁰ Cúũ õpũ cúũ wácũhẽritabe, coegúdaqui. ⁵¹ Cúũ dutiriguere tiiririgue wapa bayirõ ñañarõ tiigúdaqui. Ápĩrã tĩnacoropux dícx ãñurẽ tiid-itórirare cúũ cúãrẽ cõãriropux cúũcãrẽ cõãgũdaqui. Toopú basocã pũnisíra bacadiyó, utiadacu.

Puxamóquẽñerã numiãmena queorẽ

25 'Cõãmacũ dutiré múãpuxre niíadare atequetĩ tiróbiro niíã. Puxamóquẽñerã numiã cúã sãwó-corepa née, cúã menamacõ manux niigũdure bocara wáayira. ² Sicamoquẽñerã numiã tųomasĩhẽrã niiyira. Ápĩrã sicamoquẽñerã numiã ãñurõ masĩrã niyira. ³ Tųomasĩhẽrã numiã cúãye sãwócorepa néewapacará, use too síro písããdarere néewariyira. ⁴ ãñurõ masĩrã numiãpe uxepã néewayira sãwócorepamena.

⁵ Wámosiaguxdũ máata jeariyigux. Niipetira numiãrẽ wuxgoá jeari, cãnijõãyira. ⁶ Nami deco acaribĩri tųoyira: "¡Wámosiaguxdũ atitoai! ¡Bocara atiya!" jĩiyigux. ⁷ Niipetira numiã wácã, cúãye sãwócorepare quẽnoyira. ⁸ Tųomasĩhẽrã numiãpe ãñurõ masĩrã numiãrẽ jĩiyira: "Úsãcãrẽ use ticoya; úsã sãwócorepa yatiro tiia", jĩimiyira. ⁹ ãñurõ masĩrã numiãpe yuxyira: "Ticoria. Úsã ticori, úsãcãrẽ jeari, múãcãrẽ jeari tiibócu. Múã basiro use dúari basoca puxtopux sãĩrã wáaya múã sãwócoad-arere", jĩiyira. ¹⁰ Cúã sãĩrã wáaari siro, wámosiaguxdũ jeayigux. ãñurõ tĩnacoarira bosebųreco tiirĩ wiipux cúũmena sããwayira. Cúã sããwaari siro, sope biajõãyiro. ¹¹ Too síropux ãpĩrã numiãpe jea, "úsã õpũ, úsãrẽ sope páõñã" jĩimiyira. ¹² Cúũpe yuxyigux: "Yux ateréja diamacúrã jĩã: Múãrẽ masĩrigã", jĩiyigux, jĩwĩ Jesús.

¹³ Jesús tee queorere wedeari siro, jĩwĩ:

—Yux atiadari bųrecore tii horare múã masĩria. Teero tiirã, ãñurõ tĩnacorucujãña, jĩwĩ.

Niyeruquirimena queorẽ

¹⁴ Jesús úsãrẽ wedenemowĩ:

—Cõãmacũ dutiré múãpuxre niíadare atequetĩ tiróbiro niíã. Sícũ basocú yoaropux wáaguxdũ tiiyigux. Cúũ wáaadari sųguero, cúũye dutibosarare sųocó, cúũye niyerure cúãmena cúũyigux. ¹⁵ Sícũrẽ sicamoquẽñepori, ãpĩrẽ puxaró, ãpĩrẽ sicapo niyeruquiripori ticoyigux. Cúã paderépuxre tĩnaco, ticoyucoyigux. Too síro wáajõãyigux. ¹⁶ Dutibosagux sicamoquẽñepori ñeerigux tee niyerumena pade, máata apeyé sicamoquẽñepori wap-atánemoyigux. ¹⁷ Puxaró ñeeriguxcã teerora apeyé puxaró wapatánemoyigux. ¹⁸ Sicapo ñeeriguxpe cope coa, cúãrẽ dutigúye niyerure tiicorepux yaacújãyigux.

¹⁹ Yoari síropux, cúãrẽ dutigú coeyigux. Coe, cúãrẽ "yéee niyerure çdeero tiirĩ?" jĩ sãĩñáyigux. ²⁰ Sicamoquẽñepori ñeerigux cúũ puxto jeanxcãyigux. Apeyé sicamoquẽñepori cúũ pade wapatárere néeatigux, jĩiyigux: "Yuxre dutigú, sicamoquẽñepori mux yuxre cúũwũ. Teeména nocõrõrã pade wapatánemowũ. Ate niíã apeyé sicamoquẽñepori", jĩiyigux. ²¹ Cúãrẽ dutigú cúũrẽ jĩiyigux: "ãñurõ tiyú. Dutibosagux ãñurõ diamacú tiigú niíã mux. Yux péerogã cúũriguemena ãñurõ tiyú. Mux ãñurõ tiirigúe wapa pee dutigú cúũgũda. Yuxmena uxenirucujãña", jĩiyigux. ²² Too síro puxaró ñeerigux cúũ puxto jeanxcã jĩiyigux: "Yuxre dutigú, mux yuxre puxaró cúũwũ. Teeména nocõrõrã pade wapatánemowũ. Ate niíã apeyé puxaró", jĩiyigux. ²³ Cúãrẽ dutigú cúũrẽ jĩiyigux: "ãñurõ tiyú. Dutibosagux ãñurõ tiigú niíã mux. Yux péerogã cúũriguemena ãñurõ tiyú. Mux ãñurõ tiirigúe wapa pee dutigú cúũgũda. Yuxmena uxenirucujãña", jĩiyigux.

²⁴ Too síro sicapo ñeeriguxcã cúũ puxto jeanxcã, jĩiyigux: "Yuxre dutigú, mux tutuare padedutigux niirere masĩwũ. Paderipacux, ãpĩrã paderémema wapatáa.

²⁵ Teero tiigú, cui, muxye niyerure dita popearux yaacújãwũ. Ate niíã muxye", jĩiyigux. ²⁶ Cúãrẽ dutigú cúũrẽ yuxyigux: "Mux dutibosagux ñañagú, dadegú niíã. 'Paderipacux, ãpĩrã paderémema wapatáa' jĩ masĩmiyu.

²⁷ Teeré masĩgũjã, yéee niyerure tĩñanori wiipux néewa,

cúũbojũyũ. Yũ coegũ tee bũcũáremena ñeenemoboa-jũyũ”, jĩyigũ. ²⁸ Toopũ niirárẽ jĩyigũ: “Tiipore emajãña. Pũamóquẽñepori cũogũpere ticoya. ²⁹ Pee cũogũnorẽ nemoró ticonoãdacu. Pee cũogũdaqui. Cũo-hégũnopere cũũ cũomírere emajãnoãdacu. ³⁰ Ñni dutibosagũ queoró tihégũre naĩtĩarõpũ cõãwionecoya. Toopũ pũnisíra bacadiyó, utiadacua”, jĩyigũ.

Jesús niipetire dita macãrãrẽ beseadare

³¹ Yũ niipetira sõwũ asibatéremena pũtũaatiri, õpũ duirípĩrõpũ dutiduigũdacu. Ángelea niipetira yũmena atiadacua. ³² Niipetire dita macãrã yũ duiró pũtopũ neãadacua. Teero tiigũ, cũãrẽ pũarõná batonũcõgũda. Sĩcũ ecará coterí basocũ ovejare merẽã, cabrare merẽã batonũcõgũ tiiróbiro tiigũda. ³³ Basocã ãñurárẽ diamacũpe, ãpẽrãrẽ acuniñape nũcõgũda. ³⁴ Too síro yũ diamacũpe nucũrãrẽ jĩgũda: “Mũã yũ Pasũ ãñurõ tinórira, atiya. Atibũreco nũcãrĩpũ mũã niãdarore quẽnosũguetoarigũ niwĩ. Teerẽ ñeerã atiya sãa. ³⁵ Yũ jũabóari, ecawũ. Yũ oco sñidũgári, tĩãwũ. Yũ aperopũ wãanetõrĩ, cãnrĩ tícowũ. ³⁶ Yũ sutimanírĩ, sããwũ. Yũ diarecũtiri, ñnacãmesãwũ. Yũ peresuwiipũ duiri, ññarã jeawũ”, jĩgũda.

³⁷ Teero tiirã, basocã ãñurã jĩãdacu: “Ûsã Õpũ, ¿deero biiri mũ jũabóari, ecarĩ? ¿Deero biiri oco sñidũgári, tĩãrĩ? ³⁸ ¿Deero biiri aperopũ wãanetõrĩ, cãnrĩ ticorĩ? ¿Deero biiri sutimanírĩ, sããrĩ? ³⁹ ¿Deero biiri diarecũtigũre o peresuwiipũ duigũre ññarã jearĩ?” jĩãdacu.

⁴⁰ Cũãrẽ yũgũda: “Yũ aterėja diamacũrã jĩã: Mũã yũre padeorãre pũtĩ macãrã niĩhãrãrẽ teero tiirã, yũrena tiirã tiwũ”.

⁴¹ Too síro acuniñape nucũrãrẽ jĩgũda: “Mũã Cõãmacũ ññarõ tiinõãdara niã. Teero tiirã, ãnorẽ niiri-jãña. Pecame petihérimere wãaya. Tiimẽ wãtĩãrẽ dutigũre, cũyara Ángelea ññarãrẽ quẽnoyúerime niã. ⁴² Yũ jũabóari, ecarĩwũ. Yũ oco sñidũgári, tĩãriwũ. ⁴³ Yũ aperopũ wãanetõrĩ, cãnrĩ ticorĩwũ. Yũ sutimanírĩ, sããriwũ. Yũ diarecũtiri, peresuwiipũ duiricãrẽ, ññarã jeariũ”, jĩgũda.

⁴⁴ Cũãcã teerora jĩãdacu: “Ûsã Õpũ, mũ jũabóari, oco sñidũgári, aperopũ wãanetõrĩ, sutimanírĩ, diarecũtiri, o peresuwiipũ duiri, ¿deero biiri Ûsã mũrẽ tiĩpuriri?” jĩãdacu.

⁴⁵ Yũ cũãrẽ yũgũda: “Yũ aterėja diamacũrã jĩã: Mũã yũre padeorãre pũtĩ macãrã niĩhãrãrẽ tiĩpuhera, yũrena tiĩpuhera tiwũ”, jĩgũda.

⁴⁶ Cũã wãajõãdacu ññarõ netõrucũjããdaropũ. Basocã ãñurãpe catirẽ petihéropũ wãaadacua, jĩwĩ Jesús.

Jesuré ñeeãdara wedeserigũ

26 Jesús tee niipetire wedeari siro, Ûsãrẽ jĩwĩ: ² —Mũã masĩã: Pascua bosebũreco wãaadaro pũabũreco dũsaa. Tii bosebũreco niirĩ, yũ niipetira sõwũ ãpẽrãpũre ticonogũdacu. Curusapũ páabia, sããdutiadacua, jĩwĩ.

³ Teebũrecore paiarẽ dutirá, teero biiri bũtoã dutirá neãyira paiarẽ dutigũya wiicapũ. Cũũ wãmecũtiwi Caifás. ⁴ Cũã Jesuré yayióremena ñeeãdarere cãmerĩ wedeseyira, sããdũgãra. ⁵ Cũã jĩyira:

—Bosebũreco niirĩ, tiirĩjããda. Basocã cũũrẽ maĩrã, marĩmena cúara, noo booró acaribĩãmajãbocua, jĩyira.

Jesuré sitiaãñũre píopeorigũ

⁶ Jesús Betaniapũ Simón õpũ bóa netõrĩgũya wiipũ niwĩ. ⁷ Jesús yaaduiritabe, sãcõ numió sitiaãñũriga cũogó cũũ pũto jeawo. Tiigã sitiaãñũre wapapacãre posecũtiwũ. Cũyã dupu sotoapũ teerẽ píopeowo. ⁸ Co teero tiirĩ ññarã, Ûsã cũũ buerã cúawũ. Ûsã basiro cãmerĩ jĩwũ:

—¿Aterẽ búri peti teero tiicõãrĩ? ⁹ Ate sitiaãñũrere dúa, pairó niyeru bũanóboayu. Teemena bóaneõrãrẽ tiĩpuro boomĩayu, jĩwũ.

¹⁰ Jesús Ûsã teero jĩrĩ tũo, jĩwĩ:

—¿Deero tiirã atigorẽ potocõrĩ? Potocõrĩjãña. Aterẽ yũre píopeogo, ãñurõ tiigó tiyo. ¹¹ Bóaneõrã mũã watoapũ niirucũjããdacu. Yũrepeja mũãmena niirucuricu. ¹² Co aterẽ yũre píopeogo, yã õpũrẽ coari tutipũ cúũãdari sũguero, sitiaãñũremena píopeore tiiróbiro tiisũguẽgo tiyo. ¹³ Yũ aterėja diamacũrã jĩã: Niipetiro atiditapũre Cõãmacũ basocãre netõnére que-tire wedewarucura, atigó yũre tiĩariguere wedeadacua, coore wãcũdutira, jĩwĩ.

Judas Jesuré cũũrẽ ññatutirapũre ticoadare

¹⁴ Judas Iscariote Jesús buerã doce menamacũ paiarẽ dutirá pũtopũ wãarigũ niwĩ.

¹⁵ —Yũ Jesuré mũãrẽ ticorĩ, ¿nocõrõ niyeru yũre wapatĩadari? jĩyigũ.

Cũã treinta niyeruquiri ticoyira. ¹⁶ Cũã wapatĩari siro, “¿deero tii yũre Jesuré ticoro boomĩto?” jĩ wãcũncãyigũ.

Jesús cũũ buerãmena yaaturigũ

¹⁷ Basocã pã pũuri tiirẽmena wãoya manirẽ yaarĩ bosebũreco niinũcãwũ. Ûsã Jesús buerã cũũ pũto wãa, sãĩñãwũ:

—¿Noopũ marĩ Pascua bosebũreco yaaadarore Ûsã quẽnosũguẽri boogãrĩ? jĩwũ.

¹⁸ Cũũ jĩwĩ:

—Jerusalénpũ wãaya. Toopũ sãcũ niiqui. Cũũrẽ aterẽ jĩñã: “Ûsãrẽ buegũ aterẽ jĩcoawĩ: ‘Yũ ññarõ netõãdaro pãerogã dũsaa. Mũyã wiipũ yũ buerãmena Pascua boseyagũdacu’ ”, jĩñã, jĩwĩ.

¹⁹ Cũũ buerã cũũ dutiariborora Pascua boseyaadarere quẽnoyúerira niwã.

²⁰ Náicũmuãri siro, Jesús, Ûsã cũũ buerã docemena yaaadara jeanuãwũ. ²¹ Ûsã yaaduirĩ, jĩwĩ:

—Yũ aterẽ diamacũrã jĩã: Mũã menamacũ sãcũ yũre ññatutirapũre ticogũdaqui, jĩwĩ.

²² Ûsã bayiró wãcũpatiũ.

—Ûsã Õpũ, ¿yũ mee niirĩ? jĩ sãĩñãncãwũ Ûsãcõrõ.

²³ Jesús Ûsãrẽ jĩwĩ:

—Yuumena atibaparú pãmena soayághra yũre ticogũdaqui. ²⁴ Yuum niipetira sówũrẽ Cõãmacũye queti jóaripũrũ jĩrõbirora wãaadacu. Bõaneõgũ niigũdaqui yũre ticogũdũpeja. Cũũ bauáariatã, nemoró ãñũbo-jĩyu, jĩwĩ.

²⁵ Judas cũũrẽ ticogũdu jĩwĩ:

—Ûsãrẽ buegú, ¿yuum mee niit? jĩwĩ.

—Ûjũ, mũurã niia, jĩwĩ.

²⁶ Ûsã yaari, Jesús pãrẽ née, Cõãmacũrẽ usenire ticowi. Túajea, pũatásã, Ûsãrẽ batowi.

—Yaaya. Ate yáa õpũũbiro niia, jĩwĩ.

²⁷ Vino bapare née, Cõãmacũrẽ usenire ticowi. Túajea, Ûsãrẽ tĩagũrã, jĩwĩ:

—Niipetira atibapá maquerẽ síniñá. ²⁸ Ate yée díbiro niia. Yuum diari, yée díi õmayudiaadacu. Yée díimena paũ basocá ñañarẽ tiirẽ wapa acabógũdacu. Teeména Cõãmacũ mama netõnére quetire cúũgũdaqui. ²⁹ Yuum ateréja jĩã: Vino síninemóricu sáa; tée yuum Pacũ Õpũ niirõpũ mama vino tĩñaña manirére múãmena sínigũdacu, jĩwĩ.

Pedro Jesuré “masĩriga” jĩrigue

³⁰ Ûsã sicawãme Cõãmacũrẽ basarére basapeotoaari siro, Ûtãgũ Olivopũ wãajõãwũ. ³¹ Toopú wãagũ, Jesús Ûsãrẽ jĩwĩ:

—Múã niipetira atiñamí yũre cõãwapetijõããdacu. Tee Cõãmacũye queti jóaripũrũ niia: “Oveja coteri basocũre sãcõãgũdacu. Teero tiiri, cũũyara oveja cúã booró cũtũbatéjõããdacula”, tĩjĩ jóarigue niia. ³² Teero wãapacari, yuum diarigũrũ masãri siro, yuum múã sũguero Galileapũ jeatoagũdacu, jĩwĩ.

³³ Pedro jĩwĩ:

—Niipetira mũurẽ cõãwari, yuumja mũurẽ cõãwaricu, jĩmiwĩ.

³⁴ Jesús cũũrẽ jĩwĩ:

—Yuum ateréja diamacũrã jĩã: Mecũã macã ñami cãrẽquẽ wedeadari sũguero, yũre tĩtĩrĩ “cũũrẽ masĩriga” jĩrditogũdacu mũũ, jĩwĩ.

³⁵ Pedro jĩwĩ:

—Yuumja cúã yũre sãdũgáatã, mũumena diagũda; mũurẽ “masĩriga” jĩricu, jĩmiwĩ.

Niipetira Ûsã cũũ buerá teero dícu jĩyucomiwũ.

Jesús Getsemanípũ cũũ Pacũre sãĩrigue

³⁶ Too síro Jesús, Ûsã cũũ buerãmena Getsemanípũ jeawũ. Toopú jeagũ, Ûsãrẽ jĩwĩ:

—Múã ãno duiyueya ména. Yuum jõõpũ yuum Pacũre sãĩgũ wãagũ tiia, jĩwĩ.

³⁷ Pedore, teero biiri Zebedeo põna pũarãrẽ cũũmena néewawĩ. Cũũ bayiró yeeripũnarũ wãcũpati, bóaneõnũcãyigũ. ³⁸ Cũũrẽ jĩyigũ:

—Yũre diariquiro, wãcũpatire niinetõjõãga. Múã ãno pũtuáya. Cãnirã mee tiiwã, jĩmiyigũ.

³⁹ Cũũ beru yoasãñurõ wáa, yepapũ munibiácũ-muyigũ. Cõãmacũrẽ sãĩyigũ:

—Pacũ, mũũ boorí, yuum ñañarõ netõãdare wãari-jããrõ. Yuum teero jĩpacari, yuum boorére tiirjãña; mũũ boorépe wãari tiyá, jĩyigũ.

⁴⁰ Too síro cũũ buerá pũtopũ cãmerpũtaatiyigũ.

Cũũrẽ cãniãrirapũre bũajeáyigũ. Pedore jĩyigũ:

—¿Deero tiigú yuumena péerogã tĩña tiiridojãĩ?

⁴¹ Cãnirã mee tiyá. Wãtĩ múãrẽ jĩcõãsãrijããrõ jĩrã, Cõãmacũrẽ sãĩñá. Múã wãcũrẽmena ãñurere tiidũgã-pacari, múãye õpũũrĩpe sãcãrĩbiria, jĩyigũ.

⁴² Opatutí wáa, cũũ Pacũre sãĩnemóyigũ:

—Pacũ, ñañarõ netõrere mũũ cãmotãdũgaheri, mũũ boorõbirora wãaaro, jĩyigũ.

⁴³ Sãĩrã siro, cũũ buerá pũtopũ cãmerpũtaatiyigũ, cãniãrirapũre bũajeáyigũ sũcã. Cũũrẽ wũgoá pũni-jõãyiro. ⁴⁴ Teero tiigú, cũũrẽ wãcõrĩpacũ, cũũ Pacũre sãĩgũ wãayigũ sũcã. Cũũ sãĩrãrobirora sãĩyigũ sũcã.

⁴⁵ Too síro cãmerpũtaatiyigũ, cũũ buerãre jĩyigũ:

—¿Múã cãnirã tiii sũcã? ¿Cãni, yeerisãjãrã tiii? Yũre ticoadaro jearo tiia. Yuum niipetira sówũrẽ ticogũdaqui ñañarẽ tiirãpũre. ⁴⁶ Wũmũnũcãña. Jãmũ, yũre ticogũdu atitoai mée, jĩyigũ.

Jesuré ñeewarigue

⁴⁷ Jesús Ûsãmena wedesegũ tiirã, Ûsã menamacũ niimiãrigũ Judas jeawi. Cũũmena paũ basocá espadapĩrĩmena, yucũména atiwa. Cũũ paiaré dutirá, ãpẽrã bũtoá dutirá ticocoarira niirira niiwã. ⁴⁸ “Yuum wasopũro ãpũgũ cũũrã niigũdaqui; cũũrẽ ñee, néewawa”, jĩsũguetoarigũ niwĩ Jesuré ticogũdu. ⁴⁹ Máata Jesús pũtopũ jeanũcãgũ: —Yũre buegú, jĩwĩ.

Teero jĩgũrã, cũũ wasopũrore ãpũwĩ. ⁵⁰ Jesús cũũrẽ jĩwĩ:

—Yuum menamacũ, mũũ tiigú atiariguere tiisrótiya, jĩwĩ.

Basocá ati, Jesuré ñeejõãwã.

⁵¹ Cũũrẽ ñeerĩ, sãcũ Jesuména niãrigũ cũũya espadare tũãwé, paiaré dutigũre padecotegũya cãmopéore páatacojãwĩ. ⁵² Jesús cũũrẽ jĩwĩ:

—Tiirjãña. Mũũyapĩrẽ quẽnocũña. Espadamena cãmerĩquẽrãno espadamenarã diaadacula. ⁵³ ¿Mũũ masĩrii? Yuum yuum Pacũre sãĩtãtã, máata doce põnarĩ ángleare yũre tiiapudutigũ ticocoboqui. ⁵⁴ Yuum teero tiiatã, Cõãmacũye queti jóaripũ jĩrõbirora wãaribocu; tee jĩrõbirora wãaro booa, jĩwĩ.

⁵⁵ Toorã Jesús basocãre jĩwĩ:

—¿Yaarépigũre tiirõbiro yũre espadapĩrĩmena, yucũména ñeerã atiarĩ? Bũrecoricõrõ yuum Cõãmacũwipũ bueduiwũ. Yũre ñeeriwũ. ⁵⁶ Mecũtigã múã tiirẽ niipetire profetas yũre jóarirobirora wãaro tiia, jĩwĩ.

Ûsã cũũ buerã cũũ sãcũrẽna cõãnũcõ, dutipetijõãwũ.

Jesuré Judíoare Dutirá Peti pũtopũ néewarigue

⁵⁷ Jesuré ñeerira cũũrẽ paiaré dutigú Caifãs pũtopũ néewayira. Toopú Moisés jóarigue buerã, teero biiri bũtoá dutirá neãyira. ⁵⁸ Pedope yoasãñurõ Jesuré nũnũyigũ, tée paiaré dutigũya wii popea macã yepa sããwaropũ. Toopú péero sããwanemo, Cõãmacũwii

† Zacarías 13.7.

¹⁸ Jesuré ñhatutira ticoariguere Pilato masijãjyi.

¹⁹ Apeyé, cûû queti beserí basocû duirópû duiri, cûû nemo cûûrê queti ticocoyigo. “Mû besegûdure ñañarõ tiirijãña. Ññugû niiqui. Ñami cûûye maquêrê bayiró quioró quëêätû”, jïcomiyigo.

²⁰ Paiares dutirá, teero biiri btoá dutirá basocáre sã-dutiya: “Barrabápere wionécodutiya; Jesupére sã-dutiya”, jïdutiya.

²¹ Too síro Pilato basocáre sãñánemoyigû:

—Cûã pñarãrê çniipére wionécori boogári? jïyigû.

—¡Barrabáre! jïyira.

²² Pilato cúãrê jïyigû:

—Too docare Jesús cúã “Cõamacû beserigû Cristo” jïgûpere çdeero tiirí boogári? jïyigû.

—¡Curusapû páabiatudutiya! jïyira niipetira.

²³ —¿Ñeenó ñañarê tiirí cûû? jïyigû.

Basocáre bayiró bñsórõmena: —¡Curusapû páabiatudutiya! jïnemoyira.

²⁴ Basocá Pilato wedeserere tñodugáriyira. Teero biiri noo booró acaribíamajãyira. Pilato teeré ññagû, oco néeatidutiya. Basocá ññacoropû wãmocose, jïyigû:

—Ñni basocáre sãñrã, yû tiiré mee niã. Cûû diari, múãye wapa niãdadu, jïyigû.

²⁵ Cûã niipetira yûyira:

—Cûû diare wapa ñsã pñnamena wapa cñóada, jïyira.

²⁶ Too síro Barrabáre wionécobosayigû. Jesuré tãnadutítoaari siro, curusapû páabiatu sãadutiya.

²⁷ Too síro Pilatoyara surara cúãye wiseri popea macã yepapû Jesuré néewayira. Toopû ãpërã niipetira surarare néoyira cûû pñtopû. ²⁸ Cûûyaro sutiroré tuuwé, aperó ðpñya sutiro tiiróbiro bayiró sãñrõrê sããyira. ²⁹ Sicabeto potamena tiirí beto cûûya dupupûre péoyira. Sicagû tuurítuarigû ðpñyagñnorê cûû diamacû wãmomena ñneedutiya. Teero tiitóa, cûû pñtopû ñicãcoberimena jeacûmu, cûûrê buijãyira.

—Ûseniã mñumena, judíoa ðpñ, jï buijãyira.

³⁰ Cûûrê ñsecó eobatétuyira. Tuurítuarigûre cûûrê tñãwécojã, dupupû pee páayira. ³¹ Buitóa, cúã cûûrê sããñirõre tuuwécojã, cûû sãñasuguearirõre sããyira. Curusapû páabiatu wáara néewawa.

Jesuré sãñrigue

³² Jesuré páabiatu wáara néewari, sícû basocá Cirene macã macûrê bñajeáira niuwã. Cûû Simón wãmecñtiwi. Cûûrê Jesús apawari curusare apadutirira niuwã.

³³ Cûã jeawa Gólgota burópû. Gólgota jïrõ, “Dupucoro” jïrõ tiia. ³⁴ Toopû vino sñguêremena wñoarigue tñãmiwã. Cûûpe teeré sñniñãmi, sñnidújãwí.

³⁵ Cûûrê curusapû páabiatuari siro, surara cúûye suti niimiãriguere batoadara, jïbñapewa. Cûã teero tiirémena profeta jóarigue diamacû wáaro tiiyíro. Ateré jóarigû niuwí:

Yé suture cúã basiro jïbñapere batowa, jï jóarigû niuwí.

³⁶ Too síro surara cûûrê cotera jeanuãwã. ³⁷ Jesuyã dupu sotoapû basocá cûûrê wedesãriguere jóatunoriro niuwã táboapñpère. “ÑNI JESÚS JUDÍOA ÒPÑ NIIÍ”, jï jóanoriro niuwã.

³⁸ Jesuména pñarã yaarépírare páabiatuwa; sícû diamacûpe, ãpñ acuniñape ñcõwã. ³⁹ Basocá toopû netõwãra, cûûrê ñañarõ jïrã, dupupá saguejõãrucuwa. ⁴⁰ Cûûrê jïwã:

—Jûû. Mñ “Cõamacûwiire cõãgûda” jïmiwãrã.

“Itiãbñreco siro apewí tiipeticojãgûda”, jïmiwãrã mñ. Teero jïrigû mñ basirora netõnéña. Mñ Cõamacû macû niigû, curusapû tusagû diiãtiya, jïwã.

⁴¹ Paiares dutirá, Moisés jóarigue buerã, teero biiri btoá dutirámena teorora jï buijãwã:

⁴² —Cûû ãpërãcãrê netõnéwí; cûû basirope netõnémasñrii. “Israelya pñna macãrã ðpñ niã”, jïwí. Too docare curusapû tusagû cûû basiro diiãtiaro. Cûû basiro diiãtari docare, padeoáda. ⁴³ Cûû “Cõamacûrê padeoã” jïwí. “Cõamacû macû niã” jïwí. Cõamacû cûûrê mañgû, cûûrê netõnéãrõ, jï buijãwã.

⁴⁴ Yaarépíra cûûmena curusapû páabiancõãñracã teorora cûûrê ñañarõ jï buijãwã.

Jesús diarigue

⁴⁵ Coeritó niirí, niipetiro tiiditapû naññãjõãwã. Tée ñamica tres niirípû naññãtuwû. ⁴⁶ Tii hora niiríã, Jesús bayiró acaribíwi:

—Elí, Elí, çlama sabactani? jïwí cûûyemena. Teero jïgû, “Cõamacû, Cõamacû, çdeero tiigû yñre cõãwai?” jïgû tiiwí.

⁴⁷ ãpërã síquẽrã toopû niirã teeré tñorã, jïwã:

—Ñni profeta Eliare sñocógû tiiquí, jïmiwã.

⁴⁸ Máata sícû cñtwã, sicasitia née, vino piyare soanewí. Sñniãrõ jïgû, sicagû cññgñpñ siatú, cûûrê súumõcowi. ⁴⁹ Cûû teero tiirí, ãpërã jïwã:

—Coteya ména. Elías cûûrê netõnégû atiboqui, jïmiwã.

⁵⁰ Jesús bayiró acaribínemo, diajõãwí. ⁵¹ Cûû diari, Cõamacûwii popeapû Ññunetõjõãri Tatia cãmotáyosari casero ñmñãrõpe yigadiati, pñacaséropû jeacotuariro niuwã. Dita bayiró cãmeña, ñtãpã watijõãriro niuwã.

⁵² Ûtãtutiri diarirare cúûre tutiri tusujõãriro niuwã.

Teero wáari, diarira Cõamacûrê padeoríra masãrira niuwã. ⁵³ Jesús cûû masãmñããri siro, ñtãtutiripû niimiãrira witiwa, Jerusalénpû sããatiwa. Cûãrê pañ ññawã.

⁵⁴ Cien surara dutigû, cûû suraramena Jesuré coterã dita cãmeñarí ññarã, apeyenó wáari ññarã, bayiró cuira, jïyira:

—Diamacûrã ñni Cõamacû macû niimiãyi, jïyira.

⁵⁵ Pañ numiãcã toopû niuwã. Cûã Jesuré tiiapurira niuwã. Cûû Galileapû atiri, cûûrê ñññãtiwa. Yoaropû Jesuré ññanucûwã. ⁵⁶ Cûãmena niuwã: María Magdalena; María (coo Santiago, José paco niuwõ); Zebedeo ñmo niuwã.

Jesuré ʔtātutipu cúurigue

⁵⁷ Náicūmurí, sícū pee apeyé cʔogú Arimatea macā macū jeayigu. Cūū wāmecutiwi José. Cūūcā Jesuré padeogúra niwí. ⁵⁸ Cūū Pilato pʔtopu sāāwa, Jesuyá ʔpūūre sāiyigu. Pilato surarare “ticoya” jīyigu. ⁵⁹ Too síro José Jesuyá ʔpūūre nédioco, sutiró āñurí casero, jūírí manirí caseromena cōmayigu. ⁶⁰ Túajea, cūūya tuti mama tuti ʔtāgāpʔ coari tutipʔ cúūyigu. Tiituti José coadutíri tuti niwū. Tiitutire ʔtāqui pairíquicamena tunéwa, biajá, wáajǎyigu. ⁶¹ María Magdalena, apegó María tiituti díamacūpʔ īñaduiyira.

Jesuré cúūri tutire surara coterigue

⁶² Apebúreco ʔsā yeerisāri bʔreco niirí, pairé dutirá, teero biiri fariseo basoca Pilato pʔtopu neāyira.

⁶³ Cūūre jīyira:

—ʔsāre dutigú, ʔsā jǎǎ niārigu jīditorepigʔ catigʔpʔ jīriguere wācūā. “Yʔū itiabʔreco diari siro, masāgūda”, jīrigu niwí. ⁶⁴ Teero tiigú, surarare cūūre cúūri tutipʔ ticocoya, āñurǎ bia, cotearo jīgū. Itiabʔrecore āñurǎ cotedutiya. Teero tiihéri, cūū buerá cūūya ʔpūūre yaajǎbocua. Yaaári siro, basocáre “di-aarigʔpʔ niipacʔ, masājǎārigʔ niāwí” jībocua. Cūā teero jīātā, too sʔguero jīditore nemorǎ ñañaādacu, jīyira.

⁶⁵ Pilato cúāre jīyigu:

—Surarare néewaya. Tiitutipʔ merēā wáari jīrā, múā pǎǎǎǎǎǎ āñurǎ bia, cotedutiya, jīyigu.

⁶⁶ Teero tiirá, ʔtāqui biaríqui sotoa sicadaména wéediyoturira niwā, cúā sāāwari, īñamasīāda jīrā. Āñurǎ biaári siro, surarare cotedutira cúūyira.

Jesús masāmūārigue

28 ʔsā yeerisāri bʔreco sábado netǎári siro, apebúreco bóeri María Magdalena, apegó Maríame-na tiitutire īñarā wáayira. ² Wācūña manirǎ dita bayirǎ cāmeñayiro. Ángele ʔmūāsepʔ niārigʔ diiátiyigu. Tiitutire wáa, cúā biamíriquicare aperopú tuunécow-ayigu. Too síro tiiquica sotoapʔ jeanuāyigu. ³ Cūū bʔro wāāyoro tiiróbiro asiyáyigu. Cūūye suti bayirǎ butiré capemóre niyiro. ⁴ Surara cūūre cui, ñapǎpi, diara tiiróbiro ñaacūmuyira.

⁵ Ángele numiāre jīyigu:

—Cuirijāña. Yʔū masīā: Múā Jesuré cúā curusapʔ páabiatu sīāārigʔre āmaārā tiia. ⁶ Ānoré maní. Cūū

jīrirobirora masātoaawí. Jāmʔ, cūūre cúūārirore īñarā atiya. ⁷ Īñatoa, boyeromena cūū buerá niārirare queti wedera wáaya: “Diarigʔpʔ niipacʔ, masājǎārigʔ ni-āwí. Cūū múā sʔguero Galileapʔ jeatoagʔdaqui. Toopú cūūre īñaādacu”, jī wedeya. Teeré yʔū múāre wedegʔ atiawū, jīyigu.

⁸ Cūū teero jīrí tʔorá, tiitutipʔ niārira boyeromena wáajǎyira. Cuipacara, ʔseniremena cʔtʔwáyira, Jesús buerá niārirare wedera wáara. ⁹ Wācūña manirǎ Jesús cúāre bauá, āñudutiya. Cúā cūū pʔto wáa, cūūye dʔporire ñapeó, padeoyira. ¹⁰ Jesús cúāre jīyigu:

—Cuirijāña. Yʔū bueráre Galileapʔ wáadutira wáaya. Toopú yʔūre īñaādacua, jīyigu.

Surara cúā īñariguere wederigue

¹¹ Numiā wáaritabe, síquērā surara tiitutire cotemiārira macāpʔ jeayira. Pairé dutirāre niipetire toopú wáariguere wedeyira. ¹² Teero tiirá, pairé dutirá, bʔtoá dutirámēna neāyira. Cúā “¿deero tiirǎ booi?” jī wedeseyira. Wedeseari siro, surarare pairǎ niyeru tico, ¹³ jīyira:

—Ateré basocáre jīñā: “Ñami ʔsā cāninetǎritabe, Jesús buerá jeaarira niāwā. Cūūya ʔpūūre yaajǎārira niāwā”, jīñā. ¹⁴ Pilato múā wedeariguere tʔorí, ʔsā “diamacūrā teero wáaariro niāwū” jīapuada. ʔsā teero jīrí, múāre ñañarǎ wáaricu, jīyira.

¹⁵ Surara niyeru ñee, cúāre wededutirobirora wederira niwā. Judíoa atitǎrcāre surara jīditoriguere wedeserucujāya.

Jesús cūū bueráre dutirigue

¹⁶ Too síro ʔsā Jesús buerá once Galileapʔ wáawʔ. ʔtāgūpʔ Jesús ʔsāre wáadutirigʔpʔ wáawʔ. ¹⁷ Cūūre īñā, padeowú. Āpēāpé “¿cūūre niīye?” jī wācūwā.

¹⁸ Jesús ʔsā pʔtopʔ ati, jīwí:

—Cǎamacū yʔūre ʔpū sǎnecotoaawí. Niipetiro ʔmūāse, atiditaré dutimasīā. ¹⁹ Teero tiirá, niipetiropʔ macārāre yée quetire wedera wáaya. Cúāre múā tiiróbiro yʔū buerá niirí tiyá. Cúāre wāmeǎtira, yʔū Pacʔ, yʔū, Espíritu Santo wāmemēna wāmeǎtiya. ²⁰ Niipetire yʔū múāre dutiriguere cúāre bueya, yʔūaro jīrā. Niipetire bʔrecore múāmena niirucujǎgūdacu. Téa atibúreco petirǎrcāre múāmena niirucujǎgūdacu, jī wedewi Jesús.

San Marcos

Juan Bautista wederigwe

1 Jesucristo Cōāmacū macūye queti niinēcārigwe.
 2 Profeta Isaías †ateré jóarigwe niwī:
 Yūwe wedesūguegwe mēx sūguero ticocogēda.
 Cūū mēx wāadarimarē quēnoyūegēdaqui.
 3 Sīcū yucx manirō, basocá manirōpē
 bayiró būsūrómēna wedegēdaqui:
 “Sīcū ōpū atadarimarē quēnarō tiiróbiro,
 marí Ōpū atadari sūguero,
 múā ñañarē tiirere duujá, añurō niyueya”, jīgūdaqui,
 ††jī jóarigwe niwī.
 4 Teero tiigú, Juan basocá manirōpē niyigwe. Basocáre
 ocoména dícx wāmeōtinetōyigwe. Cūū cūārē wedeyigwe:
 —Múā ñañarē tiirere wācūpati, waso, wāmeōtidu-
 tiya. Teero tiirí, Cōāmacū múā ñañarē tiirere acabógwe-
 daqui, jīyigwe.
 5 Pañ Judea dita macārā, āpērā Jerusalén macārā cūū
 wederere tūorá wāayira. Cūā ñañarē tiirere we-
 denetōāri siro, día Jordánpē cūārē wāmeōtiyigwe.
 6 Cūūyaro sutiró camello pōarimēna tiiriro niyiro;
 cūū siatúrida wáicx caseroda niyiro. Cūū yeseroare,
 macāncū macārā mumiāocore yaarucuyigwe. 7 Juan
 basocáre wedeyigwe:
 —Yūx siro āpī yūx nemorō tutuagwe atigēdaqui. Cūū
 añunetōgū niiqui. Yūwepeja cūārē sīcārībīridojācu. 8 Yūx
 múārē ocoména wāmeōtia. Cūūpeja nemorō añurō ti-
 igūdaqui múārē: Espiritu Santore ticodiocogēdaqui,
 múāmenā niirucujāārō jīgū, jīyigwe Juan.

Juan Jesuré wāmeōtirigwe

9 Teebūrecorira Jesús Nazaretpē niyigwe. Tiimacā
 Galilea ditapē niā. Too niārīgwe wāa, jeayigwe Juan pē-
 topē. Juan cūārē día Jordánpē wāmeōtiyigwe. 10 Jesús ti-
 imaapū niārīgwe maajeánēcāgū, máata ūmūāse páōrī
 īñayigwe. Espiritu Santo sīcū bua tiiróbiro baugú
 cūārē diijeáyigwe. 11 Teero wāari, ūmūāsepe wedeseri
 tūoyira:
 —Mēx yūx macū yūx bayiró maīgú niā. Mēxmenā
 bayiró hseniā, jīyigwe.

Satanás Jesuré jīcōāsāmirigwe

12 Máata Espiritu Santo basocá manirōpē Jesuré
 wāadutiigwe. 13 Toopēre cuarenta būrecori wáicxra
 cúara watoapē niyigwe. Wātārē dutigú Satanás

† Isaías tiibūrecopē Jesucristo atiditapū atadarere jóayuerigwe ni-
 wī. †† Isaías 40.3.

wāmecūtigwe cūārē jīcōāsāmiyigwe, ¿niirōrā Cōāmacūrē
 netōncārii? jīgū. Ángelea †esuré tiiapuyira.

Jesús Galileapē wēdenēcārigwe

14 Juanré peresu sōnecoari siro, Jesús Galileapē
 wāayigwe. Cōāmacū basocáre netōnére quetire
 wedeyigwe. 15 “Cōāmacū dutiré múāpēre niādare
 jeaadaropē tiia. Teero tiirá, múā ñañarē tiirere wācū-
 pati, wasoyá. Teero biiri Cōāmacū basocáre netōnére
 quetire padeoyá”, jīyigwe.

Jesús bapari wai wasarí basocare “jāmē” jīrigwe

16 Jesús Galileataro wesapē wāayigwe. Toopé wāagwe,
 Simónrē, cūū bai Andrére īñayigwe. Wai wasarí basoca
 niijīrā, bapigwe cōāño, wai wasara tiyira. 17 Jesús jīyigwe
 cūārē:
 —Jāmē yūxmenā. Múā mecūtīgārē wai wasarí basoca
 niā; too síropēre múā basocáre yēe quetire añurō
 wederí basoca wāaadacu sáa. Teerē wederi, pañ
 padeoádacua, jīyigwe.
 18 Teerē tūorá, máata cūāye bapiyucēre toorá cúūjā,
 Jesumēna wāajōāyira.
 19 Too péero wāa, Zebedeo pōna Santiago, cūū bai
 Juanré īñayigwe. Cūā dooríwepē bapiyucēre jeesāñāyira.
 20 Jesús máata cūācārē “jāmē” jīyigwe. Cūū teero jīrī
 tūorá, cūāyawē dooríwepē niirārē, cūā pacx Zebedeo-
 re, cūārē padecoterare cúūjā, wāajōāyira Jesumēna.

Jesús wātīrē cōārigwe

21 Capernaum macāpē jeayira. Judíoa yeerisāri būre-
 co niirī, Jesús cūā neārī wiipx sāāwa, tiwiipū niirārē
 buenēcāyigwe. 22 Cūū buerere tūorá, tūomanijōāyira.
 Dutiré cūogū tiiróbiro bueyigwe. Moisés jóarigwe buerá
 tiiróbiro bueriyigwe. 23 Tiwīí cūā neārī wiipx sīcū basocū
 niyigwe. Wātī cūārē niyigwe. Cūū acaribiyigwe:
 24 —Mēx Jesús Nazaret macū, ūsārē potocōrijāña.
 Ūsārē ñañarō tiidíogwe atigwe tiia. Yūx mēxre īñamasā.
 Cōāmacū ticodiocorigwe, ñañarē manigú niā, jīyigwe.
 25 —Ditamanijōāña; cūārēre niigú, witiwaya, jī tu-
 tiyigwe Jesús.
 26 Wātī cūārēre niigú cūārē ñaacūmu, ñapōpiri ti-
 iyigwe. Bayiró acaribí, witiwayigwe. 27 Niipetira īñamani-
 jōāyira. Cūā basiro cāmerí sāñā tiyira:
 —¿Ñeenó niimīto ate mama bueré? Āni basocū
 wātīā cōāmasīrere cūojāí. Wātīā cūū “witiwaya” jīrī,
 witiwōāya, jīyira cūāpeja.
 28 Máata Jesuyé queti Galileapēre sesajōāyiro.

‡ Portugués; anjo.

Jesús Simón Pedro mañecõrẽ netõnéricue

²⁹ Máata Jesús cûã neãrí wii niãrigu witi, Simón, Andrécãya wiipru wáayigu. Santiago, Juan cûmẽna wáayira. ³⁰ Toopú Simón mañecõ wiorécutigõ pesayigo. Máata teerẽ wedeyira Jesuré. ³¹ Jesús coo p̄topru sããwayigu. Coore wãmopru ñee, wéemõd̄p̄ocoyigu. Cûũ teero tiirira, wiorẽ tatijõãyiro. Coo cûãrẽ yaarẽ ecyãgo.

Jesús paũ diarecutirare netõnéricue

³² Muĩpũ sããwaari siro, niipetira diarecutirare Jesús p̄topru néewayira. Wãtĩã sããnoriracãrẽ néewayira. ³³ Niipetira tiimacã macãrã Jesús niirĩ wii sopep̄tõ neãyira. ³⁴ Niipetira noo niirẽ diarẽ c̄orãre netõnépetijãyigu. Paũ wãtĩãrẽ cõãwionecoyigu. Cûãrẽ wedesedu-tiriyigu. Cûã Jesús Cõãmacũ macũ niirẽre masĩyira.

Jesús Galileapru wedericue

³⁵ Apebũreco bóeadari sũguero, Jesús wãcã, macã wesapru, basocã manirõpru Cõãmacũmena wedesegu wáayigu. ³⁶ Simón, cûũ menamacãrãmena Jesuré ãmaãrã wáayira. ³⁷ Cûũrẽ b̄ua: —Niipetira m̄uãrẽ ãmaãrã tiãwã, jĩimiyira.

³⁸ Cûũpe: —Jãm̄u p̄togã niirẽ macãrĩpru, jĩiyigu—. Toopúcãrẽ yéẽ quetire wedegu wãagũda. Aterẽ tiigũra yũũ atiditapũ atirigu niã, jĩiyigu.

³⁹ Niipetiro Galileapru judioa neãrẽ wiseripru wede-warucugru wáayigu. Wãtĩãrẽ cõãwionecoyigu.

Jesús õpũũ bóagure netõnéricue

⁴⁰ S̄icũ basocũ õpũũ bóagru cûũ p̄to wãa, ñicãcoberimena jeacũmuyigu:

—M̄uũ yũũ diarecutirare netõnéd̄ugagu, netõné-masĩã, jĩiyigu.

⁴¹ Jesús cûũrẽ bóaneõgũ, cûũrẽ ñaapeõ, jĩiyigu:

—Netõnéd̄ugaga. Diaremanigũ p̄tũãya, jĩiyigu.

⁴² Máata cûũya õpũũ bóare yatijõãyiro. Diaremanigũ p̄tũãyigu. ⁴³ Jesús cûũrẽ máata ticocogu, dutiyigu:

⁴⁴ —Aterẽ ãp̄ãrẽ wedegu mee tiiwã, jĩimiyigu—. Pairẽ ãñogũ wãaya, “ãñujõããyi” jĩidutigũ. Moisés duti-roborora tiiwã, basocã niipetira m̄uũ diarẽ netõãriguere masĩãrõ jĩigũ, jĩiyigu.

⁴⁵ Cûũpe wãa, cûũrẽ wãariguere wenedũcã, niipetiropru wedepetijãyigu. Teero tiigũ, Jesús macãrĩp̄re basocã ññacoropru wãariyigu. Teemacãrĩ wesapru, basocã manirõpru wáayigu. Cûũ teero tiipacãri, niipetiro macãrãpru wãa, cûũrẽ ññanetõyira.

Jesús wãamasĩhẽgũrẽ netõnéricue

2 Pee b̄urecori wãaripacari, Jesús Capernaupru coep̄tũyigu. Tiimacã macãrã “cûũ niirĩ wiipru niirĩ” jĩirẽ quetire t̄oyira. ² Basocã paũ toopú neãyira. Tiwiirẽ dadajõãyira, sopep̄tõcãrẽ teerora. Sããwamasĩña maniyiro. Cûãrẽ bueyigu. ³ Cûũ p̄topru s̄icũ wãamasĩhẽgũrẽ néeejayira. Bapari ãm̄ã cûũrẽ ñoonéyira.

⁴ Cûã basocã paũ niirĩ, Jesús p̄togãpru jeamasĩriyira. Teero tiirã, wii sotoãpru m̄uãwa, Jesús niirõ sotoapru sicacope néeweyira. Tiicopepru wãamasĩhẽgũrẽ cûũ cõãrõmena diocóyira. ⁵ Jesús cûã padeorĩ ññagũ, wãamasĩhẽgũrẽ jĩiyigu:

—Yãa wedegu, m̄uũ ññãrẽ tiirẽre acabõnotoaa, jĩiyigu.

⁶ Toopú duirã Moisés jóarigu buerã wãcũyira: ⁷ “¿Ãni deero tiigũ biiro wedesei? Teero jĩigũ, Cõãmacũrẽ ññãrõ wedesegu tiirẽ. Cõãmacũ s̄icũrã ññãrẽ tiirẽre acabõmasĩ”, jĩi wãcũyira cûãpeja.

⁸ Máata Jesupé cûã wãcũrẽre masĩjãyigu.

—¿Deero tiirã m̄uã teero wãcũĩ? ⁹ Anirẽ “m̄uũ ññãrẽ tiirẽre acabõnotoaa” yũũ jĩirĩ, tee cûũrẽ acabõnoãriguere ññaricu m̄uãjã. Yũũ ãni wãamasĩhẽgũrẽ “w̄m̄m̄ncã, m̄uũ cõãrõrẽ néepa wãaya” jĩirĩpereja, cûũ w̄m̄m̄ncãrĩ ññãã m̄uã. ¹⁰ Yũũ niipetira sõwũ niã. Teero tiigũ, atiditap̄re basocã cûã ññãrẽ tiirẽre acabõmasĩã. Yũũ dutirẽre m̄uãrẽ ãñogũda, jĩiyigu cûũpeja.

Wãamasĩhẽgũrẽ jĩiyigu:

¹¹ —Yũũ m̄uãrẽ “w̄m̄m̄ncãña” jĩiã. M̄uũ cõãrõrẽ néepa, m̄uũya wiipru p̄tũãwaya, jĩiyigu.

¹² Wãamasĩhẽgũrẽ niimiãrigu w̄m̄m̄ncã, máata cûũ cõãrõrẽ néepa, niipetira ññacoro wãajõãyigu. Teero tiirã, niipetira ññamanijõãyira. Cõãmacũrẽ usenire tico, “biiro tiirẽre marĩ ññãhãrã niãwũ” jĩiyira.

Jesús Levirẽ “jãm̄u” jĩiriguẽ

¹³ Galileataro wesapru wáayigu s̄icã. Niipetira basocã cûũ p̄topru neããri siro, cûãrẽ bueyigu. ¹⁴ Too netõwãgũ, Alfeo macũrẽ ññãb̄ayigu. Cûũ wãmecũtiyigu Leví. Cûũ romanuã õp̄rẽ niyeru wapasébosari basocũ niiyigu. Jesús cûũ paderõpru duiri ñña: —Jãm̄u yũũmena, jĩiyigu.

Leví w̄m̄m̄ncã, cûũmena wãajõãyigu.

¹⁵ Too síro Jesús Leviyã wiipru yaaduiyigu cûũ buerãmena. Paũ niyeru wapasébosari basoca, ãp̄ãrã ññãrẽ tiirã cûãmena yaaduiyira. Paũ peti cûãno Jesuré n̄n̄uyira. ¹⁶ Moisés jóarigu buerã fariseo basoca niirã Jesús cûãmena yaari ññãrã, cûũ buerãre sãĩñãyira:

—¿Deero tiigũ m̄uãrẽ buegũ ññãrẽ tiirãmena, niyeru wapasébosari basocamena yaai? jĩiyira.

¹⁷ Jesupé teerẽ t̄ogũ, cûãrẽ jĩiyigu:

—Diaremanirã ãcotigũre boorícua; diarecutira dícu ãcotigũre boocua. “Ãñurẽ dícu tiia” jĩirãrẽ ãmaãgũ atiriuwũ; ññãrẽ tiirãpere ãmaãgũ atiwũ, jĩiyigu.

“¿M̄uũ buerã deero tiirã betirĩ?” jĩiriguẽ

¹⁸ Sicabũreco Juan buerẽre n̄n̄urã, ãp̄ãrã fariseo basoca betirã tiyira. Cûã betirĩ, s̄iquẽrã Jesús p̄to wãa, cûũrẽ sãĩñãyira:

—Juan buerẽre n̄n̄urã, fariseo basoca buerẽre n̄n̄urãcã betiyã. ¿Deero tiirã m̄uũ buerãpe betirĩ? jĩiyira.

¹⁹ Jesupé cûãrẽ jĩiyigu:

—Wāmosiagudh boocórira cūñrē “yaaria; betirá tiia” jīrī, ñañaniã. Wāmosiagudh cūñmena niirī, betimasíña maniã. ²⁰ Too síro cūñ néewanogūdaqui. Teeburecorire betiádacua, jīyigū—.

²¹ Sícū sutiró bęcşore mama caseroména seeré-turiqui. Teeré tiátã, coserí, mama caserope wéeduo, bęcş caserope yigajōārī tiicú. Teero tiirí, pairí cope yiganemocu. ²² Teerora sícū mama vinorē †wáicşra caseropori bęcşporimena posetírīqui. Teeré tiirí, węga, teepori esarí, podojōācu. Vino píobatejōā, teeporicã cōjōācu. Teero tiirã, mama vinorē mamapóripę posetíro booa, jīyigū Jesús.

Yeerisãri bęcşo niirī, trigo tñnerigue

²³ Sicabęcşo judíoa yeerisãri bęcşo niirī, Jesús cūñ bueráména trigo weserę netōwáyigū. Too netōwára, cūñ buerá trigore tñnenęcāyira, yaadara. ²⁴ Fariseo basoca cūñrē jīyira:

—Íñña. Marĩrē yeerisãri bęcşore padedutiripacari, ħmę buerápeja deero tiirã padera tii? jīyira.

²⁵ Jesús cūñrē jīyigū:

—Ōpę David sicabęcşo yaaré manirí, ħabóayigū. Cūñ menamacãrã ħabóaraména cūñ tiiríguere múã buerá niipacara, ħmasĩrii? ²⁶ Cōãmacęwiipę sããwayigū. Toopú pã mesa sotoa pesariguere “Cōãmacęye niã” jīriguere yaapetijāyigū cūñ menamacãrãmena. Paiã díçure yaaré niimiyo. Davipé pai niiripacę, teeré sãĩ, yaapetijāyigū. Abiatar paiaré dutigú niirito, David teero tiiyigū, jīyigū. ††

²⁷ Jesús jīñemoyigū:

—Cōãmacę yeerisãri bęcşore cūñrigę niwĩ, basocãre tiápugę. Basocãpe yeerisãri bęcşore tiápuario jīgę mee cūñrigę niwĩ. ²⁸ Teero tiigú, yę niipetira sōwę yeerisãri bęcşo niirī, basocã tiádarere dutimasã, jīyigū.

Jesús wãmo bęcşo cęogúre netōnérigue

3 Jesús cūñ tiirucúrobirora judíoa neãrĩ wiipę sããwayigū sūcã. Toopú sícū wãmo bęcşo cęogú niyigū. ² “¿Marĩ yeerisãri bęcşore cūñrē netōnégędari?” jī wãcūrã, tñanęñseyira, wedesããdara. ³ Jesús wãmo bęcşo cęogúre jīyigū:

—Węmęncãña basocã decopę.

⁴ Jesús too niirãrē sãĩñáyigū:

—Marĩrē dutiré ħdeero tiidutĩ yeerisãri bęcşo niirĩ? ¿Āñurere o ñañarere tiidutĩ? ¿Basocãre netōnérere o basocãre sãcōãrere tiidutĩ? jīmiyigū.

Cūãpe yęriyira. ⁵ Teero tiigú, Jesupé cūñrē cúaremena cãmenęcã tñayigū. Cūã tęcşgáheri tñagę, bayiró bóaneđę wáyigū. Wãmo bęcşo cęogúre: —Męyã wãmorē súcoya, jīyigū.

Cūñpeja súcoyigū. Teero tiirã, cūñyã wãmo sicato niiribirora pęcşáyiro. ⁶ Fariseo basocape witiwayira. Máata Herodere tęcşnęseraména “¿deero tii marĩ añiré sããdariye?” jī wedesewayira.

Galileataro wesapę paę basocã neãrigue

⁷ Jesús cūñ bueráména Galileataro wesapę wáyigū. Paę Galilea dita macãrã cūñrē nęnyira. ⁸ Cūñ pee ãñurē tiirí tęcşrã, paę basocã cūñ pęcşo wáyira. Judea dita macãrã, Jerusalén macãrã, Idumea dita macãrã, díã Jordán muĩpę męãtirope macãrã, Tiro wesa macãrĩ macãrã, Sidón wesa macãrĩ macãrã Jesuré tñarã wáyira. ⁹ Cūã paę niirĩ tñagę, Jesús cūñ buerãre sicawę dooriwę cęoyúedutiyoę, “tu-udiyóbocua” jīgę. ¹⁰ Cūñ paę netōnégigū. Teero tiirã, ãpęrã diareçtira cūñrē padeñádęgara, cūñrē tu-udiyóatiyira. ¹¹ Wãtĩã cęcşrã Jesuré tñarã, cūñ díamacę ñicãcoberiména jeacęmu, bayiró bęcşoróména: —Mę Cōãmacę macę niã, jīyira.

¹² Jesús wãtĩãrē tutuaroména dutiyigū:

—Teeré wederijãña ãpęrã tęcşoro, jīyigū.

Jesús doce apóstoles beserigue

¹³ Jesús ütãgępę męãwayigū. Toopú cūñ tęcşarãre neãdutiyoę. ¹⁴ Cūã neãrirapęre doce ħmęãrē beseyigū cūñména nii bueadarare.

—Yę besearira niã múã. Yée maquērē wedera wãaadacu, jīyigū.

¹⁵ Cūñ tiimasĩrere ticoyigū cūñrē, wãtĩãrē cōãwionecoaro jīgę. ¹⁶ Cūã noquērã niyira: Simón (cūñrēna Jesupé “Pedro” wãme tuuyigū),

¹⁷ Santiago, cūñ bai Juan (cūñ Zebedeo pōna niyira. Jesús cūñrē “Boanerges” wãme tuuyigū. “Boanerges” cūñ wedesereména jīrō “bępo pōna” jīrō tiyiro),

¹⁸ Andrés,

Felipe,

Bartolomé,

Mateo,

Tomás,

Santiago (Alfeo macę),

Tadeo,

Simón (romanuã dutirãre cōãdęgara menamacę),

¹⁹ Judas Iscariote (too síropę Jesuré tñatutirapęre wedesãcotegudh) niyira.

Jesuré “Satanás tutuaremena wãtĩãrē cōãqui” jī wedesãrigue

²⁰ Jesús wiipę sããwayigū. Toopęre paę basocã neãyira sūcã. Teero tiirã, Jesús, cūñ buerã yaamasĩriyira.

²¹ Teeré Jesuyã wederã tęcşyira. Cūñrē “mecęjōãqui” jīrã, néerã wáyira.

²² Moisés jóarigue buerã Jerusalénę atiarirape biiro jīyira:

—Āni wãtĩãrē dutigú Beelzebú tutuaremena wãtĩãrē cōãwionecoĩ, jīmiyira.

²³ Jesús cūñrē neãduti, queoréména wedeyigū:

—Satanás cūñrē padecoterare cōãriqui. ²⁴ Sicadita macãrã sícãróména niñhã, cūã basiro cãmerĩquērã, tiidita macãrã petijōãcu. ²⁵ Sicawĩ macãrã sícãróména niñhã, cūãcã petijōãcu. ²⁶ Satanás cūñrē padecoter-

† Português: vinho. †† 1 Samuel 21.1-6.

are cōāātā, cūū dutiré petijōācu. Teeména ya-pacutíjōāqui.

²⁷ Sīcū tutuagūya wiire sāāwagū, cūūrē siatúcūri-pacū, ēmamasīriqui; siatúcūtoagūpū, cūūya wii maquērē ēmamasīqui.

²⁸ Yūū ateréja diamacūrā jīā: Cōāmacū basocāre ni-petire cūā ñañarē tiirere, ñañarō wedeserere acabóguāqui. ²⁹ Cūū teero acabópacū, cūā Espiritu Santore ñañarō wedeseripereja, acabóridoājgūdaqui. Cūā Espiritu Santore ñañarō wedeseri, wapa petirícu, jīiyigū.

³⁰ Teeré jīiyigū, cūā “wātī cūoi” jīirī tūogú.

Jesús paco, cūū baira jearigüe

³¹ Jesús paco, cūū baira jearigüe. Cūā soperé jeanucā, Jesurē atiduticoyira. ³² Cūū puto duirā cūūrē jīiyira:

—¡Coe! Mūū paco, mūū baira soperé mūūrē atiduti-ayira, jīiyira.

³³ —¿Noā niī yūū paco, yūū baira? jīiyigū.

³⁴ Cūū puto duirāre īña, cūūrē jīiyigū:

—Āniā yūū paco, yūū baira tiiróbiro niīya. ³⁵ Cōā-macū boorere tiirāno cūūrā yūū bai, yūū bayio, yūū pa-co tiiróbiro niīya, jīiyigū.

Ote wēēbategūmena queoré

4 Opatutí Jesús Galileataro wesapū buenucāyigū. Paū basocá cūū pūtopū neāyira. Cūā paū niinetōrī īñagū, dooríwūpū mūāsā, jeanuāyigū. Ditatuparipū pūñáyira basocāpeja. ² Cūū wācūrēmena pee queoré bueyigū cūūrē.

³ —Tūoyá ateré, jīiyigū—. Sīcū basocú oteréperire wēēbategū wāayigū, wiiáro jīigū. ⁴ Cūū wēēbatewari, síquēñeperi maapū ñaacūmuyiro. Minipōná ati, teeré yaapetijāyira. ⁵ Apeyeréri ūtāyepa dita péerogā cūorópū ñaacūmuyiro. Tiidita ūcūhērogā niijīrō, máata manāmiyiro. ⁶ Muīpū asirí, ocoboró, nūcōrī manijīrō, sínijōāyiro. ⁷ Apeyeréri pota watoapū ñaacūmuyiro. Pota teeré wiinetōmūā, síjāyiro. Dūcamaniyiro.

⁸ Apeyeréri ote ūseniri ditapū ñaacūmuyiro. Tee wii, būcūáñā, dūcacūtiyiro. Sicasati treintaperi, apesatí sesentaperi, apesatí cienperi dūcacūtiyiro, jīiyigū—.

⁹ Tūodugáranō tūomasīādacua, jīiyigū.

“¿Deero tiigú queorémena buei?” jīirigüe

¹⁰ Basocá wāapetiari siro, Jesús sīcūrā niirī īñarā, cūū pūtogā niirira, cūū buerā docemena cūūrē sāñáyira: —¿Deero jīidugaro tiii mūū queorémena buearigüe? jīiyira.

¹¹ Jesús cūūrē jīiyigū:

—Tiatopū masīña maniríguere Cōāmacū dutiré mūāpūre niīdarere mūūrē masīrí tiia. Yūūre padeo-hérare queorémena wedea, ¹² yūū tiirere īñapacara, īñamasīrijāārō jīigū; yée maquērē tūopacāra, tūomasīrijāārō jīigū. Cūā tūomasīrāno niirā, cūā ñañarē ti-irere duubójya; acabóre sāibójya; Cōāmacū cūūrē acabóbojyi, jīiyigū.

Ote wēēbategūmena queorére wedequēnorigüe

¹³ Cūūrē wedequēnorigüe:

—¿Mūā ate queorére tūomasīrii? Too docare ¿deero tii apeyé queorére tūomasīādari? ¹⁴ Opaperire ote wēē-bategū tiiróbiro niiqui Cōāmacūye quetire wedegū.

¹⁵ Āpērā basocá maapū ñaacūmuāreperibiro niicua. Cūā tee quetire tūomícua. Máata Satanás ati, cūā tūomīāriguere ēmapetijāqui. ¹⁶ Āpērā ūtāyepapū ñaacūmuāreperibiro niicua. Tee quetire tūorā, máata āñurō ūseniremena tūomícua, tūorápeja. ¹⁷ Nūcōrī manijīrā, yuari ūseniricua. Cūūrē ñañarō tiirí, o āpērā tee quetire padeoré wapa cūūrē ñañarō netōrī tiirí, máata padeodújācu. ¹⁸ Āpērā pota watoapū ñaacūmuāreperibiro niicua. Tee quetire tūomícua, tūorápeja.

¹⁹ Atibúreco maquēpere bayiró wācūcu. “Āñurō niī-dacu pee apeyé cūorā”, jīi wācūmicua. Búrecoricōrō apeyenórē bayiró boonemócua. Tee niipetire cā-motājācu tee quetire. Dūcamaniyā tiiróbiro niicua.

²⁰ Āpērā ūseniri ditapū ñaacūmuāreperibiro niicua. Tee quetire tūorā, padeocúa. Cūā teero tiirā, dū-cacūtiyeyucū tiiróbiro niicua. Āpērā treintaperi, āpērā sesentaperi, āpērā cienperi dūcacūtiyeyucū tiiróbiro ni-yucocua, jīi wedeyigū.

Sīwócorigamena queoré

²¹ Apeyé queorémena wedenemoyigū:

—Basocá sīwócorigare moocúricua. Teero biiri cūā cānirō docapū sīādhópóricua. Teero tiiróno tiirā, ūmūārōpū péocua, āñurō bóearo jīirā. ²² Tee tiiróbirora tíatopū basocá masīña maniríguere masīnoādacu. Bauhéropū niirécā bauādacu. ²³ Tūodugáranō tūomasīādacua, jīiyigū.

²⁴ Cūūrē jīinemoyigū:

—Mūā tūorere āñurō wācūñūñūseya. Péerogā masīdhugara, péerogā masīādacu. Pairó masīdhugara, pairó masīādacu. Pairó masīdhugari, Cōāmacū masīré ticonemogūdaqui. ²⁵ Āñurō tūonñūseranorē Cōā-macū nemorō masīré ticoyūdaqui. Tūodugáheranorē cūā masīmiriguere ēmajāgūdaqui, jīiyigū.

Oteré būcūáñāre queoré

²⁶ Apeyé queorémena wedenemoyigū:

—Cōāmacū dutiré mūāpūre niīdare atequetí ti-iróbiro niīā: Sīcū basocú oteréperire wēēbatequi. ²⁷ Cūū cānirí, cūū wācārí, búrecori, ñamirí teeperi tee booró mana, wiicú. “¿Deero wiigári?” jīimasīriqui. ²⁸ Tiiápuro manirō opapūnagā súuwitinucā, pūūrī witi, būcūátua-jea, dūcacūticu sáa. ²⁹ Teeperi būcūápetiri, teesatiripe sīnijōācu. Teero wáari īña, “tūnerito jea” jīi, tūneneōqui, jīiyigū.

Mostazapemena queoré

³⁰ Cūūrē wedenemoyigū:

—Cōāmacū dutiré mūāpūre niīdarere ate queoré-mena wedegūda. ³¹ Sicape mostazape tiiróbiro niīā. Ni-ipetire oteréperire dūaró péeripegā niīā. ³² Péeripegā ni-

ipacaro, oteri siro, wiirópɔja, niipetire oteyucɛ nemoró
 ̣m̄árigɛ b̄ucácu. Pacadɛp̄uri c̄ocú. Minipóná
 teedɛp̄eripɛ pesacua, muírú bayiró asirí. Toopú p̄o-
 nacútícuá, j̄iigɛ.

Queorémēna wederigɛ

³³ Jesús c̄ūye quetire wedegɛ, pee queorémēna
 wedeyigɛ. C̄ūá t̄omasír̄o jeatuaro wedeyigɛ. ³⁴ C̄ūārē
 wederēc̄ōr̄o queorémēna wedeyigɛ. C̄ūū buerápere
 c̄ūá dícu niirí, niipetirere tee queorēre añurō
 wedeyigɛ.

Jesús w̄inorē, ocoturíre n̄c̄ūárí tiirigɛ

³⁵ Jesús tiib̄urecora náic̄ūmuatiri, c̄ūū bueráre:
 —J̄ámɛ atitaró iiníñapɛ, j̄iigɛ.

³⁶ C̄ūá c̄ūū s̄āñāriwɛpɛ m̄āsā, Jesuré néet̄iāyira.
 Basocápe c̄ūá niirirorɛra p̄t̄wájāyira. Āp̄ērā
 ap̄eyepáwɛmena c̄ūārē barac̄utit̄iāyira. ³⁷ C̄ūá t̄iāwari,
 w̄ino bayiró w̄ēc̄ut̄uatiyiro. Ocoturí tiiwɛp̄ure páa-
 batesāyiro. Tee páabatesārí, tiwú duadiaropɛ ti-
 imíyiro. ³⁸ Jesupé waatúropɛ c̄ūūya dupure sutipó so-
 toápɛ duupéo, c̄ānisāñājāyigɛ. C̄ūū buerá c̄ūūrē
 w̄āc̄ōrārā, j̄iigɛ:

—¿S̄ārē buegú! ¿M̄ɛ t̄ñarii? Marí duadiarapɛ tiara,
 j̄iigɛ.

³⁹ Jesús w̄m̄nucā, w̄inorē n̄c̄ūárí tiiyigɛ. Ocoturíre:
 —¿Ditamaníjōāñā! j̄iigɛ.

W̄ino netōjōāyiro. N̄c̄ūár̄ipetijōāyiro. ⁴⁰ C̄ūū bueráre
 j̄iigɛ:

—¿Deero tiirá noc̄ōrō cuii? ¿M̄ūārē padeorē
 manidójā? j̄iigɛ.

⁴¹ C̄ūá bayiró cuirira niij̄rā, c̄āmerí wedeseyira:

—¿Noānó niigariye āni? C̄ūūrē w̄ino, ocoturip̄era
 ȳujā, netōn̄c̄āria, j̄iigɛ.

Gerasa mac̄ū wātīā c̄uogúye queti

5 Galileatarore Gerasa ditapɛ t̄iājeayira. ² Jesús
 dooríwɛ niārigɛ maanuc̄ārí, s̄ic̄ū diarirare c̄ūūre
 coperipɛ niārigɛ Jesús p̄topɛ máata atiyigɛ. Wātīā
 c̄uogú niiyigɛ. ³ C̄ūū diarirare c̄ūūre coperipɛ niijāyigɛ.
 Deero tii siatúmasíñā maniyigɛ. C̄ōmedárimenac̄ārē
 siatúmasíñā maniyiro. ⁴ Pee peti c̄ōmedárimena c̄ūūye
 w̄āmorírē, c̄ūūye d̄porire siatúri, w̄éetajāyigɛ. S̄ic̄ūno
 c̄ūūrē s̄ic̄ārībíriryira. ⁵ Búrecori, ñamirí c̄ūū ̄t̄āyucɛpɛ
 diarirare yaarópɛ acaribinetōḡū tiiyigɛ. ̄t̄āperimena
 c̄ūū basiro c̄ūūya ̄p̄ūrē dote, c̄āmitujāḡū tiiyigɛ.
⁶ Jesuré yoaropɛ t̄ñaḡrā, c̄t̄wáti, c̄ūū p̄to ñic̄ācoberimena
 jeac̄ūmuyigɛ. ⁷⁻⁸ Jesupé c̄ūūrē j̄iigɛ:

—Wātí, ānip̄ure niigú, witiwaya, j̄iigɛ.

C̄ūūpe bayiró acaribíremena j̄iigɛ:

—Jesús, C̄ōamac̄ū ̄m̄ásēpɛ niigú mac̄ū, ȳure po-
 toc̄orijāñā. C̄ōamac̄ū t̄ñacoropɛ bayiró s̄iā: Ȳure
 ñañarō netōr̄i tiirijāñā, j̄iigɛ.

⁹ —¿Deero w̄āmec̄utii m̄ɛ? j̄iigɛ Jesús c̄ūūrē.

—S̄ā wātīā p̄ɛ niā. Teero tiigú, ȳur “Legiōn”
 w̄āmec̄utia, j̄iigɛ.

¹⁰ Pee peti c̄ūūrē s̄iigɛ:

—S̄ārē aperopú ticocorijāñā, j̄iigɛ.

¹¹ ̄t̄āḡp̄ p̄ɛ yesea yaanuc̄uyira. Wātīā bayiró
 s̄iigɛ:

¹² —S̄ārē yesea p̄to wáadutiya. S̄ā c̄ūāp̄ure
 s̄āwā, niāda, j̄iimiyira.

¹³ —Teerora tiyá, j̄iigɛ Jesús.

C̄ūū teero j̄iir̄rā, basoc̄p̄ure niārirā witiwa,
 yeseap̄ure s̄āwayira. Yeseape opat̄dipɛ
 c̄t̄uc̄t̄buawa, opataropɛ ñaacoñuāyira. C̄ūā dos mil
 watoa niimiārirā duajōāyira.

¹⁴ Yesea coterí basoca cuicoc̄t̄uayira. C̄ūāya mac̄ā
 macārārē, c̄āp̄r̄p̄ macārārē teerē wedeyira. C̄ūā
 wederi t̄orā, “¿deero wáayiri?” j̄i, t̄ñarā wáayira.

¹⁵ Jesús p̄topɛ jeara, p̄ɛ wātīā c̄uogú niimiāriḡure
 duiri t̄ñayira. C̄ūū suti s̄āñā, añurō wedesejāyigɛ s̄ic̄ā.
 Tee niipetirere t̄ñarā, cuiyira. ¹⁶ Basoc̄ū wātīā

c̄ōawionecori t̄ñārirā c̄ūūrē wáaariguere wedeyira
 āp̄ērārē. Yeseare wáaariguēc̄ārē wedeyira. ¹⁷ Teerē
 t̄orā, Jesuré bayiró: —¿Wáagua! S̄āya ditap̄ure
 p̄t̄wájāñā, j̄iñc̄āyira.

¹⁸ Jesús dooríwɛpɛ m̄āsārí, wātīā c̄uogú niimiāriḡure
 c̄ūūrē bayiró s̄iimiyigɛ:

—Ȳur c̄ā m̄m̄ena wáaḡuda, j̄iimiyigɛ.

¹⁹ —Ȳur m̄ena atirijāñā; m̄yaya wiipɛ p̄t̄wawaya.
 C̄ōamac̄ū m̄urē tiāriguere, m̄urē bóaneōremena
 t̄ñāriguere wedegɛ wáaya m̄ur p̄to niirārē, j̄iigɛ.

²⁰ C̄ūū wáa, Decápolis macār̄pɛ niipetire Jesús c̄ūūrē
 tiiriguere wēn̄c̄āyigɛ. Niipetira c̄ūū wederere t̄orā,
 t̄omaníjōāyira.

Jairo mac̄ōye queti; Jesuyáro sutiró padeñárigoye queti

²¹ Jesús dooríwɛm̄ena apeniñap̄ú t̄iājeari, p̄ɛ basocá
 c̄ūū p̄topɛ neāyira. Teero tiigú, día wesagāpɛ
 p̄t̄wán̄c̄āyigɛ. ²² Toop̄ure s̄ic̄ū judíoa neārí wii dutirā
 menamac̄ū jeayigɛ. C̄ūū wāmec̄utiyigɛ Jairo. Jesuré
 t̄ñaḡū, c̄ūū p̄to ñic̄ācoberimena jeac̄ūmu, ²³ bayiró
 s̄iigɛ:

—Ȳur mac̄ō diagopɛ tiiāwō. J̄ámɛ ȳur m̄ena.

Ñaapeógɛ atiya, coore netōārō j̄iiḡū. M̄ɛ teero tiirí,
 catigodaco, j̄iigɛ.

²⁴ Jesús c̄ūūm̄ena wáayigɛ. P̄ɛ basocá c̄ūūrē tu-
 un̄n̄seyira. ²⁵ C̄ūā watoapɛ s̄ic̄ō numiō niiyigo. Doce
 c̄ūmarí beti niirē teero niirucujāyiro. ²⁶ ̄cotira p̄ɛ c̄ūā
 ̄cotiri, teemēna nemoró ñañarō netōyigo. Coo niyeru
 c̄uomiriguemena c̄ūārē wapatíma j̄iiḡō, petinójōāyigo.
 Coo diaré petiriyiro. Bayiró peti wáayigo. ²⁷ Jesús
 basocáre netōnére quetire t̄uoyigo. Teerē t̄uogó, Jesús
 sucubíro basocá watoapɛ jea, c̄ūūyaro sutirorē
 padeñáyigo. ²⁸ “Ȳur c̄ūūyaro padeñáremena dícu
 netōjāḡōdacu”, j̄i wāc̄uyigo. ²⁹ Coo padeñár̄rā, coo di-
 aré máata b̄m̄nc̄ājōāyiro. Cooya ̄p̄ūrē añujōāriguere
 mas̄ijāyigo. ³⁰ Jesús “ȳur tutuaremena netōr̄i tiāt̄” j̄i
 t̄omas̄ijāyigɛ. Máata c̄āmenuc̄ā, s̄āñāyigɛ:

—¿Noā yáaro sutirorē padeñái? j̄iigɛ.

³¹ C̄ūū buerá c̄ūūrē j̄iigɛ:

—¿M̄ɛ t̄ñarii? ¿Basocá p̄ɛ tuun̄n̄seri t̄ñapacɛ,
 “¿noā ȳure padeñái?” j̄i s̄iñái? j̄iigɛ.

³² Jesupé “¿noá yáare padeñái?” jīīgǔ, ĩñaāmayiğǔ.
³³ Coope coore netōáriguere masījīgō, cǔǔ díamacǔ ĩcācoberimena jeacǔmuyiğo. Cuigo, ĩapōpiyiğo. Ni-
 ipetire coore wáariguere wedeyiğo.

³⁴ Jesús coore jīiyiğǔ:
 —Yáa wedego, mǔǔ padeojīgō, netōnénoārigorǔ
 pǔtǔáa. Diaremanigō ǔseniremena pǔtǔawagoa,
 jīiyiğǔ.
³⁵ Cǔǔ coomena wedesegǔ tiiri, Jairoya wii macārǎ
 jeayira.
 —Mǔǔ macō diajōāāwō mée. Buegǔre nocōrōrǎ po-
 tocōduya, jīiyira.

³⁶ Jesús cǔǎ jīīariguere tǔopacǔ, judíoa neārǐ wii
 dutigǔre jīiyiğǔ:
 —Wǎcǔpatirijǎña; diamacǔrǎ padeoyá, jīiyiğǔ.
³⁷ Jesús cǔǔmena paǔ bapacǔtiri booríyigǔ. No-
 quērǎrē “jǎmǔ” jīiyiğǔ: Pedrore, Santiagore, cǔǔ bai
 Juanré. ³⁸ Jesús judíoa neārǐ wii dutigǔya wiipǔ jeayigǔ.
 Toopǔ jeagǔ, basocá uti, bóaneōremena acaribírare
 ĩñayigǔ. ³⁹ Tiwiipǔ sǎāwagǔ, too basocá niirǎrē jīiyiğǔ:
 —¿Deero tiirǎ nocōrō acaribí, utii? Wímagō diarico;
 cǎnigō tiicó, jīiyiğǔ.

⁴⁰ Cǔǎpe cǔǔrē buijǎmíyira. Jesupé niipetirare witi-
 wadutiğǔ. Cǔǎ biiwaari siro, wímagō pacǔre, pa-
 core, cǔǔmena niirǎmena coo pesarǐ tatiapǔ
 sǎāwayigǔ. ⁴¹ Toopǔ sǎājeagǔ, diarigo wǎmorē ñee:
 —Talita, cumi, jīiyiğǔ cǔǔye arameomena. Biiro jīīgǔ,
 “wímagō, wǔmǔncǎña” jīīgǔ tiiyiğǔ.

⁴² Máata wímagō doce cǔmarǐ cǔogó wǔmǔncǎ,
 wáyigo. Coo masārǐ ĩñarǎ, bayiró ĩñamanijōāyira.

⁴³ Jesús bayiró wededutiriyiğǔ teeré.

—Coore yaaré ecayá, jīiyiğǔ.

Jesús Nazaretǔ coepǔtǔarigúe

6 Too niirǐyigǔ cǔǔ masārǐ macǎpǔ coepǔtǔayigǔ.
 Cǔǔ buerǎcǎ cǔǔmena wáyira. ² Judíoa yeerisārǐ
 bǔreco jearǐ, Jesús cǔǎ neārǐ wiipǔ buenǔcǎyigǔ. Paǔ
 basocá cǔǔ buerére tǔorǎ tǔomanijōā, cǎmerǐ jīiyira:
 —Āni teeré ānopǔ bueriwi. Āpǐ cǔǔ masírere ticojǐyi.
 Tee masírēmena tiieñoyiğǔ. ³ Āni María macǔ táboa
 padegǔ niirǐ; Santiago, José, Judas, Simón sōwǔ niirǐ; cǔǔ
 baira numiǎcǎ āno marǐ watoapǔ niirǐya, ¿teerora? jīi
 wedeseyira.

Teeré wǎcǔrǎ, cǔǔrē padeodǔgáryira. ⁴ Jesupé cǔǎrē
 jīiyiğǔ:

—Niipetira apeyé macārǐ macārǎ sǐcǔ profetare
 padeocúa. Cǔǔya dita macārǎ, cǔǔya wedera, cǔǔya
 wii macārǎ doca cǔǔrē padeorícua, jīiyiğǔ.

⁵ Toopǔre cǔǔ tutuaremena tiieñomasíriryiğǔ. Sǐquērǎ
 diarecǔtira dícare ñaapeoyiğǔ, cǔǎ diarecǔtire netōárō
 jīīgǔ. ⁶ Basocá padeohéri ĩñagǔ, ĩñamanijōāyigǔ.

Jesús cǔǔ buerǎre wededuticorigúe

Too pǔto niiré macārǐpǔ buenetōgǔ wájōāyigǔ.
⁷ Cǔǎ docere cǔǔ pǔtopǔ neāduti, pǔarǎcōrō díca tico-
 conǔcǎyigǔ. Wǎtǎrē cōāmasírere ticoyiğǔ cǔǎrē.

⁸ —Mǔǎ wáara, apeyenó néewarijǎña, jīiyiğǔ—. Mǔǎ
 tuurítuarigǔ dícare néewaya. Wasopo, pugue, niyeru
 néewarijǎña. ⁹ Sapatu, suti, mǔǎ sǎñaré dícare née-
 waya. Apeyé mǔǎ suti wasoádarere néewarijǎña,
 jīiyiğǔ—. ¹⁰ Mǔǎ wiipǔ jeara, tiimacǎpǔ mǔǎ niirǎdaro
 jeatuario pǔtǔácǔmuña. ¹¹ Apemacǎpǔre mǔǎrē ñeedǔ-
 gaheri, mǔǎ wederére tǔodǔgáheri, tiimacǎrē
 netōjōāña. Tooré netōwára, tiimacǎ maquē dita mǔǎye
 dǔporipǔ túariguere páabatecǔña. Teero tiirǎ, mǔǎ
 “atimacǎ macārǎ wapa cǔoóya” jīirǎ tiíadacu, jīiyiğǔ
 Jesús.

¹² Cǔǎ wájōāyira, basocǎre “mǔǎ ñañaré tiirére
 wǎcǔpati, wasoyá” jīinetōrǎ wáara. ¹³ Teero biiri paǔ
 wǎtǎrē cōāwionecoyira. Paǔ diarē cǔorǎre ǔsemena
 tuustǎ, cǔǎrē netōnéyira.

Juan Bautistare sǎrígúe

¹⁴ Niipetiropǔ Jesús tiirére tǔosesájōāyira. Herodes
 Galilea dita dutigǔcǎ tee quetire tǔogǔ jīiyiğǔ:
 —Juan basocǎre wǎmeōtiri basocǔ masǎgǔ masǎjǐyi.
 Teero tiiró, cǔǔpǔre tutuare niicu, jīiyiğǔ.

¹⁵ —Elías niiqui, jīiyira āpērǎ.
 —Tíato macārǎ profetas tiiróbiro niigǔ niiqui, jīiyira
 āpērǎpe.

¹⁶ Cǔǎ teero jīirǐ tǔogǔ, Herodepe jīiyiğǔ:
 —Tiibǔreco yǔǔ dupure páatadutirigǔ Juan niiqui.
 Cǔǔrǎ mecǔtǐgǎrē masǎqui, jīiyiğǔ.

¹⁷ Herodes too sǔgueropǔ Herodías ǔsenigō niirǎrō
 jīīgǔ, Juanré peresuwiipǔ néewa, siatúcǔdutiğǔ.
 Herodías cǔǔ bai Felipe nǔmo niimiyiğo. Teero ni-
 ipacari, Herodepe coore ěma, nǔmocǔtijǎyigǔ. ¹⁸ Teeré
 ĩñagǔ, Juan Herodere: —Mǔǔ bai nǔmorē nǔmocǔti-
 masírǐa, jīiyiğǔ.

¹⁹ Teero tiigó, Herodías Juanména bayiró cúadoajīgō,
 cǔǔrē sǎadutídǔgamiyigo. Teero wǎcǔpaco, sǎaduti-
 masíriryigo. ²⁰ Herodepe Juanré cuiyigǔ. Cǔǔ basocǔ
 añugǔ niirére, cǔǔ Cōāmacǔyere tiinǔnǔserere
 masíyigǔ. Juan wederére tǔogǔ, bayiró wǎcǔpatiyiğǔ.
 Teero wǎcǔpatipacǔ, añurō ǔseniremena tǔoyiğǔ,
 tǔogǔpeja. Teero tiigǔ, coo ñañarō tiidǔgáre re-
 tidutirimiyiğǔ. ²¹ Herodes cǔǔ bauári bǔreco jearǐ, bōse-
 bǔreco tiipéoyiğǔ. Tiibǔrecore Herodías Juanré coo
 sǎadǔgáre bǔajeáyigo. Herodes bōsebǔreco tiigǔ,
 cǔǔmena paderǎre, teero biiri surara dutirǎre, Galilea
 dita macārǎ ǔpǔtǐ macārǎrē néōco, cǔǎmena
 bōseyayigǔ. ²² Cǔǎ yaarópǔ Herodías macō sǎāwa,
 basaēñoyigo. Coo basaēñorere Herodes, āpērǎ cǔǔ-
 mena yaaduirǎ bayiró tǔsayira. Teero tiigǔ, Herodes
 coore jīiyiğǔ:

—Noo mǔǔ boorénorē sǎírǐ, ticogǔda, jīiyiğǔ.

²³ Coore jīiyiğǔ sǔcǎ:

—Niirōrǎ jīiǎ: Noo yǔǔ dutiré dita decomena mǔǔ
 dutidǔgari, ticojǎgǔda, jīiyiğǔ.

²⁴ Coo paco pǔtopǔ witiwa: —¿Ñeenórē sǎīgōdari
 yǔǔ? jīiyiğǔ.

Coo pacopé: —Juan basocǎre wǎmeōtiri basocǔya
 dupure, jīiyiğǔ.

²⁵ Máata cǔtǔcǔtǔsǎ, cǔǎ òpǔrē sǎiyiğǔ:

—Mecütigārã opasida bapamena Juan basocáre wãmeotiri basocũya dupure néesã, ticoya, jĩyigo.

²⁶ Coo teero jĩrĩ tũogú, Herodes bayiró wãcũpatiyigũ. Cũũ boocórirã tũocóropũ “niirórã mæurẽ ticogũda” jĩãrigũ niijĩgũ, “ticoria” jĩĩmasĩriyigũ. ²⁷ Máata sícũ surarare Juanyá dupure páata, néeatidutiyigũ.

²⁸ Surara peresuwiipũ wáa, cũũya dupure páata, opasida bapamena néesã, coore ticoyigũ. Coore coo pacopũre ticoyigo.

²⁹ Juanré teero tiiré quetire tũorã, cũũ buerére nũnũmĩarira toopũ wáa, cũũya õpũũrẽ née, ãtãtutipũ cũũrã wáayira.

Jesús cinco mil ãmũãrẽ yaaré ecarigue

³⁰ Jesús beserira buenetõãri siro, coe, Jesús pũtopũ neãyira. Niipetire cũã tiãriguere, basocáre bueariguere cũũrẽ wedeyira. ³¹ Cũã pũtopũ naĩrõ paũ jeará, ãpẽrã wáara niirĩ, péerogã yeerisã, yaa timasĩriyira. Teero tiigú, Jesús cũãrẽ jĩyigũ:

—Jãmũ, wáaco marĩ dícu basocã manirõpũ. Toopũ yeerisãco péero, jĩimiyigũ.

³² Cũã sesaro dooríwũpũ mũãsã, basocã manirõpũ wáajõãmiyira. ³³ Paũ cũã wáari ãñayira. Jesuré ãñarira cũũ wáaropũ niipetire macãrĩ macãrã cõtũnũnũseyayira. Cũã sũguero cũã tiãjeadarore yuetoayira.

³⁴ Jesús dooríwũpũ sãñããrigũ duinũcã, basocã paũre ãñayigũ. Oveja †coterĩ basocũ manirã tiiróbiro niirĩ ãñagũ, bóaneõ ãñayigũ. Teero tiigú, cũãrẽ pee buenũcãyigũ sũcã. ³⁵ Ñamicapũ niirĩ, cũũ buerã cũũ pũto jea, jĩyira:

—Ñamicapũ niĩã. ãnopũ macã manirõpũ niĩã.

³⁶ Basocáre “nocõrõrã niĩã” jĩĩña. Pũtogã niiré macãrĩpũ, cãpũ niiré wiseripũ cũã yaaré sãĩ, yaara wáaaro, jĩimiyira.

³⁷ —Mũã cũãrẽ yaaré ecayá, jĩyigũ.

Cũãpe “¿deero tiigú teero jĩĩgari?” jĩĩmasĩrijĩrã, sãĩñáyira:

—Õsã cũãrẽ ecarĩ, ocho ††muĩpũrã pade wapatãre-mena yaaré sãĩnóbocu, jĩyira.

³⁸ —¿Noquẽpa pã cõoi mũã? ãñarã wáaya, jĩyigũ.

Cũã ãñatoa, cũũrẽ: —Sicamoquẽñepa pã, wai pũarã niĩya, jĩyira.

³⁹ —Basocã tãa sotoapũ opaburi duiaro, jĩyigũ.

⁴⁰ Basocã síquẽburire cien, apeyebũrere cincuenta jeanuãyira. ⁴¹ Jesús tee sicamoquẽñepa pãrẽ, wai pũarãrẽ née, ãmũãserũ ãñamũõco, Cõãmacũrẽ ãsenire ticoyigũ. Túajea, pãrẽ pũatásã, cũũ buerãre basocãpũre batodutigũ ticoyigũ. Waicãrẽ teerora tiyigũ. ⁴² Niipetira yaa, yapijõãyira. ⁴³ Yaatoaari siro, pã, wai cũã yaadũaariguere doce piseri seesã dadodũpõyira. ⁴⁴ Teerẽ yaarira ãmũã dícuere bapaqueori, cinco mil niyira.

Jesús oco sotoapũ wáarigue

⁴⁵ Jesús máata cũũ buerãre cũũ jeaariwũpũ jeasãduti, Betsaidapũ tĩãwasũguedutiyigũ. Cũã wáari, cũũpe

basocáre “wáagu tiia” jĩĩgũ tiyigũ. ⁴⁶ Cũãrẽ teerẽ jĩĩari siro, ãtãgũpũ Cõãmacũmena wedesegũ mũãwayigũ.

⁴⁷ Náicũmuãri siro, dooríwũ tiitaro decopũ niyiro; Jesupé burusotoapũ sícũrã niyigũ. ⁴⁸ Wĩno páapucãmotari, cũã waawãmasĩhẽrĩ ãñayigũ. Bõemũãatiri, Jesús cũã pũtopũ wáagu, oco sotoapũ wáayigũ. Cũãrẽ netõjõãgũdũ tiiróbiro tiyigũ. ⁴⁹ Cũũrẽ oco sotoapũ wáari ãñarã, ãcũãpetijõãyira. “¡Abũ! ¡Basocũ diarigũ wãtĩ niiqui!” jĩĩ wãcũmiyira. Bayiró acaribiyira. ⁵⁰ Niipetira cũũrẽ ãña, ãcũãpetijõãyira. Máata Jesús cũãrẽ jĩyigũ: —Wãcũtutuaya. Yũũ niĩã. Cuirijãña, jĩyigũ.

⁵¹ Cũãyawũpũ mũãsãyigũ. Cũũ mũãsãrĩ, wĩno netõjõãyiro. Teero wáari ãñarã, bayiró ãcũã, ãñamani-jõãyira. ⁵² Pãmena cũũ tiẽñõãriguere cũã “¿deero jĩĩrõ tiigári tee?” jĩĩmasĩriyira. Wãcũmasĩriyira. Teero tiirã, bayiró peti ãñamani-jõãyira.

Jesús Genesaretpũ diarecũtirare netõñérigue

⁵³ Cũã tiitaropũre tĩã, Genesaretpũ jeayira. Cũãyawũ dooríwũre siatũpaso, maaõãyira. ⁵⁴ Toopũ cũã maa-jeãnũcãrĩ, too macãrã máata Jesuré ãñamasĩyira.

⁵⁵ Teero tiirã, cũã niipetiropũ cõtũwã, diarecũtirare cũã cõãrémena néewayira. ⁵⁶ Noo cũũ wáaropũre, metã-macãrĩgãpũre, pacamacãrĩpũre, cãpũpũre, cũũ netõwãadaropũre diarãre néewa, cũũ, yueyira. Jesuré sãiyira:

—Mũyaro sutiró yapa dícuere padeñãma, jĩyira.

Niipetira padeñãarira netõjõãyira.

Basocáre ãñarã wáari tiiré

7 Sicabũreco fariseo basoca, teero biiri síquẽrã Moisés jóarigue buerã Jerusalénpũ niãrira jea, Jesús pũtopũ neãyira. ² Toopũ neãrã, síquẽrã Jesús buerã yaari ãñayira. “Jũĩrĩpĩre wãmorĩmena yaara tiĩya” jĩĩ wãcũmiyira. ³ (Fariseo basoca, teero biiri niipetira judíoa wãmocosera, cũã ñecũsũmũã tiimũãatiriguere tiinũnũseyã. Teerẽ tiihẽra, yaariya. ⁴ Macã decopũ jeaariracã teerora tiĩya. Cũã sínirẽ baparire, pĩosãreparũre, cõmepãrũre, cũã yeerisãduirere coseyã.) ⁵ Teero tiirã, fariseo basoca, Moisés jóarigue buerã cũũrẽ sãĩñáyira:

—¿Deero tiirã mũũ buerã marĩ ñecũsũmũã tiimũãatiriguere tiinũnũserii? Jũĩrĩpĩre wãmorĩmena yaara tiĩya, jĩyira.

⁶ Jesús cũãrẽ yũũyigũ:

—Mũã basocã ãñahẽrõpũ ãñarãrẽ tiirã niĩã. Teero tiirã, tiiditõrepira niĩã. Isaías mũã mecũtigã tiirẽre diamacãrã jóasũguerigũ niĩwĩ. Cũũ jóariguere ãñurõ tũoãdacu mũã:

ãñiã basocã ãseromena dícu yũũre padeoõya.

Cũã tũgũẽñarepe noopũ niirõ niicu.

⁷ Bũri peti neããya.

Yée maquẽrẽ “bueada” jĩĩpacara, basocã jĩĩrẽre buejãya, jĩĩti Cõãmacũ, jĩĩ jóarigũ niĩwĩ. ⁸ Mũã Cõãmacũ dutirẽpere duujãã. Mũã ñecũsũmũã tiimũãatiriguere tiinũnũserã tiia, jĩyigũ.

† Português: ovelha. †† Português: oito.

‡ Isaías 29.13.

⁹ Jesús cǎārē jīnemoyigŋ:

—Bayiró ãñurē wǎcǎrēmēna Cǎamacǎ dutirēre jīcǎ-motamasíã, múãypere ãñurō tiimúãñcǎãdara.

¹⁰ Cǎamacǎ Moisémena ate dutiyigŋ: “Mŋŋ pacŋ, mŋŋ pacore padeoyá. Cǎārē ñañarō wedesegŋnorē sǎãcǎãjǎãrō”, jīrigŋ niwī. ¹¹ Múãpe merēã dutijǎã.

Basocáre cǎã pacŋre, cǎã pacore “yŋŋ múãrē ti-iápumasíriga; yée niyeru múãrē ticoboariguere Cǎamacǎrē ticopetijǎwǎ” jīdutiã múã. ¹² Múã teero dutira, cǎã pacŋsŋmŋãrē tiiapurere cǎmotára tiã. ¹³ Múã ñecŋsŋmŋã tiimúãatiriguere tiidutíra, Cǎamacǎ dutirēre wapamaníre tiiróbiro tiirá tiã. Apeyé pee ate ti-iróbiro tiinŋnŋsera tiã múã, jīyigŋ.

¹⁴ Cǎārē teero jīãri siro, basocáre neãdutyigŋ sŋcǎ. Cǎãcǎrē jīyigŋ:

—Múã niipetira yée maquērē tŋomasíãda jīrǎ, tŋorá atiã, jīyigŋ—.¹⁵ Basocáre ŋseropŋ sǎãware cǎārē ñañarǎ wáari tiiría. Cǎã popearŋ witiatirepe cǎārē ñañarǎ wáari tiã. ¹⁶ Tŋodŋgárano tŋomasíãdacua, jīyigŋ.

¹⁷ Jesús paŋ watoarŋ niãrigŋ wiipú sǎãwayigŋ. Toopú cǎŋ buerá cǎŋ queorémēna wedeariguere sǎñáyira. ¹⁸ Jesús cǎārē yŋŋyigŋ:

—¿Múãcǎ ateré tŋomasíriri? Niipetire basocáre ŋseropŋ sǎãware cǎārē ñañarǎ wáari tiiría. ¹⁹ Tee wǎcǎrēpŋ sǎãwaricu; páagarŋ sǎãwacu. Too síro netǎcǎwitiwacu, jīyigŋ.

Teero jīgŋ, “niipetire yaaré ãñurē niã” jīgŋ tiyigŋ.

²⁰ Jesús wedenemoyigŋ:

—Basocá wǎcǎrēpŋ witiatirepe cǎārē ñañarǎ wáari tiã. ²¹ Basocá wǎcǎrēpŋre ate witiaticu:

ñañarō wǎcǎrē,
ãpērámēna ñañarō ñeeapere,
yaaré,

basocáre sǎãcǎãre,

²² ãpí nŋmorē ñeeapere,

apeyeré boonemósãre,

ñañarē tiiré,

ãpērãrē tiiditóre,

ñañarē tiidúhere,

tīñatutire,

ãpērãrē ñañarō wedesere,

“ãpērã nemoró ãñugŋ niã” jī tŋgueñare,

noo booró tiiamare witiaticu. ²³ Tee niipetire ñañarē popearŋ witiatia. Teerá basocáre ñañarǎ wáari tiã, jī wedeyigŋ.

Judíoayo niñhēgō Jesuré padeorígue

²⁴ Too niãrigŋ witiã, Tiro, Sidón macǎrī wesapŋ wáayigŋ. Toopúre ãpērǎ masírjǎãrō jīgŋ, sicawipú sǎãwamiyigŋ. Teero tiipacú, masíjanoyigŋ. ²⁵ Máata wǎtī sǎãnorigo paco “Jesús toopú niãyigŋ” jīrēre tŋoyigo. Coó cǎŋ pŋtorŋ wáã, ñicǎcoberimēna jeacŋmuyigo. ²⁶ Coó judíoayo mee niyigo. Sirofenicia ditapŋ bauárigo niyigo. †Jesuré sǎyigo:

—Wǎtírē cǎãwionecoã yŋŋ macǎrē, jīyigo.

† Sirofenicia macǎrǎ judíoamēna cǎmerí tīñadŋgariyira.

²⁷ Jesús coore queorémēna wedeyigŋ:

—Wímarãpere ecasŋguéro booa cǎã yaadŋgarecǎrō. Cǎã yaarére ēma, cǎãyara díayiare cǎãcǎrī, ãñuria, jīyigŋ.

²⁸ Coocǎ queorémēna yŋŋyigo:

—Ōpŋ, tee diamacǎrǎ niã. Díayiarŋra mesa doca duirá wímarǎ yaadiocore manarírē yaacua, jīyigo.

²⁹ Cǎŋ jīyigŋ:

—Mŋŋ ãñurō yŋŋ. Teero tiigó, mŋŋya wiipŋ pŋtŋawayã. Wǎtī mŋŋ macǎrŋre niãrigŋ witiãoqui sǎã, jīyigŋ.

³⁰ Coó wiipú pŋtŋajǎyigo. Toopú pŋtŋajeago, macǎrē coó cǎãrǎpŋ pesari tīñayigo. Wǎtī coorŋre ni-imiãrigŋ witiãjǎoyigŋ.

Jesús sícŋ tŋohégŋ, wedesehegŋre netǎnérigue

³¹ Jesús Tiro wesapŋ niãrigŋ witi, wáajǎyigŋ. Wáã, Sidón netǎwá, Decápolis niiré macǎrī netǎwá, Galileataropŋ jeayigŋ. ³² Toopú sícŋ tŋohégŋre, ãñurō wedesehegŋre Jesús pŋto néjeayira. Jesuré sǎyira:

—Cǎŋrē ñaapecóã, netǎãrō jīgŋ, jīyira. ³³ Jesús cǎŋrē aperopú, basocá tīñahērǎpŋ néewayigŋ. Toopú Jesús cǎŋye wǎmosúãrímēna tŋohégŋye cǎmopérirē súusǎnecoyigŋ. †Secó eoréo, cǎŋya ñemerǎrē padeñáyigŋ. ³⁴ †mŋãserŋ tīñamŋdco, yeerisã, cǎŋrē jīyigŋ:

—Efata, jīyigŋ. “Tusuya” jīgŋ tiyigŋ.

³⁵ Cǎŋ jīrírǎ, pŋacǎmopéropŋ tŋo, cǎŋya ñemerǎmēna máata ãñurō wedesemasíyigŋ. ³⁶ Jesús basocáre jīyigŋ:

—ãpērãrē wederijǎña, jīmiyigŋ.

Cǎārē “wederijǎña” jīpacari, nemoró wedebatejǎyira.

³⁷ Bayiró tīñamanijǎãrǎ, jīyira:

—Niipetirere ãñurō tiii. Basocá tŋohéracǎrē tŋorí tiii. Wedeseheracǎrē wedeseri tiii, jīyira.

Jesús cuatro mil basocáre yaaré ecarígue

8 Teebŋrecorire paŋ basocá neãrī, cǎã yaaré petirí tīñagŋ, Jesús cǎŋ bueráre sŋocó, jīyigŋ:

² —Yŋŋ ãñiãrē bóaneō tīñajǎãgã. Cǎã yŋŋmēna niirō itiábŋreco netǎã. Teero tiirá, cǎã yaaré petinjǎyã.

³ Cǎãye wiseripŋ yŋŋ pŋtŋawadutiri, jŋabóara, maarŋ tŋomasírē petijǎãbocua. ãpērǎ yoaropŋ atiarira niíyã, jīyigŋ.

⁴ —Marí ãno basocá manirǎpŋre ¿deero tii ãniã pŋre yaaré bŋã, ecabógari? jīyira cǎŋ buerápeja.

⁵ —¿Noquēpa pǎ cŋoi? jīyigŋ.

—Sietepa cŋoa, jīyira.

⁶ Jesús basocáre yeparŋ duidutyigŋ. Pǎ sietepare née, Cǎamacǎrē ŋsenire ticoyigŋ. Túajea, pŋatásã, cǎŋ bueráre batodutigŋ ticoyigŋ. Cǎã basocárŋre batoyira.

⁷ Wai metǎrãgã pŋarãgã cŋoyira. Jesús cǎãcǎrē Cǎamacǎrē ŋsenire ticotoã, teerora batodutyigŋ. ⁸ Niipetira yaa, yapijǎyira. Yaatoari siro, siete piseri cǎã yaadŋaariguere seesá dadodŋpóyira. ⁹ Teeré yaarira cuatro mil watoã niyira. Too síro cǎārē cǎãye wiseripŋ pŋtŋawadutyigŋ. ¹⁰ Máata Jesús cǎŋ buerámēna

dooríwup mēāsā, Dalmanuta macā wesapw wáa-jōāyigw.

Jesuré tiēñodutimirigwe

¹¹ Cūā jeari siro, fariseo basoca Jesumēna cāmerítuti-ra jeayira. “¿Niirōrā cūā Cōāmacū ticodiocorigw niī?” jīrā, cūūrē Cōāmacū sīcūrā tiimasírere tiēñodutimiyi-ra. “Cūā teeré tiimasírīqui”, jī wācūmiyira. ¹² Jesupé bayiró bóaneōremena jīyigw:

—¿Deero tiirá atitó macārā tiēñodutigari? Yw ateré-ja diamacūrā jīā: Mūārējā tiēñoridojāgūdacu, jīyigw.

¹³ Cūārē cōāwagw, dooríwupw mēāsāyigw sūcā. Apeniñapú tīājōāyigw.

Fariseo basocaye pā púuri tiirigwe

¹⁴ Apeniñapú tīāwara, Jesús buerá cūā yaaadarere acabó jāyira. Pā sicagára cwoyira. ¹⁵ Jesús cūārē wedemiyigw:

—Fariseo basocaye pā púuri tiirére, Herodeye pā púuri tiirére tūomasírō booa, jīmiyigw.

¹⁶ Cūā buerá cūā jīāriguere tūomasíhērā: —Pā marí cwohéri, teero jīiqui, jīmiyira cūā basiro.

¹⁷ Jesús cūā teero jīāriguere masī jāyigw. Teero tiigw, jīyigw:

—¿Deero tiirá mūā “pā maniā” jī cāmerí wedesei? ¿Mūā tūomasírīi ména? ¿Mūārē wācūrē manidójāi?

¹⁸ Capeari cworá niipacara, iñaria mūā. Cānopéri cworá niipacara, tūoría. Yw tiirére wācūria mūā. ¹⁹ Tiibwre-copw cinco mil ūmūārē sicamoquēñepa pāmena ecawú. ¿Noquē piseri cūā yaadūaariguere seesā dadodupóri? jīyigw.

—Doce piseri, jīyira cūāpeja.

²⁰ —Apeycārē sietepa pāmena cuatro mil basocāre ecawú. Tiibwrecore ¿noquē piseri seesā dadodupóri? jīyigw.

—Siete piseri, jīyira cūāpeja.

²¹ —Too docare teeré masīpacara, ¿tūomasírīi ména? jīyigw cūāpeja.

Jesús Betsaidapw iñahēgūrē netōnérigwe

²² Betsaida macāpw tīājeayira. Toopw Jesús pto sīcū iñahēgūrē néejeayira. Cūā Jesuré sāiyira:

—Āniré ñaapeóya, netōārō jīgū, jīyira.

²³ Teero tiigw, Jesús iñahēgūya wāmopw ñee, macā wesapw néewayigw. Cūā capearipw wsecó eoréo, ñaapeó, sāiñáyigw:

—¿Mūārē apeyenó baumīto? jīyigw.

²⁴ Cūāpe iñapōnw cājea, jīyigw:

—Basocāre iñāā, iñagūpeja. Cūā yw iñarí, wāanetōrā yucūbiro bauúya, jīyigw.

²⁵ Jesús cūāye capearipw ñaapeónemoyigw. Teero ti-íari siropw, cūā iñarí, cūā capeari quēnojeá, ññurō bauyíro sáa. Niipetirere ññurō iñayigw. ²⁶ Jesupé jīyigw cūārē:

—Mūāya wiipw diamacūrā coecópw tūaya. Macāpwe pwtūawarijāña. Teero biiri macā macārārē wederijāña, jīyigw.

Pedro Jesuré “mūw Cōāmacū beserigw niīā” jīrigwe

²⁷ Too niārira Jesús, cūā buerá Cesarea Filipoya macā pto niiré macārīpw wāayira. Cūā too wāaropw cūā buerāre sāiñáyigw:

—¿Basocā “¿noā niī cūā?” jī ywre?

²⁸ Cūāpe jīyira:

—Sīquērā mūārē “Juan basocāre wāmeōtiri basocw niiqui” jīyira. Āpērā “Elías niiqui” jīyira. Āpērā “profetas menamacū niigw niiqui” jīyira, jīyira.

²⁹ —¿Mūāte “¿noā niī?” jī ywre? jīyigw.

Pedro ywuyigw:

—Mūw Cōāmacū beserigw Cristo niīā, jīyigw.

³⁰ —Teeré āpērārē wederijāña, jīyigw cūārē.

Jesús cūārē sāādarere wederigwe

³¹ Cūārē buenw cāyigw sūcā.

—Yw niipetira sōwūrē bayiró ñañarō netōrō niirō ti-íadacu. Bwtoá dutirá, paiaré dutirá, Moisés jóarigwe buerá ywre booriadacua. Sīadutiadacua. Cūā teero ti-ípacári, itiábwreco siro masāgūdacu, jīyigw.

³² Cūārē tūomasírōrā wedemiyigw. Teeré tūogú, Pedro Jesuré āpērā tūohéropw néewa, wedenw cāyigw:

—Teeré jīrijāña, jīmiyigw.

³³ Jesús cāmenw cā, cūā buerāre iñā, Pedrore jīyigw:

—Satanás tiiróbiro wedesegw tiia mūw jā. “¿Satanás, wāājōāgwa; yw pwtore niirijāña!” jīā. Pedro, mūw masírīa Cōāmacū wācūrere; basocā wācūrōbiro wācūā, jīyigw.

³⁴ Basocāre neāduti, cūārē, cūā buerāre wedeyigw:

—Sīcū ywre padeó, nwnw dūgáguno cūā booró ti-idūgárenorē tiidújāārō. Basocā cūārē ñañarō jīpacari, ywre tūonw nūsearo. Teeré tiigw, curusare apagw ti-iróbiro niigūdaqui. ³⁵ Āpī sīārere cuigw ywre “masírīa” jīgū pecamepw wāagūdaqui. Āpīpé ywre “masíā” jī, yé quetire wedegūpe teewapamena cūārē sīārí, ywmena catirucujāgūdaqui. ³⁶ Sīcū atibwreco maquē niipetirere wapatápacw, cūā yeeripūnarē ti-idióri, cūā cworé dee tiíadare niiricu. ³⁷ Cūā catiré peti-hére ñeenómena wapatírīqui. ³⁸ Atiditá macārā ñañarē tiirá ywre padeohéra niīya. Sīcū cūā watoapw niigw, ywre “padeóa” jī, yé buerere “nwnwā” jīgūno boboríjāārō. Too siro yw niipetira sōwū yw Pacw asi-batēremena, ángeleamena pwtūaatigūdacu. Pwtūaatigw, ywre bobosáririgwe yw cā cūārē bobosárīcu; ywre “masírīa” jīrigwe yw cā “cūārē masírīa” jīgūdacu, jīyigw.

9 Cūārē jīnemoyigw:

—Yw ateréja diamacūrā jīā: Sīquērā ānopé ni-irā cūā diaadari sūguero, Cōāmacū dutiré cūāpwe ni-íadare tutuaremena atiri iñāadacua, jīyigw Jesús.

Jesús baurécūtire wasorígwe

² Seis bwreconi siro Jesús ūtāgū ūmūárigupw mūāwayigw. Tiigupw wāagw, Pedro, Santiago, Juan cūā dícuere néewayigw. Toopw cūā iñarí, Jesús cūā baurécūtirere wasojōāyigw. ³ Cūāye suti bayiró butiré

capemóre wáayiro. Ānopúre teero butiré tiiróbiro basocá suti coseríya. ⁴ Teero wári, Elías, Moisémena bauánucá, Jesuména wedesera tiyíra. ⁵⁻⁶ Cúú buerá ucánetójdōāyira. Pedro ãñurō wácūripacx, cūūrē jīyigx:

—Ūsārē buegú, marí ãnopú niirí, ãñunetójdōā.

Itiáwiigā tiicó; sicawíigā mūya wii, apewíigā Moiséya wii, apewíigā Elíaya wii tiicó, jīmiyigx.

⁷ Ōme diiáti, cūārē tuubiátocojāyiro. Ōme watoarx sícū wedeseri tūoyíra:

—Āni yux macū yux bayiró maígú nií. Cūūrē tūoyá, jīyigx.

⁸ Máata cúā cāmenucá ĩñarí, ãpērā cúāmena niārira maniyíra; Jesús dícxre ĩñayira.

⁹ Cúā ĩtāgūpú niārira diiátiri, Jesús jīyigx:

—Múā ĩñāriguere wederijāwa ména; téé yux niipetira sōwū dia masāri siropx wedewa, jīyigx.

¹⁰ Āpērāre wederiyira. Cúā basiro cāmerí sāñáyira:

—¿Deero jīdugaro tiigári cúū diari siropx masārē? jīyira.

¹¹ Jesuré sāñáyira:

—¿Deero tiirā Moisés jóarigue buerá “Cōāmacū be-serigx atiadari sūguero, Elías atisūguegūdaqui” jī bueí? jīyira.

¹² Jesús cúārē yūyigx:

—Elías atisūguere, niipetire quēnosūguéadare diamacūrā niā. Yux niipetira sōwūrē profetas jóariguecā diamacūrā niā. Biuro jóare niā: “Niipetira sōwū ñañarō netōgūdaqui; cūūrē booríadacua”, jī. ¹³ Yuxre tūoyá: Elías jeatoawi. Cūūrē profetas jīrirobirora diamacū wáariro niwū. Basocá cūūrē cúā booró tiidugáriguere tiitóarira niwā, jīyigx.

Jesús wātírē wīmagūpūre niārigure cōāwionecorigue

¹⁴ Jesús buerá niirōpū diijeára, pax basocá niirí ĩñayira. Moisés jóarigue buerá, Jesús buerámena bayiró cāmerítutiya. ¹⁵ Jesús jeari ĩñarā, bayiró ĩñamanijōāyira. Máata cúū pūtopx cūhāti, cūūrē ãñudutiya. Cūū cúārē sāñáyigx:

¹⁶ —¿Múā ñeenórē cāmerítutira tiarí cúāmena? jīyigx.

¹⁷ Sícū pax watoarx niigú yūyigx:

—Ūsārē buegú, yux macū wātí cūogúre mūrē néeatiawū. Wātí cūūrē wedeseheri tiii. ¹⁸ Cūū wáaro ñee, cōācūí. Cūūpe sobotu, bacadiyó, bñcócūmuāí. Yux mūx bueráre “cōāwionecobosaya” jīmiāwū. Cōāmasīriawā, jīyigx.

¹⁹ Jesús cúārē jīyigx:

—Múā yuxre padeorídojā. Yux múāmena yoari ni-irucujārícārē, padeoríbocu. ¿Nocōrō yoari múāmena pōtēōgūdari yux? Wīmagūrē néeatiya yux pūto, jīyigx.

²⁰ Cūū pūtopx néenjeayira. Wātí Jesuré ĩñagū, máata wīmagūrē ñaacūmuí tiyigx. Cūūpe ñaacūmu, tūnumecú, sobotuyigx. Jesús cúū pacūre sāñáyigx:

²¹ —¿Deero biiripx ate wáanucārí? jīyigx.

—Wīmagūpūra, jīyigx— ²² Pee peti wātí cūūrē sīdugágū, pecamerx ñaacūmu, díarx ñañuārucuri

tiii. Mūx tiipumasīgū, ūsārē bóaneō ĩñagū, tiipuya, jīyigx.

²³ —¿Deero tiigú “mūx tiipumasīgū” jī? Padeoráre niipetire tiipumasīnoā, jīyigx Jesupéja.

²⁴ Máata cúū pacūpe bayiró bñsūrómena jīyigx:

—Padeóa. Nemoró yuxre padeorí tiyá, jīyigx.

²⁵ Jesús basocá pax cúā pūtopx cūhátiri ĩñagū, wātírē tuti, jīyigx:

—Wātí wedeseheri, tūohéri tiigú, yux mūrē witiwadutia. Mūx wīmagūpūre niigú, witiwaya; cūūpūre sāāwanemorijāña sáa, jīyigx.

²⁶ Wātí acaribí, wīmagūrē tūnumecūrí tii, witiyigx. Di-aarigx tiiróbiro pūháyigx. Āpērā cūūrē “diajōāí” jīmiyira. ²⁷ Jesús cúūrē wātopx ñee, wéemūōñcōrí, wūmñcāyigx.

²⁸ Too síro Jesús wiipú sāāwari, cúū buerá ãpērā tūohéropx cūūrē sāñáyira:

—¿Deero tiirā ūsā wātírē cōāwionecomasīriayiri? jīyira.

²⁹ —Āninó wātírē cōāwionecodugara, Cōāmacūrē sāí, betiréména dícx cōārō booa, jīyigx.

Jesús cúūrē sīāādarere wedenemorigue

³⁰ Too niārira Galilea ditapx netōwáyira. Cúā too wáariguere ãpērārē masírí booríyigx. ³¹ Cūū buerá dícxre buegū tiyigx.

—Yux niipetira sōwū ãpērāpūre ticonogūdacu. Yuxre sīāādacua. Cúā teero tiipacári, itiábūreco siro masāgū-dacu, jīyigx.

³² Cúāpe cúū jīāriguere tūomasīriyira. Tūomasīri-pacara, cuira, sāñáyira.

¿Nii pūptí macū nií?

³³ Capernaumpx jeayira. Wiipú cúā niirí, Jesús cúārē sāñáyigx:

—Múā maa atira, ¿ñeenórē wedesera tiarí? jīyigx.

³⁴ Cúāpe yūyiyira. Maarx atira, “¿nii marí watoare nemoró pūptí macū nií?” jī wedeseatiyira. ³⁵ Teero tiigú, Jesús jeanuā, cúū buerá docere neāduti, jīyigx:

—Sícū pūptí macū niidugagx, niipetirare padecotegx tiiróbiro niirō booa. Teero biiri niipetirare tiipuro booa, jīyigx.

³⁶ Sícū wīmagūrē cúā decopx nūcō, cūūrē néeara, jīyigx:

³⁷ —Sícū ãni wīmagūbiro biigúre ĩña, “yux Jesuré maí; teero tiigú cúūrē boca maígúda” jī wācūboqui. Cūū teero wācūgū, cúūrē maígú, yuxcārē maígú tiii. Yuxre boca maígú, yux dícxre maígú mee tiii; yuxre ticodiocorigūcārē teerora maígú tiii, jīyigx.

Marírē cāmotáhegū marírē tiipugx nií

³⁸ Juan Jesuré wedeyigx:

—Ūsārē buegú, sícū mūx wāmeména wātírē cōāwionecori ĩñāwū. Cūū marí menamacū mee ni-íawí. Teero tiirā, cúūrē cāmotāawū, jīmiyigx.

³⁹ Jesupé cúūrē yūyigx:

—Cāmotárijāña. Sīcū yuu tutuaremena teenorē ti-
iēñonetōnegū, too síro yuure ñañarō wedese-
masīriqui. ⁴⁰ Marīrē cāmotáhegu marīrē tiipugū niī.
⁴¹ Yuu aterēja diamacūrā jīā: Sīcū mūrē “Cōāmacū be-
serigū nūnūrā niīya” jī, oco tīāgū, wapatāre bħagū-
daqui, jīiyigū.

Ñañarē tiirí, quio niā

⁴² Jesús jīnemoyigū:

—Yuure padeorágārē ñañarē tiidutīgūnorē
ñañanemorō wāadacu. Cūūrē ūtāgā pairīgāmena cūū
wāmāp̄r̄ siatúyo, día pairīmaap̄r̄ cōāñocori, nemorō
āñubocu. ⁴³⁻⁴⁴ Mūya wāmo mūrē ñañarēre tiirí ti-
ibócu. Teero wāari, páatacōājāña. Sicawāmomēna
catirē petihérop̄r̄ jeari, āñujāā. Pħawāmómēna
pecamerū wāaripeja, ñañanetōjōācu. ⁴⁵⁻⁴⁶ Mūya
dħpo mūrē ñañarēre tiirí tiibócu. Teero wāari, páat-
acōājāña. Sicadħpomēna catirē petihérop̄r̄ jeari, āñu-
jāā. Pħadħrómenā pecamerū mū cōādioconorīpeja,
ñañanetōjōācu. ⁴⁷ Mūya capea īñarē mūrē
ñañarēre tiirí tiibócu. Teero wāari, tiigarē
odewecōājāña. Sicapeamēna Cōāmacū Ōp̄r̄ niirōp̄r̄
jeari, āñujāā. Pħacarēamēna pecamerū mū cōādio-
conorīpeja, ñañanetōjōācu. ⁴⁸ Pecamerū becoa di-
ariya. Pecamecā yatiria.

⁴⁹ Pecame móā tiiróbiro niicu: Ñañarē manirē wāari
tiicú. Teero biiri bóari tiirícu. ⁵⁰ Móā ocare yaari, āñu-
niā. Tee móā ocaheri, nemo ocari tiimasīña manicú.
Mūrē móā ocare tiiróbiro niīña. Cāmerīquēre manirō
āñurō niirecūtiya, jīiyigū.

Mūrē nūmosānumiārē cōārijāña

10 Too niārigū Judea ditap̄r̄ wāa, día Jordán
apeniñarū jeayigū. Toop̄r̄re basocā neāyira
sūcā. Cūū tiirucúrobirora cūrē bueyigū. ² Fariseo
basoca cūū p̄top̄r̄ jeayira. Cūūrē ñañarō jīrē
bħadħgāra, sāññáyira:

—¿Sīcū cūū nūmorē cōājāmasīgari? ¿Marīrē dutirē
teerora jīī? jīiyira.

³ Jesupē sāññáyigū:

—¿Moisés deero dutiyiri? jīiyigū.

⁴ Cūrē yuuyira:

—Moisés sīcū cūū nūmorē “atewapā mūrē cōāā”
jīrīp̄r̄ jōatoa, cōāmasīnoā, jī jōarigū niīwī, jīiyira.

⁵ Jesús jīiyigū:

—Mūrē ñecūsēmā Cōāmacū dutirēre tiidħgāheri
īñagū, Moisés tee dutirēre cūrīgū niīwī. ⁶ Cōāmacū ni-
ipetire cūū sicato tiinūcārītop̄r̄re ūm̄, numiō tiirīgū
niīwī. ⁷ “Teero tiigū, ūm̄ cūū pacure, cūū pacore
merēā witi, cūū nūmomēna niigūdaqui. ⁸ Cūrē pħarā
sicaōp̄r̄r̄ tiiróbiro p̄tħāadacua”, jīirīgū niīwī Cōāmacū.
Teero tiirā, pħarā niiriya. Sīcū tiiróbiro niīya. ⁹ Cōā-
macū cūrē sicaōp̄r̄r̄ tiiróbiro niirī tiirī siro, āp̄r̄ cūrē
cāmerī cōārī tiirījārō booa, jīiyigū.

† *Aperū bħcħp̄r̄r̄ versículo 44 baurīcu; aperūp̄r̄r̄ baucú. Biiro
jīā: Pecamerū becoa diariya; pecamecā yatiria. †† *Aperū
bħcħp̄r̄r̄ versículo 46 baurīcu; aperūp̄r̄r̄ baucú. Biiro jīā:
Pecamerū becoa diariya; pecamecā yatiria.**

¹⁰ Wiipú coerá, Jesús buerá cūrē sāññáyira sūcā tee
maquērē. ¹¹ Cūrē yuuyigū:

—Cūrē nūmorē cōāgū, apegorē nūmocūtiġūno cūrē
nūmo niisħguerigomēna ñañarō tiigū tiiquí. ¹² Nu-
miōcā coo manūrē cōā, āp̄r̄mēna manūcūtiġū, coo
manū niisħguerigūmenā ñañarō tiigó tiicó. Tee Cōā-
macūrē netōñcāre niīā, jīiyigū.

Jesús wīmarārē sāñbosárigue

¹³ Wīmarārē Jesús p̄to néewayira ñaapeódutira.
Cūrē néewarare cūrē buerá tutimiyira. ¹⁴ Cūrē teero tiirí
īñagū, Jesús cūrēmenā cúayigū. Cūrē jīiyigū:

—Wīmarā yuū p̄to atiaro. Cāmotárijāña. Cōāmacū
dutihére āñurō wācūñnħserano āñāgā tiiróbiro
wācūrā niīya. ¹⁵ Yuū aterēja diamacūrā jīā: Āñāgā ti-
iróbiro Cōāmacū dutirēre āñurō wācūñnħse tihēra-
norē cūrē dutirē cūrēp̄r̄re jeaboarigue cūrē jearicu,
jīiyigū.

¹⁶ Teerē jītoa, wīmarārē néepa, cūrē ñaapeó, Cōā-
macūrē: —Āñārē āñurō tiyā, jī sāñbosáyigū.

Jesumēna pee cħogū wedeserigue

¹⁷ Jesús wāagūdu tiirí, sīcū cħtħjeáyigū. Cūrē p̄to
ñicācoberimēna jeacūmu, sāññáyigū:

—Basocāre buegū āñugū, ¿yuū ñeenó tiigūdari,
catirē petihére bħadħgāgū? jīiyigū.

¹⁸ Jesús cūrē yuuyigū:

—Mū yuure “āñugū” jīā. Cōāmacū sīcūrā āñugū niī.

¹⁹ Mū Cōāmacū dutirē cūrīgūre masīcu. “Basocāre
sīārījāña. Āp̄r̄ nūmorē ñeeaperījāña. Yaarījāña. Āp̄r̄arē
jīiditoremēna wedesārījāña. Āp̄r̄ayére ēmarījāña.
Mū pac̄, mū pacore padeoyā”, jīā, jīiyigū.

²⁰ —Ūsārē buegū, yuū wīmagūp̄r̄ra tee niipetirere ti-
imūāatimiwū, jīimiyigū.

²¹ Jesús cūrē maīrēmēna īña, jīiyigū:

—Mūrē sicawāme dħsaa. Mū cħorēre dúapetijāgū
wāaya. Tee dúa wapatāariguere bóaneōrārē batoya.
Teero tiigū, Cōāmacū p̄top̄r̄re pee āñurē bħagūdacu.
Túajea, ati, yuure nħñwā, jīimiyigū.

²² Cūrē teero jīrī tħogū, tħsarījōāyigū. Pee apeyé cħo-
jīgū, wācūpati, p̄tħajōāyigū.

²³ Jesús cūrē p̄to īñabate, cūrē buerāre jīiyigū:

—Pee apeyé cħorāno Cōāmacū dutirēre āñurō ti-
inūñsedħgari, wisió niicu, jīiyigū.

²⁴ Cūrē buerá cūrē jīārīgūre tħorā, tħomanījōāyira.
Cūrē jīnemoyigū:

—Yāa wedera, Cōāmacū dutirēre āñurō tiinūñsedħ-
gari, wisió niicu. ²⁵ Wāicū camello wāmecūtiġū awigā
copegāp̄r̄ sāñcāmewitimasīriqui. Toorā nemocú, pee
apeyé cħorāno Cōāmacū dutirēre āñurō tiinūñsedħ-
garipereja, jīiyigū.

²⁶ Teerē tħorā, bayirō tħomanījōārā, cāmerī sāññáyira:

—Too docare ¿noāpē netōñénoādari? jīiyira.

²⁷ Jesús cūrē īñagūrā, jīiyigū:

—Basocā cūrē basiro netōñemasīriya. Cōāmacūpereja
wisióre manidójāā, jīiyigū.

²⁸ Pedrope jīñcāyigū:

—Тuoyá ména. Ёsápe niipetire ёsá сuoríguere cújǰoáatiwъ, мuъmena нuнuáda jǰirá, jǰiyigъ.

²⁹ Jesús yъuyigъ:

—Yъu ateréja diamacúrā jǰiā: Sícъ yъuere maigú cъúya wii, cъú baira, cъú pacusъmъā, cъú pōna, cъúye ditare cújǰoā, “basocáre netōnére quetire wedegъ wáagъda” jǰigъnope ³⁰ cъú cúwarique nemoró бuagъdaqui. Ati-búrecorъre nemoró wiserí, cъúya wedera, pacosánumiā, pōna, dita бuagъdaqui. Āpērā cъúre ñañarō ti-iracári, teeré бuagъdaqui. Too síropъcārē Cōāmacъmena catiré petihére бuagъdaqui. ³¹ Mecъtigārē paъ uрuтí macārā too síropъre бuри niirá niíadacua. Бuри niirá too síropъre uрuтí macārā niíadacua, jǰiyigъ Jesús.

Jesús cъúre sǰiādarere tǰirí wederigie

³² Cъú Jerusalénpъ mъāwari, Jesús cъārē сuagueyira. Cъú buerá tǰamanijǰāyira. Basocá cъú siro нuнuácā cuiyira. Jesús cъú buerá docere сuowá, cъúre wáaadarere wedeyigъ:

³³ —Múā tǰiā: Marí Jerusalénpъ wáara tiia. Toopú yъu niipetira sōwъ niipacari, paiaré dutirá, Moisés jóarigie buerápъre ticoadacua. Cъú sǰadutiadacua yъuere. Cъārā judioa niihērāpъre ticonetōneādacua.

³⁴ Yъuere buijá, usecó eobatétu, tǰana, sǰiādacua. Itiábureco siro masǰgъdacu, jǰiyigъ.

Santiago, Juan Jesuré sǰimírigue

³⁵ Santiago, Juan Zebedeo pōna Jesús pъtopъ jea, cъúre sǰiyira:

—Ёsārē buegú, ёsá sǰiādarere мuъ ticori boogá, jǰimiyira.

³⁶ —¿Ñeenó yъu tiirí boogári? jǰiyigъ.

³⁷ —Mъu õpъ sǰāgъ, мuъ duirípíro pъtogāpъ dupowa ёsārē. Sícъ diamacъpe, āpírē acuniñape dupowa, jǰimiyira.

³⁸ Jesús cъārē jǰiyigъ:

—Yъu õpъ sǰiādari сuguero wáaadarere múā masíría. ¿Yъu ñañarō netōādarobirora múācā ñañarō netōrá нcābógari? ¿Yъuere cъú sǰiādarobirora múācā cъú sǰirí нcābógari? jǰiyigъ.

³⁹ —Ёjъ, ñañarō netō, diamasǰ, jǰiyira.

Jesús jǰiyigъ:

—Múācā yъu tiiróbiro posa, diaadacu. ⁴⁰ Teeré wedemasíracъ, “Sícъ diamacъpe, āpí acuniñape dupogъda” jǰimasíriga. Tee yъu dutiré niiria. Cōāmacъ toopú duidarare besetoawi, jǰiyigъ.

⁴¹ Cъú menamacārā pъamóquēñerā Santiago, Juan sǰirí tъorá, cúayira. ⁴² Jesús cъārē сuocó, jǰiyigъ:

—Múā masǰ: Niipetire dita macārāre dutirá Cōāmacъre masǰhērā cъú booró dutiāmajāya. Cъú doca macārācā acaribremena dutiia, cъú dutiré tiipetídutira. ⁴³ Múāpeja cъú tiiróbiro tiirǰiāña. Merēā ti-irécъtiya. Múā uрuтí macārā niidugara, āpērāre tiápurí basoca niíña. ⁴⁴ Sícъ āpērā nemoró niidugagъno niipetirare padecotegъ tiiróbiro niirō booa. ⁴⁵ Yъu niipetira sōwъ niipacъ, āpērā yъuere tiápuaro jǰigъ mee atiwъ. Yъuere basocáre tiápuгъ atigъ tiwъ. Teero biiri paъ

basocá ñañaré tiiré wapa diabosa netōnégъ atigъ tiwъ jǰiyigъ.

Jesús Bartimeorē tǰarí tiirigie

⁴⁶ Cъú Jerusalénpъ maawára, Jericópъ jeasъgueyira. Tiimacāpъ Jesús cъú buerámena netōwári, paъ basocá cъúre нuнuyira. Sícъ capeari baunóhégъ maa wesapъ niyeru sǰiduiyigъ. Cъú wāmecъtiyigъ Bartimeo, Timeo macъ. ⁴⁷ “Jesús Nazaret macā macъ atii” jǰirí tъogú, Bartimeo bayiró бuсuрómena jǰiнcāyigъ:

—¡Jesús, David pǰrāmi niнuнusegъ, yъuere bóaneõña! jǰiyigъ.

⁴⁸ Paъ cъúre: —Nocōrōrā ditamanijǰāña, jǰi tutimiyira.

Cъúpe jǰinemosǰyigъ:

—¡David pǰrāmi niнuнusegъ, yъuere bóaneõña! jǰiyigъ.

⁴⁹ Jesupéja pъtuánucā: —Atiaro, jǰiyigъ.

Cъú cъúre jǰiyira:

—Āñuādacu. Wǰmъnъcācoya. Mъurē atidutii, jǰiyira.

⁵⁰ Teeré tъogú, sutiró sotoá macārōre tuuwécojá, bupucъtúa, Jesús pъto wáayigъ.

⁵¹ —¿Mъurē deero tiirí boogári? jǰiyigъ Jesús.

—Basocáre buegú, yъuere tǰarí tiiyá, jǰiyigъ.

⁵² Jesús cъúre jǰiyigъ:

—Mъu padeojǰgъ, netōnénoārigъpъ pъtuáa. Āñurō wáaya, jǰiyigъ.

Cъú teero jǰirí, tǰajǰāyigъ sáa. Īña, maapъ Jesuré нuнuwayigъ.

Jesús Jerusalénpъ sǰāwarigie

11 Jesús cъú buerámena Jerusalénpъ jeaadaro péero dъsayiro. Betfagé, Betania macārípъ jeayira. Teemacārí tǰāgъ Olivo pъto nií. Toopú cъú buerá pъarārē jǰiyigъ:

² —Iimacā marí díamacъ niirí macāpъ wáaya. Toopú jeara, máata sícъ burro wǰmagъ siatúnъcōārigъre бuajeáadacu. Cъú pesaya manigъ niiqui ména. Cъúre jōā, néeatiya. ³ Múārē “¿deero tiirá cъúre jōā?” jǰirí, “marí Ōpъ booáwí; máata wiyajǰgъdaqui” jǰiña, jǰiyigъ.

⁴ Cъú wáa, maapъ siatúnъcōārigъre бuajeáyira. Wii díamacъpъ niiyigъ. Cъúre jōāyira.

⁵ Toopú nucūrā: —¿Deero tiirá cъúre jōā? jǰiyira.

⁶ Cъúpe Jesús dutiarírobirora yъuyira.

—Néewayá, jǰiyira cъārē.

⁷ Jesús pъto néewayira. Burro sotoapъ cъáye suti sotoá maquērē tuuwépeoyira. Jesús cъú sotoapъ mъāpeayigъ. ⁸ Cъúre padeorá, paъ cъú netōwáadarimarъ cъáye suti sotoá maquērē séõcъyira. Āpērā yucъ dupъri púñrécъtire cъú páata néeatiarigъre cúusъgueyira. ⁹ Cъú сuguero wáara, cъú siro нuнuá bayiró бuсuрómena jǰiyira:

—¡Marí Ōpъre usenire ticoada! ¡Āni Cōāmacъ ticodiorigъ nií! ¡Cъúre āñurō tiáro! ¹⁰ ¡Cъú õpъ sǰirí, āñurō wáaaro! ¡Marí ñecъ David õpъ niiriro tiiróbiro āñurō wáaaro! ¡Niipetira uрuтáse macārā cъúre “āñunetǰjōā” jǰi, usenire ticoaro! jǰiyira.

¹¹ Jesús Jerusalénrux jeagux, Cõamacũwiiirux sããwayigux. Toopú niipetire tiwií maquẽrẽ ñnapeti-jãyigux. Naĩrõpux tiyĩro. Teero tiigú, Betaniarux cũũ buerá docemena wáajõãyigux.

Jesús higuerağure sñirí tiirigüe

¹² Apebúreco bóeri Betaniarux niãrira cãmerũtũari, Jesús jũabóayigux. ¹³ Higuerağux ãñurõ pũũrĩcutirigũre yoaropux ññayigux. “Ducacũtica” jĩgũ, ññagũ wãmiiyigux. Pũũrĩ dícx bũayigux. Butirĩtono niiriyo.

¹⁴ Jesús tiigurẽ jĩyigux:

— Æpẽrá atigú dũcare yaanemoricua sãa, jĩyigux.
Cũũ teero jĩrĩ, cũũ buerá tũoyĩra.

Jesús Cõamacũwiiirux dúari basocare cõãwionecorigüe

¹⁵ Too síro Jerusalénrux jeayira. Jesús Cõamacũwiiirux sããjeagux, dúari basocare, teerẽ sãñerãrẽ cõãwionecoyigux. Niyeru wasorí basocaye mesarire tu-unécõãcũjãyigux. Bua dúari basocaye duirẽpĩrĩcãrẽ teerora tiyĩgux. ¹⁶ Niipetirare apeyenómena Cõãmacũwiiirux sããcãmewitidũgarare cãmotáyigux.

¹⁷ Basocãre bueyigux:

— Cõãmacũye queti jóaripũrux biiro jĩã: “Yáa wii ‘niipetire dita macãrã Cõãmacũmena wedeseri wii niĩã’ jĩrĩ wii niĩãdacu”, [†]jĩ jóare niĩã. Múãpe yaarẽpira dúari wii niirĩ tiia, jĩyigux.

¹⁸ Piarẽ dutirá, ãpẽrá Moisés jóarigue buerá Jesús jĩãriguere tũoyĩra. Teero tiirã, cũã “¿deero tii marĩ ãnirẽ sãããdari?” jĩ ãmaãñũcãyira. Basocã Jesús buerẽre tũomanĩjõãyira. Teero wãari ññarã, piarẽ dutirá, Moisés jóarigue buerã cũũrẽ cuiyira. ¹⁹ Nãícũmuatiri, Jesús tiimacã niãrigux witi, pũtũajõãyigux sũcã.

Higuerağux sñnidãrigüe

²⁰ Apebúreco bóeri wãara, higuerağure nũcõĩrũra sñniãrigũre ññayira. ²¹ Pedro Jesús higuerağure jĩãriguere wãcũgũ, jĩyigux:

— Æsarẽ buegú, ññaña. Iigú mũũ tutiarigux sñnijõããyũ, jĩyigux.

²² — Cõãmacũrẽ padeoyã, jĩyigux Jesús cũãrẽ—. ²³ Yũũ aterẽja diamacũrã jĩã: Apetó tiigú, sĩcũno atigú ãtãgũrẽ “wãa, díarux ñnaoñũãña” jĩboqui. Cũũ “teero-rã wãaadacu” jĩ padeorĩ, cũũ jĩãrirobirora wãaadacu. “Õba, wãaricura” jĩrijãrõ booa. ²⁴ Teero tiirã, ãñurõ tũoyã: Múã apeyenó Cõãmacũrẽ sãĩrã, “diamacũrã ticoğũdaqui” jĩ padeorã, cũoãdacu. ²⁵ Múã Cõãmacũrẽ sãĩrã, ãpẽrá múãrẽ ññaarõ tiiriguere acabóya. Múã teero tiirĩ ññagũ, marĩ Pacux ãmũãserux niigũcã múã ññaarẽ tiirẽre acabóğũdaqui. ²⁶ Múãrẽ ññaarõ tiirãre múã acabóheri, cũũcã múã ññaarẽ tiirẽre acabóriqui, jĩyigux.

† Higuerağũrĩ wasowitĩatiri, metãpãgã witiaticu. Teepare sũmerẽrena yaanocu. Jesús teerẽ ãmaãñũjĩyĩ. Teepagã ñnaadiari siro, pacapã ãñurõ ipitire witiatinũcãcu. Metãpãgã manirĩ, pacapãcã witiaticu. †† Isaiã 56.7.

Jesurẽ “¿noã dutirẽmena teerẽ tiii?” jĩrigüe

²⁷ Opatutĩ Jerusalénrux jeayira. Jesús Cõãmacũwiiirux wãanetõrĩ, piarẽ dutirá, Moisés jóarigue buerã, ãpẽrá bũtoã dutirá Jesús pũtopux jeayira. ²⁸ Jesurẽ sãññayira:

— ¿Noã dutirẽmena mũũ teerẽ tiii? ¿Noã mũũrẽ dutirẽ ticorĩ, mũũ teerẽ tiirĩ? jĩmiiyira.

²⁹ Jesús cũãrẽ yũũyigux:

— Yũũcã múãrẽ sãññãgũda. Múã yũũre yũũri, múãrẽ “ate dutirẽmena tiia yũũ” jĩgũda. ³⁰ ¿Noã Juanrẽ wãmeõtidutigux ticocoyiri? ¿Cõãmacũ o basocãpe ticocoyiri? Yũũya, jĩmiiyigux.

³¹ Cũãpe cãmerrĩ wedeseyira:

— Marĩ “Cõãmacũ ticocorigux niiwĩ” jĩrĩ, cũũ marĩrẽ “too docare ¿deero tiirã cũũrẽ padeorĩrĩ?” jĩboqui.

³² Marĩ “basocã cũũrẽ ticocorira niiwã” jĩmasĩriga, jĩyira. Basocãre cuiyira. Niipetira “Juan profeta niiwĩ” jĩ padeoyĩra. ³³ Teero tiirã, cũã Jesurẽ: — Masĩriga, jĩyira.

Jesús cũãrẽ jĩyigux:

— Yũũcã múãrẽ “ate dutirẽmena teerẽ tiia” jĩ wederia, jĩyigux.

Ññaarã padecoteramena queorẽ

¹² Jesús cũãrẽ queorẽmena wedenũcãyigux:

— Sĩcũ ãmũ niyigux ãse wese oterigux. Otepeti-toa, sãnisãñũcõyigux. Æse cũã bipesããdari copere ãtãgãrux coayigux. Teero biiri ãmũãri wii cũã cote-duiadari wiire tiyĩgux. Aperopú wãanetõgũ wãagux, ãpẽrãrẽ tiiditare wasoyigux. Waso, wãajõãyigux. ² Æse dũcacũtirito niirĩ, sĩcũ cũũrẽ padecotegũre tico-comiyigux. Cũũya dita cũũ wasorirare “ãse cũã dúa wãpatãrere decomena ticocoaro yũũre” jĩcomiyigux. ³ Cũũ toopú jeari, tiidita wasorira cũũrẽ ñee, pãa, pãerogã ticoripacara, pũtũócojãyira. ⁴ Æpĩ cũũrẽ padecotegũre tico-comiyigux sũcã. Cũũrẽjã dupurux cãmĩtu, ññaarõ buijãyira. ⁵ Too síro ãpĩrẽ tico-comiyigux sũcã. Cũũrẽjã diamacũrã sããjãyira sãa. Pacux tico-comiyigux. Æpẽrãrẽ pãayira; ãpẽrãrẽ sããjãyira.

⁶ Cũũ macũ cũũ bayirõ maĩgũ dícx dũsayigux. Cũã siropux cũũrẽ tico-comiyigux. “Yũũ macũrẽ quionĩremena ññaãdacua”, jĩ wãcũmiiyigux. ⁷ Æpũ macũ cũã pũtopux jeari, tiidita wasorira cãmerrĩ wedeseyira: “Ãnirã niĩ too síropux atiditarẽ ñeeğũdũ. Jãmũ, sããcõ. Cũũ manirĩ, atiditã marĩya dita pũtũãadacu”, jĩmiiyira. ⁸ Teero tiirã, cũũrẽ ñee, sãã, tiiwese wesarux cũũya õpũũrẽ cõãjãyira.

⁹ Tiidita õpũ cũãrẽ tiĩadarere múãrẽ wedegũda. Cũũ ati, cũũya dita wasorirare sããcõãpeti, ãpẽrãrẽ tiiditare ticojãgũdaqui.

¹⁰ Múã Cõãmacũye queti jóaripũ buerã niipacara, ate tiipũrux jóarere tũomasĩria mēna:

Wii weerira ãtãquire boorĩyira.

Cũã boorĩpacari, tiiquira ãpũtĩ macãqui pũtũãwũ tii-wiirũre. ‡

¹¹ Cõãmacũ marĩ Æpũ teero tiirigux niiwĩ.

‡ Judĩoa wii tiirã, sicaqui, ãñurĩquicare pãosũgũeyira. Tiiqui ãñurõ diamacũ niirĩ, tiiwĩ tũdiri diamacũ wãayiro.

Cũ tiiriguere “añunetõjõää” jĩ tagueñanoã, jĩ jóanoã, jĩyigũ Jesús.

¹² Cũapeja “tee queorémene marĩrẽ jĩtutigũ tiiquĩ” jĩ masĩjãyira. Teero tiirã, cũrẽ ñeeãdara tiimiyira. Basocãre cui, ñeemasĩri, wãajõãyira.

Wapasédutire sãĩnãrigue

¹³ Cũã aperopũ wãa, sĩquẽrã fariseo basocare, Herodere t̃oññuserare sãĩnãdutira ticocoyira. Cũã Jesús merẽã yũri boomiyira. ¹⁴ Jesús p̃top̃ jea, cũrẽ jĩyira:

—Basocãre buegũ, m̃ũ añugũ niirere masĩã. M̃ũ basocãre diamacũrã añurõ buegũ niã. Cũã t̃saré dícre wedericu. Ʋp̃tĩ macãrãrẽ, búri niirãrẽ, niyeru c̃orãre, niyeru c̃ohérare s̃cãrĩbĩro ñã, wedea m̃ũjã. Cõãmacũ cũãrẽ tiidutirere añurõ diamacũ buea. Teero tiigũ, ñsãrẽ wedeya: ¿Romanuã õp̃rẽ cũ niyeru wapasédutirere wapatĩadari; o wapatĩrigarite? jĩyira.

¹⁵ Jesupé cũã wãcũrere, cũã ñañarẽ tiidugãrere masĩjãyigũ. Teero tiigũ, jĩyigũ:

—Mũã yũre teero jĩ, wedesãdugara tiia. Niyeruquire néeatyia; ñãgũdũ tiia, jĩyigũ.

¹⁶ Tiiquire néeatyira.

—¿Noãyã diaporã, noã wãme tusai? jĩyigũ.

—César romanuã õp̃ye tusaa, jĩyira.

¹⁷ —Too docare Césaye niirere Césare wiyayã; Cõãmacũyere Cõãmacũrẽ wiyayã, jĩyigũ.

Cũ teero yũri, cũrẽ t̃omanĩjõãyira.

Diarira masãmũãre wederigue

¹⁸ Sĩquẽrã saduceo basoca Jesús p̃to jeyira. Cũã “diarira masãmũãricua” jĩcua. Jesuré sãĩnãyira:

¹⁹ —Basocãre buegũ, Moisés dutirere jĩãda. “Sĩcũ p̃namanigũ diaweorĩ, cũ bai cũ ñmo niirigore dúutaro. Cũ coomena cũ s̃wũ diarigũre p̃nacutĩbosaaro”, †jĩ jóarigũ niwĩ Moisés. ²⁰ Sĩcũp̃õna siete niyira. Cũã s̃wũ ñmoc̃tiyigũ. P̃namanigũrã diajõãyigũ. ²¹ Cũ siro macũ cũ s̃wũ ñmorẽ dúutu-miyigũ. Cũcã p̃namanigũrã diajõãyigũ. Cũã siro macũcã coore dúutu, p̃namanigũrã diajõãyigũ.

²² Teero dícre wãayiro. Niitugũp̃cãrẽ teerora wãayiro. Too síro cũã ñmo niimirigocã diajõãyigo. ²³ Cũã siete coore ñmoc̃timiyira. Diarira masãmũãrĩ, ¿nii ñmope p̃tããgodari? jĩyira.

²⁴ Jesupé cũãrẽ yũyigũ:

—Mũã Cõãmacũye queti jóaripũ maquẽrẽ masĩria. Cõãmacũ tutuarecãrẽ masĩria. Teero tiirã, wisijõãã.

²⁵ Diarira masãmũãri siro, ñmũã, numiã wãmosãricua. Ángelea ñmũãsepe niirãbĩro niĩya. ²⁶ Diarira masãmũãre maquẽrẽ mũã buepacara, t̃omasĩria ména. Mũã Moisés jóaripũre j̃m̃risati queti buemij̃yu. Tiisatip̃ Cõãmacũ Moisére jĩrigũ niwĩ: “Abraham, Isaac, Jacob Òp̃ niã yũ”, †jĩrigũ niwĩ. ²⁷ Cõãmacũ diarira Òp̃ niirĩ; catirã Òp̃re niĩ. Teero tiirã, mũã wisinetõjõãã, jĩyigũ Jesús.

Dutiré Ʋp̃tĩ maquẽ

²⁸ Sĩcũ Moisés jóarigue buegũ toopũ niyigũ. Jesús saduceo basocamena wedeserere t̃oyigũ. Jesús añurõ yũmenirĩ ñãgũ, cũ p̃to jea, sãĩnãyigũ:

—¿Diyé niĩ Moisére dutiré cũrigue bayirõ Ʋp̃tĩ maquẽ? jĩyigũ.

²⁹ Jesús cũrẽ yũyigũ:

—Bayirõ Ʋp̃tĩ maquẽ ate niã: “Israelya p̃õna macãrã, añurõ t̃oyã: Cõãmacũ marĩ Òp̃rẽ s̃cũrã niĩ.

³⁰ Teero tiirã, Cõãmacũ marĩ Òp̃rẽ maĩñã. Niipetire mũã yeeripũnamena, mũã wãcũrémene, mũã tutuaremena cũrẽ maĩñã”. †³¹ Tee doca maquẽ dutiré ate niã: “M̃ũ basiro maĩrõ tiirõbirora ãp̃rãcãrẽ maĩñã”.

‡Ate p̃wãwãmé niipetire apeyé dutiré nemorõ Ʋp̃tĩ maquẽ niã, jĩyigũ Jesús.

³² Moisés jóarigue buegũre jĩnemoiyigũ sũcã:

—Añuniã, basocãre buegũ. M̃ũ diamacũ wedea. Cõãmacũ s̃cũrã niĩ. Æp̃ cũ tiirõbĩro niigũ maniquĩ.

³³ Cõãmacũrẽ marĩ yeeripũnamena, marĩ wãcũrémene, marĩ tutuaremena maĩrõ booa. Teero biiri marĩ basiro maĩrõ tiirõbirora ãp̃rãcãrẽ maĩrõ booa. Marĩ Cõãmacũwiip̃rẽ tiiré, wãcũrere sã s̃õeditiore, Cõãmacũrẽ apeyenó t̃coré añuniã. Añupacari, maĩrepe nemorõ Ʋp̃tĩ maquẽ niã, jĩyigũ.

³⁴ Jesupé cũã diamacũ yũri ñãgũ, jĩyigũ:

—Cõãmacũ dutiré m̃ũp̃re niãdaro péerogã d̃saa, jĩyigũ.

Too síro cũrẽ t̃orã “sãĩnãria sãa” jĩ wãcũyira.

“Cristo ¿noã párãmi niĩ?” jĩrigue

³⁵ Jesús Cõãmacũwiip̃rẽ buegũ, basocãre sãĩnãyigũ:

—¿Deero tiirã Moisés jóarigue buerã “Cõãmacũ beserigũ David párãmi niĩ” jĩrĩ? ³⁶ David basirora Espiritu Santo masĩrẽ t̃corémene jóarigũ niwĩ:

Cõãmacũ jĩwĩ yũ Òp̃rẽ:

“Yãa wãmo diamacũniñape duiya, t̃e m̃ũrẽ ñãatutirare m̃ũ dutiriguere yũ añurõ yũri tiirip̃rẽ”, †jĩ jóarigũ niwĩ David. ³⁷ David “yũ Òp̃rẽ” jĩgũ, Cõãmacũ beserigũre jĩgũ tiirigũ niwĩ, cũ párãmi niipacari. Teerẽ añurõ wãcũña, jĩyigũ.

Basocã p̃wã toopũre niirã Jesús wederere ñseniremena t̃oyira.

Jesús Moisés jóarigue buerã tiirécũt̃ire wederigue

³⁸ Jesús basocãre buegũ, jĩyigũ:

—Moisés jóarigue buerã tiirere t̃omasĩrõ booa. Cũã suti yoaretõ sãña, wããseniya. Macã decor̃ quioníremena añudutiri boocúa. ³⁹ Neãrẽ wiserip̃rẽ s̃guero maquẽ d̃uirẽp̃ dícre d̃uidugacua. Boseb̃reco tiirõp̃cãrẽ teerora tiidugãcua. ⁴⁰ Wapewia numiãye wiserire jĩditoremene ñmacua. Cũã yoari Cõãmacũmena wedesera tiirõbĩro tiiditõya basocãre. Cũãrã ãp̃rã nemorõ ñañarõ tiinõãdara niĩya, jĩyigũ.

† Salmo 118.22-23. †† Deuteronomio 25.5. ‡ Éxodo 3.6.

†† Deuteronomio 6.4-5. †† Levítico 19.18. ††† Salmo 110.1.

Wapewio bóaneõgõ Cõãmacũrẽ ticorigue

⁴¹ Jesús Cõãmacũwiipx niigũ, niyeru sããretibari díamacũ duiyigx. Teetibaripx niyeru sããrĩ, ñnacoduiyigx. Pax niyeru cõorá pairó sããyira. ⁴² Sícõ wapewio bóaneõgõ jea, pxaquí wapamanĩrequiri sããyigo.

⁴³ Jesús cõũ bueráre atiduti, jĩiyigx:

—Yux ateréja diamacũrã jĩã, jĩiyigx—. Cõãmacũ ñnacorpux igo wapewio bóaneõgõ niipetira nemoró ticonetõncãyo. ⁴⁴ Ñiãpeja cõãrẽ dũsarĩguere ticooya. Coopeja coo cõomĩarigüe, coo yaarẽ sãĩbóarigüegãrẽ ticopetijãyo, jĩiyigx.

Jesús “Cõãmacũwii cõãnoãdacu” jĩirigüe

13 Jesús Cõãmacũwiipx witiwari, sícũ cõũ buegũ tee wiserire ñña, jĩiyigx:

—Ûsarẽ buegũ, ate wiseri cõã ãtãquiritõmena weeriguere ññaña. Ññurẽ wiseri niã, jĩiyigx.

² Jesupé jĩiyigx:

—Mux weere wiserire ññamiã. Too síro ãtãqui apequí sotoápx weemũarigüe pxtũaricu. Niipetire cõãnoãdacu, jĩiyigx.

Atibúreco petiádari sũguero wáaadare

³ Jesús cõũ buerãmena Ûtãgũ Olivo Cõãmacũwii díamacũ niirĩgux wáyigx. Toopé duri, Pedro, Santiago, Juan, Andrés ãpẽrá tũohéropx cõũrẽ sãĩñáyira:

⁴ —Wedeya ãsarẽ. Mux wedearigüe ¿deero biiri wáaadari? ¿Ñeenõmena ññamasĩnoãdari, ate wáaadari sũguerogãrẽ? jĩiyira.

⁵ Jesús cõãrẽ yũyigx:

—Ññurõ tũomasĩña, ãpẽrá jĩiditori jĩrã. ⁶ Pax “yuxrã niã; yux Cõãmacũ beserigx Cristo niã” jĩãdacu. Pax cõãrẽ npxãdacu.

⁷ “Cãmerĩsĩrã tiiãwã” jĩrĩ tũoãdacu. “Toopé cãmerĩsĩrã tiiáyira” jĩrẽ queticãrẽ tũoãdacu. Teeré tũorã, cuirijãña. Tee wáaadare nijãrõ tiia. Teero wáapacari, atibúreco petiádaro dũsaãdacu ména. ⁸ Sicarpõna macãrã apẽpõná macãrãmena cãmerĩsĩãdacu. Teero biiri sicadita macãrã apeditã macãrãmena cãmerĩsĩãdacu. Peeditapxre dita cãmeñare wáaadacu. Jxabóare wáaadacu. Teeména basocãre bayiró ññañarõ netõrẽ nxcããdacu.

⁹ “Múã basiro ãñurõ wãcũ tũgueñaña. Múãrẽ dutirãpxre tico, judíoa neãrẽ wiseripx tãnaãdacu. Múã yuxre padeoré wapa dutirã, õpãrã pxtõpx néewanoãdacu. Toopé jeara, yéequẽrẽ wedemasĩãdacu. ¹⁰ Atibúreco petiádari sũguero, niipetire dita macãrã Cõãmacũ basocãre netõnére queti tũosesãadare niirõ tiia. ¹¹ Múãrẽ dutirã pxtõpx néewari, “¿deero jĩãdari cõãrẽ?” jĩ wãcũhẽrãrã wáawa. Múã jearira, Cõãmacũ múãrẽ wãcũrẽ ticogũdaqui. Teeré wedeseya. Múã mee wedeseadacu; Espiritu Santo wedesegũdaqui.

¹² Sícõpõna dutirãpxre cãmerĩ wedesã, sãĩrĩ tiiãdacu. Cõã pacũsũmãcã cõã põnarẽ dutirãpxre wedesããdacu. Cõã põnacã teerora cõã pacũsũmãrẽ netõncã, diari tiiãdacu. ¹³ Niipetira basocã múãrẽ

ññatutiadacu yuxre padeoré wapa. Teero múãrẽ cõã ññañarõ tiipacãri, yuxre padeorucujãrãrẽ Cõãmacũ netõnõgũdaqui.

¹⁴ “Ññañanetõjõãgũrẽ Cõãmacũrẽ padeoridojãgũrẽ ññaãdacu múã. Cõãmacũwiipx too cõũrẽ niidutiherore nucũrĩ ññaãdacu. †(Ateré buegũ tũomasĩãrõ.) Too cõũ nucũrĩ ññaã, Judea ditapx niirã ãtãyucpx dutijõããrõ.

¹⁵ Wii sotoápx pesagũno diiwã, wii popeapx niirẽ néegũ sããwaripacx, dutijõããrõ. ¹⁶ Wesepũ padegũcã wiipũ sutirẽ néegũ pxtũawaripacx, dutijõããrõ. ¹⁷ Teero wáare bũrecori niipacõsãnumiãrẽ, põna ãpũrã cõorãre bóaneõre bũrecori niãdacu. ¹⁸ “Tee púuriro niirẽ bũrecori wáarijããrõ” jĩ, Cõãmacũrẽ sãĩñã. ¹⁹ Teero wáare bũrecori basocãre ññañarõ netõrẽ bũrecori niãdacu. Cõãmacũ atibúreco tiirĩ sírore, téequẽrẽ pocõrõ ññañarõ netõrẽ manirĩ niiwũ. Too síropxcarẽ pocõrõ peti ññañarõ netõrẽ maniãdacu. ²⁰ Tee ññañarõ netõrẽ bũrecorire Cõãmacũ dũoriatã, sícõno netõrõidojãgũdaqui. Cõãmacũre cõũ beserirare tiigũ, teero wáare bũrecorire dũogũdaqui.

²¹ “Teero wáari, síquẽrã múãrẽ jĩiditoadacu: “Jãã, ññaña. Cõãmacũ beserigx Cristo ãno niirũ”, jĩmiãdacu. “Toopé niirũ”, jĩmiãdacu ãpẽrãpé. Cõã teero jĩrĩ, padeorijãña. ²² Pax jĩiditorã niãdacu. Síquẽrã “yux Cõãmacũ beserigx Cristo niã” jĩmiãdacu. “Profeta niã”, jĩmiãdacu ãpẽrãpé. Pee tiiẽnore tiiãdacu, cõãrẽ padeorãro jĩrã. Cõãmacũ beserirãpxrena padeoduri tidũgãmãdacu. ²³ Múã ãñurõ tũomasĩña. Tee niipetire niãdarerena múãrẽ yux wedesũguetoaa, jĩiyigx Jesús.

Jesús pxtũaatidare

²⁴ Jesús wedenemoyigx:

—Tee ññañarõ netõrẽ bũrecori siro muĩpũ búreco macũ naĩtãjõãgũdaqui. Nami macũcã bóeriqui.

²⁵ Nõcõã ñaacodiadacu. Niipetira ãmũãsepx niirã cãmeñanoãdacu. ²⁶ Teero wáari, yux niipetira sõwũ õmebũrũaripx tutuaremena asibatédiatiri, basocã ññaãdacu. ²⁷ Too síro ángeleare ticogũdacu. Cõã néõãdacu yux beserirare atibúreco niipetiropx niirãrẽ.

²⁸ “Múãrẽ oterigx higuerağũmena queoré ticogũda. Tiigũ pũrĩ wasorĩ, “cũma wáaadaro péerogã dũsaa” jĩmasiã. ²⁹ Tee tiirõbirora yux jĩãrigüe wáari ññañarã, “niipetira sõwũ pxtũaatidaro péerogã dũsacũ” jĩmasiãña. ³⁰ Yux ateréja diamacũrã jĩã: Atitõ macãrã cõã diaadari sũguero, tee niipetire yux jĩãrigüe wáaadacu. ³¹ ãmũãse, atiditã peticõdiaadacu. Yux wedesere doca petirĩcu. Niirucujããdacu.

³² “Yux pxtũaatidari búreco, tii horare masiãña maniã. Ángelea ãmũãse macãrã masiãriya. Yux niipetira sõwũcã masiãria. Yux Pacx sícũrã masiãqui.

³³ “Múãcã tiibũrecore masiãria. Teero tiirã, ãñurõ wãcũtutua, ññacoya. ³⁴ Múãrẽ queorẽmena wedegũda. Sícũ basocũ niiyigx yoarõpx wáagx. Cõũ wáaadari sũguero, cõũrẽ padecoterare cõũya wiire “coteya” jĩiyigx. Cõãcõrõrẽ cõã padeadarere cúũyigx. Sope coterĩ basocũre ãñurõ ññacodutiigx. ³⁵ Cõã tiirõbiri

† *Tiatõpxre profeta Daniel teeré jóarigx niwĩ.*

múãcã ññacorucujãña. Múãcã múã Õpũ coeádari bñrecore masñricu. Náicũmurĩ, ññami deco, cãrẽquẽ wederi, o bóeritabe niiboqui. ³⁶ Yũũ wãcũña maniró pũtũaatigũ, múãrẽ cãñirãrẽ bñajeádugariga. ³⁷ Yũũ múãrẽ jĩrẽre niipetirare jĩgũda: Ññurõ ññacorucujãña, jĩyigũ Jesús.

Jesuré ññeãdara wedeserigue

14 Pñabúreco dũsayiro Pascua bosebũreco wáaadaro. Tii bosebũreco niirĩ, pã púuri tiiré wóyoy maniré yaanoã. Paiaré dutirá, Moisés jóarigue buerámena Jesuré yayióremena cúã ññeãdarere cãmerĩ wedeseyira, sãñdugãra.

² —Bosebũreco niirĩ, tiirjããda. Basocã cũũrẽ maĩrã, marĩmena cúara, noo booró acaribĩamajãbocua, jĩyira.

Jesuré sitiaãñũre píopeorigue

³ Jesús Betaniapũ Simón ðpũũ bóa netórigũya wiipũ niyigũ. Jesús yaaduiritabe, sícõ numió sitiaãñũriga cũogó jeayigo. Tiigã sitiaãñũre “nardo” wãmecũtire wapapacãre posecũtĩyiro. Tiigã ññacõrẽ tuupécojã, cũũya dupu sotoapũ píopeoyigo. ⁴ Ñpẽrã toopú niirã coo teero tiirĩ ññarã, cúajõãyira. Cúã cãmerĩ jĩyira:

—¿Ate sitiaãñũre wapapacãre búri peti teero tiicõãĩ?

⁵ Ate sitiaãñũrere dúa, sicacũma padegũ wapatárocõrõ bñanóboayu. Teeména bóaneõrãrẽ tiiápuro boomíãyu, jĩyira. Coore tutiyira.

⁶ Jesús cúãrẽ jĩyigũ:

—¿Deero tiirã coore potocõĩ? Potocõrijãña. Ateré yũũre píopeogo, ññurõ tiigó tiiyo. ⁷ Bóaneõrã múã watoapũ niirucujããdacua. Múã boorítõno cúãrẽ ññurõ ti-iárpumasĩã. Yũũrejea múãmena niirucuricu. ⁸ Atigó yũũre coo jeatuarõ ññurõ tiiyo. Coo sitiaãñũrere píopeogo, yũũre yaará sitiaãñũre tuusĩããdaro tiiróbiro tiiyúetoayo. ⁹ Yũũ ateréja diamacũrã jĩã: Niipetiro atid-itapũre Cõãmacũ basocãre netõnére quetire wede-warucura, atigó yũũre tiiriguere wedeadacua, coore wãcũdutira, jĩyigũ.

Judas Jesuré cũũrẽ ññatutirapũre ticoadare

¹⁰ Judas Iscariote Jesús buerã doce menamacũ wáa, paiaré dutirãre jĩyigũ:

—Yũũ múãpũre Jesuré ticogũda, jĩyigũ.

¹¹ Teeré tũorã, bayiró ññenyira.

—Mũũrẽ niyeru wapatíada, jĩyira.

Teero tiigũ, “¿deero tii yũũre Jesuré ticoro boomĩto?” jĩ wãcũñcãyigũ.

Jesús cũũ buerámena yaaturigue

¹² Basocã pã púuri tiiréména wóyoy maniré yaarĩ bosebũreco niinũcãyiro. Tiibũreco niirĩ, oveja Pascua macũ niigũdũre sãyira. Tiibũrecore Jesús buerã cúũrẽ sãññáyira:

—¿Noopú ññã Pascua boseyaadarere quẽnobosãra wáagarĩ? jĩyira.

¹³ Jesús pñarã cũũ buerãre ticocoyigũ.

—Jerusalénpũ wáaya, jĩyigũ—. Toopú sícũ basocũ ocogã turupeogũre bñajeãdadacu. Cũũrẽ nũñwáwa.

¹⁴ Cũũ sããwaro tiiwiĩ ðpũrẽ jĩiwa: “¿Noopú niigari yũũ bueráména Pascua boseyaadari tatia? jĩãwĩ ññsãrẽ buegũ”, jĩiwa. ¹⁵ Cũũ ññmũãrõ macã tatia quẽnoãri tati-acapũ ññogũdaqui. Toopú quẽnoyúewa, jĩicoyigũ.

¹⁶ Cũũ buerã wáa, Jerusalénpũ jeayira. Toopú jeara, Jesús cúãrẽ jĩãrirobirora niipetirere bñayira. Toopú cúã Pascua boseyaadarere quẽnoyira.

¹⁷ Náicũmuãri siro, Jesús, cũũ buerã doceména tiiwi-ipũre jeayigũ. ¹⁸ Cúã yaadui, Jesús jĩyigũ:

—Yũũ ateré diamacũrã jĩã: Múã menamacũ sícũ yũũmena yaaduiyũ yũũre ññatutirapũre ticogũdaqui, jĩyigũ.

¹⁹ Cúã bayiró wãcũpatiyira.

—¿Yũũ mee niirĩ? jĩ sãññãñcãyira cúãcõrõ.

²⁰ Jesús cúãrẽ jĩyigũ:

—Sícũ múã doce menamacũ yũũmena atibapapũ pã-ména soayãgũra niirĩ. ²¹ Yũũ niipetira sõwũrẽ Cõã-macũye queti jóaripũpũ jĩrõbirora wáaadacu.

Bóaneõgũ niigũdaqui yũũre ticogũdũrejea. Cũũ bauári-atã, nemoró ññubojĩyu, jĩyigũ.

²² Jesús cúãména yaagũ, pãrẽ néé, Cõãmacũrẽ ññenire ticoyigũ. Túajea, pñatãsã, batogũra, jĩyigũ:

—Yaaya. Ate yã ðpũũbiro niirĩ.

²³ Vino bapare néé, Cõãmacũrẽ ññenire ticoyigũ. Túajea, cũũ buerãre tãyigũ. Niipetira tiibapa maquẽrẽ sñniyira. ²⁴ Cúãrẽ tãgũ, jĩyigũ:

—Ate yéé díbiro niirĩ. Yũũ diari, yéé dí ðmayudi-aadacu, rapũ basocã ññarãrẽ tiirere cosebosãro jĩgũ. Teeména Cõãmacũ mama netõnére quetire cúũgũ-daqui. ²⁵ Yũũ ateréja diamacũrã jĩã: Vino sññinemóricu sãa; téé Cõãmacũ Õpũ niirórpũ mama vino ññaña manirere sññigũdacu, jĩyigũ.

Pedro Jesuré “masñriga” jĩrigue

²⁶ Sicawãme Cõãmacũrẽ basarere basapeotoaari siro, ðtãgũ Olivopũ wãajõãyira. ²⁷ Jesús cúãrẽ jĩyigũ:

—Múã niipetira yũũre cõãwapetijõããdadacu. Tee Cõã-macũye queti jóaripũpũ niirĩ: “Oveja coterĩ basocũre sããcõãgũdacu. Teero tiirĩ, cũũyara oveja cúã booró cũtũbatéjõããdadacu”, jĩ jóarigue niirĩ. ²⁸ Teero wãapacari, yũũ diarigũpũ masãri siro, yũũ múã sũguero Galileapũ jeatoagũdacu, jĩyigũ.

²⁹ Pedro jĩyigũ:

—Niipetira mũũrẽ cõãwari, yũũja mũũrẽ cõãwaricu, jĩimiyigũ.

³⁰ Jesús cúũrẽ jĩyigũ:

—Yũũ ateréja diamacũrã jĩã: Mecũã macã ññami pñarĩ cãrẽquẽ wedeadari sũguero, yũũre ññãrĩ “cũũrẽ masñriga” jĩñditogũdacu mũũ, jĩyigũ.

³¹ Pedro jĩyigũ:

—Yũũja cúã yũũre sãñdugãatã, mũũmena diagũda; mũũrẽ “masñriga” jĩñricu, jĩimiyigũ.

Niipetira cúũ buerã teero dícu jĩyucomiya.

Jesús Getsemanípu cūñ Pacure sãirígue

³² Too síro Getsemanípu jeayira. Jesús cūñ bueráre jĩiyigu:

—Múã ãno duiyueya ména. Yũ Pacure sãigú wáagu tiia, jĩiyigu.

³³ Pedro, Santiago, Juanré cūñmena néewayigu. Cūñ bayiró peti yeeripũnarũ wãcũpati, bóaneõncãyigu.

³⁴ —Yũre diariquiro, wãcũpatire niinetõjõãga. Múã ãno pũtũáya. Cãñirã mee tiiwá, jĩimiyigu.

³⁵ Cúã beru yoasãñurõ wáa, yeparũ munibiácũ-muyigu. Tee ñañarõ netõré jearijããrõ jĩigũ, Cõãmacũrẽ sãiyigu. ³⁶ Sãigú, jĩiyigu:

—Pacũ, niipetirere tiimasã mũũ. Yũ ñañarõ netõã-darere netõnéña. Yũ teero jĩipacari, yũ boorépe ti-irijãña; mũũ boorépe wári tiyá, jĩiyigu.

³⁷ Too síro cūñ buerá pũtopũ cãmerpũtũayigu. Cúãrẽ cãniãrirapũre buajeáyigu.

—Simón, ¿mũũ cãñigú tii? ¿Deero tiigú péerogã ñña tiiridojã? jĩiyigu Pedrorẽ—. ³⁸ Cãñirã mee tiyá. Wãtĩ mũãrẽ jĩicõãsãrijããrõ jĩirã, Cõãmacũrẽ sãĩñã. Múã wãcũrẽmena ãñurere tiidũgãpacari, mũãye õpũũĩrpe sĩcãĩrĩbĩria, jĩiyigu.

³⁹ Cãmerpũtũagu, cūñ Pacure sãĩãrirobirora sãiyigu sũcã. ⁴⁰ Sãĩãri siro, cūñ buerá pũtopũ cãmerpũtũagu, cãniãrirapũre buajeáyigu sũcã. Cúãrẽ wũgoá pũni-jõãyiro. Cũũrẽ deero yũmasĩriyira. ⁴¹ Itĩãrĩ cãmerpũtũagu cúãrẽ jĩiyigu:

—¿Múã cãñirã tii sũcã? ¿Cãni, yeerisãjãrã tii? Nocõrõã niiã. Yũre ticoadaro jearo tiia. Yũ niipetira sõwũrẽ ticogũdaqui ñañarẽ tiirãpũre. ⁴² Wũmũncãña. Jãmũ, yũre ticogũdũ atitoai mée, jĩiyigu.

Jesuré ñeewarigue

⁴³ Jesús cúãmena wedesegu tiirira, máata cúã menamacũ niimiãrigũ Judas jeayigu. Cũũmena paũ basocã espadapĩrĩmena, yucũména atiyira. Cúã paiaré dutirá, Moisés jóarigue buerá, ãpẽrã bũtoá dutirá ticocoarira niyira. ⁴⁴ “Yũũ wasopũro õpũgũ cúũrã niigũdaqui. Cũũrẽ ñee, ãñurõ siatú, néewawa”, jĩĩsũguetoayigu Jesuré ticogũdũ.

⁴⁵ Máata Jesús pũtopũ jeagu: —Yũre buegú, jĩiyigu. Teero jĩigũrã, cúũ wasopũrore õpũyigu. ⁴⁶ Teero tiirĩ ññarã, Jesuré ñeejõãyira.

⁴⁷ Cũũrẽ ñeerĩ, sĩcũ toopũ nucũgũ cúũya espadare tũãwé, paiaré dutigũre padecotegũya cãmpõrõre páatacojãyigu. ⁴⁸ Jesús cúãrẽ jĩiyigu:

—¿Yaarẽpigũre tiirõbĩro yũre espadapĩrĩmena, yucũména ñeerã atiarĩ? ⁴⁹ Bũrecoricõrõ yũ Cõãmacũwiipũ mũãmena niuwũ, buegu. Yũre ñeeriwũ. Múã mecũtĩgã tiirẽ Cõãmacũye queti jóaripũpũ jĩrõbirora wáaro tiia, jĩiyigu.

⁵⁰ Cũũ buerá cúũ sĩcũrẽna cõãncõ, dutipetijõãyira. ⁵¹ Sĩcũ mamũ Jesús siro nũnũatĩyigu. Cãñigú cõmarĩ caseromena dícu cõmarĩgu niyigu. Cúã cúũrẽ ñeemiyira. ⁵² Cũũrẽ ñeema jĩirã, cúũ cõmarĩ casero dícu wéepãnecojãyira. Cũũpe sutimanĩgũ dutijõãyigu.

Jesuré Judíoare Dutirá Peti pũtopũ néewarigue

⁵³ Jesuré ñee, paiaré dutigũ pũtopũ néewayira. Toopũ niipetira paiaré dutirá, ãpẽrã bũtoá dutirá, teero biirĩ Moisés jóarigue buerá neãyira. ⁵⁴ Pedrope yoasãñurõ Jesuré nũnũyigu. Paiaré dutigũya wii popea macã yeparũ pũtũáyigu. Toopũ Cõãmacũwii coterĩ basoca pũto jeanuã, cúãmena pecame sũmaduĩyigu.

⁵⁵ Paiaré dutirá, niipetira Judíoare Dutirá Peti “¿deero tii cúũrẽ wedesãrõ boomĩto?” jĩiyira, sãdũgãra. Cũũrẽ sãdũgãpacara, ñañarẽ bũarĩyira. ⁵⁶ Paũ jĩiditõremena cúũrẽ wedesãmiyira. Cúã wedesãre queoró jeariyiro. ⁵⁷ ãpẽrã wũmũncã, jĩiditõremena cúũ jĩiriguere wedesãyira:

⁵⁸ —“Yũũ atiwĩ Cõãmacũwiire basocã tiirĩ wiire cõãgũda. Itiãbũreco siro apewĩ túajeancõgũda. Tiwĩ basocã tiirĩ wii mee niãdacu”, jĩiwĩ ãni, jĩiyira.

⁵⁹ Teero jĩipacara, sĩcãĩrĩbĩro wedeseriyira.

⁶⁰ Paiaré dutigũ cúã watoarũ wũmũncã, Jesuré sãĩñáyigu:

—¿Mũũ deero tiigú yũuridojã? ¿Deero jĩ yũũgũdari cúã wedesãrere? jĩiyigu.

⁶¹ Cũũpe yũuriyigu. Paiaré dutigũ sãĩñãmoyigu:

—¿Mũũrã niĩ “Cõãmacũ beserigu Cristo, Cõãmacũ ãñũgũ macũ” cúã jĩigũ? jĩiyigu.

⁶² Jesús jĩiyigu:

—Yũũrã niiã. Cõãmacũ tutuare cõnetõgũ pũto cúũ diamacũpe duigũdacu. Yũ niipetira sõwũ toopũ duri ññãdacu mũã. Yũ õmẽbũrũaripũ diãitircãrẽ ññã-dacu mũã, jĩiyigu.

⁶³ Paiaré dutigũ teero jĩirĩ tũogú, cúũ basiro cúũyaro sutirorẽ wéeyigacojãyigu, ãpẽrãrẽ “bayiró cúai” jĩidutigu. Cúãrẽ jĩiyigu:

—ãpẽrã wedesãrĩ boonemória marĩ. ⁶⁴ Múã cúũ Cõãmacũrẽ ñañarõ wedeserere tũotõaa. ¿Deero tũgueñã mũã? jĩiyigu.

Niipetira: —Cũũ teero jĩirẽ wapa sãjãrõ booa, jĩiyira.

⁶⁵ ãpẽrã cúũrẽ ẽsecó eobatetunũcãyira. Cũũ cãpearire biaápeyira. Cũũrẽ ñañarõ tii, páayira.

—Jĩibũaya. ¿Noã mũũrẽ páaarĩ? jĩiyira.

Cõãmacũwii coterĩ basocacã cúũrẽ páayira.

Pedro Jesuré “masĩriga” jĩirigue

⁶⁶⁻⁶⁷ Pedro tiwĩ popea macã yeparũ pecame sũmagũ tiirĩ, sĩcõ paiaré dutigũre padecotego jeayigo. Coõ cúũrẽ ññagõrã ñña: —Mũũcã Jesús Nazaret macã macũmena wáarucuarigũra niãrã, jĩiyigo.

⁶⁸ —Cũũrẽ masĩriga. Ñeenórẽ wedesege wedesecu; tũomasĩriga, jĩiyigu.

Cũũ soperũ witjeari, cãrẽquẽ wedeyigu. ⁶⁹ Paiaré dutigũre padecotego cúũrẽ ññagõ, toopũ ññanucũrãrẽ jĩĩnemoyigo:

—ãni cúã menamacũ niĩ, jĩiyigo.

⁷⁰ Cũũpe: —Niiria, jĩiyigu.

Too sírogã toopũ ññanucũrã Pedrorẽ jĩiyira:

—Niirõrã mũũcã cúã menamacũ niicu. Mũũ Galilea macũ niijĩ; cúã tiirõbĩro wedesea, jĩiyira.

⁷¹ Cũũ jĩiyigũ:

—Yũũ diamacũ jĩĩhẽrĩ, Cõamacũ yũũre ñañarõ tiiáro. Yũũ mũã wedesegũre masĩriga, jĩiyigũ.

⁷² Cũũ teero jĩĩritabera, cãrẽquẽ wedeyigũ sũcã. Pedro Jesús jĩĩariguere wãcũbũayigũ: “Cãrẽquẽ r̃hãrĩ wedeadari sũguero, yũũre ïtĩãrĩ ‘cũũrẽ masĩriga’ jĩĩgũ-dacu mũũ”, jĩiyigũ. Teerẽ wãcũbũagũ, bayiró utiyigũ.

Pilato Jesuré sãĩñárigue

15 Bóeri paiaré dutirá, ãpẽrá bũtoá dutirá, Moisés jóarigue buerá, teero biiri niipetira Judíoare Dutirá Peti neãyira. Jesuré sãĩdutĩadarere wedeseyira. Wedesettoa, Jesuré siatú, néewa, Pilatorũre ticoyira.

² Pilato cũũrẽ sãĩñáyigũ:

—¿Mũũrá niĩ judíoa õpũ? jĩiyigũ.

—Mũũ jĩĩrõbirora cũũrá niĩ, jĩiyigũ.

³ Paiaré dutirá pee wedesãyira cũũrẽ. ⁴ Pilato Jesuré sãĩñánemoyigũ:

—Cũã mũũrẽ pee wedesãrã tiiya. ¿Mũũ yũũridojã? jĩĩmiyigũ.

⁵ Jesús yũũriyigũ. Teero tiigú, Pilato ïñamanijõãyigũ.

Jesuré sãĩdutĩrigue

⁶ Cũmarĩcõrõ Pascua bosebũrecori niirĩ, Pilato sĩcũ peresuwiipũ niigũrẽ basocã cũã wionécodũgagũre wionécoturucuyigũ. ⁷ Teebũrecorire sĩcũ ãmũ peresuwiipũ duiyigũ cũũ menamacãrãmena. Cũũ wãmecũtiyigũ Barrabás. Cũã romanuã dutirãre cõãdũgara, cãmerĩsãyira. ⁸ Basocã Pilato pũtopũ wãa: —Mũũ tirucũrobirora tiiyã, jĩiyira.

⁹ Pilato cũũrẽ sãĩñáyigũ:

—¿Mũã judíoa õpũrẽ yũũ wionécõri boogãri? jĩĩmiyigũ.

¹⁰ Paiaré dutirá ïñatutira Jesuré ticoariguere masĩjãyigũ. ¹¹ Paiaré dutirá basocãre acaribĩri tiiyã, Barrabãpere wionécodutira. ¹² Pilato cũũrẽ sãĩñánemoyigũ:

—Mũã “judíoa õpũ niĩ” jĩĩgũpere ¿deero tiirĩ boogãri? jĩiyigũ.

¹³ —¿Cũũrẽ curusapũ páabiatudutiya! jĩĩ acaribiyira.

¹⁴ —¿Ñeenó ñañarẽ tiiãrĩ cũũ? jĩiyigũ.

Basocãpe bayiró bũũrõmena: —¿Curusapũ páabiatudutiya! jĩĩnemoyira.

¹⁵ Pilato basocãmena ãñũrõ pũtũãdũgagũ, Barrabãre wionécobosayigũ. Jesuré tãnadutĩtoaarĩ siro, curusapũ páabiatu sãĩdutiyigũ.

¹⁶ Teero tiirã, surara cũũye wiseri popea macã yepapũ cũũrẽ néewayira. Toopũ ãpẽrá niipetira surarare néõyira. ¹⁷ Cũã Jesuré sicaró õpũya sutiro tiirõbĩro sõã ñiisãñũrõca sããyira. Sicabeto potamena tiãri beto cũũya dupurũre péoyira.

¹⁸ —Ueniã mũũmena, judíoa õpũ, jĩĩ buijãyira.

¹⁹ Sicagũ cãnũgũmena cũũya dupurũre páayira. Cũũrẽ ẽsecó eobatẽtu, ñicãcoberimena jeacũmu, buijãyira. ²⁰ Cũã cũũrẽ buitóa, sõã ñiisãñũrõrẽ tuuwẽcojã, cũũ sãñasũgearirõre sããyira. Curusapũ páabiatu wãara néewayira.

Jesuré sãĩrígue

²¹ Sĩcũ Cirene macã macũ cãpũpũ niĩãrigũ pũtũaatigũ tiiyigũ. Cũũ wãmecũtiyigũ Simón. Pũarã pacũ niiyigũ: Alejandro, Rufo pacũ. Cũũ too netõwãri ïñarã, Jesús apawari curusare cũũrẽ apadutiya.

²² Jesuré Gólgota buropũ néewayira. Gólgota jĩĩrõ, “Dupucoro” jĩĩrõ tiia. ²³ Toopũ vino “mirra” wãmecũtĩre wõoariguemena tããmiyira. Sĩniriyigũ. ²⁴ Cũũrẽ curusapũ páabiatuyira, diaaro jĩĩrã. Surara cũũye suti niimĩãriguere batoadara, jĩĩbũaaapeyira, ¿noãrẽ pũtũãadari? jĩĩrã.

²⁵ Cũũrẽ curusapũ páabiatu, bóeri nueve niirĩ niyiro. ²⁶ Basocã cũũrẽ wedesããriguere jóatunoyiro táboarĩpũre: “JUDÍOA ÕPũ NII” jĩĩyiro. ²⁷ Jesumena pũarã yaarẽpirare páabiatuyira; sĩcũ diamacũpe, ãpĩ acuniñape nũcõyira. ²⁸ Cũã teero tiirĩ, Cõamacũye queti jóaripũpũ jóarigue diamacũ wãayiro. “ ‘Dutirẽre netõnũcãrã menamacũ niirĩ jĩĩ wãcũũya basocã cũũrẽ”, jĩĩ jóanoã.

²⁹ Basocã toopũ netõwãra, cũũrẽ ñañarõ jĩĩrã, dupupã saguejõãrucuyira.

—Jũũ. Mũũ “Cõamacũwiire cõãgũda” jĩĩmiwũrã. “Itiãbũreco siro apewĩ tiipetĩcõjãgũda”, jĩĩmiwũrã mũũ.

³⁰ Teero jĩĩrigũ mũũ basirora netõnéña. Curusapũ tusagũ diiãtiya, jĩĩ buijãyira.

³¹ Paiaré dutirãcã, Moisés jóarigue buerãmena teorra jĩĩ buijãyira:

—Cũũ ãpẽrãcãrẽ netõnéwĩ; cũũ basirope netõnémasĩrii. ³² Cõamacũ beserigũ Cristo Israelya põna macãrã õpũ niigũjã, curusapũ tusagũ cũũ basiro diiãtiaro. Cũũ basiro diiãtiri docare, padeoãda, jĩiyira.

Cũũmena curusapũ páabianũcõãriracã teorra cũũrẽ ñañarõ jĩĩ buijãyira.

Jesús diarigue

³³ Coeritõ jeari, niipetiro tiiditapũ naĩtĩãjõãyiro. Tée ñamica tres niirĩpũ naĩtĩãtuyiro. ³⁴ Tii hora niirĩrã, Jesús bayiró acaribiyigũ.

—Eloi, Eloi, ¿lama sabactani? jĩiyigũ cũũyemena.

Teero jĩĩgũ, “Cõamacũ, Cõamacũ, ¿deero tiigũ yũũre cõãwã?” jĩĩgũ tiiyigũ.

³⁵ ãpẽrã sĩquẽrã toopũ niirã teerẽ tũorã, jĩiyira:

—¿Coe! Tũoyã. Profeta Elĩare sũocõgũ tiiquĩ, jĩĩmiyira.

³⁶ Sĩcũ cũtũwã, sicasitia vino piyare soayigũ. Sĩniãrõ jĩĩgũ, sicagũ cãnũgũpũ siatú, cũũrẽ sũumõcõgũra, basocãre jĩĩmiyigũ:

—Coteya mēna. Elĩas cũũ curusapũ tusagũre néediocõgũ atiboqui, jĩĩmiyigũ.

³⁷ Jesús bayiró acaribĩ, diajõãyigũ. ³⁸ Cũũ diari, Cõamacũwii popeapũ ãñũnetõjõãri Tatia cãmotãyosari casero ãmũãrõpe yigadiati, pũacasẽropũ jeacotuarĩro niiwũ. ³⁹ Cien surara dutigũ Jesús doca nũcũgũ, cũũ teero wãa diari ïñagũ, jĩiyigũ:

—Diamacũrã ãni Cõamacũ macũ niimiãyi, jĩiyigũ.

⁴⁰ Numiá yoaropx Jesuré ññanucũyira. Cũãmena niyi-
ra: María Magdalena; apegó María (coo José cũũ bai
Santiago paco niyigo); apegó Salomé niyira. ⁴¹ Cũã
Jesuré nñneríra numiã niyira. Cũũ Galileapx niirí,
cũũrẽ ãñurõ tiiápurira niyira. Ápẽrá numiã pax Jesús
Jerusalénpx wáari nñneríracã toopú ññanucũyira.

Jesuré ãtãtutipx cũũrigue

⁴²⁻⁴³ Judíoa yeerisãri bæreco sũguero macã bæreco ni-
iyiro. Teero tiiró, cũã yeerisãri bæreco maquẽ quẽnorí
bæreco niyiro. Náicũmurí, José Arimatea wãmecutiri
macã macũ jeayigx. Cũũ Judíoaare Dutirá Peti mena-
macũ cũã padeogú niyigx. Cũũcã Cõãmacũ dutiré
basocãpũre niãdarere coteyigx. Teero tiigú, cuiro
maniró wãcũtutuaremena Pilato pũtopx sããwayigx.
Sããwa, Jesuyá õpũũrẽ sãiyigx. ⁴⁴ Pilato Jesús di-
aariguere tũogú, tũomaníjõãyigx. Cien surara
dutigũre atiduti, “¿deero biiri diaarí?” jĩ sãĩñáyigx.
⁴⁵ Cien surara dutigú cũũrẽ wedeari siro, Jesuyá
õpũũrẽ Joseré tiodutiyigx. ⁴⁶ José sutiró ãñurí
caserore sãĩ, Jesuyá õpũũrẽ néedioco, tiicaseromena
cõmayigx. Túajea, sicututi ãtãgãpax coari tutipx
cũũyigx. Tiitutire ãtãquicamena tuunéwa, biajáyigx.
⁴⁷ María Magdalena, María (José paco) Jesuré
cũũãrĩrore ññayira.

Jesús masãmũãrigue

16 Cũã yeerisãri bæreco sãbado netõãri siro, María
Magdalena, María (Santiago paco), Salomé siti-
añũre sãiyira. Teemena Jesuyá õpũũrẽ piopeora
wáara tiimiyira. ² Úsã yeerisãri bæreco síro macã bære-
co niirí, ñamisãñurõgã Jesuré cũũri tutipx wáyira.
³ Cũã toopú wáara, cãmerí sãĩñáyira:
—¿Noã tuunécobosaadari tiituti biaríquicare? jĩyira.
⁴ Toopú jea, ññacora, tiiquicare aperopú nucũrĩ ññayi-
ra. Pairíquica peti niyiro. ⁵ Tiitutipx sããwara, wãmo
diamacũniñape sícũ mamx duiiri ññayira. Cũũ sutiró
butiró yoaroca sãñayigx. Cũã cũũrẽ ññarã, bayiró
ũcũáyira. ⁶ Cũũ cũãrẽ jĩyigx:
—Úcũãrijãña. Múã Jesús Nazaret macã macũrẽ cũã
curusapx páabiatu síããrigũre ãmaãrã tiia. Cũũ masã-
toaawí. ãnoré maní. Cũũrẽ cũũãrĩrore ññarã atiya.
⁷ Cũũ buerãre, Pedrore wedera wáaya: “Cũũ múã
sũguero Galileapx jeatoagũdaqui. Cũũ jĩrĩrobirora
toopú cũũrẽ ññãdadu”, jĩwa, jĩyigx.

⁸ Tiitutipx niãrĩra ỹcũã ñapõpirara dutijõãyira. Cuiro,
ãpẽrãrẽ wederiyira.

Jesús María Magdalenarẽ bauásũguerigue

⁹ Yeerisãri bæreco niirí, Jesús cũũ masããri siro, María
Magdalenarẽ bauásũgũeyigx. Coorena too sũgueropx
siete wãtĩãrẽ cõãwionecoyigx. ¹⁰ Jesumena wãanetõri-
rare wedego wãamiyigo. Cũũrẽ booritua, utira tiyira.

¹¹ —Jesús catiawí; ỹũũ cũũrẽ ññããwũ, jĩimiyigo.
Padeoríyira.

Jesús pũarã cũũmena wãanetõrĩrare bauárigue

¹² Too síro Jesús pũarã cũũmena wãanetõãrĩrare
bauáyigx cãpũpũ wáarare. Cũũ ãpĩbĩro biigú bauáyigx.
¹³ Cũã ãpẽrá Jesumena wãanetõãrĩrare wedera
wãamiyira. Cũãcãrẽ padeoríyira.

Jesús cũũ buerãre dutirigue

¹⁴ Too síro Jesús cũũ buerã oncere bauáyigx cũã
mesapx duirãre. Cũãrẽ jĩyigx:

—¿Deero tiirã cũã wederi, ỹũũ masãrẽ quetire
tũopacãra, padeoríarí? Pairó wãcũtutuare cũoríã múã,
jĩyigx.

¹⁵ Cũãrẽ jĩñemoyigx:

—Niipetĩropx niipetĩrare ỹũũ basocãre netõnére que-
tire wedera wáaya. ¹⁶ ỹũũre padeó, wãmeõtinogũno
netõnénogũdaqui. ỹũũre padeohégũno ññarõ ti-
inógũdaqui. ¹⁷⁻¹⁸ ỹũũre padeorã ỹũũ dutirẽmena
wãtĩãrẽ cõãwionecomasiãdadua. Ápẽãyẽre wedese-
masĩripacara, wedeseadua. Cũã ãñããrẽ ñeerí, teero
biiri pũniré sĩnirí, merẽã wáaricu. Diarãre ñãapeorí,
netõãdadua. ỹũũre padeorã cũã padeorẽre ãñorã,
teeré tiimasĩãdadua, jĩyigx.

Jesuré néemũãrigue

¹⁹ Marí Õpũ Jesús cũãrẽ wedeari siro, ỹũũãsepũ né-
comũãnoyigx. Cõãmacũya wãmo diamacũniñape
jeanuáyigx. ²⁰ Cũũ buerã niipetĩropx cũũ netõnére
quetire wedera wáawa. Cũã wederi, Jesús cũũ basirora
cũãrẽ tiiápurigx niwĩ. Cũã wederẽre “diamacũrã niãã”
jĩigũ, ãñurẽre cũãrẽ tiĩẽnorí tiirigx niwĩ. †

† Ate versículos apereũ bũcũpũpũ baurícu; apereũpũ baucú.

San Lucas

Lucas ¿deero tiigú atipūrē jóayiri? jīrigue

1 ¹⁻² Niipetire ũsã watoapɛ wáariguere iñarira Jesús “wederá wáaya” jīcorira ũsãrē buewa. Paɛ cǔã buerirobirora jóanucárirra niiwã. ³ Yɛcã ate niipetire Jesús sicatorɛ tiinucáriguere masipetidugagɛ añurõ buewɛ. Teero tiigú, Teófilo, yɛ teeré jóaa, ⁴ mɛrē ãpērã bueriguere “diamacúrã niĩã” jīmasĩdutiguɛ.

Ángele Juan Bautista bauáadarere wederigue

⁵ Herodes Judea dita macãrã õpɛ niiritore, sícɛ pai Zacarías wãmecutigɛ niyiguɛ. Cǔũ Abíaya põna macɛ niyiguɛ. Cǔũ nɛmo Isabel wãmecutigiguɛ. Coo Aaron pãrãmeõ niinɛnɛsego niyigo. ⁶ Cǔã pɛarãpɛra Cõamacɛ iñacorore basocã añurã niyira. Cǔũ dutirére añurõ tiyíra. Teero tiirã, basocã cǔãrē “wapa cɛoóya” jīmasĩriyira. ⁷ Cǔã põnamaníyira. Isabel põnamanígõno niyigo. Cǔã bɛtoã niyira.

⁸ Sicabɛreco Zacarías pai paderé padegɛ tiyiguɛ Cõamacɛwiiɛ. Cǔũya põna macãrã paderé bɛreco ni-yiyo. ⁹ Paiã tiirucúrobirora sícɛrē beseyira sitiañũre sóegɛdɛre. Tiibɛreco Zacarías beseyira. Teero tiigú, cǔũpe Ññurí Tatia pɛto macã tatiapɛ sóegɛ sããwayiguɛ. ¹⁰ Sóeritono niirí, niipetira basocã soperú Cõamacɛrē sãĩrã tiyíra. ¹¹ Sícɛ ángele †cǔũrē bauáyiguɛ. Cǔũ sóemɛõcoro diamacɛpe nucũyiguɛ. ¹² Zacarías cǔũrē iñagɛ, ɛcɛájõãyiguɛ. Bayiró cuiyiguɛ. ¹³ Ángele cǔũrē jīyiguɛ:

—Cuirijãña, Zacarías. Cõamacɛ mɛ sãĩrere tɛoi. Mɛ, mɛ nɛmo Isabelmena sícɛ põnacutíadacu. Cǔũrē Juan wãme tuuya. ¹⁴ Mɛ cǔũmena bayiró ɛsenigɛdacu. Paɛ cǔũ bauári, ɛseniãdacua. ¹⁵ Cõamacɛ iñacoropɛre búri niigú mee niigɛdaqui. Vinorē, †sibiorere sñirígɛdaqui. Cǔũ paco páatipɛra Espiritu Santo cǔũmena niitoagɛdaqui. ¹⁶ Paɛ Israelya põna macãrã Cõamacɛ cǔã Õpɛrē padeodúrirare padeorí tiigúdaqui sũcã. ¹⁷ Marí Õpɛ sɛguero jeagɛdaqui. Elías tiiróbiro Espiritu Santo tutuare cɛogɛdaqui. Teeména pacɛsɛmãrē cǔã põnamena añurõ niirecutiri tiigúdaqui. Netõnucãrãrē basocã añurã tiiróbiro wãcũrí tiigúdaqui. Basocãre “marí Õpɛrē añurõ niyueya” jīgɛdaqui, jīyiguɛ.

¹⁸ Cǔũ teero jīrí, Zacarías sãĩñáyiguɛ:

—¿Deero tii yɛ masigɛdari mɛ yɛre jīrere? Yɛ bɛcɛ niĩã. Yɛ nɛmocã bɛcɛõ niyo, jīyiguɛ.

¹⁹ Ángele cǔũrē yɛyiguɛ:

—Yɛ Gabriel niĩã Cõamacɛ pɛto macɛ. Cǔũ yɛre ticodiocoawí, mɛrē queti wededutigɛ. ²⁰ Yɛ jīrere mɛ padeorí. Teero tiigú, wedesemasĩhẽgɛ pɛtɛágdacu. Yɛ jīrõbirora wáaadacu. Tee niipetire wáari siropɛ, wedesegɛdacu, jīyiguɛ.

²¹ Cǔã wedesera tiirí, basocãpe Zacarías yuera tiyíra. Cǔũ Cõamacɛwiiɛ pearí, iñamanijõãyira. ²² Cǔũ witijeagɛ, wedesemasĩriyiguɛ. “Cõamacɛwiiɛ apeyenó cǔũrē bauáajiyu”, jīyira. Wãmorímena cǔãrē wéetuyiguɛ. Wedesemasĩhẽgɛ pɛtɛáyiguɛ.

²³ Paiã paderé bɛreco petirí, cǔũya wiipɛ co-ecópɛtɛayiguɛ. ²⁴ Too síro cǔũ nɛmo Isabel niipacó niinɛcãyigo. Sicamoquẽhe muĩpũrã “wiipɛ niijãgõda” jīyigo. ²⁵ Coo wãcũyigo: “Cõamacɛ yɛ põnamanígõ niĩarigore tiipɛuawí. Basocã teero iñacõãrē jīgɛ, yɛre añurõ tiirí”, jīyigo.

Ángele Jesús bauáadarere Maríare wederigue

²⁶ Seis muĩpũrã Isabel niipacó niirõ netõyíro. Cõamacɛ ángele Gabrielre Nazaretpɛ ticodiocoayiguɛ. Nazaret Galilea ditapɛ niĩã. ²⁷ Sícõ ɛmɛmena ni-iñahẽgõrē queti wededutigiguɛ. Õpɛ David pãrãmi niinɛnɛsegɛmena José wãmecutigɛmena wãmosíagodo tiyigo. Coo wãmecutigiguɛ María. ²⁸ Ángele coo niirõpɛ sããwa, añudutigiguɛ:

—Sãã. ¿Niĩ mɛ? Marí Õpɛ mɛrē “añurõ tiigúda” jīãwí. Cǔũ mɛmena niĩ, jīyiguɛ.

²⁹ Ángele jīrere tɛogó, bayiró wãcũyigo. “¿Deero jīdɛgaro tiigári cǔũ añudutire?” jī wãcũyigo. ³⁰ Ángele jīyiguɛ:

—Cuirijãña, María. Mɛ Cõamacɛ añurõ tiirere bɛaa. ³¹ Teero tiigó, mɛ niipacó pɛtɛágodacu. Sícɛ põnacutígodacu. Cǔũ wãmecutigɛdaqui Jesús. ³² Cǔũ ãpērã nemoró ɛpɛtí macɛ niigɛdaqui. “Cõamacɛ ɛmãse niigú macɛ niĩ”, jīnogɛdaqui. Õpɛ David cǔũ ñecɛ niisotoapeogɛre tiiróbiro Cõamacɛ cǔũrē Õpɛ cúũgɛdaqui. ³³ Israelya põna macãrãrē dutirucujãgɛdaqui. Cǔũ dutiré petirícu, jīyiguɛ.

³⁴ María ángelere sãĩñáyigo:

—¿Deero wáabogari ate? Yɛ manɛ manigó niĩã, jīyigo.

³⁵ Ángele coore yɛyiguɛ:

—Espiritu Santo mɛpɛre diijeagɛdaqui. Cõamacɛ ɛmãse macɛ tutuare mɛpɛre õmɛbɛrã tiiróbiro di-iãtí, tuubiãdacu. Teero tiigú, mɛ macɛ añugú “Cõamacɛ macɛ niĩ” jīnogɛdaqui. ³⁶ Mɛya wedego Isabel sícɛ põnacutígodaco, bɛcɛõ niipaco. “Põnamanígõno niyo”, jīmiwã basocã. Seis muĩpũrã wáaa, coo wĩmɛ

† Portugués: anjo. †† Portugués: vinho.

buaári siro. ³⁷ Cõamacũrẽ tiimasíhẽreno maniã, jĩiyigũ.

³⁸ María jĩiyigo:

—Yũũ Cõamacũrẽ padecotego niiã. Cõamacũ mũũ jĩrõbirora yũũre tiáro, jĩiyigo.

Ángele coo pũto niãrigũ wáajõãigũ.

María Isabelre ñãgõ wáarigũ

³⁹ Teebũrecorire María boyeromena wáajõãigũ Judea ditapũ. Ëtãyucũ watoa niirí macãpũ jeayigo.

⁴⁰ Toopé jea, Zacaríaya wiipũ sããwa, Isabelre ãñudu-tiyigo. ⁴¹ Tee ãñudutire tũorí, coo macũ páatipũ sãñagũ cãmeñayigũ. Isabelmena Espiritu Santo ni-yigũ. ⁴² Teero tiigó, coo bayiró bũsũrẽmena wedeseyi-go:

—Niipetira numiã nemoró Cõamacũ mũũrẽ ãñurõ ti-ii. Mũũ macũcãrẽ ãñurõ tiii. ⁴³ Yũũ búri niigó niipacari, mũũ yũũ Òpũ paco yũũre ñãgõ atiyau. ⁴⁴ Yũũ mũũ ãñudutirere tũorí, yũũ macũ páatipũ sãñagũ usenire-mena cãmeñaati. ⁴⁵ Cõamacũ mũũrẽ jĩrirobirora “wáaadacu” jĩi padeoyú mũũ. Atemena Cõamacũ mũũrẽ usenirí tiiquí, jĩiyigo.

⁴⁶ María jĩiyigo:

“Yũũ Òpũrẽ ‘ãñuniã mũũ’ jĩi, usenire ticoa.

⁴⁷ Cõamacũ yũũre netõnégũmena bayiró usenigõ ni-iã.

⁴⁸ Yũũ búri niigórẽ Cõamacũ beseyi.

Mecũãmena niipetira yũũre ‘Cõamacũ ãñurõ tiyí coore’ jĩiãdacua.

⁴⁹ Cõamacũ niipetire tiimasíngũ yũũre ãñuróre tiyí.

Cũũ ãñuré díccũre tiiquí.

⁵⁰ Cũũrẽ quioníremena ññarãrẽ bóaneõrucujãgũdaqui.

⁵¹ Cũũ tutuaremena pee ãñuré tiii.

Basocá ‘ũsã ãpẽrá nemoró niiã’ jĩi wãcũrãrẽ cõãjãqui.

⁵² Òpãrá duirépiĩrũ duirãre cõãjãqui.

Búri niirãpere upũtí macãrã niirí tiiquí.

⁵³ Jũabóarare pee ãñuré ticoqui.

Pee cũorãre ticoripacũ, pũtũawadutiqui.

⁵⁴ Israelya põna macãrã cũũrẽ padecoterare tiiaupuqui. Cũãrẽ wãcũjĩgũ, bóaneõqui.

⁵⁵ Marí ñecũ Abrahamrẽ,

teero biiri niipetira cũũ pãrãmérã niinũuserare ‘tiiaupũgũda’ jĩirigũ niipũ’ jĩiyigo María.

⁵⁶ María ñtĩãrã muĩpũrã coo pũtopũ pũtũáyigo. Too síro cooya wiipũ coecópũtũayigo.

Juan Bautista bauárigũ

⁵⁷ Isabel põnacũtĩrito jeari, coo macũ bauáyigũ.

⁵⁸ Cooya wii pũto niirã, cooya wedera Cõamacũ coore ãñurõ bóaneõrigũ quetire tũorã, coore useniapuyira.

⁵⁹ Ocho †bũrecori cũũ bauári siro, cũũ cõnerigũ yapa macã caseróre widecõãrã jeayira. ††Cũũ pacũ tiiróbiro Zacarías tuudũgamiyira. ⁶⁰ Cũũ paco cũãrẽ jĩiyigo:

—Niiria. Cũũ Juan wãmecũtigũdaqui, jĩiyigo.

⁶¹ Cũãpe: —Mũũya wedera teero wãmecũtira maníya, jĩiyira.

⁶² Cũũ pacũre wãme sãĩñãrã, wéetuyira. ⁶³ Cũũpe sicapí jóaripí sãiyigũ. Tiipĩpũ “Juan wãmecũtigũdaqui” jĩi jóayigũ. Niipetira teeré ññamanijõãyira. ⁶⁴ Máata Zacarías wedesejõãyigũ sũcã. Cõamacũrẽ usenire ticoyigũ. ⁶⁵ Cũũ teero tiirí, cũãya macã pũto niirã cuiPETIJõãyira. Niipetiro too Judea dita Ëtãyucũ wa-toapũ macãrã teero wáariguere wedeseyira. ⁶⁶ Niipeti-ra teeré tũorã bayiró wãcũyira.

—Cũũ wĩmagũ bũcũ niigũ, ¿deero niigũno niigũdari? jĩiyira.

Cõamacũ tutuare Juanména niiyiro.

Zacarías Cõamacũrẽ basapeorigũ

⁶⁷ Cũũ pacũ Zacaríamena Espiritu Santo niiyigũ. Teero tiigũ, Cõamacũ wededutirere wedeyigũ. Biiro jĩiyigũ:

⁶⁸ “Cõamacũrẽ usenire ticoco. Cũũ marí Israelya põna macãrã Òpũ niĩ.

Marí cũũ beserirare netõnégũ atii. Maríre tiiaPURUCU-jãĩ mée.

⁶⁹ Maríre netõnégũdũ tutuagũre ticodiocoqui.

David cũũrẽ padecotegũ pãrãmi niinũnũsegũ niiqui.

⁷⁰ Tíatopũ ‘teero tiigũda’ jĩiyigũ.

Teeré profetas ãñurã jóarira niiwã.

⁷¹ Cõamacũ niipetira marí wãpãrãrẽ, maríre ññatuti-rare cãmotã,

maríre netõnébosagũdaqui.

⁷² Marí ñecũsũmũãrẽ ‘mũãrẽ bóaneõgũda’ jĩiyigũ.

Cũãrẽ ‘ãñurõ tiigũda mũãrẽ’ jĩirigũ ãñuróre acabóriqui.

⁷³ Cõamacũ too síro tiiaðarere wedeyigũ Abraham marí ñecũrẽ.

‘Biiro tiigũda’ jĩiyigũ:

⁷⁴ ‘Mũãrẽ ññatutirare cãmotã, mũãrẽ netõnébosagũ-dacu.

Yũũ teero tiirí, mũã cuiro maniró yũũ dutirere ti-imasíãdacu.

⁷⁵ Bũrecoricõrõ yũũ ññacoropũ ãñuré tiiaðacu’, jĩiyigũ Cõamacũ.

⁷⁶ Macũ, mũũrẽ basocá ‘Cõamacũ ãmũãsepũ ni-igũyagũ profeta niĩ’ jĩiãdacua.

Mũũ marí Òpũ atiadari sũguero, maarẽ quẽnosũguérobirora quẽnosũguégũ niigũdacu.

⁷⁷ Mũũ Cõamacũ beserirare cũã ñãñarẽ tiirere Cõã-macũrẽ acabóre sãĩdutĩgũdacu.

Teemena Cõamacũ netõnérere cũãrẽ masíri tiigũ-dacu.

⁷⁸ Cõamacũ maríre bóaneõremena ñãgũ niijĩgũ, maríre netõnégũdũre ticodiocogũdaqui.

Muĩpũ mũãatiro tiiróbiro niigũdaqui cũũ maríre.

⁷⁹ Marí naĩtĩãrõpũ niirãbiro niã.

Pecamepũ wáaborira niã.

Cũũ bócoremena maríre ãñurõ niirecũtũre ãñogũ-daqui”, jĩiyigũ Zacarías.

⁸⁰ Wĩmagũ bũcũãjõãyigũ. Jõõpemena Cõamacũrẽ padeomũãñũcãyigũ. Basocá manirõpũ ni-isodeaatigũ. Toopũre niituyigũ, téé Israelya põna macãrãrẽ cũũ wedenũcãritopũ.

† Portugués: oito. †† Levítico 12.3.

Jesús bauárigue

2 Tíatore niipetira romanuã õpũ Augusto basocáre bapaqueogũdũ, cũã wãmerẽ jóatudutiyigũ. 2 Cirenio niirito, sicato jóature niinucãyiro. Cirenio Siria dita dutigũ niiyigũ. 3 Niipetirare cũã ñecũsũmũã bauáre macãrĩpũ jóatura wáadutiyigũ.

4 Teero tiigũ, José, Nazaret Galilea ditapũ niĩarigũ, Belén Judea ditapũ wáyigũ. Cũũ ñecũ David Belénpũ bauáyigũ. Cũũ David pãrãmi niinũnũsegũ niijĩgũ, toopũ wáyigũ. 5 Cũũmena cũũ wãmosiãgodo María wáyigo. Niipacó niiyigo. 6 Cũã Belénpũ niirĩ, María põnacũtĩre bũrecori jeayiro. 7 Toopũre cũã cãnirĩ wii bũarĩyira. Teero tiirã, ecarã cãnirĩ wiipũ wáyira. Toopũ coo sicato wĩmagũ apayigo. Cũũrẽ suti caserimena cõma, ecarã yaarĩcoropũ sããyigo.

Ángelea oveja coterí basocare bauárigue

8 Belén wesapũ oveja coterí basoca niiyira. Cãpũpũ cũãyarare coteboejõãrucuyira. 9 Wãcũña manirõ cũãrẽ sĩcũ ángele bauáyigũ. Cõãmacũ asibatere cũã pũtopũ ãñurõ bóesesajõãyiro. Bayirõ cuiyira. 10 Ángele cũãrẽ jĩiyigũ:

—Cuirijãña. Múãrẽ ãñurẽ queti wedegũ atia. Niipetira tee quetire tũorã, urenĩadacua. 11 Mecũã ñami Daviyã macã Belénpũ múãrẽ netõnégũdũ bauáawĩ. Cũũ Cõãmacũ beserigũ Cristo marĩ Õpũ niĩ. 12 Cũũ wĩmagũrẽ suti caserimena cõmaãrigũre bũajeãadacu. Wáicũra yaarĩcoropũ sãñagũrẽ ññaãdacu. Múã teerẽ ññarã, “diamacũrã wedeayi” jĩãdacu, jĩiyigũ ángele.

13 Wãcũña manirõ cũũ pũto paũ ángelea bauáyira. Cũã Cõãmacũrẽ urenire ticora, biiro jĩiyira:

14 “Õmũãsepe niirã Cõãmacũrẽ ‘ãñunetõjõãĩ’ jĩ, urenire ticoaro.

Atiditapũre cũũ ãñurõ tiinõrã ãñurõ niirecũtiaro”, jĩiyira.

15 Ángelea cũãmena niĩarira õmũãsepe mũãwaari siro, oveja coterí basoca cãmerĩ wedeseyira:

—Jãmũ too docare Belénpũ. Toopũ wáaariguere Cõãmacũ marĩrẽ wededutiariiguere ññaco, jĩiyira.

16 Teero tiirã, boyeromena macãpũ piyayira. Toopũ piyajeara, María, Joserẽ bũajeáyira. Wĩmagũrẽ wáicũra yaarĩcoropũ sãñagũrẽ ññayira. 17 Cũũrẽ ññããri siro, ángele wĩmagũ maquẽrẽ wedeariguere wedeyira. 18 Niipetira cũã wederere tũorã, tũomanĩjõãyira. 19 Mariãpe tee niipetirere coo wãcũrẽpũ ññanoyigo. Bayirõ teerẽ wãcũyigo. 20 Oveja coterí basoca cũã tũoarigue, cũã ññããrigue ángele wedearirobiro wáyiro. Teero tiirã, Cõãmacũrẽ urenire tico, “cũũ ãñunetõjõãĩ” jĩ wedesepũtũayira.

Jesuré Cõãmacũwiipũ néewarigue

21 Jesús bauári siro, ocho bũrecori netõrĩ, cũũ cõnerigũ yapa macã caserõre widecõãyira. Cũũrẽ Jesús wãme tuuyira. Tiiwãmerẽ ángele Mariãre, coo niipacó niĩãdari sũgueropũ, tuudutiyigũ.

22 Coo põnacũtĩari siro, Moisére dutirẽ cũũrigue jĩirõbirora cuarenta bũrecori yueyira. Too siro wĩmagũrẽ Jerusalénpũ néewayira. Toopũ Cõãmacũrẽ “mũuyagũ niĩ” jĩ ãñorã wáyira. 23 “Niipetira õmũã bauásũguera Cõãmacũyara niirõ booa”, jĩ ññoã Cõãmacũye queti jóaripũpũ. 24 Tiipũpũ jóarirobirora pũarã buabiro baurã o pũarã bua wĩmarã Cõãmacũrẽ ticoadara wáyira. †

25 Teebũrecorire sĩcũ Simeón wãmecũtigũ Jerusalénpũ niiyigũ. Cũũ basocã ãñugũ, Cõãmacũrẽ padeogũ niiyigũ. Israelya põna macãrãrẽ netõnégũdũre yuegũ tiiyigũ. Espĩritu Santo Simeónmena niiyigũ. 26 Cũũ cũũrẽ wedetoayigũ: “Cristo Cõãmacũ beserigũre ññarĩpacũ, mũũ diaricu”, jĩiyigũ. 27 Espĩritu Santo masĩrĩ tiirẽmena Cõãmacũwiipũ sããwayigũ. Jesús pacũsũmũã cũũgãrẽ néesãwayira, Moisére dutirẽ cũũriguepũ jóarirobirora cũũrẽ tiibosãra. 28 Néesãwari, Simeón cũũrẽ néepayigũ. Néepãra, Cõãmacũrẽ urenire ticogũ jĩiyigũ:

29 “Yũũ Õpũ, mũũ yũũre wederirobirora tiia mecũtĩgãrẽ.

Teero tiigũ, yũũ mũũrẽ padecotegũ ureniremena diamãrã.

30 Ñni basocãre netõnégũdũre yũũ capearimena ññatoaa.

31 Mũũ ãñirẽ ticodiocoayu, niipetira basocã masĩãrõ jĩigũ.

32 Ñni sãwõcogũ tiirõbiro niigũdaqui, judíoa niñhãrã diamacũ maquẽrẽ masĩãrõ jĩigũ.

Niipetira mũuyara Israelya põna macãrãrẽ ‘Cõãmacũ marĩrẽ ãñurõ tiãwĩ’ jĩrĩ tiigũdaqui”, jĩiyigũ Simeón.

33 Cũũ teero jĩrĩ tũorã, Jesús pacũ, paco tũomanĩjõãyira. 34 Simeón cũãrẽ: —Cõãmacũ múãrẽ ãñurõ tiãro, jĩiyigũ.

María Jesús pacore jĩiyigũ:

—Tũoyã. Cõãmacũ ãni wĩmagũmena paũ Israelya põna macãrãrẽ cõãrĩ tiigũdaqui; ãpẽrãrẽ cũũmena netõnégũdaqui. Paũ cũũrẽ ññãrõ jĩãdacua. 35 Teero tiirẽmena paũ wãcũrẽre masĩnoãdacu. Mũũre espadamena saderõ tiirõbiro pũñirẽ tũgueñagõdacu, jĩiyigũ.

36 Toopũ sĩcõ profeta niiyigo. Coe Ana wãmecũtiyigo. Fanuel macõ, Aserya põna macõ niiyigo. Bũcũó peti niyigo. Mamo niigõ, wãmosiãyigo. Coe wãmosiãri siro, siete cũmarĩ coe manũmena niiyigo. 37 Cũũ diari siro, wapewio niirucuyigo. Ochenta y cuatro cũmarĩ cõoyigo. Cõãmacũwiipũre witiyigo. Toopũ ñamirĩ, bũrecori beti, súbuseyigo. 38 Simeón Mariãre, Joserẽ wedeseri, Ana jeayigo. Jesuré ñña, Cõãmacũrẽ urenire ticoyigo. Too siro niipetira Jerusalén macãrã basocãre netõnégũdũre coterãre Jesuyẽ maquẽrẽ wedeyigo.

Nazaretpũ pũtũawarigue

39 Cũã niipetire Cõãmacũ dutirere tiitõa, cũãya macã Nazaret Galilea ditapũ coecõpũtũayira. 40 Wĩmagũ masãyigũ tutuagũ, masĩgũ. Cõãmacũ cũũrẽ ãñurõ tiãpuyigũ.

† Éxodo 13.2,12. †† Levítico 12.6-8.

Jesús bɔcɔsãñurõ niigũ tiirígue

⁴¹ Jesús pacɔsũmũã cũmarĩcõrõ Pascua bosebũreco niirĩ, Jerusalénrɔ wáarucuyira. ⁴² Jesús doce cũmarĩ cɔorí, cũã tiirucúrobirora toopú wáayira. ⁴³ Bosebũreco petirí, cũãya macãrɔ coecóputɔamiyira. Cũũ pacɔsũmũã masĩrõ manirõ Jesús Jerusalénrɔ pɔtɔjáyigũ. ⁴⁴ Cũã Jesuré “ãpẽrã marĩ menamacãrãmena wáaquí” jĩ wãcũrã, sicabũreco maapũre wáayira. Too síro cũãya wedera, cũã ñãmasĩrã watoapɔ cũũrẽ ãmaãmiyira. ⁴⁵ Bũariyira. Teero tiirã, cũũrẽ ãmaãrã, Jerusalénrɔ cãmecóputɔayira.

⁴⁶ Itiábũreco siro Cõãmacũwiipɔ cũũrẽ bũayira. Cũũ judíoare buerã watoapɔ duiyigũ. Cũũ cũãrẽ tɔo, sãĩñágũ tiiyigũ. ⁴⁷ Niipetira cũũrẽ tɔorã, cũũ masĩrere, cũũ yũmenirere tɔomanijõãyira. ⁴⁸ Cũũrẽ ñãrã, cũũ pacɔsũmũã ñãmanijõãyira. Cũũ paco cũũrẽ jĩyigo: —Macũ, ¿deero tiigú teero tiarĩ mɔũ ãsãrẽ? Mɔũ pacɔ, yũ bayirõ wãcũrẽmena mũũrẽ ãmaãwũ, jĩyigo.

⁴⁹ Jesús cũãrẽ jĩyigo: —¿Deero tiirã yũũre ãmaãrĩ? “Yũũ Pacɔya wiipɔ, cũũyere tiirõ booa” jĩrere ¿mũã masĩriarĩ?

⁵⁰ Cũũ cũãrẽ jĩrere tɔomasĩriyira.

⁵¹ Too síro cũãmena wãa, Nazaretɔ pɔtɔawayigũ. Cũũrẽ ãñurõ yũũrucuyigũ. Cũũ paco tee niipetirere coo wãcũrẽpũ ãñurõ ñãnanoyigo. ⁵² Jesús nemorõ masĩgũ, nemorõ ãmũãgũ wáayigũ. Cõãmacũ cũũrẽ “ãñunĩ” jĩ ñãyigũ. Basocãcã cũũrẽ ãñurõ wãcũyira.

Juan Bautista wederigüe

3 Quince cũmarĩ Tiberio romanuã õpũ niirĩ, no-quẽrã cũũrẽ duticotera niyira: Poncio Pilato Judea dita dutigú niyigũ; Herodes Galilea dita dutigú niyigũ; Herodes bai Felipe Iturea, Traconite dita dutigú niyigũ; Lisania Abilinia dita dutigú niyigũ. ² Anás, Caifás paiares dutirã niyira. Cũã niipetira niirito, Juan Zacarías macũ basocã manirõpũ niyigũ. Toopú Cõãmacũ cũũyere wededutiigũ. ³ Juan día Jordán wesa niipetirõpũ wáayigũ. Basocãre wedeyigũ:

—Mũã ñãñaré tiirere wãcũpati, waso, wãmeõtidutiya. Teero tiirĩ, Cõãmacũ mũã ñãñaré tiirere acabógũdaqui, jĩyigũ.

⁴ Profeta Isaías cũũ jóaripũpũ ateré jóarigũ niwĩ:

Sĩcũ yucũ manirõ, basocã manirõpũ bayirõ bũsũrõmena wedegũdaqui:

“Sĩcũ õpũ atidarimarẽ quẽnarõ tiirõbiro,

marĩ Õpũ atidari sũguero,

mũã ñãñaré tiirere duujã, ãñurõ niyueya.

⁵ Niipetire ditatũdiri yaajã, sĩcãrĩbĩro tiinõãdacu.

Niipetire ãtãyucũ ãñuri yepa tiinõãdacu.

Maapãrĩrẽ diamacũ tiinõãdacu.

Maapãrĩ maquẽ coperire yaanõãdacu.

⁶ Niipetira Cõãmacũ basocãre netõnerere ñããdacua”, jĩgũdaqui, †jĩ jóayigũ Isaías.

⁷ Paũ basocã Juan pɔtɔpũ cũũrẽ wãmeõtidutira wáayira. Cũũ cũãrẽ jĩyigũ:

—¡Mũã tiiditõrepira, jĩditõrepira niã! “Marĩ wãmeõtinorira dícu niirĩ, Cõãmacũ bayirõ cúare marĩrẽ jearicu”, jĩ wãcũremena atimiãjĩyũ mũã. ⁸ Diamacũrã mũã ñãñaré tiirere wãcũpati, wasorã, mũã ãñurõ tiirẽcũtõremena ãñoñã. “Õsã Abraham pãrãmerã niinũnũsera niijĩrã, Cõãmacũ ñãacorore ãñurã niã”, jĩ wãcũrijãña. Mũã wãcũrere wasohéri, Abraham pãrãmerã niirẽ wapamanã. Cõãmacũ boogú, ate ãtãperimenarã Abraham pãrãmerãrã cotowéomasĩqui. ⁹ Mũã ñãñaré tiidũheri ñãgũ, Cõãmacũ mũãrẽ cõãgũdaqui. Sicagũ yucũgũ ñãñaré dũcãcũtirigũre cõmeãmena nũcõrĩmenapũra páata, pecamepũ sóecõãrõ tiirõbiro mũãrẽ tiigũdaqui, jĩyigũ Juan.

¹⁰ Basocã cũũrẽ sãĩñáyira:

—¿Too docare deero tiadari?

¹¹ Cũãrẽ yũũyigũ:

—Pũarõ sutirõ cũogũ cũohégũre sicarõ ticoaro.

Yarẽ cũogũ yarẽ cũohégũre ticoaro, jĩyigũ.

¹² Romanuã õpũrẽ niyerũ wapasébosari basocã wãmeõtidutira jeayira. Cũũrẽ sãĩñáyira:

—Õsãrẽ buegũ, ¿õsã deero tiadari?

¹³ Cũãrẽ yũũyigũ:

—Romanuã cũã wapasé dutirobirora wapaséya.

Nemorõ wapasérijãña, jĩyigũ.

¹⁴ Suraracã cũũrẽ sãĩñáyira:

—¿Õsãte deero tiadari?

Cũãrẽ yũũyigũ:

—Basocãre cuiiri tiirijãña. Jĩditõremena wedesãrijãña, cũũyere ãmadũgara. Mũã wapatãremena ãseniña, jĩyigũ.

¹⁵ Basocã Cõãmacũ beserigũre yuera tiyira. “Apetõ tiigú, Juan Cristo marĩ yoari yuerigũ niiboqui”, jĩ wãcũmiyira. ¹⁶ Juan cũã wãcũrere yũũyigũ:

—Yũũ mũãrẽ ocomẽna wãmeõtia. Apĩ yũũ nemorõ tutuagũ atigũdaqui. Cũũ ãñunetõgũ niiqui. Yũũpeja cũũrẽ sĩcãrĩbĩridoãcu. Cũũpeja nemorõ ãñurõ tiigũdaqui mũãrẽ: Espĩritu Santore ticodiocogũdaqui, mũãmena niirucujããrõ jĩgũ. Ñãñarere sóecõãrõ tiirõbiro mũã ñãñaré tiirere cõãgũdaqui. ¹⁷ Cũũ trigore ñãnanogũdũ tiirõbiro niĩ. Teeperire merẽã, teesatirire merẽã cúũgũdaqui. Teeperire ñãnanogũdaqui cũũyere ñãnanori wiipũ. Teesatirire sóejãgũdaqui pecame yatíherimerũ, jĩyigũ Juan.

¹⁸ Pee cũũ teero jĩ wederẽmena ãñurẽ quetire wedenemoyigũ. ¹⁹ Teebũrecore Herodes Galilea dita dutigú niyigũ. Cũũ bai nũmorẽ ãma, nũmocũtiyigũ. Coo wãmecũtiyigo Herodías. Cũũ teero tiirẽ wapa apeyẽ pee cũũ ñãñaré tiirẽ wapa Juan cũũrẽ tutirẽmena wedemiyigũ. ²⁰ Herodes teerẽ tũogũ, ñãñaré tiinemóyigũ: Juanrẽ peresuwipũ sõnecodutiigũ.

Juan Jesuré wãmeõtirigüe

²¹ Juan, cũũrẽ peresuwipũ sõnecoadari sũguero, paũ basocãre wãmeõtiyigũ. Jesucãrẽ wãmeõtiyigũ. Wãmeõtiari sirogã, Jesús Cõãmacũrẽ ãsenire ticori, ãmũãse páõyiro. ²² Espĩritu Santo sĩcũ bua tiirõbiro baugũ cũũpũre diijeáyigũ. Teero wãari, ãmũãserũ wedeseri tũoyira:

† Isaías 40.3-5.

—M̄m̄ ȳm̄ mac̄ũ ȳm̄ bayiró maĩḡũ niiã. M̄m̄mena bayiró ʘseniã, j̄ĩiyiḡm̄.

Jesús ñecũsũmũã

²³ Jesús basocáre buen̄cãḡũ, treinta cãmarĩ c̄m̄oyiḡm̄. Basocá c̄ũr̄ẽ “José mac̄ũ niĩ” j̄ĩ wãcũmiyira.

José Elí mac̄ũ niiyiḡm̄.

²⁴ Elí Matat mac̄ũ niiyiḡm̄.

Matat Leví mac̄ũ niiyiḡm̄.

Leví Melqui mac̄ũ niiyiḡm̄.

Melqui Jana mac̄ũ niiyiḡm̄.

Jana José mac̄ũ niiyiḡm̄.

²⁵ José Matatías mac̄ũ niiyiḡm̄.

Matatías Amós mac̄ũ niiyiḡm̄.

Amós Nahúm mac̄ũ niiyiḡm̄.

Nahúm Esli mac̄ũ niiyiḡm̄.

Esli Nagai mac̄ũ niiyiḡm̄.

²⁶ Nagai Maat mac̄ũ niiyiḡm̄.

Maat Matatías mac̄ũ niiyiḡm̄.

Matatías Semei mac̄ũ niiyiḡm̄.

Semei Josec mac̄ũ niiyiḡm̄.

Josec Judá mac̄ũ niiyiḡm̄.

²⁷ Judá Joanán mac̄ũ niiyiḡm̄.

Joanán Resa mac̄ũ niiyiḡm̄.

Resa Zorobabel mac̄ũ niiyiḡm̄.

Zorobabel Salatiel mac̄ũ niiyiḡm̄.

Salatiel Neri mac̄ũ niiyiḡm̄.

²⁸ Neri Melqui mac̄ũ niiyiḡm̄.

Melqui Adi mac̄ũ niiyiḡm̄.

Adi Cosam mac̄ũ niiyiḡm̄.

Cosam Elmadam mac̄ũ niiyiḡm̄.

Elmadam Er mac̄ũ niiyiḡm̄.

²⁹ Er Jesús mac̄ũ niiyiḡm̄.

Jesús Eliezer mac̄ũ niiyiḡm̄.

Eliezer Jorim mac̄ũ niiyiḡm̄.

Jorim Matat mac̄ũ niiyiḡm̄.

³⁰ Matat Leví mac̄ũ niiyiḡm̄.

Leví Simeón mac̄ũ niiyiḡm̄.

Simeón Judá mac̄ũ niiyiḡm̄.

Judá José mac̄ũ niiyiḡm̄.

José Jonam mac̄ũ niiyiḡm̄.

Jonam Eliaquim mac̄ũ niiyiḡm̄.

³¹ Eliaquim Melea mac̄ũ niiyiḡm̄.

Melea Mena mac̄ũ niiyiḡm̄.

Mena Matata mac̄ũ niiyiḡm̄.

Matata Natán mac̄ũ niiyiḡm̄.

³² Natán David mac̄ũ niiyiḡm̄.

David Isaí mac̄ũ niiyiḡm̄.

Isaí Obed mac̄ũ niiyiḡm̄.

Obed Booz mac̄ũ niiyiḡm̄.

Booz Salmón mac̄ũ niiyiḡm̄.

Salmón Naasón mac̄ũ niiyiḡm̄.

³³ Naasón Aminadab mac̄ũ niiyiḡm̄.

Aminadab Admin mac̄ũ niiyiḡm̄.

Admin Arni mac̄ũ niiyiḡm̄.

Arni Esrom mac̄ũ niiyiḡm̄.

Esrom Fares mac̄ũ niiyiḡm̄.

Fares Judá mac̄ũ niiyiḡm̄.

³⁴ Judá Jacob mac̄ũ niiyiḡm̄.

Jacob Isaac mac̄ũ niiyiḡm̄.

Isaac Abraham mac̄ũ niiyiḡm̄.

Abraham Taré mac̄ũ niiyiḡm̄.

Taré Nacor mac̄ũ niiyiḡm̄.

³⁵ Nacor Serug mac̄ũ niiyiḡm̄.

Serug Ragau mac̄ũ niiyiḡm̄.

Ragau Peleg mac̄ũ niiyiḡm̄.

Peleg Heber mac̄ũ niiyiḡm̄.

Heber Sala mac̄ũ niiyiḡm̄.

³⁶ Sala Cainán mac̄ũ niiyiḡm̄.

Cainán Arfaxad mac̄ũ niiyiḡm̄.

Arfaxad Sem mac̄ũ niiyiḡm̄.

Sem Noé mac̄ũ niiyiḡm̄.

Noé Lamec mac̄ũ niiyiḡm̄.

³⁷ Lamec Matusalén mac̄ũ niiyiḡm̄.

Matusalén Enoc mac̄ũ niiyiḡm̄.

Enoc Jared mac̄ũ niiyiḡm̄.

Jared Mahalaleel mac̄ũ niiyiḡm̄.

Mahalaleel Cainán mac̄ũ niiyiḡm̄.

³⁸ Cainán Enós mac̄ũ niiyiḡm̄.

Enós Set mac̄ũ niiyiḡm̄.

Set Adán mac̄ũ niiyiḡm̄.

Adán Cõamac̄ũ c̄ũũ sicato tiiriḡm̄ niiyiḡm̄.

Wãtĩãrẽ dutiḡũ Jesuré j̄ĩcõãsãmirigue

4 Jesús día Jordán̄m̄ niĩãriḡm̄ p̄t̄m̄awayiḡm̄. Espiritu Santo c̄ũũmena niiḡũ, c̄ũũr̄ẽ basocá manirȭm̄ néewanetõyiḡm̄. ² Toop̄ure cuarenta b̄n̄recori niiyiḡm̄. Wãtĩãrẽ dutiḡũ c̄ũũr̄ẽ j̄ĩcõãsãmiyiḡm̄, Cõãmac̄ũr̄ẽ netõn̄cããrõ j̄ĩḡũ. Teeb̄n̄recorire yaariyiḡm̄. Too síro j̄m̄abóayiḡm̄. ³ Wãtĩãrẽ dutiḡũ c̄ũũr̄ẽ: —M̄m̄ Cõãmac̄ũ mac̄ũ niiḡũ, atigã ẽtãgãr̄ẽ pã cotowéoya, j̄ĩmiyiḡm̄.

⁴ Jesuré c̄ũũr̄ẽ ȳm̄yiḡm̄:

—Cõãmac̄ũye queti jóarip̄̄m̄ ate jóarigue niiã: “Yaaré dícm̄ basocáre catiri tiiría”, †j̄ĩ jóarigue niiã, j̄ĩiyiḡm̄.

⁵ Jesuré ẽm̄ãr̄ȭm̄ néewa, máata niipetire atibúreco maquẽ macãr̄ir̄ẽ ẽñopet̄ij̄ãyiḡm̄. ⁶ C̄ũũr̄ẽ j̄ĩmiyiḡm̄:

—Ȳm̄ m̄m̄r̄ẽ niipetire atemacãr̄ĩ dutiḡũ s̄õnecoḡm̄da. Teemacãr̄ĩr̄m̄ ãñur̄ẽ peti niir̄em̄ena m̄m̄ ʘseniḡũdacu. Ate ȳm̄re ticorigue niiã. Ȳm̄ ticod̄gaḡm̄re ticoḡm̄da. ⁷ “M̄m̄ ȳm̄ õr̄ũ niiã” m̄m̄ j̄ĩ padeor̄ĩ, ate niipetire m̄m̄r̄ẽ ticoḡm̄da, j̄ĩmiyiḡm̄.

⁸ Jesús ȳm̄yiḡm̄:

—Cõãmac̄ũye queti jóarip̄̄m̄ ate jóarigue niiã: “Cõãmac̄ũ m̄m̄ Õr̄ũ sícũr̄ẽna padeoyá. C̄ũũ dutir̄ẽ dícm̄re tiyá”, †j̄ĩ jóarigue niiã, j̄ĩiyiḡm̄.

⁹ Too síro wãtĩãr̄ẽ dutiḡũ Jerusalén̄m̄ néewa, Cõãmac̄ũwii sotoap̄m̄ néem̄ã, c̄ũũr̄ẽ j̄ĩmiyiḡm̄:

—M̄m̄ Cõãmac̄ũ mac̄ũ niiḡũ, ãnop̄ũmena bupudíaya. ¹⁰ Cõãmac̄ũye queti jóarip̄̄m̄ ate jóarigue niiã:

Cõãmac̄ũ c̄ũũyara ángeleare m̄m̄r̄ẽ cotedutiḡm̄daqui.

¹¹ M̄m̄r̄ẽ ẽtãgãr̄m̄ ñaapeari j̄ĩã, bocañeãdacua, †j̄ĩ jóarigue niiã, j̄ĩmiyiḡm̄.

¹² Jesús c̄ũũr̄ẽ ȳm̄yiḡm̄:

† Deuteronomio 8.3. †† Deuteronomio 6.13. ‡ Salmo 91.11-12.

—Cõamacũye queti jóaripũrẽ ate jóarigue niĩ: “Cõamacũ m̃m̃ Õpũ wedeserere ‘¿diamacũrã niimĩto?’ jĩrã, cũũrẽ tiieñodutirijãña”, †jĩ jóarigue niĩ, jĩyigũ.

¹³ Wãtĩrẽ dutigũ jĩcõãsãre petinógũ, cũũ pũto niĩarigũ wáajõãyigũ ména.

Jesús Galileapũ buenẽcãrigue

¹⁴ Jesús Espĩritu Santo tutuaremena Galileapũ pũtũawayigũ. Cũũyere niipetiro Galilea macãrĩpũ wedeseyira. ¹⁵ Jesús judioa neãrẽ wiseripũ bueyigũ. Niipetira cũũrẽ “ãñunetõ” jĩyira.

Jesús Nazaretpũ pũtuawarigüe

¹⁶ Jesús Nazaret cũũ masãri macãpũ pũtuawayigũ. Judioa yeerisãri bæreco cũũ tiirucúrobirora cúã neãri wiipũ sããwayigũ. Cõamacũye queti jóaripũrẽ buegũdũ, wũmũnũcãyigũ. ¹⁷ Cũũrẽ “Isaías jóaripũrẽ bueya” jĩrã, ticoyira. Tiipũrẽ pãõ, biiro jóariguere bũayigũ:

¹⁸ “Espĩritu Santo marĩ Õpũ ticodiocorigũ yũm̃mena niĩ.

Cũũ ãñurẽ quetire bóaneõrãrẽ yũre wededutigũ besewi.

Peresuwiipũ niirãrẽ ‘wionécori bæreco jeaadarõ tiia’ jĩdutiwi.

Capeari ãñahẽrãrẽ ãñarĩ tiidutiwi.

Ãpẽrã ãñarõ tiiãperare wionécodutigũ ticocowi.

¹⁹ ‘Cõamacũ basocãre netõnẽrito jeatoaa’ jĩrẽre wededutigũ ticocowi”, †jĩ jóariguere bueyigũ.

²⁰ Tiipũrẽ biatõa, teepũrĩrẽ ãñanogũrẽ wiyayigũ. Wiyatõa, cúã tiirucúrobirora jeanuãyigũ buegũdũ. Niipetira tiipũrẽ niirã cũũrẽ ãñaduriyira. ²¹ Cũũrẽ wedesenũcãyigũ:

—Mecũã tee jóarigue mũã ãñacoropũ diamacũ wãaa, jĩyigũ.

²² Niipetira cũũrẽ ãñurõ wedeseyira. Cũũ ãñurẽ wedere tũorã, tũomanijõãyira. Cãmerĩ jĩyira:

—¡Acué! ãni José macũ niĩ, ¿teerora?

²³ Jesús cúãrẽ jĩyigũ:

—Apetõ tiirã, yũre ate queorẽ jĩãdacu: “Hcotigũ, m̃m̃ basiro hcotiya”. “M̃m̃ Capernaumpũ tutuaremena tiieñoriguere ãsã tũowũ. Toopũ m̃m̃ tiirĩrobirora ãno m̃m̃ya macãpũcãrẽ tiieñõña” jĩãdacu, jĩyigũ.

²⁴ Cũũrẽ jĩnemoyigũ:

—Yũ aterẽja diamacũrã jĩã: Sĩcũ profetare cũũya dita macãrã ãñurõ bocaricua. ²⁵ Mũãrẽ aterẽ masĩrĩ tidũgãga: Elías niiritopũre, Israel ditare paũ wapewia numiã niyira. Toopũre itiacũma apecũmã deco oco peariyiro. Teero tiirã, niipetira tiidita macãrã bayirõ jũabõayira. ²⁶ Teero wãapacari, sũcõ Israelya põna macõ wapewiore tiiapudutigũ Cõamacũ Elĩare ticocoriyigũ. Wapewio Sarepta macã Sidón pũto macã macõrẽ tiiapudutigũ ticocoyigũ. ²⁷ Profeta Eliseo niiritore, tee tiirĩrobirora wãayiro. Israelpũre paũ õpũũrĩ bóara niyira. Teero niipacari, Eliseo sũcũ tiidita macũrẽ

netõnẽriyigũ. Naamán Siria dita macũpere netõnẽyigũ, †jĩyigũ Jesús.

²⁸ Niipetira tiipũrẽ neãrira teerẽ tũorã, bayirõ cúayira. ²⁹ Wũmũnũcã, cũũ tiimacã niĩarigũre cõããdara neewayira. Tiimacã wesa niirĩ tũdipũ neewayira, cũũrẽ tunediodocũgara. ³⁰ Jesupẽ cúãrẽ netõwã, wãajõãyigũ.

Jesús wãtĩrẽ cõãrigue

³¹ Jesús Capernaumpũ búawayigũ. Tiimacã Galilea ditapũ niicu. Toopũ judioa yeerisãri bæreco niirĩ, basocãre bueyigũ. ³² Cũũ buerẽre tũorã, tũomanijõãyira. Dutirẽ cũogũ tiirõbiro bueyigũ.

³³ Tiipũrẽre sũcũ basocã niyigũ. Wãtĩ cũũpũre niyigũ. Bayirõ acaribiyigũ:

³⁴ —M̃m̃ Jesús Nazaret macũ, ãsãrẽ potocõrijãña. ãsãrẽ ãñarõ tiidogũ atigũ tiia. Yũ m̃m̃rẽ ãñamasĩã. Cõamacũ ticodiocorigũ ãñarẽ manigũ niĩ, jĩyigũ.

³⁵ —Ditamanijõãña; cũũpũre niigũ, witiwaya, jĩ tu-tiyigũ Jesús.

Wãtĩ cũũpũre niigũ cúã ãñacoropũ ãaacũmurĩ tii, witiwayigũ. Cũũrẽ ãñarõ tiirĩpacũ, witiyigũ. ³⁶ Niipetira ãñamanijõãyira. Cũũ basiro cãmerĩ wedeseyira:

—¿Ate dutirẽ ãeenõ niimĩto? Cũũ dutirẽmena, cũũ tutuaremena wãtĩã cõãwionecori, witiwaya, jĩyira cúãpeja.

³⁷ Niipetiro tiiditapũ Jesuyẽ queti sesajõãyiro.

Jesús Simón Pedro mañecõrẽ netõnẽrigue

³⁸ Jesús tiiwĩ niĩarigũ witiõãyigũ. Simõnya wiipũ sããwayigũ. Simón mañecõ bayirõ wiorẽ diago tiyigo. Teero tiirã, Jesurẽ “netõnẽña” jĩ sãiyira. ³⁹ Jesús coo pũto jeanũcã munibiã, wiorẽre tatidutiigũ. Cũũ teero tiirĩ, wiorẽ tatijõãyiro. Máata coo wũmũnũcã, cúãrẽ yaarẽ ecayigo.

Jesús paũ diarecũtirare netõnẽrigue

⁴⁰ Muĩpũ sããwari, niipetira basocã cúã pũtopũ niirã deero niirẽ diarecũtirare cũũrẽ neewayira. Jesús cúãcõrõrẽ ãaapeó, netõnẽyigũ. ⁴¹ Wãtĩã paũ basocãpũre niĩarira witiwayira. Cũũ witiwara, bayirõ bũsũrómena jĩyira:

—M̃m̃ Cõamacũ macũ niĩ, jĩyira.

Wãtĩã “Cristo Cõamacũ beserigũ niirĩ” jĩrẽre masĩyira. Teero tiigũ, Jesús cúãrẽ tuti, wedesedutiriyigũ.

Jesús Galileapũ wederigüe

⁴² Bóecũmurĩ, Jesús tiimacãpũ niĩarigũ wãa, basocã manirõpũ jeayigũ. Basocã cũũrẽ ãmaã, bũa, “wãari-jãña” jĩrã, ãneedũgamiyira. ⁴³ Jesús cúãrẽ jĩyigũ:

—Apeyẽ macãrĩpũcãrẽ Cõamacũ dutirẽ basocãpũre niĩadarere yũre wedegũ wãaro booa. Aterẽ tiigũdũre yũre ticodiocowi, jĩyigũ.

⁴⁴ Judioa neãrẽ wiseripũ tiidita niirẽ macãrĩpũ wedewarucuyigũ.

† Deuteronomio 6.16. †† Isaías 61.1-2. † 1 Reyes 17.8-16.

†† 2 Reyes 5.1-14.

Jesús wai paɯ sǎírí tiirígue

5 Sicabureco Jesús Genesaretaro wesapɯ niyigɯ. Paɯ basocá cǎɯ pɯto tuuwáyira, Cǎamacǎyere tɯodɯgára. ² Ditaturipɯ dooríwɯ pɯawú pasari tǎayigɯ. Wai wasara jeaarira teepawɯre too paso, cǎaye bapiyucɯre coserá tiyíra. ³ Sicawúrɯ Jesús mǎsǎyigɯ. Simónyawɯ niyiuro. Cǎúrɛ: —Decosǎñurǎ súuwionecoya, jǎiyigɯ.

Jeanuǎ, tiiwúrɯ sǎñagǎrǎ basocáre bueyigɯ. ⁴ Cǎárɛ bueari siro, Simónrɛ jǎiyigɯ:

—Decopɯ waawáya. Toopɯ múaye bapiyucɯre cǎñoña, wai ñeeǎdara, jǎiyigɯ.

⁵ Simón cǎúrɛ yɯyigɯ:

—Basocáre buegú, ǎsǎ ñamirɛ wasaboemiǎwǎ. Buarídojǎǎtu. Mɯurɛ tiigú, mɯ dutirobirora bapiyucɯre cǎñoñgǎda, jǎiyigɯ.

⁶ Cǎǎ teeyucɯre cǎñoñrǎ, paɯ wai sǎyira. Teeyucɯ yigaropɯ tiyíro. ⁷ Teero wáari tǎarǎ, cǎǎmena paderá apewúrɯ niirǎrɛ tiápudutira búaneyira. Cǎǎ jea, waire néesǎaruyira. Teepawɯ duadiaadaro péerogǎ dɯsayiro. ⁸ Simón Pedro teero wáari tǎagǎ, Jesús pɯto ñicǎcoberimena jeacǎmu, jǎiyigɯ:

—Ōrǎ, yɯ ñaǎagǎ niǎ. Yɯmena niirijǎña, jǎiyigɯ.

⁹ Cǎǎ, cǎǎmena niirǎ niipetira tǎamanijǎyira, wai paɯ tǎarǎ. ¹⁰ Cǎǎmena wai dúari basoca Santiago, Juan Zebedeo pǎnacǎ tǎamanijǎyira. Jesús Simónrɛ jǎiyigɯ:

—Cuirijǎña. Mecǎǎmena mɯ wai wasa néǎgǎ ti-iróbiro yɯre padeoádarare néǎgǎ niigǎdacu, jǎiyigɯ.

¹¹ Too síro cǎǎ doorérawɯre wéemǎñecǎ, niipetire cújǎ, Jesuména wájǎyira.

Jesús ōrǎɯ bóagɯre netǎnérigue

¹² Jesús sicamacǎrɯ niirǎ, sǎcǎ bayiró ōrǎɯ bóagɯ toopɯ niyigɯ. Jesuré tǎagǎ, ditapɯ munibiǎcǎmujea, jǎiyigɯ:

—Ōrǎ, mɯ yɯ diarecǎtirere netǎnéɯgagɯ, netǎnémasǎ.

¹³ Jesús cǎúrɛ ñaapeó, jǎiyigɯ:

—Netǎnéɯgaga. Diaremanigǎ pɯtǎya, jǎiyigɯ.

Máata cǎya ōrǎɯ bóare yatijǎyiro. ¹⁴ Jesús cǎúrɛ dutiyigɯ:

—Ateré wederijǎña, jǎimiyigɯ—. Pairé ññoǎgǎ wáaya, “ǎñujǎyǎi” jǎidutigɯ. Moisés dutirorirora tiiwá, basocá niipetira mɯ diaré netǎrígure masǎrǎ jǎigǎ, jǎiyigɯ.

¹⁵ Jesús “wederijǎña” jǎipacari, cǎye jǎǎpemenena sesawaro tiyíro. Paɯ basocá cǎúrɛ tǎoádara, cǎǎ diaré netǎnédutiadara neyira. ¹⁶ Jesupé basocá manirǎpɯ naírǎ wáarucuyigɯ, Cǎamacǎmena wedesegɯ.

Jesús wáamasǎhégǎrɛ netǎnérigue

¹⁷ Sicabureco Jesús basocáre buegɯ tiyigɯ. Toopɯ sǎquǎrǎ fariseo basoca, ǎpǎrǎ Moisés jóarigue buerá duiyira. Cǎǎ niipetire macǎrǎ macǎrǎ niyira: Galilea dita, Judea dita, Jerusalén macǎrǎ niyira. Jesús Cǎamacǎ tutuare cǎoyigɯ diaré netǎnégǎdɯ. ¹⁸ Jesús basocáre

bueri, ǎpǎrǎ sǎcǎ wáamasǎhégǎrɛ cǎrǎmena ñooné-jeayira. Cǎǎ Jesús pɯtopɯ néesǎwa, cúudɯgamiyira.

¹⁹ Basocá paɯ niirǎ, deero tii cǎúrɛ néesǎwamasǎriyira. Teero tiirǎ, wii sotoáɯ mǎwa, sicacope néeweyira.

Basocá deco Jesús niirǎpɯ cǎrǎmena cǎúrɛ diocóyira. ²⁰ Jesús cǎǎ padeorǎ tǎagǎ, wáamasǎhégǎrɛ jǎiyigɯ:

—Mɯ ñaǎarɛ tiirere acabónotoaa.

²¹ Moisés jóarigue buerá, fariseo basoca wǎcǎyira: “ǎni Cǎamacǎrɛ ñaǎarǎ wedesegɯ tiii. Cǎamacǎ sǎcǎrǎ ñaǎarɛ tiirere acabómasǎ”, jǎi wǎcǎyira.

²² Jesús cǎǎ wǎcǎrere masǎjǎigǎ, jǎiyigɯ:

—¿Deero tiirǎ mǎ teero wǎcǎi? ²³ ǎnirɛ “mɯ ñaǎarɛ tiirere acabónotoaa” yɯ jǎirǎ, tee cǎúrɛ acabónoǎriguere tǎaricu mǎjǎ. Yɯ “wǎmɯncǎ, wáaya” jǎirǎpereja, cǎǎ wǎmɯncǎrǎ tǎa mǎ. ²⁴ Yɯ niipetira sǎwǎ niǎ. Teero tiigú, atiditapɯre basocá cǎǎ ñaǎarɛ tiirere acabómasǎ. Yɯ dutirere mǎrɛ ññoǎgǎda, jǎiyigɯ cǎurɛja.

Wáamasǎhégǎrɛ jǎiyigɯ:

—Yɯ mɯrɛ “wǎmɯncǎña” jǎi. Mɯ cǎrǎrɛ néeara, mɯya wiipɯ pɯtǎwaya, jǎiyigɯ.

²⁵ Máata wáamasǎhégǎ niimiǎrigɯ cǎǎ tǎacoro wǎmɯncǎ, cǎǎ cǎrǎrɛ néeara, Cǎamacǎrɛ ɯsenire ticogɯra, cǎya wiipɯ pɯtǎjǎyigɯ. ²⁶ Niipetira teero wáariguere tǎamanijǎ, Cǎamacǎrɛ ɯsenire ticoyira. Bayiró cuiremena jǎiyira:

—Mecǎrɛ tǎaña manirere tǎa, jǎiyira.

Jesús Levirɛ sǎorigue

²⁷ Too síro Jesús wájǎyigɯ. Wáagɯ, sǎcǎ romanuǎ ōrǎrɛ niyeru wapasébosari basocɯre tǎayigɯ. Cǎǎ wǎmecǎtiyigɯ Leví. Cǎǎ paderópɯ duiri tǎa: —ǎmɯ yɯmena, jǎiyigɯ.

²⁸ Leví wǎmɯncǎ, niipetire cǎǎ paderere duujǎ, cǎǎmena wájǎyigɯ.

²⁹ Too síro Leví cǎya wiipɯ Jesuré bosebureco ti-ipéoyigɯ. Paɯ niyeru wapasébosari basoca, ǎpǎrǎ cǎǎmena yaayira. ³⁰ Fariseo basoca, Moisés jóarigue buerá Jesús buerare wedepetira, jǎiyira:

—¿Deero tiirǎ mǎ niyeru wapasébosari basocame-
na, ñaǎarɛ tiirǎmena yaa, sǎni? jǎiyira.

³¹ Jesús cǎárɛ yɯyigɯ:

—Diaremanirǎ ɯcotigɯre boorícua; diarecǎtira dícɯ ɯcotigɯre boocúa. ³² “ǎñurɛ dícɯ tiia” jǎirǎrɛ ǎmaǎgǎ atiripɯ; ñaǎarɛ tiirǎpere ǎmaǎgǎ atipɯ; cǎǎpere “wǎcǎpati, wasoyá” jǎigǎ atipɯ, jǎiyigɯ.

“¿Mɯ buerá deero tiirǎ betirǎi?” jǎirigue

³³ Jesuré jǎinemoyira:

—Juan buerere nɯnǎrǎ naírǎ beti, súubuseya. Fariseo basoca buerere nɯnǎrǎcǎ teorora tiíya. Mɯ buerǎpe sǎni, yaa tiíya, jǎiyira.

³⁴ Jesupé cǎárɛ jǎiyigɯ:

—Wǎmosǎgɯdɯ boocórirare betidutǎmasǎña maniǎ, cǎǎ cǎǎmena niirǎ. ³⁵ Too síro cǎǎ néewanogǎdaqui. Teeburecorire betiádacua.

³⁶ Cǎárɛ queorémena wedenemoyigɯ:

—Sícū mamaró sutiroré taane, sutiró bęcuropə seeréturiqui. Teeré tiigú, sutiró mamarórē ñañoǵú ti-iquí. Sutiró mamarórē toopú seeréturi, ññurō jearia.
³⁷ Teerora sícū mama vinorē wáicəra caseropori bęcuro-
 porimena posetíriqui. Teeré tiirí, wəǵa, teepori esarí,
 podojōācu. Vino ríobatejōā, teeporicā cōjōācu.
³⁸ Teero tiirá, mama vinorē mamapóripə posetíro
 booa. ³⁹ Sícū vino bęcə sínirípoarigə mama ti-
 iáriguepere sínidugáriquí. “Vino bęcəpe nemoró
 añuā”, jĩiqui, jĩiyigə.

Yeerisári bəreco niirí, trigo tǵnerigie

6 Sicabəreco judíoa yeerisári bəreco niirí, Jesús tri-
 go wesepə netōwáyigə. Cǵū buerá trigore tǵne,
 teeperire sǵquē, yaayira. ² Sícūerā fariseo basoca jĩiyi-
 ra:

—Marírē yeerisári bərecore padedutiripacari,
 ¿múǵpeja deero tiirá padera tii? †

³ Jesús cǵǵrē yəuyigə:

—Ōpū David sicabəreco jəabóayigə. Cǵū mena-
 macārā jəabóaramena cǵū tiiríguere múǵ buerá ni-
 ipacara, ¿masírí? ⁴ Cōāmacǵwiipə sǵǵwayigə. Toopú
 pǵ mesa sotoa pesariguere “Cōāmacǵye niǵ” jĩiriguere
 née, yaapetijǵyigə cǵū menamacārāmena. Paiá dícare
 yaaré niimiyiro, jĩiyigə.

⁵ Cǵǵrē jĩnemoyigə:

—Yəu niipetira sōwə yeerisári bəreco niirí, basocá ti-
 iádarere dutimasíǵ, jĩiyigə.

Jesús wǵmo bəre cəogúre netōnérigie

⁶ Jesús sica yeerisári bəreco niirí, judíoa neǵrí wiipə
 sǵǵwa, basocáre bueyigə. Toopú sícū wǵmo bəre
 cəogú niiyigə. Diamacǵ macǵ wǵmo niiyiro. ⁷ Moisés
 jóarigie buerá, fariseo basoca Jesuré aññurō
 tĩñanəñseyira. “¿Marí yeerisári bərecore netōnéǵdari
 cǵū?” jĩ wǵcǵyira. †Cǵūerē wedesārere āmaārā tiyíra.

⁸ Jesupé cǵǵ wǵcǵrere masíjǵyigə. Wǵmo bəre
 cəogúre: —Wǵmənəcǵña basocá decorə, jĩiyigə.

Wǵmənəcǵyigə. ⁹ Jesús too niirǵrē jĩiyigə:

—Múǵrē sǵtĩǵǵda. Marírē dutiré ¿deero tiidutí
 yeerisári bəreco niirí? ¿ǵññurē o ññarēre tiidutí?
 ¿Basocáre netōnére o basocáre sǵcōǵrere tiidutí?
 jĩimiyigə.

¹⁰ Niipetirare tĩña, wǵmo bəre cəogúre: —Məyə
 wǵmorē súucoya, jĩiyigə.

Cǵūpeja súucoyigə. Teero tiiríra, cǵūyə wǵmo sicato
 niiríbirora pətǵáyiro. ¹¹ Cǵǵpe cúanetōjōǵyira. “¿Marí
 deero tiídari aññeré?” jĩ cǵmerí sǵtĩǵyira.

Jesús doce apóstoles beserigie

¹² Teebərecorire Jesús sicabəreco ǵtǵǵpú wǵa, Cōā-
 macǵmena wedeseboejōǵyigə. ¹³ Bóecǵmuǵri siro,

cǵū bueráre neǵdutiigə. Cǵǵpəre doce beseyigə.
 Cǵǵrē: —Yəu besearira niǵ múǵ, jĩiyigə.

¹⁴ Noquērā niyira:

Simón (cǵūrēna Jesupé “Pedro” wǵme tuuyigə),
 Andrés (Simón bai),
 Santiago,
 Juan,
 Felipe,
 Bartolomé,
¹⁵ Mateo,
 Tomás,
 Santiago (Alfeo macǵ),
 Simón (romanuǵ dutiráre cōǵdugara menamacǵ),
¹⁶ Judas (Santiago bai),
 Judas Iscariote (too síropə Jesuré tĩñatutirapəre
 wedesǵcotegudə) niyira.

Jesús pə basocáre buerigie

¹⁷ Jesús ǵtǵǵpú niirigə cǵū beseariamena di-
 iátiyigə. Toopú diiátiigə, ǵtǵǵ pəto macǵ yepapə
 pətǵánəcǵyigə. Toopú cǵū buerá pə niyira. Cǵūmena
 aperó macǵrǵpə pə niyira: Judea dita macārā, ǵpērǵ
 Jerusalén macārā, ǵpērǵ Sidón, Tiro pairímaa wesa ni-
 irí dita macārā niyira. Cǵǵ Jesús buerére tǵoádara, cǵǵ
 diarere netōnédutiadara jeayira. ¹⁸ Wǵtĩǵ sǵñnorirare
 netōnéyigə. ¹⁹ Niipetira cǵūerē padeñádugayira. Cǵū tu-
 tuaremena niipetira cǵūerē padeñárǵrē netōnéyigə.

Jesús ǵsenirere, bóaneōrere wederigie

²⁰ Jesús cǵū bueráre tĩña, jĩiyigə:

—Múǵ bóaneōrǵ ǵseniña. Cōāmacǵ dutiré múǵpəre
 jeatoa.

²¹ ‘Múǵ mecǵtĩǵǵ jəabóara ǵseniña. Too síropəre
 yapiadacu.

‘Múǵ mecǵtĩǵǵ utirǵ ǵseniña. Too síropəre buiádacu.

²² ‘Basocá múǵrē tĩñatuti, múǵrē súna, múǵrē ññarō
 jĩ, múǵ wǵmerē doorémena jĩñadacua. Múǵ yəu niipe-
 tira sōwəye niídarere tiiré wapa cǵǵ teero tiirí,
 ǵseniña. ²³ Too síropəre múǵ ǵmǵǵserə pairó wəp-
 atáre bǵaádacu. Teero tiirá, cǵǵ teero tiirí, bayiró
 ǵseniña. Cǵǵ múǵrē tiiróbirora cǵǵ ñecǵsǵmǵǵcǵ
 tiyíra profetare.

²⁴ ‘Bóaneōrǵ niǵ múǵ pee apeyé cǵorá. Múǵ ǵseni-
 toa mée.

²⁵ ‘Bóaneōrǵ niǵ múǵ yapirá. Too síropəre
 jəabóaadacu.

‘Bóaneōrǵ niǵ múǵ ǵseni buirá. Too síropəre bayiró
 utiadacu.

²⁶ ‘Bóaneōrǵ niǵ múǵ niipetira aññurō wedesenorǵ.
 Too sǵgəropə “profetas niǵ ǵsǵ” jĩñitorirare múǵ
 pəcǵsǵmǵǵ teerora aññurō diamacǵ cǵǵrē wedesepa-
 deoyira.

Tĩñatutirare maídutirigie

²⁷ ‘Yəu tǵoráre ateré jĩǵ: Múǵrē ññarō tiidugáre
 maíñá. Múǵrē tĩñatutirare aññurō tiyá. ²⁸ Múǵrē “ññarō
 wǵaaro” jĩrǵrē “múǵrē aññurō wǵaaro” jĩñá. Múǵrē

† Judíoa cǵǵ yeerisári bəreco niirí, paderiyira. Niipetire sicawese
 maquē tǵnerí, o sicagǵǵ maquē tǵnerí, “paderé niǵ” jĩ wǵcǵyira
 fariseo basoca. †† Fariseo basoca “netōnére paderé niǵ” jĩ wǵcǵy-
 ira. Teero tiirá, “yeerisári bəreco niirí, netōnére tiiríjǵrō booa” jĩ
 wǵcǵyira.

ñañarō jīrārē Cōāmacūrē sāibosáya. ²⁹ Sīcū m̄uērē wa-sopúro páari, “apeniñacárē páaya” jīñña. Sīcū m̄uēyaro sutiró sotoá macārōrē néewari, camisacārē ticoya, toorē cūū booátā. ³⁰ Niipetira múārē sāirārē ticoya. Múāyere néewarare “wiyayá” jīrijāña. ³¹ Múā āpērārē múārē añurō tiirí booa; múācā teerora cūārē añurō ti-iyá.

³² Múārē maírā dícyre maírí, wapamaníā. Ñañarē ti-irácā teerora cūārē maírārē maíyā. ³³ Múārē añurō ti-irácā dícyre añurō tiirí, tee wapamaníā. Ñañarē tiirácā teerora tiíyā. ³⁴ Múā āpērārē apeyenó wasora, “cūā wiyáadacua” jīrā dícyre ticori, tee wapamaníā. Ñañarē tiirácā teerora cūā menamacārārē wasooya, “cūā marí ticoarirocōrō wiyáadacua” jīrā. ³⁵ Teero tiirā, múārē ñañarō tiidugárare maíñā. Añurō tiyá. “Ȳuē wasoré wapa ¿ñeenó ticoadari?” jī wācūripacara, wasoya. Teero tiirā, wapatāre añurē b̄uāadacu. Cōāmacū ūm̄h̄áserep̄ niigú pōna niīadacu. Cūūrē “añuā” jīh̄ērārē, teero biiri ñañarē tiirāre añurō tiirí. ³⁶ Marí Pac̄u bóaneōrōbirora múācā bóaneōña.

Āpērārē iñabeserijāña

³⁷ Āpērārē iñabeserijāña. Múā iñabeseheri, Cōā-macūcā múārē iñabeseriqui. Āpērārē “cūā wapa c̄uoóya” jīrijāña. Múā jīh̄ērī, Cōāmacū múārē “cūā wa-pa c̄uoóya” jīriiqui. Āpērā múārē ñañarō tiirí, acabóya. Múā cūārē acabóri, Cōāmacū múārē acabóḡudaqui. ³⁸ Āpērārē ticoya. Múā cūārē ticori, Cōāmacū múārē ticoḡudaqui. Sicapo añurō dadarípo, ñaadiyóaripo ti-iróbiro ticoḡudaqui. Múā āpērārē añurō tiirí, Cōāmacū múārē añurō tiigúdaqui. Múā āpērārē ñañarō tiirí, Cōāmacū múārē ñañarō tiigúdaqui, jīyiḡu.

³⁹ Jesús ate queorémenacārē wedeyiḡu:

—Múā t̄gueñarí, ¿sīcū iñahēḡū āpī iñahēḡūrē s̄guemasígari? Cūā p̄uar̄p̄ra coper̄ ñacosāā-dacua. ⁴⁰ Sīcū buegú cūūrē buegú nemoró masígú ni-imasírīqui. Cūū buerére buepetiḡu, cūūrē buegú ti-iróbiro masígú niigúdaqui.

⁴¹ M̄uēya wedeḡuyc̄a capear̄u pasarí manarōrē iñāñ. Iñapac̄u, m̄uēya capear̄u pasarí d̄ucapereja iñaria.

⁴² M̄uēya capear̄u niirí d̄ucare iñaripac̄u, ¿deero tiigú m̄uēya wedeḡure “m̄uēya capear̄u pasarí manarōrē néecōāma” jīññ? ¡Ñañaḡú, tiiditōrepiḡu! M̄uēya capear̄u niirí d̄ucapere néecōās̄gueya. Cōātoaḡu, añurō iñaḡudacu. Teero tiigú, m̄uēya wedeḡuyc̄a capear̄u pasarí manarōrē néecōāḡudacu.

Yuc̄uḡure tiigú d̄ucamena iñamasíñoā

⁴³ Yuc̄uḡu añurē d̄ucac̄utiriḡu ñañarē d̄ucac̄utiria.

Yuc̄uḡu ñañarē d̄ucac̄utiriḡu añurē d̄ucac̄utiria.

⁴⁴ Yuc̄ucōrōrē tiigú d̄ucamena iñamasíñoā. Potaḡu pica d̄ucac̄utiria. Yuc̄usati use d̄ucac̄utiria. ⁴⁵ Teero biiri basocú añuḡúr̄e añurē niicu. Teero tiigú, añurē wedesei. Basocú ñañaḡúr̄e ñañarē niicu. Teero tiigú, ñañarē wedesei. Cūūr̄e pairó niinetōnc̄are wedesequi.

P̄uawí tiinuc̄áre queti

⁴⁶ ¿Deero tiirá ȳuēre “ȳuē Ōp̄ū” jīpacara, ȳuē du-tirére tiirí? ⁴⁷ Ȳuēre ati, ȳuē wederére t̄uo, ȳuē wed-erirobiro tiigú, ate tiiróbiro nií: ⁴⁸ Wii tiigúdu ūcūārōp̄ coasáwa, ūtāḡap̄ jea, botarí n̄cō, wii tiiquí. Día potari, tiwiip̄ oco ōmatucori, ācūricu, ūtāḡap̄ n̄cōrī wii niijrō. ⁴⁹ Āpīp̄e ȳuē wederére t̄uo, ȳuē wederirobiro tiihéḡu, ate tiiróbiro nií: Wii tiigúdu ūcūh̄érōḡ coasáwa, botarí n̄cō, wii tiiquí. Día ōmatucori, máata peecódiacu; peedía, m̄t̄āpetijōācu, jīyiḡu Jesús.

Jesús cien surara dutigú padecoteḡure netōnérigue

7 Jesús basocáre buerari siro, Capernaump̄ p̄t̄u-awayiḡu. ² Toopú cien surara dutigú niyiḡu. Cūūrē padecoteḡu cūū bayiró maígú diaḡup̄ niyiḡu. ³ Cien surara dutigú Jesús tiirére t̄uoḡú, judíoa b̄uotá dutirare cūū p̄top̄ ticocoyiḡu. Cūūrē padecoteḡure netōnéḡu atidutiḡu tiyiḡu. ⁴⁵ Cūā Jesús p̄top̄ jeara, tiáp̄ure sāibosáya:

—Ūsārē ticocoariḡu basocú añugú nií. Cūū marí judíoare añurō maí. Cūūrā añurō tiigú, ūsā neārī wiire tiidutíwi. Teero tiigú, tiáp̄urijā tiirijāña, jīyira.

⁶ Teeré t̄uogú, Jesús cūāmena wáayiḡu. Wiipú jeaḡudu tiirí, cien surara dutigú āpērā cūū menamacārārē ticocoyiḡu Jesuré biiro wededutiḡu:

—“Ōp̄ū, m̄uērē potocōnemoduḡariga. Ȳuē búri niigú nií. Teero tiigú, ȳuē m̄uērē yáa wiip̄ ‘sāātiya’ jī-masíriga. ¹⁷ Teero tiigú, ȳuē basiro m̄uēmena wedeseḡu wáariaw̄. M̄uē ‘netōārō’ jīcoremenarā ȳuēre padecoteḡu netōjōāḡudacu. ⁸ Ȳuē āpērā dutiré docap̄ nií. Ȳuēp̄ surarare dutia sáa. Ȳuē sīcūrē ‘wáaya’ jīrī, wáai. Āpīrē ‘atiya’ jīrī, atii. Ȳuēre pade-coteḡure ‘biro tiyá’ jīrī, tiirí, jīññ, jīyira.

⁹ Jesús teeré t̄uogú, teeré jīcoariḡure t̄uo-manijōāyiḡu. Cūūrē n̄uñrārē cāmenucá iñña, jīyiḡu:

—Ȳuēre t̄uoyá: Israelp̄re āni tiiróbiro padeoré c̄uoḡure b̄uajēañariga, jīyiḡu.

¹⁰ Too síro cūū ticocoarira wiipú p̄t̄uajōāyira. P̄t̄uajeara, cūūrē padecoteḡure netōāriḡup̄re b̄uajēáyira.

Jesús wapewio macūrē masōrigue

¹¹ Too síro Jesús Naín wāmec̄utiri mac̄p̄ wáayiḡu. Cūū buerā, āpērā p̄u basocá cūūmena wáayira. ¹² Ti-imacā cūū jeaatiri, sīcū diaariḡure ñoonéwayira yaará wáara. Cūū wapewio mac̄ sīcū niigú niyiḡu. P̄u ti-imacā mac̄rā coore bapac̄utiyira. ¹³ Coore iñaḡú, marí Ōp̄ū bóaneō iñaḡú, coore: —Utirijāña, jīyiḡu.

¹⁴ Jea, cūūrē ñoonéwari caserore padeñáyiḡu. Cūū teero tiirí, ñoonéwara p̄t̄uānc̄áyira. Diaariḡure jīyiḡu:

—Ȳuē m̄uērē dutia: W̄m̄m̄nc̄āña.

¹⁵ Cūū teero jīrīrā, diaariḡu w̄m̄m̄nu, wedesen̄c̄áyiḡu. Jesús cūū pacore wiyayiḡu. ¹⁶ Teeré iñarā, niipetira cuiyira. Cōāmacūrē ūsenirā, jīyira:

† Judíoa naírō sāāwariyira judíoa niih̄ērāye wiserire. Cūārē naírō bapac̄utiriyira. Iñña Hechos 10.28.

—Sicũ profeta tutuanetõgũ marí watoap̄re bauái, jĩyira—. Cõamacũ cũȳarare tiápugũ atigũ tiájĩyi, jĩyira.

¹⁷ Niipetiro Judea ditap̄re, too wesap̄re cũrẽ masõre queti sesajõãyiro.

Juan Bautista basocáre Jesús p̄top̄ ticocorigue

¹⁸ Juan buerére n̄n̄rã niipetire Jesús tiirere cũrẽ wedeyira. Teeré t̄ogú, p̄arã cũ buerére n̄n̄rãrẽ atiduti, jĩyigũ:

¹⁹ —Jesús p̄top̄ wáa, sãĩñãña: “¿M̄urã niĩ ‘basocáre netõnégũd̄ atigũdaqui’ jĩnorigũ; o ãp̄irere yuegarite?” jĩña, jĩyigũ.

²⁰ Cũã cũ p̄top̄ jea, jĩyira:

—Juan basocáre wãmeõtiri basocũ ãsãrẽ m̄urẽ sãĩñãduticoawĩ. “¿M̄urã niĩ ‘basocáre netõnégũd̄ atigũdaqui’ jĩnorigũ; o ãp̄irere yuegarite?” jĩawĩ, jĩyira.

²¹ Cũã jearira, Jesús paũ diarare, ñañarõ netõrãrẽ netõnéyigũ. Wãtĩã sãñorirare cõãwionecoyigũ. Paũ ññahãrãrẽ ññarĩ tiyigũ. ²² Teero tiitõa, cũãrẽ yũyigũ:

—Juanrẽ wedera wáaya m̄ã ññãñiguere, m̄ã t̄oariguere. Biiro jĩña: “Ññahãrã ññãña. Wáamasĩhãrã wáaaya. Õp̄ũrĩ bóara yatijõãnoya. T̄ohera t̄oõya. Diaraira masõnoya. Bóaneõrã ãñurẽ quetire wedenoya. ²³ Yũre padeodúhegũno ãseniqui”, jĩyigũ.

²⁴ Juan ticocoarira wáaari siro, Jesús Juanyé maquẽrẽ basocáre wenedũcãyigũ:

—¿M̄ã basocá manirõp̄ ñeenórẽ ññarã jeari?

¿Cãñsirogũ wĩno páapuri cãmeñarere ññarã jearite?

²⁵ ¿Ñeenórẽ ññarã jeari? ¿Ññurẽ suti sãñagũrẽ ññarã jearite? Suti ãñurẽ sãña niirãjã õp̄ãrãyẽ wiseripũ nicua. ²⁶ ¿Ñeenópere ññarã jeari? ¿Profetapere ññarã jearite? Diamacũrã Juanpeja profetas nemoró p̄ptĩ maquẽrẽ wedewi. ²⁷ Cũȳe maquẽrẽ Cõamacũȳe queti jóaripũrẽ aterẽ jóanoã:

Yũre wedesũgũgũre m̄ũ sũguero ticocogũda.

Cũ m̄ũ wáaadarimarẽ quẽnoyũgũdaqui, jĩ jõanoã. ²⁸ Yũre t̄oyá: Niipetira basocá watoap̄re Juan nemoró niigũ manĩ. Tee biipacari, Cõamacũ dutirere ãñurõ wãcũn̄n̄segũnope búri niigũ niipacũ, Juan nemoró p̄ptĩ macũ niĩ, jĩyigũ.

²⁹ Cũ teero jĩrere t̄orã, niipetira basocá, niyeru wapasébosari basocacã Juan wãmeõtinatorira “Cõamacũ diamacũ maquẽrẽ tiigũ niĩ” jĩyira. ³⁰ Fariseo basoca, Moisés jóarigue buerã Juan wãmeõtinatorirape Cõamacũ cũãrẽ ãñurõ tiidũgãrere booríyira.

Jesús jĩnemoyigũ:

³¹ —¿Ñeenó queorẽmena wedegũdari yũ atitõ macãrãrẽ? ¿Ñeenó tiirõbiro niĩ? ³² Wimarã macã decopũ apeduirã tiirõbiro niĩya. Cũã menamacãrãmena biiro cãmerĩtuticua: “Õsã bosebũreco tiirĩ, basaapurirawũ. Õsã booritua, utiri, utiapuriawũ”, jĩcua. ³³ Juan basocáre wãmeõtiri basocũ apetõre pã yaariyigũ; vinocãrẽ s̄niridojãyigũ. Mũãpe cũ teero biirecũtiri ññarã, “wãtĩ c̄oi” jĩã. ³⁴ Yũ niipetira s̄wũpe yaa, s̄niã. Mũã yũ teero tiirĩ ññarã, “yaawãnigũ, s̄niwãnigũ niĩ;

niyeru wapasébosari basoca menamacũ, ñañarẽ tiirã menamacũ niĩ” jĩã. ³⁵ Basocã Cõamacũ masĩrere c̄orã cũã tiirẽcũtiremẽna tee masĩrere ãñomasĩya, jĩyigũ.

Jesús Simónya wiip̄ jearigue

³⁶ S̄icũ fariseo basocũ Jesurẽ: —Yũ p̄top̄ yaagũ wáaya, jĩyigũ.

Jesús cũȳa wiip̄ sããwa, yaagũd̄ jeanuãyigũ. ³⁷ Timacãp̄re s̄icõ numiõ ñañagõ niyigo. “Jesús fariseo basocũya wiip̄ yaagũdaqui” jĩrere t̄oyigo. Teero tiigõ, sitiaãñurigare n̄e, toop̄ wáayigo. ³⁸ Cũ su-cubĩrope cũȳe d̄pori p̄to jeanũcã, utiyigo. Cooyã cũȳe d̄porip̄ ñaapeanũcãyiro. Teero tiigõ, cooya róañarõmena teerẽ coseyigo. Cũȳe d̄porire õp̄yigo. Sitiaãñurere d̄porip̄ r̄opecoyigo. ³⁹ Cooyã teero tiirĩ ññagũ, fariseo basocũ Jesurẽ yaadutiariyigũ wãcũyigũ: “Cũrẽ padeñãgõ ññagõ niyigo. ãni profeta niigũjã, teerẽ masĩtoaboajĩyĩ”, jĩ wãcũyigũ. ⁴⁰ Jesús fariseo basocũre jĩyigũ:

—Simón, m̄urẽ apeyenó wededũgaga.

—Wedeya, ãsãrẽ buegũ, jĩyigũ cũrẽ.

⁴¹ Jesús cũ wãcũrẽmena ate queorẽ wedeyigũ:

—Niyeru wasorĩ basocũ p̄arãrẽ niyeru wasoyigũ.

S̄icũ p̄acũmã padegũ wapatãrocõrõ, ãp̄ p̄arã muĩpũrã padegũ wapatãrocõrõ wapamóyira. ⁴² Cũã dee tii wapatãmasĩhãrĩ ññagũ, cũã wapamórere teero acabõjãyigũ. M̄ũ yũre wedeya: ¿Niipẽ niyeru wasogũre maĩ netõnũcãgari? jĩyigũ.

⁴³ Simón yũyigũ:

—Yũ t̄gũeñarĩ, pairõ wapamógũ acabõnoãrigũre, jĩyigũ.

Jesús jĩyigũ:

—M̄ũ diamacũrã yũ.

⁴⁴ Jesús numiõrẽ ñña, Simónrẽ jĩyigũ:

—M̄ũ atigorẽ ññaña. Yũ m̄yũya wiip̄ sããatiawũ; m̄ũ yũre oco d̄po coseãdare n̄eatidutirawũ. Atigopẽ yaco ocomẽna yẽe d̄porire pũuri tii, cooya róañarõmena tuucosẽyo. ⁴⁵ M̄ũ yũre ãñudutigũ, yũ wasopũrore õp̄uriawũ. Atigopẽ yũ sããjearipũ, maĩrẽmena yẽe d̄porire õp̄uduriyo m̄ena. ⁴⁶ M̄ũ yã dupurũre use r̄opecoriawũ. Atigopẽ yẽe d̄porip̄re sitiaãñure r̄opecoyigo. ⁴⁷ Teero tiigũ, yũre t̄oyã: Cooyã p̄e ñañarẽ tiirere acabõnotoayo. Cooyã biiro tiirẽmena bayirõ maĩrere ãñooyã. ãp̄ p̄erogã ñañarẽ tiirere acabõnogũ, p̄erogã maĩrere ãñoĩ, jĩyigũ.

⁴⁸ Too síro coore jĩyigũ:

—M̄ũ ñañarẽ tiirere acabõnotoaa.

⁴⁹ Cũm̄ena yaaduirã cãmerĩ sãĩñãnũcãyira:

—¿Noã niĩ ãni ñañarẽ tiirere acabõgũ?

⁵⁰ Cũrẽpe numiõrẽ jĩyigũ:

—M̄ũ padeojĩgõ, netõnénoãrigopũ p̄tũãã. Õseniremẽna p̄tũawagoã, jĩyigũ.

Jesurẽ tiápurrã numiã

8 Too síro Jesús niipetire macãrĩ, pacamacãrĩ, metã-macãrĩgãp̄ wãanetõyigũ. ãñurẽ queti Cõamacũ dutirẽ basocãp̄re niãdarere wedeyigũ. Cũ buerã

† Malaquías 3.1.

doce cūūrē bapacūtiyira. ² Sīquērā numiáca cūūrē bapacūtiyira. Cūā Jesús wātīā cōānorira, diaré netōnénorira numiā niyira. Sīcō María, cūā “Magdalena” jīīgō, siete wātīā cōānorigo niyigo. ³ Apegó Juana niyigo. Coō manū Cuza wāmecūtiyigū. Cūū Herodeyere dutibosagū niyigū. Apegó Susana niyigo. Āpērā paū numiā cūā cūorémēna tiápuyira.

Ote wéēbategūmena queoré

⁴ Paū basocá peemacārī macārā Jesuré īñarā jeayira. Jesús cūā paū neārī īñagū, cūū wācūrēmena ate queoré wedeyigū:

⁵ —Sīcū basocū oteréperire wéēbategū wāayigū, wiáro jīīgū. Cūū wéēbategū, sīquēñeperi maapū ñaacūmuyiro. Basocá teeré cūtiyōjāyira. Minipōná teeré yaapetijāyira. ⁶ Sīquēñeperi ūtāyepapū ñaacūmuyiro. Mana, sīnijōāyiro, oco manijīrō. ⁷ Sīquēñeperi pota watoapū ñaacūmuyiro. Potape teemēna wiimūā, sījāyiro. ⁸ Sīquēñeperi ote ūseniri ditapū ñaacūmuyiro. Tee wii, cienperi dūcacūtiyiro, jīiyigū.

Teeré jīitoa, bayiró wedeseremēna: —Tūodūgáranō tūomasīādacua, jīiyigū.

“¿Deero tiigú queorémēna wedei?” jīirigū

⁹ Too síro cūū buerá cūūrē sāīñáyira:

—¿Deero jīidūgaro tiii mūū queorémēna wedearigū?

¹⁰ Cūārē jīiyigū:

—Tiatopū masīña maniriguere Cōāmacū dutiré mūāpūre niīādarere mūārē masīrī tiia. Āpērārē queorémēna wedenoā, yūū tiirére īñapacara, īñamasīrijāārō jīīgū; yēe maquērē tūopacára, tūomasīrijāārō jīīgū.

Ote wéēbategūmena queoré wedequēnorigū

¹¹ Yūū queorémēna wedearigū biiro jīidūgaro tiia: Cōāmacūye queti niīā oteréperi. ¹² Basocá tee quetire tūorá maapū ñaacūmuāreperibiro niicua. Cūā tūomīārigū wācūrēpū niirére Satanás ati, ēmapetijāqui, cūā teeré padeorī jīīgū, Cōāmacū netōnérī jīīgū.

¹³ Āpērā tee quetire āñurō ūseniremēna tūorá ūtāyepapū ñaacūmuāreperibiro niicua. Cūā nūcōrī maniréyucū tiiróbiro niicua. Padeorucūmi, cūārē ñañarō wáari, padeodújācua. ¹⁴ Āpērā tee quetire tūorá pota watoapū ñaacūmuāreperibiro niicua. Tūopacára, atibúreco maquēpere bayiró wācūcua; pee cūodūgácu; atibúreco ūsenirere bayiró wācūcua. Tee niipetire cāmotájācu tee quetire. Cūā dūcamanireyucū tiiróbiro niicua. ¹⁵ Āpērā tee quetire tūorá ūseniri ditapū ñaacūmuāreperibiro niicua. Cūā āñurō tūonūñūse, Cōāmacū booró diamacū tiidūgácu. Cūārē ñañarō wáari, teero wācūtutujācua. Cūā pee dūcacūtiyucū tiiróbiro niicua.

Sīāwócorigamēna queoré

¹⁶ Basocá sīāwócorigare sīāāri siro, cōmerūmēna búatoricua; cūā cānirō docapū dūporicua. Ūmūārōpū

péocua, toopú sāāwarare āñurō bóearo jīirā. ¹⁷ Tee tiiróbirora tīatopū basocá masīña maniriguere masīnoādacu. Bauhéropū niirécā baurocá masīnoādacu.

¹⁸ Teero tiirā, mūā tūorére āñurō tūonūñūseya. Āñurō tūonūñūseranorē Cōāmacū nemoró masīrē ticogūdaqui. Tūodūgáheranorē cūā “tūomasīā” jīimiriguere ēmajāgūdaqui, jīiyigū.

Jesús paco, cūū baira jearigū

¹⁹ Jesús paco, cūū baira cūū niirōpū jeayira. Basocá paū niirī, cūū pūtopū jeamasīyira. ²⁰ Toopú niirira Jesuré wedeyira:

—¡Coe! Mūū paco, mūū baira soperé jeapūcāyira. Mūūrē īñadūgaayira, jīiyira.

²¹ Jesús yūūyigū:

—Cōāmacūye quetire tūo, cūū dutirére tiirā, cūārā yūū paco, yūū baira niīya, jīiyigū.

Jesús wīnoré, ocoturíre nūcūārī tiirigū

²² Sicabūreco Jesús cūū buerámēna dooríwūpū mūāsāyigū.

—Jāmū atitaró iinīñapū, cūū jīirī, tīāwanūcāyira.

²³ Cūā tīāwari, Jesús cānijōāyigū. Tiitaropūre wīno bayiró wéēcūtiyiro. Teero tiiró, ocoturí pāabatesāyiro. Duadiariquiro wāayiro. ²⁴ Teero wáari īñarā, Jesús pūto wāa, cūūrē wācōrārā, jīiyira:

—¡Ūsārē buegú, ūsārē buegú! ¡Marī duadiarapū tiara!

Jesús wūmūñūcā, wīnoré, ocoturíre nūcūārī tiiyigū.

Netōjōāyiro. Nūcūājōāyiro. ²⁵ Cūārē jīiyigū:

—¿Mūā padeoré deero wāamīto?

Cūā cui, īñamanijōārā, cāmerī wedeseyira:

—¿Noānó niigariye āni, wīnoré, ocoturíre dutigú? Tee cūū dutiri, yūūjā, netōñūcāria, jīiyira.

Gerasa macū wātīā cūogūye queti

²⁶ Too síro Gerasa ditapū tīājeayira. Tiidita Galilea dita apeniñapú niicu. ²⁷ Jesús maanūcārī, too pūtogā niirī macā macū cūū pūto atiyigū. Wātīā cūogū niyigū. Suti yoari sāñariyigū. Wiipú niiriyigū. Diarirare cūūre coperipū niisodeaatiyigū. ²⁸⁻²⁹ Pee peti wātī basocūre ñeejāyigū. Basocá cūūye wāmorīrē, cūūye dūporire cōmedárimēna siatúmiyira. Siatúpacari, cūūpe wéetajāyigū. Wātī cūūrē basocá manirōpū wáari tiirucūyigū. Jesuré īñagū, acaribí, cūū pūto ñicācoberimēna jeacūmujeayigū. Jesús wātī cūūpūre niigūrē witiwadutiyigū. Cūūpe bayiró acaribíremēna jīiyigū:

—Jesús Cōāmacū ūmūāsepe niigū macū, yūūre potocōrijāña. Mūūrē bayiró sāīā: Yūūre ñañarō netōrī tiirijāña, jīiyigū.

³⁰ —¿Deero wāmecūti mūū? jīiyigū Jesús cūūrē.

Wātīā cūūpūre sāāwarira paū niirī: —Legión tūāmecūtia, jīiyigū—. ³¹ Ūsārē niiditidiari coperū cōadiocorijāña, jīi bayiró sāiyira.

³² Ūtāgūpū paū yesea yaanucūyira. Wātīā bayiró sāiyira:

† Ejército romanopūre seis mil surara niyira sica legiónpūre.

—Cúãpurre sããwama, jĩyira.

—Teerora tiyá, jĩyigu Jesús.

³³ Cúũ teero jĩĩrã, basocúpurre niiãrira witiwa, yeseapurre sããwayira. Yeseape opatãdipũ cõtũcõtũbuawa, opataropũ ñaacoñuã, duajõãyira.

³⁴ Teero wáari ññarã, yesea coterí basoca cuic-ocõtũayira. Cúãya macã macãrãrẽ, cãpũrĩpũ macãrãrẽ teerẽ wedeyira. ³⁵ Cúã wederi t̃orã, “¿deero wáayiri?” jĩ ññarã wáayira. Jesús p̃topũ jeara, wãtĩã witi-noãrigure cũũ p̃to duiiri ññayira. Cũũ suti sãña, ãñurõ wedesejãyigu sũcã. Tee niipetirere ññarã, cuiyira.

³⁶ Wãtĩã witinoãrigure netõnerĩ ññãrira jearãre wedeyira. ³⁷ Niipetira Gerasapũ niirã bayirõ cuira, Jesuré “wáagũa” jĩyira. Teero tiigũ, Jesús doorĩwũpũ m̃ãsãyigu p̃tũawagũdũ. ³⁸ Wãtĩã witinoãrigũ cũũrẽ bayirõ sãĩmiyigu:

—Yũcã m̃ũmenena wáagũda, jĩĩmiyigu.

Jesús cũũrẽ jĩyigu:

³⁹ —Mũyã wiipũ p̃tũawã, Cõãmacũ m̃ũũrẽ ti-iariguere wedegũ wáaya.

Cũũ wáa, niipetiro tiimacãpũ Jesús cũũrẽ tiiriguere wedeyigu.

Jairo macõye queti; Jesuyáro sutiró padeñárigoye queti

⁴⁰ Jesús tĩãjeari, basocã ñseniremena cũũrẽ bocayira. Niipetira cũũrẽ yuera tiyira. ⁴¹ Judíoa neãrĩ wii dutirá menamacũ toopũ niyigu. Cũũ wãmecũtiyigu Jairo. Cũũ Jesús p̃to ati, jeacũmu, bayirõ sãĩyigu:

—Jãmũ yáa wiipũ, jĩyigu.

⁴² Sícõrã põnacũtiyigu doce cũmarĩ c̃ogõ. Diago tiyigo.

Jesús cũũ p̃topũ wáari, paũ cũũrẽ tuunũseyira. ⁴³ Cúã watoapũ sícõ numiõ niyigo. Doce cũmarĩ beti niirẽ teero niirucujãyiro. Paũ coore ñcotipacari, netõrĩyiro. ⁴⁴ Jesús sucubĩrope wáa, cũũyaro sutiró yapaũ padeñáyigo. Coõ padeñãrĩã, coõ diaré máata bũũncãjõãyiro. ⁴⁵ Jesús sãĩñãyigu:

—¿Noã yũũre padeñãĩ?

Niipetira: —Padeñãria, jĩyira.

Teero tiigũ, Pedro jĩyigu:

—Ûsãrẽ buegũ, paũ m̃ũũrẽ tuunũũsera tiyã.

⁴⁶ Jesús jĩyigu:

—Sícõ yũũre padeñããto. Coore yũũ tutuaremena netõrĩ tiiãtũ, jĩyigu.

⁴⁷ Coõ deero dutimasĩhẽgõ, ñapõpigora, Jesús p̃to ati, ñicãcoberimena jeacũmuyigo. Niipetira t̃ocõropũ coõ deero tiigõ padeñããriguere wedeyigo. Coõ máata netõãriguecãrẽ wedeyigo. ⁴⁸ Jesús coore jĩyigu:

—Yáa wedego, m̃ũũ padeojĩgõ, netõnénoãrigopũ p̃tũãã. Ûseniremena p̃tũawagoã, jĩyigu.

⁴⁹ Cũũ coomena wedesegũ tiirĩ, sícũ Jairoya wii macũ jeayigu.

—Mũũ macõ diajõããwõ méẽ. Buegũre nocõrõrã potocõduya, jĩyigu.

⁵⁰ Jesús teerẽ t̃o, Jairore jĩyigu:

—Wãcũpatirijãña; diamacũrã padeoyã. Mũũ macõ netõjãgõdaco.

⁵¹ Tiwiipũ jeagũ, ãpẽrãrẽ sããwadutiriyigu. Pedro, Santiago, Juan, coõ pacũsũmũã dícũre sããwadutiyigu.

⁵² Niipetira bayirõ utira tiyira. Jesús cũũrẽ jĩyigu:

—Utirijãña. Coõ diarico; cãnigõ tiicõ.

⁵³ Cúãpe cũũrẽ buijãmiyira, coõ diaariguere masĩjĩrã.

⁵⁴ Jesús cooya wãmorẽ ñee, bayirõ wedeseremena jĩyigu:

—Wĩmagõ, wũmũncãña.

⁵⁵ Yeeripũna coejõã, máata wũmũncãyigo. Jesús: —Coore yaarẽ ecayã, jĩyigu.

⁵⁶ Coõ pacũsũmũã ññamanijõãyira. Jesús ãpẽrãrẽ wededutiriyigu teero wáariguere.

Jesús cũũ buerãre wededuticorigue

9 Jesús cũũ buerã docere néõyigu. Cúãrẽ tutuarere, dutirere ticoyigu. Teemena wãtĩãrẽ cõã, diarãre netõnémasĩrĩ tiyigu. ² “Cõãmacũ dutirẽ basocãpurre niiãdacu” jĩrere wedera wáaya; diarecũtirare netõnerã wáaya”, jĩ ticocoyigu. ³ Cúãrẽ jĩyigu:

—Mũã wãara, apeyenó néewarijãña. Tuurĩtuarigu, wasopo, pugue, niyeru, suti wasoãdare néewarijãña.

⁴ Mũã wiipũ jeara, tiimacãpũ mũãrẽ niãdaro jeatuaro p̃tũãcũmuña. ⁵ Apemacãpũre mũãrẽ ñeedũgaheri, tiimacãrẽ netõjõãña. Toorẽ netõwãra, tiimacã maquẽ dita mũãye d̃poripũ túaariguere páabatecũña. Teero tiirã, mũã “atimacã macãrã wapa c̃oõyã” jĩrã tiiãdacu, jĩyigu.

⁶ Cúã wãajõãyira. Wáa, Jesuyẽ ãñurẽ quetire wedeyira. Diarecũtirare netõnéyira.

Herodes Jesús tiirere t̃orígue

⁷ Herodes Galilea dita dutigũ niipetire Jesús tiirere wedeseri t̃ooyigu. Teerẽ t̃ogũ, deero jĩĩmasĩriyigu. Sĩquẽrã “Juan masãjĩyĩ” jĩyira. ⁸ Æpẽrã “Elías bauãjĩyĩ” jĩyira. Æpẽrã “tĩatopũ macãrã profetas menamacũ masãjĩyĩ” jĩyira. ⁹ Herodepe jĩyigu:

—Yũũrã Juanyã dupure páatadutiwũ. Too docare ¿noã niigari cúã nocõrõ wedesegũ?

Teero tiigũ, Herodes Jesuré ññadũgamiyigu.

Jesús cinco mil ñmũãrẽ yaarẽ ecarígue

¹⁰ Jesús beserira coe, wedeyira cúã tiiãriguere. Too síro Jesús cúã dícũre s̃owáyigu Betsaida macãpũ.

¹¹ Basocãpe t̃ojãyira. Teero tiirã, cũũrẽ ñũũwáyira. Jesús cũũrẽ bocañe, “Cõãmacũ dutirẽ basocãpurre niiãdacu” jĩrere wedeyigu. Diarecũtirare netõnéyigu.

¹² Ñamicapũ niirĩ, cũũ buerã doce cũũ p̃to wáa, cũũrẽ jĩyira:

—Basocãre “nocõrõrã niiã” jĩñã. P̃togã niirẽ macãrĩpũ, cãpũ niirẽ wiseripũ yaarẽ, cãnirõ ãmaãrã wãaaro. Ænopũ macã manirõpũ niiã, jĩyira.

¹³ —Mũã cũũrẽ yaarẽ ecayã, jĩyigu.

—Ûsã sicamoquẽñepã pã, wai p̃uarãrã c̃oã. ¿Ûsã cúã niipetirare yaarẽ sãĩbosãra wãaro booite? jĩyira.

¹⁴ Ñmũã dícũre bapaqueori, cinco mil watoã niyira. Jesús cũũ buerãre jĩyigu:

—Basocãre sicapõnarẽ cincuenta duidutiya.

¹⁵ Cúã teerora niipetirare duidutiyira. ¹⁶ Jesús tee sicamoquẽñepa pãrẽ, wai puarãrẽ née, ãmũãsepũ ññamũõco, Cõãmacũrẽ ãsenire tico, pũatãã, cũũ buerãre basocãpũre batodutigũ ticoyigũ. ¹⁷ Niipetira yaa, yapijõãyira. Yaatoaari siro, doce piseri cúã yaadũaariguere seesãyira.

Pedro Jesuré “mũũ Cõãmacũ beserigũ niiã” jĩrigue

¹⁸ Sicabũreco Jesús cũũ sesaro Cõãmacũmena wedesegũ tiyigũ. Cũũ buerã cũũmena niyira. Cũãrẽ sãñĩáyigũ:

—¿Basocã “¿noã niĩ cũũ?” jĩĩ yũũre?

¹⁹ Cũãpe yũũyira:

—Sĩquẽrã mũũrẽ “Juan basocãre wãmeõtiri basocũ niiqui” jĩĩya. ãpẽrã “Elías niiqui” jĩĩya. ãpẽrã “tĩatorũ macãrã profetas menamacũ masãrigũ niigũ niiqui” jĩĩya, jĩĩyira.

²⁰ —¿Mũãte “¿noã niĩ?” jĩĩ yũũre? jĩiyigũ.

Pedro yũũyigũ:

—Mũũ Cõãmacũ beserigũ Cristo niiã, jĩiyigũ.

Jesús cũũrẽ sãããdarere wederigue

²¹ —Teerẽ ãpẽrãrẽ wederijãña, jĩiyigũ Jesús—. ²² Yũũ niipetira sõwũrẽ bayirõ ñãñarõ netõrõ niirõ tiĩadacu. Bũtoã dutirá, paiarẽ dutirá, Moisés jóarigue buerã yũũre boorĩadacua. Sããdutiĩadacua. Cũã teero tiipacãri, itiãbũreco siro masãgũdacu.

²³ Niipetirare jĩiyigũ:

—Sĩcũ yũũre padeó, nũnũdũgãgũno cũũ boorõ tiidũgãrenorẽ tiidũjããrõ. Basocã cũũrẽ ñãñarõ jĩĩpacari, yũũre tũonũnũsearo. Teerẽ tiigũ, búrecoricõrõ curusare apagũ tiirõbiro niigũdaqui. ²⁴ ãpĩ sããrẽre cuiũgũno yũũre “masĩria” jĩĩgũ pecamerũ wãagũdaqui. ãpĩpẽ yũũre “masĩã” jĩĩ, teewapamena cũũrẽ sããrĩ, yũũmena catirucujãgũdaqui. ²⁵ Sĩcũ atibũreco maquẽ niipetirere wapatãpacũ, cũũ yeeripũnarẽ tiidiõri, cũũ cũorẽ dee tiĩadare niiricu. ²⁶ Sĩcũ bobogũno yũũre “masĩã” jĩĩdũgahegũre, yẽe buerẽ maquẽrẽ “padeóã” jĩĩdũgahegũre yũũcã cũũrẽ “masĩrigã” jĩĩgũdacu. Yũũ niipetira sõwũ yũũ asibatẽremena, yũũ Pacũ asibatẽremena, ãngeleamena pũtũaatigũdacu. Pũtũaatigũ, yũũre bobosãrĩrigũre yũũcã cũũrẽ bobosãricu; yũũre “masĩria” jĩĩrigũre yũũcã “cũũrẽ masĩria” jĩĩgũdacu.

²⁷ Yũũ aterẽja diamacũrã jĩĩã: Sĩquẽrã ãnopũ niirã cúã diaadari sũguero, Cõãmacũ dutirẽ cũãpũre niĩadare atiri ñããdacua, jĩiyigũ.

Jesús baurẽcũtĩre wasorigue

²⁸ Teerẽ cũũ wederi siro, sica semana netõrĩ, Jesús ãtãgũpũ Cõãmacũmena wedesegũ mũãwayigũ. Tiigũpũ wãagũ, Pedro, Santiago, Juanrẽ néewayigũ.

²⁹ Cõãmacũmena wedeseri, cũũya diapóã baurẽ wasojõãyiro. Cũũye suti ãñũrõ butirẽ, bayirõ capemóre wãayiro. ³⁰ Puarã ãmũã cũũmena wedeseyira. Moisés, Elías niyira. ³¹ Asibatẽremena bauãyira. Jesús diaadarere, Cõãmacũ jĩĩrirobirora Jerusalẽnpũ cũũrẽ wãaadarere wedeseyira. ³² Pedro, cũũ menamacãrã

wũgoã pũninetõpacari, ññayira. Wãcã, Jesús asibatẽrere, cũũmena nucũrãrẽ ññayira. ³³ Jesumẽna niĩãrira wãara tiirĩ, Pedro ãñũrõ wãcũripacũ, cũũrẽ jĩiyigũ:

—Ûsãrẽ buegũ, marĩ ãnopũ niirĩ, ãñũnetõjõãã.

Itiãwiigã tiicó; sicawĩgã mũũya wii, apewĩgã Moiséya wii, apewĩgã Elĩaya wii tiicó, jĩĩmiyigũ.

³⁴ Cũũ wedesegũ tiirĩra, õme diĩati, cúãrẽ tuubiãtocojãyiro. Cũãrẽ õme tuubiãri, cuijõãyira. ³⁵ Õme watoapũ sĩcũ wedeseri tũoyĩra:

—Ãni yũũ macũ yũũ beserigũ niĩ. Cũũrẽ tũoyã, jĩiyigũ.

³⁶ Wedeseari siro, Jesús sĩcũrã niyigũ sãã. Teebũrecorire cũũ buerã cúã ññariguere ãpẽrãrẽ wederiyira mẽna.

Jesús wãtĩrẽ wĩmagũpũre niĩãrigũre cõãwionecorigue

³⁷ Apebũrecope ãtãgũpũ niĩãrira diijeãri, paũ basocã Jesuré bocayira. ³⁸ Sĩcũ cúã watoapũ niigũ bayirõ bũsũrõmena Jesuré wedeseyigũ:

—Ûsãrẽ buegũ, mũũrẽ bayirõ sããã: Yũũ macũrẽ ññagũ atiya. Sĩcũ niigũ niĩ. ³⁹ Wãtĩ cũũpũre niigũ ñee, acaribĩri tiii. Ñaacũmu, tũnumecũ, soboturi tiirucuí. Cũũrẽ ñãñarõ netõrĩ tiii. Duudũgãrii. ⁴⁰ Mũũ buerãre “cõãwionecobosaya” jĩĩmiãwũ. Cõãmasĩriawã, jĩiyigũ.

⁴¹ Jesús cúãrẽ jĩiyigũ:

—Mũã yũũre padeorĩdojãã; ñãñarã niiã. Yũũ mũããmena yoari niirucujãrĩcãrẽ, padeorĩbocu. ¿Nocõrõ yoari mũããmena põõtẽõgũdari yũũ? Mũũ macũrẽ ãnopẽ néeatia, jĩiyigũ.

⁴² Wĩmagũ cũũ pũto wãari, wãtĩ cũũrẽ ñaacũmu, bayirõ tũnumecũrĩ tiyigũ. Cũũ teero tiirĩ, Jesús wãtĩrẽ witiwaduti, wĩmagũrẽ netõnẽ, cũũ pacũre wiyayigũ.

⁴³ Niipetira basocã Cõãmacũ pũtĩ macũ peti tiieñorere ññamanijõãyira.

Jesús cũũrẽ sãããdarere wedenemorigue

Niipetira niipetire cũũ tiĩariguere ññamanijõãrĩ, cũũ buerãre jĩiyigũ:

⁴⁴ —Yũũ aterẽja diamacũrã jĩĩã; acabõrijãña: Yũũ niipetira sõwũ ãpẽrãpũre ticonogũdacu, jĩiyigũ.

⁴⁵ Cũãpe cũũ jĩĩãrigũre tũomasĩriyira. Cõãmacũ cúãrẽ tũomasĩhẽrĩ tiyigũ mẽna. Cũã Jesuré “wedequẽnoña” jĩĩdũgapacara, cuira, jĩĩriyira.

¿Nii pũtĩ macũ niĩ?

⁴⁶ Jesús buerã “¿nii marĩ watoare nemorõ pũtĩ macũ niĩ?” jĩĩ wedesenũcãyira. ⁴⁷ Jesús cúã wãcũrẽre ññamasĩyigũ. Teero tiigũ, sĩcũ wĩmagũrẽ cũũ pũto nũcõ, ⁴⁸ cúãrẽ jĩiyigũ:

—Sĩcũ “yũũ Jesuré mãã; teero tiigũ, ãni wĩmagũrẽ boca mãĩgũda” jĩĩ wãcũboqui. Cũũ teero wãcũgũ, cũũrẽ mãĩgũ, yũũcãrẽ mãĩgũ tiii. Yũũre boca mãĩgũ, yũũre ticodiocorigũcãrẽ mãĩgũ tiii. Mũã watoapũ búri niigũ cũũrã niĩ pũtĩ macũ, jĩiyigũ.

Marĩrẽ cãmotáhegũ marĩrẽ tiápugũ niĩ

⁴⁹ Juan jĩiyigũ:

—Ûsãrẽ buegú, sícũ mũũ wãmemena wãtĩãrẽ cõãwionecori iĩããwũ. Cũũ marĩ menamacũ mee ni-iãwĩ. Teero tiirã, cũũrẽ cãmotãawũ, jĩimiyigũ.

⁵⁰ Jesupé cũũrẽ yũuyigũ:

—Cãmotãrijãña. Marĩrẽ cãmotáhegũ marĩrẽ tiápugũ niĩ, jĩiyigũ.

Jesús Santiagore, Juanrẽ tutirigue

⁵¹ Jesús ãmũãsepũ mũãwaadare niatiri, cuiro manirõ “Jerusalénrũ wãagũdũ” jĩigũ, quẽnonũcãiyigũ. ⁵² Cũũ sũguero ãpẽãrẽ ticocoyigũ. Cũã wãa, Samaria dita ni-irĩ macãrũ jeamiyira, cũũ jeaadarore quẽnoãdara. ⁵³ Ti-imacã macãrãpe Jerusalénrũ Jesús wãari iĩnarã, cũũrẽ ñeedũgariyira. ⁵⁴ Cũã teero tiirĩ iĩnarã, cũũ buerã Santiago, Juan jĩiyira:

—Ûsã Òpũ, cũãrẽ sãããdara, ¿ãmũãse macã pecamerẽ diiatidutiri boogãri? Profeta Elías teero ti-iyigũ, jĩiyira.

⁵⁵ Jesús cũãrẽ iĩña, tutiyigũ:

—Mũã wãcũrẽ Espiritu Santo wãcũrẽ tioré mee niã.

⁵⁶ Yũũ niipetira sõwũ basocãre ñãñarõ tiigú atiriwũ; cũãrẽ netõnégũ atigũ tiiwũ, jĩiyigũ.

Too síro apemacãpũ wãajõãyira.

Jesuré nũnũdũgãmimiraye queti

⁵⁷ Cũã maarpũ wãari, sícũ basocú Jesuré jĩiyigũ:

—Noo mũũ wãaro yũũ mũũrẽ nũnũgũda. Mũũ buegú niidũgaga.

⁵⁸ Jesús cũũrẽ yũuyigũ:

—Wãicũra cãnirẽ tutiri cõoõya. Minipõnã põnacũtĩre sutiri cõoõya. Yũũ niipetira sõwũpeja cãnirõ cõoria, jĩiyigũ.

⁵⁹ Jesús ãpĩrẽ: —Jãmũ yũũmena. Mũũrẽ yũũ buegú niirĩ boogã, jĩiyigũ.

Cũũpe yũuyigũ:

—Õpũ, yũũ pacũ diari siro, yaatõagũrũ, mũũmena wãagũda sũcã, jĩimiyigũ.

⁶⁰ Jesús cũũrẽ jĩiyigũ:

—Yũũre padeohéra diarirapũ tiirõbiro niitoaya. Cũã basiro cãmerĩ yaaáro. Mũũpe Cõãmacũ dutirẽ basocãrũre niãdarere wedegũ wãaya, jĩiyigũ.

⁶¹ ãpĩpé jĩimiyigũ:

—Ûsã Òpũ, yũũ mũũrẽ nũnũgũda, mũũ buegú niidũ-gagũ. Yãa wii macãrãrẽ “wãagũ tiia” jĩigũ wãasũgue-ma.

⁶² Jesús cũũrẽ jĩiyigũ:

—Sícũ cũũ paderẽre padepacũ, apeyenõ wãcũgũ, ãñurõ tiirĩqui. “Cõãmacũ dutirẽre tiigũda” jĩipacũ, apeyenõ wãcũgũ, dee tiigũdũ niiridojãĩ, jĩiyigũ.

Jesús setenta y dos basocare wededutigũ ticocorigue

10 Too síro Jesús ãpẽãrẽ setenta y dos beseyigũ. Cũãrẽ pũarãcõrõ dícu ticocoyigũ. Niipetire macãrĩrũ cũũ wãaadaropũ cũũ sũguero ticocoyigũ.

² Cũãrẽ wedeyigũ:

—Pacũ peti yũũre padeoãdara niicua. Pũarãgã yéere wedeadarapeja niĩya. Teero tiirã, Cõãmacũrẽ ãpẽãrẽ yéẽ maquẽrẽ wedera wãaadarare bayirõ sãĩñã. ³ Mũã wãaya. Yũũ mũãrẽ quiorõpũ ticocogũ tiia corderoare yãiwa watoarpũ ticocogũ tiirõbiro. ⁴ Mũã wãara, wa-sopo, niyeru sããriipo, sapatu apebã néewarijãña. Maarũ pũtuãncã, ãpẽãmẽna wedeserijãña. ⁵ Mũã wiipũ sããwara, tiwiĩ macãrãrẽ ãñudutira, jĩisũgueya: “Cõãmacũ mũãpũre ãñurõ niirecũtĩre ticoaro”. ⁶ Tiiwiĩ macãrã ãñurõ niirecũtĩrere cõoãtã, mũã ãñudutire teerora wãaadacu. Cũã ãñurõ niirecũtĩrere cõoriatã, teero wãaricu. ⁷ Mũã jeaari wiira pũtuãya. Cũã yaarere, cũã sĩnirere cũãmena yaa, niijãña. Paderãno cũã paderẽmena wapatã, yaamasĩya. Apeyẽ wiseripũ niirã wãarijãña.

⁸ Mũã macãrũ jeari, too macãrã bocari, cũã ecarere yaaya. ⁹ Tiimacãrũ diarecũtirare netõnẽña. “Cõãmacũ dutirẽ marĩpũre niãdare jeaatitoaa” jĩi wedeya cũãrẽ.

¹⁰ Apetõ tiirã, apemacãpũ jeari, too macãrã bocari-bocua. Teero tiirĩ, macã decopũ wãa, biiro jĩĩña:

¹¹ “Mũãya macã maquẽ dita ãsãye dũporipũ túaariguere páabatecõãã. Mũã wapa cõorere ãñorã, teero tiia”, jĩĩña. Cũãrẽ jĩinemoña: “Mũã aterẽ masĩña: Cõãmacũ dutirẽ mũãpũre niimiãdare jeaatitoamiãyu”, jĩĩña. ¹² Yũũre tũoyã: Cõãmacũ basocãre wapa tiãdari bũreco jeari, tiimacã macãrãrẽ Sodoma macãrãrẽ ti-irĩro nemorõ ñãñarõ tiinõãdacu, jĩiyigũ.

Jesuré padeohére macãrĩ macãrãye queti

¹³ Jesús apeyẽ macãrĩ macãrãrẽ jĩiyigũ:

—Bõaneõrã niã mũã Corazín, Betsaida macãrĩ macãrã. Yũũ tutuaremena tiieñoriguere iĩnarira ni-ipacara, wasoridojãã. Tiro, Sidón ^{††}macãrĩrũ yũũ ti-ieñõãtã, máata tee macãrĩ macãrã cũã ñãñarẽ tiirere wãcũpati, wasotõabojiya. Cũã wãcũpatirere ãñorã, wãcũpatire suti [‡]sãña, nitĩrũ duibojiya. ¹⁴ Cõãmacũ cũũ basocãre wapa tiãdari bũreco jeari, Tiro, Sidón macãrã nemorõ mũãpũre ñãñarõ tiigũdaqui. ¹⁵ Mũã Capernaum macãrã “Cõãmacũ pũtorũ ãñurõ mũãwaadacu” jĩi wãcũmicu. Wãaricu. Pecamerũ dii-waadacu, jĩiyigũ.

¹⁶ Cũũ buerãre wedenemoyigũ:

—Mũã buerere tũogũno yũũre tũogũ tiii. Mũãrẽ boohégũno yũũre boohégũ tiii. Yũũre boohégũno yũũre ticodiocorigũcãrẽ boohégũ tiii, jĩiyigũ Jesús.

†† Tiro, Sidón macãrã apeyẽ macãrĩ macãrã nemorõ ñãñanetõjõãrã niiyira Jesús niiritore. ‡ Wãcũpatire sutire yoomẽna suare suti niiyiro.

† 2 Reyes 1.9-16.

Jesús ticocorira setenta y dos coerígue

¹⁷ Jesús ticocorira setenta y dos useniremena coerá, jiiyira:

—Ūsā Ōpū, wātīcā ūsā m̄m̄ wāmemena dutiri, ūsā dutiobirora tiāwā, jiiyira.

¹⁸ Jesús cūārē jiiyigu:

—Satanārē b̄p̄o wāyoro tiiróbiro ūm̄h̄asep̄m̄ ūaadi-atiri iñawū. ¹⁹ Ym̄ m̄ārē tutuarere ticotoawm̄, āñārē, cutiapare c̄tapéoarō jiiyigū; niipetire Satanás tutuarere netōnc̄āārō jiiyigū. M̄h̄ā teerē tiirí, m̄ārē merēā wāar-icu. ²⁰ Wātīā m̄h̄ā dutiobirora tiiré d̄ic̄are usenirijāñā. Cōāmacū p̄tor̄m̄ m̄h̄ā wāme “jóatunorira niā” jiiyirí, useniña, jiiyigu.

Jesús cū Pac̄re usenire ticorigue

²¹ Toorá Jesús Espiritu Santo usenire ticorémēna cū Pac̄re jiiyigu:

—Pac̄m̄, m̄m̄ ūm̄h̄ase, atiditá Ōpū niā. “Ūsā mas̄inetōnc̄āā” jiiārē m̄m̄yere mas̄irí tiiría; wīmarā tiiróbiro m̄m̄yere mas̄id̄ugarapere teerē mas̄irí tiia. Teerē m̄m̄ teerora wāari boocú. Teero tiigú, m̄m̄rē usenire ticoa, jiiyigu.

²² Too síro basocápere jiiñemoyigu:

—Ym̄ Pac̄m̄ niipetire mas̄irere ym̄re ticowí. Cū c̄s̄c̄rā ym̄ niirec̄tirere mas̄irí. Ym̄pecā s̄c̄c̄rā cū niirec̄tirere mas̄irí. Ym̄ mas̄irere ticonorā cūārē mas̄icua, jiiyigu.

²³ Cū bueráre iñā, cū sesarore jiiyigu:

—M̄h̄āpeja ym̄ tiirere iñajirā, useniā. ²⁴ Ym̄re t̄uoyá: Pac̄m̄ profetas, teero biiri ōpārā m̄h̄ā iñarere iñad̄ugamiyira. Iñaririra niwā. M̄h̄ā t̄uorere t̄uod̄ugamiyira. T̄uoririra niwā, jiiyigu.

Samaritanoāȳm̄ āñugú

²⁵ S̄ic̄m̄ Moisés jóarigue buegú w̄m̄m̄nc̄āyigu. Jesurē merēā ym̄ri boogú, s̄āñāyigu:

—Basocáre buegú, ¿ym̄m̄ ñeenó tiigúdari, catiré petihére b̄uad̄ugágu? jiiyigu.

²⁶ Jesús cūārē ym̄yigu:

—¿Moisére dutiré cūriguer̄m̄ deero jóanoito? ¿M̄m̄ teeré buegu, deero t̄uoi? jiiyigu.

²⁷ Cūpe ym̄yigu:

—Biiri jóanoā: “Cōāmacū marí Ōp̄rē mañā. Niipetire m̄m̄ yeerip̄namena, m̄m̄ tutuaremena, m̄m̄ wāc̄urémēna cūārē mañā. M̄m̄ basiro mañrō tiiróbiro-ra āp̄rācārē mañā”, jiiā, jiiyigu.

²⁸ Jesús cūārē jiiyigu:

—M̄m̄ diamacū peti ym̄m̄. M̄m̄ teeré tiigú, catiré petihére b̄uagúdacu.

²⁹ Cūpe “ym̄ Moisére dutiré cūriguere tiipetía” jii wāc̄ud̄ugagū s̄āñāyigu:

—¿Noā niī “āp̄rācārē mañā” jiiñorā? jiiyigu.

³⁰ Jesús atequetimēna ym̄yigu:

—S̄ic̄m̄ Jerusalén niārigū Jericóp̄m̄ búawagu tiyigu. Maarp̄ wāari, yaarēpira cūārē ñee, cū neewarere ēmajā, sutiré tuuwénejā, páas̄ic̄cū, wāajōyira. ³¹ S̄ic̄m̄

pai tiimapé búawagu tiyigu. Wāa, cūārē iñab̄m̄, aperopé sodea, netōjōyigu. ³² Cū siro levita basoc̄m̄ toop̄ra jeayigu. Cūc̄ā cūārē iñā, aperopé sodea, netōjōyigu. ³³ S̄ic̄m̄ samaritanoāȳm̄ tiimap̄ra búawagu tiyigu. †Cūārē iñā, bóaneō iñagū, ³⁴ cū p̄-top̄m̄ jea, cū c̄mirē vinomena cose, usemenā ucoti, suti caserimena d̄d̄m̄ tiyigu. Túajea, cū pesarigu burro sotoarp̄m̄ néerepo, néejōyigu. Basocā wāara c̄nirí wiip̄m̄ cūārē néjea, coteyigu. ³⁵ Apeb̄ureco cū wāadari s̄guero, p̄aqui niyeruqui néewioneco, tiwií dutiḡure ticogū, jiiyigu: “Cūārē āñurō coteya. M̄m̄ cūārē cotegū, m̄m̄ye niyerumena tiñemórí, nemoatigū, wapatiḡuda”, jiiyigu.

³⁶ Jesús s̄āñāyigu:

—¿Niipé yaarēpira c̄mituariḡure mañirí?

³⁷ Cūpe ym̄yigu:

—Cūārē bóaneō iñariḡupe, jiiyigu.

—M̄m̄cā teerora tiigú wāaya, jiiyigu Jesús.

Jesús Marta, Maríaya wiip̄m̄ niirigue

³⁸ Cū maarp̄m̄ wāara, sicamac̄ḡap̄m̄ jeayira. S̄ic̄m̄ Jesurē boca, c̄nirí ticoyigo. Coo wāmec̄tiyigo Marta.

³⁹ Coo bayio wāmec̄tiyigo María. Coo Jesús wedeserere t̄uogó, cūye d̄pori p̄toḡap̄m̄ duiyigo.

⁴⁰ Martape pee paderé c̄oj̄iḡō, bayiró wāc̄yigo. Coo Jesús p̄to wāa, jiiyigo:

—Ōp̄m̄, ym̄ bayio padedujāyo. ¿M̄m̄ teeré iñarii? Ym̄re tiip̄udutiya, jiiyigo.

⁴¹ Jesús coore ym̄yigu:

—Marta, m̄m̄ pee tiirere bayiró peti wāc̄j̄ā;

⁴² sicawāmerā up̄tí maquē niā. María āñurē petire beseyo. Āp̄rā teerē ēmamas̄icua, jiiyigu.

Cōāmac̄rē s̄āñrē

11 Sicab̄ureco Jesús aperopé Cōāmac̄mēna wedesegū tiyigu. Wedesetoari, s̄ic̄m̄ cū buegú jiiyigu:

—Ūsā Ōp̄m̄, Juan cū buerere n̄n̄r̄ārē Cōāmac̄mēna wedeserere bueyigu. M̄m̄cā ūsārē bueya, jiiyigu.

² Jesús ym̄yigu:

—M̄h̄ā Cōāmac̄mēna wedesera, biiri jiiñā: Ūsā Pac̄m̄ ūm̄h̄asep̄m̄ niigú, m̄m̄rē quioniremena padeoáda.

M̄m̄ dutiré ūs̄ap̄re niādare jeaaro.

Ūm̄h̄ase mac̄rā m̄m̄ booré d̄ic̄are tiicúa; atib̄ureco mac̄rācā teerora tiáro.

³ Ūsārē búrecoric̄rō yaarē ticoya.

⁴ Niipetira ūsārē ñañarō tiirare ūsā acabóa. Teero tiigú, m̄m̄cā ūsā ñañarē tiirere acabóya.

Jiiñc̄āsārenorē c̄motáya.

Ūsārē ñañarō wāari jiiyigū, netōneña, jiiñā, jiiyigu.

⁵ Jesús jiiñemoyigu:

—Apetó tiigú, s̄ic̄m̄ m̄h̄ā tiiróbiro niigú cūyā wedeḡm̄ wiip̄m̄ ñami decop̄m̄ wāa, jiiñboqui: “Yāa wedegū, itíaga p̄a ym̄re wasoya. ⁶ Ym̄ menamac̄m̄ aperopé wāagū yā wiip̄m̄ jeaawí. Cūārē ecaré c̄oríga”,

† Judíoa samaritanoārē sūna niyira. Cū c̄merí tiip̄uriyira.

jĩboqui. ⁷ Āpĩpé wii popearɸ ɸɸboqui: “Yɸɸe potocórijãña. Sope biajãnoãwũ. Yɸɸ põnamena ɸɸ cãnirõpɸ cãnigé tiia. Mɸɸrê wũmɸnɸcã, ticogɸ wáamasĩriga”, jĩboqui. ⁸ Yɸɸe tɸoyá: Cũyɸa wedegɸ niipacari, wũmɸnɸcã, ticogɸ wáariqui. Potocõnemorijããrõ jĩgũ, wũmɸnɸcã, cũyũ boorécõrõ ticogɸ wáaqui.

⁹ Yɸɸe tɸoyá: Múãcã Cõãmacũrê sãĩñá. Sãĩrĩ, cũyũ mũãrê ticogũdaqui. Āñurêre ãmaãrã tiirõbirora sãĩrucújãña. Sãĩrucújãrã, bɸããdadacu. “Sope pãõña yɸɸe” jĩgũ tiirõbiro sãĩdúrijãña. Sãĩdúheri, “jáɸ” jĩgũdaqui. ¹⁰ Sãĩgũno cɸogũdaqui. Āmaãgũno bɸagũdaqui. “Pãõña” jĩgũno pãõnogũdaqui.

¹¹ Mũã põna yaarê sãĩrĩ, ẽtãpere ticoricu. Wai sãĩrĩ, ãñarê ticoricu. ¹² Cãrêquẽ diye sãĩrĩ, cutiapare ticoricu. ¹³ Mũã ñañarê tiirã niipacara, mũã põnarê ãñurêre ticomasĩã. Marĩ Paçũ ẽmɸãseɸɸ niigũpe nemorõ ãñurê ticomasĩqui. Cũyũrê sãĩrãrê Espĩritu Santore ticogũdaqui, jĩyigɸ.

Jesurê “Satanás tutuaremena wãtĩãrê cõãqui” jĩ wedesãrigue

¹⁴ Jesús wãtĩrê cõãwionecogɸ tiyigɸ. Wãtĩ basocũre wedeseheri tiyigɸ. Cũyũ witiwaari siro, basocũ wedesejõãyigɸ. Teerê basocã ñãamanijõãyira. ¹⁵ Sĩquẽrã jĩyira: —Āni wãtĩãrê dutigũ Beelzebú tutuaremena wãtĩãrê cõãwionecoi, jĩmiyira.

¹⁶ Āpẽrã “¿niirõrã cũyũ Cõãmacũ ticodiocorigɸ niirã?” jĩrã, cũyũrê Cõãmacũ sĩcũrã tiimasĩrere tiieñodutimiyira. ¹⁷ Jesupé cũã wãcũrere masĩjĩgũ, cũãrê jĩyigɸ:

—Sĩcadita macãrã sĩcãrõmẽna niihẽrã, cũã basiro cãmerĩquẽrã, tiidita macãrã petijõãcua. Sicawĩ macãrã sĩcãrõmẽna niihẽrã, cũãcã petijõãcua. ¹⁸ Satanás cũyũrê padecoterare cõãwionecori, cũyũ dutirê petijõãdadacu. Mũã yɸɸe “Beelzebú tutuaremena wãtĩãrê cõãwionecoqui” jĩã. ¹⁹ Teero jĩãtã, mũã buerere nɸnɸrã wãtĩãrê cõãwionecora, ¿noã tutuaremena cõãwionecogari? Cũãrê sãĩñãrã wáaya. Mũã wisirere cũã ẽñoãdadacu. ²⁰ Yɸɸ Cõãmacũ tutuaremena wãtĩãrê cõãwionecojĩgũ, ateré mũãrê wedea: Cõãmacũ dutirê basocãpɸre niãdare jeatoaa.

²¹ Sĩcũ tutuagɸ pee besumena cũyũa wiire coteri, cũyũyere merẽã tiirĩcua. ²² “Ate pee besumena ãñuniãdadacu” jĩ wãcũpacari, ãpĩ nemorõ tutuagɸ ati, cũyũrê netõnɸcãqui. Cũyũyere besure ẽma, cũyũyere nẽe, cũyũ menamacãrãrê batojãqui, jĩyigɸ.

Jesús jĩnemoyigɸ:

²³ —Yɸɸe boohégɸ yɸɸe ñãatutigɸ niirã. Yɸɸe tiĩpuhegɸ yɸɸe nɸnɸdugãrãre cãmotãgɸ niirã.

Wãtĩ basocũpɸre coesãwarigue queti

²⁴ Wãtĩ basocũpɸre niãrigɸ witiwagɸ, basocã manirõpɸ wáayigɸ cũyũ niãdaro ãmaãgũ. Bɸariyigɸ. Bɸarĩ, “yɸɸ witiatirirõpɸ coesãwagũda sũcã” jĩ wãcũyigɸ. ²⁵ Jeagɸ, joaári wii, ãñurõ quẽnoãrĩ wii tiirõbiro bɸajeáyigɸ basocũpɸre. ²⁶ Too síro wáa, siete wãtĩã cũyũ nemorõ ñañarãrê “atiya múãcã” jĩyigɸ. Cũã

niipetira basocũpɸre sããwa, niyira. Basocũpe cũã teero tiirĩ, nemorõ ñañarõ netõyigɸ, jĩyigɸ.

Jesús ɸsenire maquẽrê wederigue

²⁷ Jesús teerê wedeseri, sĩcõ numiõ basocã paɸ wa-
toarɸ niigõ bayirõ bɸsũrõmena cũyũrê wedeseyigo:
—Mũãrê põnacũti masõrigo ãñurõ ɸsenico, jĩyigo.

²⁸ Jesupé coore jĩyigɸ:

—Nemorõ ɸsenicua Cõãmacũ wedesere tɸo, cũyũ dutirêre tiirãpeja, jĩyigɸ.

Jesurê tiieñodutimirigue

²⁹ Jesús cũyũ pɸto paɸ peti neãrã tiirĩ, wedesenɸcãyigɸ:

—Mũã atitõ macãrã ñañarê tiirã niã; Cõãmacũ sĩcũrã tiimasĩrere ñãadugacu. Jonás tiirĩgue tiirõbiro niirê dírcũre ñããdadacu. ³⁰ Nĩnive macãrã cũyũ tiirĩguere ñãarigue tiirõbiro mũã yɸɸ niipetira sõwũ tiirêre ñããdadacu. ³¹ Saba dita macãrã õpõ yoaro macõ atiyigo Salomón masĩrere tɸogõ atigo. Mũãpe ãnopũ Salomón nemorõ masĩgũrê tɸorê peti tɸojãã. Teero tiigũ, Cõãmacũ cũyũ basocãre wapa tiĩãdari bɸreco jeari, mũã coo tiirõbiro tɸorĩrigue wapa mũãrê pecameɸ cõãgũdaqui. ³² Nĩnive macãrãcã Jonarê tɸorã, wãcũpati, wasoyĩra. Mũãpe ãnopũ Jonás nemorõ masĩgũrê tɸorê peti tɸojãã. Teero tiigũ, Cõãmacũ cũyũ basocãre wapa tiĩãdari bɸreco jeari, mũã cũã tiirõbiro tɸorĩrigue wapa mũãrê pecameɸ cõãgũdaqui.

Sĩãwõcoriga

³³ Basocã sĩãwõcorigare sĩããrĩ siro, bauherõpɸ dɸporiya; moocũricua. Teero tiirõno tiirã, ẽmɸãrõpɸ pẽoyã, toopũ sããjearã ñããrõ jĩrã. ³⁴ Capeari mũãye õpũyĩrê sĩãwõcoriga tiirõbiro niã. Mũã capeari ãñurĩ, ãñurõ ñããdadacu; ãñurõ tɸomasĩãdadacu; ñãñããtã, ñãarĩcu; tɸomasĩricu. ³⁵ Ateré tɸomasĩrõ booa: Mũã “ãñurõ ñãã” jĩpacara, ãñurõ ñãaribocu. ³⁶ Mũã ãñurõ ñãa, ãñurõ tɸomasĩdugara, ãñurõ tɸomasĩãdadacu. Sĩãwõcoriorõpɸ niirã tiirõbiro ãñurõ ñããdadacu, jĩyigɸ.

Jesús Moisés jóarigue buerã tiirêcũtire, fariseo basoca tiirêcũtire wederigue

³⁷ Jesús wedeseari siro, sĩcũ fariseo basocũ cũyũa wiipɸ yaadutigɸ sɸowáyigɸ. Jesús sããwa, yaagũdɸ jeanuãyigɸ. ³⁸ Fariseo basoca cũã yaaadari sũguero, cũã ñecũsũmũã tiimũãatiriguere padeorã, wãmocose-toa, yaayira. Jesupé cũã tiirucũrobiro tiirĩyigɸ. Fariseo basocũ cũyũ teero tiirĩ ñãgũ, ñãamanijõãyigɸ. ³⁹ Marĩ Ōpũ cũyũrê jĩyigɸ:

—Mũã fariseo basoca ãpẽrã ñãacorõpɸ díccũ ãñurõ tiia. Baparĩ sotoãpɸ díccũ coseãrigue tiirõbiro niã. Popearɸre mũã ãpẽrãyere ẽmaré, apeyé ñañarê dadanetõjõãã. ⁴⁰ Mũã tɸomasĩrĩdojãã. Sotoã maquẽrê tiirĩgũra popea maquẽcãrê tiirĩgũ niirã. ⁴¹ Mũã popearɸ ãñurã niidugara, bóaneõrãrê ticoyã. Teerê tiirã, popearɸ coserã tiirõbiro niãdadacu.

⁴² 'Bóaneōrā niiā múā fariseo basoca. Múā oteré metāgārē "menta", "ruda" wāmecūtire, teero biiri ni-
ipetire yaaré sitiaāñúre tiirénorē seenéō, opaquerī ti-
icú. P̄amóquēñequērī c̄worá, sicaquē Cōāmacūwiiṙ
néewa, "ȳm Cōāmacūrē ticoré niiā" j̄iī, pairé ticocu.
Teero tiipacára, diamacū maquērē tiiría; Cōāmacūrē
maīría. Múā oterére cūūrē ticorucurobirora tee ḥṙtí
maquēcārē tiiró booa.

⁴³ 'Bóaneōrā niiā múā fariseo basoca. Múā neāré wis-
erip̄re s̄guero maquē duiréṙm díc̄m duid̄gaa. Macā
decor̄m quioníremena añudutiri booa.

⁴⁴ 'Bóaneōrā niiā múā Moisés jóarigue buerá, teero
biiri múā fariseo basoca. Tiiditórepira niiā. Múā masā-
coperi bauhére coperi tiiróbiro niiā. Teecoperi sotoa
basocá netōwára, popear̄m bóarere masīriya, j̄iīyiḡm.

⁴⁵ S̄ic̄m Moisés jóarigue buegú j̄iīyiḡm:
—Basocáre buegú, m̄m teeré j̄iīḡm, ḡsācārē ñañarō
j̄iīḡm tiigá.

⁴⁶ Jesús cūūrē j̄iīyiḡm:
—Bóaneōrā niiā múā Moisés jóarigue buerácā.
Āpērārē tiipōtēōña manirére tiidutía. Teeré tiiduti-
pacara, múāpe tiiría.

⁴⁷ 'Bóaneōrā niiā múā. Múā profetaye masācoperi so-
toar̄m añurē wiserigā tiin̄cōā. Cūārēna múā
ñec̄s̄m̄m̄ s̄iāyira. ⁴⁸ Cūā s̄iāriguere múā tiirémēna
"c̄j̄m, masīā; añunetōjōāā" j̄iīrā tiia. Cūā s̄iāyira; múāpe
wiserigā tiin̄cōā.

⁴⁹ 'Cōāmacū cūūrē masīrémēna j̄iīyiḡm: "Ȳm profetare,
yēe maquērē wedeadarare ticocoḡda. S̄iquērārē s̄iāā-
dacua, Āpērārē ñañarō tiid̄gára, cūā wáaro n̄n̄hā-
dacua", j̄iīyiḡm. ⁵⁰ Teero tiirá, atibúreco n̄cār̄m̄ pro-
fetare s̄iān̄cāyira. Paure s̄iāyira. Múā atitó macār̄m̄
cūā teero tiiriguere wapa c̄woa. ⁵¹ Abelre †s̄iāriguere
tēe Zacariare †s̄iāriguere múā wapa c̄woa. Zacariare
s̄iāyira Āñurí Tatia s̄iāwaro p̄tor̄m. Ȳm ateréja dia-
macúrā j̄iīā: Múā atitó macār̄m̄ cūā teero tiiriguere
wapa c̄woa.

⁵² 'Bóaneōrā niiā múā Moisés jóarigue buerá. Múā
"āpērā Cōāmacūye queti jóaripūrē buerijāārō" j̄iī
wācūcu. Teero wācūpacara, tiipūrē añurō bueria. Tiipū
maquērē masīd̄garare cāmotájāā, j̄iīyiḡm.

⁵³ Jesús wáari, Moisés jóarigue buerá, teero biiri
fariseo basoca bayiró cúayira. Pee cūūrē s̄iīñā po-
tocón̄cāyira. ⁵⁴ Cūūrē merēā ȳm̄ boomíyira, wedesāā-
da j̄iīrā.

Jesús fariseo basoca j̄iīditoremēna buerére wederigue

12 Basocá paṙ peti Jesús p̄tor̄m neāyira. Paṙ ni-
ij̄rā, cāmerí c̄tadiyóyira. Jesús cūūrē buerá díc̄re
wedēsuḡeyiḡm:

—Fariseo basocaye pā púuri tiirére t̄omasírō booa.
Tee j̄iīditoremēna padeoré niicu. ² Bauhérop̄m niiré
bauádacu. Īñahērōp̄m tiiré masīnoādacu. ³ Teero tiirá,
ñamip̄m āpērā t̄ohérop̄m j̄iīrigue niipetira t̄ocórop̄m
wedenoādacu. Wii popear̄m yayiórop̄m j̄iīrigue wii so-
toar̄m niipetira t̄ocórop̄m bayiró b̄s̄rómēna wede-
noādacu.

¿Noārē cuiro booi?

⁴ 'Múā ȳm̄ menamacārā, ȳm̄re t̄woyá: Basocáre
s̄iārārē cuirijāña. Múāye ḡp̄m̄r̄rē s̄iāāri siro, múārē
deero tii masīricua. ⁵ Ȳm̄ múārē "¿niipére cuiro booi?"
j̄iī wedeḡda: S̄ic̄m̄ díc̄m̄ múā catirére petiri tii,
pecameṙcārē cōāmasī. Ȳm̄re t̄woyá: Cūūrē docare
cuiya.

⁶ 'P̄haquígā niyeruquirigāmena sicamoquēñerā
minipōnāgā s̄iīnōā. Cūā wapamanípacari, Cōāmacūpe
cūācōrōrē t̄ñan̄n̄sei. ⁷ Múāye póarire "noquē pee ni-
iā" j̄iīmasīj̄āqui. Teero tiirá, cuirijāña. Múā paṙ
minipōnā nemoró wapacūtira niiā.

Basocá ĩñacorop̄m "Jesucristore padeóa" j̄iīrigue

⁸ 'Ȳm̄re t̄woyá: Basocá ĩñacorop̄m s̄ic̄m̄ ȳm̄re "padeóa"
j̄iīḡrē ȳm̄ niipetira sōw̄cā ángelea ḡm̄hāse macārā
ĩñacorop̄m "ȳm̄re padeogúra niī" j̄iī wedeḡda.

⁹ Basocá ĩñacorop̄m s̄ic̄m̄ ȳm̄re "cūūrē padeogú mee ni-
iā" j̄iīḡrē ȳm̄cā ángelea ĩñacorop̄m "ȳm̄re padeogú
mee niī" j̄iīḡda.

¹⁰ 'S̄ic̄m̄ niipetira sōw̄rē ñañarō wedesepacari, Cōā-
macū acabóḡdaqui. Espiritu Santore ñañarō
wedesseripereja, acabóriqui.

¹¹ 'Āpērā múārē wedesāādacua. Judíoa neāré wis-
erip̄m, queti beserí basoca p̄tor̄m, dutirá p̄tor̄m
múārē néewari, "¿deero ȳm̄adari; deero j̄iīadari?" j̄iī
wācūhērārā wáawa. ¹² Múā wedeseadarere Espiritu
Santo múārē masīrī tiigúdaqui, j̄iīyiḡm Jesús.

Basocú pee c̄woḡye queti

¹³ S̄ic̄m̄ basocá watoar̄m̄ niiḡm̄ Jesurē j̄iīyiḡm:
—Basocáre buegú, ḡsā pac̄m̄ diaḡm̄ cūūr̄m̄ guere ȳm̄
sōw̄m̄ c̄woquí. "M̄m̄ baiyére ticoya", j̄iībosaya cūūrē.

¹⁴ Jesús cūūrē j̄iīyiḡm:
—Ȳm̄ múārē queti beserí basoc̄m̄, múāyere batoḡm̄
atiriḡm̄ mee niiā, j̄iīyiḡm.

¹⁵ Basocáre j̄iīyiḡm:
—Añurō tiiyá. Apeyeré boonemósarij̄ārō booa. Múā
c̄woré, pairó niipacaro, múārē catiré ticonemoricu,
j̄iīyiḡm.

¹⁶ Cūūrē wācūrémēna ate queoré wedeyiḡm.
—S̄ic̄m̄ pee apeyé c̄woḡm̄ niiyiḡm. Cūūrē ditap̄re pee
ote d̄c̄ac̄utiyo. ¹⁷ Cūūrē wācūyiḡm: "¿Deero tiigúdariye
ȳm̄? Ate oteré d̄c̄care ĩñanorō maniā". ¹⁸ Cūūrē basiro
j̄iīyiḡm: "Biirō tiigúda: Ȳm̄ yaaré ĩñanore wiserire wee-
batédioco, nemoró pacawiseri tiigúda. Tee wiserip̄m ni-
ipetire ote d̄c̄care, apeyé ȳm̄ c̄worére ĩñanoḡda.

¹⁹ Túajea, ȳm̄ basiro j̄iīḡda: 'Peec̄marí maquē niiā-
dare ĩñanotoaa. Teero tiigú, yeerisā, boseyā, s̄iīni, ḡseni
tiigúda', j̄iī wācūmiyiḡm. ²⁰ Cōāmacū cūūrē j̄iīyiḡm:
"M̄m̄ t̄omasír̄idoj̄āā. Mecūā macā ñamirā diajōāḡ-
dacu. M̄m̄ ĩñanorigue āpērārē p̄t̄āadacu", j̄iīyiḡm.

²¹ Teerora wáaa s̄ic̄m̄ Cōāmacūrē wācūhēḡm̄ cūūrē niī-
darere seenéō c̄woḡre. Cōāmacū ĩñacorop̄re
bóaneōḡm̄ peti niiqui, j̄iīyiḡm.

Cõamacũ cũũ põnaré cotequi

²² Jesús cũũ bueráre jĩiyigũ:

—Teero tiigú, múãrê ateré wedea: Múã niirecutirere wãcũpatirijãña. “¿Ñeenó yaaadari; ñeenó sãñaadari marí?” jĩ wãcũpatirijãña. ²³ Marí catirépe yaaré nemoró wapacutía. Maríye õpũũripe suti nemoró wapacutía. ²⁴ Minipõná maquẽrê wãcũña ména. Cũã oteriya. Oteré dũca seeríya. Yaaré ññanore wiseri cõoricua. Teero cõorípacari, Cõamacũ cũãrê yaaré ticoqui. Múãpe minipõná nemoró wapapacánetõñcãã. ²⁵ Múã bayiró wãcũpatira, bũcãñemoricu. ²⁶ Múã teero wãcũpatipacara, tee búri niirére tiimasíria. Teero tiimasíripacara, ¿deero tiirá pee wãcũpatii?

²⁷ ‘Coori macãncũ maquẽrê wãcũña. Tee booró wicú. Paderipacaro, suti suaripacaro, suti ãñurê sãñarê tiiróbiro baua. Teero biipacari, yũũ ateré jĩã: Salomón suti ãñurê peti sãñapacũ, coorire sĩcãrĩbíriyigũ.

²⁸ Sicabũrecora tee catia; apébũreco sñiãriaguepũ boea; too síro sóejãnoã. Cõamacũ teecorire ãñurê suti sãñaró tiiróbiro baurí tiii. Nemoró múãpereja ãñuró cotequi. Múã péerogã padeoré cõorá niiã. ²⁹ Múã yaaadarere, múã sñiãdarere wãcũpatirijãña. ³⁰ Niipetire dita macãrã Cõamacũrê padeohéera tee niipetirere wãcũpatiya. Marí Pacũ ãmũãsepũ niigú múã boorénorê masítoai mée. ³¹ Múãpe Cõamacũ dutiré múãpũre niãdarere boosũguéya. Teero tiirí, múãrê dũsarére ticogũdaqui.

Apeyé ãmũãsepũ niiré

³² ‘Múã yáara oveja tiiróbiro niiã. Múã pacũ niiripacara, cuirijãña. Múã Pacũ cũũ dutiré múãpũre niãdarere múãrê jeari bootóai mée. ³³ Múã cõorére dúa, bóaneõrãrê ticoya. ãmũãse maquẽ Cõamacũye niãdarere padeya. Teero tiirí, ãmũãse maquẽ múã wapátare petirícu. ãmũãsepũ múãye niiré petiría. Toopũre múãyere yaamasíricua. Butuacã teeré túamasíricua. ³⁴ ãmũãsepũ múãye niirí, Cõamacũye dícare wãcũãdacu.

Jesús “múã ãñuró yueya” jĩirigue

³⁵ ‘Múã ãñuró quẽno, suti sãña, sñãwócoriga sñã, yuerá tiiróbiro niiña. ³⁶ Padecotera ãñurá tiiróbiro tiyá. Cũã õpũ wãmosíari bosebũreco wáarigũ pũtũajeagũ, sũorí, máata páõsõnecoadã jĩrã, cotecua. ³⁷ Padecotera ãñurá cũãrê dutirére tiirucúcu. Teero tiirá, cũã õpũ pũtũajeari, ãsenicua. Yũũ ateréja diamacũrã jĩã: Cũã õpũ basirora cũãrê yaaré batogũdũ quẽnogũdaqui. “Yaaadara jeanuãña” jĩ, cũãrê batogũdaqui. ³⁸ Ñami deco, bóeri, cũũ pũtũajeari, cũũ dutirére tiirá, ãseniãdacua. ³⁹ Wii õpũ “tii hora niirí, yaarépigũ jeagũdaqui” jĩ masígũ, cãñiríboqui. Cũũya wiire páõsãrĩ jĩigũ, cãmotáqui. ⁴⁰ Múãcã ãñuró yueya. Múã wãcũhẽritabe, yũũ niipetira sõwũ pũtũaatigũdacu, jĩiyigũ.

Pũarã dutibosaramena queoré

⁴¹ Pedro sãñáyigũ:

—Ësã Òpũ, ¿mũũ teeré Ësã dícare wedegũ tiirí, o niipetirare wedearíte? jĩiyigũ.

⁴² Jesús queorémena yũũyigũ:

—Sĩcũ ãmũ ãñuró masígũ cũũ õpũyere ãñuró dutibosagũ niiqui. Múã cũũ tiiróbiro niiña. Cũũ õpũ aperopũ wáagũ, cũũrê jĩiqui: “Yáa wii macãrãrê búrecoricõrõ yaaré ticoya”, jĩiqui. ⁴³ ãñuró dutibosagũ cũũrê dutiariguere tiirucúqui. Teero tiigú, cũũ õpũ coerí, ãseniqui. ⁴⁴ Yũũ ateréja diamacũrã jĩã: Cũũ ãñuró tiiré wapa cũũ õpũ niipetire cũũ cõorére dutibosagũ sõnecogũdaqui. ⁴⁵ Æpĩpé “yũũ õpũ máata coeríqui” jĩ wãcũgũ, ñañaró tiiquí. Padecotera ãmũãrê, numiãrê ñañaró tiinũcãqui. Boseya, sñi, cũmujãqui. ⁴⁶ Cũũ õpũ cũũ wãcũhẽritabe, coegũdaqui. Cũũ dutiariguere tiiririgũ wapa bayiró ñañaró tiigũdaqui. Cõamacũrê padeohéera cõãriropũ cũũrê cõãgũdaqui.

⁴⁷ Æpĩ dutibosagũ cũũ õpũ boorére masípacũ, ãñuró quẽno, ññacoriyigũ. Cũũ dutiariguere tiiriqui. Teero tiigú, bayiró tãnanógũdaqui. ⁴⁸ Æpĩpé cũũ õpũ boorére masĩhẽgũ, boohérenorê tiijãqui. Teero tiigú, péerosãñuró tãnanógũdaqui. Pee masíre ticonogũ nemoró wapásenogũdaqui. Teero biiri “nemoró ãñuró tiigũdaqui” jĩinogũ nemoróã “teero tiiró booa” jĩinogũdaqui.

Jesuré padeoré wapa cãmerí tuudũcáwaadacua

⁴⁹ Yũũ atibũrecomũ basocã ñañarê tiirére cõãgũ atiwũ ñañarére sóecõãrõ tiiróbiro. Mecũtígãrê basocã ñañarê tiirére cõãnoãrirapũ niirí tiitóadũgamiga ñañarére sóecõãrê tiiróbiro. ⁵⁰ Yũũre ñañaró netõrõ niiró tii ména. Yũũ ñañaró netõãdarere wãcũgũ, bayiró wãcũpatia. ⁵¹ “Atibũrecomũre ãñuró niirecutire maquẽrê néeatigũ tiiquí”, ¿jĩ wãcũí múã yũũre? Teeré néeatigũ mee tiiwũ. Cãmerí tuudũcáwarere néeatigũ tiiwũ. ⁵² Mecũãmena sicamoquẽñerã sicawíi macãrã cãmerí tuudũcáwaadacua. Ítĩãrã pũarãmena ññadũgariadacua. Pũarã ññãrãmena ññadũgariadacua. ⁵³ Pacũ macũména ññadũgarigũdaqui; macũ pacũména ññadũgarigũdaqui. Paco macõména ññadũgarigodaco; macõ pacoména ññadũgarigodaco. Mañecó coo macũ ñmõmõména ññadũgarigodaco; macũ ñmõ mañecõména ññadũgarigodaco, jĩiyigũ Jesús.

Atibũreco wáarecutire

⁵⁴ Jesús basocãre jĩinemoiyigũ:

—Oco ñiimũãatiri, “oco peaadaro tia” jĩã. Múã jĩĩãrirobirora oco peaa. ⁵⁵ Muĩpũ bayiró asimũãatiri, “mecũã cũmããdaro tia” jĩã. Múã jĩĩãrirobirora cũmãã. ⁵⁶ Múã tiiditórepira niiã. Atiditã maquẽ, teero biiri ãmũãse maquẽ ññarã, “biro wáaadacu” jĩimasíã. Teero masípacara, atitó wáarepere ññarã, “biro jĩidũgaro tia” jĩimasíridojãã.

Mũũrê wedesãgũdũre “quẽnocó” jĩĩña

⁵⁷ ‘Múã basiro diamacũ maquẽrê besemasíõ booa. ⁵⁸ Sĩcũ mũũrê wedesãgũ queti beserõpũ néewaboqui. Múã wáarara, “máata quẽnojãco” jĩĩña. Quẽnohẽrĩ,

mæurē queti beserí basocæ pætopæ wéewagædaqui. Queti beserí basocæ surarapære wiya, cûþpe peresuwi-
ipæ sõnecogædaqui. ⁵⁹ Yæure tæoyá: Mæw wapatípeti-
hegæ, witiricu, jïiyigæ.

Jesús "múã niirecætirere wasoyá" jïirigæ

13 Teebærecorire sïquērã basocá Jesuré Pilato ti-
iríguere wedeyira:

—Galilea macãrã wáicæra sãã, Cõãmacÿrē ticoadara
tiirí, Pilato cûãrē sããdutiýigæ. Basocá diari, cûãye díi
wáicæraye díimena wéojõãýiro, jïiyira.

² Jesús cûãrē jïiyigæ:

—“Cûã sããnórira niijïrã, ãpërã Galilea macãrã nemoró
ñañaré tiiríra niijïya”, jïi wãcûcu múã. ³ Niiria. Yæure
tæoyá: Múã ñañaré tiirére wãcûpatihera, wasohéra,
múã niipetira cûã tiiróbiro diaadacu. ⁴ Siloé Wii ðmæári
wii jõédiari, dieciocho †diayira. “Cûã niipetira Jerusalén-
pæ niirira nemoró ñañaré tiiríra niijïya”, jïi wãcûbocu.
⁵ Niiria. Yæure tæoyá: Múã ñañaré tiirére wãcûpatihera,
wasohéra, múã niipetira cûã tiiróbiro diaadacu, jïiyigæ
Jesús.

Higueragæ dæcamanirigæ

⁶ Jesús cûã wãcûrémena ate queoré wedeyigæ:

—Sicû basocú cûþya ditapæ sicagú higueragæ
oterigæ cæoyigæ. “¿Dæcacætimito?” jïigû, ññagû
wáayigæ. Tiigupé dæcamaniýiro. ⁷ Tiidita coterí
basocære jïiyigæ: “Íñaña. Yæw atigú ‘dæcacæticu’ jïigû,
itiácûma ññagû jeamiã. Dæcamaniã. Tiiguré páat-
acõãjãña. Búri peti cãmotá nucûã”, jïiyigæ. ⁸ Tiidita
coterí basocære jïiyigæ: “Yæure dutigú, aticûmaré
nucõjïña ména. Yæw dita ãñurõ coacú, nuãtuñagûdæ ti-
ia ména. ⁹ Biiro tiirí, dæcacætibocu. Dæcamanirí docare,
páatacõãjãdutiwa”, jïiyigæ.

Jesús yeerisãri bæreco niirí, opamutíró niigórē netõnérigæ

¹⁰ Sicabæreco judíoa yeerisãri bæreco niirí, Jesús cûã
nearí wiipæ buegæ tiiyigæ. ¹¹ Toopé sícõ numió niyigo.
Wãtí coore dieciocho cûmarí opamutíró niirí tiiyigæ.
Diamacú nucûmasíriyigo. ¹² Jesús coore ñña, atidu-
tiyigæ.

—Mæw diarére netõnénotoaa, jïiyigæ.

¹³ Teero jïigÿrã, coore ñaapeóyigæ. Máata diamacú
jeaconæcãyigo. “Cõãmacÿ ãñunetõjõãgû niirí”, jïi,
æsenire ticoyigo. ¹⁴ Jesús yeerisãri bæreco niirí coore
netõnérí ññagû, tiwií dutigú cúayigæ. Basocáre jïiyigæ:

—Paderé bærecori seis bærecori niã. Teebærecorire
netõnédutiara atiya. Yeerisãri bæreco niirí, atirijãña,
jïiyigæ.

¹⁵ Jesús cûãrē yæuyigæ:

—Tiiditórepira niã múã. ¿Deero tiigári múã yeerisãri
bæreco niirí? Múãyagæ wecæ, múãyagæ burrore ãñurõ
tiirã, jõã, oco tãããdara wéewacu. ¹⁶ Atigó Abraham
pãrãmeõrē wãtí dieciocho cûmarí siatúarigobiro

cæoárigæ niãwí. Atigoré yeerisãri bæreco niipacari,
ãñugó wári tiiró booa, jïiyigæ.

¹⁷ Jesús teero jïirí tæorã, niipetira cûãrē ññatutira bo-
booro wáayira. Æpërã niipetira Jesús pee ãñurõ ti-
iẽnorere ññarã, æseniyira.

Mostazapemena queoré

¹⁸ Too síro Jesús jïiyigæ:

—Cõãmacú dutiré múãpære niãdarere ate queoré-
mena wedegæda. ¹⁹ Sicape mostazape tiiróbiro niã. Ti-
ipegãrē sícû basocú cûþya wesepæ néewa, oteyigæ. Ti-
ipe wii, bæcæáropæja, pairigæ yucægæ wáajãýiro.
Minipõná tiigú dæpæripæ põnacætíyira, jïiyigæ.

Pã púuri tiirémæna queoré

²⁰ Jesús wedenemoyigæ:

—Cõãmacú dutiré múãpære niãdarere ate queoré-
mena wedegæda. ²¹ Pã púuri tiiré tiiróbiro niã. Sícõ nu-
mió pã tiigódo itiápo harinapori pairí bapacarpæ
poosãyigo. Harinamena pã púuri tiirére wáoyigo, ni-
ipetire púuaro jïigõ, jïiyigæ.

Esahéri sopegã

²² Jesús Jerusalénpæ wáagæ, pacamacãrí, metã-
macãrígãpæ buenetõwayigæ. ²³ Sicû Jesuré sãñhãyigæ:
—Ësã Òpû, ¿Cõãmacú pæto wáaadara pæarãgã niirí?
Jesús yæuyigæ:

²⁴ —Yæure tæoyá: Pæw Cõãmacú pætopæ sããwadæ-
gaadacua. Sããwadægapacara, sããwamasíricua.
Sããwaro esahéri sopegã tiiróbiro niã. Sããwaro wisílo-
pacari, sããwaada jïirã, Cõãmacÿyere tiirucújãña,
jïiyigæ.

²⁵ Cûãrē jïinemoyigæ:

—Biarítono jearí, wii õpû wæmænæcã, sopepãmaré
biajãgÿdaqui. Too síro múã sopepæ niirã jïãdacu: “Ësã
õpû, pãõña æsãrē”. Cûþpe yæugædaqui: “¿Múã noã niirí?
Yæw múãrē masíriga”. ²⁶ Múãpe jïãdacu: “Marí
sícãrõména yaa, sîniwé; mæw æsãya macãpære
buenetõwæ”. ²⁷ Cûþpe yæugædaqui: “Masíriga. ¡Wáaya;
múã niipetira ñañaré tiirã niã!” jïigÿdaqui. ²⁸ Múã
cõãnoãrira ãpërãrē Cõãmacú Òpû niirórpæ niirí ññaã-
dacu. Abraham, Isaac, Jacob, niipetira profetare toopé
niirí ññarã, pûnisíra bacadiyó, utiadacu. ²⁹ Niipetiorpæ
macãrã Cõãmacú Òpû niirórpæ jeaadacua. Toopé cûþ-
mena yaadiadacua. ³⁰ Siquērã atitó macãrã búri niirã
too síropære æpætí macãrã niãdaciua. Æpætí macãrãpe
búri niirã niãdaciua, jïiyigæ.

Jesús Jerusalén macãrãrē maímírigæ

³¹ Toorã siquērã fariseo basoca jea, cûãrē jïiyira:

—Ånoré niirijãña. Herodes mæurē sããdægãwí.

³² Jesús cûãrē yæuyigæ:

—Herodes basocú ñañagÿrē ateré wedera wáaya: “
‘Búrecoricõrõ wãtãrē cõãwionecogæda; diarecætirere
netõnégÿda. Apebúrecope tiitúgæda’, jïãwí”, jïiña.

³³ Mecãã, apebúreco, ñamigã bóeari bæreco yæw
paderére peotjãgÿda ména. Tee petirí, Jerusalénpæ

† Portugués: dezoito.

wáaguda. Apemacāpú profetare diamasíña maniã, jĩiyigũ.

³⁴ Jesús Jerusalén macārārē wācūgũ, jĩiyigũ:
—Jerusalén macārā, múã profetare sīārā niĩã. Cōã-macũye wederare ũtāperimena déesīārā niĩã. Múãrē maĩgũ, pee peti néodũgamiwũ. Cārēquē coo pōnarē wũre docarũ néodcũrōbiro tiidũgamiwũ. Múãpe booríwũ. ³⁵ Teero tiirá, múãya macā cōjōããdacu. Yũũ ateré jĩĩ: Yũũre ĩñanemoricu; tée múã yũũre “ãni Cōã-macũ ticodiocorigũ ãñunetōjōãĩ” jĩĩrãpũ ĩñããdacu, jĩiyigũ.

Jesús sīcũ òpũũ docadũpógũre netōnérigue

14 Sicabũreco judíoa yeerisãri bũreco niirĩ, Jesús sīcũ fariseo basocũ Judíoare Dutirá Peti menamacũya wiirũ yaagũ jeayigũ. Tiiwĩ niirã Jesuré ãñurō ĩñacoteyira. ² Toorú sīcũ òpũũ docadũpógũ Jesús díamacũpũ niiyigũ. ³ Jesús Moisés jóarigue buerãre, fariseo basocare sãĩñáyigũ:

—¿Marĩ yeerisãri bũreco niirĩ, diarecutirare netōnemasĩnogari; o netōnemasĩña manigárite? jĩiyigũ.

⁴ Cũãpe yũũriyira. Jesús diagũre ñaapeó, netōnē, “wáagũa” jĩiyigũ. ⁵ Túajea, cũãrē jĩiyigũ:

—Múãyagũ burro, wecũ corerũ ñaasãrĩ, yeerisãri bũreco niipacari, múã máata néewionecocu.

⁶ Cũũ teero jĩĩrĩ, yũũmasĩriyira.

Bosebũreco boocónoãrirare wederigue

⁷ Fariseo basocũ boocónoãrira sũguero maquē duirépu bese, duiri ĩñagũ, Jesús cũãrē queorémēna wedeyigũ:

⁸ —Múãrē wãmosiari bosebũreco niirĩ boocóri, sũguero maquē duirépu duirijãña. Apetó tiigũ, múãrē boocóarigũ menamacũ peti jeaboqui. ⁹ Múãrē boocóarigũ ati, mũũrē “ãñirē mũũ duiró ticoya” jĩĩboqui. Mũũpe boborémēna niituripĩrōpũ duigũ wáabocu. ¹⁰ Teero tiigũ, mũũrē boocóri, niituripĩrōpũ jeanuãña. Mũũ teero tiirĩ ĩñagũ, mũũrē boocóarigũ jĩĩboqui: “Yũũ menamacũ, ãnosãñúrōpe jeanuãña”. Cũũ teero jĩĩrĩ, niipetira mũũmēna duirã padeorémēna mũũrē ĩñãã-dacua. ¹¹ Sīcũ cũũ basiro “ãpērã nemoró yũũre padeorĩ booa” jĩĩgũ búri niigũ tiinógũdaqui. Teero jĩĩhēgũperea Cōãmacũ ãpērãrē padeorĩ tiigũdaqui, jĩiyigũ.

¹² Jesús cũũrē boocóarigũre jĩiyigũ:

—Mũũ boseyagũdũ, mũũ menamacãrãrē, mũũ sōwũsũmũãrē, mũũ bairare, mũũya wederare, mũũya wii pũto macārã pee apeyé cõorãre boocóriãña. Mũũ cũãrē boocóri, cũãcã mũũrē boocócãmeãdacua. Cũã teero tiirĩ, mũũ tiarigue wapatĩro tiiróbiro pũtũãdacu. ¹³ Teero tiiróno tiigũ, mũũ bosebũreco tiigũ, bóaneõrãrē, posarirare, wãamasĩhērãrē, ĩñahērãrē boocóya. ¹⁴ Cũã mũũrē wapatĩmasĩricua. Teero tiigũ, Cōãmacũ mũũrē bayiró ẽsenire ticogũdaqui. Basocã diarira ãñurã masãri bũreco niirĩ, ãñurē ñeegũdacu, jĩiyigũ.

Boseyaremena queoré

¹⁵ Sīcũ cũãmēna duigũ Jesús jĩĩrēre tũogũ, jĩiyigũ:
—Cōãmacũ Òpũ niirōpũ yaadutigũ boocónoãrigũ bayiró ẽsenigũdaqui.

¹⁶ Jesús cũũrē queorémēna wedeyigũ:

—Sīcũ basocũ boseyagũdũ paũ basocãre boocóyigũ.

¹⁷ Niipetire quēnoãrepũ niirĩ, cũũrē padecotegũre wedegũ wáadutigũ. “Quēnoãrepũ niãwũ; yaara atiya’ jĩĩña”, jĩĩmiyigũ. ¹⁸ Cũã niipetirapũra “wãamasĩriga” jĩiyira. Niisũgũegũ jĩiyigũ: “Dita sãĩwũ. Tiiditare ĩñagũ wáagũdũ tiia. Teeré mũũrē dutigũre wedeya”, jĩiyigũ. ¹⁹ Āpĩ jĩiyigũ: “Wecũã pũamóquẽnerã sãĩwũ. Cũãrē ĩñagũ wáagũdũ tiia. Teeré mũũrē dutigũre wedeya”, jĩiyigũ. ²⁰ Āpĩ jĩiyigũ: “Yũũ mũmocũtijōããwũ. Teero tiigũ, wãamasĩriga”, jĩiyigũ. ²¹ Padecotegũ pũtũawa, cũũrē dutigũre cũã jĩĩariguere wedeyigũ. Dutigũ cúagũ, cũũrē jĩiyigũ: “Macã decopũ boyeromēna wáagũa. Bóaneõrãrē, posarirare, ĩñahērãrē, wãamasĩhērãrē sũoátiya”, jĩiyigũ. ²² Padecotegũ jeagũ, cũũrē jĩiyigũ: “Mũũ dutiariborora tiiãwũ. Duiré dũsajãã ména”, jĩiyigũ. ²³ Dutigũ cũũrē jĩiyigũ: “Maapãĩrũ wáagũa. Mũũ buajeãrãre duucũrō maniró sũoátiya, wii dadaaro jĩĩgũ. ²⁴ Yũũre tũoyã: Yũũ boocósũguerira yũũ boseyarere yaañaricua”, jĩiyigũ, jĩĩ wedeyigũ Jesús.

Jesuré mũũdũgãri, wisió niĩã

²⁵ Jesuré paũ basocã mũũrã tiiyira. Cũãrē cãmenũcã ĩña, jĩiyigũ:

²⁶ —Yũũ buerere mũũdũgũno yũũre bayiró maĩrō booa. Yũũre maĩpacũ, cũũ pacure, cũũ pacore, cũũ mũmoré, cũũ pōnarē, cũũya wederare, teero biiri cũũ catirere bayiró maĩgũno yũũ buegũ niimasĩriqui.

²⁷ Sīcũ “yũũ Jesuré padeogũja diajãbocu” jĩĩ cuigũno yũũ buegũ niimasĩriqui.

²⁸ ‘Sīcũ wii pairĩ wii tiãdari sũguero, cũũ sãĩãdarere quēnosũguéqui. Teero tiigũ, cũũ niyerũ cõorémēna “wii peotĩgũdacu” jĩĩmasĩqui. ²⁹ Quēnohégũ péero tiinũcã, peotĩmasĩriboqui. Cũũ peotĩheri ĩñarã, niipetira buijãbocua. ³⁰ “Cũũ wii tiinũcãmiãyi; peotĩmasĩriayi”, jĩĩbocua.

³¹ ‘Teero biiri sicadita macārã òpũ apeditã macārã òpũmēna cãmerĩsĩãgũ wãaadari sũguero, dui, ãñurō wãcũqui. “Yũũ diez mil suraramēna veinte mil surara cõogũmēna cãmerĩsĩãgũ wáagũ, ¿sĩcãrĩbĩgũdãri?” jĩĩ wãcũqui. ³² “Sĩcãrĩbĩricu” jĩĩgũjã, apeditã macārã òpũ yoaropũ niirĩrã, queti ticocoqui. “Marĩ ãñurō niirecutiãda jĩĩrã, ¿yũũ deero tiirĩ boogãri mũũ?” jĩĩcoqui. ³³ Teero tiirã, múãcõrō niipetire múã cõorere duudũgãhera, yũũ buerã niimasĩricu.

Móãmēna queoré

³⁴ ‘Móã ocãre yaari, ãñuniã. Móã ocãheri, nemo ocãri tiimasĩña manicú. ³⁵ Oterere ãñurō wiirĩ tiiricu. Cõãjãrō booa. Múã móã ocãherebiro niirijãña. Tũodũgãrano tũomasĩãdacua, jĩiyigũ.

Oveja ditirigumena queoré

15 Paꝛ romanuã õpũrẽ niyeru wapasébosari basoca, ãpẽrã ñañarẽ tiirã Jesús wederere t̃woáðara jeayira. ² Fariseo basoca, Moisés jóarigue buerã cũũrẽ wedepatiyira:

—Ñani ñañarẽ tiirãrẽ ñee, cẽãmena yaarucui, j̃iĩyira.

³ Jesús cẽãrẽ queorém̃ena wedeyigũ:

⁴—Cien oveja c̃uogú s̃icũ ditiri ññagũ, ¿deero tiigári cũũ? Noventa y nueveve c̃ãpũrũ cúũ, ditiarigũre ãmaãgũ wáaquí, tée b̃uagũrũ. ⁵ B̃ua, ãsenigũ, cũũ wãmuãrũ néerepoqui. ⁶ Wiirú coegú, cũũ menamacãrãrẽ, cũũya wii p̃uto macãrãrẽ s̃uocó, j̃iĩqui: “Yũũmena ãseniña. Yáagũ oveja ditiarigũre b̃uaáwũ”, j̃iĩqui. ⁷ Yũũre t̃woyá: Ate tiiróbiro s̃icũ ñañarẽ tiigú cũũ ñañarẽ tiirere wãcũpati, wasorí, Cõãmacũ p̃utorũ ãsenire niinetõjõãðadacu. Noventa y nueve wãcũpati, wasotóarirare ññarã, ãseniãdacua. Cẽãmena ãsenirõ nemorõ ãseniãdacua, s̃icũ ñañarẽ tiigú wãcũpati, wasorí, j̃iĩyigũ.

Niyeruqui ditiriquimena queoré

⁸ Apeyẽ wedenemoyigũ:

—Apetó tiigó, s̃icõ numiõ p̃uamóquẽne niyeruquiri warapacárequiri c̃uobóco. Coore sicaqui ditiri, ãñurõ ãmaãpetijãboco. S̃iãwócorigare s̃iãwóco, wiirẽ joaãmaboco, tée b̃uagóru. ⁹ B̃uatóa, coo menamacãrãrẽ, cooya wii p̃uto macãrãrẽ s̃uocó, j̃iĩco: “Yũũmena ãseniña. Niyeruqui ditiariquire b̃uaáwũ”, j̃iĩco. ¹⁰ Yũũre t̃woyá: Teerora ãseniya ángelea Cõãmacũyara s̃icũ ñañarẽ tiigú cũũ ñañarẽ tiirere wãcũpati, wasorí, j̃iĩyigũ.

Macũ wáa ditirigũ coerigũ

¹¹ Apeyẽ wedenemoyigũ sũcã:

—S̃icũ basocú p̃uarã p̃õnacutígũ niyigũ. ¹² Cũũ baipe cũũ pacũre j̃iĩyigũ: “Pacũ, yée m̃ũ diagũ cúũðarere máata ticoweojãña”. Pacũpẽ teerẽ t̃woyá, cũũ c̃uorere cũã p̃uarãrẽ batoyigũ.

¹³ Yoeri sirogã, cũũ baipe niipetire cũũyere née, yoaropũ apeditarú wáajõyigũ. Toorú cũũ néewariguere cũũ booró ñañarõ tiibatẽjãyigũ. ¹⁴ Cũũ teero tiirã siro, tiiditarũre j̃uabóare bayiró wáayiro. Cũũ ñañarõ netõncãyigũ. ¹⁵ Teero tiigú, s̃icũ tiidita macũrẽ paderẽ sãigú wáayigũ. Cũũrẽ c̃ãpũrũ yesea ecadutígũ ticocoyigũ. ¹⁶ Cũũ yapidugagũ, yesea yaarẽ yaadugamiyigũ. Cũũrẽ ecaríyira. ¹⁷ Toorú cũũrẽ wãcũrẽ jeayiro: “Yũũ pacũya wiirũre padecotera paũ niipacara, pee yaarẽ c̃uocúa. Yũũre ãnopũre j̃uabó, diagũ tiigá. ¹⁸ Yũũ pacũ p̃utorũ p̃uawagũda. Cũũrẽ j̃iĩgũda: ‘Pacũ, Cõãmacũrẽ netõncãtũ; m̃ũcãrẽ teerora netõncãtũ. ¹⁹ Cõãmacũrẽ, teero biiri m̃ũrẽ netõncãre wapa yũũre m̃ũ macũ tiiróbiro ññarijãña. S̃icũ padegũre tiiróbiro yũũre ññaña’, j̃iĩgũda”, j̃iĩ wãcũyigũ. ²⁰ Teerẽ wãcũ, cũũ pacũ p̃utorũ coecórp̃uayigũ.

‘Cũũ coerp̃uataatiri, cũũ yoaropũ niirã, cũũ pacũ cũũrẽ ññayigũ. Bayiró bóaneõ ññayigũ. C̃uawá, cũũrẽ boca, ráabua, cũũ wasopũrore ãpũyigũ. ²¹ Cũũ pacũre j̃iĩyigũ: “Pacũ, Cõãmacũrẽ netõncãtũ; m̃ũcãrẽ teerora netõncãtũ. Cõãmacũrẽ, teero biiri m̃ũrẽ netõncãre wapa yũũre m̃ũ macũ tiiróbiro ññarijãña”, j̃iĩyigũ. ²² Pacũpẽ cũũrẽ padecoterare dutiyigũ: “Boyero suti ãñurẽ petire nécati, cũũrẽ sããña. Sicabeto wãmo sããri beto sããña; sapatu sããña. ²³ Wecũ wĩmagũ dic̃utigũre nécati, sããña. Cũũrẽ yaa, yũũ macũrẽ bõseb̃ureco tiipéoada. ²⁴ Ñani yũũ macũ marí ‘diajõãj̃iyi’ j̃iĩmiãrigũ catii. Cũũ ditiarigũre marí ññaa sũcã”, j̃iĩyigũ. Teero tiirã, bõseb̃ureco tiinãcãyira.

²⁵ ‘Wesepú cũũ macũ niisuguegũre niyigũ. P̃uuaati, wii p̃utorũ jeagũ, basarẽ b̃usuri t̃woyigũ. ²⁶ S̃icũ cũũ pacũre padecotegũre s̃uocó, sãñãyigũ: “¿Wiirũre deero tiirã tiirã?” j̃iĩyigũ. ²⁷ “M̃ũ bai p̃uaj̃eaaawí. Cũũ diaremanigũ niirã ñña, m̃ũ pacũ wecũ wĩmagũ dic̃utigũre s̃iãdutiawí”, j̃iĩyigũ. ²⁸ Cũũre cúagũ, sããwadugariyigũ. Teero tiigú, cũũ pacũ “sããatiya” j̃iĩgũ, witiwamiyigũ. ²⁹ Cũũre cũũ pacũre niyigũ: “Yũũ peecũmarí m̃ũrẽ s̃icãrĩ netõncãrõ manirõ padetusaamiã. S̃icũ marí ecagũre ticoridojãã, yũũ menamacãrãmena ‘bõseb̃ureco tiiyá’ j̃iĩgũ. ³⁰ Ñni m̃ũ macũ numiã ññarãmena m̃ũyere tiibatẽyigũ. Cũũ p̃uaj̃eari, cũũpere wecũ wĩmagũ s̃iãbosãdutiayu”, j̃iĩyigũ.

³¹ ‘Cũũ pacũ cũũrẽ yũũyigũ: “Macũ, búrecoricõrõ m̃ũ yũũmena niã. Niipetire yũũ c̃uorẽ m̃ũye dícu niã.

³² Marí bõseb̃ureco tii ãsenirõ booa. M̃ũ bai marí ‘diajõãj̃iyi’ j̃iĩmiãrigũ catii. Cũũ ditiarigũre marí ññaa sũcã”, j̃iĩyigũ, j̃iĩ wedeyigũ Jesús.

Dutibosagũ ññagũ

16 Jesús cũũ wãcũrẽmena cũũ buerãre ate queorẽ wedenemoyigũ:

—S̃icũ basocú niyeru pairó c̃uogú cũũyere dutibosagũ c̃uoyigũ. ãpẽrãpẽ wáa, cũũrũre wedesãyira: “M̃ũye niyerure tiibatẽgũ tiii”, j̃iĩyira. ² Cũũrẽ dutigú cũũrẽ atiduti, j̃iĩyigũ: “M̃ũrẽ wedesããwã. M̃ũ paderẽ jóaturipũrẽ yũũre wiyayá. M̃ũ yéere dutibosagũ niiricu sãa”, j̃iĩyigũ. ³ Cũũre wãcũyigũ: “Yũũre dutigú yũũre cõãgũdũ tiii. ¿Yũũ deero tiigũdari? Yũũ tutuaro paderere põõtõricu sãa. ãpẽrãrẽ niyeru sãĩduigũ, bobo niigũdacu. ⁴ Jáã, yũũ tiíðarere masĩtoaa. Biiro yũũ tiirí, yũũ paderẽ manirí, yũũ masĩrã cúãye wiseripũ ‘sããati, niijãña’ j̃iĩãdacua yũũre”, j̃iĩ wãcũyigũ.

⁵ Teero tiigú, cũũ wãcũãrirobirora tiyigũ: Cũũrẽ dutigũre wapamórã niipetirare síquẽrã dícu atidutiyigũ. Jeasuguegũre sãñãyigũ: “M̃ũ yũũre dutigũre ¿noquẽ wapamó?” ⁶ “Yũũ ãse cienpa posecutírepare wapamóã”, j̃iĩyigũ. “Ãjã, m̃ũ wapamóre jóaturipũ atipú niã. Año duiya. Aterẽ boyeromena wasojãña. Ñse cincuentapa dícuere jóatuya”, j̃iĩyigũ.

⁷ ‘Cũũmena wedeseari siro, ãpĩrẽ sãñãyigũ: “M̃ũte ¿noquẽ wapamó?” “Cienpori trigopori wapamóã”, j̃iĩyigũ. “Ãjã, m̃ũ wapamóre jóaturipũ atipú niã. Aterẽ wasojãña. Ochentapori dícuere jóatuya”, j̃iĩyigũ.

Cõamacũ dutiré tiipetitoara, “Ûsã padecotera búri ni-irã niã; Ûsãrẽ dutiré dícre tiiáwũ” jĩña, jĩyigũ Jesús.

Jesús p̃amóquẽñerã òp̃ũĩrĩ bóarare netõnerigue

¹¹ Jesús cũũ buerãmena Jerusalénrũ wáara, Galilea, Samaria p̃aditã watoarũ netõwáyira. ¹² Sicamacãrũ cũã jeari, ãmũã p̃amóquẽñerã òp̃ũĩrĩ bóara bocayira. Yoaropũ p̃ũãñcã, ¹³ sũoyira:

—Jesús basocãre buegũ, ãsãrẽ bóaneõ ãñaña, jĩyira.

¹⁴ Jesús cũãrẽ ãñagũ: —Paiarẽ ãñorã wáaya, jĩyigũ.

Cũã maarũ wáari, cũãye òp̃ũĩrĩ bóare yatipeti-jõãyiro. ¹⁵ Sícũ yatiri ãñagũ, cãmerũtãyigũ. Bayiró bũsũrõmena Cõamacũrẽ ãsenire ticoyigũ. ¹⁶ Jesús p̃uto jea, ditarũ munibiácũmu, cũũrẽ ãsenire ticoyigũ. Cũũ Samaria dita macũ niyigũ. ¹⁷ Jesús jĩyigũ:

—P̃amóquẽñerãrẽ netõneãwũ. Æp̃ẽãrã nuevepe çnoorũ niigari? ¹⁸ Æni judíoayũ niñegũ dícu Cõamacũrẽ “ãñunetõjõã” jĩ, ãsenire ticogũ p̃ũtãatiayi, jĩyigũ.

¹⁹ Cũũrẽ jĩyigũ:

—Wũmũncãña; wáagũ. Mũũ padeojĩgũ, netõnénoãrigũrũ p̃ũtãã, jĩyigũ.

Cõamacũ dutiré basocãrẽ jeaadare wederigue

²⁰ Fariseo basoca Jesurẽ sãĩñáyira:

—Cõamacũ dutiré basocãrẽ niãdare çdeero biiri jeaũcããdari? jĩyira.

Cũãrẽ yũyigũ:

—Cõamacũ dutiré basocãrẽ niãdare baurocã jearicu. ²¹ “Ænorũ niã; jõõrũ niã” jĩña maniãdacu. Cõamacũ dutiré basocãrẽ niãdare mũã watoarũ ni-itooa, jĩyigũ.

²² Cũũ buerãre jĩyigũ:

—Too síro yũũ niipetira sõwũ atiditarũ p̃ũtãatiri bayiró boomíãdacu mũã. “Cũũrẽ sicabũreco marĩ ãñarĩ, ãñujãboayu”, jĩpacara, yũũrẽ ãñaricu. ²³ Æp̃ẽãrã mũãrẽ “ãno niãwĩ; jõõ niãyigũ” jĩãdaca. Cũã teero jĩrĩ, wáarijãña; cũãrẽ nũnrĩjãña. ²⁴ Apetóre bũpo wããyori, mũĩpũ mũãatirope tée cũũ sããwarope bósesajõãã. Teero wáarobirora wáaadacu yũũ niipetira sõwũ atidari bũreco. ²⁵ Teero wáaadari sũguero, yũũrẽ bayiró ãñaarõ netõrõ niirõ tiia ména. Atitõ macãrã yũũrẽ booriãdaca.

²⁶ Yũũ niipetira sõwũ p̃ũtãatiadari sũguero, Noé niirito wáarobiro wáaadacu. ²⁷ Noé dooríwũcarũ sããwadari sũguero, basocã yaa, sĩni, wãmosía, cũã põna numiãrẽ numicũ tiyira. Cũũ sããwari bũrecore día duanetõrĩ, diapetijõãyira.

²⁸ Lot niiritocãrẽ teerora yaa, sĩni, sãĩ, dúa, ote, wiseri tii tiyira. ²⁹ Lot Sodoma macãrũ niimiyigũ. Cũũ cũtũwãri bũrecore pecame, bayiró asirẽperi ãna-peayiro. Teemena basocã diapetijõãyira. ³⁰ Yũũ niipetira sõwũ p̃ũtãatiadari bũrecore teerora tiiãdaca.

³¹ Tiibũrecore sícũ wii sotoarũ pesaboqui. Cũũye wii popearũ niirere diiwã, néegũ sããwaripacũ, dutijõããrõ.

Wesepũ padegũcã wiipũ p̃ũtãawaripacũ, dutijõããrõ.

³² Lot nũmorẽ wáariguere wãcũña. ^{†33} Sícũ cũũ catiri bũrecore maĩgũ, catirẽ petihere bũarigũdaqui. Cũũ catiri bũrecore maĩhégũpe catirẽ petihere bũagũdaqui.

³⁴ Yũũrẽ tũoyã: Teero wáaadari ñami p̃uarã cõãrõrũ cõããdaca. Sícũ néemũãnogũdaqui; ãpĩ p̃ũtãagũdaqui. ³⁵ P̃uarã numiã sícãrõména trigo wãñiãrã niãdaca. Sícõ néemũãnogõdaco; apégõ p̃ũtããgodaco.

³⁶ P̃uarã sícãrõména wesepũ niãdaca. Sícũ néemũãnogũdaqui; ãpĩ p̃ũtããgũdaqui, jĩyigũ.

³⁷ Cũũrẽ sãĩñáyira:

—Ûsã Òp̃ũ, çnoorũ teero wáaadari? jĩyira.

“Niipetira masĩãdaca” jĩgũ, queorémema yũũyigũ:

—Bóara niirõrũ yucaã neãcua, jĩyigũ.

Wapewiomena queorẽ

18 Jesús cũũ buerãre “duucũrõ manirõ Cõamacũrẽ sãĩrucũjãña” jĩgũ, ate queorémema wedeyigũ.

² —Sicamacãrũ sícũ queti beserĩ basocũ niyigũ. Cũũ Cõamacũrẽ cuiriyigũ. Basocãre teero ãñajãyigũ. ³ Ti-imacãrũrẽ sícõ wapewio niyigo. Coõ cũũ p̃utorũ wáarucuyigo, coore ãñaarõ tiigũmena quẽnodutigo-do. ⁴ Yoari tiiãpuriyigũ. Too síro wãcũyigũ: “Yũũ Cõamacũrẽ cuiri, basocãre teero ãñajãpacũ, ⁵ atigõ wapewioyere quẽnogũda. Yũũ teero tiirĩ, yũũrẽ potocõdujãgõdaco. Teero tiihégũ, coõ naĩrõ atiri, põõtõõribocu”, jĩyigũ, jĩ wedeyigũ Jesús.

⁶ Marĩ Òp̃ũ wedenemoyigũ:

—Queti beserĩ basocũ ãñagũ tiirere wãcũña. Cũũ ãñagũ niipacũ, wapewiore tiiãpuyigũ. ⁷ ÇNemorõ Cõamacũrẽ cũũ beserirare tiiãpugũdari? ÇÑamirĩ, bũrecore cũũrẽ sãĩrãrẽ máata yũũgũdari? ⁸ Yũũrẽ tũoyã: Pearõ manirõ cũã sãĩrere yũũgũdaqui. Cũũ teero yũũpacari, yũũ niipetira sõwũ atibũrecore p̃ũtãatiri, çbasocã padeorémema sãĩrãrẽ bũagũdari? Bũaricu, jĩyigũ.

Fariseo basocũmena, wapasébosari basocũmena queorẽ

⁹ Jesús p̃uto ãp̃ẽãrã tũorã jeayira. Cũã “Cõamacũ ãñacoropũ ãñurẽ tiirã niã” jĩ wãcũmiyira. Cũã teero wãcũjĩrã, ãp̃ẽãrẽ booriyira. Teero tiigũ, ate queorémema cũãrẽ wedeyigũ:

¹⁰ —P̃uarã ãmũã Cõamacũwiipũ sũbusera sããwayira. Sícũ fariseo basocũ niyigũ. Æpĩ romanũ òp̃ũrẽ niyeru wapasébosari basocũ niyigũ. ¹¹ Fariseo basocũ nucũ, sũbusẽgũ jĩyigũ: “Cõamacũ, yũũ ãp̃ẽãrã tiirõbiri niiria. Teero tiigũ, mũũrẽ ãsenire ticoa. Cũã ãp̃ẽãyere tiiditõremena néjãcua; ãñaarẽ tiihẽrere wedesãcua; nũmocũtira niipacara, ãp̃ẽãrã numiãmena ñeeapcua. Yũũ ãni niyeru wapasébosari basocũ tiirõbiri niiria.

¹² Yũũ sica semanarẽ p̃uabũreco betia. Cien wapatãgũ, p̃amóquẽñe yũũ wapatãrere mũũrẽ ticoa”, jĩmiyigũ.

¹³ Niyeru wapasébosari basocũrẽ yoaropũ p̃ũtããñcã, ãñamũõcoriyigũ. Bayiró wãcũpatijĩgũ, cũũ cutirore pãa,

†† Lot нмо соо маĩрĩ macãpũ cãmenũcã ãñap̃ũtãocoma jĩgõ, móã tutu posaconũcãyigo. Cõamacũ cũãrẽ “ãñap̃ũtãocorijãña” jĩsũguemiyigũ. ãñaña Génesis 19.26.

† Moisére dutiré cũũrigue òp̃ũĩrĩ bóarare aperopũ niidutiyo; tee diaremanirãmema niidutiyo. ãñaña Levítico 13.46.

jīyigŋ: “Cōāmacŋ, yŋre bóaneō īñaña; yŋ ŋaŋarere tiijāmiā”, jīyigŋ.

¹⁴ Jesús jīnemoyigŋ:

—Yŋre tŋoyá: Niyeru wapasébosari basocŋ Cōāmacŋ acabónoārigŋ cŋya wiipŋre coeyigŋ. Fariseo basocŋre acabónoriyigŋ. “Yŋ ŋpērā nemoró basocŋ āñugŋ niiā” jī wācŋgŋrē “bŋri niigŋ niiā mŋ” jīgŋdaqui Cōāmacŋ. Teero jī wācŋhēgŋpereja Cōāmacŋ ŋpērārē padeorí tiigŋdaqui, jīyigŋ Jesús.

Jesús wīmarārē sāibosárigue

¹⁵ Wīmarārē Jesús pŋto néewayira ŋaapeódutira. Jesús buerá teero tiirí ŋñarā, cŋārē néewarare tutimiyira. ¹⁶ Jesupé cŋārē atiduti, jīyigŋ:

—Wīmarā yŋ pŋto atiaro. Cāmōtārijāña. Cōāmacŋ dutirēre āñurō wācŋnŋserano āñiāgā tiiróbiro wācŋrā niīya. ¹⁷ Yŋ aterēja diamacŋrā jīā: Āñiāgā tiiróbiro Cōāmacŋ dutirēre āñurō wācŋnŋse tihēranorē cŋ dutirē cŋārŋre jeaboariguere cŋārē jearicu, jīyigŋ.

Jesuména pee cŋogŋ wedeserigue

¹⁸ Judíoare Dutirá Peti menamacŋ Jesurē sāīñáyigŋ: —Basocáre buegŋ āñugŋ, ŋyŋ ŋeenó tiigŋdari, catirē petihēre bŋadŋgáŋ? jīyigŋ.

¹⁹ Jesús cŋūrē yŋyigŋ:

—Mŋ yŋre “āñugŋ” jīā. Cōāmacŋ sīcŋrā āñugŋ niī. ²⁰ Mŋ Cōāmacŋ dutirē cŋūriguere masīcu. “Āpī nŋmorē ŋeeaperijāña. Basocáre sīārijāña. Yaarijāña. Āpērārē jīditoremena wedesārijāña. Mŋ pacŋ, mŋ pacore padeoyá”, jīā, jīyigŋ.

²¹ —Yŋ wīmagŋpŋra tee niipetirere tiimúāatimiwŋ, jīmiyigŋ.

²² Jesús cŋūrē jīyigŋ:

—Mŋrē sicawāme dŋsajāā ména. Mŋ cŋorere dúapetijāña. Tee dúa wapatāariguere bóaneōrārē batoya. Teero tiigŋ, Cōāmacŋ pŋtopŋre pee āñurē bŋagŋdacu. Túajea, ati, yŋre nŋnŋwá, jīmiyigŋ.

²³ Cŋ teero jīrī tŋogŋ, tŋsarijōāyigŋ. Cŋ pee peti apeyé cŋogŋ niyigŋ. ²⁴ Cŋ tŋsarijōārī ŋñagŋ, Jesús jīyigŋ:

—Pee apeyé cŋorāno Cōāmacŋ dutirēre āñurō tiinŋsedŋgari, wisió niicu. ²⁵ Wáicŋ camello wāmecŋtigŋ awigá copegāŋ sāācāmewitimasīriqui. Toorā nemocú, pee apeyé cŋorāno Cōāmacŋ dutirēre āñurō tiinŋsedŋgaripereja, jīyigŋ.

²⁶ Cŋ jīrēre tŋorā sāīñáyira:

—Too docare ŋnoāpē netōnénoādari?

²⁷ Jesús cŋārē jīyigŋ:

—Basocá cŋ basiro netōnémasīriya. Cōāmacŋpereja wisióre manidójāā, jīyigŋ.

²⁸ Pedro jīyigŋ:

—Tŋoyá ména. Ūsāpe niipetire ūsā cŋoriguere cújōāatiwŋ, mŋmena nŋnŋáda jīrā.

²⁹ Cŋ cŋārē yŋyigŋ:

—Yŋ aterēja diamacŋrā jīā: Sīcŋ yŋre maigŋ cŋya wii, cŋ nŋmo, cŋ baira, cŋ pacŋsŋmŋā, cŋ pōnarē

cŋjōā, “Cōāmacŋ dutirē basocáŋre niīadare quietire wedegŋ wáagŋda” jīgŋnope ³⁰ cŋ cúwŋarigue nemoró bŋagŋdaqui atibŋrecorŋre. Too síropŋcārē Cōāmacŋmena catirē petihēre bŋagŋdaqui, jīyigŋ.

Jesús cŋūrē sāādarere tīārī wederigue

³¹ Jesús cŋ buerá docere sŋowá, jīyigŋ:

—Mŋā īñaā: Marī Jerusalénŋ wāara tiia. Toopŋ profetas jóariguibirora wāaadacu. Niipetire cŋā “biro wāaadacu niipetira sōwŋrē” jīrirobirora yŋre wāaadacu. ³² Toopŋ yŋ niipetira sōwŋrē judíoa niihērā dutirāŋre ticoadacua. Yŋre buijā, ŋaŋarō jī, ŋsecó eobatétu, ³³ tāna, sāādacua. Itiábŋreco siro masāgŋdacu, jīyigŋ.

³⁴ Cŋ buerá teerē tŋomasīriyira. “ŋeenorē wedesegŋ tii”, jīmasīriyira. Tŋomasīña maniréno niyiro.

Jesús Jericó macŋrē ŋñarī tiirigue

³⁵ Jesús Jericó pŋtopŋ jeagŋdŋ tiirí, sīcŋ maa wesapŋ niyeru sāīduiyigŋ. Cŋ capeari baunóhēgŋ niyigŋ.

³⁶ Paŋ basocá wāari tŋogŋ: —¿Deero wāai? jī sāīñáyigŋ.

³⁷ —Jesús Nazaret macā macŋ netōwáŋ tii, jīyira.

³⁸ Teero tiigŋ, bayiró bŋsŋrómena jīyigŋ:

—¡Jesús, David pārāmi niinŋnŋsegŋ, ŋyŋre bóaneōña! jīyigŋ.

³⁹ Cŋ pŋto netōwára: —Nocōrōrā ditamaníjōāña, jī tutimiyira.

Cŋpe jīnemosājāyigŋ:

—¡David pārāmi niinŋnŋsegŋ, yŋre bóaneōña! jīyigŋ.

⁴⁰ Jesupéja pŋtŋánŋcā, cŋūrē néeatidutiyigŋ. Cŋ pŋto jeari, cŋūrē sāīñáyigŋ.

⁴¹ —¿Mŋrē deero tiirí boogári? jīyigŋ.

—Ōpŋ, yŋre ŋñarī tiiyá, jīyigŋ.

⁴² —Jāŋ. Īñaña sáa. Mŋ padeojigŋ, netōnénoārigŋ pŋtŋáa, jīyigŋ.

⁴³ Cŋ teero jīrīrā, ŋñajōāyigŋ sáa. Īña, Jesurē nŋnŋwáŋra, Cōāmacŋrē ŋsenire ticoyigŋ. Niipetira cŋūrē teero wāari ŋñarā, Cōāmacŋrē ŋsenire ticoyira.

Jesús Zaqueomena wedeserigue

¹⁹ Jesús Jericóŋ jea, netōwáŋ tiyigŋ. ² Toopŋ sīcŋ pee apeyé cŋogŋ niyigŋ. Romanuā ŋpŋrē wapasébosari basoca dutigŋ niyigŋ. Cŋ wāmecŋtiyigŋ Zaqueo. ³ “¿Deero biigŋ niī Jesús?” jī, ŋñadŋgamiyigŋ. Cŋ ŋmŋhēgŋgā niijigŋ, deero ŋñamasīriyigŋ. Paŋ basocá niyira. ⁴ “Jesurē ŋñagŋdŋ” jīgŋ, cŋ netōwáadaropŋ cŋtŋwáyigŋ. Cŋtŋwá, sicagŋ yucŋŋŋ mŋāwayigŋ. ^{†5} Jesús too netōwáŋ, ŋñamŋōco, cŋūrē jīyigŋ:

—Zaqueo, boyero diiātiya. Mecŋārē mŋya wiipŋ pŋtŋácŋmugŋda, jīyigŋ.

† Cŋ “David pārāmi niinŋnŋsegŋ” jīgŋ, “mŋ Cōāmacŋ beserigŋ niicu” jīgŋ tiyigŋ. Īñaña 2 Samuel 7.12-16. †† Tiigŋ pecasāyemena wāmecŋtiyiro “sicómoro”.

⁶ Boyeromena diiwá, Jesuré ɥseniremena bocagu wáayigu. ⁷ Niipetira teeré ññarã, wedepatiyira:

—Jesús ññaré tiirépiguya wiip ɣtɥácũmugũ wáawĩ, jĩiyira.

⁸ Too síro Zaqueo wũmɥncã, marí Ōpũrē jĩiyigu:

—Ūsã Ōpũ, tɥoyá ména. Yɥɥ ɥɥorére decomena bóaneōrãrē ticogɥda. Yɥɥ jĩiditoremēna yaarirare ba-paricōrō nemoró wiyagúda, jĩiyigu.

⁹ Jesús ɥũrē jĩiyigu:

—Mecũāmena mɥɥ, mɥɥya wii macārã ññaré tirére netōnénoā. Mɥɥcã Abraham pãrãmi niinɥnɥsegũ niĩ. ¹⁰ Yɥɥ niipetira sōwũ pecamerɥ wáaborirare āmaā, netōnéngũ atiɥɥ, jĩiyigu.

Niyerquirimena queoré

¹¹ Jesús Zaqueomena wedeseri, too niirã tɥoyíra. ɥũɥ Jerusalénɣ jeagɥdu tiyigu mée. Teero tiirã, ɥũã “máata Cōāmacũ basiro díɥ dutiréno marí ɣtɥopɥre niĩdaropɥ tii mée” jĩ wãcũmiyira. ¹² ɥũã wãcũrere masĩgũ, queorémēna wedeyigu:

—Sĩɥ basocũ ɥɣtĩ macũ niyigu. ɥũɥ ōpũ sōneconogũdu tiyigu. “ɣtɥaaatigɥda” jĩ, ōpũ niiré sãāgũ wáajōāyigu yoaropɥ. ¹³ ɥũɥ wáaadari sɥguero, ɣɥamóquēñerã ɥũye dutibosarare atidutiyigu. ɥũã sĩquērãrē sĩquēñequiri niyeruquiri ticoyigu. Teequiri pairó wapacũtĩre niyiro. ɥũãrē jĩiyigu: “Atequirimena apeyé sãĩ, dúa, wapatánemoña, tée yɥɥ coerĩɣ”, jĩiyigu. ¹⁴ ɥũya dita macārã ɥũrē booríyira. Teero tirá, ɥũɥ wáari siro, “ ɥũɥ ūsã ōpũ sããrĩ boorigã’ jĩ wedera wáaya” jĩ ticocomiyira āpērãrē.

¹⁵ ɥũã teero jĩpacari, ɥũɥ ɥũã ōpũ sōneconoyigu. Too síro coepũtãatiyigu. ɣtɥɥajea, ɥũɥ niyeruquiri ticorirare atidutiyigu. ɥũãrē sãĩñáyigu: “¿Niyeru nocōrō wapatánemorĩ?” ¹⁶ Jeasɥgueɣ jĩiyigu: “Yɥɥ ōpũ, mɥɥ ticoriquimena ɣɥamóquēñequiri wapatánemowũ”, jĩiyigu. ¹⁷ ɥũɥ ōpũ ɥũrē yɥɥyigu: “Āñurō tiyú. Dutibosagu āñurō tiigú niĩ mɥɥ. Yɥɥ péerogã cúremēna mɥɥ āñurō tiyú. Teero tiigú, mɥɥrē ɣɥamóquēñe macārĩ dutigú sōnecogɥda”, jĩiyigu. ¹⁸ Too síro āpĩ jeayigu. “Yɥɥ ōpũ, mɥɥ ticoriquimena sicamoquēñequiri wapatánemowũ”, jĩiyigu. ¹⁹ ɥũãcãrē yɥɥyigu: “Mɥɥrē sicamoquēñe macārĩ dutigú sōnecogɥda”, jĩiyigu.

²⁰ Too síro āpĩ jeayigu. “Ājã, yɥɥ ōpũ, mɥɥyaqui; sutiró caseromena cōma, ññanojãwũ. ²¹ Yɥɥ masĩã: Mɥɥ bóaneō ññaré ɥɥoríã. Mɥɥ tiirĩpacɥ, āpērã paderémēna wapatãã. Mɥɥ oterĩpacɥ, āpērã oteriguere néeã. Teero tiigú, mɥɥrē cuiwũ”, jĩiyigu. ²² ɥũã ōpũ ɥũrē jĩiyigu: “Mɥɥ dutibosagu ññagũ niĩ. Mɥɥ wedeseremēna mɥɥ ññaré tiirére besenotoaa. Mɥɥ yɥɥ bóaneō ññaré ɥɥohérere masĩãyu. Yɥɥ tiirĩpacɥ, āpērã paderémēna wapatãrere masĩãyu. Yɥɥ oterĩpacɥ, āpērã oteriguere néerere masĩãyu. ²³ Teeré masĩpacɥ, ¿deero tiigú yée niyerure niyeru ññanori wiipɣ ɣɥɥadutigu cúũriri? Mɥɥ cúũrĩ, yɥɥ coegú, tiwiipɣ ɣɥɥáremēna ñeenemoboaĩyu”, jĩiyigu. ²⁴ Toopũ niirãrē jĩiyigu: “Tiiquire ēmajãña. ɣɥamóquēñequiri ɥɥogũpere ticoya”, jĩiyigu. ²⁵ ɥũã jĩiyira: “Ūsã ōpũ, ɥũɥ ɣɥamóquēñequiri

ɥɥotóai”, jĩiyira. ²⁶ ɥũã ōpũ jĩiyigu: “Yɥɥre tɥoyá: Pee ɥɥogũnoré nemoró ticonoādacu. ɥɥohégɥnopere ɥũɥ ɥɥomírere ēmajãnoādacu. ²⁷ Mecũtĩgã yɥɥ ōpũ sããrĩ boorĩrirare ānopũ néetiya. Yɥɥ ññacoropɥ ɥũãrē sĩãñã”, jĩiyigu, jĩ wedeyigu Jesús.

Jesús Jerusalénɣ sãāwarigue

²⁸ Jesús teeré jĩtoa, Jerusalénɣ wáagu, ɥũãrē sɥgueyigu. ²⁹ Toopũ wáagu, Betfagé, Betania macārĩɣ jeagɥdu tiyigu. Teemacārĩ Ūtãgũ Olivo ɣtɥo niĩ. Toopũ ɥũɥ buerã ɣɥarãrē jĩiyigu:

³⁰ —Iimacã marí díamacũ niirĩ macãɣ wáaya. Toopũ jeara, sĩɥ burro wĩmagũ siatúnɥcōãrigure ɣɥajeáadacu. ɥũɥ pesaya manigũ niiqui ména. ɥũãrē jōã, néetiya. ³¹ Múãrē “¿deero tiirã ɥũrē jōãĩ?” jĩrĩ, “marí Ōpũ booáwĩ” jĩña, jĩiyigu.

³² ɥũɥ ticocoarira wáa, ɥũɥ jĩñãrirobirora ɣɥajeáyira.

³³ ɥũã burrore jōãrã tiirĩ, ɥũɥ ōpãrã ɥũãrē: —¿Deero tirã ɥũrē jōãĩ? jĩiyira.

³⁴ —Marí Ōpũ booáwĩ, jĩ yɥɥyira.

³⁵ Jesús ɣtɥo néewa, burro sotoapɥ ɥũãye suti sotoá maquērē tuuwépeoyira. Jesuré ɥũɥ sotoapɥ mɥãpeadutiya. ³⁶ Jesús ɥũɥ sotoapɥ pesawari, basocã ɥũãrē padeorã, ɥũãye suti sotoá maquērē maɣ sēōcũyira. ³⁷ Jesús Ūtãgũ Olivo diiwáropɥ jeari, niipetira ɥũɥ buerére nɥnɥrã ɥũã ññariguere wãcũrã, ɥseninɥcãyira. Niipetire Jesús tutuaremena tiieñnoriguecãrē wãcũrã, bayiró ɣɥsɥrómēna Cōāmacũrē ɥsenire ticoyira.

³⁸ —¿Cōāmacũ ticodiocorigɣ marí Ōpũrē āñurō tiiró! ¡ɥũmãseɣre āñurō niirecũtiaro! ¡Niipetira Cōāmacũrē “āñunetōjōãĩ” jĩ, ɥsenire ticoaro! jĩiyira.

³⁹ Sĩquērã fariseo basoca toopũ niirã Jesuré jĩiyira:

—Basocãre buegú, mɥɥrē nɥnɥrãrē ditamanĩdutiya, jĩiyira.

⁴⁰ Jesús yɥɥyigu:

—Yɥɥre tɥoyá: ɥũã ditamanĩãtã, Cōāmacũ ate ɥtãperire bayiró ɣɥsɥrómēna wedeseri tiigúdaqui, jĩiyigu.

⁴¹ Jesús Jerusalén ɣtɥopɥ jea, tiimacãrē ññacogɣ, utiyigu. ⁴² Tiimacã macãrãrē, too síro macãrãrē wãcũgũ, jĩiyigu:

—Mecũãrē múã āñurō niirecũtirere Cōāmacũ ticorére masĩrĩ, āñuboaĩyu. Múã masĩdɥgahere wapa masĩricu. ⁴³ Múãrē ññarē netōré ɣɥrecori atiadacu. Teebɥrecorire múãrē ññatutira atimacãrē niipetireniñarĩɣ cãmotáadacua, múãrē witiwari jĩrã. ⁴⁴ Niipetire múãyere cōãadacua. Múãrē sĩãpetĩãadacua. Múã weere wiserire ɥtãqui apeqĩ sotoápɣ weemãrigue ɣtɥãricu. Múã Cōāmacũ netōnéri ɣɥreco jeari ññamasĩhère wapa teero wáaadacu, jĩiyigu.

Jesús Cōāmacũwiipɣ dúari basocare cōãwionecorigue

⁴⁵ Jesús Cōāmacũwiipɣ sããjeagu, dúari basocare t̄cōãwionecoyigu. ⁴⁶ ɥũãrē jĩiyigu:

† Dúari basoca wãicɥra, bua wapapacáro dúayira. ɥũãrē sãĩñãrirare pairé ticoyira, “Cōāmacũrē ticorã niĩya” jĩrã.

—Cōāmacūye queti jóaripūpə biiro jīā: “Yáa wii ‘Cōāmacūmena wedeseri wii niīā’ jīrī wii niīadacu”, †jī jóare niīā. Múāpe yaarépira dúari wii niirī tiia, jīyigə.

⁴⁷ Búrecoricōrō Jesús Cōāmacūwiipə bueyigə. Paiaré dutirá, Moisés jóarigue buerá, āpērā ɛpətí macārā “¿cūūrē deero tii sīārō booi?” jīyira. ⁴⁸ Basocá niipetira Jesús wedeserere tɛonɛnɛsera tiyíra. Teero tiirá, cūūrē dee tii masīryira.

Jesuré “¿noā dutirémēna teeré tiii?” jīryigue

20 Sicabureco Jesús Cōāmacūwiipə basocáre buegə tiyigə. Cūūye añurē quetire wedegə tiyigə. Paiaré dutirá, Moisés jóarigue buerá Jesús pɛtopə jeayira bɛtoá dutirámēna. ² Cūūrē sāīñáyira:

—Ūsārē wedeya: ¿Noā dutirémēna mɛɛ teeré tiii? ¿Noā mɛɛrē dutiré ticori? jīyira.

³ Jesús cūārē yɛyigə:

—Yɛɛcā múārē sāīñágūda. Múā yɛɛre wedeya:

⁴ ¿Noā Juanrē wāmeōtidutigə ticocoyiri? ¿Cōāmacū o basocáre ticocoyiri? jīyigə.

⁵ Cūāpe cāmerí wedeseyira:

—Marí “Cōāmacū ticocorigə niiwī” jīrī, cūū marírē “too docare ¿deero tiirá cūūrē padeoriri?” jīboqui.

⁶ Marí “basocá cūūrē ticocorira niiwā” jīātā, niipetira marírē ɛtāperimēna déesīāadacua. “Juan profeta niiwī” jī padeooya, jīyira.

⁷ Teero tiirá, Jesuré: —Ticocorigəre masīriga, jījāyira.

⁸ Jesús cūārē jīyigə:

—Yɛɛcā múārē “ate dutirémēna teeré tiia” jī wederia, jīyigə.

Ñañarā padecoteramēna queoré

⁹ Jesús basocáre ate queorémēna wēnɛcāyigə:

—Sīcū ɛmɛ niyigə use wese oterigə. Oteri siro, āpērārē tiiditare wasoyigə. Wasoari siro, aperopú wāayigə yoari niigū wāagə. ¹⁰ ɛse dɛcacɛtirito niirí, sīcū cūūrē padecotegəre ticocomiyigə. Cūūya dita cūū wasorirare “use cūā dúa wapatáre decomēna tico-coaro yɛɛre” jīcomiyigə. Cūū toopú jeari, tiidita wasorira cūūrē páa, péerogā ticoripacara, pɛtɛócojāyira. ¹¹ Āpī cūūrē padecotegəre ticocomiyigə sūcā. Cūūcārē páa, ñañarō buijā, péerogā ticoripacara, pɛtɛócojāyira. ¹² Too síro āpīrē ticoconemoyigə sūcā. Cūūcārē cāmitu, cōājāyira.

¹³ “Tiidita ɔpū “¿deero tiigúdari yɛɛ?” jī wācūnɛcāyigə. “Yɛɛ macū yɛɛ bayiró maīgúre ticocogəda. Apetó tiirá, cūūrē quioníremēna īñabocua”, jīmiyigə. ¹⁴ ɔpū macū toopú jeari īñarā, tiidita wasorira cāmerí wedeseyira: “Ānirā niī too síropə atiditaré ñeegūdɛ. Cūūrē sīácó. Cūū manírí, atiditá maríya dita pɛtɛáadacu”, jīmiyira. ¹⁵ Teero tiirá, cūūrē ñee, tiiwese wesapə néewa, sīācōājāyira, jī wedeyigə.

Jesús basocáre sāīñáyigə:

—Tiidita ɔpū cūārē tiídarere múārē wedegəda.

¹⁶ Cūū ati, cūūya dita wasorirare sīācōápeti, āpērārē tiiditare ticojāgūdaqui, jīyigə.

Teeré tɛorá: —jTeero wáarijāārō! jīyira.

¹⁷ Jesús cūārē īña, jīyigə:

—Wáaadacu. Cōāmacūye queti jóaripū jīrēre tɛoyá: Wii weerira ɛtāquire booríyira.

Cūā boorípacari, tiiquira ɛpətí macāqui pɛtɛáwɛ ti-wiipúre. ^{†18} Tiiqui sotoapə ñaapeagə mɛtājōāgūdaqui. Tiiqui cūū sotoapə ñaapeaatā, añurō mɛtāpetijōāgūdaqui, jīyigə.

Wapasédutire sāīñarigue

¹⁹ Moisés jóarigue buerá, paiaré dutirá, “tee queorémēna marírē jītutigə tiiquí” jī masījāyira. Toorá “¿cūūrē deero tii ñeerō booi?” jīmiyira. Basocáre cuira, ñeemasīryira.

²⁰ Teero tiirá, cūūrē añurō īñanɛnɛuse, āpērārē īñadutira ticocoyira. Cūārē basocá añurá tiiróbiro niidutiyira. Cūā Jesús merēā yɛɛri boomiyira. Teemēna tiidita dutigúpəre wedesā ticodugamiyira. ²¹ Teero tiirá, cūā ticocoarira Jesús pɛto wáa, sāīñáyira:

—Basocáre buegú, ɛsā masīā: Mɛɛ diamacūrā wedea; diamacūrā buea. Basocá niipetirare sīcārībīro īñāā. Cōāmacū dutirere diamacū buea. ²² Teero tiigú, ɛsārē wedeya: ¿Romanuā ɔpūrē cūū niyeru wapasédutirere wapatíadari; o wapatírigarite? jīyira.

²³ Jesupé cūā ñañarō tiidugáre masījāyigə. Teero tiigú, jīyigə:

²⁴ —Niyeruquire ɛñoñá yɛɛre. ¿Noāyá diapóa, noā wāme tusai? jīyigə.

—César romanuā ɔpūye tusaa, jīyira.

²⁵ Jesús cūārē jīyigə:

—Too docare Césaye niirere Césare wiyayá; Cōāmacūyere Cōāmacūrē wiyayá, jīyigə.

²⁶ Jesuré basocá tɛocóropə merēā yɛɛrere bɛaríyira. Cūā cūū yɛɛrere tɛomaníjōārā, ditamaníjōāyira.

Diarira masāmɛāre wēderigə

²⁷ Sīquērā saduceo basoca Jesús pɛto jeayira. Cūā “diarira masāmɛāricua” jīcua. Jesuré sāīñáyira:

²⁸ —Basocáre buegú, Moisés dutirere jīāda: “Sīcū pōnamanígū diaweori, cūū bai cūū nɛmo niirigore dúutuaro. Cūū coomēna cūū sōwū diarigəre pōnacɛtibosaaro”, †jī jóarigə niwī Moisés. ²⁹ Sīcūpōna siete niyira. Cūā sōwū nɛmocɛtiyigə. Pōnamanígūrā diajōāyigə. ³⁰ Cūū siro macū cūū sōwū nɛmorē dúutumiyigə. Cūūcā pōnamanígūrā diajōāyigə. ³¹ Cūā siro macūcā coore dúutu, pōnamanígūrā diajōāyigə. Niipetira cūā siro macārācā teerora wāayira. Cūā siete pōnamanípacara, diapetijōāyira. ³² Too síro cūā nɛmo niimirigocā diajōāyigo. ³³ Cūā siete coore nɛmocɛtimiyira. Teero tiigó, diarira masāmɛārí, ¿nii nɛmope pɛtɛágodari? jīyira.

³⁴ Jesupé cūārē yɛyigə:

—Atibúrecopəre ɛmɛá, numiá nɛmocɛti, manɛɛtiya. ³⁵ Cōāmacū beserira dia masāmɛāri siro, ɛmɛá, numiá wāmosiaricua. ³⁶ Ángelea tiiróbiro niīya. Dianemoricua sáa. Cōāmacū masōrira niijrā, Cōāmacū

† *Isaías 56.7.*

†† *Salmo 118.22. ‡ Deuteronomio 25.5.*

põna niíya. ³⁷ Diarira masãmũãrere Moisécã cũũ jóariguemena ãnorígu niíwí. Yucũũ jũũrisati quetipũ Cõãmacũ “Abraham, Isaac, Jacob Òpũ niíã yũũ” †jũũriguere jóarígu niíwí. ³⁸ Cõãmacũ diarira Òpũ niirii; catirá Òpũpe nií. Cũũ ññacoropũ niipetira catiíya, jũũyígu.

³⁹ Siquẽrã Moisés jóarígue buerá Jesuré jũũyira: —Basocãre buegũ, mũũ diamacũ peti wedesea.

⁴⁰ Too síro cũũrẽ apeyé sãĩñanemodũgariyira sãa, “marĩrẽ netõnũcãboqui sũcã” jũũrã.

“Cristo ¿noã pãrãmi nií?” jũũrigue

⁴¹ Jesús basocãre sãĩñayígu:

—¿Deero tiirá “Cõãmacũ beserígu David pãrãmi nií” jũũrã? ⁴² David basirora Salmopũpũ jóarígu niíwí:

Cõãmacũ jũũwí yũũ Òpũrẽ:

“Yãa wãmo diamacũniñape duiya,

⁴³ tée mũũrẽ ññatutirare mũũ dutiriguere yũũ ãñurõ yũũri tiirĩpũ”, †jũũ jóarígu niíwí.

⁴⁴ David “yũũ Òpũ” jũũgũ, Cõãmacũ beseríguere jũũgũ tiirígu niíwí, cũũ pãrãmi niipacari. Teeré ãñurõ wãcũña, jũũyígu.

Jesús Moisés jóarígue buerá tiirécũtire wederígue

⁴⁵ Niipetira basocã tũocóropũ Jesús cũũ buerãre wedeyígu.

⁴⁶ —Moisés jóarígue buerá tiiróbirora tiirucúrijãña. Cũũ suti yoaretõ sãña, wãaũseniya. Macã decopũ quioníremena ãñudutiri boocúa. Neãré wiseripũ sũguero maquẽ duirẽpũ dícsũ duidũgacua. Bosebũreco tiirórucãrẽ teerora tiidũgãcua. ⁴⁷ Niyeru boorã, wapewia numiãye wiserire jũũditoremãna ãmacua. Cũũ yoari Cõãmacũmena wedesera tiiróbiro tiiditõya basocãre. Cũũrã ãpẽrã nemorõ ññarõ tiinõãdara niíya, jũũyígu.

Wapewio bóaneõgõ Cõãmacũrẽ ticorígue

21 Jesús ññacogũ, niyeru cũorã niyeru sããretibaripũ †pairó niyeru sããrĩ ññayígu. ² Sícõ wapewio bóaneõgõ pũaquí wapamanírequiri sããrĩ ññayígu. ³ Teeré ññagũ, jũũyígu:

—Yũũ ateréja diamacũrã jũũrã: Cõãmacũ ññacoropũre igo wapewio bóaneõgõ niipetira nemorõ ticoyo.

⁴ Ññãpeja cũũrẽ dũsaríguere ticooya. Coopeja coo cũomíãrigue, coo yaaré sãĩbóaríguegãrẽ ticopetijãyo, jũũyígu.

Jesús “Cõãmacũwii cõãnoãdacu” jũũrigue

⁵ Siquẽrã cũũ buerá Cõãmacũwii maquẽrẽ wedeseyira:

—Ëtãquiritõ ãñurẽmena tiirí wii ãñunetõjõãri wii niíã. Cũũ mamorecã ãñunetõjõãre niíã, jũũyira.

Jesús cũũ jũũrẽre tũogũ, jũũyígu:

⁶ —Mũã ãno ññarẽ too síro ãtãqui apequí sotoárpũ wẽmũãrigue pũtũáricu. Niipetire cõãnoãdacu, jũũyígu.

† Éxodo 3.6. †† Salmo 110.1. ‡ Tee niyerumena Cõãmacũwiire quẽnoyira.

Atibũreco petiãdari sũguero wãaadare

⁷ Too síro cũũrẽ sãĩñayira:

—Ësãrẽ buegũ, mũũ wedearígue ¿deero biiri wãaadari? ¿Ñeenõmena ññamasĩnoãdari, ate wãaadari sũguerogãrẽ? jũũyira.

⁸ Jesús cũũrẽ yũũyígu:

—Ññurõ tũomasĩña, ãpẽrã jũũditori jũũrã. Pãũ “yũũrã niíã; yũũ Cõãmacũ beserígu Cristo niíã” jũũãdacua. “Atibũreco petiãdaro péerogã dũsaa”, jũũãdacua. Cũũrẽ padeó nũnũrijãña. ⁹ “Cãmerĩsĩãrã tiíawã” jũũrĩ tũoãdacu. “Toopũ basocã cũũ õpãrãrẽ cõãrã tiíya” jũũrẽcãrẽ tũoãdacu. Teeré tũorã, cuirijãña. Tee wãasũgueadare niirõ tiia. Teero wãapacari, atibũreco petiãdaro dũsãadacu ména, jũũyígu.

¹⁰ Cũũrẽ jũũnemoyígu:

—Sicapõna macãrã apegõnã macãrãmena cãmerĩsĩããdacua. Teero biiri sicadita macãrã apeditã macãrãmena cãmerĩsĩããdacua. ¹¹ Bayirõ dita cãmeñare wãaadacu. Peeditapũre jũabóare, diaré wãaadacu. Ëmũãsepũre quioré, merẽã bauré bauãadacu.

¹² Tee wãaadari sũguero, ãpẽrã mũãrẽ ñee, ññarõ tiíadacu. Mũãrẽ judíoa neãré wiseripũ néewa, queti beseadacu. Peresuwiipũ sõnecoadacu. Òpãrã, dutirá pũtopũ néewa, queti beseadacu. Tee niipetirere tiíadacu mũã yũũre padeoré wapa. ¹³ Cũũ teero tiirí, yũũ mũãrẽ tiirere wedemasĩãdacu. ¹⁴ Cũũrẽ yũũadarere wãcũsũguerijãña. ¹⁵ Yũũ mũãrẽ masĩrĩ tiigũda cũũrẽ yũũadarere. Teemãna mũãrẽ ññatutira mũã wedeserere sícãrĩbíricua. “Tee diamacũ niiria”, jũũmasĩricua. ¹⁶ Mũã pacũsũmũã, mũãya wedera, mũã menamacãrã mũãrẽ dutirãpũre wedesããdacua. Cũũ teero tiirí, mũã siquẽrãrẽ sãĩjããdacua. ¹⁷ Niipetira basocã mũãrẽ ññatutiadacu yũũre padeoré wapa. ¹⁸ Teero tiipacãri, mũãrẽ merẽã wããmaricu. ¹⁹ Yũũre padeodúrijãña. Wãcũtutuarucujãña. Teero tiirá, catiré petihẽre bũãadacu.

²⁰ ‘Mũã surara Jerusalénrẽ niisodeari ññarã, “tiimacãrẽ cõããdaro péerogã dũsaa” jũũmasĩãdacu. ²¹ Teero wãari ññarã, Judea ditapũ niirã ãtãyucũpũ dutijõããrõ. Jerusalénpũ niirã aperopũ wãaaro. Cãpũpũ niirã tiimacãpũ pũtũawarijããrõ. ²² Teebũrecori Cõãmacũye queti jóarípũpũ jũũrõbirora wãaadacu: Cõãmacũ Jerusalén macãrãrẽ ññarõ tiigũdaqui. ²³ Teero wãare bũrecori niipacósãnumiãrẽ, põna ãpũrã cũorãre bóaneõre bũrecori niíadacu. Atiditapũre bayirõ ññarõ netõrẽ niíadacu. Cõãmacũ basocãre bayirõ peti ññarõ tiigũdaqui. ²⁴ ãpẽrã cãmerĩsĩãrõpũ sãĩnõãdacua. ãpẽrã ñee, niipetire ditapũ néewanoãdacua. Apeditã macãrã judíoa niĩhãrã Jerusalénrẽ cõãdioco, cũtamũtõãdacua. Cõãmacũ cũũrẽ dutiriro jeatuaro teero tiíadacu, jũũyígu.

Jesús pũtũaatiadare

²⁵ Jesús wedenemoyígu:

—Teero wáadari sũguero, muĩpũ búreco macũ, ñami macũ, ñocõá pee merẽã bauré wasoádadu. Atibúreco niipetiroꝑ macārã díã pairímaa, ocoturíre bayiró bũsuri tũorá, ɛcũára, dee tii masĩriadacu. ²⁶ Basocá atibúrecoꝑre wáaadarere wácũrã, bayiró cuira, tũomasĩre petijõãadacu. Niipetira ɛmũásẽꝑ niirã cãmeñanoãadacu. ²⁷ Teero wáari, yũ niipetira sõwũ õmebũrũárũ tutuaremena asibatédiatiri ññaãadacu. ²⁸ Tee niipetire wáanɛcãrĩ, wácũtutua, ɛseniña. ɛmũásẽꝑ ññamũõcoya. Múãrẽ netõnẽãdaro péerogã dũsaádadu, jĩiyigũ.

²⁹ Ate queorẽmena wedeyigũ:

—Higueragũ, teero biiri niipetire yucũ biirecutirere wácũña. ³⁰ Pũurĩ wasorĩ, “cũma wáaadaro péerogã dũsaa” jĩimasĩnoã. ³¹ Tee tiirõbirora yũ jĩãrigue wáari ññarã, “Cõãmacũ dutiré basocãꝑre niĩãdare jeaadarõ péerogã dũsacũ” jĩ masĩña.

³² Yũ aterẽja diamacũrã jĩã: Atitõ macārã cũã diaadari sũguero, yũ jĩãrigue niipetire wáaadacu. ³³ ɛmũásẽ, atiditã peticõdiaadacu. Yũ wedesere doca petirĩcu. Niirucujãadacu.

³⁴ Yũ ɛtũaaatiadari bũrecore múã masĩricu. Teero tiirã, múã ãñũrõ niyueya. Múã ñañarẽ tiirẽre tiirĩpori jĩrã, tiirĩjãña. Cũmuriãjãña. Atibúreco maquẽrẽ wácũpatirĩjãña. Múã wácũña manirõ yũ ɛtũaaatiadari bũreco jeaadacu. ³⁵ Tiibũrecore niipetiroꝑ macārã tãmuãadacu. Teero tiirã, tũomasĩña. ³⁶ Múã ãñũrõ ññacoya. “Tee ɛsã ñañarõ netõãdarere netõnẽña” jĩrã, Cõãmacũrẽ sãĩrucujãña. Yũ niipetira sõwũrẽ cuirõ manirõ bocaada jĩrã, sãĩrucujãña, jĩiyigũ.

³⁷ Jesús búrecoricõrõ Cõãmacũwiirũ bueyigũ. Ñamirĩrẽ ɛtãgũ Olivopũ wáa, niirucuyigũ. ³⁸ Bóerigã basocã niipetira Cõãmacũwiirũ cũũrẽ tũorã wáarucuyira.

Jesuré ññeãdara wedeserigüe

22 Pã pũuri tiirẽ wũoya manirẽ yaarĩ bosebũreco wáaadaro péero dũsayiro. Tii bosebũreco wãmecũtia Pascua. ² Pairã dutirã, Moisés jóarigüe buerã “¿deero tii Jesuré sãrõ boomĩto?” jĩiyira. Cũũrẽ sããdũgãpacara, basocãre cui niyira.

³ Judas cũã “Iscariote” jĩgũrẽ Satanás sããyigũ. Jesús buerã doce menamacũ niimiyigũ. ⁴ Cũũ pairã dutirã, Cõãmacũwii coterĩ basocare dutirã ɛtũopũ wáayigũ. Toopũ jea, Jesuré ticoadarere cũãmena wedeseyigũ. ⁵ Cũũ jĩrẽre tũorã, bayirõ ɛseniyira.

—Mũũrẽ niyeru wapatãada, jĩiyira.

⁶ —Jã, teerora tiiwã, jĩiyigũ.

Teero tiigũ, basocã ññahẽrõ cũãꝑre Jesuré ticogũdũ coteyigũ.

Jesús cũũ buerãmena yaaturigüe

⁷ Too síro pã pũuri tiirẽmena wũoya manirẽ yaarĩ bũreco jeayiro. Tiibũreco niirĩ, sãcũ corderore cũã Pascua bõseyagũdũre sãñõã. ⁸ Teebũrecorere Jesús Pedre, Juanrẽ biiro jĩcoyigũ:

—Marĩ Pascua bõseyaadarere quẽnoyũera wáaya, jĩiyigũ.

⁹ —¿Noopũ ɛsã quẽnorĩ boogãrĩ? jĩiyira.

¹⁰ Cũũrẽ jĩiyigũ:

—Múã macãꝑ wáaya. Toopũ jeara, sãcũ basocũ ocogã turupeogũre bũajeãadacu. Cũũrẽ nũnũwãwa. Cũũ sããwari wiirũ sããwawa. ¹¹ Tiiwiĩ õpũrẽ jĩiwa: “¿Noopũ niigari yũ buerãmena Pascua bõseyaadari tatia? jĩãwĩ ɛsãrẽ buegũ”, jĩiwa. ¹² Cũũ ɛmũãrõ macãtatia quẽnoãrĩ tatiacãũ ẽñogũdaqui. Toopũ quẽnoyũewa, jĩcoyigũ.

¹³ Cũũ wáa, toopũ Jesús cũũrẽ jĩãrirobirora niipetirere bũayira. Toopũ cũã Pascua bõseyaadarere quẽnoyũera.

¹⁴ Yaarĩtono jeari, Jesús cũũ beseriramena yaaadara jeanuãyira. ¹⁵ Jesús cũũrẽ jĩiyigũ:

—Yũ mũãmena ate Pascua bõseyarere bayirõ yaadũgaa, yũ diaadari sũguero. ¹⁶ Yũre tũoyã: Mecũãmena Pascua yaarẽre yaanemorĩcu sãa, tẽe yũ ɔpũ sããri siropũ, jĩiyigũ.

¹⁷ Teero jĩãri siro, vino bapare nẽe, Cõãmacũrẽ ɛsenire ticoyigũ. Cũũ buerãre jĩiyigũ:

—Aterẽ cãmerĩ bato, sãñiñã. ¹⁸ Yũre tũoyã: Mecũãmena yũ vino sãñinemórĩcu sãa, tẽe yũ ɔpũ sããri siropũ, jĩiyigũ.

¹⁹ Pãrẽ nẽe, Cõãmacũrẽ ɛsenire ticoyigũ. Túajea, ɛtãtãã, batogũra, jĩiyigũ:

—Ate pã yũ múãrẽ diabõsaadari õpũũbiro niĩã. Aterẽ tiyã, yũ múãrẽ diabõsarere wácũrã.

²⁰ Yaaari siro, teerora tiyigũ sãñirĩ bapãmena. Cũũ buerãre tããgũ, jĩiyigũ:

—Atibapã maquẽ yẽe díbiro niĩã. Yũ diari, yẽe díĩ õmayudiaadacu, múã ñañarẽ tiirẽre cosebosãaro jĩigũ. Teemẽna Cõãmacũ mama netõnẽre quetire cúũgũdaqui. ²¹ Tũoyã: Año yũmena yaaduii yũre ññatutirãre ticogũdũ. ²² Yũ niipetira sõwũrẽ Cõãmacũye queti jóaripũrũ jĩrõbirora wáaadacu. Bõaneõgũ niigũdaqui yũre ticogũdũpeja, jĩiyigũ.

²³ Cũũ buerã cũã basiro cãmerĩ sãñiñãyira:

—¿Noã niigariye teero tiigũdũ? jĩiyira.

¿Nii ɛꝑtĩ macũ niĩ?

²⁴ Too síro Jesús buerã cũã basiro bayirõ cãmerĩ wedeseyira.

—¿Nii marĩ watoare ɛꝑtĩ macũ niĩ? jĩiyira.

²⁵ Teero tiigũ, Jesús cũũrẽ jĩiyigũ:

—Atibúreco macārã õpãrã cũã boorõ dutiãmajãya. Cũãye dita macãrãrẽ “ɛsãrẽ ãñũrõ tiĩápura niĩya” jĩrĩ boocúa. ²⁶ Múãpeja cũã tiirõbiro tiirĩjãña. Biirõpe tiyã. Múã menamacũ ɛꝑtĩ macũ niigũ niitugũ tiirõbiro niirecũtiaro. Múãrẽ dutigũ padecõtegũ tiirõbiro niirecũtiaro. ²⁷ Múã tũgueñarĩ, ¿niipẽ ɛꝑtĩ macũ niĩ? ¿Yaaduiũpe o cũũrẽ yaarẽ péocõtegũpe? Yaaduiũpe ɛꝑtĩ macũ niĩ. Yũ doca múãmena niigũ, yaarẽ péocõtegũ tiirõbiro niĩã.

²⁸ Múã niĩ yũmena niirucujãrã. Yũre merẽã wáari, múãcã ñañarõ netõãpua. ²⁹ Teero tiigũ, yũcã yũ ɛꝑtũ yũre ɔpũ sõnecoribirora múãrẽ õpãrã

sōnecogēda. ³⁰ Biiro tiirí, múã yuũ Õpũ niirõpũ boseya, duiadacu. Múã õpãrá duirépirĩpũ duiadacu, Israelya pōna macãrá doce pōnarĩrẽ dutiadora, jĩiyigũ.

Pedro Jesuré “masĩriga” jĩirigũ

³¹ Jesús jĩinemoiyigũ:

—Simón, tũoyá. Satanás múã padeorére duurí tiijĩgũ, ñañodũgáqui. Teero tiigũ, múãrẽ sãĩárigũ niĩwĩ.

³² Cũũ mũũrẽ ñañodũgári ĩĩagũ, yũũre padeodũri-jããrõ jĩigũ, Cõãmacũrẽ sãĩbosáawũ. Teeré mũũ netõári siro, padeó, mũũya wedera yũũre padeoráre wãcũtu-tuari tiiyá, jĩiyigũ.

³³ Pedro yũũyigũ:

—Õpũ, mũũrẽ peresuwiipũ néewara, yũũcãrẽ néewaaro. Mũũrẽ sãĩrá, yũũcãrẽ sãĩãrõ, jĩĩamiyigũ.

³⁴ Jesús cũũrẽ jĩiyigũ:

—Pedro, yũũ jĩirére tũoyá: Mecũã macã ñami cãrẽquẽ wedeadari sũguero, yũũre ĩĩĩáĩrĩ “cũũrẽ masĩriga” jĩĩditogũdacu, jĩiyigũ.

Jesús diaadari sũguero, cũũ bueráre wederigũ

³⁵ Apeyé cũũrẽ jĩiyigũ:

—Múãrẽ yũũ wasopori manirá, niyeru sããrepori manirá, sapatu azebá manirá ticocoritore, ¿apeyenó dũsarí? jĩiyigũ.

—Dũsaríwũ, jĩiyira.

³⁶ Cũũrẽ jĩiyigũ:

—Mecũãmena wasopo cũogú néewaaro; niyeru sããripo cũogúcã néewaaro. Espada cũohégũ cũũyaro sutiró sotoá macãrõrẽ dúa, espadare sãĩãrõ. ³⁷ Yũũre tũoyá: Cõãmacũye queti jóaripũpũ yée maquẽrẽ jóarigũ diamacũ wáaadare niirõ tiia. Ate jóanoã: “Cũũcã dutirére netõnũcãgũ niĩĩ jĩĩ wãcũmiwã basocá cũũrẽ”, ĩĩĩ jóanoã. Niipetire yée maquẽrẽ jóarigũ diamacũ wáaadacu, jĩiyigũ.

³⁸ —Jãã, ĩsã Õpũ, ate espada pũapĩ niĩã, jĩiyira.

—Ãñuãdacu, jĩiyigũ.

Jesús Getsemanípũ cũũ Pacũre sãĩrigũ

³⁹ Jesús witiwa, cũũ tiurucúrirobiro ĩĩtãgũ Olivopũ wáayigũ. Cũũ buerá cũũrẽ nũnũyira. ⁴⁰ Toopú jeagũ, cũũrẽ jĩiyigũ:

—Wãtĩ múãrẽ jĩĩcõãsãrijããrõ jĩĩrã, Cõãmacũrẽ sãĩñá, jĩiyigũ.

⁴¹ Teero jĩĩtoa, cũũ sũguero ĩĩtãpe déecogũ jearócorõ yoaro wáayigũ. Toopú ñicãcoberimena jeacũmu, Cõãmacũrẽ sãĩyigũ. Sãĩgũ jĩiyigũ:

⁴² —Pacũ, mũũ boogú, yũũ ñañarõ netõãdarere netõnéña. Yũũ teero jĩĩpacari, yũũ boorére tiirijãña; mũũ boorẽpe wáaaro, jĩiyigũ.

⁴³ Sĩcũ ángele ĩmũãse macũ cũũrẽ bauáyigũ. Bauá, cũũrẽ tutuari tiiyigũ. ⁴⁴ Cũũ ñañarõ netõãdare wãcũpatigũ niijĩgũ, nemoró Cõãmacũrẽ sãĩyigũ. Cũũ ĩsotĩre paca díi tiiróbiro oco tabidiayiro.

⁴⁵ Cũũ Cõãmacũrẽ sãĩári siro, wũmũnũcã, cũũ buerá pũtopũ cãmerũtũayigũ. Cũũrẽ cãniárirapũre bũ-

jeáyigũ. Cũũ bayiró wãcũrecũtiarira niijĩrã, cãnijóãyira.

⁴⁶ Cũũrẽ jĩiyigũ:

—¿Deero tiirá nocõrõ cãniĩ? Wũmũnũcãña. Cõãmacũrẽ sãĩñá, wãtĩ múãrẽ jĩĩcõãsãrijããrõ jĩĩrã, jĩiyigũ.

Jesuré ñeewarigũ

⁴⁷ Jesús cũũmena wedesegũ tiirira, paũ basocá atiyira. Jesús buerá doce menamacũ niimiárigũ Judas wãmecũtigũ cũũrẽ sũosũguéyigũ. Jea, Jesús pũto atiyigũ, cũũ wasopũrore ũpũgũdũ tiirí. ⁴⁸ Jesús cũũrẽ jĩiyigũ:

—¿Judas, ũpũrẽmena yũũ niipetira sõwũrẽ yũũre ĩĩnatutirapũre ticoi?

⁴⁹ Cũũ buerá cũũrẽ ñeeãdarere ĩĩnarã, sãĩñáyira:

—ĩsã Õpũ, ¿espadapĩrimena cũũrẽ cãmotágari? jĩiyira.

⁵⁰ Sĩcũ Jesús buegũ paiaré dutigũre padecotegũre páatacojãyigũ. Diamacũ macã cãmopẽrore páatayigũ.

⁵¹ Jesús cũũ bueráre: —Nocõrõrã tiiyá, jĩiyigũ.

Cãmopẽrore ñaapeó, netõnéyigũ. ⁵² Cũũrẽ ñeerã jeará niyira: Paiaré dutirá, Cõãmacũwii coterí basocare dutirá, bũtoá dutirácã niyira. Jesús cũũrẽ jĩiyigũ:

—¿Yaarépigũre tiiróbiro yũũre espadapĩrimena, yucũmẽna ñeerã atiarĩ? ⁵³ Bũrecoricõrõ yũũ Cõãmacũwiipũ múãmena niirĩ, ñeeriwũ. Mecũtigũ múã booró tiirítono jeaa. Satanás ñaĩĩãrõpũ niigũ dutirẽpere tiia múã, jĩiyigũ Jesús.

Pedro Jesuré “masĩriga” jĩirigũ

⁵⁴ Jesuré ñeeãri siro, néewayira. Paiaré dutigũya wiipũ néesãwayira. Pedrope yoasãñũrõ cũũrẽ nũnũyigũ.

⁵⁵ Basocá paiaré dutigũya wii popea macã yepa decorũ pecame dioyira. Dioári siro, duiyira. Pedro cũũmena duiyigũ. ⁵⁶ Sĩcõ tiwiĩ padecotego Pedro toopũ duiirĩ ĩĩayigo. Cũũrẽ ĩĩagõrã ĩña: —Ánicá ĩnimena wáarucuarigũra niĩĩrã, jĩiyigo.

Cũũpe coore: ⁵⁷ —Cũũrẽ masĩriga, jĩiyigũ.

⁵⁸ Too sírogã ãpĩ cũũrẽ ĩña: —Mũũcã ĩni menamacũ niĩã, jĩiyigũ.

Pedrope cũũrẽ: —Niiria, jĩiyigũ.

⁵⁹ Sica hora siro ãpĩ jĩĩnemojãyigũ:

—Niirõrã ánicá ĩnimena niijĩyĩ. Cũũcã Galilea macãrã niĩĩ, jĩiyigũ.

⁶⁰ Pedrope yũũyigũ:

—Ñeenórẽ wedesegũ wedesecu, jĩiyigũ cũũrẽ.

Cũũ wedesegũ tiirira, cãrẽquẽ wedeyigũ. ⁶¹ Jesús Pedrore cãmeñãcoyigũ. Toorá Pedro marĩ Õpũ cũũrẽ jĩĩariguere wãcũbũayigũ: “Mecũã macã ñami cãrẽquẽ wedeadari sũguero, yũũre ĩĩĩáĩrĩ ‘cũũrẽ masĩriga’ jĩĩgũ-dacu mũũ”, jĩiyigũ. ⁶² Teeré wãcũbũagũ, witiwa, bayiró utiyigũ.

Jesuré cũũ buiáperigũ

⁶³ Jesuré coterá cũũrẽ buijã, páayira. ⁶⁴ Cũũ capearire biaápeyira. Teero tii, cũũrẽ sãĩñáyira:

—Jĩĩbũaya. ¿Noã mũũrẽ páaarĩ? jĩiyira.

⁶⁵ Pee apeyé jĩĩnemo, cũũrẽ buijãyira.

† *Isaías 53.12.*

Jesuré Judíoare Dutirá Peti p̄top̄ néewarigue

⁶⁶ Bóeri b̄toá dutirá, paiaré dutirá, Moisés jóarigue buerá neáyira. Teero tiirí, Jesuré Judíoare Dutirá Peti neári wiip̄ néewayira. Toop̄ jeari, c̄ūrē sāĩnáyira:

⁶⁷ —Wedeya ūsārē: ¿M̄m̄ Cōāmac̄ beseriḡ Cristo niĩ? j̄iyira.

C̄ū c̄ūrē j̄iyiḡ:

—Ȳm̄ múārē “c̄ūrā niĩ” j̄irí, padeorícu. ⁶⁸ Ȳm̄ múārē sāĩnárí, ȳm̄ricu. ⁶⁹ Ateré múārē wedeḡda: Mec̄āmena ȳm̄ niipetira s̄ow̄ Cōāmac̄ tutuare c̄onetóḡ p̄to c̄ū diamac̄pe duiḡdacu, j̄iyiḡ.

⁷⁰ C̄ū niipetira sāĩnáyira:

—¿Too docare m̄m̄ Cōāmac̄ mac̄ niĩ? j̄iyira.

—Múā j̄irōbirora c̄ūrā niĩ, j̄iyiḡ.

⁷¹ C̄ū j̄iyira:

—Āp̄rā c̄ūrē wedesārā āmaānemorō booríga. Marí basirora c̄ū “ȳm̄rā niĩ” c̄ū j̄irere t̄otóaa, j̄iyira.

Pilato Jesuré sāĩnárigue

23 C̄ū niipetira w̄m̄n̄c̄ā, Jesuré Pilatop̄re néewayira. ² Toop̄ jea, c̄ūrē wedesān̄c̄āyira:

—Āniré b̄aáw̄, ūsā judíoare ñañoǵ̄rē. C̄ū romanuā ōp̄rē wapatirere “ticorijāña” j̄irí. “Ȳm̄ Cōāmac̄ beseriḡ Cristo niĩ; ȳm̄ múā ōp̄ niĩ”, j̄irucui, j̄iyira.

³ Pilato c̄ūrē sāĩnáyiḡ:

—¿M̄m̄rā niĩ judíoa ōp̄? j̄iyiḡ.

—M̄m̄ j̄irōbirora c̄ūrā niĩ, j̄iyiḡ.

⁴ Pilato paiaré dutirare, basocá niipetirare j̄iyiḡ:

—Āniré ñañaré tiárigue b̄aríga, j̄iyiḡ.

⁵ C̄ūpe tutuaromena j̄in̄emoyira:

—C̄ū niipetira Judea macārārē c̄ū buerēmena atiditá dutirere netōn̄c̄árí tiiḡ t̄ii. Galileap̄ teero ti-in̄c̄āyiḡ. Mec̄tíḡārē atimac̄p̄re teerora tiiḡ jeari, j̄iyira.

Jesuré Herodes p̄top̄ néewarigue

⁶ Teeré t̄oḡ, sāĩnáyiḡ:

—¿C̄ū Galilea mac̄ niĩ? j̄iyiḡ.

⁷ —C̄ūrā niĩ, j̄iyira.

“Herodes dutiré dita mac̄ niĩ” j̄irere t̄oḡ, c̄ū p̄top̄ ticocoyiḡ. Teeb̄recorire c̄ū Jerusalén̄p̄ niyiḡ. ⁸ Herodes Jesuré ĩñaḡ, bayiró ūseniyiḡ, yoari ĩñad̄gariḡ nij̄iḡ. C̄ūye maquērē wedeseri t̄oyiḡ. C̄ū tutuaremena tiēñorí ĩñad̄gamiyiḡ. ⁹ Teero tiiḡ, c̄ūrē pee sāĩnám̄iyiḡ. C̄ūpe ȳm̄riyiḡ. ¹⁰ Paiaré dutirá, Moisés jóarigue buerá too ĩñanuc̄yira. C̄ū bayiró Jesuré wedesārā peti tiyira. ¹¹ Herodes c̄ūyara suraromena Jesuré ñañarō tiápeyira. C̄ūrē buijārā, sotoá macārō āñurórē s̄āyira. Tooména Pilato p̄top̄ ticocoyiḡ s̄c̄ā. ¹² Tiib̄recora Herodes Pilatomena c̄amerí quēnoyira. Too s̄guerop̄re c̄amerí ĩñad̄gariyira.

Jesuré s̄adutírigue

¹³ Too síro Pilato paiaré dutirare, Judíoare Dutirá Peti, tiimacā macārā basocáre néoyiḡ. ¹⁴ C̄ūrē j̄iyiḡ:

—Múā āniré ȳm̄ p̄top̄ néeatiaw̄. “Basocáre ñañoǵ̄ t̄ii”, j̄iraw̄. Ȳm̄ múā ĩñacorop̄ c̄ūrē sāĩnám̄iaw̄. Múā wedesāriguere ñañarē b̄aríga.

¹⁵ Herodecā b̄aríariḡ niĩaw̄. Maríre opatutí ticocoyiḡ niĩaw̄. Wapa c̄ūrē s̄arí tiiréno maniā. ¹⁶ Teero tiiḡ, c̄ūrē t̄anaári siro, wionécoḡda, j̄imiyiḡ.

¹⁷ Pilato Pascuaricōrō basocá ūsenirí booḡ, s̄c̄ū peresuwiip̄ niiḡrē wionécocuyiḡ. ¹⁸ C̄ū j̄irere t̄orá, niipetira s̄c̄arōména acaribíyira:

—¡Jesuré s̄adutíya! ¡Barrabápere wionécodutíya! j̄iyira.

¹⁹ Barrabás romanuā dutirare cōād̄gaḡ, c̄amerís̄āyiḡ. Basocáre s̄āyiḡ. Teewapa peresutinoiyiḡ. ²⁰ Pilato Jesuré wionécod̄gamiyiḡ. Teero tiiḡ, basocáre wedesenemoyiḡ s̄c̄ā. ²¹ C̄ūpe acaribíyira:

—¡Curap̄ c̄ūrē pábiatu s̄adutíya! j̄iyira.

²² Pilato ĩt̄árí j̄iḡ tiyiḡ s̄a:

—¿Ñeenó ñañaré tiárí c̄ū? Wapa c̄ūrē s̄arí tiiréno b̄aríat̄. Teero tiiḡ, c̄ūrē t̄anaári siro, wionécoḡda, j̄imiyiḡ.

²³ Basocáre p̄t̄ariyira. Bayiró acaribíyira. C̄ūrē curap̄ pábiatu s̄adutíyira. C̄ū Pilatore docac̄umurí tiyira. ²⁴ Teero tiiḡ, c̄ū sāĩrere tiidutíyiḡ. ²⁵ Basocá wionécodutiariḡre wionécoyiḡ. C̄ū dutirare cōād̄gare wapa, basocáre s̄arē wapa peresuwiip̄ s̄necoriḡ niipacari, wionécoyiḡ. Jesuré wiyayiḡ, c̄ū booró tiidutíyiḡ.

Jesuré s̄arírigue

²⁶ Jesuré s̄arā wáara néewayira. C̄ū too wáari, s̄c̄ū Cirene macā mac̄ c̄arp̄ niiriḡ p̄t̄aatiḡ tiyiḡ. C̄ū w̄mec̄tiyiḡ Simón. C̄ūrē ñee, Jesús apawari curusare c̄ū siro aran̄n̄se dutiyira.

²⁷ Jesuré p̄ basocá n̄nyira. Numiā bóaneōrā bayiró uti acaribín̄nyeyira. ²⁸ Jesús c̄amen̄c̄ā ĩña, c̄ūrē j̄iyiḡ:

—Jerusalén macārā numiā, ȳm̄re utirijāña. Múārē wáadarere utiya. Múā p̄narē utiya. ²⁹ Too síro múā ñañarō netōād̄acu. Teeb̄recorire múā j̄irādacu: “P̄n̄manirā numiā, p̄nac̄t̄íñahērā, ūp̄ōñahērā ūsenicua”, j̄irādacu. ³⁰ Teero wáari, basocá j̄irādacua: “Īt̄ayuc̄ ūs̄ap̄re ñaapeaaro; opaburi ūsārē ñañarō tiirere c̄amotáaro”, j̄irādacua. ³¹ Ȳm̄ wapa c̄orhéḡre ñañarō tiirā, wapa c̄oráp̄re nemoró ñañarō tiidacua, j̄iyiḡ.

³² P̄arā basocá ñañarārē Jesumēna s̄āād̄ara néewayira. ³³ “Dupucoro” w̄mec̄tirop̄ jeari. Toop̄ jea, Jesuré curap̄ pábiatuyira. Basocá ñañarārē s̄c̄ū diamac̄pe, āp̄ acuniñape n̄c̄oyira. ³⁴ Jesús j̄iyiḡ:

—P̄c̄, āniārē acabóya. C̄ū teero tiirere t̄omas̄ríya.

Surara c̄ūye suti niimiāriguere batoadara, j̄ib̄aaapeyira. ³⁵ Basocá toop̄ ĩñanuc̄yira. Judíoare Dutirá Peti Jesuré buirā j̄iyira:

—Āp̄rāc̄ārē netōn̄w̄. Diamac̄rā Cōāmac̄ beseriḡ Cristo niiḡjā, c̄ū basiro netōn̄ārō, j̄iyira.

³⁶ Suraracã cûürë buijâyira. Cûû puto wáa, cûürë vino piyare tíārã, jïiyira:

³⁷ —Muu judíoa òpû niigû, muu basiro netõnéña, jïiyira.

³⁸ Cûûya dupu sotoapû sicapĩ tuunoyiro. “*ANI JUDÍOA ÒPÛ NIÍ*”, jïi jóanoyiro.

³⁹ Sícû basocû ñañagû curusapû tusagû Jesuré ñañarõ jïiyigû:

—Muu diamacûrã Cõamacû beserigû niigû, muu basiro netõnéña; ñsãcãrë netõnéña, jïiyigû.

⁴⁰ Àpĩ toopû tusagûpe cûürë tutigû jïiyigû:

—¿Muu Cõamacûrë cuiridojãĩ? Marĩrë, cûürë sícãrõména ñañarõ tiirã tiiya. ⁴¹ Marĩrë diamacûrã ñañarõ tiirã tiiya, marĩ ñañarë tiirigue wapa. Cûû doca ñañarë tiirimiigû, jïiyigû.

⁴² Jesuré jïiyigû:

—Jesús, muu Òpû sããgû, yuure wãcûwa.

⁴³ Cûürë yuuyigû:

—Yuure ateréja diamacûrã jïiã: Mecûãrã yuumena ãñunetõjõãrõ niirõpû niigûdacu, jïiyigû.

Jesús diarigue

⁴⁴⁴⁵ Too síro coeritõ jeari, niipetiro tiiditapû naĩtĩjõãyiro. Muipû búreco macû bóeriyigû. Tée ñamica tres niirõpû naĩtĩtuyiro. Teero wáari, Cõamacûwii popeapû ãñunetõjõãri Tatia cãmotáyosari casero yigadiati, pucacéropû jeacotuayiro. ⁴⁶ Jesús bayirõ acaribiyigû:

—Pacû, yáa yeeripûnarë bocañeña, jïiyigû.

Teero jïigûrã, diajõãyigû.

⁴⁷ Cien surara dutigû teero wáari ññagû, Cõamacûrë usenire ticoyigû.

—Diamacûrã ãni wapa cõohégû niimiãyi, jïiyigû.

⁴⁸ Niipetira toopû ññarã jearira teero wáari ññarã, bayirõ wãcûpatiyira. Teero tiirã, cûã cutirore páarara, pũtawayira. ⁴⁹ Niipetira Jesús menamacãrã, Galileapû cûürë nũnatirira numiãcã yoaropû teero wáarere ññanucûyira.

Jesuré ãtãtutipû cûürigû

⁵⁰⁵¹ Sícû Judea macû Arimatea macã macû niiyigû. Cûû wãmecûtiyigû José. Cûû ãñugû, diamacû tiigû niiyigû. Cõamacû dutirë basocãpûre niĩdarere coteyigû. Cûûcã Judíoa Dutirá Peti menamacû niiyigû. Teero niipacû, cûã Jesuré sããdutiri boorimiigû. ⁵² Cûû Pilato puto sããwa, Jesuyá òpûürë sãiyigû. ⁵³ Too síro curusapû tusagûre néedioco, sutirõ ãñurí caseromena cõmayigû. Túajea, ãtãgãpû coari tutipû cûüyigû. Tiituti sícûno cûũnoña manirí tuti niyiro. ⁵⁴ Cûã yeerisãri búreco maquë quënorí búreco niyiro. Yeerisãri búreco jeaadaro péero dũsayiro.

⁵⁵ Jesuména Galileapû atirira numiã tiitutire ññayira. Jesuyá òpûürë cûürí ññayira. ⁵⁶ Ññãri siro, coerã, sitiãñũre quënocûyira. Túajea, Moisére dutirë cûürigû jïrõbirora judíoa yeerisãri búrecore yeerisãyira.

Jesús masãmũarigû

24 Cûã yeerisãri búreco netõãri siro, bóerigã cûã sitiaãñũre quënocûãriguere néewa, cûürë cûürí tutipû jearira. ² Toopû jeara, tiituti biamíríqui ãtãquicare aperopû nucûrĩ ññayira. ³ Sããjeara, Jesuyá òpûürë búariyira. ⁴ Teero tiirã, deero jïimasĩriyira. Wãcûña manirõ puarã ãmũã suti asiyãre sãñarira cûã pũtopû nucûrĩ ññayira. ⁵ Cûã bayirõ cui, munibiáyira. ãmũã cûãrë jïiyira:

—¿Deero tiirã catigûre diarira cûürõpûre ãmããĩ?

⁶ Ñnorë manĩ. Masãtoawĩ. Galileapû niigû, múãrë cûũ wederiguere wãcûña: ⁷ “Yuure niipetira sõwãrë ñañarë tiirãpûre ticonogûdacu. Cûã yuure curusapû páabiatu sãããdacua. Itiãbúreco siro masãmũãgûdacu”, jïimiwĩrã, jïiyira.

⁸ Teero jïirí tuorã, cûũ wederiguere wãcûbũayira.

⁹ Cûürë cûürí tutipû jearira pũtãjeara, Jesús beserira oncere niipetirere wedeyira. Teero biiri ãpërá niipetirare wedeyira. ¹⁰ Jesús beserirare queti wederira noquërá niyira: María Magdalena, Juana, María (Santiago paco), ãpërá numiã niyira. ¹¹ Cûã wedeariguere padeoríyira. “Teero jïjãrã tiicúa”, jïi wãcûjãyira.

¹² Cûã teero jïirí tuogû, Pedro cõtawáyigû, cûürë cûürí tutipû ññagû wãagû. Toopû munibiã, ññasõnecogû, Jesuré cõmarí casero díçure ññayigû. Teero wáariguere ññamanijõã, cûũ niirí wiipû pũtãjõãyigû.

Emaús wáarimapû Jesús puarãrë bauárigû

¹³ Tiibúrecore puarã cûürë padeorã Emaús macãpû wáara tiyira. Jerusalén niĩarira wáari, Emaúspû jeaadaro once kilómetros niã. ¹⁴ Cûã niipetire wáariguere wedesewayira. ¹⁵ Teerë wedesera tiirí, Jesurã quëmû, cûãmena wáayigû. ¹⁶ Cûürë ññapacari, Cõamacû cûãrë ññamasĩhërí tiyigû. ¹⁷ Jesús cûãrë sãñayigû:

—¿Ñeenórë wedesewara tiii? jïiyigû.

Cûã bayirõ bóaneõrã pũtããncãyira. ¹⁸ Cleofas wãmecûtigû yuuyigû:

—¿Muu sícûrã Jerusalénpû wãanetõãrigû atebúrecore toopû wáariguere masĩricotei? jïiyigû.

¹⁹ Cûũpe cûãrë sãñayigû:

—¿Deero wáaarĩ?

Cûũpe jïiyira:

—Jesús Nazaret macûrë wáariguere wedesera tiãwã. Cûũ profeta niimiwĩ. Cûũ Cõamacû ññacoropû, niipetira ññacoropûre cûũ tiirigue, cûũ wedeserigümena tutuanetõjõãmiwĩ. ²⁰ Paiarë dutirá, Judíoa Dutirá Peti curusapû páabiatu sããdutira, romanuãpûre ticowa. ²¹ Ñsã cûürë “romanuã dutirëre cõã, marí Israelya põna macãrã òpû sããgûdaqui” jïi wãcûmiwã. Cûürë sãĩrĩ siro, itiãbúreco netõã. ²² Siquërá numiã ñsã menamacãrã ñsãrë bayirõ ucuanéne wedeawã. Mecûã bóeri cûürë cûürí tutipû jearira niimiãwã. ²³ Cûũya òpûürë búararira niãwã. Pũtãjeara, “ãngelea bauãawã; ‘Jesús catií, jïiãwã’ jïi queti wedeawã. ²⁴ Cûã wedeari

siro, äpërä äsã menamacãrã cüürë cúuri tutipñ ññarã jeaarira niimiãwã. Cüã numiã jïñarirobirora bæajeaarira niiawã cüãcã. Cüüpere ññariarira niiawã, jïyira.

²⁵ Cüãrë jïyigñ:

—Múã tñomasíria. ¿Nocõrõ yoari múã profetas jóariguere padeohéra niiaðari? ²⁶ “Cõãmacü beserigñ Cristo, cüü Öpñ sããðari sũguero, ññañrõ netõgüdaqui”, jï jóarira niiawã, jïyigñ.

²⁷ Niipetire Cõãmacüye queti jóaripñ cüüye wedeserere wedeyigñ. Moisés cüü jóariguemena wedençãyigñ. Tëe profetas jóariguemena wede yapacñyigñ.

²⁸ Cüã wãari macãpñ jeaadara tiirí, Jesús tiimacãrë netõwãgñdñ tiirõbiro tiiyigñ. ²⁹ Cüãpe cüürë bayirõ sãiyira:

—Üsãmena pññãya. Ñnamicapñ niia; náñõãñõpñ tiia, jïyira.

Jesús sããwayigñ cüãmena pññãgñdñ. ³⁰ Too síro cüãmena yaagñ, pãrë née, Cõãmacüñ usenire ticoyigñ. Túajea, pñatãã, cüãrë ticoyigñ. ³¹ Toorã “Jesús niia” jï ññamasíyira. Cüüpe ditijõãyigñ. ³² Cüã cãmerí jïyira:

—Marí maarpñ atira, cüü Cõãmacüye queti jóaripñ maquëñ bueri, ññurõ peti tñgññããwñ, jïyira.

³³ Nocõrõrã Jerusalénpñ cãmecópnñayira. Toopñ jeara, Jesús beserira oncere, äpërä cüã menamacãrãmena neãñirare bæajeáyira. ³⁴ Too neãñirape cüãrë jïyira:

—Niirõrã marí Öpñ Jesús diarigñpñ masããrigñ niiawñ. Simónrë bauárigñ niiawñ, jïyira.

³⁵ Cüãcã maarpñ cüãrë wãariguere wedeyira. Jesús pã pñatããñí cüã ññamasíãriguere wedeyira.

Jesús cüü buerãre bauárigue

³⁶ Cüã teerë wedesera tiirí, Jesús cüã decorpñ bauáyigñ. Cüãrë ññudutigñ jïyigñ:

—Ññurõ niirecñtire múãpñre niiañõ, jïyigñ.

³⁷ Cüürë ñña, bayirõ cuiyira. “Diarigñ wãñí niiqui”, jï wãcñmiyira. ³⁸ Cüü cüãrë jïyigñ:

—¿Deero tiirã cuii? ¿Deero tiirã “Jesús mee niia” jï wãcñí? ³⁹ Ññaña yëe wãmoríñrë, yëe dñporire. Yññãrã niia. Yññre padeñãrã atiñate. Diarigñ wãñí õpññcñtiriqui. †

⁴⁰ Teero jïñgñrã, cüüye wãmoríñrë, cüüye dñporire ëñoyigñ. ⁴¹ Cüã useni ññamanijõãrã, padeoríyira ména. Teero tiigñ: —¿Yaarë cñoi? jïyigñ.

⁴² Wai cããñõãñi dñcare ticoyira. ⁴³ Cüüpe ñee, cüã ññacoro yaayigñ. ⁴⁴ Cüãrë jïyigñ:

—Yññre wãariguere tíatorpñ múãmena niigñ, wedewñ: “Niipetire Moisére dutirë cúürigñe, profetas jóarigñe, Salmopñpñ jóarigñe yññre wãaadare niirõ tiia”, jï wedemiwñrã yññ, jïyigñ.

⁴⁵ Teerë jïñtoa, Cõãmacüye queti jóaripñ maquëñ cüãrë tñomasíñí tiiyigñ.

⁴⁶ —Biirõ jóanowñ, jïyigñ—. “Cõãmacü beserigñ Cristo diagñdaqui. Itiãbñreco siro masãñãgñdaqui.

⁴⁷ Cristo basocãre tiibosãrere wedenõãdacu. “Múã ññañarë tiirëre acabõri boorã, wãcñpati, wasoyã”, jï wedenõãdacu. Teerë Jerusalénpñ wedençã, too síro niipetiropñ wedenõãdacu”, jï jóanowñ. ⁴⁸ Múã teerë wedeada ra niia. ⁴⁹ Yññ Pacñ múãrë too sũgueropñ jïñrirobirora Espíritu Santore yññ ticocogñda. Teero tiirã, yueññña ména atimacãpñ. Espíritu Santo jeagñ, múãrë tutuare ticogñdaqui, jïyigñ.

Jesuré néemñãrigue

⁵⁰ Too síro Jesús cüãrë Betania wesarpñ néewayigñ. Toopñ jea, cüüye wãmoríñrë súumñõco, “niipetire múãrë ññurõ wãaaro” jïyigñ. ⁵¹ Teero jïñgñrã, cüãrë toorã cüü, ñññãserpñ néecomñãwanoyigñ. ⁵² Cüã cüürë padeoári siro, bayirõ useniremema Jerusalénpñ pññajõãyira. ⁵³ Cõãmacüwiipñ nañõ wãa, Cõãmacüñrë “ññugñ niia” jïñrucujãyira.

† *Pecasãyemena: no tiene carne ni huesos. Múã ññañrã, yññ õpññcñtia, jïyigñ.*

San Juan

Jesucristo Cõamacũ wãcũrere wedegũdũ atirigue

1 Sicatorũra Cõamacũ wãcũrere marĩrẽ wedegũdũ niitoarigũ niĩwĩ. Cõamacũmena niirigũ niĩwĩ.

Cũũrã Cõamacũ niijãrigũ niĩwĩ. 2 Cũũ sicatorũra Cõamacũmena niitoarigũ niĩwĩ. 3 Cõamacũ cũũmenarã niipetirare, niipetirere tiirigũ niĩwĩ. Niipetira, niipetire cũũmenarã tiirigũe niĩã. 4 Cũũ catirẽ petihẽre ticogũdũ niirigũ niĩwĩ. Tee catirẽ ticogũra basocãre sãwõcore tiirõbiro niirigũ niĩwĩ. 5 Basocã niirõ naĩĩãrõpũ tiirõbiro niiriro niĩwũ. Cũũ sãwõcogũ toopũre sãwõcoqui. Naĩĩãre tee sãwõcorere cãmotãmasĩricu.

6 Cõamacũ sĩcũ basocũre ticocõguerigũ niĩwĩ. Cũũ wãmecũtiwi Juan. 7 Cũũ sãwõcogũye quetire wedegũ atirigũ niĩwĩ, niipetira tee quetire padeoãro jĩĩgũ. 8 Cũũ sãwõcogũ mee niirigũ niĩwĩ. Teero tiigũ, sãwõcogũye quetipere wedegũ atirigũ niĩwĩ. 9 Sãwõcogũ peti atigũdũ tiirigũ niĩwĩ atibũrecopũre. Cũũ niipetirare tũomasĩre ticogũdũ niirigũ niĩwĩ.

10 Cõamacũ cũũmena atibũrecore tiirigũ niipacari, cũũ ãnopũ niĩrĩ, atibũreco macãrãpe cũũrẽ ãnãmasĩriri-ra niĩwã. 11 Cũũya ditapũ jeawĩ. Too macãrã cũũya dita macãrãpe cũũrẽ bocariwa. 12 Sĩquẽrã cũũrẽ boca, padeowã. Cõamacũ niipetirare cũũrẽ padeorãre cũũ põna wãari tiĩwĩ. 13 Cõamacũ põna niirẽ marĩ pacũsũmũã põnacũtĩre tiirõbiro niiria. Marĩ pacũsũmũã cũũ tiirẽmena, teero biiri cũũ põnacũtĩdũ-garemena põnacũtĩcua. Cõamacũ põna niirẽpe merẽã niĩã. Cõamacũ cũũ boorẽmena basocãre cũũ põna wãari tiĩquĩ.

14 Cõamacũ wãcũrere marĩrẽ wedegũdũ basocũ bauãrigũ niĩwĩ. Cũũ cũũsãmena niĩwĩ. Basocãre ãñurõ peti tiijãwĩ. Niipetire cũũ wedeserigue, cũũ tiirigũe diamacũ niĩwũ. Cũũ asibatẽre, cũũ ɸpũtĩ macũ niirecũtirere ãñawũ. Tee ɸpũtĩ maquẽrẽ Cõamacũ macũ sĩcũ niigũ dícu cõoqui. 15 Juan cũũye quetire wedegũ, bayirõ bũsũrõmena biiro jĩĩ wedewi:

—Ãnirã niĩrũ yũũ mũãrẽ wedeserigũ. Biiro jĩĩwũ: “Ãpĩ yũũ siro atiquĩ. Cũũ yũũ bauãdari sũgueropũre niitoayigũ. Teero tiigũ, cũũ yũũ nemorõ niiquĩ”, jĩĩãwũ, jĩĩwĩ.

16 Cũũ marĩrẽ ãñurõ peti tiijãquĩ. Teero tiigũ, marĩrẽ ãñurẽ tiorucujãquĩ. 17 Cõamacũ Moissẽmena cũũ dutirẽre ticorigũ niĩwĩ. Jesucristomenape cũũ basocãre ãñurẽ tiorẽre, teero biiri diamacũ niirẽre masĩrĩ tiirigũ niĩwĩ. 18 Sĩcũnopera Cõamacũrẽ ãñariquĩ. Cũũ macũ

sĩcũ niigũ cũũmena niirucugũ cũũ Pacũre marĩrẽ masĩrĩ tiiwĩ.

Juan Bautista Jesuyere wederigue

19 Jerusalén macãrã judioare dutirã Juan pũtopũ pa-iarẽ, teero biiri levita basocare sãĩñãdutira ticocorira niĩwã. Cũũpeja cũũ pũtopũ jeara: —¿Niirũno basocũ niimĩrũ mũũ? jĩĩwã.

20 Cũũpe cũũrẽ yayiõro manirõ, diamacũrã wedewi: —Yũũ Cõamacũ beserigũ Cristo mee niĩã, jĩĩwĩ.

21 —Too docare ¿ñiirũno niĩrũ? ¿Mũũ Elías niĩrũ? jĩĩwã. —Niiria yũũja, jĩĩwĩ.

—¿Mũũ profeta, basocã cũũ “atigũdaqui” jĩĩrigũ niĩrũ? jĩĩwã.

—Niiria, jĩĩwĩ cũũpeja sũcã.

22 Teero tiirã, cũũpeja sãĩñãnemowã:

—Too docare ¿ñiirũno niĩrũ mũũ? Ƴsãrẽ yũũya; Ƴsãrẽ ticocoarirare wedeadara tiia. ¿Mũũ basiro deero tũgueñaĩ? jĩĩ sãĩñãwã sũcã.

23 Cũũrẽ cũũpe yũũwi:

—Yũũ niĩã yucũ manirõ, basocã manirõpũ bayirõ bũsũrõmena wedegũ. Profeta Isaías wederiborora aterẽ wedea yũũcã:

Sĩcũ õpũ atiadarimarẽ quẽnarõ tiirõbiro, marĩ Ƴpũ atiadari sũguero, mũã ãñarẽ tiirẽre duujã, ãñurõ niyueya, jĩĩã, jĩĩwĩ.

24 Juanrẽ sãĩñãrã jeaarira fariseo basoca ticocoarira niirira niĩwã. 25 Cũũpeja cũũrẽ sãĩñãnemowã sũcã:

—Too docare mũũ Cõamacũ beserigũ Cristo o Elías o profeta cũũ “atigũdaqui” jĩĩrigũ niiripacũ, ¿deero tiigũ wãmeõtiĩ? jĩĩwã.

26 —Yũũ ocomẽna wãmeõtia. Ƴpĩpẽ mũã watoapũre mũã ãñãmasĩhẽgũ niĩrũ. 27 Cũũ yũũ siro atigũdũpe ãñunetõgũ niiquĩ. Yũũpeja cũũrẽ sĩcãrĩbiridojãcu, jĩĩwĩ.

28 Tee Betania wãmecũtiro dĩa Jordãn apeniãrapũ teero wãawũ. Toopũ Juan basocãre wãmeõtiwi.

Jesús cordero tiirõbiro niĩ

29 Apebũrecope Juan Jesús atiri ãñagũ, jĩĩwĩ:

—¿Iñãña! Ƴnirã Cõamacũ ticodiocorigũ, cordero tiirõbiro niigũ niĩrũ. Cũũ diarẽmena atibũreco macãrã ãñarẽ tiirẽre petirĩ tiigũdaqui. 30 Yũũ mũãrẽ aterẽ wedeawũ: “Sĩcũ basocũ yũũ siro atigũdaqui. Cũũ yũũ bauãdari sũgueropũ niitoayigũ. Teero tiigũ, cũũ yũũ nemorõ niiquĩ”, jĩĩãwũ. Ƴnirẽna wedeseawũ. 31 “¿Noã niĩrũ?” jĩĩmasĩritũ mẽna. Masĩripacũ, Israelya põna macãrã cũũrẽ masĩãrõ jĩĩgũ, cũũrẽ ocomẽna wãmeõtigũ atiwũ, jĩĩwĩ.

³² Juan wedenemowí:

—Espíritu Santo sícū bua tiiróbiro baugú ũmásepe diiátiri ñhawū. Ānipére jeapeawi. ³³ “¿Noā nií?” jīmasírítē ména. Yũre ocoména wāmeōtidutigē yũre biiro jīti: “Mũ Espírítu Santo diiáti, sícūpære jeapeari ñagūdacu. Cūŕá Espírítu Santore ticodiocogudē nií”, jīti. ³⁴ Cū teero jīrirobirora yũ ñhawū. Teero tiigú, ateré wedea: Ānirá nií Cōāmacū macū, jīwí Juan.

Jesús buerá niisuguerira

³⁵ Apebúreco Juan toopú niwí sūcā. Ūsā pŕarā cū buerá cūŕē bapacūtiwē. ³⁶ Juan Jesús netowári ñagū, ũsārē jīwí:

—Īñaña! Ānirá Cōāmacū ticodiocorigē, cordero tiiróbiro niigú nií, jīwí.

³⁷ Cū teero jīri tŕorá, ũsā pŕarā Jesuré nŕnŕwū.

³⁸ Jesús cāmenucā, ũsā nŕnŕí ñagū: —¿Ñeenórē āmaāi, yũre nŕnŕá? jīwí.

—Rabí, jīwū ũsāpe—. (Rabí “basocáre buégú” jīdŕgaro tiia.) ¿Noopú niārí mŕ? jīwū.

³⁹ —Īmŕ, ñnarā atiya, jīwí ũsārē.

Ūsā cūmēna wāa, cū niiróŕŕ ñnarā jeawŕ. Ūnamicapŕ niwū. Teero tiirá, cūmēna niinañiōjōwū.

⁴⁰ Yũmēna Jesuré nŕnŕgū Andrés wāmecūtiwi. Cūcā Juan basocáre wāmeōtigē wederiguere tŕowí. Cū Simón Pedro bai niwí. ⁴¹ Andrés cū sōwū Simónrē máata bŕajeá, cūŕē jīyigŕ:

—Mesías Cōāmacū “ticodiocoguda” jīrigŕe bŕajeáawū, jīyigŕ. (Mesías “Cristo Cōāmacū beserigŕ” jīdŕgaro tiia.)

⁴² Cūŕē Jesús pŕtopŕ sŕojeáwi. Jesús cūŕē ñagū, jīwí:

—Mũ Simón niā Jonás macū. Too síro mŕŕē “Cefas” jīādacua, jīwí. (Cefas āpŕŕyémēna Pedro niā.) †

Jesús Felipere, Natanaelre “ĵāmŕ” jīrigŕe

⁴³ Apebúreco Jesús “Galileapŕ wāaada” jī wācūrigŕ niwí. Cū toopú wāadari sŕguero, Felipere bŕajeá: —Īmŕ yũmēna, jīwí.

⁴⁴ Felipe Betsaida macā macū niwí. Andrés, Pedro too macārārā niwā. ⁴⁵ Felipe Natanaelre bŕajeá, jīyigŕ:

—Moisés jóaripŕŕ jīrigŕe bŕajeáawū. Profetacā cūye maquēŕēna jóarira niwā. Jesús Nazaret macū, José macū cū jīnogū nií, jīyigŕ.

⁴⁶ Natanael jīyigŕ:

—Nazaretpŕe sícū āñugūno maní.

Felipe yũyigŕ:

—Īmŕ, ñnaco marí, jīyigŕ.

⁴⁷ Jesús Natanael atiri ñagū: —Āni Israelya pōna macū peti, tiiditóre manigū nií, jīwí.

⁴⁸ Natanael cūŕē sāñáwí:

—¿Deero tii mŕ yũre masí? jīwí.

—Felipe mŕŕē sŕoádari sŕguero, yũ mŕŕē ñnatoaawū mée. Yucŕgŕ higueraŕ docapŕ niāwū mŕ, jīwí.

⁴⁹ —Rabí, mŕ Cōāmacū macū niā. Israelya pōna macārā ŕpŕ niā, jīwí.

⁵⁰ —¿“Higueraŕ docapŕ niāwū mŕ” yũ jīŕere tŕogú, yũre padeóí? Too síropŕe mŕ tee nemoró āñurē petire ñagūdacu, jīwí.

⁵¹ Jesús jīnemowí:

—Yũ mŕŕē ateréja diamacŕŕā jīā: Too síropŕ mŕŕ ũmáse pāŕí ñnāadacu. Ángelea Cōāmacŕyara yũ niipetira sōwū pŕtopŕ mŕŕwā, diiátiri ñnāadacu, †jīwí.

Canáŕŕ wāmosiari bosebŕreco

2 Itiábŕreco wáaro tiirí, Caná Galilea ditapŕe wāmosiari bosebŕreco tiipéowa. Jesús paco toopú jeawo. ² Jesuré, ũsā cū buerácārē boocóŕira niwā.

³ Cū bosebŕreco tiirí, vino petijōāwū. Teero tiigó, Jesús pacopéja cūŕē jīwō:

—Macū, vino petijōāyu.

⁴ Cūpeja coore yũwi:

—Paco, ¿deero tiigó yũre wedei? Yũ teeré tiirítono jearia ména, jīwí.

⁵ Coopeja tii bosebŕreco tíācoterare: —Cū dutiró tiyá, jīwō.

⁶ Toopú seisparŕ ũtāparŕ niwū. Ūsā judíoare dutirobirora jīŕŕē coseádare oco posetire niwū. Pacapáŕ niwū: Sicarŕe pairó oco cincuenta o setenta litros sāāwū. ⁷ Jesús tíācoterare: —Aterápŕŕe ocoré písādadodŕpoya, jīwí.

Teeparŕe písādadadorira niwā. ⁸ Teero tiári siro, Jesús cūŕē jīwí:

—Bosebŕreco tiipéogŕe péero waané, néewaya.

Cū “ĵāŕ” jī, néewawa. ⁹ Bosebŕreco tiipéogŕ tee oco vino cotowéoariguere sīniñáwí. Jesús tiáriguere masíririgŕ niwí ména. Tíācoterape teeparŕe písādadodŕŕā, masīwā. Sīniñáŕi siro, wāmosiagŕe sŕocó, ¹⁰ jīwí:

—Niipetira sicato vino tíārā, āñurere tíāsŕgŕeŕe. Pairó sīniári siropŕ, búri niirere tíācua. Mŕŕe āñurē vinopere síropŕ tíādutiayu, jīwí.

¹¹ Jesús Caná Galilea ditapŕ teeré tiwí. Tee cū tutuaremena sicato tiéñonŕcāre niwū. Teemēna cū tutuarene ēñowí. Teeré ñnarā, ũsā cū buerá cūŕē padeowú.

¹² Too síro Jesús Capernaum macāŕŕ búawawi. Cū paco, cū baira, ũsā cū buerá cūmēna wāawŕ. Ūsā tiimacāŕŕe síquē bŕreŕori niwū.

Jesús Cōāmacŕwiipŕ dúari basocare cōāwionecorigue

¹³ Pascua judíoa bosebŕreco jeadaro péerogā dŕsawú. Teero tiigú, Jesús Jerusalénŕŕ wāawi. ¹⁴ Toopú jeagŕ, Cōāmacŕwiipŕ wāawi. Tiwií wesa macā yepapŕe wáicŕra dúari basocare bŕajeáwi. Toopŕe weŕaré, ovejare, buare dúawa. †Āpŕá aŕeyé dita

† “Cefas” arameoayemena, teero biiri “Pedro” griegoayemena “ĕtāgā” jīdŕgaro tiicú.

†† Génesis 28.12. ‡ Basocá wáicŕrare sāñári siro, pairé sāđuti, sóepeodutiŕa.

maquë niyerure wasorí basoca toopú duiwa. ¹⁵ Cúã teero tiirí ññagü, Jesús tñarídare quënowí. Tiidamëna dúari basocare, cúãyara ovejare, wecñaré tñawíonecowi. Niyeru wasorí basocaye niyerure maa-batëwi. Cúãye mesarire tuunécöácüjãwí. ¹⁶ Buare dúari basocare jïwí:

—Ñniãrë néewitiwaya. Yññ Pacüya wiire dúari wii tirijãña, jïwí.

¹⁷ Cúü teero tiirí ññarã, Cöãmacüye queti jóaripüpu ate jóariguere üsã wãcúwü: “Cöãmacü, yññ mññya wiire mañnetóre yññ popearpu jüwutiro tiiróbiro tñgüeñaga”, jïwí jóanoã.

¹⁸ Judíoare dutirápeja cúü cöãwionecori ññarã, cúüñrë jïwí:

—¿Noã dutirómena cöãwionecoi? Cöãmacü dutirómena tiigüja, tiieññoña üsãrë, jïwí.

¹⁹ Jesupéja cúãrë jïwí:

—Atiwiiré cöãjãña. Itiábñreco siro yññ quënogüda sũcã, jïwí.

²⁰ Judíoare dutirápeja jïwí:

—Atiwiiré tiirã cuarenta y seis cúmarí peawã. ¿Mññpeja itiábñreco siro quënogüdari? Tiimasíricu sãa, jïwí.

²¹ Jesupéja wiiré wedesegü, cúüya öpññrë wáaadare wedesegü tiwí. ²² Teero tiirã, cúü dia masãri siropü, tee cúü wedeseriguere üsã wãcúwü. Teeré wãcürã, Cöãmacüye queti jóaripüpu jóariguere, teero biiri Jesús wedeserigüecãrë padeowü.

Jesús basocá wãcürere masíqui

²³ Pañ Jerusalénpu Pascua bosebñreco neãwã. Cúã Jesús tutuaremena pee tiieñnorere ññawã. Teeré ññarã, “Cöãmacü ticodiocorigü niiqui” jïwí, cúüñrë padeowã.

²⁴⁻²⁵ Jesupé cúãrë ññamasípetijãgü, ãpëñã wedero maniró cúü basiro basocá niipetira cúã wãcürere masípetijãwí. Teero tiigü, “cúã ‘padeóa’ jïpacari, diamacü padeorã mee niíya” jïmasíjãwí.

Nicodemo Jesumëna wedeserigüe

3 Sícü fariseo basocü niwí. Cúü wãmecütüwi Nicodemo. Cúü judíoare dutirá menamacü niwí.

² Sicañami Nicodemo Jesuré ññagü jeawi. Cúüñrë jïwí:

—Basocãre buegü, Cöãmacü mññmena niiqui. Teero tiigü, cúü tutuare ticorëmena mññ tiieñnomasíã. Mññ tiieñnore ññarã, üsã ateré masíã: Cöãmacü mññrë ticodicojïyi üsãrë buedutigü, jïwí.

³ Jesús cúüñrë yññwi:

—Yññ mññrë ateréja diamacürã jïwí: Sícü sicatorpu bauárirobiro bauánemoripacü, Cöãmacü dutiré jaboarigüe cúüñrë jearicu, jïwí.

⁴ Nicodemo cúüñrë sãññáwí:

—¿Deero tii marí bññári siro, marí pacoya páatipü sããwa, bauábogari sũcã? Sããwa, bauamasíricu, jïwí.

⁵ Jesús cúüñrë yññwi:

—Yññ ateréja diamacürã jïwí: Sícü ocomëna, teero biiri Espiritu Santomena bauáheri, Cöãmacü dutiré je-

† Salmo 69.9.

aboarigüe cúüñrë jearicu. ⁶ Basocã pöna basocãra nicua. Cúãrã Espiritu Santomena bauãra, Cöãmacü pöna sããcua. ⁷ Teero tiigü, mññ “niipetira sícato bauáriro-biro bauánemorö booa” jïñrë tñogü, tñomanirijãña.

⁸ Mññ masíã: Wíno noo booró páapucu. Wíno bññari tñopacü, ¿noopé atii; noopé wáai? jïmasíricu. Espiritu Santomena bauári tiiré tee tiiróbiro wáaa, jïwí.

⁹ Nicodemo jïwí:

—¿Deero tiiró teero wáabogari? jïwí.

¹⁰ Jesús cúüñrë yññwi:

—Mññ Israelya pöna macãrãrë Cöãmacüye maquëre buegü niipacü, ¿teeré masírii? ¹¹ Yññ ateréja diamacürã jïwí: Üsã masíre, üsã ññariguere mññrë wedea. Mññrë üsã wederere padeorícu. ¹² Atibürecopü wáarere yññ wederi, mññ padeorícu. Ümññserpu wáarepereja yññ wedericãrë, nemorórá padeorícu.

¹³ Sícü basocü ümññserpu mññawarigü maniquí. Yññ niipetira söwü ümññserpu niirigü diiatiwü. ¹⁴ Tíatorpu yucñ manirópu Moisés ãña cömemëna tiirigüere yucññrë néemññcöyigü. †Cúü ãñarë néemññcöriroborora yññ niipetira söwücã néemññcöñogüdü niã. ¹⁵ Biiro yññre tiirëmena niipetira yññre padeorã catirucujããdacua, jïwí Jesús.

Cöãmacü cúü macürë ticodiocorigüe

¹⁶ Cöãmacü atibüreco macãrãrë bayiró maññgü, cúü macü sícü niigüñrë ticodiocorigü niwí. Teero tiirã, niipetira cúü macürë padeorã pecamerpu wáaricua; cúümena catirucujããdacua. ¹⁷ Cöãmacü atibüreco macãrãrë “ññarö tiigüda” jïñgü mee cúü macürë ticodiocorigü niwí; cúãrë netöñéãrö jïñgü ticodiocorigü niwí.

¹⁸ Cöãmacü cúü macürë padeorãrë ññarö tiiríqui. Cúüñrë padeohërape ññarö tiinóãdara niitoaya mée Cöãmacü macü sícü niigüñrë padeohëre wapa. ¹⁹ Cöãmacü macü síãwócore néeatigü tiiróbiro atibürecopüre atiwí. Basocãpe ññarë tiirã niijãrã, síãwócore néeatigüre booríyira. Ññarëre tiidügáñrã, naññröpu pññãdügayira. Teero tiigü, Cöãmacü cúãrë ññarö tiigüdaqui. ²⁰ Ññarë tiigü síãwócore cñogüre booríqui. Cúü ññarë tiirëre bauanérí boohégü, síãwócore pññtopü jeadügariqui. ²¹ Diamacürã ãñurë tiigüpe síãwócore néeatigüre nññrucúqui. ãñurë tiigü síãwócore pññtopü niirí, basocã cúü tiirëre ññããya. Cúü Cöãmacü booróbiro tiirí, ññanoã.

Juan Bautista Jesuyëre wedenemorigüe

²² Too síro Jesús üsã cúü buerãmena Judea ditapü wáawü. Toopüre basocãre wãmeötira, yoari mee niwü. ²³ Juan Enón wãmecütüropü niyigü. Enón Salim wãmecütüri macã pññogã niwü. Toopüre oco niiró niwü. Teero tiigü, toopüre wãmeötigü tiyigü. Basocã cúü pññtopü wãmeötitudira wáayira. ²⁴ Juan cúüñrë pësuwüpu söñecoadari sñguero, toopü niyigü.

²⁵ Sicabñreco Juan buerëre nññrã sícü judíoare dutirá menamacümena bayiró cãmerí wedeseyira. Cúãrë

†† ãña bacoáñra Moiséyagü ãñarë ññarã, netöñéñoyira. Ìñña Números 21.9.

dutiré jĩrõbirora cosedutíre maquẽrẽ cãmerí wedeseyira.

²⁶ Too síro cúa Juan p̄top̄ wáa, cũrẽ jĩyira: —Ûsarẽ buegú, jõo niirito, día Jordán apeniñapú m̄m̄mena niiriḡ, ùsarẽ m̄m̄ wederiḡ mecũtigãrẽ wãmeõtiḡ tiíawí. Niipetira cũrẽ n̄n̄urá tiíawã, jĩyira.

²⁷ Juan cúaãrẽ ȳyiḡ: —Sícũno añurere tiirí, Cõãmacũ cũrẽ ticorigue niã. ²⁸ Múa ȳm̄ wederiguere t̄otóaw̄. Ȳm̄peja “Cõãmacũ beseriḡ Cristo mee niã” jĩw̄. Ȳm̄ cũ sũguero tico-coriḡ niã. ²⁹ Queorẽmena teerẽ wedeḡda: Wã-mosíaḡm̄ n̄mo cũyago niico. Cũ menamacũ cũ wedeserere t̄oquí. Teerẽ t̄oḡ, bayiró useniqui. Teero tiiḡ, ȳm̄ wãmosíaḡm̄ menamacũ usenirõbiro-bayiró useniã. ³⁰ Basocá ñ̄acorop̄ cũ ȳm̄ nemoró up̄tí macũ wáaro booa; ȳm̄pe b̄ri niiḡ p̄t̄aḡ-dacu, jĩyiḡ.

Ûm̄ãsepe atiriḡye maquẽ

³¹ Ûm̄ãsepe atiriḡ niipetira nemoró niĩ. Atibúreco macãrãpe atibúreco maquẽ dícre masícua; teerẽ wedesecua. Ûm̄ãsepe atiriḡpe niipetira nemoró niĩ. ³² Cũ Ûm̄ãsepe cũ ñ̄ariguere, cũ t̄oríguere wedesei. Cũ wedeserere padeoráno manicúa. ³³ Cũ wedeserere padeoḡnopo Cõãmacũ wedeserẽcãrẽ padeoquí. “Cõãmacũ wedesere diamacũ niã”, jĩqui. ³⁴ Cõãmacũ Espiritu Santore cãmotáro maniró ticoriḡ niĩw̄ Jesuré. Teero tiiḡ, Jesús Cõãmacũ wãcũrere wedesei. ³⁵ Cõãmacũ cũ macũrẽ maiḡ, niipetirere, niipetirare dutimasĩrere ticoyiḡ. ³⁶ Cũ macũrẽ padeoḡno catiré petihére c̄oquí. Cũrẽ t̄o-héḡnopo catiré petihére b̄ariḡdaqui. Cõãmacũ bayiró cúaremena cũrẽ ñ̄añarõ tiiḡdaqui.

Jesús Samaria dita macõmena wedeseriḡue

4 ¹⁻² Pā basocá Jesuré n̄n̄w̄. Juan wãmeõtiri basoc̄ nemoró ùsã Jesús buerãpe basocãre wãmeõtiw̄. Jesús basiro cúaãrẽ wãmeõtiriwi. Pā basocá Jesuré n̄n̄urẽ quetire, teero biiri cúaã wãmeõtire quetire fariseo basoca t̄oyira. Jesús “cúaã tee quetire t̄oáyira” jĩrere t̄oári siro, ³ ùsã Judeap̄ niãrira Galileap̄ wáaw̄.

⁴ Toop̄ wáara, Samaria ditap̄ netõwáro niirõ tiw̄. ⁵ Tiiditap̄re Sicar wãmec̄tiri macãp̄ jeaw̄. Tiimacã p̄to tíato macũ Jacob sícadita sãiyiḡ. Too síro tiidita cũ macũ Joseré p̄t̄áyro. ⁶ Tiiditap̄ oco waarí cope Jacob tiirí cope niĩw̄. Jesús yoaro wáa, páas̄tiḡ, ticope wesap̄ jeanuãw̄. Coeritó niĩw̄.

⁷⁻⁸ Cũ toop̄ duitabe, ùsã yaarẽ sãirã wáara, macãp̄ piyawaw̄. ùsã toop̄ wáari siro, sícõ numió Samaria dita macõ tiicoper̄ oco waagó jearigo niĩw̄. Jesús coore jĩyiḡ:

—Ȳm̄pe oco tĩña, jĩyiḡ.

⁹ Judíoa Samaria dita macãrãmena cãmerí ñ̄ad̄-gariya. Teero tiiḡ, coope cũrẽ jĩyigo:

—¿Deero tiiḡ m̄m̄ judíoȳ niipac̄, ȳm̄ Samaria dita macõrẽ oco sãĩ? jĩyigo.

¹⁰ Jesús ȳyiḡ:

—M̄m̄ Cõãmacũ basocãre ticorere masíria. Ȳm̄cãrẽ masíricu. M̄m̄ masígõjã, ȳm̄pe sãibóaj̄yu. M̄m̄ sãĩrĩ, ȳm̄pe oco catiri tiiré petire ticoboaj̄yu, jĩyiḡ.

¹¹ Coope ȳyigo:

—M̄m̄ ocoré waanériḡ c̄oríã. Aticopé ùcãrĩ cope niã. ¿Noop̄ m̄m̄ oco catiri tiirere b̄abógari? ¹² Marí ñ̄ec̄ Jacob aticopé maquẽrẽ s̄niyiḡ. Cũ p̄ona, cũ yara ecarácã s̄niyira. Cũ maríre aticoperé cúyiḡ. ¿M̄m̄peja cũ nemoró niĩ? jĩyigo.

¹³ Cũpe jĩyiḡ:

—Niipetira aticopé maquẽ ocoré s̄nirã s̄nid̄ḡaadacua s̄ucã. ¹⁴ Ȳm̄ ticorere s̄niḡno s̄nid̄ḡanemoriqui. Cũp̄re cũya yeerip̄n̄ap̄ oco õmayucoro tiirõbiro niãdacu. Teemena catirucujãḡ-daqui, jĩyiḡ.

¹⁵ —Too docare ȳm̄pe teeocore ticoya. M̄m̄ ȳm̄pe ticori, ȳm̄ oco s̄nid̄ḡanemoriqui. Teero biiri aticoperẽ oco waad̄ḡago ñ̄anuc̄nemoriqui sãa, jĩyigo coopeja.

¹⁶ —Too docare m̄m̄ man̄rẽ s̄ogó wáaya, jĩyiḡ.

¹⁷ —Ȳm̄ man̄ manigó niã, jĩyigo coopeja.

Cũpe jĩyiḡ sãa:

—M̄m̄ “man̄ mania” jĩgõ, diamacãrã jĩã. ¹⁸ M̄m̄ sicamoquẽñerã Ûm̄ãmena man̄c̄tirigo niim̄w̄. Mecũtigã m̄m̄mena niiḡcã m̄m̄ man̄ díamacũ niirri. M̄m̄ wedesere diamacãrã niã, jĩyiḡ.

¹⁹ Coope cũrẽ ȳyigo sãa:

—Ȳm̄ t̄gueñarí, m̄m̄ sícõ profeta niico. ²⁰ ùsã ñ̄ec̄s̄m̄ã Samaria dita macãrã iiḡ ãtãḡp̄ Cõãmacũrẽ padeoyira. Múa judíoȳ “Jerusalén̄ Cõãmacũrẽ padeoró booa” jĩã, jĩyigo.

²¹ Jesús coore jĩyiḡ:

—Ȳm̄ wederere t̄oyá: Iiḡ ãtãḡp̄ wáaripacara, Jerusalén̄ wáaripacara, múã Cõãmacũrẽ padeorító jeaadarõ tiia. ²² Múa Samaria dita macãrã múã padeorere añurõ t̄omasíricu. ùsãpeja ùsã padeorere masíã. Biirõ biia: Cõãmacũ judíoȳmena basocãre netõnéḡdaqui. ²³ Basocá Cõãmacũrẽ diamacãrã padeorã cúaã yeerip̄n̄ar̄p̄ padeorító jeaadarõ tiia; jeatoaa mée. Cõãmacũ cũrẽ padeorãre teerora padeorí booquí. ²⁴ Cõãmacũ bauhégu niĩ. Cũrẽ padeorã yeerip̄n̄ar̄p̄ diamacãrã padeoró booa, jĩyiḡ.

²⁵ Coopeja jĩyigo:

—Ȳm̄ masíã: Mesías, ãp̄rã “Cristo” jĩḡ, atiḡdaqui. Cũ atiḡ, maríre niipetirere wedeḡdaqui, jĩyigo.

²⁶ —Ȳm̄ m̄m̄mena wedeseḡ cũrã niã, jĩyiḡ cũpeja.

²⁷ Cúa teero jĩ wedeseritabe, ùsã jeaw̄. ùsã Jesús numiómena wedeseri ñ̄arã, ñ̄amanijõãw̄. Síc̄n-opera cũrẽ “¿ñ̄eenorẽ boogó tiárĩ?” o “¿ñ̄eenõ maquẽrẽ wedesera tiárĩ?” jĩ sãñ̄ariw̄.

²⁸ Coope coo oco waaríre toop̄ra duud̄p̄jã, macãp̄ wáajõãw̄. Toop̄re jeago, basocãre wedeyigo:

²⁹ —Jõõp̄ sícõ ùm̄ niãw̄. Cũ ȳm̄ tiiriguere wedep̄tijãw̄. Múaã ñ̄arã atiya. Múa wãcũrĩ, ¿cũ Cristo Cõãmacũ beseriḡra niigari? jĩyigo.

³⁰ Coo teeré wederi tʰorá, cǎ́ Jesús pʰtopʰ t̃nará jea wa. ³¹ Cǎ́ jearitabe, ʰsǎ Jesuré yaadutimiwǎ.

³² Cǎ́ ʰsǎrǎ j̃wí:

—Yʰu yaaré cʰoa. Mǎ́ mas̃ricu, j̃wí.

³³ Teero tiirǎ, ʰsǎ cǎ́ buerǎ cǎmerí sǎ́t̃nǎwǎ:

—¿Apetó tiirǎ, ǎpǎ́ cǎ́rǎ yaaré néeati, ecatóaaayirite? j̃wí.

³⁴ Jesús ʰsǎrǎ j̃wí:

—Yʰu ticidecorigu booróbiro tiirí, teero biiri cǎ́ dutiré tiipetiri, yʰu yaaré tiiróbiro niiǎ. ³⁵ Mǎ́ biiro j̃ wǎcǎ́: “Bapari muip̃rǎ dʰsaa oterigue dʰcacʰti-adaro”. Teero j̃r̃ono tiirǎ, j̃d̃pe t̃nacoya. J̃d̃ atirǎ oterigue butiré tiiróbiro niíya padeoádara. ³⁶ Oterigue dʰcare seenédcǎ́ cǎ́ paderé wapa wapatínogǎ́dʰ nií. Catiré petihérere bʰarǎ cǎ́ye dʰca seenédcǎ́ tiiróbiro niíya. Cǎ́ padeorí t̃narǎ, oterigu seenédcǎ́rigu mena ʰseniádacua. ³⁷ Ate diamacǎ́ j̃rǎ nií: “S̃icǎ́ otequi; ǎp̃ seenédcǎ́qui”. ³⁸ Yʰu mǎ́rǎ seenédcǎ́rǎ tiiróbiro ticeo ǎpǎ́ oterirorp̃re. ǎpǎ́ oterira tiiróbiro yé maquǎ́rǎ buesugueyira; mǎ́pe seenédcǎ́rǎ tiiróbiro basocǎ́ yʰu padeorí t̃nacodacu, j̃wí.

³⁹ Samaria dita macǎ́ cooya macǎ́ macǎ́rǎrǎ “j̃d̃ niirigu niipetire yʰu tiiriguere wedepetijǎ́wí” j̃ wedeyigo. Teeré tʰorǎ, paʰ cǎ́rǎ padeoríra niiwǎ.

⁴⁰ Teero tiirǎ, Jesús pʰtopʰ jea, cǎ́rǎ cǎ́ pʰtopʰre pʰabúreco pʰtʰác̃muwǎ. ⁴¹ ǎpǎ́ paʰ Jesús wederé tʰorǎ, padeoríra niiwǎ. ⁴² Tiimacǎ́ macǎ́ coore j̃wí:

—ʰsǎ mʰu wedeariguemena dícu cǎ́rǎ padeorí. ʰsǎ basiro cǎ́rǎ tʰoáwǎ. Teero tiirǎ, cǎ́rǎ padeoá. Mecǎ́tigǎ́ ʰsǎ ate diamacǎ́ maquǎ́rǎ mas̃: Cǎ́rǎ atibúreco macǎ́rǎrǎ netǎ́ngǎ́ nií, j̃ wedesewa.

Jesús s̃icǎ́ dutigǎ́ macǎ́rǎ netǎ́nérigu

⁴³ Pʰabúreco Samaria dita macǎ́rǎmena niirí siro, ʰsǎ Jesuména Galilea ditapʰ wáawu. ⁴⁴ Too sʰgueropʰ Jesús ʰsǎrǎ biiro j̃wí: “Profetare cǎ́ya dita macǎ́rǎ padeorícu”, j̃wí. ⁴⁵ Galilea dita macǎ́rǎcǎ́ Jerusalénpʰ Pascua t̃narǎ jearira niiwǎ. Toopǎ́ niipetire Jesús cǎ́ tutuaremena tiéñoriguere t̃nawǎ. Teero tiirǎ, Jesús Galileapʰ jeari, cǎ́rǎ ǎñurǎ bocawa.

⁴⁶ Jesús Canápʰ coewí. Caná Galilea ditapʰ nií. Tiimacǎ́ cǎ́ too sʰgueropʰ ocoré vino wáari tiiwí. Teebʰrecorire s̃icǎ́ dutigǎ́ Capernaum macǎ́ niiwí. Cǎ́ Galilea dita ǎp̃ doca macǎ́ niiwí. Cǎ́ macǎ́ diarecǎ́tigʰ tiiyigʰ. ⁴⁷ Cǎ́ “Jesús Judeapʰ niirigu Galileapʰ jeaayigʰ” j̃rǎ tʰogǎ́, Jesús pʰtopʰ jea, j̃wí:

—Yʰu macǎ́rǎ diaré netǎ́nébosagʰ búaatiya. Cǎ́ diaró pʰtogǎ́pʰ niíwí, j̃wí.

⁴⁸ Jesupé cǎ́rǎ j̃wí:

—Mǎ́jǎ́ yʰu tutuaremena tiéñorere t̃nahǎ́rǎ, padeorí, j̃wí.

⁴⁹ Cǎ́rǎ j̃wí:

—ǎp̃, j̃amʰ, búawaco, yʰu macǎ́ diaadari sʰguero, j̃wí.

⁵⁰ Jesupé cǎ́rǎ j̃wí:

—Mʰu yaaré pʰtʰawagʰa. Mʰu macǎ́ catiqui, j̃wí. Jesús teero j̃rǎ padeogǎ́, cǎ́ya wiipʰ pʰtʰawawí.

⁵¹ Búawa, cǎ́ya wiipʰ jeaogʰdʰ tiirí, cǎ́rǎ padeocotera maapʰ bocayira.

—Mʰu macǎ́ catiawí, j̃ wedeyira.

⁵² —¿Deero biiri cǎ́ ǎñunǎcǎ́rǎ? j̃ s̃it̃nǎyigʰ cǎ́rǎ.

—Ñamica coeritó siro wioré tatijǎ́wǎ, j̃yira cǎ́rǎpeja.

⁵³ “Jesús yʰu tii horara ‘mʰu macǎ́ catiqui’ j̃wí”, j̃ wǎcǎ́gǎ́, Jesuré padeoyigʰ. Teero tiirǎ, niipetira cǎ́ya wii macǎ́rǎcǎ́ Jesuré padeoyira.

⁵⁴ Teeména Jesús Judeapʰ niirigu Galileapʰ jeari siro, pʰarí cǎ́ tutuaremena tiéñore wáaro tiiwǎ sáa.

Jesús wáamas̃hǎ́gǎ́rǎ wáari tiirigu

5 Too síro Jesús Jerusalénpʰ judíoa bosebʰreco t̃nagǎ́ cǎ́merpʰtʰawawí s̃icǎ́. ² Jerusalénpʰ sǎ́waro sicasope Oveja wámecǎ́tiri sope niiwǎ. Tiisopetito cusaáda j̃rǎ quénoritaro niiwǎ. Tiitaro hebreoayemena Betesda wámecǎ́tiwʰ. Tiitaro wesapʰre sicamoquǎ́ tatiari biayá maniré tatiari niiwǎ. ³ Teetatiaripʰre paʰ basocǎ́ yeparʰ cǎ́wǎ. Cǎ́ diarecǎ́tira, t̃nahǎ́rǎ, opayuriri wáara, bʰurǎ r̃icǎ́rǎ cʰorǎ niiwǎ. Tiitaropʰre wǎcǎ́ña maniró s̃iquǎ́taberi ángele dijeáyigʰ. Diijeá, ocoré cǎ́meñarí tiiyigʰ. Cǎ́ teero tiirí siro, tiitaropʰ ǎaǎñuǎsuguegʰ netǎ́nénoyigʰ.

⁵ Toopʰre s̃icǎ́ diarecǎ́tigʰ niiwí. Treinta y ocho cǎ́marí wáayiro, cǎ́ diaré bʰarí siro. ⁶ Jesús tiitaro pʰtopʰ netǎ́wǎgʰ cǎ́rǎ t̃nawí. Cǎ́ toopǎ́ yoari cǎ́rǎre mas̃wí. Teero tiigǎ́, cǎ́rǎ s̃it̃nǎwí:

—¿Mʰu netǎ́né r̃i boogári? j̃wí.

⁷ Cǎ́rǎ yʰu:

—Yʰu tiiapugʰno maní. Oco cǎ́meñarí cǎ́rǎ yʰu tiitaropʰ ǎaǎñuǎgǎ́dʰ tiirí, ǎp̃ yʰu sʰguero ǎaǎñuǎsuguerucui, j̃wí.

⁸ Jesupé j̃wí:

—Wǎmʰnǎcǎ́ña. Mʰu cǎ́rǎrǎ néepa, wáagʰa, j̃wí.

⁹ Máata netǎ́nénoarigʰpʰ pʰtʰawí. Cǎ́ cǎ́rǎrǎ néepa, wáanǎcǎ́wí. Cǎ́rǎ netǎ́né r̃i bʰreco sábadó niiwǎ. ¹⁰ Teero tiirǎ, judíoare dutirapéja netǎ́nénoarigʰre j̃yira:

—¿Deero tiigǎ́ mʰu mecǎ́ maríre yeerisǎdutiri bʰreco niipacari, mʰu cǎ́rǎrǎ apawai? Maríre teero tiidutíria, j̃yira.

¹¹ Cǎ́rǎ yʰu:

—Yʰu netǎ́néarigʰ “mʰu cǎ́rǎrǎ néepa, wáagʰa” j̃wí, j̃yigʰ.

¹² Cǎ́rǎ s̃it̃nǎyira s̃icǎ́:

—¿Noǎ niirí mʰurǎ “mʰu cǎ́rǎrǎ néepa, wáagʰa” j̃rǎ? j̃yira.

¹³ Cǎ́rǎ mas̃riyigʰ. Jesús paʰ basocǎ́ watoapʰ netǎ́wǎwí. ¹⁴ Too síro Jesús Cǎ́macǎ́wiipʰ cǎ́rǎ bʰajǎ́gʰ, j̃wí:

—ǎñurǎ tiiwǎ. Mʰu netǎ́nénoarigʰpʰ nií. Nemorǎ ǎñarǎ netǎ́rǎ j̃gǎ́, ǎñarǎ tiinemógǎ́ mee tiiwǎ, j̃wí.

¹⁵ Cǎ́rǎ judíoare dutirǎre wedegʰ wáarigʰ niiwí.

—Yʰu netǎ́néarigʰ Jesús niíwí, j̃yigʰ.

¹⁶ Jesús sábado niirí teero tiiré wapa judíoare dutirápeja cūñrē ññatutinucāriira niiwā.

¹⁷ Jesupéja cūñrē jīwī:

—Yñu Pacu paderucujāqui; yñucā paderucujāā, jīwī.

¹⁸ Cūñ teero jīrī tñorá, nemorórā cūñrē sīādugáyira. Cūñ tñgueñarí, cūñ judíoa yeerisāri bñreco tiidutirere peotígu tiirígu niwī. Teero biiri cūñ Cōāmacūrē “yñu Pacu niirí” jīrēmena nemoró cúayira. Teero jīrgū, “yñu Cōāmacūmena sīcārībīro niirā” jīdugagu niwī.

Jesús cūñye maquērē wederigue

¹⁹ Teero tiigú, Jesús cūñrē yñuwi:

—Yñu ateréja diamacūrā jīā: Yñu Cōāmacū macū yñu basiro yñu booró tiiría. Yñu Pacu tiiré ñña, tee dícuere tiia. Biiri niirā: Niipetire yñu Pacu tiirénorē yñucā tiia. ²⁰ Yñu Pacu yñu maígu, niipetire cūñ tiirénorē yñu ññoí. Yñu ññorígue nemoró too síro yñu ññoí. Tee cūñ ññoídarere yñu tiíñoí, múā ññamanijōādacu. ²¹ Yñu Pacu basocá diarirare masō, catiré ticorobirora yñucā cūñ macū niijīgū, catiré yñu ticodugara dícuere ticoa. ²² Basocáre wapa tiidari bñreco jeari, yñu Pacu wapa tiiríqui. Yñu basocá tiiré besedutitoawi, ²³ niipetira yñu padeoáro jīrgū. Cūñrē padeoróbirora yñu padeoáro. Yñu padeohégno yñu Pacucārē padeoríqui. Cūñrā yñu ticodiocowi.

²⁴ Yñu ateréja diamacūrā jīā: Yñu jīrē tñogúno, teero biiri yñu ticodiocorigu padeogúno catiré petihére cñoquí. Cūñ ññarō tiinóríqui. Cūñ pecameru wáboarigu catiré petihére cñotóai. ²⁵ Yñu ateréja diamacūrā jīā: Basocá diarira tiiróbiro niirā yñu Cōāmacū macū wedeserere tñoádacu. Cūñ tñorítoto jeaadaro tiia; jeatoaa mée. Yñu wedeserere yñu rāno catirucudadacu. ²⁶ Yñu Pacu basocáre catiré petihére ticomasí. Cūñrā basocáre catiré petihére ticomasíre yñu ticoi. ²⁷ Basocáre wapa tiidari bñreco jeari, yñu basocáre wapa tiidugacu. Yñu niipetira sōwū niirí, yñu Pacu yñu teero tiidutíwi. ²⁸ Múā teeré tñorá, tñomanírjāña. Niipetira masācoperipñu niirā yñu wedeseri tñoádacu. Cūñ tñorítoto jeaadaro tiia. ²⁹ Yñu wedeseri tñorá, masācoperipñu niimārira witiatiadacu. Ññurō tiirécutirira masā, catirucudadacu. Ññarē tiirírapeja masā, ññarō tiinóádacu.

Jesús Cōāmacū macū niirí

³⁰ Yñu basocá tiiré ññagū, “ññaniā” o “ññuniā” jīmasíā yñu Pacu dutirobirora. Yñu basiro apeyenó tiiría. Yñu booró tiidugaría; yñu Pacu yñu ticodiocorigu booróbiro tiia. Tee tiiró, yñu jīrē diamacū niirā. ³¹ Yñu basiro yñu niirecutirere wederi, “mñu wederé wapaniā” jībocu múā. ³² Āpí niirí yñu niirecutirere wedegú. Cūñrā yñu Pacu niirí. Yñu masíā: Yñu niirecutirere wedegu, diamacūrā wedei. ³³ Múā Juan wāmeōtiri basocupñre sññādutira ticocorira niwū. Cūñcā yñu niirecutirere diamacū wedegú niirigu niwī. ³⁴ Basocá yñu niirecutirere wedeserere ññagū mee tiia. Múārē netōárō jīrgū, Juan wederiguere múārē wācūrí tiia. ³⁵ Juan sññawócoriga tiiróbiro niwī. Sññawó-

coriga ññurō jñu boeropñu basocá neñcua. Múācā jeawñ, cūñ wederi tñorá. Tñu, yoari mee ññeniwū.

³⁶ Yñu tiiré Juan wederiguere nemoró yñu niirecutirere ññoā. Yñu tiiré yñu Pacu tiidutirera niirā. Teero tiirēmena “yñu Pacu diamacūrā yñu ticodiocowi” jīrē ññoā. ³⁷ Yñu Pacu yñu ticodiocorigucā yñu niirecutirere wedei. Múā cūñ wederé tñorá; cūñ baurécārē ññaria. ³⁸ Cūñ ticodiocoriguere padeorí. Teero tiiró, cūñ wederé múārē sññaria. ³⁹ Múā Cōāmacūye queti jóaripūrē quioníremena buea, “toopú catiré petihére bñaadacu” jī wācūrā. Múā tiipū maquērē buera, yé maquērēna buemiā. ⁴⁰ Teero wācūpacara, yñu padeonññsedugaria. Yñu padeonññsera dícu catiré petihére cñoádacu.

⁴¹ Basocá yñu ññurō wedeserere ññagū mee tiia.

⁴² Yñu múārē ññamasíā. Múā Cōāmacūrē maíría. ⁴³ Yñu Pacu wāmemena yñu atipacari, múā yñu ññurō bocaria. Āpí cūñ basiro cūñ wāmemena atigūpere múā ññurō bocabocu. ⁴⁴ Múā basiroa múā tiiré “ññuā” jīrí booa. Cōāmacū sícū niigú múārē “ññuā” jīrēpere ññaria. Teero tiirā, ¿deero tii múā yñu padeobóatañ? ⁴⁵ Múā yñu “Cōāmacūrē maríre wedesāgūdaqui” jī wācūrjāña. “Moisés jóariguere tiirā, Cōāmacūmena ññurō niidacu”, jī wācūmiā múā. Moisés múārē wedesāqui. ⁴⁶ Moisés yé maquērē jóarigu niwī. Teero tiirā, cūñ jóariguere padeorí yñucārē padeobócu. ⁴⁷ Cūñ jóariguere padeohérapeja ¿deero tii múā yñu wederé padeobóatañ? Padeorídojāā, jīwī.

Jesús cinco mil ññuārē yaaré ecarígue

6 Too síro Jesuména Galileataro apeniñapú tíñawawñ. Tiitaro wāmecutia Tiberias. ² Basocá cūñ tiíñnoremēna diarecutirare netōnérí ññajírā, pañ cūñrē ññuñwā. ³ Ūsā apeniñapú tíñjeara, ññagūpú mññawa, duiwñ. ⁴ Teebñrecorire Pascua judíoa bōsebñreco wāaadaro péerogā ññsawú. ⁵ Jesús pañ basocá cūñrē ññuñrí ññagū, Felipere jīwī:

—¿Noopú marí yaaré sññrā wāaadari cūñ pañre ecaá-dara? jīwī.

⁶ Felipere ¿deero yñu gūdari? jīrgū, teero sñññawí. Jesupé cūñ tiidadarere masítoarigu niwī. ⁷ Felipe cūñrē yñuwi:

—Ocho muípūrā pade wapatáremena marí pā sññ, pñatáco, batori, jeatuaricu, jīwī.

⁸ Ūsā menamacū Andrés (Simón Pedro baipéja) Jesurē jīwī:

⁹ —Ññoré sícū wímagū niirí. Cūñ sicamoquēñepa pā cebadamena tiirígue cñoi. Teero biiri wai pñarā cñoi. Ate yaaré ññiā pañre jeatuaricu, jīwī.

¹⁰ Jesús Ūsārē jīwī:

—Basocáre duidutiya, jīwī.

Toopúre táa pee niwū. Teero tiirā, niipetira duiwa. Cinco mil ññuārē niwā. ¹¹ Too síro Jesús pñrē née, Cōāmacūrē ññenire ticowí. Too síro duirare batodutiwi. Waimenacārē teerora tiwí. Ūsā cūñ yaadugarcōrō batowñ. ¹² Cūñ yaa, yapiari síro, Jesús Ūsārē jīwī:

—Cūñ yaaduarere cōórí jīrā, teeré seesāña, jīwī.

¹³ Sicamoquẽñepa pã niimiãrigue ðsã yaaduaariguere seesãrĩ, doce piseri dadodupówũ.

¹⁴ Basocá Jesús cũũ tutuaremena tee tiiẽñoĩrĩ ñnarã, jĩwã:

—“Profeta atigũũ niiãyigũ” cũã jĩrigũ ãnirã niĩ. Diamacũrã niyu, jĩwã.

¹⁵ Cũã cũũrẽ bayiró tutuaremena néewa, òpũ sònecodũgamiwã. Cũũpeja cũã teero tiidũgãrere ñagũ, sícũrã ðtãgũpũ mũãjõãwĩ.

Jesús oco sotoáprũ wáarigue

¹⁶ Too síro náicũmuatiri, ðsã opataropũ búawawũ.

¹⁷ Náicũmuãri siro, Jesús bauriwi. Teero tiirã, Capernaumpũ wáara, dooriwpũ mũãsã, tiitarore tĩãwanucãwũ. ¹⁸ ðsã tĩãwari, wĩno bayiró páapuatiwũ. Teero wáari, ocoturí paca atiwũ. ¹⁹ ðsã yoaro sicamoquẽñe kilómetros wáari siro, Jesús ðsã pũtopũ atigũ, oco sotoáprũ atijõãatiwi. Cũũrẽ ñnarã, bayiró cuiwũ.

²⁰ Cũũ ðsãrẽ jĩwĩ:

—Yũũ niã. Cuirijãña, jĩwĩ.

²¹ Teero tiirã, ðseniremena cũũrẽ boca, mũãsãdutiwũ. Máata ðsã wáaropũ jeasirotiwũ.

Opataro wesapũ cõõrĩra Jesuré ãmaãrigue

²² Apebúrecope basocá apeniñapũ pũtuáarira ññaco, jĩyira: “Sicawúra niimiãwũ; Jesús cũũ buerámena tiiwũrẽ mũãsãriawĩ; cũũ buerá dícu tĩãwaawã”, jĩyira.

²³ Cũã teero jĩcõãtori, apeyepáwũ jeayiro. Teepawũ ðsã yaaariropũ jeayiro. (ðsã toopũ yaawũ, Jesús cũũ Pacũre ðsenire ticoari siro.) Tee Tiberias wãmecũtiri macã maquẽpawũ niwũ. ²⁴ Jesús, teero biiri ðsã cũũ buerá manirĩ ñnarã, basocá teepawũpũ mũãsã, Capernaumpũ Jesuré ãmaãrã atirira niwã.

Jesús yaaré catiré petihére ticogú

²⁵ Cũã atiniñapũ tĩãjeara, Jesuré buajeára, cũũrẽ sãĩñáwã:

—Basocáre buegú, ¿deero biiri mũũ tĩãjearĩ ãnopúre? jĩwã.

²⁶ Jesupé yũũwi:

—Yũũ mũãrẽ ateréja diamacũrã jĩã: Múã pã yaa, yapiarigue wapa yũũre ãmaãã. Yũũ tutuaremena ti- iẽñooriguepere múã tũomasĩria. Teeré tũomasĩrãpeja, teewapa yũũre ãmaãboajĩyu. ²⁷ Yaarére bayiró boorjãrõ booa; yaaré petijõãcu. Teero tiiróno tiirã, yaaré catiré petihére ticorépere ãmaãrõ booa. Cõãmacũ yũũ Pacũ yũũre cũũ ticodiocorigũ niirére múãrẽ ãñotóaawĩ. Teero tiigú, yũũ niipetira sõwũ tee yaaré catiré petihére múãrẽ ticogũda, jĩwĩ.

²⁸ Teero tiirã, cũãpe sãĩñáwã:

—¿Deero tiidari ðsã, Cõãmacũ tiidutĩrere ãñurõ tiidara? jĩwã.

²⁹ Cũũpeja yũũwi:

—Cõãmacũ mũãrẽ tiidutĩre biiro niã: Yũũre cũũ ticodiocorigũre padeodutĩ, jĩwĩ.

³⁰ Teero tiirã, cũãpeja sãĩñáwã sũcã:

—¿Ñeenómena ãñogũdari, ðsã mũũrẽ padeorĩ? ¿Deero bauré tiigũdari? ³¹ Marĩ ñecũsũmũã yucũ manirõpũ maná wãmecũtirere yaayira. Cõãmacũye queti jóaripũpũ ate jóanoã: “Cũũ cũãrẽ yaarigue ðmũãse maquẽrẽ ticoyigũ”, jĩĩ jóanoã, jĩwã.

³² Teero tiigú, Jesupé jĩwĩ:

—Yũũ ateréja diamacũrã jĩã: ðmũãse maquẽ yaariguere Moisés mee ticoyigũ; yũũ Pacũre basocáre yaaré ðmũãse maquẽ petire ticoi. ³³ Cũũ ticoré ðmũãsepu diiatire niã. Basocáre catiré petihére ticoa, jĩwĩ.

³⁴ —Òpũ, tee yaarére ðsãrẽ ticorucujãña, jĩwã.

³⁵ Jesús jĩwĩ:

—Yũũrã niã yaaré catiré petihére ticogú. Yũũre padeonũserano jũabóara tiiróbiro niinemoricua; oco sínidũgára tiiróbiro niinemoricua. ³⁶ Múãrẽ ateré jĩtoawũ: Múã yũũre ññapacara, padeoría. ³⁷ Niipetira yũũ Pacũ yũũre ticorã yũũre padeonũseadacua. Yũũre padeorãre ñeerijã tiirũcu. ³⁸ Yũũ ðmũãsepu ni- irigũ yũũ booré tiigú mee atiwũ; yũũre ticodiocorigũ boorépere tiigú atiwũ. ³⁹ Yũũ Pacũ biiro booi: Yũũre ticorirare tiidióri boorĩ; cũãrẽ pecamerũ wáari boorĩ. Atibúreco petirĩ, yũũ cũãrẽ masõrĩ booi. ⁴⁰ Yũũ Pacũ bi- iro booi: Niipetira yũũre ññarã, yũũre padeorã catiré petihére cõorĩ booi. Yũũ atibúreco petirĩ, cũãrẽ masõgũdacu, jĩwĩ Jesús.

⁴¹ Judíoare dutirãpeja Jesuré wedepatinucãwã. “Yũũrã niã yaaré ðmũãsepu diiatirigũ” jĩĩrĩ tũorã, ññarõ wedesenucãwã.

⁴² —¿Ñi teero wedesegũ Jesús José macũ mee niĩ? Cũũ pacũ, cũũ pacore marĩ masã. ¿Deero tiigú cũũ “ðmũãsepu niirigũ diiatiwũ” jĩĩrĩ jĩwã.

⁴³ Jesús cũãrẽ jĩwĩ:

—Wedepatirijãña. ⁴⁴ Sícũno cũũ booró yũũre padeonũsemasĩriqui; yũũ Pacũ yũũre ticodiocorigũ yũũre ticorãno dícu padeonũseca. Atibúreco petirĩ, yũũ cũãrẽ masõgũdacu. ⁴⁵ Cõãmacũye queti jóaripũpũ ate jóanoã: “Cõãmacũ niipetirare bue, tũomasĩrĩ tiigũ- daqui”, jĩĩ jóanoã. Teero tiirã, niipetira yũũ Pacũ wed- erére tũo, tũomasĩrã, yũũre padeonũseca.

⁴⁶ Sícũno yũũ Pacũre ññarii. Yũũ Cõãmacũmena ni- irigũ niã. Teero tiigú, yũũ dícu cũũrẽ ññawũ. ⁴⁷ Yũũ ateréja diamacũrã jĩã: Yũũre padeorãno catiru- cuadacua. ⁴⁸ Yũũrã niã yaaré catiré petihére ticogú.

⁴⁹ Múã ñecũsũmũã yucũ manirõpũ maná wãmecũtirere yaayira. Teeré yaapacara, diajõãyira. ⁵⁰ Yũũre yaaré ðmũãsepu diiatirepere wedesea. Teeré yaarãno diaricua. ⁵¹ Tee yaaré catiré petihére ticoré ðmũãsepu diiatirigũ yũũrã niã. Teeré yaarãno catiru- cujãadacua. Yũũ yaaré ticoré yáa òpũũ niã. Yáa òpũũrẽ atibúrecomũ niirã catirucuarõ jĩigũ, ticogũda, jĩwĩ.

⁵² Judíoare dutirãpeja cãmerĩ wedesewa:

—¿Deero tii marĩrẽ ãni cũũya òpũũrẽ yaadutibogari? jĩwã.

⁵³ Teero tiigú, Jesupéja cũãrẽ jĩwĩ:

† Salmo 78.24. †† Isaias 54.13.

—Yuu ateréja diamacúra jĩĩ: Múã yuu niipetira sōwūya òpũũrē yaaripacara, yée díire sīniripacara, catiré petihére c̄uorícu. ⁵⁴ Yáa òpũũrē yaagúnopé, yée díire sīnigũnópe catiré petihére c̄uóquí. Atibúreco petirí, c̄ũũrē masògũdacu. ⁵⁵ Yáa òpũũrē yaaré peti niĩã; yée díi sīniré peti niĩã. ⁵⁶ Yáa òpũũrē yaaráno, yée díire sīniráno yuūmena niĩya; yuūcã c̄úãmena niĩã. ⁵⁷ Yuū Pacu yuūre ticodiocorigu catii. C̄ũũ catirémēna yuū catia. Teero tiiróbiro yáa òpũũrē yaaráno yuū catirémēna catiadacua. ⁵⁸ Yuūrá yaaré ũmũãsepu diiatiriguere wedesea. Maná múã ñec̄sũmũã yaarigue tiiróbiro niiria. C̄úã teeré yaapacara, diajòãyira. Yáa òpũũrē yaaránopeja catirucujãdacua, jĩĩwĩ.

⁵⁹ Jesús c̄ũũrē teeré Capernaupu judíoa neári wiipu buewi.

Pau basocá Jesuré n̄n̄ndúrigue

⁶⁰ Pau c̄ũũrē n̄n̄nmĩãrira c̄ũũ buerére t̄uorá, cãmerí jĩĩwã:

—C̄ũũ wederé wisionetòjòãã. T̄uomasĩña maniã, jĩĩwã.

⁶¹ Jesús c̄úã wedepatirere masĩgũ, jĩĩwĩ:

—¿Múã yuu wederé ñañarõ t̄ugueñagari? ⁶² ¿Deero wáabogari yuu niipetira sōwũ too s̄ugueropu yuu niirirupu mũãwari sũcã? Múã teeré ññarã, ¿deero t̄ugueñabogari? ⁶³ Espiritu Santo catirére ticoi. Marĩye òpũũrē marĩrē catiré ticoria. Yuū yaaré, sīniré maquẽrē wedegũ, ropearu yeeripũna maquẽrē wedegũ tiia. Yuū wederé padeoráno catirucujãdacua. ⁶⁴ Æpẽrá múã menamacãrã yuu wedepacari, yuūre padeoríya ména, jĩĩwĩ.

Jesús c̄ũũrē padeohérare sicatoru masĩtoarigu niwĩ. Teero biiri too síropu c̄ũũrē ññatutirap̄re wedesãgũdũcãrē masĩtoarigu niwĩ.

⁶⁵ C̄ũũ jĩĩnemowĩ:

—Teero tiigũ, meepu múãrē wedemiãwũ: “Sĩcũno c̄ũũ booró yuūre padeonũsemasĩriqui; yuu Pacu yuūre ticoráno dícu padeonũsecua”, jĩĩwũ, jĩĩwĩ.

⁶⁶ Tiib̄recomēna pau c̄ũũrē n̄n̄nmĩãrira c̄ũũrē bapacutidujãwã. ⁶⁷ C̄úã teero tiirí ññagũ, Jesús ũsã c̄ũũ buerére sãĩñãwĩ:

—¿Múãcã yuūre cõãjòãdũgai? jĩĩwĩ.

⁶⁸ Simón Pedropeja c̄ũũrē yuūwi:

—Ũsã Òpũ, ¿noãpére n̄n̄nbógari? M̄uū wedesere catiré petihére ticoa. ⁶⁹ Ũsã m̄uūrē padeotóaa. Ũsã masĩã: M̄uū Cõãmacũ ticodiocorigu, ñañarē manigũ niĩã, jĩĩwĩ.

⁷⁰ Jesupé ũsãrē jĩĩwĩ:

—Yuū múã docere besewu. Yuū teero tiirí siro niipacari, s̄icũ múã menamacũ wãtĩyagũ niĩ, jĩĩwĩ.

⁷¹ Jesús teero jĩĩgũ, Judas, Simón Iscariote macũrē jĩĩgũ tiiwĩ. Judas ũsã menamacũ niimiwĩ. Teero niipacu, too síropu Jesuré wedesãgũdũ niirigu niwĩ.

Jesús baira c̄ũũrē padeorírigue

7 Too síro Jesús Galileapu ññacãmesãwĩ. Judeap̄re ññacãmesãdũgariwi. Toop̄re Judíoa dutirá c̄ũũrē

ãmaãyira, s̄ĩãdũgára. ² Judíoa boseb̄reco ũsã wiserígã tii, niĩadari boseb̄reco ññeadaaro tiuwĩ. ³ Teero tiirã, Jesús baira c̄ũũrē jĩĩwã:

—Ånop̄re putuãrijãña. M̄uū buerére t̄uonũnũsera toopũ niirãcã m̄uū tutuaremena tiieñorere ññããrõ jĩĩgũ, Judeapu boseb̄recore ññagũ wáaya. ⁴ Basocã m̄uūrē masĩãrõ jĩĩgũ, yayióropu tiieñorijãrõ booa. M̄uū tiirére niipetira ññacoropu tiieñogũ wáaya, jĩĩwã.

⁵ C̄ũũ bairap̄ra c̄ũũrē padeoríwa. ⁶ Jesupé c̄ũũrē jĩĩwĩ:

—Yuū toopũ wáadaaro jearia ména. Mũãpeja múã booró wáamasĩã. ⁷ Atibúreco macãrã ñañarē tiirã múãrē ññatutiriya. Yuū c̄úã ñañarõ niirecutirere wedea. Teero tiirã, yuūre ññatutiya. ⁸ Múã boseb̄recore ññarã wáaya. Yuūja wáaria ména. Yuū toopũ wáarito jearia ména, jĩĩwĩ Jesús.

⁹ Teero jĩĩ, Galileap̄ra putuãjãwĩ.

Jesús wiserígã tiirí boseb̄recore ññagũ wáarigue

¹⁰ C̄ũũ baira Jerusalenpu boseb̄reco ññarã wári siro, Jesucã wáawi. Basocã yuūre ññamasĩrijããrõ jĩĩgũ, noo niigũbiro wáacãmesãwĩ. ¹¹ Tii boseb̄recore judíoaare dutirá Jesuré ãmaãyira. “¿Jõõ niirigũte noopũ niigari?” jĩĩyira.

¹² Pau basocã Jesuyé maquẽrē wedeseyira. Æpẽrá “ãñugũ niĩ” jĩĩyira. Æpẽrãpé “niirĩ; c̄ũũ tiieñoremena basocãre tiiditógũ tiiquĩ” jĩĩyira.

¹³ Judíoaare dutirãre cuira, niipetira t̄uocóropu “Jesús biiro biii” jĩĩ wedeseriwa.

¹⁴ Boseb̄reco decocutirito, †Jesús Cõãmacũwiipu sããwa, basocãre buewi. ¹⁵ C̄ũũ buerére t̄uorã, judíoaare dutirá t̄uomanijõãwã.

—Åni bueripacu, ¿deero tiigũ nocõrõca masĩ? jĩĩwã.

¹⁶ Jesús c̄ũũrē yuūwi:

—Yuū múãrē bueré yuū wãcũrē mee niĩã; yuu Pacu yuūre ticodiocoriguyepé niĩã. ¹⁷ Cõãmacũ boorére tiidũgãgũno yuū buerére “diamacũrã niĩã” jĩĩmasĩqui.

“Cõãmacũ dutiróbiro buei o c̄ũũ wãcũrere buei”, jĩĩ besemasĩqui. ¹⁸ S̄icũ c̄ũũ wãcũrémēna wedesegũ “ãñurõ wedesei” jĩĩrĩ t̄uodũgãqui. Cõãmacũ booró wedesegũpe “Cõãmacũ ãñunetòjõãĩ” jĩĩrĩ t̄uodũgãqui. C̄ũũpeja diamacũ wedesegũ niiqui; c̄ũũp̄re ñañarē b̄uorícu. ¹⁹ Moisés Cõãmacũ dutirére múãrē ticorigu niwĩ. Teero ticopacari, múã s̄icũno tee dutirére tiirã. ¿Deero tiirã múã yuūre s̄ĩãdũgã? jĩĩwĩ.

²⁰ Basocãpe c̄ũũrē jĩĩwã:

—M̄uū wãtĩ cuogũ niijĩgũ, mecũgũ tiia. ¿Noã m̄uūrē s̄ĩãdũgã? jĩĩwã.

²¹ Jesupé c̄ũũrē yuūwi:

—Múã yuū diarecutigũre netõnerĩ ññawũ. Yeerisãri b̄recore yuū teero tiirí, ññamanijõãwũ. ²² Moisés múãrē cõnerigu yapa macã caseróre widecõãdutirigu niwĩ. ‡(C̄ũũ dícuere teeré dutiririgu niwĩ; múã ñec̄sũmũãp̄ra máata teero tiimũãatitoarira niwã. †)

† Pecasãyemēna: “la fiesta de las Enramadas” o “la fiesta de las chozas” o “la fiesta de los tabernáculos” wãmecutia. †† Wiserígã tiirí boseb̄reco siete b̄recore niijiro. ‡ Levítico 12.3. †† Génesis 17.10.

Múã cǔũ dutiré tiirá, marí yeerisári bǔreco niipacari, múã pǔnaré widecǔácu. ²³ Múã Moisés dutirére niipetiro tiidǔgáǵírã, yeerisári bǔreco niipacari, widecǔácu. Múã teero tiirá niipacara, ¿deero tiirá yǔũ yeerisári bǔreco niirí, sícũ niipetiri ǔpǔũrẽ netǔnérí ñnarã, yǔũ mena cúai? ²⁴ Ññurǔ wǎcǔtoarapũ, basocá tiirére dia-macǔrá ññabeseya, jǵĩwĩ.

Jesús cǔũ ǔmǔãsepu atiriguere wederigue

²⁵ Teero tiirá, síquẽrã Jerusalén macãrã jǵĩwã:
— Ñnarã niirí cúã síadǔgágu, ¿teerora? ²⁶ ¿Ññaña! Niipetira ññacoropũ buegu tii. Cúã cǔũrẽ merẽã jǵĩriya. ¿Apetó tiirá, Judíoare Dutirá Peti “ãni Cǔãmacũ beserigu Cristo niirí” jǵĩ wǎcǔgari? ²⁷ Ñni Cǔãmacũ beserigu niiriqui. Cǔũya macãrẽ marí masíã. Cǔãmacũ beserigupe atiri, cǔũya macãrẽ masíña manibóǵiyu, jǵĩwã.

²⁸⁻²⁹ Teero tiigú, Jesús Cǔãmacũwiiupũ buegu, bayiró bǔsǔrǔmena wedewi:

— Múã yǔũ masári macãrẽ masípacara, yǔũ atiriro petipure masíria. Yǔũ booró mee atiwũ atibúrecopure. Sícũ diamacũ niigũ yǔũre ticodiocowi. Múã yǔũre masíria. Yǔũre ticodiocorigũcãrẽ masíria. Yǔũre cǔũrẽ masíã. Yǔũ cǔũ pǔtopũ niirigu niĩã, jǵĩwĩ.

³⁰ Cǔũ teero jǵĩrĩ tǔorã, cǔũrẽ peresuwiipũ néewadǔgamiwã. Cǔũrẽ ñeerí bǔreco jeariwũ ména. Teero tiirá, sícũno cǔũrẽ ñeeríwa. ³¹ Cúã teero tiidǔgápacari, paũ toopú neãrãpe cǔũrẽ padeowá. Cúãpeja cãmerí sãñhãwã:

— Too docare Cǔãmacũ beserigu Cristo atigũpeja, ¿ãni tiieñore nemoró tiigũdari? Tiiriqui, jǵĩwã.

Jesuré peresuwiipũ néewadǔgamirigue

³² Basocá wedeserere fariseo basoca tǔoyíra. Teero tiirá, pairé dutirãmena wedeseari siro, Cǔãmacũwii coterí basocare Jesuré ñeedutira ticocorira niimiwã.

³³ Jesús jǵĩwĩ:

— Yǔũ múãmena péero niigũdacu. Too síro yǔũre ticodiocorigũ pǔtopũ wáagũdacu. ³⁴ Yǔũre ãmaãññũsepacara, bǔarícu. Yǔũ wáaropure múã wáamasíricu, jǵĩwĩ.

³⁵ Judíoare dutirá cãmerí sãñhãwã:

— Ñni “yǔũre bǔarícu” jǵĩgũ, ¿noopú wáagũdari? ¿Maríya wedera apeyẽ ditapũ wáarira pǔtopũ wáagũdari? ¿Toopure judíoa niñhãrẽ buecãmesãgũdari?

³⁶ Cǔũ “yǔũre ãmaãññũsepacara, bǔarícu; yǔũ wáaropure múã wáamasíricu” jǵĩarigue ¿deero jǵĩdǔgaro tiigári? jǵĩwã.

Oco catiré ticoré maquẽ

³⁷ Tii bosebǔreco niituri bǔreco ǔpǔtí niirí bǔreco niiwũ. Jesús tiibǔrecore wǔmũñcã, bayiró bǔsǔrǔmena jǵĩwĩ:

— Oco sínidǔgáranano yǔũ pǔtopũ sínirã atiya. ³⁸ Yǔũre padeogúya yeeripũnapũ oco ǔmayucorobiro niĩadacu. Tee oco catiré ticoré niĩadacu Cǔãmacũye queti jóaripũpũ jǵĩrǔbirora, jǵĩwĩ.

³⁹ Cǔũ oco ǔmayucorere wedesegu, Espíritu Santo tiidare maquẽrẽ wedesegu tiiwí. Espíritu Santo Jesuré padeorãpũre too síropũ jeagũdũ tiirígu niiwí. Jesús dia masãmũaririgu niiwí ména. Teero tiigú, Espíritu Santo ticodiocoya manirígu niiwí ména.

Basocá merẽã dícu wǎcǔrigue

⁴⁰ Ñpẽrã Jesús wederere tǔorã, biiro jǵĩwã:
— Ñnarã niiqui profeta, basocá cúã “atigũdũ niĩayigu” cúã jǵĩrigũ, jǵĩwã.

⁴¹ Ñpẽrã: — Ñni Cǔãmacũ beserigu Cristo niirí, jǵĩwã.

Ñpẽrãpe: — Cǔãmacũ beserigu ¿deero Galilea macũ niibogari? ⁴² Cǔãmacũ beserigu David tiiróbiro Belén macũ niigũdaqui. Cǔũ pãrãmí niinũnũsegũpũ niigũdaqui. Cǔãmacũye queti jóaripũ teero jǵĩã, ¿teerora? jǵĩwã.

⁴³ Basocá Jesuré sícãrĩbíro wǎcǔriwa sãa. Teero tiirã, batajóãwã. ⁴⁴ Ñpẽrã cǔũrẽ peresuwiipũ néewadǔgamiwã. Teero tiidǔgápacara, sícũno cǔũrẽ ñeeríwa.

Judíoare dutirá Jesuré padeoririgue

⁴⁵ Cǔãmacũwii coterí basoca cãmerpũtãwawa pairé dutirá, fariseo basoca pǔtopũ. Jeari, cúãrẽ jǵĩyira:

— ¿Deero tiirã cǔũrẽ néeatiriarí? jǵĩyira.

⁴⁶ Cúãpe yǔũyira:

— Sícũno cǔũ tiiróbiro ãñurẽ wedeseri tǔohéra niĩãtũ, jǵĩyira.

⁴⁷ Fariseo basoca cúãrẽ jǵĩyira:

— ¿Múãcãrẽ jǵĩditoarí? ⁴⁸ Ññurǔ tǔomasíña: Sícũ Judíoare Dutirá Peti menamacũ, sícũ fariseo basocũ cǔũrẽ padeoríqui. ⁴⁹ Cǔũrẽ tǔorã Moisére dutiré cúũriguere masíridoǵaya. Cǔãmacũ cúãrẽ ññarǔo tiigũdaqui, jǵĩyira.

⁵⁰ Nicodemo too sũgueropũ Jesuré ññagũ jearigu cúã menamacũ niiwí. Cúãrẽ biiro wedeyigu:

⁵¹ — Sícũrẽ síadutíadari sũguero, cǔũ wedeserere, cǔũ tiariguere besesũguero booa. Teero jǵĩã maríre dutiré, jǵĩmiyigu.

⁵² Cúãpe cǔũrẽ jǵĩyira:

— ¿Mũcã Galilea macũ niirí? Mũcã Cǔãmacũye queti jóaripũrẽ buepetigu, ateména pǔtãgũdacu: Sícũ profeta Galileapũ atiriqui, jǵĩyira.

Ññaré tiigóre wedesãrigue

⁵³ Niipetira basocá Jerusalénpũ bosebǔreco jearira cúãye wiseripũ coerpũtãwawa.

8 Jesupé ǔtãgũ Olivopũ wáawi. ² Apebũreco bóeri Cǔãmacũwiiupũ coewí sũcã. Basocá niipetira cǔũ pǔtopũ neãwã. Cǔũ jeanuã, cúãrẽ buewi. ³ Cǔũ bueri, Moisés jóarigue buerã, teero biiri fariseo basoca cǔũ pǔtopũ jeawa. Cúã sícũ numió ãpí coo manũ niñhẽgũmena tãmuãrigore néenjeawa. Basocá ññacoropũ coore nũcǔwã. ⁴ Jesuré jǵĩwã:

— Basocãre buegú, atigó coo manũ niñhẽgũmena ññaré tiigó tãmuãwõ. ⁵ Moisés teero tiigónoré ǔtãperimena déesíadutirigu niiwí. ¿Mũpe deero jǵĩwã?

⁶ Cúãpeja cûürë teeré sãĩñáwã, ¿deero yuugudari? jĩĩrã. “Cûü merëã yuuri, dutiráre wedesããdadu”, jĩĩ wãcûrira niimiwã. Jesupé munibiã, cûüya wãmosúã-mena ditapũ jóanucãwĩ. ⁷ Cúã cûürë sãĩñáduheri tĩñagũ, wũmũncã, cûãrë jĩĩwĩ:

—Múã watoapũ niigũ sícãrĩ ñañaré tiihégũno ãtãpe née, coore déesuguearo, jĩĩwĩ.

⁸ Too síro munibiã, jóanemowĩ sũcã. ⁹ Cûü teero jĩĩrĩ tũorã, wãanucãwã. Bũcũ peti wãasugewi. Cûü siro ãpĩ bũcũ, cûü siro ãpĩ, cûü siro ãpĩ wãa, wãapetijõãwã. Jesús sícãrã pũtuáwĩ. Numiõ toopũra nucũwõ ména.

¹⁰ Cûü wũmũncã, coore jĩĩwĩ:

—¿Mũerë wedesãmiãrira wãapetijõããrĩ? ¿Sícũno mũũ ñañaré tiiré wapa déeriarĩ? jĩĩwĩ.

¹¹ —Sícũnope déeriwã, jĩĩwõ coopeja.

—Yuucã mũerë ñañaré tiirã. Wãagoa. Ñañaré tinemóriãña, jĩĩwĩ cûũpeja. †

Jesús sããwócore tiiróbiro niiré

¹² Jesús basocãre wedenemowĩ:

—Yuurã niã atibúreco macãrãrë sããwócore tiiróbiro. Yuure padeonũsegũno naĩtĩãrõpũ niigũ tiiróbiro ninemoriqũ. Sããwócoropũ niigũpe catiré petihére cũogũdaqui, jĩĩwĩ.

¹³ Teero tiirã, fariseo basocapeja cûürë jĩĩwã:

—Mũũ basiro dícu mũũyere wedea. ãpĩ mũũ wederere “teerora niã” jĩĩgũno maniquĩ. Teero tiiró, mũũ wederé wapamaniã, jĩĩwã.

¹⁴ Jesupé cûãrë yuuwĩ:

—Yuũ basiro yéere wedepacari, yuũ wederé wapacutã. Yuũ niiriorpũ, teero biiri yuũ pũtuwãadaropũre masĩã. Múãjã yuũ niiriorpũ, yuũ pũtuwãadaropũre masĩridoãã. ¹⁵ Múã atibúreco macãrã wãcûrémena basocã tiirére tĩña, “ñañaniã” jĩĩã. Yuurepeja sícũrë teeré jĩĩria. ¹⁶ Yuũ teeré jĩĩgũ, yuũ Pacũ yuure ticodiocorigũmena basocã tiirére tĩña, “ñañaniã” jĩĩgũdadu. Yuũ sícũrã teeré jĩĩria. Teero tiigũ, yuũ jĩĩré diamacũ niã. ¹⁷ Múãrë dutiré biiro jĩĩã: “Pũarã sícãrĩbíro cûã tĩñariguere wederi, padeoró booa”, jĩĩ jóanoã. ¹⁸ Yuũ wedeserecã teerora niã: Yéé maquẽrë yuũ wedesea; yuũ Pacũ yuure ticodiocorigũcã yéé maquẽrë wedesei, jĩĩwĩ.

¹⁹ Teero tiirã, cûã sãĩñáwã:

—Too docare ¿mũũ pacũ noopũ niigari? jĩĩwã.

Cûũpe cûãrë yuuwĩ:

—Múã yuure masĩria; yuũ Pacũcãrë masĩria. Yuure masĩrãjã, yuũ Pacũcãrë masĩboajĩyu, jĩĩwĩ.

²⁰ Jesús Cõãmacũwiipũ buerito, cûãrë teero wedesewi. Niyeru sããretibari pũtopũ niiwĩ. Cûürë ñeerĩ bũreco jeariwũ ména. Teero tiirã, sícũno cûürë ñeeríwa.

“Yuũ wãadaropũre múã wãamasĩricu”

²¹ Jesús cûãrë wedenemowĩ:

—Yuũ wãagu tiia. Yuũ wãari siro, múã yuure ãmaãmiãdadu. Múã ñañaré tiirére acabónoña manirã diaadacu. Yuũ wãadaropũre múã wãamasĩricu, jĩĩwĩ.

²² Judíoape cãmerĩ sãĩñáwã:

—Cûü basiro sãã, diaboqui. Teero tiigũ, “múã yuũ wãadaropũre wãamasĩricu” jĩĩ, ¿teerora? jĩĩwã.

²³ Jesús cûãrë jĩĩwĩ sũcã:

—Múã atiyepã macãrã niã; yuure ãmũãse macũ niã. Múã atibúreco macãrã niã; yuure atibúreco macũ mee niã. ²⁴ Teero tiigũ, “múã ñañaré tiirére acabónoña manirã diaadacu” jĩĩãwũ múãrë. Yuũ basiro yéé maquẽrë wedeseri, “yuurã niã” jĩĩrëre múã padeoría. Teero tiirã, múã acabónoña manirã diaadacu, jĩĩwĩ.

²⁵ Teero tiirã, cûãpeja sãĩñáwã:

—¿Noãno niĩ mũũ? jĩĩwã.

Jesupé yuuwĩ:

—Buenũcãgũpũ múãrë wedetoamiwũ. ²⁶ Yuũ múã ñañaré tiirére, múãrë yuũ wapa tiãdarere pee wededũgarapũ, wederia ména. Yuure ticodiocorigũpũ dia-macũ wedei. Teero tiigũ, cûü wederi, yuũ tũoãrigue dícuure múãrë atibúreco macãrãrë wedea, jĩĩwĩ.

²⁷ Cûü teero wedesegũ, cûü Pacũ Cõãmacũrëna wedesegũ tiimíwĩ. Cúãpe teeré tũomasĩriwa. ²⁸ Teero tiigũ, Jesús cûãrë jĩĩwĩ:

—Múã yuũ niipetira sõwũrë néemũõnũcõripũ, †“yuurã niã” jĩĩrëre masĩãdadu. “Cûü booró tiirĩjĩyĩ; cûü Pacũ buerigue dícuure wedejĩyĩ”, jĩĩ masĩãdadu.

²⁹ Yuure ticodiocorigũ yuũmena niĩ. Yuũ cûü tũsaré dícuure tiia. Teero tiigũ, yuũ Pacũ yuure sícũrã cúũrii, jĩĩwĩ.

³⁰ Jesús teero jĩĩrĩ tũorã, rapũ cûürë padeowã.

Cõãmacũ põnaye queti; ñañaré tiidúmasĩhërãye queti

³¹ Jesús judíoa cûürë padeomírirare biiro jĩĩwĩ:

—Múã yuũ buerere yuũrucura, yuure padeonũsera peti niãdadu. ³² Diamacũ maquẽrë masĩãdadu. Teeré masĩã, ñañaré tiirére tiidúmasĩãdadu. Teero tiirã, dutiapienori basoca witiirã tiiróbiro niãdadu.

³³ Cûã cûürë jĩĩwã:

—¿Deero tiigũ mũũ “dutiapienori basoca witiirã tiiróbiro niãdadu” jĩĩ? Ësã Abraham pãrãmerã niinũsera niã. Ësã sícãrĩ dutiapienori basoca niiritowũ.

³⁴ Jesús cûãrë jĩĩwĩ:

—Yuũ ateréja diamacũrã jĩĩã: Niipetira ñañaré tiirãno dutiapienori basoca tiiróbiro niicua. Dutapienori basoca witiimasĩricua. Teerora ñañaré tiirãcã ñañarére tiidúmasĩricua. ³⁵ Sícũ dutiapienori basocũ cûü õpũya wiipũre niurucuriqũ; tiiwĩ õpũ macũpe tiwiipũre niurucuriqũ. ³⁶ Teero tiigũ, yuũ Cõãmacũ macũ peti niijĩgũ, múãrë dutiapienori basoca tiiróbiro niirãrë witiirã tiimasĩã. Yuũ teero tiirĩ, witiirã peti niãdadu sãã. ³⁷ Yuũ múã Abraham pãrãmerã niinũsera niirére masĩtoaa. Teero niipacara, yuũ wedeserere padeodũgáricu. Teero tiirã, yuure sããdũgácu. ³⁸ Yuũ Pacũ yuure

† Ate versículos aperiũ bũcũpũpũ baurĩcu; aperiũpũ baucũ.

†† Jesús cûü diaadare maquẽrë wedesegũ tiigũ. ‡ Éxodo 3.14.

ēñoríguere múārē wedemiā. Múāpeja múā pacu ti-idutírerē tiicú, jīwī.

³⁹ Cúāpeja cūūrē yuwa:

—Ūsā pacu Abraham niī, jīwā.

Cūūpe jīwī:

—Múā Abraham pārāmerā peti niirā, cūū tiiróbiro tiibócu. ⁴⁰ Teero tiiróno tiirā, yuwa diamacú maquē yuwa Pacu bueriguere wedegú niipacari, sīādugáa. Abraham teero tiirírigu niwī. ⁴¹ Múāpe múā pacu tiiróbirora tiia, jīwī cūūpeja.

Cūā cūūrē yuwa:

—Ūsājā pacu manirā bauáririra niwū. Cōāmacū sīcūrā ūsā Pacu niī, jīwā.

⁴² Jesupéja jīwī:

—Cōāmacū múā Pacu niīātā, yuwa maībócu. Yuwa cūūmena niirigura atiwa. Yuwa booró atiriwa. Cūū yuwa ticodiocowī. ⁴³ Múā ħdeero tiirā yuwa wederēre tūomasírii? Yéé maquērē tūodugária. ⁴⁴ Múā pacu wātīārē dutigú niī; múā cūūyara niā. Teero tiirā, múā pacu booró tiidugáa. Cūū sicatorura basocáre sīāgú niirigu niwī. Péerogā diamacú maquērē tiirí. Cūū wedesegu, diamacú maquērē sīcārī wedeseriqui. Jīditorepigū, jīditosuguerigu niī. Teero jīditogu, cūū niirecutirere ēñoquí. ⁴⁵ Yuwapeja diamacú maquērē wedea. Teero tiirā, múā yuwa padeoría. ⁴⁶ Múā watoarure ħnoā yuwa ñañarē tiirére ēñomasí? Eñomasíria. Yuwa diamacú maquērē wedepacari, ħdeero tiirā yuwa padeoría? ⁴⁷ Cōāmacū pōna cūū wederére tūoóya. Múāpe cūū pōna mee niā. Teero tiirā, yuwa wederére tūodugária, jīwī.

Cristo Abraham sugueru niitoarigue

⁴⁸ Judíoare dutirápeja jīwā:

—Mux Samaritanoāyū niicu. Diamacūrā niā ūsā jīrē: Wātī cūogú niijīgū, mecūgú tiia mūujā, jīwā.

⁴⁹ Jesupé cūārē yuwa:

—Wātī cūogú niiria. Yuwa tiirémena yuwa Pacure padeorére ēñoā. Múāpe yuwa tiirére ıña, yuwa ñañarō buijā. ⁵⁰ “Basocá yuwa añurō wedesearo” jīrēre āmaāgū mee tiia. Teero niipacari, sīcū niī yuwa añurō wedesegu. Cūūrā basocá tiirére queoró wedegudu niī. ⁵¹ Yuwa ateréja diamacūrā jīā: Yuwa wedeseri tūo, teeré tiigúno diariqui, jīwī.

⁵² Judíoare dutirápeja jīwā:

—Ūsā jīārirobirora teerora niā: “Wātī cūogú niijīgū, mecūgú tiia”. Abraham diajōāyigū. Profetacā diajōāyira. Muxpeja biiro jīā: “Yuwa wedeseri tūo, teeré tiigúno diariqui”. ⁵³ Mux ūsā ñecū Abraham nemorō niiria. Cūū diajōāyigū. Profetacā diajōāyira. Muxpeja ħñiirūno niī teero jī wedesegu? jīwā.

⁵⁴ Jesupéja cūārē jīwī:

—Yuwa basiro yuwa tiirére añurō wedeseri, wapamaníā. Yuwa Pacu (múā “Cōāmacū ūsā Pacu” jīgūrā) yuwa tiirére añurō wedesei. ⁵⁵ Múā cūūrē masíricu. Yuwapeja cūūrē masíā. Yuwa “cūūrē masíria” jīgū, múā tiiróbiro jīditorepigū niibocu. Diamacūrā jīā: Yuwa cūūrē masíā; cūū wedeseri tūo, teeré tiia. ⁵⁶ Múā ñecū Abraham yuwa ati-

adarere “ññagūda” jī, useniwī. Teeré ññagū, bayiró useniwī, jīwī.

⁵⁷ Cūāpeja jīwā:

—Mux cincuenta cūmarī cūorípacu, ħAbrahamrē ıñarī? ıñaridojāyiyu, jīwā.

⁵⁸ Jesupé yuwa:

—Yuwa ateréja diamacūrā jīā: Abraham bauáadari sugueroru, “yuwá niā”, jīwī.

⁵⁹ Cūū teero jīrī tūorā, cūūrē déesīāāda jīrā, ētāperire néemiwā. Cūūpeja cūārē dutijā, Cōāmacūwipu niārigu wāajōāwī.

Jesús ññahēgū bauárigure ıñarī tiirigue

9 Jesús netōwá, sīcū ēmu capeari ññahēgūrē ıñawī. Cūū wīmagūpura capeari ññahēgū bauáyigu. ² Ūsā Jesuré sāññawū:

—Ūsārē buegú, ħdeero tiigú āni capeari ññahēgū bauáyiri? ħNoāyé wapa niī? ħCūūye wapa, cūū pacusūmuāye wapa niī? jīwū.

³ Jesús ūsārē jīwī:

—Cūū ñañarē tiiré wapa mee niā. Teero biiri cūū pacusūmuāye wapa mee niā. Cūūmena Cōāmacū cūū añurō tiirére ēñodugágu, cūūrē teero baugú bauári tiirigu niwī. ⁴ Yuwa ticodiocorigu padedutirere mecūtīgā marīrē tiiró booa. Too síro ñami tiiróbiro niīādacu. Ñami jeari, sīcūno pademasíricu. ⁵ Yuwa atibúrecoru niigū, basocáre sīāwócore tiiróbiro niā, jīwī.

⁶ Jesús teero jīāri siro, yeparu usécóre eocú, dita ococūtíre maané, capearipu tuusíā, ⁷ cūūrē jīwī:

—Siloétaroru muxye capearire cosegú wāaya, jīwī. (Siloé jīrō, “ticoconorigu” jīdugaro tiia.)

Teero tiigú, cūū toopú wāa, cūū capearire coserigu niwī. Cūū wiipú pūtaatigu, añurō ıñarigu niwī.

⁸ Cūūya wii pūto macārā, āpērā cūū niyeru sāñduiri ıñarucurira cāmerī sāññáyira:

—ĶAni niyeru sāñduirucuarigura niīrā? jīyira.

⁹ Sīquērā “cūūrā niī” jīyira. Ķpērāpé “niiri; āpī cūūbiro baugú niī” jīyira.

—Yuwá niā, jīyigu.

¹⁰ —ĶDeero tiigú mux mecūtīgārē añurō ıñā? jīyira cūāpe.

¹¹ —ĶJōo niārigu Jesús wāmecūtigu dita ococūtíremena yuwa capearire tuusíā, Siloétaroru yuwa cosedutíati. Teero tiigú, wāa, yuwa coseári siro, añurō ıñāwū, jī yuwyigu cūūpeja.

¹² —ĶNoopú niigari cūū? jīyira.

—Masíriga. Noopú niigú niiqui, jīyigu cūūpeja.

Fariseo basoca ññahēgū niimiārigure sāññárigue

¹³ Capeari ññahēgū niimiārigu fariseo basoca pūtoru néewanorigu niwī. ¹⁴ Jesús dita ococūtíremena cūūrē ıñarī tiirí būreco ūsā yeerisári būreco niwū. ¹⁵ Teero tiirā, fariseo basocapeja cūūrē sāññáyira:

—ĶDeero tiigú mux añurō ıñā? jīyira.

† Abraham bauáadari sugueroru, Jesús cūū Pacumena niitoayigu. Too síro Moisés Cōāmacūrē cūū wāmerē sāññárī, “yuwá niā” jī yuwyigu. Teero tiigú, Jesús “yuwá niā” jīrī, basocá cūūrē déesīādugamiyira.

—Sícū yu capearire dita ococētíremena tuusíāāti. Yu coseári siro, añurō ññaāwū, jīiyigu.

¹⁶ Sīquērā fariseo basoca jīiyira:

—Cūūrē teero tiarigūre Cōāmacū ticocorijīyi. Marí yeerisári burecore netōnucágū tiii, jīiyira.

Āpērāpē jīiyira:

—Cūū ññañarē tiigúno niigūjā, añurēre tiēñoriboaājīyi, jīiyira.

Cūā cūūrē sīcārībīro wācūriyira sáa. Teero tiirá, bata-jóāyira.

¹⁷ Teero tiirá, cūā capeari ññahēgū niimiārigūre sātīñáyira sūcā:

—Mūte ¿deero jīī mūūrē ññarí tiarigūre? jīiyira.

—Yūuja “profeta niī” jīī, jīiyigu.

¹⁸ Judíoare dutirá capeari ññahēgū niimiārigūre que-tire padeodugáryira. Teero tiirá, cūū pacusūmūārē sūcō, ¹⁹ sātīñáyira:

—¿Ani múā macū niī? ¿Wīmagūpura capeari ññahēgū bauárigu” múā jīirigūra niī? ¿Deero tiigú cūū mecūtīgārē ññarí? jīiyira.

²⁰ Cūū pacusūmūāre yūuyira:

—Újū, úsā macūrā niī. Cūū capeari ññahēgū bauámīwī. Tee dícre úsā masīā. ²¹ Cūū mecūtīgā ññarēre masīriga. Cūūrē ññarí tiarigūcārē masīriga. Cūū basiro yūmasī; wīmagū mee niī. Cūūrē sātīñāña, jīiyira.

²² Cūū pacusūmūā cuira, teero jīiyira. Judíoare dutirá too sūgueropū ateré jīiyira: “Jōō niārigūre ‘Cōāmacū beserigu Cristo niī’ jīigūnorē marí neárí wiipū cōāwioneconoādacu; marímena niinemoriqui”, jīiyira.

²³ Teero tiirá, cūū pacusūmūā “wīmagū mee niī; cūūrē sātīñāña” jīiyira.

²⁴ Judíoare dutirápeja capeari ññahēgū niimiārigūre sūcōyira sūcā. Cūūrē jīiyira:

—Cōāmacū tuocóropūre diamacū wedeseya. Úsā masīā: Jōō niārigū ññañarē tiigú niī, jīiyira.

²⁵ Cūūpe yūuyigu:

—Cūū ññañarē tiigú niigū niiqui; yū masīriga. Ate dícre masīā: Yu capeari ññahēgū niipacu, mecūtīgārē ññarí sáa, jīiyigu.

²⁶ Cūāpeja cūūrē sātīñānemoyira:

—¿Deero mūūrē tiarí? ¿Ñeenómena mūūrē ññarí tiarí? jīiyira.

²⁷ Cūūpe yūuyigu:

—Múārē wedetoamiāwū; yūre tuorícu. ¿Deero tiirá wedenemorō booi sūcā? ¿Múācā cūūrē nūndūgágarí? jīiyigu.

²⁸ Cūāpeja cūūrē tutiyira:

—Mū cūūrē nūññā. Úsāpeja Moisés dutirēre nūññāda. ²⁹ Úsā masīā: Cōāmacū Moisére wedeseyigu. Cūūrējā “too macūpū niī” jīimasīriga, jīiyira.

³⁰ Cūūpeja cūūrē jīiyigu:

—¡Ayo! ¿Múā cūūrē “noo macūpū niī” jīimasīrigari? ¡Cūūrā yūre capeari ññarí tiāwī! ³¹ Marí ateré masīā: Cōāmacū ññañarē tiirāre cūā sātīrēre yūriqui. Cūūrē padeorānorē, cūū boorē tiirānorē yūqui. ³² Sīcārí “sīcū wīmagūpura capeari ññahēgū bauárigūre ññarí tiāyigu” jīirí tuoyá maniwū. ³³ Cōāmacū cūūrē ticocoriatā, yūre capeari ññarí tiiríboaājīyi, jīiyigu.

³⁴ Cūāpeja cūūrē jīiyira:

—Mū sicatorpura ññañagū bauárigu niipacu, úsārē buemasīricu sáa, jīiyira.

Cūū cūāmena niimiārigūre cōāwionecojāyira.

Ññahērā tiiróbiro niirāye

³⁵ Jesús capeari ññahēgū niimiārigūre cūā cōāwionecorí tuowí. Cūūrē buajeágū, jīiwí:

—¿Mū niipetira sōwūrē padeóí? jīiwí.

³⁶ —¿Noā niī cūū? Yu cūūrē padeodūgága, jīi yūwī.

³⁷ —Mū cūūrē ññatoaa. Yu mūmena wedesegu cūūrā niā, jīiwí.

³⁸ —Ōpū, mūūrē padeóa, jīi, cūū puto ñicācoberime-na jeacūmuwí.

³⁹ Jesupé jīiwí:

—Yu atibúrecopūre basocāre cūā ññañarē tiirēre masīārō jīigū atiwū. Teero wáari, capeari ññahērā tiiróbiro ññadacua; capeari ññarā capeari ññahērā tiiróbiro wáaadacua, jīiwí.

⁴⁰ Sīquērā fariseo basoca cūū pūtopū niirāpeja cūūrē tuo, jīiwā:

—Úsācārē “capeari ññahērā tiiróbirora niā múā” ¿jīigū tiii? jīiwā.

⁴¹ Jesupéja cūūrē yūwī:

—Múā capeari ññahērā tiiróbiro niirājā, yū tiirēre ññaribojīyu. Teero tiirá, wapa tuoríbojīyu. Múā “ññamasīā” jīi wācūjīrā, wapa tuorā niā, jīiwí.

Oveja coterí basocūmena queoré

10 Jesús queorémena wedewi:

—Yu ateré diamacūrā jīī: Sīcū oveja niirí sānirō soperé sāāwahegu, tiisānirōrē mūānetōsāwagu, yaarépigu niiqui. ² Soperé sāāwagupe oveja coterí basocū niiqui. ³ Sope sāāwaro coterí basocū cūūrē páōsōnecoqui. Cūūyara oveja cūū wedeseri tuomasīcua. Cūūcōrōrē cūā wāmemena sūo, néewitiwaqui. ⁴ Cūūyarare witiwapetiri ñña, cūūrē sūgūewaqui. Cūū wedeseri tuomasījīrā, cūūrē nūññācua. ⁵ Āpī cūā ññamasīhēgūre nūññarídojācua. Cūū wedeseri tuomasījīrā, cūūrē dutibatējōācua, jīiwí.

⁶ Fariseo basoca cūū cūūrē queorémena wederi, “bi-irope jīidūgaro tiicū” jīimasīriwa.

Jesús oveja coterí basocū tiiróbiro niī

⁷ Cūā tuohéri ññagū, Jesús cūūrē jīinewowí:

—Yu ateréja diamacūrā jīī: Yuurā oveja sāāwari sope tiiróbiro niā. ⁸ Niipetira yū sūguero atirira ññañarā, ovejare yaarépira tiiróbiro niīya. Teero tiirá, oveja cūūrē nūññaríra niiwā. ⁹ Yuurā sope tiiróbiro niā. Yuurēre sāāwarano netōñenoādacua. Oveja tiiróbiro sāāwa, witiwa, táa buarā tiiróbiro niādacua.

¹⁰ Yaarépigu cūūrē yaagūdu, sīāgūdu dícu atiqui. Yuupeja cūūrē catiré ticogu atiwū, añurō peti niārō jīigū.

¹¹ Yuurā ovejare añurō coterí basocū tiiróbiro niā. Ovejare añurō coterí basocū cūūyarare diabosaqui.

¹² Āpīpé cūū ōpūyarare ññanūññesegu dícu niiqui; oveja

coterí basocx peti mee niiqui. Cũyara mee niicua. Teero tiigú, yáí atiri ñña, ovejare cõãncõjã, dutijõãqui. Yáipe cũãrẽ ñee, ãcũbatejãqui. ¹³ Ovejare ññanññsegũ dícc niijĩgũ, cũãrẽ wãcũriqui. Ññunicu cũũrẽjã.

¹⁴⁻¹⁵ Yũũpeja ovejare ãñurõ coterí basocx tiirõbiro ni-ia. Yũũ Pacx yũũre masĩ; yũũcã cũũrẽ masĩã. Teerora yũũcã yáarare masĩã; cũãcã yũũre masĩya. Yáarare di-abosa, netõnégũdacu. ¹⁶ Yũũ ãpẽrã ovejare cõoa; cũã atisãñirõ macãrã mee niĩya. Cũãcãrẽ néeatigũda. Cũãcã yũũ wedeseri tũo, yũũadacua. Teero tiirã, sícũrõna niĩadacua; teero biiri sícũrã cũãrẽ cotegú ni-igũdaqui.

¹⁷ Yáarare diabosa, too síro masãgũdacu. Teero tiigú, yũũ Pacx yũũre maĩ. ¹⁸ Sícũ yũũre diari tiimasĩriqui; yũũ boorõ diagũda. Yũũ diamasĩã; too síro masã-masĩã. Yũũ Pacx yũũre biirora tiidutiwi, jĩwĩ.

¹⁹ Judíoape cũũ wedeseri tũorã, cũũrẽ sícãrĩbíro wãcũriwa sũcã. Teero tiirã, batajõãwã. ²⁰ Paç cũũrẽ jĩwã:

—¿Deero tiirã múã cũũrẽ tũoi? Wãtĩ cõogú niĩ; teero biiri mecũgú peti tiii, jĩwã.

²¹ ãpẽrãpeja jĩwã:

—Wãtĩ sããnorigũ teero wedeseriboqui. Wãtĩ sããnorigũ capeari ññahẽgũrẽ ññarĩ tiimasĩriqui, jĩwã.

Judíoa Jesuré boorírigue

²² Púuriro niirĩ, Jerusalénpx ãsã judíoa bosebũreco ti-uw. Too sũguero macãrãpx Cõãmacũwiire yaponõãri siro, bosebũreco tiipéoyira. Tii bosebũreco ãsã wãcũñññseri bũreco niuw. ²³ Jesús Cõãmacũwiirpx bi-ayã manirĩ tatiarpx wãawi. Tiitatia wãmecũtia Pórtico de Salomón. ²⁴ Toopú judíoare dutirãpeja cũũrẽ ãñurõ sodeanũcãjõãwã. Cũũrẽ sãñhãwã:

—¿Dee biiripx ãsãrẽ diamacũ maquẽrẽ wedegũdari? Mũx Cõãmacũ beserigpx Cristo niigũ, diamacũrã ãsãrẽ wedeya, jĩwã.

²⁵ Jesupé cũãrẽ yũũwi:

—Wedemiwũ; múã tũoríwũ. Yũũ Pacx wãmemena ti-iẽñore yũũ niirecũtirere ãñurõ ãñoã. ²⁶ Múã yãara ove-ja niiria. Teero tiirã, yũũre padeorã. ²⁷ Yãara ovejapeja yũũ wedeserere tũomasĩya. Yũũcã cũãrẽ masĩã. Cũã yũũre ñññũya. ²⁸ Yũũ cũãrẽ catiré petihére ticoa. Cũã pecamerpx wãaricua. Sícũno yũũ cũorãre yũũre ãma-masĩriqui. ²⁹ Cũãrẽ yũũ Pacx ticorigpx niuw. Cũũ niipeti-ira nemorõ tutuagpx niĩ. Teero tiigú, sícũno yũũ Pacx cũorãre ãmamasĩriqui. ³⁰ ãsã yũũ Pacxmena sícũrã ni-ia, jĩwĩ.

³¹ Cũũ teero jĩrĩ tũorã, judíoare dutirãpeja ãtãperire néemiwã sũcã, cũũrẽ déesĩããda jĩrã. ³² Jesupé cũãrẽ jĩwĩ:

—Yũũ Pacx tutuaremena múã ññacoropx pee ãñurẽ ti-iẽñowũ. ¿Ñeenó tiiré wapape yũũre déesĩãdũgai? jĩwĩ.

³³ Cũãpe yũũwa:

—Mũx ãñurõ tiiré wapa déesĩãricu. Mũx basocũra ni-iracx, “yũũ Cõãmacũ niĩã” jĩrẽ wapa mũũrẽ sãããda. Mũx Cõãmacũrẽ ññãrõ wedesegpx tiia, jĩwã.

³⁴ Jesupé cũãrẽ jĩwĩ:

—Múã dutiré watoapxre Cõãmacũ jĩrĩguere biiro jóanoã: “Múã Cõãmacũ tiirõbirora niirã niĩã”, jĩrĩ jóanoã. ³⁵ Marĩ masĩã: Cõãmacũye queti jóaripũ maquẽrẽ “diamacũ maquẽ niiria” jĩmasĩña maniã. Cõã-macũye wederirare “múã Cõãmacũ tiirõbirora niirã ni-ia” jĩrĩ jóadutirigpx niuw. ³⁶ Teero tiigú, “yũũ Cõãmacũ macũ niĩã” jĩmasĩã. Múãpe yũũ teero jĩrẽ wapa yũũre “Cõãmacũrẽ ññãrõ wedesegpx tiia” jĩã. Teero niiria. Cõãmacũ yũũre besewi; yũũre atibũrecopxre ticodio-cowi. ³⁷ Yũũ Pacx tiirere yũũ tiihéri, yũũre padeorĩjãña. ³⁸ Cũũ tiirere tiirpereja, yũũre padeorĩpacara, yũũ ti-iẽñorere padeoyã. Múã teeré padeorã, “yũũ Pacx yũũrpxre niĩ” jĩrere masĩãdacu. Teero biiri “yũũ cũũrpxre niĩã” jĩrere tũomasĩãdacu, jĩwĩ.

³⁹ Cũãpeja cũũrẽ peresuwipx néewadũgamiwã sũcã. Cũũpe cũãrẽ dutijõãwĩ.

⁴⁰ Too síro Jesús día Jordán apeniñarũ tiãwawi. Toopxre Juan wãmeõtiri basocx wãmeõtiripxre pũtũácũmuwĩ. ⁴¹ Paç Jesuré ññarã jeara, jĩwã:

—Juan Cõãmacũ sícũrã tiimasĩrere ti-iẽñoriwi. Ti-iẽñoripacx, niipetire ãniyé maquẽrẽ wedegpx, dia-macũrã wedeyi, jĩwã.

⁴² Toopxre paç Jesuré padeowã.

Lázaro diarigue

11 Sícũ basocú diarecũtigpx niirigpx niuw. Cũũ wãmecũtiwi Lázaro. Cũũ, teero biiri cũũ sõwõsãnumiã María, Marta Betania macã macãrã ni-wã. ² Maríara niuwõ Jesuyé dũporipxre sitiaãñũre píoape, coo póañarõmena tuucosérigo. Coo bai Lázaro diarecũtigpx niuw. ³ Lázaro sõwõsãnumiã Jesuré queti ticocorira niuwã:

—Õpũ, mũx menamacũ diagpx tiii, jĩcoyira.

⁴ Jesupé tee quetire tũogú, jĩwĩ:

—Cũũ diarecũtiremena diadoariqui. Cũũ diarémene Cõãmacũ tutuarere ãñoñõãdacu. Yũũ Cõãmacũ macũcãrẽ basocã “cũũ tutuagpx niĩ” jĩãdacua, jĩwĩ.

⁵ Jesús cũã María, Marta, teero biiri cũã bai Lázarore maĩrigpx niuw. ⁶ Teero tiigú, cũũ diarecũtire quetire tũogú, cũũ niirõpx pũabũreco pũtũácũmunemowũ sũcã. ⁷ Too síro ãsã cũũ buerãre: —Jãmpx Judearpx sũcã, jĩwĩ.

⁸ ãsãpe cũũrẽ jĩwũ:

—ãsãrẽ buegú, yoawaria ména judíoare dutirã ãtãperimena mũũrẽ déesĩãdũgamiwã. ¿Mũx toopú wãadũgagari sũcã? jĩwũ.

⁹ Jesupé queorémene yũũwi:

—Wãcũpatirijãña. Múã masĩã: Sicabũrecore doce ho-rari bóea. Bũreco wãagũno bóeremena ññamasĩqui. Teero tiigú, ññacũmuriqui. ¹⁰ Naĩtãrõpx wãagũnopeja cũũ wãaro sãwõcore maniré wapa dũpotua, ññacũ-muqui, jĩwĩ.

¹¹ Teero jĩãri siro, ãsãrẽ jĩwĩ:

—Marĩ menamacũ Lázaro cãniõãjĩyi. Yũũ cũũrẽ wãcõgú wãagũda, jĩwĩ.

¹² —Õpũ, cũũ cãniãrigpx, ãñũjõãgũdaqui, jĩwũ.

¹³ Jesús “Lázaro cānijóājiyi” jīgū, “diajōājiyi” jīdugagu tiwī. Īsāpe cāniré petire wācūjāmiwū. ¹⁴ Īsā t̄ohéri t̄hagū, Jesús ĩsārē t̄omasīrōrā wedewi:

—Lázaro diajōājiyi. ¹⁵ Marī toopú niīhērī, āñuā. Ȳm̄ ĩseniā; āñuniādacu m̄ārē. Toorā m̄ā nemorō padeoādacu. Jām̄, cūūrē t̄hārā, jīwī.

¹⁶ Tomás (“s̄udhāriḡm̄” ĩsā jīgū) ĩsārē jīwī:
—Jām̄ marīcā. Marīrē buégure cūā s̄ārī, cūūmenarā diara wāaada, jīwī.

Jesús diarirare masō, catiré ticoré

¹⁷ Jesús Lázaro ya macāp̄m̄ jeaḡm̄m̄ tiirī, ĩtātutip̄m̄ cūūriḡm̄ quetire t̄owī. Cūūrē cūūāri siro, bapari b̄arecori netōyiro mé. ¹⁸ Betania Jerusalén p̄togā niwū. P̄m̄a kilómetro, ape kilómetro deco yoaro niwū.

¹⁹ Teero tiirā, p̄m̄ Jerusalén macārā cūā bai diari t̄orā, Marta, Marīare wācūtutuaro jīrā, cūā p̄top̄m̄ t̄hārā jearira niwā. ²⁰ “Jesús atitōai mé” jīrī t̄ogō, Marta cūūrē bocago atiwo. Marīape wiip̄m̄ p̄t̄uāyigo. ²¹ Marta Jesús p̄to jeago, cūūrē jīwō:

—Ōp̄m̄, m̄m̄ ānop̄m̄ niirī, ȳm̄ bai diariboajiyi.

²² Mecūtīgācārē Cōāmacū niipetire m̄m̄ s̄āirēnorē ticoqui. Teeré masīā, jīwō.

²³ Jesús coore jīwī:

—M̄m̄ bai masāḡm̄daqui, jīwī.

²⁴ Coopeja ȳm̄wo:

—Ȳm̄ masīā: Atib̄ureco petirī, niipetira diarira masārip̄m̄, masāḡm̄daqui, jīwō.

²⁵ Jesupé jīwī:

—Ȳm̄rā diarirare masō, catiré ticogū niā. Ȳm̄re padeogū diapac̄m̄, catiḡm̄daqui sūcā. ²⁶ Mecūtīgārē catirā ȳm̄re padeorā diari siro, dianemoricua. ¿M̄m̄ teeré padeói? jīwī.

²⁷ Coope ȳm̄wo:

—Ōp̄m̄, ateré padeóa: M̄m̄ Cōāmacū beseriḡm̄ Cristo, Cōāmacū macū niā. M̄m̄ “s̄īcū basocū atiḡm̄m̄ ni-īyiḡm̄” cūā jīriḡm̄ niā, jīwō.

Lázaro cūūri tuti p̄to Jesús utiriḡm̄

²⁸ Marta Jesumēna wedeseari siro, coo bayio Marīare s̄ogō wāawo. Coore āp̄rā t̄ohērop̄m̄ wedeyigo:

—Marīrē buégū jeatoaawī. M̄m̄rē s̄odutiawī, jīyigo.

²⁹ Coo teero jīrī t̄ogō, cūū p̄top̄m̄ máata atirigo niwō. ³⁰ Jesús Marta bocaarip̄m̄ niwī. Macāp̄m̄re piyawariwī ména. ³¹ Judíoa wiip̄m̄ Marīare wācūtutuari tiirā tiyira. Cūā coo boyeromena witiwari t̄hārā, coore n̄n̄uyira. “Cūūāri tutip̄m̄ utigo wāago tiicó”, jī wācūmiyira.

³² Marīape Jesús p̄to jea, cūūrē t̄hā, cūūye d̄pori p̄top̄m̄ munibiácūmuwō.

—Ōp̄m̄, m̄m̄ ānop̄m̄ niātā, ȳm̄ bai diariboajiyi, jīwō.

³³ Jesús coo utiri t̄hagū, teero biiri judíoa coore n̄n̄uātariacā utiri t̄hagū, bayiró wācūpati, t̄hārō yeerip̄n̄ac̄tiwi.

³⁴ —¿Noop̄m̄ cūūrē cūūārī? jī s̄āit̄hāwī.

—Jām̄, t̄hagū atiya, jīwā.

³⁵ Jesús utiwī. ³⁶ Cūū utiri t̄hārā, judíoa cāmerī jīwā:

—T̄hāña. Cūūrē bayiró maījāmiāyiri cūū, jīwā.

³⁷ S̄īquērā jīwā:

—Āni jōō niiriḡm̄ capeari t̄hāhēḡm̄rē netōnériḡm̄ra ni-īrā. ¿Lázaro cārē diari tiiriboayiri? jīwā.

Jesús Lázaro masōriḡm̄

³⁸ Jesús Lázaro cūūri tutip̄m̄ jeaḡm̄, bayiró wācū-patiremena niwī sūcā. Tiituti ĩtātuti niwū. Tiituti sopep̄tō ĩtāquicamena bianów̄. ³⁹ Jesús cūārē: —Ti-iquire nécoya, jīwī.

Marta diariḡm̄ sōwōpe cūūrē jīwō:

—Ōp̄m̄, ĩni niiqui. Cūū diaari siro, bapari b̄arecori netōā, jīwō.

⁴⁰ Jesús coore jīwī:

—“Ȳm̄re padeogō, Cōāmacū tutuarere t̄hagōdacu”, jī wedeaw̄m̄ m̄m̄rē, jīwī.

⁴¹ Teero tiirā, cūā tiituti biarīquicare nécowā. Jesús t̄hām̄ōco, Cōāmacūrē jīwī:

—Pac̄m̄, ȳm̄ s̄āirēre m̄m̄ t̄oā. Teero tiigū, m̄m̄rē ĩsenire ticoa. ⁴² Ȳm̄ masīā: M̄m̄ ȳm̄re t̄orucūjāā. Āniā ānop̄m̄ nucūrāye maquērē b̄s̄urōmena m̄m̄me-na wedesea. “Ȳm̄ m̄m̄ ticodiocoriḡm̄ niā” jīrēre masīārō jīḡm̄, teero tiā, jīwī.

⁴³ Cūū teero jīārī siro, bayiró b̄s̄urōmena jīwī:

—Lázaro, witiatiya, jīwī.

⁴⁴ Cūū teero jīrīrā, diariḡm̄ niimiāriḡm̄ witiatiwi.

Cūūye wāmorī, cūūye d̄porire sutimēna d̄m̄m̄anoriḡm̄ niwī. Cūūya diapóacā suti caseromena cōmanóriḡm̄ niwī. Jesús cūārē jīwī:

—Cūūrē jōāñā, witiatiaro jīrā, jīwī.

Jesuré t̄eeādara wedeseriḡm̄

⁴⁵ Judíoa Marīare t̄hārā jearira cūū teero tiiriguere t̄hārā, p̄m̄ cūūrē padeowā. ⁴⁶ Āp̄rāpé Jesús tiiriguere fariseo basocap̄m̄re wedera wāayira. ⁴⁷ Teeré t̄oārī siro, paiaré dutirā, teero biiri fariseo basoca, Judíoare Dutirā Petimena neāyira. Neāārī siro, jīyira:

—¿Deero tiādari marī? Jōō niāriḡm̄ pee tiīñorere ti-igū tiiqui. ⁴⁸ Marī cūūrē teero t̄hājārī, niipetira cūūrē padeoādacua. Romanuā ati, Cōāmacūwiire cōāādacua. Teero biiri marī dutiré c̄orere petirī tiādacua, jīyira. †

⁴⁹ S̄īcū cūā menamacū wāmec̄tiwi Caifás. Cūū tiicū-marē paiaré dutigū niwī. Cūū cūārē jīyiḡm̄:

—Mūā t̄omasīrido jāā. ⁵⁰ Niipetira basocā marīya di-ta macārā diari, t̄hānanibocu. Biiri tiiripe, āñucu: S̄īcū marī niipetiraye niādarere diabosari, marīrē āñuā-dacu, jīyiḡm̄.

⁵¹ Caifás cūū basiro wācūremena teero jīriyiḡm̄. Tiicū-ma cūū paiaré dutigū niirī, Cōāmacū cūūrē teero wācūrē ticoyiḡm̄. Teero jīḡm̄, “marī niipetiraye niā-darere Jesús diabosaḡm̄daqui” jīs̄uḡm̄yiḡm̄. ⁵² Jesús judíoa d̄ic̄ure diabosariyiḡm̄. Niipetira Cōāmacū pōna cūūrē padeoādarare, apeyé ditap̄m̄ niirācārē diabosariyiḡm̄. Sicapōna macārā s̄īcūpōna tiiróbiro niārō

† Judíoare dutirā biiro wācūjiya: “Basocā niipetira Jesuré padeorā, cūūrē ōp̄m̄ s̄ōnecoadacua; romanuārē cōāādacua. Romanuā ōp̄m̄ teeré t̄ogū, p̄m̄ surarare ticocoḡm̄daqui”, jī wācūjiya.

jĩgũ, teero tiigũ. ⁵³ Teero tiirá, cǘã tiibũrecora “¿deero tiíadari marí cǘũrẽ sǐããdara?” jĩ wǎcũncǎyira.

⁵⁴ Teero tiigũ, Jesús paũ judíoa watoapũre wáanetõnemoriwi. Too niiãrigũ yucũ maniró wesapũ wáawi. Efraín wãmecũtiri macãpũ jea, toopũ ãsãmena pũhãwi.

⁵⁵ Pascua judíoa bosebũreco jeaadaro tiirí, paũ basocá Jerusalénpũre jeawa. Cǘã tii bosebũreco sũguero cǘã ñañarẽ tiirĩguere cosesũguera jeara tiyira. ⁵⁶ Jesuré ãmaãcãmesãyira. Cõãmacũwii wesa macã yeparũ niirã, cãmerí sãĩñáyira:

—¿Múã deero tũgueñaĩ? ¿Cǘũ bosebũreco ññagũ atigũdari? jĩyira.

⁵⁷ Paiaré dutirá, fariseo basocamena too sũgueropũ basocãre biiro dutiyira:

—Múã “jõõ niiãrigũ toopũ niiãyigũ” jĩrĩ tũorá, ãsãrẽ wedeya, jĩyira.

Cǘũrẽ ñee, peresuwiipũ néewadũgayira.

Jesuré sitiaãñũre píopeorigue

12 Pascua bosebũreco wáaadaro seis bũrecoi dũsarí, Jesús cǘũ buerãmena Betaniapũ wáawi. Too sũguero tiimacãpũra Jesús Lázaro diarigũpũre masõwĩ. ² Toopũ Jesuré bosebũreco tiipéowa. Marta yaarere batowo. Lázaro, ãpẽrãcã Jesuména yaaduiwa. ³ Teero tiigó, María sicagá †sitiaãñũrigare Jesús pũto néeatiwo. Tee sitiaãñũre “nardo” wãmecũtire wapaacãre niuwĩ. Cǘũye dũporipũ píopeo, cooya póañapõmena tuucoséwo. Tiiwí niipetiropũ sitiaãñũsesajõãwũ.

⁴⁵ Judas Iscariote jĩwĩ:

—Ate sitiaãñũrere sicacũma padegũ wapatárocõrõ dúaro boomíayu. Tee niyerure bóaneõrãrẽ ticonoboa-jĩyu, jĩwĩ.

Cǘũ Jesús buegũ too síropũ cǘũrẽ ññatutirapũre wedesãgũdũ niirigũ niuwĩ. ⁶ Diamacũ bóaneõrãrẽ ti-iãpudũgagũ mee tee jĩwĩ. Biiro wedesegũ niyeru yaadũgãgũ, teero jĩwĩ. Cǘũ ãsã niyeru sããripore cotegũ niimiwĩ. Tiipo maquẽ niyerure yaajãrucurigũ niuwĩ. ⁷ Jesús cǘũrẽ jĩwĩ:

—¿Deero tiigũ coore potocóĩ? Potocógũ mee tiyá. Coõ ateré ññanocũrigo niuwõ yũ diaadari bũreco maquẽrẽ. ⁸ Bóaneõrã múã watoapũ niirucujããdacua. Yũrepeja múãmena niirucuricu, jĩwĩ.

Judíoare dutirá Lázaro sããdũgárigue

⁹ Paũ judíoa Jesús Betaniapũ niiré quetire tũoyíra. Teero tiirá, cǘũrẽ ññarã jeawa. Cǘũ dícũre ññarã jeariwa. Cǘũ masõrigũ Lázarcãrẽ ññarã jeawa. ¹⁰⁻¹¹ Paũ judíoa cǘũ masãrigue quetire tũorá, paiaré dutirá dutirere duujã, Jesuré padeowá. Teero tiirá, paiaré dutirá: —Lázarcãrẽ sããda, jĩmiyira.

Jesús Jerusalénpũ sããwarigue

¹² Apebũreco Jerusalénpũ paũ bosebũrecore ññarã jeará “Jesús atiqui méee” jĩrẽ quetire tũoríra niuwã.

¹³ Teero tiirá, iquiquerire páata, cǘũrẽ bocara atiwa. Bayiró wedeseremena jĩiatiwa:

—¡Marí Õpũrẽ ãsenire ticoada! ¡Ñni Cõãmacũ ticodio-corigũ niĩ! ¡Cǘũrẽ ãñurõ tiíaro! ¡Cǘũ marí Israelya põna macãrã Õpũ niĩ! jĩwã.

¹⁴ Jesús burro wĩmagũrẽ bũajeá, cǘũ sotoapũ mũã-peawi. Cǘũ teero tiirĩguere Cõãmacũye queti jóaripũpũ jóanoã:

¹⁵ Múã Jerusalén macãrã, cuirijãña.

Íñaña: Múã Õpũ atitoai méee;

cǘũ burra macũ wĩmagũ sotoapũ pesaatii, †jĩ jóanoã.

¹⁶ Tee jóariguere ãsã cǘũ buerá sicatorpũre “Jesuyé queti niicu” jĩ tũomasĩriwũ. Too síro ãmũãsepũ cǘũ mũãwari síropũ, ãsã wãcũbũawũ. Teero tiirá, “Cõãmacũye queti jóaripũpũ jĩrõbirora cǘũrẽ diamacũrã wáawũ” jĩ cãmerí wedesewũ.

¹⁷ Paũ Jesús Lázaro masõrĩ ññarira tee quetire wedesajõãyira. “Lázaro ãtãtutipũ niimiãrigũre sũowíonocowĩ”, jĩ wedeyira. ¹⁸ Teero tiirá, paũ tee ti-iẽñoriguere tũoríra Jesuré bocara atiwa. ¹⁹ Fariseo basocapeja cãmerí jĩyira:

—Marí deero tiimasĩritu niã. ¿Íñamĩ múã? Niipetira cǘũmena wáara tiíya, jĩyira.

Griegoa Jesuré ññadũgarigue

²⁰ Bosebũreco ññarã jeará watoapũ sĩquẽrã griegoa niuwã. Cǘãcã Cõãmacũrẽ padeorã atirira niuwã. ²¹ Cǘã Felipe pũto jeayira. Felipe Betsaida Galilea ditapũ niirí macã macũ niuwĩ. Cǘã cǘũrẽ jĩyira:

—Jesuré ññarã wáadũgaga.

²² Felipe Andrére wedegũ wáayigũ. Cǘã pũarãpũ Jesuré wedera jeawa. ²³ Jesús cǘãrẽ queorémema yũwĩ:

—Máata niipetira sõwũ pũtĩ macũ niirere ãñonóã-dacu. ²⁴ Yũ ateréja diamacũrã jĩã: Sĩcũ oteré capere oteriatã, teero pũtũájãcu. Teeperi oterí docare, ditapũ bóa, wii, bũcã, pee dũcacũticu. ²⁵ Atibũrecopũre cǘũ catirí bũrecoire maĩnetõnegũno pecamepũ ñañarõ ti-inógũdaqui. Cǘũ catirí bũrecoire maĩhégũnope ãmũãsepũ catiré petihere bũagũdaqui. ²⁶ Yũ dutirere tiidũgãgũno yũre nũhãrõ. Yũ niíadaropũre yũmena niigũdaqui. Yũ dutirere tiinũhãsegũnorẽ yũ Pacũ ãñurõ tiigũdaqui, jĩwĩ.

Jesús cǘũ diaadarere wederigue

²⁷ Jesús jĩñemowĩ:

—Mecũtigã yũ bayiró wãcũpatia. Teero tiigũ, yũ deero jĩimasĩriga. “Pacũ, yũre ñañarõ wáadarere netõnéña”, ¿jĩgũdari? jĩricu. Teero ñañarõ tiinógũdũra atiwa. ²⁸ Pacũ, “mũ ãñunetõjõãã” jĩrere ãñoñá, jĩwĩ.

Cǘũ teero jĩãri siro, ãmũãsepũ wedeseri tũowũ:

—“Yũ ãñunetõjõãã” jĩrere ãñotóawũ; ãñonemógũ-da sũcã, jĩti.

²⁹ Basocã toopũ niirã cǘũ wedeseri tũorã: —Bũpo bũsũati, jĩwã.

Ãpẽrã: —Ángele cǘũrẽ wedeseati, jĩwã.

† Pecasãyemena “medio litro” niã.

†† Zacarías 9.9.

³⁰ Jesús cǔārē jīwī:

—Yǔre tǔodutíǵ mee wedeseati; múǎpere tǔodutíǵ wedeseati. ³¹ Mecǔtíǵārē Cōāmacǔ atibúreco macārārē wapa tiǵúdaqui. Mecǔtíǵārē atibúreco macārārē dutíǵre cōāwionecogǔdaqui. ³² Yǔpere basocá néemǔǔnǔcōādadua, niipetirare yǔ āñurō tiibosáremena ǵaripéaatiaro jīǵǔ, jīwī.

³³ Teero jīǵǔ, “biiro tiirí, diagǔdacu” jīǵǔ tiiwí.

³⁴ Basocá cǔǔrē jīwā:

—Cōāmacǔye queti jóaripǔrē cǔǎ bueēñorí, biiro tǔonówǔ: “Cōāmacǔ beseríǵ Cristo catirucujǵǵdaqui”. Tee diamacǔ niirí, ¿deero tiǵúǵ mǔpere “niipetira sǔwǔrē néemǔǔnǔcōrō booa” jīwī? Niipetira sǔwǔ ¿niipé niirí? jī sǎñáwǎ.

³⁵ Jesupé cǔǔrē jīwī:

—Yǔ atibúreco macārārē sǎwócore tiiróbiro niǎ. Yǔ basocáre Cōāmacǔyere āñurō masírí tiia. Mǔǎmena péerogǎ niǵǔdacu. Yǔ ānorǔ niirí, múǎ yǔ buerére padeoyá. Teero tiirá, múǎ wǎcǔñā maniró naítǎrǔrǔ wáara tiiróbiro wáaricu. Yǔre padeohégǔno naítǎrǔrǔ niǵǔ tiiróbiro niirí. Teero tiǵú, āñurépere besemasíríqui. ³⁶ Yǔ sǎwócore tiiróbiro niǵǔ múǎmena niǎ. Yǔ múǎmena niirí, yǔre padeoyá. Teero tiirá, múǎcǎ sǎwócorǔ niǎdacu; Cōāmacǔyere āñurō masǎdacu, jīwī.

Jesús cǔǔrē teero jīǎri siro, dutijǔǎwí.

Judíoare dutirá Jesuré padeoríǵue

³⁷ Jesús cǔǔ tutuaremena pee tiieñopacari, judíoare dutirá cǔǔrē padeoríwa. ³⁸ Cǔǎ padeoríǵuemena profeta Isaías jóariborora wáaro tiiwǔ. Ateré jóaríǵ niirí:

ǔsǎ Ōpǔ, noǎnópe ǔsǎ wederére padeorá padeojíya. Niipetira padeopetíya.

Cōāmacǔ tutuaremena tiieñorí ññapacara, padeoríya, †jī jóaríǵ niirí.

³⁹ Teero tiirá, cǔǎ padeomasíríwa. Isaías atecárē jóaríǵ niirí:

⁴⁰ Cōāmacǔ cǔǔrē capeari ññahērǎ tiiróbiro tiiyíǵ. Cǔǔyere tǔomasíhērí tiiyíǵ.

Teero tiirá, āñurō cǔǔ tiirére ññapacara, ññamasíríyira.

Cǔǔ buerére tǔopacára, tǔomasíríyira.

Cǔǔ buerére padeorá niirǎpeja,

cǔǎ ññaré tiirére duujǎ, acabóre sǎñbójíya.

Cǔǔ cǔǔrē netǔnébojíyi, †jī jóaríǵ niirí.

⁴¹ Isaías Jesús ǔpǔtí macǔ niirére ññasǵueyíǵ. Teero tiǵú, cǔǔye maquērē wedeseyíǵ.

⁴² Teero jóari siro niipacari, pǔ judíoa, judíoare dutirǎpǔcǎ Jesuré padeomíwǎ. Marí neǎrí wiipǔ niirárē cōāwionecorí jīrǎ, baurocǎpǔ Jesuré padeorére wedeseriwa. Fariseo basocare cuiyira. ⁴³ Jesuré padeopacára, basocáperē nemoró āñurō wǎcǔrí boojíya. Cōāmacǔpereja “āñuniya” jīǔǵuero booríjya.

Jesús wederi tǔohéra ññarō tiinóǎdara niitoaya

⁴⁴ Jesús bayiró bǔsǔrómena jīwī:

—Yǔre padeoráno yǔ díǔre padeoríya; yǔ Pacǔ yǔre ticodiorigǔcǎrē padeoóya. ⁴⁵ Yǔre ññarǎno yǔre ticodiorigǔcǎrē ññáya. ⁴⁶ Yǔ sǎwócore tiiróbiro niǎ. Atibúrecoǔre atiwǔ, yǔre padeoráno naítǎrǔrǔ pǔwǎrijǎǎrō jīǵǔ. ⁴⁷ Yǔ buerére tǔo, teeré yǔheranoré yǔre ññarō tiiría. Yǔ atibúrecoǔ niirárē ññarō tiǵú atiriwǔ; cǔǔrē netǔnéǵǔ atiwǔ. ⁴⁸ Yǔre boohérano, yǔ buerécárē yǔherano ññarō tiinóǎdarapǔ niitoaya. Atibúreco petirí, yǔ wederé cǔǔrē ññarō wáari tiǎdacu. ⁴⁹ Yǔ booró wederia. Yǔ Pacǔ yǔre ticodiorigǔ “teero jī wedeya” jī dutirómena wedea. ⁵⁰ Yǔ masǎ: Yǔ Pacǔ dutirére padeorá catirucujǎdadua. Teero tiǵú, cǔǔ wededu-tiiróbirora basocáre wedea, jīwī.

Jesús cǔǔ bueráye dǔporire coseríǵue

13 Pascua bosebǔreco wáadaró péero dǔsawǔ. Jesús cǔǔ atibúrecoǔ niiríǵ máata cǔǔ Pacǔ pǔtopǔ wáadarere masítóawi. ǔsǎ cǔǔ buerá atibúrecoǔ niirárē mañnetónéjǎwí. ǔsǎrē cǔǔ bayiró mañrere ēñóǎdaro péerogǎ dǔsawǔ.

²⁻⁴ Wǎtǎrē dutíǵú Judas Iscariote (Simón macǔrē) wǎcǔrē ticotoaríǵ niirí. Jesuré wedesǎdutiríǵ niirí. Jesupéja Cōāmacǔ pǔtopǔ atiríǵue, cǔǔ toopǔ cǎmepǔtǎwáadarere masítóaríǵ niirí. Teero biiri cǔǔ Pacǔ cǔǔrē niipetire dutiré ticoriguere masítóaríǵ niirí. Teeré masíǵǔ, ǔsǎ yaaduirí, wǔmǔnǔcǎ, cǔǔyaro sutiró sotoá sǎññarírore tuuwéwi. Ōpǔ de-
corǔ oco tuucoséri caserore siatúwi. ⁵ Too siro ocoré bapapǔ píosǎ, ǔsǎye dǔporire cosenǔcǎwí. Cǔǔ siatúari caseromena ocoré tuucoséwi.

⁶ Cǔǔ Simón Pedroye dǔporire coseǵǔǵ tiirí, Pedropeja cǔǔrē jīwí:

—¿Ōpǔ, yé dǔporire mǔ coseǵǔǵari? jīwí.

⁷ —Mecǔtíǵǎ yǔ tiirére mǔ tǔomasírícu; too síropǔ tǔomasíǵǔdacu, jī yǔwí.

⁸ Cǔǔpeja: —Yé dǔporire mǔ coserídojǵǵdacu, jīmiwí.

—Yǔ mǔrē coseríatǎ, mǔ yǔ menamacǔ niiricu, jīwí.

⁹ Simón Pedro jīwí:

—Too docare yé dǔporire coseǵǔ, yé wǎmorí, yáa dupucárē coseyá, jīwí.

¹⁰ Jesupéja jīwí:

—Marí cusaári sirogǎ, jǔrírmanírǎ niipacara, cusanemóña manicú. Wáari siro, dǔporí díǔre cosenócu. Mǔǎ jǔrírmanírǎ tiiróbiro niǎ. Teero niipacari, sícǔ múǎ watoapǔre ññagǔ jǔrírǔtíǵ tiiróbiro niirí, jīwí.

¹¹ Jesús cǔǔrē wedesǎǵǔǵdǔre masítóaríǵ niirí. Teero tiǵú, “sícǔ múǎ watoapǔre jǔrírǔtíǵ tiiróbiro niirí” jīwí.

¹² ǔsǎye dǔporire coseári siro, cǔǔ tuuwéarírore sǎññā, jeanuǎ, ǔsǎrē jīwí:

—¿Yǔ múǎrē tiiríǵuere tǔomasí? ¹³ Mǔǎ yǔre “ǔsǎrē buegǔ”, teero biiri “ǔsǎ Ōpǔ” jīǎ. Yǔ teerora niǎ múǎ jīrǔbirora. ¹⁴ Yǔ múǎ Ōpǔ, múǎrē buegǔ niipacǔ, múǎye dǔporire coseáwǔ. Teero tiirá, múǎcǎ

† Isaías 53.1. †† Isaías 6.10.

teerora múāye dɔporire cāmerí coseyá. ¹⁵ Múārē yuu tiiáriguere ññacū, tiinunúsearo jĩgũ, tee queorere ti-
iéñoāwũ. ¹⁶ Yuu ateréja diamacúrã jĩã: Sícũ pade-
coteḡno cũrē dutigú nemoró niiriqui. Sícũ tico-
conorigucã cũrē ticocorigu nemoró niiriqui. ¹⁷ Múã
yuu wedeariguere masí, teeré tiirá, ɛseniādacu.

¹⁸ Yuu múã niipetirapɔre wederia. Yuu beserirare
yuu masíã. Cõamacũye queti jóaripũrũ jĩrõbirora dia-
macú wáaro tiiādacu. Ateré jóanoã: “Yuumena
yaaduarigu yũre ññatutigu peti niĩ”, jĩĩ jóanoã. ¹⁹ Yuu
múārē wedesɔgueḡu tiia. Teero tiirá, too síro yuu
jĩãriguere diamacú wáari ññarã, “yũrã niĩã” jĩrere
padeoādacu. ²⁰ Yuu ateréja diamacúrã jĩã: Yuu tico-
coariguere bocagũno yuucãrē bocagũdaqui. Yũre
bocagũno yũre ticodiocorigucãrē bocagũdaqui, jĩwĩ.

Jesús “Judas yũre ññatutirapɔre ticogũdaqui” jĩrigue

²¹ Jesús teeré ɛsãrē wedeari siro, bayiró wãcũpatiwi.
Tɔomasĩrõrã wedemiwĩ:

—Yuu ateré diamacúrã jĩã: Múã menamacũ sícũ
yũre ññatutirapɔre ticogũdaqui, jĩwĩ.

²² ɛsã cāmerí ñña, “¿noāpere teero jĩgũ tiii?” jĩmasĩri-
wũ. ²³ Yuu Juan Jesús maĩnógũ cũrē pɔtogã duiwũ.

²⁴ Teero tiigú, Simón Pedro súupuaremena yũre
sãĩñadutiwi: “¿Noārē wedesegũ tiii?” ²⁵ Yuu cũrē pɔtogã
munijeátua, cũrē sãĩñawũ:

—¿Ōpũ, noã niĩ cũrē? jĩwũ.

²⁶ Jesús yũre jĩwĩ:

—Yuu pã soa, ticogúra niĩ, jĩwĩ.

Cũrē teero jĩãri siro, Judare (Simón Iscariote macũrē)
soa, ticowi. ²⁷ Judas pãrē ñeeãri sirogã, Satanás cũrē
sããrigũ niwĩ. Jesús Judare: —Muu tiiādarere máata ti-
sírotiya, jĩwĩ.

²⁸ ɛsã niipetira toopú yaaduirã cũrē teero jĩrere tɔo-
masĩriwũ. ²⁹ Siquẽrã biiro wãcũwũ: “Judas niyeru sããri-
pore coteḡú niĩrĩ, cũrē apeyenó bosebũreco maquẽrē
sãĩdutigu tiiájĩyi; o bóaneõrãrē niyeru ticodutigu tico-
dutiajĩyi”, jĩ wãcũmiwũ. ³⁰ Judas pãrē ñeeãri sirogã,
witiijõãwĩ. Ñamipũ niwũ.

Mama dutiré

³¹ Judas witiwari siro, Jesús ɛsãrē jĩwĩ:

—Mecũtigã yuu niipetira sõwũ ɛpɔtí macũ niirere
ẽñonóādacu. Yuumena “Cõamacũ ɛpɔtí macũ niĩ”
jĩrécãrē ẽñonóādacu. ³² Yuu “Cõamacũ ɛpɔtí macũ ni-
ĩ” jĩrere ẽñoĩ, cũcã yuu ɛpɔtí macũ niirere máata
ẽñogũdaqui. ³³ Yuu menamacãrã, yuu péerogã múã-
mena niinemogũdacu. Múã yũre ãmaãmiādacu. Yuu
judíoare dutirãre jĩrõbirora múārē mecũtigã jĩã:
“Yuu wáadaropɔre múã wáamasĩricu”. ³⁴ Múārē ma-
ma dutirere cúũã: Cāmerí maĩñã; yuu múārē
maĩrõbirora múãcã cāmerí maĩñã. ³⁵ Múã cāmerí maĩrĩ,
ãpẽrã niipetira múārē yuu buerã niirere masíādacua,
jĩwĩ.

Pedro Jesuré “masĩriga” jĩrigue

³⁶ Simón Pedro cũrē sãĩñawĩ:

—Ōpũ, ¿noopú wáagudari? jĩwĩ.

Jesús cũrē yuwi:

—Mecũtigã yuu wáadaropɔre muu wáamasĩricu.

Too síropũ yũre nunugũdacu, jĩwĩ.

³⁷ Pedropeja cũrē sãĩñawĩ sũcã:

—Ōpũ, ¿deero tiigú yuu muu mena máata wáamasĩri-
gari? Muu ye wapamena yuu diari, ãñuniādacu, jĩmiwĩ.

³⁸ Jesús cũrē yuwi:

—¿Yee wapamena diabosagudari? Yuu ateréja dia-
macúrã jĩã: Cãrẽquẽ wedeadari sũguero, yũre ññãrĩ
“cũrē masĩriga” jĩditogũdacu, jĩwĩ.

Jesús Cõamacú pɔtopũ wáarima tiirõbiro niĩ

14 Jesús ɛsãrē jĩwĩ:

—Múã bayiró wãcũpatirijãña. Cõamacũrē
padeoyá. Yuucãrē padeoyá. ² Yuu Pacũ pɔtopũ múã ni-
iādarere wiseri pee niĩã. Tee wiseri maniãtã, múārē
wedeboajĩyu. Toopú múã niĩādarore quẽnosɔgueḡu
wáagu tiia. ³ Múã niĩādarore quẽnoãri siro, múārē
néegũ atigũda. Teero tiirá, yuu niirõpɔre múãcã niĩã-
dacu. ⁴ Yuu wáaropũ niirimarē múã masĩcu, jĩwĩ.

⁵ Tomás cũrē jĩwĩ:

—Ōpũ, muu wáadarore masĩriga. ¿ɛsã deero tii-
imarē masĩbogari? jĩwĩ.

⁶ Jesús cũrē yuwi:

—Yũrã tiimã tiirõbiro niĩã; basocãre diamacú
maquẽrē masĩrĩ tiigú niĩã; teero biiri catiré petihere
ticogú niĩã. Yũre padeonunúsera dícu yuu Pacũ pɔto
jeaadacua. ⁷ Múã yũre masĩrã, yuu Pacũcãrē masíã-
dacu. Mecũãmena cũrē masíã; cũrē ññarã tiirõbiro
niĩã, jĩwĩ.

⁸ Felipe Jesuré jĩwĩ:

—Ōpũ, muu Pacũre ẽñoñã ɛsãrē. Cũrē ññarẽmena
dícu ɛsãrē ãñutoaadacu, jĩwĩ.

⁹ Jesupéja cũrē yuwi:

—Felipe, yuu múãmena yoari niĩã mée. ¿Yũre ñña-
masĩrii ména? Yũre ññagũno yuu Pacũcãrē ñña.
¿Deero tiigú “muu Pacũre ẽñoñã” jĩĩ? ¹⁰ “Yuu Pacũrere
niĩã yuu; cũrē yuupɔre niĩ” jĩrere ¿padeorĩi? Yuu múārē
wederere yuu booró wederia. Yuu Pacũ yuupɔre ni-
igũrã yuumena cũrē booró tiii. ¹¹ “Yuu Pacũrere niĩã
yuu” jĩrere padeoyá. Teero biiri “yuu Pacũ yuupɔre niĩ”
jĩrécãrē padeoyá. Múã teeré padeomasĩhẽrã, yuu ti-
irépere yuu Pacũ tutuaremena tiirĩ ñña, padeosãñũña.
¹² Yuu ateréja diamacúrã jĩã: Yũre padeorãno yuu ti-
irõbirora tiinunúseadacua. Yuu Pacũ niirõpũ yuu
wáagũda. Teero tiirá, yũre padeorãno yuu tiirõro
nemoró tiiādacua. ¹³ Niipetire múã sãĩrere yuu
wãmemena sãĩrĩ, tiigũda. Yuu teeré tiigú, yuu Pacũ
ɛpɔtí macũ niirere ẽñogũdacu. ¹⁴ Yuu wãmemena múã
sãĩrenorē tiigũda.

† Salmo 41.9.

Jesús “Espíritu Santore ticodiocoguda” jĩrigue

¹⁵ Múã yũre maĩrá, yũ dutirére tiíadacu. ¹⁶ Múãrẽ yũ Pacũre sãĩboságuda. Yũ sãĩrĩ, cũũ múãrẽ ãpĩ ti-
iãpugũdũre ticodiocogũdaqui. Múãmena niirucujãgũ-
daqui. ¹⁷ Cũũrã Espĩritu Santo, diamacũ maquẽrẽ
wedegú niĩ. Atibũreco macãrã cũũrẽ ãĩnaricua; cũũrẽ
masĩricua. Teero tiirã, cũũrẽ boorĩcua. Múãpeja cũũrẽ
masĩã. Cũũ múãmena niĩ; múãpũre niirucujãgũdaqui.

¹⁸ Yũũ múãrẽ cõawaricu. Múãmena niigũ atigũda
sũcã. ¹⁹ Péero dũsaa yũũ wãaadaro. Yũũ wãari siro, ati-
bũreco macãrã yũũre ãĩariadacua. Múãpeja ãĩãadacu.
Yũũ catirucujãã; teero tiirã, múãcã catirucujããdacu.

²⁰ Yũũ Pacũ múãrẽ Espĩritu Santore ticodiocoari siro,
“yũũ Pacũpũre yũũ niĩã” jĩrĩre masĩãdacu. Teero biiri
“múã yũũpũre niĩã; yũũ múãpũre niĩã” jĩrĩcãrẽ masĩã-
dacu. ²¹ Yũũ dutirére tiigũno yũũre maĩgũrã niiqui.
Yũũre maĩgũnorẽ yũũ Pacũ maĩgũdaqui. Yũũcã cũũrẽ
maĩgũdadacu; yũũ niirecutirere ãĩnogũdadacu, jĩĩwĩ.

²² ãpĩ Judas (Iscariote niĩhẽgũpe) Jesurẽ jĩĩwĩ:
— Õpũ, ¿deero tiigũ mũũ niirecutirere ãsã dícũre
ãĩnogũdari? ¿Deero tiigũ atibũreco macãrãrẽ ãĩnorĩgari?
jĩĩwĩ.

²³ Jesús cũũrẽ yũũwi:

— Yũũre maĩrãno yũũ wedeseri tũonũnũsecua. Yũũ
Pacũ cũũrẽ maĩgũdaqui. ãsã pũarãpũra cũũmena niĩã-
dacu. ²⁴ Yũũre maĩhẽrãnopeja yũũ wederere tũorĩcua.
Yũũ wederẽ yée mee niĩã; yũũ Pacũ yũũre ticodio-
corigũ wededutire niĩã.

²⁵ Yũũ múãmena niĩã ména; teero tiigũ, teerẽ múãrẽ
wedeã. ²⁶ Too síro yũũ Pacũ Espĩritu Santore yũũ
wãmemena ticodiocogũdaqui. Cũũ múãrẽ tiíapugũ ni-
igũdaqui. Cũũ niipetirere múãrẽ buegũdaqui. Niipetire
yũũ múãrẽ bueriguere teero wãcũrĩ tiirucujãgũdaqui.

²⁷ Yũũ mecũtĩgã múãrẽ “wãagũ tiia” jĩĩgũda. ãĩnurõ
niirecutire múãmena niĩãrõ. Yũũ ãĩnurõ niirecutirere
cũoa. Teerẽ múãcãrẽ ticoã. Atibũreco macãrã ãĩnurõ ni-
irecutirere ticooya, ticorapeja. Yũũ cũũ ticorẽ tiirõbiro
ticoria. Teero tiirã, wãcũpatirijãña; cuirijãña. ²⁸ “Yũũ
Pacũ pũtopũ wãagũ tiia” jĩĩrĩ, múã tũotóaaawũ. “Too síro
yũũ múãmena niigũ atigũda sũcã” jĩĩrĩcãrẽ tũoáwũ.
Yũũ Pacũ yũũ nemorõ niĩ. Teero tiirã, “yũũ Pacũ pũ-
topũ wãagũ tiia” jĩĩrĩ tũojĩrã, yũũre diamacũrã maĩrã,
ũseniboajĩyu. ²⁹ Yũũ múãrẽ wedesũguereguere tiia. Teero ti-
irã, yũũ múãrẽ wedesũguereguere queoró wãari, “dia-
macũrã jĩĩyĩ” jĩĩãdacu.

³⁰ Wãtĩãrẽ dutigũ atibũreco macãrãrẽ dutigũ ati-
toaqui méẽ. Teero tiigũ, yũũ múãmena péero
wedeseğũda. Cũũ yũũre péerogã netõnũcãmasĩripacũ,
dutimigũdaqui. ³¹ Yũũpeja cũũrẽ tũoría. Yũũ Pacũ du-
tirẽpere tiia, atibũreco macãrã “yũũ Pacũre maĩã”
jĩĩrere masĩãrõ jĩĩgũ. Wũmũnũcãña. Jãmũ, wãaco, jĩĩwĩ
ũsãrẽ.

ũseğũmena queorẽ

15 Jesús queorẽmena ãsãrẽ wedewi:

— Yũũ ũseğũ peti tiirõbiro niĩã. Yũũ Pacũ tiigũrẽ
cotegũ tiirõbiro niĩ. ² Yée dũpũri dũcamanire dũpũrere
páatacõãjãĩ. Dũcacũtũre dũpũripere nemorõ dũcacũ-
tiaro jĩĩgũ, ãĩñarẽ dũpũrere páatawememoqui. ³ Yũũ
múãrẽ wederẽmena ãĩñarẽ dũpũrere páatawenorira
tiirõbiro niĩã. ⁴ Yũũmena niirucujãña yũũ múãmena ni-
irucujãrõbirora. Sicadũpũ ũseğũpũ niirucuripacaro,
dũcacũtiricu. Ate tiirõbiro múã yũũmena niirucuri-
pacara, ãĩnurẽ tiimasĩricu.

⁵ Yũũ ũseğũ tiirõbiro niĩã. Múã tiigũ dũpũri niĩã. Yũũ-
mena niirucurano yũũ cũũmena niĩrĩ, pee ãĩnurẽ ti-
imasĩcua. Múã yũũmena niĩhẽrã, ãĩnurẽ tiimasĩricu.

⁶ Yũũmena niĩhẽrãno páatare dũpũri tiirõbiro cõãnoã-
dacua. Páatacõãre dũpũri sĩnijõãcu. Sĩnirẽ dũpũrere
see, pecamepũ sóecõãnocu.

⁷ Múã yũũmena niĩrĩ, yũũ buerere wãcũrĩ, Cõãmacũ
múã cũũrẽ sãĩrenorẽ wãari tiigũdaqui. ⁸ Múã pee
ãĩnurẽ tiirẽmena “Cõãmacũ ãĩnunetõjõãĩ” jĩĩrere ãĩnoã-
dacu. Teero biiri “múã yũũ buerã niĩã” jĩĩrere ãĩnoãdacu.

⁹ Yũũ Pacũ yũũre maĩrõbirora yũũcã múãrẽ maĩã.
Teero tiirã, yũũ múãrẽ maĩrere masĩjĩrã, yũũre
maĩrucujãña. ¹⁰ Yũũ Pacũ dutirere yũũ tiiwũ; cũũ yũũre
maĩrucuí. Cũũ tiirõbirora múã yũũ dutirere tiirĩ, yũũcã
múãrẽ maĩrucũgũdadacu.

¹¹ Yũũ ũsenirõbirora múãrẽ ũseniãrõ jĩĩgũ, teerẽ
wedeã. Teero tiirã, múã ũseninetõjõããdacu. ¹² Yũũ du-
tirẽ ate niĩã: Yũũ múãrẽ maĩrõbirora cãmerĩ maĩñã.

¹³ Sĩcũ cũũ menamacãrãrẽ diabosagũno cũũrẽ
maĩnetõnequi; nemorõ maĩmasĩña maniã. ¹⁴ Múã yũũ
dutarere tiirã, yũũ menamacãrã niĩã. ¹⁵ Yũũ múãrẽ
“yũũre padecotera niĩya” jĩĩnemoricu. Padecotera
cũũrẽ dutigũ tiirere masĩricua. Niipetire yũũ Pacũ
yũũre jĩĩriguere múãrẽ wedepetijãã. Teero tiigũ, múãrẽ
“yũũ menamacãrã niĩya” jĩĩã. ¹⁶ Múã yũũre beseriwũ;
yũũpe múãrẽ besewũ. Múã yũũ boorere tiiaro jĩĩgũ,
teero biiri múã tiirẽ petirijããrõ jĩĩgũ, múãrẽ besewũ.
Múã yũũ boorere tiirĩ, múã yũũ wãmemena yũũ
Pacũre sãĩrenorẽ cũũ ticogũdaqui. ¹⁷ Aterẽ múãrẽ du-
tia: Cãmerĩ maĩñã, jĩĩwĩ.

Jesurẽ padeorãre ãĩnatutiadacua

¹⁸ Jesús ãsãrẽ jĩĩnemowĩ:

— Atibũreco macãrã múãrẽ ãĩnatutiri, yũũre
ãĩnatutisũguereguere wãcũña. ¹⁹ Múã atibũreco macãrã
peti niĩãtã, cũũ menamacãrãrẽ maĩrõbirora múãcãrẽ
maĩbõcua. Yũũ múãrẽ cũũ watoapũ niĩãrẽ besewũ.
Yũũ besenorira niĩjĩrã, atibũreco macãrã peti niiria.
Teero tiirã, cũũ múãrẽ ãĩnatutiya. ²⁰ Yũũ múãrẽ jĩĩriguere
wãcũña: Sĩcũ padecotegũno cũũrẽ dutigũ nemorõ ni-
iriqui. Yũũre ãĩñarõ tiirã, múãcãrẽ teerora ãĩñarõ tiíã-
dacua. Yũũ wederĩ tũorã, múãcãrẽ tũoãdacua. ²¹ Múã
yũũre nũnũrĩ ãĩnarã, tee niipetire ãĩnarere múãrẽ tiíã-
dacua. Yũũre ticodiocorigũre cũũ masĩhẽre wapa teero
tiíadacua.

²² Yũũ cũũrẽ wedegũ atiriãtã, wapa cũorĩbocua. Cũũ
mecũtĩgãrẽ deero jĩĩmasĩricua; wapa cũojãya. ²³ Yũũre
ãĩnatutirano yũũ Pacũcãrẽ ãĩnatutiya. ²⁴ Cũũ pũtopũre
pee ãĩñaña manirere tiĩĩnõmiwũ. Yũũ tiĩĩnõhẽri siro ni-

iãtã, wapa c̄oribocua. Cũã ȳu tiiriguere ñ̄hawã. Teeré ñ̄hapacara, ȳuere ñ̄natutiwa. Teero biiri ȳu Pac̄c̄arē ñ̄natutiwa. ²⁵ Cũã teero tiirémēna Cõãmac̄̄ye queti jóarip̄p̄ j̄irõbirora diamac̄̄ wáaro tiia. Ateré jóanoã: “B̄uri peti ȳuere ñ̄natutiwa”, j̄i j̄i jóanoã.

²⁶ Esp̄ritu Santo múãrē tiiapuḡu atiḡu daqui. Cũũ dia- mac̄̄ maquērē wedegú niĩ. Cũũrē ȳu Pac̄mēna ni- iḡrē ticodiocoḡu daqui. Cũũ atiḡu, yéē maquērē múãrē wedeḡu daqui. ²⁷ Múãcã ȳu buen̄c̄arip̄ra ȳu mēna niĩw̄. Teero tiirã, yéē maquērē wedeadaqui, j̄i w̄.

16 Jesús ñ̄sãrē j̄inēmow̄i sũcã:

—Teē niipetirere múãrē wedeaw̄, ȳuere padeod̄urijããrõ j̄iḡũ. ² Judíoare dutirá múãrē cũã neãrē wiserip̄p̄ niirãrē cõãwionecoadacua. Too síro múãrē s̄iãcõãrã, “mar̄i Cõãmac̄̄ boorõ tiirã tiia” j̄i wãcũmiãdacua. ³ Cũã ȳu Pac̄re, teero biiri ȳuere mas̄irij̄rã, múãrē teero tiãdacua. ⁴ Ȳu múãrē wedesuḡueḡu tiia. Teero tiirã, diamac̄̄ teero wáari, múã “teerora j̄i w̄” j̄i wãcũãdacua.

Esp̄ritu Santoye maquē

Ȳu múãmēna niij̄iḡũ, sicutop̄re máata teeré wed- eriw̄. ⁵ Mec̄t̄igã ȳuere ticodiocoriḡu p̄top̄ wáagu tiia. Ȳu teeré j̄i pacari, múã s̄ic̄nopera ȳuere “¿noop̄ wáai?” j̄i sãñ̄ãria. ⁶ Ȳu j̄iãriguere t̄oj̄rã, bóaneõrã niij̄ã. ⁷ Ȳu múãrē diamac̄̄ maquērē j̄iã: Ȳu wáari, múãrē nemorõ ãñuãdacua. Ȳu wáariatã, múãrē ti- iãpuḡu atiriqui. Ȳu wáagu, cũũrē múãrē ticodiocoḡu- dacua. ⁸ Cũũ atiḡu, atibúreco mac̄ãrãrē cũã ñ̄ñaré ti- iré t̄omas̄ir̄i tiiḡu daqui. Diamac̄̄ maquērē t̄o- mas̄ir̄i tiiḡu daqui. Teero biiri cũã ñ̄ñaré tiiré wapa Cõãmac̄̄ cũãrē ñ̄ñarõ tiãdarecãrē t̄omas̄ir̄i tiiḡu- daqui. ⁹ Esp̄ritu Santo cũãrē cũã ñ̄ñaré tiiré mas̄iãrõ j̄iḡũ, ateré t̄omas̄ir̄i tiiḡu daqui: Cũã ȳuere padeohére wapa ñ̄ñaré tiirã niicua sãa. ¹⁰ Diamac̄̄ ti- irécãrē mas̄iãrõ j̄iḡũ, ateré t̄omas̄ir̄i tiiḡu daqui: Ȳu diamac̄̄ tiiḡu niij̄iḡũ, ȳu Pac̄ p̄top̄ wáaa. Toop̄ wáari, múã ȳuere ñ̄nanemor̄icu sãa. ¹¹ Teero biiri “Cõã- mac̄̄ ñ̄ñaré tiirãrē ñ̄ñarõ tiiḡu daqui” j̄iãrécãrē mas̄iãrõ j̄iḡũ, ateré cũãrē t̄omas̄ir̄i tiiḡu daqui: Wãñ̄ãrē dutiḡu ñ̄ñarõ tiinóḡu d̄u niitoai.

¹² Ȳu múãrē pee weded̄ugamiga. Mec̄t̄igã wederi, múã t̄omas̄ir̄ibocu. ¹³ Esp̄ritu Santope atiḡu, niipetire diamac̄̄ maquērē múãrē wedeḡu daqui. Cũũ diamac̄̄ maquērē wedegú niĩ. Cũũ wãcũrēmēna wederiqui; ȳu Pac̄ wederi t̄oḡu, wedeḡu daqui. Too sírop̄ wáaadarecãrē múãrē wedeḡu daqui. ¹⁴ Yéere múãrē mas̄ir̄i tiiḡu daqui. Cũũ teero mas̄ir̄i tiirémēna múã ȳuere nemorõ padeoãdacua. ¹⁵ Niipetire ȳu Pac̄ c̄oré yéē niã. Teero tiiḡu, ateré múãrē wedetoaw̄: Es- p̄ritu Santo yéere múãrē mas̄ir̄i tiiḡu daqui.

¹⁶ Péerogã síro múã ȳuere ñ̄naricu; too síro ȳuere ñ̄naãdacua sũcã, j̄i w̄ Jesús.

Bóaneõrã niimiãrira ñ̄seniãdacua

¹⁷ Ñ̄sã s̄iquērã cãmer̄i sãñ̄ãw̄:

† *Salmos 35.19; 69.4.*

—Cũũ “péerogã síro múã ȳuere ñ̄naricu; too síro ȳuere ñ̄naãdacua sũcã” j̄iãrere t̄origa. Teero biiri “ȳu Pac̄ p̄top̄ wáaa” j̄iãrécãrē t̄origa. ¹⁸ Cũũ “péerogã síro” j̄iãrē ¿deero j̄iãduḡu tiiḡu? Ñ̄enórē wedeseq̄u wedesequi, mas̄ir̄iga, j̄i w̄.

¹⁹ Jesús ñ̄sã cũũrē sãñ̄ãduḡarere mas̄iãr̄iḡũ, ñ̄sãrē j̄i w̄:

—“Péerogã síro múã ȳuere ñ̄naricu; too síro ȳuere ñ̄naãdacua sũcã”, j̄iãw̄. ¿Teeré cãmer̄i sãñ̄ãrã t̄iĩ? ²⁰ Ȳu ateréja diamac̄̄rã j̄iã: Múã uti, boorituara niã- dacua. Atibúreco mac̄ãrãpe ñ̄seniãdacua. Múã bóaneõmiãdacua. Bóaneõrã niimiãrira ñ̄seniãdacua.

²¹ Queorémēna wedeḡu daqui: S̄ic̄o niipacõ coo w̄maḡũ apaadari s̄uḡerogã, bayirõ p̄ninogõ, bóaneõco. Coo apaari síro, coo mac̄ũ bauãri ñ̄nagõ, ñ̄senigõ, coo p̄niãriguere wãcũrico. ²² Coo tiirõbiro múã mec̄t̄igã bóaneõmiã. Too síro ȳu múãrē ñ̄naḡu daqui sũcã. Toorã múã ñ̄seninetõjõãdacua. S̄ic̄no múã ñ̄senirere petir̄i tiimas̄ir̄iqui.

²³ Teero wáadari b̄reco jeari, ȳuere sãñ̄ãriãdacua. Ȳu ateréja diamac̄̄rã j̄iã: Múã ȳu wãmemēna ȳu Pac̄re sãñ̄ãnorē cũũ ticoḡu daqui. ²⁴ Múã ȳu wãmemēna sãñ̄ãria mēna. Sãñ̄ã. Múã sãñ̄ã, b̄naãdacua. Teemēna bayirõ ñ̄seniãdacua.

Jesús atibúreco maquērē docacũmur̄i tiitõarigue

²⁵ Ȳu múãrē pee queorémēna wedew̄. Too síro queoré manirõ t̄omas̄ir̄õrã ȳu Pac̄ye maquērē wedeḡu daqui. ²⁶ Teero wáadari b̄reco jeari, múã ȳu wãmemēna ȳu Pac̄re sãñ̄ãdacua. Ȳu teero j̄iãḡũ, “ȳu Pac̄re múãrē sãñ̄bosãḡu daqui” j̄iãḡũ mee tiia. ²⁷ Cũũrã múãrē mañ̄. Biirõ biia: Múã ȳuere mañ̄. Teero biiri múã ȳuere “Cõãmac̄̄ p̄top̄ atiriḡu niĩ” j̄iã padeoã. Teero tiiḡu, Cõãmac̄̄ múãrē mañ̄j̄iḡũ, múãrē ȳu ḡu- daqui. ²⁸ Ȳu Pac̄mēna niiriḡu atibúrecoȳu atiw̄. Ñ̄nop̄u niãriḡu ȳu Pac̄ p̄top̄ coep̄t̄ãwaḡu da sũcã, j̄i w̄.

²⁹ Ñ̄sã cũũrē j̄iãw̄:

—Mec̄t̄igãrē m̄u queorémēna wederipac̄, t̄o- mas̄ir̄õrã wedejãã. ³⁰ Mec̄t̄igã ñ̄sã mas̄iã: M̄u niipe- tirere mas̄ipetijãã. Ñ̄sã m̄urē sãñ̄ããdari s̄uḡero, mas̄itoaa. Teero tiirã, m̄u “Cõãmac̄̄ p̄top̄ atiriḡu niã” j̄iãrere padeoã, j̄i w̄.

³¹ Jesús ñ̄sãrē j̄iãw̄:

—¿Niirõrã; múã padeoĩ? ³² Múã dutiwáadaro jearo ti- ia; jeatoaa mēe. Múã s̄iquērã wáabateadacu. Ȳuere s̄ic̄rã cõãñ̄cõãdacua. S̄ic̄rã niiria, niiḡupeja. Ȳu Pac̄ ȳu mēna niĩ. ³³ Ȳu múãrē ȳu mēna ñ̄nurõ niirecutire c̄oãro j̄iãḡũ, tee niipetirere wedeaw̄. Múã atibúre- cop̄re ñ̄ñarõ netõãdacua. Ȳu atibúreco maquērē do- cacũmur̄i tiitõaw̄. Teero tiirã, wãcũtutuaya, j̄i w̄.

Jesús cũũ buerãye niãdarere sãñ̄bosãrigue

17 Jesús teero j̄iãri síro, ñ̄namõco, j̄iãw̄:

—Pac̄, m̄u “teero wáaadacu” j̄iãri b̄reco jeatoaa mēe. Basocãre ñ̄ñõñã ȳu m̄u mac̄ũ ñ̄p̄t̄i mac̄ũ niirere. M̄u teero tiirã, ȳu m̄u ñ̄p̄t̄i mac̄ũ ni-

irére ěňogúdadu. ² M̄m̄ ȳm̄re dutirére ticow̄. Teeména basocá niipetirare dutimasíã. Teero tiigú, niipetira m̄m̄ ȳm̄re ticorirare catiré petihére ticomasíã. ³ Cúã m̄m̄ diamacú niigúre sícú niigúre masírã, teero biiri ȳm̄ Jesucristo m̄m̄ ticodiocorigucãrẽ masírã catiré petihére c̄uoadacu.

⁴ M̄m̄ ȳm̄re tiidutirere tiipetijãw̄. Teeména ȳm̄ atibúrecop̄re m̄m̄ ɸp̄tí macú niirére ěňow̄. ⁵ Pac̄, atibúreco tiíadari s̄ḡuero, ȳm̄ m̄m̄mena niiw̄. M̄m̄mena niiḡ, m̄m̄ tiiróbiro ɸp̄tí macú niiw̄. Mecútigãrẽ ticoy niiró̄p̄ niigúdadu s̄cã. Ȳm̄re ɸp̄tí macú niirére ticoya s̄cã.

⁶ M̄m̄ ãniãrẽ ȳm̄re ticow̄. Cúã atibúreco macãrã watoap̄ niirira niwã. M̄m̄ niirecutirere cúãrẽ masírí tiw̄. Cúã m̄m̄yara niirirare ȳm̄re ticow̄. Cúã m̄m̄ wedecorere ãñurõ t̄uójíã, ȳm̄wa. ⁷ Mecútigãrẽ cúã ateré masíya: Niipetire ȳm̄ niirecutire m̄m̄ ticorigue niã. ⁸ M̄m̄ ȳm̄re wederiguere cúãrẽ wedew̄. Cúã teeré padeowã. Cúã diamacúã ȳm̄ m̄m̄ p̄top̄ atiriguere padeowã. Teero biiri m̄m̄ ȳm̄re ticodiocorigucãrẽ padeowã.

⁹ Ȳm̄ cúãye niíadarere m̄m̄rẽ sãã. Atibúreco macãrãp̄reja sãibosária. Ȳm̄re m̄m̄ ticorirapere sãibosáa; cúã m̄m̄yara niíya. ¹⁰ Niipetira m̄m̄yara, yáara niíya. Yáaracã m̄m̄yara niíya. Cúã tiirém̄ena, cúã padeorém̄ena ȳm̄ ɸp̄tí macú niirére masírí tiia.

¹¹ Ȳm̄ m̄m̄ p̄top̄ wáaḡdu tiia; atibúrecop̄ p̄t̄m̄áricu. Ȳm̄ buerãpeja p̄t̄m̄áadacu. Pac̄ ãñugú, m̄m̄ tutuaremena m̄m̄ ȳm̄re ticorirare coteya. M̄m̄ teero tiiri, marí sícãróm̄ena niiróbirora cúãcã sícãróm̄ena niíadacu. ¹² Ȳm̄ cúãmena niiḡ, m̄m̄ tutuare ticoriguem̄ena cúãrẽ cotew̄. Sícnorẽ ditiri tiríw̄. M̄m̄ye queti jóarip̄p̄ j̄iróbirora diamacú wáaro tiw̄: “Ditiḡdaqui” j̄iriḡ dícu ditiwi.

¹³ Mecútigã ȳm̄ m̄m̄ p̄top̄ wáaḡdu tiia. Ȳm̄ atibúrecop̄ niiḡ, m̄m̄ye quetire wedea. Cúã ȳm̄ tiróbiro ɸseniãrõ j̄iḡ, wedea. ¹⁴ M̄m̄ wederiguere cúãrẽ wedew̄. Cúã ȳm̄ tiiróbiro atibúreco macãrã peti niiriya. Teero tiirã, atibúreco macãrã cúãrẽ ñnatutiya.

¹⁵ “Cúã atibúreco macãrã watoap̄ niirãrẽ m̄m̄ p̄top̄ máata néewaya”, j̄i sãíria. Ateperẽ sãã: “Wãtíãrẽ dutigúre cãmotáya cúãrẽ”, j̄iã. ¹⁶ Ȳm̄ atibúreco macú peti niiria. Teero tiiróbiro cúãcã atibúreco macãrã peti niiriya. ¹⁷ M̄m̄ wederé diamacú maquẽ niã. Teeména cúãrẽ m̄m̄ booré tiíadara peti wáari tiyã. ¹⁸ Ȳm̄re m̄m̄ye quetire atibúreco macãrãrẽ wededutiḡ ticodiocow̄. Teero tiiróbiro ȳm̄cã cúãrẽ atibúreco macãrãrẽ wededutiḡ ticocoa. ¹⁹ Cúãye niíadarere tiigú, ȳm̄ m̄m̄ booróbirora tiia. Cúãcã m̄m̄ booróbiro tiíaro j̄iḡ, cúã diamacú maquẽrẽ mas̄nemoãrõ j̄iḡ, teero tiia.

²⁰ Ȳm̄ cúã dícuere sãibosária. Too sírop̄ cúã wederi t̄u, ȳm̄re padeoádaracãrẽ sãibosáa. ²¹ Cúã sícãróm̄ena niíãrõ j̄iḡ, sãã. Pac̄, m̄m̄ ȳm̄mena niiróbirora ȳm̄cã m̄m̄mena niã. Cúãcã marímena niíãrõ. Teero wáari ñnarã, atibúreco macãrã “ȳm̄ m̄m̄ ticodiocorigu niã” j̄iréere padeoádadu. ²² M̄m̄ ȳm̄re ɸp̄tí macú niirére ticow̄. Ȳm̄cã cúãrẽ teerã ticow̄, cúã sícãróm̄ena niíãrõ j̄iḡ. Marí sícãróm̄ena niiróbirora cúãcã

sícãróm̄ena niíãrõ. ²³ Ȳm̄ cúãmena niirí, m̄m̄ ȳm̄mena niiróbirora cúãcã sícãróm̄ena niíadacu. Teero wáari ñnarã, atibúreco macãrã ateré masíadacu: M̄m̄ cúãrẽ maíã ȳm̄re maíróbirora; teero biiri “ȳm̄ m̄m̄ ticodiocorigu niã” j̄iréere masíadacu.

²⁴ Atibúreco tiíadari s̄ḡuero, m̄m̄ ȳm̄re maíw̄. Teero tiigú, m̄m̄ ɸp̄tí macú niirére ȳm̄re ticow̄. Pac̄, m̄m̄ ȳm̄re ticorirare ȳm̄mena niirí boogã. Ȳm̄mena niirã, ȳm̄ ɸp̄tí macú niirére ñnaãdadu. ²⁵ Pac̄, m̄m̄ diamacú tiigú niã. Atibúreco macãrã m̄m̄rẽ masíriya; ȳm̄re m̄m̄rẽ masíã. Ñniã ȳm̄ buerã m̄m̄ ȳm̄re ticodiocoriguere masíya. ²⁶ M̄m̄ niirecutirere cúãrẽ masírí tiiw̄; teero masírí tiirucújãḡda. Ȳm̄ teero tiirucúri, m̄m̄ ȳm̄re maíróbirora cúãcã cãmerí maíãdadu; teero biiri ȳm̄ cúãmena niigúdadu, j̄i sãíw̄.

Jesuré ñewarigue

18 Jesús c̄m̄ Pac̄re sãíari siro, ɸsã Jerusalén̄p̄ niíãrira witiwaw̄. Cedrón wãmecutirimaarẽ t̄iãwaw̄. Tiimaá ap̄niãp̄ olivo yuc̄re cúã oteripop̄ jeaw̄. ² Judas Jesuré ticoḡdu olivo niirõrẽ masítoarucúwi. Jesús too s̄ḡuerōp̄re ɸsãrẽ toop̄ dícu s̄m̄owárucúwi. ³ Teero tiigú, suraramena Judas jeawi. Æp̄rã síquẽrã Cõãmac̄wii coterí basoca cúãmena jeawa. Paiaré dutirã, fariseo basoca cúãrẽ ticocorira niwã. Cúã ãñurõ wãmocútirap̄ niwã. Sãwócore yuc̄, sãwócorep̄mena atirira niwã. ⁴ Jesús c̄m̄rẽ wáaadare masítoariḡ niw̄. Teero tiigú, s̄ḡuewa, sãíñaw̄:

—¿Noãrẽ ãmaã? j̄i w̄.

⁵ —Jesús Nazaret mac̄rẽ ãmaã, j̄i wã.

—Ȳm̄rã niã, j̄i w̄.

Judas Jesuré wedesãriḡcã cúãmena niw̄. ⁶ Jesús “ȳm̄rã niã” j̄irí t̄uorã, cúã dúudic̄t̄u, ñaac̄mujõãwã.

⁷ Jesús sãíñaw̄ s̄cã:

—¿Noãrẽ ãmaã? j̄i w̄.

—Jesús Nazaret mac̄rẽ ãmaã, j̄i wã.

⁸ —Múãrẽ wedetoaaw̄ mé: Ȳm̄rã niã. Too docare ȳm̄re ãmaãrãjã, ãniãpereja “wáaya” j̄i ña, j̄i w̄.

⁹ Jesús c̄m̄ Pac̄re wedesearigue diamacú wáaro j̄iḡ, teeré j̄i w̄. C̄m̄ biiro wedesewi c̄m̄ Pac̄re: “M̄m̄ ȳm̄re ticorirare síc̄no ditiri tiiríw̄”, j̄i w̄. ¹⁰ Too síro Simón Pedro c̄m̄ya espadare néewionecowi. Paiaré dutigúre padecoteḡre diamacú macã cãmop̄eroe páatacojãw̄. C̄m̄ wãmec̄tiwi Malco. ¹¹ C̄m̄ teero tiiri ññaḡ, Jesupé Pedrere j̄i w̄:

—M̄m̄yap̄irẽ quẽnocúña. Ȳm̄ Pac̄ ȳm̄re ñañarõ netõdutiróbirora ñañarõ netõgúdadu, j̄i w̄.

Jesuré Anás p̄to néewarigue

¹² Too síro surara, cúãrẽ dutigú, Æp̄rã Cõãmac̄wii coterí basoca Jesuré ñee, siatúwa. ¹³ Anásya wiip̄ néewas̄ḡuewa. C̄m̄ Caifás mañecú niw̄. Caifás tiic̄marẽ paiaré dutigú niw̄. ¹⁴ C̄m̄rã too s̄ḡuerōp̄re judíoare dutirãre ateré j̄iyiḡ: “Síc̄ niipetiraye niíadarere diabosari, maríre ãñuãdadu”, j̄iyiḡ.

Pedro Jesuré “masĩriga” jĩrigue

¹⁵ Cũã Jesuré néewari, Simón Pedromenarã yũcã cũãrẽ nũnũwáwũ. Paiaré dutigú yũre masĩwĩ. Teero tiigú, yũ Jesuré néewaramena wii popea macã yepapũre sããwawũ. ¹⁶ Pedrope soperũtó sããatiropũ pũtũánũcãwĩ. Cũũ teero tiiri tĩnagũ, yũ soperũtó coterí basocomena wedese, cũũrẽ sããatidutiwũ.

¹⁷ Sope coterí basoco Pedrore sãĩñáwõ:

—¿Mũũ ínimenã buegú mee niĩ? jĩwĩ.

—Niiria, jĩwĩ cũũpeja.

¹⁸ Yũsũã niiwũ. Teero tiirá, tiwií padecoteri basoca, ãpẽrá Cõãmacũwii coterí basoca pecame diosũmárã ti iwá. Pedrocã cũãmena sũmagú tiwií.

Paiaré dutigú Jesuré sãĩñárigue

¹⁹ Paiaré dutigú Jesuré sãĩñáwĩ:

—¿Mũũ buerá, ñiirũnoã basoca peti niĩ? ¿Ñeenórẽ buei mũũ cũãrẽ? jĩwĩ.

²⁰ Jesupé cũũrẽ yũwĩ:

—Yũũ niipetira tũocóropũ buewũ. Judíoã neãre wiseripũ, ãno niiri wii Cõãmacũwiiipũcãrẽ niipetira judíoã neãrópũ buewũ. Yagióropũ bueriwũ. ²¹ ¿Yũũre deero tiigú sãĩñá? Yũũ bueriguere tũorírapere sãĩñáña. Cũã masĩcua. Cũã mũũrẽ wedeadacua, jĩwĩ.

²² Jesús teero jĩĩrĩ tũogú, sícũ Cõãmacũwii coterí basocũ Jesuyá diapóare páawi. Cũũrẽ jĩwĩ:

—Paiaré dutigúre teero yũũrijãña, jĩwĩ.

²³ Jesupé yũwĩ:

—Yũũ ñañarõ jĩĩriguere wedeñate. “Ateré ñañarõ jĩĩwũ”, jĩĩña. Yũũ diamacú maquẽrẽ jĩĩari siro niipacari, ¿deero tiigú yũũre páai? jĩwĩ.

²⁴ Jesús siatúarigupũ niitoawi. Anás Jesuré ticocowi Caifás paiaré dutigú pũtopũ.

Pedro jĩĩditonemorigue

²⁵ Simón Pedro pecame wesapũra sũmanucúwĩ ména. Toopú niirã cũũrẽ sãĩñáwã:

—¿Mũũ ínimenã buegú mee niĩ? jĩwĩ.

—Niiria, jĩwĩ.

²⁶ Toopú sícũ paiaré dutigúre padecotegũ sũmanucúwĩ. Cãmpéro páatanorigũya wedegũ niiwĩ. Cũũ Pedrore sãĩñáwĩ:

—Yũũ mũũrẽ olivo yucũ oterirorpũ cũũmena niirĩ tĩñatu niĩwũrã, jĩwĩ.

²⁷ —Niiria; yũũ mee niĩwũ, jĩwĩ sũcã.

Cũũ teero jĩĩrã, cãrẽquẽ wedewi.

Pilato Jesuré sãĩñárigue

²⁸ Too síro Jesuré Caifáya wiipũ niĩarigũre tiidita dutigú niiré wiseri pũtopũ néewawa. Bóeropũ tiiwũ. Judíoare dutirá tee wiseri popea macã yepapũre sããwariwa. Toopú sããwaraja, Pascua bosebũreco niirĩ, yaarénoré yaaribojĩya. ²⁹ Cũã sããwaheri tĩnagũ, Pilato cũãmena wedesegũ witiatiwi. Cũãrẽ sãĩñáwĩ:

† Judíoã biiro jĩĩ wãcũyira: “Ûsã judíoã niĩhẽrãye wiseripũ sããwara, jũĩrĩpãra tiiróbiro pũtũácu. Siete bũreco niĩ jũĩrĩpãra tiiróbiro

—¿Mũã ãniré ñeenó wapare wedesãrã tiii? jĩwĩ.

³⁰ —Cũũ ñañaré tiihégũ niĩãtã, mũũ pũto cũũrẽ néeatiriboajĩyu, jĩwã.

³¹ Pilato cũãrẽ jĩwĩ:

—Cũũrẽ néewayã. Mũãrẽ dutiré jĩĩrõbirora mũã basiro cũũ tiĩariguere besera wáaya, jĩĩmiwĩ.

Judíoape yũwã:

—Ûsã judíoã mũã romanuã tiiróbiro sãĩñáwĩ, jĩwã.

³² Too sũgueropũre Jesús “cũã teero tiiri, diagũdacu” jĩĩ wedesegũtoarucuwi. Cũũ wedeserigũ diamacú wáaaro jĩĩrã, judíoã romanuãrẽ cũũrẽ sãĩñáwã. ³³ Pilato cãmecócutũsãwawi sũcã. Jesuré sũocó, sãĩñáyigũ:

—¿Mũũrã niĩ judíoã õpũ? jĩyigũ.

³⁴ Jesupé yũũyigũ:

—¿Mũũ wãcũremena sãĩñá? ¿Ãpẽrá mũũrẽ yée maquẽrẽ wedearĩte? jĩyigũ.

³⁵ Pilatope jĩyigũ:

—Yũũ judíoayũ mee niĩã. Mũũya dita macãrã judíoã, teero biiri paiaré dutirá mũũrẽ néeatiawã. ¿Deero tiĩarĩ mũũ? jĩĩ sãĩñáyigũ.

³⁶ Jesupé cũũrẽ yũwĩ:

—Yũũ Õpũ niiré atibũreco maquẽ niiria. Atibũreco maquẽ niĩãtã, yũũre nũnũrã cãmerĩsããboajĩya, judíoare dutirá ñeewarijããrõ jĩĩrã. Yũũ Õpũ niiré ãnopú mee niĩã, jĩyigũ.

³⁷ Pilato jĩyigũ:

—¿Too docare õpũ niĩ mũũ? jĩyigũ.

Jesupé cũũrẽ yũũyigũ:

—Mũũ jĩĩrõbirora õpũ niĩã. Yũũ diamacú maquẽrẽ wedegũda jĩĩgũ, ãnopú ati, bauáwũ. Niipetira diamacú maquẽrẽ boorã yũũ wederere tũoóya, jĩyigũ.

³⁸ —Diamacú maquẽ ¿ñeenó niirõ niicu? masĩña maniã, jĩyigũ Pilato.

Jesuré sãĩñárigue

Pilato teero jĩĩari siro, judíoare dutirámena wedesegũ witiatiwi sũcã. Cũãrẽ wedewi:

—Yũũ cũũ ñañaré tiĩariguere bũariatũ. ³⁹ Too docare biirope tiigúda: Pascua bosebũreco niirĩ, mũã tiimũãatirigũ tiiróbirora tiigúda: Sícũ peresuwiipũ niigũrẽ wionécobosagũda. ¿Mũã judíoã õpũrẽ wionécori boogári? jĩwĩ.

⁴⁰ Niipetira acaribĩjõãwã:

—¿Cũũrẽ wionécorijãña! ¡Barrabãpere wionécoya! jĩwã.

Barrabás yaarépigũ niirigũ niiwĩ.

19 Teero tiigú, Pilato Jesuré tãnadutiyigũ. ² Tãnaãri siro, surara potamena cũã tiĩari betore cũũya dupupũre péorira niwã. Sicaró õpũya sutiro tiiróbiro sãã ñiisãñũrõca sããrira niwã.

³ —Ûseniã mũũmena, judíoã õpũ, jĩĩ buijãyira.

Teero jĩĩrãrã, cũũrẽ pee páajãrira niwã.

niĩdadu”, jĩĩ wãcũyira. Cũã jũĩrĩpãra tiiróbiro niirã, Pascua bosebũreco maquẽrẽ yaamasĩriyira. †† Juan 3.14 y 12.32. Tee versícũlopũre Jesús “yũũre sãĩrã, curusapũ páabiatu, néemõcoadacua” jĩĩgũ tiyigũ. Judíoã curusapũ basocãre sãĩrĩ tiiriyira; romanuã dícu teeré tiyira.

⁴ Pilato popeapɤ niiárigɤ witiatiwi sũcã. Basocãre jĩwĩ:

—Yɤ cũrẽ ñañaré tiiáriguere bɤariatɤ. Teero tiigú, mǎã pɤto sɤowitiatigɤda. Mǎã ññãadacu, jĩwĩ.

⁵ Too síro Jesús witiatiwi. Cũrẽ pota betore pesawi. Ōpũyaro tiiróbiro sǎã ñiisãñúro cúã sãããiroro sãñawitiatiwĩ. Pilato basocãre jĩwĩ:

—¡Ññaña! Ñni niĩ, jĩwĩ.

⁶ Paiaré dutirá, Cǎamacũwii coterí basoca cũrẽ ññarã, acaribíjǎwã:

—¡Cũrẽ curusapɤ páabiatu sãadutíya; sãadutíya! jĩwã.

Pilatope jĩwĩ:

—Mǎã basiro cũrẽ curusapɤ páabiatu sãrã wáaya. Yɤja cũrẽ ñañaré tiiáriguere bɤariatɤ, jĩwĩ.

⁷ Judíoare dutirápeja cũrẽ jĩwã:

—“Yɤ Cǎamacũ macũ niã”, jĩwĩ cũjã. Ūsãrẽ dutiré teero wedesegɤnoré sãadutía, jĩwã.

⁸ Pilato teeré tɤogú, bayiró cuiyigɤ. ⁹ Cũyey wiseri popea macã yeparɤ cãmecósawawi sũcã. Jesuré sãñáyigɤ:

—¿Noo macũ niĩ mɤɤ? jĩyigɤ.

Jesuré cũrẽ yɤyigɤ.

¹⁰ Pilato jĩyigɤ:

—¿Deero tiigú yɤre yɤrii? ¿Mɤ masĩrii? Yɤ mɤrẽ wionécogɤ wionécomasã. Sãadutígɤcã sãadutímasã, jĩyigɤ.

¹¹ Jesuré cũrẽ yɤyigɤ:

—Cǎamacũ mɤrẽ dutigú sǎnecorigɤ niwĩ. Cũrẽ sǎnecoriatã, mɤ deero sãadutímasĩriboajĩyɤ. Teero tiigú, yɤre mɤ pɤtopɤ ticocoarigɤ mɤ nemoró wapa cɤoquí, jĩyigɤ.

¹² Cũrẽ teero jĩrĩ tɤogú, Pilato Jesuré, “¿deero tii yɤrẽ ññarẽ wionécogɤdariye?” jĩ wãcũmiyigɤ. Judíoare dutirápeja bayiró acaribíremena jĩwã:

—Mɤ cũrẽ wionécogɤ, romanuã òpũ menamacũ niiricu. Sícũ “yɤ mǎã òpũ niã” jĩgũno romanuã òpũrẽ netǎncágũ tii, jĩwã.

¹³ Cũrẽ teero jĩrĩ tɤogú, Pilato Jesuré sɤowitiatidutiwi. Too síro cũrẽ queti beserópɤ wáa, duiwĩ. Cũrẽ duiró niiri yepa ùtãmena weeri yeparɤ niwũ. Hebreoayemena Gabata wãmecutiwɤ. ¹⁴ Judíoare Pascua bosebureco maquẽ quẽnorí bureco niwũ. Coeritó sɤguerogã niwũ. Pilato judíoare dutirãre jĩwĩ:

—Mǎã òpũrẽ ññarã, jĩmiwĩ.

¹⁵ Cũrẽ acaribíjǎwã sũcã:

—¡Cũrẽ sãjããrõ; sãjããrõ! ¡Curusapɤ páabiatu sãadutíjãña! jĩwã.

Pilatope jĩwĩ:

—¿Mǎã òpũrẽ curusapɤ páabiatu sãadutígɤdari? jĩwĩ.

Paiaré dutirápeja jĩwã:

—Ūsã òpũ sícũrã romanuã òpũ dícu niĩ, jĩwã.

¹⁶ Cũrẽ teero jĩrĩ tɤogú, Jesuré cúãrẽ wiyawí, curusapɤ páabiatuaro jĩgũ. Surarape cũrẽ néewawa.

Jesuré sãrígue

¹⁷ Jesús curusare apawagɤ, “Dupucoro” wãmecutiropɤ wáawi. Hebreoayemena wãmecutia Gólgota. ¹⁸ Toopũ cũrẽ curusapɤ páabiatuwa. Æpẽrã pɤrãcãrẽ teerora tiwã. Jesuré cúã deco nɤcõwã, sícũrẽ diamacũpe, ãpĩrẽ acuniñape. ¹⁹ Pilato cũrẽ jóadutiáriguere curusapɤ tuudutirigɤ niwĩ. Biiro jóanoriro niwũ: “*JESÚS NAZARET MACÛ JUDÍOA ÒPÛ NIÍ*”.²⁰ Tee jóariguere hebreoaye, griegoaye, latínmena jóadutiárigɤ niwĩ. Cũrẽ Jesuré páabiatu Jerusalén pɤtogã niwũ. Teero tiirã, pɤ judíoa tee jóaturiguere bueññawã. ²¹ Cũrẽ bueññarí ññarã, paiaré dutirá Pilato pɤtopɤ wáa, cũrẽ jĩyira:

—Mɤ “judíoa òpũ nií” jĩ jóariboajĩyɤ. “Judíoa òpũ niã”, jĩwã”, jĩ jóaboajĩyɤ, jĩmiyira.

²² Pilato yɤyigɤ:

—Yɤ jóatoaawũ; yɤ jóarirobirora pɤtɤáadacu, jĩyigɤ.

²³ Too síro bapari surara Jesuré páabiatuarira cũyey sutire seenéõwã. Seenéõ, cúãcõrõ batowa. Cũyey sutiró docasãñariwɤcã sua cãmeyioriro niwũ. ²⁴ Teero tiirã, surara cãmerí jĩyira:

—Ñnoréjã yigaríjããda. ¿Noãrẽ pɤtɤáadari? jĩrã, jĩbɤaapeada, jĩyira.

Cũrẽ teero tiirí, Cǎamacũyey queti jóaripũpɤ jóariguy diamacũ wáaro tiwũ. Biiro jóanoã: “Yey sutire batowa; sicaróre jĩbɤaapewa”, jĩ jóanoã. Tee jóarirobirora surara teerora tiwã.

²⁵ Jesuyá curusa pɤtopɤ cũrẽ paco, cũrẽ bɤgo, apegó María (coo Cleofas nɤmo niwõ), María Magdalena nucũwã. ²⁶ Jesús cũrẽ pacore, teero biiri yɤ Juan cũrẽ bayiró maígũrẽ coo wesa nucũrĩ ññagũ, coore jĩwĩ:

—Paco, ñni mɤ macũ pɤtɤáa, jĩwĩ.

²⁷ Too síro yɤrẽ jĩwĩ:

—Atigó mɤ paco pɤtɤáyo, jĩwĩ.

Cũrẽ teero jĩrĩ siro, coore yáa wiipɤ nérepɤhawawɤ.

Jesús diarigue

²⁸ Too síro Jesús cũrẽ tiidutiriguere masĩjigũ, “niipetire peotítoaa” jĩ wãcũrigɤ niwĩ. Teero tiigú, Cǎamacũyey queti jóaripũpɤ jóariguy wáaro jĩgũ: —Yɤrẽ sĩnidɤgága, jĩwĩ.

²⁹ Toopũ sicarũ vino piyare dadaríwɤ duiwɤ. Teero tiirã, surara sicasitia soa, “hisopo” dɤpɤpɤ siatú, súumɤõcowa. ³⁰ Cũrẽ teeré sĩniãri siro: —Niipetire peotítoaa, jĩwĩ.

Teero jĩrĩ siro, cũyey dupu ññañumu, diajǎwĩ.

Jesuré saderigue

³¹ Pascua bosebureco wáadaro sicabureco dɤsawũ. Tii bosebureco ùsãrẽ pɤtí niiri bureco niwũ. Tiiburecore judíoare dutirá diaarirare curusaripɤre niirí boorírira niwã. Teero tiirã, judíoare dutirá Pilato pɤtopɤ wáa, cũyey surarare cúãrẽ máata diaaro jĩrã, cúãyey ññaríre páapedutiyira. Too síro cúãyey òpũrĩrẽ

† Salmo 22.18.

néedioco, aperopú néewadutiya. ³² Teero tiirá, surara toopú jea, sícūrē páapesuguewa. Āpí Jesuména páabi-atunoārigucārē teorora tiiwá. ³³ Jesupére diaarigupre buajeáwa. Teero tiirá, cūūrē páaperiwa.

³⁴ Páaperono tiigú, sícū surara Jesuré warupāmarē sadewi. Cūū teero tiirí, máata díi ocoména witiwū.

³⁵ Yux teero wáari iñawū. Teero tiigú, yux masīā: Yux jóare diamacūrā niīā. Múācārē teeré padeoáro jīīgū, tee diamacū maquērē wedea. ³⁶ Cōāmacūye queti jóaripū jīrōbirora wáaaro jīrō, teero wáawū. Biiro jóanoā: “Cūūye cōārī sicacōāno páapeya maniādacu”, †jī jóanoā. ³⁷ Tiirupre aperopú jóanoā sūcā: “Cūā sadearigupre iñāadacua”, †jī jóanoā.

Jesuré ũtātutipx cūūrigue

³⁸ Too síro José Arimatea wāmecūtiri macā macū Pilatore Jesuyá ōpūūrē sāiyigū. José Jesuré padeogú niwī. Cūū judíoare dutirāre cuigū, yayióropx padeogú ni-irigū niwī. Pilato “jáx” jīrī tūogú, José wáa, Jesuyá ōpūūrē néedioco, néewawi. ³⁹ Nicodemo ñamipx Jesuména wedesegū jearigucā jeawi. Cūū treinta kilos sitiañúrere néejewi. Tee ate niwū: “Mirra” wāmecūtire, “áloe” wāmecūtiremena wúorigue niwū. ⁴⁰ José Nicodemomena suti caseri sitiañúre tuusīāremena Jesuyá ōpūūrē cōmawā. Judíoa diaarirare cūūri tutipx cūūadari sūguero tiirucúrere tiiwá. ⁴¹ Jesuré curusapx páabiaturiro pto oteré oteriro niwū. Tee oteriro deco mama tuti, ũtāgāp coari tuti niwū. Tiitutipx sícārī diaarirare cūūña maniríro niwū ména. ⁴² Muipū sāāwari, ũsā yeerisāri b̄reco jearopx tiiwú. Teero tiirá, tiicope p̄togā niirí, Jesuyá ōpūūrē toopú néewa, cūūwā.

Jesús masāmūārigue

20 ũsā yeerisāri b̄reco síro macā b̄reco niirí, bóadari sūguero, María Magdalena cūūrē cūūri tutipx wáayigo. Tiituti biamírīquicare aperopú nucūrī iñayigo. ² Teero tiigó, ũsā p̄topx c̄t̄p̄t̄uāatirigo niwō. Yux Jesús bayiró mañógū, Simón Pedromena niwū. ũsārē jīwō:

—Marí Őpūrē aperopú néejōāāra niāwā. Noopú néewara néewaajīya, jīwō.

³ Coo teero jīrī t̄orá, yux, Simón Pedromena cūūrē cūūriropx iñarā wáawū. ⁴ ũsā toopú wáara, yux Pedro nemorō c̄t̄ubayíwū. Teero tiigú, yux cūū sūguero jeawū. ⁵ Toopú jea, tiicopep̄x munibiá, iñasōnecowū. Sāāwaripacx, cūūrē cōmaré caseri pesari iñawū. ⁶ Too síropx Simón Pedro yuxre n̄n̄jeawí. Cūūjā sāājōāwí. Cūūcā teecaserire toopú niirí iñawí. ⁷ Aperó Jesuré dupure cūā cōmarí caserocā aperopú pesari iñawí. Tupéari casero niwū. ⁸ Yux tiitutipre jeasuguerigucā sāāwawū. Niipetirere iñagū, padeowú. ⁹ ũsā Cōāmacūye queti jóaripū maquērē “Jesús diarigupx masāgūdaqui” jīrēre masíriwū ména. ¹⁰ Iñāāri siro, ũsāya wiipx p̄t̄uawawū.

Jesús María Magdalenarē bauásuguerigue

¹¹ María Magdalenape tiituti díamacūp̄x utigo p̄t̄uáwo. Utigora, tiitutipx munibiá, iñasōnecoyigo. ¹² Ángelea p̄arā suti butiré sāñarārē duri iñayigo. Cūā Jesuré cūūmiriropx duyira, sícū dupu niimirirope, āpí d̄pori niimirirope. ¹³ Cūā coore sāiñáyira:

—¿Deero tiigó utii? jīyira.

Cūārē yuxyigo:

—Yux Őpūrē néejōāāra niāwā. Noopú néewara néewaajīya, jīyigo.

¹⁴ Coo teero jīāri siro, aperopé cāmenucáyigo. Jesús coo p̄to nucūrī iñayigo. “Jesús niirí” jī iñamasíriyigo ména. ¹⁵ Cūūpe coore sāiñáyigū:

—¿Deero tiigó utii? ¿Noārē āmaāi? jīyigū.

“Oteré coterí basocx niiqui”, jī wācūgō, jīyigo:

—Mux cūūrē néewarigūx wedeya. ¿Noopú cūūārí? Yux cūūrē néegō wáagoda, jīyigo.

¹⁶ Jesús coore jīyigū:

—¡María!

Cūū teero jīrī t̄ogó, cāmenucā: —¡Raboni! jīyigo. (Hebreoyemena “basocāre buegū” jīd̄garo tiia.)

¹⁷ Jesús coore jīyigū:

—Ñeerijāña yuxre. Yux Pacx p̄topx muāwaria ména. Yuxre padeorāre wedego wáaya. “Biirō jīāwí”, jīña: “Yux Pacx p̄topx muāwagūdx tiia; yux Pacx múā Pacx niirí; yux Őpū múā Őpū niirí, jīāwí”, jī wedeya, jīyigū.

¹⁸ Cūū teero jīrī t̄ogó, María Magdalena ati, ũsā cūū buerāre wedewo:

—Marí Őpūrē iñāāwū, jīwō.

Cūū coore wedeariguere wedewo.

Jesús cūū buerāre bauárigue

¹⁹ Teero wáari b̄reco ũsā yeerisāri b̄reco síro macā b̄reco niwū. Tiib̄reco ñamipx ũsā cūū buerā niirira neāwū. ũsā judíoare dutirāre cuira, āñurō biacósāwū. ũsā toopú niirí, Jesús ũsā decopx bauāncāwí. ũsārē āñudutiwi:

—Āñurō niirecūtire múāp̄re niārō, jīwí.

²⁰ Cūū teero jīāri siro, cūūye wāmorīrē, warupāmarē ēñowí. ũsā cūūrē iñarā, bayiró xseniwū. ²¹ ũsārē jīnemowí:

—Āñurō niirecūtire múāp̄re niārō. Yux Pacx yuxre ticodiocoriborora yuxcā yé quetire wededutigū múārē ticocō, jīwí.

²² Teero jīāri siro, cūū ũsārē wīāp̄peo, jīwí:

—Múāmena Espiritu Santo niārō. ²³ Múā āp̄erārē cūā ñañarē tiirēre acabóri, acabónoāra p̄t̄uāadacua. Múā cūārē acabóheri, acabóya manirā p̄t̄uāadacua, †jīwí Jesús.

Jesús Tomarē bauárigue

²⁴ Tomás ũsā menamacū (“s̄ud̄arigū” ũsā jīīgú) Jesús ũsā p̄topx bauáritore, maniwí. ²⁵ Teero tiirá, ũsā cūūrē jīwū:

† Salmo 34.20. † Zacarías 12.10.

‡ Mateo 16.19; 18.18.

—Marí Ōpūrē iñaaŵü.

Tomapé űsārē jīwī:

—Yuu cūyē wāmorīp cūā páabiare coperire iñahēgü, teecoperip yáa wāmosúārē súusōneco-hegü, teerora yáa wāmorē cūü warupāmapcārē súusōnecohegü, padeoricu, jīwī.

²⁶ Sica semana siro űsā cūü buerá niirira tiwiipü neāwü sūcā. Tomás űsāmena niwī sáa. űsā añurō bi-acósāpacari, Jesús űsā decopü bauánucāwī sūcā. űsārē añudutiwi:

—Añurō niirecütire múāpüre niārō, jīwī.

²⁷ Too síro Tomaré jīwī:

—Iñaña yēe wāmorīrē; mxya wāmosúārē āno súusōnecoya. Yáa warupāmapcārē mxya wāmorē súusōnecoya. Padeoré manigü niirijāña. Padeoyá, jīwī.

²⁸ Tomapé jīwī:

—Mxy yuu Ōpü niā; mxy Cōāmacü yuu padeogü ni-ia, jīwī.

²⁹ Jesupé jīwī:

—Tomás, mxy yuere iñatoagmxy padeóa. Āpērā yuere iñaripacara padeorāpe useninemorā niīya, jīwī.

Jesuré padeodutígu atipūrē jóaa

³⁰ Jesús űsā iñacorop pēe apeyenó cūü tutuaremena tiēñowī. Tee niipetirere yuu atipūrē jóaria. ³¹ Yuu atipūrē Jesús sīquē cūü tutuaremena tiēñoriguere jóaa. Múārē “Jesús Cōāmacü beserigü cūü macü niī” jīrēre padeodutígu jóaa. Múā cūüre padeorá catiré petihére cwoádacu.

Jesús cūü bueráre bauánemorigue

21 Too síro Jesús Tiberiataro wesapü űsārē bauánemowī. Biuro wáawu: ² űsā toopüre niirā noquērā niwü: Simón Pedro, Tomás (“sūdharigü” űsā jīgü), Natanael (cūü Caná Galilea dita macü niwī), űsā Zebedeo pōna, āpērā űsā menamacārā pgará niwü. ³ űsā toopü niirī, Simón Pedro űsārē jīwī:

—Wai wasagü wáagü tiia.

—űsācā mxymena wáaada, jīwü.

űsā wáa, dooríwpx mxyāšawü. Tiiñamirē wai sīābóe-jōāmiwü. Bxarítu.

⁴ Bóecūmurī, Jesús tiitaro wesapü nucūwī. űsā cūüre iñamasīriwü. ⁵ Cūü űsārē jīwī:

—¿Wai bxaarī?

—Bxaríatü, jīwü.

⁶ —Dooríwpx diamacüpe cōāñoña múāya bapigüre sūcā. Toopé bxaádacu, jīwī.

Cūü jīrirobirora tiwü. Pax peti sārī, bapigüre wéemüōcobayiritü. ⁷ Teero wáari iñagü, yuu Jesús bayiró mañógü Pedore jīwü:

—Marí Ōpü niī.

Simón Pedro “marí Ōpü niī” jīrī tlogü, cūyaro sutiroré máata sñawī; peesutimena pademasīriwi. Sñña, tiitaropü ñaacoñuāwī. ⁸ űsā pasaró wesapü jeaadaró cien metrora yoaro niwü. Teero tiirá, dooríwpxmena wesapü waire wéepāwawü. ⁹ Toopü pājeara, pecame

cūü dioárimere iñawü. Tiimepü sīcū wai cāārīōárigü pesawi. Teero biiri pá niwü. ¹⁰ Jesús űsārē jīwī:

—Wai múā bxaárirare néeatiya, jīwī.

¹¹ Simón Pedro dooríwpx mxyāšā, bapigüre wéemaatiwi. Wai pacaramena dadajōāwü. Ciento cincuenta y tres sārira niwā. Pax sāāpacari, bapigü yigariwü.

¹² Jesús űsārē jīwī:

—Yaawācārā atiya.

űsā cūüre iñamasītoawü. Teero tiirá, sīcūnopera, “¿noā niī mxy?” jī sārīriwü. ¹³ Jesús pārē née, űsārē batowī. Waicārē teerora tiwī.

¹⁴ Jesús dia masāri siro, pgarí űsārē bauátoawi. Ateména iñārī wáaro tiwü sáa.

Jesús Simón Pedromena wedeserigue

¹⁵ űsā yaaari siro, Jesús Simón Pedore sārīñawī:

—Simón, Jonás macü, ¿mxy añiā nemoró yuere mañí? jīwī.

—űjü, yuu Ōpü. Mxy masīā yuu mxyrē mañíre, jīwī.

—Too docare yuere padeorāre bueya, jīwī.

¹⁶ Pedore sārīñanemowī sūcā:

—Simón, Jonás macü, ¿yuere mañí? jīwī.

—űjü, yuu Ōpü. Mxy masīā yuu mxyrē mañíre, jīwī.

—Too docare yuere padeorāre coteya, jīwī.

¹⁷ Too síro jīnemowī sūcā:

—Simón, Jonás macü, ¿yuere mañí?

Pedro iñārī cūüre sārīñarī iñagü, bayiró bóaneōgü wáawi. Cūüre jīwī:

—Ōpü, mxy niipetirere masīā. Mxy masīā yuu mxyrē mañíre, jīwī.

Jesús cūüre jīwī:

—Too docare yuere padeorāre bueya. ¹⁸ Mxyrē ateréja diamacüñā jīñā: Mxy mamxy niigü ména, mxy booró sutiré sñña, mxy noo wáadugaropü wáawü. Bxpx wáagure, mxyye wāmorīrē súumüōcogudacu. Āpī mxyrē suti sāā, mxy wáadugaheropü mxyrē néewagudacui, jīwī.

¹⁹ (Jesús teero jīgü, “Pedro biuro wáa, diagudacui” jīgü tiwī. “Cūü diarémena basocá Cōāmacüñā añurō wedeseadacua” jīgü, teero jīwī.)

Teero jīñari siro, Jesús cūüre jīwī:

—Yuere padeonhúserucujāña, jīwī.

Jesús Juanré mañírgue

²⁰ Too síro Pedro cāmenhcā, yuu cūā siro pxnpx iñawī. Yuu Jesús mañógü niwü. Yuxrá too pxgueropure űsā yaaritore, Jesús pxtogā duigü, cūüre sārīñawü: “Ōpü, ¿noā mxyrē iñatutirapure ticogudari?” jīwü. ²¹ Pedro yuere iñagü, Jesuré sārīñawī:

—Ōpü, ¿añiré deero wáaadari? jīwī.

²² Jesupé cūüre yuexwi:

—Yuu pxtaatiripü cūü catiricārē, tee mxyye maquē mee niā. Teeré wācūrijāña. Mxy yuxpere wācūnpxseya, jīwī.

²³ Cūü teero jīrī tlorá, Jesuré padeorá “Juan diariqui” jīrē sesajōāmiwü. Jesús yuere “cūü diariqui” jīgü mee

† Jn 13.25.

tiiwí. Biirope jĩgũ tiiwí: “Yuu putaaatiripũ cũũ catir-icãrẽ, tee mũye maquẽ mee niiã”.

²⁴ Yuu Juan niiã, Jesús buegú niirigũ. Yuu iĩariguere jóaa. Teero tiigú, “diamacúra niiã” jĩmasĩnoã.

²⁵ Apeyé Jesús tiirigue pee niiã. Yuu tũgueñarĩ, cũũ tiirigüecõrõ jóaatã, peepũrĩ peti wáaboĩyũ. Teepũrĩ atibũrecore dadajõãboĩyũ.

Hechos

Espíritu Santo atiadarere Jesús wedesuguerigue

1 Teófilo, mænrē sicapū too sūgueropære jóawæ. Ti-
ipūpære niipetire Jesús basocáre buerucuriguere,
cūñ tiirucúriguere wedewæ. Sicato cūñ
buenæcāriguere, ² tée cūñ bueyapacutiriguere
wedewæ. Teero biiri cūñ ðmæásepæ mæāwariguere
wedewæ. Jesús ðmæásepæ mæāwaadari sūguero, cūñ
buerá cūñ beserirare dutiré cúúyigæ cúñ tiíadarere. Es-
píritu Santo masíré ticorémæna teeré dutiyigæ. ³ Cūñ
dia masāri siro, Jesús bauáyigæ. Cuarenta bærecorire
pee bauáyigæ cúārē. Teero tiirá, cūñrē iñarā, “marí ‘dia-
jōāāwī jīīārigæra catii’ jīiyira. Cōāmacū dutiré
basocāpære niíādare jeariguere wedenemoyigæ sūcā.

⁴ Jesús cúāmena niigū, cúārē Jerusalénpæ niidutiyigæ
ména. Cúārē jīiyigæ:

—Yæu Pacæ múārē too sūgueropæ jīīriobirora Es-
píritu Santore ticodiocogudære yueya. Teeré
wedetoawæ. ⁵ Juan múārē ocoména wāmeōtiwi. Yæu
Pacæpeja nemoró ãñurō tiigúdaqui múārē: Péerogā
siro Espiritu Santore ticodiocogudaqui, jīiyigæ Jesús.

Jesuré Cōāmacū ðmæásepæ néemæārigue

⁶ Cūñmena neāārira cūñrē sāñáyira:

—Ûsā Ōpæ, ¿mæu mecūtígārē romanuārē cōājāgū-
dari? Teero biiri ¿āpērā maríya wederare diamacūrā
marírē dutirá sāārī tiigúdari? jīimiyira.

⁷ Cūñ yæuyigæ:

—Marí Pacæ sícūrā masíqui. Cūñ “teerora wáaaro”
jīírī, teerora wáaadacu. Ate masíré múāye maquē ni-
iria. ⁸ Teero niipacari, marí Pacæ cūñ tutuarere múārē
ticogudaqui, Espiritu Santo múāpære atiri. Múā cuiro
maniró, wācūtutuaremena yée quetire basocáre wed-
era wáaadacu. Jerusalén macārārē, Judea dita
macārārē, Samaria dita macārārē, niipetiro atibúre-
copæ niirārē wedera wáaadacu, jīiyigæ.

⁹ Teero jīī wedetoaari siro, cūñrē cūñ Pacæ
néemæāwayigæ ðmæásepæ. Cūñ mæāwari, cūñ buerá
iñanæhseyira. Cūñrē ðmebænrá tuubiácojāyiro. Teero
tiirá, cūñrē iñanemoriyira sáa. ¹⁰ Cúñ Jesús mæāwari
iñanucūrī, cúñ decopæ ðmæá pæarā suti butiré sāñarira
bauánæcājeayira. ¹¹ Cúārē jīiyira:

—Múā Galilea macārā, ¿deero tiirá ðmæásepæ
iñamæðconucūī? Āni Jesús múāmena niíārigæ
mecūtígā ðmæásepæ mæāwaarigæra atibúrecopære
atigudaqui sūcā. Múā cūñrē mæāwari iñāriobirora
atigudaqui, jīiyira.

Judare wasogúðære beserigue

¹² Teero tiíari siro, Jesús beserira Ūtāgū Olivopæ ni-
iārira diiwá, Jerusalénpæ coepætúawayira. Tiimacā pæ-
togā niíā tiigú sica kilómetro wáaro. ¹³ Jerusalénpæ
pætæjæara, cúñ cānirí wiipæ wáayira. Tiiwí casacutiri
wii niiyiro. Sicatatia ðmæārō macā tatiapæ sāāwayira.
Cúñ niiyira: Pedro, Santiago, Juan, Andrés, Felipe,
Tomás, Bartolomé, Mateo, Santiago (Alfeo macū),
Simón (romanuā dutiráre cōāðugara menamacū ni-
imirigæ), Judas (Santiago macū) niiyira. ¹⁴ Cúñ
sícārómæna neā, Cōāmacūrē sāñrucúyira. Jesús baira,
cūñ paco María, āpērā numiácā cúāmena neāyira.

¹⁵ Teebærecorire Jesuré padeorā neāyira sūcā. Ciento
veinte watoa niiyira. Pedro wūmæhæcā, cúñrē
wedeyigæ.

¹⁶ —Yáa wedera, too sūgueropæ marí ñecū David Es-
píritu Santo masíré ticorémæna Judare wáaadare
jóasuguerigæ niiwí. Cōāmacūye queti jóaripū maquē
diamacūrā wáaadare niirō tiiwú. Teero tiigú, āpērārē
Judas néewa, cúñrē Jesuré ēñowí. Cúñpe Jesuré ñee,
néewawa. ¹⁷ Judas ðsā menamacūrā niimiwí. Jesús
cūñcārē basocáre buerére cúūmiwí. ¹⁸ Cūñ ñañarō tii
wapatāriguemæna sicadita sāñóyiro. Too síro dupupe
ñaacūmu, cūñ páaga podo, cætamisí witibatejōāyigæ.

¹⁹ Niipetira Jerusalén macārā teeré tæoyíra. Cúñ tiid-
itare Acéldama jīiyira. Acéldama “Díi Dita” jīīrō tiicú
cúāyemæna.

²⁰ Tíatopæ Salmopūpære jóagæ teeré biiro jóarigæ ni-
wí:

Cūñye niimirigæ cōājānoārō. [†]Cūñ jóarigæ niiwí sūcā:
Āpī cūñ pademiriguere wasoáro, ^{††}jīī jóarigæ niiwí.

²¹⁻²² Marímena síquērā niipetiropæ wáanetōrira niíya,
marí Ōpæ Jesús marímena niirí. Juan Jesuré wāmeōtiri,
téee Cōāmacū cūñrē ðmæásepæ néemæārī, iñarira ni-
iíya. Āniāpære sícū besero booa ðsā oncemæna ni-
igúðære. Cūñ ðsā tiiróbiro Jesús diarigæpæ masārigue
quetire wedegú wáagudaqui, jīī wedeyigæ Pedro.

²³ Tiitatiapæ niirā pæarārē beseyira. Sícū José
Barsabáre beseyira. Cūñ wāmesotoapeore
griegoayemæna Justo niiyiro. Āpī Matíare beseyira.

²⁴⁻²⁵ Too síro marí Ōpære sāírā, biiro jīiyira:

—Ûsā Ōpæ, mæu niipetira basocá wācūrere masíā. Ju-
das wasogúðære besetoajíyu. Ûsārē ēñohá. ¿Nii ni-
igari? Judas mæu dutiré cúūriguere duujáwī, ñañarā
cúñ ñañarō netōrópæ wáagæ, catigæ cūñ ãñurō ti-
iririgæ wapa, jīī sāiyíra.

† Salmo 69.25. †† Salmo 109.8.

²⁶ Too síro p̄apé ütāp̄ep̄u Matías, Barsabás wāmerē jóayira. ¿Nii marí Ōp̄ū beseriḡu nií? j̄irā, piip̄u s̄āā, sicape née, iñayira. Matías wāme jóaturipe niyiyo. —Jáā, āni Matías Judas wasogú nií, j̄iyira. Cūū āp̄erā oncemena Jesucristoye quetire wedegú wáayiḡu.

Espíritu Santo diijeárigue

2 Cincuenta b̄urecori Pascua netōrí siro, Pente-costés wāmec̄t̄iri b̄oseb̄ureco wáayiro. Tii b̄oseb̄ureco niirí, niipetira Jesuré padeorá s̄ic̄r̄ōm̄ena neāyira. ² Tiiwipú cūā duiiri, wācūñā maniró w̄ino bayiró atiro tiiróbiro ūm̄ūāsep̄u b̄us̄ediat̄iyiro. Tiiwí b̄us̄es̄esajōāyiro. ³ Teero wáari, pecame j̄ū̄r̄ip̄ōnabiro bauré cūāc̄ōr̄ē pesayucoyiro. ⁴ Niipetirama Espiritu Santo niin̄ec̄ḡū jeayiḡu. Cūū dutir̄em̄ena āp̄erā basoc̄āye wedeserere mas̄ir̄ipac̄ara, wedesen̄c̄āyira. ⁵ Teeb̄urecorire Jerusal̄en̄p̄ure pāu judíoa ap̄eyé dita mac̄ar̄p̄u niyira. Cūā Cōāmac̄r̄ē quon̄iremena padeorá niyira. ⁶ Cūā tee b̄us̄uri t̄orá, toopú neāwayira. Deero j̄im̄as̄ir̄iyira, cūā p̄top̄u jeara. Cūā basoc̄āc̄ōr̄ō cūāye wedeserem̄ena Jesús buer̄are wedeseri t̄oyira. ⁷ T̄ōman̄ij̄ōārā, cāmerí j̄iyira: —Niipetira āniā wedesera ¿Galilea mac̄arā mee niim̄i? ⁸ ¿Deero tiirā mar̄iyere āñurō wedeseri t̄oi? ⁹ Marí aperó mac̄arā niā. Partia mac̄arā, Media mac̄arā, Elam mac̄arā, Mesopotamia mac̄arā, Judea mac̄arā, Capadocia mac̄arā, Ponto mac̄arā, Asia mac̄arā niā marí. ¹⁰ Frigia mac̄arā, Panfilia mac̄arā, Egipto mac̄arā, Cirene p̄to mac̄arā niā marí. Cirene Libia ditap̄u niā. S̄iqūerā Roma atirā niíya. ¹¹ Cūā s̄iqūerā judíoa niíya. Āp̄erā judíoa niih̄erā Cōāmac̄r̄ē padeoóya. Āp̄erā Creta mac̄arā, Arabia mac̄arā niíya. Marí niipetira mar̄iye wedeserem̄ena t̄orá tiia Cōāmac̄ū āñurē tiirere, j̄iyira. ¹² Niipetira t̄ōman̄ij̄ōāyira. —¿Ate deero j̄id̄uḡaro t̄ií? j̄i cāmerí s̄āñáyira. ¹³ S̄iqūerā cūārē buij̄ayira. —Āniā cūmurā tiíya, j̄iyira.

Pedro basoc̄are wederigue

¹⁴ Cūā teero j̄irí t̄oḡú, Pedro āp̄erā once Jesús beserirama w̄m̄m̄nc̄ā, bayiró b̄us̄ur̄ōm̄ena wedeyiḡu: —Yāa wedera, niipetira Jerusal̄en̄ niirā, ȳm̄ j̄ir̄ere āñurō t̄oyá. ¹⁵ “Āniā cūmurā tiíya” j̄i wācūmiā m̄ūā. Cūmurā mee tiíya. Mec̄t̄igā ñamisāñurōgā nueve niā. ¹⁶ M̄ūā mec̄t̄igā t̄orere too s̄ḡuerop̄u profeta Joel jóariḡu niwí: ¹⁷ Atib̄ureco petiádari s̄ḡuero, Espiritu Santore niipetirare ticodiocoḡuda, j̄iriḡu niwí Cōāmac̄ū. Espiritu Santore ticodiocori, m̄ūā p̄ōna ūm̄ūā, numiā ȳm̄ wededutirere wedeadacua. B̄toáre, mamarārē cūā quē̄r̄ōp̄u ēñoḡúdacu too sírop̄u wáadarere. ¹⁸ Ȳm̄re padecoterare Espiritu Santore ticodiocoḡudacu. Cūāc̄ā ȳm̄ wededutirere wedeadacua.

¹⁹ Ūm̄ūāsep̄ure merēā bauré tiiḡudacu. Atiditap̄ure díi, pecame, ōme ȳm̄ tiieñore niādacu. ²⁰ Muip̄ū b̄ureco mac̄ū nañt̄ij̄ōāḡūdaqui. Muip̄ū ñami mac̄ū díi tiiróbiro s̄ōāḡū wáaḡūdaqui. Marí Ōp̄ū jeadari b̄ureco s̄ḡuero teero wáaadacu. Quon̄iri b̄ureco niādacu. B̄uri niirí b̄ureco mee niādacu. ²¹ S̄ic̄ū: “Ȳm̄ Ōp̄ū, ȳm̄re netōnéñā” j̄i s̄āiḡūno netōnénoḡūdaqui, †j̄i jóariḡu niwí Joel, j̄i wedeyiḡu Pedro—. ²² Yāa wedera, ȳm̄ j̄ir̄ere āñurō t̄oyá, j̄iyiḡu s̄ūcā—. Jesús Nazaret mac̄ā mac̄r̄ē m̄ūā iñaj̄iyu. Cōāmac̄ū cūūmena pee āñurē tiiriḡu niwí. Bayiró tutuarem̄ena tiieñore tiiriḡu niwí cūūmena. Teeré m̄ūā āñurō mas̄iā. ²³ M̄ūā cūūr̄ena curusap̄u s̄iādutira, ñañar̄ap̄ure ticow̄u. Cōāmac̄ū tiator̄u “teero wáaadacu” j̄ir̄iobirora wáaw̄u. ²⁴ Cōāmac̄ū Jesuré diariḡup̄ure mas̄ōriḡu niwí. Cūū diadoariḡu niwí. Mas̄āḡūdu niiḡū tiiyiḡu. ²⁵ Tiator̄u David jóas̄ḡueriḡu niwí Cristo Cōāmac̄ūmena wedesadarere: Ȳm̄ ȳm̄ Ōp̄ur̄ē ȳm̄ díamac̄ūp̄u iñarucujāw̄ū. Cūū ȳm̄ díamac̄ūpe niirí, cuiria. ²⁶⁻²⁷ Teero tiiḡú, ȳm̄ bayiró ūseniḡū wedesea. Yāa ūserom̄ena bayiró ūseniḡū basaa. Yāa yeerip̄ūnarē diarira iñanor̄ōp̄u m̄m̄ cūūdoaricu. Ȳm̄re “bóarij̄āārō” j̄iiḡudacu m̄m̄, ȳm̄re maiḡú. Teero tiiḡú, ȳm̄ āñurō cuire maniró niij̄āḡūdacu, m̄m̄r̄ē yueḡu. ²⁸ Ȳm̄re catiré petih̄ere b̄uan̄c̄ārí tiw̄ú. M̄m̄r̄ē iñaḡū, ūseniremena niiḡūdacu, †j̄i jóariḡu niwí David. ²⁹ Yāa wedera, āñurō t̄oj̄iñā m̄ena marí ñec̄ū Daviyé maqūer̄ē. Cūū diaj̄ōāyiḡu. Cūū diari, cūūr̄ē yaarira niwā. Cūū diari yaarí cope mas̄cope marí p̄top̄ura niā m̄ena. ³⁰ David catiḡu, profeta niiriḡu niwí. Cōāmac̄ū too sírop̄u tiādarere mas̄ij̄iḡū, wederiḡu niwí: “M̄m̄ p̄r̄āmi niin̄m̄seḡep̄u m̄m̄ dutiobirora atiditarē Ōp̄ū niiḡūdaqui”, †j̄iriḡu niwí Cōāmac̄ū quon̄iremena. ³¹ Teero tiiḡú, David Cōāmac̄ū beseriḡu diariḡup̄ure mas̄ōriḡuere iñaḡū tiiróbiro jóariḡu niwí: “M̄m̄ ȳm̄re diarira iñanor̄ōp̄u cōādoaricu. Yāa ōp̄ū bóaricu”. ³² Jesuré wáadarere jóariḡu niwí. Cōāmac̄ū cūūr̄ena mas̄ōriḡu niwí. Teeré ūsā niipetira iñaw̄ū. ³³ Cōāmac̄ū cūūr̄ē ūm̄ūāsep̄u néem̄āriḡu niwí, cūū díamac̄ūpe duiaro j̄iiḡū. Cūū Pac̄u tiator̄u j̄ir̄iobirora cūūr̄ē Espiritu Santore ticoyiḡu. Cūūpe ūsārē ticonet̄ōnecoariḡu niāwí. Teerā niā m̄ūā iñāārigue, m̄ūā t̄oárigue. ³⁴ Davipé cūūya ōp̄ūm̄ena ūm̄ūāsep̄ure m̄āwaririḡu niwí. M̄āwaripac̄u, ateré jóariḡu niwí: Cōāmac̄ū j̄iwí ȳm̄ Ōp̄ur̄ē: “Yāa wāmo díamac̄ūniñape duiya, ³⁵ t̄ee m̄m̄r̄ē iñatutirare m̄m̄ dutiriguere ȳm̄ āñurō ȳm̄ri tiirip̄u”, †j̄i jóariḡu niwí. ³⁶ Teero tiirā, judíoa niipetira t̄omas̄iārō. M̄ūā Jesuré curusap̄u páabiatu s̄iādutipacari, Cōāmac̄ū cūūr̄ena marí Ōp̄ū wáari tiiriḡu niwí. Cōāmac̄ū cūūr̄ē ticodio-

† Joel 2.28-32. †† Salmo 16.8-11. ‡ Salmo 132.11-12. †† Salmo 110.1.

corigɯ niuwĩ, marĩrē netōnéārō jĩgũ, jĩ wedeyigɯ Pedro.

³⁷ Cũũ teero jĩrĩ t̄orá, bayiró wácūpati, sãĩñáyira: —Ūsāya wedera, ¿Ūsā deero tiádari? jĩyira Pedrorē, āpērǎ Jesús beserirare.

³⁸ Pedro cǔārē ȳuyigɯ: —Wácūpati, wasoyá múǎ ñañarē tiiré. Jesucristore padeó, wāmeōtidutiya. Múǎ teero tiirí, múǎ ñañarē tiiré Cōāmacũ acabógudaqui. Espíritu Santo múǎp̄re niigũ jeari tiigũdaqui. ³⁹ Cōāmacũ marĩ Ōp̄ũ tíatorɯ jĩrirobirora múārē, múǎ pōna niin̄n̄userare, yoaro macārācārē, niipetira cǔũ beserāre Espíritu Santore ticogũdaqui, jĩyigɯ Pedro.

⁴⁰ Cũũ tee dícx wederiyigɯ. Cǔārē wácūtutuare tico, ãñurō quioníremena wedenemoyigɯ:

—Atibúreco macārǎ ñañarē tiiré dutijōǎña. Cōāmacũ netōnérepere ñeeña, jĩyigɯ.

⁴¹ Pedro wedeariguere padeorǎ wāmeōtinoyira. Tiib̄recora Jesurē padeorǎmena tres mil watoa basocǎ niinemoyira.

⁴² Cũũ Jesús beserira bueré t̄orucúyira. Niipetira Jesurē padeorǎ cāmerí wépeo nijǎyira. S̄oyá, Cōāmacũrē sãĩ tiirucúyira.

Jesuré padeorǎ sicato tiin̄cǎrigue

⁴³ Jesús beserira diarec̄tirare netōné, apeyé pee Cōāmacũ s̄ic̄rǎ tiimasírere tiieñoyira. Cũũ tiiré ññarǎ, basocǎ niipetira cuirucuyira. ⁴⁴ Jesuré padeorǎ sicapōna macārǎ tiiróbiro niyira. Cũũ c̄oré cāmerí batorucuyira. ⁴⁵ Peedita c̄orǎ, apeyenó pee c̄orǎ teeré dúayira. Cũũ dúa wapatáriguere apeyenó c̄ohérare batoyira. ⁴⁶ Búrecoricōrō niipetira súbusera neǎyira Cōāmacũwiirɯ. Cũũye wiseripɯ ɯseniremena cāmerí s̄oyárucuyira. ⁴⁷ Cōāmacũrē ɯsenire ticorucujǎyira. Āpērǎcǎ cǔārē ãñurō ñña padeoyira. Búrecoricōrō Cōāmacũ padeorǎ tiyigɯ cǔũrē padeohérare. Jō̄p̄emena Jesuré paɯ padeomǎñcǎyira.

Pedro, Juan wáamasĩh̄gũrē wáari tiirigue

3 Sicab̄reco coeritó siro tres niirĩ, Pedro, Juan Cōāmacũwiirɯ wáara tiyira. Tiiwiir̄p̄re búrecoricōrō tii horare Cōāmacũrē basocǎ súbuseyira. ² Toop̄ s̄ic̄ basocǎ wáamasĩh̄gũ duiyigɯ. Sicato bauágɯp̄ra posarigɯ niyigɯ. Búrecoricōrō Cōāmacũwii sope sãāwaro cǔũrē néewa d̄poyira. Tiisope wāmec̄tia Āñurí Sope. Too sãāwarare niyeru sãĩduiyigɯ. ³ Pedro, Juan sãāwadara tiirí ññagũ, cǔārē niyeru sãiyigɯ. ⁴ P̄uarǎp̄ra cǔũrē ññayira. Pedrop̄e: —Ūsārē ññaña, jĩyigɯ.

⁵ Cũũ cǔārē bayiró ññayigɯ. “Ȳɯre niyeru, apeyenó ticoadara tiicúa”, jĩ wácūmiyigɯ. ⁶ Pedro cǔũrē jĩyigɯ: —Niyeru c̄oria ȳɯ. Teeré c̄oripacɯ, m̄ɯrē tiirugũda. Jesucristo Nazaret macǎ macũ tutuaremena m̄ɯrē jĩā: W̄m̄n̄cǎ, wáaya.

⁷ Tee jĩgũrǎ, cǔũ duigũre diamac̄ macǎ wāmorē ñee, wéem̄̄coyigɯ. Cũũ wéem̄̄corira, máata cǔũye d̄pori, cǔũ ãñayepa tutuajōǎyiro. ⁸ Bupuc̄túa,

w̄m̄n̄cǎ, wáan̄cǎyigɯ. Wáagɯra, bupuwá, Cōāmacũwiirɯ cǔāmena sãāwayigɯ. ɯsenire ticoyigɯ Cōāmacũrē. ⁹⁻¹⁰ Niipetira Cōāmacũwiirɯ niirǎ cǔũrē ññamas̄yira.

—Īni jō̄ bupuwágɯ, Cōāmacũrē ɯsenire ticogú Āñurí Soperɯ niyeru sãĩduiarigɯra niirǎ, jĩyira. Cǔũrē wáarere ññamanijōǎyira.

Pórtico de Salomónɯ Pedro basocáre wederigue

¹¹ Wáamasĩh̄gũ niirigɯ cǔārē duuriyigɯ. Basocǎ cǔũrē ññamanijōǎ, Pedro, Juan p̄topɯ c̄t̄s̄j̄eyaira. Too cǔā neārō biayá manirí tatia niā. Tiitatia wāmec̄tia Pórtico de Salomón.

¹² Cũũ c̄t̄s̄j̄eari ññagũ, Pedro cǔārē jĩyigɯ: —Yáa wedera, ¿deero tiirǎ múǎ nocōrōca ññamani-jōǎi? ¿Deero tiirǎ múǎ ɯsārē bayiró ññai? Múǎ ɯsārē “ññā basocǎ ãñurǎ niirǎ, cǔā tutuaremena wáari ti-iya” jĩ wácūā. ¹³ Marĩ ñec̄s̄m̄ñā Abraham, Isaac, Jacob, āpērǎ marĩ ñec̄s̄m̄ñā Ōp̄ũ niirigɯ niirĩ Cōāmacũ. Cũũrǎ “Jesús ɯp̄t̄i macũ niirĩ; ãñunirĩ” jĩ, ãñorígɯ niirĩ. Jesuré múārē dutiráp̄re ticowɯ. Pilato ññacoro múǎ cǔũrē booríwɯ. Cũũ “ññirē wionécogũda tiia” jĩpacari, múǎ “wionécoriḡñña” jĩw̄. ¹⁴ Jesús ñañarē manigũ, ãñurē tiigũre múǎ booríwɯ. Basocǎ s̄iāgũp̄re wionécodutiwɯ Pilatore. ¹⁵ Jesús marĩrē catiré ticogũp̄re s̄iā-dutiwɯ. Cōāmacũ cǔũrē diarigũp̄re masōrigɯ niirĩ. Ūsā teeré ññaw̄. ¹⁶ Jesús cǔũ tutuaremena ãni múǎ ññamas̄gũrē wáari tiirigɯ niirĩ. Jesús ɯsā cǔũrē padeorǎ ññagũ, múǎ ññacoro ãñirē ãñurō netōnéarigɯ niirĩ.

¹⁷ Yáa wedera, múǎ “Cōāmacũ macũ niirĩ” jĩ mas̄ri-jirǎ, cǔũrē s̄iāduitiwɯ. Marĩrē dutirácǎ teerora tiirǎ.

¹⁸ Cōāmacũpe Cristo cǔũ beserigɯ ñañarō netōádarere wedetoarigɯ niirĩ. Niipetira profetas teeré jóarira niirĩ. Múǎ cǔũrē ññarō tiiriguemena teeré wáari tiirigɯ niirĩ. ¹⁹ Múǎ ñañarē tiiré wácūpati, wasoyá. Cōāmacũ booróbirora tiyá. Teero tiirí, Cōāmacũ múǎ ñañarē tiiré acabó, ãñurō niirec̄tiri tiigũdaqui. ²⁰ Jesucārē ticodiocogũdaqui s̄ic̄. Cũũ Cōāmacũ beserigɯ Cristo niirĩ. ²¹ Mec̄t̄igǎ cǔũrē ɯm̄ás̄ep̄ p̄t̄uáro booa, t̄ee Cōāmacũ niipetirere wasoripɯ. Teeré Cōāmacũ cǔũyara profetas ãñurǎmena wedes̄guerigɯ niirĩ. ²² Moisés biiro jóarigɯ niirĩ: “Too síropɯ marĩ Ōp̄ũ Cōāmacũ profetare ticocogũdaqui. Ȳɯ tiiróbiro tiigũdaqui. Cũũ mar̄ya wedegɯ niigũdaqui. Niipetire cǔũ wederé t̄op̄et̄j̄ñña múǎ. ²³ Āpērǎ cǔũ dutiré tidugáherano judíoamena niinemorica; s̄iāj̄ñoā-dacua”, j̄j̄ jóarigɯ niirĩ Moisés.

²⁴ Samuel, āpērǎ profetas mec̄t̄igǎ wáarere jóas̄guerira niirĩ. ²⁵ Cōāmacũ cǔũyara profetamena múārē wederigɯ niirĩ. Cōāmacũ múǎ pac̄s̄m̄ñārē, teero biiri múārē cǔũ netōnére quetire ticowi. Tee quetire ticogɯ, Abrahamrē ateré j̄j̄rigɯ niirĩ: “M̄ɯ p̄r̄ami niin̄n̄seḡmena niipetira atiditá macārārē ãñurō tiigũda”, j̄j̄rigɯ niirĩ. ²⁶ Cōāmacũ cǔũ macũ diarigũp̄re masō, marĩrē ticocos̄guerigɯ niirĩ. Teeména marĩrē

† Deuteronomio 18.15-19; 34.10.

añurõ tiirigµ niwĩ. Marĩ ñañaré tiirére duudutirigµ niwĩ, jĩiyigµ Pedro.

Pedro, Juan judíoare dutirá p̄topµ wáarigµ

4 Pedro, Juan basocáre wedera tiirí, paiá, ãpĩ Cõã-mac̄wii coterí basocare dutiḡ, ãp̄erã saduceo basoca jeayira. ² Pedro, Juanména jĩiyigµ:

—Cõãmac̄ũ Jesuré diarigµp̄re masõrigµ niwĩ. Teero tiirá, marĩcã díari siro, masããdacu, jĩiyigµ.

Saduceo basoca, c̄ãmena jeaarira tee buerére t̄orá, bayiró cúayira. ³ Cúa, Pedro, Juanré ñeewayira. Muĩpũ sãaritorµ niirĩ ññarã, c̄ãrẽ ñeewa, peresu sõnecoyira. ⁴ Cõãmac̄wiiµ c̄ã bueariguere t̄oárira p̄µ Jesuré padeon̄c̄ãyira. Jesuré padeoramena niirã, ãm̄ãá dícure bapaqueori, cinco mil niyira.

⁵ Apebúrecope judíoare dutirá, ãp̄erã b̄toá dutirá, teero biiri Moisés jóarigµ buerá tiimacã Jerusalénp̄ neãyira. ⁶ C̄ãmena ãp̄erã neãyira: Anás (c̄ũ pairaré dutiḡ niyigµ), Caifás, Juan, Alejandro, ãp̄erã pairaré dutiráya wedera. ⁷ Neãtoa, Pedro, Juanré c̄ã p̄topµ néeatidutiyira. C̄ã p̄to jeari: —¿Noã dutirémēna teeré tiarĩ múã? jĩ sãĩñãyira.

⁸ Pedro, Espiritu Santo c̄ũmēna niirĩ, c̄ãrẽ ȳuyigµ: —Ûsãrẽ dutirá, teero biiri b̄toá dutirá, ⁹ múã mec̄ũã ãsãrẽ sãĩñãá, ãsã añurõ tiarigµ maquẽrẽ masĩd̄ḡara. Múã “¿ñeenómēna c̄ũrẽ wáamasĩhẽḡũ niim-iãrigµre netõnéãrĩ?” jĩ sãĩñãrã tiicú. ¹⁰ Múã sãĩñããriguere ȳuyigµda, múã niipetira, teero biiri niipetira Israelya p̄õna macãrã masĩãrõ jĩiḡũ. Jesucristo Nazaret macã mac̄ũ múã curusapµ páabiatudutirigµ tutuaremena ãni múã ññacoropµ niiḡrẽ netõnéãw̄ũ. Cõãmac̄ũ c̄ũrẽ diarigµp̄re masõrigµ niwĩ. ¹¹ Jesús ãtãqui múã cõãriqui tiiróbiro niĩ. Profeta tiiqui maquẽrẽ jóarigµ niwĩ: “Wii weerira ãtãquire booríyira. C̄ã booripacari, tiiquira µp̄tĩ mac̄qui p̄t̄ãw̄µ tiwiip̄rẽ”, jĩ jóarigµ niwĩ. ¹² ãp̄erãp̄júa netõnémasĩricua. C̄ũ s̄ic̄rã petihérimepµ wáaborirare netõnémasĩ, jĩiyigµ Pedro.

¹³ Dutirá c̄ã cuiro maniró wederi ññarã, t̄o-manij̄õãyira. C̄ã basiro cãmerĩ wedeseyira:

—Íniã búri niirã, buerira mee niĩya. Marĩ c̄ãrẽ ññamasĩã; Jesumēna wáanetõrira niĩya, jĩiyira.

¹⁴ Pedro, Juan netõnéãrigµ c̄ãmena nuc̄rĩ ññarã, deero jĩnemomasĩriyira. ¹⁵ C̄ãrẽ witiwadutiyira ména. C̄ã sesaro cãmerĩ wedeseyira:

¹⁶ —¿Deero tiádari marĩ ññarẽ? Niipetira ãno Jerusalén macãrã c̄ã tiẽñoãriguere ññapetijããrira ni-iãwã. Teero tiirá, marĩ “tiiríawã” jĩmasĩricu. ¹⁷ Basocá aperó macãrãp̄µ teeré t̄onemórĩ tiirijããda. “Múã Jesuyére wedenemorĩ, múã ññarõ tiinóãdacu” jĩico c̄ãrẽ, jĩiyira.

¹⁸ Wedesetõa, c̄ãrẽ sããatidutiyira sũcã. C̄ã, c̄ã p̄topµ jeari, jĩiyira:

—¿Ññurõ t̄oyá múã! Jesuyére péerogã wedenemori-jãña; buenemori-jãña sãa, jĩimiyira.

¹⁹ Pedro, Juan ȳuyira:

—¿Cõãmac̄ũ ññacorore ãsã múã dutirére o c̄ũ dutiréperē tiirí booi? Múã basiro beseya. ²⁰ Ûsã ññariguere, ãsã t̄origuere wederipacara, niimasĩriga, jĩiyira.

²¹ Dutirápe bayiró tutuaremena dutinemoyira, c̄ãrẽ cuiaro jĩrã. Basocá c̄ũrẽ wáariguere ññarã, Cõãmac̄ũrẽ ãsenire ticoyira. Teero tiirá, c̄ãrẽ ññarõ ti-imasĩri, wionécojãyira. ²² C̄ã netõnéãrigµ cuarenta c̄-marĩ nemorõ c̄oyigµ.

Jesuré padeorã Cõãmac̄ũrẽ tiápure sãĩrigµ

²³ C̄ãrẽ wionécoari siro, Jesuré padeorã niirõp̄µ wáayira. Paiaré dutirá, ãp̄erã b̄toá dutirá jĩãriguere wedeyira. ²⁴ C̄ã wederi t̄orá, s̄ic̄rõmēna Cõãmac̄ũrẽ jĩiyira:

—Ûsã Õp̄ũ, m̄µ ãm̄ãse, atiyepá, día pairímaa, niipetire atibúreco niirére tiirigµ niã. ²⁵ Tíatorµ Espiritu Santo wãc̄urẽ t̄icorémēna m̄µ ãsã ñec̄ũ Daviré wededutirigµ niw̄ũ. David m̄µ wededutiriguere biiro jóarigµ niwĩ:

Judíoa niihẽrã Cõãmac̄ũmēna cúara ññarã wáajãya. Judíoa-peja “marĩ biiro tiáda Cõãmac̄ũrẽ” jĩãmajãya.

²⁶ Atibúreco macãrã õp̄arã neããya, Cõãmac̄ũrẽ netõn̄cã c̄ũrẽ ññarõ tiid̄ḡara.

C̄ũ beserigµc̄ãrẽ teerora ññarõ tiid̄ḡaya, †jĩ jóarigµ niwĩ David.

²⁷ C̄ũ jóariborira wáawµ. Atimacãp̄re Herodes, Poncio Pilato, ãp̄erã judíoa niihẽrã, judíoa-mēna neãwã. “C̄ũrẽ ññarõ tiáda” jĩrira niwã m̄µ mac̄ũ Jesús m̄µ beserigµre ññarõ tiádara. ²⁸ Tíatorµ m̄µ “teerora wáaadacu” jĩrirobirora tiirira niwã. ²⁹ Ûsã Õp̄ũ, c̄ã ãsãrẽ bayiró tutuaremena dutiawã, cuiaro jĩrã. C̄ã jĩãriguere wãc̄ũña. Ûsã m̄µrẽ padecotera niã. Ûsãrẽ m̄µye quetire cuire manirémēna wederi ti-iyá. ³⁰ M̄µ tutuaremena diarec̄tirare netõnéña. M̄µ s̄ic̄rã Jesús m̄µ mac̄ũ c̄ũ tutuaremena tiẽñodutiya, jĩiyira.

³¹ C̄ã tee jĩãri siro, c̄ã niiró cãmeñayiro. Espiritu Santo c̄ãp̄re niyigµ. Teero tiirá, Cõãmac̄ũye quetire cuiro maniró wedeyira.

Jesuré padeorã c̄ã c̄orére cãmerĩ batorigµ

³²⁻³³ Jesús c̄ũyere wededutigµ beserira bayiró tutuaremena basocáre wedeyira: “Marĩ Õp̄ũ Jesús diari siro, masãrigµ niwĩ. C̄ũ masãri siro, c̄ũrẽ ññaw̄ũ”, jĩiyira. Niipetira Jesuré padeorã s̄ic̄r̄ĩbiro wãc̄urẽ c̄oyira. C̄ã c̄orére “yé dícµ niã” jĩriyira. Teero tiirá, c̄ã c̄orére cãmerĩ batoyira. Cõãmac̄ũ c̄ãrẽ bayiró ti-iápuyigµ. ³⁴⁻³⁵ Wiserĩ, dita c̄orã dúayira. C̄ã dúa wap-atãariguere Jesús beserirare ticoyira. Jesús beserirape c̄ã ticoariguere c̄ã menamacãrãrẽ apeyenó c̄o-hérare batoyira. Teero tiirá, c̄ãya p̄õna macãrã bóaneõrã maniyira.

³⁶ Teeb̄urecorire s̄ic̄ũ José wãmec̄tigµ niyigµ. Chipre n̄c̄rõ mac̄ũ, Leviyá p̄õna mac̄ũ niyigµ. Jesús beserirape c̄ũrẽ Bernabé jĩiyira. Bernabé griegoayemēna

† Salmo 118.22.

†† Salmo 2.1-2.

“añurō wācūtutuari tiigú” jīrō tiicú. ³⁷ Sicadita cūye oteré ditare dúayigū. Cū dúa wapatáariguere Jesús beserirare ticopetijāyigū.

Ananías, Safira jīditorigue

5 Āpī Ananías wāmecūtigū, cū nūmo Safiramena sicadita dúayira. ² Ananías cū dúa wapatáariguere néeduo, dūsarére ticoyigū Jesús beserirare. Cū nūmoména “biro tiáda” jītoayigū.

³ Pedro cūrē jīyigū:

—Ananías, ¿deero tiigú mū Satanárē yūarí? Mū Espiritu Santore jīditoayu, mū dúa wapatáariguere néeduo. ⁴ Tiidita mū dúaadari sūguero, mūya dita niwū. Tee mū dúare wapa mūye niyeru niājīyu. ¿Deero tiigú “jīditogūda” jī wācūārī mū? Mū basocá dícare jīditogū mee tiia; Cōāmacūcārē jīditogū tiia.

⁵ Teeré tūogúra, Ananías ñaacūmu, diajōāyigū. Āpērā tee quetire tūorá, cuipetijōāyira. ⁶ Cū diari, mamarā tiiwipū sāāwa, suti caserimena cōma, néewayira, cūrē yaará wāara.

⁷ Itiá hora siro Safira cū nūmo niimiārigo sājēyigo. Teero wāaariguere masīryigo. ⁸ Pedro coore sājīyigū:

—Wedeya yūre. ¿Mūāya dita dúara, nocōrōrā niyeru wapatáarī? jīyigū.

—Nocōrōrā wapatāawū ūsā, jīyigo.

⁹ Pedro coore jīyigū:

—¿Deero tiirá mūā sīcārībíro wācūrémēna “marī Ōpū Espiritu marīrē ñañarō tiirīqui” jī wācūmiārī? Mecūtīgārā mū manū niimiārīgure yaará jeaarira pūtajeara tiiya. Mūcārē teerora yaaáadara néewaada, jīyigū.

¹⁰ Cū teero jīrīrā, máata coocā Pedro pūto ñaacūmu, diajōāyigo. Coo manū niimiārīgure yaará jeaarira diaarigopure bñajeáyira. Cūārā coore néewa, yaará wāayira coo manūgū pūtopura. ¹¹ Niipetira Jesurē padeorá, āpērā niipetira tee quetire tūorá, bayiró cuiyira.

Pedrocā Cōāmacū sīcūrā tiimasíremēna tiēñorigue

¹² Teebñarecorire Jesús beserirare Cōāmacū cū sīcūrā tiimasíremēna pee tiēñorī tiiyigū basocá watoapure. Niipetira Jesurē padeorá Pórtico de Salomón tatiapū sīcārōmēna neāyira. ¹³ Āpērā cūāmenā bapacūti, cui niyira. Cūārē bapacūti, cuipacara, Jesurē padeorāre añurō wācūyira. ¹⁴ Ūmūā, numiā pañ Jesurē padeomūāñcāyira. ¹⁵ Diarecūtirare maa wesapū néewa, cōārē caseri sotoapū cūyira. “Pedro netōwāgū, cū wātīcōātucoro cū sotoa netōwārī, cū diarē netōādacu”, jī wācūyira. ¹⁶ Jerusalén wesa niiré macārī macārācā diarecūtirare néewayira. Wātī ñañarō tinórācārē néewayira. Niipetira netōnénoyira.

Pedro, Juan peresuwiipū duarira witorigue

¹⁷ Cū teero tiirī tūorá, paiaré dutigú, niipetira cū menamacārā saduceo basoca iñatutiyira cūārē.

¹⁸ Teero tiirā, Jesús beserirare ñee, néewa, peresuwiipū

sōnecomiyira. ¹⁹ Tiiñamirā ángele peresuwi sopepāmarē páō, cūārē néewitiatiyigū.

²⁰ —Cōāmacūwiipū basocāre wedera wāaya, jīyigū—. “Jesurē padeorāre Cōāmacū añurō niirecūtiri tiigúdaqui”, jī wedeya, jīyigū ángele.

²¹ Cū jīñariborora bóemāatiri, Cōāmacūwiipū sāāwa, bueyira.

Tiibñarecora paiaré dutigú, cū menamacārāmena, judíoare dutirá, teero biiri būtoá dutirāre neādutiyira. Cūā neāpetiari siro, peresuwiipū niirārē néeatidutimiyira. ²² Cōāmacūwii coterí basoca peresuwiipū jeara, cūārē bñariyira. Cūā manirī iñarā, wedera wāayira. ²³ Toopū jea, cūārē wedeyira:

—Peresuwi añurō biaári wii niimiāwū. Tiisope coterí basocācā añurō cotemiāwā. Tiisopere páō iñarī, sīcūno maniāwī, jīyira.

²⁴ Cūā teeré tūorá, Cōāmacūwii coterí basocare dutigú, paiaré dutirá dee tii masīryira.

—¿Deero yapacūtīadari ate? jīyira.

²⁵ Cūā wācūrā tiirī, sīcū jea, wedeyigū:

—Tūoyā ména. Mūā peresuwiipū sōnecomīārira Cōāmacūwiipū basocāre buera tiāwā, jīyigū.

²⁶ Cū wederi tūorá, Cōāmacūwii coterí basoca cūārē dutigūmenā cūārē ñeerā wāayira. “Basocā cūārē maīrā marīrē ūtāperimēna déebocua” jīrā, cūārē néewara, ñañarō tiiriyira. ²⁷ Cūārē judíoare dutirá decopū néejeari, paiaré dutigú cūārē jīyigū:

²⁸ —Ūsā mūārē “cūye maquērē buenemoriyāña” jīmiāwū. Ūsā mūārē buedutiripacari, niipetiro āno Jerusalénpure mūā bueré sesajōātoaa. Mūā buerémēna ūsāpere “cūā cūrē sīārī tiwā” jīrī tiidugára tiia, jīyigū paiaré dutigú.

²⁹ Pedro, āpērā Jesús beseriramēna cūrē yūyigū:

—Basocā dutirē Cōāmacū dutirē niihērī, Cōāmacū dutirépere tiiró booa. ³⁰ Cōāmacū marī ñecūsmūā Ōpū Jesurē diarigupure masōrigū niwī. Jesús niī mūā curusapū páabiatu diari tiirigū. ³¹ Cūrēna masōtoa, ūmūāsepū néemūā, cūyā wāmo diamacūniñape dūpoyigū. Marīrē netōnérigū, marī Ōpū niārō jīgū, teero tiirigū niwī. Marī judíoā ñañarē tiirére wācūpati, wasorī, marīrē acabógūdaqui. ³² Ūsā Jesús tiiriguere iñarira niijīrā, teeré wedea. Espiritu Santocā iñarigū niwī. Cōāmacū cū dutirē tiirāre Espiritu Santore ticoqui, jīyigū Pedro.

Gamaliel wederigue

³³ Cū tee jīrī tūorá, bayiró peti cúayira. Cūārē sīādugāmiyira. ³⁴ Cūā cúari iñā, Gamaliel judíoare dutirá menamacū wūmñncā: —Āniārē sñowitiwaya ména, jīyigū.

Gamaliel fariseo basocū, Moisés jóarigue buegū niyigū. Basocā “añuni” jī padeogū niyigū. ³⁵ Cūā sñowitiwari siro, toopū niirārē jīyigū:

—Yāa wedera, añurō wācūñā mūā cūārē tiidugārere. ³⁶ Tíatopure sīcū Teudas wāmecūtigū “yū dutigú niā” jī wācūmiyigū. Cuatrocientos basocā cū buerere pñnyira. Too siro cūrē āpērā sīājāyira. Cūrē sīārī siro, cūrē yūmiārira cūā booró wāabatejōāyira.

Nocōrōrā cūū buemiārigue petijōāyiro. ³⁷ Too síro basocāre cūā bapaqueore bñrecori niirí, āpī Judas Galilea macū niyigū. Паη basocá cūūrē nēnēří ti-imiyigū. Too síro cūūcārē sīājāyira. Cūūrē sīāāri siro, cūūrē yūmīārīracā cūā booró wāabatejōāyira. ³⁸ Teero tiigú, múārē wedea. Cūārē teero īñajāña. Basocá dutirēmena cūā bueri, petijōāadacu. ³⁹ Cōāmacū dutirēmena cūā bueri docare, múā sīcārībīricu. Múā cūārē cāmotāra, Cōāmacūrē netōnucārā tiibócu, jīyigū Gamaliel.

⁴⁰ Cūūrē “jáu” jīyira.

Jesús beserirare sñocó, tāna, “Jesuyé quetire wedenemorijāña” jī, cūārē wionécojāyira.

⁴¹ Cūā judíoare dutirá p̄top̄ niārira witiyira useniremena. Cāmerí wedeseyira:

—Cōāmacū maríre “āpērā cūārē ñañarō buijāpacari, Jesuyére bueduricua” jī masījīyi, jīyira.

⁴² Bñrecoricōrō Cōāmacūwiip̄, wiseripú “Jesús Cōāmacū beserigū niī” jī wederucujāyira.

Apóstoles cūārē tiápuadarare beserigue

6 Jōōpemena paη Jesurē padeonucārā tiyira. Teebñrecorire griegoaye wedesera hebreoaye wedeseramena cúayira.

—Ūsāya wedera wapewia numiārē búrecoricōrō péerogā yaaré ticorá niāwū, jīyira.

² Teero tiirá, cūā doce Jesús beserira Jesurē padeorá niipetirare wedeadera neādutiya.

—Ūsā Cōāmacūyere wededu, yaaré batori, āñuria.

³ Teero tiirá, siete ūmūā múāmena niirārē beseya. “Cūārā basocá āñuūya” jīrā, Espíritu Santo dutirē tirucúra, āñurō masīrā niārō. Múā beseadarare yaaré batodutiadacu. ⁴ Ūsāpe Cōāmacūrē sāī, cūūyere buerucujāadacu, jīyira.

⁵ Niipetira: —Teerora wāaaro, jīyira.

Teero tiirá, sīcū Esteban wāmecūtigūre beseyira. “Cūū āñurō Cōāmacūrē padeói; cūūmena Espíritu Santo niiqui”, jīyira. Āpērārē Felipe, Prócoro, Nicanor, Timón, Parmenas, Nicolás beseyira. Nicolás Antioquía macū judíoay niiripac̄, cūā tiiróbiro Cōāmacūrē padeogú wāayigū. ⁶ Cūārē besetoa, Jesús beserira p̄to néewayira. Cūā néejeari, Cōāmacūrē sāībosáyira. Cūā besearirare ñaapeóyira, Cōāmacū múārē tiápuaro jīrā.

⁷ Too síro Cōāmacūyere paη basocá masīpetijōārā tiyira. Jerusalén macārā paη Jesurē padeorá niinucāyira. Paicá paη Jesuyére tiinucāyira.

Estebanrē ñee, néewarigue

⁸ Estebanrē Cōāmacū āñurō tiápuyigū. Teero tiigú, tutuaremena Cōāmacū dícu tiimasīrere basocá īñacorop̄ tiēñoyigū. ⁹ Cūū p̄to āpērā jeayira. Judíoa niyira. Cūā dutiapienori basoca niimirira niyira. Teero tiiró, cūā neārī wī “Libertado” wāmecūtiyiro. Āpērā cūā menamacārā judíoa Cirene macārā, Alejandría macārā, Cilicia dita macārā, Asia dita macārā niyira. Cūā cúaremena Estebanrē sāīñāyira. ¹⁰ Estebanpe Espíritu Santo

cūūrē āñurē masīrē ticorēmena wedeseyigū. Teero tiirá, cūā cūūmena wedese sīcārībīryira. ¹¹ Sīcārībīri, āpērārē niyeru tico, jīyira:

—Jīiditora wāaya. “Esteban Moisére dutirē cúūriguere ñañarō wedeseawī; Cōāmacūcārē ñañarō wedeseawī”, jī wedewa basocāre, jīyira.

¹² Cūā jīiditoariguere t̄orā, niipetira basocá, āpērā b̄toā dutirá, teero biiri Moisés jóarigue buerá cúayira. C̄t̄jeá, cūūrē ñee, judíoare dutirá p̄top̄ néewayira.

¹³ Jīiditoracārē néewa, wedesedutiya:

—Āni Cōāmacūwiire ñañarō jīāwī. Moisére dutirē cúūriguecārē teerora jīāwī. ¹⁴ “Jesús Nazaret macā macū Cōāmacūwiire cōāgūdaqui; Moisés maríre tidutiriguere wasojāgūdaqui” jīrī t̄oáwū, jīditoyira.

¹⁵ Teeré t̄orā, judíoare dutirá, too duirā niipetira Estebanrē bayiró īñayira. Cūūya diapóa cūā īñarí, ángelēya diapóa tiiróbiro bauyiro.

Esteban wederigue

7 Paiaré dutigú Estebanrē sāīñāyigū: —¿Diamacārā niī āniā m̄urē wedesāre? jīyigū.

² Esteban yūyigū:

—Yāa wedera, yū pac̄sūmūā, āñurō t̄oádacu múā, yū wederi. Cōāmacū āñurō asibatégū marí ñecū Abrahamrē bauayigū, Mesopotamiap̄ cūū niirí. Harán macār̄p̄ cūū niigū wāaadari s̄guero, cūūrē wedeseyigū. ³ “M̄uya ditare, m̄uya wederare cúūjā, wāagūa. M̄u wāari, m̄u niādari ditare ēñogūda”, jīyigū.

⁴ Teeré t̄ogú, Abraham caldeoaya ditap̄ niārīgu Haránp̄ niigū wāayigū. Toorú cūū pac̄ diaweo-jōāyigū. Cūū pac̄ diaweorī siro, Cōāmacū cūūrē atiditá atitó marí niirōrē atidutiya. ⁵ Cūū ānorú jeari, dita ticoriyigū ména. Ticoripac̄, “too sírop̄ m̄uye, m̄u p̄rāmerā niin̄n̄seraya dita niādacu” jīyigū. Cōāmacū teeré wederitore, Abraham p̄namaníyigū ména. ⁶ Cōāmacū cūūrē apeyé wenenemoyigū: “M̄u p̄rāmerā niin̄n̄sera āpērāyē ditap̄ niādacua ména. Dutiapenori basoca niādacua. Cuatrocientos cūmarí cūārē padeduti, ñañarō tiápeadacua. ⁷ Cūārē teero tiirí, yū tiidita macārārē ñañarō tiigūdacu. Yū teero tiārī siro, m̄u p̄rāmerā niin̄n̄sera witiadacua. Witi, atiditapú jea, yū dutirē tiādacua”, jīyigū Cōāmacū. ⁸ Cōāmacū Abrahamrē wedecūyigū: “Niipetira ūmūārē cūā cōnerígu yapa macā caseróre widecōāña. Ate yū jīrēre tiirá, múā yūmena niirēre ēñoádacu”, jīyigū Cōāmacū. Teero tiigú, Abraham cūū macū Isaare ocho búrecori cūū bauári siro, cūū cōnerígu yapa macā caseróre widecōāyigū. Isacā teerora tiyigū cūū macū Jacoré. Jacob teerora tiyigū cūū p̄na doce p̄narí pac̄sūmūā niādarare.

⁹ Jacob p̄na marí ñecūsūmūā cūā bai Joseré īñatutira, Egiptop̄ wāarare dúayira. Cōāmacūpe cūūmena niijāyigū, ¹⁰ niipetire cūūrē ñañarō netōbóarere netórí tiigūd̄. Faraón Egipto dita macārā ōp̄mena wedeseri, Cōāmacū Joseré masīrē ticoyigū. Cōāmacū Faraónrē usenirí tiyigū Joseména. Teero tiigú, Faraón

cũürē cũũ doca macũ dutigú sōnecoyigũ. Apeyeré, Faraón cũũya wii maquē paderé dutigú cũũyigũ.

¹¹ Too síro niipetiro Egiptopũre, Canaánpũcārē jhabóare wáayiro. Teero tiirá, basocá teeditapũ niirá bayiró ñañarō netōrá tiiyíra. Marí ñecũsũmũacã yaaré bũamasĩriyira. ¹² Jacob “Egiptopũ yaaré dúare niíayiro” jĩrē quetire tũogú, cũũ pōnaré, marí ñecũsũmũã niíadarare, “yaaré sãirã wáaya” jĩcoyigũ. Cũũ sicato ticocogũ tiiyigũ. ¹³ Cũã nemo jeari, José “yũũ múã bai niíã” jĩ wedeyigũ cũũ sōwũsũmũãrē. Faraóncã “cũã José sōwũsũmũã niíawã” jĩrĩ tũoyigũ. ¹⁴ José, cũũ sōwũsũmũãmena queti ticocoyigũ cũũ pacũpũre. “Marí pacũ, niipetira maríya wederamena atiaro ãnopũ”, jĩcoyigũ. Cũũya wederape “setenta y cinco” niyira. ¹⁵ Jacob “jáũ” jĩ, Egiptopũ wáajōãyigũ. Toopũ diyigũ. Cũũ pōna marí ñecũsũmũãcã toopũra diayira. ¹⁶ Jacob diarigũ õpũürē Siquempũ néewayira. Toopũ Abraham cũũ Hamor pōnaré ãtãtuti sãrĩrutipũ cũũyira.

¹⁷ Abrahamrē Cõãmacũ jĩriigue jeatiri, marí ñecũsũmũã pacũ basocáputiyira Egiptopũ. ¹⁸ Cũã toopũ niirã, ãpĩ õpũ sããyigũ. Cũũ Josenigũ tiiriguere masĩriyigũ. ¹⁹ Cũũ marí ñecũsũmũãrē jĩdito, ñañarō tiápeyigũ. Cũã pōna bauáare diaaro jĩgũ, cõãdutyigũ.

²⁰ Teebũrecorira Moisés bauáyigũ. Cũũ Cõãmacũ ñarĩ, ãñugũgã niyigũ. Cũũ pacũsũmũã ñĩrã muĩpũrã cũũya wiipũ cũürē masõmiyira. ²¹ Dee tii masĩri, cũürē cõãjãyira. Cõãari sirogã, Faraón macõ cũürē ñabũyigo. Ñabũa, néema, coo macũ tiiróbiro cũürē masõyigo. ²² Egipto macãrã ãñurõ masĩrãyere bueyira Moisére. Teero tiigú, cuiro maniró wedesegũ, õpũ tiiróbiro tiirécũtigũ niyigũ.

²³ Moisés cuarenta cũmarĩ cũogú, cũũya wedera Israelya pōna macãrãrē ñadũgagũ, cũã pũtopũ wáayigũ. ²⁴ Toopũ jeagũ, sícũrē Egipto macũ páari ñayigũ. Cũürē cãmeboságũ, Egipto macũrē páasĩjãyigũ. ²⁵ Cũũ basiropē wãcũmiyigũ: “Yũũmenarã Cõãmacũ yãa wederare dutiapenori basoca niirãrē witiri tiigũdaqui. Cũã ateré masĩcua”, jĩ wãcũmiyigũ. Cũã cũũ tiiróbiro wãcũriyira. ²⁶ Apebũreco ãpẽrã cũũya wedera pũarã cãmerĩquẽrã tiirĩ bũajeáyigũ. Cũãrē cãmerĩquẽduri tiidũgágũ, “mũã sícũya wedera niíã. ¿Deero tiirá cãmerĩ ñañarõ tii?” jĩ wedemiyigũ. ²⁷ ãpĩrē bayiró ñañarõ tiigũpe Moisére tunécojãyigũ. “Mũũ ãsãrē dutigú mee niíã; ãsãrē queti besegú mee niíã. ²⁸ ¿Mũũ ñamica Egipto macũrē sããrĩrobirora yũũre sããdũgágũ tiii sũcã?” jĩ yũũtutyigũ. ²⁹ Cũũ teero jĩrĩ tũogú, Moisés dutijõãyigũ. Madián ditapũ wáa, aperó macũpũ tiiróbiro nii, pũarã ãmũã pōnacũtiyigũ.

³⁰ Moisés tiiditapũre cuarenta cũmarĩ niyigũ. Sicabũreco basocá maniró Sinaí ãtãgũ pũtopũ wáayigũ. Toopũ yucũsati jũürĩ ñayigũ. Pecame jũürĩpōna decopũ ángele bauáyigũ. ³¹ Moisés teeré ñagũ, ñãmanijõãyigũ. “¿Deero tiiró tee wãamiito?” jĩ, pũtogãñurõ ñãquẽnogũ wáayigũ. Cũũ pũtogãpũ jeari, Cõãmacũ tiimé decopũ cũürē wedeseyigũ. ³² “Yũũ Cõãmacũ niíã. Mũũ ñecũsũmũã Abraham,

Isaac, Jacob Õpũ niíã”, jĩyigũ. Moisés ñapõpiyigũ. Cuigũ, ñãadujãyigũ. ³³ Cũürē wedesenemoyigũ: “Mũũ yũũ pũtora nucũã. Teero tiigú, mũũ sapature tuuwéya. Tuuwégũ, yũũre padeorére ñnogũdacu. ³⁴ Yãara basoca Egiptopũ niirãrē ñañarõ tiáperi ñãã. Cũã pũnisire tũoa. Cũãrē netõnégũdũ diátawũ. Teero tiigú, mũũrē Egiptopũ ticocogũda”, jĩyigũ Cõãmacũ.

³⁵ Moisére boorĩrira too sũgueropũ jĩyira: “Mũũ ãsãrē dutigú mee niíã; ãsãrē queti besegú mee niíã”. Cũã tee jĩpacari, Cõãmacũpe Moisére cũãrē dutigũdũ, netõnégũdũ sōnecoyigũ sãa. Cõãmacũ ángelere jũürĩsatipũ teeré wederi tiiyigũ. ³⁶ Moiséra cũãrē néewitiwayigũ. Cũürã Cõãmacũ sícũrã tiimasĩrere tiieñoyigũ Egiptopũre. Día Sõãrímaa pairĩmaapũcãrē teerora tiieñoyigũ. Cuarenta cũmarĩ basocá manirópũ cũã wãari, teerora tiieñorucujãyigũ. ³⁷ Cũürã Israelya pōna macãrãrē wederigũ niwĩ: “Too síropũ Cõãmacũ profetare ticocogũdaqui. Cũũ maríya wedegũ niigũdaqui. Yũũ tiiróbiro tiigũdaqui”, jĩ jõarigũ niwĩ Moisés. ³⁸ Moisés basocá manirópũ marí ñecũsũmũã neãrĩ, cũãmena niyigũ. Sinaí ãtãgũpũ ángele cũürē wedeseyigũ. Moisés Cõãmacũ dutiré petihérere ñeeyigũ, marĩrē ticogũdũ.

³⁹ Cũürē marí ñecũsũmũã tũodũgáryira. Cũürē boohéra, Egiptopũ cãmecõpũtũadũgamiyira. ⁴⁰ Teero tiirá, Aarónrē jĩyira: “Jõõ niíarigũ marĩrē Egiptopũ néeatirigũ cũũ bauhéro yoajõãã. ¿Deero wáayiri? Marí masĩria. Teero tiirá, ãsã padeoádarare weebosaya. Cũãrē marí apasũgueadacu. Cũã marí wãadarimarē ñõããdãcua”, jĩyira. ⁴¹ Teebũrecorire sícũ wecũ wĩmagũ tiiróbiro baugũ weeyira. Bosebũreco tii, ecaráre sã, sóeditioyira cũã weearigũre tiipéora. ⁴² Cũã teero tiirĩ ñagũ, Cõãmacũ cũã booró tiáro jĩgũ, cũãmena niíarigũ cõãjõãyigũ. Cũã booró muĩpũrãrē, ñocõãrē padeoyira. Teeré profetas jõarira niwã:

Cõãmacũ cũãrē jĩyigũ:

Mũã Israelya pōna macãrã, basocá manirópũre cuarenta cũmarĩ niirã, ecaráre sã sóeditioriwũ, yũũre padeorã.

⁴³ ãpĩ Moloc queorére padeorã, suti caserimena tiirĩ wiire apacãmesãwũ.

ãpĩ Refán ñocõãwũ mũã weerigũcãrē padeorã, teerora tiiwũ.

ãniãrē mũã basirora weewũ, padeoádarã.

Teero tiigú, mũãrē ñee, néewadutigũda Babilonia berupũ, jĩyigũ Cõãmacũ, jĩ jõarira niwã.

⁴⁴ Esteban wenenemoyigũ:

—Marí ñecũsũmũã basocá manirópũ Cõãmacũ basocãmena niirĩ wiire cũoyira. Tiiwiiré Cõãmacũ Moisére cũũ ñõrĩrobirora tiidutĩyigũ. ⁴⁵ Marí ñecũsũmũã niinũnũseraya wii pũtũayiro. Josuémãna néeatyira tiiwiiré. Cũã atiditã ñeerã atiri, Cõãmacũ atiditã macãrãrē ãcũcoyigũ. Cũã wãaweorepũre niyira. Yoari tiiwĩ ãnopũ niyiro, téé David cũũ õpũ sããri siropũ. ⁴⁶ David Cõãmacũ ãñurõ tiirére bũagũ jĩyigũ: “Mũũ yũũ ñecũ Jacob padeorĩgũya wiire mũũ niíadari wiire tiibosãdũgãgã”, jĩmiyigũ. ⁴⁷ Cũũ tiibosãdũgã

† Éxodo 3.6. †† Deuteronomio 8.15,18. ‡ Amós 5.25-27.

pacari, cū̄ macū̄ Salomónꝑꝑ tiwiiré tiibosáyigꝑ.
⁴⁸ Cōāmacū̄ ū̄mā̄seꝑꝑ niigú̄ basocá tiiré wiseripꝑ ni-
 irii. Profeta teeré jóarigꝑ niwī̄:
⁴⁹ Yꝑꝑ boorí, ū̄mā̄se yꝑꝑ duirípꝑrō̄ tiiróbiro niī̄adacu;
 atiditapú̄ yée dꝑꝑori yeerisā̄gū̄dacu.
 Teero tiirá, yáa wii niī̄adari wiire tiimasíria mú̄ā.
 Yꝑꝑ yeerisā̄daro tiimasíria.
⁵⁰ Yꝑꝑ ate niipetirere tiiwú̄, jī̄iyigꝑ Cōāmacū̄, jī̄i
 jóarigꝑ niwī̄.
⁵¹ Esteban cū̄ārē jī̄inmoyigꝑ:
 —Mú̄ā Cōāmacū̄ dutiré netō̄ncānetō̄jō̄āā. Cū̄ūrē
 masī̄hērā tiiróbiro cū̄ū̄ wederé tꝑꝑodugária. Espiritu
 Santo dutiré tiidugária. Mú̄ā ñecūsū̄mā̄ tiiróbirora
 tiijā̄ā. ⁵² Mú̄ā ñecūsū̄mā̄ niipetira profetare ñañarō̄
 netō̄rī̄ tiiyíra. Marī̄rē netō̄négū̄dꝑꝑ atiadarere
 wedesuguerirare sī̄ājáyira. Cū̄ā wedesuguerigꝑ ā̄ñugú̄
 jeari, mú̄ā cū̄ūrē jī̄iditoremēna wedesā̄, sī̄adutírira niī̄ā.
⁵³ Mú̄ārē Cōāmacū̄ ángeleamēna cū̄ū̄ dutiré cū̄ū̄yigꝑ.
 Teeré cū̄ū̄norira niipacara, mú̄ā netō̄ncānetō̄jō̄āā,
 jī̄iyigꝑ Esteban.

Estebanrē ū̄tā̄perimēna déesī̄arigꝑ

⁵⁴ Cū̄ū̄ tee jī̄rī̄ tꝑꝑorá, cū̄ā̄pe bayiró cúayira. Cū̄ā cúare
 ē̄ñorá, upire bacadiyóyira. ⁵⁵ Estebanpe Espiritu Santo
 cū̄ū̄mēna niirí, ū̄mā̄seꝑꝑ iñamū̄dco, Cōāmacū̄ ā̄ñurō̄
 asibatérere iñayigꝑ. Cōāmacū̄ diamacū̄pe Jesús nucū̄rī̄
 iñayigꝑ. ⁵⁶ Cū̄ū̄ cū̄ārē iñagū̄, jī̄iyigꝑ:
 —Jā̄ā, ū̄mā̄se pá̄ōrī̄ iñā̄ā; Cōāmacū̄ diamacū̄pe ni-
 ipetira sō̄wū̄ nucū̄rī̄ iñā̄ā yꝑꝑ, jī̄iyigꝑ.
⁵⁷⁻⁵⁸ Cū̄ū̄ tee jī̄rī̄ tꝑꝑorá, bayiró acaribí, tꝑꝑodugáhera
 cū̄ā̄ye cā̄mopéri paabiáyira. Cū̄ū̄ ꝑꝑto sī̄cārō̄mēna
 cꝑꝑtꝑjeá, cū̄ūrē ñee, tiimacā wesapꝑ cō̄ājáyira. Cū̄ā̄ye
 suti sotoá sā̄ñarere tuuwé, ticoyira sī̄cū̄ mamꝑrē cote-
 dutira. Cū̄ū̄ wā̄mecꝑtiyigꝑ Saulo. Ticotoa, Estebanrē
 ū̄tā̄perimēna déesī̄áyira.
⁵⁹ Cū̄ā déesī̄ārā tiirí, cū̄ū̄pe Cōāmacū̄rē sā̄iyigꝑ:
 —Jesús yꝑꝑ Ōꝑū̄, yꝑꝑ yeeripū̄narē ñeeña, jī̄iyigꝑ.
⁶⁰ Ñicācoberimēna jeacū̄mujēa, bayiró acaribíremēna
 jī̄iyigꝑ sū̄cā:
 —Ōꝑū̄, acabóya ā̄niārē ate cū̄ā ñañarē tiiré, jī̄iyigꝑ.
 Tee jī̄itoa, diajō̄āyigꝑ sáa.

Saulo Jesuré padeoráre ñañarō̄ tiirigꝑ

8 Saulo Estebanrē sī̄ārī̄ iñagū̄, “ā̄ñuā̄” jī̄iyigꝑ.
 Tiibꝑrecora Jerusalénꝑꝑre Jesuré padeoráre
 ñañarō̄ netō̄rī̄ tiinꝑcáyira. Niipetira Judea ditapꝑ,
 Samaria ditapꝑ dutibatéjō̄āyira. Jesús beserira dí̄cꝑ
 wáariyira. ² Āꝑērā̄ ū̄mā̄ Cōāmacū̄rē quioniremēna
 padeorá Estebanrē yaayira. Cū̄ūrē yaa, bayiró booritu-
 ayira. ³ Saulope Jesuré padeoráre nemorō̄ ñañarō̄ ti-
 inetō̄ncáyigꝑ. Cū̄ā̄ye wisericō̄rō̄ sā̄āwa, ū̄mā̄rē, nu-
 miārē ñee, néewa, biadꝑróyigꝑ ꝑeresuwipꝑ.

Felipe Samaria macārārē buerigꝑ

⁴ Dutibatéwarira cū̄ā wáaro Jesuyé quetire wedewayi-
 ra. ⁵ Felipe Samaria dita niirí macāꝑꝑ wáayigꝑ. Toopú̄

jea, “Jesús Cōāmacū̄ beserigꝑ niī̄” jī̄iré wedeyigꝑ.
⁶⁻⁷ Cōāmacū̄ sī̄cū̄rā tiimasírere tiieñoyigꝑ. Wātī̄ā ꝑꝑꝑ
 basocáꝑꝑre sā̄arirare witidutiigꝑ. Witiatira, bayiró
 acaribíyira. ꝑꝑꝑ wáamasī̄hērārē, opayuriri wáarare
 netō̄néyigꝑ. Cū̄ū̄ teero tiirí iñarā, niipetira cū̄ū̄ wed-
 erére ā̄ñurō̄ tꝑꝑonꝑñseyira. ⁸ Tiimacāꝑꝑre bayiró
 ū̄seniyira.

Simón yái tiiróbiro niigú̄

⁹ Toopú̄re sī̄cū̄ basocá yái tiiróbiro niigú̄ niyigꝑ. Cū̄ū̄
 wā̄mecꝑtiyigꝑ Simón. Cū̄ū̄ tiirémēna Samaria dita
 macārārē ū̄cꝑanére tiyigꝑ. Cū̄ārē “ꝑꝑꝑtí macū̄ niī̄” jī̄i
 wā̄cū̄rī̄ tiyigꝑ. ¹⁰ ꝑꝑꝑtí macārā, búri niirá niipetira cū̄ū̄
 jī̄irére ā̄ñurō̄ tꝑꝑonꝑñseyira. “Ā̄ni Cōāmacū̄ tutuare
 cꝑꝑogú̄ niiqui”, jī̄imiyira. ¹¹ Yoari ꝑꝑe tiieñoremena cū̄ārē
 ū̄cꝑanére tiieñoyigꝑ. Teero tiirá, cū̄ūrē tꝑꝑonꝑñsemi-
 ra.

¹² Felipe jea, Cōāmacū̄ dutiré basocáꝑꝑre niī̄adare
 jeariguere bueyigꝑ. “Jesús Cōāmacū̄ beserigꝑ
 basocáre netō̄négū̄ niī̄” jī̄irére bueyigꝑ too macārārē.
 ū̄mā̄ā, numiā̄ Jesuyé maquē̄rē tꝑꝑo, padeotóā,
 wā̄meō̄tidutiya. ¹³ Simón “yꝑꝑcā Jesuré padeóā” jī̄i,
 wā̄meō̄tiduti, Felipe wáaro cū̄ūrē ꝑꝑꝑyigꝑ. Felipe
 Cōāmacū̄ sī̄cū̄rā tiimasírere tiieñojā̄gū̄ tiyigꝑ. Simón
 teeré iñagū̄, iñamanijō̄āyigꝑ.

¹⁴ Jesús beserira Jerusalénꝑꝑ niirá “Samaria dita
 macārā Cōāmacū̄yere ā̄ñurō̄ padeoáyira” jī̄iré quetire
 tꝑꝑoyíra. Teero tiirá, Pedro, Juanré ticocoyira toopú̄re.
¹⁵ Cū̄ā toopú̄ jea, cū̄ārē Cōāmacū̄rē sā̄ibosáyira,
 cū̄ārꝑꝑre Espiritu Santo niigū̄ jeaaro jī̄irā. ¹⁶ Cū̄ā̄mēna
 Espiritu Santo niiriyigꝑ ména. Jesús wā̄memēna dí̄cꝑ
 wā̄meō̄tinorira niyira. ¹⁷ Cū̄ārē ñaapeóri, Espiritu San-
 to cū̄ārꝑꝑre niigū̄ jeayigꝑ.

¹⁸ Simón teeré iñagū̄, Jesús beserirare niyeru
 ticomiyigꝑ.

¹⁹ —Ate tiimasírere ticoya yꝑꝑcārē, yꝑꝑ ñaapeórare
 Espiritu Santo cū̄ārꝑꝑre niigū̄ jeari, jī̄imiyigꝑ.

²⁰ Pedro cū̄ūrē jī̄iyigꝑ:

—Mꝑꝑ Cōāmacū̄ tutuare ticorére “niyerumēna sā̄igū̄-
 da” jī̄i wā̄cū̄miājī̄yu. Mꝑꝑmenarā tee niyeru ꝑꝑcamerꝑ
 jū̄ūtē̄rī̄jā̄rō̄. ²¹ Cōāmacū̄ iñarí, mꝑꝑ diamacū̄ wā̄cū̄ria.
 Ate ū̄sā̄ tiirére tiimasíria mꝑꝑ. ²²⁻²³ Yꝑꝑ iñarí, mꝑꝑ
 iñatutire, mꝑꝑ ñañarē tiirípore niinetō̄jō̄āā mꝑꝑrē.
 Teero tiigú̄, mꝑꝑ ñañarē wā̄cū̄rere wā̄cū̄pati, wasoyá.
 Cōāmacū̄rē acabóre sā̄iñá. Apetó tiigú̄, mꝑꝑ ñañarō̄
 wā̄cū̄rere acabóboqui, jī̄iyigꝑ Pedro.

²⁴ Simón jī̄iyigꝑ:

—Tee mú̄ā jī̄iā̄rigꝑ yꝑꝑre wáarijā̄rō̄ jī̄irā, mú̄ā yꝑꝑre
 Cōāmacū̄rē sā̄ibosáya, jī̄iyigꝑ.

²⁵ Too síro Jesús beserira Jesús tiiriguere cū̄ū̄
 bueriguere wedeyira. Teeré wedetōā, Samaria dita ni-
 iré macārí macārārē Jesuyé ā̄ñurē quetire wede-
 ꝑꝑtꝑayira, Jerusalénꝑꝑ ꝑꝑtꝑara.

Felipe Etiopía macū̄rē wederigꝑ

²⁶ Filipere sī̄cū̄ ángele bauá, wedeyigꝑ:

† *Isaias 66.1-2.*

—Jerusalén niwarima Gaza macã búarimarꝑ wáaya. Tiimá basocá maniróꝑ niwacu, jĩiyigꝑ.

²⁷ Felipe tiimarú búayigꝑ. Toorú wáaguꝑ, sícũ Etiopía dita macãrẽ bñajeáyigꝑ. Tiidita õpõ doca macũ niipetire cooye niyerure coterí basocꝑ niiyigꝑ. Jerusalénꝑ Cõamacãrẽ padeogú jearigꝑ ²⁸ coepũtáaguꝑ tiiyigꝑ. Cũyayuwũ tũnuríwũ caballoa wéeriwũꝑ sãñawayigꝑ. Profeta Isaías jóariguere bueguꝑ tiiyigꝑ.

²⁹ Espiritu Santo Felipere: —Íiwuré quẽmꝑ, tiiwú ꝑ-togã wáaya, jĩiyigꝑ.

³⁰ Felipe tiiwú ꝑ-togãꝑ cõtẽjeágꝑ, Isaías jóariguere bueri tꝑoyigꝑ. Teeré tꝑogú: —¿Mũ buerére tꝑogári? jĩ sãñáyigꝑ.

³¹ Cũũꝑe cũũrẽ yũuyigꝑ:

—Tꝑoríga. Yũure wedegú maniĩ. Jãmꝑ, mũããñã; yũ ꝑ-to sãñagũ atiya, jĩiyigꝑ.

Cũũ mũããyigꝑ. ³² Cõamacũye queti jóaripũ maquẽ cũũ buearigꝑ ate niyiro:

Oveja cũã sãjãgũdũre ñeewaro tiiróbiro basocũre ñeewayira.

Oveja wĩmagũrẽ róare cũã súari cũũ ditamaniróbiro basocũcã ditamaniyigꝑ.

³³ Cũũrẽ buijáyira. Cũũ ñañaré tiirípacari, cũũrẽ wionécori booríyira.

Cũã ñañarõ tiiríguere deero wedemasĩña maniã.

Atiditapú cũũ niiré petirí tiyíra, jĩĩ jóariguere bueyigꝑ. Ateré bueguꝑ tiiyigꝑ Etiopía macũ.

³⁴ Etiopía macũ teeré buetoanũcõ, Felipere sãñáyigꝑ:

—¿Isaías cũũ jĩigũ noã niigari? ¿Cũũ basirope o ãpĩ niigari? jĩ sãñáyigꝑ.

³⁵ Felipe cũã bueariguere wedesugue, niipetire Jesuyé quetire wedeyigꝑ. ³⁶ Maarꝑ wáara, oco niiróꝑ jeayira. Etiopía macũ jĩiyigꝑ:

—Ĩñaña. Jõõ oco niĩã. ¿Mũ yũure wãmeõtiri, ñeenó cãmotábogari? jĩiyigꝑ.

³⁷ —Mũ Jesucristore ãñurõ padeorí, cãmotáre manicú, jĩiyigꝑ Felipe.

—Yũ Jesuré padeóa. Cũũrá Cõamacũ beserigꝑ niĩ, jĩiyigꝑ Etiopía macũ.

³⁸ Caballoa wéeriwũ waatúgũre ꝑtũánũcãdutyigꝑ. Tiiwuré ꝑtũánũcõtoa, cũã ꝑuará diinũcã, oco niiróꝑ búa, wabawía, Felipe cũũrẽ wãmeõtiyigꝑ. ³⁹ Cũã wabapárĩ, Espiritu Santo Felipere aperopú née-cocũtuayigꝑ. Teero tiigú, Etiopía macũ Felipere ññanemoriyigꝑ. Țseniremena cũũ wáarimarꝑ wáayigꝑ sáa. ⁴⁰ Felipe aperopú bauágꝑ, “Azotopꝑ niĩã” jĩ ññamasĩyigꝑ. Tiimacãrẽ netõwá, macãrĩcõrõ Jesuyé ãñurẽ quetire wedewarucu, Cesarea macãꝑ wedejeayigꝑ.

Saulo Jesuré padeonũcãrigue

9 Saulope Jesuré padeoráre ññatutigꝑ, cũãrẽ sãjãgũda jĩigũ, paiaré dutigũre ññagũ wáayigꝑ.

² Cũũrẽ sãiyigꝑ:

—Yũ Damascopꝑ wáaguꝑ tiia. Dutirẽpũrĩrẽ jóa-bosaya yũure. Teepũrĩrẽ judíoa neãre wiseri macãrã dutirãꝑre wiyagũdũ tiia. Mama bueré padeorá Țmũã,

numiãrẽ ñeegũda. Cũãrẽ néeatigũda ãno Jerusalénꝑ peresu tiigũdũ, jĩiyigꝑ.

³ Too síro teepũrĩmena Damascopꝑ wáajõãyigꝑ. Toorú jeagũdũ tiirí, wãcũña manirõ Țmũãseꝑ cũũ ꝑ-to bóediatiyiro. ⁴ Teero wáari, ñaacũmu, sícũ cũũrẽ wedeseri tꝑoyigꝑ:

—Saulo, ¿deero tiigú yũure ñañarõ tiinũnũsei? jĩiyigꝑ.

⁵ —¿Noã niĩ mũ? jĩiyigꝑ Saulo.

—Yũ Jesús, mũ ñañarõ tiinũnũsegũra niĩã. Mũ basirope ñañarõ tiigú tiia, yũure teero tiigú, jĩiyigꝑ.

⁶ Saulo cui, ñapõrigꝑ, jĩiyigꝑ:

—Õpũ, ¿deero yũ tiirí boogári?

Jesús cũũrẽ jĩiyigꝑ: ††

—Wũmũncãñã. Iimacãꝑ wáaya. Toorú sícũ wedegũdaqui mũ tiádarere, jĩiyigꝑ.

⁷ Saulomena wáarira wedesere tꝑorá, wedesemasĩrĩ-jõãyira. Teeré tꝑopacára, wedesegũre ññariyira. ⁸ Saulo wũmũncã, cũũ capearire ññapõmuyigꝑ. Baunóríyigꝑ. Cũã cũyaya wãmorẽ ñee, Damascopꝑ tũãwáyira.

⁹ Itiãbũreco ññari, yaari, sñiríyigꝑ.

¹⁰ Damascopũre sícũ Jesuré padeogú niyigꝑ. Cũũ wãmecũtiyigꝑ Ananías. Cũũ cãnirípacari, quẽẽrõꝑ tiiróbiro Jesús cũũrẽ wedeseyigꝑ:

—Ananías, jĩiyigꝑ.

—¿Deero jĩĩ, yũ Õpũ? jĩ yũuyigꝑ.

¹¹ Jesús cũũrẽ jĩiyigꝑ:

—Diamacũ niwarimarꝑ wáaya. Toorú Judaya wiipũ Tarso macãrẽ sãñãña. Cũũ wãmecũtii Saulo. Cũũ yũure sãigũ tiii. ¹² Cũũ quẽẽgũ tiiróbiro ate ññãwĩ: Sícũ Ananías wãmecũtigꝑ cũũ ꝑtorꝑ sããati, cũũrẽ ñaapeó tiiáwĩ, ññããrõ jĩigũ, jĩiyigꝑ.

¹³ Ananías jĩiyigꝑ:

—Õpũ, ꝑꝑ basocá queti wedeawã. Cũũ Jerusalénꝑ niigũ, mũurẽ padeoráre ñañarõ tiigú tiáyigꝑ. ¹⁴ ãno macãrãcãrẽ mũurẽ padeoráre ñeegũ jeaayigꝑ. Paiaré dutirá dutirigue cꝑoáyigꝑ, jĩiyigꝑ Ananías.

¹⁵ Jesús cũũrẽ jĩiyigꝑ:

—Wáagua. Yũ cũũrẽ yée quetire wedegũdũre besetoawũ. Cũũ niipetire dita macãrãrẽ, cũã õpãrãrẽ, Israelya põna macãrãrẽ wedewarucugꝑ wáagũdaqui.

¹⁶ “Jesuré padeóa” cũũ jĩrẽmena cũũ bayirõ ñañarõ netõãdarere yũ basiro cũũrẽ masĩrĩ tiigũda, jĩiyigꝑ.

¹⁷ Cũũ teero jĩãri siro, Ananías toorú wáa, tiiwipũ sããwa, Saulore ñaapeó, jĩiyigꝑ:

—Yáa wedegũ, marí Õpũ Jesús, mũ maarꝑ atiri bauárigꝑ, yũure ticocoawĩ, mũurẽ “ññããrõ sũcã” jĩigũ. “Espiritu Santo mũmẽna niĩãrõ”, jĩicoawĩ, jĩiyigꝑ.

¹⁸ Máata cũũ capearipũ wai nũtũrĩ tiiróbiro bauré tusaarigue ñaacodiayiro. ãñurõ ññayigꝑ sũcã. ĩña, wũmũncã, wãmeõtinoyigꝑ. ¹⁹ Too síro yaa, tutuajõãyigꝑ sũcã.

Saulo Damascopꝑ buerigꝑ

Jesuré padeorá Damascopꝑ niirãmena yoasãñurĩ ꝑtũãyigꝑ.

†† Versículo 5 yapaꝑ, versículo 6 tiinũcãrõꝑ aperũ bũcũpũꝑ bauricu; aperũꝑ baucú.

† Isaías 53.7-8.

²⁰ Máata judíoa neäre wiseripx “Jesús Cõamacũ macũ niĩ” jĩrere wedençāyigx. ²¹ Niipetira cũ wederi t̄orá, t̄omanijõāyira.

—Āni Jerusalénpx niigũ, Jesuré padeoráre ñañarõ tiriğuxa niĩrã. Ānopúcārē Jesuré padeoráre ñeegũ atigx tiimíāyigx, Jerusalénpx cũārē néewa, paiarē dutiráp̄re ticoḡux, jĩyira.

²² Saulope cũ wederécõrõ jõõpemenā nemorõ wedomãñçāyigx. Wãcũtuaremena “Jesús diamacũrã Cõamacũ beserigx niĩ” jĩ ãñopetijāyigx. Ateména Damasco macãrã judíoaare jĩwisiojãrucuyigx.

Damasco macãrã Saulore sãd̄ugámirigie

²³ Yoari siro, judíoa neã, Saulore sãdutíadarere wedeseyira. ²⁴ Cũũpe cũũrē sããd̄are quetire t̄ojāyigx. Cũã búrecori, ñamirĩ, tiimacã witiwarepx cotemiyira, cũũrē sããd̄ara. ²⁵ Teero tiirã, ñamirpx Saulo buerã cũũrē “dutiwáya” jĩ, pairi piimena cũũrē sãã, tiimacã sãñirõ macã sopegãpx duunxñsediodoyira.

Saulo Jerusalénpx coep̄t̄uarigie

²⁶ Cũũ Jerusalénpx jeagx, ãp̄erã Jesuré padeorámēna niid̄gamiyigx. Niipetira “cũũ Jesuré padeogũ mee niĩ” jĩ, cuiyira. ²⁷ Cũã cuipacari, Bernabé cũũrē tiípugx, Jesús beserira p̄topx néewayigx. Toopũ jea, Saulo maarp̄ Jesuré ññariguere, cũũ cũũmēna wedeseriguere, cũũ Damascopx Jesuyé quetire wãcũtuaremena wederiguere wedeyigx. ²⁸ Bernabé wderipx, Saulo cũãmēna niinçāyigx. Jerusalénpxcārē wãcũtuaremena Jesuyé quetire wedeyigx. ²⁹ Āp̄erã judíoa griegoaye wedeseramēna cãmerĩ sãĩñã, wedeseyigx. Cũãpe cũũrē sãd̄ugáp̄acara, deero tii sããmasĩyira. ³⁰ Cũã teero tiid̄gári ññarã, ãp̄erã Jesuré padeorã cũũrē néebuayira Cesareapx. Toopũmēna cũũrē Tarsopx ticocoyira sãa.

Jesuré padeorã yeerisãrigie

³¹ Teeb̄recorimēna Jesuré padeorã yeerisãyira. Jõõpemenā niipetira Judea, Galilea, Samaria macãrã nemorõ wãcũtutua, padeonemóyira. Jesús dutirere quioníremēna tiirucújāyira. Espiritu Santo tiíp̄uremēna rapx ãp̄erã Jesuré padeohéra niĩrira padeonçāyira.

Pedro Enearē netõnérigie

³² Pedro niipetire macãr̄p̄re ññanetõgũ, Jesuré padeorã Lida macãrpx niirãrē ññagũ jeayigx. ³³ Toopũ s̄icũ b̄ajeayigx. Ocho cũmarĩ netõyiro cũũ wããmasĩh̄egũ pesarõ. Cũũ wãmec̄tiyigx Eneas. ³⁴ Pedro cũũrē jĩyigx:

—Eneas, Jesucristo m̄x̄rē netõnéĩ. W̄m̄m̄ncãña. M̄m̄ cõãrõrē ññanoña, jĩyigx.

Cũũ teero jĩrãrã, máata Eneas w̄m̄m̄ncãyigx. ³⁵ Niipetira Lida, Sarõn macãrĩ macãrã cũũrē ññarã, cũãcã Jesuré padeonçāyira.

Dorcas masãrigie

³⁶ Jope wãmec̄tiri macãrpx s̄icõ numiõ Jesuré padeogũ niyigx. Coo wãmec̄tiyigx Tabita. Griegoayemēna coo wãme Dorcas niyiro. †Coo ãñurõ tiirucújāyigx. Bóaneõrãrē ãñurõ tiíp̄uyigx. ³⁷ Teeb̄recorire diarec̄ti, diajõāyigx. Coo diaari siro, cũã tiirucúrobirora cooya õp̄ũrē coseyira. Cosetóançõ, sicutatã ãm̄ãrõ macã tatiarp̄ péoyira. ³⁸ Jope Lida p̄t̄ogã niicu. Teero tiirã, Jope macãrã Jesuré padeorã “Pedro Lidarp̄ niĩyigx” jĩrĩ t̄orã, ãm̄ã p̄arãrē “Pedro boyero atiaro” jĩ duticoyira.

³⁹ Cũã Lidarp̄ jeari, máata Pedro cũãmēna wãayigx. Toopũ jeari, coo diaarigo pesarĩ tatiarp̄ cũũrē néemãwayira. Tiitatiarp̄ wapewia numiã Pedro wesa neãñçāyira. Cũã utirara, docasãñare, ap̄eyé suti sotoã sãñarē coo catigo cũãrē jeebosáriguere ãñoyira. ⁴⁰ Pedro niipetirare witiwadutiigx. Cũã witiwaari siro, ñicãcoberimēna jeacũmu, Cõamacũrē sãiyigx. Sãĩtõa, cãmençã, diaarigore jĩyigx:

—Tabita, w̄m̄m̄ncãña.

Cũũ teero jĩrãrã, coo capearire ññarõ, Pedrorē ññagõrã, jeaconuãyigx. ⁴¹ Cooya wãmopx ñee, coore wéem̄õñçõyigx. Wapewia numiãrē, ãp̄erã Jesuré padeorámēna sããatiduti, catigõpx wiyayigx. ⁴² Niipetiro Joperp̄ t̄osesãjõāyira. Teero tiirã, rapx Jesuré padeonçāyira. ⁴³ Pedro Joperp̄re peeb̄recori Simõn wãic̄ra caseri quẽnogũya wiipx p̄t̄uãyigx.

Cornelio Pedrorē atidutirigie

10 Cesareapx s̄icũ cien surara dutigũ niyigx. Cũũ wãmec̄tiyigx Cornelio. Tii põna macãrã surara wãmec̄tiyira Italiano. ² Cornelio ãñuniyigx. Cũũya wii macãrã niipetira Cõamacũrē quioníremēna ñña, padeorã niyira. Cornelio judíoa bóaneõrãrē niyeru ticorucuyigx. Cõamacũrē sãirucújāyigx. ³ Sicab̄reco ñamica tres niirĩ, cãñirapçx, quẽegũ tiirõb̄iro ññayigx. Ángele cũũ p̄to sããjeari ãñurõ ññajāyigx.

—Cornelio, jĩyigx.

⁴ Cornelio bayirõ cuiremēna ññayigx cũũrē.

—¿Deero jĩrã? jĩ ym̄yigx.

Ángele cũũrē jĩyigx:

—Cõamacũ m̄m̄ sãirucúrere “jáx” jĩãwĩ. M̄m̄ bóaneõrãrē niyeru ticorécãrē ãseniremēna ññãwĩ. ⁵ Jope wãmec̄tiri macãrpx m̄m̄ ãm̄ãrē ticocoya. Simõn Pedro wãmec̄tiḡre atidutiya. ⁶ Cũũ wãic̄ra caseri quẽnogũya wiipx niiqui. Cũũcã wãmec̄tii Simõn. Cũũya wii pairímaa wesapx niĩ, jĩyigx.

⁷ Ángele cũũrē wedetõa, wãjõāyigx. Cũũ wãaari siro, Cornelio cũũya wii padecotera p̄arãrē, s̄icũ surara cũũrē ãñurõ tiíp̄uḡre atidutiigx. Surarãcã Cõamacũrē padeogũra niyigx. ⁸ Niipetire cũũrē wedetõa, Joperp̄ ticocoyigx.

⁹ Ap̄eb̄reco coeritõ niirĩ, cũã Joperp̄ jeadaara tiyira. Pedro cũũ niirĩ wii sotoarp̄ Cõamacũrē sãigũ m̄m̄wayigx. ¹⁰ J̄abóançãgũ, yaad̄gayigx. Tiiwĩ

† Dorcas griegoayemēna “Ñama” jĩd̄ugaro tiicũ.

macārā cūā yaaré doarí, cānirípacu, quēēgū tiiróbiro iñayigu. ¹¹ Ūmūāse páōrī iñayigu. Toopú sicaró sutiróbiro baurí caseroca ditapū diiátiyiro. Bapari wesari siaríro niyiro. ¹² Tiicasero popeapūre niipetiracōrō wáicūra páira, yeparū wéera, wūarā sñayira. ¹³ Sīcū cūūrē wedeseri tūoyigu:

—Jáā, Pedro, āniārē sīāyāya, jīiyigu.

¹⁴ Pedrope cūūrē yūuyigu:

—Yaaria, yūu Ōpū. Nañarā ūsā judíoa yaaya manirāno niīya. Yūu āniānorē yaahegu niitū, jīiyigu.

¹⁵ Wedeseri tūonemóyigu:

—Cōāmacū cūū “āñurā niīya” jīirārē mūupe “ñañarā, yaaya manirāno niīya” jīirijāña, jīiyigu.

¹⁶ Itīārī wedeseari siro, máata tiicasero ūmūāsepu mūājōāyiro sūcā. ¹⁷ Pedro bayiró wācūrecūiyigu. “¿Deero jīidugaro tiigári tee yūu quēēgū tiiróbiro iñāārigue?” jīi wācūyigu. Teeré cūū wācūgū tiirí, Cornelio ticocoarira jeayira. “Simónya wii ¿noopú niī?” jīi sñāñāri siro, cūūya wiipū jeayira. ¹⁸ Jea, bayiró būsarómena sñāñayira:

—¿Simón Pedro wāmecūtigū atiwiiré niī? jīiyira.

¹⁹ Pedro cūū iñāāriguere wācūgū tiirí, Espiritu Santo cūūrē jīiyigu:

—Itīārā ūmūā mūūrē āmaārā tiīya. ²⁰ Boyero diiwágu. Cūāmena wáágu. “Cūā judíoa mee niīya; yūu cūāmena wáari, ñañanibocu”, jīi wācūrijāña. Yūu cūārē ticocoawū, jīiyigu.

²¹ Pedro diiwá: —Yūu niā múā āmaāgū. ¿Deero tirónomona atiarí múā? jīiyigu.

²² Cūā yūuyira:

—Sīcū cien surara dutigū Cornelio wāmecūtigū tico-coawí. Cūū basocú āñugū, Cōāmacūrē quioníremena iñagū niī. Cūūrē niipetira judíoa “āñuniī” jīīya. Sīcū ángele cūūrē bauá, cūūya wiipū mūūrē atiaro jīiyigu, mūu wederere tūoáro jīigū, jīiyira.

²³ Cūā jīāriguere tūogū, Pedro cūārē sñāatiduti, cūū niirí wiipū cānidutiýigu.

Apebúreco cūāmena wáājōāyigu. Āpērā tiimacā Jope macārā Jesuré padeorā cūūrē bapacūtiwayira.

²⁴ Apebúrecope jeayira Cesareapūre. Corneliope cūūya wederere, cūū menamacārārē néō, yueyigu.

²⁵ Pedro toopú jeari, Cornelio cūūrē bocagu witiwayigu. Toopú quioníremena cūūrē padeogū, ñicācoberimena jeacūmumiyigu. ²⁶ Pedro cūūrē wéemūōco: —Nucūña; yūucā basocū niā, jīiyigu.

²⁷ Pedro cūūmena wedeapugū sñāwayigu. Toopú sñājeagu, paū basocá neāñirare bñajeáyigu. ²⁸ Cūārē jīiyigu:

—Ūsā judíoare dutirere múā āñurō masīcu. Múā judíoa niihērāye wiseripūre naīrō sñāwadutiria. Múārē naīrō bapacūtidutiria. Teero niipacari, yūure Cōāmacū apegōnā macārārē “ñañarā niīya” jīidutiriawí. ²⁹ Teero tiigū, āniā yūure “jāmu” jīirí, atiwū. “Wáaria”, jīiriawū. Yūu masīdugaga; múā ¿deero tiádara yūure atidutiarí? jīi sñāñayigu.

³⁰ Cornelio cūūrē yūuyigu:

—Mecūāmena bapari bñecori netōā, ate wáari siro: Yūu ati horanorā atiwí yáa wiipū beti, Cōāmacūrē

sāigū tiíawū. Wācūña maniró sīcū ūmū suti asiyāre sñānirigū bauáawí yūu pūtopū. ³¹ Cūū yūure jīiāwí: “Cornelio, Cōāmacū mūu sñāirere tūoáwí. Mūu bóaneōrārē niyeru ticorécārē ūseniremena iñāāwí. ³² Teero tiigū, Jopepū mūu ūmūārē ticocoaya. Simón Pedro wāmecūtigūre atidutiya. Cūū wáicūra caseri quēnogūya wiipū niiqui. Cūūcā wāmecūti Simón. Cūūya wii pairímaa wesapū niā”, jīi wedeawí yūure. ³³ Teero tiigū, máata atidutigu ticocoawū. Mūu āñurō tiigū atiyu. Marí niipetira Cōāmacū iñacoropū niā. Niipetire mūūrē Cōāmacū wededutiariquere wedeya. Tūoádara tiia, jīiyigu.

Pedro Cornelioya wiipū wederiguere

³⁴ Pedro wedeyigu:

—Yūu mecūtigū tūomasīā: Cōāmacū niipetirare sīcārībiro iñāqui. ³⁵ Niipetire pōnarí macārā cūūrē quioníremena iñāārē, cūū booré tiirāre bocaqui. ³⁶ Múā masīcu: Cōāmacū Israelya pōna macārārē cūūye quetire ticocorigū niwí, Jesucristomena āñurō niirecūtirere bñāáro jīigū. Jesucristo niipetira Ōpū niī. ³⁷ Niipetirope ūsā judíoa niirí ditapū wāariguere tūojūyū múācā. Teeré tiinucāwū Galileapū, Juan basocāre “wāmeōtidutiya” jīiāri siro. ³⁸ Cōāmacū Jesús Nazaret macā macūrē tutuare ticorigū niwí. Espiritu Santo cūūmena niirí tiirigū niwí. Jesús cūū noo wáaro āñurē tiíawí. Niipetira wātí ñañarō tiirirare netōnēwí. Teeré tiíwí, Cōāmacū cūūmena niirí.

³⁹ Ūsā judíoa niirí ditapūre, Jerusalénpūre cūū tiríguere ūsā iñāpetijāwū. Cūūrēna āpērā curusapū páabiatu sñādutiwa. ⁴⁰ Cōāmacūpe itiábūreco siro cūūrē masōrigū niwí. Masōāri siro, ūsā pūtopū cūūrē bauānemorí tiirigū niwí. ⁴¹ Basocá niipetirare bauáriwi. Ūsārē bauáwi. Ūsārē tíatopū Cōāmacū beserigū niwí, Jesús tiíadarere iñāpetijāārō jīigū. Cūūrē masōāri siro, ūsā cūūmena yaa, sñi tiwū. ⁴² Ūsārē cūūye quetire wededutiwi. “Basocá catirāre, diarirare wapa tiigūdūre cūūrigū niwí Cōāmacū Jesuré” jīirere wededutiwi ūsārē. ⁴³ Cōāmacū niipetira Jesuré padeorāre cūūmena cūā ñañarē tiirere acabógūdaqui. Teeré jóarira niwā niipetira profetas, jīiyigu.

Judíoa niihērārē Espiritu Santo diijeárigue

⁴⁴ Pedro teero jīirīrā, Espiritu Santo diijeáyigu Pedro wederere tūorápūre. ⁴⁵⁻⁴⁶ Teero tiirā, cūā āpērāyēmena wedesenūcāyira masīpacara. Cōāmacūrē “āñuniā mūu” jīi, ūsenire ticoyira. Judíoa Pedrore bapacūtiarira teeré tūorā, tūomaníjōāyira.

—¡Acué! Judíoa niihērāpūcārē Cōāmacū Espiritu Santore niigū jeari tiī, jīiyira.

⁴⁷ Pedro jīiyigu:

—Cōāmacū Espiritu Santore ticoi āñācārē marí judíoare tiiróbirora. Teero tiirā, “wāmeōtirijāña” jīi cāmotāmasīria, jīiyigu.

⁴⁸ Teero tiigū, cūārē Jesucristo wāmemena wāmeōtidutiýigu. Too síro cūā cūūrē jīiyira:

—Ānopú pətɥácūmuña ména síquē b̄recori ūsāmena, j̄iŷyira.
Teero tiigú, cúāmena pətɥáyigɥ.

Pedro Jerusalénpɥ Jesuré padeoráre wederigwe

11 Jesús beserira, Jesuré padeorá Judeapɥ niirá atequetí t̄oyíra: “Judíoa niihērā Cōāmacūye quetire booáyira” j̄irére t̄oyíra. ² Teero tiirá, Pedro Jerusalénpɥ pətɥajeari, judíoa Jesuré padeorá síquērā cūērē sāiñáyira:

³ —Mɥ judíoa niihērāya wiipɥ sāāwayiro. Cúāmena yaayiro, j̄iŷyira.

⁴ Pedro cūērē toopú wáariguere ãñurō wedemñāncāyigɥ cúārē:

⁵ —Yɥ Joperɥ niigū, súbusegɥ tiiwú. Yɥ cānirípacɥ, quēēgū tiiróbiro iñawū. Ūmñāserɥ sicaró sutiróbiro baurí caseroca yɥ p̄topɥ diiátiwɥ. Too bapari wesari siaríro niiwū. ⁶ Yɥ tiicasero popeapɥ niirére iñā, “¿ñeenó nií?” j̄i wācūgū, iñaquēnowū. Niipetira wáicɥra páira, macāncū macārā, yepapɥ wéera, wɥrā sāñawā. ⁷ Yɥ teeré iñarí, sícū yɥre wedeseri t̄owú: “Jāā, Pedro, ãniārē síāyáya”, j̄iŷwí. ⁸ Yɥre cūērē yɥwɥ: “Yaaria, yɥ Ōpū. Ñañarā ūsā judíoa yaaya manirāno niíya. Yɥ ãniānorē yaahegɥ niitɥ”, j̄iŷwí. ⁹ Ūmñāserɥ wedesegɥ yɥre j̄inemowí: “Cōāmacū cūñ ‘ãñurá niíya’ j̄irárē mɥre ‘ñañarā, yaaya manirāno niíya’ j̄irijāña”, j̄iŷwí. ¹⁰ Itírí wedeseari siro, niipetiremena ūmñāserɥ mñājōāwū.

¹¹ Teero wáarira, itírā ūmñā Cesarea macārā yɥ p̄to ticocoarira jearira niiwā yɥ niirí wiip̄re. ¹² Espírítu Santo yɥre cúāmena wáadutiwi. “ ‘Cúā judíoa mee niíya; yɥ cúāmena wáari, ñañanibocu’, j̄i wācūrijāña”, j̄iŷwí. Āniā seis Jesuré padeorá yɥmena jeawa. Ūsā toopú jea, yɥre boocórigɥya wiipɥ sāājeawɥ. ¹³ Ūsā toopú sāājeari, tiiwí macū ūsārē wedewi: “Sícū ángele yāa wiipɥ nucūrí iñāāwū. Cūñ yɥre j̄iŷwí: ‘Joperɥ mɥ ūmñārē ticocoya. Cúārē Simón Pedro wāmec̄tigɥre atidutiya. ¹⁴ Cūñ Cōāmacūyere m̄urē wedeḡdaqui. Mɥ, mɥya wii macārāmena netōñēdare quetire wedeḡdaqui’, j̄i wedeawí yɥre ángele”, j̄iŷwí.

¹⁵ Yɥ cúārē wedesen̄cārírā, sicato marírē diijeárirobirora Espírítu Santo diijeárigɥ niiwí cúāp̄re. ¹⁶ Teeré iñagū, Jesús marí Ōpū j̄iriguere wācūwū: “Juan mñārē ocoména wāmeōtiwi. Yɥ Pac̄peja nemorō ãñurō tiiḡdaqui mñārē. Péerogā siro Espírítu Santore ticodiocoḡdaqui”, j̄iŷwí. ¹⁷ Teero tiigú, yɥ wācūtɥ: “Cōāmacū marírē ticodiocoribirora cúārē ticodiorigɥ niiwí, cúā Jesucristo marí Ōpūrē padeorí. Teero tiigú, yɥ Cōāmacūrē netōñcāmasírítɥ”, j̄iŷyigɥ Pedro. ¹⁸ Cūñ tee j̄irí t̄orá, cūērē j̄inemoriyira sáa. Cōāmacūrē ūsenire ticoyira:

—Judíoa niihērācā cúā ñañarē tiirére wācūpati, wasorá, Cōāmacū netōñérira niíadacua. Cúācārē catiré petihére ticoḡdaqui, j̄iŷyira.

Antioquía macārā tiiréc̄tirigwe

¹⁹ Judíoa Estebanrē s̄arí siro, Jesuré padeoráre ñañarō netōrí tiyíra. Teero tiirá, dutibatéjōāyira. Āpērā Fenicia ditapɥ, āpērā Chipre n̄c̄rōpɥ, āpērā Antioquíapɥ jeayira. Cúā toopú jeara, judíoa dícre Jesuyé quetire wedeyira. ²⁰ Síquērā cúāmena dutiwáirira Antioquíapɥ jea, judíoa niihērācārē wedeyira. Cúā Chipre macārā, Cirene macārā niyira. “Jesús marírē netōñégū niipetira Ōpū nií”, j̄i wedeyira. ²¹ Cōāmacū cúārē ãñurō tiápuyigɥ. Teero tiirá, paɥ too macārā Jesuré padeon̄cāyira.

²² Jerusalén macārā Jesuré padeorá tee quetire t̄oyíra. Teeré t̄orá, Bernabére Antioquíapɥ ticocoyira. ²³ Cūñ tiimacāpɥ jea, Cōāmacū cúārē tiáp̄urere iñā, bayiró ūseniyigɥ. Cúārē wācūtutuare tico, wedeyigɥ:

—Jesuré múā wācūdurijāña. Cūñ dutirére ãñurō tirucújāña, j̄iŷyigɥ.

²⁴ Cūñ ãñuniwí. Espírítu Santo cūñmena niirigɥ niiwí. Āñurō Cōāmacūrē padeorucúrigɥ niiwí. Paɥ basocá cūñ wedeserere t̄orá Jesuré padeoyíra.

²⁵ Bernabé Antioquíapɥ niigū, Tarsopɥ Saulore āmaāgū jeayigɥ. ²⁶ Cūñ b̄ajeá, Antioquíapɥ néerp̄tuayigɥ. Cúā tiimacāp̄re Jesuré padeorāmena sicacūma niyira. Paɥ basocáre bueyira. Toopú Jesuré padeoráre “cristiano” j̄in̄cāyira.

²⁷ Teeb̄recorire Jerusalén macārā profetas Antioquíapɥ jeayira. ²⁸ Sícū cúāmena jearigɥ wāmec̄tiyigɥ Agabo. Cūñ Espírítu Santo masírē ticorémena wedeyigɥ:

—Niipetiropɥ j̄abóare wáaadacu, j̄iŷyigɥ. J̄abóare wáawɥ Claudio romanuā ōpū niirito.

²⁹ Teeré t̄orá, Jesuré padeorá cāmerí wedeseyira: —Marí niyeru ticocoadā Judeapɥ niirárē Jesuré padeoráre. Marí c̄oró jeatuario ticocoadā, j̄iŷyira.

³⁰ Cúā j̄irirobirora niyerure néō, Bernabé, Saulomena ticocoyira Judeap̄re. Cúārē j̄iŷyira:

—Ateré ticowa b̄toá dutiráre, j̄iŷyira.

Santiago diarigwe; Pedrore peresuwiipɥ s̄necorigwe

12 Teeb̄recorire Herodes Judea dita ōpū niyigɥ. Cūñ síquērā Jesuré padeoráre ñañarō tiáp̄eyigɥ. ² Juan s̄owū Santiagore espadamena s̄ādutiŷyigɥ.

³⁴ Cūñ s̄arí iñarā, judíoa ūseniyira. Cúā ūsenirí iñagū, Pedrore ñeeduti, peresuwiipɥ s̄necodutiŷyigɥ. Bapariōna surara waso, cūñ coterucuyira. Sicarōna macārā bapari dícr̄ niyira. Pascua b̄recori niirí, Herodes teero tiyigɥ. “Pascua b̄recori siro Pedrore néewioneco, basocá iñacoropɥ s̄ādutiŷyiḡda”, j̄i wācūmiyigɥ. ⁵ Teero tiirá, Pedrore cotemiyira peresuwiipɥ. Cūñ toopú niirí, Jesuré padeorápe Cōāmacūrē bayiró s̄arí tiyíra.

Ángele Pedrore peresuwiipɥ netōnérigwe

⁶ Herodes cūñrē s̄ādutiadari s̄guero macā ñamiré Pedro surara p̄arā decopɥ cānigū tiyigɥ. Cōmedá p̄adāmena siatúnoyigɥ. Āpērā surara sopep̄ pere-

suwiire cotera tiyíra. ⁷ Wácũña maniró sícũ ángele cũũ niirõrũ bauáyigu. Ññurõ bóejõáyi. Cũũrẽ warupũ paacaré, wácõyigu.

—Boyero wũmũncãña, jĩyigu ángele.

Cũũ teero jĩĩrã, cõmedári Pedroye wãmorĩrẽ siatúaredari jõácódiayiro.

⁸ —Sitũrũda siatúya. Mũye sapatere sãñaña, jĩyigu. Pedro cũũ jĩĩrobirora tiyígu.

—Mũyaro sutiró sotoá macãrõ sãñaña. Jãmũ, yũre nũñã, jĩyigu.

⁹ Pedro cũũ siro nũñwitiwayigu. “¿Diamacũrã niigari ate ángele yũre néewitiware? Apetó tiigũ, quẽẽgũ ti-ibócu”, jĩĩ wácũmiyigu cũũreje. ¹⁰ Surara niisuguerare netõwáyira. Too siro surara ãpẽrãrẽ netõwáyira. Tiiwĩ sããwaro cõme soperãma niirõrũ jeayira. Tiipãma basiro ráõjõáyi. Cũũ tiisopere witiwayira. Maarũ yoasãñurõ wãa, ángele ditijõáyi.

¹¹ Pedro ãñurõ tũomasĩncãjea, wácũyigu: “Diamacũrã niĩayu yũ ññaãrigue. Niirõrã Cõamacũ yũre netõngũdũ ángelere ticocoayi, Herodes sírãjããrõ jĩĩgũ. Judíoa niipetire yũre ññañarõ wãare ññadũgarere cãmotãayi”, jĩĩ wácũyigu.

¹² Teeré masĩtoa, wãajõáyi Juan Marcos pacoa wi-irũ. Co wãmecũtiyigo María. Tiiwiipũre paũ basocã neã, Cõamacũrẽ sãĩrã tiyíra. ¹³ Toopũ jea, sicato sããrõ macã soperãmapũ doteyigu. Tiiwĩ padegó, Rode wãmecũtigo, “¿noã niĩ?” jĩĩ sãĩñãgõ wáyigo. ¹⁴ Pedro wedeserere tũomasĩ, bayiró ãseniyigo. ãsenipaco, ráõriyigo. Cãmecũtũsã, cũãrẽ: —Pedro soperũ niĩati, jĩĩ wedemiyigo.

¹⁵ —Mũ teero jĩĩãmajãgõ tiia, jĩyira.

—Diamacũrã jĩĩ, jĩyigo.

—Too docare Pedroro cotejú ángele niiqui, jĩĩmiyira.

¹⁶ Cũũ teero jĩĩcõãtorito, Pedro dotejãgũ tiyígu. Cũũ wãa, ráõ, Pedroro ñña, ññamanijõáyi. ¹⁷ Cũũrẽ wãmomena wẽẽtucoyigu, nocõrõ wedeseya jĩĩgũ. Cõamacũ cũũrẽ peresuwipũ néewitiwaariguere wedeyigu.

—Santiagore, ãpẽrã Jesuré padeorãre teeré wedeya, jĩyigu.

Tiiwĩ niĩarigu witi, wãajõáyi aperopũ.

¹⁸ Bõeri surara Pedro manirĩ ññarã, bayiró wácũpati-ira. “¿Deero wãayiriye?” cãmerĩ jĩyira. ¹⁹ Herodes “Pedro manĩãwĩ” jĩĩrĩ tũogũ, surarare “ãmaãrã wãaya” jĩĩcoyigu. Cũũ ãmaãmiyira. Bũariyira. Herodes Pedroro cotemiãrirare bayiró sãĩñãrucu, cũãrẽ sãĩjãduti-iyigu.

Too siro Herodes Judea ditapũ niĩarigu Cesareapũ ni-igũ wáyigu.

Herodes diarigue

²⁰ Herodes bayiró cúayigu Tiro, Sidón macãrĩ macãrãmena. Cũũ Herodeya ditapũ yaarẽ sãĩrucúyira. Cũũ cũãmena cúagu, yaarẽ dúadutiriyigu. Teero tiirã, cũũrẽ ññarã wáyira. Herodeyere dutibosagũmena tiĩpure bũayira. Cũũ wãmecũtiyigu Blasto. Cũũ tiĩpuremena ãñurõ niirecũtirere sãiyira Herodere.

²¹ —Tiibũreco niirĩ, mũãrẽ wedegũda, jĩyigu Herodepe.

Cũũ jĩĩri bũreco jeari, Herodes cũũye õpũ suti ãñurẽ sãña, õpũ duirĩpĩrõpũ dui, basocãre wedeyigu. ²² Cũũ teero wederi, basocã acaribíyira:

—Ate sícũ cõamacũ wederẽ niĩã; basocũ wederẽ mee niĩã, jĩyira.

²³ Cũũpe “niiria; yũ basocũ niĩã; cõamacũ mee niĩã” jĩĩriyigu. Teero tiigũ, wácũña manirõ ángele cũũrẽ di-arecũtiri tiyígu. Teero tiirã, cũũrẽ beco yaasãjãyira.

²⁴ Niipetiropũ Jesuyé queti sesajõáyi. Teero tiirã, paũ Jesuré padeonemóyira.

²⁵ Bernabé, Saulomena Jerusalénpũ Jesuré padeorãre tiĩáputoa, cãmecõrũtũayira Antioquíapũ. Juan Marcõre cũãmena néewayira.

Bernabé, Saulo Jesuyé quetire apeyé macãrĩpũ buenãcãrigue

13 Antioquíapũre Jesuré padeorãmena niyira profetas, ãpẽrã Jesuyere buerã. Noquẽrã niyira:

Bernabé,

Simón (cũũrẽna “Ñĩigũ” jĩyira),

Lucio (Cirene macã macũ),

Manaén (Herodes Galilea õpũmena sícãrõmena masãrigũ),

Saulo niyira. ² Sicabũreco cũã beti, Cõamacũrẽ sãĩ, ãsenire ticora tiirĩ, Espiritu Santo cũãrẽ jĩyigu:

—Bernabé, Saulore beseya, yũ cũãrẽ “tiyã” jĩĩrere ti-irã wãari, jĩyigu.

³ Teero jĩĩrĩ tũo, beti, Cõamacũrẽ sãĩrã siro, cũãrẽ ññaapeó, “wãaya” jĩyira.

Chiprepũ Bernabé, Saulo buerigue

⁴ Teero tiirã, Espiritu Santo ticocoarira niĩjãrã, wáyira. Seleucia macãpũ búawasugueyira. Too macãrã dooriwũmena wãa, Chipre ñcũrõpũ jeayira. ⁵ Salami- napũ niirã, judíoa neãrẽ wiseripũ Jesuyé quetire bueyi- ra. Juan Marcos cũãrẽ tiĩapugũ wáyigu.

⁶ Tiimacã niĩãrã wãa, tiinũcũrõpũre Jesuyé quetire buesugocõjãyira. Tãe apeniñã Pafos macãpũ bujeayira. Tiimacãpũre sícũ judíoyũ yã tiirõbiro niigũrẽ bũ- jeayira. Cũũ wãmecũtiyigu Barjesús. “Yũ profeta niĩã”, jĩĩditonetõyigu. ⁷ Tiinũcũrõ dutigũ bayiró masĩgũ menamacũ niyigu. Cũũ wãmecũtiyigu Sergio Paulo.

Cũũ Cõamacũye quetire tũodũgãgũ, Bernabé, Saulore sũoduti-iyigu. ⁸ Cũã jeari, yã tiirõbiro biigũ cũã buerere cãmotãdũgamiyigu. Cũũrẽ Elimas jĩyira griegoayeme- na. Cũũ tiinũcũrõ dutigũ Jesuré padeorã booríyigu.

⁹ Saulo, ãpẽrã “Pablo” jĩĩgũ, Espiritu Santo cũũmena ni- irĩ, cũũrẽ bayiró ñña, ¹⁰ jĩyigu:

—Mũ jĩĩditorebũcũ, mũ booró tiigũ, wãtĩ tiirõbiro tiigũ, ãñurẽ tiirere ññatutigu niĩã mũ. Cõamacũ dia- macũ wederere “diamacũ niiria” jĩĩ wedewisiogu tiia.

¹¹ Mũrẽ mecũtigã Cõamacũ ññañarõ tiigũdaqui. Mũ capeari ññahẽgũ pũtãgũdacu; yoari mũĩpũ bõerere ññaricu, tãe Cõamacũ booró jeatuario, jĩyigu Pablo.

Mãata cũũrẽ naĩtãjõáyi. Paaãmanucũ, cũũrẽ wẽe- waadarare ãmaãyigu. ¹² Teero wãari ññagũ, tiinũcũrõ

dutigú quioníremena Jesuyé buerére ññamanijōāgū, Jesuré padeonucáiyu.

Antioquía Pisidia ditapu Bernabé, Pablo buerigue

¹³ Pablo, cūñ menamacārāmena Pafopu niāñira tñāwa, Panfilia ditapu jeayira. Tiiditapu jea, Pergepu wáyaira. Cūñ Pergepu jeari, Juan Marcos cūñē toorá cūñ, coecóputuayiyu Jerusalénpu. ¹⁴ Tiimacāpu niāñira wáyaira apemacā Antioquíaru. Tiimacā Pisidia ditapu pūtuáa. Judíoa yeerisāri bureco niirí, cūñ neāñi wiipū sāāwa, duiyira. ¹⁵ Moisére dutiré cūñriguere, profetas jóariguere buetoari, tiwií dutirá cūñē wededutiya:

—Ūsāya wedera, basocāre wededugara, wedeya, cūñē wācūtutuaaro jñrā, jñyira.

¹⁶ Pablo “jáñ” jñ, wūmñncā, wāmo wēētuyiyu, dita-maníña jñgū. Teero tiitōa, cūñē wedeyiyu:

—Yāa wedera Israelya pōna macārā, Cōāmacūre quioníremena ññarācā, yūre tūoyá: ¹⁷ Cōāmacū Israelya pōna macārā Ōpū niirigū niwí. Cūñ ūsā ñecūsūmñārē besecūrigū niwí. Cūñ āpērāyē dita Egiptopu niirí, cūñē pañ basocāputiri tiirigū niwí. Too síro cūñ tiiditapu niirārē cūñ tutuaremena néewitiarigū niwí. ¹⁸ Cuarenta cūmarí basocā manirōpu cūñ cūñē netōñcāriguere ñncārigū niwí. ¹⁹ Too síro cūñ Canaán ditapu jeari, tiidita macārā siete pōnarí macārārē cōñr tiirigū niwí. Tiiditare ūsā ñecūsūmñārē cūñrigū niwí. ²⁰ Tiiditapu cūñē cūññari siro, cuatrocientos cincuenta cūmarí niyira.

‘Cūñ toopū niirí, Cōāmacū cūñē queti beseadarare cūñiyu. Tēe profeta Samuel niiré burecoripū dutituyira. ²¹ Samuel niirito, basocā sīcū cūñ ōpū niigūdnere sāñyira. Cōāmacū cūñ ōpūre sōnecoyiyu. Cūñ wāmecūtiyiyu Saúl. Cūñ pañ Cis wāmecūtiyiyu. Cūñ Benjamínya pōna macārā niyira. Saúl cuarenta cūmarí cūñ ōpū niyiyu. ²² Cōāmacū cūñē ōpū niiré wioné-coari siro, Daviré cūñ ōpū sōnecoyiyu. Cōāmacū Daviyé maquēre wedeyiyu basocāre: “Yūñ ññarí, David, Isaí macū, yūñ tūsarere tiirí. Niipetire yūñ tiidutirere tiigūdnere niirí, jñyiyu. ²³ “Sīcū David pāñami niinññsegupū Israelya pōna macārārē netōñégūdnere ticocogūda”, jñ wedeyiyu Cōāmacū ūsā ñecūsūmñārē. Jesús Cōāmacū jñrigūra niirí. ²⁴ Jesús buenñcāñdari sūguero, Juan Israelya pōna macārārē bueyueyiyu: “Múñ ññarē tiirere wācūpati, waso, wāmeōtidutiya”, jñyiyu. ²⁵ Juan cūñ tiiré petiádarō tiirí, jñyiyu: “Yūñ múñ wācūgū mee niñā. Yūñ siro āpī atiqui. Cūñ ññunetōgū niiqui. Yūñpe cūñ dñaró búri niigū niñā”, jñyiyu.

²⁶ Yāa wedera Abraham pāñamerā niinññsera, Cōāmacūre quioníremena ññarācā, tūoyá. Cōāmacū maríre cūñ netōñere quetire ticocorigū niwí. ²⁷ Jerusalén macārā, cūñē dutirācā Jesuré ññamasñiyira. Cūñ yeerisāre burecoricōñ profetas jóariguere buepacara, tūomasñiyira. Jesuré sñādutíri, tee jóaripū jñrōbirora tiyira. ²⁸ Cūñē sñarí tiirēno wapa ññaripacara, Pilatore “sñādutiya cūñēre” jñ sāñyira. ²⁹ Cōāmacūye queti jóaripū jñrōbirora cūñēre tiipetira, curusapū niigūre néedioco, ūtātutipū cūñmiyira. ³⁰ Cōāmacūre cūñēre diarigūñere masōrigū niwí. ³¹ Jesús cūñ masāri siro, pee burecori

bauáyiyu cūñmena Galileapū nii, Jerusalénpu bapacūti jearirare. Cūñā cūñ masārigūre ññarira basocāre wedeeya.

³² Ūsācā múñē teerēna wedea. Cōāmacū marí ñecūsūmñārē cūñ jñrōbirora ³³ maríre cūñ pāñamerā niinññserapūre teeré tiēñoyiyu. Tee Jesús di-arigūñere masōrigūre niñā. Salmopūcārē teeré biiro jóanoā: “Mūñ yūñ macū niñā. Mecūñāmena yūñ mūñ pañ niirere masñādacua”, jñ jóarigūre niñā. ³⁴ Cūñ di-arigūñere masōñadare, cūñya ōpū bóariadarecārē biiro jóanoā: “Niipetire yūñ Daviré jñrigūecōñ mūñē ññurō tiiboságūdnere”, jñ jóanoā. ³⁵ Salmopūpu David biiro jóarigūre niwí sūcā: “Mūñ ‘bóarijññrō’ jñgūdnere mūñ mañgūñre”, jñ jóarigūre niwí. ³⁶ Daviré Cōāmacū dutirere tii, cūñ dutirito macārārē tiipū, too síro diajōā, cūñēre yaaári siro, bóaweñōññy. ³⁷ Cōāmacū masōrigūre bóaweririgū niwí. ³⁸⁻³⁹ Yāa wedera, yūñ múñē wedere masñr booa. Múñ Moisére dutiré cūñriguere tiipacāra, acabóre ññarícu. Jesumēna, cūñēre padeorā, tee niipetire acabóya manirigūre acabóre ññamasñicu. ⁴⁰ Profetas jóarigūre múñē wāari jñrā, ññurō wācūñā. Biiro jóarira niwā:

⁴¹ Múñ Cōāmacūre buijñrā, ññurō tiyá.

Múñ catiré burecorire yūñ tiadarere ññogūda. Āpērā múñē teeré ññurō wedepacari, padeorídojācu. Teero tiirā, ññamanijōā, diajōāññadacu múñ, jñ jóarira niwā, jñ wedeyiyu Pablo.

⁴² Cūñ witiwari, cūñēre sāñyira:

—Ape yeerisāri bureco niirí, ateré buewa sūcā ūsārē, jñyira.

⁴³ Tiwií neāñira witiwatawara, pañ judíoa, judíoa niñērā Cōāmacūre ññeniremena padeorā cūñāmena bapacūtiwayira. Pablo, Bernabé cūñēre jñyira:

—Cōāmacū múñē ññurē tiorere wācūdurijññā. Cūñēre padeorucūñññā, jñ wedeyira.

⁴⁴ Apesemāna yeerisāri bureco niirí, niipetira tiimacā macārā Cōāmacūye quetire tūoádara neāyira. ⁴⁵ Pañ neāñr ññarā, judíoa bayiró pesucūtiyira. Teero tiirā, ññarñō wedeseremena Pablo buerere “diamacū niiria” jñ buijñyira. ⁴⁶ Pablo, Bernabé teeré tñorā, cuiro maniró cūñēre jñyira:

—Múñ judíoare āpērā sūguero Cōāmacūye quetire bueró niirō tiwū. Múñ teeré tñopacāra, boorí. “Cōāmacū catiré petihere tiorere cñobórano mee niñā”, jññā tiia múñ. Teero tiirā, ūsā mecūtiñgārē judíoa niñērārē Cōāmacūye quetire bueadacu sáa. ⁴⁷ Cōāmacū teeré jñ dutirigū niwí ūsārē cūñye maquē jóaripūñere: Yūñ mūñēre sñawócore tiiróbiro cūññā judíoa niñērāñere.

Yūñ netōñere quetire buegūdnere niipetire macārípu, jñ jóarigūre niñā, jñyiyu Pablo.

⁴⁸ Teeré tñorā, judíoa niñērā bayiró ññeniyira. “Cōāmacūye queti ññunetōññññ”, jññyira. Cōāmacū catiré petihere ticonoádara padeonucáiyira. ⁴⁹ Tiiditapūre Jesuyé quetire wedewarucuyira. ⁵⁰ Judíoaape Pablo, Bernabere cōññguyira. Cūñ masñrā numiārē cúari tiyira.

† Salmo 2.7. †† Isaías 55.3. ‡ Salmo 16.10. †† Habacuc 1.5. ††† Isaías 42.4; 49.6.

Cúã numiã cúãmena naiřo súubusera neãrã niyira. Basocã añurã numiã niyira.  m ãcãr  teerora cúari tiyira. Cúã  m ã  p t  macãrã niyira tiimacãp re. Pablo, Bernabére ña ar  tiin cãr  tii, cúãya ditap  ni- i rirare c ãj yira. ⁵¹ Cúãpe tiimacã maqu  dita cúãye d pori túaariguere p abatec ãyira. “M ã basiro wapa c oa” j r , teero tiyira. Iconio macãp  w aj ãyira. ⁵² Jesur  padeor  Esp ritu Santo cúãmena niir , bayir   seniremena p t ãyira.

Iconiop  Pablo, Bernabé tiirigue

14 Pablo, Bernabé Iconiop re jud oa ne r  wiip  s ãwa, wedeyira. Cúã t or ãñuremena wederi, pa  jud oa,  p r  jud oa niih r  Jesur  padeon c yira. ² Jud oa Jesur  padeoh ra jud oa niih r r  cúari tii, ña ar  w c r  tiyira Pablo, Bernabére. ³ Teero tiir , Pablo, Bernabé yoari p t ãyira tiimacãp re. Cuiro manir  mar   p yere wedeyira. C ãmac pe “diamac r  wedeeya” j g , c   tutuaremena ti  nor  tiyig . ⁴ Tiimacã macãr  p ar n  batoyira.  p r  jud oa tiir biri w c yira;  p r p  Jesús beserira tiir biri w c yira. ⁵ Teero tiir , jud oa niih r , jud oa, c ãr  dutir mena ne , wedeseyira:

—J m , Pablo, Bernabére ña ar  j ,  t perimena d es ãada mar , j miyira.

⁶ Pablo, Bernabé c ãr  ña ar  tiid g rere t or , dutij ãyira. Licaonia ditap  jea, too maqu  macãr  Litra, Derbe, apey  macãr p c r  jeayira. ⁷ Toop re Jesuy  añur  quetire wedewarucuyira s c .

Listrap  Pablora  t perimena d erigue

⁸ Listrap  s c  basoc  w amas h g  duiyig . Sicato bau g p ra d pori posarig  niyig . ⁹ Toop  duig , Pablo basoc re weder re t oyig . Pablo c  r   ña, “ ni Jesur  c  ye d pori net n mas rere padeo ” j  w c yig . ¹⁰ Teero tiig , bayir  wedeseremena: —M  d porimena  ñurip  w m nc ãña, j iyig .

C   teero j r r , bupuc t a, w an c yig . ¹¹ Pablo teero tiir   nar , Licaonia macãr  cúãyemena bayir  b s r omena wedeseyira:

—C ãp na basoc  tiir biri  p c tira mar  p top  diije aya, j yira.

¹² Bernabére cúãyag  c ãmac  Zeus w mec tig  w me tuuyira. Pablora, c   wederi  nar ,  p  c ãyag  c ãmac  Hermes w mec tig  w me tuuyira.

¹³ Tiimacã witiwarop  Zeure padeor  wii niyiro. Tiwii mac  pai wec ã  m ãr  coorimena mam ãrirare tiimacã s ãwarop  n eatidutiyig . Pai,  p r  too macãr  Pablo, Bernabére padeo dara, wec ar  s ãd g miyira. ¹⁴ C ã teer  tiid g ri t or , Pablo, Bernabé c ã basiro cúãye sutire w eyig yira. “M ã ti dare bayir  ña a ” j r , teero tiyira. C ã pa  decop  c t w , c ãr  bayir  b s r omena j yira:

¹⁵ —j m ! M ã  sar  teer  tiir j ãna!  s c  m ã tiir birora basoc  ni . M ã biiro tiir c tirere noc r r  duuj ãna. M ã padeor  wapamaniã. C ãmac  catig pere padeon c ãña. C    m ãse, atidit , d a pair maa, ni-

ipetire atib reco niir re tiirig  niw . Teer  m ãr  wedera atira tii w . ¹⁶ C ãmac  t atop re niipetire dita macãr  macãr  c ã boor  tiir , c mot ririg  niw .

¹⁷ Basoc  c  r  padeor pacari, c   niirec tirere c   añur  tiir mena  ño  niipetirare. C   oco peari tiir mena ote d cac tiri tiii. Mar r  añur  yaar  tico,  seniremena niir  tiii, j yira.

¹⁸ W ic rare s ã, c ãr  padeo dara tiimiyira. P erog  d sa tiri, Pablo, Bernabé c ãr  c mot j yira.

¹⁹ Antioquía macãr ,  p r  Iconio macãr  jeayira toop re. Jud oa niyira c ã. Basoc re w c re wasor  tiyira. Pablora  t perimena d e, “diaj ã” j miyira.

Mac  wesap  w ewa, c  j yira. ²⁰ Jesur  padeor  c  r   nasodean c yira. C  pe w m nc , macãp  piyaj ãyig  s c . Apeb reco Bernab mena Derber  w aj ãyig .

²¹ C ã toop  jea, Jesuy  añur  quetire wedeyira. Too macãr  pa  c ã buer re padeon c yira. Too s ro c ã c mer t aatiyira Listrap . Too macãr  Iconiop , too macãr  Antioquía p t ajeayira. ²² Teemacãr p re Jesur  padeor re w c tutuare ticoyira. “Jesur  padeoruc j ãna”, j yira. “Mar  C ãmac   p  niir p  w aadari s guero, pee ña ar  w ari, w c bayij r  booa”, j yira. ²³ Jesur  padeor  p nar c r  b to a dutir re beseyira. C ãr  c  r , beti, C ãmac r  s yira. “Mar   p  m ã padeog  tiápuaro m ãr ” j , w aj ãyira.

Antioquía Siria ditap  Pablo, Bernabé p t arigue

²⁴ Pablo, Bernabé Pisidia ditap  net w , Panfilia ditap  jeayira. ²⁵ Pergep  wedetõa, Atalia macãp  b ajeayira. ²⁶ Too macãr  dooriw mena w ayira Antioquía p  w ara. Tiimacã macãr  c ãr  sicato ticocora, “C ãmac  m ãr  añur  cotearo” j  ticocoyira. C ãmac  tiidutirere tiir  w adutiyira. C ãpe teer  tiipet to, p t ajeaj ãyira. ²⁷ Tiimacãp  coer , Jesur  padeor re n o, C ãmac  c ãmena tiirig re wedeyira. “C ãmac  jud oa niih r c r  net n rere ticow ”, j  wedeyira. ²⁸ C ã yoari p t ãyira Jesur  padeor mena.

Jerusal np  ne rigue

15 C ã toop  niir ,  p r  Judea dita macãr  c ã p top  jeayira. Jesur  padeor re bueyira:

—M ã Moisére dutir  c  rigue tiih ri, m ã c nerig  yapa mac  caser re widec ãh r , C ãmac  m ãr  net n riqui, j yira.

² Pablo, Bernabé c ãmena bayir  c mer  wedeseyira. Teero tiir , Antioquía macãr  Jerusal np  ticocodara, Pablo, Bernabé,  p r  too macãr r  beseyira. C ãr  j yira:

—Jerusal np  w aya. Jesús beserimena,  p r  b to a dutir mena wedesera w aya tee mar  wedesere maqu r , j  ticocoyira.

³ Jesur  padeor  c ãr  ticocori, Fenicia dita, Samaria ditap  net w yira. Teemacãr p  net w ra, jud oa niih r  c ã Jesur  padeon c arigue quetire wedeyira.

Tee quetire t̄orá, niipetira Jesuré padeorá bayiró ɸseniyira.

⁴ Cúã Jerusalénɸ jeari, Jesuré padeorá, Jesús beserira, ăpěrá b̄toá dutirá cúãrē bocayira. Cúãrē Cōãmacũ cúãmena tiiriguere wedeyira. ⁵ Toopúre síquērã fariseo basoca Jesuré padeorá niyira. Cúã w̄m̄ɸɸcã, wedeseyira:

—Judíoa niihěrá cúã Jesuré padeorí, cúã cōneríɸ ya-pa macã caseróre widecōãduti-ro booa. Moisére dutiré cúũriguere tiiduti-ro booa, j̄iimiyira.

⁶ Teero tiirá, Jesús beserira, ăpěrá b̄toá dutirá neã, wedeseyira tee maquērē. ⁷ Cúã yoari cãmerí sãĩñã wedeseari siro, Pedro w̄m̄ɸɸcã, cúãrē j̄iigyɸ:

—Yáa wedera, múã masĩã: Cōãmacũ jōd niiritopɸ, judíoa niihěrarē cúũye quetire wededutigɸ, ȳɸre beseríɸ niwĩ. Cúãcãrē teeré t̄o, “Jesuré padeoró” j̄iiríɸ niwĩ. ⁸ Cōãmacũ niipetire basocã wãcũrere masĩgũ “yáara niĩya cúã” j̄iirere ěñogũ, Espiritu Santore tigoríɸ niwĩ cúãrē marĩrē cúũ tigoribirora.

⁹ Marĩrē cúãmena tuudɸcãwariríɸ niwĩ. Cúãcãrē Jesuré padeorí, cúã ñañarē tiirere acabórigɸ niwĩ.

¹⁰ Múã Cōãmacũrē “m̄ɸ cúãrē netōnémasĩricu, cúã Moisére dutiré cúũriguere tiihéri” j̄iirã tiicú. Marĩ ñecũs̄m̄ũã Moisére dutiré cúũriguere ti s̄cãrĩbíryira; marĩcã s̄cãrĩbíricu. ¹¹ Cōãmacũ judíoa niihěrarē ti-iróbiro marĩrē netōnéqui. Jesús marĩ Ōp̄rē padeorí, wapa booró maniró marĩcãrē netōnéqui, j̄iigyɸ Pedro.

¹² Teeré t̄orá, niipetira ditamanijōãyira. Bernabé, Pablo wedeserecãrē ãñurō t̄oyíra. Judíoa niihěrá ɸ-ɸtopɸ Cōãmacũ cúãmena tiieñonetóriguere wedeyira.

¹³ Cúã wedetoiari, Santiago wedeyigɸ:

—Yáa wedera, t̄oyá. ¹⁴ Cōãmacũ judíoa niihěrap̄re cúũyara niĩdarare besesɸgueriguere wedeawĩ Simón Pedro. ¹⁵ Profetas teerora jóarira niwã. Cúã jóariguere ãñurō t̄oyá:

¹⁶ “David dutirigue petirí siro, cúũ pãrãmerã niinɸɸsera dutirigue petirí siropɸ, s̄icũ David pãrãmi niinɸɸsegure ȳɸ cúã òp̄ũ s̄onecogɸdacu s̄icã.

¹⁷ Teero tiirá, judíoa niihěrá ȳɸre padeoãdacua, ȳɸ beserira niijĩrã”, ¹⁸ j̄iiríɸ niwĩ Cōãmacũ.

Tiãtopɸ teeré j̄iiríɸ niwĩ Cōãmacũ, basocãre masĩ-dutigɸ, †j̄i jóarira niwã.

¹⁹ “Too docare judíoa niihěrá Jesuré padeonɸcãrãrē “dutipotocōrijããda sãa” j̄i wãcũã ȳɸ. ²⁰ Ateré jóaada cúãrē: Wáic̄ra dii cúã padeorãre ticoariguere yaari-jãña. ăpěraména ñañarō ñeeaperijãña. Wáic̄ra dii díi cōãña maniré diiré yaarijãña. Wáic̄ra díire s̄inirijãña, j̄i jóaada. ²¹ Múã masĩã: Tiãtopɸ marĩ yeerisãre b̄re coricōrō Moisére dutiré cúũriguere wedenɸcãj̄ya. Marĩcã atitóre buedecocutia. Teeré niipetire macãrĩɸ judíoa neãre wiseripɸ bueeya, j̄iigyɸ Santiago.

Judíoa niihěrarē jóaripũ

²² Teero tiirá, Jesús beserira, ăpěrá b̄toá dutirá, niipetira Jesuré padeoraména j̄iigyira: “Marĩ ticocoadarare beseri, ãñuãdacu. Pablo, Bernabéména cúãrē ticococo

Antioquíapɸ”, j̄iigyira. Judare beseyira. Cúũrēna ăpěrá Barsabás j̄iigyira. ăpĩ Silas niigyɸ. Cúã ɸarã cúã ãñurō padeorá niyira.

²³ Cúãmena atipũ ticocoyira:

“Ūsã Jesús cúũyere wededutigɸ beserira, ăpěrá b̄toá dutirá múã judíoa niihěrarē ãñudutia. Múã Ūsã baira tiiróbiro niirã Antioquíapɸ, Siriapɸ, Ciliciapɸ niirãrē jóaa. ²⁴ Síquērã ãno macãrã Ūsã menamacãrã Ūsã dutiró maniró múã ɸtopɸ wáayira. Múãrē potocōãyira. Cúã wederéména múãrē wedewisioayira. ²⁵ Teeré t̄orá, Ūsã s̄icãrĩbíro wãcũréména Ūm̄ũã síquērãrē múã ɸtopɸ bese, ticocori, ‘ãñuãdacu’ j̄iãwũ. Cúã wáaadacua Bernabé, Pablo marĩ bayiró maĩrãmena.

²⁶ Bernabé, Pablo s̄iãrĩquioro tiyira, Jesucristo marĩ Ōp̄yere buera. ²⁷ Judas, Silas Ūsã ticocora wedeacua atipũ maquērē. ²⁸ Ūsãrē Espiritu Santo wãcũrē tigoribirora pee dutiré múãrē cúũricu. Ate bayiró booré dícre múãrē cúũãda: ²⁹ Wáic̄ra dii cúã weerirare ticoariguere yaarijãña. Wáic̄ra díire s̄inirijãña. Wáic̄ra dii díi cōãña maniré diiré yaarijãña. ăpěraména ñañarō ñeeaperijãña. Múã ate dutirere ti-irã, diamacũ tiirã niĩãdacu. Nocōrōã niĩã”, j̄i jóayira.

³⁰ Cúã “wáara tiia” j̄i, Antioquíapɸ wáajōãyira. Toopũ jea, basocãre neãduti, tiip̄rē wiyayira. ³¹ Tiip̄rē bueri t̄orá, wãcũtutuare ñeerã, ãñurō ɸseniyira. ³² Judas, Silas profetas niijĩrã, yoari wedeyira. ăñurō wãcũtutu-are, ãñurō yeerip̄nac̄t̄ire ticonemoyira cúãrē.

³³ Yoasãñurĩ niyira cúãmena. Too síro “wáara tiia” j̄i, wáajōãyira. Too macãrãpe “Cōãmacũmena wáaya múãrē ticocorira ɸtopɸ” j̄iicoyira. ³⁴ Silape “wáagɸ tiia” j̄iipacɸ, “ȳɸ ãno ɸt̄uãgɸda” j̄i, ɸt̄uãj̄ayigɸ. ³⁵ Pablo, Bernabécã too Antioquíapɸ ɸt̄uãj̄ayira. Paɸ ăpěramé-na too macãrãrē Jesuyé quetire bueyira.

Pablo, Bernabé cãmerí cōãrigue

³⁶ Nocōrō yoari siro, Pablo Bernabére j̄iigyɸ:

—Jãm̄ s̄icã, wáaco marĩ Jesuyé quetire bueré macãrĩcōrō. Jesuré padeonɸcãrĩrare iñanetōãda, zdeero niirec̄timĩ cúã? j̄iirã, j̄iimiyigɸ.

³⁷ Bernabé néewadɸgamiyigɸ Juan Marcocore. ³⁸ Pablope j̄iigyɸ:

—Too s̄ɸgueropɸ bueyapac̄t̄iriwi cúũ. Panfiliapɸ marĩ niirĩ, cōãcorɸt̄uãatiwi. Marĩmena wáanemorĩ booríga, j̄iigyɸ.

³⁹ Cúã basiro bayiró cãmerí wedese, cúã, cãmerí cōãj̄ayira. Bernabépe dooríw̄mena Chipre n̄c̄r̄opɸ Marcocore néewayigɸ. ⁴⁰ Pablope Silare beseyigɸ. Jesuré padeorã “Cōãmacũ cúũ ãñuré tioréména múãrē cotearo” j̄i sãĩbosãari siro, wáajōãyigɸ. ⁴¹ Wáã, Siria, Cilicia ditapɸ netōwáigɸ. Jesuré padeorãre wãcũtutu-are ticonemoyigɸ.

Silas, Timoteore Pablo néewarigue

16 Pablo Derbe, Listra macãrĩɸre jeayigɸ. Toopũ s̄icũ Jesuré padeoḡre buajeayigɸ. Cúũ wãmec̄tiyigɸ Timoteo. Cúũ judíoyo Jesuré padeogó macũ niigyɸ. Paɸpé griegoayɸ niigyɸ. ² Jesuré pade-

† Amós 9.11-12.

orá Listra, Iconio macārã cūñrē “añuniĩ” jĩĩ wedeseyira. ³ Pablo cūñrē bapacũtiaro jĩĩgũ, néewadũgagayĩ. Judíoare tiigú, Pablo Timoteo cõnerĩgũ yapa macã caseróre widedcõãdutiayĩ. Judíoa niipetira tiidita macārãpe Timoteo pacũ griegoayũ niirére masĩyira. ⁴ Teero tiitóa, macārĩpũre netõwáyira. Jerusalén macārã Jesús beserira, ãpẽrá bũtoá dutirá dutiré cūũriguere wede, “teeré tiiyá” jĩĩnetõwayira. ⁵ Teero tiirá, Jesuré padeorá wãcũtutuanemoyira. Jesuré padeodúriyira. Bũrecoricõrõ ãpẽrãcã Jesuré padeonũcãyira.

Pablo quẽẽgũ tiirõbiro Macedonia macũrẽ ãnarigue

⁶ Too síro cũã Asia ditapũ Jesuyé quetire buera wáadũgarare Espĩritu Santo cãmotáyigũ. Teero tiirá, Frigia, Galacia ditape tããtãwa, ⁷ Misia dita táariropũ jeayira. Toopũ jea, Bitinia ditapũ wãajõãmiyira. Espĩritu Santo toopũcãrẽ wãadutiayigũ. ⁸ Teero tiirá, Misia netõwá, búawayira Troaspũ. ⁹ Toopũ ñami Pablo quẽẽgũ tiirõbiro sícũ Macedonia dita macũ cũũ pũto wedesenucũrĩ ãnayigũ:

—Ûsã Macedonia macãrãrẽ tiiapugũ tĩãatiya, jĩiyigũ.

¹⁰ Cũũ quẽẽrõpũ tiirõbiro ãñaãri siro, máata ãsãrẽ néewaadariwũre ãmaãwũ. “Cõãmacũ marĩrẽ Macedonia macãrãrẽ Jesuyé añurẽ quetire wededutigũ tiããjĩyĩ”, jĩĩ wãcũwũ.

Filipospũ Lidia padeonũcãrigue

¹¹ Ûsã Troaspũ niãrira dooriũmena diamacũrã Samotracia nũcũrõpũ wãajõãwũ. Apebũreco Neápolis macãpũ wáawũ. ¹² Too macãrã Filipospũ maajeáwũ. Romanuã tiirĩ macã niã. Macedonia ditapũre Filipos bũri niirĩ macã mee niã. Tiimacãpũre síquẽ bũreconi pũtũãwũ. ¹³ Judíoa yeerisãri bũreco niirĩ, tiimacãrẽ witiwa, día wesapũ jeawũ. “Judíoa súubusero toopũ niibocu”, jĩĩ wãcũwũ. Numiã neããrirare bũajeá, cũãmena dui, wedewũ cũãrẽ. ¹⁴ Toopũre sícõ Tiatira macã macõ niwõ. Coo suti wapapacãre sõã ñiisãñũre dúago niwõ. Cõãmacũrẽ padeogó niwõ. Coo wãmecũtiwo Lidia. Coo Pablo wederere tũorĩ, Cõãmacũ coore añurõ tũonũhũseri tiiwĩ. ¹⁵ Coore, cooya wii macãrãrẽ wãmeõtiari siro, ãsãrẽ jĩĩwõ:

—Yũre “diamacũrã Jesuré padeogó niyo” jĩĩ wãcũrã, jãmũ, yãa wiipũ pũtũãya, jĩĩwõ.

Coo bayiró pũtũãdutiari tũorã, pũtũãwũ.

Pablo, Silare peresuwiipũ sõnecorigue

¹⁶ Sicabũreco ãsã Cõãmacũrẽ súubuseropũ wãara, sícõ numiõ wãtĩ sããnorigore bocawũ. Coo ãpẽrãrẽ dutiapenori basoco niwõ. Wãtĩ masĩrẽ ticorẽmena too síropũ wãaadarere wedemasĩwõ. Coo teero wederẽmena coore dutiapera pairó niyeru wapaséwa. ¹⁷ Pablo, ãsãrẽ bayiró bũsũrómena jĩĩnũnũsewo:

—Ñiã Cõãmacũ ãmũãsepũ niigũrẽ padecotera niĩya. Cõãmacũ basocãre netõnére quetire wedeeya, jĩĩwõ.

¹⁸ Pee bũreconi teero jĩĩnũnũsewo. Pablope páasũti, cãmenũcã, wãtĩ coomena niigũrẽ jĩĩwĩ:

—Mũ coomena niigũrẽ Jesucristo wãmemena witiwadutia, jĩĩwĩ.

Máata witiwõãrigũ niwĩ.

¹⁹ Coore dutiapera “deero tii niyeru wapatãnemoricu coomena” jĩĩwã. Teero tiirá, Pablo, Silare ñee, tiimacã decopũ dutirãpũre néewawa. ²⁰ Queti beserĩ basoca pũtopũre néjea, jĩĩwã:

—Ñiã judíoa niĩya. Marĩya macã macãrãrẽ wedeñañorã tiĩya. ²¹ Apeyé niirecũtirere bueeya. Marĩ romanuã niijĩrã, teero niirijãrõ booa. Marĩ teeré tiimãsĩria, jĩĩwã.

²² Toopũ neããriracã Pablo, Silamena cúajõãwã. Queti beserĩ basoca Pablo, Silare cũãye sutire tuuwẽduti, tãnadutiwa. ²³ Cũãrẽ bayiró tãnatóa, peresuwiipũ tuunécõnecowa. Tiwiĩ coterĩ basocũre dutiwiitĩwari jĩĩrã, ãñũrõ biajãdutiwa. ²⁴ Cũã teero jĩĩrĩ tũogũ, peresuwiĩ coterĩ basocũ niituri tatiapũ tuunécõnecoyigũ cũãrẽ. Pũagũ yucũgũ tusure coperi watoapũ cũãye dũporire súucũduti, siatú, biadũpõjãyigũ.

Cõãmacũ dita cãmeñarĩ tiirigue

²⁵ Ñami deco Pablo, Silas Cõãmacũrẽ sãĩ, basapeoyira. ãpẽrá peresu niirã cũã basari tũoyira. ²⁶ Wãcũña manirõ dita bayiró cãmeñayiro. Cũã niirĩ wii maquẽ botarĩ cãmeñayiro. Máata tiwiĩ biare soperãmarĩ pãõpetijõãyiro. Niipetira peresuwiipũ niirãrẽ cõmedãri-mena siatũarigue jõãpetijõãyiro. ²⁷ Tiwiĩ coterĩ basocũ wãcã, tee pãõãrigue soperire ãña, “dutipetijõããya” jĩĩ wãcũmiyigũ. Teero tiigũ, cuigũ, cũũ basiro espada née, sãĩgũdũ tiimiyigũ. ²⁸ Pablope cũñrẽ bayiró wedeseremena jĩiyigũ:

—Mũ basiro ñañarõ tiirijãña. Ûsã ãnopũ niipetijãã, jĩiyigũ.

²⁹ Teero jĩĩrĩ tũogũ, cũãrẽ coterĩ basocũpe sããwõcore néeatiduti, sããcũtũsãyigũ Pablo, Silas niirõpũ. Cuigũ, bayiró ñapõpigũra, cũã pũto ñicãcoberimena jeacũmuyigũ. ³⁰ Too síro wũmũnũcã, cũãrẽ néewitiwa, sãĩñáyigũ:

—¿Deero tiibógari yũ, Cõãmacũ yũre netõnéãrõ jĩĩgũ?

³¹ Cũã yũyira:

—Mũ ãsã Òpũ Jesuré padeogũ, netõnénogũdacu. Mũya wii macãrãcã padeorã, netõnénoãdacua, jĩiyira.

³² Cũñrẽ, cũñya wii macãrãrẽ Cõãmacũye quetire wedeyira. ³³ Ñami tii horara cũã tãnaãrigue cãmirẽ cosegũdũ néewayigũ. Coseãri siro, máata cũũ, cũñya wii macãrã wãmeõtinoyira. ³⁴ Tiwiĩ coterĩ basocũ cũñya wiipũ néemũãwa, cũãrẽ yaarẽ ecayigũ. Cũũ, cũñya wederamena bayiró ãseniyira Cõãmacũrẽ padeonũcãrã.

³⁵ Bõeri queti beserĩ basoca tiimacã coterĩ basocare jĩiyira:

—Íniãrẽ wionécodutira wãaya, jĩiyira.

† Lucas atipũ jóarigũ Troaspũ niijĩyĩ. Pablo toopũ jeari, Lucas cũũmena wãayigũ Macedoniãpũ.

³⁶ Tiimacã coterí basoca toopú jea, cúã jĩãriguere ti-wí coterí basocãre wedeyira. Teeré t̃uo, c̃ũp̃u Pablora wedeyig̃u sáa:

—Múãrē queti beserí basoca “wionécoaro” jĩãrira ni-íawã. Teero tiirá, ãñurõ wáaya, jĩyig̃u.

³⁷ Pablora tiimacã coterí basocare jĩyig̃u:

—Ûsã romanuã niipacari, queti beserí basoca ùsã ti-iãriguere beseripacara, ùsãrē basocã ññacorop̃u tãnarí tiiáwã. Peresuwiip̃u tuunésõnecori tiiáwã. Mecũtigã ùsãrē basocã ññahẽrõp̃u wionécod̃ugacua. Niiria. Cúã basiro atijĩã, ùsãrē néewionecora atiaro, jĩyig̃u.

³⁸ Tiimacã coterí basoca queti beserí basocare wedera wáayira.

—Íniã “romanuã niã ùsã” jĩ wedeawã, jĩyira.

Teeré t̃uorã, queti beserí basoca cuiyira. ³⁹ Tiiwiip̃u jea, cúãrē acabõre sãiyira. Sãitõa, cúãrē peresuwiip̃u niirãrē néewioneco: —Atimacãrē niirijãña; wáaya, jĩyira.

⁴⁰ Pablo, Silas peresuwiip̃u niirira wáa, Lidiaya wiip̃u sãawayira sũcã. Toopú Jesuré padeorãre ñña, wãcũtu-tuare tico, wãjõãyira.

Pablo Tesalõnicap̃u tiirig̃ue

17 Pablo, Silas netõwáyira Anfípolis, Apolonia macãrĩrē. Too netõwã, jeayira Tesalõnica macãp̃u. Tiimacãp̃ure judíoa neãrí wii niyiro. ² Pablo c̃ũ tiirucúrobirora tiwiip̃u sãawayig̃u. Itiã semana cúã yeerisãre b̃urecoricõrõ Cõãmac̃ye queti jóarip̃u maquẽrē wedeyig̃u. ³ Tiip̃u maquẽrē cúãrē wede, “Cõãmac̃u beserig̃ure ññaarõ netõ diari siro, masãgũdaqui” jĩ wedeyig̃u.

—Jesús ỹu múãrē jĩãrig̃u Cõãmac̃u beserig̃ura niĩ, jĩyig̃u.

⁴ C̃ũ wederi t̃uorã, s̃iquẽrã judíoa “teerora niã” jĩ, Pablo, Silamena niiñcãyira. Teero biiri pãu griegoa Cõãmac̃rē padeorã, pãu p̃r̃t̃i macãrã numiã cúãmena niiñcãyira. ⁵ Teero tiirá, ãpẽrã judíoa ññatutiyyira Pablo, Silare. Teero tiirá, ùmãã daderãre, ññaarã ni-isodeaatirare neõ, tiimacã macãrãrē cúaarõ jĩrã, acaribĩdutiyyira. Cúã cúara, Jasõnya wiip̃u wáayira. Pablora, Silare basocã decor̃u néewaadara ãmaãrã wãamiyyira. ⁶ B̃uaríyyira. Cúãrē b̃uahéra, Jasõnrē, ãpẽrã Jesuré padeorãre ñee, wéewayira. Acaribíwa, tiimacã dutirá p̃uor̃u jea, wedesãyira:

—Ãniã niipetiro cúã wáarop̃ure wedemecũõrã tiicúa. Maríya macãrē teerora tiijeáaya. ⁷ Jasõn cúãrē c̃ũya wiip̃u c̃uorãig̃u niãwĩ. Cúã niipetire romanuã õp̃u dutirere netõñcãrã tiiáwã. “Ãp̃i õp̃u niĩ, Jesús wãmecũtig̃u” jĩrã tiiáwã, jĩyira acaribíremena.

⁸ Cúã teero jĩrĩ t̃uorã, niipetira, cúãrē dutirãcã dee tii masĩriyyira. ⁹ Jasõnrē, c̃ũ menamacãrãrē niyeru cúũdutiyyira cúãmena.

—Ate wisiõre quẽnojeárip̃u, wiyaáda múãrē tee niyerure, jĩyira.

Niyeru cúũãri siro, cúãrē duujãyira.

Pablo Bereap̃u tiirig̃ue

¹⁰ Máata tiiñamirã Jesuré padeorã Pablo, Silare wáadutiyyira Berea macãp̃u. Toopú jea, judíoa neãrí wiip̃u sãawayira. ¹¹ Berea macãrãpe Tesalõnica macãrã nemorõ basocã ãñurã niyyira. Cúã wederere t̃uõsëniyyira. Teeré t̃uorã, çdiamacãrã niimĩ? jĩ masĩd̃ugara, b̃urecoricõrõ Cõãmac̃ye queti jóarip̃urē teero buerucujãyira. ¹² Teero tiirá, pãu Jesuré padeoñcãyira. Basocã ãñurã griegoa numiã, ùmããcã pãu padeoñcãyira. ¹³ Tesalõnica macãrã judíoa Pablo Bereap̃u “Cõãmac̃ye quetire wedeg̃u tiiáyig̃u” jĩrere t̃uoyira. Teero tiirá, toopú wáayira. Wedemecũõ, cúari tiyyira. ¹⁴ Teero tiirĩ ññarã, Jesuré padeorã máata Pablora día pairímaap̃u wáadutiyyira. Silas, Timoteo tiimacãp̃ura p̃uujãyira. ¹⁵ Pablora néewarira Atenasp̃u jea, c̃ũrē toopú cúũjã, cãmecõp̃uuyira. Cúãmenarã Pablo queti ticocoyig̃u:

—Boyero Silas, Timoteo atiaro ãnopú, jĩyig̃u.

Pablo Atenasp̃u tiirig̃ue

¹⁶ Pablo Atenasp̃u cúãrē yueg̃u, tiimacã macãrã pee cúã padeorã weerirare ññagũ, bayirõ wãcũyig̃u.

¹⁷ Teero tiig̃u, judíoa neãrí wiip̃u sããwa, judíoamena, ãpẽrã Cõãmac̃rē padeorãmena wedeseyig̃u. B̃urecoricõrõ macã decor̃u c̃ũ b̃uajearamena wedeseyig̃u. ¹⁸ ãpẽrã epicúreoyere buerã, estoicoyere buerã Pablomena wedeseyira. C̃ũ Jesuyé quetire, di-arirap̃u masãrere wedeyig̃u cúãrē. Cúã basiro cãmerĩ sãĩñáyira:

—çDeero jĩd̃ugag̃u tiii ãni, teero wedeseãmajãgũ? jĩyira.

ãpẽrãpẽ jĩyira:

—Apeditã macãrã cúã padeorãye maquẽrē wedeseg̃u niitu niĩ, jĩyira.

¹⁹ “Jãm̃” jĩ, c̃ũrē néewayira Areópago burõp̃u, dutirá neãrucurop̃u. C̃ũrē jĩyira:

—M̃u mama bueré wederere t̃uod̃ugãga. ²⁰ M̃u t̃uoyã maniriguere wedesea. Teeré masĩd̃ugaga. çDeero jĩd̃ugaro tiii? jĩyira.

²¹ Atenas macãrã, aperõ macãrã toopú jea niirã ma-queti dícure t̃uo, wedese ùsenicua.

²² Pablo Areópagop̃u neãrã decor̃u w̃m̃h̃ncã, jĩyig̃u:

—Múã Atenas macãrã, múãyarare bayirõ padeóa, ỹu ññarĩ. ²³ Ỹu ññanetõgũ, múã súubuserere ññagũ, sicarõ múã súubuserop̃u jóaturiguere ññaãwũ: “MASIÑA MANIGÛRÊ SÚUBUSERO NIIÃ”, jĩ jóaturig̃u niãwũ. Múã masĩripacara súubuseg̃urena ỹu múãrē wedea.

²⁴ Cõãmac̃u atib̃urecore, atib̃urecop̃u niirẽcãrē tiirig̃u niwĩ. Ûmããse, atiyepã õp̃u niĩ. Teero tiig̃u, basocã cúã tiiré wiserire niiriqui. ²⁵ Marĩ paderemena c̃ũrē ti-iãpumasĩña manicú. Apeyenõ d̃sarícu c̃ũrē. C̃ũ niipetirare catiré, yeerisãre, apeyé niipetirere ticoqui.

²⁶ S̃ic̃u basoc̃umenarã niipetire põnarĩ macãrã wãari tiirig̃u niwĩ. Cúãrē atib̃ureco niipetirop̃u wáa, niirĩ ti-

irígꝛ niwí. Cǔǔrá niipetire pōnarírē “atiditapú nocōrō yoari niīadacua” jī cǔǔrígꝛ niwí. ²⁷ Cōāmacǔ teero ti-irígꝛ niwí, cǔǔrē āmaāārō jīgǔ. Āñurō āmaāmasihērā niipacara, bꝛabócuā. Cǔǔ marí síquērā pꝛtogā niiqui. Yoaropꝛ niiriqui. ²⁸ Cǔǔ tutuaremena marí cati, wáamasí, niā. Múā basarére jóarira biro jóarira niiwā: “Marícā cǔǔ pōna niīā”. ²⁹ Marí Cōāmacǔ pōna niijírā, oro, plata, útāmena tiirirare “Cōāmacǔ niī” jī wācūri-jārō booa. Marí wācūrēmena Cōāmacǔ queorere ti-imasíricu. ³⁰ Cōāmacǔ too sꝛguero macārāpꝛe cǔǔrē masírjírā, cǔǔ dutirere tihérare teero ĩñajárígꝛ niwí. Atitóre niipetirare niipetirópꝛe cǔā ñañaré tiirere wācūpati, wasodutíqui. ³¹ Cōāmacǔ niipetirare wapa ti-íadari bꝛecore besetoayígꝛ. Tiibꝛeco jeari, queoró jírēmena wapa tiigúdaqui. Cǔǔ beserígꝛmena teero ti-igúdaqui. “Cǔǔrá múārē wapa tiigúdu niī” jī ěñogǔ, di-arigꝛpꝛe masōrigꝛ niwí, jīyígꝛ Pablo.

³² Diarirapꝛ masārere wederi tꝛorā, síquērā buijáyira. Āpērāpé: —Too síro mꝛꝛ wedeseri tꝛoáda teeréja, jīyira.

³³ Pablo cǔā too niirírā, wáajōāyígꝛ. ³⁴ Síquērā Jesuré padeó, Pablóre nꝛꝛyíra. Sícu Areópagopꝛ dutirámena neārucugꝛ niyígꝛ. Cǔǔ wāmecǔyígꝛ Dionisio. Apegó Dámaris wāmecǔyigo. Āpērā cǔāmena niyira.

Corintopꝛ Pablo tiirígꝛ

18 Too síro Pablo Atenaspꝛ niīárígꝛ Corinto macāpꝛ wáajōāyígꝛ. ² Toopú jeagꝛ, judíoayꝛ Ponto dita macǔrē bꝛajeáyígꝛ. Cǔǔ wāmecǔyígꝛ Aquila. Pablo toopú wáadari sꝛguero, Claudio romanuā ōpꝛ judío Romaꝛ niirárē witudutiyígꝛ. Aquila, cǔǔ nꝛmo Priscilamena Italiapꝛ niīārira witi, jeayira timacā Corintore. Pablo cǔārē ĩñagǔ wáayígꝛ. ³ Cǔǔ cǔā paderénorā padegú niijígǔ, cǔāmena padegꝛdu pꝛtꝛáyígꝛ. Wáicꝛa caserimena wiseri tiirá niyira. ⁴ Judíoa yeerisāre bꝛecoricōrō cǔā neārí wiipꝛ wedegꝛ wáayígꝛ. Judíoare, judíoa niihērārē padeodꝛgári tiidꝛgágu tiimíyígꝛ.

⁵ Silas, Timoteo Macedoniapꝛ niīārira jeari, Pablo wederé dícu wedeyígꝛ. “Jesús Cōāmacǔ beserígꝛ niī”, jī wedemiyígꝛ judíoare. ⁶ Cǔāpe cǔǔ wederere cāmotánꝛcāyira. Cǔǔrē ñañarō jīyira. Teero tiigú, Cōāmacǔ cǔārē ñañarō tiíadarere ěñogǔ, cǔǔ sotoá sãñārirore, tuuwé páabateyígꝛ. Cǔārē jīyígꝛ:

—Múā pecamerꝛ wáari, múāye wapa niīadacu; yée wapa mee niīadacu. Teero tiigú, mecǔāmena judíoa ni-ihērārē wedegꝛ wáagꝛda, jīyígꝛ.

⁷ Tiiwí niīárígꝛ witiwayígꝛ. Apewíi pꝛtogā niirí wiipꝛ sãawayígꝛ. Tiiwí Ticio Justoya wii niyiro. Cōāmacǔrē padeogú niyígꝛ cǔǔ. ⁸ Judíoa neārí wii dutigú, cǔǔya wii macārāmena Jesuré padeoyíra. Cǔǔ wāmecǔyígꝛ Crispo. Paꝛ too macārācā Pablo wederere tꝛorā, Jesuré padeoyíra. Padeó, wāmeōtinoyira.

⁹ Sicañami Pablo cānirípꝛꝛ, quēēgǔ tiiróbiro Jesús cǔǔrē wederi tꝛoyígꝛ. Cǔǔrē jīyígꝛ:

—Cuirijāña. Yéere wederucujāña. Wededujā tiirijāña. ¹⁰ Yꝛꝛ mꝛꝛmena niirucujāñā. Basocá mꝛꝛrē ñañarō ti-

imasíricua. Atimacārē paꝛ yꝛꝛe padeoádara niīya, jīyígꝛ.

¹¹ Teero tiigú, Pablo sicacǔma apēcǔmá deco toopú pꝛtꝛáyígꝛ. Cōāmacǔye quetire bueyígꝛ.

¹² Teebꝛecorire sícu Acaya dita dutigú niyígꝛ. Cǔǔ wāmecǔyígꝛ Galión. Cǔǔ dutigú niirito, judíoa sícāríbíro wācūrā Pablóre ñee, queti beserópꝛ néewayira. ¹³ Galiónrē jīyira:

—Āni Cōāmacǔrē padeodutíre romanuā ōpꝛ dutirere netōnꝛcāre niā, jīyira.

¹⁴ Pablo wedegꝛdu tiirí, Galión judíoare wedesꝛgue-cojāyígꝛ:

—Āni apeyenó ñañoátā, basocāre ñañarō tiíatā, múārē āñurō tꝛobóajíyu. ¹⁵ Múāye, múā judíoa dutiré niirí, múā basiro quēnoñā. Yꝛꝛ teenórē besegꝛdu mee niā, jīyígꝛ.

¹⁶ Cǔā queti beserópꝛ niīārirare cōāwionecojāyígꝛ.

¹⁷ Niipetira Sóstenes judíoa neārí wii dutigúre ñee, queti beserí wii díamacǔ páayira. Galiónpe “cǔā booró tiíaro” jījāyígꝛ.

Antioquíapꝛ Pablo coepꝛtꝛarigꝛ, too síro cǔǔ wede-wanemorigꝛ

¹⁸ Pablo peebꝛecori pꝛtꝛáyígꝛ Corintopꝛ. Too síro Jesuré padeorāre “wáagꝛ tiia” jī, dooríwꝛmena wáajōāyígꝛ Siria ditapꝛ wáagꝛ. Priscila, Aquila cǔǔmena wáayira. Cencreapꝛ búawasꝛgueyira. Toopú Pablo Cōāmacǔrē “biro tiigúda” jīrirobirora tiigú, cǔǔ póare pedecōājāyígꝛ. ¹⁹ Too macārā Éfesopꝛ tiíjeayira. Timacāpꝛ Pablo cǔǔyígꝛ Priscila, Aquilare. Cǔǔpe judíoa neārí wiipꝛ sãāwa, judíoare wedeyígꝛ. ²⁰ Cǔǔrē yoasãñurí pꝛtꝛáadutimiyira. Cǔǔpe booríyígꝛ.

²¹ —Jerusalénꝛ yꝛꝛe wáaro booa, bosebꝛeco ĩñagǔ wáagꝛ. Múārē ĩñagǔ atinemogǔdacu, Cōāmacǔ boorí, jīyígꝛ.

“Wáagꝛ tiia” jī, wáajōāyígꝛ dooríwꝛmena. ²² Cesareapꝛ jea, Jerusalénꝛ maawáyígꝛ. Toopú Jesuré padeorāre āñudutiyígꝛ. Too macǔ Antioquíapꝛ wáajōāyígꝛ. ²³ Toopꝛe péero nii, wáajōāyígꝛ sícu. Galacia dita maquē macārírē, Frigia dita maquē macārírē netōwáyígꝛ. Niipetira Jesuré padeorāre wācūtutuare ticonemoyígꝛ.

Apolos Éfesopꝛ buerigꝛ

²⁴ Tíatore judíoayꝛ Alejandría macā macǔ Éfesopꝛ jeayígꝛ. Cǔǔ wāmecǔyígꝛ Apolos. Cǔǔ āñurō wedemenigǔ niyígꝛ. Cōāmacǔye queti jóaripú maquērē āñurō masígǔ niyígꝛ. ²⁵ Marí Ōpꝛ “biro niirecǔtiro booa” jīrere buenorigꝛ niyígꝛ. Juan basocāre wāmeōtigꝛ buerigꝛ dícuꝛe masípꝛꝛ, díamacǔ Jesuyére bueyígꝛ ꝛseniremena. ²⁶ Cǔǔ judíoa neārí wiipꝛ cuire manirōmena wedenꝛcāyígꝛ. Priscila, Aquila cǔǔrē tꝛo, néewa, Cōāmacǔye quetire āñurō díamacǔ wedenemoyira.

²⁷ Cǔǔ Acayapꝛ “wáagꝛdu tiia” jīrí, Jesuré padeorā “āñurō wáaya” jīyira. Cǔǔrē paperapú jóabosayira. Jesuré padeorā Acayapꝛ niirárē “Apolore āñurō bo-

caya" jii jóayira. Cũũ toopú jeagũ, Cõãmacũ tiiápuremena Jesuré padeoráre añurõ tiiápuuyigũ.

²⁸ Cũũ niipetira iñacoropũ judíoare cũũ wedemeniremena docacũmurĩ tiiyigũ. Cõãmacũye queti jóaripũpũ cũãrẽ bue, "Jesús Cõãmacũ beserigũ niĩ" jiiéere ãñooyigũ.

Éfesopũ Pablo buerigue

19 Apolos Corintopũ niirito, Pablope ãmũãreburire netõwá, Éfesopũre jeayigũ. Toopú sĩquẽã Cõãmacũrẽ padeoráre buajeáyigũ. ² Cũãrẽ sãĩñáyigũ:

—Mũã Cõãmacũrẽ padeorí, ¿Espíritu Santo múãmena niinũcãrĩ? jiiyigũ.

Cũãpe yũyira:

—Óba. Ësã Espiritu Santo niiréere tũohéra niitũ, jiiyira.

³ —Too docare ¿noã wederiguere padeojĩrã, wãmeõtidutiri? jiiyigũ.

—Juan wederiguere padeojĩrã, wãmeõtidutiwũ, jiiyira.

⁴ Pablo jiiñemoyigũ:

—Juan basocáre wãmeõtiyigũ. Teeména cũã ñañaré tiiréere wãcũpati, wasoréere ãñooyira. Juan biiro wedeyigũ: "Yũũ siro ãpĩ atigũdaqui. Cũũrẽ padeoyá", jiiyigũ. Cũũ teero jii wederigũra niĩ Jesús, jiiyigũ.

⁵ Cũũ teero jiiĩ tũorá, Jesús wãmemena wãmeõtidutiya. ⁶ Pablo cũãrẽ ñaapeóri, Espiritu Santo cũãpũre niigũ diijeáyigũ. Æpẽã basocáye wedeserere masĩripacara, wedesenũcãyira. Cõãmacũ wededutirere wedeyira. ⁷ Cũã niipetira niirã, doce ãmũã niiyira.

⁸ Pablo tiimacãpũ judíoa neãrí wiipũ wáarucuyigũ. Itĩãrã muĩpũrã tiiwiipũre cuire manirõmena wedeyigũ. "Cõãmacũ dutiré basocãpũre niĩãdare jeatoaa" jiiéremena Jesuré padeorí tiijãdũgagũ tiiyigũ. ⁹ Sĩquẽã cũũ wederéere tũodũgáriyira. Padeoríyira. Mama bueréere basocá tũocóropũ ñañarõ wedeseyira. Teero tiigũ, Pablo witiweojõãyigũ; Jesuré padeoráre néewitiwayigũ. Bũrecoricõrõ Tiranoya wiipũ neãyira. Tiiwiĩ buerí wiipũ bueyigũ sũcã. ¹⁰ Pũacũmã bueyigũ. Teero tiirã, tiidita Asia macãrã tũopetijõãyira Jesuyé quetire. Judíoa, judíoa niĩhãcã teeré tũoyira.

¹¹ Cõãmacũ cũũ sĩcũrã tiimasĩrere Pablomena tiieñoyigũ. Cũũmena iñaña maniréere tiiyigũ. ¹² Cũũ paacõãre caserire, cũũya õpũũ pẽniãrigue caserire néewayira diarecũtirare. Teeména netõnéyira; wãtĩã sããnorirare cõãwionecoyira.

¹³ Sĩquẽã judíoa wãanetõrã wãtĩãrẽ cõãwionecora niiyira. Cũã marí Õpũ Jesús wãmemena wãtĩãrẽ cõãwionecodũgamiyira.

—Jesús Pablo wedewarucugũ wãmemena múãrẽ witiwadutia, jiiimiyira wãtĩãrẽ.

¹⁴ Teerora tiirã tiimíyira Esceva põnacã. Esceva judíoayũ, paiaré dutigũ niiyigũ. Cũũ põna siete niiyira.

¹⁵ Cũã teero tiirí, wãtĩ cũãrẽ yũyigũ:

—Jesuré yũũ masĩã. Pablocãrẽ masĩã. ¿Mũãpeja noãno niĩ? jiiyigũ.

¹⁶ Basocã wãtĩ sããnorigũ cũãpũre buruñãpeayigũ. Cũã niipetira nemorõ tutuanetõnũcãjãyigũ. Cũãrẽ

ñañarõ peti tiiyigũ. Sutimanirã, cãmicũtira tiiwiĩ niĩãrira cũtũcõwitiwayira. ¹⁷ Cũãrẽ teero wáare quetire Éfeso macãrã tũopetijõãyira. Niipetira judíoa, judíoa niĩhãcã tũoyira. Bayiró cuiyira sãa. Marí Õpũ Jesuyére añurõ quioníremena wedeseyira sãa.

¹⁸ Paũ too sũgueropũ Jesuré padeonũcãrira jea, cũã ñañaré tiiréere wedeyira. ¹⁹ Paũ yaso doarira cũã bueré papera tutirire néeneõ, sóecõãjãyira niipetira iñacoropũ. Teetutiri wapa cũã bapaqueori, "cincuenta mil" niyeruquiri plataquiri wapacũtímiyiro. ²⁰ Ateména marí Õpũye queti sesajõãrõ tiiyiro. Cõãmacũ tutuaremena paũ padeonemórã tiiyira.

²¹ Ate wáari siro, Pablo wãcũyigũ: "Yũũ Jerusalénpũ pũtũawagũda. Toopú wáadari sũguero, Macedonia, Acaya ditapũ iñanetõgũ wáagũda. Jerusalénpũ jea, niĩãri siro, Romapũ iñagũ wáaro boocũ", jii wãcũyigũ.

²² Teero tiigũ, pũarã cũũrẽ tiiápurare ticocosũguyigũ Macedoniapũ. Cũã niiyira Timoteo, Erasto. Cũũpe pũtũájãyigũ ména toopú Asia ditapũ.

Éfesopũ cúasore wáarigue

²³ Tíatorena mama bueré padeoréména bayiró cúasore wáayiro. ²⁴ Cúasori tiinũcãyigũ sĩcũ plata padegũ. Cũũ wãmecũtiyigũ Demetrio. Platoména cũã padeogóya wii tiirõbiri biiré wiserigã tii, dúagũ niiyigũ. Cũã padeogó weerigo wãmecũtiyigo Artemisa. Tee wiserigãrẽ dúara, Demetrio, cũũrẽ padecoteracã pairó wapatárucuyira. ²⁵ Cũũrẽ padecotera, ãpẽã plata paderáre néõyigũ. Cũãrẽ jiiyigũ:

—Mũã añurõ masĩã: Marí ate paderéména añurõ wapatã niijãmiã. ²⁶ Año Éfesopũre Pablo paũre cũũ wederéména nũnũrí tiitõai méé. Año Asiapũcãrẽ múã iñarõbirora, teero biiri múã tũorõbirora paũ niicua. Basocã tiiriraja "padeorã mee niĩya" jiiãwĩ cũũdu. ²⁷ Ate bayiró quioa. Marí tiiré búri niiré pũtũábocu. Artemisa añunetõjõãgõya wiicã búri niirí wii pũtũábocu. Coo Asia macãrã padeogó niipetira atibũreco macãrã padeogó niyo. Coo pũtĩ macõ niiréere basocã ñañarõ wedesenũcãrĩ, búri niiré pũtũábocu, jiiyigũ.

²⁸ Cũũ teero jiiĩ tũorá, bayiró cúa, acaribíyira:

—Artemisa añunetõjõãgõ Éfeso macãrã padeogó niyo, jiiyira.

²⁹ Cũã acaribíri, paũ tiimacã macãrãcã "¿deero wáai?" jii masĩripacara, acaribípetijõãyira. Sĩcãrõména cũã neãrõpũ cũtũwáyira. Pablomena bapacũtiwarirare bayiró ñee, néewayira. Cũã niiyira Gayo, Aristarco. Macedonia macãrã niiyira. ³⁰ Pablo basocã decopũ sããwadũgamiyigũ. Jesuré padeorápe cũũrẽ wáadutiriya. ³¹ Æpẽã Pablora maĩrã queti ticocoyira. Cũã sĩquẽã Asia macãrã dutirá niiyira. "Pablo ãsã neãrõpũ sããatirijããrõ", jiiicoyira. ³² Toopú niirã ãpẽã cũã booró acaribíyira. Æpẽã apeyenó acaribíyira. Æpẽãcã teerora jiiãmajãyira. "¿Marí ãnopũ deero tiirã neããrĩ?" jii masĩriyira. ³³ Æpẽã judíoa Alejandre iñabũayira. Basocã díamacũpũ cũũrẽ tuunéconũcõcoyira, wedearo jiiãrã. Cũãrẽ "ditamanijõãña" jiiũgagũ, wẽẽtucomiyigũ. "Ësã wapa cũoríã", jiiũgamiyigũ. ³⁴ "Cũũ judíoayũ niĩ",

jī īñamasīrā, acaribínemoyira. Pua hora sīcārībīro acaribíyira.

—Artemisa añunetōjōāgō Éfeso macārā padeogó ni-yo, jīyira.

³⁵ Sīcū tiimacā macārārē dutigú too acaribirare dita-manírī tiyigū. Cūārē jīyigū:

—Múā Éfeso macārā, yūre tūoyá. Niipetiro macārā ateré masīcua: Marī atimacā Éfeso macārā Artemisa añunetōjōāgō padeorí wiire coterá niā. Coe queoré ūmāsepe diatiriguere coterá niā. ³⁶ Sīcū “teero mee niā” jīmasīriqui. Teero tiirá, nocōrōrā acaribíya. Añurō wācūmugueya, noo booró tiāmarī jīrā. ³⁷ Añiā múā néetiariara apyé marī padeorí wii maquērē yaariarira niāwā. Marī padeogóre ñañarō wedeseriarira niāwā. ³⁸ Demetrio, āpērā plata paderāmena wedesāre cūogú, queti beserōpe wāaaro. Tee niādarerena queti beserō, queti beserī basocacā niīya. Toopú cāmerī wedesāārō. ³⁹ Múā apeyenō sādūgára, atimacā macārā dutirāmena cūā neārōpe wedesera wāaya. Cūā múārē wedeadacua. ⁴⁰ Mecūā marī acaribiariguere romanuā dutirā marīrē wedesārīquiro tiirā tia. Marī teero peti acaribíro bau-ró acaribāmajārā tiāwū. Teero tiirā, romanuā cūā wedesārī, marīrē deero jī yūmasīña maniādacu, jīyigū.

⁴¹ Teero wedeseyapacūti: —Nocōrōrā niā, jīyigū.

Macedoniap, Greciap Pablo wáarigue

20 Cúasore petiári siro, Pablo Jesuré padeorāre neādutiigū. Cūārē wācūtutuare tico, “wāagū ti-ia” jī, Macedoniap wāajōāyigū. ² Too maquē macārīpe netōwāgū, too macārārē cūū wederēmena wācūtutuare ticonemowayigū. Teero tii, jeayigū Greciap. ³ Toopú ītīārā muīpūrā pētūáyigū. Cūū Sīriap dooriwūmena wāagūde, judío cūūrē sīādūgāre queti tūoyigū. Teero tiigú, “Macedonia wáarimarera cāmerūtūawagūda sūcā” jī wācūyigū. ⁴ Cūū wáari, āpērā cūūrē bapacūtiwarira niwā. Cūā niwā: Sópater Berea macā macū (cūū Pirro wāmecūtigū macū niwī); Segundo, Aristarco (cūā puarā Tesalónica macārā niwā); Gayo Derbe macā macū; Timoteo; Tíquico, Trófi-mo (cūā puarā Asia macārā niwā). ⁵ Cūā ūsā sūguero wāa, Troaspū ūsārē yuerira niwā. ¹⁶ ūsā Filipospū pētūáwū. Toopú pā pūuri tiirēmena wūoya manirē pārē yaari bosebūreco īñawū. Nocōrōrā nii, wāajōāwū dooriwūmena. Cinco būrecori siro jeawū Troaspū. Toopú sica semana pētūáwū.

Troaspū Pablo īñanetōgū wáarigue

⁷ Yeerisāri būreco niirī, ūsā neāwū bocaadara. Ape-būrecope Pablo wāagūde niijīgū, cūārē wedewi. Nami deco niirī, wedegū tiwī ména. ⁸ ūmāārō macā tatiā ūsā neārī tatiapū pee sīwócorepa niwū. ⁹ Sīcū mamū ventana soperū duigú wūgoá jeanowī. Cūū wāmecūti-wi Eutico. Pablo yoari peti wedegū tiirī, cānicónuārigū niwī. Yerapū ñaacodiawi. Cūū duiaro itiacasa so-

† Lucas atipú jóarigū Filipospū niijiyi, Pablo toopú jeari.

toapū niwū. Cūāpe cūtūdiwā, diaarigūpūre néemūō-cowa. ¹⁰ Pablocā diiwāwi. Cūū sotoa munibíā, cūūrē ñeediyo, cūārē jīwī:

—Nocōrōca ūcārījāña. Catijāi ména, jīwī.

¹¹ Mūāwa, cūārē pā bato, yaa, wedeseboejōā, wāa-jōāwī. ¹² Mamūpere wiipú néejōāwā. Cūū catiri, añurō yeeripūnacūti niwā sūcā.

Troaspū niārira Mileto macāpū wáarigue

¹³ Pablo ūsārē jīrirobirora dooriwūmena cūū sūguero Asopū wāajōāwū. Pablo ūsārē: —Yūū maapū wāa, Asopū múārē bocagūda, jīwī.

¹⁴ Asopū ūsāmena būajeá, ūsā atiriwūpe sāāwī. Too síro Mitilenepū tīāwawū. ¹⁵ Too macārā apebūreco Quío nūcūrō díamacūpe tīājeawū. Maawáiwū. Too macārā apebūreco Samospū tīājeawū. Too macārā apebūreco Miletopū jeajōāwū sáa. ¹⁶ ūsā Miletopū wāara, Éfesore díamacū netōjōāwū. Pablo Asiapū yoari pētūádūgariwi. Cūūrē basioatā, Jerusalénpū Pente-costés bosebūreco īñadūgawi.

Pablo Éfeso macārā būtoá dutirāre wedeyaponorigue

¹⁷ Pablo Miletopū niigū, Éfeso macārā Jesuré padeorā būtoá dutirāre atiduticowi. ¹⁸ Cūā jeari īña, cūārē jīwī:

—Múā añurō masīcu yūū múā watoapūre ti-irécūtiriguere. Yūū sicato Asiapū jeagū, tée yūū ni-itugūpe tiitūcoriguere añurō masīcu. ¹⁹ Yūū marī Ōpū dutiró tiigú, “āpērā nemorō añurē tia” jī wācūriwū. Múāmena utiwū. Judío yūūre ñañarō tiidūgári, ñañarō netōwū. ²⁰ Niipetire múā añurō niādarere wedepetijāwū. Basocā neārōpe, múāye wiseripū teero wederucujāwū. ²¹ Judíoare, judío niñērācārē ateré sīcārībīro wedewū: “Múā ñañarē tiirere wācūpati, wāsoyá; Cōāmacūyere añurō tiñcāña; Jesús marī Ōpūrē padeoyá”, jī wederucujāwū. ²² Yūū mecūtigā wāagū ti-ia Jerusalénpū Espírītu Santo yūūre dutirrobirora. Toopú yūūre deero wāaro wāaadacu masīriga. ²³ Ate dícuere masīā: Basocā ñañarō netōrī tii, yūūre pēsuwīpū sōnecoadacua. Ateré macārīcōrō Espírītu Santo yūūre wedei. ²⁴ Ateré masīpacū, wācūpatiría. Yūū catirere maíría. Marī Ōpū Jesús cūū paderē cūūriguere peotídūgaga. Cōāmacū basocāre netōnere quetire wededutiwī yūūre.

²⁵ Yūū múā pūtopū niigū, Cōāmacū dutirē basocāpūre niādare jeariguere wedewarucuwū. “Múā sīcūno yūūre īñanemoricu sáa”, jī tūgueñājāga.

²⁶ Teero tiigú, mecūā múārē wedea: Yūū wederiguere tūoríra pecamepū wáari, yée wapa niiricu. ²⁷ Yūū múārē niipetire Cōāmacūye quetire wederijā tiiríwū.

²⁸ Teero tiirā, múā basiro coteya. Jesuré padeorí pōna macārācārē añurō cote, buenemoña. Múārē Espírītu Santo cūūrigū niwī, cūārē īñanūñsearo jīgū. Cōāmacū cūū macūye díimena cūārē cūūyara wáari tiirigū niwī. Teero tiirā, oveja coterí basoca tiiróbiro cūārē ti-iápuya. ²⁹ Yūū tūgueñarī, yūū wáari siro, āpērā jīdi-torepira múāmena niirā jeaadacua. Yáiwā ovejare sīārā tiiróbiro múā Jesuré padeorere petirī tiidūgáadacua.

³⁰ Sīquērā mǎā menamacārācā wedewisioadacua, Jesuré padeorá cǎārē t̄on̄n̄h̄searo jīrā. ³¹ Teero tiirá, añurō t̄omasí niiña. Mǎā ateré acabóricu: Itiácūma mǎā niipetirare añurō tiíadarere bóaneōremena búrecori, ñamirí wedew̄.

³² Ȳm̄ wáaḡu tiia. Cōāmac̄ū mǎārē añurō cotearo. Cǎū maírē quetimena mǎārē tutuare ticoaro. Tee queti mǎārē wǎcūtutuari, padeonemórí tiimasícu. Tee queti padeorí, āpērā Jesuré padeorámēna mǎārē añurē ticoḡu daqui Cōāmac̄ū. ³³ Āpērāyē niyeru, oro, suti boonemósāriw̄ ȳm̄. ³⁴ Mǎā masícu: Yéē wāmorímena padew̄. Teemēna ȳm̄, ȳm̄ menamacārā booríguenorē b̄aw̄. ³⁵ Niipetire ȳm̄ tiiríguemena mǎārē ēñow̄. Marí paderémēna bóaneōrārē tiípuro booa. Marí Ōp̄ū Jesús cǎū jīrígure wǎcūrō booa: “Ticoḡupe ñeeḡū nemoró useniqui”, jīyiḡu, jīw̄ Pablo.

³⁶ Teeré jītoan̄cō, cǎū niipetiramēna ñicācoberimēna jeacūmu, Cōāmac̄ūrē sǎiw̄. ³⁷ Niipetira bayiró utiwa. Cǎūrē ráab̄na, wasopúro ūp̄ū tiiwá. ³⁸ Cǎū “mǎā ȳm̄re ñānemoricu sáa” jīāriguere wǎcūrā, nemoró bóaneōrā p̄t̄h̄áwa. Too síro dooríw̄p̄ cǎūrē cúūcora wáawa.

Jerusalén̄p̄ Pablo wáarigue

21 Ūsā Éfeso macārā b̄toá dutirāre “wáara tiia” jītoa, dooríw̄p̄ m̄āsā, wáajōāw̄. Wáa, diamac̄ú wáa, Cos macār̄p̄ jeaw̄. Apebúreco Rodas macār̄p̄, too macārā Pátara macār̄p̄ jeaw̄. ² Toopú Feniciarp̄ wáariw̄care b̄ajeáw̄. Tiip̄p̄ m̄āsā, wáajōāw̄. ³ Wáa, Chipre ñc̄r̄r̄ē ñāwa, tiin̄c̄r̄ō acuniñape p̄t̄h̄áw̄. Too netōwá, Siria ditap̄re jeaw̄. Jea, Tiro macār̄p̄ maajeáw̄. Toopú tiiwá macārā apeyē cǎū néewariguere apamonecoadara tiiwá. ⁴ Toopú ūsā Jesuré padeorāre āmaā, b̄ajeáw̄. Cǎāmena sica semana p̄t̄h̄áw̄. Cǎū Espiritu Santo masírē ticorémēna Pabl̄ore “Jerusalén̄p̄ wáarijāña” jīmiwā. ⁵ Cǎū teero jīpacari, tii semana petirí, wáajōāw̄ sūcā. Cǎū niipetira, cǎū ñmosānumiā, cǎū p̄na ūsārē bapac̄t̄ibuawa macā wesap̄. Ditatuparip̄ ñicācoberimēna jeacūmu, Cōāmac̄ūrē sǎiw̄. ⁶ Sǎitōa, “wáara tiia” jī, dooríw̄cap̄ m̄āsāw̄. Cǎūpe cǎūye wiserip̄ p̄t̄h̄ajōāw̄.

⁷ Tiop̄p̄ niārirā wáa, Tolemaida macār̄p̄ jeaw̄. Toopú Jesuré padeorāre añuduti, sicab̄reco p̄t̄h̄áw̄ cǎāmena. ⁸ Apebúreco wáa, Cesareap̄ jeaw̄. Toopú jeara, Felipe Jesuyé queti wedeḡuya wiip̄ sǎāw̄. Felipe Jesuré padeorá siete yaaré batorira menamac̄ū niiriḡu niw̄. Cǎū p̄top̄ p̄t̄h̄áw̄. ⁹ Cǎū p̄na numiā man̄manirā bapari niwā. Cǎū profetas niwā.

¹⁰ Yoari ūsā niiripacari, sícū Judeap̄p̄ niāriḡu jeawi. Profeta niw̄. Cǎū wāmec̄t̄iw̄ Agabo. ¹¹ Ūsā p̄to jea, Pabloyada siatúridare née, cǎū basiro cǎūye d̄pori, cǎūye wāmorip̄ siatúwi. Siatútoa, ūsārē jīw̄:

—Espiritu Santo jīāw̄ ȳm̄re: “Judíoa Jerusalén̄p̄ atidá ōp̄rē siatúadacua āno m̄m̄ siatúro tiiróbiro. Cǎūrē judíoa niih̄r̄p̄re ticoadacua”, jīw̄ Agabo.

¹² Cǎū teero jīr̄ t̄orá, ūsā Pabl̄ore: —Jerusalén̄p̄ wáarijāña, jīmiw̄.

Cesarea macārācā: —Wáarijāña, jīmiwā.

¹³ Cǎūpe jīw̄:

—Utirijāña. Ȳm̄re bayiró wǎcūpatiri tiirá tiia. Jerusalén̄p̄ Jesuyé wapa ȳm̄re siatú, sǎādh̄ḡapacari, wáaḡuda, jīw̄.

¹⁴ Cǎū “jáu, añuā” jīñh̄r̄ ñāra: —Cōāmac̄ū booró tiíaro, jījāw̄.

Nocōrōrā ditamanirā p̄t̄h̄áw̄.

¹⁵ Ūsā too niārirā ūsāye ñānotoa, wáajōāw̄ Jerusalén̄p̄. ¹⁶ Sīquērā Cesarea macārā Jesuré padeorá wáawa ūsāmena. Cǎū ūsārē néewawa Mnasónya wiip̄. Cǎū Chipre mac̄ū niiriḡu niw̄. Yoari Jesuré padeoḡu niw̄. Toopú cāniw̄.

Pablo Santiagore ñāḡū wáarigue

¹⁷ Ūsā Jerusalén̄p̄ jeari, Jesuré padeorá useniremena bocawa ūsārē. ¹⁸ Apebúreco Pablo ūsāmena Santiagore ñāḡū wáawi. Toopú niipetira b̄toá dutirá niwā.

¹⁹ Pablo cǎārē añudutiwi. Judíoa niih̄r̄rē Cōāmac̄ū cǎūmena tiiríguēcōrō d̄waró maniró wedem̄ñcāw̄.

²⁰ Teeré t̄o, Cōāmac̄ūrē usenire ticowa. Pabl̄ore jīw̄:

—Ūsāya wedeḡu, m̄m̄ masícu: P̄m̄ peti judíoa Jesuré padeorá niíya. Cǎū “Moisére dutiré cúūriguere tiipetíro booa” jīrā tiíya. ²¹ Cǎū ate wedepatirere t̄oáyiara: M̄m̄ judíoa niih̄r̄āye ditap̄ niiḡū, judíoa toopú niirārē Moisés dutiré “tiirijāña” jīyiro. Cǎū p̄narē c̄n̄eriḡu yapa macā caseróre “widec̄ārijāña” jīyiro. Teero biiri marí judíoa tiiréc̄t̄irenocārē “tiirijāña” jīyiro.

Teeré t̄oyira. ²² “¿Deero tiiḡudari cǎū?” jī wedeseaw̄ ūsā m̄m̄rē. Cǎū m̄m̄ “ānop̄u jeayiḡu” jīrēre t̄oádacua.

²³ Teero tiirá, ūsā biiro wǎcūāw̄: Ūm̄h̄ā bapari Cōāmac̄ūrē “biiro tiíada” jīārirā niāwā. ²⁴ M̄m̄ cǎūmena Cōāmac̄ūwiip̄ wáari, añubocu. M̄m̄cā cǎū tiiróbirora tiyá. Cǎū marí tiirēnorē tiirá tiíawā. Atebúrecorire ñānarē tiāriguere acabóre sǎirā tiíawā. Niipetire wáic̄ra cǎū Cōāmac̄ūrē ticoadarare m̄m̄ sǎibosáya. M̄m̄ teero tiári siro, cǎū póare pedec̄ōadutiadacua. M̄m̄ biiro tiāriguere masírā, niipetira judíoa m̄m̄ye quetire “teero jīāmajārā tiijíya” jīādacua.

“Cǎūcā Moisére dutiré cúūriguere añurō tiiḡu nií”, jīādacua. ²⁵ Jesuré padeorá judíoa niih̄r̄p̄ere “biiro tiirí añuādacu” marí jīriguere jóacotoaw̄: Wáic̄ra dii cǎū padeorāre ticoariguere yaarijāña. Wáic̄raye díre s̄n̄irijāña. Wáic̄ra dii díi cōāña maniré diiré yaarijāña. Āp̄rāmēna ñānarō ñeaperijāña, jī jóaw̄, jīwā.

Pabl̄ore peresuwiip̄ néewarigue

²⁶ Apebúrecope Pablo cǎū baparire néewaw̄. Pablo cǎū ñānarē tiāriguere acabóre sǎitōari, Cōāmac̄ūwiip̄ sǎāwayira. Pablo pairé wedeyiḡu:

—Sica semana d̄saa añiā ñānarē tiāriguere acabóre sǎīādarō. Niituri b̄recore cǎūcōrō wáic̄rare sǎīaduti, ticoadacua Cōāmac̄ūrē, jīyiḡu.

²⁷ Cǎū siete b̄recore peotíadara tiirí, judíoa Asia macārā Pabl̄ore Cōāmac̄ūwiip̄ niirí ñāyira. Cǎūrē ñāra, āp̄rārē cúarosārí tiyira. Cǎū cǎūrē ñee, acaribíyira:

²⁸ —Ūsāya wedera, tiipura atiya. Ānirā niī niipe-tirop̄ niipetirare ñañarō buewarucuḡ. Cūū marī judíoa maquērē, Moisére dutiré cūūriguere, teero biiri atiwī maquērē ñañarō wedesewarucuyiḡ. Apeyeréja, griegoare atiwīp̄re néesaāwī. Cūū biiro tiigú, atiwī ñañarē manirí wiire ñañoḡ tii, jīyira.

²⁹ Ate s̄guero Trófimo Éfeso mac̄ Pablomena mac̄p̄ niirí ññayira. Teero ññarira niijrā, cūā “cūūrē Cōāmac̄wīp̄ néesaājīyī” jī wācūrira niimiwā. †

³⁰ Cūā wedesārī t̄orā, niipetira tiimacā macārā acaribibatejōāwā. C̄t̄jeáwa. Pablöre ñee, wéecowiti-awa, téee Cōāmac̄wīi soper̄t̄or̄. Máata soper̄a-marīrē biajāwā. ³¹ Pablöre s̄āādarap̄ tiirí, āp̄erā basocá surara dutiḡp̄re wedera wáarira niwā:

—Niipetira atimacá Jerusalén macārā neā, cúa, acaribira tiíwā, jīyira.

³² Cūū tee quetire t̄oḡ, cūūyara surarare, cūūrē dutiré néō, diiāti, c̄t̄āt̄iwa cūā p̄tor̄. Surara dutiḡ suraramena c̄t̄āt̄iri ññarā, Pablöre páarira duujāwā.

³³ Surara dutiḡ Pablo p̄tor̄ jea, surarare ñeeduti, p̄adā cōmedaména siatúduitiwi. Basocáre s̄āñāwī:

—¿Noā niī āni? ¿Deero tiirí? jīmiwī.

³⁴ Basocápe āp̄ merēā, āp̄erācā merēā noo boorō acaribīamajāwā. Teero tiigú, surara dutiḡp̄re āñurō t̄ob̄ariwi. Cūūyara surarare néewadutiwi cūā niirí wicarp̄. ³⁵ Tiiwī m̄āwarop̄ jeari, basocá bayirō tu-udiyówa. Teero tiirā, surara Pablöre néepa néecom̄āwā. ³⁶ Niipetira cūā siro tuudiyóatira: —S̄ācōāñā, jī acaribíwa.

Pablo “ȳwapa c̄orí” jīrigue

³⁷ Tiiwīp̄ s̄necoadara tiirí, Pablo surara dutiḡre s̄āñáyiḡ:

—Ȳw m̄m̄mena wedeseri, ¿āñuniādari? jīyiḡ.

Cūūrē ȳwiyiḡ:

—¡Ayo! M̄m̄cā griegoayere wedesemasjāāyo.

³⁸ ¿M̄m̄ Egipto mac̄ ūsā romanuārē cōādm̄gamiriḡ mee niī? Cūū cuatro mil basocáre s̄ārépira dutiḡ ni-yiḡ. Cūūyarare néō, basocá manirōp̄ néewayiḡ, jīyiḡ.

³⁹ Pablo ȳwiyiḡ:

—Ȳw cūū mee niī. Judíoaȳ niī. Tarso Cilicia ditap̄ niirí macā mac̄ niī. B̄ri niirí macā mac̄ mee niī. Ȳw āniārē weded̄gaga. M̄m̄ boorí, wedeḡda, jīyiḡ.

⁴⁰ Surara dutiḡ “jāw” jīyiḡ. Teero tiigú, too m̄āwarop̄ nucūḡrā, wēētuowī. Cūā ditamanirí ñña, hebreoayemena wedewi cūūrē:

22 —Yáa wedera, ȳw p̄c̄s̄m̄ā, ȳwre t̄oyá ména. Ȳw m̄ārē yéee maquērē wedeḡda, m̄ā ȳwre “wapa c̄orí” jīārō jīḡ, jīwī.

² Cūū hebreoayemena wederi t̄orā, nemorō dita-manijōāwā. Pablo cūūrē jīwī:

³ —Ȳw judíoaȳ niī. Tarso Cilicia ditap̄ niirí mac̄p̄ bauáw. Atimac̄p̄ masāw. Gamaliel ȳwre buewi. Cūū Moisés marī ñec̄s̄m̄ārē dutiré niipe-

† Cōāmac̄wīi Jerusalénp̄ niimiri wiip̄re judíoa niihērē s̄āwadutiiriyira.

tirere buepetijāwī ȳwre. M̄ā atitóre Cōāmac̄ du-tirére tiiréc̄t̄iobirora ȳwre āñurō tiirucújāā. ⁴ Ȳw ti-ib̄recop̄ mama buerére padeorāre ñañarō tiirucúw. S̄iquērēre s̄āduitiw. Ūm̄ā, numiārē ñee, cūūrē p̄re-suwīp̄ s̄necodutirucuw. ⁵ Paiaré dutigú, niipetira Judíoare Dutirá Peti “teerora tiwī” jī mas̄cua. Cūūrē ȳwre dutirép̄rē jóbosarira niwā. Teep̄rē néee, maríya wedera Damascop̄ niirārē ticoḡdu tiimíw. “Mama buerére padeorāre ñee, siatú, néewaḡda Jerusalénp̄, cūūrē ñañarō tiidutiḡdu”, jīmiw.

Pablo wasorígue queti

⁶ ‘Maa wáaḡ, Damascop̄ jeaḡdu tiirí, coeritō niirí, wācūña manirō ūm̄āsep̄ bóediat̄i ȳw p̄to bayirō capemórō bóew. ⁷ Teero wáari, ȳw ditap̄ ñaac̄mu-jōāw. S̄ic̄ ȳwre wedeseri t̄ow̄: “Saulo, ¿deero tiigú ȳwre ñañarō tiin̄usei?” jīwī. ⁸ “¿Noā niī m̄m̄?” jīwī. “Ȳw Jesús Nazaret macā mac̄ m̄m̄ ñañarō ti-in̄useḡra niī”, jīwī. ⁹ Ȳwmena wáariracā tee bóediat̄iriguere ñña, “cuijōāw̄” jīwā. Cūū ȳwmena wedeseriguere “t̄oriat̄” jīwā. ¹⁰ Ȳw cūūrē s̄āñāw̄: “Ōp̄, ¿deero tiirí boogári?” jīwī. Cūū ȳwre ȳwre: “W̄m̄nc̄āña. Damascop̄ wáaya. Toop̄ m̄m̄re s̄ic̄ wedeḡdaqui niipetire m̄m̄ tiíadare Cōāmac̄ quēnoré”, jīwī. ¹¹ Ȳwmena wáarira ȳwre t̄āwáta, Damascop̄ wáara. Ȳwre asibatére cap̄ari bauhéri ti-w̄.

¹² Tiimac̄p̄re Ananías wāmec̄tiḡ niwī. Cōāmac̄rē quioníremena padeogú, Moisére dutiré cūūriguere tiigú niwī. Niipetira judíoa tiimacā niirā cūūrē “āñunī” jī ññawā. ¹³ Ȳwre ññaḡ jea, ȳw wesap̄ nucū, ȳwre jīwī: “Yáa wedeḡ Saulo, ññam̄ōcoya s̄ic̄”, jīwī. Wācūña manirō cūūrē ññam̄ōcow. ¹⁴ Ȳwre jīnemowī: “Tiatop̄ Cōāmac̄ marī ñec̄s̄m̄ā padeor̄iḡ m̄m̄re besetoayiḡ, cūū boorére m̄m̄re mas̄ārō jīḡ. Cūū mac̄ āñuḡrē ñña, cūū wedeserere t̄oáro jīḡ, beseyiḡ. ¹⁵ M̄m̄ cūūyere wedeḡ wáaḡdacu. Niipetirare niipetirop̄ m̄m̄ ññāriguere, m̄m̄ t̄oáriguere wedewarucuḡ wáaḡdacu. ¹⁶ Teero tiigú, yoari yuerijāña m̄m̄. W̄m̄nc̄āña. Marī Ōp̄rē padeoj̄ḡ, m̄m̄ ñañarē tiirére acabóre s̄āñā. S̄āitōa, wāmeōtidutiya”, jīwī.

Pablo judíoa niihērā p̄tor̄ wáadutiriguere wed-erigue

¹⁷ ‘Too síro Jerusalénp̄ p̄t̄ajeaḡ, Cōāmac̄wīp̄ cūūrē s̄āiḡ jeaw. Ȳw cūūrē s̄āiḡ tiirí, cānirip̄c̄, quēērōp̄ tiiróbiro Jesuré ññaw. ¹⁸ Jesús ȳwre jīwī: “Boyero atimacā Jerusalénrē witiwaya. Āno macārā yéee quetire m̄m̄ wederi, booriadacu”, jīwī. ¹⁹ Ȳw cūūrē jīwī: “Ōp̄, cūā āñurō mas̄cua: Niipetire judíoa cūā neārē wiserip̄ m̄m̄re padeorāre t̄anaduti, p̄resuwīp̄ s̄necorucuw. ²⁰ Esteban m̄m̄ye queti wederiḡre cūā s̄āritore, ȳwre toop̄ra ññanuc̄w. Cūūrē s̄āráye suti sotoá maquērē cotebosaw. ‘Āñurō tiirā s̄āāya’, jī wācūmiw̄”, jī wedemiw̄ Jesuré. ²¹ Cūū ȳwre jīwī:

“Wáaya. Yux aperopé yoaropé ticocogudacu mæurê judíoa niihêrã pætopæ”, jïwí.

Pablo surara dutigúmena wedeserigue

²² Nocõrõrã ãñurõ tæotúwa. Teeré tæorá, bayiró acaribíwa sũcã.

—Cũürê sãcõájãña. Cũürê booridojãã, jï acaribíwa.

²³ Acaribíra, cúa cúarere êñorá, cúaýe suti sotoá sãñarere tuuwé, wéëtúwa. Dita maané, déebatecowa.

²⁴ Cúa teero tiirí ñagã, surara dutigú Pablöre sõnecojãdutiýigü cúaýa wii popeapæ. Sõnecotoanæcõ, Pablöre “¿deero tiirá basocá mæurê acaribí?” jï wederi tiidugágü, cũürê tãnagüdu siatúdutiýigü. ²⁵ Siatúari siro, Pablöre cü pæto nucügü cien surara dutigúre jïýigü:

—Múa yæure búri peti tãnamasíricu; romanuãrê dutiré teero tiidutíria. Yux romanuãyæ niã; queti beserí basoca yux tiáriguere beseríya ména, jïýigü.

²⁶ Cü teero jïrî tæogú, cien surara dutigú cũürê dutigúpære wedegü wáayigü.

—Mæ ãñurõ tiyá. Jõ niãrigü “romanuãyæ niã” jïwí, jïýigü.

²⁷ Teeré tæogú, surara dutigú sãñágü wáayigü:

—¿Niirõrã mæ romanuãyæ niã? jïýigü.

—Ëjã, cũürã niã, jïýigü Pablo.

²⁸ Surara dutigúpe: —Yux pairó niyeru wapatíwæ, romanuãyæ niirere sããgüdu, jïýigü.

—Yuxja máata bauágæpæra romanuãyæ niirigü niwã, jïýigü Pablo.

²⁹ Teeré tæorá, cũürê tãnaáðara tiimíãrira máata aperopé jeaconæcãyira. Surara dutigúcã cui niyigü. “Romanuãyære ‘tãnaá’ jïgü, siatúdutiimiãyu” jï wãcügü, cuijõãyigü.

Pablo Judíoare Dutirá Peti pætopæ wederigue

³⁰ Teero tiigú, judíoa cũürê wedesãre diamacü maquêrê masíðugagü, apéburecope pairé dutirãre, teero biiri niipetira Judíoare Dutirá Petire néðyigü. Pablöre jõãduti, néediati, cúa ñacõropæ nucüdutiýigü.

23 Pablo Judíoare Dutirá Petire ñã, jïýigü:

—Yáa wedera, yux catiré bærecõrre tée mecãræmena Cõãmacü ñacõropæ ãñurõ yeeripünacætia, jïýigü.

² Ananías pairé dutigú teeré tæogú, Pablo wesa nucürãrê æseropæ páadutiýigü cü teero jïrê wapa.

³ Teero tiigú, Pablo cũürê jïýigü:

—Cõãmacü mæurê ñañarõ tiigúdaqui. Mæ tiiditõrepigü niã. Mæ too duia, yæure queti besegüdu Moisés dutiré jïrõbirora. Mæ basirora tee dutirere netõncãgü tiia, yæure páadutiýepæja, jïýigü.

⁴ Too nucürã cũürê jïýigü:

—Biirõ ñañarõ wedeserijãrõ booa pairé dutigú Cõãmacü cúrigüre, jïýigü.

⁵ Pablo cüãrê jïýigü:

—Yáa wedera, cü pairé dutigú niirere yux masíritæ. Cõãmacüye queti jóaripüpæ biirõ jóare niã: “Múaýa macã macãrãrê dutigúre ñañarõ wedeserijãña”, jïã, jïýigü.

⁶ Pablo too niirã saduceo basoca, ãpêrã fariseo basoca niirí ñagã, bayiró bæsurõmena wedeseyigü:

—Yáa wedera, yux fariseo basocæra niã yux pacæsumã tiirõbirora. Basocã diarira masãrere yux padeóa. Ate yux padeoré wapa múã yæure ãno queti beserõpæ néeatia, jïýigü.

⁷ Teeré tæorá, fariseo basoca, saduceo basocamena bayiró cãmerí jïýigü. Teero tiirã, sícãrõména niimiãrira batajõãyira. ⁸ Saduceo basoca diarirapæ masãrere, teero biiri ángelea, wãtã niirere padeoríya. Fariseo basocape teeré padeoóya. ⁹ Cúa bayiró acaribíyira. Teero tiirã, síquêrã Moisés jóarigue buerã wãmæncãyira. Fariseo basoca niyira. Bayiró cúasoremena wedemiyira:

—Ániré wapa ñañaré bæria. Apetó tiigú, ángele cũürê wedesejyi, jïmiyira.

¹⁰ Cúa bayiró cãmerí jïnemorí ñagã, surara dutigú Pablöre wéetamõtõrî jïgü, cuiyigü. Teero tiigú, Pablo cúa watoapæ niigürê suraræ néeatidutiýigü. Cúa niirí wiicapæ néewadutiýigü sũcã.

¹¹ Tiiñami Jesús Pablo pæto bauá, jïýigü:

—Wãcütutuaya. Atimacã Jerusalénpæ yée quetire wedeariborora Romæcãrê wedegudacu, jïýigü.

Judíoa Pablöre sãðugámirigue

¹² Apéburecope ãpêrã judíoa yayióropæ neã, “Pablöre sããða” jïmiyira. “Mecããmena yaari, sñirínæcããda; Pablöre sãtõarapæ, yaaada. Cũürê sãriatã, Cõãmacü maríre ñañarõ tiarõ”, jïmiyira. ¹³ Teero wedesera cuarenta nemoró niyira. ¹⁴ Cúa pairé dutirá, ãpêrã bætoá dutirá pætopæ wáa, cüãrê jïýigü:

—Ësã Cõãmacü ñacõropæ yaarinæcããwã; Pablöre sããðari sæguero, yaaria. ¹⁵ Teero tiirã, múã, niipetira múãmena dutirá †surara dutigúre queti ticocoya. Cü Pablöre néediatiaro. “Ësã cü tiáriguere ãñurõ sãñãðugaga”, jïcõya. Pablo múã pæto jeadari sæguero, cũürê sããðara, cümüãdacu, jïmiyira.

¹⁶ Pablo bayio macü cúa sãðugáre quetire tæogú, surara niirí wiicapæ sããwa, Pablöre queti wedeyigü. ¹⁷ Pablöre cü wederi tæogú, sícü cien surara dutigúre atiduti, jïýigü:

—Ániré mæ dutigú pætopæ néewayæ. Queti wedegüdu tiáyigü cũürê, jïýigü.

¹⁸ Cũürê surara dutigú pætopæ néewa, jïýigü:

—Pablo marí peresu cæogú yæure atiduti, ãniré mæ pætopæ néeatidutiawí. Queti wedegüdu tiáyigü mæurê, jïýigü.

¹⁹ Surara dutigú mamære wãmopæ ñee, néewa, basocã tæohéropæ sãñãýigü:

—¿Ñeenó queti wededugai yæure? jïýigü.

²⁰ Mamære cũürê wedeyigü:

—Judíoa mæurê queti ticocoadacua. Niipetira “biirõ tiiáða” jïãyira. Pablöre ñamigã Judíoare Dutirá Peti neãrõpæ néewadutiadacua mæurê. “Cü tiáriguere ãñurõ sãñãðugaga”, jïðitoadacua. ²¹ Cüãrê tæorijãña. Cúa menamacãrã cuarenta nemoró æmã cũürê duti,

† Cüãmena dutirá Judíoare Dutirá Peti niyira. Pecasãyemena “junta suprema” jïcua.

coteadacua. Cúã yaari, s̄iniriadacua; cūūrē s̄iātóarap̄, yaaadacua. Cúã “marí teero tiiriatã, Cõãmacū ñañarõ tiiáro” j̄iĩyira. Quēnotóaaayira cúã tiiádarere. Mecūtígã m̄m̄ “jáw” j̄iĩrē díçure yuera tiicúa, j̄iĩyiḡ.

²² Surara dutigúpe j̄iĩyiḡ:

—Sic̄unorē “teeré cūūrē wedeawū” j̄iĩrijãña. Noc̄orõã niiã, j̄iĩyiḡ.

Surara dutigú Pablöre Félix p̄top̄ ticocorigue

²³ Surara dutigú cien surara dutirá p̄arãrē atiduti, wedeyiḡ:

—Surarare quēnodutiya. Cúã mecūã ñami nueve ni-irí, wáaadacua Cesareap̄. Doscientos surara d̄upomena wáaaro; setenta caballoamena pesawaaro; doscientos saderéyuc̄ure néewaaro. ²⁴ Pablo cūū pesawaadara caballoacãrē quēnoãrõ. Apeyenó merẽã wáaro manirõ Félix atiditã dutigúp̄ure néewaya, j̄iĩyiḡ.

²⁵ Wedetõa, paperap̄ j̄oyayiḡ. Ate cūū j̄oariḡue ti-iróbiro niiã:

²⁶ “Ȳm̄ Claudio Lisias, m̄m̄ Félix Judea dita dutigúre añudutia. ²⁷ Ȳm̄ m̄m̄rē ticocoḡure judíoa ñeejããwã. Cūūrē s̄iããdara tiimíãwã. Ȳm̄ cūū romanuãȳm̄ niirére t̄ogú, suraramena cūūrē netõnéãwã. ²⁸ ‘¿Ñeenó wapa cūūrē wedesã?’ j̄iĩ mas̄id̄ugaḡ, Judíoare Dutirá Peti neãrõp̄ cūūrē néediwaawã. ²⁹ Judíoare dutiré maquẽ díçure ‘netõnucããw’ j̄iĩ wedesããwã. Tee díçure cūūrē wedesãr̄i, ñeenó wapa s̄iãmas̄iña maniãwã; cūū ñañarõ tiirípacari, peresuwiip̄ s̄õnecomasiña maniãwã. ³⁰ Æp̄erã judíoa ‘cūūrē s̄iããda’ j̄iĩrē queti ȳm̄p̄ure jeaawã. Teero tiigú, máata m̄m̄p̄ure ticocoa. Cūūrē ãnopú wedesããr̄irare m̄m̄p̄ure ‘wedesãrã wáaya’ j̄iĩãwã. Noc̄orõã niiã,” j̄iĩ j̄oyayiḡ.

³¹ Tiiñami surara cūū dutiarirobirora Pablöre néewa, néejeayira Antípatris macãp̄. ³² Apeb̄urecope surara d̄upomena wáarira toorã cãmecóp̄t̄aaatiyira cúãya wiicap̄ura s̄ucã. Caballoamena wáarira díçm̄ Pablomena netõwáyira. ³³ Cúã Cesareap̄ jea, surara dutigú j̄oarip̄urē ticoyira tiidita dutigúre. Pablocãrē cūūp̄ure ticoyira. ³⁴ Cūū tiip̄urē buetõa, Pablöre sãñãyiḡ:

—¿Noo mac̄p̄ur̄ niĩ m̄m̄? j̄iĩyiḡ.

—Cilicia mac̄ niiã, j̄iĩyiḡ.

³⁵ —M̄m̄rē wedesãrã ãnopú jeari, m̄m̄rē t̄ogúda, j̄iĩyiḡ.

Teero j̄iĩtoa, Pablöre Herodeniya wiicap̄ coteduti-iyiḡ.

Félix p̄top̄ Pablöre wedesãriḡue

24 Sicamoquẽne b̄urecori siro paiaré dutigú Ananías, s̄iquẽrã b̄utoã dutirãmena Cesareap̄ jeayira. Basocãre wedesãr̄irare wedesebosaḡ cúãmena jeayiḡ. Cūū wãmec̄tiyiḡ Tértulo. Félix̄p̄ure Pablöre wedesãyira. ² Pablöre néejeari, Tértulo cūūrē wedesãnuc̄ayiḡ:

—Ûsãrē dutigú, m̄m̄ dutirẽmena ãñurõ niirecutia Ûsã. M̄m̄ mas̄irẽmenarã atiditã ãñurí dita wáaro tiia.

³ Niipetirop̄ niipetire m̄m̄ Ûsãrē tiibosãrere ÷seniremena ññaã. ⁴ M̄m̄rē páasutiri tiid̄ugáriga. Teero tiigú,

péero wedesecoḡda. Ûsãrē péero t̄ocójiña ména.

⁵ Ûsã ññarí, ãni ññaõí. Niipetirop̄ judíoare s̄icãrõména niimirare cãmerí batarí tiinetõí. Nazaret mac̄ bueriḡue n̄n̄rãrē s̄ugueḡu niĩ. ⁶ Cõãmac̄wiire ñañod̄ugamiyiḡ. Teero tiirá, Ûsã cūūrē peresu ñeeuw̄.

Ûsã judíoare queti beserobirora cūūrē queti besed̄ugamiw̄. ⁷ Ûsã teero tiiábara tiirí, Lisias surara dutigú Ûsã p̄to sããati, tutuaromena cūūrē néejõãwí.

⁸ Ûsã cūūrē wedesãrere m̄m̄p̄ure wedesãdutiwi. M̄m̄ basiro cūūrē sãñãte. Teero tiigú, ate niipetire Ûsã wedesãrere “niirõã niicu” j̄iĩ mas̄iḡudacu m̄m̄, j̄iĩyiḡ.

⁹ Judíoa “Ûj̄ũ, teerora wáaw̄” j̄iĩnemocoyira.

Pablo Félixre wederiḡue

¹⁰ Félix Pablöre ññayiḡ, wedeseya j̄iĩḡũ. Pablo wedeseyiḡ:

—Ȳm̄ mas̄iã: M̄m̄ yoari atiditã macãrãrē queti beserí basoc̄u niĩ. Teero tiigú, ÷seniremena m̄m̄rē wedeḡda yée maquẽrē. ¹¹ Niipetire ȳm̄ tiiriḡure, m̄m̄ sãñãr̄i, p̄m̄ basocã m̄m̄rē wedemas̄icua. Doce b̄urecori netõã, ȳm̄ Jerusalén̄p̄ jeari siro. Toorú Cõãmac̄rē padeogú jeaw̄. ¹² Æniã ȳm̄re ãp̄erãména cãmerí ñañarõ j̄iĩr̄i b̄uajeariwa. Cõãmac̄wiip̄, Ûsã neãrē wiserip̄, teero biiri macãp̄ ȳm̄ basocãre cúari tiirí b̄uajeariwa. ¹³ Cúã wedesãrere “biiro tiiãwí” j̄iĩmas̄riya. ¹⁴ Ȳm̄ tiirere wedeḡda. Mama bueré j̄iĩrõbirora ȳm̄ Cõãmac̄ Ûsã ñec̄s̄m̄ũã padeor̄iḡure padeóa. Æniã mama buerere padeorí booríya. Ȳm̄ do-ca niipetire Moisére dutiré cúuriḡure, teero biiri profetas j̄oariḡure padeóa. ¹⁵ Ȳm̄ ãniã tiirõbirora Cõãmac̄ tiiádarere yuea. Cūū basocã diarirap̄ mas̄oḡdaqui, ãñurē tiirãre, ñañarē tiirãre teerora. ¹⁶ Teero tiigú, ȳm̄ mas̄irõ jeatuario wapa c̄ohéḡm̄ niid̄ugaga, Cõãmac̄ ññacorop̄, basocã ññacorop̄ teerora.

¹⁷ Ȳm̄ peec̄marí aperopú wãanetõãriḡ Jerusalén̄p̄ jeaw̄ s̄ucã. Judíoa bóaneõrãrē niyeru ticoḡm̄ jeaw̄. Teero biiri Cõãmac̄rē padeogú apeyenó ticoḡm̄ jeaw̄.

¹⁸ Ȳm̄ teeré tiigú tiirí, s̄iquẽrã Asia macãrã judíoa ȳm̄re b̄uajeariwa Cõãmac̄wiip̄. Ȳm̄re too s̄uguerop̄ Moisés cosedutirõbirora cosetõaw̄. Ȳm̄re b̄uarí, p̄m̄ basocã maniãwã. Acaribíre maniãw̄. ¹⁹ Cúã ȳm̄re b̄uajeariwa m̄m̄p̄ure atiro booa, ȳm̄re wedesãd̄ugaraja, ȳm̄re wedesãre c̄orãja. ²⁰ Cúã atiheri, ãniã wedearo. Ȳm̄ Judíoare Dutirá Peti p̄top̄m̄ nuc̄urí, cúã ñañarē b̄uariḡure wedesããrõ. ²¹ Ate docare ȳm̄re wedesãmas̄iya. Ȳm̄ cúã p̄top̄m̄ niiḡũ, bayirõ b̄us̄rõmena j̄iĩw̄: “Basocã diarira masãrere padeóa ȳm̄. Ate ȳm̄ padeoré wapa m̄ã mec̄ã ȳm̄re ãno queti beseróp̄ néeatia”, j̄iĩw̄, j̄iĩyiḡ.

²² Félix mama bueré maquẽrē ãñurõ mas̄iḡu niij̄iḡũ, cúãrē j̄iĩyiḡ:

—Noc̄orõã t̄ogúda. Lisias surara dutigú jearip̄, m̄ã wedesãre maquẽrē nemorõ ãñurõ sãñãḡũda, j̄iĩyiḡ.

²³ Teero j̄iĩtoa, cien surara dutigúre j̄iĩriḡu niwí:

—Ãniré ãñurõ cotedutiya. Cūū niirõp̄m̄ wãanetõ, ni-ijããrõ. Cūū menamacãrã cūūrē tiiãpud̄ugari, cãmotãri-jãña, j̄iĩriḡu niwí.

²⁴ Pee bærecori wáaripacari, Félix, cūñ nemo Drusilamena jeayigñ sūcā. Coó judíoayo niyigo. Pablöre néeatidutiya. Jesucristore padeorére wederi, tɔoyigñ. ²⁵ Pablo wedegñ, jīiyigñ:

—Cōāmacū marī āñurō tiirí booi. Marī ñañarére tiidɔgápacara, tiirjārō booa. Atibúreco petirí, Cōāmacū wapa tiigúdaqui, jīiyigñ.

Félix teero jīirí tɔogú, cuijōāyigñ. Pablöre wáadutigñ jīiyigñ:

—Apetó apeyenó tiiré manirí, mœurē atidutiguda sūcā, jīiyigñ.

²⁶ Naírō Félix Pablöre atiduti, cūñmena wedeseyigñ. “Cūñ yuere niyeru ticori boomíga, cūñrē wionécogñ”, jīi wācūmiyigñ.

²⁷ Pñacūmá siro Félix dutigú niirére witijāyigñ. Cūñ wasoró sādǵú wāmecūtiyigñ Porcio Festo. Félix judíoamena āñurō pñtáadɔgagñ, Pablöre toopúra cūñjāyigñ.

Pablo Festore wederigue

25 Festo tiiditapñ jeayigñ, dutigú niiré sādǵú jeagñ. Itiábureco siro Cesareapñ niārigñ Jerusalénpñ wáayigñ. ² Toopú paiaré dutirá, āpērā judíoa ɔpúti macārā Pablöre cūñ wedesāriguere wedeyira cūñrē sūcā. ³ Cūñrē tutuaremena sāiyira:

—Ūsārē tiípuya. Pablöre āno Jerusalénpñ néeatidutiya, jīimiyira.

Cūñ cūñrē maapñ atigúre sīāādarere quēnorā tiimiyira. ⁴ Festo cūñrē jīiyigñ:

—Pablo Cesareapñ cotenoqui. Yñ máata pñtawagñda toopúre. ⁵ Teero tiirā, múā menamacārā teerē āñurō wedesemasīrā yñmena wáaaro. Cūñ ñañaré tiigú niirí, toopú wedesāārō, jīiyigñ.

⁶ Festo pñamóquēñe bærecori dñaró niyigñ toopúre. Too síro pñtājōāyigñ Cesareapñ. Cūñ pñtājeari bærecó, apéburecope queti beserí basocñ duirópñ dui, Pablöre néeatidutiya. ⁷ Pablo toopú sājeari, judíoa Jerusalénpñ atiarira cūñ pñtopñ neāñcāyira. Pee ñañanetōjōāre cūñrē wedesāmiyira. Cūñ wedesārere “diamacūrā niā” jīi ēñomasīriyira. ⁸ Pablo “yñ wapa cñoríā” jīigñ, wedeyigñ:

—Judíoa dutirére netōñcágñ mee niā yñ. Cōāmacūwiire ñañoríwñ. Romanuā òpñrē netōñcāríwñ, jīiyigñ.

⁹ Festope judíoamena āñurō pñtáadɔgagñ, Pablöre sājāyigñ:

—¿Jerusalénpñ wáadɔgagari? Mñ wáari, yñ toopú mñye maquērē besegñdacu, jīimiyigñ.

¹⁰ Pablo cūñrē yñyigñ:

—Yñ āno romanuārē queti beserópñ nucūā. Ānopúra yñre besero booa. Mñ āñurō masīcu: Yñ judíoare ñañarō tiiríwñ. ¹¹ Yñ ñañaré tiirígñno niigñjā, “cūñrē sīārō booa” jīirí docare, “āñurō diagñda” jījābocu. Cūñ wedesāre diamacū niñhērīrā, sīcñnopera yñre judíoapñre ticomasīrii. Teero tiigú, romanuā òpñ yñre besearo sáa, jīiyigñ.

¹² Festo cūñrē tiípuri basocamena wedesetóa, jīiyigñ:

—Mñ romanuā òpñpñre beseri booa. Too docare mñ cūñpñre besedutigñ wáagñdacu, jīiyigñ.

Festo, Agripare Pablöre maquērē wederigue

¹³ Pee bærecori wáaripacari, tiidita òpñ Agripa, Berenicemena Cesareapñ wáayigñ Festore āñudutigñ wáagñ. ¹⁴ Cūñ toopú peebærecori niirí, Festo Agripare wedeyigñ Pablöre maquērē.

—Félix peresu cūñrigñ sīcñ niī. ¹⁵ Yñ Jerusalénpñ niirí, paiaré dutirá, judíoa bñtoá dutirá cūñrē wedesāwā yñpñre. “Cūñrē sīādutiya”, jīimiwā. ¹⁶ Yñ cūñrē yñpñ: “Ūsā romanuā teero peti ‘sīājāña’ jīimasīriga. Sīcñ wedesānorigñ, cūñrē wedesāriramena queti beserópñ wedesegñguero booa. Cūñ wedesāriguere ‘wederijāārō’ jīirí, queti besemasīña maniā”, jīiwñ. ¹⁷ Teero tiigú, cūñ āno jeari bærecó apéburecope pearó maniró yñ queti beserí basoca duirópñ duijīgñ, cūñrē néeatidutiwñ. ¹⁸ “Too nucūrā pee ñañaré cūñrē wedesāādacua”, jīi wācūmiwñ. Maniríro niwñ. ¹⁹ Cūñ padeoré maquē dícuere cūñrē wedesāwā. Apeyé, sīcñ Jesús wāmecūtigñ cūñ diarigñ niipacari, Pablöre “catii” jīiwñ. ²⁰ Yñ ateré deero tii masīhēgñ, Pablöre sājñāwñ: “¿Jerusalénpñ wáadɔgagari? Mñ wáari, toopú mñye maquērē besenoādacu”, jīimiwñ. ²¹ Cūñre “romanuā òpñ yñre besearo” jīiwñ. Teero tiigú, cūñrē ānorā cūñjādutiwñ sūcā, tée marí òpñpñre ticocoripñ, jīiyigñ.

²² Agripa Festore jīiyigñ:

—Yñcā cūñ wedeseri tñodɔgága, jīiyigñ.

—Jáñ, ñamigā tñogñdacu, jīiyigñ cūñre.

²³ Apébureco Agripa, Berenicemena cūñ āñurē òpñrā suti sājñarira niwñ. †Basocā ññacoropñ āñurō tiēñowa, sājñwawa neārí tatiacapñ. Surara dutirá, ɔpúti macārā too macārā cūñmena sājñwawa. Cūñ neāpetiri, Festo néeatidutiwi Pablöre. ²⁴ Cūñ sājjeari, Festo jīiwñ:

—Ūsā òpñ Agripa, múā niipetira ūsāmena neārā tñoyá. Ānirā niī niipetira judíoa wedesārigñ. Jerusalén macārā, teero biiri āno macārā yñpñre “sīārō booa” jīi acaribíwa. ²⁵ Cūñ teero jīipacari, ñeenó wapa sīāmasīña maniwñ, yñ tñgueñarí. Cūñ basiro “romanuā òpñ yñre besearo” jīirí, “toopúra ticocogñda” jīiwñ cūñrē.

²⁶ Yñ cūñrē ticocogñ, marí òpñrē ñeenó jóamasīriga. Teero tiigú, cūñrē néeatidutiawñ múā pñtopñ. Mœurē tiigú, néeatidutiawñ, ūsā òpñ Agripa. Marí cūñmena wedeseari siro, cūñrē wedesāre maquērē āñurō jóabocu. ²⁷ Peresupñ niigñrē ticocogñ, “ate wedesāwā cūñrē” jīi jóacoheri, ñañaniā, yñ wācūrí, jīiwñ.

Pablo Agripare wederigue

26 Agripa Pablöre jīiwñ:

—Mecūtīgā yñya mœurē cūñ wedesārere, jīiwñ.

Pablo wedegñda jīigñ, wāmōrē wēētū, wedewi:

² —Ūsā òpñ Agripa, mecūtīgā mñ yñre wededutiri, āñurō ɔseniā. Teero tiigú, judíoa yñre wedesāre niipetirere mœurē wedegñda. ³ Mñ judíoa niirecūtirere,

† Lucas atipú jóarigñ Cesareapñ niijīgñ, cūñ āpērāména neājīyi Agripare ññagñ. Īñña Hechos 27.1.

teero biiri ũsã sĭcãrĭbĭro padeohérecãrĕ masĭpetijãgũ niirĭ, bayiró ũseniã. Teero tiigú, yũre ãñuró tƨocó-duiya.

⁴ Nii petira judĭoa yáa dita macãrã, Jerusalén macãrã yũ mamƨpƨa cŭãmena niirecŭtiriguere masĭiya.

⁵ Cŭãcã yũ fariseo basocƨ niirere yoari masĭiya. Fariseo basocƨ niijĭgũ, ãpĕrã judĭoa nemoró Moisés dutirere ãñuró tiipetijãwũ. Cŭã mƨurĕ wededugara, teeré wedemasĭya. ⁶ Cõamacũ ũsã ñecŭsũmũãrĕ cũ tiãdarere wedeyigũ. Yũ cũ tiãdarere padeoré wapa judĭoa yũre queti besedutiwa. ⁷ Teerena yuera tiia ũsã doce põnarĭ macãrã. Teero tiirã, búrecori, ñamirĭ Cõamacũrĕ padeorucujãã. Yũcã teeré yuegũ tiia. ũsã õpũ, tee yũ yueré wapara judĭoa yũre wedesãrã ti-iyi. ⁸ Mũãpe çdeero tiirã Cõamacũ basocã diarirapƨe masõrere padeorĭ?

⁹ Yũja too sũgueropƨ Jesús Nazaret macã macũrĕ padeorãre “ñañaró tiiró boocú yũre” jĭ wãcũmiwũ.

¹⁰ Jerusalénpƨ teero tiimĭwũ. Paiaré dutirá cŭã dutiriguemena pƨ Jesurĕ padeorãre ñee, peresu tirucũmiwũ. Cũãrĕ sĭãrĭ, “teerora sĭãrõ booa” jĭrucumiwũ. ¹¹ Pee judĭoa neãre wiseripƨ wãa, Jesurĕ padeodúaro jĭgũ, ñañarõ tiirucũmiwũ. Bayiró cŭãmena cúagũ, téee apeyĕ ditapƨ cũãrĕ ñañarõ tiinũnúsemi-wũ.

¹² Teeré tiigú, wãamiwũ Damascopƨe paiaré dutirá yũre dutirĕpũrĭ jóabosariguemena. ¹³ Maapƨ yũ wãari, coeritó niirĭ, ũmũãsepƨ muĭpũ búreco macũ bóero nemoró bóediatiri ĩñawũ. Yũ pƨto yũmena wãarira pƨtopƨcãrĕ bóesesajõãwũ. ¹⁴ Teero wãarira, ũsã niipetira ñaacũmujõãwũ ditapƨ. Sĭcũ yũre hebreoyemena wedeseri tƨowú: “Saulo, çdeero tiigú yũre ñañarõ tiinũnúsei? Mũ basirope ñañarõ tiigú ti-ia, yũre teero tiigú”, jĭwĩ. ¹⁵ “çNoã niĭ mũ?” jĭwũ cũrĕ. “Yũ Jesús mũ ñañarõ tiinũnúsegƨra niã.

¹⁶ Wũmũncãña. Yũ mũrĕ ‘wedecotearo’ jĭgũ, mũrĕ bauãa. Mecũtigã mũ ĩñarere, yũ mũrĕ too síropƨ bauãadarere wedegũ wãagũdacu. ¹⁷ Judĭoa, judĭoa niihĕrã mũrĕ ñañarõ tiirĭ, yũ mũrĕ netõngũdacu. Mũrĕ cũãpƨre ticocoa. ¹⁸ Mũ yere wedegũ, cũã capearire ĩñapõrĭ tiigú tiiróbiro niigũ-dacu. Naĩtĩãrõpƨ tiiróbiro wãarare bóeropƨ wãari tinũcãgũdacu mũ. Cũã Satanás dutirere duujã, Cõamacũ dutirĕpere tiiaró jĭgũ, mũrĕ ticocoa yũ. Cũã ñañarĕ tiirere acabóre ñeeãrõ jĭgũ, ticocoa. Cũã yũre padeoramena niãrõ jĭgũ, ticocoa”, jĭwĩ yũre.

¹⁹ Teero tiigú, ũsã õpũ Agripa, ũmũãsepƨ dutirigũ quĕrõpƨ tiiróbiro yũ tƨorĭguere netõncãriwũ.

²⁰ Wedenũcãwũ Damasco macãrãrĕ. Too síro Jerusalén macãrãrĕ, niipetiro Judea dita macãrãrĕ, teero biiri judĭoa niihĕrãcãrĕ wedewũ. Cũãrĕ “mũ ñañarĕ tiirere wãcũpati, wasoyã” jĭwũ. “Cõamacũrĕ padeonũcãña”, jĭwũ. “Mũ ãñurĕ tiirĕmena mũã wasorere ĕñoña”, jĭwũ. ²¹ Yũ teeré wederé wapa judĭoa Cõamacũwiipƨ yũ niigũrĕ ñee, sĭãdũgãmiwã. ²² Cũã teero tiidũgã-pacari, Cõamacũpe yũre tiãpurucujãĩ. Teero tiigú, yũ atitóre pƨtĭ macãrãrĕ, ãpĕrã búri niirãcãrĕ Cõamacũye quetire wedea. Tĩatorƨ Moisés, ãpĕrã profe-

tas síropƨ wãadarere jóarira niwã. Cũã jĭrirobirora yũ wedea: ²³ “Cristo Cõamacũ beserigũre ñañarõ netõãdaro niiró tiiyiro. Diatoa, cũũrã diarigũpƨ masãũguegũdaqui. Teero tiigú, cũũ netõnere maquĕrĕ wedegũdaqui judĭoare, judĭoa niihĕrãrĕ”, jĭ jóarira niwã, jĭ wedewi Pablo.

²⁴ Cũũ teero jĭrĭrã, Festo bayiró wedeseremena jĭwĩ: —Pablo, mũ mecũgũ tiia. Mũ basiro pee buenetõjĭgũ, mecũgũ tiia, jĭwĩ.

²⁵ Pablope jĭyigũ:

—ũsãrĕ dutigũ Festo, yũ mecũgũ mee tiia. Yũ wederé diamacũrã niã. Quionĭremena wedea. ²⁶ Marĭ õpũ Agripa tee maquĕrĕ ãñuró masĭqui. Teero tiigú, cuiro manirõ wedea cũrĕ. Ate yũ wedeariguere tƨopetijãjĭyi. Yayióropƨ wãariyiro. ²⁷ Mũte ũsã õpũ Agripa, çmũ profetas jóariguere padeoĩ? Yũ masĭã: Mũ padeocú, jĭwĩ.

²⁸ —çNocõrõgã wedepacƨ, yũre Jesurĕ padeogũ wãari tiidũgãcu! jĭwĩ Agripa Pablore.

²⁹ —Cõamacũ boorĭ, péerogã o pairó wedepacƨ, teeré padeogũ wãari tiidũgãga. Mũ, teero biiri niipetira yũre mecũã tƨorã yũ tiiróbiro niirĭ boogã. Peresu niirĕ díçure mũãrĕ boosãriga, jĭwĩ.

³⁰ Agripa, Festo wũmũncãrĭ, Berenice, cũãmena duirãcã wũmũncãwã. ³¹ Witiwa, cãmerĭ wedeseyira: —ĩni cũũ tiirĕmena peresu tiimasĭña maniã. Teero tiirã, çñeenó wapa cũũrĕ sĭãbógari? jĭyira.

³² Agripa Festore jĭyigũ:

—ĩni “romanuã õpũ yũre besearo” jĭriatã, cũũrĕ wionécoboajĭyu, jĭyigũ.

Romapƨ Pablore ticocorigue

27 Festo Italiapƨ ticocomasĭrĭ ĩñagũ, Pablore, teero biiri ãpĕrã peresu niirãrĕ Julio cien surara dutigũre cotedutiwi. Julio romanuã õpũya põna macãrã surara dutigũ niwĩ. ² ũsã Adramitio macãwũ dooriwũpƨ mũãsãwũ. Tiiwũ Asia dita maquĕ petaripƨ wãadaro tiiwũ. Sĭcũ Tesalónica macã macũ ũsãmena wãawi. Cũũ wãmecũtiwi Aristarco. Cũũya macã Macedonia ditapƨ niyiro.

³ Apebúreco Sidõnpƨre jeawũ. Julio Pablore ãñuró ti-wĩ; cũũrĕ cũũ menamacãrã niirira pƨtopƨ ĩñagũ wãadutiwi, cũũ boorĕnorĕ “ticoaro” jĭgũ. ⁴ Too niãrira tiiwũmĕna wãawũ sũcã. Wĩno ũsã díamacũpe bayiró páapuwũ. Teero tiirã, Chipre nũcũrõrĕ diamacũpe netõwãwũ. Toopé wĩno páapubayiriwũ. ⁵ Cilicia, Panfilia dita netõwã, Mirapƨ jeawũ Licia ditapƨre.

⁶ Toopũ cien surara dutigũ Italiapƨ wãadariwũre bũajeãrigũ niwĩ. Alejandrĭa macãwũ niwũ. ũsãrĕ tii-wũpũ cũũwĩ. ⁷ Wãa, peebũrecori ãñurõgã wãawũ. Bayiró ñañarõ netõrĕmena jeawũ Gnido macã díamacũpƨre. Wĩno bayiró páapucãmotawũ mĕna. Teero tiirã, Creta nũcũrõpƨre wãa, Salmõnrĕ netõwã, Creta acuniñape sodeawũ. ⁸ Bayiró ñañarõ netõrĕmena sicapeta ãñurĭ Peta wãmecũtiri petapƨ jeawũ. Tiipeta Lasea macã pƨto niwũ.

† *Isaías 42.6; 49.6.*

⁹ Ɖsǎ yoari pearémena péerogǎ d̄usawú púuriro, wíno bayiró páapure wáaadari s̄guero. Teero tiiró, bayiró quiowú, wáari. Teeré masígǔ, Pablo cǔǎrē wedemiwí:

¹⁰ —Marí netōwári, quio niiādacu, γ̄η̄ t̄agueñarí. Múǎ néeware, múǎyaw̄, marí catirécārē tiidióbocu, j̄iimiwí.

¹¹ Cǔǎ teero j̄iipacari, cien surara dutigú Pablo wedeariguere padeoriwí. Tiiwú waatúḡ, tiiwú dutigúpere padeowí. ¹² Tiipetape púuriro niirí, ñañaniyiro. Teero tiirá, p̄η̄ tiiwú macārǎ “Fenicep̄ wáañaada, púuriro netōǎda j̄iirǎ” j̄iimiwǎ. Fenice macǎ peta Cretap̄ niiyiro. Tiipeta muíp̄ sǎawaro niirí peta niij̄irō, wíno bayiró páapuriyiro.

Pairímaap̄ oco wínoména pearigue

¹³ Wíno aperopé péero páapuatiri, “j̄ǎm̄, jeajōǎǎ-dacu” j̄iimiwǎ. Teero tiirá, tiiwup̄ m̄ǎsǎ, Creta wesagǎp̄ wáamiw̄. ¹⁴ Ɖsǎ péerogǎ wáaari siro, wǎcǔña maniró wíno bayiró tiin̄c̄rō p̄t̄ope páapuatiw̄, Nordeste cǔǎ j̄iiré. ¹⁵ Wíno Ɖsǎrē aperopé néeejōǎw̄. Wíno atirópe deero tii Ɖsǎ wáamas̄riw̄. Teero tiirá, “teerora too wáajōǎǎrō” j̄i, wíno noo páapucorope wáajōǎw̄. ¹⁶ Cauda n̄c̄rōp̄ netōwáw̄. Tiin̄c̄rō apeniñapé wáari, wíno bayiró jeariw̄. Toop̄ yucusóro cǔǎ siatú wéeriw̄re bayiró paderémena wéecow̄ pairíw̄ wesap̄. ¹⁷ Wéem̄ōcotoa, siatúpeow̄. Ɖsǎ wáariw̄care watirí j̄iirǎ, cǔǎ p̄ũḡd̄p̄orimena siatúdiyowa. Sirte ditatupari niirōcap̄ páapucori j̄iirǎ, cui niiwǎ. Teero tiirá, wíno ñeeré caserire jōǎdíocowa. Cǔǎ jōǎǎri siro, wíno páapucorope wáaw̄. ¹⁸ Apeb̄ureco oco pea, páapu, ocoturí paca niirí ññarǎ, apeyé cōǎd̄ow̄a. ¹⁹ Itiáb̄ureco wáaromena, cǔǎ basiro tiiwú maquērē cōǎd̄ow̄a s̄cǎ. ²⁰ Pee b̄urecori muíp̄ b̄ureco mac̄, ñocōǎ bauríwa. Oco pea, teerora páapuj̄aw̄. Teero tiirá, “deero tii marí catiricu” j̄i wǎc̄miw̄.

²¹ Yoari yaaheri ññaḡ, Pablo cǔǎ decop̄ jean̄cǎ, j̄iimiwí:

—γ̄η̄ menamacārǎ, múǎ γ̄η̄re t̄woátǎ, ññuniboaj̄iyu; Cretare witiiboaj̄iyu; dooríw̄ maquērē ñañoríboaj̄iyu; marí cōǎǎriguere c̄obóaj̄iyu ména. ²² Marírē teero wáapacari, wǎc̄tutuaya. S̄ic̄ diaricu. Atiwú dícre tiidióadacu. ²³ γ̄η̄ Cōǎmac̄rē padeoḡ niíǎ. Cǔǎ dutirére tiia. Cǔǎ ñami γ̄η̄ p̄top̄ ángelere ticocoariḡ niíǎwí. ²⁴ Ángele γ̄η̄re wedeawí: “Pablo, cuirj̄ǎña. M̄x̄rē romanuǎ òp̄ p̄top̄ jearo booa. M̄x̄rē tiigú, Cōǎmac̄ m̄x̄ menamacārārē netōnéḡdaqui s̄ic̄ diaro maniró”, j̄iíawí. ²⁵ Teero tiirá, múǎ wǎc̄tutuaya. γ̄η̄ Cōǎmac̄rē padeóa. Cǔǎ γ̄η̄re j̄iir̄iobirora wáaadacu. ²⁶ Teero ññurō wáapacari, atiwú n̄c̄rōp̄ s̄uñac̄muādacu, j̄iimiwí Pablo.

²⁷ P̄η̄ semana Ɖsǎ Cretare witiwari siro, pairímaa Adriaticop̄ wíno bayiró páapucorem̄ena wáaw̄. Ñami deco tiiwú macārǎ paderá “marí dita p̄top̄ jeara tiitú niíǎ” j̄iíawí. ²⁸ Cǔǎ ¿nocōrō Ɖc̄ǎamií? j̄iirǎ, opada cǎnotí, duudíoco, queoñáwǎ. “Treinta y seis metros Ɖc̄ǎǎ”, j̄ií ññawǎ. Péero wáa, queoñáwǎ s̄cǎ. “Veintise te metros Ɖc̄ǎǎ”, j̄iíwǎ sǎa. ²⁹ Ɖt̄apap̄ ññapeari j̄i,

cuiwa. Teero tiirá, bapari cōmepírí t̄teeyapup̄ siatúredarimena cōǎñowǎ, waatúrope wéēñepasoaro j̄iirǎ. “Boyero bóeri boomíga”, j̄iíwǎ. ³⁰ Tiiwú macārǎ paderá dutijōǎd̄ugamiwǎ. “Ɖsǎ cōmepírírē waas̄guérope cōǎñoǎdara tiia”, j̄iídito, péeriw̄gārē néediocora tiimiwǎ díap̄. ³¹ Pablope cien surara dutigúre, suraracārē j̄iimiwí:

—ǎniǎ atiwup̄ p̄t̄áheri, múǎ s̄ic̄ catiricu, j̄iimiwí.

³² Teero tiirá, surarape wéēñeredarire páata, tiiw̄gārē ññañorí tiiwǎ.

³³ Bóeadari s̄guero, Pablo Ɖsǎrē “yaaya” j̄iiḡ, niipetirare j̄iimiwí:

—P̄η̄ semana netōǎ, múǎ ññurō yaaripacara, “¿deero wáaadari marí?” j̄iicotero. ³⁴ Teero tiirá, múǎ ññurō niíǎda j̄iirǎ, yaoro booa. Mec̄tígǎ marírē ññañarō wáapacari, múǎrē merē wáaricu, j̄iimiwí.

³⁵ Teeré j̄i, p̄ārē n̄e, niipetira ññacorop̄ Cōǎmac̄rē Ɖsenire tico, p̄ārē p̄atá, yaan̄c̄awí. ³⁶ Wǎc̄tutuaya, cǔǎcǎ yaawa. ³⁷ Ɖsǎ niipetira tiiwup̄ niirǎ doscientos sententa y seis niiw̄. ³⁸ Cǔǎ yaad̄ugarere yaari siro, trigoporire cōǎñoj̄awǎ, tiiwú n̄c̄h̄eriw̄ p̄t̄áaro j̄iirǎ.

Dooríw̄ ditatupari burop̄ s̄gac̄umurigue

³⁹ Bóec̄murí, ditare ññarǎ, “¿Noop̄ nií?” j̄iimas̄riwa. Opacoca ditatupariḡ niirōrē ññawǎ.

—Toop̄ wáaada; ditatupariḡp̄ s̄umac̄mubocu, j̄iimiwǎ.

⁴⁰ Teero tiirá, cōmepírírē cōt̄ér̄j̄ǎrō j̄iirǎ, wéēñeāredarire widetácodiocowa. Waaríp̄r̄i waatúḡ waatúrepírírē jōǎdíocowa. Waas̄guéro niirí caserore wéem̄ōtucowa, wíno néewaaro j̄iirǎ. Teero tiirá, tiiw̄re ditatuparip̄ ticocomiwǎ. ⁴¹ Wáa, wǎc̄ña maniró ditatupari buro oco watoa niirí burop̄ s̄gac̄opeaw̄ waas̄guérope. Cǎmeñariw̄. Waatúrope ocoturí páapuc̄ori, watijōǎw̄.

⁴² Teero wáari ññarǎ, surara j̄iimiwǎ:

—j̄ǎm̄, marí peresu tiirare s̄iǎj̄áco; cǔǎ báapǎ dutijōǎbocua, j̄iimiwǎ.

⁴³ Cien surara dutigúpe “Pablora s̄iǎbócu” j̄iiḡ, cǎmotáwi. Báamas̄r̄arē: —Ññañuās̄gue, ditap̄ báapǎña, j̄iimiwí—. ⁴⁴ Ɖp̄erǎ táboapír̄imena, tiiwú maquē watiárepír̄imena pasap̄awaya, j̄iimiwí.

Teero tiirá, ditap̄ jea, niipetira netōpetij̄aw̄.

Malta n̄c̄rōp̄ Pablo tiirigue

28 Ɖsǎ ditap̄ jeapetira, t̄ow̄: Tiin̄c̄rō Malta wǎmec̄tiw̄. ² Too macārǎ basoca ññurō tiiwǎ Ɖsǎrē. Oco pea, γ̄usuarí ññarǎ, pecame diobosáwa.

—S̄umarǎ atiya múǎ niipetira, j̄iimiwǎ.

³ Pablo peca seegú wáa, néeati, cǔǎ wǎǎt̄ǎr̄i, ñña tiidotop̄ niir̄iḡ asiré cuiḡ, witiwi. Pabloya wǎmop̄ bacañáñumuwí. ⁴ Tiin̄c̄rō macārǎ ñña cǔǎya wǎmop̄re tusari ññarǎ, cǎmerí j̄iimiwǎ: “ǎni basocá s̄iǎr̄iḡ niiqui. Cǔǎ día pairímaap̄ netōǎriḡ niipac̄, cǔǎ ññañarē tiiré wapa diaḡdaqui”, j̄iimiwǎ.

† *Pecas̄ayemena: anclas.*

⁵ Cūŕpe pecamepɯ wéēbatesoewi añarē. Pūniriwi cūŕrē. ⁶ Too macārāpe wācūmiyira: “Bipijóāādacu. Bipiriatā, wācūña maniró ñaacūmu, diajōāgūdaqui”, jīmiyira. Cūā yoari yuemi, cūŕrē merēā wáaheri ĩña, merēā wācūyira sūcā. “Āni basocú mee niiqui; sīcū basocá padeogú niigū niāti”, jīwā.

⁷ Too pɯtogā tiinucūrō macārā dutigúya dita niwū. Cūŕ wāmecutiγɯ Publio. Cūŕ ũsārē bocawi. Itiábureco ũsā cūŕ pɯto niirí, añurō tiiwí. ⁸ Publio pacɯ wioré, yoopote diagɯ pesawí. Pablo cūŕ niiróɯ sāāwa, Cōāmacūrē sāĩbosá, cūŕrē ñaapeó, netōnéwí. ⁹ Cūŕ teero tiirí ĩñarā, āpērā tiinucūrō macārācā diarā atirucuwa. Netōnénowā. ¹⁰ ũsārē pee apeyenó ticowa. Too síro ũsā wáaadara tiirí, ũsārē dɯsarécōrō ticowa.

Romapɯ Pablo jearigue

¹¹ ĩtĩrā muĩpūrā niwū ũsā toopúre. Alejandría macā macāwɯ tée púuriro wáapetiripɯ niwū tiinucūrōɯre. Tiwū ēquēāɯ cūā padeorā Cástor, Pólux queoré cūā páateture tusawɯ. ũsā tiwɯɯú mɯsā, wáajōāwā.

¹² Wáa, Siracusa macā petapɯ jeawɯ. Toopú itiábureco pɯtúáwɯ. ¹³ Too macārā tiinucūrō wesa wáa, Regio macāɯ jeawɯ. Sicabureco siro ũsā sirope wíno páapuatiwɯ. Pɯabureco siro Puteoli macāɯ jeawɯ.

¹⁴ Toopúre āpērā Jesuré padeorāre bɯajeáwɯ. Cūā ũsārē: —Sica semana ũsā pɯto pɯtúáya, jīwā.

Too pɯtúáari siro, maapɯ wáa, Romapɯ jeawɯ sáa.

¹⁵ Āpērā Roma macārā Jesuré padeorā ũsā Romapɯ wáare quetire tɯotóayira. Teeré tɯo, tée Foro de Apio macāɯ ũsārē bocara jeawa. Āpērācā Tres Tabernas wāmecutiropɯ ũsārē bocawa. Pablo cūŕrē ĩñagū, Cōāmacūrē ũsenire tico, wācūtutuare bɯanemówí. ¹⁶ ũsā Romapɯ jeari, too macārā dutirá jīwā:

—Pablo merēā niidɯgari, añuniādacu.

Cūŕmena surara sīcū cūŕrē coteγdɯre cūŕwí.

Romapɯ Pablo tiirigue

¹⁷ Itiábureco siro Pablo judíoa ɯɯtí macārārē neādu-tiwi. Cūā neātoari, jīwí:

—Yáa wedera, yɯŕ maríya wederare, marí ñecũsũmɯā tiirécutiγiguere netōnucáɯwɯ. Netōnucári-pacari, Jerusalénɯ judíoa yɯŕe ñee, romanuārē dutirápɯre tico, yɯŕe peresu tiidutiwa. ¹⁸ Romanuārē dutirá yɯŕe sāĩñápeti, sīrĩ tiiréno wapa bɯaríwa. Wioné-

codɯgamiwā. ¹⁹ Judíoaape booríwa. Teero tiigú, yɯŕ “romanuā ōpɯ yɯŕe queti besearo” jīwū. Yɯŕe yáa wederare wedesāre ɯoríwɯ. ²⁰ Teero tiigú, múārē ĩña, wedesegɯda jīgū, boocóawū. Cōāmacū beserigɯ marí Israelya pōna macārā yoari yuerigɯyere yɯŕ wederé wapa atidá cōmedá siatúarigɯ niā, jīwí.

²¹ Cūā cūŕrē jīwā:

—ũsā sicapū Judea macārā mɯŕye maquērē cūā jóaripūrē ñeeríwɯ. Teero biiri too macārā maríya wedera ānopú jeara, ñañarō wedeseriwa mɯŕrē. ²² ũsā masĩā: Niipetiroɯre mama buerére “ñañaniā” jīcua. ũsā mɯŕ padeorére tɯodɯgága, jīwā.

²³ Cūā neādari bɯrecore wedecūjā, wáajōāwā. Ti-ibureco niirí, paɯ basocá cūŕ niirí wiipɯ jeawa. Bóeri weneducārigɯ wenedañiōjōāwí. Cōāmacū dutiré basocáɯre niādare jeariguere wedewi. Moisére dutiré cūŕiguemena, profetas jóariguemena wedeyapono, “Jesús Cōāmacū beserigɯ niirí” jī padeorí tiijáɯgagɯ tiimíwí. ²⁴ Sīquērā Pablo wederére tɯorā “niirórā niā” jīwā. Āpērāpé padeoríwa. ²⁵ Cāmerí wedesetoa, sīcārĩbíro wācūri, wáajōāwā. Cūā wáaadari sɯguerogā, Pablo jīwí:

—Profeta Isaías múā ñecũsũmɯārē jóariguere tɯoyá. Diamacū maquērē Espiritu Santo biiro cūŕrē jóari tiirigɯ niwí:

²⁶ Basocáre wedegɯ wáaya:

“Múā tɯopacára, tɯomasĩriadacu; ĩñapacara, ĩñamasĩriadacu”, jīñā cūŕrē.

²⁷ Cūāpe añurō wācūdɯgaricua; tɯodɯgáricua; ĩñadɯgaricua.

Cūā añurō tɯo, añurō ĩña, wācūrē wasoátā, yɯŕ cūŕrē netōnéboajíyu, ĩjĩ wedeya, jī jóarigɯ niwí.

²⁸ Teero tiirá, añurō masĩña múā: Cōāmacū cūŕ basocáre netōnére quetire judíoa niihērārē wenedoā-dacu. Cūāpe tɯoádacua, jīwí.

²⁹ Cūŕ teero jīrari siro, judíoa cūā basiro bayiró cāmerí wedesecco, witiwawa.

³⁰ Pɯacūmá Pablo cūā waso, wapatídutiri wiipɯ niwí. Toopú cūŕrē ĩñarā jearáre ũseniremena bocarucuwi.

³¹ Cuiro maniró Cōāmacū dutiré basocáɯre niādare jeariguere, teero biiri marí Ōpɯ Jesucristoyere wederucujāwí āpērā cāmotáro maniró.

† Isaías 6.9-10.

Romanos

Åñuduticorigue

1 Yñ Pablo, Jesucristore padecotegñ, cñyere wededutigñ beserigñ niã. Cñy yñre Cõamacñ netõnére quetire wededutigñ boorigñ niwí. ² Profeta-menapñra “netõnére quetire ticogñda” jñ wedesugue-toarigñ niwí. Tee maquẽrẽ marí buea Cõamacñye queti jóaripũpñ. ³ Tee queti Cõamacñ macñye maquẽrẽ wedea. Cñy marí tiiróbiro biigñ, õpñ David pãrãmi niinññsegñ niyigñ. ⁴ Ñañaré tihégñ niyigñ. Cñy diari siro, Cõamacñ cñyẽrẽ masõyigñ. Teero cñy masõriguemena Cõamacñ basocãre “yñ macñ nií” jñriguere tutuaremena ãñoyigñ. Cñy macñ marí Õpñ Jesucristo nií.

⁵ Jesús yñre ãñurẽ torigñ niwí. Yñre cñyere wededutigñ besewí. Niipetiropñ basocã Jesuré padeoáro jñgñ, cñy dutirere tiáro jñgñ, yñ cñyere quetire wedebatea. Niipetira Jesuré maĩarõ cñãcã jñgñ, wedebatea.

⁶ Cõamacñ múãcãrẽ boorigñ niwí Jesucristomena ni-iaðarare. ⁷ Múã Cõamacñ maĩrãrã niã. Múãrẽ beserigñ niwí cñy põna niiaðarare. Teero tiigñ, yñ niipetira múã Roma macãrãrẽ ãñudutia.

Cõamacñ marí Pacñ, teero biiri marí Õpñ Jesucristo múãrẽ ãñurẽ ticoaro; ãñurõ niirecñtiri tiáro.

Pablo Romapñ wáadugamirigue

⁸ Aterẽ múãrẽ wedesuguea: Niipetiro macãrãpñ múã Jesuré padeorere wedesecua. Teerẽ tñogñ, Jesucristo wãmemena Cõamacñrẽ ñsenire ticoa. ⁹ Cõamacñrẽ maĩrẽmena padecotea. Teero tiigñ, cñy macñye netõnére quetire wedebatea. Cñy masñqui: Yñ cñy-mena wedeserecõrõ múãye maquẽrẽ sãñbosárucua. ¹⁰ Teero biiri aterẽ cñyẽrẽ sãñrucñjãã: “Cõamacñ, mñ boorí, yñ Romapñ wáagñda; too macãrã mñrẽ padeorãre ññadugamiga”, jñ sãñmiã. Yoajõãã yñ múã pñtopñ wáadugamiriro. ¹¹ Múãrẽ nemoró wãcñtutuare bayiró boosãjñgñ, Espiritu Santo yñre masñre tico-re-mena múãrẽ tiapudugaga. Teerẽ tiigñ, toopñre wáadugamiga. ¹² Marí cãmerí tijãpuadacu. Múã yñ Jesuré padeorere ññarã, nemoró padeó, wãcñtutu-aadacu. Yñcã múã padeorere ññagñ, teerora wãcñtu-tuagñdacu.

¹³ Yãa wederabiro niirã, múãrẽ aterẽ masñrẽ boogã: Sñcãrñ mee múã pñtopñ “wáagñda” jñmiã. Dee tii wã-masñña maniã ména. Aperopñ macãrã judíoa niñhãrẽ yñ Jesuré padeorẽ boosãriroborora múãcãrẽ Jesuré padeorẽ boosãgñ wedegñ wáadugamiga. ¹⁴ Cõamacñ

cñyere quetire niipetirare yñre wededutiwi. Griegoaye wedeserare, griegoaye wedesemasñhãcãrẽ wededu-tiwi. Masñrãrẽ, masñhãcãrẽ wededutiwi. ¹⁵ Tee tiigñ, múã Romapñ niirãrẽ Cõamacñ netõnére queti cñyriguere bayiró wededugaga.

Netõnére queti tutuare cñoa

¹⁶ Yñ Cõamacñ netõnére quetire boboró maniró wedea, tee queti tutuare cñorí ññagñ. Cõamacñ niipeti-rare tee quetire padeorãre netõnéqui. Judíoare netõnéqui; judíoa niñhãcãrẽ teerora netõnéqui. ¹⁷ Tee quetimena marí aterẽ masñã: Cõamacñ Jesuré pade-orãre “ãñurãrã niíya” jñ ññagñ. Jesuré padeorã dícre teero ññagñ. Teero padeorãre Cõamacñye queti jóaripũpñ biiro jóanowñ:

Cõamacñ cñyẽrẽ padeogñnorẽ “ãñugñrã nií” jñ ññagñ; cñyẽrẽ catirẽ petihere ticogñdaqui, jñ jóanowñ.

Niipetira wapa cñoóya

¹⁸ Marí masñã: Cõamacñ cñyẽrẽ netõñcãrãrẽ, teero biiri ñañaré tiirãre ñañarõ tiiquí. Cñy ñañaré tiirẽmena ãpẽrã diamacñ maquẽrẽ masñrẽ tiirícua. Cñy teero tiirẽ wapa Cõamacñ ñmñãsepñmenarã cñy bayiró cñarere marñrẽ ãñogñ tiiquí. ¹⁹ Cñy Cõamacñye maquẽ sñquẽrẽ masñmicua. Cñy basiro teerẽ ãñurõ masñrẽ tiirigñ niimi-wí. ²⁰ Cõamacñ atibẽreco maquẽ tiiriguere ññarã, cñyẽrẽ ññaripacara, “niiqui” jñmasñnoã. Cñy tiiriguemena cñy tutuare cñonetõjõãre baucú. Teero tiirã, deero jñ-masñricua; wapa cñojãcua. ²¹ Cñy “cñyñã teero biigñno niiqui” jñ masñpacara, cñyẽrẽ quioniremena ññariyira. Sñcãrñno cñyẽrẽ ñsenire ticoriyira. “Cñyñã teero biigñno niiqui” jñrõno tiirã, queoró wãari tiherepere wãcñyira. Jõõpemenena nemoró ñañarõ wãcñãmajãyira. ²² Cñy “masñnetõjõãã” jñrã niipacara, tñomasñhãrã wãayira. ²³ Cõamacñ catirucugñre asibatere cñogñpere booríyira. Cñyẽrẽ booróno tiirã, basocã cñy weerirapere padeoyira. Basocã bóadiaadara queorere, minipõnã queorere, wãicñra queorere, pñnoã queorere wee, padeoyira.

²⁴ Cñy teero tiirẽ wapa Cõamacñ cñy booró ti-idugãrenorẽ tiijããrõ jñgñ, cõãjõãrigñ niwí. Teero tiirã, ñeeapera, cñy basirora basocã tiinõña manirẽnorẽ ti-icãmésãjãyira. ²⁵ Cõamacñye queti diamacñ niirẽpere booríyira. Jñditorepere booyira. Niipetire tiirigñpere súbusepeoriyira. Cñyẽrẽ súbusepeorono tiirã, cñy tiirigñepere súbusepeoyira. Marñrẽ Cõamacñrẽ ñsenipeorucñjãrõ booa. Teerora tiiró booa.

† Habacuc 2.4.

²⁶ Teero tiigú, Cõamacú cúa bayiró ugaripéarere ti-ijjáãrõ jĩgũ, cúaãrẽ cõãjõãyigũ. Numiáprãa ãmãmãmena dícu ñeeaperenorẽ duujá, cúa basiro numiá sesaro ñañarẽ tiyíra. ²⁷ Teerora ãmãmãcã numiãmãmena dícu ñeeaperenorẽ duujá, ãpẽrá ãmãmã sesaro bayiró ñeeapedugayira. ãmãmã basirora ãpẽrá ãmãmãmena ñeeape, bobooro wáari tiirere tiyíra. Teero tiirá, cúa ñañarẽ tiiré wapa cúaãye õpũũrĩpũre, teero biiri cúa wãcũrẽpũre ñañarõ wáari tiyíra.

²⁸ “Marí Cõamacũrẽ wãcũre wapamaniã”, jĩyira. Teero tiigú, Cõamacũpe cúa basiro wãcũrere “wapamaniãre nijããdadu” jĩyigũ. Toorã nemorõ ñañarõ tiãmajãrucuyira sãa. ²⁹ Niipetire ñañarẽ tiirenorẽ ti-irucujãcua. ãpẽrãrẽ ñañarõ netõrĩ tiãdarere wãcũcua. Apeyenõ cõopacãra, boonemõjãcua. Ate niipetire ñañarere tiidugãcua. Doecua. Cãmerĩsãcua. Cãmerĩtu-ti, cãmerĩquẽcua. Tiiditõcua. Ñañarẽ tiidugãrere ti-irucúcu. Wedepaticua. ³⁰ ãpẽrãrẽ ñañarõ wáari ti-idugãra, wedesããmajãcua. Cõamacú doonõrã niicua. “Marí ãpẽrã macãrã nijĩrã, marí tiidugãrere tiãda”, jĩ wãcũcua. “Marí ãpẽrã nemorõ niinetõncãã”, jĩ wãcũcua. “Biiri biirãno niã ãsãjã”, jĩcua. Ñañarere ti-ibujãcua. Cúa pacũsũmũãrẽ netõncãjãcua. ³¹ ãñurõ diamacú wãcũricua. Cúa “teerora tijããda” jĩmiãriguere tiiricua. Cúaãye wederare maĩrenorẽ masĩricua. Bõaneõ ññaricua. ³² Aterẽ ãñurõ masĩmicua: Cúaãnorẽ cúa teero tiiré wapa Cõamacú cúaãrẽ pecamepũ cõãgũdaqui. Teerẽ masĩpacara, ñañarere ti-irucujãcua. ãpẽrãrẽ ñañarẽ tiirĩ ññarã, “ãñuniã” jĩcua.

Cõamacú diamacúrã wapa tiigúdaqui

2 Múãcã basocãra niipacara, ãpẽrãrẽ “cúa ñañarã niĩya” jĩ ññabeserijãña. “Cúa wapa cõoõya” jĩrã, múã basiropecã wapa cõoãdarara niirã tiia. Múãcã cúa tiirõbirora tiicú. Teero tiirá, Cõamacũrẽ deero jĩ netõncãmasĩricu; múãcã wapa cõorãra niicu. ² Aterẽ marí masiã: Cõamacũjã ñañarẽ tiirãre diamacúrã wapa tiigú, diamacúrã tiigú tiiquí. ³ Múã ãpẽrãrẽ “cúa ñañarã niĩya” jĩpacara, cúa tiirõbirora tijãã. Teero tiirá, “Cõamacú ãsãperea ‘múã ñañarã niã’ jĩriqui” jĩ wãcũri-jãña. “Múãcã ñañarãrã niã”, jĩgũdaqui. ⁴ Cõamacú múãrẽ bóaneõ ññagú máata ñañarõ tiiriqui ména. Cũũ múãrẽ bóaneõ ññapacari, múã cũũrẽ teero ññajãã. Aterẽ múã tũomasĩricu: Cõamacú múã ñañarẽ tiirere wãcũpati, wasoáro jĩgũ, ãñugú nijĩgũ, máata ñañarõ tiiriqui ména.

⁵ Cũũ teero tiipacãri, múã ñañarẽ tiirere wãcũpati, wasodugãricu. Múã jõõpemena ñañarere ti-inemõsãjãjĩrã, Cõamacũrẽ cúarosãrĩ tiirã tiia. Too síro basocãre wapa tiãdari bũreco jeari, Cõamacú bayiró cúagũ múãrẽ wapa tiãdarere ãñogũdaqui.

⁶ Basocãcõrõ tiiriguerũre ññaco, wapa tiigúdaqui.

⁷ ãñurẽ tiirucúranopere cũũ pũtopũ catirẽ petihere ticogũdaqui. Cúa Cõamacũmena niirucujãrere boocúa. Cõamacú cúaãrẽ “ãñurõ tiãwũ” jĩrere tũodugãcua.

⁸ ãpẽrãmẽnapere Cõamacú bayiró cúagũdaqui. Cúa Cõamacũrẽ netõncãrã, cúa boorẽ dícuere tiidugãcua. Diamacú maquẽrẽ boohãra, ñañarẽpere tiinũnũsecua.

⁹ Niipetira ñañarẽ tiirẽcũtirano ñañarõ netõãdaducua; teero biiri ñañarõ tũgueñarucujããdaducua. Judioare teero wãaadacu; judioa niihãrãcãrẽ teerora wãaadacu.

¹⁰ Niipetira ãñurõ tiirẽcũtirapere Cõamacú “múã ãñurõ tiiwũ” jĩgũdaqui. Niipetira ññacoropũ cúaãrẽ ãñurõ ti-igũdaqui. Cúaãrẽ ãñurõ niirecũtiri tiigũdaqui. Judioare teero tiigũdaqui; judioa niihãrãcãrẽ teerora tiigũdaqui.

¹¹ Cõamacú sicadita macãrãrẽ “múã dícu ãñurã niã” jĩriqui; niipetire dita macãrãrẽ sĩcãrĩbĩro ññacui.

¹² Niipetirare Moisére dutirẽ cũũriguere cõorĩpacari, cúa ñañarẽ tiirẽcũtire wapa pecamepũ wáarora nijããdadu. Tee dutirere cõorãpecãrẽ netõncãre wapa diamacúrã wapa tiinõãdaducua tee dutirẽ jĩrõbirora. ¹³ Tee dutirere tũorẽmena dícu Cõamacú ññacoropũre ãñurã mee niĩya. Tee dutirẽbirora tiirĩ siro niãtã, “ãñurãrã ni-ĩya” jĩgũdaqui Cõamacú.

¹⁴ Judioa niihãrã Moisére dutirẽ cũũriguere ticonoripacara, cúa basiro ãñurere ti-irã, tee dutirẽnorẽna tiirã tiicúa. Cúa basiro tiirẽmena tee dutirere masĩrã tiirõbĩro niĩya, tee dutirere cõorĩpacara. ¹⁵ ãñurẽ tiirẽmena cúa diamacú wãcũrere ãñocúa. Tee dutirere masĩrã tiirõbĩro niicua. ãñurõ yeeripũnacũtira niicua. Teero tiirã, ãñurere tiãrãra “ãñuniãwũ” jĩmasĩcua; ñañarere tiãrãra “ñañaniãwũ” jĩmasĩcua. ¹⁶ Teero tiigú, Cõamacú cũũ basocãre wapa tiãdari bũreco jeari, Jesucristore wapa tiidutigũdaqui. Tiibũreco jeari, Jesucristo niipetira cúa ñañarẽ wãcũrẽ wapa, teero biiri cúa ãpẽrã ññahãrõpũ tiirigue wapa cãrẽ cúaãrẽ wapa tiigũdaqui. Yũ Cõamacú netõnere queti cũũriguere wedegũ, teerẽ wederucua.

Judioa, teero biiri Moisére dutirẽ cũũrigue

¹⁷ Apetõ tiirã, múã judioa wãcũbocu: “Ûsã judioa niã; Moisére dutirẽ cũũriguere cõoã; Cõamacú ãsã judioayagũra niĩ; teero tiirã, ãsã dícu Cõamacú põna niã”, jĩ wãcũmicu. ¹⁸ “Ûsã Cõamacú boorẽnorẽ masiã. Moisére dutirẽ cũũriguere masĩrã nijĩrã, ãsã ãñurẽ petire besemasĩã”, jĩ wãcũmicu. ¹⁹ “Capeari bauhãrere wéewasũguera tiirõbĩro judioa niihãrãrẽ buemasĩãã. Naĩtĩãrõpũ niirãrẽ sãwõcora tiirõbĩro Moisére dutirẽ cũũriguere masĩhãrãrẽ wedemasĩã”, jĩ wãcũmicu.

²⁰ “Ûsã Moisére dutirẽ cũũriguere cõojĩrã, diamacú maquẽrẽ masiã. Teero tiirã, tũomasĩhãrãrẽ, sicato buemõõcorare buemasĩã”, jĩ wãcũmicu. ²¹ Múã “ãpẽrãrẽ buerã niã” jĩrã, múã basirope buesũguero booa ména. ãpẽrãrẽ “yaarĩjãña” jĩ wedepacara, ãpẽrãyere yaajãcu. ²² “Múã nũmosãnumiã niihãrãrẽ, múã manũsũmũã niihãrãrẽ ñeeaperijãña” jĩpacara, ñeeapejãcu. Múã ãpẽrã weerirare, cúa padeorãre doopacãra, cúa padeorẽ wiseripũ niirere yaajãcu.

²³ “Ûsã Moisére dutirẽ cũũriguere cõojĩrã, ãpẽrã nemorõ niã”, jĩ wãcũmicu. Teero wãcũpacara, tee dutirere netõncãjãcua. ãpẽrã múã netõncãrĩ ññajĩrã, Cõamacũpere ñañarõ wedesecua. ²⁴ Cõamacũye queti jóaripũpũ múã teero tiirẽnorẽ biiro jóanowũ: “Múã ti-ibuyere wapa judioa niihãrãpe Cõamacũrẽ ñañarõ wedesecua”, jĩ jóanowũ.

²⁵ Múã Moisére dutiré cúuriguebirora tiiátã, múã cõneríḡ yapa macã caseróre widedcõárecã wapacutía. Múã tee dutirére netõncãrã doca, widedcõãnoña manirã tiiróbiro p̄tũácu. ²⁶ Apetóre sícũ widedcõãnoña manigũpe Moisére dutiré cúuriguere tiiquí. Teeré tiigú, Cõãmacũ ñnacorop̄re widedcõãnorigũ tiiróbiro niiqui. ²⁷ Múã judíoa Moisére dutiré cúuriguere cõomiã. Widedcõãnorira niipacara, tee dutirére netõncãjãcu. Áp̄i widedcõãnoña manigũ niipacu, tee dutirére masĩripacu, tee dutiré jĩrõbirora tiiquí. Cũũ teero tiirí, niipetira múã wapa cõerére ãñurõ ññamasĩãnoãdacu. ²⁸ “Judíoaḡ peti niã” jĩḡũno sotoá maquẽ dícare tinórigũ mee niiqui. Cũũye õp̄ũũ maquẽ dícare widedcõãnorigũ mee niiqui. ²⁹ Judíoaḡ peti niigũpe cũũ wãcũrẽp̄re Cõãmacũ dutirére ãseniremena tiiquí. Cũũpe ñañarõ wãcũrere widedcõãnorigũ tiiróbiro niiqui. Espírítu Santo marí wãcũrere wasorí tiiquí. Tee dutirére tiirémenape marí wãcũrere wasoríricu. Basocá teero wasonórirare “ãñurãã niĩya” jĩripacari, Cõãmacũpe teeré jĩḡũdaqui.

3 Yũũ teero jĩḡũ, “judíoa niiré wapamaníã” jĩḡũ mee tiíawũ. Teero biiri “cõneríḡ yapa macã caseróre widedcõárecã wapamaníã” jĩḡũ mee tiíawũ. ² Teero wapacutirucujãã. Ateré wedesũgugẽda: Cõãmacũ marí judíoaarena cũũye quetire wedearo jĩḡũ, cúũyigũ. ³ Áp̄erã judíoa Cõãmacũ dutirére tiidújãmicua. Cõãmacũcã cúã tiiróbirora cũũ “tiigũda” jĩriguere ¿tiidújãgari? ⁴ Tiidúriqui. Ateré wãcũrucujãña: Cõãmacũ cũũ jĩrirobirora queoró tiirucúqui. Marípe niã “tiáda” jĩmiãriguere tiihérapeja. Cũũye queti jóaripũp̄ tee maquẽrẽ biiro jóanowũ:

Mũũ jĩrẽ diamacũrã niijãrõ tiiã.
Teero tiirã, mũũrẽ wedesãmasĩña maniã.
Mũũrẽ wedesãpacari, netõncãrucujãḡũdacu, jĩĩ jóanowũ.
⁵ Teero tiigú, sícũ ñañarõ wãcũḡũno biiro wãcũboqui: “Yũũ ñañaré tiirémena Cõãmacũ ãñurõ tiirépe nemoró ãñurõ baujããdacu sãã”, jĩmiqui. Too síro jĩnemoboqui: “Yũũ teero tiirigue wapa niipacari, Cõãmacũ yũũmena cúagũ, ñañarõ tiiquí”, jĩĩ wãcũboqui. ⁶ Teero mee niã. Cũũ teero jĩrẽno diamacũ niirẽno niãtã, Cõãmacũ sícũnorẽ cũũ ñañaré tiiré wapa diamacũ bese, ñañarõ tiimasĩriboqui.

⁷ Áp̄i ñañarõ wãcũḡũno jĩñemojãboqui: “Yũũ jĩditoremena Cõãmacũ diamacũ wedeserepere ãñurõ wedesenoadacu. Yũũ jĩditoremena ãñurõ wedesenopacu, ¿deero tiigú Cõãmacũ yũũre yũũ jĩditore wapa ñañarõ tiibógari?” jĩmiqui. Cũũ teero jĩrẽ jĩãmare niã. ⁸ Cũũ teero jĩrẽno diamacũ niirẽno niãtã, biirope p̄tũáboyu: “Marí ñañaré tiirí, Cõãmacũ ãñurõ tiirépe nemoró masĩãdacua. Teero tiirã, ãñurẽ wãaro jĩrã, ñañarẽpere tiáda”, jĩjãbocu. Áp̄erã yũũre, yũũ menamacãrãrẽ merẽã wãcũãrõ jĩrã, “Pablo teeré buequi” jĩditocua. Cũã teero jĩditore wapa Cõãmacũ cúãrẽ diamacũrã wapa tiigú, ñañarõ tiigũdaqui.

Niipetira wapa cõoóya

⁹ Too docare ¿deero p̄tũãnoãdari sãã? ¿Cõãmacũ ñnacorop̄re marí judíoa ãp̄erã nemoró ãñurã niinetõncãã? Niiria. Niipetira judíoa, judíoa niihẽrã Cõãmacũrẽ netõncãrã niijrã, sícãrĩbíro wapa cõorã dícu niã. Múãrẽ teerẽna wedetoawũ. ¹⁰ Tee maquẽrẽ Cõãmacũye queti jóaripũp̄ jóanoã:

Sĩcũno ãñurẽ tiigú maniĩ.

¹¹ Sícũno Cõãmacũye maquẽrẽ tũomasĩḡũ maniĩ. Sícũno Cõãmacũrẽ masĩdũgarii; cũũrẽ wãcũnũnũsedũgarii.

¹² Niipetira Cõãmacũyere duujã, posapetijõãya.

Niipetira ñañaré tiíya.

Sĩcũno ãp̄erãrẽ ãñurõ tiigũno maniĩ. ††

¹³ Cũã wedesere masãcope tusuri coperep̄ ñniwiónecoro tiiróbiro niã.

Tee ñniwiónecore tiiróbiro basocã ñañarere wedeseya.

Jĩĩditorucuya. †

Ññãã ãserop̄ nima cõorã tiiróbiro bayiró pũnirõ wedeseya. ††

¹⁴ Áp̄erãrẽ doajãya; bayiró tutiíya. ††

¹⁵ Cũã basocãre síãdũgãra, boyeromena síãrã wãaaya.

¹⁶ Cũã wãaro basocãre ñañarõ peti tiíya.

Cũãyere ñañopetijã, bóaneõrã p̄tũãri tiíya.

¹⁷ Áp̄erãrẽ ãñurõ niirecutiri tiiríya. †††

¹⁸ Cõãmacũrẽ quioniremena ññariya. Cũũrẽ cuiirya, ††† jĩ jóanoã.

¹⁹ Marí masĩã: Cõãmacũye queti jóaripũ maquẽ marí judíoaarena jĩjãrõ tiiã, “ãñurã niã ãsã” jĩrijããrõ jĩrõ. Niipetirap̄ra wapa cõorã dícu niijãcu. ²⁰ Moisére dutiré cúuriguemenarã marí ñañaré tiirã Cõãmacũrẽ “ãsã mũũ dutirére netõncãjãtũ” jĩmasĩnoã. Teero tiigú, Cõãmacũ sícũnorẽ “mũũ tee dutirére tiipetijãrigũ niijĩḡũ, ãñugũrã niã” jĩĩ ññariqui.

Jesuré padeorémena netõnénoãdacu

²¹ Atitóre Cõãmacũ Jesuré padeorãre “ãñurãã niĩya” jĩĩ ññaquí. Marí “Moisére dutiré cúurigue jĩrõbirora tiíawũ” jĩripacari, “ãñurãã niĩya” jĩĩ ññaquí. Moisés, teero biiri profetas Cõãmacũ teero marĩrẽ tiibosáadarere cũũye queti jóaripũp̄ jóarira niwã. ²² Niipetirare Jesucristore padeorémena Cõãmacũ “ãñurãã niĩya” jĩĩ ññaquí. Cõãmacũ niipetirare sícãrĩbíro ññaquí.

²³ Marí niipetira ñañaré tiirã niã. Marí niipetirare pairó dũsaa; marí ãñurã niiridojãã Cõãmacũ niiré tiiróbiro.

²⁴ Teero niipacari, Cõãmacũ marĩrẽ ãñurẽ ticogú Jesucristo wapatĩbosariguemenã marĩrẽ “wapa cõohãra p̄tũãaro” jĩiyigũ. Tee wapatĩbosariguere teerora ticojãyigũ. ²⁵ Too sũguero macãrãp̄re cúã ñañaré tiipacãri, ñañarõ tiiriyigũ. Bóaneõ ññarẽ cõojĩḡũ, cúãmena cũũ cúarere ãñoriyigũ ména; teerora ññajãyigũ. Too síro Cõãmacũ Jesuré marĩrẽ diabolari tiirí, cũũye díi

† Salmo 51.4.

†† Salmo 14.1-3. † Salmo 5.9. †† Salmo 140.3. †† Salmo 10.7.

††† Isaias 59.7-8. ††† Salmo 36.1.

õmayudiayiro. Marí cûû diabosariguere padeorí, Cõamacû marímena cúanemoriqúi. Teeména Cõamacû cûû “diamacûrã tiigú niĩã” jĩréré ãñooyíu. ²⁶ Atitócãrê Cõamacû cûû “diamacûrã tiigú niĩã” jĩréré ãñoquí. Diamacûrã tiirécútiijĩgũ, Jesuré padeorãre “wapa cõohérara niĩya” jĩ ãñamasĩqui.

²⁷ Teero tiirã, marí “biiro tiirécútirano niĩã ãsãjã” jĩmirigue wapamanĩã. Marí Moisére dutiré cúûriguere tiipetirápeja, teeré jĩmasĩnoboijĩyu. Cõamacû marí Jesuré padeorípere ãña, “ãñurãrã niĩya” jĩqui. Teero tiirã, “biiro tiirécútirano niĩã ãsãjã” jĩmasĩña maniã.

²⁸ Ateména pũtũãã sãa: Marí Jesuré padeorí, Cõamacû maríre “wapa cõohérara pũtũãya” jĩ ãñaqui. Moisére dutiré cúûriguere tiirigue wapa mee niicu.

²⁹ Too docare ¿Cõamacû judíoayagũ dícu niigari? Niirii. Judíoa niihêrãyagũcã niĩ. ³⁰ Cõamacû sícũrã niĩ. Cõamacû judíoa Jesuré padeorí ãñagũ, “wapa cõohéra, ãñurãrã niĩya” jĩqui. Judíoa niihêrãcãrê Jesuré padeorí ãñagũ, teerora jĩqui. ³¹ Too docare marí Jesuré padeoríjĩrã, “maríre Moisére dutiré cúûriguepe wapamanĩã” ¿jĩrã tii? Jĩridoã. Biirope jĩã: “Jesuré padeorémãna dícu tee dutirére tiimasĩã”, jĩã.

Abraham Cõamacûrê padeorígue

4 Mecútigãrê Abraham marí ñecũrê wáarigue quetimena wedenemogũda. Mũã masĩã: Cûû judíoayũ niisũguerigũ niiyigũ. ² Cõamacû Abraham tiiré ãña, “mũã ãñugũrã niĩã” jĩ ãñariyigũ. Teero jĩri siro niĩãtã, Abraham “ãñuré tiigú niĩ” jĩnorigũ niĩã yũãja” jĩboijĩ. Cõamacû ãñacoropũre teenórê jĩmasĩña maniã. ³ Cõamacûye queti jóaripũpũ biiro jóanoã: “Abraham Cõamacûrê padeoyíu. Teero tiigú, Cõamacû cûûrê “ãñugũrã niĩ”, jĩ ãñayigũ”. †

⁴ Queorémãna mũãrê wedegũda. Sícnorê wapatíra, teero ticora mee tiíya. Cûû paderé wapa wapatíra tiíya. ⁵ Cõamacûpe teero tiiríqui. Marí ãñuré tiiré wapa mee “wapa cõohéra niĩya” jĩ ãñaqui. Basocã Cõamacûrê “mũã ãsãrê ãñarê tiirécútimirirare acabócu” jĩ, cûûrê padeorípere, “ãñurãrã niĩya” jĩqui. ⁶ Ôpũ Davicã yũã jĩãrirobirora jóarigũ niĩwĩ. “Cõamacû basocã basirora tiiré ãñaripacũ, cûûrê padeorípere cûãrê “ãñurãrã niĩya” jĩ ãñaqui. Teero tiigú, cûãrê ãsenirã niĩrĩ tiigũdaqui” jĩrê quetire jóarigũ niĩwĩ. ⁷ Tee maquêrê biiro jóarigũ niĩwĩ:

Cõamacû cûûrê netõnucãrãrê acabóri, ãseniya.

Cûã ãñarê tiiré wapacãrê ãñarõ tiihéri, ãseniya.

⁸ Cõamacû “ãniyé wapare ãñanemoricu sãa” jĩnogũcã ãseniĩ, †jĩ jóarigũ niĩwĩ David.

⁹ ¿Noãnope tee ãsenirere cõomasĩgari? ¿Cõnerígu yapa macã caseróre widecõãnorira dícu o widecõãnoña manirãcã tee ãsenirere cõomasĩgarite? Niiria. Ateré yũã jĩtoaawũ: Cõamacû Abrahamrê cûû padeorémãna “ãñugũrã niĩ” jĩyigũ. ¹⁰ ¿Deero biiripe Cõamacû Abrahamrê “ãñugũrã niĩ” jĩyiri? ¿Cûû widecõãnori siro, o cûû widecõãnoãdari sũguerope teero jĩyirite? Widecõãnoãdari sũguerope teero jĩtoayigũ. ¹¹ Abraham widecõãnoãdari sũguero, Cõa-

macûrê padeotóayigũ. Teero cûû padeorí siropũ, Cõamacû cûûrê widecõãdutiigũ. Cõamacû Abraham widecõãnoremena cûûrê too sũguerope “ãñugũrã niĩ” jĩriguere ãñooyigũ. Teero tiigú, Abraham niipetira padeoãdara ñecũ pũtũáyigũ, cûã widecõãnoña manirã niipacari. Cõamacû cûãcãrê teerora “ãñurãrã niĩya” jĩ ãña. ¹² Widecõãnoriracãrê Abraham cûã ñecũ niĩ. Abraham padeoré cõoyigũ, widecõãnoãdari sũguero. Teero tiirã, widecõãnorira Abraham tiiróbiro padeoré cõorí, Cõamacû cûãrê Abraham pãrãmerã niinũnũsera wáari tiiquí.

Abraham padeoríjĩgũ ticonorigue

¹³ Cõamacû Abrahamrê, teero biiri cûû pãrãmerã niinũnũserare “atibũreco niirére mũãrê pũtũári tiigũda” jĩyigũ. Cõamacû cûû dutirére tiirí ãñagũ mee teero jĩyigũ. Cûû padeorépere ãñagũ, teero jĩyigũ. Cûû padeorémãna “ãñugũrã niĩ” jĩ ãñayigũ. ¹⁴ Moisére dutiré cúûriguere tiirápere Cõamacû “atibũreco niirére mũãrê pũtũári tiigũda” jĩri siro niĩãtã, marí Cõamacûrê padeorépe wapamaníboijĩyu. Teero biiri cûû Abrahamrê “ticogũda” jĩriguecã queoró wáariboijĩyu sãa. ¹⁵ Basocãre dutiréno manirí siro niĩãtã, netõnucãre maníboijĩyu. Cõamacû Moisére dutiré cúûriguere cõopacãra, marí netõnucãrĩ ãñagũ, cúagũ, ãñarõ tiigũdaqui.

¹⁶ Teero tiigú, Abraham padeorírobiro padeonũnũsera dícuere Cõamacû “teeré ticogũda” jĩriguere ticojãgũdaqui sãa. Cûû maríre ãñurõ tiijĩgũ, teeré ticoqui. Moisére dutiré cúûriguere cõorã dícuere ticoriquí. Niipetira Abraham padeorírobiro padeorápere ticogũdaqui. Abraham niipetira padeorã ñecũ niĩ. ¹⁷ Cõamacûye queti jóaripũpũ ateré jóanoã: “Mũãrê pee põnarí macãrã ñecũ sõnecoã sãa”, jĩyigũ Cõamacû Abrahamrê. Abraham teeré padeoyíu. Teero tiigú, Cõamacû ãñacoropũre pee põnarí macãrã ñecũ pũtũáyigũ. Cõamacû niipetirere tiimasĩ. Diarirare masõqui. Marí pũtopũ wáaãdare baurípacari, cûûpere bausũguépetitoacu mée.

¹⁸ Cõamacû Abrahamrê “mũã pãrãmerã niinũnũsera pee põnarí macãrã niĩãdacua” jĩritore, põnacútigũno mee niimiyigũ cûûpeja. Teero põnãmanígũno niipacũ, Cõamacû cûûrê “pãã peti basocãputiri tiigũdacu” jĩriguere padeojãyigũ. ¹⁹ Abrahampe “yũã cien cũmarí cõogú niitoaa; yãã õpũũ maquê wĩmagũ bũarí tiiréno diarigue tiiróbiro cõogũpũ niĩã; Sarayaro niisutirocã diariro tiiróbiro niijãcu sãa” jĩrénõ maniyíro. ãñurõ Cõamacûrê padeorucúyigũ. ²⁰ “Apetó tiigú, cûû ‘tiigũda’ jĩriguere tiimasĩrĩboqui” jĩrénõ maniyíro. Teero jĩrõno tiigú, Cõamacûrê padeonemójãyigũ. Cûûrê jĩyigũ: “ãñugũ peti niĩã mũã; tutuagũ peti niĩã”, jĩyigũ. Teero tiigú, tutuare bũayigũ. ²¹ “Cõamacû yũãre cûû ‘tiigũda’ jĩriguere tiimasĩqui”, jĩyigũ. ²² Cûû padeorí ãñagũ, Cõamacû Abrahamrê “ãñugũrã niĩ” jĩyigũ.

²³ Tee jĩrê Abraham dícuere jĩ jóanoriyiro.

²⁴ Marípcãrê teerora jĩ jóanoyiro. Marí Cõamacûrê padeorí, Abrahamrê jĩrirobirora maríre “ãñurãrã niĩya” jĩqui. Cûûrã marí Ôpũ Jesús diarigũpũre

† Génesis 15.6. †† Salmo 32.1-2.

masõrigu niwĩ. ²⁵ Cõamacũ marĩ cũũrẽ netõnucãre wapa Jesuré diari tiyígũ. Cõamacũ marĩrẽ “ãñurãrã niĩya” jĩĩgũdu, cũũrẽ masõjãrigu niwĩ.

Cõamacũmena ãñurõ niimasĩã

5 Teero tiigũ, Cõamacũ marĩ Jesucristore padeorẽmena “ãñurãrã niĩya” jĩĩñaqui. Teero tiirã, marĩ Õpũ Jesucristo marĩrẽ diabosariguemena Cõamacũmena ãñurõ niirecutia sãa. ² Jesucristo marĩrẽ diabosariguere padeojĩrã, diamacũ Cõamacũmena wedesemasĩã. Teero biiri Cõamacũ marĩrẽ tiípure marĩye niã. Marĩ cũũ pũtopũ ãñurẽ baurere ãñãdara niirã tiia. “Teerẽ ãñããdadu” jĩĩ cotera, tee maquẽrẽ ãñurõmena wedesea. ³ Tee díçure wedesericu. Marĩrẽ ãñarõ netõrẽ wáaricãrẽ, ãñurõmena wedesecu. Marĩrẽ ãñarõ netõrẽ wáaricãrẽ, nũcãjãrãno niimũãnũcãcu sãa. ⁴ Nũcãrĩpora niirã, basocã ãñurã niimũãnũcãcu. Teero niimũãnũcãrã, cũũ marĩrẽ ãñurõ tiĩadarere wãcũrã, ãseniyuetoacu. ⁵ Cõamacũ Espiritu Santore marĩpũre ticorigu niwĩ. Cũũmena Cõamacũ marĩpũre cũũ maĩrere masĩrĩ tiiquĩ. Teero cũũ maĩrere cũorã niijĩrã, boboró maniró “ ‘Cõamacũ marĩrẽ ãñurõ tiigũdaqui’ jĩĩrere diamacũ tiijãgũdaqui” jĩĩ ãseniyuetoacu sãa. Teero tiirã, ãñurõmena wedesemasĩcu sãa.

⁶ Marĩrẽ marĩ basirora deero tii netõmasĩña manimĩrira niwũ. Marĩ tee niirito, Cristo marĩrẽ ãñarẽ tiirẽ wapa diabosarito jeayiro. ⁷ Marĩ doca ãpẽãrẽ diabosadũgaricu. Sĩcũ ãñurõ yũgũno niipacari, diabosaricu. Apetó tiigũ, sũcũ ãpẽãrẽ ãñurere tiibosãrucugũre diabosagu diabosaboqui. ⁸ Cõamacũ doca marĩ ãñarẽ tiirã niipacari, cũũ maĩrere ãñogũ, Cristore marĩrẽ diabosari tiyígũ. ⁹ Cũũye díi õmayudiaremena Cõamacũ marĩrẽ “ãñurãrã niĩya” jĩĩ ãñarẽ. Teero tiirã, marĩ nemoró aterẽ masĩmasĩcu: Cõamacũ marĩmena bayiró cúagu, Jesucristo tiibosãriguere ãñagũ, cũũ marĩrẽ ãñarẽ tiimĩãdarere netõnẽjãgũdaqui. ¹⁰ Marĩ Cõamacũmena cãmerĩ ãñadũgahera niirira niipacari, cũũ macũrẽ marĩrẽ diabosari tiyígũ. Cũũ diabosariguemena marĩ Cõamacũmena bapacũtimasĩã sũcã. Teero tiirã, marĩ mecũtĩgãrẽ cũũmena bapacũtimasĩã niijĩrã, aterẽ nemoró masĩã: Jesucristo masãmũãrigu niijĩgũ, marĩrẽ ãñarẽ tiimĩãdarere netõrĩ tiigũdaqui.

¹¹ Netõnẽnore díçure bũarĩ tiibosãrijĩyi. Marĩ Õpũ Jesucristo diabosariguemena Cõamacũ marĩ cũũmena bapacũtimasĩrere bũarĩ tiijĩyi sũcã. Teero tiirã, marĩ nemoró ãseniremena wedesea sãa.

Adán, teero biiri Cristo tiirigue

¹² Sũcũ basocũ Adán wãmecũtigũmena ãñarẽ tiirẽ pũtocũtiyiro. Teewapara diaadarecã pũtocũtiyiro. Adán tiibuyériguemena basocã niipetirapũre ãñarẽ tiirẽ pẽnipéapetijõãyiro. Teewapara niipetirapũre diaadarecã sesapetijõãyu. ¹³ Cõamacũ cũũ dutirẽ Moisémena cúũãdari sũgueropũ, basocã ãñarere tiitõayira. Dutirẽ manirĩ, basocãre “wapa cũoýa” jĩĩmasĩña maniã. ¹⁴ Teero niipacari, Adán síro macãrã tée Moisés niirito macãrãpũ teerora diarira niwã. Cũãjã Adán ti-

iróbiro Cõamacũ dutirere netõnucãripacara, diarira niwã.

Adán, teero biiri Jesucristo basocã biadarere tiisũguérira niĩya. Adãpe pũtocũtirigu niwĩ ãñarẽ tiirere. Jesucristope pũtocũtirigu niwĩ ãñurõ tiirere.

¹⁵ Sũcũ basocũ netõnucãrigu wapamena paũ dianũhũseyira; Jesucristomenapereja Cõamacũ paũre nemoróã ãñurẽ ticobosarigu niwĩ. Wapaséro maniró teero ticojãqui. Teero tiiró, Cõamacũ basiro basocãre ticobosariguere Adán netõnucãrigu wapa tiiróbiro niiridojãcu. ¹⁶ Sũcũ basocũ cũũ sũcãrĩã netõnucãrigu waparena paũ “wapa cũorã niĩya” jĩĩnorira niwã. Bayiró peti basocã netõnucãjãri síro, Cõamacũ basiro ra ticobosariguere paũ petire “ãñurãrã niĩya” jĩĩnorĩ tiia. Teero tiiró, sũcãrĩã netõnucãrigu wapapeja Cõamacũ basocãre ticobosariguere tiiróbiro niiridojãcu. ¹⁷ Sũcũ basocũ sũcãrĩã netõnucãrigu wapamena diare sesajõãyu. Teero wãapacari, nemoróã Cõamacũ ãñurõ tiinórãpe ãñurere bũããdadua. Cũã Cõamacũ basiro ãñurẽ ticobosariguere ãñeãdadua. Teero biiri cũũ “ãñurãrã niã múã” jĩĩrere tũoãdadua. Sũcũ basocũye tiibosãriguemenape catirẽ petihere cũonũhũseadua. Cũũrã Jesucristo niĩ.

¹⁸ Biiro pũtũãjĩyu sãa: Sũcũ basocũ sũcãrĩã netõnucãrigu wapamena niipetira ãñarõ tiinõãdara pũtũãrĩ tiyígũ. Teerora sũcũ basocũ sũcãrĩã ãñurõ tiibosãriguemenarã niipetirare “ãñurãrã niĩya” jĩĩmasĩrĩ tiigũ tiirigu niwĩ; catirẽ petihere bũamasĩrĩ tiigũ tiirigu niwĩ. ¹⁹ Sũcũ basocũ Cõamacũrẽ yũuriguere wapamena paũre ãñarẽ tiirã pũtũãrĩ tiyígũ. Teerora sũcã sũcũ basocũ Cõamacũrẽ yũuriguere wapamena paũre “ãñurãrã niĩya” jĩĩgũdaqui.

²⁰ Basocã cũã basiro dutirẽ cũorĩ síro niipacari, Moisére dutirẽ cúũriguecã jeanemoyiro sũcã. Teemena basocã nemosãñurõ netõnucãrere ãñamasĩyira. Tee tiiró, ãñarẽ tiirẽ tiinemórõbirora Cõamacũpe nemosãñurõ basocãre ãñurẽ ticorigu niwĩ. ²¹ ãñarẽ tiirigue wapamena niipetira basocãre diaadare wãayiro. Tee tiiróbirora Cõamacũ basiro ãñurẽ ticorẽpecã basocãre ãñurãrã, wapa cũohera pũtũãrĩ tiimasĩre wãayiro. Teemena Cõamacũ marĩ Õpũ Jesucristomena catirẽ petihere ticomasĩqui.

Cristomena mama catirẽ tiiróbiro cũorẽcutia

6 Too docare ¿deerope pũtũãnoãdari sãa? “Cõamacũ basiro marĩrẽ ãñurẽ ticonemoãrõ jĩĩrã, ãñarẽ tiirucũjããda”, ¿jĩĩãdarite? ² Jĩĩrijããda. Jesucristo curusapũ diarito, marĩcã cũũmenarã diarirapũ tiiróbiro wãarira niwũ. Marĩ diarira tiiróbiro niijĩrã, ãñarere tiihera niirõ booa. ¿Deero tiirã marĩ too sũgueropũ ãñarere tiinũhũserirobiro tiinũhũseboataũ? Tiirĩcu sãa. ³ Mũã masĩcu: Niipetira marĩ wãmeõtinorira Jesucristo diarirobiro diasotoapeora tiiróbiro tiirã tiijĩyu. ⁴ Jesús diaari síro, masãcoperũ cúũnoyigũ. Marĩ wãmeõtinoremena cũũrẽ cúũriro tiiróbirora marĩcãrẽ marĩ ãñarẽ tiirẽcã cúũnoriro niwũ. Marĩ Pacũ cũũ tuuaremena Jesucristore diarigũpũre masõrigu niwĩ.

Marípe cūmēna masārira tiiróbiro nijjīrā, cūmēna mama catiré tiiróbiro c̄uoréc̄utia.

⁵ Marí Jesucristomena diarira tiiróbiro nijjīrā, cūm di-arigup̄ masārira tiiróbirora s̄icārōmēna marīcā masāādacu sūcā. ⁶ Ateré masīā: Marí too s̄uguerop̄ ñañarō niirec̄utirere Jesucristo diariguemena curusap̄ páabiatunoriro tiiróbiro wáayiro. Marí bayiró ñañaré ti-id̄ugárere petijōāārō jīrō, teero tiinóyiro. Teero tiirā, ñañaré tiirjārō booa. Marīrē ñañaré bayiró peti ti-in̄h̄useri tiirjārō booa sáa. ⁷ S̄ic̄ū diarigup̄ cūm catigū ñañaré tiiriguere netōrigup̄ niiqui. ⁸ Marí Jesucristomena diarira tiiróbiro nijjīrā, “cūm tiiróbirora catiadacu” jīrécārē padeóa. ⁹ Ateré masīā: Jesucristo diarigup̄ masōnorigū dianemoriqui. Cūm̄rē dianemorī timas̄iricu. ¹⁰ Jesucristo diaḡu, s̄icārīrā basocā ñañaré tiiré wapare diabosayigū. Mec̄ūtīgārē cūm̄ catigū nijjīgū, s̄icārōmēna Cōāmac̄ūmena duuró manirō catirucuqui. ¹¹ Tee tiirā, marīcā “Jesucristomena diarira tiiróbiro ni-iā” jī t̄ugueñāāda. Diarira tiiróbiro ñañaré tiirjārō. Teerora sūcā marīcā s̄icārōmēna Jesucristomena nijjīrā, “Cōāmac̄ūmena duuró manirō catirucadacu” jī t̄ugueñāāda.

¹² Teero tiirā, marīrē ñañaré tiid̄ugáre marí wācūrép̄re jeapacari, teero n̄c̄ājāāda. ¹³ Maríye ōp̄ūū maquē tiirēmēna wapa c̄uorá p̄t̄uárijāāda. Teero tiirā, biirope niīda: Marí dia masārira tiiróbiro nijjīrā, maríye ōp̄ūū maquērē Cōāmac̄ūyepere tiicotéri tiíada sáa. Teemēna cūm̄ dutiré ñañarép̄re tiicotérucuada. ¹⁴ Marījā Moisés dutirēmēna niiria; Cōāmac̄ū marīrē ñañaré ticorēmenape niīa. Teero tiiró, ñañaré marīrē dutinetōn̄cārī, tiirjārō booa.

Marí padecotera tiiróbiro niiré

¹⁵ Too docare ¿deerope p̄t̄uánoādari sáa? Marījā Cōāmac̄ū marīrē ñañaré tiibosáremēna niīa. Moisés dutirēmenape niiria sáa. Teero tiirā, “ñañaré tiijāco” ¿jīā-dari? Jīrijāāda. ¹⁶ Múā masīcu: Āp̄ī dutirére ȳuucura, cūm̄rē dutiapenori basoca s̄āārā tiia; cūm̄ múā ōp̄ū p̄t̄uáḡu tiiqui. Tee tiiróbiro niīa, múā ñañaré ti-irucúra. Ñañaré tiiré wapa pecamer̄p̄ wáarere b̄uáadacu. Cōāmac̄ū dutirére ȳuucurapeja, cūm̄rē padecotera tiiróbiro niīa. Cūm̄rē dutirére ȳuura, ñañaré timas̄irere b̄uáadacu.

¹⁷⁻¹⁸ Too s̄uguerop̄ múā ñañaré tiirucúrira nijjīyu mēna. Tee biirira niipacara, Jesucristoye quetire bueri t̄uorá, ñañaré ȳuuyiro. Teero tiirā, ñañaré tiirucúmirira ñañarép̄re ȳuuyiro sáa. Ȳuū múārē teero tiiriguere wācūcoḡu, Cōāmac̄ūrē ūsenire ticoa. ¹⁹ Múārē wisióro t̄ugueñarijāārō jīgū, biiro wedea: Múā too s̄uguerop̄re múāye ōp̄ūū maquēmēna ñañaré ti-irucújīyu. Jōp̄emēna ñañaré tiidóajīyu. Atitópere múāye ōp̄ūū maquēmēna ñañaré tiiyá. Teero tiirā, ñañaré tiirucúra p̄t̄uáadacu.

²⁰ Too s̄uguerop̄re múā ñañaré tiirucúra nijjīrā, ñañarép̄re tiibórano mee nijjīyu mēna. ²¹ Múā ñañaré tiirigue wapare ¿ñeēnó ñañaré b̄uayíri? Atitóre múā too s̄uguerop̄ ñañaré tiiriguere wācūrā, bobocú. Tee ñañaré tiirigue wapamēna pecamer̄p̄ wáare d̄ic̄ure

b̄uabójīyu. ²² Atitóre múā netōn̄enorira nijjīrā, ñañaré tiiricu sáa. Cōāmac̄ūrē padecotera niicu. Cūm̄rē padecotere wapa ñañaré tiimas̄ire b̄uáadacu. Teewapamēna catiré petihére b̄uáadacu. ²³ Ñañaré tiiré wapare diadoarere b̄uanócu. Cōāmac̄ū marīrē wapamanirō ticorēja catiré petihére b̄uarí tiiré niicu. Marí Ōp̄ū Jesucristomena “s̄icārōmēna niīya” jīgū, teeré ticoqui.

Wāmosiare maquēmēna queoré

7 Yáa wedera, múā basocáre dutirére masīrā niicu. Teero tiirā, múā ateré masīcu: Marí catirí b̄uere-cop̄ d̄ic̄ure basocáre dutirére ȳuūmasīcu. ² Queorēmēna múārē wedeḡuda. Marīrē dutiré biiro niīa: S̄ic̄ū wāmosiarigo coo man̄u catiritabere mēna cūm̄ n̄mo niyo. Cūm̄ diaari siro docare, cūā wāmosiarigue petijōācu; coo man̄u manigó p̄t̄uájāco. ³ Coo man̄u catipacari, āp̄imēna niigō, ñeap̄erepigo p̄t̄uáco. Coo man̄u diaari siro docare, cūā wāmosiarigue petijōācu. Teero tiigó, āp̄imēna dúutugo, ñañaré tiigó mee tiicó.

⁴ Yáa wedera, tee tiiróbirora wáajīyu marīrē. Marí Cristomena diasotoapeorira niīa. Mec̄ūtīgārē Moisére dutiré cūūriguemēna mee niīa. Teero tiirā, āp̄imēna dúutumasīgō tiiróbiro niimasīā. Marí dúutuḡu di-arigup̄ masōrigū niī. Marí cūm̄mēna nijjīrā, ñañaré niirec̄utirere b̄uáadacu. ⁵ Tíatop̄re marí ñañaré tiirí basoca niirucuw̄. Moisére dutiré cūūriguere t̄uóari siro, nemosāñúrō ñañarép̄re tiid̄ugáw̄. Tee ñañaré tiirigue wapa diadoare b̄uáadara niimiw̄. ⁶ Atitóre Moisés dutiré marīrē dutimasīria. Teeré netōrirap̄ ni-iā. Teero tiirā, Moisés dutiré jóariguere tiicotéria. Espíritu Santo boorép̄re tiicotéa.

Ñañaré tiid̄ugápac̄u, ñañarép̄re nemoró tiicú

⁷ Too docare ¿deerope p̄t̄uánoādari sáa? “Moisére dutiré cūūrigue ñañaniā”, ¿jīādari? Jīrijāāda. Tee dutiré maniātā, marí tiiré “ñañaré tiiré niicu” jīmasīri-bojīyu. Tee dutiré watoap̄re sicawāme biiro jīā: “Āp̄erāyere ūgorijāña”, jīā. Tee jīrōno manidójāātā, too docare ȳuū “ūgorec̄utire ñañaré niicu” jīmasīña manibójīyu. ⁸ Tee dutiré ȳuure ñañaré tiiré ñañaré tiid̄ugámasīrī tiipacári, ȳuure nemosāñúrō ñañaré tiid̄ugáw̄ p̄t̄uájāā. Tee dutiré maniātā, ñañaré ti-iárigū niipac̄u, wācūña manibójīyu.

⁹ Tíatop̄re mēna ȳuū tee dutirére masīritop̄re wācūpatiro manirō ȳuū nijjāmiw̄. Too síro tee dutirére ȳuū masīrī sáa, ñañaré tiiré ȳuure dutin̄cāw̄. Teero tiigú, “pecamer̄p̄ wáaḡudacu” jī t̄ugueñamit̄u. ¹⁰ Teero tiiré wapa ñañaré tiinóḡud̄up̄ nijjāḡū tiiriḡu niimiw̄. Tee dutiré basocáre Cōāmac̄ūmēna ñañaré p̄t̄uári tiiré niipacaro, ȳuurep̄re wapa c̄uogú, diaḡud̄u p̄t̄uári tiiw̄. ¹¹ Ȳuū tee dutirép̄re wācūn̄n̄useboariḡure ñañaré ȳuurep̄re niiré ȳuure ñañaré wācūn̄n̄useri tiíamajāmit̄u. Tee dutirére masīpac̄u, ȳuū ñañaré tiiré wapamēna diadoarere b̄uajāḡud̄u tiimírīgū niimiw̄.

¹² Teero tiiró, Moisére dutiré cūūrigue ñañaré maniré peti niīa. Tee dutiré niipetirep̄ra ñañaré maniré, dia-

macú maquē, ãñuré niĩã. ¹³ Too docare tee dutiré ãñuré niipacaro, ¿yũre diadoarere b̃ajãgũdu p̃tuári tiigári? Tiirícu. Yũ netõncáre wapamenape diadoarere b̃ajãgũdu p̃tuámit̃. Teero tiiró, yũ tiiréc̃tipepe tee dutiré ãñurémena iñarĩpereja, ñañaré tiiré niiriro niiwĩ. Ateména p̃tuáa: Tee dutirére t̃omasĩpac̃ netõncãjĩgũ, ñañaré tiirére “bayiró ñañaré niĩã” jĩmasĩnoã.

¹⁴ Marĩ masĩã: Moisére dutiré cúurigue Cõãmacũ ticorigue niirõ tiia. Yũre ñañarére tiisũguéñcãrigu niijĩgũ, ñañarérena tiirucúgu tiiróbiro niigũ niĩã. ¹⁵ Yũ tiidũgáre tiiría; yũ tiiriporepere tiirucújãga sũcã. Yũ basiro yũ tiirucúre t̃omasĩriga. Deero tiigũ teero tiíata yũ. ¹⁶ Yũcã yũ tiidũgáherere tiirucújĩgũ, Moisére dutiré cúuriguere tiiripac̃, “ãñuréna niĩã” jĩapujãã. ¹⁷ Yũ basiro mee ñañaré tiia. Yũre ñañaré tiiré niijĩrõ, yũre ñañaré tiirĩ tiigá. ¹⁸ Ateré yũ masĩã: Yũ basirora yũ ñañarére tiisũguéñcãrigu niijĩgũ, ãñurépere “ãñurõ tiijãgũda” jĩãrigu niipac̃, tiimasĩriga. ¹⁹ ãñuré yũ tiidũgáre tiiróno tiigũ, ñañaré yũ tiidũgáherere tiirucú. ²⁰ Yũ tiidũgáherere tiigũ, yũ basiro mee teero tiia. Yũre ñañaré tiiré niijĩrõ, yũre ñañaré tiirĩ tiigá.

²¹ Ate wáarucua yũre: Yũ “ãñurére tiijãgũda” jĩpac̃, ñañarére tiiyapác̃tirucujãga. ²² Yũ basiropeja Cõãmacũ dutirére t̃usanetõjãmiga. ²³ Tee tiiró, yũ t̃yueñarĩ, yũ ñañarére tiisũguérigue yũ ãñurõ tiidũgárepepe wãcũñh̃sedũgari, bayiró cãmerĩquẽrõbiro t̃yueñaga. Wãcũñh̃sedũgamiãriguere ñañarépe dutinetõncãjãcu.

²⁴ Ñañaré tiirére duumasĩrijĩgũ, ñañarõ t̃yueñaga. ¿Noã yũ diadoaboariguere catiré petihérepere b̃uarĩ tiimasĩgari? ²⁵ Cõãmacũ s̃icũrã marĩ Õp̃ Jesucristomena yũre catiré petihére b̃uarĩ tiimasĩqui. Teero tiigũ, Cõãmacũre ÷senire ticoa. Ateména p̃tuáa: Yũ wãcũrémena Cõãmacũ dutirére tiicotégũ niĩã. Yũ ñañarére tiisũguériguere tiirucúgu niijĩgũ, ñañarépere tiicotégũra niĩã.

Espíritu Santore c̃orá niirec̃tipe

8 Teero tiirá, marĩ Jesucristomena niirãjã ñañarére tinóricu; pecamep̃ wáaricu. ² Espiritu Santo marĩre mama catirére Jesucristomena c̃orá tiirigu niiwĩ. Cũ catiré ticoriguemenã marĩ ñañarére tiiréc̃tirere tiidũmasĩã sãa. Diadoaborere netõrirap̃ niĩã sãa. ³ Marĩ ñañarépere tiisũguéñcãrira niijĩrã, Moisére dutiré cúuriguere ãñurõ tiimasĩhãrã niijĩyu. Tee dutirépeja marĩre netõrĩ tiimasĩria. Cõãmacũ d̃icũ netõrĩ tiimasĩqui. Cũ macũre ticodiocorigu niiwĩ, marĩ ñañarére tiiré dia wapatĩbosadutigũ. Cũ macũ marĩ ñañarére tiisũguéñcãrira õp̃c̃tiro tiiróbirora õp̃c̃tiyigu. Tiidõp̃c̃tiyigu diagu, marĩ ñañarére tiiré wapare wapatĩpetijãbosarigu niiwĩ. ⁴ Teeré wapatigu, marĩre Cõãmacũ dutiróbiro tiiró jĩgũ, teero tiibosãyigu. Teero tiirã, marĩ ñañarére tiisũguéñcãriguere tiiñh̃sera mee niĩã sãa; Espiritu Santo tuturomena cũ booróbiro tiiréc̃tirape niĩã.

⁵ Basocã cũ ñañarére tiisũguéñcãriguere tiiñh̃seraja tee d̃icũre wãcũñh̃secua. Basocã Espiritu Santo boorére tiiréc̃tirapeja tee d̃icũre wãcũñh̃secua. ⁶ Basocã cũ ñañarére tiisũguéñcãriguere d̃icũre wãcũñh̃serapeja diarã tiiróbiro niitoacua. Espiritu Santo boorénorẽ wãcũñh̃serapeja catiré petihére c̃oádara niitoacua; ãñurõ niirec̃tirere c̃oádara niitoacua. ⁷ Basocã cũ ñañarére tiisũguéñcãriguere d̃icũre wãcũñh̃serapeja Cõãmacũre iñadũgahera tiiróbiro niicua. Cũ dutirére tiidũgárijĩrã, tiimasĩhãrã niicua. ⁸ Cũ ñañarére tiisũguéñcãriguere d̃icũre tiirucújĩrã, Cõãmacũpere ÷senirĩ tiimasĩricua.

⁹ Mũãre mũã ñañarére tiisũguéñcãriguere tiiréc̃tiricu. Espiritu Santo mũãre niigũ cũ mũãre tiidutirenorẽ tiiréc̃ticu sãa. S̃icũnorẽ Espiritu Santo mũãre manirĩ, Jesucristomena niiriqui. ¹⁰ Cristo mũãre niĩãtã, mũãre õp̃c̃tĩ bõaadari õp̃c̃tĩ niipacari, mũãre yeeripũnarĩpe catiré petihére c̃otóacu. Ñañarére tiiré wapa mũãre õp̃c̃tĩ bõaadacu. Cõãmacũre mũãre “ãñurãrã niĩya” jĩnoremãna catiré petihére c̃otóacu. ¹¹ Cõãmacũ Jesurẽ diariguere masõrigu niiwĩ. Espiritu Santo mũãmena niirĩ iñagũ, Cõãmacũ mũãre õp̃c̃tĩ bõaadare õp̃c̃tĩ niipacari, catiri tiigũdaqui. Teeré tiigũdaqui Espiritu Santo mũãre niigũmena.

¹² Teero tiirã, yã wedera, Espiritu Santo marĩre tiidutiróbirora tiirucúro booa. Marĩ ñañarére tiisũguéñcãriguere tiirãjã, diadoaadara niĩadacu. Tee ñañarére tiisũguéñcãriguere Espiritu Santo tiiapuremena tiidũrapeja catirucudacu.

¹⁴ Niipetira Espiritu Santo dutiróbiro tiiñh̃serano Cõãmacũ põna niĩya. ¹⁵ Cõãmacũ marĩre Espiritu Santore ticorigu niiwĩ. Espiritu Santo marĩmenarã niigũ, marĩre cuiri tiiriqui; ñañarõ netõãdarape cuiremena niirucucua. Espiritu Santo marĩre “diamacũ Cõãmacũ põnãbiro p̃tuára tiia” jĩmasĩrĩ tiirigu niiwĩ. Teero tiirã, cũmenarã Cõãmacũre “Pac̃” jĩmasĩã. ¹⁶ Espiritu Santora marĩ wãcũrére “Cõãmacũ põna niitoaa” jĩ t̃yueñarĩ tiiqui. ¹⁷ Cõãmacũ c̃oré cũ macũmena p̃tuáadacu. Marĩ Cõãmacũ põna niirĩ, Cristore p̃tuaréno marĩcãre p̃tuáadacu. Teeré ñeeãdari sũguero, Jesucristo ñañarõ netõrõbirora ñañarõ netõápuro booa ména. Too sírop̃cãre s̃icãrõména Cõãmacũ ãñurére c̃orére Cristomena c̃oádacu marĩ.

Marĩ Cõãmacũ ãñuré c̃orémãna niĩadacu

¹⁸ Marĩ atibũrecop̃ ñañarõ netõã. Too sírop̃ Cõãmacũ marĩre ÷m̃ãsep̃ ãñurére ticoadarere wãcũrã, mecũtigã marĩ ñañarõ netõre “bayiró niiré mee niĩã” jĩ wãcũã. ¹⁹ Too síro Cõãmacũ marĩre “yũ põna niĩya” jĩgũ, cũ ãñurére c̃orére ticogũdaqui. Cũ teeré ticoadari b̃urecore niipetire cũ bauanérigue coterõ tiicũ. ²⁰ Niipetire Cõãmacũ bauanérigue cũre netõncãripacaro, bõaadare p̃tuáyu. Cõãmacũ “bõaditire p̃tuádoaricu tiirõp̃ja” jĩgũ, teeré teero wãari tiijãrigu niiwĩ. ²¹ Too sírop̃reja cũ bauanérigue bõaadare mee niĩã-

dacu; netõnénoãdacu sáa. Cõãmacũ põna cũũ ãñurére cwooróbirora cũũ bauanériguecã cwoádacu. ²² Marí ateré masiã: Atitóre niipetire Cõãmacũ bauanérigue pñinirére tũgueñacu ména. Sícõ numiõ wĩmagũ apago-do pñinirére tũgueñarõbiro tũgueñacu. ²³ Tee bauanérigue dícx pñiniré tũgueñarõ mee tiia. Marí Espiritu Santore cwoorácã pñiniré tũgueñarõbiro niijãã. Cõãmacũ maríře Espiritu Santore ticosũguerigũ niiwĩ ména. Teero tiirã, ateré coterã tiia sũcã: Too síropũ Cõãmacũ niipetira tucóropũ maríře “yũ pñonabirora pũtũjãrã tiíya” jĩãdarere cotea. Teero biiri “Cõãmacũ maríře niirucujããdare õpũũřĩře ticogũdaqui” jĩřã cotea. ²⁴ “Teeré ñeejããdacu” jĩ wãcũremena padeosũguéjĩřã, netõnénowũ. Sícũnorẽ “ticogũda” jĩřiguerẽ ñeetoarigũpũja cotenemoriqũ sáa; di-iyenõpere cotemasĩña manicũ. ²⁵ Marípe too síropũ ñeeãdarere cotea. Potocõrõ manirõ cotea.

²⁶ Apetõ marí wãcũbayiripacari, Cõãmacũře diamacũ ãñurõ sãĩmasĩripacari, Espiritu Santo tiiapuqui. Marí ñañarõ netõrĩ, Cõãmacũře ãñurõ sãĩmasĩřõ mee wáacu. Teero tiigũ, Espiritu Santope maríře tiiapugũ marí sãĩbõariguere sãĩbosáqui. Marí sãĩmasĩña maniréře sãĩmasĩqui. ²⁷ Cõãmacũpe marí booréře tũgueñamasĩgũ niijĩgũ, Espiritu Santo sãĩbosárere ãñurõ masĩtoaqui. Espiritu Santo Cõãmacũ basiro cũũře padeorãre boosãrenorẽ bayirõ sãĩbosáqui.

Ñañaréře ãñurõ netõnéncãjããdacu

²⁸ Cõãmacũ maríře cũũ boorõbiro tiiarõ jĩřgũ, be-seyigũ. Teero tiirã, marí ateré masiã: Marí cũũře marířãře tiiapurucujãqui; niipetire maríře noo niiréno wãapacari, Cõãmacũ ãñuréře maríře wãari tiiquĩ. ²⁹ Cõãmacũ sicutopũra cũũře padeoádarare masĩpetitoayigũ. Cũã niãdare maquẽře biiro jĩřyigũ: “Cũãrã yũ macũ niiriobirora niãdacua; cũũ niirecũtĩrebirora ni-ĩmũãñcããdacua”, jĩřyigũ. Teero tiigũ, cũũ macũře “ni-ĩpetira yũre padeorã sõwũ tiirõbiro niigũ pũtũgũdaqui” jĩřtoayigũ. ³⁰ Cõãmacũ “yũ macũ niirecũtĩrebirora niĩmũãñcããdacua” jĩřnorirarena cũũ põna ti-irõbirora pũtũãri tiirigũ niiwĩ. Cũũ põna tiirõbiro pũtũãrãre “ãñurãrã niĩya” jĩřigũ niiwĩ. “ãñurãrã niĩya” jĩřãře cũũ macũbiro pũtũãri tiirigũ niiwĩ.

³¹ Teero tiirã, marí tee niipetirere wãcũjĩřã, “maríře Cõãmacũ diamacũřã tiiapujãgũdaqui” jĩřmasiã. Cũũ ti-ĩapuri, ãpẽrã maríře ñañarõ tiipacãri, wãcũpatiria. Cũã ñañarõ tiiré niidoaricu. ³² Cõãmacũ cũũ macũ peticãře maĩpacũ, maríye wapare diabosadutigũ, basocã cũũře sĩãrĩ tiijãrigũ niiwĩ. Teero cũũ macũře ticorigũ niijĩgũ, niipetire maríře tiiapurecãře ticogũdaqui. ³³ Sícũno Cõãmacũ cũũ beserirapũre “ñañarã niĩya” jĩřmasĩriqui. Cõãmacũ basiropẽ “ãñurãrã niĩya” jĩřtoarigũ niiwĩ. ³⁴ Sícũno maríře “ñañarõ tiirõ booa” jĩřũguemasĩriqui. Jesucristope maríře diabosarigũ niiwĩ. Diatoa, masãrigũ niiwĩ. Teero tiigũ, mecũtĩgãře cũũ Pacũ diamacũpe duijĩgũ, maríře sãĩboságũ tiiquĩ. ³⁵ Sícũno Cristo maríře maĩřecãře cãmotãmasĩriqui. Marí ñañarõ netõpacãri, marí ñañarõ tũgueñarucupacari, maríře ñañarõ tiipacãri, maríře jũabõare wãapacari, marí suti

cwooripacari, marí quioré watoapũ niipacari, maríře sĩã-pacãri, Cristope maĩrucujãqui. ³⁶ Cõãmacũye queti jóaripũpũcã teerora jĩ jóanoã:

Mũũře padeoré wapa wãcũhẽrõ sĩãnoãdarapũra niĩã. Ovejare sĩããdara tiirõbiro ãsãře tũgueñaya, jĩř jóanoã.

³⁷ Marířpe noo niiré wãapacari, Jesucristo maríře maĩgũ tiiapuremena ãñurõ netõnéncãjããdacu. ³⁸ “Cõãmacũ maríře maĩřere apeyenõ cãmotãmasĩricu”, jĩř padeomasĩjãã yũũja. Diarénocã, teero biiri catiré; án-gelea, teero biiri wãtĩãře dutirã; atitõ wãarecã, teero biiri too síropũ wãaadare; tutuare cwoorácã, ³⁹ teero bi-iri ãmũãrõpũ wãarecã, ãcũãrõpũ wãare; teero biiri dee biiré Cõãmacũ bauanériguenocã cũũ maríře maĩřere cãmotãmasĩricu. Cõãmacũ cũũ maĩřere ãñogũrã, marí Õpũ Jesucristore maríye wapare diabosadutirigũ niiwĩ.

Israelya põna macãrãye queti

9 Yũ Jesucristore padeojĩgũ, jĩřdutorõ manirõ, dia-macũře wedea. Espiritu Santocã yũũ jĩřere “dia-macũřã jĩřgũ tiiri” jĩřmasĩqui. ²⁻³ Yũũ bayirõ wãcũpati, ñañarõ yeeripũnacũtiga, yãa wedera Israelya põna macãrã Jesuré padeohéri ññagũ. Yãa põna macãrã dia-macũře Jesuré padeorĩ boogũ, pecamerũ cũã wãari boorĩga. Teero tiigũ, yũũpe cũãmena wasodũgãmĩã. Wasogũ, yũũpe pecamerũ wãagũdacu; Cristore ññari-bocu. ⁴ Cũãjã biirope jĩřnorira niĩya:

Israel pãrãmerã niinũnũserã niĩya;
Cõãmacũ cũũ põna tiirõbiro pũtũãaro jĩřgũ, cũãře be-seyigũ;
cũũ bóebaterere cũã ññayira;
cũãře “biirope cãmerĩ tiirécũtiada” jĩřyigũ;
cũãře dutiré cwoádarecãře cúũrigũ niiwĩ;
“yãa wiipũre yũũre padeorã, biiro tiirécũtiya” jĩřigũ ni-iwĩ;
cũãře “ãñurõ tiiapurucujãgũdacu” jĩřigũ niiwĩ;
⁵ cũã Abraham, Isaac, Jacob pãrãmerã niinũnũserapũ niĩya;
Cristocã basocũ bauãjĩgũ, cũãya põna macũřã niirigũ niiwĩ sũcã.

Cũũ Cõãmacũřã niiquĩ.
Niipetirere dutimasĩgũ niiquĩ.
Teero tiirã, “mũũ ãñugũ niĩã” jĩř, ãsenire ticorucujãrõ booa.
Teerora jĩřõ booa.

⁶ Cõãmacũ Israelya põna macãrãře ãñurõ tiipacãri, rapũ cũũře padeorĩya. Cũã padeohéri, “Cõãmacũ Is-raelya põna macãrãře ‘ãñurõ tiigũda’ jĩřiguerẽ tiirĩqui” jĩřgũ mee tiia. Cõãmacũ cũũ jĩřere diamacũ tiiquĩ. “Cõãmacũ niipetira Israel pãrãmerã niinũnũserare be-seriyigũ”, jĩřdũgaro tiia. ⁷ Teero biiri niipetira Abraham pãrãmerã niinũnũserare beseriyigũ. Cõãmacũ Abra-hamrẽ jĩřyigũ: “Isaac pãrãmerã niinũnũserã mũũ pãrãmerã peti niĩdacua”, jĩřigũ niiwĩ. ⁸ Biiro jĩřdũgaro tiia: Cõãmacũ niipetira Abraham pãrãmerã niinũnũser-are “yũũ põna niĩya” jĩřriqui. Abrahamrẽ “sĩcũ põ-nacũtĩgũdacu” jĩřigũ põna dícx Abraham pãrãmerã ni-

† Salmo 44.22.

inɛnɛsera niicua Cõamacũ ññacoropɛ. ⁹ Cõamacũ Abrahamrẽ cũũ põnacɛtiadare maquẽrẽ wedesɛgueɛ, biiro jĩrigɛ niiwĩ: “Atitõnorã yɛɛ atiri, Sara macũcɛtigopɛ niigõdaco mée”, jĩrigɛ niiwĩ.

¹⁰ Apeyé niinemoã sũcã: Too síro marĩ ñecũ Isaac ɛ-mocɛtiyigɛ. Cũũ nɛmo Rebeca sɛdɛárirare niipacó ni-iyigo. Cũãgã Isaac sícũrõnarã niyira. ¹¹⁻¹² Cũã bauáadari sɛgɛuopɛra, ãñurẽ, ñañarẽre cũã tiiri-pacarira, Cõamacũ sícũrẽna besesɛguetoayigɛ. Teero tiiriguemena Cõamacũ cũũ “besea” jĩrẽre ãñooyigɛ. Basocã tiirẽre ññagũ mee cũũ besesɛgarare besequi. Teero tiigú, Rebecare jĩrigɛ niiwĩ: “Cũũ sõwũpe cũũ bairẽ padecotegɛ sããgũdaqui”. ¹³ Cõamacũye queti jóaripũɛrɛ ate jóanoã: “Jacorẽ maĩwũ; Esaúpere booríwɛ”, jĩrigɛ jóanoã.

¹⁴ Too docare ¿deerope pɛtɛánoãdari sáa? “Cõamacũ diamacũ tiihégɛ niiqui too docare”, ¿jĩñadarite? Jĩrijããda. ¹⁵ Cõamacũ sicutopɛra Moisére “yɛɛ bóaneõ ññadɛgagɛnorẽ bóaneõ ññagũda” jĩrigɛ niiwĩ. ¹⁶ Teero tiirá, marĩ aterẽ masĩã: Cõamacũ cũũ bóaneõ ññadɛgarare bóaneõ ññagũ. Basocã basiro bóaneõ ññadutiri mee bóaneõ ññagũ. Teero biiri ãñurõ tiirẽ wapa mee bóaneõ ññagũ. ¹⁷ Teero tiiró sũcã, Cõamacũye queti jóaripũɛrɛ Cõamacũ Faraónrẽ “tee biigũdacu” jĩriguere jóanoriro niwũ: “Yɛɛ tutuarere mɛɛmena ãñoogũda jĩgũ, mɛɛrẽ õpũ wáari tiiwũ. Niipetiro macãrã yɛɛ tutuarere masĩãrõ jĩgũ, teero tiiwũ”, jĩrigɛ niiwĩ Cõamacũ. ¹⁸ Teero tiigú, Cõamacũ cũũ bóaneõ ññadɛgagɛnorẽ bóaneõ ññagũ. Cũũ basirora ãpẽrãrẽ tɛodɛgáhera niirĩ tiiqui.

¹⁹ Sícũno yɛɛ teero jĩñariguere tɛogú jĩboqui: “Too docare Cõamacũ basiro basocãre tɛodɛgáhera niirĩ ti-ipacú, ¿deero tiigú cũãrẽ ‘wapa cɛorã niĩya’ jĩbogari? Cũũ basirora tiidutĩrenorẽ ‘tiiría’ jĩmasĩña manimícura”, jĩboqui. ²⁰ Cõamacũrẽ teenórẽ jĩrijãrõ booa. Teero jĩgũnojà Cõamacũrẽ “diamacũ tiiría mɛɛjã” jĩñamajãgũ niiqui. Sotɛcɛrɛ weeariɛrɛ tiirurẽ weearigore “¿deero ti-igó biiro bauriɛrɛ weeari?” jĩmasĩricu. ²¹ Dii weegono sicabɛrɛ niipacari, coo tiidɛgáro weemasĩco. Decomena ãñurẽparɛ coo dúaadareparɛrẽ weemasĩco. Apebɛrɛmãna coo cɛoádareparɛrẽ weemasĩco.

²² Teerora Cõamacũcã tiiqui. Cũũ bayiró cúare, teero biiri cũũ tutuarere ãñoogũda jĩgũ, cũã ñañarẽ tiirã ni-ipacari, teero ññajãqui ména. “Ñañarõ tiinóãdarapɛ ni-itoaya mée” jĩgũ, teero ññajãqui. ²³ Teero tiigú sũcã, cũũ basirora bóaneõ ññarirapereja ãñurõ tiirãpugũdaqui. Cũũ ãñurẽre cɛoáro jĩgũ, besetoajiyi. ²⁴ Marĩ cũũ bóaneõ ññarã niã. Marĩ judíoare, ãpẽrã judíoa ni-ihẽrãcãrẽ beserigɛ niiwĩ. ²⁵ Oseas Cõamacũ wed-eriguere tee jĩ jóatoarigɛ niiwĩ mée:

Basocã yáa põna macãrã niihẽrãpere “yáa põna macãrã niĩya” jĩgũdacu;
yɛɛ maĩrã niihẽrãpere “yɛɛ maĩrã niĩya” jĩgũdacu,
jĩrigɛ jóarigɛ niiwĩ. ²⁶ Teero biiri
“mũãjã yɛɛ menamacãrã mee niã” jĩñori dita
macãrãpɛrena

“cũã Cõamacũ catigú põna niĩya” jĩñoãdacu, jĩrigɛ jóarigɛ niiwĩ.

²⁷ Israelya põna macãrã maquẽrẽ Isaías biiro jóarigɛ niiwĩ:

Israel pãrãmerã niinɛnɛsera ditatupari día pairímaa wesapɛ niirẽ tiiróbiro paɛ ni-ipacara, pɛarãgããñurõ netõnénoãdaca.

²⁸ Cõamacũ cũũ jĩrirobirora diamacũ tiigũdaqui. Cũũ teerẽ tiíadari bɛreco jearipɛreja, pearó manirõ máata atibúreco macãrãrẽ ñañarõ ti-igũdaqui, jĩrigɛ jóarigɛ niiwĩ.

²⁹ Isaías basirora tee maquẽrẽ biiro wedesɛgue-toarigɛ niiwĩ:

Cõamacũ niipetire sotoapɛ niigú maríya põna macũ sícũnorẽ dɛarídojããtã,
maĩcã petibójyiu Sodoma macãrã, Gomorra macãrã petiróbirora, jĩrigɛ jóarigɛ niiwĩ.

Cristoyere judíoa boorígue queti

³⁰ Too docare ¿deerope pɛtɛánoãdari sáa? Biiro niã: Judíoa niihẽrãpe “aterẽ tiirí, Cõamacũ marĩrẽ ãñurãrã niĩya” jĩgũdaqui” jĩrẽnorẽ tiinɛnɛsericua. Tiinɛnɛseri-pacara, Jesuré padeorẽmenape “ãñurãrã niĩya” jĩnorã niicua. ³¹ Judíoape “Moisére dutirẽ cúũrigue tiirẽcɛtiremena Cõamacũ ãsãrẽ ãñurãrã niĩya” jĩgũdaqui” jĩ wãcũmiyira. Teero wãcũpacara, tee dutirẽbiro tiiríyira. ³² ¿Deero tiigú Cõamacũ cũãrẽ “ãñurãrã niĩya” jĩriyiri? Cũãpe Jesucristore padeorípacara, Cõamacũpe “ãñurãrã niĩya” jĩrĩ tɛodɛgãmíyira. “Marĩ tiirẽcɛtiremena marĩrẽ ãñurãrã niĩya” jĩgũdaqui”, jĩ wãcũmiyira. Teero tiirã, Jesús ãtãgã tiiróbiro biigũre padeoríjĩrã, ti-igapú dɛpotua, ñaacũmucua. ³³ Tee maquẽrẽ Cõamacũye queti jóaripũɛrɛ jóanoã:

Jerusalénpɛre sicaqui ãtãqui cúũ. Tiiquipɛ basocã dɛpotua, ñaacũmuãdaca.

Cũũrẽ padeogúno “búri peti padeotú” jĩriqui, jĩrigɛ jóanoã.

10 Yáa wedera, Israelya põna macãrãrẽ netõnérĩ bayiró boosãã. Teero tiigú, bayiró Cõamacũrẽ sãĩbosãã. ² Cũã Cõamacũ boorẽre ãñurõ tiidɛgãmíyira. Teero tiidɛgápacara, ãñurõ tɛomasĩricua. Yɛɛ masĩã cũã tiidɛgãrere. ³ Cõamacũ cũãrẽ Jesuré padeorẽmenape “ãñurãrã niĩya” jĩrẽre tɛodɛgãricua. Cũãrẽ dutirẽre yɛrẽmenape ãñurãrã niidɛgacua Cõamacũ ññacoropɛre. Teero tiirã, Cõamacũ “Jesupere padeoyã” jĩrẽre booríyira. ⁴ Jesuré padeogúno doca “dutarẽre tiirẽmenape Cõamacũ ññacoropɛre ãñugũrã niã” jĩ wãcũnɛnɛseriqui; “Jesuré padeorẽmenape Cõamacũ ññacoropɛre ãñugũrã niã” jĩ wãcũnɛnɛsequi.

⁵ ãpẽrã Moisés dutirẽmena Cõamacũ “ãñurãrã niĩya” jĩrẽre tɛodɛgãya. Moisés tee maquẽrẽ biiro jóarigɛ ni-iyi: “Ate dutirẽ cúũrigue maquẽrẽ tiirucúgɛ, catirẽ petihẽre bɛagũdaqui”, jĩrigɛ jóarigɛ niiwĩ. ⁶ ãpẽrãrẽ cũã Cõamacũrẽ padeorẽmena cũũ “ãñurãrã niĩya” jĩrẽre tɛodɛgãya. Tee maquẽcãrẽ Moisés biiro jóarigɛ niiwĩ: “

† Génesis 25.23. †† Malaquías 1.2-3. ‡ Éxodo 33.19. †† Éxodo 9.16. †† Oseas 2.23.

††† Oseas 1.10. †††† Isaías 10.22-23. § Isaías 1.9. §† Isaías 28.16. §†† Levítico 18.5.

Cõamacũ cúa netõncárĩ ññagũ, netõnére quetire wederáre judíoa niñhẽrãpere wededutirigũ niwĩ. Too docare judíocã “marĩcã padeoáda” jĩĩrõ jĩĩgũ, teero tirigũ niwĩ. ¹² Judíoa Jesucristore padeohéri, ãpẽrá atibúrecopũ niirárẽ añurõ wáaa. Cõamacũ “yũũ põnarẽ añuré ticogũda” jĩĩriguere judíoa ñeeríwa; judíoa niñhẽrãpere ñeeẽya. Judíocã Jesucristore padeorito jeari, niipetira atibúrecopũ niirárẽ nemorõrá añurõ wáaadacu.

¹³ Mecũtĩgã múã judíoa niñhẽrã dícxere wedegũdu tiia. Jesucristo yũũre múãrẽ cũũyere wededutigũ besecũwĩ. Yũũ ññarĩ, yũũ paderé búri niiré mee niã. ¹⁴ Yũũ múãpere tee quetire wederi ññarã, yáa wedera judíocã “padeorõ boocú” jĩĩbocua. Teero tiirã, cúaãcã netõnénobocua. ¹⁵ Judíoa Cõamacũ menamacãrã niimirã cũũrẽ padeorĩjĩrã, cõãnoyira. Tee tiigũ, judíoa niñhẽrãpere cũũ menamacãrã wáari tiyigũ. Too síro cũũ cúaãrẽ ñeenemorĩ, añunetõjõãadacu. Diarirapũ masõrira tiirõbiro niãdacu.

¹⁶ Queorémena múãrẽ wedegũda: Pã tiirã decomena née, “Cõamacũye tiãdare niã” jĩĩcua. Tee jĩĩpacari, Cõamacũ dũsarécãrẽ “yéera niã” jĩĩ ññaqui. Teerora niã sũcã yucũgũmenacãrẽ. Tiigũ ñncõrĩ Cõamacũye niicu. Teeré tiirõbirora Cõamacũ teedũpũricãrẽ “yéera niã” jĩĩ ññaqui. †

¹⁷ Ësã judíojã olivogũ dũpũ macãrã peti tiirõbiro niã. Sĩquẽrã teedũpũrĩre dũpotécõãriro tiirõbiro Cõamacũ sĩquẽrã judíoare cõãrigũ niwĩ. Too síro teedũpũri niãriropũ apegú olivo macãncũ macũ dũpũrĩre wiiñedutigũ toopú tuuqui. Tuuari siro, añurõ wiicãmeyio, wĩmũadacu tiigũ dũpũri tiirõbirora. Teeré tiirõro tiirõbiro wáayiro múã judíoa niñhẽrãcãrẽ. Cõamacũ múãrẽ cũũyara wáari tiirigũ niwĩ. Múã judíoa niiripacara, niipetire Cõamacũ Abraham pãrãmerãrẽ “añuré ticogũda” jĩĩriguere ñeeãdacu. ¹⁸ Teeré ñeeãdara niipacara, “marĩjã judíoa nemorõ añucu” jĩĩ wãcũrijãña. Múã dũpũri tiirõbiro dícx niicu. Ñncõrĩ tirõbiro sũonĩrã mee niicu múãjã.

¹⁹ Múã judíoa niñhẽrã ateré jĩĩbocu: “Sĩquẽ ññarẽ dũpũri dũpotécõãnorigue tiirõbiro Cõamacũ judíoare cõãrigũ niwĩ. Apegú maquẽ dũpũrimena wasotúnorigue tiirõbirora ãsãpere cũũyara wáari tiirigũ niwĩ”, jĩĩbocu. ²⁰ Teerora biia, biiropeja. Cõamacũ cúa padeohéri ññagũ, cõãrigũ niwĩ. Múãpere cũũrẽ padeorã niijĩrã, cũũyara niã. Teero tiirã, “ẽsã judíoa nemorõ niã” jĩĩ wãcũrijãña. Teero wãcũrõno tiirã, Cõamacũmena tũomasĩsãnu niñña, ãsãcãrẽ cõãrĩ jĩĩrã. ²¹ Cũũrã judíoare olivogũ niisũguere dũpũrĩre dũpotécõãriro tirõbiro tiirigũ niwĩ. Múã judíoa niñhẽrãcãrẽ cũũrẽ padeohéri, teerora tiigũdaqui.

²² Ateré acabõrijãña: Cõamacũ basocãre bóaneõ ññagũ niiqui. Teero biiri ññarẽ tiirãre queorõ diamacũrã ññarõ netõrĩ tiiqui. Cũũrẽ padeohẽrãre ññarõ netõrĩ tiiqui. Múã docare bóaneõ ññagũ niiqui. Teero tiirã, múãrẽ cũũ bóaneõ ññarẽre wãcũrã, pade-

orucujãña. Múã duucũrĩ, ññarẽ dũpũri dũpotécõãriro tiirõbiro múãcãrẽ cõãgũdaqui. ²³ Judíocã cõãnorira niipacari, Jesucristore padeorĩ, cúaãcãrẽ añurõ tiigũdaqui. Dũpũri dũpotécõãrigue tiirõbiro niimirãre tiigũpũra tuunemorõ tiirõbiro tiigũdaqui sũcã. Cũũyara wáari tiigũ, teero tiigũdaqui. Cũũ teeré tiimasĩjãqui. ²⁴ Múã judíoa niñhẽrã macãncũ macũ olivogũ dũpũri tiirõbiro niirã niã. Cõamacũ teedũpũrĩre añurĩgũpũre turigue tiirõbiro múãrẽ cũũyara wáari tiyigũ. Judíoa doca olivogũ maquẽ dũpũri peti tiirõbiro niĩya. Cõamacũ teedũpũrĩre tiigũ basiropũre tuuri, nemorõ añurõ wiijõãcu. Teero tiigũ, Cõamacũ múãrẽ cũũyara peti niiripacari, cũũyara niirĩ tiirigũ niwĩ; judíopereja nemorõrá cũũyara niirĩ tiigũdaqui sãa.

Judíoare netõnéãdare

²⁵ Yáa wederabiro niirã, “Cõamacũ ãsãpere judíoare nemorõ maĩquĩ” jĩĩrĩ boorĩga. Teero tiigũ, too sũguero macãrãpũ masĩña manĩriguere múãrẽ masĩrĩ boogã. Ate niã: Paũ judíoa cãnopéri tũohẽra tiirõbiro niĩya: Jesuré padeorĩya ména. Tée judíoa niñhẽrã Jesuyẽ maquẽrẽ tũopetĩ, paũ padeoári siro, padeoãdacua. ²⁶ Teero wáari, niipetira judíoa netõnénoãdacua. Tee maquẽrẽ Cõamacũye queti jóaripũpũ jóanoã: Basocãre netõnégũdũ Jerusalén macãrãya põna macũ niigũdaqui.

Jacob pãrãmerãye ññarẽre cõãgũdaqui. ††

²⁷ Cúaãye ññarẽre acabõri, yũũ too sũgueropũ jĩĩrigue diamacũ wáaadacu, †jĩĩ jóanoã.

²⁸ Paũ judíoa Jesús basocãre netõnére quetire padeodũgãricua. Cúa padeohẽre wapa múãpere Cõamacũ añurõ tiiqui. Cúa padeodũgãripacari, cúaãrẽ maĩquĩ. Sicatopũra cúa ñcẽsũmũãrẽ beserigũ niijĩgũ, cũũ beserira pãrãmerã niinũnũseracãrẽ maĩquĩ. ²⁹ Cõamacũ judíoare cũũ “añurére ticogũda” jĩĩriguere ticorijã tiiriqui. Añuré ticoriguere pũtũãneriqui. Teero biiri cũũ beseri põna macãrãrẽ cõãriqui. ³⁰ Too sũgueropũ múã Cõamacũrẽ netõncãrĩra niwũ. Atitóre Cõamacũ judíoa netõncãrĩ ññagũ, múãpere bóaneõ ññaqui.

³¹ Teerora wáaadacu judíocãrẽ. Cúa Cõamacũrẽ netõncãya. Too síro Cõamacũ múãrẽ bóaneõ ññarirobirora cúaãcãrẽ bóaneõ ññagũdaqui. ³² Cõamacũ niipetirãpũre bóaneõ ññadũgaqui. Teero tiigũ, niipetirãpũre sĩcãrĩbiro “netõncãrã niĩya” jĩĩ ññaqui.

³³ ¡Añunetõjõãgũ niĩ Cõamacũ! Cũũ marĩrẽ bayirõ añurére tiimasĩrĩ tiiqui; cũũ masĩrẽ, cũũ tũgueñare añunetõjõãre niicu. Cũũ “biro tiigũdacu” jĩĩ wãcũrẽre wedemasĩña maniã; cũũ tiirẽre tũomasĩña maniã. Cũũ sĩcũrã masĩqui. ³⁴ Cõamacũ marĩ Òpũ wãcũrẽre sĩcũno masĩriqui. Sĩcũ cũũrẽ “birope booa” jĩĩmasĩriqui.

³⁵ Teero biiri sĩcũno “Cõamacũ yũũre wapamõqui yũũ cũũrẽ ticorigue wapa” jĩĩmasĩriqui. ³⁶ Niipetire cũũ tirigũre dícx niã. Teeré cũũ cotequi. Teeménarã cũũ boorõ tiidũgáro tiijãqui. Teero tiirã, niipetira Cõamacũrẽ “cũũ niipetirere dutimasĩqui” jĩĩrucujããda. Teerora niãrõ.

† Judíoa ñcẽsũmũã Abraham, Isaac, Jacob tiigũ ñncõrĩ tiirõbiro Cõamacũyara niĩya. Cúa pãrãmerã niinũnũseracã tiigũ dũpũri tirõbiro niijĩrã, Cõamacũyara niĩya.

†† Isaías 59.20. ‡ Jeremías 31.33-34. †† Isaías 40.13. ‡‡ Job 41.11.

adaro péerogā d̄sacú. Teero tiirá, noo booró naítjārōp̄ tiiámajārenorē tiiduro booa. Āñurō bóerōp̄ niirá tiiróbiro niijrā, bóerōp̄ tiiréno dícre tiirucújāda. ¹³ Búrecōp̄ tiirécūtirobirora tiirucúro booa. Bosebureco niirí, cūmu, āpērārē acaribírījāda. Cūmurijāda. Ēneaperijāda. Sōñorō jīrijāda. Āpērāyére ūgorijāda. ¹⁴ Biirōpe tiíada: Marí Ōp̄ Jesucristomena niijrā, cūtiiróbiro āñurō niin̄n̄seada. Marí ñañarē tiid̄gárere wācūn̄n̄serijāda.

Jesuré āñurō masírā, cūñrē āñurō masihērāye maquē

14 Sícū Jesuré āñurō masihēgū mūā p̄top̄ jeari, cūñrē āñurō bocaya. Cūñ Jesuré āñurō masihērī ññarā, cūñrē jīipotocōrō manirō ññajāña. ² Sícū “ȳn̄ niipetirere yaari, merēā wáaricu” jī wācūqui. Āp̄ Jesuré āñurō masihēgūpe “ȳn̄ oteré d̄ca dícre yaagūda, Cōāmacūrē netōñcārī jīgū” jī wācūqui. ³ Niipetire yaagūpe oteré d̄ca dícu yaagūre “tee tiiámajāgū tiia” jīrijārō booa. Teerora sūcā, oteré d̄ca dícu yaagūpecā niipetire yaagūre “m̄n̄ wáicu diirōre yaari, ñañaniā” jī wedepaticoterijārō booa. Niipetire yaagūre Cōāmacū cūñ macū wáari tiitōayigū. ⁴ Marí āp̄rē padecotegūre “m̄n̄ ñañarō tiia” jī wedepaticoterijārō booa. Cūñrē dutigú dícu “queoró tiiáwū o ñañarō tiiáwū” jīmasīqui. Cōāmacūcā cūñrē padecotegūre queoró tiigú wáari tiimasīqui. Teero tiigú, Cōāmacū cūñmena ūsenigūdaqui.

⁵ Teerora āp̄rē “sicaburecora apeyé búrecori nemorō Cōāmacūrē padeoró booa” jī wācūcua. Āp̄rēp̄ “niipetire burecori sícārībīro Cōāmacūye niā” jī wācūcua. Teero tiirá, mūā niipetirap̄ra mūā wācūrōp̄re “Cōāmacū booró tiia” jīrō booa. ⁶ Sícū sicaburecore “Cōāmacūya bureco peti niā” jīgūno Cōāmacūrē padeogūd̄, teero jīqui. Niipetire yaagūcā cūñ yaarēnorē “Cōāmacū ticoré niā” jī, yaaqui. Teero tiigú, Cōāmacūrē ūsenire ticoqui. Āp̄ wáicu diirōre yaahēgūcā cūñ yaarēnorē “Cōāmacū ticoré niā” jī, yaaqui. Teero tiigú, Cōāmacūrē ūsenire ticoqui.

⁷ Marí catira, diaracā, marí basiro “ȳn̄ booró tiigūda” jīrijārō booa. ⁸ Marí catirō jeatuarō marí Ōp̄rē “m̄n̄ booró tiiyá” jījārō booa. Marí diarō p̄togāp̄ niirācā, “m̄n̄ booró tiiyá” jījārō booa. Teero tiirá, catirá, diarō p̄togāp̄ niirācā cūñyara niā. ⁹ Cristo diarigū niipac̄, catijāwī. Teero tiigú, cūñ catirá Ōp̄, teero biiri diirap̄ Ōp̄ niiqui sáa.

¹⁰ ¿Deero tiirá mūāya wedegū tiiróbiro niigūrē wedepaticotei? ¿Deero tiirá cūñrē “tee tiiámajāgū tiia” jī besei? Cōāmacū basocāre wapa tiídari bureco jeari, marí niipetira cūñ p̄top̄ jeaadacu. Cūñ basiro marí tiiriguere besēgūdaqui. ¹¹ Tee maquērē Cōāmacūye queti jóarip̄p̄ jóanoā:

Ȳn̄ mūā Ōp̄ catirucugū niā;

ȳn̄ wedesere diamacū petira niā.

Teero tiigú, ateré jīā:

Niipetira ȳn̄ díamacūp̄ ñicācoberimena jeacūmuādacua.

Niipetirap̄ra ȳn̄re “Cōāmacū, m̄n̄ diamacū maquē dícu tiia” jīādacua, jī jóanoā. ¹² Tee jóariguere t̄orá,

marí ateré masīā: Marí niipetirap̄ra marí tiiriguere Cōāmacūrē “teerora tiiwū” jī wedeadacu.

Jesuré padeorá padeorére ñañorījāña

¹³ Teero tiirá, cāmerí wedepaticoterijāda. Biirōpe tiíada: Apeyenómena Jesuré padeorāre ñañarē tiirí tiibuyérījāda. Teero biiri cūā padeorére ñañorí tiirījāda. ¹⁴ Ȳn̄ marí Ōp̄ Jesuré padeojīgū, “niipetire yaarē āñurē niā” jīmasīā. Āp̄rē “ate yaaya maniréno niā” jī wācūrī, cūñ basiroperēja diamacūrā yaaya maniréno niā. ¹⁵ M̄n̄ cūñ yaaherenorē cūñ ññacoro yaari, cūñcā yaajāboqui. Cūñ yaatoaari siro, “atenórē yaahegū niim-iāwūrā” jī, ñañarō t̄gueñaqui. Cūñ ññacoro yaaēñogū, cūñrē maigū mee tiicú. Cristo cūñcārē diabosayigū. M̄n̄ yaarēmena āp̄ padeorére ñañorí tiibuyérījāña. ¹⁶ Teero tiirá, mūā tiiré āñurē niipacari, āp̄rēp̄ “ñañaniā” jībocua” jī wācūrā, teeré tiēñorījāña. ¹⁷ Cōāmacū dutiré marip̄re niiré yaa, sñi tiiré mee niā; āp̄rē āñurē tiiré, āp̄rēmēna āñurō niirecūtire, cāmerí ūsenirepe niā. Espiritu Santo tiiapuremena teeré tiinōā. ¹⁸ Teeré tiigūno Cristo booró tiigú niī. Cōāmacū cūñ tiirére ñña, ūseniqui. Teero biiri basocācā cūñrē “āñurō tiigú niī” jīcua.

¹⁹ Teero tiirá, sícārōmēna āñurō cāmerí wēepeo, āñurō niirecūtirere āmaāda. Marí sícārōmēna niirecūtira cāmerí tiiapuada, Jesuré nemorō padeoáda jīrā. ²⁰ Mūā yaarēmena āp̄ Jesuré padeorére ñañorījāña. Niirōrā niipetire yaarē āñuniā. Teero biipacari, āp̄rē cūā padeorá yaaherenorē mūā yaari ññabocua. Cūñcā mūārē ññacū, yaajābocua. Teeré yaagūno “ñañarē tiiat̄; Cōāmacū boorére tiihēgū niā” jī wācūgū, padeodúboqui. Mūā cūñrē teero tiibuyéri, ñañaniā. ²¹ Marí āp̄ Jesuré āñurō masihēgūrē “Jesuré padeodúri tiibócu” jīrā, biirō tiiró booa: Cūñ wáicu dii yaaherere yaarijārō booa; vino cūñ sñihērere sñirijārō booa; apeyenó cūñrē Jesuré padeodúri tiirēnorē tiibuyérījārō booa. ²² “Cōāmacū ññacorop̄ ȳn̄ tiiré āñuniā” jī t̄gueñagūno cūñ sícūrā teeré wācūrō. Teero tiigú, āp̄rē padeorére ñañorījīgū, wapa c̄ohēgū, ūsenigū niī. ²³ “Ateré yaagū, Cōāmacūrē netōñcāgū tiibócu” jī wācūgūno teeré yaagū, “Cōāmacū boorére tiia” jīmasīriqui. Teero tiigú, Cōāmacūrē netōñcāqui. Niipetire marí tiiré “Cōāmacū boorére tiigú tiia” jīgū tiiró booa. “Cūñ booré mee niibocu” jīpac̄, “tiigūda” jī, cūñ basirora ñañarō tiigú tiiqui.

Marí t̄saré dícre wācūrijārō booa

15 Jesuré āñurō masihērā cūā “teeré tiirjārō booa” jīrī, marí Jesuré āñurō masírāpe cūārē mañjīrā, “jáw” jījārō booa. Marí t̄saré dícre tiirjārō booa. ² Cūā t̄sarépere wācū, cūārē tiiapuro booa. Cūārē nemorō Jesuré masīārō jīrā, teero tiiró booa. ³ Cristo basirocā cūñ t̄saré dícre tiiriyigū; ñañarō netōrécārē, ñañarō wedesercārē n̄cājáyigū. Tee maquērē Cōāmacūye queti jóarip̄p̄ jóanoā:

† Isaías 45.23.

Mæurē ññatutira, mæurē ñañarō wedesera, yæuræ ññatutira tiíya, †jii jóanoã.

⁴ Niiptire too sægueropæ Cõãmacÿe queti jóaripũ maquē marirē masĩdutiroti jóanoyiro. Marí ñañarō netōrá, tee jóariguere buera, næcãjãã. Wãcütutu-anemoã. Cõãmacÿ cÿÿ tiíadarere ÷seniremena yuea. ⁵ Cõãmacÿ marirē merēã wáari, wãcütutuari tiiquí. Marirē næcãjãã tiiquí. Cÿÿ Jesucristo booró múãrē sícãrõména niirecütiri tiíaro. Cõãmacÿ múãrē teero ti-irí, Jesucristo tiirírobirora tiirá niíadacu. ⁶ Teero tiirá, múã Cõãmacÿ marí Ôpÿ Jesucristo Pacure sícãrõména ÷senire ticoadacu.

Judíoa niihërãrē Jesucristoye quetire wederigue

⁷ Teero tiirá, Cristo marirē ñeerobirora cãmerí ñeeña. Múã teero tiirá, Cõãmacÿ ÷pütí macÿ peti ni-irére ññonóadacu. ⁸ Ateré acabórijãña: Cõãmacÿ marí ñecÿsÿmæpære cÿÿ "tiigúda" jii riguerere diamacÿ ti-irígu niwí. Teero tiigú, Cristora judíoare tiípugæ atirigæ niwí. Cÿÿ teero tiirémæna Cõãmacÿ "tiigúda" jii riguerere ññorígu niwí. ⁹ Ateré acabórijãña: Judíoa niihërã "Cõãmacÿ ÷sãrē bóaneõ ññagÿ ññunetõjõã" jii dutigæ, Cristo atirigæ niwí. Tee maquērē Cõãmacÿye queti jóaripÿpæ biiro jóanoã:

Teero tiirá, judíoa niihërã watoapæ mæurē ÷senipeori tiigúda; mæurē basapeori tiigúda, †jii jóanoã. ¹⁰ Aperopúcãrē biiro jóanoã:

Múã judíoa niihërã, cÿÿ yaramæna ÷seniña, †jii jóanoã.

¹¹ Aperopúcãrē biiro jii nemoã:

Niiptira múã judíoa niihërã, Cõãmacÿrē "mæu ññunetõjõãgÿ niíã" jiiña.

Niiptiro macãrãpæra Cõãmacÿrē "ññunetõjõãgÿ nií" jiiãrõ, †jii jóanoã. ¹² Isaíacã biiro jóarigæ niwí:

Isaí †pãrãmi niinæpæsegæ bauágædaqui.

Cÿÿ judíoa niihërã Ôpÿ niigÿdæ niigÿdaqui.

Cúã cÿÿrē "÷sãrē netõnégÿ niigÿdaqui" jii padeoá-dacua, †jii jóarigæ niwí.

¹³ Cõãmacÿ marirē wãcÿbayirere ticogú múãrē ÷senirí tiíaro. Múã cÿÿrē padeorí, ññurõ niirecütiri ti-íaro. Múãrē Espiritu Santo tutuaromæna bayirõ wãcÿbayirere ticoaro.

¹⁴ Yáa wedera, múãrē biiro tægueñaã: Múã ñpërãrē ññurõ tiicú; Jesucristoyere ññurõ masĩcu; cãmerí wedequenomasiicu. ¹⁵ Múã masírã niipacari, atipÿpære múãrē siquē apeyé diamacÿrã jóaawÿ, múã tæoríguæpære acabórijããrõ jii gÿ. Cõãmacÿ yæure ññuré ticogú yæure sõnecorigæ niwí, ¹⁶ judíoa niihërãrē Jesucristoye quetire buero jii gÿ. Paíã basocã néeatirere Cõãmacÿrē ticoro tiiróbirora yæu judíoa niihërãrē cÿÿrē ticodægaga. Espiritu Santo cúãrē Cõãmacÿyara sããrí tiigúdaqui. Teero tiirí, Cõãmacÿ cúãrē "yáara ni-íya" jii ñee gÿdaqui.

¹⁷ Jesucristo tiípæremæna Cõãmacÿ yæure cúuríguere ññurõ tiia. Teero tiigú, yæu paderére ññurõ tægueñaã. ¹⁸ Cristo yæumæna judíoa niihërãrē Cõã-

macÿrē yæuri tiirígu niwí. Cÿÿ yæumæna tiirígue dícare múãrē wedegædacu. Yæu buerémæna, teero biiri yæu ti-irémæna Cristo judíoa niihërãrē padeorí tiwí.

¹⁹ Apeyecãrē, Cõãmacÿ tutuaræmæna cÿÿ sícÿrã ti-imasírænoré tiíéñowÿ. Espiritu Santo tutuaræmæna buewæ. Teeré tiigú, Jerusalénpæ téé Iliria ditapæ Cristo basocãre netõnére quetire wedetugæ jeawæ.

²⁰ "Cristoye quetire ñpërã buenoña manirõpære wedegæda" jii wãcÿrigæ niijigÿ, tee tiwí. Ñpërã cúã buerigue macãrãpære buenæpæsedægaríwæ. ²¹ Yæu teero tiirére Cõãmacÿye queti jóaripÿpæ biiro jóanoã: Cÿÿye quetire sicato masíhërãrē wedenoãdacua. Cÿÿyere cúã tæoríguere tæomasíadacua, †jii jóanoã.

Pablo "Romapæ wáadægaga" jii wãcÿrigue

²² Yæu teemacãrãpæ buewarucujigÿ, múã pætopæ wáamasíríwæ ména. ²³ Atitóre teemacãrãpære bueya-panoã. Teero tiigú, tiibærecopæ múãrē ññadægarigæ ni-ijigÿ, ²⁴ Españapæ wáagæ, múã pætopæ netõwágæda.

Múãrē ñña, ÷seni, péero niigÿda. Too síro Españapæ yæu wáari, múã yæure tiípudægari, ññunetõjõãadacu.

²⁵ Yæu Jerusalénpæ wáagædæ tiia ména. Too macãrã Jesuré padeorãre tiípugæ, niyeru néewabosagæ tiigú-

da. ²⁶ Jesuré padeorã Macedonia, Acaya dita macãrã niyeru néõrira niwã. "Jerusalénpæ niirã bóaneõrãrē Jesuré padeorãre ticoada", jii rira niwã. ²⁷ Cúã wãcÿrõmæna "ticocada" jii rira niwã. Ññurõ tiirã teero jii rira niwã.

Judíoa Jesuyé quetire wederémæna judíoa niihërãrē tiíapæwæ. Judíoa niihërã Jesuré padeojirã,

cúãcã Cõãmacÿ "ticogæda" jii riguerere ñeerira niwã. Teero tiirã, cúã cæorémæna judíopære tiípæro booa.

²⁸ Yæu tee niyerure Jerusalén macãrãrē ticotoagæ, Españapæ wáagæ, múãrē ññanetõwagæda. ²⁹ Biiro wãcÿã: Yæu múã pætopæ jeari, Cristo yæumæna niijigÿ, múãrē cÿÿ ññurõ tiirére ticonemogÿdaqui.

³⁰ Yáa wedera, múãcã Jesucristore padeoã; Espiritu Santo marirē cãmerí maírí tiíi. Teero tiirã, yæu Cõãmacÿrē sãirõbirora múãcã sãíapæyæ. Yéé maquē niíadarere bayirõ sãíbosáya. ³¹ Biiro sãíbosáya: "Judeapæ niirã Jesuré padeohéra Pablora ñañarõ tiiríjããrõ. Teero biiri Jerusalén macãrã Jesuré padeorã Pablo cúãrē néewaadarere ÷seniremæna ñeeãrõ" jii sãíbosáya. ³² Yæure ññurõ wáari, Cõãmacÿ boorí, múã pætopæ ÷seniremæna jeagædacu. Toopú yeerisãgÿdacu. ³³ Cõãmacÿ ññurõ niirecütirere ticogú múã niipetiramæna niíãrõ. Teerora tiíaro.

Roma macãrãpære ññuduticorigue

16 Sícõ Jesuré padeogó múã pætopæ wáago tiyo. Coowãmecütioy Febe. Cencrea macãrã Jesuré padeorí põna macãrãrē tiípæra menamacõ niyo.

² Múã Jesuré padeorã ÷seniremæna coore bocaya. Marí Jesuré padeorãre ññurõ bocaro booa. Coopære ti-íapæcu. Yæucãrē tiípæyæ. Teero tiirã, coore apeyenõ dæsarí, ticowa.

† Salmo 69.9. †† 2 Samuel 22.50; Salmo 18.49. ‡ Deuteronomio 32.43. †† Salmo 117.1. ††† Isaí David pacæ niirigæ niwí. 1 Samuel 16. ††† Isaías 11.10.

††† Isaías 52.15.

³ Aquila, cūñ nemo Priscila añuārō. Yñ Jesucristoyere bueri, cūñcā yñre bueapuwa. ⁴ Āpērā yñre sīādugári, cūñcārē sīārīquiopacari, yñre tiiápuwa. Cūñ teero ti-iríguere yñ dícu ñsenire ticoria; niipetira judíoa ni-ihērā Jesuré padeorácā ñsenire ticooya.

⁵ Jesuré padeorí pōna macārā cūñya wiipñ neārácā añuārō.

Āpī yñ maīgú Epeneto añuārō. Cūñrā Asia ditapñre āpērā sñguero Cristore padeosñguérigñ niñ.

⁶ Maríacā añuārō. Múārē tiiápugo bayiró pade-bosaayigo.

⁷ Yáa wedera Andrónico, Junias añuārō. Cūñcā yñ-mena peresuwiipñ niwā. Cūñ yñ sñguero Cristore padeoríra niwā. Jesús cūñyere wededutigñ beserira cūñārē “añurá niñya” jññyira.

⁸ Marí Ōpūrē padeogú yñ maīgú Ampliato añuārō.

⁹ Urbano marímena Cristoye quetire wedegú añuārō. Teero biiri yñ maīgú Estaquis añuārō.

¹⁰ Apeles añuārō. Cūñ Cristore añurō padeogú niñ. Ni-ipetire cūñ tiirere ññarā, “Jesuré añurō padeogú niñ” jñ ññāya.

Aristóbuloya wii macārācā añuārō.

¹¹ Yáa wedegñ Herodión añuārō.

Teero biiri Narcisoya wii macārā marí Ōpūrē padeorá añuārō.

¹² Trifena, Trifosa marí Ōpūrē bayiró paderá añuārō.

Īsā maīgú Pérsida marí Ōpūrē maquērē bayiró peti padegó añuārō.

¹³ Rufo añuārō. Niipetira cūñrē “marí Ōpūrē añurō padeorí” jññya. Cūñ pacocā añuārō. Coore yñ pacore ti-iróbiro ññā.

¹⁴ Asíncrito, Flegonte, Hermes, Patrobas, Hermas, āpērā Jesuré padeorá cūñmena niirā añuārō.

¹⁵ Filólogo, Julia, Nereo, teero biiri cūñ bayio, Olimpas, niipetira Jesuré padeorá cūñ pñtopñ niirā añuārō.

¹⁶ Múā cāmerí mañremena añudutiya.

Niipetira Cristore padeoré pñnarí macārā múārē añuduticoya.

¹⁷ Yáa wedera, múā padeoré ññorññorē, múārē batanñcājeari tiibuyéranorē ññamasñña. Cūñ múārē buerigue maquērē buericua. Teero tiirā, cūññorē

tñoríñawa. ¹⁸ Cūñno marí Ōpūrē Cristo booró tiirā mee ti-icúa; cūñ boorépe tiirā niicua. Cūñ añurō wedese-meniremena diamacú wedesera tiiróbiro wedesecua. Bayiró peti añurō tñomasñbayiherare jññditemena padeorí tiiñcua. ¹⁹ Múāpeja añurō Jesús booró tiirā ti-íayiro. Niipetira múārē teero jññya. Teero tiigú, múāme-na bayiró ñseniā. Múārē añurépere tiimasññi boosññ; ññarépere tiimasññi boorí. ²⁰ Múā añurépere ti-imasññi, péerogā siro Cōāmacú añurō niirecñtirere ticogú múārē Satanārē docacñmubosari tiigñdaqui. Jesucristo marí Ōpūrē múārē añurē ticoaro.

²¹ Timoteo yñmena Jesuyé quetire wedegú múārē añuduticoye. Yáa wedera Lucio, Jasón, Sosípater cūñcā múārē añuduticoya.

²² Yñ marí Ōpūrē padeogú atipūrē Pablora jóa-bosagñ múārē añudutia. Yñ wāmecñtia Tercio.

²³ Gayo múārē añuduticoye. Jesuré padeorí pōna macārā cūñya wiipñ neñrucuya. Yñ Pablo tiiwipñ cāñiā. Erasto atimacā macārā paderáre wapatícotegñ añuduticoye. Teero biiri āpī Jesuré padeogú Cuarto añuduticoye.

²⁴ Jesucristo marí Ōpūrē múā niipetirare añurē ticoaro. Teerora tiirā.

Pablo ñseniremena jóayaponorigue

²⁵ Marí Cōāmacūrē “aññetñjñññ” jñññada. Yñ cūñye quetire aññrere bueri, teero biiri yñ Jesucristo maríñrē tiibosáriguere wederi, cūñ múārē nemoró padeorí ti-imasññi. Yñ wederé maquērē too sñguero macārāpñ tñomasññiyira; yoari masñña manirígue niiriro niwñ.

²⁶ Atitópere Cōāmacú cūñyara profetaye jóariguemena niipetire pñnarí macārārē masññi tiiquí. Cōāmacú catirucugñ cūñ netññere quetire wededutiqui, basocá cūñrē padeoáro jññgñ, teero biiri cūñ boorépe tiiró jññgñ.

²⁷ Cōāmacú sñcñrā niigú niipetirere masññpetigñre “aññetñjñññ” jñññada. Jesucristo tiiápuromena Cōāmacú niirecñtirere wñcñrā, teerora jññrucujñññada. Teerora jñññada.

Nocñrññ jóaa.

1 Corintios

Åñuduticorigue

1 Yũ Pablo Cõãmacũ booró cũ beserigu niiã Jesucristoyere wededutigũ. Sóstenes marĩya wedegũmena ² múã Cõãmacũrẽ padeoráre Corintopũ niirárẽ añudutia. Múã Jesuré padeoráre Cõãmacũ beserigu niwĩ, cũ põna niirõ jĩgũ. NiiPETIRO macãrãrẽ marĩ Òpũ Jesuré padeoráre beserigu niwĩ. Jesucristo niipetira cũrẽ padeorá Òpũ niĩ. Cũcã marĩ Òpũ niĩ. ³ Cõãmacũ marĩ Pacũ, Jesucristo marĩ Òpũ múãrẽ añuré ticoaro; añurõ niirecũtiri tiáro.

Cõãmacũ Cristomena añuré tigoré

⁴ Múã Jesuré padeorá niirĩ, Cõãmacũ múãrẽ añuré tigorigu niwĩ. Cũ teero tiirere ñagũ, cũrẽ usenire tiorucua. ⁵ Múã Jesucristomena niirĩ, Cõãmacũ múãrẽ cũye niipetire añuré tigorigu niwĩ. Teeré ticoũ, múãrẽ cũyere añurõ masĩrĩ tiirigu niwĩ. Æpẽrãrẽ múã cũye quetire añurõ wederĩ tiirigu niwĩ. ⁶ "Cristo añurõ tiigũdaqui" jĩrigue, múã padeorĩ, diamacũ wáawũ. ⁷ Teero tiirá, múã marĩ Òpũ Jesucristo pũaa-tiadarere yueri, Cõãmacũ añuré tiimasĩrere tigoré dũsarĩa. ⁸ Cũ múãrẽ padeorucũjãrĩ tiigũdaqui, tee atibũreco ðpetirĩpũ. Teero tiirá, marĩ Òpũ Jesucristo pũaa-tiri, wapa cũohera niĩadacu. ⁹ Cõãmacũ cũ jĩrere diamacũ tiigũ niĩ. Cũrã múãrẽ beserigu niwĩ, cũ macũ Jesucristo marĩ Òpũmena sĩcãrõmena añurõ niidutigũ.

Sĩquẽrã batarĩjãña

¹⁰ Yáa wedera, marĩ Òpũ Jesucristo wãmemena múãrẽ ateré jĩã: Múã sĩcãrĩbĩro wãcũ, useniremena cãmerĩ wedeseya. Sĩquẽrã batarĩjãña. Sĩcãrõmena wãcũ tũgueña, niirecũtiya. ¹¹ Yũre Cloé wãmecũtigoya wii macãrã múã cãmerĩ ñadũgaherere wedewa. ¹² "Basocã merẽã dícu wãcũrã tiiya", jĩwã. Sĩcũ "yũ Pablomena niĩã" jĩãyigu. Ærĩ "yũ Apolomena", Ærĩ "yũ Pedromena", Ærĩ "yũ Cristomena niĩã" jĩãyira. ¹³ Teero jĩrijãrõ booa. Marĩ Cristore padeorã niijĩrã, sicarõna macãrã niĩã. ¿Yũ Pablo múãrẽ curusapũ diabolosari? Diabolosariwũ. Múãrẽ wãmeõtira, ¿Pablo wãmemena wãmeõtiri? Wãmeõtiriĩya. ¹⁴ Cõãmacũrẽ usenire tiorõmena ateré jĩmasĩã: Yũ múãrẽ wãmeõtiriwũ. Crispo, Gayo dícuere wãmeõtiwũ. ¹⁵ Teero tiirá, sĩcũno "Pablo wãmemena wãmeõtiorigu niĩã" jĩmasĩriqui. ¹⁶ Abenacũ, Estefanaya wii macãrãcãrẽ wãmeõtiwũ. Yũ wãcũãtã, Æpẽrãrẽ yũ

wãmeõtiniemoriwũ. ¹⁷ Cristo yũre wãmeõtitudigu cũũririgu niwĩ. Basocãre netõnére quetipere yũre wededutigũ cũũrigũ niwĩ. Teeré yũre cũũgũ, masĩrĩ basoca wedeserobiro wedesedutiririgu niwĩ. Yũ masĩrĩ basocabiro wedeseatã, yũre tũorã ateré jĩbojĩya: "Pablo añurõ wedesemasĩqui", jĩbojĩya. Tee dícuere wãcũrã, Cristo cũãrẽ curusapũ diabolosariquere tũomasĩribojĩya.

Cõãmacũ tutuarere, cũ masĩrere Cristomena masĩnoã

¹⁸ Cristo curusapũ marĩrẽ diabolosariquere quetire marĩ wederĩ, pecamepũ wáadara "teero jĩãmajãrã tiiya" jĩ wãcũcua. Marĩ cũ netõnõnorirapereja tee queti Cõãmacũ tutuarere ãñoã. ¹⁹ Cõãmacũye queti jóaripũpũ teeré biiro jóanoã:

Cõãmacũ jĩwĩ:

"Atibũreco macãrã masĩrĩ basoca cũã masĩrere búri niiré pũuári tiigũda; cũã tũomasĩrere ãmajãgũda", †jĩ jóanoã.

²⁰ ¿Deero pũuári "masĩpetijãã" jĩrã, teero biiri buerĩ basoca, teero biiri sũcã atibũreco maquẽrẽ wedesemenirãcã? Cõãmacũ atibũreco maquẽ cũã "tũomasĩã" jĩrere búri niiré pũuári tiiqui. ²¹ Cõãmacũ masĩgũ niijĩgũ, atibũreco macãrã cũã masĩremena cũrẽ masĩrĩ booriyigu. Netõnére quetire wederẽmenape tee quetire padeorãre netõnẽdũgayigu. Cũrẽ padeohẽrapere tee quetire wederé búri niiré baucũ.

²² Judioa "Cõãmacũ tutuaromena tiieñorĩ ñatoarapũ, múã wederere padeoãda" jĩĩya. Griegoa atibũreco maquẽ masĩrere ãmaãya. ²³ Æsãpeja Cristo curusapũ diariguere quetire wedea. Judioa teeré tũorã, ñañarõ jĩrõbĩro tũgueñaya. Griegoacã tee quetire tũorã, "teero jĩãmajãrã tiiya" jĩĩya. ²⁴ Marĩ Cõãmacũ beserirapeja, judioa, griegoa, Jesucristoye quetire tũorã, Cõãmacũ tutuarere, cũ masĩnetõjõãrere tũomasĩã. ²⁵ Atibũreco macãrã Cõãmacũ masĩrere búri niiré wãcũũya. Niiria. Cõãmacũ masĩrepe basocã masĩre nemorõ niĩã. Apeyerẽja, Cõãmacũrẽ tutuhegũ tiirõbĩro ñããya. Niiria. Cũ tutuarepe basocã tutuare nemorõ tutuanemore niĩã.

²⁶ Yáa wedera, múã too sũgueropũ niiriguere wãcũña. Cõãmacũ múãrẽ beserĩ, pũarãgã atibũreco maquẽrẽ masĩrĩ basoca niwũ. Pũarãgã dutirã niwũ. Pũarãgã õpãrãya wedera niwũ. ²⁷ Cõãmacũ biiro tiyigu: Cũ atibũreco maquẽ masĩrĩ basocare bobodutigũ, cũã "tũomasĩhẽrã niĩya" jĩrãrẽ beseyigu. Du-

† "Atibũreco" pecasãyemena: "este mundo" jĩdũgaro tiia.

†† Isaías 29.14.

tiráre bobooro wáadutigü, dutiré c̄ohérare beseyigü. ²⁸ Cõamacü basocáre besegü, búri niirárē, āpērā doonórārē, wapamanírārē beseyigü. C̄ü teero tiigü, ɸp̄tí macārā búri niirā p̄t̄uáaro j̄iigü, teero tiiyigü.

²⁹ Teero tiirá, marí Cõamacü ĩñacorop̄ jeari, s̄ic̄ü “ȳūū āpērā nemoró niuw̄” j̄iimas̄iriqui. ³⁰ Cõamacü basiro m̄uārē Jesucristomena s̄ic̄ar̄i niirí tiiyigü. Cristomenarā marí mas̄iré c̄uoa. C̄ümenarā Cõamacü marírē “c̄üā āñurārā niīya” j̄i ĩñaq̄ui. Marírē c̄ü p̄ona niirí tiirigü niuw̄. Teero biiri marírē netōnérí tiirigü niuw̄. ³¹ Teero tiirá, Cõamacüye queti jóarip̄u j̄iirēmena p̄t̄uáa. Biiro jóanoā: “Ȳūūja āñunet̄j̄ōāḡü niīā; biiro tiigüno niīā’ j̄iđgaḡuho j̄iirijārō booa. Biirope j̄iirō booa: ‘Marí Ōp̄ü āñunet̄j̄ōāḡü niī; biiro tiirigü niuw̄ j̄iirō booa’, † j̄i jóanoā.

Cristo curusap̄u diarigue queti

2 Yáa wedera, ȳūū m̄uā p̄top̄u Cõamacüye quetire wedeḡu jeaḡu, biiro tiuw̄: T̄uomas̄ir̄ōrā wedew̄u. Wisióre w̄memena, atibúreco macārāye mas̄irēmena wederiw̄u. ² Ȳūū m̄uā p̄top̄u niiḡu, “Jesucristoye queti, c̄ü curusap̄u diarigue dícre wedeḡuda” j̄i w̄c̄üw̄u. ³ M̄uārē wedeḡu, tutuheḡu niuw̄. Bayiró cuiḡu, ñap̄piremena niuw̄. ⁴ Ȳūū m̄uārē padeorí booḡu, atibúreco macārāye mas̄irēmena wedeseriw̄u. Teero wedeserono tiiḡu, ȳūū wedeseri, Cõamacü c̄ü Espiritumena c̄ü tutuarere ēñoriḡu niuw̄. ⁵ Teero tiiḡu, atibúreco macārāye mas̄irēmena m̄uārē padeorí tiiriḡu. Cõamacü c̄ü tutuaromenape m̄uārē padeorí tiiriḡu niuw̄.

Cõamacü mas̄iré Espiritu Santomena t̄uomas̄iā

⁶ Teero niipacari, Jesurē āñurō padeoráp̄re mas̄iré wedea. Tee mas̄iré atibúreco macārāye mas̄iré mee niīā; c̄üārē dutirāye mas̄iré mee niīā. C̄ü máata petiá-dacua. ⁷ Ūsāpe wedera, Cõamacüye mas̄iré wedea. C̄ü mas̄iré too s̄uḡuero macārāp̄u mas̄iña maniriguere wedea. Atibúreco tiíadari s̄uḡuero, Cõamacü tee yayiōrere “biiro tiiḡuda” j̄i w̄c̄ütoayiḡu. Marírē netōnéadarere, marírē ɸm̄uāsep̄u āñurō tiíadarere w̄c̄üyuetoyiḡu. ⁸ S̄ic̄üno atibúreco macārā dutiḡu teerē t̄uomas̄iriyiḡu. T̄uomas̄irā doca, marí Ōp̄ü āñunet̄j̄ōāḡü curusap̄u s̄iār̄i boj̄ya. ⁹ Cõamacüye queti jóarip̄u teero jóanoā:

Cõamacü c̄üārē maírārē āñurē quēnoȳeyiḡu. S̄ic̄üno ĩñaririguere, c̄ü t̄uoririguere, c̄ü w̄c̄üririguere quēnoȳeyiḡu, † j̄i jóanoā. ¹⁰ Tee āñurē marí mas̄iririguere Cõamacü Espiritu Santomena marírē mas̄irí t̄i. Espiritu Santo niipetire wisiónet̄n̄c̄arere, Cõamacü tiíadarere mas̄ipetij̄i.

¹¹ Marí āp̄i c̄ü w̄c̄üre mas̄iria. C̄ü s̄ic̄ü c̄ü w̄c̄üre mas̄iqui. Tee tiiróbiro s̄ic̄üno Cõamacü w̄c̄üre mas̄iriqui; Espiritu Santo dícre c̄ü w̄c̄üre mas̄i. ¹² Atibúreco macārā w̄c̄üremena Cõamacü marírē ticoriguere t̄uomas̄iria. Espiritu Santo Cõamacü marírē ticodiocoriguere w̄c̄üre ticorēmenape t̄uomas̄iā.

¹³ Ūsā teerē wedesera, Espiritu Santo “biiro bueya” j̄iirēmena wedesea. Ūsā basiro mas̄irēmena wedeseria. Espiritu Santo buedutirobirora c̄üārē c̄uoráre buea.

¹⁴ Espiritu Santore c̄uohéḡupeja Espiritu Santo buerere booriqui. “Teero j̄iāmajārā tiīya”, j̄iiqui. Espiritu Santo tiápuremena dícre Cõamacüye t̄uomas̄iñōā; “¿diamac̄urā niī?” j̄i besemas̄iñōā. Teero tiiḡu, Espiritu Santore c̄uohéḡu c̄ü buerere t̄uomas̄iriqui. ¹⁵ Espiritu Santore c̄uoḡupeja niipetire Cõamacüye t̄uomas̄iqui; “¿diamac̄urā niī?” j̄i besemas̄iqui. C̄üārēna Espiritu Santore c̄uohéḡupe t̄uomas̄iriqui; “¿diamac̄urā tiiḡarí c̄ü?” j̄i besemas̄iriqui. ¹⁶ Cõamacüye queti jóarip̄u teero jóanoā: S̄ic̄ünope marí Ōp̄ü w̄c̄üre mas̄iriqui. S̄ic̄ünope Cõamacüre “aterē biiro tiiyā” j̄i dutimas̄iriqui, † j̄i jóanoā. Marípe Cristo w̄c̄üre t̄uomas̄iā.

Cõamacüre padecoteraye maquē

3 Yáa wedera, m̄uārē Jesurē āñurō padeoráp̄re tiiróbiro wedemas̄iriw̄u. Atibúreco macārārē tiiróbiro wedew̄u. Cristoyere w̄marārē wedeḡubiro wedew̄u. ² M̄uārē w̄marābiro wisióheregārē wedew̄u. M̄uā wisiōrere t̄uomas̄ih̄erā niuw̄ ména. S̄ic̄ü w̄maḡü ōp̄ēā ūp̄üḡurē yaaré ecaróno tiirá, ōp̄écōre tiācua. Teerora m̄uārē tiuw̄. Teerora ȳūū mec̄ütiḡarē wisiōrere wederi, t̄uoribocu. ³ M̄uā atibúreco macārābiro niicu ména. M̄uā c̄amerí ɸgora, c̄amerí ĩñaduḡahera atibúreco macārābiro niicu; c̄ü booró tiiduḡarabiro tiicú. ⁴ M̄uā s̄iquērā biiro wedesea: “Ȳūū Pablomena niīā”, āpērā “ȳūū Apolomena niīā” j̄iā. Teero j̄iirā, atibúreco macārābiro wedesera tiia.

⁵ ¿Noā niī Apolos? ¿Noā niī ȳūū? Ūsā Cõamacüre padecoteri basoca niīā. Ūsā wederiguemena m̄uā marí Ōp̄urē padeow̄u. Ūsāc̄ōrō Cõamacü tiidutirere tiuw̄. ⁶ Ȳūū sicato oteḡu tiiróbiro m̄uārē weden̄c̄aw̄u. Apolos ȳūū oteriguere oco píoḡu tiiróbiro m̄uārē buenemoyiḡu. Cõamacüpe teerē b̄nc̄arí tiiqui. ⁷ Oterē oteḡu, oco píoḡu ɸp̄tí macārā mee niīya; Cõamacüpeja ɸp̄tí mac̄u niiqui. C̄üārā Ūsā oteriguere b̄nc̄arí tiiḡu tiiróbiro basocáre padeonemórí tiiqui. ⁸ Oterí basoca, oco píori basoca s̄ic̄ar̄ibiro niīya. Cõamacü c̄üārē c̄ü paderiḡuec̄ōrō wapatiḡudaqui. ⁹ Ūsā Cõamacüre padecoteri basoca s̄ic̄ar̄ómēna padea. M̄uā c̄üye oterē c̄uorí dita tiiróbiro niīā.

Teero biiri m̄uā sicawí Cõamacü tiñc̄arí wii tiiróbiro niīā. ¹⁰ Cõamacü ȳūūre buemas̄ire ticorēmena wii n̄c̄ōmeniḡu tiiróbiro m̄uārē āñurō buen̄c̄aw̄u. Āp̄i m̄uārē buenemoḡu, wiirē tiinemóm̄uāḡu tiiróbiro tiiḡu t̄i. Wiirē padeapura āñurō tiiró booa. ¹¹ Botarí n̄c̄ōari siro, āp̄i n̄c̄ōquēnómas̄iriqui. Jesucristo botarí n̄c̄ōriḡue tiiróbiro niī. ¹² Jesucristoyere āñurō diamac̄u buerá oro, plata, apeyē ɸt̄āperi wapapacáremena wii tiinemóm̄uārē tiiróbiro tiicúa. Āpērā merēā buerápe yuc̄ páaremena, táamena, muímena tiinemóm̄uārē tiiróbiro tiicúa. ¹³ Atibúreco petirí,

† Jeremías 9.24. †† Isaías 64.4.

‡ Isaías 40.13.

pecame atiada. Tii pecamerã niipetira basocã tiririguere baurocã ãñoãdadu. Cõãmacũ basocã tiririguere jũũrĩ ãñagũ, besegũ tiirõbiro bese, wapatigũ daqui. ¹⁴ Sĩcũ ãñurõ tiigũ, wii wapapacãremena tinemõmããgũ tiirõbiro niiqui. Cũũ paderigue jũũricu. Netõãri siro, wapatinogũdaqui. ¹⁵ Apĩ cũũ paderigue jũũãdadu. Teero wãari, niipetire cũũ tiirigue ditipetijõãdadu. Cũũ sĩcũrã pecamerẽ dutiwitĩwarigũ tiirõbiro netõgũdaqui.

¹⁶ ¿Mũã masĩrii? Mũã Cõãmacũwii tiirõbiro niã. Espiritu Santo mũãpũre niĩ. ¹⁷ Sĩcũ Cõãmacũwiire ñãñorĩ, Cõãmacũ basirora cũũya wiire ñãñoãrigũre ñãñarõ tiigũdaqui. Cõãmacũwii ãñunetõjõãri wii niã. Mũãrã tiiwĩ niijãrã tiia.

¹⁸ Wisirijãña. Sĩcũ biiro wãcũboqui: “Yũũ atibũreco macãrãye masĩre masĩpetijãã”, jĩ wãcũboqui. Teero wãcũgũno masĩhẽgũbiro niijããrõ. Cũũ teero niirĩ, Cõãmacũ cũũrẽ ãñurõ masĩgũ pũtuãri tiigũdaqui. ¹⁹ Atibũreco macãrãye masĩrẽ Cõãmacũ ãñacoropũre teero jĩãmajãre niã. Cõãmacũye queti jõaripũpũ teero jõanoã: “Cõãmacũ atibũreco macãrãrẽ cũã tiiditõmeniremena ñãñarõ pũtuãri tiiquĩ”, jĩ jõanoã. ²⁰ Aperopũre Cõãmacũye queti jõaripũpũre ate jõanemõnoã: “Marĩ Õpũ aterẽ masĩqui: Masĩri basoca wãcũrẽ búri niirẽ niã”, jĩ jõanoã.

²¹ Teero tiirã, “ñinimena niã; cũũ biiro tiigũ niĩ” jĩ wãcũrijãrõ booa. Cõãmacũ mũãrẽ ãñurõ wãari boogũ, niipetirere, niipetirare tiiapudutigũ ticocoyigũ. ²² Yũũ Pablo, Apolos, Pedro, mũã mũãrẽ tiiapura niã. Atibũreco maquẽ, catirẽ, diaadare, atitõ maquẽ, too síro maquẽ mũãrẽ tiiapura niã. Niipetire mũãye niã.

²³ Mũãpe Cristomena niã. Cristope Cõãmacũmena niĩ.

Cristoye quetire wederã paderigue

4 Mũã mũãrẽ biiro wãcũrõ booa: “Cristore padecoteri basoca niĩya; Cõãmacũye quetire too sũguero macãrãpũ masĩña maniriguere wedecotera niĩya”, jĩ wãcũrõ booa. ² Wedecotegũno cũũrẽ dutiaricõrõ diamacũ tiirõ booa. Teero tiirã, ãpẽrã cũũrẽ padeoãdadua. ³ Mũã yũũ paderẽre beseri, pãerogã wãcũpatiria. Queti beserĩ basoca beseri, wãcũpatiria. Yũũ basiro yũũ tiirẽre beseria. ⁴ Yũũ paderẽre wãcũgũ, “ñãñarõ tiatũ” jĩ wãcũria. Teero wãcũripacũ, “ãñurõ paderucua” jĩ besemasĩriga; marĩ Õpũ dícu yũũ tiirẽre besequi. ⁵ Teero tiirã, ãpẽrã tiirẽre besesũguerijãña. Marĩ Õpũrẽ yueya. Cũũ pũtuãatigũ, niipetire basocã masĩña manimiriguere bauanẽgũdaqui. ãpẽrã apeyenõ tiirã wãari, cũã wãcũwarere masĩña maniã. Cõãmacũ teecãrẽ baurocã bauanẽgũdaqui. Tiibũreco niirĩ, Cõãmacũ niipetirare cũã tiirigue põõtẽõrõ ãñurẽ ticogũdaqui.

⁶ Yãa wedera, teerẽ wedegũ, mũãrẽ ãñurẽre boosãgũ wedea. Teero tiigũ, Apolos, yũũ mũãye maquẽmena mũãrẽ queorẽ ticoawũ. Mũã Cõãmacũye queti jõaripũ jĩrõbirora queorõ tiarõ jĩgũ, tee queorẽre ticoawũ. Teemena mũã aterẽ jĩñemoribocu: “Mũãrẽ buegũpe mũãrẽ buegũ nemorõ ãñurõ buen-

emoĩ”, jĩribocu sãa. ⁷ Mũã ãpẽrã nemorõ ãñurã niiria; masĩnetõnũcãrã niiria. Niipetire mũã cõorẽ Cõãmacũ ticorigue dícu niã. Cũũ ticorigue niipacari, ¿deero tiirã mũã basiro bũarĩra tiirõbiro tũgueñaĩ?

⁸ Mũã niipetire cõorãbiro tũgueñacu. Teero biiri Cõãmacũ tiimasĩre ticorẽre cõopetirãbiro tũgueñacu. Õpãrãbiro tũgueñarã, mũãrẽ booria. Mũã õpãrã niirĩ, nemorõ ãñuniãdadu mũãrẽ. Mũã diamacũrã õpãrã niãtã, mũãcã mũãmena dutiapubocu. ⁹ Yũũ biiro tũgueñaã: “Mũã sĩãcõããdarãbiro niirã tiia”, jĩ tũgueñaã. Sĩãcõãnoãdara watoapũ Cõãmacũ mũãrẽ Jesús cũũyere wededutigũ beserirare niituropũ cũũirãbiro tũgueñaã. Atibũreco macãrã, mũũãse macãrã mũãrẽ ãñanucũcua, “deero wãaadari” jĩrã. ¹⁰ Mũã Cristoye dícuere wederẽ wapa basocã mũãrẽ biiro wãcũcua: “Tũõmasĩhẽrã, tutuhera, búri niirã niĩya”, jĩ wãcũmicua. Mũã basiro dícu biiro wãcũcua: “Mũãcã Cristomena niijãrã, tũomasĩpetira, tutuara, quionĩremena ãñanorã niã”, jĩ tũgueñamicu. ¹¹ Sicatorpũra mũã ñãñarõ netõnũcãwũ. Atitõcãrẽ teerora yapacũtijãã. Jũabõara niã; oco sĩnidũgãra niã; suti cõohera niã. Basocã mũãrẽ ñãñarõ pãaapeya. Mũãya wii peti maniã. ¹² Mũã boorẽnorẽ sãĩãdara, mũã basiro bayirõ padea. Basocã mũãrẽ ñãñarõ wedeseri, cũãrẽ mũãpe “ãñurõ wãaaro” jĩ sãĩbosãa. Mũãrẽ ñãñarõ tiirĩ, teero tũgueñajãã.

¹³ Basocã mũãrẽ ñãñarõ wedepatiri, cũãrẽ ãñurõmena quẽnoã. Atibũreco maquẽ cũã cõãrẽ tiirõbiro, cũã boohẽrebiro mũãrẽ ãñãya. Sicatorpũra doonũcãrãra teerora doorucũjãya.

¹⁴ Mũãrẽ bobodutigũ mee jõaa; mũãrẽ maĩgũ, yũũ põnãbiro diamacũ wãcũrĩ boogũ wedea. ¹⁵ Mũã pau diez mil Cristoye quetire buerãre cõomasĩã. Teero pũ cõopacãri, sĩcũrã niĩ mũãrẽ wedesũguerigũ. Yũũrã niã “Jesucristo basocãre netõnẽgũ atirigũ niwĩ” jĩrẽ quetire wedesũguegũ. Mũã tee quetire tũorã, cũũrẽ padeonũcãwũ. Teero tiigũ, yũũ mũã pacũbiro niã.

¹⁶ Teero tiigũ, mũãrẽ biiro tiirĩ boogã: Yũũ tiirẽcutirere ãñacũ, tiinũnũsẽya. ¹⁷ Yũũ teerẽ boosãgũ, Timoteore mũã pũtopũ ticocogũ tiia. Cũũrẽ maĩã. Cũũ yũũ macũbiro niigũ niĩ. Marĩ Õpũyere diamacũ tiirucũ. Yũũ Cristore padeogũ tiirẽcutirere cũũ mũãrẽ wedegũ daqui. Yũũ niipetiropũ niipetira Jesurẽ padeorẽ põnarĩ macãrãrẽ wederẽnocãrẽ wedegũdaqui.

¹⁸ Siquẽrã mũã menamacãrã biiro wãcũcua: “Mũã Pablo nemorõ Cõãmacũyere tũomasĩã. Teero tiigũ, cuigũ, atiriqui” jĩ wãcũmicua. ¹⁹ Yũũpe “Cõãmacũ boorĩ, mãata mũã pũtopũ wãagũda” jĩ wãcũã. Toopũ wãagũ, teero wedesera wederẽre masĩgũda. Tee dícuere masĩricu. “¿Diamacũrã Cõãmacũ tutuaremena cũũyere tiirãra tiii cũã?” jĩ masĩgũda. ²⁰ Cõãmacũ dutirẽ marĩpũre jeari, marĩ wedeseremena dícu teerẽ ãñoria; cũũ tutuaremenape ãñonõã. ²¹ ¿Nẽerẽ tiirĩ boogãri mũã? ¿Yũũ mũã pũtopũ wãagũ, pacũ cũũ põnarẽ ñãñarõ tiirõbirora mũãrẽ ñãñarõ tiirĩ boogãrite? ¿Maĩrẽmenapere wederi boogãrite?

Ñañaré tiigüre cõãdutire

5 Múãmena niirã cûã tiiré queti ãnopú jeatoaa. Bi-iro t̃onóã: S̃ic̃ũ múã menamac̃ũ c̃ũ pac̃ũ dúu-turigore ãma, ñmoc̃ũtiayig̃ũ. Biuro tiirénorẽ Cõã-mac̃ũrẽ padeohéracã “teero tiirijãña; bayiró ñañaré ni-ia” j̃ĩcua. 2 ¿“Ãp̃erã nemoró niinetõñcãã” j̃ĩgari múã ména? Wãc̃ũpatirono tiirã, múã wãc̃ũpatiriayiro. Wãc̃ũ-patirapeja, c̃ũrẽ cõãboj̃yũ; múãmena neãdutiiribo-j̃yũ. 3 Ỹũ ãnopú niipac̃ũ, ỹũ wãc̃ũrẽmena múã p̃t̃op̃ũ niig̃ũbiro t̃ugueñaã. Teero tiig̃ũ, ỹũ wãc̃ũrẽp̃rẽ teero ñañaré tiig̃ũre “cõãrõ booa” j̃ĩtoaa. 4 Múã neãr̃i, ỹũcã ỹũ wãc̃ũrẽp̃rẽ múã p̃t̃op̃ũ niipug̃ũda. Mar̃i Õp̃ũ Jesús tutuarecã múãmena niãdacu. 5 Múã teero neãrã, c̃ũrẽ cõãjãña. Wãt̃irẽ wiyayã, c̃ũya õp̃ũrẽ ñañarõ netõr̃i tiirã j̃ĩrã. Teero ñañarõ netõg̃ũ, du-ubóqui. C̃ũ teeré duur̃i, mar̃i Õp̃ũ Jesús p̃t̃ũaatig̃ũ, c̃ũ yeerip̃ũnarẽ netõñég̃ũdaqui.

6 Teero tiirã, “ÿsãpe ãp̃erã nemoró niinetõñcãã” j̃ĩri-jãña. Múã ateré mas̃iã: Pã tiirã púuaro j̃ĩrã, pã púuri ti-irere wóocua. C̃ũ péerogã wóoari siro, tee niipetirop̃ũ sesajõãcu. Teerora basocã ñañaré tiirere p̃enicúa. 7 Teero tiirã, p̃enir̃i j̃ĩrã, ñañaré tiig̃ũre cõãjãña. Múã teero tiirã, ãñurã p̃t̃ũaadacu. Judíoa Pascua bose-burecore pã púuremena wóoya maniré dícre yaacua. Wóoya maniré tiiróbiro niirã niã múã. Cristo basirora mar̃i ñañaré tiirere cõãg̃ũ, s̃iãnorig̃ũ niw̃i mar̃iye wa-pa. C̃ũrã Pascua niir̃i, oveja c̃ũ s̃iãnorig̃ũbiro niir̃i. 8 Teero tiirã, pã púuri tiirere cõãrãbiro ñañaré tiirere duuáda. Pã púuri tiirere wóoya manirébiro niãda. Teero tiirã, ãñurã tiidug̃ára, tiiditóre manirõ Cristo mar̃irẽ tiibosáriguere ÿseniremena tiãda.

9 Ỹũ too s̃ũguero jóarip̃ũp̃ũ biuro jóaw̃ũ: “Ñeeape-sodeaatiramena bapac̃ũtirijãña”, j̃ĩ jóaw̃ũ. 10 Ỹũ teero jóag̃ũ, “atibúreco mac̃ãrã ñañaré tiirãmena wedeseri-jãña” j̃ĩg̃ũ mee tiw̃ũ. Múã “ñeeapesodeaatiramena, ÿgorepiramena, yaar̃i basocamena, weerirare pade-orãmena wedeseria” j̃ĩrãpeja, atibúrecore cõãwiti-waboj̃yũ. 11 Ỹũ biurope j̃iidug̃ag̃ũ tiw̃ũ: “S̃ic̃ũ ‘Jesuré padeóã’ j̃ĩpac̃ũ, ñeeapesodeaatig̃ũ niir̃i, c̃ũm̃ena bapac̃ũtirijãña. Teero biuro ÿgorepig̃ũmena, weerirare padeog̃ũmena, quetipig̃ũmena, c̃ũmurépig̃ũmena, yaarépig̃ũmena bapac̃ũtirijãña. C̃ũnom̃ena s̃ic̃ãr̃ino yaarijãña”, j̃ĩw̃ũ. 12-13 Ỹũ Jesuré padeohérare beseria. Cõãmac̃ũ basiro c̃ũrẽ bese, diamac̃ũrã wapa tiig̃ũ-daqui. Múãmena niirãpere besero booa. Teero tiirã, Cõãmac̃ũye queti jóarip̃ũ j̃ĩrõbirora tiyã: Múã wa-toap̃ũ ñañaré tiig̃ũre cõãjãña.

Jesuré padeorã cãmer̃i wedesãre

6 Múã Jesuré padeorã cãmer̃i wedesãrã tiáyiro. S̃ic̃ũ ãp̃rẽ ñañaré tiãj̃ỹi. Teero tiar̃i siro, ¿deero ti-irã Jesuré padeohérare queti beser̃i basocare quẽn-odut̃i? ¿Deero tiirã Jesuré padeorãpere s̃wocó, quẽn-odut̃ir̃i? 2 ¿Ateré múã mas̃iite? Atibúreco petiar̃i siro, Cõãmac̃ũrẽ padeorã atibúreco mac̃ãrãrẽ beseadacua. Múã atibúreco mac̃ãrãrẽ beseadara niipacara, ¿deero

tiirã teegãrẽ múã basiro quẽnomas̃iir̃i? 3 ¿Atecãrẽ mas̃iite? Atibúreco petiar̃i siro, mar̃i ángeleare be-seadacu. C̃ũrẽ beseadara niir̃iã, múãrẽ wãarepere nemoró quẽnomas̃iir̃i booa. 4 Múã cãmer̃i wedesãrã, ¿deero tiirã Jesuré padeohég̃ũre múã quioníremena ññahég̃ũrẽ quẽnodut̃i? 5 Múãrẽ bobaoro j̃ĩg̃ũ, teero j̃ĩã. Múã cãmer̃i wedesãr̃i, ¿múã watoap̃ũre s̃ic̃ũ Jesuré padeog̃ũ quẽnomas̃iig̃ũno manidójãite? 6 C̃ũrẽ bese-dutiirono tiirã, múã Jesuré padeorã niipacara, Jesuré padeohéra p̃t̃ope quẽnodut̃ira wáacu.

7 Múã basiro cãmer̃i wedesãrã, bayiró ñañaré tiirã ti-ia; múã s̃ic̃ãrõména niimiãrigue petimas̃iirõpejõãcu. Múãrẽ ñañaré tiirere teero t̃ugueñajãr̃i, nemoró ãñubocu. Múãyere yaar̃i, teero ññajãr̃i, nemoró ãñubocu. 8 Múã teero ññajãrõno tiirã, múã basirora Je-sucristore padeorã múãya wederare ñañarõ tii, c̃ũyere yaajãcu.

9 ¿Ateré múã mas̃iite? Ñañaré tiirã Cõãmac̃ũ Õp̃ũ niirõp̃ũ jearicua. Wisir̃ijãña. Ñeeapesodeaatira, weeri-rare padeorã Cõãmac̃ũ Õp̃ũ niirõp̃ũ jearicua. Teero bi-iri wãmosiar̃ira niipacara ãp̃erãména ñeeapera, ÿm̃ãã sesaro numiãmena niirãbiro tiirã, numiã sesaro ÿm̃ãã-mena niirãbiro tiirã Cõãmac̃ũ Õp̃ũ niirõp̃ũ jearicua. 10 Yaarép̃ira, ÿgorep̃ira, c̃ũmurép̃ira, quetip̃ira, tiid-itóp̃ira Cõãmac̃ũ Õp̃ũ niirõp̃ũ jearicua. 11 Tiatorp̃ere múã s̃iquerã teerora tiiréc̃ũtimirira niw̃ũ. Teero tiir̃i siro niipacari, Cõãmac̃ũ múã ñañaré tiirere coser̃ig̃ũ ni-iw̃i; múãrẽ c̃ũ põna niir̃i tiir̃ig̃ũ niw̃i. Mar̃i Õp̃ũ Je-suména, Espiritu Santomena Cõãmac̃ũ múãrẽ “ãñurãrã niíya” j̃ĩ ññaqũi.

Múãye õp̃ũr̃i Cristoya õp̃ũm̃ena cãmeyioa

12 Múã s̃iquerã biuro wedesecu: “Mar̃i tiidug̃ãrere ti-imas̃iã”, j̃ĩcũ. Teerora niã, niirõpeja. Apetó tiiró, mar̃i tiidug̃ãre mar̃irẽ tiãpuricu. “Mar̃i tiidug̃ãrere tiimas̃iã” j̃ĩrẽ diamac̃ũ niipacari, mar̃i tiidug̃ãre mar̃irẽ dutiri-jãrõ. 13 Apeyẽ c̃ũ wedesere diamac̃ũ niã: “Yaarẽ páaga maquẽ tiir̃ig̃ũre niã; páagape yaarẽ boocũ”. Cõã-mac̃ũpe tee p̃uaróp̃ere petir̃i tiig̃ũdaqui. Apeyepẽ dia-mac̃ũ niiria. Cõãmac̃ũ õp̃ũr̃irẽ tiig̃ũ, ñeeapesodeaati-adari õp̃ũr̃irẽ tiir̃iyig̃ũ. Mar̃iye õp̃ũr̃i Jesús booró tiã-dare õp̃ũr̃i niã. Jesupẽ teeõp̃ũr̃i Õp̃ũ niir̃i. 14 Cõã-mac̃ũ Jesuré mas̃orig̃ũ niw̃i. Teerora c̃ũ tutuaremena mar̃icãrẽ masõg̃ũdaqui.

15 ¿Ateré múã mas̃iite? Múãye õp̃ũr̃i Cristoya õp̃ũm̃ena cãmeyioa. ¿Mar̃i Cristoya õp̃ũr̃i ñeeape wapatãri basocoya õp̃ũm̃ena cãmeyioadari? Tiirido-jãã. 16 ¿Atecãrẽ mas̃iite? ÿm̃ũ ñeeape wapatãri baso-comena niig̃ũ, c̃ũ p̃uarã sicaõp̃ũ tiiróbiro p̃t̃ũãcua. Cõãmac̃ũye queti jóarip̃ũp̃ũ tee maquẽ jóanoã: “C̃ũã p̃uarã sicaõp̃ũ tiiróbiro p̃t̃ũãadacua”, j̃ĩ jóanoã. 17 Teerora s̃ic̃ã s̃ic̃ũ Jesucristo mar̃i Õp̃ũm̃ena niig̃ũ, c̃ũ wãc̃ũrẽmena c̃ũm̃ena cãmeyioqui.

18 “Ãp̃erãrẽ ñeeapedug̃amiga” j̃ĩ wãc̃ũrõno tiig̃ũ, teerẽ dutiwãya. Apeyẽ mar̃i ñañaré tiirẽ mar̃iye õp̃ũr̃irẽ ñañor̃icu. Mar̃i ñeeapesodeaatirape, mar̃iye õp̃ũr̃i petire ñañorã tii. 19-20 ¿Múã mas̃iite? Mar̃irẽ

Cõamacũ Espíritu Santore ticorigu niwĩ. Marĩye õpũĩri Espíritu Santoya wiibiro niĩ. Cũũ marĩmena niĩ. Cõamacũ wapapacáremena marĩre wapatirigu niwĩ. Teero tiirá, marĩye õpũĩrimena marĩ booró tiimasĩña maniã. Marĩye õpũĩri, marĩ wácũre Cõamacũye niĩ. Marĩye õpũĩrimena añurẽ tiiãda, ãpẽrá Cõamacũre añurõ wácũãrõ jĩrã.

Nũmocũtĩre maquẽ

7 Mecũtĩgãrẽ múã jóaripũru sãĩñáriguere yũũguda. Nũmocũtiheri, añujãã, añurõpeja. ² Teero niipacari, nũmocũtihera noo booró ñeeapesodeaati-bocua. Teero tiirá, mũãá cũãcõrõ nũmocũtiro booa. Numiãcã cũãcõrõ manũcũtiro booa. ³ Õmũ cũũ nũmoména añurõ niĩãrõ. Coocã cũũmena teerora niĩãrõ. ⁴ Manũcũtigore cooya õpũũ dícu niiria; coo manũ booróbirora cũũmena niirõ booa. Coo manũcãrẽ cũũya õpũũ dícu niiria; cũũ nũmo booróbirora coomena niirõ booa. ⁵ Cũã biiro tiiáro: Numiõ coo manũ coomena niidũgari, yũũaro. Cũũcã coore yũũaro. Apetó tiirá, cũã biiro cãmerĩ jĩbocua: “Marĩ tiirucũro-biro tiirijããda ména; Cõamacũpere súubuseada”, jĩ wedesebocua. Cũã “noquẽ bũrecori súubuseada” jĩ quẽnoári siro, súubusecua. Súubuseari siro, too sũguero niirecũtiarobirora manũmena, nũmoména niĩãrõ. Teero tiihéri, cũã wãcũtutuheri, Satanás ñañarẽ tiidutĩboqui. ãpẽrãména noo booró ñeeaperi tiibóqui.

⁶ Yũũ múãrẽ teerẽ dutirẽbiro jĩĩgũ mee tiia. “Múã teero tiirĩ, añuãdacu” jĩĩgũ, teero jĩĩã. ⁷ Yũũ biiro wãcũã: Yũũ múã niipetirare yũũ tiiróbiro nũmomanirã niirĩ boomíga. Cõamacũpe basocãcõrõrẽ cũã tiĩadarere cũũrigu niwĩ. ãpẽrãrẽ nũmomanidutigũ, manũmanidutigũ cũũrigu niwĩ. ãpẽrãpẽre nũmocũtidutigũ, manũcũtidutigũ cũũrigu niwĩ.

⁸ Mecũtĩgã múã nũmomanirãrẽ, manũmanirãrẽ, wapewia numiãrẽ jĩĩgũda. Múã yũũ tiiróbiro nũmocũtiheri, manũcũtiheri, añuniã. ⁹ Õmũã numiãména niidũgara nũcãhẽrãno nũmocũtiaro. Numiãcã teerora manũcũtiaro. Cũã nũmocũtiro, manũcũtiro, nemorõ añuã. Teero tiirá, cũã numiãména, mũmũãména niidũgare dícuere wãcũricua.

¹⁰ Yũũ wãmosiãrĩrere biiro dutia: Ate marĩ Õpũ dutirẽ niĩã; yũũ dutirẽ mee niĩã: Numiõ coo manũrẽ cõãrijããrõ. ¹¹ Cõãgõ, sícõrã pũtuãaro; o coo manũ niimirigũmena quẽnoãrõ; cũũmena niĩãrõ sũcã. Õmũcã teerora cũũ nũmorẽ cõãrijããrõ.

¹² ãpẽrãrẽjã yũũ wãcũrẽre biiro jĩĩgũda. Ate wãcũrẽ marĩ Õpũ yũũre wederẽ mee niĩã. Apetó tiigú, sícũ múã menamacũ Jesuré padeohégore nũmocũtiboqui. Coo cũũmena niirucudũgari, cõãrijããrõ. ¹³ Teerora sũcã padeohégure manũcũtigocã coomena cũũ niirucudũgari, cõãrijããrõ. ¹⁴ Padeohégũ nũmo coo Jesuré padeorẽ wapa coo manũcã Cõamacũ añurõ tiinórigũ niiqui. Teerora padeohégo manũ cũũ Jesuré padeorẽ wapa cũũ nũmocã Cõamacũ añurõ tiinórigu niico. Teero tiirá, cũã põna Jesuré padeohéra põna tiiróbiro niiricua. Teero tiigú, Cõamacũ cũã põnarẽ añurõ tiiqui.

¹⁵ Jesuré padeohégũno cũũ nũmorẽ cõãdũgagũ,

cõãjããrõ. Jesuré padeohégocã coo manũrẽ cõãdũgago, cõãjããrõ. “Yũũre cõãrijãña; yũũmena niijãña”, jĩĩmasĩña maniã. Cõamacũ marĩrẽ cãmerĩquẽrõ manirõ niirecũtiro booi. ¹⁶ Jesuré padeogó coo manũrẽ Jesuré padeohégure “yũũmena niigũ, padeogũdaqui” jĩĩmasĩña maniã. Teerora sũcã Jesuré padeogũcã cũũ nũmo Jesuré padeohégore “yũũmena niigõ, padeogõdaco” jĩĩmasĩña maniã.

¹⁷ Tee biipacari, aterẽ yũũ niipetiro macãrã, Jesuré padeorẽ põnarĩ macãrãrẽ dutia: Múãcõrõ Cõamacũ múãrẽ sicato cũũ põna pũtuãri tiiróbirora atitócãrẽ teerora niirõ booa. ¹⁸ Cõamacũ ãpẽrãrẽ cõnerigũ yapa macã caseróre widecõãnorirare cũũ põna pũtuãri tiibóqui. Cũã widecõãnorira niĩãrõ. Widecõãnoña manirãrẽ cũũ põna pũtuãri tiirĩcãrẽ, teerora widecõãnoña manirã niĩãrõ. ¹⁹ Widecõãnorigũ niirĩ, o widecõãnoña manigũ niirĩcãrẽ, wapamaniã. Cõamacũ booró tiirẽpe wapacũtĩnetõncãã. ²⁰ Niipetira Cõamacũ cũãrẽ sicato cũũ põna pũtuãri tiirĩto cũã niisũguerirobirora niirucujãrõ booa. ²¹ Dutiaopenori basocare †Cõamacũ cũũ põna pũtuãri tiirĩ, cũã dutiaopenore wãcũpatirijããrõ. Apetó cũãrẽ dutirã “wáaya” jĩĩrĩ, witijõããrõ. ²² Cõamacũ marĩ Õpũ Jesuré padeodutigũ múãrẽ beserigũ niwĩ. Teerora sícũ besenũcãritore, dutiaopenori basocũ niirigũ niwĩ. Atitóre biiro niĩã: Teero dutiaopenori basocũ niipacũ, Jesuména niijĩgũ, dutiaperere witiirigũ tiiróbiro niiqui. Jesuyẽ maquẽrẽ padequi. ãpĩ cũũ besenũcãritore, dutiaopenoña manigũ niirigũ niwĩ. Atitóre Cristore padecoteri basocũ tiiróbiro niiqui sãa. ²³ Cõamacũ múãrẽ wapapacáremena wapatirigũ niwĩ. Teero tiirá, ãpẽrã dutiaopenori basoca tiiróbiro niirijãña. ²⁴ Cõamacũ sicato besenũcãrito, múã niirecũtirobirora niijãña. Cũũmena añurõ niĩña.

²⁵ Wãmosiãherare marĩ Õpũ dutirẽ maniã. Marĩ Õpũ yũũre bóaneõ ññaréména múãrẽ yũũ wederẽre tũorĩ tiirigũ niwĩ. Teero tiigú, yũũ wãcũrepere wedegũda.

²⁶ Biiro wãcũã: Atitóre pee ññarõ netõrẽ niĩã. Teero tiigú, sícũ cũũ niiróbirora pũtuãjããrõ. ²⁷ Nũmocũtigũ coore cõãrijããrõ. Nũmomanigũ nũmo ãmaãrijããrõ.

²⁸ Nũmocũtigũ Cõamacũrẽ netõncãgũ mee tiia. Numiõcã wãmosiãgo, Cõamacũrẽ netõncãgõ mee tiyo. Teero niipacari, wãmosiãrĩrere cũã catirĩ bũrecorire pee ññarõ netõrẽ niĩã. Yũũ cũã ññarõ netõrẽre boosãrimiga.

²⁹ Yãa wedera, yũũ múãrẽ aterẽ wededũgaga: Atibũreco petiãdaro péero dũsaa. Teero tiirá, mecũãmenã nũmocũtira nũmomanirã tiiróbiro niirõ booa.

³⁰ Boorituari basoca boorituahera tiiróbiro niirõ booa. Hsenirãcã tũsahera tiiróbiro niirõ booa. Apeyenó sãĩrã cũãye niidoaadarere tiiróbiro tũgueñarijããrõ. ³¹ Atibũreco maquẽména añurõ netõrã tee dícuere wãcũrijããrõ. Atibũreco maquẽ marĩ ññarẽ ditiwaro tiia.

³² Múãrẽ wãcũpatiro manirõ niirĩ boogã. Nũmomanigũ marĩ Õpũye maquẽrẽ bayiró wãcũqui, Jesucristo hsenirĩ boogũ. ³³ Nũmocũtigũpe atibũreco maquẽrẽ bayiró wãcũqui, cũũ nũmorẽ hsenirĩ boogũ.

† Pecasãyemena “esclavos” niĩya.

³⁴ Cũũ nũmo, teero biiri Jesucristo ʘsenirĩ boogú, cũũ tiidũgáre p̄aró niicu. Numiácãrẽ teerora niiã. Manʘmanigõ marĩ Őp̄ũye maquẽrẽ bayiró wãcũco. Cooya õp̄ũũmena, coo wãcũrẽmena Cõãmacũ booró tiidũgãco. Manʘcũtigope atibũreco maquẽrẽ bayiró wãcũco, coo manʘrẽ boosãgõ.

³⁵ Yũũ múãrẽ ãñurẽ boosãgũ wede, jóacoa. Múã tiirere cãmotãdũgariga. Teero tiirõno tiigũ, múãrẽ ãñurõ niirĩ boogã. Teero biiri marĩ Őp̄ũye dícre wãcũrĩ boogã.

³⁶ Sícũ cũũ macõ b̄cũó wãari iñagũ, †biiro wãcũqui: “Yũũ macõrẽ ãñurõ tiiriga; coo manʘcũtiri, ãñubocu”, jĩ wãcũqui. Teero jĩgũno numicũãrõ. Teero tiirẽ ñañarẽ tiirẽ mee niiã. ³⁷ Āp̄ĩp̄eja cũũ ãñurõ wãcũãri siro, “yũũ macõrẽ numicũricu” jĩqui. Cũũ teero tiidũgáre ãñuniã. Yũũ macõ manʘcũtirijããrõ jĩgũ, ãñurõ tiigũ tiiquí. ³⁸ Biiro niiã: Numicũgũ ãñurõ tiigũ tiiquí. Numicũhẽgũcã toorã ãñunemorõ tiiquí.

³⁹ Marĩrẽ dutirẽ biiro niiã: Manʘcũtigo coo manʘ catiri, cũũmena niirucujããrõ. Cũũ diari siro, coore cãmotãre manirĩ, coo t̄sagũmena manʘcũtimasĩco. Cũũ Jesurẽ padeogũ niãrõ. ⁴⁰ Yũũre biiro wãcũã: Coo ãp̄imẽna dúutuhego, nemorõ ʘseniremena niico. Yũũcã Espiritu Santore c̄ojĩgũ, teero wedesea.

Weerirare wáicũ diirẽ tioré maquẽ

8 Yũũ mecũtigãrẽ apeyẽ múã sãĩñãriguere yũũgũda. “¿Wáicũra dii cũũ weerirare ticoariguere yaajãrõ booi?” jĩriguere yũũgũda. “Weerirare cũũ padeorẽ wapamaniã; teerẽ masĩtoaa”, jĩicu múã. Teerora niiã, niirõpeja. Teero jĩrã, biiro jĩrã tiicũ: “Ŭsãpeja ãp̄ẽã nemorõ masĩnetõncãã”, jĩãmajãã tiia. Marĩ cãmerĩ maĩrã, biirope tiicũ: Āp̄ẽãrẽ tiípucu, Cõãmacũrẽ padeonemõãrõ jĩrã. ² “Masĩnetõnegũ niiã” jĩgũno ãñurõ peti masĩgũ mee niiquí. “Biirope ãñurõ masĩrõ boocũ”, jĩmasĩriqui. ³ Cõãmacũ cũũrẽ maĩgũrẽ masĩtoaqui.

⁴ Wáicũra dii cũũ weerirare ticoarigue maquẽpere biiro wedegũda: Marĩ masĩã: Cũũ weerira wapamaniã; Cõãmacũ sícũrã niiquí. ⁵ Āp̄ẽã cũũrẽ padeohẽra paũ cõãpõnapere padeocũa. Ŭmũãsep̄ niirãrẽ, atibũrecoũ niirãrẽ padeocũa. Cũũrẽ marĩ Cõãmacũrẽ padeorõbiro t̄gũeñacua. “Marĩ õp̄ãrã niĩya”, jĩicua. ⁶ Marĩpe aterẽ masĩã: Cõãmacũ marĩ Pacũ sícũrã niiquí. Cũũ niipetire atibũreco maquẽrẽ bauanẽyigũ. Marĩ cũũ põna cũũ dutirõ tiiãdara niiã. Jesucristo sícũrã marĩ Őp̄ũ niĩ. Cũũmenarã niipetire bauanẽnoriro niuwũ. Marĩcãrẽ cũũmena niirĩ tiirigũ niuwũ.

⁷ Niipetira Jesurẽ padeorã teerẽ masĩriya. Cũũ sĩquẽrã too sũguerop̄ weerira dícre padeomíwã. Mecũtigãrẽ weerirare ticoarigue diirẽ yaara, biiro wãcũcua: “Teerẽ yaara, weerirare padeorã tiia”, jĩicua. Padeobayíhera yaara, wapa c̄orã tiirõbiro t̄gũeñacua. Teemẽna cũũ wãcũrẽrẽ ñañocũa. ⁸ Marĩ yaarẽ, marĩ yaaherecã marĩrẽ Cõãmacũrẽ masĩrĩ ti-

† *Apepũ biiro t̄xonõã: Sícũ cũũ nũmo niigõdo b̄cũó wãari iñagũ, ...*

inemõria. Marĩ yaara, nemorõ ãñurã wãaricu. Yaahera, ñañarã wãaricu. ⁹ Teero niipacari, ãñurõ tiiyã múã. “Niipetirere yaamasĩã” múã jĩrẽmena ãp̄ĩ ãñurõ padeobayíhegũrẽ ñañarẽ tiirĩ tiirijãña. ¹⁰ Biiro niiã: Mũũ “cũũ weerirare wapamaniã” jĩmasĩpacũ, cũũ weerigũrẽ sũbusepeorop̄ yaagũ wãabocu. Āp̄ĩ padeobayíhegũrẽ mũũ teero tiirere iñaboqui. Mũũrẽ iñacũgũ, cũũcã weerirare ticoariguere yaagũ wãabocui. ¹¹ Mũũ masĩpacũ yaagũ, padeobayíhegũrẽrẽ “yũũ ñañarẽ tiigũ tiigã” jĩ wãcũrĩ tiigũ tiia. Cristo cũũcãrẽ diabosarigũ niuwũ. Mũũ yaarẽmena cũũ padeorẽrẽ ñañorĩ tiibuyérijãña. ¹² Atemẽna p̄t̄ãã sãa: Múã padeobayíhegũrẽ ñañarẽ tiibuyera, Cristorena ñañarẽ tiirã tiia. ¹³ Teero tiirã, marĩ yaarẽmena marĩya wedegũ padeobayíhegũrẽ ñañarẽ tiirĩ tiirã, diamacũrã wáicũra diirẽ yaanemorijãrõ booa, cũũrẽ ñañarẽ tiibuyeri jĩrã.

Apóstoles cũũ wederẽmena wapatã, yaamasĩcua

9 Yũũcã Jesús cũũyere wededutigũ beserigũ niiã. Āp̄ẽã cũũ beserira tiirõbiro tiimasĩã. Yũũcã marĩ Őp̄ũ Jesurẽ iñawũ. Múãrẽ marĩ Őp̄ũye quetire wedewũ. Múã teerẽ t̄uo, padeowũ. Teero tiirã, yũũ Jesús beserigũ niirere masĩã. ² Āp̄ẽã yũũrẽ “cũũ Jesús cũũyere wededutigũ beserigũ mee niirĩ” jĩrã niicua. Múãpeja teero jĩria. Yũũ múãrẽ Jesuyẽ maquẽrẽ wederi siro, padeowũ. Teero tiirã, múã ãp̄ẽã nemorõ yũũrẽ “Jesús cũũyere wededutigũ beserigũ niirĩ” jĩmasĩã.

³ Āp̄ẽã yũũrẽ wedepatira, “cũũ Jesús beserigũ mee niirĩ” jĩicua. Cũũrẽ biiro yũũra: ⁴ Yũũ Jesús beserigũ niijĩgũ, yũũ buerere t̄orãre “ecayã yũũrẽ” jĩmasĩã. ⁵ Yũũcã ãp̄ẽã Jesús beserira, Jesús baira, teero biiro Pedrobirora yũũ tiirĩ, ãñubojĩyu. Cũũ nũmosãnumiã Jesurẽ padeorãrẽ cũũmena néewaya. ⁶ ¿Deero wãcũĩ múã? ¿Ŭsã dícre Bernabé, yũũ Jesuyẽ quetire wederã yaacatidũgara, padedumasĩrigari? ⁷ ¿Surara cũũ yaarere cũũ basiro wapatĩgari? Wapatĩriqui. ¿Ŭsere oterĩ basocũ teedũcare yaarigari? Yaaqui. ¿Oveja coterĩ basocũ oveja õp̄ẽcõre bipegũ s̄inirĩgari? S̄iniquí. ⁸ Yũũ tee queorẽmena wederi, yũũrẽ “basocã wãcũrẽ dícre wede” jĩrijãña. Moisére dutirẽ cũũriguecã teerẽ jóanoã. ⁹ Tee dutirẽp̄rẽ biiro jóanoã: “Wecũ trigore wãñiãrĩ, ʘserop̄ tuusãri betore tuusãrijãña. Yaadũgagũ, yaaaro”, jĩ jóanoã. Cõãmacũ teerẽ jĩgũ, wecũã dícre jĩgũ mee tiiyigũ. ¹⁰ Cũũ teerẽ jĩgũ, ũsã cũũye quetire wederãrẽ queorẽmena wedegũ tiiyigũ. Ditare coamũtõsũgũgũ, ãp̄ĩ trigore wãñiãgũ “tiidita oterẽ dũcare ñeeãdacu” jĩrã, padecua. ¹¹ Ŭsã otenũcãrira tiirõbiro Jesuyẽ maquẽrẽ múãrẽ wenedũcãwũ. Otegũ tee oterẽ dũcare ñeerõbirora múãcã ũsã buerẽ wapa apeyenõ múã c̄orẽrẽ péero ũsãrẽ ticori, ãñuniã. ¹² Múã ãp̄ẽã múãrẽ buerãre teero ticojãcu. Ŭsãpereja nemocũ.

“Ŭsãrẽ ticoya” jĩmasĩpacara, “ticoya” jĩria. Teero jĩrõno tiirã, teero n̄cãjãwũ. Biiro wãcũwũ: “Marĩ sãĩrĩ, Cristoye quetire booribocua”, jĩ wãcũwũ. ¹³ ¿Aterẽ múã masĩriite? Cõãmacũwiip̄ paderĩ basocã Cõãmacũrẽ padeorã yaarẽ néeatĩ cũũriguere yaacua. Teerora tiiwip̄ũ wáicũrãrẽ s̄iãrõp̄ paderãcã tee diirẽ yaacua. ¹⁴ Cũũ

tiiróbiro Jesuyé quetire wederácārē “cúã tee wederemena wapatáyaaro” jĩirigũ niĩwĩ marĩ Òpũ. ¹⁵ Teero jĩipacari, yũ sícārĩ “ticoya yũre” jĩricu. Mecútigārē mǎārē apeyenó ticodutigũ mee teero jóaa. Bayiró jhabóarera diadɛgaracũ, mǎārē yũ wederé wapa yaaré sãĩricu.

¹⁶ Yũ Jesuyé quetire wedegú niijĩgũ, “ãpērã nemoró ãñugú niĩã” jĩimasĩria. Tee Cõamacũ yũre padedutire niĩã. Yũ teeré wedeheri, yũre ñañanibocu. ¹⁷ Yũ boorémēna wedegũ doca, wapatábojĩyu. Cõamacũ yũre wededutiripeja, cũ yũre cúũrigue dícre tiigũ tiia. ¹⁸ Teero tiiró, yũ ãñuró ñsenire yũ wede wapatárebiro niicu. Yũ wapaséro maniró netónere quetire basocãre wederēmenape ãñuró ñseniã. Jesús beserigũ niijĩgũ, “wederé wapa ticoya yũre” jĩimasĩpacũ, jĩiria.

¹⁹ Pã Cristore padeorĩ booságũ, biiro tɛgueñaã: Sícũrē padecotegũ niiripacũ, yũ basiro niipetirare padecotegũ tiiróbiro tɛgueñaã. ²⁰ Judíoa pɛtorũ niigũ, cúãrē Cristore padeorĩ booságũ, cúã tiiróbirora tiia. Yũ Moisére dutiré cúũriguemēna niiripacũ, tee dutirémēna niirã pɛtorũ wáagũ, cúã tiiróbiro tee dutirére tiia. Cúãrē Cristore padeorĩ booságũ, teero tiia. ²¹ Tee dutirémēna niihērã pɛtorũ wáagũ, cúãrē Cristore padeorĩ booságũ, tee dutirémēna niihēgũbiro niĩã. Teero niipacũ, “Cõamacũ dutirére tihégũ niĩã” jĩigũ mee tiia. Yũ Cristo boorére tiidɛgágũ niijĩgũ, Cõamacũ dutirēmenape niĩã. ²² Yũ padeobayíheramēna niigũ, cúãrē Cristore padeonemórĩ boogũ, cúãbirora tiia. Ateperé tiinemóã sũcã: Niipetirare “¿deerope yũ tirí, netóɛgámĩ cúã?” jĩigũ, cúã tiirucúrobirora tiia. ²³ Tee niipetirere tiia, niipetiro macãrã Jesuyé quetire tɛoáro jĩigũ. Teero tiigũ, yũcã cúãmenarã Cristo ticoadarere ñeegũdacu.

²⁴ Múã masĩã: Cũtũrũpũ wáara, niipetira cũtũcúa, “¿ñoãpé cũtũbayínemoi?” jĩirã. Niipetira cũtũpacára, sícũrã wapatáqui. Múãcã Cõamacũ ticoadarere wapatáɛgara, cũtũrí basoca tiiróbiro tutuaremenape Cõamacũ boorépere tiiró booa. ²⁵ Niipetira cúã cũtũdãri sũguero, bayiró cũtũbuécua. Too sũguerũpũ cúãye òpũũrĩrē ñañoríguere duujácu. Cúã pũũmēna tiirí betore wapatáɛgara, teero tiisũguécua. Tiibeto máata bóajóãcu. Marĩ ñeãdarepeja petirícu. ²⁶ Teero tiigũ, yũ cũtũrí basocú capea ññahégũ tiiróbiro noo booró tiiria. Cãmeríquēri basocũ ãñuró cãmeríquēmasĩhégũ cũ booró tiijãqui. Yũpeja cũũbiro tiidɛgáhegũ, yũ tiidãdarere ãñuró wãcũsũguea. ²⁷ Yáa òpũũrē quēnojeãdutigũ, ñañaré tiidɛgárere nũcãjãã. Yáa òpũũrē yũre dutiria; yũ basiro yáa òpũũrē dutia. Teero tiiratã, Jesuyé quetire ãpērãrē wedegú niipacũ, Cõamacũ ññacorũre ñañaró pũtũábocu.

Weerirare padeorĩjãña

10 Yáa wedera, múãrē ateré múã masĩrĩ boogá: Niipetira ñsã ñecũsũmũã òmēbũrũá doca niiyira. Niipetira Día Oco Sõarĩmaarē tĩãwayira. ² Niipetira “Moisēmēna niĩã” jĩirēre ãñorã, òmēbũrũáre nũnũ, tiimaarē tĩãwayira. Cúã òmēbũrũáre nũnũ, tiimaarē

tĩãwariguemēna wãmeõtinorirabiro pũtũáyira. ³ Niipetira manã wãmecũtirigue Cõamacũ ticoriguere yaayira. ⁴ Niipetira oco Cõamacũ ticoriguere sĩniyira. Tee oco ãtãgãpũ witiyiro. Tiigã ãtãgã Cõamacũ ticoriga niiyiro. Cristora tiigabiro niĩ. Cúã noo wáaro cúãmēna niiyigũ. ⁵ Cõamacũ cúãrē teero tiipacári, cúãpe cũũrē ñsenirĩ tiiriyira. Cũũrē netónũcãrĩ ññagũ, pãre yucũ maniróũpũ diari tiiyigũ.

⁶ Cúãrē teero wáarigue marĩrē queoré ticoré niĩã. Marĩrē cúã tiiróbiro ñañarēre ɛgaripéarijããrõ jĩrõ, teero wáayiro. ⁷ Teero tiirã, cúã síquērã tiiróbiro weerirare padeorĩjãña. Cõamacũye queti jóaripũpũ cúã tiiríguere jóanoã: “Cúã yaa, sĩni, too síro cúã booró bosebũreco tiinũcãyira”, jĩi jóanoã. ⁸ Marĩpeja síquērã cúã tiiróbiro noo booró ñeaperijããda. Cúãcã teero tiirigue wapa sicabũrecore veintitrés mil diayira.

⁹ Teero biiri síquērã cúã tiiróbiro marĩ Òpũrē cúari tiirijããda. Cúãcã teero tiirigue wapa pã ãñaã bacastãnoyira. ^{†10} Teero biiri sũcã cúã síquērã Cõamacũrē wedepatiróbiro wedepatirijãña. Cúãcã wedepatirigue wapa ángele síãdutĩnorigũ cúãrē sĩãyigũ. [‡]

¹¹ Atibũreco petiwáro tiia. Teero tiigũ, Cõamacũ marĩ atitó macãrãrē masĩdutigũ, cúãrē teero tiiyigũ. Cũũ cúãrē wáariguere jóadutirigũ niĩwĩ, marĩrē cúã tiiróbiro tiirijããrõ jĩigũ, cúãrē wáaróbirora marĩrē wáari jĩigũ. ¹² Teero tiigũ, sícũ “yũpeja ãñuró padeogú niĩã; ñañaré tiiria” jĩi wãcũgũno ãñuró tũomasĩña, ñañaré tirí jĩigũ. ¹³ Apetó múã ñañaré tiidɛgácu. Múã dícre teero wáaricu; niipetirapũre teero wáacu. Cõamacũpe múãrē tiipurucugũ niijĩgũ, múã nocõrõ nũcãrēre masĩjĩgũ, múãrē ñañaré tiidɛgánemore jeari tiiríqui. Ñañaré tiidɛgáre jeari, Cõamacũ múãrē tutuare ticogũdaqui, ñañaré tiirijããrõ jĩigũ.

¹⁴ Teero tiirã, yũ marĩã, múã cúã weerirare padeorĩjãña, ñañaró wáari jĩirã. ¹⁵ Múã ãñuró masĩrã niĩã. Teero tiirã, múã basiro yũ wedeserere “diamacũ niĩã” o “merẽã niĩã” jĩĩadacu. ¹⁶ Marĩ bocara, sĩnirĩ bapa sĩniãdari sũguero, Cõamacũrē ñsenire ticoa. Tiibapare sĩnirã, “Cristoye díi marĩrē òmayudiabosariguemēnarã marĩ cũũmēna niĩã” jĩĩɛgara tiia. Pãgãrē bato yaara, “Cristoya òpũũrē cũũ diari òpũũmenarã marĩ cũũmēna niĩã” jĩĩɛgara tiia. ¹⁷ Marĩ sicagã maquē pãrē yaaa. Teero tiirã, marĩ pã niipacara, sicaõpũũrē tiiróbiro niĩã.

¹⁸ Israelya põna macãrãrē wãcũña. Cúã Cõamacũrē padeorã, wáicũrare sĩãpéocua. Tee diiré yaara, “Cõamacũmēna niĩã” jĩirã tiicúa. ¹⁹ ¿Deero jĩĩɛgagũ tii yũ teemēna? “Wáicũra díi cúã weerirare ticoariguere marĩ yaara, weeriramēna niĩadacu”, ¿jĩĩɛgagũ tiigãri? “Weerira caticua”, ¿jĩĩɛgagũ tiigãri? jĩiria. ²⁰ Biiope jĩĩɛgagũ tiia: Cõamacũrē padeohéra cúã weerirare wáicũra diiré ticora, Cõamacũrē ticora mee tiíya; wãtĩãpere ticora tiíya. Múãrē wãtĩãmēna niirĩ boorã. ²¹ Marĩ Òpũrē padeorãmēna vinoré sĩnirã, pãrē yaara, marĩ Òpũrē padeorére wiyarã tiia. Teeré yaaarira wãtĩãyere sĩni, yaaro boorã. ²² Marĩ Òpũrē doeri tiidɛgãricu. Cũũ marĩmēna cúari, marĩ cũũmēna sícãrĩbĩricu; tutuagũ niiqui.

† Éxodo 32.6. †† Números 21.5-6. ‡ Números 16.41-49.

Marí booró tiirá, āpērāré maíríbocu

²³ Múā sīquērā biiro wedeseacu: “Marí tiidugārere timasīā”, jīicu. Teerora niā, niirōpeja. Apetó tiiró, marí tiidugāre marīrē tiápuricu. “Marí tiidugārere tiimasīā” jīirē diamacú niipacari, teepé āpērāré Cōāmacūrē āñurō padeorí tiiricu. ²⁴ Múāye dícuere wācūrijārō booa; āpērāyē niādarecārē wācūrō booa.

²⁵⁻²⁶ Cōāmacūye queti jóaripūrpe biiro jóanoā: “Niipe-tire atibúrecoppe niiré marí Ōpūye niā”, †jīi jóanoā. Teero tiirá, yaaré dúaroppe dúarere noo booró sāi, yaaya. “¿Weerirare súbusepeoarigue dii niī?” jīi sāiñárijāña, wapa cworá tūgueñarí jīirā.

²⁷ Apetó tiigú, sīcū Jesuré padeohégpe múārē cūpe ptoppe yaadutiboqui. Múā cūpe ptoppe wáadugara, niipe-tire cūpe ecarere yaaya. “¿Ate deero tiárigue dii niī?” jīi sāiñárijāña, wapa cworá tūgueñarí jīirā. ²⁸ Toopú niirí, āpērā múārē biiro jīibocua: “Ate weerirare cūā ticoarigue dii niā”, jīibocua. Múā cūā padeorere ñañorí jīirā, tee diiré yaarijāña, wapa cworá tūgueñarí jīirā.

²⁹ Múāye maquērē wederia. Múā yaara, ñañarō tūgueñaricu. Cūā tūgueñare maquērē wedegpe tiia. “Yaaya maniréno niā”, jīi tūgueñacua.

Múā yūpe sāiñábocu: “¿Deero tiirá āpērā tūgueñaremena úsāpe úsā yaadugarere yaarigari? ³⁰ Úsā yaarere Cōāmacūrē usenire ticori, āpērā úsā yaarere merēā jīi-masīricua”, jīibocua. ³¹ Yūpeja múārē biiro wedea: Marí yaarémēna, marí sīnirémēna, marí booró tiirémēna Cōāmacūrē usenirí tiáda, āpērācā Cōāmacūrē “āñunetōjōāi” jīirā jīirā. ³² Múā tiirémēna sīcūnorē ñañarē tiíñorijāña; niipetira Cōāmacū pōnaré, judíoare, judíoa niihērārē ñañarē tiíñorijāña. ³³ Yūcā teerora tiia. Niipetire yūpe tiirémēna niipetirare āñurō tiidugāa. Niipetira netōnérí boogú, cūāye niādarere boosāā; yūpeja yé dícuere āmaāria.

11 Múācā yūpe Cristore nūnūróbirora teeré iñacū, yūpe nūnūñá.

Numiá Jesuré padeorá neārōppe tiiré maquē

² Múā yūpe tiiriguere teero wācūpetirucujāāyiro. Yūpe múārē buerigecārē diamacú tiáyiro. Teero tiigú, múāmenā yūpe bayiró useniā. ³ Apeyeré ateré múārē masīrí boogá: Cristo niipetira úmūā sotoa niī. Úmūpe cūpe nūmo sotoa niī. Cōāmacū Cristo sotoa niī. ⁴ Úmūpe súbusegpe, cūpeya dupuppe sapeare pesarijārō booa. †Cūpe Cōāmacū wededutirere wedegpe, teerora pesarijārō booa. Pesagúpeja bobooro tiigú tiiquí. Cūpe teero tiigú, marí Ōpū Jesucristore quioníremēna padeoríqui. ⁵ Numiōpeja súbusego, cooya dupuppe suti caserore pesaro booa. Coo Cōāmacū wededutirere wedego, teerora tiiró booa. Pesahegopeja bobooro tiigó tiicó; marí Ōpū Jesucristore quioníremēna padeoríco. Póare súa pedenorigo tiiróbiro niico. ⁶ Sīcō numiō pesarí casero pesahego, sica diamacūrā coo póare súacōājāārō. “Yūpe súpētiatā, o pedeatā, bobooro

† Salmo 24.1. †† “Jesuré padeorámēna neāgū, sapeare pesariqui”, jīidugaro tiia. Cūpe sīcūrā niigū, sapeamēna súbuseri, āñunā.

tūgueñabocu” jīigō, suti caserore pesaaro. ⁷ Úmūpe Cōāmacū niirere, cūpe dutimasírere ēñoi. Teero tiigú, pesarijārō booa. Numiōpe coo manū āñurō dutimasírere ēñoio. Teero tiigó, suti caserore pesaro booa. ⁸ Múā masīā: Sicatorpe Cōāmacū basocūre tiigú, úmūpe numiōya cōāmenā tiiriyigpe; numiōpere úmūya cōāmenā tiiyigpe. ⁹ Cōāmacū Adánrē tiigú, Evare tiápuaro jīigū mee tiiyigpe. Evare tiigúpeja, Adánrē tiápuaro jīigū tiiyigpe. ¹⁰ Teero tiirá, múā neārōppere niirā, numiā suti caserore pesaro booa. Teero tiigóno coo manū dutirémēna niirere ēñocó. Ángeleacā coo teero tiirere iñacua. ¹¹ Teero niipacari, marí Jesuré padeorá cāmerí tiápua. Úmūā cūā nūmosānumiā tiápure manirō niimasīricua. Numiācā cūā manūúmūā tiápure manirō niimasīricua. ¹² Ate diamacūrā niā: Cōāmacū numiōrē úmūya cōāmenā tiiyigpe; teero biiri úmūā numiāppere bauácua. Niipetira Cōāmacū tiirira dícu niīya.

¹³ Numiā Cōāmacūrē sāirā, dupuppe suti caserore pesaheri, ¿āñu? Múā basiro beseya. ¹⁴ Niipetira ateré masīnoā: Úmūpe póañarō yoari, bobo niā. ¹⁵ Numiōpe póa yoariñarō cūogó boboríco; tee póamēna usenico. Coo póamēna suti caserore pesagobiro tiicó. ¹⁶ Yūpe wedeserere “diamacú niiria” jīigūnorē biiro jīigūda: “Úsā teero dícu tiirucúa. Teero biiri Jesuré padeoré pōnarí macārācā teerora tiirucúca”, jīigūda.

Neāyara diamacú tiirigúe

¹⁷ Mecūtīgā múārē apeyeré jóaa. Ateré jóagpe, múāmenā useniria. Múā neārā tiiré múārē Jesuré padeonemórí tiiróno tiirá, padeorere ñañorá tiia. ¹⁸ Múārē ateré jīisuguegūda: Múā neārā, sīcārómēna yaariayiro. Teeré tūoáwū. Yūpe tūgueñarí, yūpe diamacú maquērē wedecoaya. ¹⁹ Ate diamacūrā niā: Múā batarícārē, āñuniā. Teemēna “¿noāpé diamacú Jesuré padeorá niīto?” jīirere ēñoādacu. ²⁰ Múā neāyara, marí Ōpū cūpe buerámēna yaaturirobiro diamacú tiirayiro. ²¹ Múā yaaré néewarere noo booró yaanūcājāāyiro. Ápērā jūamēna pūwā, āpērā sīni, cūmu, tiáyiro. ²² Múā pairó yaa, sīnidugára, múāye wiserippe teero tiiyá. ¿Múā āpērāré Jesuré padeorāre doo niī? Ápērā bóaneōrārē bobooro wāari tiirá tiáyiro. Múā teero tiiré quetire tūogú, ¿deero jīigūdari yūpe múārē? “Múāmenā useniā” ¿jīigarite? Jīiridojāgūdacu.

Jesús cūpe buerámēna yaaturigúe

²³ Yūpe múārē bueriguere marí Ōpū yūpe buewi. Bi-ro niā: Jesuré iñatutirapere ticoadari ñamirē cūpe pāre née, ²⁴ Cōāmacūrē usenire ticoyigpe. Yaponó, pūatásā, jīiyigpe: “Ate pā yūpe múārē diabosaadari ōpūbiro niā. Ateré tiyá, yūpe múārē diabosarere wācūrā”, jīiyigpe. ²⁵ Yaaari siro, teerora tiiyigpe sīnirí bapamēna. Cūpe buerāre tīāgū, jīiyigpe: “Atibapá maquē yé díbiro niā. Yé díimēna Cōāmacū mama netōnére quetire cúūgūdaqui. Múā tiibapare sīnirécōrō yūpe wācūñā”, jīiyigpe. ²⁶ Teero tiirá, múā pāre yaara, tiibapare sīnirā, marí

Ōpũ marĩrẽ diabolosariguere ãnorá tiia, tée cũũ pũtũaatiripũ.

Bocaadari sũguero, wãcũdutire

²⁷ Bocaadara quioníremena tiáro. Quioníremena tĩhãgũ yaa, sĩni, Jesuré ñañarẽ tiiquí; Jesuyá òpũũ, cũũye díire búri niirẽ tũgueñaqui. ²⁸ Marĩ niipetira bocaadari sũguero, marĩ tiiriguere “ñañarẽ tiitũ” jĩ, wãcũsũguero booa. ²⁹ Sícũ marĩ Ōpũ marĩrẽ diabolosariguere wãcũripacũ, pãrẽ yaa, sĩnigũ, ñañarõ tinógũdaqui. ³⁰ Teero tiirá, múã paũ diarecũtira, tutuhera niicu. Siquẽrã diajõãtoyira. ³¹ Marĩ bocaadari sũguero, wãcũpatisũguateã, Cõãmacũ marĩrẽ teero ñañarõ tiirĩqui. ³² Marĩrẽ teero ñañarõ tiigũ, marĩrẽ marĩ ñañarẽ tiirẽre duudutĩgũ tiiquí. Marĩrẽ ãpẽrã cũũrẽ padeohéramena pecamepũ wáari boorĩqui.

³³ Teero tiirá, yaa wedera, neãyara, biiro tiiyá: Sĩcãrõména yaaadara, niipetirare yueya. ³⁴ Juabóagũno cũũya wiipũ yaaaro. Teero tiigũ, Cõãmacũ múã ãñurõ neãrĩ tĩnagũ, ñañarõ tiirĩqui. Apeyeré múã pũtopũ wáagũ, quẽnogũda.

Espíritu Santo basocãcõrõrẽ tiimasĩrere tioré

12 Yaa wedera, Espiritu Santo múãrẽ tiimasĩrere ticoqui, Jesuré padeorĩ põna macãrãrẽ tiiapuaro jĩgũ. Múãrẽ teeré masĩrĩ boogá.

² Múã ateré masĩã: Múã Jesuré padeoadari sũguero, múã menamacãrã weerirare padeorá wáari tĩña, múãcã wáarira niuwũ. Weerira cúã padeorá catirá mee niĩya; wedeseriya. ³ Teero tiigũ, yũũ múãrẽ ateré masĩrĩ boogá: Sícũno Espiritu Santo ticorémene wedesegũ ateré jĩmasĩriqui: “Jesús ñañarõ wáatẽrĩjããrõ”. Æpĩpéja “Jesús marĩ Ōpũ niĩ” jĩgũ Espiritu Santo ticorémene dícu teeré wedesemasĩqui.

⁴ Espiritu Santo tiimasĩre ticogũ, merẽã dícu marĩrẽ batoqui. Espiritu Santo tee niipetirere ticogũ sícũrã niiqui. ⁵ Marĩ merẽã dícu paderé cõoa, Jesuré padeorĩ põna macãrãrẽ tiiapuaro jĩrã. Marĩ Ōpũ tee niipetirere cúũrigũ sícũrã niĩ. ⁶ Marĩ merẽã dícu padea. Cõãmacũ marĩrẽ paderi tiigũ sícũrã niiqui. Niipetire tee marĩ paderẽre ãñurõ wáari tiiquí. ⁷ Espiritu Santo cũũ tiimasĩre ticorémene marĩ niipetirare cũũ marĩmena niirẽre ãñoquí. Tee tiimasĩrere ticoqui, cãmerĩ tiiapuaro jĩgũ. ⁸ Cõãmacũ Espiritu Santomena siquẽrãrẽ ãñurõ masĩrémene wedesemasĩrere ticoqui. Æpẽrãrẽ cũũmenarã ãñurõ tũomasĩrémene wedemasĩrere ticoqui. ⁹ Æpẽrãrẽ cũũmenarã padeorẽre ticoqui. Æpẽrãrẽ cũũmenarã diarecũtirare netõnémasĩrere ticoqui. ¹⁰ Æpẽrãrẽ Cõãmacũ sícũrã tiimasĩrere tiieñomasĩrere ticoqui. Æpẽrãrẽ Cõãmacũ wededutirere wedemasĩrere ticoqui. Æpẽrãrẽ besemasĩrere ticoqui. Tee masĩrémene “ãni wãtĩ tutuaremena biiro tii” o “Espiritu Santo tutuaremena biiro tii” jĩ besemasĩqui. Æpẽrãrẽ ãpẽrãyere máata wedesemasĩrere ticoqui, cúã tee wedesere tũohéra niipacari. Æpẽrãrẽ tee wedesere “biiro jĩdũgaro tiia” jĩ wedemasĩrere ticoqui. ¹¹ Espiritu

Santo basiro tee niipetirere tiiquí. Cũũrã basocãcõrõrẽ cũũ ticodũgarere ticoqui.

Marĩ sicaõpũũbiro niã

¹² Marĩya òpũũ maquẽ pee niã. Pee niipacaro, sicaõpũũrã niã. Cristocã teerora niĩ. Marĩ cũũrẽ padeorá paũ niipacara, sicaõpũũbiro niã. ¹³ Marĩ niipetira Espiritu Santo sícũmena wãmeõtinowũ. Teero tiigũ, marĩ judíoa, griegoa, dutiapenori basoca, dutiapenoña manirã sicaõpũũbiro niirĩ tii. Marĩ niipetira sícũrẽna cõoa Espiritu Santore.

¹⁴ Sicaõpũũ sicawãme dícu niiria; sicaõpũũ pee òpũũ maquẽrẽ cõoa. ¹⁵ Marĩya dũpo wedeseri dũpo niirõ, biiro jĩbocu: “Wãmo niiria; marĩya òpũũ maquẽ niiria”. Teero jĩpacaro, toopúra niijã. ¹⁶ Marĩya cãmopéro wedesebocu: “Capea niiria; marĩya òpũũ maquẽ niiria”. Teero jĩpacaro, toopúra niijã. ¹⁷ Marĩya òpũũ capea dícu niirĩ, ¿deero tii marĩ tũobóataũ? Marĩya òpũũ cãmopéro dícu niirĩ, ¿deero tii marĩ wĩniñáboataũ?

¹⁸ Cõãmacũ marĩrẽ tiigũ, niipetire marĩya òpũũ maquẽrẽ cũũ cúũdũgaropũ cúũrigũ niiwĩ.

¹⁹ Sicaõpũũrũre niiréno sicawãme dícu niĩãtã, basocũya òpũũ niiribojiyu. ²⁰ Biirope niã: Sicaõpũũ pee wãme cõopacãri, sicaõpũũrã niã.

²¹ Capea wãmorẽ “mũũrẽ boorĩga” jĩmasĩricu. Dupucã dũporire “boorĩga” jĩmasĩricu. ²² Teero jĩrõno tiirá, marĩya òpũũ maquẽ apeyeré “tutuhere niã” jĩpacari, tee manirĩ, ãñurõ catimasĩricu. ²³ Marĩya òpũũ maquẽrẽ apeyeré búri niirẽ tũgueñaã. Teero tiirá, teeré ãñurõ bauáro jĩrã, ãñurõ quẽnoã. Apeyeré booboro tũgueñarã, teeré yayiõra, sutiré sãñaã. ²⁴ Apeyé ãñurẽ baurépereja quẽnoría. Cõãmacũ marĩya òpũũ maquẽrẽ teero cúũrigũ niiwĩ, búri niirẽre wapapacãro-biro tĩñãrõ jĩgũ. ²⁵ Cũũ niipetire marĩya òpũũ maquẽ sícãrõména paderi booquí; teero biiri sícãrõména cãmerĩ tiiapuri booquí. ²⁶ Marĩya òpũũrũre sicatabe pũnirĩ, niipetiorũ sesajõãã. Æñurõ wáaricãrẽ, niipetiorũ ãñurõ tũgueñaremene useniã.

²⁷ Teero jĩgũ, biiro jĩgũ tiia: Múã Cristore padeojĩrã, cũũya òpũũbiro niã. Basocãcõrõ cũũya òpũũ maquẽbiro niĩya.

²⁸ Cõãmacũ Jesuré padeorĩ põna macãrã watoapũre Jesús cũũyere wededutigũ beserirare niipetira sotoapũ cúũrigũ niiwĩ.

Cũã docare cũũ wededutirere wederãre cúũrigũ niiwĩ. Cũã docare cũũye quetire buerãre cúũrigũ niiwĩ.

Cũã docare cũũ dícu tiimasĩrere tiieñorãrẽ cúũrigũ niiwĩ.

Cũã docare diarecũtirare netõnãrẽ, tiiapurare, dutirãre,

ãpẽrãyere wedeserare cúũrigũ niiwĩ. ²⁹ Niipetira Jesús cũũyere wededutigũ beserira niiriya. Niipetira Cõãmacũ wededutirere wederã niiriya. Niipetira Cõãmacũye quetire buerã niiriya. Niipetira Cõãmacũ dícu tiimasĩrere tiieñomasĩriya. ³⁰ Niipetira diarecũtirare netõnémasĩriya. Niipetira ãpẽrãyere wedesemasĩriya. Niipetira cúã wedesere “biiro jĩdũgaro tiia” jĩ wede-

masĩriya. ³¹ Teero tiirá, Espíritu Santo nemoró ãñurõ ti-
imasĩre ticorére booyá. Mecũtígãrẽ yũũ múãrẽ nemoró
ãñuróre wedegũda.

Cãmerí maĩré

13 Marí ãpẽrãyére wedesemasĩpacara, ánge-
leayere wedesemasĩpacara, cãmerí maĩhẽrĩ,
marí wedesere wapamanícu. Yucũtuti páara o cõme-
quiriré páacarerabiro marí wedesere bũsũcu. ² Cõã-
macũ marĩrẽ wededutirere wedemasĩpacara, cãmerí
maĩhẽrã, búri niirã pũtũáa. Marí niipetire basocá
masĩña manirére masĩpacara, niipetire Cõãmacũyere
tũomasĩrã niipacara, cãmerí maĩhẽrã, búri niirã
pũtũáa. Marí bayiró padeorémãna ãtãgũrẽ aperopũ
wáadutimasĩpacara, cãmerí maĩhẽrã, búri niirã
pũtũáa. ³ Marí cõoré niipetirere bóaneõrãrẽ ticobocu.
Marí cũãrẽ maĩrĩpacara ticora, Cõãmacũ marĩrẽ “ãñurõ
tiiwũ” jĩriiqui. Marí Cõãmacũyere tiirí, cũãrẽ padeohẽra
marĩrẽ sóedutibocua. Cũũyere tiipacára, cãmerí
maĩhẽrĩ, Cõãmacũ marĩrẽ “ãñurõ tiiwũ” jĩriiqui.

⁴ Marí cãmerí maĩrã, biiro tiia: Æpẽrã marĩrẽ merẽã ti-
irí, cũã tiirére nũcãjãã. Niipetirare ãñurõ tiia. Æpẽrãrẽ
ĩñatutiria. “Biuro biigũno niia yũũja”, jĩĩ wãcũria. “Ûsã
ãpẽrã nemoró niinetõnũcãrã niia”, jĩĩ wãcũria.

⁵ Æpẽrãrẽ padeorémãna wedesea. Maríyẽ niiaðare
dícuere wãcũria. Máata cúaria. Æpẽrãrẽ yoari cúaññaria.

⁶ Æpẽrã ñañarẽ tiirí ññarã, ½seniria. Cũã diamacũ
maquẽpere tiirí, ½seniapua. ⁷ Marí maĩrãrẽ cũã ñañarẽ
tiirí, maĩdúria. “Too síro cúãcã ãñurépere tiimasĩ-
dacua”, jĩĩ wãcũã. Wãcũtutuarucujãã. Cũã ãñuróre tiirí
yuea.

⁸ Marí cãmerí maĩré petirícu. Cõãmacũ wededutirere
wederé petiádacu. Æpẽrãyére máata wedesemasĩre
petiádacu. Cõãmacũyere tũomasĩremãna wedemasĩre
petiádacu. ⁹ Marí niipetirere Cõãmacũyere tũomasĩpe-
tiria. Cõãmacũ wededutirere wedepacara, wedepetiria.
¹⁰ Jesús pũtũaatiri, masĩpetijããdacu; “teeré tũomasĩri-
ga” jĩĩnemoricu sãa.

¹¹ Yũũ wĩmagũ niigũ, wĩmagũbiro wãcũ, wedesewũ.
Bũsũ wáagũ, wĩmagũ niigũ tiiríguere duujãwũ.

¹² Teerora sũcã atitóre marí ãñurõ tũomasĩria. Æñoró
bũsũropũ marí ññarẽbiro niia; ãñurõ bauría. Too síropũ
ãñurõ bauró ññããdacu. Mecũtígãrẽ marí pãerogã
masĩã. Too síropũ cũũ marĩrẽ masĩrõbirora masĩpeti-
jããdacu.

¹³ Teero tiiró, ate itiãwãme niirucujããdacu: Cõã-
macũrẽ padeoré, “cũũ marĩrẽ ãñurõ tiigũdaqui” jĩĩ
½seniyuere, cãmerí maĩré niirucujããdacu. Itiãwãme
watoare cãmerí maĩrépe ½pũtĩ maquẽ niia.

Æpẽrãyére máata wedesemasĩrã biiro tiiró booa

14 Æpẽrãrẽ maĩrucujãña. Cõãmacũ Espíritu San-
tomãna tiimasĩre ticorẽcãrẽ bayiró booyá. Cõã-
macũ wededutirere wedemasĩrere boonetõnũcãña.
² Æpẽrãyére máata wedesemasĩgũno Cõãmacũ dícuere
wedesequi. Basocãre wedeseriqui. Cũũ wedeserere
tũorícu. Espíritu Santo tutuaromãna masĩña manirére

wedesequi. ³ Cõãmacũ wededutirere wedegũpe
basocãre wedesequi. Cũũ wederi tũorãre Cõãmacũrẽ
padeonemórĩ tiiquí. Cũũrã wãcũtutuari, ãñurõ
tũgueñarĩ tiiquí. ⁴ Æpẽrãyére máata wedesemasĩgũno
cũũ basiro Cõãmacũrẽ padeonemógũ tiiquí. Cõãmacũ
wededutirere wedegũpe Jesuré padeorí põna
macãrãrẽ padeonemórĩ tiiquí.

⁵ Múã niipetira ãpẽrãyére máata wedesemasĩrĩ
boomíga. Tee nemoró múã Cõãmacũ wededutirere
wederi bayiró boosãmiã. Cõãmacũ wededutirere wed-
erẽpe ãpẽrãyére máata wedesere nemoró wapacũtia.
Sĩcũ ãpẽrãyére máata wedeseari siro, cũũ
wedeseariguere ãpĩ wederi, ãñunicu. Teero wedegũ,
niipetira Jesuré padeorí põna macãrãrẽ padeonemórĩ
tiiquí. ⁶ Teero tiigũ, yãa wedera, yũũ múã pũtopũ
wáagũ, ãpẽrãyére máata wedeseri, tee wedesere
múãrẽ tiiapuricu. Cõãmacũ yũũre wederẽ mũãrẽ
bueripereja, tiiapucu. Cõãmacũyere yũũ ãñurõ tũo-
masĩrere mũãrẽ wederi, tiiapucu. Cõãmacũ yũũre wed-
edutirere wederi, tiiapucu. Yũũ apeyeré buenemórĩ, ti-
iapucu.

⁷ Queorémãna múãrẽ wedegũda: Tõõrõriwũ noo
booró putiãmajãrĩ, “¿ñeenó basaré niigari?” jĩĩmasĩña
maniã. Bũapũtẽrõcã noo booró bũapũtẽãmajãrĩ,
“¿ñeenó basaré niigari?” jĩĩmasĩña maniã. ⁸ Surara
cãmerĩsĩãrã wãara, cornetare ãñurõ putihẽri, cũãyere
quẽnorícu. ⁹ Múãcã teerora niicu. Múã tũomasĩhẽre
wedeseri, “biuro jĩĩdũgara tiiya” jĩĩmasĩña maniã. Teero
wedeseãmajãre niicu. ¹⁰ Atibũrecopũre pee merẽã dícu
wedese niicu. Niipetire tee wedeserecõrõ tũo-
masĩñoã. ¹¹ Yũũ ãpẽrã wedeserere tũohégũ, aperó
macũbiro niia. Yũũ wedeseri tũohégũ, cũũcã aperó
macũbiro niiqui. ¹² Múãcã ãpẽrãyére tũorícu. Teero ti-
irã, múã Espíritu Santo tutuaromãna tiimasĩre ticorére
boorã, Jesuré padeorí põna macãrãrẽ ãñurõ
padeonemórĩ tiimasĩrepere boonetõnũcãña.

¹³ Teero tiigũ, ãpẽrãyére máata wedesemasĩgũno
Cõãmacũrẽ biiro sãĩrõ booa: “Yũũ wedesere ‘biuro jĩĩdũ-
garo tiia’ jĩĩ wedemasĩrere ticoya” jĩĩ sãĩãrõ. ¹⁴ Yũũ
ãpẽrãyére máata wedeseremãna súubusegũ, yeeripũ-
namãna súubusea. Yũũ wãcũrémenape “biuro jĩĩgũ tiia”
jĩĩmasĩricu. ¹⁵ Too docare ¿deero tiigũdari yũũ? Biirope
tiigũda: Yũũ súubusegũ, yeeripũnamãna súubusegũ-
da; teerora yũũ wãcũrémenacãrẽ súubusegũda. Yũũ
Cõãmacũrẽ basapeogũ, yeeripũnamãna basagũda;
teerora yũũ wãcũrémenacãrẽ basagũda. ¹⁶ Mũũ
yeeripũnamãna dícu Cõãmacũrẽ “ãñunetõjõãgũ niĩ”
jĩĩrĩ, ãpĩ mũũ wedeserere tũoríqui. Tũoríjĩgũ, “teerora
niia” jĩĩapumasĩriqui. ¹⁷ Mũũ teero ½senire ticori, ãñu-
niã, ãñurõpeja. Cũũpere Cõãmacũrẽ padeonemórĩ ti-
irícu. ¹⁸ Æpẽrãyére máata wedeserere yũũrã múã niipe-
tira nemoró wedesea. Teero tiigũ, Cõãmacũrẽ ½senire
ticoa. ¹⁹ Teero jĩĩpacũ, Jesuré padeorã neãrõpũ yoari
ãpẽrãyére máata wedesegũ, búri peti wedeseacu. Too
niirã tũorícu. Basocãre buedũgagũ, cũã tũorémãna
wederipereja, pãerogã wedepacari, nemoró ãñuniã.

²⁰ Yãa wedera, wĩmarãbiro wãcũrijãña. Múã wĩmarã
ñañarẽ wãcũhẽrãbiro wãcũpacara, apeyerépe bũ-

toábiro wácũña. ²¹ Cõamacũye queti jóaripũpũ ateré jóanoã: “Marí Òpũ Cõamacũ biiro jĩĩ: ‘Yũũ atiditá macārãrẽ ãpẽrãyémena wedesegũda. Teeménacãrẽ nemorórã padeoriadacua’, jĩĩyigũ”, jĩĩ jóanoã. ²² Teero tiigú, Cõamacũ ãpẽrãrẽ ãpẽrãyére máata wedeseri ti-iquí, Jesuré padeohéra “Cõamacũ cúãmena niiquí” jĩĩãrõ jĩĩgũ. Jesuré padeorãpe teeré masĩtoacua. Cõamacũ ãpẽrãrẽ cúũ wededutirere wederi tiiquí, Jesuré padeorã “Cõamacũ marĩrẽ wedesequi” jĩĩãrõ jĩĩgũ. Jesuré padeohérape teeré tuomasĩricua. ²³ Múã niipetira neãrõpũ neãrã, niipetira ãpẽrãyére máata wedeseri, Jesuyé maquẽrẽ masĩhẽrã o Jesuré padeohéra sããje-abocua. Múã wedeserere tũorã, “mecũrã tíiyya” jĩĩbocua. ²⁴ Múã niipetira Cõamacũ wededutirere wederipereja, Jesuré padeohégũ o Jesuyé maquẽrẽ masĩhégũ sããjeaboqui. Múã wederere tũogú, “yũũ ñañagũ niiga” jĩĩ tũgueñaboqui. Múã niipetira wederi tũogú, cúũ tiiriguere wácũboqui. ²⁵ Cũũ popeapũ ñañaré wácũrere wácũboqui. Teero tiigú, Cõamacũrẽ padeogú cúũ díamacũpũ ñicãcoberimena jeacũmugũ-daqui. “Cõamacũ díamacũrã múãmena niiquí”, jĩĩgũ-daqui.

Múã neãrõpũ ãñurõ tiyyá

²⁶ Yáa wedera, múãrẽ ateré wedea: Múã neãrã, múã sĩquẽrã Cõamacũrẽ basapeocu; ãpẽrã Cõamacũyere buecua; ãpẽrã Cõamacũ cúãrẽ wederere múãrẽ buecua; ãpẽrã ãpẽrãyére máata wedesecua; cúã wedeseariguere ãpẽrãpẽ wedecua. Teeména niipetira Jesuré padeorí põna macārãrẽ cãmerí Cõamacũrẽ padeonemórí tiiaro. ²⁷ ãpẽrãyére máata wedeseri, pũarã o itĩãrã wedesearo. Sícũ wedesesũgue, too síro ãpĩ wedesearo. Cúã wedeseariguere ãpĩ wedearo. ²⁸ “Biuro jĩĩdũgaro tiia” jĩĩ wedegú manirí, wedeserijããrõ. Cúã basiro wácũrẽpũ Cõamacũrẽ wedesearo. ²⁹ Cõamacũ wededutirere wederãcã pũarã o itĩãrã wedearo. ãpẽrã cúã wederere besearo, “¿díamacũrã niĩ?” jĩĩrã. ³⁰ Sícũ wedeseri, Cõamacũ ãpĩrẽ toopú duigũre wededutiri, wedesesũgwearigũ ditamaníãrõ. ³¹ Teero tiirã, niipetira Cõamacũ wededutirere wederã wedesemasĩcua. Sícũ wedesesũgue, too síro ãpĩ, ãpĩ wedesewacua. Teero tiirí, niipetira too niirã masĩã-dacua; niipetira wácũbayiadacua. ³² Múã Cõamacũ wededutirere wederã “aterã basocãre mecũtígã wederi, ãñutu niĩã” jĩĩ wácũsũgue, wedeya. ãpẽrã wederitãbe, wederijãña. ³³ Cõamacũ díamacũ tiirí booqui; noo booró tiirere booríqui.

Niipetira Jesuré padeoré põnarí macãrã neãrã, cúã tiirere tiinũnũseya: ³⁴ Múã neãrõpũre numiã wedeserijããrõ. Cúãrẽ wedesedutirijãña. Cúã manũsũmũãrẽ ãñurõ yũũaro Cõamacũye queti jóaripũ dutiurobirora. ³⁵ Cúã tũorãriguere masĩdũgara, wiipú cúã manũsũmũãrẽ sãĩñããrõ. Múã neãrõpũ numiã wedeseri, ñañaniã.

³⁶ Múã niipetira ateré masĩcu: Cõamacũye queti múãmena nũcãrĩriro niiwũ. Múã dícu teeré padeorã niiria. ³⁷ Sícũ múã menamacũ “yũũ Cõamacũ wededutirere

wedegú niĩã; Espiritu Santo wácũrẽ tiorémãna wedea” jĩĩboqui. Teeré jĩĩgũno yũũ jóariguere tũorã siro, biuro jĩĩgũdaqui: “Marí Òpũ dutiré tioré niĩã”, jĩĩ masĩgũdaqui. ³⁸ Yũũ jóariguere “teerora niĩã” jĩĩ padeohégũnoré padeorijãña múãcã.

³⁹ Yáa wedera, Cõamacũ wededutirere wedemasĩrere booyá. Múã menamacãrã ãpẽrãyére máata wedeseri, “wedeseera mee tiyyá” jĩĩrijãña. ⁴⁰ Niipetire múã tiirere quioníremãna tiyyá. Teeré ãñurõ tiyyá; noo booró tiirijãña.

Cristo masãrigue

15 Yáa wedera, yũũ múãrẽ too sũgueropũ bueriguere Jesús basocãre netõnére quetire mecũtígãrẽ wácũrĩ boogã. Múã teeré tũorã, padeowú. Atitócãrẽ padeóa. ² Cõamacũ tee quetimenarã múãrẽ padeorí tiigú tiii. Múãrẽ yũũ wederigue quetire padeó, wácũnũnũseri, netõnégũdaqui. Díamacũ padeohéri, netõnériqui.

³ Yũũre bueriguere múãrẽ wedewũ. Tee buerigue tũpĩ maquẽ niĩã. Biuro niĩã: Cõamacũye queti jóaripũ jĩĩrõbirora Cristo marí ñañaré tiiré wapa marĩrẽ diabosarigũ niiwĩ. ⁴ Cũũ diaari siro, tũtãtũtipũ cúũrira niwã. Itiãbũreco siro Cõamacũye queti jóaripũ jĩĩrõbirora masãrigũ niiwĩ. ⁵ Teero wãari siro, Pedore bauãsũgueyigũ. Too síro ãpẽrã cúũ beserirare bauãyigũ. ⁶ Too síro sícãrõména paũ quinientos nemoró cúũrẽ padeorãre bauãyigũ. Paũ cúũrẽ tĩñarira caticua ména; ãpẽrã diajõãtoayira. ⁷ Too síro Santiagore bauãyigũ. Too síro niipetira cúũyere wededutigũ beserirare bauãyigũ.

⁸ Niipetirare bauári siropũ, yũũre bauáwi. Cúã siro macũ bũcũãpetiririgũbiro yũũ niipacari, yũũcãrẽ bauáwi. ⁹ Yũũ niipetira Jesús cúũyere wededutigũ beserira dũaró wapacũtía. Too sũgueropũ yũũ Jesuré padeoré põnarí macãrãrẽ ñañarõ tiirucúmiwũ. Yũũ ñañagũ niipacari, Jesús yũũre bauáwi. Yũũre bauáriatã, yũũ cúũ beserigũ niiribocu. ¹⁰ Cõamacũ yũũre ãñuré tiorémãna atitóre merẽã niĩã. Teero tiigú, Cõamacũ yũũre “buri peti cúũrẽ ãñuré ticowũ” jĩĩriqui. Yũũ cúã niipetira nemoró padea. Yũũ basiro teero tiirã; Cõamacũ yũũre ãñuré ticogú yũũmena niigũ, yũũre ti-iápuqui. ¹¹ Yũũ múãrẽ wederé, ãpẽrã Jesús beserira múãrẽ wederé sícãrĩbíro niĩã; sicaquetira wedenoã. Teeréna múã padeowú.

Diarira masãrẽ

¹² Cristo dia masãrigue quetire buenoã. Teeré buepacari, ¿deero tiirã múã sĩquẽrã “diarira masãriya” jĩĩgari? ¹³ Diarira masãriatã, Cristocã masãribojĩyí. ¹⁴ Cũũ masãriatã, tũsã bueré wapamaníbojĩyí. Múã padeorécã wapamaníbojĩyí. ¹⁵ “Cõamacũ Cristore masõyigũ” jĩĩrẽ quetire wedewũ. Tee queti díamacũ niiriatã, tũsã Cõamacũyere jĩĩditora niibocu. Díamacũrã diarira masãriatã, Cõamacũ Cristore masõribojĩyí. ¹⁶ Diarira masãriatã, Cristocã masãribojĩyí. ¹⁷ Cũũ masãriatã, múã padeoré wapamaníbojĩyí. Múã too sũguero

ñañaré tiiriguere teerora acabónoña maniré nijābocu. ¹⁸ Teero niitā, Cristore padeorá diarira pecamep wáaboijya. ¹⁹ Marí atibúrecopec dícre Cristore padeorí, cūmēna catiré petihére maniatā, marí āpērā nemoró bóaneorā peti niibocu. Búri peti padeobocu.

²⁰ Ate diamacū niā: Cristo diarigupē niipacū, masārigū niwī. Cū āpērā niipetira diarira watoapere masāuguerigū niwī. ²¹ Biuro niā: Sīcū basocūmēna basocā diarē nūcāyiro. Teerora sūcā sīcū basocūmēna basocā masārēcā nūcāyiro. ²² Marí niipetira Adán pōna niirē wapa diaadacu. Teerora sūcā niipetira Cristome na niirācā catirucujāadacu. ²³ Cōāmacū marīrē masādutiri, masāadacu. Cristo masāuguetoarigū niwī. Too síro cū pūtaatiri, marí cūmēna niirā masāadacu.

²⁴ Teero wāari, atibúreco petijōāadacu. Teeburecori jeari, Cristo atibúreco niirārē, ūmāsepe niirārē, cū āpārārē cōāpetijāgūdaqui. Cū teero tiirā siro, cū Pacere cū niipetira Ōpū niirēre wiyagūdaqui. ²⁵ Cristo tee Ōpū niirēre cūogūdaqui, tee Cōāmacū cūmēre īnatutirare cū dutiriguere āñurō yūari tiirīp. ²⁶ Cū niipetira cūmēre īnatutirare cōāpetiari sirop, diarēcārē petirī tiigūdaqui. ²⁷ Cōāmacūye queti jōaripū jīrōbirora niipetirere, niipetirare Cristo docapē pūmāri tiyigū. Teero jīrō, “Cōāmacū Cristo docapē niī” jīrō mee tiia. Cōāmacūrā niipetirere, niipetirare Cristo docapē pūmāri tiyigū. ²⁸ Cū teero tiirā siro, cū macū basiro cū Pacū doca pūmāgūdaqui. Teero tiigū, Cōāmacū niipetire, niipetira Ōpū niigūdaqui.

²⁹ Apeyeré āpērā biuro tiicūa: Puarī wāmeōtiduticua. Cū biuro jī wācūpaticua: “Yū menamacū diaadari sūguero wāmeōtidutiriwi”, jīcua. Teero tiirā, sīcārī cū basiro wāmeōtiduticua; too síro sīcū diarigūye niiboariguere wāmeōtiduticua. ¿Deero tiirā cū teero tiigārī? Cū “diarira masāriya” jī wācūpacara, cū diari raye niiboariguere wāmeōtidutire wapamanā.

³⁰ Apeyeré, ūsā “diarira masāadacua” jī buerē wapa āpērā ūsārē ñañarō tiidugárucujāya. Teero quiorē watoapē niipacara, teerē buerucujā. ³¹ Búrecoricōrō basocā yūre sīadugācua. Tee diamacūrā niā. Atecā teerora diamacū niā: Yū mūā marí Ōpū Jesucristore padeorē wapa ūseniā. ³² Éfeso macārā yūre wáicūra cūarabiro ñañarō tiiwā. Diarira masāriatā, búri peti cū tiiriguere ñañarō netōbōijyu. “Diarira masāricua” jīrē diamacū niitā, marīcā āpērā wedeserucurobiro wedesebocu. Biuro jībocu: “Jām yāara; jāmy sīnirā; marí ñamigā diajōābocu”, jībocu.

³³ Āpērā mūārē merēā padeodutiri, padeorijāña. Ate basocā wedesere diamacūrā niā: “Ñañarāmena bapacutiri, mūā āñurō tiirēcutirere ñañarāadacu”. ³⁴ Teero tiirā, mūā too sūguero wācūrirobiro diamacū āñurō wācūña sūcā. Teero biiri ñañarēre tiirjāña. Sīquērā mūāmena niirā Cōāmacūrē masāriya. Mūārē bobodutigū, teero jīā.

Diarira masāre ōpūmēri ¿deero bauādari?

³⁵ Apetō tiigū, sīcū sāñāboqui: “Diarira ¿deero ti masābogari? Cū masāre ōpūmēri ¿deero baurē ōpūmēri cūoādari?” ³⁶ Teero sāñāgū tūomasīriqui. Marí oteripe

oteri, wiiādari sūguero, bóacu. ³⁷ Marí otera, wi-iarigūyucūre oteria; opaperi dícre otea. Trigoperi o apeyenóperire otea. ³⁸ Too síro Cōāmacū cū tūsaróbiro wiirī tiiquí. Deero baurē dūca niirigū teenorā wiirī tiiquí sūcā. ³⁹ Niipetire ōpūmēri sīcārībiro niiricu. Basocāye ōpūmēri, wáicūraye ōpūmēri, minipōnāye ōpūmēri, waiye ōpūmēri merēā dícre niicu. ⁴⁰ Teerora sūcā ūmāse maquē ōpūmēri, atiyepā maquē ōpūmēri niā. Ūmāse maquē ōpūmēri merēā peti āñurē niā. Atiyepā maquē ōpūmēricā āñurē niā. ⁴¹ Muīpū búreco macū āñurē asiyāqui. Ūmāse maquē merēā āñurē bóequi. Ūcōācā merēā āñurē bóecua. Ūcōā sīcārībiro bóericua.

⁴² Teerora wāacu diarira masārēcā. Diarigūre yaari, cūyā ōpūmē bóaadacu. Too síro apeōpūmē masāadacu. Tiiōpūmē diaricu sáa. ⁴³ Marí búri niirē ōpūmēri rē yaajāā. Āñurē ōpūmēripe masāadacu. Marí tutuhere ōpūmēri rē yaajāā. Tutuare ōpūmēripe masāadacu. ⁴⁴ Marí atibúreco maquē ōpūmēri rē yaajāā. Ūmāse maquē ōpūmēri tiiróbiro baurēpe masāadacu. Atibúreco maquē ōpūmēri cūorā, ūmāse maquē ōpūmēri cūoādacu.

⁴⁵ Cōāmacūye queti jōaripūmē biuro jóanoā: “Cōāmacū basocū niisuguerigū Adánrē catirēre ticoyigū”, jī jōanoā. Cristope ūmāse macū niijigū, catirē petihére ticoqui. ⁴⁶ Cōāmacū marīrē ūmāse maquē ōpūmēri rē ticosuguerigū niwī. Atibúreco maquē ōpūmēri rē ticosuguerigū niwī. Too síro ūmāse maquē ōpūmēri rē ticoyūdaqui. ⁴⁷ Basocū niisuguerigū atibúreco macū ditamēna weenorigū niwī. Cū siro macūpe ūmāse macū niī. ⁴⁸ Atibúreco macārā ditamēna tiinórigūbiro ōpūmēcutiya. Ūmāsepe wāadarape too macūbiro ōpūmēcutiadacua. ⁴⁹ Marí ditamēna weenorigūbiro baua. Teerora sūcā too síropē ūmāse macūbiro bauadacu.

⁵⁰ Yāa wedera, aterē mūārē wededugaga: Marí ate ōpūmēri mēna †Cōāmacū Ōpū niirōpē wāamasīña maniā. Toopū niirē niirucujāādare niicu. Teero tiirā, bóaadare toopū cūomasīña maniā. ⁵¹⁻⁵² Apeycārē, too sūguero macārāpē masīña maniriguere wedegūda: Niipetira diaricua. Wācūña manirō, bibitarobiro, ángele cornetare putituri, marí wasojōāadacu. Tiiwū būmēri, diarira masāadacua; cū masārā, dianemorica sáa. Teerora marīcā wasoādacu. ⁵³ Cōāmacū marīye ōpūmēri diaadare ōpūmēri rē wasogūdaqui, niirucujāādare ōpūmēri rē cūoáro jīgū. ⁵⁴ Marí diaadare ōpūmēri rē niirucujāādare ōpūmēri rē wasorī, cūye queti jōaripū jīrōbirora wāaadacu. Biuro jóanoā: “Marīrē diari tiirē petiādacu”. ⁵⁵ “Diarēre cuinemicu; marí dianemicu. Booritanemicu; marí catirucujāadacu”. ⁵⁶ Basocā ñañarē tiirā, diarēre cui niicua. Moisére dutirē cūirigū jīrōbirora ñañarē tiirā diaadacua. ⁵⁷ Teero niipacari, marí Ōpū Jesucristo tiirēmena marí dianemicu sáa. Teero tiirā, Cōāmacūrē ūsenire ticoada.

⁵⁸ Teero tiirā, yāa wedera, padeorucujāña. Marí Ōpūyere jōōpēmēna nemorō padenemoña. Mūā aterē

† Génesis 2.7. †† Pecasāyemēna: carne y sangre. ‡ Isaías 25.8. †† Oseas 13.14.

masiã: Cũũyere padera, búri peti padeãmajãrã mee ti-ia.

Jerusalénꝑꝑ niyeru ticocoadare néõrigue

16 Niyeru néõre maquẽrẽ wedegũda. Múã ãpẽrã Jesuré padeorãre ticocoadara niyeru néõrã, yꝑꝑ Galacia macãrãrẽ dutirirobira tiiyã. Biiru jĩiwũ: ² “Semanaĩcõrõ yeerisãri bæreco niirĩ, múãcõrõ múã wap-atáro jeatuaro péero merẽã ãñanoña”. Múã teero ti-iyúera, yꝑꝑ jearipꝑ, néõdũgara tiirĩcu. ³ Yꝑꝑ múã pꝑ-topꝑ jeagꝑ, múã niyeru néõriguere múã beserirarena Jerusalénꝑꝑ ticocogũda. Sicapũ yꝑꝑ jóaripũrẽ cúãmena ticocogũda: “Atipú néewara Corinto macãrã beserira niĩya”, jĩĩgũda. ⁴ Yꝑꝑre “wáaro booa” jĩĩtã, cúã yꝑꝑmena wáaadacua.

Pablo “wáagũda” jĩĩ wãcũrigue

⁵ Macedonia ditapꝑ wáasũgueadacu. Too netõwãgꝑ, múã pꝑto jeagũda. ⁶ Múãmena yoasãñurĩ niibocu. Apetó tiigũ, niipetiro púuriro niirĩ, niidijãbocu. Teero tiirã, múã yꝑꝑ aperó wáadũgari, yꝑꝑre tiiãpuadacu. ⁷ Yꝑꝑ múãrẽ búri peti ãñanetõwadũgariga. Teero tiigũ, marĩ Õpũ boorĩ, yoari múãmena niigũdacu. ⁸ Año Éfesopꝑ niigũdacu ména, téee Pentecostés bosebũreco jearipꝑ. ⁹ ãnoré pee paderé niĩã. Paꝑ niĩya marĩ Õpũyere tũodũgãra. Teerora teeré cãmotãracã paꝑ ni-ĩya.

¹⁰ Timoteo múã pꝑtopꝑ jeari, cúũrẽ ãñurõ bocaya. Múã teero tiirĩ, cúũ wãcũpatiro manirõ, bóaneõrõ manirõ niigũdaqui. Cũũ yꝑꝑ tiirõbiro marĩ Õpũyere padei. ¹¹ Teero tiirã, múã cúũrẽ teero ãñarijãña. Cũũ ãnopũ atiadare maquẽrẽ tiiãpuya. Teero tiirĩ, cúũ useniremena yꝑꝑ pꝑtopꝑ atigũdaqui. Yꝑꝑ ãpẽrã Jesuré padeorãmena cúũrẽ yuegũ tiia.

¹² Apoloye maquẽrẽ wedegũda: Yꝑꝑ Apolore bayiró peti múã pꝑtopꝑ ãñagũ wáadutimiwũ marĩya wederarena. Cũũ mecũtĩgãrẽ wáadũgarii. Cũũrẽ basiori, wáagũdaqui.

ãñudutiyaonorigue

¹³ Múã ãñurõ tũomasĩ, niĩña. Padeodúrijãña. Cuiro manirõ niĩña. Cõãmacũ tutuaremena niĩña. ¹⁴ Niipetire apenyorẽ tiirã, ãpẽrãrẽ maĩrẽmena tiiyã.

¹⁵ Yãa wedera, múã Estéfanaya wii macãrãye quetire masiã: Cũã Acaya ditapꝑre ãpẽrã sũguero Jesuré padeosũguérira niĩya. Teero biiri cúã Jesuré padeorãre bayiró tiiãpura niĩya. ¹⁶ Teero tiirã, cúã tiirõbiro niirã múãrẽ dutiri, yꝑꝑya. Teero biiri niipetira Jesuyere bayiró paderã múãrẽ dutiricãrẽ, yꝑꝑya.

¹⁷ Estéfanas, Fortunato, Acaico ãnopũ jearémena bayiró useniã. Cũã múã yꝑꝑre tiiãpuboriguere ti-iãpuya. ¹⁸ Yꝑꝑre wãcũtutuari tiiwã. Múãcãrẽ teerora ti-ijĩya. Teero tiirãnorẽ “ãñurõ tiirã tiiya” jĩĩõ booa.

¹⁹ Asia dita macãrã Jesuré padeoré põnarĩ macãrã múãrẽ ãñudutiya. Aquila, Priscila, teero biiri Jesuré padeorã cúãya wiipꝑ neãrã múãrẽ bayiró ãñudutiya. ²⁰ Niipetira Jesuré padeorã múãrẽ ãñudutiya. Múã basiro cãmerĩ maĩrẽmena ãñudutiya.

²¹ Yꝑꝑ Pablo ate niituredarire múãrẽ ãñudutire ticogꝑ, yꝑꝑ basirora jóaa.

²² Marĩ Õpũ Jesucristore maĩhégũnorẽ ãñarõ wáaaro. “Ûsã Õpũ, pꝑtũaatiya”.

²³ Jesucristo marĩ Õpũ múãrẽ ãñurẽ ticoaro. ²⁴ Múã niipetira Jesucristomena niirãrẽ bayiró maĩã. Teerora niirucujããrõ.

Nocõrõrã jóaa.

2 Corintios

Åñuduticorigue

1 Yñ Pablo, Timoteo maríya wedegñmena múärë ãñudutia. Yñ Cõãmacũ booró Jesucristoyere wededutigñ beserigñ niiã. Yñ atipũrë múärë Cõãmacũrë padeorí põna macãrã Corintopñ niirãrë jóaa. Teero biiri niipetira Jesurë padeorã Acaya ditapñ niirãcãrë jóaa.

² Múärë Cõãmacũ marí Pacñ, Jesucristo marí Öpũ ãñurë ticoaro; ãñurõ niirecũtiri tiãro.

Pablo ñañarõ netõrígue queti

³ Cõãmacũ Jesucristo marí Öpũ Pacñre ñenire ticoada. Cũñrã maríre bóaneõ ññãñ. Maríre wãcũtutuari tiirucuí. ⁴ Æsã ñañarõ netõrecõrõ Æsãrë wãcũtutuari tiii. Teero tiirã, Æsãcã ãpërã ñañarõ netõrãrë wãcũtutuari tiimasíã. Æsãrë Cõãmacũ wãcũtutuari tiirõbirora cũãrë wãcũtutuari tiimasíã. ⁵ Cristo ñañarõ netõrõbiro Æsãcãrë bayirõ ñañarõ netõrë jeaa. Teerora sũcã Æsã Cristomena niirãcãrë, Æsãrë pee wãcũtutuare jeaa. ⁶ Æsã múärë wãcũtutuari boorã, múärë netõrí boosãrã, teero ñañarõ netõpacãra, ñcãjãã. Cõãmacũ Æsãrë wãcũtutuare ticori, Æsãcã múärë wãcũtutuari tiãdadu. Múã wãcũtutuara, múã Æsã tiirõbirora ñañarõ netõrã, tutuaromena ñcãjããdadu. ⁷ Múã Æsã tiirõbiro ñañarõ netõrí, Cõãmacũ múãcãrë wãcũtutuari tiigũdaqui. Teero tiirã, “padeodúbocua” jĩrõ manirõ múärë bayirõ wãcũria.

⁸ Yãa wedera, Æsãrë Asia ditapñ wãariguere múärë masírí boogã. Æsã toopũre bayirõ peti ñañarõ netõwã. “Sĩcãrĩbĩricu; diajõããdadu”, jĩmiwũ. ⁹ “Æsãrë sããdadua”, jĩ wãcũmiwũ. Teero wãcũrã, Æsã basiro dee tii masíríwũ. Teero tiirã, Cõãmacũ diarirare masõgũpere tiãpurere sãiwũ. ¹⁰ “Æsãrë sãããdara tiíya”, jĩrĩ, Cõãmacũ netõñewĩ. Atitõre netõnerucujãñ. “Too síropcãrë Æsãrë ñañarõ cũã tiidũgãri, netõnegũdaqui”, jĩ padeóa. ¹¹ Cõãmacũrë múã Æsãrë sãĩbosãri, teero tiigũdaqui. Pacñ Æsãrë sãĩbosãri, Cõãmacũ ãñurõ Æsãrë tiãpugũdaqui. Cũñ teero tiirí ññarã, pacñ ñenire ticoadacua.

Pablo Corintopñ wãariguere wederigue

¹² Æsã aterë wãcũrã, bayirõ ñeniã: Atibũrecopũre basocãre tiiditõro manirõ ãñurõ tiirecũtira niirucuwũ. Múã watoapcãrë teerora tiiwũ. Teero tiirã, Æsã wapa cuohãra, ãñurõ tũgueñaã. Æsã basiro Æsã masírëmena teerë tiimasírí; Cõãmacũ Æsãrë ãñurõ tiirëmenape teerë tiimasíã. ¹³⁻¹⁴ Múärë Æsã merëã jóaria; tũo-

masírëno dícnere jóarucua. Múã pëerogã tũomasírõbirora niipetirere ãñurõ tũomasírpetiri boogã. Teero tiirã, marí Öpũ Jesús pũtũaatiri bũreco jeari, múã Æsãmena ñeniãdadu; Æsãcã múãmena ñeniãdadu.

¹⁵ “Teero wãaadacu” jĩ wãcũgũ, múärë ññagũ wãasũguedũgamiwũ. Múärë ñenirí tiidũgãgũ, pũarí múã pũtopñ wãadũgamiwũ. ¹⁶ Macedonia ditapñ wãagũ, múärë ññanetõwadũgamiwũ. Toopũ jearigũ, coerpũtũaatigũ, múärë ññacãmepũtũaatidũgamiwũ. Too yñ jeari, múã yñ Judeapñ wãaadare maquërë tiãipubojĩyu. ¹⁷ Yñ toopũ wãaheri ññarã, “¿ãñurõ wãcũripacñ, ‘wãagũda’ jĩ wedeseyiri?” ¿jĩgari múã? Múã yñre “atibũreco macãrãbirora ‘wãagũda’ jĩrigũ niipacñ, ‘wãaria’ jĩgũno niiqui” ¿jĩgari? ¹⁸ Niiria. Yñ Cõãmacũ diamacũ maquërë wedegũ wãmemena múärë jĩã: Æsã múärë wederere wasoríã. ¹⁹ Jesucristo Cõãmacũ macũ wasoríqui. Yñ, Silvano, Timoteocãmena múärë cũñye quetire wedetoawñ. Cũñ “tiigũda” jĩpacñ, “tiirícu” jĩriyigũ. Cũñ jĩrë diamacũ maquë niiã. ²⁰ Niipetire Cõãmacũ “ãñurõ tiigũda” jĩrigue Jesucristo tiiriguemena yaponóĩ. Teero tiirã, Cõãmacũrë ñenire ticora, Jesucristo wãmemena “Cõãmacũ teerora tiãro” jĩã. ²¹ Cõãmacũrã Æsãrë, múãcãrë Cristore padeorucujãrĩ tiii. Cũñrã maríre Cristomena niãdarare beserigũ niiwĩ. ²² Maríre cũñ põna wãari tiirigũ niiwĩ. “Cũñ põna niiã” jĩrëre masĩdutigũ, Espírítu Santore marípũre ticodiocorigũ niiwĩ. Espírítu Santore maríre ticojĩgũ, nemorõrã “ũmũãsepn maríre ãñurëre ticogũdaqui” jĩmasírĩ tiii.

²³ “Yñ Corintopñ wãagũda” jĩrigũ niipacñ, wãariwũ. “Yñ wãaheri, múärë nemorõ ãñucu” jĩ wãcũwũ. Múärë boboro wãari ññadũgahegũ, wãariwũ. Cõãmacũ yñ teero wãcũriguere masíqui. ²⁴ Múärë “birope padeoyã” jĩgũ mee tiã. Múã ãñurõ padeóa. Múärë ãñurõ ñeniremena niinemoãrõ jĩgũ, teero tiãipudũgaa.

2 Teero tiigũ, múärë bóaneõrã niirí tiidũgãhegũ, wãariwũ sũcã. ² Yñ múärë bóaneõrã niirí tiirí, ¿noãpë yñre ñenirí tiibõgari? Yñ bóaneõrĩ tiirã yñre ñenirí tiimasírícuã. ³ Teero tiigũ, toopũ wãarono tiigũ, múärë quënojeãdutigũ jóawñ. Teerë jóagũ, biiro wãcũwũ: Yñ máata wãaatã, múã yñre ñenirí tiirõno tiirã, yñre wãcũpatigũ niirí tiibõcu. Yñ biiro wãcũã: Yñ ñeniremena jeari, múãcã ñenibojĩyu. ⁴ Yñ tiipũrë jóagũ, bayirõ bóaneõremena, utirëmena jóawñ. Múärë bóaneõrã niãrõ jĩgũ mee jóawñ. Múärë yñ mañetõrere masĩdutigũ jóawñ.

Ñañaré tiirígure acabódutirigue

⁵ Sícū basocū múā watoarū niigú marīrē bóaneōrā niirī tiirígū niiwī. Yūū dícsure teero tiirígū niiwī; múācārē teerora tiirígū niiwī. Múā niipetirapure bóaneōrī tiiríjyi. “Múā niipetirapure bayiró bóaneōrī tiirígū niiwī” jīīgūjā, jīīnemosāñu wedebocu. ⁶ Múā paū “cūūrē biiro ñañarō tiáda” jīī, tiitóayiro. Nocōrōrā ñañarō tiyá. ⁷ Ñañarō tiinemórōno tiirā, cūūrē acabóya. Cūūrē wācūtutuari tiyá. Múā teero tiihéri, cūū bayiró bóaneōgū wáaboqui. ⁸ Teero tiigú, múārē cūūrē maírere ēñodutía sūcā. ⁹ Yūū múārē too sūgueropure ate maquērē jóawū: “¿Tee yūū dutiriguere diamacūrā tiidugāmī cūā?” jīī masīdugagū jóawū. ¹⁰ Cūū tiiriguere múā acabóri, yūūcā acabóa. Yūū wācūrī, yūūre ñañarō tiiríjyi. Teero niipacari, múārē maígú, cūūrē acabóa. Diamacūrā Cristo īñacoropū acabóa. ¹¹ Marī cūūrē acabóri, Satanás marīrē netōñcāmasīriqui. Cūū tiirécutirere marī āñurō masīā.

Pablo Troasrū wācūpatirigue

¹² Yūū Troas macārū Cristoye quetire buegū jeari, paū cūūye quetire tūodugáwa. Marī Ōpū cūārē tūodugári tiirígū niiwī. Teero tiigú, buemiwū. ¹³ Yūū Tito marīya wedegure bñajeáhegū, bayiró wācūpati-wū. Teero tiigú, cūārē “wáagū tiia” jīī, Macedoniarū wáajōāwū.

Cristomena ñañarére netōñcārā niīā

¹⁴ Cōāmacūrē ūsenire ticoa. Cūūrā Cristore ñañarére netōñcārī tiirígū niiwī. Ūsā cūūmena niijīrā, ñañarére netōñcārābiro niīā. Sitiaññúre niipetiropū sesarobiro-ra Cōāmacū ūsāmena cūūye quetire niipetiropū masīpetijōārī tiii. ¹⁵ Cristo paíā tiirucúrobiro sitiaññúre-mena Cōāmacūrē sóepeogūbiro tiiquí. Ūsā cūūye quetire wedera, sitiaññúwarebiro niipetiropū wáaa. Netōñnorira pūtopū, pecamerū wáaadara pūtopūcārē cūūye queti jeaa. ¹⁶ Pecamerū wáaadara “sitiaññúre pūni niicu” jīī wācūrābiro ūsā wederére tūsar-icua. Netōñnorirape ūsā wederére bayiró tūsacua; “catiré ticoré niīā” jīī wācūcua. Cōāmacū tiīapuriatā, noāpé tee quetire wedemasīña manibójyū. ¹⁷ Ūsā āpērā tiiróbiro Cōāmacūye quetire wedera, wapasécāmesāria. Teero tiiróno tiirā, Cōāmacū ticocorira Cristomena niijīrā, Cōāmacū īñacoropure cūūye quetire jīīdutoro maniró wedea.

Mama netōñére quetire bueré

3 Ūsā “Cōāmacūye quetire diamacūrā buea” jīīrā, ūsā basiro ūsāye maquērē āñurō wedesera mee tiia. Ūsā basiro “diamacūrā buea ūsājā” jīīria. Teero biiri “cūā diamacūrā bueeya” jīīrīpūrē āpērā ūsārē jóabosari booría. Múā teero jīīrīpūrē ūsārē jóaricārē booría. Āpērājā teero jīīrīpūrē “jóabosaya” jīī sāicúa; ūsāpeja sāiría. ² Múārā “cūā Cōāmacūyere āñurō bueeya” jīīrīpūbiro niijārā tiia ūsārē. Ūsā múārē “tiipūbiro-ra ni-

ijārā tiīya” jīī, āñurō yeeripūnacūtia. Niipetira múārē masīari siro, “Pablocā cūārē diamacūrā bueīya” jīīcua ūsārē. ³ Ūsā múārē bueri siro, múā niirecūtiremena “Cristo jóaripū niijārā tiia” jīī ēñoā. Tiipūrē jóarigūmena jóaya maniwū; ūtāpīpūre jóaya maniwū. Espiritu Santo múā wācūrēpūre jóarigū niiwī. Múā wācūrere wasorīgū niiwī.

⁴ Ūsā Cristomena niijīrā, Cōāmacūrē bayiró padeojīrā, múārē “Cristo jóaripū niijārā tiia” jīīā. ⁵ Apeyeno tiimasīrere “ūsā basiro masīwū” jīīmasīña maniā. Niipetire ūsā tiimasīre Cōāmacū ticoré niīā. ⁶ Cōāmacū ūsārē basocāre buemasīrere ticorigū niiwī. Teero tiirā, mama netōñére quetire buea. Tee quetire basocāre buera, “ate jóariguere tiyá” jīī bueria; “Espiritu Santo boorépere tiyá” jīī buea. Dutiré jóariguere tiihéra pecamerū wáacua. Espiritu Santope catiré petihére ticogū niīī.

⁷ Cōāmacū Moisére cūū dutiré cúūriguere ticogū, ūtāpīpū jóayigū. Tee dutiré marī netōñcāre wapa sīācōādutire niiyiro. Marīrē sīācōādutire niipacaro, āñunetōjōāre niiyiro; asibatéremena jeayiro. Moiséya diapóacā bayiró asibatéyiro. Teero tiirā, Israelya pōna macārā cūūya diapóare īñacōātumasīriyira. Jōōpeme-na cūū asibatére petiwáyiro. Tee dutiré āñurē niiyiro. ⁸ Toorā nemoró Espiritu Santo basocāmena niīādare quetipe āñunemoā. ⁹ Tee dutiré “basocā netōñcārē ñañarō tiíadacu” jīīrigue asibatéremena jeayiro; āñunetōjōāre niiyiro. Toorā nemoró “Cōāmacū basocāre ‘āñurā’ jīī īñagūdaqui” jīīrē quetipe āñunemoā. ¹⁰ Tee āñunemorere marī āñurō īñarīpere-ja, tee dutiré āñurē asibatéremena jearigūepe búri niiré pūtuájā sáa. ¹¹ Tee dutiré āñurē asibatéremena jearigūepe petiādare niiyiro. Āñunemorepe petiríadare niīā. Teero tiiró, tee dutiré nemoró āñunetōñcāā.

¹² Ūsā petiríadarere coterā, ūseniyuetoaa. Teero tiirā, diamacū, cuiro maniró wedea. ¹³ Ūsā Moisés tiirírobiro tiiría. Cūūya diapóa asibatére “máata petiádacu” jīīgū, suti caseromena búatoyigū, Israelya pōna macārā tee petiwári īñaríjāārō jīīgū. ¹⁴ Cūā tūoríyira. Atitócārē tee būcū dutirére bueri tūorā, tūoríya. Tiisuti caserora Cōāmacū asibatérere búatorobiro niitoaa cūārē. Teero tiirā, netōñére maquērē tūoríya. Jesurē padeorípereja, Cōāmacū cūārē tūorí tiiquí. ¹⁵ Atitócārē Moisés jóariguere bueri tūorā, tūoríya. Cūā tūomasīre suti casero búatorobiro niijāā ména. ¹⁶ Marī Ōpūrē padeogūno dícsū tūoquí. Cōāmacū cūūrē tūorí tiiquí; ticasero pāōrōbiro wáacu sūcā. ¹⁷ Marī Ōpū, Espiritu Santomena sīcūrā niīī. Teero tiirā, Espiritu Santo marī-mena niirī, marī cāmotáro maniró Jesuména āñurō niimasīā. ¹⁸ Teero tiirā, marī niipetira dupupū búatori casero manirā niijīrā, cūū āñurō asibatérere īñamasīā. †Teero tiirā, jōōpemenā cūūbiro wáara tiia; cūūyere cūonemóā. Tee niīā marī Ōpū tiiré. Cūūrā, Espiritu Santomena sīcūrā niīī.

4 Cōāmacū ūsārē āñurō tiigú, Jesuyé quetire wedeadarare cúūrigū niiwī. Teero tiirā, wācūtu-tuhera niiria. ² Bobooro tiirére, basocā īñahērōpū

† O “cūū āñurō asibatérere ēñomasīā”.

ñañaré tiirére doo niiã. Cõamacũye quetire jĩditoremena wederia. Teero jĩrõno tiirá, tee quetire wasoró manirõ, diamacũ wedea. Teeména Cõamacũ ñña-coropõre ùsã wederére basocá “diamacũrã wedeeya” jĩ wãcũrĩ booa. ³ Basocáre netõnére quetire ùsã wederi, ãpërã cũã wãcũrère búatonorirabiro niicua; t̃horícua. Tee quetire t̃uohérano pecamep̃ wáaadara niicua. ⁴ Cũã padeohére wapa atibúreco macãrã õp̃ũ Satanás cũãrè t̃uohémásihërã wáari tiiquí. Teero tiirá, basocáre netõnére queti bóere niipacari, ññamasíricua. “Cristo aññunetõjõãgũ Cõamacũ niirére èñogũ niĩ” jĩrère t̃uomasíricua. ⁵ Ùsã basocáre wedera, “biiro niiã ùsãjã” jĩ wederia; “Jesucristo basocá Òp̃ũ niĩ” jĩrèpere wedea. Ùsãyepereja wedera, “Jesurè maíremena múãrè padecotera niiã” jĩ wedea. ⁶ Biiro niiã: Cõamacũ basírorã sicatorp̃ atibúreco naĩtĩãrõ niimiriguere bóeri tiirígũ niiwĩ. Teeré tiirírobiro cũũrã maríye yeeripũ-narĩp̃ bóeri tiirígũ niiwĩ. Teero tiirá, marí Cristore masíremena Cõamacũ aññurõ niirecũtirere masĩã.

Maríye õp̃ũrĩ mama õp̃ũrĩmena wasoádacu

⁷ Ùsã Cõamacũye queti wederá búri niirã niiã. Diiména tiirèpar̃ wapapacáre posecũtĩrepar̃biro niiã. Teero tiigú, Cõamacũ ùsã wederémèna cũũ tutuarere èñoquí. Ùsã basiro tutuare c̃uoríã. ⁸ Pee ññañaré netõpacára, bayiró peti wãcũpatiria. Wãcũpatipacara, “¿deero wáaadariye?” jĩria. ⁹ Basocá ùsãrè ññañarõ tiidugápacari, Cõamacũ ùsãrè cõãwarii. Ùsãrè páanecõãcũpacara, sĩáríya. ¹⁰ Ùsã noo wáaro Jesurè sĩáríroborã ùsãcãrè sĩãjãmiwã. Ùsã ññañarõ netõrira niipacara, catia. Teero tiigú, Jesús cũũ catirère ùsãmena èñoĩ. ¹¹ Ùsã catirõ jeatuaro Jesuyé quetire wederé wapa sĩáríquio niiã. Teeména Jesús ùsãye õp̃ũrĩ bóaadare õp̃ũrĩmena cũũ catirère èñoĩ. ¹² Ùsãpere sĩáríquio niiã. Múãpe catiré petihére b̃uaa.

¹³ Cõamacũye queti jóaripũp̃ biiro jóanoã: “Ỹũũ padeowú; teero tiigú, wedesew̃”. Teerora jĩã ùsãcã: Ùsã padeóa; teero tiirá, wedesea. ¹⁴ Ùsã ateré masĩjĩã, wedesea: Cõamacũ Jesús marí Òp̃ũrè diarigup̃re masõrigũ niiwĩ. Teero tiigú, ùsãcãrè cũũmena masõgũdaqui. Ùsãrè, múãrè sĩcãrõména cũũ p̃top̃ néewagũdaqui. ¹⁵ Ùsã múãye aññurè niĩdarere boosãrã, niipetire ùsã ññañarõ netõrère ñcãjãã. Teeména ãp̃ërãcã Cõamacũ aññurè t̃icorère masĩjĩã, cũũrè ùsenire t̃icoadacua. Jõõpemena paũ peti cũũrè ùsenire t̃ico, “aññunetõjõãgũ niĩ” jĩñemoãdacua.

¹⁶ Teero tiirá, wãcũtutuarucujãã. Sotoápere b̃utoá wáapacara, popeap̃re búrecoricõrõ nemorõ tutuanemoã. ¹⁷ Biiro wãcũã: Ùsã atibúreco ññañarõ netõrè máata petiádare niiã. Tee ññañarõ netõrè wapa apèyè nemorõ aññurè b̃uaãdacu. Bayiró ùseniremena cũũ p̃top̃ niirucujããdacu. ¹⁸ Ùsãrè baurocá wáarere wãcũññseria. Bauhérepere wãcũññsea. Baurocá wáare petiádacu. Bauhérepe niirucujããdacu.

⁵ Maríye õp̃ũrĩ muí wiseri marí niiré wiseribiro ni-
iã. Tee wiseri tiiróbiro maríye õp̃ũrĩ bóaadacu. Cõamacũpe ùm̃ãsep̃ aññurè wiseri petiríadarere quènoyúetoaqui. Tee wiseri basocá tiirigue mee niicu.

² Ate diamacũrã niiã: Marí ãnopú niirã, ññañarõ t̃ugueñaã, ùm̃ãsep̃ niirí wiip̃ wáadugara. ³ Tiiwí sutirõ tiiróbiro cãmotáadacu, sutimanirãbiro niirijããrõ jĩrã.

⁴ Marí atibúreco ùm̃ãsep̃re ate õp̃ũrĩmena ññañarõ netõã. Teero tiirá, ññañarõ t̃ugueñaã. Maríye õp̃ũrĩrè cõãdugara mee teero jĩã, ùm̃ãsep̃re niĩdare õp̃ũrĩpere wasorí boorã. Tee niirucuari õp̃ũrĩ wasorí, bóaadari õp̃ũrĩ petiádacu. ⁵ Cõamacũrã maríre teero wáaadare quènoyúerigũ niiwĩ. Cũũ maríre aññurõ ti-
iádarere masĩsuguedutigũ, Espiritu Santore t̃icodiosocuguerigũ niiwĩ.

⁶ Teero tiirá, padeorucúa. Ateré masĩã: Ùsã ate õp̃ũrĩmena niirã, Cõamacũmena niiria ména. ⁷ Cũũrè ññaripacara, cũũ jĩriguere padeoññsea; teeména ni-
iã. ⁸ Teero tiirá, ateré wãcũrã, padeóa: Ate õp̃ũrĩrè cõãjãdugamiga, Cõamacũmena niirã wáadugara. Cũũ-
mena niirí, nemorõ aññuniãdacu. ⁹ Teero tiirá, ate õp̃ũrĩmena niirã, o niirucuarere õp̃ũrĩmena niirãcã, Cõamacũrè teerora ùsenirí tiirucujãdugaga. ¹⁰ Cristo wapa tiídarere búreco jeari, marí niipetira toopú niĩ-
dacu. Basocãcõrõrè maríye õp̃ũrĩrè tiiriguere Cristo masĩqui. ãp̃ërã aññurè ñneeãdacua; ãp̃ërãpè ññañaré ñeeãdacua.

Cõamacũmena aññurõ niirecũtire maquẽ

¹¹ Ùsã teeré masĩjĩã, marí Òp̃ũrè quioníremena ññarã, basocáre “ùsã wederére diamacũ maquẽ niiã” jĩ pãnarí tia. Cõamacũpe ùsãrè masĩtoai. Múãcãrè teero-
ra ùsãrè masĩrĩ booa. ¹² Ùsã basiro ùsãye maquẽrè aññurõ wedesera mee tiia sũcã. Ùsãrè aññurõ masĩ, ùseniremena wãcũãrõ jĩgũ, múãrè jóaa. Teeré masĩã, ãp̃ërã buerí basoca ùsãrè ññañarõ wedeseri, múã cũãrè ỹũũmasĩãdacu. Cũã sotoá maquẽ dícu bauré wãcũrã, yeeripũna maquẽrè wãcũhërã niicua. ¹³ Múã ùsãrè “mecũrã tiiya” jĩbocu. Ùsãpe “Cõamacũ boorõ tiirá tia” jĩ ỹũũadacu. Múã apètoe ùsãrè “mecũrã” jĩbocu. Ùsãpe “múã aññurõ niĩdarere boosãrã, teero ti-
ia” jĩ ỹũũadacu. ¹⁴ Cristo ùsãrè maírĩ ññarã, cũũ du-
tirère tia. Ateré masĩnoã: Sícũ niipetirare diabolosarigũ niiwĩ. Teero tiirá, niipetira cũũmena diarira tiiróbiro p̃t̃ããjĩyu. ¹⁵ Cristo niipetirare diabolosarigũ niiwĩ. Catiré petihérere c̃uorã cũã boorõ tiirijããrõ jĩgũ, teero tiirígũ niiwĩ. Cũũ boorèpere tiíaro jĩgũ, cũãrè dia masã-
bosarigũ niiwĩ. ¹⁶ Teero tiirá, ùsã basocáre ñña, wãcũrã, atibúreco macãrã wãcũrõborã wãcũria. Too s̃uguerop̃re ùsã Cristore atibúreco macãrã wãcũrõborã wãcũmiwũ. Mecũtĩgãrè teero cũũrè wãcũria sãa. ¹⁷ Cristo cũũmena niigũnorè cũũ ni-
irecũtirere wasorí tiiquí. Cũũ too s̃ugero tiiriguere ti-
inemóríqui sãa; mama dícu niicu cũũp̃re.

¹⁸ Cõamacũrã niipetirere teero wáari tiiquí. Cũũrã Cristo diariguemena ùsãrè cũũmena aññurõ niirecũtiri tiirígũ niiwĩ. Niipetirare teero niirí boogú, ùsãrè cũũye quetire wededutigũ cúurígũ niiwĩ. ¹⁹ Tee queti biiro ni-
iã: Cõamacũ Cristo diariguemena atibúreco macãrãrè cũũmena aññurõ niirecũtiadarere cúurígũ niiwĩ. Cũã ññañaré tiiré petirí tiirígũ niiwĩ. Niipetirare cũũmena aññurõ niirecũtiri boogú, ùsãrè cũũye quetire wede-

dutigu cūirigu niwī. ²⁰ Teero tiigú, Cōāmacū ũsārē Cristore wasorá niārō jīigū, ticorigu niwī. Cōāmacū ũsā wederemena basocáre boocói. Teero tiirá, Cristo wāmemena Cōāmacūmena basocáre ãñurō ni-irecūtudutia. ²¹ Cristo péerogā ñañaré tiirípacari, Cōāmacūpe marí ñañaré tiiré wapa cūūrē ñañaré ti-irígubiro ñañarō netōrī tiirígu niwī. Teero tiiríguemena marí Cristomena niirí, Cōāmacū marírē wapa cū-herare tiiróbiro iñāī.

6 ũsā Cōāmacūyere padeapuri basoca niijirā, “cūū mūārē ãñurē ticorére teero iñacōārijāña” jīī.

² Cōāmacūye queti jóaripūpū biiro jīī jóanoā: Cōāmacū ateré jīī:

“Yūu basocáre ãñurō tiiríto niirí, mūu sāríguere tūowú.

Yūu netōnéri bñreco niirí, mūuērē tiíapuū”, jīī jóanoā. Tūoyá. Mecūtīgā cūū teero tiiríto niā. Mecūtīgā cūū netōnéri bñreco niā.

³ Āpērārē ũsā Cōāmacūyere paderére ñañarō wedeseri boorí. Teero tiirá, basocáre ñañaré tiéñoria, “Cōāmacūrē padeoríbocua” jīirā. ⁴ Biiripe tiia: Niipetire ũsā tiirémēna, ũsārē wáaremēna “Cōāmacūyere paderá niā” jīirére ēñoā. ũsārē merēā wáari, nūcājāā; apeté bayiró ñañarō netōā; ũsārē apeyenó dñsaa; wisióre tūgueñāā; ⁵ ũsārē tñnaāya; peresu wiipū sōnecoya; acaribūtiture wáaa; bayiró padea; apetére cāniría; teero biiri jñabóaa. ⁶ Āpērārē ñañarō tiiría; diamacú maquērē masíā; ũsārē merēā wáari, potocōrō maniró niā; āpērārē bóaneō iñāā; Espíritu Santo tiípuremēna padea; āpērārē jīiditoro maniró maíā; ⁷ diamacúrā wedea; Cōāmacū tutuarere cūoa. ũsā Cōāmacūyere paderá surarabiro niā. ũsā wāmocūtíre ũsā diamacú tiiré niā. Teemēna surara cāmerísíārā wáarabiro Cōāmacūyere wedera wáaa; ũsārē cāmótadugara ũsārē docacūmurí tiimasíríya. ⁸ Āpērā ũsārē padeorémēna iñāāya; āpērāpé padeoríya. Āpērā ũsārē ãñurō wedeseya; āpērāpé ñañarō wedeseya. ũsā diamacú maquērē wedepacari, āpērā ũsārē “jīiditori basoca ni-íya” jīī iñāāya. ⁹ Niipetira ũsārē masípacara, síquērā ũsārē iñamasíhērā tiiróbiro iñāāya. Apetére ũsārē síādugápacari, niirucua. Cúā ũsārē ñañarō tiipacára, síāríya. ¹⁰ ũsā bóaneōpacara, ũsenirucujāā. ũsā apeyenó cñorípacara, ũsā buerémēna āpērārē pee cñorábiro niirí tiia. Apeyenó cñorípacara, niipetire cñorábiro niā.

¹¹ Yáa wedera Corinto macārā, yayióro maniró mūārē ũsā wācūrere wedepetijāā. ũsā mūārē bayiró maírere ēñoā. ¹² Cāmerí maírē manirí, mūāye wapa niā; ũsāpe mūārē bayiró maímíā. ¹³ Sícū cūū pōnarē wederobirora yūucā mūārē wedeguda: ũsā mūārē diamacú maíróbirora mūācā ũsārē maíñā.

Marí Cōāmacūwiibiro niā

¹⁴ Jesuré padeoheramēna cāmeyorijāña. Diamacú ti-irā diamacú tiíheramēna niimasíríca. Bóeropū niirā naítīārōpū niirāmēna niimasíríca. ¹⁵ Cristocā Satanámena sícāríbiro wācūricua. Teerora sūcā padeogú,

† *Isaías 49.8.*

padeohégūmena sícāríbiro wācūricua. ¹⁶ Cōāmacūwi-
ipere Cōāmacū dícre padeoró booa; weerirare pade-
oríjārō booa. Marípe Cōāmacū catirucugūmena niijirā,
Cōāmacūwiibiro niā. Cūū basiro biiro jīirigu niwī:

“Cūāmena niigūdacu; cúā watoapū cāmeságūdacu.
Yūu cúā Ōpū niigūdacu; cúā yáara niíadacu. ††

¹⁷ Teero tiirá, ñañarā pñtopū niimiārira witiwajōāña”,
jīī marí Ōpū.

“Niipetire ñañaré tiirere tiiríjāña. †

Teero tiirí, yūu mūārē ñeegūda.

¹⁸ Yūu mūā Pacū niigūda;

mūā yūu pōna niíadacu”, jīī marí Ōpū tutu-
anetōjōāgū. ††

7 Teero tiirá, yáa wedera, yūu maírā, Cōāmacú
“teero tiigūda” jīiriguere masíā, niipetire marí

ñañaré tiirere duujāāda. Marípe òpñúrē ñañorere,
marí wācūrē ñañorere duuáda. Cōāmacūrē quioníre-
mena padeojírā, cūū booré dícre tiáda.

Corinto macārā wācūre wasorígue

² ũsārē maíñā. Sícārí mūārē ñañarō tiiríwū; mūā
padeorécārē ñañoríwū; mūāyere jīiditoremēna néeri-
wū. ³ Yūu mūārē “wapa cñorá niíya” jīigū mee tiia. Yūu
too sñguero jīirirobirora mūārē maíā. Teero tiirá, marí
catira, sícārómēna niā. Diaracā, sícārómēna niiru-
cuadacu. ⁴ Yūu mūā ãñurō tiiré quetire tñogú, “teerora
tiirucúadacu” jīī wācūwū. Āpērārē mūā ãñurō tiirere
ñseniremēna wedea. Teero tiigú, ñañarō netōpacú,
wācūtutua, bayiró ũseniā.

⁵ Macedoniapū coerí siro, ũsā yeerisāre bñaríwū. ũsā
noo wáaro ñañarō netōwú. Āpērā ũsāmēna cāmerí
cúasodugawa. Mūā ũsā buerirare wācūgū, bayiró
wācūpatiū. ⁶ Cōāmacú bóaneōremēna niirārē wācū-
tutuari tiigūpe Tito ũsā pñtopū jearémēna ũsārē wācū-
tutuari tiwí. ⁷ Cūū jearémēna dícu wācūtutuariwū.
Mūā cūūrē wācūtutuari tiiríguere tñorá, nemoró wācū-
tutuanemowū. Mūā yūu iñadugarere, mūā wācū-
patiriguere, mūā yūu wācūrere wedewi. Teeré
tñogú, toorá nemoró ũseninemowū.

⁸ Yūu mūā ñañaré tiirere mūārē jóaripūmēna mūārē
bóaneōrā niirí tiwú. Mecūtīgārē teeré wācūpatiria. Too
sñguero “yūu jóaheri ãñunibojíyu” jīī wācūmiwū. Teeré
mecūtīgā wācūria. Mūārē bóaneōrī tiipacú, yoari
bóaneōrī tiiríjíyu. ⁹ Mecūtīgā yūu ũseniā. Mūā
bóaneōriguere wācūgū mee ũseniā. Mūā bayiró
bóaneōriguepe mūārē wācūpati, wasorí tiyíro. Teero
tiigú, ũseniā. Cōāmacú booróbirora mūā ñañaré ti-
iríguere wācū, bóaneōyiro. Teero tiiró, ũsā mūārē jóa-
coripū mūārē ñañarō tiiríjíyu. ¹⁰ Marí Cōāmacú
booróbirora bóaneōrā, wācūpati, wasoa. Teemēna
netōnénoā. Too síro “ñañaré tiitú” jīīñā maniā. Atibñre-
co macārāpe cúā ñañaré tiiríguemēna bóaneōjācua.
Bóaneōpacara, pecamepū wáacua. ¹¹ Mūāpe Cōāmacú
tñsaróbirora bóaneōrī, ate ãñurē pñtuáyro: Mūā wa-
toapū wáariguere “quēnoāda” jīiyiro; “too sñgueropñre
marí diamacú tiiríjíyu; mecūtīgā diamacú tiia sáa”,

†† *Levítico 26.1; Ezequiel 37.27. † Isaías 52.11. †† 2 Samuel 7.14; 1 Crónicas 17.13.*

jiiyiro; múã watoapɯ wáariguere múã yoari teero iñariguere wácūrã, cúayiro; “Cõamacũ marírẽ ñañarõ tiibóqui”, jii wácūrã, cuijõãyiro; yɯ múãrẽ iñagũ wáari booáyiro; diamacũ maquẽrẽ tiidugáayiro; “ñañaré tiigũre diamacũ ñañarõ tiíadacu”, jiiyiro. Niipetire teero múã tiirémema múã wapa cɯohérere eñoyiro. ¹² Teero tiigũ, múãrẽ jóagɯ, ñañaré tiiríguyere, teero biiri ñañaré tiinógũye dícare wácúriwɯ. Múãye niíadarere bayiró wácúwɯ. Múã Cõamacũ iñacoropɯ úsãrẽ bayiró maĩã sáa. Teeré masídutigu múãrẽ jóawɯ. ¹³ Teero tiirã, múã añurõ tiirémema úsã wácúttutuawɯ.

Teero wácúttutuara, Tito bayiró usenirí iñarã, toorã nemoró useninemowɯ. Múã niipetirapɯra cũrẽ añurõ tɯgueñarí tiiríra niiwɯ. ¹⁴ Tito múã pɯtopɯ wáadari sɯguero, yɯ múãmena usenirere cũrẽ wedewɯ. Cũũ toopɯ jeari, yɯ jiirobirora wáayiro. Niipetirere úsã múãrẽ wederiguere diamacũrã wedewɯ. Teerora úsã Titore múãye maquẽrẽ wederigecã diamacũrã niiwɯ. ¹⁵ Múã cũrẽ quioníremena bocayiro. Cũũ dutiré yɯyiro. Múã teero tiiríguere wácúgũ, múãrẽ nemoró maínetóneĩ. ¹⁶ Yɯ múãrẽ padeóa; “añurõ tiíadacua” jiiigũ, bayiró useniã.

Ticodugaro jeatuaro ticodutire

8 Yáa wedera, úsã ateré múãrẽ masírí boogá: Macedoniarɯ Jesuré padeoré põnarí macãrãrẽ Cõamacũ añuré ticorigɯ niiwí. ² Cúã bayiró ñañarõ netõpacára, diamacũ tiiríra niiwã. Teero ñañarõ netõpacára, bayiró useniwã. Cúã bóaneõrã peti niipacara, pee apeyẽ cɯorã tiiróbiro ãpẽrãrẽ añurõ tiípuwa. ³ Cúã booró cúã cɯoró jeatuaro cúã cɯoré ticowa. Cúã “ticoada” jiiãriro nemoró ticowa. Yɯ cũrẽ teero tiirí iñawɯ. ⁴ Úsãrẽ sícãrĩ mee biiro jiiwã: “Cõamacũrẽ padeorã bóaneõrãrẽ úsãcã niyerure ticoada”, jiiwã. ⁵ Cúã úsã wácúriro nemoró tiiwã. Cúã marí Òpũrẽ “mɯ booré dícare tiíada” jiiɯguewa. Too síro úsãrẽ “múã dutiré tiíada Cõamacũ booróbirora” jiiwã. ⁶ Teero tiirã, úsã Titore múã pɯtopɯ wáadutia. Cũũ too sɯgueropɯ múã pɯto niigũ, niyerure néõncãyigɯ. Teeré peotídutira cũrẽ ticocoa. Teero tiirã, múã añurõ useniremena néõncãriguere diamacũ tii yaponóã-dacu. ⁷ Múã niipetirere añurõ tiia: Añurõ padeóa; Cõamacũyere añurõ buea; teeré añurõ masíã; useniremena añurõ tiia; úsãrẽ maĩã. Múã tee niipetirere añurõ tiiróbirora niyeru ticorécãrẽ teerora tiiyã.

⁸ Teeré jiiigũ, múãrẽ dutiré peti tiiróbiro jiiigũ mee tiia. Yɯ múãrẽ “apemacãrĩ macãrã useniremena niyeru néõtoawa, ãpẽrãrẽ tiíapura” jii wedegɯ, ateré masídgaga: “¿Múãcã bóaneõrãrẽ maíreere eñõãdari cũrẽ tiípuremena?” ⁹ Marí Òpũ Jesucristo marírẽ añurõ tiiríguere múã masíã: Cũũ niipetire cɯogú niipacɯ, maríye añuré niíadarere booságũ, bóaneõgũbiro wáarigɯ niiwí. Cũũ bóaneõgũ wáariguemena marípere pee cɯorãbiro wáari tiirígɯ niiwí.

¹⁰ Múãrẽ añurõ niirí boogú, yɯ wácúrére múãrẽ jiiigũda. Biiro niia: Iicũmamena múã apemacã macãrã sɯguero niyeru néõncãrira niiwɯ. Teeré néõrã, useniremena néõrira niiwɯ. ¹¹ Teero tiirã, múã ti-

inucãrirobirora tii yaponóña. Múã useniremena “ticoada” jiirobirora teerora tii yaponóña. Múã ticodugaro jeatuaro ticoya. ¹² Marí diamacũrã ticodugari, marí ticodugaro jeatuaro ticori, Cõamacũ teeména useniqui. Marí cɯohérere Cõamacũ sãiríqui.

¹³ Múã ãpẽrãrẽ tiípujĩrã, múãpere cɯohéra pɯtãari booríã. ¹⁴ Sícãrĩbíro cɯorí booa. Mecútigã múã cɯorémema cúã booré tiípua. Too síropɯ cúãcã cúã cɯorémema múã booré tiípua. Teero tiirã, sícãrĩbíro cɯoãdacu. ¹⁵ Tee Cõamacũye jóaripũpɯ biiro jóanoã: “Pee seerígucã cɯonetóriwi; péerogã seerígucãrẽ dɯsaríwɯ”, jii jóanoã.

Tito cũũ menamacãrãmena Corintopɯ wáaadare

¹⁶ Yɯ múãye maquẽrẽ wácúã. Yɯ wácúrobirora Titocãrẽ Cõamacũ wácúri tiiyígɯ. Teero tiigũ, Cõamacũrẽ usenire ticoa. ¹⁷ Yɯ Titore “Corinto macãrãrẽ iñagũ wáaya” jiiĩrĩ, máata yɯwi. Mecútigãrẽ cũũ múãrẽ iñadugajigũ, cũũ añurõ tɯsarómema múã pɯtopɯ wáagɯdaqui. ¹⁸ Titomena ãpĩ ticocoadacu. Cũũ maríya wedegɯ niĩ. Niipetira Jesuré padeoré põnarí macãrã cũrẽ biiro wedeseya: “Cũũ Jesuyé quetire añurõ wedei”, jiiya. ¹⁹ Apeyecãrẽ, Jesuré padeoré põnarí macãrã cũrẽ beserira niiwã, úsãmena niyeru néõriguere néewadutira. Úsã bóaneõrãrẽ niyerure ticora, marí Òpũrẽ añurõ wedesedutira, teero ticoa. Teero biiri úsã useniremena tiípudugarere eñorã, teero tiia. ²⁰ Úsã pairó niyeru néõriguere néewara, basocã úsãrẽ “niyeru tiidójiyu” jiiĩrĩ booríã. ²¹ Teero tiirã, úsã marí Òpũ, teero biiri basocã iñacoropɯre diamacũ tiidugãa.

²² Cũãmena ãpĩ maríya wedegucãrẽ ticoconemoã. Cũũ bayiró tiípudugarere úsãrẽ naĩrõ eñowí. Mecútigãrẽ múãrẽ “cúã diamacũrã tiíadacua” jiiigũ, nemoró tiípudugai. ²³ Titoye maquẽrẽ ãpẽrã sãñãrĩ, biiro jiiña: “Pablo menamacũ cũũmena padegũ úsãrẽ tiípugɯ niĩ”, jiiña. ãpẽrã pɯarãrẽ sãñãrĩpereja, biiro jiiña: “Jesuré padeoré põnarí macãrã cúã ticocorira niĩya. Cúã tiirémema Cristore añurõ wedeseri tiíya”, jiiña. ²⁴ Teero tiirã, maíremema cúãrẽ bocaya. Múã teero tiirí, Jesuré padeoré põnarí macãrã múã maíreere tɯoãdacua. Úsã cũrẽ biiro jiiwũ: “Corinto macãrã basocãrẽ añurõ bocaaya”, jiiwũ. Múã teero tiirí tɯorã, cúã úsã jiiiriguere “diamacũrã niíayu” jiiadacua.

Niyeru néõre

9 Múã niyeru néõrere Jesuré padeorãre ticoadare maquẽrẽ jóanemoria; múã masítoaa. ² Yɯ múã tiípudugarere masítoaa. Useniremena Macedonia macãrãrẽ biiro wedea: “Iicũmamena Acaya [†] dita macãrã ‘tiípuada’ jiiñcãwã”, jii wedea. Teeré tɯorã, pɯ Macedonia macãrã “úsãcã tiípuada” jiiwã. ³ Teero niipacari, Titore cũũ menamacãrãmena múã pɯtopɯ ticocogɯda. Yɯ Macedonia macãrãrẽ jiiiriguere diamacũ wáari booa. Yɯ “Corinto macãrã niyeru néõ, cɯoyúeadacua” jiiwũ. ⁴ Apetó yɯ múã pɯtopɯ wáari,

† Éxodo 16.18. †† Corinto Acaya ditapɯ niiyiro.

Macedonia macārā yuḡmena wáabocua. Ūsā toopú jeara, múā niyeru néohērā niirí b̄ajeád̄gariga. Yuḡ “cúā néotoaj̄ya” j̄irigue wapa bayiró boboooro wáabocu. Múācā teerora bobobócu. ⁵ Teero tiigú, yuḡ biiro wácūā: Yuḡ múā p̄top̄ wáadari s̄guero, Titocārē wáadutia. Cúā múā “ticoada” j̄i néōrere quēnos̄guéadacu. Cúā teero tiirí, ūsā jeadari s̄guero, múā c̄otóaadacu. Teero tiirā, āp̄ērā múārē “ticoya” j̄iripacari, múā wácūrō ticoadacu.

⁶ Múā ateré wácūñā: Oterí basoc̄ p̄erogā oteri, p̄erogā d̄cac̄t̄iri ññaq̄ui. Pee oteriḡpeja pee d̄cac̄t̄iri ññaq̄ui. ⁷ Marí “nocōrō ticoḡuda” j̄i t̄gueñarōcōrō ticoro booa. Marí ticod̄gahera, o āp̄ērā ticodutiri ññarō t̄gueñarā, ticorijārō booa. Ūseniremena ticorāre Cōāmac̄ māíquí. ⁸ Cōāmac̄ niipetire añurē múārē ticonemomas̄i. Cūñ teero tiirí, múārē d̄sariadacu. Múārē ticorēmena múāpe āp̄ērārē tiápumas̄iādacu. ⁹ Tee Cōāmac̄ye queti jóarip̄u biiro jóanoā:

Ññuḡ b̄oneōrārē añurō ticoqui.

Teero tiiró, cūñ añurō tiiré niirucuj̄āadacu, †j̄i jóanoā. ¹⁰ Cōāmac̄rā niirí oteréperire ticoḡú, teero biiri yaarére ticoḡú. Tee tiiróbiro cūñrā múācārē niipetire múā c̄oádarere ticoḡudaqui. Oteréperi wii d̄cac̄t̄iobiro múā c̄orére nemoró wáari tiigúdaqui. Teemēna múā āp̄ērārē añurō tiápumas̄iādacu. ¹¹ Teero tiirā, pee c̄o-j̄irā, āp̄ērārē tiápudacu. Múā ticorére ūsā ticobosari, tee niyerure ñeerā Cōāmac̄rē ūsenire ticoadacu. ¹² Múā Cōāmac̄rē padeorā b̄oneōrārē tiápura, cúārē d̄saré dícare ticora mee tiia; Cōāmac̄cārē ūsenire ticora tiia. ¹³ Múā cúārē tiápuremena múā Cristoyere padeorére, cūñrē yuñrēre éñoā. Cúā teeré ññarā, Cōāmac̄rē ūsenire ticoadacu. Teero biiri múā cúārē, niipetirare tiápuri ññarā, teeré tiádacu. ¹⁴ Cúācā Cōāmac̄ múārē añurō tiirére ññarā, bayiró maírēmena Cōāmac̄rē múāye niídarere s̄ibosáadacu. ¹⁵ Cūñ marírē ticorigue añunetōjōäre nií. Tee añunetōjōäre dee j̄i wedesemas̄iña maniā. Teero tiirā, Cōāmac̄rē ūsenire ticoada.

Pablo “apóstol nií” j̄i wederigue

10 Yuḡ Pablo múārē tiidutíḡda. Yuñrā nií basocá biiro j̄i wácūnoriḡ: “Cūñ marímena niiḡú, b̄uri niiḡúbiro wedesei; marírē jóaḡpe, tutuaromena jóai”, j̄iicua. Múā Cristo niirec̄tirere mas̄iā; cūñ b̄oneō ññarēmena tiidutíyiḡ. ² Teero tiigú, yuḡ cūñ tiiróbiro niid̄gaḡ, ateré múārē tiidutía: Yuḡ múā p̄top̄ jeari, múā síquērāmena tutuaromena wedeseri tiirj̄añā. Síquērā múā menamacārā ūsārē biiro j̄iñyira: “Cúā atibúreco macārā tiiróbiro Cōāmac̄ booré tiirícuā”, j̄iñyira. Yuḡ teero j̄iññorē diamac̄rā tutuaromena wedeseḡuda. ³ Ūsā atibúreco niipacara, atibúreco macārābiro c̄ameríquēria; Cōāmac̄ w̄moc̄t̄ire ticorēmenape c̄ameríquēā. ⁴ Ūsā w̄moc̄t̄ire atibúreco maquē mee nií; ūm̄āse maquē, Cōāmac̄ tutuare c̄orépe nií. Teemēna ññarē tutuarere docacūmurí tiia. ⁵ Cōāmac̄ w̄moc̄t̄iremena basocá cúā wácūrē-

† Salmo 112.9.

mena buerére diocóa. Cúā wederēmena múārē p̄narí tiid̄gácuā; múā Cōāmac̄rē mas̄iñ boorícuā. Ūsā cúā buerére diocóari siro, Jesús booréperē cúārē tiidutía.

⁶ Múā Cristo dutirére añurō yuñri ññarí siro, ūsā biiro tiimas̄iādacu: Niipetira netōñcārārē ññarō tiíadacu.

⁷ Múā sotoá maquē dícare ññā. “Cristomena nií” j̄iñḡno ateré mas̄iñ booa: Cūñ diamac̄ Cristomena niiḡú, “Pablocā Cristomenarā niíya” j̄i mas̄iḡudaqui.

⁸ Yuḡ múārē wedeḡ, ūsā dutirére “j̄iñmosañu wedet̄” j̄iñpac̄, boboría. Marí Ōp̄ ūsārē tee dutirére ticoriḡ niíwí, múā cūñrē padeonemóārō j̄iñḡ. Múā padeorére ññarōārō j̄iñḡ mee tee dutirére ticoriḡ niíwí. ⁹ Yuḡ jóarep̄r̄imena múārē uc̄adutiḡ mee jóa.

¹⁰ Āp̄ērā yuñre biiro j̄iicua: “Cūñ jóare bayiró tutuaremena dutia. Cūñ bauroc̄apereja tutuheḡbiro bauwí. Cūñ wedeserecārē bayiró t̄saya maniā”, j̄iicua.

¹¹ Yuñre teero j̄iññāno ateré mas̄iñ booa: Ūsā yoarop̄ niirā jóacoriobirora múā p̄top̄ jearacā, teerora tutuaromena wedeseadacu.

¹² Síquērā múā watoap̄ niirā cúā basiro c̄amerí padeorā biiro j̄iicua: “Marípeja añurō tiia”, j̄i c̄amerí wedesecua. Teero j̄i wedesepacara, mas̄iicua. Ūsāpe cúā tiiróbiro ūsā añurō tiirére p̄erogā wedesēñaria; yuḡ tiiré cúā tiirēmena queod̄ḡaria. ¹³ Ūsā tiiriguere j̄iñmosañu wederia. Cōāmac̄ ūsārē Cristoye quetire wededutiriḡ niíwí. Cūñ tiidutíre dícare tiia. Cūñrā ūsārē múā p̄top̄cārē tee quetire wededutiriḡ niíwí.

¹⁴ Teero tiirā, múā p̄top̄ wáara, Cōāmac̄ wáadutiherop̄ wáara mee tiia. Múāmena niis̄guew̄. Ūsārā múārē añurē “Cristo basoc̄are netōné” j̄iñrē quetire wedes̄guew̄. ¹⁵ Ūsārē Cōāmac̄ wededutiḡ cúñriro jeatuario wedea. Āp̄ērā tiiriguere “yuḡ tiirigue nií” j̄iñria. Teero j̄iññōno tiirā, múārē padeonemóarí tiid̄gáa. Múā padeonemóarí ññarā, ūsā múārē nemoró buemas̄iā. Cōāmac̄ ūsārē cúñriro jeatuario bueadacu.

¹⁶ Too síro múā nemoró niiré mac̄arip̄ Jesuyé quetire wedeḡuda. Cūñye quetire wedeya maniré mac̄arip̄ wáad̄gaga. Āp̄ērā cúā paderiḡep̄re “yuḡ paderé nií” j̄iñd̄gaḡ, teero tiid̄gáa.

¹⁷ Cōāmac̄ye queti jóarip̄ ateré jóanoā: “ Yuñja añunetōjōäḡ nií; biiro tiiḡno nií” j̄iñd̄gaḡno j̄iñri-jārō booa. Biirope j̄iñrō booa: ‘Marí Ōp̄ añunetōjōäḡ nií; biiro tiiriḡ niíwí, j̄iñrō booa’, †j̄iñ jóanoā. ¹⁸ Sícu cūñ basiro wedeseḡ “yuḡ añurō tiia” j̄iñḡrē “cūñ añuḡú nií” j̄iñmas̄iña maniā. Marí Ōp̄ síc̄ñnorē “añuḡú nií” j̄iñrí, añuḡú peti nií.

Pablo j̄iñditori buerí basocare j̄irigue

11 Mec̄t̄igā múārē yé maquērē weded̄gari-pac̄, wedeḡuda. Yé maquērē wedeḡ, j̄iñmaḡú tiiróbiro t̄gueñā. Yuḡ jóarere páas̄t̄iro maniró bueri boogá. ² Cōāmac̄ cūñ p̄onarē āp̄iré padeorí booríqui. Cūñ múārē doerobirora yuñcā múārē doea. Múā yuḡ Cristoyere wederi t̄orā, padeowú. Teero tiigú, Cristo múā man̄ niiḡd̄biro nií. Múā síc̄o numió man̄c̄t̄igodo tiiróbiro nií. Síc̄o numió ññarē maniḡórē wiyaḡd̄biro múārē

†† Jeremías 9.4.

wiyadɥgága. ³ Teero wiyadɥgápacɥ, Evare wáarirobiora múãcārē “wáabocu” jīīgǔ, bayiró wácūã. Pīno añurō cǔǔ jīiditomeniremena coore jīicōāsāyigɥ. Āpērǎ cǔǔbiro jīiditora, múã “Cristo booré díçure diamacǔ ti- iáda” jīi wácūrere wasorí tiibócu. ⁴ Múã biiro tiíayiro: Āpērǎ múãrē buera jeari, merēã wedepacari, múã añurō tɥɔnsénicu. Cǔãpe ũsǎ Jesuyere diamacǔ wed- erirobirora wedericua. Espírítu Santoyere merēã bueri, cǔã buerere ñeeãyi. Cōãmacǔ basocáre netōnére quetire cǔã bueri, merēã niipacari, múã añurō tɥocú. ⁵ Múãrē buerá Jesús cǔǔyere wededutigɥ beserira nemorō tɥgueñacu. Yɥɥpe “cǔã docarɥ niã” jīi tɥgueñaria. ⁶ Yɥɥ añurō wedeseri basocɥ tiiróbiro wederipacɥ, Cōãmacǔyepere añurō masǎ. Tee masírere niipetire yɥɥ tiirémena múãrē ñeñóãwǔ.

⁷ Yɥɥ Cōãmacǔyere basocáre netōnére quetire wed- eré wapa múãrē wapaséhegɥ, ¿ñañarō tiirí? Búri ni- igǔbiro pade, wapatá, yaawɥ múãrē netōnére maquērē boosáǓ. ⁸ Yɥɥ múãrē tiíapugɥ, āpērǎ Jesuré padeoré pōnarí macārǎ yɥɥre niyeru ticocorira niíwǎ. Yɥɥ teeré ñeegǔ, cǔãye niyerure néedɥogǔbiro tɥgueñawǔ. ⁹ Yɥɥ múãmena niigǔ, apeyenó dɥsari tīagǔ, sīcǔrē potocóriwɥ. Maríya wedera Macedonia macārǎ jeara, yɥɥre dɥsarénorē ticowa. Teero tiigǔ, múãrē sǎi potocóriwɥ. Teerora yapacǔtíjǎǓda. ¹⁰ Yɥɥ diamacǔrǎ Cristoye maquērē masǎ. Teeré masíróbiro- ra atecārē masǎ: Yɥɥ bueré wapa apeyenó sǎiricu; sīcǔ Acaya dita macǔ “Pablo cǔǔ bueré wapa wapaséi” jīimasíríqui. ¹¹ ¿Deero tiigǔ biiro wedesegari yɥɥ? ¿Múãrē mañhégǔ teero jīigarite? Niiria. Yɥɥ múãrē maírere Cōãmacǔ masíqui.

¹² Yɥɥpeja yɥɥ tiirucúrobiora tiirucúǓda. Āpērǎpeja yɥɥ tiiróbiro “tiirǎ tii” jīimicua. Teero tiirícua. Cǔã bueré wapare wapasécua; yɥɥpe wapaséria. Teero ti- irǎ, cǔã “āpērǎ Jesús beserira tiiróbiro tii” jīimasírícu. ¹³ Cǔã “Jesús cǔǔyere wededutigɥ beserira niíã” jīirǎ, teero jīimajǎrǎ tiíya. Cǔã tiiditóra niíya. Sotoá díçɥ Jesús beserira tiiróbiro bauúya. ¹⁴ Teero tiiré wisióricu. Satanácǎ teerora tiimasíqui. Apetó cǔǔ ángele añugǔbiro, asibatégǔbiro baugǔ wáaquí. ¹⁵ Teero tiirǎ, cǔǔrē padecoteracǎ cǔǔ tiiróbiro tiicúa. Sotoá díçɥ añuré tiirábiro baucúa. Cǔãpeja cǔã ñañaré tiiré wapa pecamerɥ yapacǔtídiaadacua.

Pablo ñañarō netórigue

¹⁶ Yɥɥ too sɥguero jóarirobiora múãrē jóanemogǔ- da. Yéé maquērē wededɥgaripacɥ, wedegɥda. Teeré yɥɥ wederi, “¿apeyé cǔǔye maquē díçure wedejīgǔ, mecǔǓ tii?” jīi wácúriǎña. Teero wácúrǎpeja, “cǔǔ booró wedejǎrō” jīiña ména. Āpērǎ cǔãye maquēcārē bayiró wedecua, múãrē padeoáro jīirǎ. Teero tiigǔ, yɥɥcǎ yɥɥ tiiríguere péero wedegɥda. ¹⁷ Marí Ōpǔ teenórē wededutirigɥ niimiwǎ. Teero tiigǔ, “mecǔrǎ basocǔbiro wedegɥda” jīiã. ¹⁸ Pacɥ múãrē buerá noo booró cǔã basiro díçɥ añurō wedeseya. Cǔã teero tiirí, yɥɥcǎ yɥɥ basiro añurō wedesegɥda. ¹⁹ Múã “masínetōrǎ niíã” jīi wácúrǎ niipacara, mecǔrǎ basoca wedeseri, añurō useniremena ñecǎjǎmasícu. ²⁰ Biiro ti-

irácārē ñecǎjǎãyi: Múãrē dutiaperare, múãyere néerārē, múãrē dutirábiro tiíaperare, múã nemorō ɥɥtí macārǎbiro múãrē tiirǎre, múãrē diaporɥ páaracārē ñecǎjǎãyi. ²¹ ¿Āñujǎi múãrē cǔã teero tiirí? Acuéi, ¿cǔã tutuanetōjōārǎ nií? Ŭsǎpe cǔãbiro tutuar- ia. Teero tiirǎ, cǔãbiro ñañarō tiiría.

Cǔã “biiro biia ũsǎjǎ” jīi añurō wedecua. Teero tiigǔ, yɥɥcǎ cǔãbirora yéé maquērē wedegɥda, wededɥgari- pacɥ. ²² Cǔã “hebreoa niíã” jīicua. Yɥɥcǎ cǔǔrǎ niíã. Cǔã “Israelya pōna macārǎ niíã” jīicua. Yɥɥcǎ cǔǔrǎ niíã. Cǔã “Abraham pǎrǎmerǎ niinɥnɥsera niíã” jīicua. Yɥɥcǎ cǔǔrǎ niíã. ²³ Cǔã “Cristore padecotera niíã” jīicua. Yɥɥpeja cǔã nemorō cǔǔrē padecotegɥ niíã. Yɥɥ teero jīigǔ, wedeseãmagǔbiro wedesea. Yɥɥ cǔã nemorō padenetōñcǎwǔ. Cǔã nemorō peresuwis- eripɥ sōneconowǔ. Yɥɥre cǔã nemorō tǎnawǎ. Pee sǎiríquero niíwǔ. ²⁴ Judíoa sicamoquēñe yɥɥre ñeenɥcōjírǎ, wecɥ caserodamena tǎnawǎ. Cǔã yɥɥre tǎnarécōrō treinta y nueve tǎnawǎ. ²⁵ Ítǎrǎi yucɥména yɥɥre páawa. Sīcǎrǎi ũtǎperimena yɥɥre déewa. Ítǎrǎi ũsǎ wáari, dooríwɥ duadiawɥ. Sīcǎrǎi duagɥ, sicañami, sicabɥreco tiimaapúre pasawɥ. ²⁶ Pee wáanetōwǔ. Díare tǎwagɥ, duaríquero netōwǔ. Yaari basoca wa- toa, yáa wedera judíoa ɥɥtopɥ, judíoa niíhērǎ ɥɥtopɥ quiorémēna wáanetōwǔ. Teero biiri macǎpúre, basocǎ manirópúre, día pairímaapúre quiorémēna cǎmesǎwǔ. “Jesuré padeorǎ niíã” jīiditori basocǎ watoapɥcārē quiorémēna cǎmesǎwǔ. ²⁷ Yɥɥ padegɥ, ñañarō netōwǔ. Pee ñamirǎ cǎniríwɥ. Jɥabóawɥ. Oco sīnidɥgáwɥ. Pee betiwǔ. Yɥɥsǎbɥawɥ. Apetóre yɥɥre suti maniwǔ.

²⁸ Apeyeréja, búrecoricōrō yɥɥ niipetiro macārǎrē Jesuré padeoré pōnarí macārǎrē bayiró wácūã. ²⁹ Tu- tuhegɥno niirǎ, yɥɥcǎ cǔǔbirora tutuhegɥ tɥgueña- pua. Sīcǔrē āpērǎ ñañaré tiidutírí, cǔǔ ñañaré tiirí, yɥɥ ñañaré tiidutíramena cúaa. ³⁰ Yéé maquērē wedegɥ, “biiro tiigǔno niíã yɥɥja” jīiria. Teero jīirōno tiigǔ, “yɥɥ tutuhegɥ niíã” jīiã. ³¹ Cōãmacǔ marí Ōpǔ Jesús Pacɥ yɥɥ wederere “jīiditogɥ mee tii” jīimasíqui. Cǔǔrēna usenire ticorucujǎrō booa. ³² Yɥɥ Damascopɥ niirǎ, ti- imacǎ dutigǔ yɥɥre ñeedɥgagɥ, biiro tiirígɥ niíwǎ: Ti- imacǎ witiware soperipúre surarare cúúrígɥ niíwǎ cote- dutigɥ. Cǔǔ tiidita ōpǔ Aretas wǎmecǔtigɥ doca macǔ niíwǎ. ³³ Yɥɥ menamacǎrǎpe yɥɥre biiro tiíwǎ: Piimena tiimacǎ sǎnirō macǎ sopegǎɥ duunɥnɥsediocowa. Teero tiigǔ, yɥɥ cǔǔrē ñeóriwɥ.

Pablo quēñóɥpɥ tiiróbiro tīnarigue

12 Yéé maquērē wededɥgaripacari, múã yɥɥre wederi tii sūcǎ. Yéé maquērē yɥɥ basiro añurō wederi, múãrē tiíapuría. Teero biipacɥ, marí Ōpǔ quēñóɥpɥre tiiróbiro yɥɥre ñeñóriguere wedegɥda. ² Cristore padeorí siro, biiro wáawɥ: Quēñóɥpɥre ti- iróbiro Cōãmacǔ yɥɥre cǔǔ ɥɥtopɥ néemǎawawí. Teeré yɥɥ tīnari siro, catorce cǔmarí netōã. Yáa ōpǔ- mena o yeeripúnamena díçɥ wáagɥ wáajíyu; masíríga. Cōãmacǔ díçɥ masíqui. ³⁴ Ateré masǎ: Cōãmacǔ ũmǎsɥpɥ Paraíso wǎmecǔtiropɥ yɥɥre néenjeawí. Yáa

ōpūmena o yeeripūnamena dícu néewagū néewajīyi; masírīga. Cōāmacū sícūrā masíqui. Yūu toopú niigū, basocāre wedemasíña manirére wedeseri t̄owú. Yūu toopú t̄orígue basocāre wededutire mee niiwū.

⁵ Yūu toopú néewariguere āñurō wedegūda. Yūu āñurō tiiríguereperea wederia. Yūu “basocá dícu niijīgū, tutuhegū, ñañarō netōā” jīrere āñurō wedegūda.

⁶ Teero jīpacū, yūu basiro āñurō wedesedugagū, wedesemasíā. Diamacū maquērē wedeseri, “mecūrī basocū niī” jīmasíriya. Yēe maquērē wedesemasípacū, wedeseria. Yūu basiro yūu āñurō wedeseremena yūu padeorí booríā. Yūu tiirere iñatoarapū, yūu wedere t̄otóarapū, padeorí booa.

⁷ Cōāmacū yūu eñorígue āñurē peti niiwū. Yūu teere wācūgū, yūu basiro “āñugū niā” jīrīquio niiwū. Teero tiigū, Cōāmacū yūu teero wācūrī jīgū, biiro tiwí: Satanás yāa ōpūrē pūnirō tiirí, teero iñajārigū niwí. Tee pūniré potaga sāāwarobiro pūniā. ⁸ Itīārī yūu marí Ōpūrē “tee pūnirere netōnéña” jī sāimíwū.

⁹ Cūūpe yūu ateré jīwí: “Yūu mūuērē āñurō tiia. Teero tiiró, mūuērē areyenó d̄saríā. Basocá tutuhera niirí, yūu tutuarener nemoró ēñomasíā”, jīwí. Teero tiigū, yūu tutuhegū niirémēna ūseniā. Yūu tutuheremena Cristo cūū tutuarere āñurō ēñoi. ¹⁰ Teero tiigū, yūu tutuhegū niirere ūseniremēna n̄cājāā. Yūu Cristore padeoré wapa āpērā yūu ñañarō jīpacari, yūu areyenó d̄sapacári, āpērā yūu ñañarō tiipacári, yūu wisiórere t̄gueñapacū, ūseniremēna n̄cājāā. Nemoró tutuhegū niiróno tiigū, nemorórá tutuanemogū wāaa.

Corinto macārāre Pablo bayiró wācūrīgue

¹¹ Yūu basiro yēe maquērē āñurō wedesegū, mecūgūbiro wedesegū tiia. Múāpeja yūu wedeseduga herere yūu wedeseri tiia. Múā yūu āñurō wedeseatā, āñunibojīyu. Múārē jīditoremēna buerá Jesús cūūyere wededutigū beserira nemoró t̄gueñacua. Yūu “cūā docapū niā” jī t̄gueñaria. Yūu búri niigū niipacū, teero bueāmajārā doca niiria.

¹² Yūu múā p̄topū niigū, potocórō maniró pee Cōāmacū dícu tiimasíre t̄iēñowū. Teemēna diamacūrā “yūu Jesús cūūyere wededutigū beserigū niā” jīrere ēñowū. ¹³ Āpērā Jesurē padeoré pōnarī macārāre, múācārē sícārībīro tiwū. Ate dícuere tiiríwū: Múārē wapasériwū. Múā t̄gueñarī, teemēna ūmūārē ñañarō tiirí? Ñañaātā, yūu acabóya.

¹⁴ Yūu múā p̄topū wāagūda jīgū, quēnotóaa. Mecūtīgā yūu wāaremēna itīārī wāadacu. Toopú jeagū, múārē “niyeru ticoya” jī potocórīcu. Múāyere booríā; Cristoyepere múārē tiinemórī booa. Múā masíā: Basocá cūā pacūmūārē niyerure quēnocūbosarīcu; pacūmūārē cūā pōnarē niyerure quēnocūbosacua. ¹⁵ Teero tiigū, yūu c̄orócōrō múārē tiipugūda. Niipetire yūu tutuaremēna múāyere niādarere tiipugūda. Teero yūu múārē bayiró maírī, ūdeero tiirā múāpeja yūu d̄waró maígáarī?

¹⁶ Yūu múārē potocōririguere masípacara, biiro jīcua: “Cūū menijīgū, marírē jīditoqui; too síro

maríyere néewagūdaqui”, jīcua. ¹⁷ ūYūu múā p̄to tico coriramēna yūu múāyere jīditoremēna ēmarí? Ēmaríwū. ¹⁸ Yūu Titore múā p̄topū wāadutiwū. Teero biiri āpī Jesurē padeogū maríya wedegūre cūūmena tico-cowū. ūTito múā p̄topūre jīditoremēna múāyere ēmarí? Ēmaríyigū. Múā āñurō masíā: Ūsā Titomēna sícārībīro tiirā niā. Cūūcā múārē buegū, āñurē dícuere tiirigū niwí.

¹⁹ Apetó tiirā, múā ūsārē “āñurō wācūdutira tiíya” jī wācūbocu. Niiria. Biirope niā: Ūsā Cōāmacū iñac̄oropūre Cristomēna niijrā, wedesea. Yūu maírā yāa wedera, niipetirere ūsā wedesea, múārē Cōāmacūrē nemoró padeonemóārō jīrā. ²⁰ Apetó tiirā, yūu múā p̄topū jeari, yūu booróbiro tiiribocu. Teerora yūupecā múā booróbiro tiiribocu. Teerē wācūgū, cuiga. Apeyeréja, yūu múārē “biiro tiibócu” jī wācūā: “Cāmerítutira, iñatutira, cūara, cūāyere dícuere wācūrā, queti jīrā, āpērārē ñañarō jīrā, ūsājā āpērā nemoró āñunetōn̄cāā’ jīrā, noo booró tiāmajārā tiibócu”, jīga. ²¹ Teero tiigū, múā p̄topū wāanemorí, Cōāmacū yūu Ōpū múā ñañarē tiirucūre wapa yūu bobooro wāari tiibóqui. Múā āpērāmēna múā booró ñañarō ñeeaperere, múā n̄mosānumiā múā man̄sūmūā ni iñārē ñeeaperere, múā boboró maniró tiirere wasohere wapa bayiró utibocu.

Wedeyaponorigue

13 Mecūtīgā yūu múā p̄topū wāadaremēna itīārī wāadacu. Yūu toopú jeari, sícū āpírē wedesādugagū, Cōāmacūyere queti jóaripūpū jīrōbirora tiiró. Biiro jóanoā: “P̄harā, itīārā iñari siro, marí āpērā tiiríguere wedesāmasínoā”. ² Too s̄gueropū múā p̄topū jeagū, “ñañarē tiirāre ñañarō tiigūdacu” jī wedetoawū. Teero biiri niipetirare wedetoawū. Mecūtīgā yōaropū niipacū, wēdenemoā sūcā: Yūu múā p̄topū wāanemogū, ñañarē tiirāre bóaneō iñarīcu sáa. ³ Teero tiirā, múā ateré diamacū masíadacu: Cristo yūu wācūrē t̄corémēna wedesea. Cristo múārē dutigū tutuhegū niirīqui; múā watoapūre tutuanetōjōāgū niī. ⁴ Ate diamacūrā niā: Cūū curusapū tutuhegūbiro páabiatunoyigū. Teero tiinórigū niipacū, cūū Pacū tutuaremēna catii. Ūsācā cūūbirora tutuhera niā, niirāpeja. Teero niipacara, cūūmēna niijrā, Cōāmacū tutuaremēna catia. Teero tiirā, tee tutuaremēna múārē wedera, tiipūadacu.

⁵ Múā basiro ateré naírō sāñāña: “ūDiamacūrā Jesurē padeorā niī marí?” jīñā. Múā basiro teerē iñate. ūMúā masírīte Jesucristo múāmēna niirere? Masícu sáa. Apetó tiirā, diamacū cūūrē padeorīcu. ⁶ Ūsāpe diamacūrā cūūrē padeóā. Múārē teerē masírī booa. ⁷ Ūsā múārē ñañarē tiiríjāārō jīrā, Cōāmacūrē sāibosáa. Basocá yūu “Corinto macārāre āñurō padeorí tiwí” jīrere āmaāgū mee tiia. Múā āñurē tiirí boogā. Ūsārē “teero jīāmajārā tiwā” jīrī, āñuniā. ⁸ Múā diamacū maquērē tiirí, ūsā “teerora tiyā” jīadacu; diamacū maquērē cāmotaría. ⁹ Āpērā ūsārē tutuherabiro iñarī, āñuniā. Múāpe padeotutúara niirī, ūseniā. Teero tiirā, múārē Cōāmacūrē sāibosānemoādacu, dia-

macúrã padeorã niiãrõ jĩĩrã. ¹⁰ Yũũ múã p̃top̃ wáaadari s̃guero, atipũrẽ jóaa. Toopú jeag̃ũ, tutu-
aromena múãrẽ dutidugariga. Marĩ Ōpũ yũũ múãrẽ
dutimasĩrere ticorig̃ũ niiwĩ. Tee dutirém̃ena múãrẽ
padeonemórĩ boosãã; múã padeorere ñañodugária.

¹¹ Yáa wedera, múãrẽ ãñurõ wáaaro. Múã ñañaré ti-
irére quẽnoñá. Cámerĩ wãcũtutuari tiiyá. Sĩcãrõména
ãñurõ niirecũtiya. Teeré tiirĩ, Cõãmacũ marĩrẽ maĩgũ

marĩrẽ ãñurõ niirecũtirere ticogũ múãmena niigũ-
daqui. ¹² Múã basiro cámerĩ maĩrém̃ena ãñudutiya.

¹³ Niipetira Jesuré padeorã múãrẽ ãñudutiya.

¹⁴ Jesucristo marĩ Ōpũ múã niipetirare ãñuré ticoaro.
Cõãmacũ múãrẽ maĩgũ múãmena niiãrõ. Espiritu San-
to múãrẽ bapacũtiaro.

Nocõrõrã jóaa.

Gálatas

Āñuduticorigue

1 ¹⁻² Yħ Pabło múā Galacia macārārē Jesuré padeoré pōnarī macārārē jóaa. Niipetira yħ menamacārā wāmemena múārē āñuduticoa. Yħ Jesucristo cūyere wededutigħ beserigħ niīā. Yħre basocá mee beserira niīwā; Jesucristo basiro cūy Pacūmena beserira niīwā. Cōāmacūrā Jesucristo diarigħpħre masōrigħ niīwī.

³ Cōāmacū marī Pacħ, teero biiri Jesucristo marī Ōpħ múārē āñurē ticoaro; āñurō niirecūtiri tiiáro. ⁴ Cōāmacū marī Pacħ boosārirobirora Jesucristo marī ñañarē tiirēre acabóaro jīgū, diabosarigħ niīwī. Marī cūy teero tiirigūmena atibūreco macārā ñañarē tiirucūre teidūjāmasiā. ⁵ Teero tiirā, Cōāmacūrē “mħurā ħpūtī macū peti niigū tiia” jīrucujāāda. Teerora tiīāda.

Cristore padeorēmena dícx netōnénoādacu

⁶ Cōāmacū múārē beserigħ niīwī, Cristo tiibosáremena múārē āñurō tiiáro jīgū. Múāpe cūy teero beserira niipacara, máata peti cūyēre padeodújārē tiiáyro. Āpērā buerēpere nħnrā tiiáyro. Múā teero tiirī tħogū, yħre tħomanijōāga. ⁷ Cūā buerē netōnére queti mee niīā. Cūā múārē wedewisiora tiiáyira; Cristoye quetire ñañodugára tiiáyira. ⁸ Īsā múārē āñurē queti Cōāmacū basocáre netōnére quetire diamacū wedetoawħ mēe. Múārē merēā wedegūnorē Cōāmacū bayiró ñañarō tiiáro. Sīcū Īsāno o ángele ĩmħāsepx diīatiarigħno merēā wedericārē, ñañarō tiiáro. ⁹ Īsā too sħgueropħ wederiguere yħ mecūtīgārē wedenemoā sūcā: Netōnére queti múā padeorīguere múārē merēā wedewisioğħnorē Cōāmacū bayiró ñañarō tiiáro.

¹⁰ Yħ teerē jī jóagħ, basocá yħmena ĩseniārō jīgū mee jóaa; Cōāmacūre yħmena ĩseniārō jīgū jóaa. Yħ too sħgueropħre “basocá yħmena ĩseniārō” jī wācūrucumiwū. Atitóre teero wācūğjā, Cristore padeoteri basocħ mee niibocu.

Cōāmacū Pablöre wededutigħ cūūrigue

¹¹ Yāa wedera, yħ múārē ateré masīrī boogá: Yħ netōnére queti wederé síquērā basocá wācūre mee niīā. ¹² Tee quetire basocá mee yħre tħomasīrī tiiwā. Teero biiri basocá mee yħre buewa. Jesucristo basiro tee quetire yħre masīrī tiirigħ niīwī.

¹³ Yħ too sħgueropħre niirecūtiriguere múā tħojīyu: Judíoa tiirécūtirere nħngū niirucumiwū. Atecārē tħojīyu: Jesuré padeoré pōnarī macārārē bayiró ñañarō ti-

irí basocħ niirucumiwū; Jesuré padeoráno manijāārō jīgū, cūārē cōāpetijādugamiwū. ¹⁴ Yħ mamħ niigū, judíoa tiirécūtirere āñurō tiinħnūserucumiwū. Āpērā yħ menamacārā nemoró ĩsā ĩecūšmħā timūāatiriguere tii, netōncārucumiwū. ¹⁵ Yħ teero tiipacári, Cōāmacū yħ bauáadari sħgueropħ, cūy tiidutiadarere “tiigūdaqui” jītoatu niirigħ niīwī. Yħre āñurō tiigū, beserigħ niīwī. ¹⁶ Cōāmacū cūy macūrē yħre “ēñogūda” jīrī bħreco jeari, ēñowī. Yħre judíoa niihērārē cūy macūye quetire wederi boorīgħ niīwī. Teero tiigū, āpērāpħre “yħ deero tiigūdari?” jī sāñīgū wáariwħ. ¹⁷ Teero biiri Jerusalénpx Jesús yħ sħguero besesħgueriacārē ĩñagū wáariwħ. Teero tiiróno tiigū, diamacū wáajōāwū Arabia ditapħ. Toopħ niīarigħ Damascopħ cāmerpūāatiwħ sūcā.

¹⁸ Itiācūma siro Jerusalénpx Pedrore sicato ĩñagū jeawħ. Cūyħmena pħa semana pħtāwħ. ¹⁹ Āpērā Jesús cūyere wededutigħ beserirare ĩñaritħ. Santiago marī Ōpħ bai dícxre ĩñawū. ²⁰ Yħ múārē jóare niirō maquē niirō tiia. Yħ múārē jīditogħ mee tiia; Cōāmacū teerē masīqui.

²¹ Too síro Siria ditapħ, teero biiri Cilicia ditapħ wáawħ. ²² Jesuré padeoré pōnarī macārā Judeapħ niirā yħre ĩñamasīriwa ména. ²³ Yēe quetipħ dícxre tħoyíra. “Marīrē ‘ñañarō tiigūda’ jīgū nħnħrucūmirigħ mecūtīgārē ‘Jesuré padeoyá’ jī wedewarucugħ tiiáyigħ; too sħgueropħre marī Jesuré padeodūri tiidugāmirigħra niīayigħ”, jīriguere tħoyíra. ²⁴ Yħ Jesuré padeorī tħorā, Cōāmacūrē ĩsenire ticoyira.

Pabło Jesuyé maquērē dutirī basocamena wedeserigue

2 Catorce cħmarī Jerusalénpx yħ pħtħjeari siro, Bernabēmena toopħ wáawħ sūcā. Īsā menamacū Titocārē néewawħ. ² Cōāmacū yħre toopħ wáari bootū niirigħ niīwī. Teero tiigū, wáawħ. Toopħ jea, basocá niipetiramina neāriwħ; Jesuyé maquērē dutirī basocamena dícx neāwū. Judíoa niihērārē netōnére queti yħ wederiguere cūārē wedewħ. Yħ sicatopħ wedenħcāriguere, yħ mecūtīgā wederé “ydeero jīmiādari cūā?” jīgū wedewħ. “Mħ wederé wapaniā” jīārō jīgū, wedeñamiwū. ³ Cūā merēā jīriwa. Yħ menamacū Tito griegoayħ niipacari, cūcārē ĩsā judíoa tiirucūrenorē tiidutīriwa. Cūyē “cōnerīgħ yapa macā caseróre widecōārō booa” jīriwa. ⁴ Āpērā Jesuré padeorāmena bapacūtirira niīwā. “Īsācā Jesuré padeorā niīā” jīdito, ĩñadutiri basoca niirira niīwā. Marī masīā: Jesuré padeorēmena netōnénoā. Cūāpe “marī

ñecūsümüã dutimüãatiriguere tiipetíheri, netõnénoña maniã" jïiwã. Teero tiirá, Jesuré padeorã tiirécütirere ññarã tiiríra niiwã, üsã ñecūsümüã dutimüãatiriguere tiidutíadara. ⁵ Cúã teero tiidutípacari, üsã péerogã cúã tiidutíre "tiiró boocú" jïiriw. "Jesuré padeorémena netõnénoãdacu" jïiré queti dícre wedea, múã diamacú maquērē masíãrõ jïirã.

⁶ Jesuyé maquērē dutirí basoca "yũ biiro buea" jïirí t̄orã, merẽã jïãmariwa. ("Jesuyé maquērē dutirí basoca niíya" jïirã ãpērã nemorõ niiriya, yũ wãcũrĩ. Cõãmacú marí niipetirare s̄cãrĩbíro ññaqui.) Cúã yũre "atepé tiidutíya judíoa niihērãrē" jïi weweriwa. ⁷ Teero wederono tiirã, ateré jïiwã: "Cõãmacú m̄ũrē judíoa niihērãrē netõnére quetire wededutiñyi. Pedrore judíoapere wededutiñyirora m̄ũrē cúãpere wededutiñyi", jïiwã. ⁸ Cõãmacú Pedrore beserigũ niiwĩ, judíoare wedearo jïigũ. Cũñrã yũcãrē beserigũ niiwĩ, judíoa niihērãpere wedearo jïigũ.

⁹ Jerusalénp̄re Santiago, Pedro, teero biiri Juan Jesuyé maquērē dutirí basoca niiwã. Cúã yũre jïiwã: "Cõãmacú m̄ũrē judíoa niihērãrē wededuticõj̄yi", jïiwã. Teero tiirã, yũ, teero biiri Bernabére ateré jïiwã: "Marí s̄cãrĩména padeadacu", jïiwã. Cúã üsãrē "Jesuyé quetire judíoa niihērãrē wewera wáaya" jïiwã. "Üsãpe judíoare wedeada", jïiwã. ¹⁰ "Bóaneõrãrē tiípuya" jïiré dícre wededutiwa. Teerã niitoawũ yũ "ãñurõ tiigúda" jïi wãcũrigue.

Pablo Pedrore tutirigue

¹¹⁻¹⁴ Too síro yũ Antioquíap̄ niirĩ, Pedro toopú jeawi. Cũñ sicato jeaari sirogã, judíoa niihērãmena yaa, niijãmiwĩ. Too síro Santiago menamacãrã jeawa. ¹ Pedro cúãrē cuirigũ niiwĩ, "yũ widecõãñoña manirãmena yaaré quetire Jerusalén macãrãrē wedebocua" jïigũ. Teero tiigú, judíoa niihērãmena yaadu, bapac̄tinemoriwi. Pedro menamacãrã judíoacã teerora tiiwã. Bernabép̄ra teerora tiinũñsejãwĩ. "Cõãmacú niipetira Jesuré padeorãre s̄cãrĩbíro ññaqui" jïiré wewerira niipacara, cúã bueriguere tiñãmi, tiidújãwã. Cúã netõnére quetire masíã niipacara, tee queti diamacú maquērē tihéri ññawũ. Teero tiigú, Pedrore paũ basocã ññacorop̄ tutiw. Cũñrē jïiwũ: "M̄ũ judíoayũ niipacũ, judíoa niihērãmena yaamiãwũ; cúã tiiróbiro tiirécütimiãwũ. M̄ũ teero tiirigue ãñunimiãwũ ména. Mecütigã ¿deero tiigú cúãmena yaari, bapac̄tiri tiii sãa? M̄ũ buearirobiro tiirã. Teeména judíoa niihērãrē 'judíoa tiiróbiro tiyã' jïigũ tiiite. M̄ũ teero tiiré ññaniã", jïiwũ.

Judíoa, judíoa niihērã padeorémena netõnénoãdacu

¹⁵ "Marí p̄arã bauárap̄ra judíoa niitoarira niiwũ. Judíoa niihērã Moisére dutiré cúüriguere tiiríya. Teero tiirã, 'ññarã niíya' jïimiwũ. ¹⁶ Marí tee dutirére masípacara, atepécãrē masíã: Moisére dutiré cúüriguere tiránoré Cõãmacú 'ãñurãrã niíya' jïi ññariqui; Jesucristo

† Santiago Jerusalénp̄ niiyigũ. Cũñ menamacãrã toopú niirãira Antioquíap̄ jeayira. Cúã judíoa niiyira. Santiago cããrē ticocorij̄yi; masíã maniã.

store padeorãnopere 'ãñurãrã niíya' jïi ññaqui. Teero tiirã, marí judíoacã Jesucristo padeorã, Cõãmacú maríre 'ãñurãrã niíya' jïirã. Moisére dutiré cúüriguere 'tiíada s̄cã' jïiria. Ateména p̄tãã: Tee dutiré tiirãre Cõãmacú 'ãñurãrã niíya' jïi ññariqui. ¹⁷ Marí 'Cristomena dícre netõnénoãdacu' jïiré quetire weweri, maríya wewera judíoa maríre wedepatiadacua. Biiro jïiãdacua: 'Múã ññaniã. Múã marí ñecūsümüãrē dutiriguere tiirã. Múã judíoa niihērãmena yaaj̄rã, cúã tiiróbiro ññarãrē tiirã niíã', jïiãdacua maríre. Teero jïirã, 'Cristo ññarõ s̄otígũ tiii múãrē' jïirã tiíadacua. Cúã teero jïiré diamacú mee niíadacu. Cristo ññarere s̄otírĩqui. ¹⁸ 'Marí ñecūsümüãrē dutirigue maríre netõrĩ tiiricu', jïi wedetoawũ mé. Tee dutiriguere s̄otínemogũ, yũrã s̄o netõñcãgũ niijãbocu. ¹⁹ Yũ Moisére dutiré cúüriguere tiipetídugapacũ, tiipetímásrĩw. Teeré tiigú, 'catiré petihere yũ b̄arícu' jïi wãcũwũ. Teeré wãcũãri siro, Cõãmacúmena ãñurõ niirecütirere b̄awũ. ²⁰ Cristo curusap̄ diarirobiro yũcã diagũ tiiróbiro wáarigũ niigũ tii. ¹¹ Tee tiigú, yũ too s̄guerop̄ niirirobiro niiria sãa. Yũ basiro tiidugãrere tiirã; Cristo yũmena niigũ tiidutirere tii. Cũñ yũre mañrigũ niiwĩ; yũre diabosarigũ niiwĩ. Yũ mecütigã Cõãmacú macrē padeó, cũñ tiidutirere tii. ²¹ Moisére dutiré cúürigue basocã tiipetijããtã, Cõãmacú 'ãñurãrã niíya' jïi ññããtã, Cristo búri peti diaboj̄yi. Teero tiigú, Cõãmacú yũre ãñurõ tiiré 'búri niiré niíã' jïiria yũ', jïiwũ Pedrore.

Moisére dutiré cúürigue o Jesuré padeoré maquē

3 Múã Galacia macãrã, t̄omasíhērã tiiróbiro tiirã tiíayiro. ¿Noã múãrē j̄iditocãmesãmirito apeyeré padeodutíra? Üsã toopúre niirã, múãrē Jesucristo curusap̄ diabosarigue maquērē diamacú wedewũ. ãñurõ üsã weweriguere t̄omíwũrã múã. ² Ate dícre múãrē sãñãgũda: ¿Múã Moisére dutiré cúüriguere tiinũñsera, Espiritu Santore b̄arí? B̄aríj̄yu. Jesucristoye quetire t̄o, padeorí, Espiritu Santo múãmena niinũcãj̄yi. ³ Múã sicato Jesuré padeonũcãrã, Espiritu Santo tutuaremena múã ññarãrē tiiriguere wasoríra niiwũ. Múã biiro tiinũcãrira niipacara, mecütigãrē múã basiro tutuaremena "ãñurãrã niíadacu" ¿j̄i wãcũgari? ¿Múãrē t̄omasíre petij̄ã? ⁴ Jesuré múã sicato padeonũcãrĩ, ãpērã múãrē ññarõ tiirã niiwã. Mecütigãrē cũñrē padeodúra, "búri peti ññarõ netõj̄yu" ¿j̄i tiii? Yũ t̄gueñaãtã, búri peti ññarõ netõrĩj̄yu. ⁵ Cõãmacú múãrē Espiritu Santore ticodiorigũ niiwĩ. Cũñ tutuaremena múã watoap̄re pee tiieñorigũ niiwĩ. ¿Deero tiigú teero tiigãri, múã t̄gueñarí? Jesucristoye quetire múã t̄o padeorí, teero tiiquí. Moisére dutiré cúüriguere tiirípereja, teero tiiriboqui.

⁶ Marí ñecũ Abraham Cõãmacúrē padeoyigũ. Teero tiigú, Cõãmacú cũñrē "ãñugũrã nií" jïi ññayigũ. ⁷ Teero tiirã, ateré masíã: Cõãmacúrē padeorã niíya Abra-

†† Diarira catirãp̄ ññarãrē tiirucúriguere tiimasírcua. Teero tiirã, marí Cristomena diarirabiro niij̄rã, cũñ booré dícre tiidugãro booa. ‡ Génesis 15.6.

ham pãrãmerã niinunxera díamacũ. ⁸ Judíoa ni-ihêrãcãrê Cõãmacũrê padeorí, “ãñurãrã niíya” jĩĩ ññagũdaqui. Tee maquêrê wedenoã Cõãmacũye queti jóaripũpũre. Cõãmacũ tee queti, ãñurê quetire Abrahamrê wedesũguerigũ niíwĩ: “Mũxmena niipetire dita macãrãrê ãñurõ niirê maquêrê ticogũda”, jĩĩrigũ niíwĩ. ¹⁹ Abraham Cõãmacũrê padeorígũ niíwĩ. Teero tiigú, Cõãmacũ cũũrê ãñurõ niirê maquêrê ticorigũ niíwĩ. Atitócãrê niipetira Cõãmacũrê padeorãre ãñurõ niirê maquêrê ticoqui.

¹⁰ Æpêrá “Moisére dutirê cúũriguere tiirã, netõnénoã-dacu” jĩĩ wãcũmicua. Teero wãcũrãrê Cõãmacũ ñañarõ netõrĩ tiigũdaqui. Cõãmacũye queti jóaripũpũre ate jóanoã: “Niipetire Moisére dutirê cúũriguere tiipetihẽgũ ñañarõ netõgũdaqui”, †† jĩĩ jóanoã. ¹¹ Cõãmacũye queti jóaripũpũre ate jóanoã: “Cõãmacũ cũũrê padeogũre “ãñugũrã nií” jĩĩ ññagũ; cũũrê catirê petihêre ticogũdaqui”, †† jĩĩ jóanoã. Teero tiirã, marĩ masĩtoaa: Moisére dutirê cúũriguere tiigũre Cõãmacũ “ãñugũrã nií” jĩĩ ññariqui. ¹² Tee dutirêre tiigú Cõãmacũpere ññapeoriqui. Tee dutirê biirope jĩĩ jóanoã: “Niipetire tee dutirêre tiipetigũ catirê petihêre bũagũdaqui”, †† jĩĩ jóanoã.

¹³ Tee jĩĩpacari, ñsã judíoa teerê tiipetĩmasĩria. Teero tiirã, Cõãmacũ ñañarõ netõrĩ tiinõãdara niitoamiwũ. Teero biiri ññagũ, Cõãmacũ Cristopere marĩye wapa wapatĩbosaro jĩĩgũ, ñañarõ netõrĩ tiirígũ niíwĩ. Cõãmacũye queti jóaripũpũre tee maquêrê jóanoã: “Niipetira yucũgũpũ siatúyorira Cõãmacũ ñañarõ netõrĩ tiirirãpũ niíya”, †† jĩĩ jóanoã. ¹⁴ Jesucristo marĩye wapa diabosarigũ niíwĩ. Teero tiigú, cũũrê padeorémãna Cõãmacũ Abrahamrê “ãñugũrã nií” jĩĩrirobirora judíoa ni-ihêrãcãrê “ãñurãrã niíya” jĩĩ ññagũdaqui. Teero biiri Jesucristore marĩ padeorĩ ññagũ, Cõãmacũ cũũ jĩĩrirobirora marĩrê Espíritu Santore ticoqui.

Abrahamye maquẽ, Moiséye maquẽ

¹⁵ Yãa wedera, mecũtígãrê basocã cũã tiirucúremãna mũãrê sicaró queorémãna wedegũda. Sícũ basocũ ãpĩrê “biirora tiigũda” jĩĩgũ, queti beserĩ basocũ pũtopũ wãa, paperapũpũ cũũ tiĩadarere jóadutiqui. Æñurõ jóaquẽnotoa, cũũ wãme jóapeoqui. Too sírore ãpĩ tiipũpũ jóariguere cosemasĩriqui; teero biiri jóanemo-masĩriqui. ¹⁶ Cõãmacũ Abrahamrê “biiro tiigũda” jĩĩrigue tee tiiróbirora niíã. Cõãmacũ Abrahamrê “mũx pãrãmi niinunxegũmãna niipetire dita macãrãrê ãñurõ niirê maquêrê ticogũda” jĩĩyigũ. “Mũx pãrãmerã niinunxera paũmãna teerê ticogũda”, jĩĩriyigũ. Biirope jĩĩyigũ: “Sícũmenarã ticogũda”, jĩĩyigũ. Cõãmacũ teero jĩĩgũ, Cristoyere wedesũguegũ tiiyigũ. ¹⁷ Yũx mũãrê jĩĩarigue biiro jĩĩdũgaro tiia: Cõãmacũ Abrahamrê “mũx pãrãmi niinunxegũmãna biiro tiigũda” jĩĩ quẽnorĩ siro, cuatrocientos treinta cũmarĩ siro Cõãmacũ Moisémenã cũũ dutirê cúũyigũ. Teerê cúũgũ, cũũ too sũgueropũ Abrahamrê “biiro tiigũda” jĩĩ quẽnorĩguere acabórídõ-jãqui. ¹⁸ Abraham Cõãmacũrê padeorĩ, wapaséro

manirõ Cõãmacũ cũũrê “ãñugũrã nií” jĩĩ ññayigũ. Marĩcã Cõãmacũmãna ãñurõ niidũgara, Abraham padeorĩrobirora Cõãmacũrê padeoró booa. Marĩ Moisére dutirê cúũriguere tiirémãna Cõãmacũmãna ãñurõ niimasĩricu.

¹⁹ Too docare ¿deero tiigú Cõãmacũ Moisémenã tee dutirêre cúũyiri? Biiro niíã: Marĩrê “ñañarã, netõnũcãrepira niíã” jĩĩ tũomasĩãrõ jĩĩgũ, cúũyigũ. Tee dutirémãna niirucuwũ, tée Jesucristo jearipũ. Jesucristo jeari siro, cũũmãna Cõãmacũ “ãñurõ tiigũda” jĩĩrigue diamacũrã wãariro niíwũ. Tee dutirêre Cõãmacũ ángeleare wededuticoyigũ Moisére. Moisépecã teerê tũogũ, basocãpũre wedenetõnecoyigũ. ²⁰ Abrahampere Cõãmacũ cũũ ãñurõ tiĩadarere ãpĩrê wededuticoriyigũ; cũũ basiro wedeyigũ. Teero tiirõ, Abrahamrê jĩĩriguepeja Moisére jĩĩrigue nemorõ wapacũtiyiro.

²¹ Too docare Cõãmacũ Abrahamrê “mũx pãrãmi niinunxegũmãna niipetire dita macãrãrê ãñurõ niirê maquêrê ticogũda” jĩĩyigũ. Too síro Cõãmacũ Moisémenã cũũ dutirêre cúũyigũ. Tee dutirêre ticoriguemãna Cõãmacũ Abrahamrê jĩĩriguere acabóriryigũ. Tee dutirêre basocã tiipetĩdũgapacara, tiipetĩmasĩricua. Teero tiirã, catirê petihêre bũaricua. Tee dutirêre tiipetĩmasĩãtã, Cõãmacũ cũũrê “ãñurãrã niíya” jĩĩbojĩyĩ.

²² Teero jĩĩrõno tiigú, Cõãmacũ cũũye queti jóaripũpũre ate jóari tiirígũ niíwĩ: “Niipetira basocã ñañarêre tidũmasĩricua”, jĩĩ jóanoã. Teero tiigú, Cõãmacũ Jesurê padeorã dícxre ãñurõ niirê maquêrê ticoqui. Cũũrê ãñurê ticori, Abrahamrê jĩĩriguebirora wãaa.

²³ Jesurê padeorê maquêrê tũoadari sũguero, ñsã Moisére dutirê cúũriguemãna niíwũ. Tee dutirêre yũxro niirõ tiirucúwũ, tée Jesurê padeorê maquêrê masĩrĩpũ. ²⁴ Tee dutirémãna Cõãmacũ ñsãrê “ñañarê tirã niíã” jĩĩ tũomasĩdutigũ cúũyigũ. Teerê tũomasĩãrã, Cristo jeari, cũũrê padeonũcãwũ. Cũũrê padeorĩ, Cõãmacũ ñsãrê “ãñurãrã niíya” jĩĩ ññamasĩqui.

²⁵ Mecũtígãrê marĩ basocã Jesurê padeorãpũ niíã. Teero tiirã, Moisés dutirémãna niiria sãa. ²⁶ Mũã niipetira Jesucristore padeorémãna Cõãmacũ põna niíã. ²⁷ Teero tiirã, wãmeõtinorira niíwũ. Mũã Jesurê padeorĩ, Cõãmacũ mũãrê cũũ tiiróbiro niirecũtiri tiirígũ niíwĩ. ²⁸ Cõãmacũ judíoa, judíoa niihêrãrê sícãrĩbíro ññagũ. Dutiapenori basocare, ††† dutiapenoña manirãrê sícãrĩbíro ññagũ. Teero biiri ññũãrê, numiãrê sícãrĩbíro ññagũ. Cõãmacũ mũã niipetira Jesucristore padeorãre sícãrĩbíro ññagũ. ²⁹ Mũã Cristore padeorã niijĩrã, Abraham pãrãmerã niinunxera díamacũ niíã. Teero biiri Cõãmacũ Abrahamrê “ãñurõ niirê maquêrê ticogũda” jĩĩrirobirora mũãcãrê ticogũdaqui.

4 Mũãrê queorémãna wedenemogũda. Sícũ wĩmagũrê cũũ pacũ cũũ cũorêre cúũqui. Cũũ wĩmagũ masãtuajearipacũ, cũũye niĩadarere ññeriqui. Tee niipetire cũũye niipacari, padecoteri basocũ tiiróbiro niíqui ména. ² Æpêrá cũũrê masõcua. Teero biiri ãpêrá cũũye niĩadarecãrê ññanunxesebosacua, tée cũũ pacũ “cũũrê teerê ticowa” jĩĩ wederi bũreco jearipũ.

† Génesis 12.3. †† Deuteronomio 27.26. ‡ Habacuc 2.4.
†† Levítico 18.5. †† Deuteronomio 21.23.

††† Pecasãyemãna: esclavos.

³ Teerora wáawu marícārē. Wímarā niirā, marí Pacuye “ticorijãña ména” jĩnorira tiiróbiro niuwũ. Marí ñecũsũmũã tiidutímũãatiriguemena niuwũ. ⁴ Cõã-macũpe cũũ queorí bũreco jeari, cũũ macũrē ticodiorigũ niuwĩ. Numiõpũre bauári tiirigũ niuwĩ. Cõãmacũ macũ marí tiiróbiro bauarigũ niijĩgũ, cũũcã basocáye dutirémēna niirigũ niuwĩ. ⁵ Cõãmacũ cũũ macũrē bauári tiiyigũ, marí Moisére dutiré cũũriguemena niimirirare netõnéãrõ jĩĩgũ. Marĩrē netõnéãri siro, Cõãmacũ marĩrē cũũ põna wáari tiirigũ niuwĩ. ⁶ Cõãmacũ marĩrē “yũũ põna niitoaya” jĩĩĩgũ, marĩpũre cũũ macũmena Espiritu Santore ticodiocorigũ niuwĩ. Teero tiirā, Cõãmacũrē “Pacũ” jĩĩmasĩã. ⁷ Cõãmacũ marĩrē tiibosáriguemena padecoteri basoca tiiróbiro niinemoria sáa; Cõãmacũ põna niitoaa. Cũũ põna niijĩrā, niipetire marĩrē “ãñurē ticogũda” jĩĩriguere cũoa.

Pablo bayiró wãcũpatirigue

⁸ Mũã too sũgueropũre Cõãmacũrē masĩhẽrã niimirira niuwũ. “Cõãpõna” cũã jĩĩrãrē padeomírira niuwũ. Mũã padeoríra Cõãmacũbiro niiriya. Mũã cũãrē yũũnũũsera, dutiopenori basoca tiiróbiro niimirira niuwũ. ⁹ Atitóre mũã Cõãmacũpere masĩtoaa sáa. Biiope jĩĩdũgagũ tiia: Cõãmacũpe mũãrē masĩsũguetoajĩyi. Cũũrē masĩpacara, ¿deero tiirā ãpẽrãyé dutirémēna niidũgara tiii sũcã? Cũã dutirémēna catiré petihére bũayá manicú. Dutirére yũũnũũserano dutiopenori basoca tiiróbiro niĩya. ¿Mũã dutiopenori basoca tiiróbiro niidũgara tiii sũcã? ¹⁰ Mũã judíoa tiiróbiro cũã yeerisãre bũrecoricõrõ, mama muĩpũrãcõrõ, bõse-bũrecoricõrõ cũã tiirucúrenorē tiíayiro. ¹¹ ¿Yũũ mũãrē búri peti wedeyiri? jĩĩgũ, ñãñarõ tũgueñaaga.

¹² Yáa wedera, yũũ mũãmēna niigũ, judíoa tiirucúrere tiieñoriwũ. Mũãcãrē yũũ tiiróbirora boosãga. Too sũgueropũ yũũ mũãrē ñãgũ jeari, yũũre ãñurõ bocawũ. ¹³ Ateré wãcũña sũcã: Yũũ diarecũtijĩgũ, mũã pũtore pũtũáwũ. Toopũ niijĩgũ, mũãrē ãñurē quetire wedenũcãwũ. ¹⁴ Yũũ diarecũtigũ niipacari, yũũre bocarijã, cõãjã tiiríwũ. Mũã “diarecũtigũ niĩ” jĩĩ ñãpacara, yũũre dooríwũ. Biiope tiuwũ: Sícũ ángelere, Jesucristore tiiróbiro yũũre bocawũ. ¹⁵ Mũã too sũgueropũ yũũmēna ÷senimirigue ¿deero wáari? Mũã tíatore yũũre maĩrã, yũũre tiáapudũgara, mũãye capearire odewe, yũũre sããdũgamíwũ. ¹⁶ ¿Yũũ diamacũ wederigue wapa yũũre ñãatutira tiii? ¿Diamacũ maquẽrē wederere tũodũgárigari?

¹⁷ Mũãrē merẽã buenetõri basocá “ũsã mũãrē bayiró tiáapudũgaga” jĩĩpacara, tiáapudũgaricua. Yũũ mũãrē bueriguere wãcũrijããrõ jĩĩrã, cũã buerépere “ãñunetõjõãã” jĩĩãrõ jĩĩrã, buecua. ¹⁸ ãpẽrã mũãrē tiíapuri, ãñunicu, ãñurē maquẽ tiáapatã. “Tiáapura tiia” jĩĩrã, teero tiáapurucujããrõ. Yũũ toopũ niirí dícu tiáapuditorijããrõ. ¹⁹ Yũũ maĩrã, mũãrē bayiró wãcũpatia. Sícõ niipacõ coo macũrē apaadari sũguerogã, ñãñarõ pũniré tũgueñaaco. Coo tiiróbirora yũũcã mũãrē Cristore padeorí boosãgũ, bayiró ñãñarõ netõã. Mũã Cristore ãñurõ yũũnũũseripũ, yeerisãgũda. ²⁰ Yũũ mũã pũtorũ bayiró niidũgamiga. Mũãmēna wedesegũ, yũũ

mecũtigã jóaro tiiróbiro tutirémēna wedeseribocu. Yũũ yoaropũ niijĩgũ, deero tiimasĩriga.

Agar, Saraye queti

²¹ Mũã Moisére dutiré cũũriguere tiidũgámicu, Cõãmacũmēna ãñurõ pũtũáada jĩĩrã. Tee dutirere mũã buepacara, ¿tũomasĩrigari? ²² Moisés Abrahamyere biiro jóarigũ niuwĩ: Abraham pũarã ÷mũã põnacũtĩyigũ. Sícũrē dutiopenori basocomēna põnacũtĩyigũ. ãpĩpẽre cũũ nũmo díamacũmēna põnacũtĩyigũ. ²³ Dutiaopenori basoco ãpẽrã numiã tiiróbirora wĩmagũ bũa, põnacũtĩyigo. Cõãmacũ Abrahamrē “mũũ nũmo põnacũtĩgodaco” jĩĩyigũ. Coo põnamanígõ niimirigo niipaco, cũũ jĩĩrirobirora wĩmagũ bũa, põnacũtĩyigo.

²⁴⁻²⁵ Cũã pũarã numiãrē wáariguemēna ateré wedegũda: Dutiaopenori basocore wáarigue ÷tãgũ Sinaí wãmecũtirigũpũre wáarigue tiiróbiro niĩ. †Agar dutiopenori basoco niyigo. Teero tiigũ, coo macũcã dutiopenori basocũ niirigũ niuwĩ. Niipetira tii põna bauãñũũseracã dutiopenori basoca niicua. ÷tãgũ Sinaí Arabia ditapũ niicu. Toopũ Cõãmacũ Moisére cũũ dutirere cũũrigũ niuwĩ. Apeyerẽja sũcã, atitõ ãpẽrã Jerusalẽpũre Moisére dutiré cũũriguere tiirã niicua. Niipetira tee dutirere tiirãno Agarya põna macãrã tiiróbiro dutiopenori basoca niĩya. ²⁶ Marí Jesuré padeorãpeja dutiopenori basoca mee niĩã. Jerusalẽn ÷mũãsepũ niirí macã macãrã niĩã. Dutirémēna niiria; Sara põnabiro niĩã. ²⁷ Cõãmacũye queti jóaripũpũ ate jóanoã:

Mũũ numiõ põnamanígõ, ÷seniña.

Põnacũtiadari sũguerogã, pũnirẽnorē tũgueñañaripaco, ÷seniremēna acaribiya.

Mũũ “põnamaníyo” jĩĩ, cõãnorigope too síropũre mũũ pãrãmerã paũ niĩadacua.

Mũũ apegõ manũcũtigo nemorõ pãrãmerã cũogõdacu, †jĩĩ jóanoã.

²⁸ Yáa wedera, Cõãmacũ Abrahamrē jĩĩrirobirora Isaac bauáyigũ. Teerora Cõãmacũ “mũũ pãrãmerã paũ niĩadacua” jĩĩrirobirora marĩpũcãrē Abraham põnabiro wáari tiiquí. ²⁹ Tíatore Sara macũ Espiritu Santo tiíápuremēna bauáyigũ. Dutiaopenori basoco macũ Ismael ñãatutiremēna cũũrē nũnũrucúyigũ. Atitõcãrē teerora wáaa: Dutirémēna niirã Jesuré padeorãre nũnũrucúcu. ³⁰ Cõãmacũye queti jóaripũpũ Ismael, Isaaye maquẽrē ate jóanoã: “Dutiopenori basoco macũrē cũũ pacũ cũorígue pũtũáricu. Sara macũpere pũtũácu. Teero tiiró, dutiopenori basoco coo macũmēnarã cõãjãña”, †jĩĩ jóanoã. ³¹ Yáa wedera, atemēna pũtũáa: Marí dutiopenori basoco pãrãmerã niinũũserabiro niiria. Sara pãrãmerã niinũũserabirope niĩã sáa. ††

† Sinaíũ Cõãmacũ Moisére cũũ dutirere cũũyigũ. Ñãña Exodo 19 y 20. Tee dutirémēna niirã tee dutirere dutiopenorã tiiróbiro niĩya. †† Isaías 54.1. ‡ Génesis 21.10. †† Sara macũ cũũ pacũyere ñeeriro tiiróbirora marí Cõãmacũ cũũ põnarē ticoadarere ñeeãdacu.

Moisére dutiré cúūriguemena niiria

5 Cristo marĩrē marĩ ñecūsũmũã tiimúãatirigueme-na niimirirare netõnerigũ niĩwĩ, dutiapienori basoca tiiróbiro niirijããrõ jĩĩgũ. Teero tiirá, “Moisére dutiré cúūriguere tiiyá” jĩĩrãrē yũriijãña. “Dutiapienori basoca tiiróbiro niĩada sũcã”, jĩĩrijãña.

² Tũgueñate. Yũ Pablo múãrē ateré jĩĩã: “Cõnerigũ yapa macã caseróre widecõãña”, jĩĩ dutiráre múã “jáũ” jĩĩrã, Cristo múãrē ãñurõ tiibosárigue “wapamanĩã” jĩĩrãbiro tiirá tiia. ³ Múãrē jĩĩnemogũda: “Widecõãña” jĩĩ dutiráre yũgũno niipetire Moisére dutiré cúūriguere tiipetijãrõ booa. ⁴ Múã “Moisés dutirémēna netõãdacu” jĩĩrã, Cristore duurá tiia. Cũũ maĩrēmēna múãrē ãñurē ticoriguere tiidióra tiia. ⁵ Ũsãpeja Espiritu Santo ti-iápuromēna ateré wãcũã: Ũsã Jesuré padeorá niirĩ, Cõãmacũ ũsãrē “ãñurãã niĩya” jĩĩgũdaqui. Teero cũũ jĩĩrēre ũseniremenā yuea. ⁶ Marĩ Jesucristore padeorá ate masĩã: Widecõãnorira niirĩ, o widecõãnoña manirá niirĩcãrē, wapamanĩã Cõãmacũrē. Jesuré padeorá ni-iijrã, ãpẽrãrē maĩmasĩã. Tee doca wapacutĩã.

⁷ Sicato múã Jesuyere tũorá, cũũye buerere ãñurõ nũnũrã tiimĩwũ. ¿Noã múã diamacũ maquẽrē nũnũmirirare wedemecũõmirĩto? ⁸ Teeré Cõãmacũrē díorijãña. Cũũrã múãrē Jesuré padeoáro jĩĩgũ, beserigũ niĩwĩ. ⁹ Merẽã wederá pũarãgã niipacara, pã púuri tiiré tiiróbiro niicua. Pã púuri tiiré pėerogã sããpacari, pã ti-irĩbũũarũre sesapetijõãcu. Tee tiiróbiro Jesuré pade-oráre ñãñorã tiicúa. ¹⁰ Cũã teero tiirere yũũ wãcũ-patiria. Múãcã yũũ tiiróbiro Jesuré padeorá niĩã. Teero tiirá, múã, yũũ tũgueñarĩ, yũũ tiiróbiro padeorucújãã-dacu. Cõãmacũ múãrē ñãñodũgãgũnorē ñãñarõ netõrĩ tiigũdaqui.

¹¹ Yáa wedera, yũũ “widecõãrõ booa” jĩĩrē maquẽrē wederia. ãpẽrã yũũre “tee maquẽrē wedei” jĩĩrã, jĩĩã-majãrã tiicúa. Yũũ tee maquẽrē wedeatã, judíoa yũũre ñãñarõ tiirĩbocua. Yũũ “Jesucristo curusapũ dia-bosariguemēna netõnénoãdacu” jĩĩrē maquẽ dícũre wedea. Tee maquẽrē yũũ wederé wapa yũũre ñãñarõ tiĩya. ¹² Múãrē “widecõãña” jĩĩrãno cũã basiro bay-isãñurõ widetãri boomiga.

¹³ Yáa wedera, Cõãmacũ múãrē dutiapienori basoca tiiróbiro niĩãrõ jĩĩgũ mee beserigũ niĩwĩ. Múã Moisés dutirémēna niiria sãa. Teero tiirá, “marĩ booró ñãñarē ũgaripėarenorē tiĩada” jĩĩ wãcũrijãña. Teero wãcũrõno tiirá, cãmerĩ maĩrēmēna tiĩápu, niirecũtiya. ¹⁴ Marĩ ni-ipetire Moisére dutiré cúūriguere sicaró dutirómenarã pũtũamasĩã. Biiro niĩã: “Mũũ basiro maĩrõ tiiróbirora ãpẽrãcãrē maĩñã”, jĩĩã. ¹⁵ Múã basiro cãmerĩtutira, cãmerĩ ñãñarõ jĩĩrã doca, wãcũra tiiróbiro cãmerĩquẽcõãtõrã tiĩadacu. Múã basirora teeré tiirá, basocãpetiadacu. Teero wãari jĩĩrã, tũomasĩ, ni-irecũtiya.

Espiritu Santo tiidutĩrere tiiró booa

¹⁶ Múãrē biiro wedegũda: Espiritu Santo múãrē ti-idutĩrobirora tiirucújãña. Múã teero tiirucúra, ñãñarē

múã ũgaripėarere tiirĩcu. ¹⁷ Marĩ ñãñarē ũgaripėareno Espiritu Santo boosãre mee niĩã. Espiritu Santo boosãrepeja marĩ basiro ũgaripėare mee niĩã. Ate pũaró cúasorobiro biicõãtõã. Teero tiirá, marĩ ñãñarē tiidũgãri, Espiritu Santo “tiirijãña” jĩĩqui. ¹⁸ Espiritu Santo tiidutĩrere marĩ tiirá, “Moisés dutirémēna marĩ netõnénoãdacu” jĩĩ wãcũricu sãa.

¹⁹ Ñãñarē ũgaripėare maquẽrē masĩnotoaa. Teeré ti-irãno ateré tiicúa: Cũã nũmosãnumiã, cũã manũsũmũã niĩhẽrãrē ñeeapecua; ãpẽrãmēna cũã booró ñãñarõ ñeeapecua; ateré tiirécũtirano sĩcũ tũo-masĩhẽgũ tiiróbiro tiirécũticua; ²⁰ basocãbiro bauráre, wãicũrabiro bauráre weerirare padeocúa; sĩquẽã yái-wa jĩĩditoremēna tiirãno wãtĩã dutirémēna tiirucúcua; ñĩatuticua; cãmerĩ ñĩadũgaricua; ãpẽrãrē doecua; pėerogã tiipacãri, cúajãcua; cũã booré dícũre ti-idũgãcua; ãpẽrã ãñurõ wãcũrere tũodũgãricua; wãa-batejõãrĩ tiicúa; ²¹ ãpẽrãyere ñã, ũgorepira niicua; basocãre sĩcõãcua; bũrecoricõrõ cũmucua; bosebũre-co niirĩ, cũmu, ãpẽrãrē acaribícua; teero biiri apeyē pee tee tiiróbiro bauré tiicúa. Múãrē too sũgueropũ jĩĩrirobirora wedenemogũda sũcã: Teenó tiirécũtirano Cõãmacũ dutiré marĩpũre jeariguenorē bũarícua.

²² Yucũgũ ãñurĩgũno ãñurē dũcacũtia. Teero tiiróbiro Espiritu Santo ateré marĩ wãcũrĩpũre witiatiri tiiquĩ: Cãmerĩ maĩcũ; ũsenire cũocũ; ãñurõ niirecũtirere cũocũ; marĩrē merẽã wãari, potocõrõ manirõ ni-imasĩcu; ãpẽrãrē bóaneõ ñĩacu; cũãrē ãñurõ tiicũ; “marĩ tiĩada” jĩĩrere queoró tiicũ; ²³ “ãpẽrã nemoró niĩã”, jĩĩ tũgueñarĩcu; ñãñarõ wãcũ tiidũgãpacara, tiirĩcu. Sicaró dutiró tee maquẽrē “tiirijãña” jĩĩ cãmotãro maniã. ²⁴ Marĩ Jesucristore padeorá niijĩrã, ñãñarē ũgaripėamiriguere duujãã sãa. ²⁵ Espiritu Santomēna catiré petihere cũoa. Teero tiirá, cũũ tiidutĩrobirora ti-irucújãrõ booa. ²⁶ Marĩ “ãpẽrã nemoró niĩã” jĩĩ tũgueñarĩjããda. “Mũũ nemoró ãñurõ tiimasĩã teerėja”, jĩĩrijããda. Cãmerĩ ũgorijããda.

Cãmerĩ tiĩápuya

6 Yáa wedera, sĩcũ Jesuré padeogũ apeto ñãñarē ti-ibóqui. Múã Jesuré ãñurõ padeorãno cũũ teero ti-irĩ ñãrã, tiĩápuya. ãñurõ bóaneõremēna cũũrē wedeya. “Mũũ ñãñarē tiirere Cõãmacũ boorĩqui; teero tiigũ, wãcũpati, wasoyã”, jĩĩña. Múãcã ñãñarē tiirĩ jĩĩrã, wãcũtutuaya. ² Múãrē merẽã wãari, cãmerĩ ãñurõ ti-ĩápuya. Teeré tiirá, Cristo dutirere queoró tiĩadacu.

³ Apetó sĩcũ “yũũ ãpẽrã nemoró niĩã” jĩĩ wãcũmiquĩ. Cũã nemoró niiripacũ, búri peti wãcũãmajãqui. Teero jĩĩ wãcũgũ, cũũ basirora jĩĩditogũ tiiquĩ. ⁴ Marĩ basiro marĩ tiirere “¿ãñunigari?” jĩĩ wãcũãri siro, besero booa. ãñurõ tiĩari siro, “cũã nemoró ãñurõ tiĩãjĩyu” jĩĩ wãcũri-jãña. Marĩ basiro tiĩarigũepere ũseni, niijãrõ booa. ⁵ ãpĩ marĩ tiimasĩrenorē tiimasĩricu. Marĩpēcã cũũ ti-imasĩrenorē tiimasĩricu. Marĩ basiro Cõãmacũ ti-idutĩrere tiiró booa.

⁶ Múãrē Jesuyé quetire bueré wapa cũãrē niyerumēna, yaarēmēna, apeyēnómēna tiĩápuro booa.

⁷ Múã ateré masĩbocu: “Yũũ ñañaré tiirí, Cõãmacũ teero ññajãqui” jĩĩ wãcũgũno cũũ basiro jĩĩditogũ tiii. Queorémena wedegũda: Sĩcũ oteri, cũũ oterigue wii, dũcacũticu. ⁸ Sĩcũ ñañaré ɣgaripéarere tiigũ ñañaré otegũ tiiróbiro niiqui; ñañarére bũagũdaqui. Āpĩ Espĩritu Santo boorére tiigũpe añũré otegũ tiiróbiro ni-iqi; catiré petihére bũagũdaqui. ⁹ Teero tiirá, marĩ añũrõ tiirére páasũtirijãrõ booa. Marĩ páasũtiheri, sĩcũ otegũ cũũ oterigue dũca añũrére seenéõgũ tiiróbiro niiãdacu; añũrére bũaãdacu. ¹⁰ Teero tiirá, marĩ jeaturaro niipetirare añũrõ tiiáda. Jesuré padeorãpere nemosãñũrõ tiiãpuada.

Wedeyaponorigue

¹¹ Ññaña. Yũũ basirora jóagũ paca jóaremena múãrẽ jóagũ tiia. ¹² Múãrẽ widedõãdutira judíoamena añũrõ pũtũáada jĩĩrã, teero tiidutícua. Cũã Jesucristo marĩrẽ curusapũ diabolorigue queti dícvre wedeatã, judíoa cũãrẽ tuti, ñañarõ tiibócu. Ñañarõ netõdũgãhera, Jesucristoye maquẽrẽ, teero biiri widedõãre maquẽrẽ buecua. ¹³ Cũã widedõãnorira niipacara, Moisére dutiré cũũriguere tiipetĩriya. Teeré tiipetĩripacara, múãrẽ widedõãdutiayira. Biiro jĩĩ wedebatedũgacua: “Ûsãrã

† Āpĩ jóabosajĩyi ména. Niituredaripũre Pablo basiro jóajĩyi. Basocã teeré ññarã, “cũũrã jóajĩyi” jĩĩmasĩjĩya.

Galacia dita macãrãrẽ widedõãrĩ tiiwũ”, jĩĩdũgacua.

¹⁴ Yũũ doca yũũ basiro tiirĩguere wedebateridojãã; Jesucristo tiirĩguepere wedebatea. Biiro jĩĩ wederucua: “Jesucristo marĩrẽ curusapũ diabolorigũ niiwĩ”, jĩĩ wedea. Teero tiigũ, atibũreco macãrã cũã ñña ɣgaripéarere “bũri niiré peti niiã” jĩĩ ññaã; teeré ti-inemódũgariga. Cũãpecã yũũ Cristoye quetire wederucurere “bũri niiré peti niiã” jĩĩcua; teeré tũodũgáricua. ¹⁵ Widedõãnorira niirĩ, o widedõãnoña manirã ni-irĩcãrẽ, Cõãmacũrẽ wapamaniã. Marĩ ñañaré ti-irécũtiriguere wasoré, teero biiri marĩ Jesuré padeoré doca wapacũtia. ¹⁶ Niipetire yũũ wederére tiinũnũsera-noré Cõãmacũ añũrõ niirecũtiri tiiáro; cũãrẽ bóaneõ ññaãrõ. Cũãrã Cõãmacũyara díamacũ niĩĩya.

¹⁷ Yũũ Jesuyé quetire wederé wapa cũã yũũre tã-narĩgue cãmi tusaa. Tee cãmimena “yũũ Jesuré pade-cotegũ niiã” jĩĩ ãñoã. Teero tiirá, mecũãmena sĩcũ yũũre potocõnemorijããrõ. Teero biiri yũũ wederére wedemecũõrijããrõ.

¹⁸ Yãa wedera, marĩ Ōpũ Jesucristo múãrẽ añũré ticoaro. Teerora wãaaro.

Nocõrõrã jóaa.

†† Pecasãyemena: “el mundo está muerto para mí y yo estoy muerto para el mundo”.

Efesios

Åñuduticorigue

1 Yñ Pablo Cõãmacũ booró Jesucristoyere wede-dutigũ beserigũ niĩã. Múã Éfeso macãrã Cõãmacũrẽ padeorã Jesucristore ãñurõ padeorãre ãñuduticoa.

² Cõãmacũ marĩ Pacũ, Jesucristo marĩ Ōpũ múãrẽ ãñurẽ ticoaro; ãñurõ niirecũtiri tiĩaro.

Cristomena Cõãmacũ marĩrẽ ãñurõ tiirẽ

³ Cõãmacũ Jesucristo marĩ Ōpũ Pacũre ÷senire ticoa-da. Cũũ marĩrẽ niipetire ãñurõ yeeripũnacũtire maquẽrẽ ticodiocorigũ niĩwĩ. Cũũ marĩ Cristomena niirãrẽ ãñurõ tiirĩgũ niĩwĩ. ⁴ Cũũ marĩrẽ ãñurõ tiirĩgũ biiro niĩã: Atibũreco tiĩadãri sũguero, cũũ marĩrẽ Cristomena niĩadãrere besetoarigũ niĩwĩ. Marĩrẽ cũũ iñacoropũre ñãñarẽ manirã, ñãñarẽ tiirĩrirabiro niirĩ boogũ, teero tiirĩgũ niĩwĩ. ⁵ Cõãmacũ too sũgueropũ marĩrẽ maĩgũ, Jesucristomena marĩrẽ “yñ põna niirĩ tiigũda” jĩrigũ niĩwĩ. Teerẽ tiigũ, cũũ tiidũgãriobirora tiirĩgũ niĩwĩ. ⁶ Cũũ macũ cũũ bayirõ maĩgũmena marĩrẽ ãñunetõjõãre ticorigũ niĩwĩ. Teero tiirã, cũũ ãñurẽ ticoriguere wãcũrã, cũũrẽ ÷senire ticoa. ⁷ Marĩ cũũ macũmena niĩã. Cũũye dímena marĩ ñãñarẽ tiirẽ wãpare wapatĩbosarigũ niĩwĩ. Teemãna Cõãmacũ marĩ ñãñarẽ tiirẽre acabõrigũ niĩwĩ. Cũũ marĩrẽ ãñurõ tiidũgãgũ, teero tiirĩgũ niĩwĩ. ⁸ Cũũ marĩrẽ niipetire masĩrẽ, tũomasĩre ticogũ, cũũ maĩrẽ ãñorĩgũ niĩwĩ. ⁹ Cũũ “tiigũda” jĩriguere too sũguero macãrãpũ masĩña manirĩguere marĩrẽ masĩrĩ tiirĩgũ niĩwĩ. Cristo tiirĩguemena teerẽ masĩrĩ tiirĩgũ niĩwĩ. ¹⁰ Cõãmacũ “teero tiigũda” jĩrĩ bũreco jeari, cũũ jĩrirobirora wãaadacu. Cristore niipetirere, niipetirare dutiri tiigũdaqui. Æmũãsepũ niirãrẽ, atibũrecomũ niirãrẽ Cristo dutigũdaqui.

¹¹ Cõãmacũ cũũ boorõbirora niipetire cũũ “biiro tiigũda” jĩrẽre tiiquĩ. Cũũ too síropũ tiĩadãrere wãcũtoarigũ niĩwĩ. Teero tiigũ, marĩrẽ beserigũ niĩwĩ. Cũũ marĩrẽ besegũ, too síro Cristomena cũũ “ticogũda” jĩriguere marĩcãrẽ ticogũdaqui. ¹² Cũũ teero tiigũ, ÷sã Cristore padeosũguérirare ãñurõ niirĩ booquĩ. Basocã ÷sã ãñurõ niirẽre iñarã, Cõãmacũ ãñurõ tiirẽre ÷senipeoadacua. ¹³ Mũãcã diamacũ maquẽ quetire tũojĩrã, netõnere quetire tũojĩrã, Cristore padeojĩrã, cũũmena niĩã. Teero tiigũ, Cõãmacũ “yãara niĩya” jĩgũ, múãrẽ Espĩritu Santore ticodiocorigũ niĩwĩ. Espĩritu Santo Cõãmacũ “mũãrẽ ticodiocogũda” jĩrigũra niĩĩ.

¹⁴ Cõãmacũ Espĩritu Santore marĩrẽ ticotoarigũ niĩwĩ.

Teero tiirã, marĩ aterẽ masĩã: Cõãmacũ niipetira cũũ põnarẽ cũũ pũtopũ néewagũdaqui. Toopũ niipetire cũũ “ticogũda” jĩriguere ticogũdaqui. Cũũ teero tiirĩ, basocã cũũrẽ ÷senipeoadacua.

Pablo Éfeso macãrãrẽ sãĩbosãrigue

¹⁵⁻¹⁶ Teerẽ wãcũgũ, Cõãmacũrẽ ÷senire ticoa. Yñ múã marĩ Ōpũ Jesurẽ padeorẽre tũowũ; teero biiri múã niipetira Cõãmacũrẽ padeorãre maĩrẽcãrẽ tũowũ. Teero tiigũ, múãrẽ sãĩbosãrecõrõ Cõãmacũrẽ ÷senire ticoa. ¹⁷ Cõãmacũ marĩ Ōpũ Jesucristo Pacũ ãñunetõjõãgũrẽ múãye niĩadãrere biiro sãĩã: “Cõãmacũ, Espĩritu Santo cũãrẽ masĩrẽre jeari tiiyã; mũũ niirecũtrecãrẽ ãñurõ masĩrĩ tiiyã”, jĩĩã. ¹⁸ Atecãrẽ sãĩã: “Cõãmacũ, cũãrẽ aterẽ ãñurõ masĩrĩ tiiyã: Mũũ cũãrẽ ãñurõ tiigũda’ jĩgũ, beserigũ niĩwũ; niipetira mũũrẽ padeorãre ãñurẽ petire ticogũdacu; ¹⁹⁻²⁰ mũũ tutuanetõjõãgũ niĩã; tee tutuaremena ÷sã Cristore padeorãre tiĩpua”, jĩĩ sãĩã. Tee tutuanetõjõãremena Cõãmacũ aterẽ tiirĩgũ niĩwĩ: Cristo diarigũpũre masãrĩ tiirĩgũ niĩwĩ; cũũ masãmũãri siro, cũũrẽ cũũ pũto Æmũãsepũ õpũ duirĩpĩrõ diamacũpe dũpoyigũ. ²¹ Cũũrẽ niipetira Ōpũ peti sããrĩ tiiyigũ. Teero tiigũ, õpãrã atibũrecomũ niirã, Æmũãsepũ niirã Ōpũ peti niĩĩ. Åpĩ cũũ sotoa macũ manĩĩ. Cũũ atibũreco macãrã sotoa macũ niĩĩ; too síro macãrã sotoa macũ niirucugũdaqui. ²² Cõãmacũ niipetirere, niipetirare Cristo doca pũtũãri tiiyigũ. Teero biiri Cõãmacũ niipetira Jesurẽ padeorĩ põna macãrãrẽ dutigũre sõnecorigũ niĩwĩ; cũũ marĩ dupu tiirõbiro niĩĩ. ²³ Marĩ cũũrẽ padeorĩ põna macãrã cũũya õpũũ tiirõbiro niĩã. Cũũ marĩ niipetiramenã wãaqui. Cũũ niipetiroppũ niĩĩ; atibũrecomũ, Æmũãsepũ teerora niiquĩ.

Cõãmacũ marĩrẽ maĩgũ netõnãrigue

2 Too sũgueropũ múã ñãñarẽ tiirãra niijĩrã, diarira tiirõbiro niirira niiwũ. ² Atibũreco macãrã tiirõbiro ñãñarẽ tiirãra niiwũ. Wãtĩãrẽ dutigũ boorere tiinũnũsewũ. Cũũ atibũreco macãrã Cõãmacũrẽ netõnũcãrãrẽ dutigũ niĩĩ. ³ Too sũgueropũ marĩ niipetira cũã tiirõbirora ñãñarẽ tiirucũwũ. Marĩ ñãñarẽ tiidũgãrere ÷garipéawũ. Marĩ noo boorõ ñãñarẽ tiĩadãrere wãcũwũ. Teerẽ wãcũãri siro, teerẽ tiijãwũ. Teero tiigũ, Cõãmacũ marĩmena cúanetõjõãyigũ. Åpãrã tiirõbirora marĩcã ñãñarõ tiinõbojĩyu. ⁴ Cõãmacũpe marĩrẽ bayirõ maĩgũ, bóaneõ iñarigũ niĩwĩ. ⁵ Marĩ ñãñarẽ tiirãra niijĩrã, Cõãmacũ iñacoropũre diarira tiirõbiro niiwũ. Teero iñapacũ, marĩrẽ Cristomena

catiré petihére c̄orá niirí tiiríg̃u niiwí. Cōāmacū múārē cūū āñurē tiorémēna netōnérig̃u niiwí. ⁶ Marí Cristomena masām̄arira tiiróbiro niirí tiiríg̃u niiwí. Jesucristo ūm̄ásep̄u duirobirora marícā cūūmēna toop̄u duirá tiiróbiro niirí tiiríg̃u niiwí. ⁷ Too síro macārāp̄ure cūū marírē āñurē ticoriguere ēñog̃úda jīg̃ú, teero tiiríg̃u niiwí. Cūū marírē tiápug̃u, Jesucristomena niirí tiiríg̃u niiwí. ⁸ Marí Jesucristore padeorí, Cōāmacū marírē cūū āñurē tioréere ēñog̃ú, netōnérig̃u niiwí. Tee marí basiro tiiríg̃ue mee niā; Cōāmacū ticorigue niā. ⁹ Marí āñurō tiiréere ĩñag̃ú mee netōnéwí. Teero tiig̃ú, s̄c̄ūno “ȳm̄ āñurō tiiríg̃ue wapa Cōāmacū ȳm̄re netōnéwí” j̄ĩmasĩña maniā. ¹⁰ Marí cūū tiiríra niā. Marí āñurō tiirémēna basocāre tiápuaro jīg̃ú, marírē Jesucristomena niirí tiiríg̃u niiwí. Marí āñurō tiádarere Cōāmacū too s̄g̃uerop̄u quēnotóayig̃u.

Marí Cristomena āñurō niirec̄utijāā

¹¹ Teero tiirá, ateré wācūña: Múā judíoa niihērā bauárira niuw̄. “Widecōāñoña †manirá niicua”, j̄ĩwā judíoa múārē. Cūāpe “widecōānorira niā ūsājā” j̄ĩwā, cūāya ōp̄ūū maquēp̄u dícare widecōānorira niipacara. ¹² Too s̄g̃uerop̄ure múā Cristomena niihērā niuw̄; Israelya p̄ona macārāmena niiriw̄; Cōāmacū “netōnég̃údere ticocog̃uda” j̄ĩrēere múā pac̄s̄m̄m̄ārē wederiyig̃u; diari siro, ¿deero wáadari? j̄ĩmasĩriw̄; at-ibúreco macārā tiiróbiro Cōāmacūrē masĩriw̄. ¹³ Múā yoaro macārā tiiróbiro niirā niijrā, cūūrē masĩriw̄. Atitóre Jesucristomena niijrā, cūūye díi ōmayudi-ariguemena Cōāmacūrē masĩā; p̄togā macārā tiiróbiro niirā p̄tuāa. ¹⁴ Cristo niirí marírē āñurō niirec̄utirere ticog̃ú. Judíoare, judíoa niihērāre sicapōna macārā niirí tiiríg̃u niiwí. Marí cāmerí ĩñad̄garimirig̃ue opat̄di tiiróbiro niuw̄. Cūū tiit̄dire cōarig̃u niiwí. ¹⁵ Cūū diariguemena judíoare dutirēere “biro tiiyá”, “biro tiirjāña” j̄ĩrēere duurí tiiríg̃u niiwí. Teero tiirig̃ueme- na p̄apōnā macārā niimirare sicapōnarā p̄tuári tiiríg̃u niiwí. Marí cūūmēna s̄c̄ārōmēna niijrā, sicapōna macārā niā. Teero tiirá, judíoa, judíoa niihērā s̄c̄ārōmēna āñurō niirec̄utimasĩā. ¹⁶ Cūū curusap̄u di-ariguemena marí cāmerí ĩñad̄garimirig̃uere petirí tiiríg̃u niiwí. Cūū diariguemenarā p̄apōnā macārā niimirare sicapōnarā niirí tiiríg̃u niiwí. Teero biiri teemēnarā Cōāmacūmēna bapac̄utimasĩā sūcā.

¹⁷ Cristo múā yoaro macārā tiiróbiro niimirare āñurō niirec̄utire maquērē wedeg̃u atirig̃u niiwí. Ūsā p̄togā macārā tiiróbiro niimiracārē teerora wedeyig̃u. ¹⁸ Cristo marírē tiibosāremēna marí niipetira Espiritu Santo s̄c̄ūmenarā marí Pac̄mēna wedesemasĩā. ¹⁹ Teero tiirá, mec̄útigārē múā aperó macārā wāanetōri basoca tiiróbiro niiria. Āp̄erā Cōāmacūrē padeorāmena sicamacā macārā tiiróbiro niā; Cōāmacūyawii macārā tiiróbiro niā. ²⁰ Jesucristo cūūyere wededutig̃u beserira, teero biiri profetas múārē Cōāmacūyere weden̄cārira niiwā. Teero tiirá, cūā wii tiá-

† Too s̄g̃uerop̄u ōp̄ārāmēna duirā cūāmēna dutiyira. †† Cōn-erig̃u yapa macā caseróre.

daritabebiro niicua. Basocá wii tiin̄cārā, supisabotarire n̄c̄ōs̄guécua, wii tutuariwii niārō j̄ĩrā. Jesucristo teebotaribiro niig̃ú niirí. ²¹ Teebotari āñurō n̄c̄ōāri siro, apeyé botarire diamacū n̄c̄ōwácu. Āñurí wii, Cōāmacū dícare padeorí wii tiim̄áwanocu. ²² Marí Jesuré padeorā niijrā, teebotaribiro niā; wiiré biarí t̄dibiro niā. Wiiré peotíari siro, basocá toop̄u niirucuya. Espiritu Santo tiwiip̄u niijg̃ú, Cōāmacū toop̄ura niirucuqui.

Pablöre judíoa niihērāre buedutig̃u cūūrig̃ue

3 Teero tiig̃ú, ȳm̄ Pablo Cōāmacū múārē āñurō tiiríg̃uere āñurō t̄omasĩārō jīg̃ú, s̄āñ. Ȳm̄ múā judíoa niihērāre Jesucristoye quetire wederé wapa peresuwiip̄u niā. ² Ȳm̄ wācūrí, múā ateré t̄oj̄ȳu: Cōāmacū ȳm̄re āñurō tiig̃ú, múārē tiápudutirig̃u niiwí. ³ Cōāmacū too s̄g̃uerop̄u masĩña maniríg̃uere ȳm̄re masĩr̄i tiwí. Ȳm̄ tee maquērē péero jóatoaaw̄. ⁴ Múā ȳm̄ jóaariguere buera, ateré j̄ĩādacu: “Pablo Cristoye queti too s̄g̃uerop̄u masĩña maniríg̃uere āñurō masĩqui”, j̄ĩādacu. ⁵ Too s̄g̃uero macārāp̄u tee quetire āñurō t̄omasĩriyira. Atitóp̄ure Cōāmacū masĩr̄i tiiquí. Cūū cūūyere wededutig̃u beserira āñurārē, teero biiri cūū wededutirere wederāre Espiritu Santomena masĩr̄i tiiquí. ⁶ Tee masĩña maniríg̃ue ate niā: Cristore padeorémēna múā judíoa niihērā judíoabirora Cōāmacū ticoadarere ñeādacu. Cristomena niijrā, judíoamēna sicapōna macārā niā; Cōāmacū judíoare “biro tiig̃úda” j̄ĩrig̃uere múācā yuea.

⁷ Cōāmacū ȳm̄re āñurē ticog̃u, cūū tutuaremena ȳm̄re āñurē quetire wedeg̃u niirí tiiríg̃u niiwí. ⁸ Ȳm̄ Cōāmacūrē padeorā watoap̄u búri niig̃ú peti niipacari, ate āñurēere ȳm̄re tiidutirig̃u niiwí: Cūū ȳm̄re judíoa niihērāre Cristoye āñunet̄j̄ōārere wededutirig̃u niiwí. “Cristo āñunet̄j̄ōāg̃ú niirí” j̄ĩrēere marí masí s̄c̄ār̄ibíria. ⁹ Apeyeré Cōāmacū ȳm̄re tiidutirig̃u niiwí: Tee masĩña maniríg̃ue quetire niipetira t̄omasĩārō jīg̃ú, wededutirig̃u niiwí. Sicato tee queti Cōāmacū niipetire bauanérig̃u wācūrig̃uep̄u niiriro niuw̄. ¹⁰ Teero tiiró, atitóre Jesuré padeorí p̄ona macārāmena biro wāa: Cūā p̄apōnā niimirira sicapōna wāari ĩñarā, ūm̄áse macārā dutirá, teero biiri cūā doca macārā dutirá biro j̄ĩādacu: “Cōāmacū mas̄netōneí; niipetire cūū tiirémēna cūū mas̄rēere ēñoí”, j̄ĩādacu. ¹¹ Sicatop̄ura Cōāmacū “teerora tiig̃úda” j̄ĩyig̃u. Cūū j̄ĩrirobirora wāari tiiríg̃u niiwí marí Ōp̄u Jesucristo tiirig̃ueme- na. ¹² Marí cūūmēna niijrā, cūūrē padeoj̄rā, cuiro maniró Cōāmacūmēna wedesemasĩā s̄āa. ¹³ Teero tiirá, ȳm̄ múārē wederé wapa ñañarō netōr̄i t̄orā, wācūpatirijāña. Bi-irope wācūña: “Marírē maĩjig̃ú, peresu ñeer̄iquiro niipac̄u, marírē Jesuyé quetire wedetoawí”, j̄ĩ wācū, ūseniña.

Cristo basocāre maĩquí

¹⁴ Teeré wācūg̃ú, ñicācoberimēna jeacūmu, marí Pac̄ure múārē s̄āñbosāa. ¹⁵ Cōāmacūrā pac̄u niis̄g̃uerig̃u niirí. Cūūmēna “pac̄u” j̄ĩrē n̄c̄ā. Cūū niipe-

tire pōnarī macārā ũmúásep̄ niirá, atibúrecop̄ niirá sīcārómēna niirī tiiríḡ niíwī. ¹⁶ Marí Pac̄ra pee añurere c̄oquí. Teero tiigú, Espírītu Santomena múá wácūrēp̄re tutuare ticori boogú sãĩbosáa. ¹⁷ Cũũ teeré ticori, múá Cristore padeorí, Cristo múámena ni-irucuḡdaqui. Apeyeréja, múá Cristore añurō maĩrō jĩḡũ, ãp̄erãcãrē añurō maĩrō jĩḡũ, sãĩbosáa. ¹⁸ Teero tiirá, múá niipetira Cõamacũrē padeorámēna Cristo múãrē maĩrere masĩadacu. Cũũ marĩrē bayiró peti maĩquí. ¹⁹ Cũũ maĩrere t̄omasĩpetinoña manipacári, múá c̄ũũ maĩrere t̄omasĩnemoãrō jĩḡũ, sãĩbosáa. Cũũ maĩrere t̄omasĩnemoãrō, Cõamacũ tiiróbiro ni-irecutirere c̄onemóãdacu.

²⁰ Marí “Cõamacũ tutuanetõjõãḡũ niĩ” jĩãda. Cũũ tu-tuare marĩp̄re niĩã. Teero tiigú, c̄ũũ niipetire marĩ sãĩrē nemoró, marĩ t̄ugueñare nemoró ticomasĩqui. ²¹ Teero tiirá, marĩ Jesucristore padeorí pōna macārã niijĩrã, teero biiri marĩ Jesucristomena niijĩrã, Cõamacũrē ũsenire ticorucuada. Atitó macārã, too síro macãrãcã teerora Cõamacũrē ũsenire ticorucuaro. Teerora wãaaro.

Jesuré padeoráre sīcārómēna niidutiriḡue

4 Ȳũũ marĩ Őp̄yere wederé wapa peresuwiip̄ ni-iḡũ múãrē biiro tiirí bayiró boogá: Añurō ti-iréc̄utiya. Cõamacũ múãrē beseriḡũ teero tiirí booquí. ² “Ãp̄erã nemoró añurē tiia” jĩ wác̄urijãña; cúaro maniró niĩña; cúañañarijãña; ãp̄erãrē maĩjĩrã, cúã diamacũ tiihéri ñnarã, teero t̄ugueñajãña. ³ Añurō ni-irecutijĩrã, Espírītu Santo tiiapuremena “sīcārómēna ni-ĩãda” jĩ wác̄urucuya. ⁴ Marĩ sicaõp̄ũũbiro niĩã. Espírītu Santo sīcũ niipac̄ũ, marĩ niipetiramenā niiqui. Marĩ Cõamacũ beserira niijĩrã, ate dícre yuea: “Marĩrē añurō tiiḡúdaqui”, jĩã. ⁵ Marĩ Őp̄ sīcũrã niĩ. Marĩ c̄ũũrē sīcārĩbíro padeóa. Marĩ sīcārĩbíro wãmeõtinowũ. ⁶ Cõamacũ marĩ niipetira Pac̄ sīcũrã niiqui. Cũũ marĩ niipetira sotoa macũ niiqui. Marĩmena c̄ũũye maquẽrē tiirí tiiqui. Marĩ niipetiramenā niiqui.

⁷ Cristo marĩ niipetirare merẽã dícre tiimasĩrere tico-qui. Cũũ marĩ niipetirap̄re sīcārĩbíro ticod̄ugarijĩyĩ. Teero tiigú, c̄ũũ booróbirora ticoriḡũ niíwī. ⁸ Teero tiiró, Cõamacũye queti jóarip̄ũũ ate jóanoã:

Cũũ ũmúásep̄ m̄ãwaḡũ, c̄ũũ ñeerirare néewayiḡũ. Too síro basocáre añurere ticoyiḡũ, jĩĩ jóanoã.

⁹ “Cũũ ũmúásep̄ m̄ãwayiḡũ” jĩ jóare ate jĩĩd̄ugaro tiia: M̄ãwaadari s̄ugueru, atibúrecop̄ d̄iĩatiyiḡũ.

¹⁰ Cũũrã sũcã atibúrecop̄ d̄iĩatiriḡũ ũmúásep̄ niipeti-ra Őp̄ũ peti niiḡũd̄ũ m̄ãwariḡũra niiqui. Teero tiigú, niipetirop̄ũ dutiqui. ¹¹ Cristo c̄ũũrē padeoráre niipeti-rap̄re tiimasĩrere ticoriḡũ niíwī. Sīquẽrãrē c̄ũũyere wededutiḡũ beserira sããrĩ tiiríḡũ niíwī; ãp̄erãrē Cõamacũ wededutirere wederã sããrĩ tiiríḡũ niíwī; ãp̄erãrē añurē quetire wedewarucuri basocã sããrĩ tiiríḡũ niíwī; ãp̄erãrē c̄ũũrē padeoráre coterã, cúãrē buerã sããrĩ ti-iríḡũ niíwī. ¹² Teero tiigú, marĩ c̄ũũrē padeoráre c̄ũũye maquẽrē padearo jĩḡũ, teero tiiríḡũ niíwī. Cũãrē padeotutúaaro jĩḡũ, teero tiimasĩrere ticoriḡũ niíwī.

† Salmo 68:18.

¹³ Teero wãari, marĩ sīcārĩbíro marĩ Őp̄rē padeoãdacu; sīcārĩbíro Cõamacũ macũrē añurō masĩadacu. Teero biiri Cristoye maquẽrē añurō t̄omasĩãdacu; Cristo ni-iróbirora niirecutiadacu. ¹⁴ Teero tiirá, wĩmarã tiiróbiro niirijããda. Wĩmarã jĩĩditorere t̄ojĩrã, pũũrĩ wĩnomēna páapuconoró tiiróbiro noo niiré buerere padeonũh̄seyã. Cũã tiiróbiro marĩ jĩĩditomenirã buerere t̄orã, padeonũserijããda. ¹⁵ Biirope tiĩãda: Cãmerĩ maĩrēmēna Cõamacũye diamacũ maquẽrē wedeada. Jõõpemēna diamacũ maquẽrē padeonemóãdacu. Cristomena niirã niijĩrã, niipetire marĩ tiirénorē c̄ũũ boorere tiinemómũããdacu. Cũũrã niĩ c̄ũũrē padeorí pōna macārã dupu. ¹⁶ Cristo marĩ dupu tiiróbiro niijĩḡũ, marĩrē dutii. Sicaõp̄ũũ pee õp̄ũũ maquẽ c̄ocú. Niipetire tiĩõp̄ũũ maquẽ dupu dutirere tiirí, tiĩõp̄ũũ diaremanirõ b̄ucã, tutuanemojõãcu. Tee tiiróbiro niĩã marĩ. Marĩ Cristo dutirere tiirã, sīcārĩbíro niĩãdacu. Teero tiirã, cãmerĩ maĩãdacu. Teemēna padeotutúaadacu.

Cristomena mama niirecutire c̄oçã

¹⁷ Teero tiigú, marĩ Őp̄ũ wãmemēna múãrē ateré du-ticoa: Múã ãp̄erã Cõamacũrē masĩh̄ãrã tiirénorē ti-inemórĩjãña. Cũã wác̄urē wapamanĩã. ¹⁸ Cõamacũyere wác̄ud̄gahera, t̄omasĩh̄ãrã tiiróbiro niĩya. Teero ti-irã, naĩtĩãrõp̄ũ niirãbiro diamacũ maquẽrē t̄o-masĩriya; catiré petih̄ere Cõamacũ ticoré c̄orícua. ¹⁹ Cũã ñañarē tiirere boborídojãya. Teero tiirã, cúã noo booró ñañarē tiisodéaatiya. Niipetire cúã t̄usarē ñañarere tiĩya. ²⁰ Múãpe Cristore masĩncãrã, cúã teero ñañarē tiirénorē buenorijĩyu. ²¹ Múã diamacũrã c̄ũũye maquẽrē t̄ojĩyu. Teero biiri múã Jesumēna ni-ijĩrã, c̄ũũyere diamacũ maquẽrē buenojĩyu. ²² Teero ti-irã, múã too s̄uguerop̄ũ ñañarē tiirĩguere duujãña sãa. “Ūgaripéaremēna ũseniãdacu”, jĩ wác̄umijĩyu múã. Ni-iria. Teero wác̄urē tiiditóre niĩã. ²³ Cõamacũ múã wác̄urere wasoáro. ²⁴ Mama niirecutire c̄oçã. Cõamacũ múã mama niirecutire c̄ũũ niiróbirora tiiríḡũ niíwī. Teemēna ãp̄erãrē añurō tiĩãdacu; ñañarē manirã ni-ĩãdacu.

²⁵ Teero tiirã, jĩĩditonemorijãña. Marĩ Cristoya õp̄ũũ maquẽ tiiróbiro niĩã. Teero tiirã, marĩ niipetirap̄re cãmerĩ diamacũ wedesero booa.

²⁶ Múã cúara, ñañarē tiirĩjãña. Cúanañiõrijãña, ²⁷ wãtĩãrē dutiḡũ múãrē ñañarõ wãari tiirí jĩĩrã.

²⁸ Yaarépimiriḡũ yaanemórĩjããrõ. Yaarõno tiigú, padearo. Cũũ añurõ pade, wapatáremēna bóaneõrãrē ticomasĩḡũdaqui.

²⁹ Ñañarere wedeserijãña. Añurēpe dícre wedeseya. Múã wedeseremēna ãp̄erãrē tiĩapuya. Múã teero tiirí, múã wedeserere t̄orã añurõ niĩãdaca. ³⁰ Múã tiirē-mēna Espírītu Santore wác̄upatiri tiirĩjãña. Cõamacũ múãrē Espírītu Santore ticoriḡũ niíwī, “yãara niĩya” jĩĩrere ãñoḡũ. Espírītu Santo múãmena niirucuḡ-daqui, t̄ee Jesucristo múãrē ũmúásep̄ néewaadari b̄ureco jearip̄ũ.

³¹ Niipetire cãmerĩ ñañarõ t̄ugueñare, pũnirõ wedesere, cúare, cúara acaribire, teero biiri ãp̄erãrē

ñañarõ wedeserecãrẽ duujãña. Sícürẽ ñnatutirijãña. ³² Biirope tiyá: Cãmerí ãñurõ tiápu, bóaneõña. Cõã-macũ Cristomena múãrẽ acabórobirora múãcã cãmerí acabóya.

Cõãmacũ põna biiro niirõ booa

5 Múã Cõãmacũ põna cũũ maĩrá niĩ. Teero tiirá, cũũ tiirébiro tiyá. ² Jesucristo maĩróbirora cãmerí maĩrucújãña. Cũũ maĩrẽ maĩjígũ, diabosayigũ. Cũũ maĩrẽ diabosarigue Cõãmacũ ññacoropũ sitiaññúre busemũdõcore tiiróbiro cũũ tũsarẽ niyiro.

³ Múã Cõãmacũ põna niijĩrã, múã nũmosãnumiã, múã manũsũmũã niihẽrãrẽ ñeeaperijãña; bobooro ti-íẽñorijãña; cõpacára, boonemórijãña. Múã teeré ti-ihéri, múãrẽ ñañarõ wedepatire maniádacu.

⁴ Ñañarẽ wedese buirijãña; wapamaníre maquẽrẽ wedeserijãña; noo booró wedeseãmarijãña. Múãrẽ teenórẽ wedeserijãrõ booa. Biirope tiyá: Cõãmacũrẽ usenire ticoya. ⁵ Ateré múã masícu: Cristo cũũ Pacũmena niirõpũ sícũ cũũ booró ñeeapesodeaatigũno wáariqui. Bobooro ñañarõ tiíẽñogũno teerora wáariqui. Cõpacú boonemógũcã teerora wáariqui. Boonemógũ Cõãmacũrẽ padeoróno tiigú, cũũ booré maquẽ dícuere padeoquí. ⁶ Cũã wapamaníre wedeseremena múãrẽ jĩditoremena wedeadacua. Cũãrẽ padeorijãña. Cõãmacũ cũũrẽ netõñcãrãrẽ teero tiirí ññagũ, bayiró cúaremna cúãrẽ ñañarõ tiigúdaqui. ⁷ Cũãrẽ péerogã bapacũtirijãña.

⁸ Múã too sũgueropũre naĩtĩãrõpũ niirãbiro niuwũ. Atitóreja bóeropũ niirãbiro maĩrõ Opũmena niĩ. Teero tiirá, bóeropũ niirãbiro tiyá. ⁹ Bóeropũ niirã biiro tiyá: ãñurẽ tiyá; diamacũ maquẽrẽ tiyá; niirõ maquẽrẽ wedeseya. ¹⁰ Niipetire múã tiirénorẽ “¿maĩrõ Opũ usenigũdari?” jĩ wãcũña. ¹¹ Búri peti tiiránorẽ bapacũtirijãña. Cũã naĩtĩãrõpũ niirãbiro niicua. Cũã ñañarẽ tiirére cúãrẽ masíri tiyá. ¹² Cũã yayióropũ ti-iáriguere maĩrõ wedeseri, bobo niĩ. ¹³ Cũã tiáriguere masíri tiirí, sãwócoropũ niirébiro pũtũácu. ¹⁴ Cũã basiro cúã ñañarẽ tiáriguere ññamasĩãri siro, “ñañaniã” jĩmasícu. Teero tiiró, ateré jĩnoã:

Mũũ cãnigũbiro biigú, wãcãñá.

Diarigũbiro biigú, masãmũãña.

Mũũ teero tiirí, Cristo mũũrẽ bóeropũ niigú niirí tiigúdaqui, jĩnoã.

¹⁵ Teero tiirá, múã tiirére ãñurõ wãcũña. Cõãmacũyere masĩhẽrãbiro tiirijãña. Cũũyere masĩrãbirope tiyá. ¹⁶ Atitóre basocá pee ñañarẽ tiyá. Múãpe niipetire tiirécorõ ãñurẽ tiyá. ¹⁷ Cõãmacũyere tũomasĩhẽrãbiro niirijãña. “¿Ñeenópere Cõãmacũ maĩrẽ tiirí boogári?” jĩ wãcũña. ¹⁸ Cũmurijãña, noo booró ñañarẽ tiirí jĩrã. Cũmuróno tiirá, Espiritu Santo boorépepe tiyá. ¹⁹ Salmopũpũ jóariguemena, Cõãmacũyere basarémna cãmerí wedeseya. Maĩrõ Opũrẽ bayiró useniremna basapeoya. ²⁰ Maĩrõ Opũ Jesucristo wãmemna niipetirere Cõãmacũ maĩrõ Pacũre usenire ticorucujãña.

Sicawí macãrãrẽ dutiré

²¹ Múã Cristore quioníremna ññaã. Teero tiirá, cãmerí yũya.

²² Manũcũtira numiã, maĩrõ Opũrẽ yũrobirora múã manũsũmũãrẽ yũya. ²³ Múã manũsũmũã múãrẽ dutirá niĩya, Cristo cũũrẽ padeorí põna macãrã dutigú ni-iróbirora. Cristo cũũrẽ padeorí põna macãrã dupubiro niĩ. Maĩrõ cũũya õpũũ maquẽbiro niirãrẽ netõñégũ niĩ. ²⁴ Cristoya põna macãrã cũũrẽ yũrobirora nũmosãnumiã niipetiremna cúã manũsũmũãrẽ yũro booa.

²⁵ Nũmocũtira, Cristo cũũya põna macãrãrẽ maĩrõrobirora múã nũmosãnumiãrẽ maĩñá. Cristo maĩrẽ maĩgũ, maĩye niĩadarere diabosayigũ. ²⁶ Maĩrẽ ñañarẽ manirã niĩãrõ jĩgũ, teero diabosayigũ. Maĩrõ cũũye quetire ãñurõ padeorí, ocoména coseárirabiro wáari tiirígũ niuwĩ. ²⁷ Teero tiirígũ niuwĩ, cũũya põna macãrãrẽ ãñunetõjõãrã bũajeáduyagũ. Cũũ pũtũaatigũ, cúãrẽ suti jũĩrĩmaníre, opasũsũrõ manirébiro niirãrẽ cũũmena néewadũgaqui. Ñañarẽ manirã, ñañarẽ tiirírirabiro bũadũgáqui. ²⁸ Tee ti-iróbirora nũmocũtira cúã nũmosãnumiãrẽ maĩrõ booa. Cũã basiro maĩrõbirora maĩrõ booa. Cũũ nũmoré maĩgũno cũũ basiro maĩgũ tiigú. ²⁹ Sícũ cũũya õpũũrẽ maĩrĩã tiirí. Teero tiiróno tiigú, ãñurẽ yaa, cũũya õpũũrẽ cotequi. Cristo cũũya põna macãrãrẽ teerora tiigú. ³⁰ Maĩrõ cũũrẽ padeorí põna macãrã cũũya õpũũbiro niĩ. ³¹ Tee maquẽ Cõãmacũye queti jóaripũpũ biiro jóanoã: “Teero tiigú, ñmũ cũũ pacũre, cũũ pacore cõãwitiwa, cũũ nũmoména niigũdaqui. Cũã pũarã sicaõpũũrẽ tiiróbiro pũtũáadacua”, jĩ jóanoã. ³² Tee tũomasíña maniré niĩ. Teero niipacari, yũũ wãcũrĩ, “Cristo sicaõpũũbiro niigú cũũya põna macãrãmena” jĩdũgaro tiia. ³³ Teero jĩipacũ, atecãrẽ jĩigũda: Nũmocũtiracõrõ múã basiro maĩrõbirora múã nũmosãnumiãrẽ maĩñá. Numiãcã, múã manũsũmũãrẽ padeoyá.

6 Wĩmarã, mamarã, Jesuré padeorá niijĩrã, múã pacũsũmũã dutirére ãñurõ yũya. Teero tiiré ãñu-niã. ² Cõãmacũye queti jóaripũpũ tee dutiré biiro jóanoã: “Mũũ pacũ, mũũ pacore padeoyá”, jĩ jóanoã. Cõãmacũ pũamóquẽne dutiré watoapũ tee dutiré ti-igũnorẽ “ãñurõ tiigúda” jĩrigũ niuwĩ. Tee “ãñurõ tiigúda” jĩrẽ biiro jóanoã: ³ “Mũũ usenigũdacu; atibũre-copũre yoari catigũdacu”, jĩ jóanoã.

⁴ Põnacũtira, múã põnarẽ bayiró tuti, cúari tiirijãña. ãñurõ tiirére buemasõña. Cũã ñañarẽ tiirére quẽno-jeári tiyá. Cũãrẽ maĩrõ Opũ boorére wedeya.

⁵ Dutiapenori basoca, ãno atibũrecopũ múãrẽ dutia-perare yũya. Padeorémna, quioníremna, tiiditóro manirõ cúãrẽ yũya. Cristo dutirére yũrobiro cúãcãrẽ yũya. ⁶ “Cũã ññacoropũ dícu ãñurõ padeada”, jĩ wãcũrijãña. Siquẽrã cúãmna ãñurõ pũtũáduyagũ teero tiicúa. Múãpe Cristore padecoteri basoca niijĩrã, Cõãmacũ booróbiro ãñurõ tũsarémna padeya. ⁷ Useniremna maĩrõ Opũrẽ padebosarabiro tũgueñaña. Basocá dícuere padebosarabiro tũgueñari-

† Génesis 2.24. †† Éxodo 20.12; Deuteronomio 5.16.

jãña. ⁸ Marí Ôpũ añurõ tiirirare wapatígũdaqui. Dutia-
penori basocare, dutiapenoña manirãrẽ teerora wap-
atígũdaqui. Múã teeré masĩtoacu.

⁹ Basocáre dutiopera, múãcã teerora múã dutiaper-
are añurõ tiyá. “Múãrẽ ñañarõ tiigũda”, jĩnemorijãña.
Múã masĩcu: Cũã Ôpũ múã Ôpũcã niiqui; cũũ
ũmũãsepũ niiqui. Cũũ niipetira basocáre batoro
manirõ, sĩcãrĩbĩro iñaqũ.

Cristore padeorã wãtĩãrẽ cãmotãre

¹⁰ Ate tiidutĩremena wedeyaponogũda: Múã marĩ
Ôpũmena niĩã. Teero tiirã, cũũ tutuanetõremena
wãcũbayiya. ¹¹ Cõãmacũ marĩrẽ cãmotãre ticoriguere
cũoyã. Teero tiirã, teeré cũorã niijĩrã, wãtĩãrẽ dutigũ
jĩditorere cãmotãmasĩãdacu. ¹² Marĩ surara tiirõbĩro ni-
ipacara, basocãmena cãmerĩquẽria; wãtĩã mũmũãsepũ
niirãmenape cãmerĩquẽã. Cũã niicua: Wãtĩã dutiré tu-
tuare cũorã, cũã doca macãrã dutirã, atibũreco maquẽ
naĩtĩãrõpũ tiirõbĩro niirere dutirã, basocãre
wãcũrẽpũre ñañarẽ tiidutĩra niicua. ¹³ Teero tiirã, niipe-
tire Cõãmacũ marĩrẽ wãtĩãrẽ cãmotãre ticoriguere
cũoyã. Teeré cũorã, niipetire wãtĩ múãrẽ ñañarẽ ti-
idutĩri, netõnucãjããdacu. Múã teeré cũopetĩra, wãcũ-
tutuara niĩãdacu.

¹⁴ Añurõ wãcũtutuara niĩña. Surara cũũyaro sutirorẽ
wéemũõco, siatũqui sitũrũdamena. Tiidã sitũrũda dia-
macũ maquẽ marĩ padeorãbĩro niĩã. Surara cũũ cu-
tirore cõmequimẽna cãmotãqui. Tiiqui cõmequí marĩ
añurẽ tiirãbĩro niĩã. ¹⁵ Surara sapatũre sãñaqui, wãagũ-
da jĩgũ. Cũũ tiirõbirora múãcã añurẽ quetire
wedealara quẽnoyũeya. Tee queti “Cõãmacũ cũũrẽ
padeorãre añurõ niirecũtirere ticoqui” jĩĩrẽ queti niĩã.
¹⁶ Surara cũũya õpũũrẽ cãmotãriquire wãmopũ cũo-
quí. Cũũrẽ bũedũgari, bũereyucũ jũũatiri, tiiquimena

cãmotãqui. Múãpe wãtĩãrẽ dutigũ múãrẽ ñañarõ ti-
idũgari, Cõãmacũrẽ padeorẽmena cãmotãmasĩcu.

¹⁷ Surara cũũya dupure cãmotãgũ, cõmecororẽ pe-
saqui. Cũũya dupure cãmotãrirobirora wãtĩ múã
wãcũrere ñañodũgari, “Cõãmacũ netõnẽnorira niĩã”
jĩĩrẽmena cãmotãya. Surara espada pairĩpĩrẽ nẽe-
waqui. Cũũ tiipĩmena cãmerĩquẽmasĩrõbirora múãpe
Cõãmacũye queti jóaripũ wedeseremena wãtĩrẽ cã-
motãya. Cõãmacũye wedesere espada Espĩritu Santo
múãrẽ ticoripĩbĩro niĩã. ¹⁸ Noo múã niirõ Cõãmacũrẽ
sãĩrucũjãña. Espĩritu Santo masĩrẽ ticorẽmena sãĩñã.
Añurõ tũomasĩña. Sãĩdũrijãña. Niipetira Cõãmacũrẽ
padeorãre sãĩbosãrucũjãña. ¹⁹ Yũcãrẽ sãĩbosãya.
Añurẽ quetire yũũ wederẽcõrõ Cõãmacũ cũũ
wedeserere yũũre añurõ wedeseri tiĩãro. “Cũiro
manirõ añurẽ quetire basocã masĩña manirĩguere
wedeoro”, jĩĩ sãĩbosãya. ²⁰ Tee quetire wederẽ wapa
peresuwiipũ niĩã. Cõãmacũ yũũre tee quetire wede-
dutigũ ticocorigũ niĩwĩ. Yũũre tee quetire cuiro manirõ
wedeoro jĩĩrã, sãĩbosãya.

Ãñudutiyaponorigue

²¹ Tĩquico múã pũtopũ wãagũdaqui. Cũũ yũũ mena-
macũ, yũũ maĩgũ, marĩ Ôpũrẽ padecotegũ añurõ tiigũ
niĩĩ. Cũũ múãrẽ niipetire yée maquẽrẽ wedegũdaqui.

²² Múãrẽ mũsãye maquẽrẽ masĩãrõ jĩĩgũ, ticocoo. Teero
biiri cũũ múãrẽ wãcũtutuari tiĩãro jĩĩgũ, ticocoo.

²³ Cõãmacũ marĩ Pacũ, teero biiri marĩ Ôpũ Jesucristo
múã Jesurẽ padeorãre añurõ niirecũtire ticoaro; múã
Cristore padeonemõrĩ, cãmerĩ maĩnemõrĩ tiĩãro.

²⁴ Cõãmacũ niipetira marĩ Ôpũ Jesucristore
maĩrucũrere añurẽ ticoaro.

Nocõrõrã jóaa.

Filipenses

Åñuduticorigue

1 Yꝯꝯ Pablo, teero biiri Timoteo múǎ Cõãmacũrẽ padeorá Filipospꝯ niirárẽ añudutia. Ʋsǎ Jesucristo padeotera múǎrẽ niipetira cũmema niirárẽ, múǎrẽ sꝯnirárẽ, †teero biiri cúǎrẽ tiápuracãrẽ †jõaa. ² Múǎrẽ Cõãmacũ marí Pacꝯ, Jesucristo marí Őpũ añurẽ ticoaro; añurõ niirecãtiri tiáro.

Jesuré padeoráre Pablo sãĩbosárigue

³ Yꝯꝯ múǎrẽ wãcũrecõrõ yꝯꝯ Őpũ Cõãmacũrẽ Ʋsenire ticoa. ⁴⁻⁵ Sicato múǎ padeonũcãrito, tée atitõpũcãrẽ añurẽ queti maquẽmena múǎ yꝯꝯre tiápuu. Teero tiigú, yꝯꝯ sãĩrecõrõ múǎ niipetirare Ʋseniremena sãĩbosárucua. ⁶ Múǎ Jesuré padeonũcãrĩ, Cõãmacũ múǎrẽ añurõ tiigú, wasorí tiirigꝯ niiwĩ. Yꝯꝯ ateré masĩ: Teero múǎrẽ wasomũãnũcãrĩ tiigúdaqui, tée Jesucristo pũtũaatiripꝯ. ⁷ Múǎ niipetirare yꝯꝯ teero wãcũpadeori, añuniã. Yꝯꝯ múǎrẽ maĩjĩgũ, teero wãcũã. Cõãmacũ marĩrẽ sĩcãrĩbĩro tiápurigꝯ niiwĩ. Yꝯꝯ peresuwiipꝯ duiri, teero tiápurigꝯ niiwĩ. Teero biiri yꝯꝯ queti beserí basoca pũtopꝯ niirĩ, ãpẽrá Jesuyé quetire ñañarõ jĩĩdugari, “diamacũrã niĩã” jĩ yꝯꝯ wederi, teero ra tiápurigꝯ niiwĩ. ⁸ Cõãmacũ yꝯꝯ múǎrẽ bayiró maĩrére masĩqui. Jesucristo cũmũ múǎrẽ maĩrõbirora yꝯꝯcã maĩã. ⁹ Yꝯꝯ Cõãmacũrẽ múǎye maquẽrẽ sãĩgũ, “cãmerĩ maĩnemóãrõ” jĩã. “Masĩrémena cũã maĩrére ẽñoãrõ” jĩã. ¹⁰ Teero maĩrá, añurere besemasĩãdacu. Cristo pũtũaatiri, ñañaré manirã, wapa cꝯohéra bũajeánoãdacu. ¹¹ Jesucristo múǎrẽ añurere tiirucúra niirĩ tiáro. Basocá múǎ teero tiirĩ ññarã, Cõãmacũrẽ “ãñunetõjõãĩ” jĩãdacia.

Yꝯꝯ catigũja, Cristomena niĩ

¹² Yáa wederabiro niirã, ateré múǎrẽ masĩrĩ boogá: Yꝯꝯre wáaremena añurẽ queti nemoró sesajõãã. ¹³ Teero tiirã, niipetira romanuã õpũye wiseripꝯ coterí basoca “cũmũ Cristoyere wederé wapa peresuwiipꝯ niirĩ” jĩĩya. ãpẽrá ãnopũ niirãcã teeré masĩya. ¹⁴ Pacꝯ Jesuré padeorá yꝯꝯ peresuwiipꝯ duirere tũojĩrã, marí Őpũrẽ padeotutúanemocua. Teero tiirã, Cõãmacũye quetire cuiro manirõ, wãcũtuaremena wedecua. ¹⁵ Sĩquẽrã yꝯꝯre ññatutira, yꝯꝯre netõnũcãdũgara, Cristoyere wedeayira. ãpẽrãpẽ añurõ tiidũgãremena cũmũyere wedeayira. ¹⁶⁻¹⁷ Cũãjã yꝯꝯre maĩyã. Ateré masĩya: Cõãmacũ yꝯꝯre ãno cúũrigꝯ niiwĩ, añurẽ queti “diamacũrã niĩã” jĩ wedearo jĩĩgũ. Yꝯꝯre ññatuti-

† Pecasãyemena: obispos. †† Pecasãyemena: diáconos.

rape yꝯꝯ nemoró niidũgara, Cristoyere wedeayira. Basocá padeoáro jĩĩrã mee buecua. Yꝯꝯ peresuwiipꝯ duiri, yꝯꝯre ñañarõ wãcũrĩ tiidũgãra tiicúa. ¹⁸ Añujããdacu. Yꝯꝯre ñañarõ tiidũgãpacara, o apeyé diamacũ maquẽrẽ wededũgara, Cristoyere wedecua. Cũmũyere maquẽrẽ wederĩ tũogũ, Ʋseniã.

Teero Ʋsenirucujãgũdacu. ¹⁹ Ateré masĩjĩgũ, Ʋseniã: Múǎ sãĩbosáremena, teero biiri Espĩritu Santo Jesucristo ticorigꝯ yꝯꝯre tiápuremena niipetire yꝯꝯre wáare añurõ yapacãtiãdacu. ²⁰ Yꝯꝯ Jesucristoyere wedehẽgꝯ, bobobócu. Biirõpẽ booa: Cuiro manirõ, tutuaremena cũmũyere wederucudũgãgã. Yꝯꝯ tiirucũrobirora tiidũgãgã. Teero tiigú, mecãtigãrẽ, too síropũcãrẽ yꝯꝯ catigꝯ o diagꝯ, yꝯꝯ tiirẽmena “Cristo añuniĩ” jĩĩrĩ tiigũdacu. ²¹ Yꝯꝯ catigũja, Cristomena niĩ; cũmũyere tiirucujãgũdacu. Diari, añuãdacu yꝯꝯre; cũmũmena niirucujãgũdacu. ²² Yꝯꝯ catirĩ bũreconi dũsarĩ, Cristoye maquẽrẽ pademasĩã ména. Teero tiigú, yꝯꝯ diari, o yꝯꝯ catiri, ¿deerope tiigũdari? jĩĩmasĩrigã. ²³ Ate pũawãmẽ beserĩ, wisio niĩã. Ateré wãcũsũguea: Diadũgãgã Cristomena niigũdũ. Yꝯꝯre nemoró añuãdacu. ²⁴ Too síro ateré wãcũã: Yꝯꝯ catigũpẽ, múǎrẽ nemoró tiápurũdacu. ²⁵ Teero tiigú, “diaria ména” jĩ wãcũgũ, catigũdacu, múǎ niipetirare tiápurũdũ. Múǎ yꝯꝯ tiápuremena jõõpemenã nemoró padeó, Ʋseniãdacu. ²⁶ Yꝯꝯ múǎmena niirĩ sũcã, múǎ Jesucristoyere bayiró Ʋsenire ticoadacu.

²⁷ Ateré añurõ tũoyá: Cristoye queti añurẽ queti jĩĩrõbirora tiirẽcãtiya. Múǎ teero tiirĩ, yꝯꝯ múǎ pũto o aperopũ niigũ, atequetirẽ tũodũgãã: Filipos macãrã sĩcãrĩbĩro padeorã tiáyira; sĩcãrĩbĩro añurẽ quetire padeorere “diamacũ maquẽ niĩã” jĩ wedera tiáyira; ²⁸ “cũãrẽ cãmotãrãre cuiriayira” jĩrẽ quetire tũodũgãã. Múǎ teero tiirĩ, múǎrẽ cãmotãra pecamerũ wáadarere tũomasĩãdacia; múǎ Cõãmacũ netõnẽãdara niirẽpẽre ññamasĩãdacia. Cõãmacũ cúãrẽ teeré masĩrĩ tiiquĩ. ²⁹ Cõãmacũ múǎrẽ añurõ tiirigꝯ niiwĩ. Cũmũ añurõ tiirẽmena pũaró cúũrigꝯ niiwĩ. Sicaró ate niĩã: Múǎ Cristoyere padeocú. Aperó ate niĩã: Múǎ Cristoyere padeorẽ wapa ñañarõ netõãdacu. ³⁰ Múǎ Jesuré padeorẽ wapa yꝯꝯ tiirõbĩro ñañarõ netõãyiro. Yꝯꝯ ñañarõ netõrĩ, múǎ ññawũ. Teerora sũcã mecãtigã yꝯꝯre wáarecãrẽ tũocú.

Jesucristo tiirõbĩro tiidutĩrigue

2 Cristo múǎrẽ wãcũtutuari tiiquĩ; cũmũ múǎrẽ maĩjĩgũ, añurõ yeeripũnacãtira niirĩ tiiquĩ; Espĩritu Santo múǎmena niiquĩ; Cristo múǎrẽ maĩgũ, bóaneõ

ĩñaqui. ² Teero tiirá, múã tiirécütiremena yũre bayiró ũsenigũ niirĩ tiiyá. Ateré tiirécütíya: Ññurõ tuomasĩrã niĩña; cãmerĩ maĩñã; sícũpõna tiiróbiro niirecütíya; sícãrĩbíro wãcũña. ³ Múãye dícyre boosãrijãña; “ãpẽrá nemoró niĩã” jĩ wãcũrijãña. Teero wãcũrõno tiirá, ãpẽrá múã nemoró tiimasĩrere wãcũ, cũãrẽ ãñurõ tiiyá. ⁴ Múãye maquẽ dícyre “ãñurõ wáaaro” jĩ wãcũrijãña. Ñpẽrãcãrẽ “ãñurõ wáaaro” jĩrã, tiípuya.

⁵ Múã Jesucristo wãcũrirobirora wãcũña:

⁶ Cũũ Cõãmacũ niirecütirere сѳопасѳ, atibũrecopũ jeagũ, “yũũ ãmũãsepũ niigũ niirecütirere duurícu” jĩ wãcũriyigũ.

⁷ Teero jĩrõno tiigũ, cũũ booró cũũ õpũ niirere duujã, padecotegũ tiiróbiro wáayigũ.

Marĩ tiiróbirora bauyigũ.

⁸ Teero tiigũ, atibũrecopũ niigũ, “yũũ booró tiiría” jĩ wãcũrucuyigũ.

Cũũrẽ sĩãdũgári, “Cõãmacũ booró tiigũda” jĩyigũ.

Curusapũ bobooro netõ, diaracũ, netõncãriyigũ.

⁹ Cũũ teero tiiré wapa Cõãmacũ cũũrẽ niipetira so-toapũ dutigũdũre cũũrigũ niĩwĩ.

Cõãmacũ cũũrẽ ãpẽrã maquẽ wãmerẽ ticoyigũ.

¹⁰ Teero tiirá, niipetira ãmũãsepũ niirã, ditapũ niirã, dita docapũ niirã

Jesús wãmerẽ tuorã, cũũ díamacũrũ ñicãcoberimena jeacũmuãdacua.

¹¹ Teero biiri niipetira biiro jĩãdacua: “Jesucristo niipetira Ñpũ niĩ”.

Teero jĩrã, Cõãmacũ Jesús Pacũre “ãñunetõjõãĩ” jĩrã tiãdacua.

Jesuré padeorã sĩãwócore tiiróbiro niĩya

¹² Teero tiirá, yũũ maĩrã, yũũ múãmena niirĩ, ãñurõ yũũrã niĩwũ. Mecütigãrẽ yũũ aperopũ niirĩ, nemoró teeré tiiyá. Múã netõnénorira niĩã. Teero tiirá, Cõãmacũrẽ cuiremena ññaña, cũũrẽ netõncãrĩ jĩrã. Cũũ múãrẽ “ãñurõ tiirécütira niĩya” jĩrĩ tuodũgãra, ãñurõ tiiyapácütíya. ¹³ Cõãmacũ múãrẽ cũũ booré ãñurere tidũgári tiiquí. Cũũrã múãrẽ tiípucui, cũũ boorere peotĩmasĩãrõ jĩgũ. Teero tiirĩ booquí.

¹⁴ Niipetire apeyenórẽ tiirã, cúaro manirõ, ññañarõ jĩrõ manirõ tiiyá. ¹⁵ Teero tiirá, ññañaré tiirirabiro ññañaré tiihéra niĩãdacu. Atibũreco macãrã ññañaré tiirã, ãñurõ tiirere boohéra watoapũ múã Cõãmacũ põna ññañaré manirã niĩã. Múã ãñurõ tiirémãna sĩãwócore tiiróbiro cũãrẽ díamacũ tiirere ãñoñã. ¹⁶ Teero biiri cũãrẽ catiré petihére ticoré quetire wedeya. Múã teero tiirĩ, Cristo pũtuatiri bũreco jeari, yũũ bayiró ũsenigũdacu. “Bũri peti Filipos macãrãrẽ bueriyu”, jĩmasĩgũdacu.

¹⁷ Basocã múãrẽ ññañarõ tiipacãri, múã Jesuré padeorucúayiro. Múã padeoré Cõãmacũrẽ ãñuré ticoré tiiróbiro niĩã. Yũũ Jesuyere wederé wapa sĩãbócuã. Yũũre sĩãrĩ, yée díi múã Cõãmacũrẽ ãñuré ticoré sotoa vino píopeore tiiróbiro niĩãdacu. Teero tiipacãri, yũũ ũsenigũdacu. Múãcã ũseniapuya. ¹⁸ Múãcã yũũ tiiróbirora ũsenirõ booa. Yũũre sĩãpacãri, yũũmena ũseniña.

Timoteo, Epafroditoye maquẽ

¹⁹ Marĩ Ñpũ Jesús boorĩ, máata Timoteore múã pũtopũ ticocogũda, múãye quetire tuogũ, ũsenigũda jĩgũ. ²⁰ Timoteo dícy yũũ tiiróbiro wãcũrĩ; cũũ yũũ tiiróbiro múãrẽ ãñurõ wáari boogũ, bayiró wãcũrecütii.

²¹ Ñpẽrá cũãye dícyre wãcũrecüticia; Jesucristoyepere wãcũrecütiricia. ²² Múãpeja Timoteo díamacũ tiirere masĩtoacu. Sícũ cũũ pacũmena padegũ tiiróbiro yũũre ãñuré quetire bueapurucui. ²³ Teero tiigũ, yũũre wáaadarere yũũ masĩari siro, cũũrẽ múã pũtopũ ticocogũda. ²⁴ Marĩ Ñpũ yũũre wãcũtutuari ticorémãna ateré jĩã: Yũũcã máata múã pũtopũ wáagũdacu.

²⁵ “Múã pũtopũ yũũ baibiro biigũ Epafroditeo ticocoro booa”, jĩ wãcũã yũũ. Múã basiro yũũre tiípudutira, cũũrẽ ticocorira niĩwũ. Cũũ yũũ menamacũ, yũũre bueapugũ, surara ññañarõ netõrõbirora yũũmena ññañarõ netõgũ niĩ. ²⁶ Cũũ múãrẽ bayiró ññadũgai. Cũũ diarecütire quetire múã masĩrĩ tuogũ, bayiró wãcũrecütiiwi. ²⁷ Díamacũrã niĩã: Bayiró peti wáawi. Díaré pũtopũ niĩwĩ. Cũũ bayiró diarecütipacari, Cõãmacũ bóaneõ ññawĩ. Cũũ dícyre bóaneõ ññariwi; yũũcãrẽ bóaneõ ññawĩ, yũũre nemoró boorituari jĩgũ. ²⁸ Múã cũũrẽ ññarã, ũseniãdacu. Teero tiigũ, cũũrẽ boyeromẽna ticocodũgaa. Múã ũsenire quetire tuogũ, yũũcã ũsenigũdacu. ²⁹ Teero tiirã, ũseniremãna cũũrẽ bocaya. Marĩ Ñpũrẽ padeorãre bocarirobirora cũũrẽ bocaya. Niipetira cũũ tiiróbiro niirãrẽ quioníremãna ññaña. ³⁰ Cũũ Cristoyere padecotegũ niijigũ, diajõãmiwĩ. Díaró pũto niipacũ, múã tiípuboriguere yũũre tiíapuwĩ.

Biuro niirecütiro booa

3 Yáa wedera, mecütigãrẽ múã marĩ Ñpũmãna niijĩrã, ũseniña. Yũũ too sũguero wederiguere wedenemorĩ, yũũre potocõria. Yũũ wedenemorĩ, múãrẽ tiípucu. ² Ññañaré tiirãre cuiya. Cũãrẽ “díayia cúara tiiróbiro niĩya” jĩã yũũ. “Cõnerígy wapa macã caseróre widẽcõãña, catiré petihére bũããro jĩrã”, jĩyia. ³ Marĩye õpũũrĩrẽ tiiré marĩrẽ ãñurãrã niirĩ tiiría. Teero widẽcõãrõno tiirã, Espíritu Santo tiípuremãna Cõãmacũrẽ ãñurõ padeóa. Teero biiri Jesucristo marĩrẽ tiibosãrere “ãñunetõjõãre niĩã” jĩ wedea. Teeré tiirã niijĩrã, Cõãmacũ ññacoropũ widẽcõãnorira peti tiiróbiro niĩã; cũũyara díamacũ niĩã. ⁴ Marĩ tiirémãna marĩ Cõãmacũ ññacoropũ ãñurãrã niimasĩãtã, yũũ ãñugũrã niibojĩyu cũũ ññacoropũ. Yũũ ãpẽrá nemoró tii netõncãmiwũ. ⁵ Ate niĩã yée queti: Ocho bũreco ri yũũ bauári siro, yũũre widẽcõãrã niĩwã. Yũũ Israelya põna macũ niĩã. Benjamínya põna macũ niĩã. Yũũ pacũsũmũã hebreoa niĩwã. Teero tiigũ, yũũ hebreoayũ peti niĩã. Moisére dutiré cũũriguere tiipetígũda jĩgũ, fariseo basocũ wáawũ. ⁶ Cõãmacũ ññacoropũ tee dutiré bayiró tiipetidũgagũ, Jesuré padeorĩ põna macãrãrẽ sĩãdũgãgũ, nũnũrucúwũ. Tee dutiré ãñurõ tiigũ niirĩ, sícũ yũũre “tee dutiré ãñurõ tiirĩ” jĩgũno maniwĩ. ⁷ Too sũgueropũ yũũ tiirécütirigue yũũre wa-

papacá niimiwũ. Mecũtígãrẽ yũu Jesucristore padeogũ niijĩgũ, “niipetire too sũgueropũ yũu tiirĩgue wapa-maníã” jĩi tũgueñaã. ⁸ Yũu cõomĩrigue nemoró yũu Õpũ Jesucristore masĩre wapacũtĩnemoã. Jesucristore padeorẽ wapa niipetire too sũgueropũ yũu tiirĩguere apeyenó marĩ boohérere cõãrã tiiróbiro cõãwũ. Jesucristo yũu Õpũrẽ cuodũgãgũ, teero tiiwũ. ⁹ Yũu cũũmena niidũgaga. Moisére dutirẽ cúũriguere tiirĩgue wapa Cõãmacũmena niimasĩria; Cristore padeorẽ wapa pape cũũmena niimasĩã. Cristore padeorẽmena dícu Cõãmacũ basocãre “ãñurãrã niĩya” jĩi ãñaquĩ. ¹⁰ Aterẽ boogã: Cristore ãñurõ masĩdũgaga. Cõãmacũ cũũ tutuaremena Cristore masõrigũ niiwĩ; yũu tee tutuarere masĩdũgaga. Cristo ñañarõ netõ, diariborora yũucã ñañarõ netõ tũgueñadũgaga. ¹¹ Teero tiigũ, yũucã diarira masãmũãdaroborora masãmũãdũgaga.

Marĩ ãñurõ peotídũgaga, wãcũtuturo booa

¹² Tee yũu boorẽre “tiipetĩtoawũ” jĩigũ mee tiia. Niipetirere diamacũ tiirĩa ména. Teero tiirĩpacũ, Jesucristo tiiróbiro niidũgagũ, tutuaremena cũũyere tiirucũa. Cũũ yũure beserigũ niiwĩ, teero tiiarõ jĩigũ. ¹³ Yãa wedera, “yũu Jesucristobiro tiipetĩã” jĩiria. Biirõpe tiia: Too sũguero yũu tiirucũriguere wãcũria; yũu Õpũ “¿deero tiirĩ booi yũure?” jĩigũ, bayirõ cũũyere tiirucũjãã. ¹⁴ ãñurõ peotídũgaga, Cõãmacũ yũure cũũ “ticogũda” jĩiriguere ñeegũda jĩigũ. Marĩ Jesucristomena niirãrẽ teerẽ ticogũdaqui.

¹⁵ Niipetira Jesurẽ padeotutũarano yũu jĩĩariborora wãcũrõ booa. Mũã merẽã wãcũrĩ, Cõãmacũ mũãrẽ diamacũ wãcũrĩ tiigũdaqui. ¹⁶ Cõãmacũ marĩrẽ tũomasĩre tiorõ jeaturo diamacũ tiirẽcũtiro booa.

¹⁷ Yãa wedera, yũu tiirẽre ãñurõ ññacũña. ãpẽrãrẽ ãsã tiiróbiro tiirãcãrẽ ññacũña. ¹⁸ Too sũgueropũ pee mũãrẽ wedetoawũ. Utirẽmena jĩinemogũda sũcã. Paũ “Cristore padeóã” jĩipacara, cũũrẽ ññatutira tiiróbiro niĩya. Cũã cũũ curusapũ diabosariguere boohérabiro niĩya. ¹⁹ Cũã too síropũre pecamerũ yapacũtiadacua. Cõãmacũ boorẽre tiidũgãripacara, cũã boorẽ dícuere tiidũgãya. Boboorõ tiirẽre boborõ manirõ “tiijããwũ yũu-ja” jĩi wedeeya. Atibũreco maquẽ dícuere wãcũũya. ²⁰ Marĩpeja ãmũãsepũ wãari basoca niĩã. Toopũ marĩya macã peti niicu. Marĩrẽ netõnẽgũ ãmũãsepũ niigũ pũtũaatiadare yuera tiia. Cũũrã marĩ Õpũ Jesucristo niĩ. ²¹ Cũũ pũtũaatiigũ, marĩye õpũrĩ bũri niirẽre wasogũdaqui. Waso, cũũya õpũrĩ ãñurĩ õpũrĩ tiiróbiro tiigũdaqui. Cũũ niipetirere cũũ docapũ pũtũári tiimasĩqui. Teerora cũũ tutuaremena marĩcãrẽ wasorĩ tiigũdaqui.

Jesucristomena usenirucudutire

4 Teero tiirã, yãa wedera yũu mãrã, yũu mũãrẽ wedeariborora marĩ Õpũrẽ padeorucũjãña. Mũãrẽ ññadũgaga. Mũã yũure usenirĩ tiirã niĩã. Yũu mũã padeorẽre ãpẽrãrẽ useniremena wedea.

² Evodiare, Síntiquere aterẽ jĩiã: “Mũã marĩ Õpũrẽ padeorã numiã niijĩrã, mũã cãmerĩ ññadũgaherere du-

ujãña; ãñurõ niirecũtiya”, jĩiã. ³ Mũu yũu menamacũ, cũãrẽ tiiapuya, ãñurõ niirecũtiaro jĩigũ. Cũãcã ñañarõ netõpacãra, ãñurẽ quetire yũu, Clemente, teero biiri ãpẽrãmẽna wedewa. Catirẽ petihérere cõorã wãmerẽ jóaturipũrũ cũã wãmerẽ jóatunocu.

⁴ Mũã marĩ Õpũmena niijĩrã, usenirucujãña. Jĩinemogũda sũcã: Usenirucujãña. ⁵ Mũã ãpẽrãrẽ bóaneõ ññarẽre niipetira masĩãrõ. Marĩ Õpũ pũtũaatiadaro pẽero dũsacũ.

⁶ Mũãrẽ noo boorõ wãarere wãcũpatirijãña. Biirõpe tiiyã: Niipetire mũãrẽ wãarenorẽ Cõãmacũrẽ wede, cũũrẽ tiiapure sãĩñã. Cũũrẽ sãĩrã, usenire ticoya. ⁷ Mũã teero tiirĩ, Cõãmacũ ãñurõ niirecũtiri tiigũdaqui. Tee ãñurõ niirecũtire mũãpũre jeari, mũã basiro ññamani-jõããdacu. Mũã Jesucristomena niijĩrã, tee ãñurõ niirecũtiremena ãñurõ wãcũ, ãñurõ yeeripũnacũtiadacu.

ãñurẽre wãcũnũusedutire

⁸ Yãa wedera, mũãrẽ aterẽ wedeyaponogũda. “Niirõãrã niĩã” jĩirẽre wãcũña. Teero biiri quioniremena ññarẽ, diamacũ niirẽ, ññarẽ manirẽ, Cõãmacũ tũsarẽ, basocã ãñurõ wedesere, ãñurẽ, usenirĩ tiirẽre wãcũña.

⁹ Yũu mũãrẽ buegũ niiwũ; yũu bueriguere mũã tũowũ. Yũu ãpẽrãmẽna ãñurõ wedeapuriguerẽ tũowũ; yũu tiirĩguere ññawũ. Teero tiirã, yũu tiirĩborora tiiyã. Mũã teero tiirĩ, Cõãmacũ ãñurõ niirecũtirere ticogũ mũãmena niigũdaqui.

Filipos macãrã Pablõre niyeru tiiapurigere

¹⁰ Mecũpũra mũã yũure tiiapuarira niĩãwũ sũcã; yũure wãcũãyiro. Teero tiigũ, marĩ Õpũrẽ usenire ticoa. Mũã yũure wãcũrucumiriguere masĩã. Wãcũpacara, deero tii tiiapurere ticocomasĩririra niiwũ.

¹¹ “Apeyenó yũure dũsaa”, jĩigũ mee tiia. Yũu cõorẽnomena usenimasĩã. ¹² Yũu bóaneõgũ niimasĩã; teero biiri cõonetõgũ niimasĩã. Yũure noo niirẽ wãari, useniremena niimasĩã. Yapigũ, juabõagũ, cõonetõgũ, cõohẽgũcã niimasĩã. ¹³ Yũure noo niirẽ wãari, Jesucristo yũure tutuare ticogũmena niipetirere nũcãmasĩã. ¹⁴ Yũu nũcãmasĩpacari, teero yũu ñañarõ netõritabe, yũure tiiapura, ãñurõ tiirira niiwũ.

¹⁵ Mũã Filipos macãrã aterẽ masĩã: Yũu mũãya dita Macedoniapũ ãñurẽ quetire wedenũcãritabe, toopũ niĩarigũ wãari, mũã dícu yũure tiiapuwũ. ãpẽrã Jesurẽ padeorĩ põna macãrã cũã ãñurẽ quetire ñeere wapa yũure apeyenõrẽ ticoririra niiwã. ¹⁶ Yũu Tesalõnicapũ niirĩ, teerora tiiwũ: Apeyenó yũu boorẽre pee ticocorucurira niiwũ. ¹⁷ Yũu mũãrẽ apeyenó ticorẽ dícuere boogũ mee tiia. Mũã yũure tiiapuri, Cõãmacũ mũãrẽ ãñunemorõ tiigũdaqui. Teepere ññadũgaa. ¹⁸ Niipetire mũã ticocorigue jeatoaa. Teero tiigũ, yũu boorẽ nemorõ cõoa. Mũã Epafroditomena ticocoriguere ñeewũ. Teero tiirõ, yũure dũsarĩa. Mũã ticocorigue Cõãmacũrẽ ticorẽ tiiróbiro niĩã. Cũũ ññacoropũre siti-ãñũre busemõcore tiiróbiro cũũ tũsarẽ niicu. ¹⁹ Cõãmacũ yũu Õpũ mũãrẽ niipetire dũsarẽre ticogũdaqui. Cũũ Jesucristomena pee peti ãñurẽre cõonetõnũcãqui.

²⁰ Marí Pacu Cõãmacũrẽ "ãñunetõgũ niĩ" jĩrucujããda. Teerora jĩãda.

Ãñudutiyaponorigue

²¹ Niiptira Cõãmacũrẽ padeorã Jesucristomena niirã ãñuãrõ. Maríya wedera ãno yũmena niirã múãrẽ

ãñuduticoya. ²² Niiptira ãno macãã Cõãmacũrẽ padeorã, romanuã õpũya wiipũ niirãcã bayirõ ãñuduticoya.

²³ Marí Őpũ Jesucristo múãrẽ ãñurẽ ticoaro. Nocõrõrã jóaa.

Colosenses

Ñuduticorigue

1 ¹⁻² Yꝰ Pablo Cõamacũ boorõ Jesucristoyere wede-dutigꝰ beserigꝰ niiã. Múã Colosas macãrã Cõamacũ beserirare Cristore ãñurõ padeorãre ãñuduticoa. Maríya wedegꝰ Timoteocã ãñuduticoi.

Cõamacũ marí Pacꝰ múãrẽ ãñurẽ ticoaro; ãñurõ ni-irecũtiri tiiãro.

Pablo Colosas macãrãrẽ Cõamacũrẽ sãĩbosãrigue

³⁻⁴ Múãye quetire tꝰowú: Múã Jesucristore padeorẽre, teero biiri múã niipetira Cõamacũrẽ padeorãre maĩrẽre tꝰowú. Teero tiirã, ãsã múãrẽ sãĩbosãrecõrõ Cõamacũrẽ marí Ôpũ Jesucristo Pacꝰre ãsenire ticorucua. ⁵ Múã too sꝰgueropꝰ diamacũ maquẽ, ãñurẽ quetire tꝰorãra, Cõamacũ cũũrẽ padeorãre ãmũãsepe ãñurõ tiiãdarere tꝰomasĩyiro. ⁶ ãpẽrãcã teerora tee quetire tꝰorã, múãbirora tiirã tiiãyira. Niipetiropꝰ Jesurẽ padeorã ãñurẽre tiiãyira. Niipetiropꝰ pau basocã Jesuyẽre padeorã tiiãyira. Cõamacũ basocãre ãñurõ tiirẽre múã sicato tꝰopacãra, “diamacũ maquẽrã niiã” jĩĩ, tꝰomasĩncãrira niuwũ. ⁷ Epafras ãsã bayirõ maĩgũ múãrẽ tee quetire wederigꝰ niuwĩ. Cũũ ãsãrẽ padeapugꝰ niuwĩ. Cristore ãñurõ padecotegꝰ niijĩgũ, múãrẽ diamacũ maquẽrẽ wederigꝰ niuwĩ. ⁸ Cũũ basirora múãye quetire nẽjeawi. Espiritu Santo múãrẽ cãmerĩ maĩrĩ tiirĩguere wedewi.

⁹ Teero tiirã, tee quetire tꝰorĩ bũrecomena Cõamacũrẽ múãrẽ sãĩbosãrucujãã. Biiro jĩĩ sãĩbosã: “Cõamacũ, tꝰomasĩrere ticonemoña cũãrẽ. Mꝰ teerẽ ticori, mꝰ boorẽre ãñurõ masĩpetiadacua. Mꝰyere tꝰomasĩrã, ãñurõ masĩrã niiãdacua”, jĩĩã. ¹⁰ Teerẽ sãĩbosã múãrẽ, Cõamacũ põna tiirõbirora niirecũtiaro jĩĩrã. Múã teero niirecũtira, múã tiirecũtĩre cũũrẽ ãsenirĩ tiiãdacu; pee ãñurẽre tiinemõãdacu; Cõamacũrẽ masĩnemõãdacu. ¹¹ “Cõamacũ, mꝰ bayirõ tu-tuaremena wãcũtutuari tiiyã cũãrẽ”, jĩĩ sãĩbosã. Cõamacũ wãcũtutuarere ticori, múãrẽ merẽã wãari, múã ãseniremena, cúaro manirõ wãcũtutujããdacu; ¹² marí Pacꝰre ãsenire ticoadacu. Cũũrã múãrẽ ãmũãsepe wãaadara niirĩ tiiyĩgꝰ. Toopũ niipetira cũũrẽ padeorã, múãcã cũũ ticorẽre ñeeãdacu. ¹³⁻¹⁴ Sicatopũre marĩrẽ wãtĩã dutirira niuwã. Marĩrẽ teero biiri ñãgũ, Cõamacũ cũũ macũrẽ bayirõ maĩgũrẽ ticodiocorigꝰ niuwĩ. Cũũ macũ marí ñãñarẽ tiirẽre acabó, netõnẽrigꝰ niuwĩ. Teero tiigũ, Cõamacũ marĩrẽ naĩtãrõpꝰ niimirare wioneco, cũũ macũ dutirẽmenape cũũrigꝰ niuwĩ sãa.

Basocã Cõamacũmena ãñurõ niirecũtĩre

¹⁵ Cõamacũ bauhẽgꝰ niiqui. Cũũ macũ atibũrecomẽ atigꝰ, Cõamacũ niirecũtirere, cũũ tiirecũtirere ãñoyĩgꝰ. Cũũ niipetire Cõamacũ bauanẽrigue nemorõ ãpĩtĩ macũ niuwĩ. ¹⁶ Cõamacũ niipetirere tiigũ, cũũ macũmenarã tiirĩgꝰ niuwĩ. ãmũãsepe maquẽrẽ, atibũrecomẽ maquẽrẽ, baurẽre, bauhẽrere, õpãrã ãmũãsepe ni-irãrẽ, atibũrecomẽ niirãrẽ, teero biiri niipetirere cũũmenarã tiirĩgꝰ niuwĩ. Teerẽ tiigũ, “yꝰ macũye niiãdacu” jĩĩyĩgꝰ. ¹⁷ Cristo niipetire bauanẽãdari sꝰgueropꝰ ni-itoayĩgꝰ. ¹⁸ Cũũmenarã cũũ bauanẽriguepũra teerora niirucujãã. ¹⁸ Cristo niipetira cũũrẽ padeorãre dutigũ niuwĩ. Cũũrã niuwĩ cũũrẽ padeorãre catirẽre ticogũ. Cũũrã niuwĩ sũcã niipetira diarira sꝰguero masãsꝰguerigꝰ. Teero tiigũ, niipetirare, niipetirere niisꝰguerigꝰ niuwĩ. ¹⁹ Cõamacũ biiro jĩĩyĩgꝰ: “Yꝰ macũ yꝰ tiirõbirora ni-igũdaqui”. Teero tiirõ, niipetire Cõamacũ niirecũtĩre ^{††}Cristopũre niuwĩ. ²⁰ Cõamacũ cũũ macũrẽ marĩrẽ diabolari tiirĩgꝰ niuwĩ. Niipetire, niipetira cũũmena ãñurõ niirecũtirere wãari tiigũda jĩĩgũ, Cristo curusapũ tusagũ, dí õmayudiari tiiyĩgꝰ. Cũũye dímena Cõamacũ atibũrecomẽ macãrãmena, atibũrecomẽ maquẽmena, ãmũãsepe niirãmena, ãmũãsepe niirẽmena niimasĩjãqui.

²¹ Múã too sꝰgueropũre Cõamacũrẽ masĩriyiro mẽna. Múã ñãñarẽ tiirã niijĩrã, múã yeeripũnarĩpũre Cõamacũmena cãmerĩ ñãdũgahera tiirõbiro niirucuyiro. ²² Teero múã niipacari, Cõamacũ múãmena ãñurõ niirecũtimasĩqui sũcã. Cristo marí tiirõbiro õpũũcũtigũ ti-iõpũũmenarã ñãñarõ netõ, diayĩgꝰ. Cũũ diariguemena Cõamacũ múã ñãñarẽ manirã, ñãñarẽ tiirĩrirabiropũwãari tiiyĩgꝰ. Cõamacũ múãrẽ cũũmena niirõ jĩĩgũ, teero tiiyĩgꝰ. ²³ Múã cũũye quetire padeorucũri, cũũ boorẽre tiirucũri, teero tiigũdaqui. Múã tee quetire tꝰoãri siro, “Cõamacũmena niirucujããdacu” jĩĩyiro. Teero tiirã, cũũmena niirãdarere ãseniremena yuenãcãyiro. Teero tiirã, cũũye quetire padeodũrijãña. Tee queti niipetiro macãrãpũre wedenoã. Yꝰcã tee quetire wedegũra niiã.

Cõamacũ Pablõre Jesurẽ padeorãre tiiãpututirigũ

²⁴ Múãrẽ tiiãpunemodũgama jĩĩgũ, ñãñarõ netõã. Mecũtigã yꝰ ñãñarõ netõpacũ, ãseniremena niuwĩ. Cristo cũũrẽ padeorãre niirãdarere tiigũ, ñãñarõ

† Juan 1.1-18. †† Cõamacũ niirecũtĩre ate niuwĩ: Cũũ tutu-ãnetõjõãgũ niiqui; basocãre maĩqui; diamacũ maquẽrẽ tiiqui; niipe-tirere masĩqui; niipetiropũ wãarere masĩqui; basocã wãcũrẽre masĩqui.

netōtóayigɸ. Teero tiigú, yɸcǎ cǘcǘ netōrírobirora cǘcǘrē padeoráre tiápunemodɸgagɸ, ñañarō netōǎ. ²⁵ Cōāmacǘ yɸcǘrē cǘcǘrē padeoráre tiápudutirigɸ ni-wĩ. Teero tiigú, Jesuré padeoráre wedegú niǎ. Cǘcǘye quetire tɸomasípetijǎārō jǘigǘ, wedea. ²⁶ Tee queti too sɸguero macǎrǎpɸre masíña manirígue niimiriro ni-wǘ. Cǘcǘrē yayióre quetibiro niimiriro ni-wǘ. Atitóre Cōāmacǘ cǘcǘrē padeoráre tee quetire wederémena tɸomasírĩ tiirígɸ ni-wĩ. ²⁷ Cǘcǘrē Cōāmacǘ tee masíña maniríguere, teero biiri cǘcǘ judíoa niñhērārē aññurō tiá-darere masírĩ boorígɸ ni-wĩ. Ate niǎ: Cristo múāmena niiqui; cǘcǘ múāmena niirĩ, aññuré múǎ ñmǎǎseɸɸ cɸoádarere masĩ, ɸseniyuetoacu.

²⁸ ǘsǎ cǘcǘye quetire wedea. Niipetirare aññurére ti-idutía, cǘcǘmena niirucujǎārō jǘirǎ. Niipetirare, tɸo-masíārō jǘirǎ, aññurō masíre cǘcǘ ticorémena buea. Ni-ipetira Jesuré padeoráre padeotutúaaro jǘirǎ, teero tiia. ²⁹ Teeré múārē boosǎgǘ, yɸcǘ tutuaro pōōtēōrō padea; niipetire cǘcǘ yɸcǘrē wǎcǘtutuare ticorémena buea.

2 Yɸcǘ múārē bayiró wǎcǘrere masírĩ boogǎ. Laodicea macǎrǎrē, teero biiri niipetira yɸcǘrē tǘñahērǎcǎrē teerora wǎcǘǎ. ² Múārē biiro jǘi sǎibosárucua: “Cōāmacǘ, cǘcǘrē yeeripǘnarírē wǎcǘtutuare ticoya. Cǘcǘ cǎmerĩ maírémēna sícǘpōna tiiróbiro ni-ǎrō. Cǘcǘcǎ aññurō mɸcǘye maquērē tɸomasípetijǎārō. Teeré tɸomasípetira, too sɸguero macǎrǎ masíña maniríguercǎrē tɸomasíadacua”, jǘi sǎibosǎa. Tee masíña manirígue Cristora niĩ. ³ Cristo niipetire masírére cɸoquĩ; niipetirere tɸomasíqui. ⁴ Teeré múārē wedea, ãpērǎ múārē “diamacǘ niñhēre quetimēna jǘi ditobocua” jǘigǘ. ⁵ Yɸcǘ aperopú niipacɸ, múāmena niigǘ tiiróbiro tɸgueñaga. Múǎ sícǘpōna tiiróbiro ni-irecǘtirere tɸogú, teero biiri Cristore bayiró padeorere tɸogú, ɸseninetōjōǎga.

⁶ Múǎ sicutopɸre marĩ Ōpǘ Jesucristore padeonǎcǎrrobirora cǘcǘmena niirucujǎña. ⁷ Cǘcǘrē aññurō masíñemoña. Cǘcǘrē padeorǎ niijǘrǎ, cǘcǘ boorere tiirucujǎña Epafras múārē buerirobirora. Teero tiirǎ, Cōāmacǘrē ɸsenire ticorucujǎña.

Cristore padeohéra padeorígue

⁸ Múǎ tɸomasíremēna niñña: ãpērǎ múārē “diamacǘ maquērē buera tiia” jǘipacara, diamacǘ maquērē buer-icua. Wapamanírere, cǘcǘ basiro wǎcǘrere, cǘcǘ ti-irucúrere, atibúreco niirǎ dutirere buecua. Múǎ cǘcǘ tee jǘi buerere tɸomasírǎ, “Cristoye mee niǎ” jǘi, cǘcǘ buerere tɸonɸnǘserijǎña.

⁹ Cristo marĩ tiiróbiro òpǘcǘtipacɸ, niipetire Cōāmacǘ niirecǘtirere cɸogú niĩ. ¹⁰ Múǎcǎ Cristomēna ni-ijǘrǎ, Espírítu Santore cɸonetōjōǎcu. Cristo niipetira án-geleare, wǎtǎrē, cǘcǘ òpǎrǎrē, teero biiri cǘcǘ doca ni-iyucorare dutigú niĩ. ¹¹ Múǎ Cristomēna niñcǎrito, widedcǎnorira tǘtiiróbiro pɸtǎrǎra ni-wǘ. Múǎjǎ cǎn-erígɸ yapa macǎ caseróre widedcǎña maniyró. Cristo, múārē widedcǎrōno tiigú, diabolarigɸ ni-wĩ. Cǘcǘ di-ariquemēna ñañarō múǎ tiirécǘtirere coserígɸ ni-wĩ. Teerǎ marírē widedcǎnorira tiiróbiro niirĩ tiia. ¹² Cristo

† Pecasǎyemēna: circuncidados.

diaari siro, sicututi coari tutipɸ cǘcǘnoyigɸ. Múǎcǎ ocomēna wǎmeōtinorǎ, tiitutipɸ cǘcǘmenarǎ cǎrǎra ti-iróbiro niirǎ tiyró. Múǎ “Cōāmacǘ cǘcǘ tutuaremena Cristore masóyigɸ” jǘirere tɸoyíro. Teeré padeorǎ ni-ijǘrǎ, wǎmeōtiari siro, “Cristomēnarǎ masǎrira tiiróbiro niicu marícǎ” jǘi tɸomasíyró. ¹³ Múǎ too sɸgueropɸre Cōāmacǘ tiidutíriguere masírǎjǘirǎ, widedcǎñoña manirǎ niirira ni-wǘ. Teero biiri ñañarē tiirécǘtircǎrē cosenóña manirǎ niirira ni-wǘ. Teero tiirǎ, diarirabiro tǘniirucujǘyú mēna; catiré petihére tǘticoya maniyró múārē mēna. Atitóre Cōāmacǘ niipetire múǎ ñañarē ti-irere acabótoayigɸ sǎa. Cristomēnarǎ múārē catiré petihére ticotoayigɸ. ¹⁴ Marĩ Cōāmacǘ dutirere netōñcǎwǘ. Cǘcǘ tee marĩ ñañarē tiirere Cristo cɸ-rusapɸ diabolarigemēna cosepetírígɸ ni-wĩ. ¹⁵ Cristo diarigɸ niipacɸ, masǎjǘgǘ, wǎtǎrē dutirere netōñcǎrígɸ ni-wĩ. Cǘcǘrē netōñcǎrere ññogú, niipe-tira tǘñacoropɸ tiirígɸ ni-wĩ.

Atibúreco maquērē wǎcǘrijǎña; Cristo booréperē wǎcǘrucujǎña

¹⁶ Teero tiirǎ, ãpērǎ múǎ yaarere, múǎ sǎnirere tǘñarǎ, wedepatibocua. Cǘmarícōrō, muipǘrǎcōrō, sema-narícōrō múǎ cǘcǘ tiiróbiro neǎricu; cǘcǘ tiiróbiro yeerisǎre bɸrecori cɸorícu. Teero tiirǎ, múārē wede-patibocua. Cǘcǘ wedepatirere tɸonɸnǘserijǎña. ¹⁷ Cōāmacǘ teeré sicutopɸre Cristore queoré ticosɸguegɸ ti-iyígɸ. Cǘcǘ macǘye maquērē masíārō jǘigǘ, teero ti-iyígɸ. Mecǘtígǎrē Cristo jeatoai. Teero tiirǎ, Cristore ti-ñnǘsero booa sǎa. ¹⁸ ãpērǎ múārē biiro jǘi ditocua: “ǘsǎ aññurǎ niǎ. Cōāmacǘ ǘsǎrē aññurō wǎcǘārō jǘirǎ, beti súubusea. Ángeleare padeóa. ǘsǎ cǎnirípacara, quēērōpɸ tiiróbiro Cōāmacǘyere tǘñǎ. Teero tiirǎ, ǘsǎ ãpērǎ nemoró Cōāmacǘye maquērē aññurō masíǎ. Múǎcǎ ǘsǎ tiiróbirora tiyǎ. Múǎ teeré tihéra, wapa cɸoádadu”, jǘicua. Múārē teero jǘirĩ, pérogǎ tɸonɸnǘseridojǎña. “Masírǎ peti niǎ ǘsǎjǎ”, jǘi wǎcǘcua. Teero jǘi ñmajǎrǎ tiyǎ. Cǘcǘ bueré cǘcǘ basiro jǘi ñmare dícu niǎ. ¹⁹ Cǘcǘ Cristomēna niiricua. Cristo cǘcǘmena niirǎ dícuere dutigú niĩ. Marĩ cǘcǘmena niirĩ, marírē padeonemórere ticoqui. Cōāmacǘ booróbirora cǎmerĩ maĩ, cǎmerĩ tiápu tiádadu.

²⁰ Cristo diari, múǎ cǘcǘmena diarirabiro niyiro. Sícǘ diarigɸpɸ atibúreco catirǎ dutirere tiiríqui. Diarigɸpɸ tiiróbiro múārē atibúreco niirǎ dutirere tiirǎjǎrō booa. ¿Deero tiirǎ múǎpe cǘcǘ dutirere tiirucúgarĩ? ²¹ Biiro duticua: “Ñeerijǎña; yaarijǎña; padeñarǎjǎña”, jǘicua.

²² Cǘcǘ teero jǘirǎ, atibúreco maquē máata petiádarere wedesera tiyǎ. Basocǎ wǎcǘrēmena dutiré niǎ. ²³ Cǘcǘ dutirere aññuré tiiróbiro tɸobócu múǎ, búri niiré ni-ipacari. Cǘcǘ tee dutirere tiirǎ, Cōāmacǘrē ɸsenire ticoré diamacǘ maquērē tiiróbiro tiññocua. Teero biiri cǘcǘrē dutirǎ doca niirere tǘñarō jǘirǎ, niipetira tǘñacoropɸ tee dutirere “aññurō yɸcǘ” jǘicua. Cǘcǘ basiro cǘcǘye òpǘrǎrē ñañarō netōrĩ tiicúa. Teero tiirémēna

†† “Diarirabiro” ati versícúlopɸre “muertos espiritualmente” jǘidugaro tiia pecasǎyemēna. ‡ “Catiré petihére” pecasǎyemēna “vida eterna” jǘidugaro tiia.

cúã ñañaré tiidugáre “petijóãdadacu” jĩ wácūmicua. Cúã teero tiirá, ãñuré bñarícua; teerora pñtuájãcua sūcã.

3 Cristo dia masãmñarigñ ãmñãsepñ Cõãmacũya wãmo diamacũñiñape duiqui. Múãcã cũñmena dia, cũñmena masãrira niijĩrã, “cũñ booré díçre tiíada” jĩ wácūñññseya. ² Atibúreco maquẽrẽ wácūrijãña; Cristo boorépere wácūrucujãña. ³ Múã Cristomena dia masãrira niijĩrã, catirére buayíro. Múã Cristomena catiré bñarígue Cõãmacũ pñtopñ niitoaa basocá ññahẽrõpñ. ⁴ Cristo múãrẽ catirére ticogú pñtñaatiri, múãcã cũñmena atiadacu sūcã. Cũñ tiiróbiro asi-batẽadacu.

Too sũgueropñ tiirécñtiriguere duujãña

⁵ Múã atibúreco maquẽ ñañaré tiidugárere duujãña: ãpẽrãména ñañarõ ñeeaperijãña; ãpẽrãména múã booró ñeeaperijãña; teeré tiidugápacara, tiirijãña; ñañarére ugaripéarijãña; niyerure, apeyenórẽ boonemósãrijãña. Teeré boonemósãrãno Cõãmacũrẽ wácūricua; cúãye díçre wácūjãcua. Teero tiirá, basocá weerirare padeorábiro tiicúa. ⁶ Cõãmacũ teeré ti-iránomena cúanetõjõãqui; cúãrẽ bayiró ñañarõ tiigúdaqui cũñrẽ netõñcãre wapa. ⁷ Múã too sũgueropñre teeré tiirécñtirira niimiyo. ⁸ Atitóre ate niipetire duujãña: Múã ãpẽrãména cúare, cúaremena wedesere, ãpẽrãrẽ ñañarõ tiiré, ãpẽrãrẽ ñañarõ wedesecotere, ñañarõ múã jĩrẽre duujãña sáa. ⁹ Cãmerí jĩditiirijãña. Múã too sũgueropñ niirecñtiriguere, teero biiri múã ti-irécñtiriguercãrẽ duujãyiro. ¹⁰ Atitó múã niirecñtire merẽã niã sáa; ãñuré niã. Cõãmacũ múãrẽ tiirígñ cũñ tiiróbiro niirecñtiario jĩgũ, múã niirecñtirere wasomúãñcãrĩ tiigú tiiquí. Teeména múã cũñrẽ masĩnemorucujããdacu. ¹¹ Teero tiirá, ateména pñtuáa: Marí Cristore padeorá watoapñre sícũ ãpẽrá nemoró pñtĩ macũ maniquí. Judíoa, judíoa niihẽrã sícãrĩbíro niirã tiia; widecõãñorira, widecõãñoña manirã sícãrĩbíro niirã tiia; griegoaye wedesemasĩhẽrã, romanuã niihẽrã, dutiapienori basocá, †dutiapenoña manirã sícãrĩbíro niirã tiia. Cristo sícũrã niĩ pñtĩ macũ. Cũñ niipetira cũñrẽ padeoráména niiquí.

¹² Cõãmacũ múãrẽ maĩ. Cũñ múãrẽ cũñyara niĩãrõ jĩgũ, beseyigñ. Teero tiirá, biiro tiirécñtiya: ãpẽrãrẽ bóaneõ ññãña; cúãrẽ ãñurõ ãseniremema tiípuya; “ãpẽrá nemoró ãñurã niã” jĩ wácūrijãña; cúaro manirõ yñyaya; cúañañarijãña; ¹³ ãpẽrá múãrẽ naĩrõ potocórĩ, teero tũgueñajãña; ãpẽrãména cúaracã, cúãrẽ acabóya. Marí Õpũ múãrẽ acabórirobirora múãcã acabóya. ¹⁴ Cãmerí maĩñã múã. Teero maĩrã, niipetire yññ wedeariguere tiipetijããdacu. Sícũpõna tiiróbiro cãmerí sñoníãdacu. ¹⁵ Cõãmacũ múãrẽ, sícũpõna ti-iróbiro niĩãrõ jĩgũ, beseyigñ. Cristo múãrẽ ãñurõ ni-irecñtirere ticoyigñ. Teero tiirá, sícũpõna tiiróbiro ãñurõ niirecñtiya. Cõãmacũrẽ ãsenire ticorucujãña.

¹⁶ Cristoye quetire ãñurõ wácūñññseya. Cũñ masĩrẽ ticoréména cãmerí bueya; cãmerí wedeya, tñomasĩãrõ jĩrã. Múã yeeripũñapñ ãseniremema Cõãmacũrẽ basapeo, cũñrẽ ãsenire ticoya. Salmopũpñ jóariguere,

Cõãmacũye maquẽ basarére, cũñrẽ ãsenirĩ tiirére basaya. ¹⁷ Niipetire múã wedeserenorẽ, múã tiirénorẽ marí Õpũ Jesús wãmemema tiirucujãña. Jesús tiípurenmena Cõãmacũ marí Pacñre ãsenire ticoya.

Jesuré padeoráre tiidutírigue

¹⁸ Manucñtira numiãrẽ ate dutia: Múã manucñmñãrẽ yñyaya. Múã Jesuré padeorá niirĩ, teeré tiidutia. ¹⁹ Nñmucñtira ãmñãrẽ ate dutia: Múã nñmosãñnumiãrẽ maĩñã. Cúare maniréména cúãrẽ sñoníña.

²⁰ Wĩmarã, mamarãrẽ ate dutia: Niipetire múã pacñsũmñã dutirére ãñurõ yñyaya. Múã teeré tiirí, Cõãmacũ ãseniquí.

²¹ Wĩmarã pacñsũmñãrẽ ate dutia: Múã pñnarẽ naĩrõ tuti, cúari tiirijãña, cúãpñ bóaneõrã niirĩ jĩrã. Cúã bóaneõrã, múã dutirére tiirícua.

²² Dutiapenori basocare ate dutia: Atibúreco macãrã múãrẽ dutiaperera dutiri, niipetirere yñyaya. ãpẽrá cúãrẽ dutiaperera ññacoro díçũ ãñurõ padecua, cúãmena ãñurõ pñtuãdũgara. Cúã manirĩ, padericua. Múãpe Cõãmacũrẽ padeorá niijĩrã, tiiditõro manirõ padeya.

²³ Niipetire múã paderénorẽ ãseniremema tiiyá. “Jesu-cristo dutiré tiiróbirora niicu teecã”, jĩ wácūtutuajãña. “Basocá dutiré díçre tiirã tiijãmiã”, jĩ wácūrijãña.

²⁴ Múã Cristore padecoteri basoca niã. Cũñrã múã Õpũ diamacũ niĩ. Teero tiigú, cũñrã múãrẽ ãmñãsepñ ãñuróre ticogũdaqui. Múã teeré masĩtoacu. ²⁵ Ñañaré tiigũnopereja Cõãmacũ ñañarõ netórĩ tiigũdaqui. Niipetira ñañaré tiirirare sícãrĩbíro ñañarõ netórĩ tiigũdaqui.

4 Basocãre dutiaperacãrẽ ate dutia: Múã basocá dutiaperare ãñurõ cñoyá. Múã masĩcu: Múã Õpũ ãmñãsepñ niigũpecã múã tiirére ññãqui.

² Cõãmacũrẽ naĩrõ sãĩrucujãña. ãñurõ tũgueñasũgueremema sãĩrucúya. Sãĩrã, Cõãmacũrẽ ãsenire ticorucujãña. ³ Múã Cõãmacũrẽ sãĩrã, ãsãcãrẽ sãĩbosáya. “Pacñ Cristoye quetire masĩhẽrãrẽ tñodũgári tiíaro”, jĩ sãĩbosáya. Cũñye queti too sũguero macãrãpñ cúã masĩña manirígue ãñuré queti niã. Tee queti yññ wederé wapa peresuwiipñ duiga. ⁴ Cristoye quetire basocá ãñurõ tñomasĩãrõ jĩrã, sãĩbosáya, Cõãmacũ yññre wededutirobirora wedearo jĩrã.

⁵ Múã Jesuré padeohéra watoapñre ãñuré ti-ieñorecñtiya. Múã teero tiirí, ãñuré quetire múã wederi, tñoadacua. ⁶ Cũñmena wedesera, ñañarõ wedesero manirõ, ãñuróre wedeseya. Teeré tiirá, múãrẽ cúã sãĩñãrĩ, niipetirare yññmasĩãdacu.

Ãñudutiyaponorigue

⁷ Õsã menamacũ Tíquico ãsã maĩgũ múã pñtopñ wãagũdaqui. Cũñ yññmena Cristore padecotegñ, marí Õpũye maquẽrẽ ãñurõ padeapugñ niĩ. Cũñ niipetire yññre wãare quetire múãrẽ wedegũdaqui. ⁸ Yññ cũñrẽ múã pñtopñ ticocogũdũ tiia, ãsãye maquẽrẽ masĩãrõ jĩgũ. Õsã niirecñtire quetire tñorã, wácūtutuare bñanemóãdacu. ⁹ Õsã menamacũ Onésimo ãsã maĩgũ cúñmena wãagũdaqui. Cũñ múãya macã niirucurigñ

† *Pecasãyemena: esclavos.*

niĩ. Cũũ jĩĩrécõrõ ãñurõ tiinunúsegũ niĩ. Cũã niipetire ãnopú wáarere múãrẽ wedeadacua.

¹⁰ Aristarco múãrẽ ãñudutii. Cũũcã yũmena peresuwiipũ duii. Marcos (Bernabé tẽñcã) múãrẽ ãñudutii. Apetó tiigú, cũũ múã p̄top̄ wáanetõboqui. Cũũ jeari, yũ múãrẽ too s̄guerop̄ jĩĩcoriobirora cũũrẽ ãñurõ bocawa. ¹¹ Āpĩ Jesús, cũã “Justo” jĩĩgú, múãrẽ ãñudutii. Paũ judíoa Jesuré padeorá watoap̄re cũã ĩtĩárãrã yũre padeapuya. Cũãcã “Cõãmacũ dutirẽ basocãp̄re jeatoaa mée” jĩĩrẽ quetire wederá niĩya. Cũã yũre wãcũtutuari tiiíya. ¹² Epafras múãya macã niirucurigũ múãrẽ ãñudutii. Cũũ Cristore padecotegũ niĩ. Múãrẽ bayiró sãĩbosárucui. Múãrẽ Jesuré padeorucújãĩ booquí; teero biiri múãrẽ Cõãmacũ booré díçre tiirí booquí. ¹³ Cũũ múãrẽ, Laodicea macãrãcãrẽ, teero biiri Hierápolis macãrãcãrẽ bayiró wãcũrucui. Teero tiigú, yũmena niigũ, naĩrõ múãrẽ sãĩbosárucugũ tiii. ¹⁴ Lu-

cas ɛcotiri basocɛ ɛsã bayiró maĩgũ múãrẽ ãñudutii. Āpĩ Demas ãñudutire ticoi.

Wedeyaponorigue

¹⁵ Laodicea macãrã Jesuré padeorá ãñuãrõ. Ninfacã ãñuãrõ. Teero biiri cooya wiip̄ neãrucura Jesuré padeorí põna macãrã ãñuãrõ. ¹⁶ Múã atipũrẽ buepetiari siro, Laodicea macãrãp̄re ticooya sũcã. Cũãcã cũã neãrí wiip̄ tiipũrẽ bueẽñoãrõ. Laodicea macãrãrẽ yũ jóaripũrẽ múãcã bueya. ¹⁷ Arquipore biiro jĩĩña: “Marĩ Ōp̄ padedutigũ cúũriguere ãñurõ padeyaponoña”, jĩĩña.

¹⁸ Yũ Pablo ate niituredarire múãrẽ ãñudutire ticogũ, yũ basirora jóaa. Cõãmacũrẽ sãĩrã, wãcũña yũ peresuwiip̄ niirere. Cõãmacũ múãrẽ ãñurẽ ticoaro.

Nocõrõrã jóaa.

1 Tesalonicenses

Ññuduticorigue

1 Yññ Pablo, yññ menamacārã Silvano, †Timoteomena múã Tesalónica macārã Jesuré padeorí pōna macārārē ãñudutia. Múã marí Pacñ Cōãmacũ, marí Ōpũ Jesucristomena ãñurō nijãcu.

Cōãmacũ múãrē ãñurē ticoaro; ãñurō niirecũtiri tiãro.

Tesalónica macārã ãñurō tiíññorigue

2 Múã niipetirare ãsã Cōãmacũmena wedeserecōrō cũñrē ãsenire ticorucujãã. 3 Cōãmacũ marí Pacñmena wedesera, múã ãñurō tiirere wãcũã. Múã Jesuré padeorémena ãñurō tiirecũticu. Múã maĩrere ãñorã, ãpẽrãrē ãñurō tiiapucu. Marí Ōpũ Jesucristo pũtũaatiadarere ãseniyuera nijĩrã, ñãñarō netōrã wãcũtutucu.

45 Múãrē Jesuyé quetire wedera, ãsã wedeseremena dícu wederiwñ; Espĩritu Santo tutuaremena wedewñ. Múãrē wedera, “ãsã wederé diamacũrã niã” jĩĩmasĩwñ. Teero tiirã, ãsã masĩã: Cōãmacũ múãrē maĩ; múãrē beserigñ niĩwĩ.

Múã masĩcu: Ũsã toopũ niirã, múãrē maĩrã, múãrē ãñurō tiirã niĩwñ. 6 Múã ãsã tiirere ãñarã, ãsã tiiróbirora tiirĩra niĩwñ. Teero biiri marí Ōpũ tiiróbirora tiirĩra niĩwñ. Múãrē Espĩritu Santo ãsenire ticorémena bayiró ñãñarō netōpacãra, Jesucristoye quetire ñeewñ.

7 Teero tiirã, niipetira Jesucristore padeorã Macedoniarñ niirã, ãno Acayarñ niirã múã tiirere tũorã, “cũã tiiróbirora tiiró booa marĩcãrē” jĩĩya. 8 Múãmena marí Ōpũ Jesuyé queti niipetiropñ sesajõãã. Macedonia, ãno Acaya dícuere sesaro tiirã. Niipetiro macãrãpñ múã Cōãmacũrē padeorere masĩtoacua. Teero tiirã, noãnópere wedemasĩriga sãa. 9 Cũã múã tiirecũtirere wedeseya. Ũsã múã pũtopñ niirĩ, múã ãsãrē ãñurō tiirĩguere wedeseya. Múã weerirare padeodũriguere wedeseya. Teeré duu, Cōãmacũ catigũ diamacũ nigũpere padeó, cũñ dutirere tiĩyiro. 10 Cōãmacũ cũñ macũ diarigũpñre masõrigñ niĩwĩ. Cũñ macũ ãmũãsepñ niigũ pũtũaatiadarere ãseniyuera tiĩyiro. Cũñrã niĩ Jesús marí bayiró ñãñarō netõbõrirare netõnérigñ.

Pablo Tesalõnicapñ buerigue

2 Múã yã wederabiro niirã ateré masĩcu: Ũsã Tesalõnicapñ niirã, búri peti niiririra niĩwñ. Ũsã wederiguere tũorã, múã pañ Jesuré padeowũ. 2 Ũsã

† Silvanorē ãpẽrã “Silas” jĩiyira.

múã pũtopñ jeaadari sũguero, Filipospñ niĩwñ. Toopũ niirĩ, too macãrã ãsãrē ñãñarō netõrĩ tii, ñãñarō jĩĩwã. Múã teeré masĩcu. Múãya macã macãrãcã ãsã wederiguere cãmotãdũgamiwã. Cũã teero tiipacãri, Cōãmacũ ãsãrē wãcũtututare ticowi. Teero tiirã, cũñye quetire wedewñ. 3 Múãrē wedera, merẽã wederiwñ. Múã menamacãrã numiãrē ñãñarō ñeeapedũgaremena wedera mee tiiwũ. Tiiditõriwñ. 4 Cōãmacũ beserigñ niĩwĩ ãsãrē Jesuyé quetire wedeadarare. Teero tiirã, wedea. Basocã ãsãmena ãseniãrõ jĩĩrã mee wedea; Cōãmacũ marí wãcũrere masĩgũpe ãseniãrõ jĩĩrã wedea. 5 Múã masĩcu: Ũsã toopũ niirã, ãñurō múãrē wedese jĩĩditiõriwñ. Cōãmacũ masĩqui: Múãrē buera, niyeru múãrē ãmaãdara mee tiiwũ.

6-7 Ũsã Cristo cũñyere wededutigñ beserira niĩã. Teero tiirã, “ãsãrē dutirãbiro ãñãña” jĩĩ dutimasĩbojĩyu. Teeré dutiria. Múãcãrē, ãpẽrãrē teeré dutiria. Múãrē ãñurō tiiwũ. Múã pũtopñ niirã, sĩcõ numiõ coo põnaré maĩrõbiro múãrē maĩwũ. 8 Múãrē ãñurere boosãrã, Cōãmacũye queti dícuere wederiwñ. Ũsã jeatuario ãsã tiiapumasĩrere tiiapuwñ, múãrē bayiró maĩrã. 9 Ũsã toopũ niirã paderiguere múã wãcũcu. Múãrē Cōãmacũye quetire wedera, potocõdũgariwñ. Teero tiirã, ãsã basiro padewñ. Ñamirĩ, búrecori, yoari ãsã yaaadarere, ãsãrē dũsarénoré sãĩãdara padewñ.

10 Ũsã tiirecũtiriguere múã masĩcu. Cōãmacũcã masĩqui. Ũsã ñãñarõ tiirõ manirõ, diamacũrã tiiwũ múã Jesuré padeorã ãñacoropñre. “Cũã wapa cũoõya” jĩĩrõ manirõ nijãwũ ãsã. 11-12 Múã masĩcu: Sĩcũ pañ cũñ põnaré wedero tiiróbirora ãsã múãcõrõrē wederucujãwũ. ãñurõ tũgueñaãrõ jĩĩgũ, wãcũtututare múãrē ticowñ. Cōãmacũ põna tiiróbirora niirecũtidutiwñ. Múãrē Cōãmacũ cũñ põna niĩãrõ jĩĩgũ, beserigñ niĩwĩ. Cōãmacũ cũñ dutiré múãpũre niirĩ tiirigñ niĩwĩ; cũñ asi-batere múãrē jeari tiirigñ niĩwĩ.

13 Múã Cōãmacũye quetire wederi tũorã, “Cōãmacũ wedesere niĩã” jĩĩrã, padeowũ. “Basocã wedesere mee niĩã”, jĩĩ masĩãwũ. Teero tiirã, múã padeorere wãcũrã, Cōãmacũrē ãsenire ticorucujãã. Ũsã múãrē wederigñ Cōãmacũ wedesere peti niĩwñ. Teemena cũñrē padeorã múã niirecũtire wasoa. 14 Múã Jesucristore padeorĩ, múãya dita macãrã múãrē ñãñarõ netõrĩ tiiyira. Jesuré padeoré põnarĩ macãrã Judeapñ niirãrē wãarirobirora wãyiro múãrē. Judeapñre cũãya wedera judiõa cũãrē ñãñarõ netõrĩ tiiyira. 15 Cũã judiõara marí Ōpũ Jesuré sãiyira; profetare sãiyira; ãsãrē cõãjãwã. Cōãmacũrē cúari tiiyira. Niipetirarena cãmerĩtutire boojãya.

16 Judiõa niĩhẽrã netõãrõ jĩĩrã, ãsã Jesuyé quetire wederi, cãmotãya. Cũã ñãñaré tiiré jõõpemena pairó peti

wáaro tiia. Cõamacũ cûã teero tiiré wapa netõnérido-jãqui sáa.

Pablo Tesalónica macãrãrê ññagũ wáanemod- ugamirigue

¹⁷ Ûsã múãrê cõaatari sirogã, máata múãrê ññadugamiwũ sũcã. Ûsãye õpũũrĩ ãno niipacari, múã p̃top̃ yeeripũnacutiwũ. Toopũre bayiró wáadugamiwũ. ¹⁸ Yũũ Pablo “wáagũda” jĩrucumiwũ. Ûsã toopũ wáadugarecõrõ Satanás ãsãrê cãmotátu niĩwĩ. ¹⁹⁻²⁰ Múãrã niã ãsãrê ãsenire ticorã. Teero tiirã, múãrê bayiró ññadugaga. Marĩ Õpũ Jesús cũũ p̃tũaatari, cũũrê wedeada múãye quetire. Biuro jĩãda: “Ãniãrã niĩya ãsãrê ãsenire ticorã. Cũãrê búri peti mũye quetire wederiwũ. Cũã teeré tũorã, mũũrê ãñũrõ padeowã. Teero tiirã, bayiró ãseniã cũãmena”, jĩãda Jesuré.

3 Múãye queti diamacũ tũodugãra, sãcãrĩbíritũ sáa. Teero tiirã, “ũsã p̃uarã wáaweonoãrira niĩadacu ãno Atenasp̃” jĩwũ. ² Teero jĩrã, marĩ menamacũ Timoteore wáadutiwũ. Cũũ Cõamacũrê padecotei Jesuyé quetire wederemena. Cũũrê ticocowũ, múãrê Jesuré padeonemó, wãcũtutuari tiiãro jĩrã. ³⁻⁴ Æpẽrã basocã múã Jesuré padeorĩ ññarã, ññatuti, buijãcua. Cũã teero tiirã, Jesuré padeodurijããrõ jĩrã, Timoteore wededutira ticocowũ. Ûsã toopũ niirã, múãrê ateré wedesuguetowũ: “Marĩ Jesuré padeorãre ññarõ netõrĩ tiiãdacua”, jĩwũ. Ûsã jĩrirobirora wáaa. Múã teeré masĩcu. ⁵ Teero tiigũ, wãcũ sãcãrĩbíhegũ, múãye quetire néeatidutiwũ, “¿padeomĩ cũã?” jĩgũ. Apetó tiigũ, Satanás múãrê wedesãjãjĩyĩ; ãsã “búri peti buejĩyura” jĩ wãcũmitũ.

Tesalónica macãrãye queti

⁶ Mecũtĩgãrê Timoteo múã p̃top̃ ññagũ jeaarigũ p̃tũãjeaawĩ. Múãyere ãñũrê queti néep̃tũãjeai. Múã Jesuré padeorucũrere, múã ãñũrõ cãmerĩ maĩrẽcutirere wedeawĩ. Ûsãrê maĩremena wãcũrucujãyiro. Ûsãrê bayiró ññadugaaayiro ãsã múãrê ññadugarobirora. ⁷ Teero tiirã, ãsã múã Jesuré padeorucũjãrĩ tũorã, ññarõ netõpacãra, wãcũtutuara niã sũcã. ⁸ Marĩ Õpũrê múã padeó wãcũtutuari tũorã, ãsã yeerisãã sũcã. ⁹ Múã ãsãrê bayiró peti ãsenirĩ tiiãã. Teero tiirã, ãsã Cõamacũrê deero tii ãsenire ticopetimasĩricu. ¹⁰ Ñamirĩ, búrecori Cõamacũrê bayiró sãĩrucujãã, múãrê ññadugara. Múãrê Jesuyé wededugaga, padeonemõãrõ jĩrã.

¹¹ Cõamacũ marĩ Pacũ basiro marĩ Õpũ Jesumena ãsãrê tiiãpuaro múã p̃top̃ wáadarere. ¹² Marĩ Õpũ Jesús múãrê cãmerĩ maĩnemórĩ tiiãro. Ûsã múãrê maĩrõbirora múãcãrê niipetirare maĩrĩ tiiãro. ¹³ Cũũ teero tiirã, múã cũũ ãñũrõ tiiãpuremena wãcũtutuara, wapa cũohera niĩadacu Cõamacũ marĩ Pacũ ññacorop̃re. Marĩ Õpũ Jesús cũũyaramena atibũrecop̃ p̃tũaatari, teerora niĩadacu.

Cõamacũ tũsarere tiidutĩrigue

4 Mecũtĩgãrê Jesús wãmemena múãrê wãcũtuturare ticoa sũcã. “Biuro tiirẽcutiya” jĩrere, teero biuro Cõamacũ tũsarere múãrê wedewũ. Tee maquẽrê tiiãyiro. Teeré tiinemõña.

² Ûsã wederiguere múã masĩcu. Tee maquẽrê wedera, Jesús marĩ Õpũ dutirẽmena múãrê wedewũ. ³ Cõamacũ múãrê ññarãre manirã niirĩ booquí. Teero tiirã, ãpẽrãmẽna ññarõ ñeeaperijãña. ⁴ Múãcõrõ quioniremena ññarãre tiiẽñorõ manirõ wãmosiã, nũmocutiya. Múã teero tiirã ññarã, ãpẽrã “ãñũrõ tiiya” jĩãdacua. ⁵ Cõamacũrê masĩhẽrã tiiroburo numiãrê ññarãre tiidugãremena ugaripãrijãña. ⁶ Æpĩ nũmorẽ ñeeapera, coo manũrê ññarõ tiirã tiicũ. Teeré tiirijãña. Cõamacũ tee tiirãre ññarõ tiigũdaqui ãsã múãrê wederibiro-ra. ⁷ Cõamacũ marĩrê ññarãre tiiãro jĩgũ mee beserigũ niĩwĩ. Ññarãre manirã niirĩ booquí. ⁸ Tee wederi boohẽgũno ãsãrê boohẽgũ mee tiquí; Cõamacũ Espĩritu Santore ticorigũpere boohẽgũ tiquí.

⁹ Cãmerĩ maĩrere deero jóanemomasĩriga múãrê. Cõamacũ múãrê cãmerĩ maĩdutitoarigũ niĩwĩ. ¹⁰ Múã teerora tiiãyiro. Niipetira Jesuré padeorã Macedonia macãrãrê maĩãyiro. Maĩpacãri, múãrê “bayiró maĩnemõña” jĩcoo. ¹¹ “Ãñũrõ niĩãda”, jĩña. Múãye niĩhẽrere wedepatirijãña. Múãye maquẽpere wãcũ, ãñũrõ pade, niijãña. Múãrê teeré dutitoawũ. ¹² Múã padera, teemena catiadacu, ãpẽrãyere sãĩripacara. Múã teero tiirã, Jesuré padeohera múãrê ãñũrõ wedeseadacu.

Jesús p̃tũaatidare

¹³ Diarirare wáaadare múã masĩhẽrã niirĩ boorĩga. Jesuré padeorã diara, cũũmena niirã wáaadacu. Múã teeré masĩrã, Jesuré padeorã diari, ãpẽrã tiiroburo nocõrõca boorituricu. ¹⁴ Marĩ Jesús diarigũp̃ masãmãariguere padeojĩrã, atecãrê padeóã: Jesuré padeorã diarirare Cõamacũ Jesuré masõrirobirora cũãcãrê masõgũdaqui.

¹⁵ Marĩ Õpũ Jesús wederiguere múãrê wedera tiia: Jesús p̃tũaatari, cũũrê padeorã cũũrê bocara wáaadacu. Cũũrê bocara, marĩ catirã ãpẽrã diarira sũguero wáaricu. ¹⁶ Biurope wáaadacu: Marĩ Õpũ basiro ãmũãsepe ditiãtigũdaqui. Cũũ ditiãtari, ateré tũoãdacu: Dutirẽmena wedesere, ángele uũp̃tĩ macũ peti wedesere, Cõamacũyawũ corneta bũũri tũoãdacu. Teero wãari, Jesuré padeorã diarira masãsũguedacu. ¹⁷ Cũã siro marĩ catirã õmebũũaripũ cũãmena néemũãwanoãdacu. Toopũ Jesuré bocaadacu. Teero tiirã, cũũmena niirucujããdacu. ¹⁸ Múã teeré cãmerĩ wedeya. Teero tiirã, cãmerĩ wãcũtutuari tiiãdacu.

5 Jesús p̃tũaatidari sũguerogã wáaadare maquẽrê múã masĩcu. Teero tiigũ, múãrê deero tii wedenemomasĩriga. ² Múã ãñũrõ masĩtoacu: Yaarẽpigũ ñamipũ atigũburo marĩ Õpũ Jesús p̃tũaatigũdaqui. ³ Basocã “ũsã cuiro manirõ ãñũrõ ni-

irecutijää" jī wācūbocua. Teero cūā wācūpacari, wācūña maniró pee ñañaré cūārē wáaadacu. Teerora biia, sīcō niipacó wīmagū apaadari sūguero: Wācūña maniró coo pūnirē tūgueñanēcāco. Tee ñañaré wáaadare netōricua.

⁴ Múāpeja naītīārōp̄ niirábiro niiria. Teero tiirá, Jesús p̄t̄aaatiadari b̄reco jeari, yaarépiḡ m̄ārē ñeerī, ɥc̄árabiro wáaricu. ⁵ Múā niipetira bóero niirá, búreco niirábiro niijīrā, Cōāmac̄ "tiigúda" jīriguere wáanēcārī tīñamasīā. Marī naītīārō, ñamip̄ niirábiro niirājā, tīñamasīribocu. ⁶ Marī cānirábiro niirijāāda. Basocá Jesús p̄t̄aaatiadarere wācūhērā, cānirábiro niicua. Marī cūū p̄t̄aaatiadarere añurō tīñacorucujāāda; marī tiirere añurō wācū, niijāāda. ⁷ Cānirá ñamirē cānīya. Cūmurá ñamirē cūmuūya. ⁸ Marīpeja búreco niirábiro niijīrā, marī tiirere añurō wācū, niijāāda. Sīc̄ cāmerísīārōp̄ wáaḡ, cūūya ōp̄ūrē cāmotáḡ, cōme sutirore sāñaquí. Cūū tiiróbiro marī wātīrē cāmotára, Cōāmac̄rē padeorucujāāda; cāmerī maīāda. Dupure cāmotáḡ, cōmecororé pesaquí. Cūū tiiróbiro marī wātīrē cāmotára, "Jesús marīrē netōnériḡ niiwī; cūūmena niirucujāādadacu" jī wācūāda. ⁹ Cōāmac̄ cūū ñañarō tiiádara meerē marīrē cūūriḡ niiwī. Marī Ōp̄ Jesucristomena netōādarare cūūriḡ niiwī. ¹⁰ Jesús marīrē diabolosriḡ niiwī. Teero tiirá, marī catirá, díarira cūūmena niirucujāādadacu. ¹¹ Teero tiirá, múā cāmerī wācūtutuari tiiyá. Cāmerī padeonemórī tiiyá múā tiirucúrobirora.

Wedeyaponorigue

¹² Múārē bayiró wedea sūcā. Múā menamacārā Cōāmac̄ye queti wederáre quoníremena tīñaña. Cūā

múāmena pade, múā niíadarere wede, múā añurō tiiádarere wedeeya. ¹³ Múā cūā tiiápurere tīñarā, cūārē maī, bayiró padeoyá. Múā cāmerī añurō niirecutiya.

¹⁴ Múārē wācūtutuare ticoa sūcā. Daderá niirárē cūā padeadare maquērē añurō wedeya. Wācūtutuherare wācūtutuari tiiyá. Wācūbayiherare tiiápuya. Niipetirarena cúaro maniró añurō niíña.

¹⁵ Múārē āpī ñañarō tiirí, cūūrē ñañarō tiicāmérijāña. Añurépere tiirucujāña múā menamacārāmena, teero biiri niipetiramena.

¹⁶ ɥseniremena niirucujāña. ¹⁷ Cōāmac̄rē sāñrucujāña. ¹⁸ Múārē wáarecōrō Cōāmac̄rē ɥsenire tiorucujāña. Cōāmac̄ teerē tiirí booquí múā Jesucristore padeoráre.

¹⁹ Espírítu Santo múā wācūrēp̄re wederi, cāmotárijāña. ²⁰ Espírítu Santo masīrē tiorémena wederé boorjā tiirjāña. ²¹ Āp̄erá wederé añurō wācū beseya, "¿diamac̄ níi?" jīrā. Añuré niirī, teeré tiiyá. ²² Niipetire ñañaré tiirjāña.

²³ Cōāmac̄ añurō niirecutirere ticogú múārē ñañaré manirá niirī tiiáro. Múā wācūrēre, múāye ōp̄ūrē cotearo. Múārē wapa c̄ohéra niirī tiiáro. Cūū teero tiiáro, tée marī Ōp̄ Jesucristo p̄t̄aaatirip̄. ²⁴ Cōāmac̄ teerora tiigúdaqui. Cūū múārē beseriḡ cūū jīrirobirora tiigú nií.

²⁵ Múācā Cōāmac̄rē ɥsārē sāñbosáya.

²⁶ Niipetira too macārā Jesuré padeoráre maírēmena añuduticoya.

²⁷ Marī Ōp̄ dutirómena múārē wedea: Niipetira Jesuré padeoráre atipūrē bueñoña.

²⁸ Marī Ōp̄ Jesucristo múārē añuré ticoaro. Nocōrōrā nií.

2 Tesalonicenses

Åñuduticorigue

1 Үһһ Pablo, Үһһ menamacārā Silvano, †Timoteom-ena múā Tesalónica macārā Jesuré padeorí pōna macārārē āñudutia. Múā marí Pacу Cōāmacū, marí Őpū Jesucristomena āñurō nijācu.

² Cōāmacū marí Pacу, Jesucristo marí Őpū múārē āñurē ticoaro; āñurō niirecutiri tiáro.

Jesús pətɥaatiri, Cōāmacū ñañarārē cōāādare maquē

³ Múā ʘsāya wederabiro biirá, marí Őpū Jesuré padeonemórā tiáyiro. Cāmerí mañnemóāyiro. Teero ti-irá, ʘsā tiurucúrobirora Cōāmacūrē ʘsenire ticorucu-jārō booa. ⁴ Múāye maquērē ʘsā noo wáaro Cōā-macūrē padeorāre wedea. “Tesalónica macārā cūārē ñañarō tiipacári, ñañarō netōpacára, wācūtutua, pade-orucújāāyira”, jī, ʘseniremena wedea.

⁵ Múārē ñañarō wáapacari, múā wācūtutuaremena Cōāmacū diamacú tiirére ʘñorā tiicú. Cōāmacūjā basocáre cūā tiirócōrō ĩña, wapa tiiquí. Teero tiirá, múā cū ʘtopу jeadara niā sáa. Cōāmacū dutiré múārure jeari, ñañarō netōrā tiáyiro. ⁶ Cōāmacū dia-macú maquērē tiigú nijigū, múārē ñañarō netōrī ti-iráre ñañarō netōrī tiigúdaqui. ⁷ Múā ñañarō netōrāpere yeerisāre ticogūdaqui ʘsārē ticoadarobiro-ra. Tee wáaadacu marí Őpū Jesús pətɥaatiri. Cū ʘ pətɥaatigу, cūyara ángelea tutuaramena ʘmʘásepу diiatigūdaqui. Jūñrémena asiyádiatigūdaqui. ⁸ Cōā-macūrē masīhērārē, marí Őpū Jesuyé quetire netōncārārē bayiró ñañarō tiigú atigūdaqui. ⁹ Cūā ñañarē tiiré wapa cōādiocogūdaqui. Teero tiirá, cūā cū niiró berupу cōānoādacua. Cū āñurō tiiré, cū tu-tuarere ĩñariadacua. ¹⁰ Teeré wáaadacu Jesús pətɥaatiri bɥecore. Tiibɥecore cūyara cūrē ʘsenipeoadacua; niipetira cūrē padeorá petija cūrē ĩñamanijōāādacua. Múācā ʘsā wederiguere padeojírā, cūāmena ʘsenipeoropу niādacu.

¹¹ Teero tiirá, Cōāmacūrē múāye maquērē sāibosáru-cua. Cū múārē beserigу nijigū, múārē cū tiiróbirora niirecutiri tiáro. Múā āñurō tiidugárere tiipetiri tiáro. Múā cūrē padeorá nijírā, cū tutuaremena tiirére ti-ipetiri tiáro. ¹² Múā teero tiirémena marí Őpū Jesús quioníremena ʘsenipeonogūdaqui. Teero biiri basocá múācārē quioníremena ʘsenipeoadacua. Cōāmacū, marí Őpū Jesucristo múārē āñurē ticorémena ĩñajírā, teero ʘsenipeonoādacu.

† Silvanorē āpērā “Silas” jīyira.

Jesús pətɥaatidarere wedequēnorigue

2 Mecūtīgā marí Őpū Jesucristo pətɥaatidarere, marí cūmēna neāādarere wedegūda. ² “Marí Őpū pətɥaatidari bɥereco jeatoaa méé” jīrē quetire tɥobócu. Múārē tee quetire wederá ateré jībocua: “ʘsā Espíritu Santore cɥojírā, tee múārē wedea”, jībocua; o “Pablocā tee jī wedewa” o “Pablocā tee ʘsārē jóarira niiwā”, jībocua. Teeré tɥopacára, wācūɥgueriguere wasorí tiiríjāña; wācūpatirijāña. ³ Cūrē jīditonoriijāña. Cū pətɥaatidari bɥereco ɥguero biiro wáaadacu: Pacу basocá Cōāmacūrē netōncāādacua; teero biiri sícū ñañagū peti bauāēñogūdaqui. Too síropу cū pecamepу jūñtēřijāgūdaqui. ⁴ Cū Cōāmacūrē, teero biiri niipetire basocá padeoré maquērē boorígūdaqui. Cū dícre padeodutígу, “niipetira nemoró ɥpətí macū niā ҮһҮҗа” jīgūdaqui. Cōāmacūwii Jerusalén niirí wiipɥere dui, “Үһһ Cōāmacū niā” jīgūdaqui.

⁵ Үһһ múā ʘtopу niigū, teeré wedewу. ¿Múā teeré wācūrii? ⁶ Cūrē cāmotárere múā masícu méé. Cū bauāēñomasíríqui Cōāmacū cū jīritono jeaheri mé-na. ⁷ “Cōāmacūrē bayiró netōncāre wáaadacu” jīriro jearipacari, wáaropу tia méé. Ñañarēre cāmotágу mecūtīgārē cāmotárucujāqui ména. Coterucugūdaqui, téé aperopу néewanogūpу. ⁸ Toorā ñañagū peti bauāēñogūdaqui sáa. Cūrē marí Őpū Jesús cū wīāpūremenarā sījāgūdaqui; cū asibatéremena pətɥaatigу, cūrē cōādiocogūdaqui. ⁹ Cū ñañagū peti sicato bauāēñogū, Satanás tiápuremena jeagūdaqui. Cū tutuare cɥogūdaqui. Cū tiéñogūbiro tiirémena basocáre jīditogūdaqui. ¹⁰ Ñañarémena pecamepу wáaadare tiiditōēñopetijāgūdaqui, cūā diamacú maquē maíre boorírigue wapa. Cū netōnére boorítoaya méé. ¹¹ Teero tiigú, Cōāmacū cūrē dia-macú maquērē ĩñamasírí tiiríqui, cū jīditorere padeoáro jīgū. ¹² Cōāmacū diamacú maquērē boohérare, ñañaré tiusénirārē “múā wapa cɥoa” jīgūdaqui.

Cōāmacū múārē netōnéādarare beserigу niiwí

¹³ Múā marí Őpū maírārē sicatorpу Cōāmacū be-serigу niiwí, netōnégūdu. Cōāmacū múārē cūyara sārí tiirígу niiwí Espíritu Santo tutuaremena, teero bi-iri múā diamacú maquērē padeorémena. ʘsā tee ni-ipetirere wācūrā, Cōāmacūrē ʘsenire ticorucujāāda. ¹⁴ ʘsā múārē Jesuyé quetire wederiguemena Cōāmacū múārē netōnérigу niiwí, múācā marí Őpū Jesucristo

ãñurê cʘoré maquêrê cʘoáro jĩgũ. ¹⁵ Teero tiirá, padeó wãcūtutuaya. Ɖsã múãrê bueriguere tiinunúseya. Tee bueriguere múãrê wedewɁ; teero biiri tee bueriguere paperapũɁ jóawɁ.

¹⁶⁻¹⁷ Jesucristo marĩ Ɖpũ basiro, teero biiri marĩ PacɁ Cõamacũ múã yeeripũnarĩrê wãcūtutuari tiáro; múãrê padeorucújãrĩ tiáro, niipetire múã wedesere, múã tiiré ãñurê dícu niĩãrõ jĩgũ. Cõamacũ cũũ ãñurõ tiirémema marĩrê maĩquí; marĩrê wãcūtutuare niirucujããdare ticoqui; marĩrê too síropɁ ãñurõ niĩãdarecãrê masĩrĩ ti-iquí.

Sãĩbosáuticorigue

3 Ɖsãya wederabiro niirã, Ɖsãrê biiro sãĩbosáya: “Ɖsã Ɖpũ, mɁye queti aperopú boyeromena sesaaro; Ɖsãrê wáariborora padeorémema ñeenoãrõ”, jĩ sãĩñá. ² Niipetira marĩ Ɖpũ Jesuré padeoríya. Teero tiirá, basocá ñañará Ɖsãrê tiidugárere netõnéãrõ jĩrã, sãĩñá. ³ Marĩ Ɖpũ cũũ jĩrirobirora ti-iquí. Teero tiigú, múãrê wãcūtutuari tiinemógũdaqui; múãrê ñañarõ wáari jĩgũ, cãmotágũdaqui. ⁴ Ɖsã ti-idutĩriguere múã diamacũ tiirã tiicú; teerora tiiwáru-ujããdacu. Marĩ Ɖpũ múãrê “teerora tiirucúri tiigũdaqui” jĩ padeóa Ɖsã. ⁵ Marĩ Ɖpũ múãrê Cõamacũ maĩrére masĩrĩ tiáro. Cristo ñañarõ netõgũ wãcūtutuaribiro- ra múãrê wãcūtutuari tiáro.

“Padeya” jĩcorigue

⁶ Jesucristo marĩ Ɖpũ wãmemema múãrê ateré ti-idutía: Jesuré padeogúno daderi, Ɖsã dutiriguere ti-

ihéri, bapacutinemorijãña. ⁷ Múã masĩcu: Ɖsã ti-iriguere ññacũrõ booa. Ɖsã múãmena niirã, sica diamacũ niirã mee tiiwú. ⁸ Atecãrê sícũnorê wapatĩri-pacara, yaariwɁ. Teero tiirõno tiirá, ñamirĩ, búrecori bayiró peti padewɁ, múãrê potocódugahera. ⁹ “Ɖsã bueré wapa Ɖsãrê wapatíya”, jĩ dutimasĩpacara, dutiri-wɁ. Ɖsã padewɁ, ãñurê bueré ticodugara, múãrê ññacũãrõ jĩrã. ¹⁰ Múãmena niirã, ateré tiidutíwɁ: “Pad-edugahegɁnojã yaarijããrõ”, jĩwũ. ¹¹ Síquẽrã múãmena niirã daderá niiré quetire tɁowú. Paderipacara, ãpẽrãmema wedesesodeaatiayira. ¹² Marĩ Ɖpũ Jesu-cristo wãmemema teero tiirãre Ɖsã biiro tiidutí, wãcũ-tutuare ticoa: ãñurõ yeeripũnacũtiremema padeya, múãrê dɁsarénorê sãĩãdara.

¹³ Ɖsãya wederabiro niirã, páasũtiro manirõ ãñurêre tiirucújãña. ¹⁴ Ɖsã atipũmema duticorere netõncágũnorê ññamasĩ, bapacũtirijãña, bobooro netõãrõ jĩrã. ¹⁵ Teero tiipacára, cũũrê ññatutirijãña. Cũũrê biirope wedequẽnoña sícũ múãya wedegɁre wederobirora.

Wedeyaponorigue

¹⁶ Marĩ Ɖpũ basiro ãñurõ niirecũtire maquêrê ticogú múãrê merẽã wáari, ãñurõ niirecũtire maquêrê tiorucujããrõ. Marĩ Ɖpũ múã niipetirapɁre niĩãrõ.

¹⁷ YɁ Pablo ate niituredarire múãrê ãñudutire ticogɁ, yɁ basirora jóaa. YɁ jóarepũrĩcõrõ teero jóaa. Teero tiirá, múã “cũũrã jóayi” jĩ ññamasĩãdacu.

¹⁸ Marĩ Ɖpũ Jesucristo múã niipetirapɁre ãñurê ticoaro. Nocõrõrã niĩã.

1 Timoteo

Ññuduticorigue

1 ¹⁻² Timoteo, yññ Pablo mññrē ãññudutia. Cõãmacũ marĩrē netõnérigũ, teero biiri Jesucristo too síropũ pũtũaatigũdũ dutirõmena yññ cũũyere wede-dutigũ beserigũ niiã. Mññ Jesuré padeogũ, yññ macũ tiirõbiro niiã.

Cõãmacũ marĩ Pacũ, teero biiri Jesucristo marĩ Õpũ mññrē ãññuré ticoaro; bóaneõ ññaãrõ; ãññurõ niirecũtiri tiíaro.

Diamacũ nihẽrere buedutiririgue

³ Yññ Macedonia ditapũ wáagũ, mññrē bayirõ jĩĩriro-birora tiimacã Éfesopũ pũtũácũmuña. Toopũre dia-macũ buherare teeré buedutirijãña. ⁴ Atibúreco maquẽ wedeseãmarere tũonũnũserijããrõ. Teero biiri cũãya wedera tíatorũ macãrã cũã jĩĩmũãatiriguere tũonũnũserijããrõ. Teeré tũonũnũsera búri peti cãmerĩ cúasori tiíadacua; Cõãmacũ tiidutirere tiirícua. Cũũrē padeonemóricua.

⁵ Mũãrē cãmerĩ marĩ boogũ, teero dutia. Ññañaré manirã, ãññurõ yeeripũnacũtira, jĩĩdutoro manirõ pade-orã cãmerĩ maĩãdacu. ⁶ ãpẽrã teero biiriya. Noo boorõ wedesejãya. ⁷ Moisére dutiré cúũriguere buedũgam-icua. ãññurõ tee bueré maquẽrē masĩripacara, diamacũ tiirõbiro bueeya.

⁸ Marĩ masĩã: Tee dutiré ãññuniã, marĩ teeré ãññurõ bue, diamacũ tiíatã. ⁹ Ateré tũomasĩrõ booa: ãññurõ ti-irã dutirere booriya. Biiro tiirãpere dutirere cúũrõ booa: Dutirere netõnũcãrãrē; dutirere tũoridojãrãrē; ññañarãrē; Cõãmacũ dutirere netõnũcãrãrē; Cõãmacũrē quioníremena ññañãrãrē; cũũye bueré maquẽrē boohẽrere; pacurē, pacoré sĩãrãrē; niipetira basocãre sĩãrãrē; ¹⁰ ãpẽrãmẽna ññañarõ ñeeaperare; mũmũã sesaro numiãmena tiirõbiro tiirãnorē; basocãre yaa, dúarare; jĩĩditorepirare; “Cõãmacũmena jĩĩã” jĩĩditore; Cõãmacũ bueré niipacari, merẽã buecoterare cúũrõ booa. ¹¹ Tee bueré Cõãmacũ netõnére queti maquẽ ni-iã. Cũũ ãññunetõjõãgũ yññre tee ãññurē quetire bueduti-wi.

Cõãmacũ Pablõre bóaneõ ññañarigũ

¹² Marĩ Õpũ Jesucristore ãsenire ticoa. Cũũ yññre ññañarũ, “yññ dutirere ãññurõ tiigũdaqui” jĩĩ wãcũgũ, cũũ buerere buenũnũsegũdũre sõnecorigũ niĩwĩ. Teero sõnecogũ, yññre tutuarere ticorigũ niĩwĩ. ¹³ Too sũgueropũ yññ cũũrē ññañarõ wedesepacari, cũũrē padeorãre ññañarõ netõrĩ tiipacãri, cũũye maquẽrē bui-

jãpacari, yññre sõnecorigũ niĩwĩ. Yññ cũũrē padeorere masĩriwũ mẽna; yññ tiirere tũomasĩriwũ. Teero tiigũ, yññre Cõãmacũ bóaneõ ññañarigũ niĩwĩ. ¹⁴ Marĩ Õpũ ãññuré petire yññre ticowi. Cũũ yññre Jesucristore ãññurõ padeorĩ tiiwĩ. Cãmerĩ marĩ tiiwĩ.

¹⁵ Ate yññ wedeseadare diamacũ niiã; niipetira ateré padeorõ booa: Jesucristo Cõãmacũ dutirere netõnũcãrãrē netõnégũdũ atibúrecopũre atirigũ niĩwĩ. Yññrã niipetira nemorõ netõnũcãrigũ niiã. ¹⁶ Teero ni-ipacari, Cõãmacũ yññre bóaneõ ññañarũ. Cũũ yññre teero tiirẽmena Jesucristore padeoãdarare cũũ bóaneõ ññañarere ãññosũguẽwi. Cũũ bóaneõ ññañarē petirĩcu. Yññre bóaneõ ññañarobirora cũũrē padeoãdarare bóaneõ ññañũdaqui. Cũũrē cũũmena catiri tiigũdaqui. ¹⁷ Teero tiirã, Cõãmacũrē padeorē cũoãro; cũũ ãññurõ tiirere ãsenire ticoaro. Cũũ Õpũ niirē petirĩcu; diariqui; cũũ bauhẽgũ niiqui; sĩcũrã niiqui; masĩgũ niiqui. Cũũ niipe-tira Õpũ niirucujããrõ. Teerora niĩãrõ.

¹⁸ Timoteo, mññ yññ macũ tiirõbiro niiã. Teero tiigũ, mññrē dutia. Too sũgueropũ marĩya wedera Cõãmacũ wãmemena mññrē wedewa. Cũũ wederirobirora yññcã mññrē ateré dutia: Tutuaromena duurõ manirõ ãññurõ tiirere tiirucujãña. ¹⁹ Diamacũ padeoyã. ãññurõ yeeripũnacũtirucujãña. Sĩquẽrã ãññurõ catirĩ yeeripũna cũodũgãhera cũã Cõãmacũrē padeorere ditiri tiicúa. ²⁰ Teerora wãayu Himeneorē, Alejandrorē. Teero tiigũ, “Satanás boorõ tiíaro” jĩĩwũ. Cũã cũũ boorõ tii, ññañarõ netõãri siro, Cõãmacũrē ññañarõ wedesenemoribocua sũcã.

Cõãmacũrē ãsenire ticoré buerigue

2 Ateré dutisũgũgũda: Cõãmacũrē ãsenire ticoré-mena niipetiraye niídarere sãĩbosãya. ² Õpãrãrē, niipetira dutirãre sãĩbosãya. Cãmerĩquẽre manirõ ãññurõ niirecũtiada jĩĩrã, Cõãmacũ boorere tiíada jĩĩrã, basocãmena queorõ niirecũtiaro jĩĩrã, cũũrē sãĩbosãya. ³ Marĩ teero tiirē ãññuniã. Cõãmacũ marĩrē netõnégũ teero tiirĩ tũsaqui. ⁴ Cõãmacũ niipetira netõnẽnorira ni-irĩ booquí. Teero biiri diamacũ maquẽrē masĩrĩ booquí. ⁵ Cõãmacũ sĩcũrã niiqui. Basocũ sĩcũrã niiqui basocãre Cõãmacũmena wedesebosagũ; Jesucristo cũũrã niĩ. ⁶ Cũũ niipetira basocã ññañarē tiirē wapa wapatĩgũ, dia-bosarigũ niĩwĩ. “Teero wãaadacu” jĩĩrito jeari, tee que-tire wedebauanenoyiro. ⁷ Cũũye quetire wededutigũ, cũũ beserigũ niirĩ, Jesús yññre sõnecorigũ niĩwĩ. Judíoa niĩhẽrãrē buedutirigũ niĩwĩ. Teero tiigũ, diamacũ maquẽrē buegũ, “tee maquẽrē padeoyã” jĩĩ buea. Dia-macũrã jĩĩã. Jĩĩditogũ mee tiia.

⁸ Teero tiigú, noo marí wáaropu ñmñáre cúare manirá, tutiré manirá, ñañaré manirá wámo súmũco, Cõamacũre sãíri booa. ⁹ Numiácã cúa sãñarucurobirora sãñarõ booa. Cúãre añurõ jearénoré sãñarõ booa. Cúãye póa wapapacáremena mamarijããrõ; teero biiri cúãye õpũñiré oromena, perla wapapacáreperimena mamarijããrõ; teero biiri suti wapapacáre sãñarã, “biiro biia yũja” jĩ wãcũrã mee sãñããrõ. ¹⁰ Biirope tiáro: Añurõ baudugára, Cõamacũre padeorã numiã tiurucúrenoré tiáro. Añurõ tiirémena añurã niãrõ. Æpẽãrẽ tiápu, añurõ tiáro. ¹¹ Ditamanírõ, padeorémena añurõ buerére tũoáro. ¹² Basocã neãrĩ, ñmñá sũguero numiãrẽ buesũgueriãrõ booa; ñmñáre dutirijããrõ. Ditamanírõ niijããrõ. ¹³ Biirope niã: Cõamacũ Adãnrẽ tiisũguéyigũ. Too síro Evare tiyigũ. ¹⁴ Adãn jĩditiõnoriyigũ. Numiõpe jĩditiõnoyigo. Teero tiinõrigo niijĩgõ, Cõamacũ dutirére netõncãyigo. ¹⁵ Coõ teero tiirĩ síro niipacari, numiã põnacutĩri, cúãrẽ netõrĩ tiigũdaqui. Cúã diamacũ tiirémena Cõamacũre padeorĩ, Æpẽãrẽ marĩ, ñañaré manirá niirĩ, teero tiigũdaqui.

Suonírã maquẽ

3 Ate diamacũrã niã: Jesuré padeorĩ põna macãrãre suonigũ †sããdugagũ, añurére tiidugágũ tiii. ² Teero tiidugágũno biiro niigũ niirõ booa: “Ñañaré tiigũ niĩ cũũ” jĩnoña manigũ; sícõrã ñmocũtigũ; ñañaré tiidugágũ wãcũtutuagũ; añurõ wãcũ besemasigũ; Æpẽãrẽ quioníremena ññanogũ; wáari basoca cũyã wiirũ jeari, añurõ bocagũ; Æpẽãrẽ añurõ buemenigũ niirõ booa. ³ Teero biiri cũmugũ, cãmerĩquẽgũ niirijãrõ booa; tutiro manirõ basocáre añurõ tiigũno niirõ booa. Niyeru bayirõ peti ugaripéagũ niirijãrõ booa. ⁴ Cũũ cũyã wii macãrãre añurõ dutimasigũ niirõ booa. Cũũ põnaré padeorémena yũri tiigũ niirõ booa. ⁵ Cũũ cũyã wii macãrãre dutimasihẽgũ, Cõamacũre padeorĩ põna macãrãre toorã nemorõ cotemasĩriboqui. ⁶ Sicato padeonũcãgũ niirijãrõ booa. Apetõ tiigũ, cũũ “yũ Æpẽãrã nemorõ ñpũtĩ macũ niã” jĩ wãcũboqui. Cũũ teero wãcũgũ, Satanás tiirõbiro ñañarõ wãcũgũ tiigũ. Cũũcãrẽ Satanãrẽ tiirõbirora Cõamacũ ñañarõ tiigũdaqui. ⁷ Teero tiirã, Jesuré padeohéracã “cũũrã añurõ tiii” jĩnogũ niirõ booa. Teero jĩriatã, cúã cũũrẽ wedesãbocua; Satanás cũũrẽ diocójãboqui sãa.

Tiiápura maquẽ

⁸ Tiiápura cã †suonírã tiirõbiro padeonórã niirõ booa. Diamacũ wedeserano niirõ booa. Vino wãnrã, ñañaré tiirémena niyeru wapatãra niirijãrõ booa. ⁹ Jesucristo too sũguero masĩña manirĩguere ññorĩgũ niĩwĩ. Teeré masĩjĩrã, añurõ yeeripũnacutiremena padeorã niirõ booa. ¹⁰ Cúãrẽ sõnecoadari sũguero, cúã tiirécũtirere añurõ masĩrõ booa. “Ñañaré tiirã niĩyã cúã” jĩnoña manirãrẽ ññarã, sõnecoro booa. ¹¹ Cúã ñmõsãnu-

† *Españolmena: obispo, obispado, episcopado; portuguésmena: bispo.* †† *Tiiápura suonírãrẽ tiápuyira ateména: Cõamacũyere bueyira; Cõamacũyere buerĩ wiire quẽnocotéyira; niyeru seecotéyira. Pecasãyemena: diácono.*

miãcã teerora niirõ booa: Padeonórã; queti jĩñhãrã; ñañaré tiidugára, wãcũtutuara; añurõ tiirã niirõ booa. ¹² Tiiápura sícõrã ñmocũtiaro. Cúã põnaré, cúãyã wii macãrãre añurõ dutimasĩãrõ. ¹³ Cúã tiiápurere añurõ tiirĩ, cúãrẽ basocã “añurõ tiĩyã” jĩñadacua. Jesucristore cúã padeorére cuiro manirõ wedenemoãdacua.

Marĩ padeoré maquẽ

¹⁴⁻¹⁵ Timoteo, “yũ mũ pũtopũ máata wáagũda” jĩ wãcũmiã. Apetõ tiigũ, máata wáaribocu. Máata wáahẽgũ, Cõamacũyara niirecũtirere masĩãrõ jĩgũ, mũũrẽ jóaa. Marĩ Cõamacũyara Jesuré padeorĩ põna macãrã niã. Marĩrã Cõamacũ catirucugũye diamacũ maquẽrẽ wederã niã. ¹⁶ Marĩ padeoré tíatopũ masĩña maniré niimiyiro. Mecũtĩgã “ũpũtĩ maquẽ niã” jĩmasĩã marĩ. Ateré wãcũña:

Cristo marĩ tiirõbiro õpũũcũtigũ bauáyigũ. Espiritu Santo cũũrẽ “añugũ peti niĩ” jĩ masĩrĩ tiyigũ. Ángelea cũũrẽ ññayira. Cũũye quetire niipetire dita macãrãrẽ wedenoã. Atibũrecopũre basocã cũũrẽ padeoóyã. Cõamacũ cũũrẽ ñmñãsepũ néemũãwayigũ.

Diamacũ padeohéra tiiré

4 Atibũreco petiãdari sũguero wáaadare Espiritu Santo marĩrẽ añurõ masĩrĩ tiigũ. Siquẽrã Jesuré padeodúadacua. Wãtĩã jĩditiõrere, teero biiri wãtĩã buerére tũonũñuseadacua. ² Cúãrẽ buerã diamacũ wederãbiro wedepacara, jĩditiõyã. Cúã wãcũrẽpũ “ñañaniã” jĩrẽre yũnemoriyã. ³ Basocã wãmosiãdũgari, cãmotãyã. Siquẽñe yaarere yaadutiiriyã. Cõamacũpe tee yaarere tiirigũ niĩwĩ. Teero tiirã, marĩ Jesuré padeorã diamacũ maquẽrẽ masĩãrã cũũrẽ ññenire ticoari síro, yaamasĩã. ⁴ Niipetire Cõamacũ tiiré añurẽ niã. Doorijãrõ booa. Cũũrẽ ññenire ticotoa, yaari, añuniã. ⁵ Cõamacũ teeré “añuniã” jĩtoayigũ. Teero tiirã, marĩ cũũrẽ ññenire ticori, tee yaarere añurẽ wáari tiigũ.

Timoteore tiidutĩrigue

⁶ Mũũ Jesuré padeorãre teeré wedegũ, Jesucristore añurõ padecotegũ niicu. Teero tiigũ, “marĩ Jesuré padeoré maquẽrẽ yũ buerucua” jĩrẽre ññogũdacu. Teero biiri “marĩ bueré añuróre yũ tũonũñusea” jĩrẽre ññogũdacu.

⁷ Atibũreco maquẽ wedeseãmarere tũorijãña. Tee marĩ niirecũtirere tiiápura. Jĩñãmãre niã. Nemorõ Cõamacũ boorere tiurucujãña. ⁸ Marĩye õpũũrĩ tutuari tiiré marĩ tiurucũri, añuniã. Cõamacũ boorẽpere tiirĩporipereja, toorã añunemoã. Teero tiirõ, marĩ catirĩ bũrecorire, too síropũ marĩ niãdari bũrecorire añurõ wáari tiicũ. ⁹ Tee diamacũrã niã; niipetira teeré padeorõ booa. ¹⁰ Cõamacũ catirucugũ niĩ. Cũũ niipetirare netõnẽgũ niipacũ, cũũrẽ padeorã dícũre netõnẽgũ niĩ. Cũũ too síro marĩrẽ añurõ tiãdarere wãcũã. Teeré ññeniremena wãcũrã, Jesucristoyere wede, ñañarõ netõ, bayirõ padea.

¹¹ Teeré bue, tiidutiya. ¹² M̄m̄ mam̄ niirémēna āpērǎ m̄m̄rē t̄uod̄ugárībocua. Teero wáari j̄iiḡǎ, Jesuré padeoráre āñuré queoré ēñoñá. Āñurō wedeseya; āñurō tiiréc̄utiya; cāmerí maññá; Jesuré āñurō padeoyá; ñañarē maniḡǎ niñña. ¹³ Ȳm̄ toop̄ú jeadari s̄uḡuero, neārǎrē Cōāmac̄yē queti jóarip̄urē bueēñoña; c̄ǎrē “birope niirec̄utiya” j̄iī wedeya; Jesuyé padeoré maquērē bueya. ¹⁴ Cōāmac̄ǎ m̄m̄rē “biro tiiḡúdm̄ niiḡúdaqui” j̄iīriguere tiiruc̄újǎña. B̄toá m̄m̄rē ñaapeórito, teeré Cōāmac̄ǎ ticoriḡm̄ niwí.

¹⁵ Teeré wǎc̄ūn̄h̄n̄se, āñurō tiiruc̄újǎña. Teero tiirí, niipetira m̄m̄ āñurō tiiwárere ññaādacua. ¹⁶ M̄m̄ tiiréc̄utirere, m̄m̄ buerére āñurō wǎc̄úñña, “¿diamac̄ǎ niim̄ito?” j̄iīḡǎ. Teeré tiiruc̄újǎña. Teeré tiirá, m̄m̄, teero biiri m̄m̄rē t̄uorác̄á netōnénoādacua.

Jesuré padeorámēna biiro tiiyá

5 B̄uc̄re tutirijǎña. M̄m̄ pac̄re wǎc̄ūtutuare ticoḡǎ tiiróbiro wedeya. Mamarárē m̄m̄ baira tiiróbiro wedeya. ² B̄toá numiārē m̄m̄ pacos̄anumiā tiiróbiro wedeya. Mamará numiārē m̄m̄ baira numiā tiiróbiro ñañarō wǎc̄ūrō maniró wedeya.

³ Wapewia numiā tiápunoña manirárē tiápuro booa. ⁴ Wapewio coo p̄ña, coo p̄r̄āmerā c̄uorí, c̄ǎ coore tiápuro. C̄ǎ tiápuremēna c̄ǎya wederare c̄ǎ padeorére ēños̄uḡuero. Teero tiirá, c̄ǎ pac̄s̄m̄m̄ārē, ñec̄s̄m̄m̄ārē tiápuc̄āmecua c̄ǎrē mas̄origue wapa. Teero tiiré Cōāmac̄ǎ ññacorop̄m̄ āñuré niñña. C̄ǎ teeré ññaḡǎ, h̄seniqui. ⁵ Wapewio tiápura maniḡǎ s̄ic̄o niiḡópe Cōāmac̄ǎ tiápurere yueco. Teero tiiḡó, búrecori, ñamirí teero s̄āiruc̄újǎco. ⁶ Wapewio coo booró tiámajǎḡo, catiḡó niipaco, diarigobiro niitoaco. ⁷ Teeré niipetirare tiidutiya, “c̄ǎ wapa c̄uoyá” j̄iīña manirá niārō j̄iīḡǎ. ⁸ Maríya wederare wépeoro booa. Nemoró maríya wii mac̄ārāpere wépeoro booa. Wépeohera c̄ǎ “Jesús dutirére tiáda” j̄iīrira niipacara, “c̄ǎ dutirére tiinemória” j̄iīránō niñña. Jesuré padeohera nemoró ñañarǎ niicua.

⁹ Wapewia numiārē tiápunoādarare biiro biigónorē jóatuya: B̄uc̄ó sesenta c̄m̄arí nemoró c̄uoḡore, s̄ic̄rē man̄c̄timirigore jóatuya. ¹⁰ Basocá “coo āñurō tiiyó” j̄iīnorigo niārō; coo p̄ñarē āñurō mas̄origo niārō; basocá cooya wiip̄m̄ jeari, āñurō tiirigo niārō; Jesuré padeoráre tiápurigo niārō; ñañarō netōrǎrē tiápurigo niārō; āñuré apeyenó tiiruc̄úrigo niārō.

¹¹ Wapewia numiā mamarárē jóaturijǎña. Apetó tiirá, Cristoyere tiidugáro nemoró h̄m̄m̄m̄na niidugara, man̄c̄tidugacua. ¹² C̄ǎ “Cristoye dícre tiáda” j̄iīriguere tiidúra, c̄ǎ basiro wapa c̄uocúa. ¹³ Wiserip̄ú dícm̄ wáara, daderá posacua. Daderá dícm̄ posaricua; quetipíra posacua. Āpērǎrē niipetire c̄ǎyere s̄āññá, wedeseya manirénorē wedepaticua. ¹⁴ Teero tiiḡú, wapewia numiā mamará niiránorē man̄c̄tiri booa s̄úc̄á. P̄nac̄tíaro. C̄ǎyē wiseri mac̄ārārē āñurō ññan̄h̄searo. C̄ǎ teero tiirí, maríre ññatutira “c̄ǎ ñañaré tiíya” j̄iīmas̄ricua. ¹⁵ S̄iquērǎ wapewia numiā Cristoyere tiidútoa, Satanás boorépere tiirá tiáyira.

¹⁶ Jesuré padeoḡú o padeoḡo c̄ǎya wedego wapewiore tiápuaro. Jesuré padeorí p̄ña mac̄ārārē cotedutirijǎñarō. Teero tiirá, āpērǎ wapewia numiā tiápura manidójārāpere tiápumas̄iādacua.

¹⁷ B̄toá dutirá múārē āñurō dutiráre āpērǎ nemoró padeoró booa. B̄toá dutirá múārē Cōāmac̄yē buerápere toorá nemoró múā c̄uorémēna tiápuro booa. ¹⁸ Cōāmac̄yē queti jóarip̄ur̄m̄ tee maquērē queorémēna j̄iīñá: “Wec̄m̄ trigore wǎñiārí, h̄serop̄m̄ tuusári betore tuusárijǎña. Yaad̄uḡam̄, yaaaro”. Aperop̄ú j̄iīñá: “Padeḡure c̄ǎ paderé wapa wapatíro booa”.

¹⁹ B̄toá menamac̄rē s̄ic̄m̄ wedesārí, t̄uorijǎña. P̄ñarǎ, ññārǎ ññarira wedesārí, t̄uoyá. ²⁰ C̄ǎ ñañaré tiiruc̄úrarē niipetira ññacorop̄m̄ tutiya, āpērǎ cuiaro j̄iīḡǎ.

²¹ Cōāmac̄ǎ ññacorop̄m̄, marí Ōp̄m̄ Jesucristo ññacorop̄m̄, ángelea c̄ǎ beserira ññacorop̄m̄ m̄m̄rē dutia: Ȳm̄ m̄m̄rē tiidutirere niipetirare s̄ic̄ar̄bíro tiiyá. M̄m̄ t̄sará dícre āñurō tiirijǎña. ²² Cōāmac̄yē padeadarare s̄onecōadari s̄uḡuero, āñurō ññaña m̄m̄ ññamas̄remēna potoc̄óro maniró. M̄m̄ ñañaré tiirére beseḡm̄, c̄ǎ tiiróbirora tiiḡú niisotoapeobocu.

²³ M̄m̄rē páaga p̄ñirí, oco dícm̄ s̄inirijǎña. Vino péero s̄iníñá. Naírō diaḡm̄ wāmec̄utia m̄m̄.

²⁴ S̄iquērārē c̄ǎ ñañaré tiiré mas̄inoaoa, c̄ǎrē c̄ǎ ñañaré wapa ticoadari s̄uḡuero. Āpērāpere c̄ǎ ñañaré tiiré too sírop̄m̄ mas̄inoādacu. ²⁵ Teerora āñurō tiiréc̄á máata mas̄inoā. Apeyé āñurō tiiré mas̄iña manipacáro, bauhérop̄m̄ niidoa tiirícu.

6 Jesuré padeorá padecotera c̄ǎrē dutiráre bayiró padeorémēna ññarō booa. C̄ǎ teero tiirí, Cōāmac̄rē, marí buerére āpērǎ ñañarō wedesericua. ² C̄ǎrē dutirá Jesuré padeorá niirí, bayiró c̄ǎrē padeoró booa. “Marí tiiróbiro Jesuré padeorá niñña” j̄iīpacara, “maríre duti netōnc̄amas̄riya” j̄iīrijārō booa. Toorá tiinemósāñu c̄ǎ dutirére āñurō padecotero booa. C̄ǎ biiro padecotera, c̄ǎ tiiróbiro padeorá, c̄ǎ mañrǎrē tiápura tiíya. Teeré bue, wǎc̄ūtutuare ticoya c̄ǎrē.

Merēā buerá tiiré

³ S̄ic̄m̄ múārē merēā bueḡúno marí Ōp̄m̄ Jesucristoye āñuré buerére padeoríqui. “Cōāmac̄ǎ boorére tiiruc̄újǎña” j̄iī buerére booríqui. ⁴ “Āpērǎ nemoró mas̄iḡǎ niñña” j̄iī wǎc̄upac̄m̄, mas̄iridojǎqui. Basocá wedeserec̄óro “niiria” j̄iīrucuqui, cāmerítutiduḡam̄. Teemēna cāmerí ññatutire, cāmerí ññaduḡahere, ñañarō buijǎre, āpērārē ñañarō wǎc̄ure wáan̄c̄ā. ⁵ C̄ǎ ñañaré dícm̄ wǎc̄urucura, diamac̄ǎ maquērē mas̄ihērǎ, cāmerítuticua. “Cōāmac̄yere padera, pairó wapatáadacu”, j̄iī wǎc̄ucua. C̄ǎñorē bapac̄tirijǎña. ⁶ Cōāmac̄yere āñurō padera, āñuré peti c̄uotóaa. Teerora niñña, marí c̄uorémēna h̄senirí. ⁷ Marí atibúre-cop̄m̄ bauára, apeyenó néeatirip̄m̄; diarac̄á, apeyenó néewaricu. ⁸ Marí suti c̄uorémēna, yaaré c̄uorémēna h̄seniāda. ⁹ Pee c̄uoduḡára ñañaré tiidugárere h̄c̄arícua. Satanás c̄ǎrē máata diocómas̄íqui. C̄ǎ boonemósāre maquē dícre wǎc̄ucua. Tee maquērē bayiró wǎc̄urémēna ñañarō netō, ñañarō tiinóādacua.

¹⁰ Niyeru bayiró peti ɥgaripéaremena niipetire ñañaré niinɥcãã. Āpěrá niyeru boonemósãremena Jesuré padeorére duujácu. Teero tiirá, cǔã catirí bɥrecore ñañaró netócuá.

Pablo Timoteore ãñuré tiidutírigue

¹¹ Mɥpeja Cõãmacǔrě ãñuró maĩgǔ, tee niipetirere boosããrijãña. Biirope tiiyá: Āñurére tiirucújãña; Cõãmacǔ boorére tiirucújãña; cǔǔrě padeoyá; cãmerí maĩñá; ñañaró netópacú, wãcútutuaya; ãpěrárě ãñuró tiirucúya. ¹² Mɥ tutuaro jeatuaro wãcútutua, Cõãmacǔrě padeorucújãña. Catiré petihérese duuríjãña. Cõãmacǔ catiré petihére ticogú mɥrě beserigɥ niíwí. Paɥ tɥocóropɥ mɥ Jesuré padeorére wedewɥ. ¹³ Cõãmacǔ niipetirare catiré ticogú ññacoropɥ, teero biiri Jesucristo cǔǔ niirecǔtirere Poncio Pilatore wederigɥ ññacoropɥ mɥrě tiidutía: ¹⁴ Yɥ dutiré niipetirere wasoró maniró wedeya. “Cǔǔ wapa cɥoi” jĩña manigǔ niíña, téee marí Ōpǔ Jesucristo pɥtɥaatiripɥ. ¹⁵ Cõãmacǔ queorí bɥreco jeari, Jesús pɥtɥaatigɥdaqui. Cõãmacǔ ãñunetóǔǔgǔ nií; cǔǔ sícǔrã niipetirare dutigú nií. Ōpãrá Ōpǔ nií. ¹⁶ Cǔǔ sícǔrã catirucugɥ peti nií. Cǔǔ bayiró asibatégɥ niirópɥ sícǔ basocú jeamasĩriqui. Sícǔ

cǔǔrě ññariyigɥ; cǔǔrě ññaña maniã. “Cǔǔrě niipetira padeoáro; cǔǔ tiidɥgárere tiirucújãqui” jĩñaró niipetira. Teerora niíãró.

¹⁷ Pee apeyé cɥorá “ãpěrá nemoró niíã” jĩrijããró. Cǔã cɥorémene “ãñuró wáaadacu” jĩ ɥsenirijããró. Cǔã cɥoré petijóããdacu. Teero jĩróno tiirá, “Cõãmacǔmena ãñuró wáaadacu” jĩ ɥseniãró. Cõãmacǔ maríre niipetire marí cɥorére ticoi, ɥseniãró jĩgǔ. ¹⁸ Pee apeyé cɥorá ãñuré tiíaro; pee ãñuró tiirére cɥoáro. Cǔã cɥorémene tiíapuaró. ¹⁹ Cǔã teero tiirí, Cõãmacǔ pɥtopɥ cǔãye ãñuré niíãdacu. Toopú niiré petirícu. Teero tiirá, catiré petihére bɥããdacua.

Dutiyaponorigue

²⁰ Timoteo, Cõãmacǔ mɥrě wededutigɥ cǔǔriguere ãñuró tiiyá. Atibúreco maquẽ wedesere búri niirére tɥoríjãña. Noo booró bueãmajãrãrě tɥoríjãña. Cǔã “masĩã” jĩrě masĩré peti mee niíã. ²¹ Sĩquẽã tee masĩrére buerá Jesuré padeomíriguere duujãrira niíwã.

Cõãmacǔ mɥrě ãñuré ticoaro.
Nocõrõrã niíã.

2 Timoteo

Ññuduticorigue

1 ¹⁻² Timoteo, yñ Pablo mññrē ãññudutia. Yñ Cōã-macũ booró Jesucristoyere wededutigñ beserigñ, cññ ticocorigñ niiã. Teero biiri ateré cññ “tiigũda” jññriguere yñ wederi booquí: “Cōãmacũ Jesucristomena niirãrē catiré petihére ticoquí”. Timoteo, yñ mññrē maĩã; mññ yñ macũ tiiróbiro niiã.

Cōãmacũ marí Pacñ, teero biiri Jesucristo marí Ōpũ mññrē ãññuré ticoaro; bóaneō ññaãrō; ãññurō niirecutiri tiíaro.

Jesucristoye quetire padeó, buerucuya

³ Yñ ñecũsũmũã Cōãmacũrē padeoríobirora yññcã ãññurō yeeripũnacũtirementa padeóa. Ñnamirí, búrecori yñ sãñécõrō mññrē wãcũã. Mññrē wãcũgũ, Cōã-macũrē ñsenire ticoa. ⁴ Yñ wáari bñreco mññ utiriguere wãcũrucua. Teero tiigũ, yñ bayiró ñsenigũ-da jññgũ, mññrē bayiró ññadũgaga. ⁵ Mññ jññdutoro maniró Jesucristore padeorére yñ wãcũã. Mññ ñecõ Loida, teero biiri mññ paco Eunice padeosũguéwa. Yñ masĩjãã: Mññcã teerora padeonũnũsegñ tiicũ.

⁶ Teero tiigũ, ateré mññrē wãcũrĩ tiia: Too sũgũeropñ yñ mññrē ñaapeóri, Cōãmacũ mññrē “biiri tiigũdu niigũdaqui” jññrigñ niiwĩ. Tee masĩré ticorére ti-irucũjãña. ⁷ Cōãmacũ marĩrē Espíritu Santore ticogñ, cuiro maniró niirō jññgũ ticorigñ niiwĩ. Teero cuirono tiigũ, Espíritu Santo marĩrē tutuari tiiquí; cãmerí maĩrĩ ti-iquí; ãññurō tiirére besemasĩrĩ tiiquí. ⁸ Teero tiigũ, marí Ōpũye quetire wedegñ, boborĩjãña. Yñ teeré wederé wapa peresuwiipñ duigũcãrē bobosãrijãña. Biirope wãcũña: “Tee queti wederé wapa yññcã ññaarō netõ-pacũ, Cōãmacũ tutuare ticorémenta ññcãjãgũda”, jññ wãcũña. ⁹ Cōãmacũ marĩrē netõnérigñ niiwĩ. Marí cññ-yara ãññurã niirĩ boogũ, beserigñ niiwĩ. Marí ãññuré tiirí ññagũ mee beserigñ niiwĩ. Cññpe marĩrē ãññurō tiigũda jññgũ, beserigñ niiwĩ. Biiri biia: Atibũreco tiíadari sũguero, Cōãmacũ marĩrē ãññurō tiigũda jññgũ, Jesu-cristo marĩrē netõnéadarere wãcũrigñ niiwĩ. ¹⁰ Atitõ marĩrē ãññurō tiirére ññogũ, Jesucristo marĩrē netõnégũrē ticodiocorigñ niiwĩ. Jesús marí dianetõ-borirare netõnérigñ niiwĩ. Marí cññ netõnére quetire padeorã “catiré petihére cñoa” jññmasĩã.

¹¹ Cōãmacũ tee netõnére quetire yññre wededutirigñ niiwĩ. Tee quetire yññre buedutirigñ niiwĩ. Cññyere wededutigñ yññre beserigñ niiwĩ. ¹² Tee quetire wederé wapa yñ bayiró ññaarō netõã. Teero ññaarō netõ-pacũ, boboría. Yññre tee queti wededutirigñre masĩã.

Teero tiigũ, ateré jññ yññja: “Cññ yññre cúñriguere coteyapacũtigũdaqui, téé cññ pũtũaatigũpñ”.

¹³ Yñ mññrē diamacũ bueriguere bueya. Jesucristore padeorémenta, cãmerí maĩrémenta bueya.

¹⁴ Æpẽrã tee quetire wasorí jññgũ, Espíritu Santo marĩrere niigũ tiíapurementa Cōãmacũ mññrē wededutigñ cúñriguere diamacũ bueya.

¹⁵ Mññ masĩtoacu: NiiPETIRA Jesucristore padeorã Asia macãrã yññre cõãwapetijõãwã. Cũãmena niiracã Figelo, teero biiri Hermógenes teerora tiiwã. ¹⁶ Onesíforo doca teero tiiríwi. Cōãmacũ cññrē, cññya wii macãrãrē bóaneō ññaãrō. Sícãrĩ mee Onesíforo yññre wãcũtutuari tiiwí. Yñ peresuwiipñ niipacari, yññre bobosãriwi. ¹⁷ Bobosãrõno tiigũ, Romapñ jeagñ, yññre ãmaãrigñ niiwĩ, téé bñagũpñ. ¹⁸ Marí Ōpũ basocãre wapa tiíadari bñreco jeari, Onesíforore bóaneō ññaãrō. Cññ Éfesopñ marĩrē tiíapuriguere mññ ãññurō masĩcu.

Surara ãññugũ tiiróbiro niiña

2 Timoteo yñ macũ tiiróbiro niigũ, Jesucristo mññrē ãññurō tiiquí. Tee ãññurō tiirémenta Cōãmacũ mññrē tutuarere ticoaro. ² Yñ pañ basocã tñocóropñ bueriguere mññ tñowũ. Teeré buemasĩrãrē mññ pade-orãre buenetõneña. Mññ teero tiirí, cññcã ãpẽrãrē bueadacua.

³ Mññ surara ãññugũ tiiróbiro niiña; Jesucristo mññrē dutigũ niĩ. Surara ññaarō netõgũ ññcãrõbirora ññcãñã mññcã. ⁴ Surara cññrē dutigũ cññmena ñseniãrõ jññgũ, surara niihãrãbiro tiiríqui. ⁵ Teerora sũcã cññrĩ basocñ “biirope wãaya” jññ dutirére tiihégñ, wapatáriqui.

⁶ Teerora wesepũ ãññurō padegũcã tiiwese maquẽ ote dññacũtirere dúa wapatãmasĩqui. ⁷ Tee yññ wederére wãcũñññseya. Mññ teero tiirí, marí Ōpũ niipetirere mññrē tñomasĩrĩ tiigũdaqui.

⁸ Jesucristore wãcũña: Cññ diarigñ niipacñ, masãrigñ niiwĩ; David pãrãmi niinñññsegñ niĩ. Yññ cññye queti ãññuré quetire wedegñ, teeré wedea. ⁹ Tee queti wederé wapa yññ ññaarō netõgã; ññaaré tiigũ tiiróbiro peresuwiipñ niiã. Cōãmacũye quetipeja niipetiroppñ ni-ipetitoaa. Tee quetipe yññ peresuwiipñ biadũpórign ti-iróbiro niiria. ¹⁰ Teero tiigũ, Cōãmacũ beserirare ãññurō wãaaro jññgũ, ññaarō netõã. Jesucristo cññrē netõnerí boogã. Teero biiri cññ cññmena cññ ãññurō niirõppñ ni-irucuri boogã. ¹¹ Ate diamacũ jññre niiã:

Marí Jesucristomena diarirabiro niirã, cññmena catiré petihére cñoãdacu.

¹² Marí ññaarō netõrere ññcãjãrã, cññ Ōpũ niirõppñ cññmena dutirã niíãdacu.

“Cūūrē masīriga” jīrī, cūūcā “masīria” jīīgūdaqui.

¹³ Marī cūūrē āñurō padeoriatā, cūūpe niipetire “biiro tiigúda” jīiriguere diamacū tiirucúqui.

Cūū sīcārī jīiditomasīriqui.

Cōāmacūrē āñurō padecotegū

¹⁴ Mūū buerāre teeré wācūrī tiiyá. Teero biiri marī Ōpū t̄ocórop̄re cūūrē “nocōrōrā wedeseya búri niire wedesere maquērē” jīīña. “Tee wedesere wapamaníá; mūārē t̄orāre ñañorá tiia”, jīīña. ¹⁵ Mūūpe Cōāmacū mūūrē “āñurō tiī” jīrī t̄odugágū, mūū jeatuaro niirucujāña. Cūūyere diamacū wedeya. Teeré tiigú, boboricu. ¹⁶ Atibúreco maquē wedeserere búri niirere t̄orijāña. Teeré wedesera jōōpemena nemoró ñañarā wáacua. ¹⁷ Cūū wedesere cāmi marīye ōpūīr̄p̄ sesajōārō tiiróbiro āpērārē pēnipéawacu. Himeneo, Fileto wāmecūtira cūū buerémēna tee bóare tiiróbiro basocāre ñañorāyira. ¹⁸ Diamacū maquērē wederiayira; merēāpe wedeayira. “Diarira masātoarira niīwā”, jīī wedeayira. Cūū teero wederémēna āpērāpē “¿ūsāpeja deero padeoádariye?” jīī wācūāyira. ¹⁹ Cōāmacū wedesere cūūrigue doca tutuari wii ween̄cōrigue tiiróbiro niīā. Cūū wedesere wasorí. Biiro niīā: “Marī Ōpū cūūrē diamacū padeorāre masīqui”; †teero biiri “niipetira ‘Jesucristo yūū Ōpū niī’ jīīrā ñañarē tiirere duujāārō”, jīī jóatunoā.

²⁰ Ate queorere wedegūda: Sīcū pee apeyé c̄uogúya wiip̄re pee niicu. Oromēna tiirígue, platamēna tiirígue niicu. Teero biiri apeyé yuc̄mēna tiirígue, diimēna weerigue niicu. Īñarā jeará jeari, āñurere péocua. Apebúrecorire búri niiré péocua. ²¹ Marī ate tiiróbiro ñañarere tihēra, āñurē dícu péore tiiróbiro niīādacu. Marī Ōpūyara peti niīādacu. Cūū niipetire āñurō tiidutirere diamacū tiīādacu.

²² Teero tiigú, mūū mamarā bayirō ugaripéarenorē tiirijāña. Biirope tiiyá: Āñurere tiirucujāña; Cōāmacūrē padeoyá; cāmerí mañá; āñurō niirecūtiya. Ñañarē tihéramēna Cōāmacūrē sārāmēna niīña. ²³ Cāmerítutidugara wedesēmajārere jīīapurijāña. Mūū masīcu: Mūū cūūmēna teero wedeseri, cāmerítutire wāaadacu. ²⁴ Marī Ōpūrē padecotegūno cāmerítutirijārō booa. Biirope booa: Niipetiramēna āñurō niirō booa; āñurō buemasīrō booa; basocá noo booró tiīāmajārere teero t̄gueñajārō booa; ²⁵ merēā wācūrārē cúaro manirō “biirope niīā” jīī wedero booa. Cōāmacū cūūrē cūū ñañarē tiirere wācūpati, wasorí tiibóqui; cūū waso, diamacū maquērē masīādacua. ²⁶ Teeré masīrā, cāniwācārābiro niīādacua. “Wātīārē dutigú marīrē peresu niirābiro c̄uomírīgū niīwī, cūū boorere tiīadarare”, jīī masīrā, cūū dutirere tiidujāādacua.

Atibúreco petiádari s̄guero wāaadare

3 Mūū ateré t̄omasíña: Atibúreco petiádari s̄guero pee ñañarē wáari, wisió niīādacu Jesurē padeorāre. Biiro wāaadacu: ² Basocá cūūye maquē dícuere booādacua; niyerure mañādacua; “biiro biirāno

niīā ūsājā” jīī wācūādacua; “āpērā nemoró niinetōñcāā” jīī wācūādacua; ñañarō jīīādacua; cūū pac̄s̄m̄ūārē netōñcájāādacua; āpērā cūūrē āñurō tiipacári, “mūā ūsārē āñurō tiīwū” jīīriadacu; Cōāmacūrē quioníremēna ĩñariadacu; ³ cūūya wederare mañriadacu; bóaneō ĩñaridojāādacua; queti jīīāmajārē niīādacua; cūū booró ñañarē tiidugárere tiīādacua; āpērārē ñañarō netōrī tiīādacua; āñurere booriadacu; ⁴ cūū menamacārā niimirare ñañarō tiīādacua; “deero wāaadari” jīī wācūhērā, noo booró tiīāmajāādacua; “āpērā nemoró ūp̄tī macārā niīā” jīī wācūādacua; Cōāmacūpere wācūrōno tiirā, ūsenire dícuere wācūādacua; ⁵ Jesurē padeorā tiiróbiro baupacára, Cōāmacū cūū tuaremenā cūūrē wasorí boorícu. Cūūānomēna bap̄ctīāmarijāña.

⁶ Cūū menamacārāno biiro tiicúa: Basocāre ĩñarā jea, wedesemenaremēna cūūye wiserip̄ s̄āwacu. Toopū numiā wācūtutuhēre tiiditocua. Cūū numiā pee ñañarē tiirē wapa c̄orā niījīrā, cūū ñañarē tiirē dícuere wācūcua. Teero tiirā, jīīditora “mūārē āñurō bue, tiīāpuada” jīīrī, ūseniremenā t̄ocúa. ⁷ Cūū pee t̄opacára, diamacū maquērē t̄omasīrīdojācu.

⁸ Cūūrē jīīditora, Janes, Jambres tiirírobiro niicu. Cūū Moisére netōñcāyira. †Tee tiiróbiro jīīditorape diamacū maquērē cāmotácu. Ñañarō wācūriporira niicu; diamacū padeomasīricua. ⁹ Cūū teero tiipacára, yoari jīīditomasīriadacu. Máata niipetira cūū wedeseri t̄orā “jīīditorepira niīya” jīīādacua. Teero wāayiro Janes, Jambremēna.

Pablo Timoteore dutiturigue

¹⁰ Mūūpeja yūū buerere, yūū tiirécūtirere, yūū tiidugárere mūū t̄on̄ñúsea. Yūū Cōāmacūrē padeorere, cúaherere, cāmerí mañere, merēā wáari wācūtutuarere mūū masīā. ¹¹ Basocá yūūre ñañarō tiirí, yūū ñañarō netōrere masīā. Antioquíap̄, Iconiōp̄, Lītrap̄ yūūre wáariguere, yūū ñañarō netōrígūere mūū masīā. Yūū ñañarō netōpacári, teero wāarecōrō marī Ōpū yūūre netōrī tiiwí. ¹² Ate diamacūrā niīā: Niipetira Jesucristore padeorā Cōāmacū boorē tiidugárere ñañarō tiinóādacua. ¹³ Ñañarā, jīīditori basoca ñañanemorō tiīādacua. Āpērārē jīīditorobirora cūūcā jīīditonoādacua.

¹⁴ Mūūpeja mūūrē bueriguere, mūū “diamacūrā niīā” jīīriguere padeorucujāña. Mūūrē buerirare mūū āñurō masīā. ¹⁵ Mūū wīmagūp̄ra Cōāmacūye queti jóaripū maquērē masīñcāwū. Teeré buegū, ateré masīwū: Jesucristore padeorémēna netōnénoā. ¹⁶ Cōāmacū cūūye queti jóaripū maquērē jóarira cūū masīré ticorémēna jóarira niīwā. Teero tiiró, tiipū maquē marīrē buea; marī ñañarē tiirere masīrī tiia; marī ñañarē tiirere quēnodutía; marī āñurō tiīadarere buea. ¹⁷ Cōāmacū tiipūrē cūūrigū niīwī, cūūrē padeon̄ñúserare niipetire āñurere tiīaro jīīgū.

4 Jesucristo marī Ōpū p̄t̄uātīgūdaqui. Cūū atīgū, catirāre, diarirare wapa tiigúdaqui. Marī Ōpū niījīgū, dutīgūdaqui. Teero tiigú, cūū ĩñacor̄p̄, teero bi-

† Números 16.5.

†† Éxodo 7.9-13.

iri Cõãmacũ ññacoropɱ mɱɱrẽ ateré tiidutía: ² Cõãmacũye quetire wedeya. Mɱɱ noo wáaro basocá tɱodɱgárare, teero biiri tɱodɱgáheracãrẽ jĩñemoña. Cũãrẽ diamacũ wãcũrĩ tiiyá; cũã ññañaré tiirí, ãñurõmena wedeya; “biirope niirecũtiya” jĩñ wedeya. Teeré buegɱ, cúaro maniró wedeya. ³ Too síropɱre basocá ãñuré buerére booríadacua. Cũãrẽ bueadarare ãmaããdacua. Cũã booré dícre tiidɱgári, cũãrẽ buerápe cũã tɱoɱsénire dícre wedeadacua. ⁴ Cũã diamacũ maquẽrẽ tɱoríadacua. Niiptire jĩñamajãrepere tɱorá wáaadacua. ⁵ Mɱɱpeja mɱɱ tiiré ãñurõ wãcũ, niijãña. Mɱɱrẽ ññañarõ tiirí, teeré nɱcãñá. ãñuré quetire wedeya. Mɱɱrẽ paderé cũñriguere peotjãña.

⁶ Yɱɱ catinemoritu niiga. “Yɱɱre sããðaro péerogã dɱsacú”, jĩ tɱgueñaã. ⁷ Cɱtɱrĩ basocɱ cɱtɱjeágɱdɱ tiiróbiro yɱɱre paderé cũñriguere yaponógɱ tiia. Niituroɱ cɱtɱjeágɱ tiiróbiro yɱɱ paderére peotítoaa. Yɱɱ sícato padeoríguere padeoyapácɱtitoaa. ⁸ Mecũtígãrẽ yɱɱ ãñurõ tiirígue wapa ticonoãdare ɱmɱãsepɱ niitoacu. Marĩ Õpũ wapa tiigú niĩ. Cũñrã cũñ basocáre wapa tiidari bɱrecopɱ yɱɱre tee ãñurére ticogɱdaqui. Yɱɱ dícre ticoriqui; niipetira cũñrẽ padeoráre cũñ pɱtɱaatiadarere yuerácãrẽ ticogɱdaqui.

Pablo cũñye maquẽrẽ wederigue

⁹ Máatasãñurõ yɱɱre ññagũ atiya. ¹⁰ Demas atibúreco maquẽrẽ mañnetõñcãqui. Teero tiigú, Tesalónicapɱ yɱɱre cõãjõãwĩ. Crescente Galaciapɱ wáawi. Tito Dalmaciapɱ wáawi. ¹¹ Lucas dícre yɱɱmena niĩ. Marcõre ãmaãña; mɱɱmena atiaro. Cũñ yɱɱre ãñurõ tiirípuemasĩ. ¹² Yɱɱ Tíquicore Éfesopɱ ticocowɱ. ¹³ Mɱɱ atigɱ, yáaro sutiró asibusúro sotoá macãrõrẽ néeatiya.

Too Troas macã Carpoya wiipɱ cũñwũ. Teero biiri yé paperatũnurĩrẽ néeatiya. Wáicɱra caserimena jóarigue, yé caserire bayiró boogá.

¹⁴ Alejandro cõmeména apeyenó tiigú yɱɱre ññañarõ tiiwĩ. Cõãmacũ marĩ Õpũ cũñ tiiriro jeatuario cũñrẽ ññañarõ tiigúdaqui. ¹⁵ Mɱɱpeja cũñrẽ cuiya, yɱɱre teero tiirí jĩñgũ. Cũñ marĩ buerére boorídojãwĩ.

¹⁶ Queti beserí basoca yɱɱre sãññáñcãri bɱreco sícũnopera yɱɱre tiápura jeariwa. Niiptira yɱɱre cõãwarira niwã. Cõãmacũ cũñ teero tiiríguere acabóaro. ¹⁷ Cõãmacũpeja yɱɱre tiápuwi; yɱɱre tutuare ticowi. Teero tiigú, Jesucristoye quetire wedepetijãwũ, niipetira judíoa niihẽrã tɱoáro jĩñgũ. Cõãmacũ yɱɱre quioré watoapɱ niigúre netõnéwĩ. ¹⁸ Teero biiri marĩ Õpũ niipetire yɱɱre ññañarõ wáaadare netõrĩ tiigúdaqui. ɱmɱãsepɱ cũñ Õpũ niirõpɱ yɱɱre néewagɱdaqui. “ãñnetõgũ niĩ”, jĩrucujããda cũñrẽ. Teerora niĩrõ.

ãñudutiyaaponorigue

¹⁹ Prisca, †Aquila ãñuãrõ. Teero biiri Onesíforoya wii macãrãcã ãñuãrõ. ²⁰ Erasto Corintopɱ pɱtɱácũmuwĩ. Trófimo diarecũtigɱre Miletopɱ cũñatiwɱ. ²¹ Mɱɱ máatasãñurõ púuriro sɱguero atiya. Eubulo, Pudente, Lino, Claudia, teero biiri niipetira Jesuré padeorá mɱɱrẽ ãñudutiya.

²² Marĩ Õpũ mɱɱmena niĩrõ. Cõãmacũ mũã niipetirare ãñuré ticoaro.

Nocõrõrã jóaa.

† ãpẽrã coore Priscila jĩñyira.

Tito

Åñuduticorigue

1 Yñu Pablo Cõãmacũrẽ padecotegũ Jesucristo cõũyere wededutigũ beserigũ niiã. Cõãmacũ cõũ beserira cõũrẽ ãñurõ padeorẽmena niirecũtiaro jĩĩgũ, yñuere wededutigũ cõũwĩ. Diamacũ maquẽrẽ cõã masĩarõ jĩĩgũ, yñuere cõũwĩ. Cõã tee padeorẽ cõorã Cõãmacũ boorẽre tiicúa. **2** Cõã padeorẽmena “Cõãmacũ marĩrẽ catirẽ petihẽre ticotoajĩyĩ” jĩĩ wãcũbayi-adacua. Cõãmacũ cõũ atibũreco tiĩadari sũguero, “catirẽ petihẽre ticogũda” jĩĩtoarigũ niiwĩ. Cõũ jĩĩditi-toriqui. **3** Mecũtigã cõũ jĩĩrito jeari, cõũye queti masĩnorĩ tiii. Cõãmacũ marĩrẽ netõnẽgũ yñuere tee quetire wededutiwi.

4 Tito, yñu mũurẽ ãñudutia. Marĩ sĩcãrĩbĩro Jesurẽ padeorã niiã. Teero tiigũ, mũu yñu macũ tiirõbĩro niiã. Cõãmacũ marĩ Pacũ, teero biiri Jesucristo marĩrẽ netõnẽgũ mũurẽ ãñurẽ ticoaro; bóaneõ ãñarõ; ãñurõ niirecũtiri tiĩaro.

Pablo Titore buedutirigue

5 Yñu mũurẽ Creta nũcũrõpũ cõũatiwũ, marĩ ti-irĩguere peotĩaro jĩĩgũ. Macãrĩcõrõ bũtoã dutirãre sõnecoya, Jesurẽ padeorãre sũonĩarõ jĩĩgũ yñu mũurẽ dutirirobirora. Biiro jĩĩwũ: **6** “Bũtoã menamacũ niigũdu wapa cõohẽgũ niiãrõ; sĩcõrã nũmocũtigũ niiãrõ; cõũ põna Jesurẽ padeorã niiãrõ; ‘cõũ põna duorõ manirõ ãñarẽ tiiya’ jĩĩña manirã niiãrõ; ‘dutiẽre tũorĩdojãrã niiya’ jĩĩña manirã niiãrõ”, jĩĩwũ. **7** Sĩcũ Jesurẽ padeorãre sũonĩgũ Cõãmacũye maquẽrẽ dutibosagũ niĩ. Teero tiigũ, “cõũrẽ ãñagũ niĩ” jĩĩña manigũ niiãrõ. Cõũ boorõ dícu tiidũgãgũ niirijããrõ. Cũagũ, cũmugũ, cãmerĩquẽgũ, ãñarẽ tiirẽmena niyeru wapatãgũ niirijããrõ. **8** Wãari basocã cõũya wiipũ jeari, boca, cãnirẽ ticogũ niiãrõ. ãñurẽ tiigũ niiãrõ. ãñurõ wãcũ besemasĩgũ niiãrõ. ãpẽrã ãñacoropũ diamacũ maquẽ tiigũ niiãrõ. Cõãmacũ boorõ tiirucũgũ niiãrõ. ãñarẽ tiidũgãpacũ, tiihẽgũ niiãrõ. **9** Cõãmacũye diamacũ maquẽ cõũrẽ bueriguere tiidũrijãrõ booa. Teero tiigũ, ãpẽrãrẽ Jesucristoye queti diamacũ buerẽmena wãcũtutuari tiimasĩqui. Tee buerẽre merẽã wedesecoterare diamacũ wãcũrĩ tiimasĩqui.

10 Pacũ dutirẽre tũorĩdojãrã niiya. Cõã noo boorõ wedesenetõrã, teero biiri jĩĩditoremena wederã niiya. Pacũ teero tiirẽcũtira niicua “cõnerĩgũ yapa casero widetãya” jĩĩrĩ põna menamacãrã. **11** Cõãrẽjã buerijãrõ booa. Cõã buerẽmena pacũ sĩcũpõna sicawĩ macãrãrẽ

posari tiicúa. Niyeru wapatãdũgara, bueya manirẽnorẽ bueãmajãcua.

12 Too sũgueropũ tiinũcũrõ Creta macũ queti jóari basocũ tiidita macãrãrẽ jóarigũ niiwĩ: “Creta macãrã jĩĩditorepira niiya. Wãicũra cũara tiirõbĩro bóaneõ ãñarẽ cõohẽra ãpẽrãrẽ ãñarõ tiiya. Yaawãnirã, sũnarẽpira niiya”. **13** Cõũ diamacũ jóagũra tiiyĩ. Teero tiigũ, too macãrã Jesurẽ padeorãre ãñurõ jĩĩmeniremena wedeya, cõã diamacũ padeoãro jĩĩgũ. **14** Mũu teero tiihẽri, cõã judĩoa cõã wedeãmare quetire tũonũnũsebocua; diamacũ maquẽrẽ boohẽraye dutirẽre tiinũnũsebocua.

15 Basocã sĩquẽrã ãñurẽ wãcũ tũgueñarãrẽ niipetire ãñurẽ niicu. ãpẽrã padeohẽra, ãñarõ wãcũ tũgueñarãrẽ ãñurẽ manicũ. Cõã wãcũrẽpũra ãñarõtoacu mée. Cõã ãñarõ yeeripũnacũtitoacua mée.

16 Cõã “Cõãmacũrẽ masĩã” jĩĩpacara, marĩ cõã tiirẽre ãñarĩpereja, Cõãmacũrẽ masĩhẽrã tiirõbĩro tiiya. Cõã ãñarõnetõjõãrã, Cõãmacũ dutirẽre netõnũcãrã, ãñurẽre tiimasĩhẽrã niiya.

Buerẽ diamacũ dutirẽ

2 Mũu buerẽ doca, diamacũ buerẽ niiãrõ. **2** Bũtoã dutirã biiro niirecũtiaro: Cõã quionĩrã, padeonõrã, ãñurẽre besemasĩrã niiãrõ; diamacũ padeorẽ cõoãro; cãmerĩ maĩrẽcũtiaro; ãñarõ netõpacãra, wãcũtutuaaro. **3** Bũtoã numiã teerora niirecũtiaro. Cõã Cõãmacũrẽ padeorã numiã tiirẽcũtira tiirõbĩro tiĩaro; queti jĩĩãmahẽrã niiãrõ; cũmurã niirijããrõ; ãñurẽre tiieñõãrõ. **4** Cõã teerẽ tiirã, mamarã numiãrẽ buemasĩãdacua. Bi-iro buearo: Mũã manũsũmũãrẽ, mũã põnarẽ maĩñã; **5** ãñurõ wãcũ besemasĩ, niirecũtiya; ãñarẽre boorĩjãña; mũãye wiseripũre ãñurõ pade niirecũtiya; ãñurõ niĩña; mũã manũsũmũã dutirẽre ãñurõ yñuya. ãpẽrã mũã teero tiirĩ ãñarã, “Cõãmacũye queti ãñaniã” jĩĩmasĩricua.

6 Mamarã mũnũcãrẽ teerora wãcũtutuaare ticoya, cõã ãñurõ wãcũ bese, niimũnũcããrõ jĩĩgũ. **7** Mũu basirora niipetire ãñurõ tiisũguẽya, cõãrẽ ãñacũãrõ jĩĩgũ. Cõãrẽ buegũ, niipetirere jĩĩditiaro manirõ, quionĩremana bueya. **8** Diamacũ wedeseya, wedesãnorĩ jĩĩgũ. Mũu teero tiirĩ, sĩcũ merẽã jĩĩdũgapacũ, bobogũdaqui, “cõã ãñaniya” jĩĩrẽ maquẽrẽ bũahẽgũ.

9 Padecotera cõã dutirãre yñurucuario. Cõãrẽ mũsenirĩ tiĩaro. Yũunerepira niirijããrõ. **10** Cõã õpãrãyẽre pẽerogã yaarĩjããrõ. ãñurõ tiirẽmena cõãrẽ padeorĩ tiĩaro. Cõã teerẽ tiirĩ, Cõãmacũ marĩrẽ netõnẽgũye buerẽ ãñurẽ peti bauãdacu.

Filemón

Pablo Filemónrē jóarigue

1 Ȳm̄ Pablo Jesucristoyere wederé wapa peresuwiip̄ niigú múārē āñudutia. Timoteo marīya wedeḡbiro biigúcā āñudutii.

Filemón, m̄m̄ ūsā menamacū Jesucristoyere wedea-puḡre āñudutia. ² Apia ūsāya wedego tiiróbiro biigócā āñuārō. Teero biiri Arquipo ūsā tiiróbiro Jesucristoyere wedegú tutuaromena padegú āñuārō. Teero biiri m̄m̄ya wiip̄ neārā Jesucristore padeorí p̄na macārā āñuārō.

³ Cōāmacū marī Pac̄, Jesucristo marī Ōp̄ múārē āñuré ticoaro; āñurō niirec̄tiri tiáro.

Pablo Filemónye maquērē wedeserigue

⁴ Ȳm̄ Cōāmacūrē sāirécōrō m̄m̄rē wācū, ūsenire ticoa. M̄m̄ye queti t̄oa: M̄m̄ marī Ōp̄ Jesurē maīáyo; cūūrē padeoáyo. Teero biiri niipetira Jesurē padeorácārē maīáyo; cūūrē padeoáyo. ⁶ M̄m̄ padeorére āpērārē wedenetōnerī boogú, sāibosáa. Jesucristo marīrē āñurō tiiré masīpetiario j̄igū, sāiā. ⁷ Yáa wedeḡ, m̄m̄ Jesurē padeoráre wācūpatire manirā p̄t̄árī tiáyo. M̄m̄ maīrére t̄ogú, ȳm̄cā bayiró ūseniā; yáa yeerip̄namena ūseniapua.

“Onésimorē āñurō ñeña” j̄irigue

⁸ Teero tiigú, ȳm̄ Cristo dutirēmena m̄m̄ tiiduḡarere tiidutímas̄pac̄, m̄m̄rē dutiria. ⁹ Ȳm̄ m̄m̄ cāmerī maīrére mas̄j̄igū, m̄m̄rē sāiā. Ȳm̄ Pablo b̄c̄ niigú, mec̄t̄igārē Jesucristoyere wederé wapa peresuwiip̄ niigú m̄m̄rē sāiā. ¹⁰ M̄m̄ āñurō tiirí boogá Onésimorē. Ȳm̄ āno peresuwiip̄ niirī, cūūrē Jesucristore padeorére b̄awí. Teero tiigú, cūūrē ȳm̄ macū tiiróbiro biigú niirī.

¹¹ Too s̄ḡuerop̄re Onésimo āñurō m̄m̄rē tiáp̄pub-osariboj̄yi. [†]Mec̄t̄igārē marī p̄arārē tiáp̄uḡ niirī.

^{††12} Ȳm̄ cūūrē wiyap̄t̄úcoa m̄m̄rē. Cūūrē ȳm̄ bayiró

† Onésimo Filemónrē dutiapenori basoc̄ niimiyiḡ. Filemónyere yaaári sirogā, dutij̄ōāyiḡ. Too síro Pablo p̄top̄ jeayiḡ. †† Onésimo wāme “tiáp̄uḡ” j̄iduḡaro tiia.

maiḡūrē āñurō bocaya. ¹³ Āñuātā, ānorā p̄t̄úacū-mudutiboāj̄yu. Ȳm̄ Jesuyé quetire wederé wapa peresuwiip̄ niiritabe, cūūrē m̄m̄ padeoarere padebosai.

¹⁴ M̄m̄rē sāiñás̄ḡueripac̄, “m̄m̄ āno p̄t̄úaya” j̄i-mas̄riga. Teero tiigú, cūūrē wiyap̄t̄úcoa, m̄m̄ basiro āñurē bese, tiáro j̄igū. ¹⁵ Apetó tiiró, biiro wáaro wáaj̄yu: Onésimo péerogā m̄m̄ p̄t̄ore manic̄t̄ariḡ ni-iāwī. M̄m̄rē cūūrē c̄orucúj̄ārō j̄iirō, teero wáaj̄yu.

¹⁶ Atitóre m̄m̄rē dutiapenori basoc̄ dícc̄ niiriqui sáa. Nemoró āñurō tiáp̄uḡ niiḡdaqui. Marīya wedeḡbiro biigú, marī bayiró maiḡú niirī. Ȳm̄ cūūrē bayiró maīā. M̄m̄ doca nemoró maicú. Mec̄āmena m̄m̄rē dutiapenori basoc̄ dícc̄ niirii; cūūrē Jesurē padeogú niij̄igū, m̄m̄ya wedeḡ tiiróbiro niirī.

¹⁷ Marī p̄arā Jesurē padeorá niirī. Teero tiigú, Onésimorē āñurō bocaya, ȳm̄re bocaḡ tiiróbirora. ¹⁸ Cūūrē apeyenó posari tiirí siro niirī, o m̄m̄rē wapamórī, ȳm̄re teeré wapaséwa. ¹⁹ Ȳm̄ Pablo yáa wāmomena ateré jóaa: Wapat̄iḡda. Ateré m̄m̄rē wācūrī tiiduḡaripac̄, wācūrī tiiḡdacu: Ȳm̄ Jesucristoye quetire m̄m̄rē padeorí tiiwú. Teero tiiré wapa m̄m̄ ȳm̄re wapamóā. ²⁰ Yáa wedeḡ, m̄m̄ Jesurē padeogú niij̄igū, Onésimorē āñurō bocari boogá. Cristo tiáp̄puremena ȳm̄re āñurō yeerip̄nac̄tiri tiiyá.

²¹ Ȳm̄ m̄m̄mena āñurō p̄t̄úaa, m̄m̄ tiíadarere mas̄j̄igū. “Tiiḡdaqui” j̄i mas̄itoaa. Teero tiigú, jóaa. Ȳm̄ sāiáiro nemoró tiiḡdacu.

²² Atecārē j̄iisirotiḡda: Ȳm̄ cāniádarore quēnoyúeya. Cōāmacū múā sāirére t̄orí, múā p̄top̄ wáaḡdacu.

Wedeyaponorigue

²³ Epafra m̄m̄rē āñudutii. Cūūrē ȳm̄mena Jesucristoyere wederé wapa peresuwiip̄ niirī. ²⁴ Ȳm̄re Jesucristoyere wederēmena tiáp̄ura Marcos, Aristarco, Demas, Lucas āñudutiya.

²⁵ Marī Ōp̄ Jesucristo múārē āñuré ticoaro. Nocōrōrā jóaa.

Hebreos

Cõamacũ cũ macũmena basocáre wedeyigũ

1 Too sũgueropũ Cõamacũ cũyara profetamena marĩ ñecũsũmũãrẽ wedeyigũ; sícãrĩ mee wedeyigũ. Cũũ wederécõrõ merẽã dícu wederucuyigũ. ² Atitõ niiture bũrecorire cũũ macũmena marĩrẽ wederigũ niuwĩ. Cõamacũ cũũ macũrẽ “niipetire mũye pũtũáadacu” jĩiyigũ. Cũũmenarã atibúrecore bauanényigũ. ³ Cũũrã Cõamacũ asibatére ãñurere cũogũ niĩ. Cũũrã sũcã Cõamacũbiro niirecũtiqui. Cũũ wedesere tutuare cũorẽmena niipetire atibúreco niirere ññanũnũsequi. Marĩ ñañarẽ tiirere cosetõagũ, Cõamacũ tutuanetõgũ pũtorũ diamacũpe jeanuã-jeayigũ.

Cõamacũ macũ ángelea nemorõ ƣpũtĩ macũ niĩ

⁴ Cõamacũ cũũ macũrẽ Õpũ niirere sõnecoyigũ. Teero tiigũ, ángelea nemorõ ƣpũtĩ macũ pũtuáyigũ. ⁵ Cõamacũ cũũ macũrẽ biiro jĩiyigũ: Mũũ ƣũũ macũ niĩã. Mecũãmena ƣũũ mũũ pacũ niirere masĩadacua. †Sícũ ángelere teero jĩriyigũ. Teero biiri cũũ macũye maquẽrẽ wedesegũ, biiro jĩiyigũ: ƣũũ cũũ pacũ niigũda. Cũũ ƣũũ macũ niigũdaqui. ††Sícũ ángelere teero jĩriyigũ. ⁶ Basocã sõwũ jĩigũrẽ atibúrecopũ ticodiconemorĩ, cũũ jĩĩadarere biiro jóanoã: Niipetira ángelea cũũrẽ jeacũmu, padeoáro, jĩĩ jóanoã. ⁷ Ángeleapere cũũ jĩirere biirope jóanoã: Ángelea Cõamacũrẽ padecotera niicua; cũũ dutirere tiirã, wĩno tiirõbiro wáacua. Cũũrã sũcã pecame tiirõbiro niicua. ⁸ Cũũ macũpẽre-ja biirope jóanoã: Mũũ Cõamacũ niĩã; mũũ Õpũ niirẽ petirĩcu. Mũũ niipetirare diamacũrã dutigũdacu. ⁹ Mũũ diamacũ tiirere booa; netõnũcãrepere boorĩa. Teero tiigũ, Cõamacũ mũũ Õpũ niigũ mũũrẽ bese, õpũ sõnecowi. Mũũ menamacãrã nemorõ mũũrẽ ƣsenire painemorõ ticowi, †jĩĩ jóanoã. ¹⁰ Atecã cũũ macũpẽreja biiro jóanoã: Basocã Õpũ, sicatorũre mũũ basirora atibúrecore bauanẽwũ; ƣmũãse niirẽcãrẽ tiiwũ. ¹¹ Mũũ tiirigue petijõãadacu; mũũpeja niirucujãgũdacu.

† Salmo 2.7. †† 2 Samuel 7.14; 1 Crónicas 17.13. ‡ Salmo 104.4. †† Salmo 45.6-7.

Niipetire mũũ tiirigue suti tiirõbiro bóadiaadacu.

¹² Mũũ teerẽ suti tiirõbiro tuupégũdacu.

Niipetire wasonõãdacu.

Mũũpeja wasorĩcu.

Mũũ catirẽ petirĩcu, †jĩĩ jóanoã. ¹³ Cõamacũ atecãrẽ cũũ macũrẽ biiro jĩrigũ niuwĩ:

Yãa wãmo diamacũñiñape duiya,

tẽe mũũrẽ ññatutirare mũũ dutiriguere ƣũũ ãñurõ

ƣũũri tiirĩpũ. ††Sícũ ángelere teero jĩriyigũ. ¹⁴ Niipetira

ánglea bauhẽra niĩya. Cũũ cũũ dutirere tiicotẽra ni-

ĩya. Cũũ cũũ netõnũnorirare tiiapudutigũ ticodiocora

niĩya.

Cõamacũ basocáre netõnére quetire tũonũnũsedutire

2 Teero tiirã, cũũ macũye quetire marĩ tũoáriguere nemorõ ãñurõ tũonũnũsero booa. Tũonũnũseco, padeodũrijããda jĩirã. ² Too sũgueropũre Cõamacũ ángeleamena cũũ dutirere ††wedecoyigũ. Cũũ dutirẽ diamacũrã niirõ tiirõro niuwũ. Diamacũ maquẽ niipacari, basocãpe netõnũcãyira. Cũũ netõnũcãrecõrõ ñañarõ tiinõyira. ³ Teero tiirã, marĩrẽ netõnére quetire ãñunetõjõãrere teero ññajãrã, Cõamacũ ñañarõ tiĩadarere netõrĩcu. Tee quetire marĩ Õpũ wedesũguerigũ niuwĩ. Too síro cũũ wederiguere tũorĩra marĩrẽ wedenetõnecowa. “Netõnére quetire diamacũrã niĩã”, jĩiwã. ⁴ Cõamacũcã tee quetire “diamacũrã niĩã” jĩigũ, cũũ sícũrã tiimasĩrere pee tiĩẽnorĩ tiirigũ niuwĩ. Teero biiri Espĩritu Santomena marĩcõrõ tiimasĩrere ticorigũ niuwĩ. Pee merẽã tiimasĩrere ticoqui, cũũ ticodũgaro-birora.

Jesús basocũ wáarigue

⁵ Cõamacũ atibúreco petiári siro, apebúreco jeari, ángeleare “mũã niipetirare dutiadacu” jĩriyigũ. ⁶ Biirope Cõamacũye queti jóaripũpũre sícũ tee maquẽrẽ jóarigũ niuwĩ:

Cõamacũ, ¿deero tiigũ mũũ nocõrõca basocáre wãcũjãĩ?

¿Deero tiigũ nocõrõca cũũrẽ ãñurõ ññanũnũsejãĩ?

⁷ Mũũ basocáre ángelea doca niirã niirĩ tiirigũ niuwĩ ména.

Péerogã siro basocáre pee dutirere ãñurõ asibatẽre-mena ticorigũ niuwũ.

⁸ Niipetire mũũ bauanériguere basocã dutiaro jĩigũ, cúũrigũ niuwũ, †jĩĩ jóarigũ niuwĩ. Cõamacũ basocáre dutirere cúũgũ, niipetirere dutiaro jĩigũ, cúũrigũ niuwĩ.

†† Salmo 102.25-27. ††† Salmo 110.1. ††† La Ley de Moisés. § Salmo 8.4-6.

Teero tiirá, cúa “dutimasíña maniã” jírre maniã. Teero niipacari, marí atitóre basocá niipetirere dutiri ñharia ména. ⁹ Ángelea docagã niimirigupereja masínoã. Cúürá Jesús nií. Cúü Cõamacü basocãre ãñurõ tiirére êñogú, maríre diabosarigü niiwí. Cúü diagü, bayiró ñañarõ netõrígue wapa Cõamacü ãñurõ asibatéremena cúüré marí Öpü sõnecorigü niiwí.

¹⁰ Cõamacü niipetirere, niipetirare bauanérigü niiwí, niipetira cúüré “ãñugüã tiiyí” jírãrõ jírügü. Cúürá paure ðmããsepü wáadarimaré maa êñosugüégudü, cúãrê netõnégüdure biiro tiirigü niiwí: Niipetirere ãñurõ ti-ñápetijããrõ jírügü, ñañarõ netõrí tiirigü niiwí. Cõamacü teero tiigú, diamacü tiirigü niiwí. ¹¹ Maríre marí ñañaré tiirére acabórigü, teero biiri marí cúü acabónorira sícüpõna tiiróbiro niirã tiia sáa. Teero tiigú, cúü maríre “yáa wedera niíya” jírügü, bobosáriqui. ¹² Teero tiiró, cúü Pacure wedeserere biiro jóanoã:

Müye maquêrê yáa wedere wedegüda.
Basocá neãrucuropü “Cõamacü ãñunetõjõã” jír bas-apeogüda müre, jír jóanoã. ¹³ Ateçá jóanoã:
Yü Cõamacüre padeorucüa, jír jóanoã. Ateçá jóanemonoã:

Cõamacü põna cúü yüre ticoriramena ãno niã, jír jóanoã.

¹⁴ Marí diaadari õpüüriré cüoa. Teerora Jesucá maríbirora õpüütirigü niiwí. Cúü marí tiiróbirora õpüütirigü diajõãyigü. Teeména Satanás dia diti-jõãdarare dutigüre docacümüri tiirigü niiwí. ¹⁵ Teeména diare cuimirare netõnérigü niiwí sáa. Teeré cuira, búrecoricõrõ ñañarõ yeeripünacütimiya.

¹⁶ Teero tiirá, ateré masínoã: Cúü ángleapere tiápugü mee atirigü niiwí; Abraham pãrãmerã niinunuserapere tiápugü atirigü niiwí. ¹⁷ Marí cúüya wederare tiápugü, maríbirora baurigü niiwí. Maríbiro niihëgüjã, maríre tiápuribojyi. Maríbirora niijügü, paiaré dutigü sããrigü niiwí. Paiaré dutigü sããrigü Cõamacü boorére tiigü nií; maríre bóaneõ ññaqui. Maríre diabosarigü niijügü, paiaré dutigü niijügü, marí ñañaré tiirére Cõamacüre acabóre sãibosáqui. ¹⁸ Satanás cúüré ñañaré tiidutíri, bayiró ñañarõ netõpacú, ñañaré tiiríyigü. Cúüré teero wáari, wãcütutuayigü. Teero tiigü, maríre ñañarõ wáari, tiápuqui.

Jesús Moisés nemoró nií

3 Teero tiirá, yáa wedera, ñañaré tiirére acabónorira, ðmããsepü wáadara, Jesús marí padeogüre wãcünunuseya. Cúü Cõamacü beserigü, cúüyere wededutigü ticoconorigü nií. Teero biiri paiaré dutigü, Cõamacüre maríye niíadarere sãiboságü nií. ² Jesús Moisés tiiróbiro Cõamacü cúüré cúüriquerere diamacü tiigü niirigü niiwí. Moisés Cõamacüre padeorãre sñonígü niirigü niiwí. ³ Jesuré Moisés nemoró ãñurõ wãcünetõncãrõ booa. Queoréména wedegüda. Síçü wii tiiquí. Tiwií tiirigüpe tiwií nemoró ãñurõ wedesenoqui. Jesurá wii tiirigü tiiróbiro nií. ⁴ Wiiré ñña, ateré jírmasíã: “Síçü tiwiiré tiirigü niiwí”. Cõamacüpeja niipetirepürena tiisugüerigü niiwí. ⁵ Moisépe Cõa-

† Salmo 22.22. †† Isaías 8.17. ‡ Isaías 8.18.

macüre padeocotegü niijügü, Cõamacüre padeorãre ãñurõ coterigü niiwí. Cúü Cõamacü too síro wedeadare maquêcãrê wederigü niiwí. ⁶ Cristope tiwií õpü macü niijügü, tiwií macãrãre ãñurõ cotequi. Marí Cõamacüre padeorã tiwií macãrã niirã tiia. Marí Cõamacüre padeorucüa, tiwiipüra niijãrã tiia. Teero biiri “too síropü cúü ticoadarere maríre ticogüdaqui” jír padeorucüa, teerora niirucujããdacu.

Cõamacüre padeorã yeerisãcua

⁷ Teero tiirá, Espíritu Santo jírriquerere wãcünunuseya. Cúü jírriquerere Cõamacüye queti jóaripüpe biiro jír jóanoã:

Mecüã múã Cõamacü wedeserere tãorã,
⁸ yüriyã tiirijãña.

Too sũguero macãrãpü cúüré netõncãrira tiiróbiro niirijãña.

Cúü yucü maniró, basocá manirópü niiritore, Cõamacü wederi tãorírucuyira.

“¿Niiróã maríre ñañarõ tiigüdari cúü? Tiiríqui”, jírriyira.
⁹ Cõamacü jírriyigü: “Cúü cuarenta cúmarí yü ãñurõ tiirére ññarucumiwã.

Teeré ññapacara, ‘¿niiróã maríre ñañarõ tiigüdari cúü? Tiiríqui’, jír wãcüwã.

¹⁰ Teero tiigü, yü cúãmena cúatü.

Cúãrê biiro jírriyü: ‘Múã diamacü maquêrê masípacara, noo booró tiijãã; yü dutirére booríã’, jírriwü.

¹¹ Teero tiigü, cúãmena cúagü, jírriwü: ‘Diamacüãrã biiro tiigüda:

Yü müãrê ticoadari ditare jearicu; yümena yeerisãricü’, jírriwü”, jírriyigü Cõamacü, jírri jóanoã.

¹² Yáa wedera, cãmerí coteya. Síçü ñañarõ wãcü, padeohégü niirijããrõ. Ñañarõ wãcürã, padeodúra, too síro múã Cõamacü catirucugüre cõãrã tiibócu. ¹³ Bi-irope tiyã: Búrecoricõrõ Cõamacü cúü “Mecüã” jírri bũreco niirí, cãmerí wãcütutuari tiyã. Teero tiihéa, múã síquẽã jírriitorere tãorã, ñañarére tiíadacu. Cõamacüre yühera pũháadacu. ¹⁴ Marí sicato padeoríquerere padeorucújãrã, Cristore bapacütira niíadacu.

¹⁵ Yü jírrirobirora jír jóanoã:

Mecüã múã Cõamacü wedeserere tãorã, yüriyã tiirijãña.

Too sũguero macãrãpü Cõamacüre netõncãrira tiiróbiro niirijãña, jírri jóanoã. ¹⁶ Too sũguero macãrãpü Cõamacü wedeserere tãopacãra, cúüré netõncãyira. Cúü niipetira Egítopü niimirira Moisés néewitiwarira niyira. ¹⁷ Cuarenta cúmarí Cõamacü cúü ñañaré tiirí ññagü, cúãmena cúayigü. Teero tiirá, cúü yucü maniró, basocá manirópü diayira. ¹⁸ Cõamacü cúüré netõncãrírare biiro jírriyigü: “Diamacüãrã biiro tiigüda: Yü müãrê ticoadari ditare jearicu; yümena yeerisãricü”, jírriyigü. ¹⁹ Teero tiirá, marí masítoaa: Cúü Cõamacüre padeoríjírã, cúü ticoadari ditare jeamasíriyira. Cúümena yeerisãre bũariyira.

4 Cõamacü too sũguero macãrãpüre “yümena yeerisãrã atiya” jírrirobirora maríçãrê jírriyigü tiiquí. Teero tiirá, ãñurõ wãcüãda. Apetó tiirá, múã síquẽã

†† Salmo 95.7-11. ‡ Salmo 95.7-8.

tee yeerisāre b̄aribocu. ² Marīcā too s̄uguro macārāp̄u tiiróbirora Cōāmacūye queti āñurē quetire wedenorira niīā. Cūāpe b̄uri peti tee quetire t̄uoyira. Padeoríyira. Teero tiirá, āñurere b̄aríyira. ³ Marípe tee quetire padeorápeja Cōāmacūmena yeerisāre b̄uatóaa. Tee maquērē Cōāmacū wedeseḡu, biiro j̄iiḡu:

“Teero tiiḡu, cūāmena cúaḡu, ateré j̄iīw̄u: ‘Diamacūrā biiro tiiḡuda: Ȳu m̄uārē ticoadari ditare jearicu; ȳu mena yeerisāricu’, j̄iīw̄u”, j̄iiḡu Cōāmacū, j̄iī jóanoā. Cōāmacū atib̄ureco yaponóari siro, yeerisāyiḡu. ⁴ Atecā Cōāmacūye queti jóarip̄u cū atib̄urecore yaponóari b̄ureco síro macā b̄urecore biiro jóanoā:

Seis b̄urecori siro apeb̄ureco jeari, ††Cōāmacū niipe-tirere tiári siro, yeerisāyiḡu, ††j̄iī jóanoā. ⁵ Ateré jóanemona:

Ȳu m̄uārē ticoadari ditare jearicu; ȳu mena yeerisāricu, ††j̄iī jóanoā. ⁶ Too s̄uguro macārāp̄u āñurē quetire t̄uos̄guérira niipacara, Cōāmacūrē netōnc̄áriḡu. Cūā netōnc̄áriḡu wapa cū mena yeerisāre b̄aríyira. Basocá cū mena yeerisāre b̄uá-daro d̄usaa ména. ⁷ Teero tiirá, Cōāmacū apeb̄ureco beseyiḡu s̄ucā. Cū b̄eserí b̄ureco “Mecūā” j̄iīnoyiro. Marí ñec̄s̄m̄uā netōnc̄ári siro, peec̄marí siro, Cōāmacū David jóariguemena teeré wedeyiḡu. Cū wed-eriguere ȳu m̄uārē biiro jóatoaaw̄u:

Mecūā m̄uā Cōāmacū wedeserere t̄uorá, ȳu rijā tirijāña, ††j̄iī jóanoā. ⁸ Josué Israelya p̄ona macārārē yeerisārere ticoatā, Cōāmacū too sírop̄u “Mecūā ȳu yeerisāre b̄uáadacua” j̄iīre maquērē weden-emoriboj̄i. ⁹ Teero tiirá, Cōāmacū yeerisārirobirora marí Cōāmacūrē padeorácā yeerisāmas̄icu. ¹⁰ Cōāmacū niipetirere tiári siro, yeerisāyiḡu. Teero tiiróbiro Cōāmacūrē padeorácā paderé yaponóarirabiro yeerisācua. ¹¹ Teero tiirá, marīcā wācūtutuaro booa, Cōāmacūmena yeerisāāda j̄iīrā. Too s̄uguro macārāp̄u Cōāmacūrē netōnc̄áriro tiiróbiro tin̄un̄userijārō booa.

¹² Cōāmacū wedesere catirébiro niirucuj̄ā; tutu- anetōj̄ōā. Saderip̄i p̄anīña asoyóarip̄i biro niīā. Tiip̄i nemoró Cōāmacū wedeserepeja marí p̄op̄ep̄u, marí yeerip̄unap̄u, marí wācūrēp̄u, niipetirop̄u s̄āwacu. Cōāmacū wedesere t̄uorá, marí t̄ugueñare, teero biiri marí “biiro tiáda” j̄iī wācūrē “āñuniā” o “ñañaniā” j̄iī be- semas̄iā. ¹³ Marí Cōāmacū tiirira niij̄irā, cū cūre yayiomas̄iría. Cū niipetire marí wācūrere ñamas̄i. Cū maríre “¿deero tiirá teero tiiri?” j̄iī s̄āñárí, we- denetōnoādacu.

Jesús paiaré dutigú niī

¹⁴ Jesús Cōāmacū macū, Cōāmacū p̄torp̄u jeariḡu, paiaré dutigú niī. Teero tiirá, “Jesuré padeóa” j̄iīre padeorucuj̄ārō booa. ¹⁵ Jesurá paiaré dutigú marí wācūbayiheri ñaḡu, maríre bóaneō ñamas̄iqui. Cū cūcā niipetira basocá tiiróbirora niipetire j̄iīcōāsānomiyiḡu.

† Salmo 95.11. †† Pecas̄ayemena: el séptimo día. ‡ Génesis 2.2. †† Salmo 95.11. †† Salmo 95.7-8.

j̄iīcōāsāpacari, s̄icārí ñañaré tiiriyiḡu. ¹⁶ Teero tiirá, cuiro maniró Cōāmacū maríre maiḡurē s̄āñáda. Marí s̄āñécōrō maríre bóaneō ñaḡu daqui; maríre āñurē ticoḡgariḡu niij̄iḡu, tiipuḡu daqui.

5 Paiá cūārē dutiḡud̄ere besera, cūā watoa niiḡurē beseeya. Cū basocáye maquērē Cōāmacūrē s̄ā-bosaḡud̄ere s̄oneconoí. Cū cūrā basocá Cōāmacūrē ticoḡgarere ticobosai. Cū ñañaré tiiriguere acabóre s̄āñbosaḡu, wáic̄urare s̄ā s̄oemonecobosai. ² Cū basocú niij̄iḡu, wācūbayiheḡu niī. Teero tiiḡu, t̄uomas̄ih̄ērārē, noo booró tiiráre bóaneō ñaqui. ³ Tu-tuheḡu niij̄iḡu, cū basirocā ñañaré tiiriḡu wapa āp̄ērārē tiibosárobirora wáic̄urare s̄ā s̄oemoneco- mas̄i.

⁴ S̄ic̄u cū basiro “ȳu paiaré dutigú niiḡuda” j̄iī s̄ā-mas̄iriqui. Cōāmacū cū cūre bese s̄onecoqui, cū Aarón-re bese s̄onecori robirora. ⁵ Teerora wáayiro Cristore. Cū basiro paiaré dutigú s̄āḡu, cū basiro b̄eseriyiḡu. Cōāmacūpe cū cūre bese s̄onecoyiḡu. Cōāmacūrā cū cūre j̄iīriḡu niīw̄i:

“M̄u ȳu macū niīā. Mecūāmena ȳu m̄u p̄ac̄u ni- irere mas̄i adacua”, j̄iīriḡu niīw̄i, ††j̄iī jóanoā. ⁶ Atecārē Cōāmacū cū ye queti jóarip̄u biiro j̄iīriḡu niīw̄i: “M̄u pai niirucuj̄āḡudacu.

Melquisedec niirirobirora niiḡudacu”, j̄iīriḡu niīw̄i, ††j̄iī jóanoā. ⁷ Jesús atiditap̄u niiḡu, Cōāmacū cū di- aadarere netōnémas̄iḡu mena wedeseyiḡu. Bayiró b̄us̄urómena, utirém̄ena cū cūre s̄āñimiyiḡu. Cōāmacū cū cūre quoniremena padeorí ñaḡu, cū s̄āñire t̄uoyiḡu. ⁸ Cōāmacū macū niipacu, ñañarō netōyiḡu. Teero netōpacú, Cōāmacū dutirere āñurō ȳuḡu wáayiḡu. ⁹ Ñañarō netōriḡu mena tiīñápetij̄ayiḡu. Teero tiiḡu, niipetira cū cūre ȳu r̄are netōnéḡu, catiré petih̄ere ticoḡu wáayiḡu. ¹⁰ Cōāmacū cū cūre paiaré dutiḡu s̄onecoriḡu niīw̄i Melquisedec niirirobirora.

Padeodúri j̄iīrā, wācūtutuaya

¹¹ Melquisedeye maquērē m̄uārē pee wedeḡgamiā. M̄uārē ūs̄a wederé wisió niicu. M̄uā peanetōj̄ōā mas̄id̄ugara. ¹² M̄uā yoari Jesuré padeóa. Mecūt̄iḡārē āp̄ērārē bueráp̄u niitoabocu. Teero tiiróno tiirá, Cōāmacūyere bues̄guerere wedequēnorí booa s̄ucā. Yaarere yaaróno tiirá, mecūt̄iḡārē ōp̄ecó ūp̄urá tiróbiro niīā ména. ¹³ Ōp̄ecó d̄ic̄ure ūp̄uḡuño w̄imaḡu peti niī. Teero tiiḡu, āñurō tiirere, ñañarō tiirere bese- mas̄iriqui ména. ¹⁴ Yaarē bayirépe b̄uotó yaarē niīā. Cū āñurō buenorira t̄uomas̄i, āñurere, ñañarere ña- mas̄i, b̄eseráp̄u niicua.

6 Teero tiirá, tutuanemorepere buenemoāda, Cristoyere āñurō t̄uomas̄inemoāda j̄iīrā. Marí bues̄gueriguere buerij̄āda ména. Marí Cristoye bues̄gueriḡu ate niīw̄u: “M̄u ñañaré tiiré wapa pecamep̄u wáaadacu; teero tiirá, wācūpati, wasoyá” j̄iīre buenow̄u. “Cōāmacūrē padeoró booa” j̄iīre buenow̄u. ² Teero biiri wāmeōtirere, ñaapeórere buenow̄u. Teero biiri s̄ucā “diarira mas̄i adacua; ñañaré tiirira pecamep̄u ñañarō tiinōadacua” j̄iīre buenow̄u.

†† Salmo 2.7. †† Salmo 110.4.

³ Mecütigã Cõamacũ boorí, Cristoye maquêrê ãñurõ t̃omasínemoãdacu.

⁴ Æpêrá Jesús basocáre netõnére quetire ãñurõ t̃omasímiyira. Cũñrê ãñurõp̃ura masímiyira. Espíritu Santore c̃omíyira. ⁵ Cõamacũ cũñrê padeoráre “ãñurêre tiigúda” j̃i j̃oarigue cũñrê padeorê jeamiyiro. Teero biiri atitóre Cõamacũ tutuaremena tiiéñorí ññarã, “marí diari sirop̃ure, nemoró ãñurê tiigúdaqui” j̃i miyira.

⁶ Teero j̃i rira niipacara, padeodúyira. Cũñ padeodúj̃rã sáa, “wãcũpati, wasoyá” j̃i rere t̃onemórã, wasomasíricua. Cũñrã Cõamacũ mac̃rê curusap̃ pábabiaturabiro tiicúa. Teeména ãpêrá cũñrê buijárí tiicúa. ⁷ Ate queorémena padeodúraye maquêrê wedeg̃da: Naíro oco peacu sicaditap̃ure. Tiidita oco ãñurõ sínicú. Teero tiiró, ð̃cac̃t̃icu. Tiidita õp̃ cũñya wii macãrãmena teed̃c̃are yaacua. Cõamacũ tiiditare ãñurõ tiiquí; nemoró ð̃cac̃t̃iri tiiquí. ⁸ Tiiditap̃ura pota, ñañarê dícs̃ wiirí, wapamaníri dita niicu. Cõamacũ tiiditare ñañarõ tiiquí; sóecõãqui, ð̃c̃amanijããrõ j̃i g̃ũ.

Cõamacũ “ãñurõ tiigúda” j̃i riguerere tiigúdaqui

⁹ Ỹñ maírá, padeodúraye maquêrê wedepac̃, “múã padeodúayiro” j̃i g̃ũ mee tiia. Múã ãñurêre, netõnére maquêrê b̃uatóayiro. ¹⁰ Múã Cõamac̃rê maíreere ãñorã, ãpêrá Jesuré padeoráre tiiápuyiro. Teero tiiápuruçujããyiro ména. Teero tiigú, Cõamacũ diamacũ tiigú niij̃g̃ũ, teerê múã tiirere acabóriqui. ¹¹ Múã aterê bayiró tiirí booa: Æpêráre tiiápura, múã niipetira ð̃seniremena ãñurõ tiidug̃arere teerora tiyapác̃t̃ijãña. Teero múã tiirí, Cõamacũ “ticog̃da” j̃i rigue queoró múã wãcũrõbirora wãaadacu. ¹² Teero tiirã, daderã niirijãña. Teero daderóno tiirã, ãpêrá Jesuré ãñurõ padeoráre ññacũña. Cũñ Cõamac̃rê padeocúa; cũñ “ticog̃da” j̃i riguerere potocórõ maniró yuecua. Teero tiigú, Cõamacũ cũñrê cũñ “ticog̃da” j̃i riguerere ticog̃ tiiquí. Múãcã cũñrê ññacũ, tiiññ̃seyã.

¹³ Cõamacũ Abrahamrê “m̃ñrê ãñurõ tiigúda” j̃i g̃ũ, ãp̃i wãmemena wãmepeoriyig̃; ãp̃i cũñ nemoró niigú maniquí. Teero tiigú, cũñ basiro wãmepeoyig̃. ¹⁴ Abrahamrê biiro j̃i yig̃: “Diamac̃rã j̃iã: M̃ñrê ãñurõ tiigúda; m̃ñ pãrãmerã pã basocáputiadacua”, j̃i yig̃.

¹⁵ Abraham potocórõ maniró yuej̃g̃ũ, cũñrê “ãñurõ tiigúda” j̃i riguerere b̃ayig̃.

¹⁶ Múã masíã: Sícs̃ “ỹñ diamac̃rã j̃iã” j̃i d̃g̃ag̃, Cõamacũ wãmemena wãmepeoqui. Cũñ teero j̃i wãmepeori t̃orã, “diamac̃rã j̃i g̃ũ tiiquí” j̃iã, cãmerí j̃i nemoricua. ¹⁷ Teerora Cõamacũ tiiyig̃. Cũñ “ticog̃da” j̃i riguerere “diamac̃rã wãaadacu” j̃i g̃ũ, cũñ basiro wãmepeoyig̃. Teeména marí cũñ ãñurõ ticoadarere yuerá aterê j̃i masíã: “Cõamacũ cũñ ‘ãñurõ tiigúda’ j̃i riguerere wasoríqui”, j̃i masíã. ¹⁸ Teero tiiró, p̃naró niã wasomasíña manirê: Cõamacũ j̃i ditore manigú niij̃g̃ũ, cũñ wãmepeoriguerere, teero biiri cũñ j̃i riguerere wasomasíriqui. Cũñ diamacũ wedeseremena maríre cũñ netõnérire wãcũtutuari tiii. “Cũñ maríre ‘ãñurõ tiigúda’ j̃i rirobirora tiigúdaqui”, j̃i noã. ¹⁹ “Cũñ ‘ãñurõ tiigúda’ j̃i riguerere tiigúdaqui”, j̃i wãcũbayij̃rã, yuea. Tee wãcũbayire yucusóro siatúpasori tutu bayirí tutubiro

niicu. Peecũmúrõ maniró niirucujããdacu. Marí yucusóro ãñurõ siatúpasonoriw̃biro niicu. Tiiw̃rê siatúpasori tutu Cõamacũ niirõp̃ nucürí tutubiro niicu.

²⁰ Toop̃ Jesús marí s̃guero jeas̃g̃ueyig̃. Toop̃ paiarê dutigú niij̃g̃ũ, maríre sãibosáqui. Cũñ pai Melquisedec niirirobirora niirucujããg̃daqui.

Jesús Melquisedec niirirobiro pai niirê

⁷ Melquisedec wãmec̃tig̃ Salem macãrã õp̃ niyig̃. Teero biiri pai niyig̃; Cõamacũ ð̃m̃ãsepe niigú cũñrê pai sõnecoyig̃. Cũñrã Abrahamrê bocag̃ jeayig̃. Abrahamcã õp̃ãrãména cãmerís̃ãpetitoa, †coep̃t̃ãatiri, Melquisedec cũñrê bocag̃, cũñrê j̃i yig̃: “Cõamacũ m̃ñrê ãñurõ tiiáro”, j̃i yig̃. ² Abraham cũñ cãmerís̃ãrã wapataariguere p̃amóquẽneburi batocũyig̃. Sicabú maquêrê Melquisedere ticoyig̃. Melquisedec j̃i rõ “Õp̃ diamacũ maquẽ tiigú” j̃i d̃g̃aro tiia. Cũñ Salem macãrã õp̃ niyig̃. Salem “ãñurõ niirec̃t̃ire” j̃i d̃g̃aro tiia. Teero tiigú, cũñ “Õp̃ ãñurõ niirec̃t̃ire ticogú” niyig̃. ³ Melquisedec pac̃s̃m̃ñrê, cũñ ñec̃s̃m̃ñrê masíña maniã. Cũñ bauariguere, cũñ diarigüecãrê masíña maniã. Teero tiigú, Melquisedec Cõamacũ mac̃ tiirõbiro pai niirucuqui.

⁴ Múã Melquisedec ð̃p̃t̃i mac̃ niirere wãcũña: Marí ñec̃ peti Abraham cũñ s̃ãtariguere p̃amóquẽneburi cũñ seenéõc̃uriguere cũñrê sicabú maquêrê ticoyig̃. †¹⁵ Niipetira judíoa cũñ oterere p̃amóquẽneburi seenéõc̃urere sicabú maquêrê Leví pãrãmerã niiññ̃sera paíã niirãre ticooya Moisére dutirê cũrigue j̃i rõbirora. Cũñrê ticorã Abraham pãrãmerã niyã. Cũñya wedera niipacari, wapaseya. ⁶ Melquisedepeja Leví pãrãmi niiññ̃seg̃ niiripac̃, Abraham sicabú maquêrê ticori, ñeeyig̃. Teero biiri Abrahamrê Cõamacũ “ãñurõ tiigúda” j̃i norig̃ure “Cõamacũ m̃ñrê ãñurõ tiiáro” j̃i yig̃. ⁷ Múã masíã: “Cõamacũ múãrê ãñurõ tiiáro” j̃i g̃ũno cũñ nemoró ð̃p̃t̃i mac̃ niigú niiquí. ⁸ Paíã marí watoa niirã ãpêrá ticorere ñeerã marí tiirõbiro diaadara niyã. Abraham ticoriguerere ñeerig̃p̃ereja Cõamac̃ye queti j̃oarip̃p̃ “diayig̃” j̃i jóanoña maniã. Catirucug̃ tiirõbiro niig̃rê jóanoã. ⁹ Aterê wãcũña: Leví teero biiri cũñ pãrãmerã niiññ̃sera cũñ basocã ticoriguerere ñeepacara, Melquisedere ticoyira. Abraham ticoriguememarã cũñcã ticorira tiirõbiro niyira. ¹⁰ Melquisedec Abrahamrê bocag̃ jeari, cũñ Abrahammena bauadara niij̃rã, cũñmena niirã tiirõbiro niitoayira.

¹¹ Paíã Levíã põna macãrã cũñ paíã dutirere c̃ocúa Moisére dutirê cũriguep̃ure. Cũñ tee dutirere tiirã, basocáre ãñurã quẽnojeári tiimasíricua. Cũñ quẽnojeári tiirí siro niãtã, Cõamacũ ãp̃i pai sõnecoriboj̃yí. Æp̃irê sõnecog̃, Aarón pãrãmi niiññ̃seg̃ure sõnecoriyig̃. Melquisedec tiirõbiro niig̃p̃ere sõnecoyig̃. ¹² Æp̃i pai sããrí, dutirécãrê wasopetijãrõ booa sáa. ¹³⁻¹⁴ Melquisedec tiirõbiro niigú maquêrê jóanoã Cõamac̃ye queti j̃oarip̃p̃ure. †Cũñjã Levíã põna mac̃ mee niyig̃. Marí masíã: Marí Õp̃ Judayã põna mac̃pe niyig̃. Tii põna mac̃ sícs̃ pai sãariyig̃.

† Génesis 14.14-20. †† Génesis 14.20. ‡ Salmo 110.4.

Moisés paiayé maquērē wedesegh, sīcārī “Judayá pōna macārā paia sããadacua” jīriyigū.

¹⁵ Teeré nemoró masīnoã āpī pai jeariguemena. Cūñrã Melquisedec tiiróbirora niigū niyigū. ¹⁶ Leviyá pōna macārā dícu, Moisére dutiré cúūrigue jīrōbirora paia sãārira niwã. Jesupé Leví pãrãmi niiripacu, cūñ tu tuaremena catiré petihére cūogú niijīgū, pai sãāyigū.

¹⁷ Cōāmacūye queti jóaripūpū Jesuré teerora jīi jóanoã: Mūh pai niirucujāgūdacu.

Melquisedec niirōbirora niigūdacu, †jīi jóanoã.

¹⁸ Paia Leviyá pōna macārā dutiré petijōāyiro. Basocá tee dutirére tiinunúsera, acabóre, netōnerere bñarícua. ¹⁹ Moisére dutiré cúūrigue basocáre aññurá quēnojeári tiiriyiro. Tee dutirére tiiróno tiirá, marīpeja nemoró aññuré cūoa: Jesucristo pai sãāriguemena marī Cōāmacūmena bapacūtimasã. Cūñ pūtorū wáadarere useniremena yuea.

²⁰ Cōāmacū cūñ macūrē pai sōnecogū, cūñ basirora “diamacūrã yūh wāmemena mūñrē ateré jīã” jīiyigū.

²¹ Āpērã paia sãārã, teero jīinoña maniyíra. Cōāmacū cūñ macūrē sōnecogū, cūñ basirora “diamacūrã yūh wāmemena mūñrē ateré jīã” jīiyigū. Cōāmacūye queti jóaripūpūre biiro jóanoã:

Cōāmacū basirora “diamacūrã yūh wāmemena mūñrē ateré jīã” jīiyigū.

Cūñ teero jīirigue wasonóña maniádacu.

“Mūh pai niirucujāgūdacu”, jīiyigū, †jīi jóanoã. ²² Teero tiigú, Cōāmacū Jesuména tiiré Moisére dutiré cúūrigue nemoró aññuré niã. Jesús marīrē nemoró aññuré ti-irucúgūdaqui. ²³ Paia pañ peti sãārucuyira. Cūñ diari, cūñ paia niiré petijōāyiro; āpērã wasorucúyira. ²⁴ Jesupéja catirucugū niijīgū, pai niirucujāgūdaqui; āpī cūñrē wasoríqui. ²⁵ Catirucugū niijīgū, marīye niã-darere Cōāmacūrē sãābosárucúqui. Cūñ wāmemena Cōāmacūrē sãāránorē diamacūrã netōnémasíqui.

²⁶ Teero tiigú, Jesús paiaré dutigú peti niĩ. Cūñ ti-iróbiro niigūrēna marī booa. Cūñ biiro niĩ: Ñañaré manigú, aññuré tiigú, ñañaré tihégū niĩ; marī ñañaré tiirá tiiróbiro niirii; niipetira ũmñásepū niirã nemoró quioníremena ññanogū niĩ. ²⁷ Cūñ āpērã paiaré dutirá tiiróbiro tiiríqui. Cūñ búrecoricōrō wáicurare sã, cūñ ñañaré tiiríguere acabóre sãícua. Too síro āpērãyére teerora tiibosácua, cūñ ñañaré tiiríguere wapa. Jesupé biirope tiiyigū: Sīcārīrã diayigū. Cūñ diariquemena basocá ñañaré tiirére wapatípetijāyigū. ²⁸ Moisére dutiré cúūriguepū paiaré dutirére besedutire biiro niã: Cūñ wãcūbayihera niipacari, paia sōneconowã. Tee dutiré cúūri siro niipacari, Cōāmacūpe cūñ wāmemena cūñ macūrē paiaré dutigú sōnecoyigū. Cūñ macūpé cūñ tiidutíriguere tiipetírigū niijīgū, aññugú peti niĩ.

Mama netōnére queti Jesuména jearwū

8 Niipetire yūh jóarigue maquē ate niã upatí maquē: Marī sīcū paiaré dutigúre cūoa. Cūñ ũmñásepū òpū duirípírō Cōāmacū tutuanetōgū pūtorū cūñ wāmo diamacūññape jeanuãjeayigū. ² Cūñ

ũmñásepū Āññunetōjōāri Tatiapūre paiaré dutigú ni-iqui. Cōāmacū basiro tiwiiré tiiyigū; basocá mee tiyíra.

³ Niipetira paiaré dutirére sōnecorira niwã, wáicurare sã sōmonecoaro jīrã. Teero biiri oteré ticoaro jīrã, sōneconorira niwã. Teero tiigú, Jesucristocá pai niijīgū, Cōāmacūrē apeyenó ticoré cūoró booa. ⁴ Jesucristo atibúrecopūre pūñágupeja, pai niiribojíyi. Āpērã paia Moisére dutiré cúūrigue jīrōbirora Cōāmacūrē basocá néeatirere ticorá niitoaya. ⁵ Paia cūñ paderére tiirá, basocá tiirí wiipūre padeeya. Tiiwí ũmñásepū niirí wii queoré dícu niicu. Marī teeré masíã Cōāmacū Moisére jīiriguemena. Wiiré tiidutígu, biiro jīiyigū: “Niipetire yáa wii maquērē mūñrē ũtāgūpū ēñorírobirora tiyá; merēã tiiríjãña”, jīiyigū. ⁶ Mama netōnére queti Moisére dutiré cúūrigue nemoró aññuré niã. Marī Jesuré padeoráre “aññurére bñaadacu” jīirigue too sūguero macārãrē jīirigue nemoró aññuré niã. Teero tiigú, Jesús pai niigū tiiré āpērã paia tiiré nemoró aññuré niã.

⁷ Moisére dutiré cúūriguere basocá niipetirere tiipetijāãtã, Cōāmacū mama netōnére quetire Jesuména cúūribojíyi. ⁸ Tiipetímasíhērī ññagū, biiro jīiyigū:

Cōāmacū biiro jīi: “Too síropū yūh Israelya pōna macārãrē, teero biiri Judayá pōna macārãrē mama netōnére quetire cúūgūda.

⁹ Too sūgueropū cūñ ñecūsūmñãrē cúūriguebiro niiridacu.

Cūñrē Egiptopū niirãrē néewitiatigū, tee dutirére cúūmiwū.

Cūñape yūh dutirére tiiríwa. Teero tiigú, cūñrē cōājãwū”, jīi marī Ōpū.

¹⁰ “Too síropū Israelya pōna macārãrē mama netōnére quetire cúūgūda.

Biiro tiigúda: Yūh dutirére cūñ wãcūrēpūre jeari tiigúda;

cūñrē yūh dutirére useniremena yūñri tiigúda. Teero tiigú, yūh cūñ Ōpū niigūdacu.

Cūñcã yáara niãdacua. ¹¹ Cūñ sīcūñorē cūñ menamacārãrē, cūñyáa wederare ‘Cōāmacūrē masíña’ jīi bueriadacua.

Teero bueripacari, niipetira yūñre masíãdacua. Wímarã, teero biiri bñtoá masíãdacua.

¹² Cūñ ñañaré tiirére acabógūda. Cūñ ñañaré tiiríguere wãcūñnemicu sáa”, jīi Cōāmacū, †jīi jóanoã.

¹³ Cōāmacū mama queti wederéména Moisére dutiré cúūrigue petirí tiirígu niwí. Būcū niã. Niipetire būcū niisūguerigue boonóña maniã. Péero dñsaa petiádaró.

Cōāmacūwii ũmñásepū niirí wii; atibúrecopū niirí wii maquē

9 Moisére dutiré cúūriguepūre Cōāmacūrē súubusedutiriguere, teero biiri súubuseri wii atiditá niirí wii tiíadare maquērē jóanoyiro. ² Tiiwí wáicūra caseriména tiirí wii niyiro. Sicato sãājeari tatia Āññurá Tatia wāmecətiri tatia niyiro. Toopūre sīwócore yucū

† Salmo 110.4. †† Salmo 110.4.

‡ Jeremías 31.31-34.

pesaríḡu siete sēneríc̄tiriḡu nucūyiro. Teero biiri Cōāmacūrē tioré pã péori mesa nucūyiro. ³ Tiitatia berup̄u apesutí casero ɥsebetíri caserore netōsāwarop̄u apetatía niyiro. Āñunetōjōāri Tatia wāmec̄tiyiro. ⁴ Tiitatiap̄u sitiaāñúre sópeoro oromena tiinóriro niyiro. Teero biiri Cōāmacū dutiré jóature c̄uorítiba, oromena sotoá cōmanóritiba niyiro. Tiitiba popeap̄u sicarú oromena tiinórir̄u niyiro. Tiirup̄u yaaré maná wāmec̄tire sãñayiro. Teero biiri Aarónyaḡu tuurítuariḡu sooriwiriḡu sãñayiro. Teero biiri ɥtãp̄írí Cōāmacū dutiré jóarep̄írí sãñayiro. ⁵ Tiitiba sotoap̄u ɥnaníñayapap̄u ángelea queoré pesayira. Cūā toop̄u niirí, Cōāmacū toop̄u niirére ẽñooyiro. Ángelea w̄uere tiitiba sotoap̄u súuyiro. Mec̄tígārē niipetire tiiwí maquērē wedenemoria.

⁶ Tiwiiré quēnorí siro, paía cūā paderére tiirá, sicato sãājeas̄gueri tatiap̄ure sãāwarucujāya. ⁷ Apetatiap̄ere paiaré dutigú dícu sicacūmarē sicab̄ureco sãāwaqui. Toop̄u sãāwaḡu, wáic̄raye díire néesāwaro dícu néesāwarucui. Cūū basiro, teero biiri basocá cūā mas̄ripacara, ñañaré tiicúa. Tee ñañaré tiiriḡu wapare acabóre sãígú toop̄u díire wēēbatepeoqui. ⁸ Teero tiiriḡumena Espiritu Santo ateré t̄omas̄írí tiiquí: Tiwií niiritore ména, basocá Āñunetōjōāri Tatiap̄ure sãāwamas̄ricua ména. ⁹ Tee niipetire too s̄guero maquēp̄u atitó maquē queoré niā. Cōāmacūrē tioré, cūā wáic̄rare sóemonecore basocáre Cōāmacūmena añurō t̄agueñarí tiimas̄ricu. ¹⁰ Moisére dutiré cúurigue basocáre “teeré yaarijãña; teeré s̄nirijãña; biirope coseyá” j̄írē dutiré dícu niā. Tee dutiré sotoá maquē niiré dícu niā. Tee dutiré añurá p̄tuári tiiría. Cōāmacū tee dutirére basocáre tiidutiriḡu niwí, téé Jesús jearip̄u. Cūūmenarā Cōāmacū niipetirere wasorí tiiriḡu niwí.

¹¹ Cristope atitoariḡu niwí. Atitóre cūūrá paiaaré dutigú peti nií. Cūū mar̄irē añurére néeatiriḡu niwí. Cūū paiaaré dutigú tiurucūrenorē ɥm̄uásē macā wiip̄u tiigú tiiquí. Tiwií atib̄ureco macā wii nemoró pairí wii, nemoró añurí wii niicu. Basocá tiirí wii mee niicu. Atib̄ureco macā wii mee niicu. ¹² Cristo ɥm̄uásē macā wii Āñunetōjōāri Tatiap̄ure sãāwariḡu niwí. Toop̄u sãāwaḡu, cabraye díimena, wec̄uá wímarāye díimena sãāwaririḡu niwí. Teero tiiróno tiigú, cūūye díimena s̄icārírā sãāwariḡu niwí. Teeména mar̄irē netōnéḡu catiré petihére b̄uarí tiiriḡu niwí. ¹³ Moisére dutiré cúurigue j̄irōbirora basocá diaarirare padeñáari siro, Cōāmacū ññacorop̄ure j̄ir̄ipira p̄tuáya. Teero tiirá, wec̄uá ɥm̄uáye díire, cabraye díire, teero biiri wec̄u wímagōrē sóerigue nit̄imena j̄ir̄ipirare wēēbatepeoya. Cūārē Cōāmacū ññacorop̄ure j̄ir̄imanírā p̄tuáadutira teero tiimiya. Cūā sotoá dícu añurá p̄tuáya.

¹⁴ Cristoye díipe nemoró mar̄irē añuró tiápua. Cristo ñañaré manigú Espiritu Santo niirucuḡu tutuaremena cūūya õp̄ūrē Cōāmacūrē wiyayiḡu. Cūūye díimena marí ñañaré tiirére acabóriḡu niwí. Marí acabónorira niij̄irā, añuró t̄agueña s̄ucā. Teero tiirá, Cōāmacū catiré c̄uoḡu boorére tiimas̄iá.

¹⁵ Teero tiigú, Cristo mama netōnére quetire néeatiriḡu nií. Tee quetimena Cōāmacū beserira cūārē “ticoḡuda” j̄ir̄iguere ñeeādacua. Cūū “ticoḡuda” j̄ir̄iḡue petirícu. Basocá Moisére dutiré cúuriguemena niimiri-ra teeré netōncárā Cristo diariguemena acabóre b̄uayira. ¹⁶⁻¹⁷ Biiro niā: S̄ic̄u cūū diaadari s̄guero, “ɥm̄u c̄uoré yáa wederare p̄tuáadacu” j̄ir̄ jóacūqui. Cūū catipacari, cūūya wedera cūū jóacūrip̄u j̄ir̄ōbirora tiimas̄ricua ména. Cūū diari íña, cūūrē yaatóa, cūū jóacūrip̄u dutiobirora tiicúa. ¹⁸ Tee tiirōbirora wáyairo Moisére dutiré cúuriguecā: Díi õmayucoremena n̄c̄ayiro. ¹⁹ Moisés biiro tiiyiḡu: Cūū niipetire tee dutirére niipetira t̄uocórop̄u bueyiḡu. Buetoa, wec̄uá wímarāye díire, cabraye díire ocoména w̄uõ, hisopo wāmec̄tiri d̄up̄urire peene, ovejaye póa sōárémēna siatú, díire soanéyiḡu. Teeména Cōāmacūye dutiré jóarip̄urē, teero biiri basocá niipetirare wēēbatepeoyiḡu. ²⁰ Cūū teero tiári siro, cūārē j̄ir̄iyiḡu: “Ate díimena Cōāmacū mar̄irē dutiré cúurigue n̄c̄cā. Tee dutirére tiurucújarō booa”, j̄ir̄iyiḡu. ²¹ Teerora s̄ucā Moisés súubuseri wiire díimena wēēbatepeoyiḡu. Teero biiri niipetire tiwií popeap̄u niirére wēēbatepeoyiḡu. ²² Cōāmacū dutiré j̄ir̄ōbirora niipetire añuré niihēre díimena añuré p̄tuáa. Díi õmayucore manírí, Cōāmacū basocá ñañaré tiirére acabóriḡu.

Jesús cūū diariguemena basocá ñañaré tiirére acabóre

²³ Tiwií maquē ɥm̄uásēp̄u niirí wii maquē queoré dícu niipacari, biiro tiyira: Wáic̄rare s̄iá, cūūye díimēna wēēbatepeoyira. Teeména Cōāmacū ññacorop̄u añuré p̄tuáayiro. ɥm̄uásēp̄u niirí wii maquēpeja wáic̄raye díire boorícu; añunemorepere boocú; Cristoye díi õmayudiariḡuepere boocú. ²⁴ Cristo atib̄urecop̄u niiḡu, Āñunetōjōāri Tatiap̄ure sãāwariyiḡu. Tiwií basocá tiirí wii niā; ɥm̄uásēp̄u niirí wii queoré dícu niā. Cūū ɥm̄uásēp̄u niirí wiipere sãāwayiḡu. Atitóre cūū Cōāmacū p̄top̄u mar̄irē sãibosáḡu tiiquí. ²⁵ Paiaaré dutigú judíoaȳu Āñunetōjōāri Tatiap̄ure cūmar̄icóro sãāwaqui. Cūūye díire néesāwariqui; wáic̄raye díipere néesāwaqui. Cristopeja ɥm̄uásēp̄u s̄icārírā cūūye díire néesāwayiḡu. ²⁶ Cūmar̄icóro néesāwariḡu niiḡujā, atib̄ureco n̄c̄ár̄ip̄ura pee peti ñañarō netō, diarucuboḡyi. Teero tiiróno tiigú, atitó nitire b̄urecorire s̄icārírā bauáyiḡu. Cūūrā s̄ucā niipetiraye niādarere diabosayiḡu. Cūū diariguemēnarā marí ñañaré tiirére acabóriḡu niwí. ²⁷ Mar̄icā niipetira s̄icārírā diaadacu. Diari siro, Cōāmacū duiró díamacū jeaadacu. Toop̄u cūūrē padeoráre añuró wáadarere wedeḡudaqui; cūūrē padeohérare ñañarō wáadarere wedeḡudaqui. ²⁸ Cristocā s̄icārírā diayiḡu. Cūū diari, cūūye díi õmayudiyiro. Teeména pāu basocá ñañaré tiirére diabosayiḡu. Too síro p̄tuáatiḡudaqui. Basocá ñañaré tiirére diabosaḡu mee atiḡudaqui. Cūūrē yuerápere netōnére néeatiḡudaqui.

10 Cōāmacū basocáre “too sírop̄u añurá peti p̄tuári tiiḡuda” j̄ir̄iré t̄omas̄is̄uḡuearo j̄ir̄iḡu, Moisémena dutirére cúuriḡu niwí. Tee dutiré queoré dícu niā. Teero tiiró, tee dutiré basocáre Cōāmacūme-

na ãñurõ niirí tiirícu. Cúã cûmarícõrõ wáicurare sãã sóemonecore Cõãmacû ññacorõpõre ãñurá peti põtõári tiirícu. ² Tee basocáre ãñurá põtõári tiimasãtã, cúã wáicurare sóemonecorere duujábojãya. Cúã sícãrĩ sóemonecoremenarã cúã ñañaré tiirére acabónorirapõ põtõátoabojãya; ñañaré tiiririra tiiróbiro tãgueñabojãya. ³ Biirope niyiro: Cúã wáicurare sóemonecora, cúã ñañaré tiiríguere cûmarícõrõ wãcũrã, teero tiyíra. ⁴ Wecũáye díi, cabraye díi ñañaré tiiríguere cosemasãrĩcu.

⁵ Teero tiiró, Cristo atibúrecorõre atirigõ Cõãmacûmena wedeseriguere jóanoriro niuwũ. Biiro jóanoã: Wáicurare síãrémena, teero biiri oteré ticorémema mũũ ãseniría.

Teero tiigú, mũũ yũũre õpũũcõtigõ bauári tiirigõ niuwũ, basocá ñañaré tiiré wapa diabosadutigõ.

⁶ Wáicurare sóemonecori, teero biiri wáicurare sóeditiori, mũũre ãsenirí tiiría.

⁷ Teero mũũ ãsenihẽre wapa yũũ mũũrẽ biiro jĩwũ: “Cõãmacû, mũũye queti jóaripũpõ yéẽ maquẽrẽ jóariborora mũũ boorére tiigú atigõ tiuwũ”, jĩjĩ jóanoã.

⁸ Cũũ tiipũpõre Cõãmacûrẽ ateré jĩsũguerigõ niuwũ: “Wáicurare síãrémena, oteré ticorémema, wáicurare sóemonecoremena, wáicurare sóeditioremena mũũrẽ ãsenirí tiiría”, jĩsũguerigõ niuwũ. Moisére dutiré cúũrigue teeré tiidutípacari, Cõãmacûrẽ ãsenirí tiiría. ⁹ Teeré jĩãri siro, tiipũpõre Cristo Cõãmacûrẽ ateré jĩrigõ niuwũ: “Mũũ boorére tiigú atigõ tiuwũ”, jĩrigõ niuwũ. Teero jĩgũ, cũũ diariguemena too sũguerõpõ cúã tiirécõtiriguere wasoyigõ. ¹⁰ Jesucristo Cõãmacû boorére tiijĩgũ, diarigõ niuwũ. Cũũ sícãrĩrã marí niipetirare diabosarigõ niuwũ. Cũũ teero tiirémema marĩrẽ ãñurá põtõári tiirigõ niuwũ.

¹¹ Niipetira judíoa paiá búrecoricõrõ nucũjĩrã, wáicurare sãã sóemonecorucuya. Cúã teero tiipacári, basocá ñañaré tiirére cosemasãña maniã. ¹² Jesucristopeja sícãrĩrã cũũ diariguemena basocá ñañaré tiirére cosepetirigõ niuwũ. Cũũ teero tiirí siro, Cõãmacûya wãmo diamacûniñape jeanuãjeayigõ. ¹³ Too síro Cõãmacû niipetira Jesucristore ññatutirare cũũ dutiriguere ãñurõ yũũri tiigúdaqui. Jesucristo toopú duigõ, teerora wãaaro jĩgũ, yuegõ tiiquí. ¹⁴ Marí ñañaré tiirére acabógõ, sícãrĩrã cũũ diariguemena marĩrẽ ãñurá põtõádoari tiyigõ. ¹⁵ Tee diamacûrã niirí, Espiritu Santocã marĩrẽ “teerora niã” jĩ wedequi. Cũũ biiro jĩsũgwequi:

¹⁶ “Too síropõ yũũ cúãrẽ ‘mama netõnére quetire cúũgũda’ jĩrigue biiro niã”, jĩyigõ Cõãmacû.

“Cúãrẽ yũũ dutirére ãseniremema yũũri tiigúda.

Teero biiri yũũ dutirére cúã wãcũrẽpõre jeari tiigúda”, jĩyigõ. ¹⁷ Too síro biiro jĩnemoqui:

“Cúã ñañaré tiirére, cúã netõnécãrere wãcũnemorícu sãã”, jĩrigõ niuwũ, jĩjĩ jóanoã. ¹⁸ Teero tiirã, marí ñañaré tiiré wapare acabónorira niijĩrã, wáicurare sóemonecorere boonemóricu sãã.

Jesucristoye díimena Cõãmacûmena wedesemasãã

¹⁹ Teero tiirã, yãa wedera, Jesuyé díimena marí cuirõ maniró ãñunetõjõãri Tatiapõre sããwara tiiróbiro niã, cũũmena wedeseada jĩrã. ²⁰ ãñunetõjõãri Tatiapõ cãmotári casero Jesuyé õpũũ queoré niicu. Jesús díari, ticaserõ yigajõãyiro. ²¹ Teero tiigú, Jesús cũũ diariguemena Cõãmacû niirõpõre páõyigõ. Cũũ páõremena marí Cõãmacûmena bapacõtumasãã. ²² Jesús paiaré dutigú peti õmũãsepõ Cõãmacûwiipõ maríye niãdarere sããboságõ niĩ. ²³ Cũũrã marí “ñañaré tiirã niã” jĩ tãgueñamirirare wapa cõohera põtõári tiirigõ niuwũ. Oco jũĩrĩmaniremema maríye õpũũrĩ cusonorira tiiróbiro niã. Marí ñañaré tiiríguere cosepetínorirapõ niã. Teero tiirã, Cõãmacûrẽ diamacû wãcũrémema, ãñurõ padeorémema sãããda. “Teero padeoãmajãrã ticú” jĩrõ maniró sãããda. ²⁴ Cõãmacû “teero tiigúda” jĩriguere tiigúdaqui. Teero tiirã, wasoró maniró padeorucujããda. ²⁵ Marí basiro biiro wãcũãda: “Cãmerí maĩãrõ jĩrã, ãñurére tiirã jĩrã, ¿deerope cúãrẽ tiiapuadari?” jĩ wãcũãda. ²⁶ Jesuré padeorãmema neãdurijããda síquẽrã tiirucúrobirõ. Cúã tiiróbiro tiirõno tiirã, cãmerí wãcũtutuari tiãda. “Marí Òpũ põtõaatiadaro péero dũsaa” jĩ wãcũrã, nemorõã cãmerí wãcũtutuari tiãda.

²⁷ Marí diamacû maquẽrẽ masĩpacara, ñañaré tinemówara, ¿noãyé díimena teeré coseré bũagári? Bũayã manicú. ²⁸ Ñañarõ tiiré peti Cõãmacû tiirépere bũããdacu. Pecame asirime cũũrẽ ññatutirirare sóerimepõre jeaadacu. ²⁹ Too sũguerõpõre Moisés dutirére netõnécãrigõnoré pũarã o ññããrã ññããrã wedesããri siro, cũũrẽ bóaneõrõ maniró síãcõãyira. ³⁰ Mũã wãcũrĩ, Cõãmacû macûrẽ “boorídojãgã” jĩgũnopere ¿nocõrõ ñañarõ tiinógũdari? Bayiró ñañarõ wããadacu cũũrẽ. Cũũ Jesuré “booríã” jĩrẽ dícu jĩriqui. Jesuyé díi cũũrẽ cosepacári, tee díire “wapamaniã” jĩ wedesequi. Teero biiri Espiritu Santo cũũrẽ ãñurõ tiimírígõre ñañarõ jĩjĩqui. ³¹ Cõãmacû ateré wedeseriguere marí masãã: “Yũũ cãmeboságũda; yũũ wapa tiigúdacu”, jĩjĩ jóanoã. Apeycãrẽ jóanoã: “Marí Òpũ cũũyarare cúã ñañaré tiiré wapare ñañarõ tiigúdaqui”, jĩjĩ jóanoã. ³² Cõãmacû catirucugõ basocáre ñañarõ tiiré bayiró quioré niã.

³³ Mũãrẽ sicato wãariguere wãcũña. Tíatore mũã Jesús basocáre netõnére quetire tũomasããri siro, ñañarõ netõyíro. Mũã teero netõpacára, wãcũtutuarira niuwũ. ³⁴ Síquẽrã basocá ññacorõpõ ñañarõ jĩ buijãnorira niuwũ; ñañarõ tiiapenorira niuwũ. Apetó mũã menamacãrã teero ñañarõ netõrĩrãre tiiapurira niuwũ.

³⁵ Mũã peresuwipõ niirãrẽ bóaneõ ññarira niuwũ. Æpẽã mũãyere ãmarí, ãseniremema nũcãrĩra niuwũ. Mũã õmũãsepõ cõoãdarepere “atiditã maquẽ nemorõ ãñunetõnécãre niicu” jĩrira niuwũ. “Tee petirícu” jĩrã, wãcũtutuarira niuwũ. ³⁶ Teero tiirã, cuirõ maniró padeoyã. Teero padeorucúra, nemorõ ãñurére ñeeãdacu. ³⁷ Mũã ñañarõ netõãã, wãcũtutua, padeorucujããrõ booa. Teero tiirã, Cõãmacû boorére tiirí siro,

† Mt 27.51; Mr 15.38. †† Deuteronomio 32.35.

††† Deuteronomio 32.36.

† Salmo 40.6-8. †† Jeremías 31.33. ‡ Jeremías 31.34.

cũũ “ticogũda” jĩriguere mũa ñeeãdacu. ³⁷ Cõãmacũye queti jóaripũpũ biiro jĩ jóanoã:

“Atigũda” jĩrigũ máata atigũdaqui. Pearó maniró jeagũdaqui.

³⁸ “Añugũrã niĩ” yũ jĩgũno cũũ padeorẽmena niirucugũdaqui. Yũre padeodújããtã, cũũmena useniricu, jĩ jóanoã. ³⁹ Marĩpeja Jesurẽ padeorẽre duurãbiro niiria. Teero tiirã, marĩ pecamepũ wáaricu. Marĩ cũũrẽ padeorã, netõnénoãdara niĩ.

Cõãmacũrẽ padeorĩraye queti

11 Marĩ padeorẽmena biiro jĩmasĩã: Cõãmacũ “teero tiigũda” jĩriguere diamacũrã tiigũdaqui. Teero biiri marĩ ñnaripacara, “diamacũrã niicu” jĩmasĩã. ² Too sũgueropũ marĩ ñecũsũmũa Cõãmacũrẽ padeoyĩra. Teero tiigũ, Cõãmacũ cũãrẽ “añũrãrã niĩya” jĩiyigũ.

³ Marĩ Cõãmacũrẽ padeojĩrã, biiro masĩã: Cũũ atibũreco niirẽre niipetirere bauanégũ, cũũ dutirẽmena bauanérigũ niĩwĩ. Teero tiiró, atibũreco maquẽ marĩ mecũtĩgã ñnarẽ sicatopũre ññaña manirigue niĩã.

⁴ Abel Cõãmacũrẽ padeojĩgũ, biiro tiiyigũ: Cõãmacũrẽ ticogũ, oveja añugũrẽ sĩa sóemonecoyigũ. Cũũ sõwũ Caín ticorigue nemoró añũrẽ ticoyigũ. Cõãmacũ Abelre “añugũrã niĩ” jĩ ñnagũ, cũũ ticoriguere ñeeyigũ. ^{††}Teero tiiró, Abel diari siro niipacari, cũũ Cõãmacũrẽ padeorĩgue atitócãrẽ marĩrẽ buerẽ néeatia.

⁵ Enoc Cõãmacũrẽ padeojĩgũ, diaripacari, Cõãmacũ cũũrẽ cũũ pũtopũ néemũãwayigũ. Æpẽrã cũũrẽ ãmaãmiyira. Buarĩyira. Cõãmacũye queti jóaripũpũ biiro jóanoã: “Cõãmacũ Enorẽ useniremena ñnayigũ. Teero tiigũ, cũũrẽ néemũãwayigũ”, jĩ jóanoã. ⁶ Marĩ Cõãmacũrẽ padeojĩrã, cũũrẽ usenirĩ tiimasĩria. Cõãmacũmena bapacũtidũgagũno “diamacũrã niiqui” jĩrõ booa. Teero biiri “cũũrẽ yũ padeorẽmena sãirĩ, añũrõ tiigũdaqui” jĩrõ booa.

⁷ Noé Cõãmacũrẽ padeojĩgũ, dooriwũ pairiwũre tiiyigũ. Cõãmacũ cũũ too síro tiĩadarere Noerẽ wedeyigũ. Noé teero wáadarere ñnaripacũ, Cõãmacũrẽ quionĩremena ñnãjĩgũ, cũũya wedarere netõnégũda jĩgũ, tiiwurẽ tiiyigũ. ^{††}Teero padeorẽmena tiiwurẽ tiigũ, too macãrã duaadarere, teero biiri cũã pecamepũ wáadarere tũomasĩrĩ tiimiyigũ. Cũũ padeorĩ, Cõãmacũ cũũrẽ “añugũrã niĩ” jĩ ñnayigũ.

⁸ Abraham Cõãmacũrẽ padeojĩgũ, cũũ jĩrirobirora tiiyigũ. Cõãmacũ cũũrẽ apeditapũ cũũrẽ ticoadari ditapũ wáadutiri, wáayigũ. Cũũya macãrẽ witiwagũ, “tiditapũ wáagũ tiia” jĩrõ maniró wáajõãyigũ. ^{†††}Cõãmacũrẽ padeojĩgũ, cũũrẽ “ticogũda” jĩri ditapũ jea, niiyigũ. Cũũya dita niipacari, sicadita waso, niiyigũ. Wáicũra caserimena tiirĩ wiipũ niiyigũ. Cũũ macũ Isaac, teero biiri cũũ pãramĩ Jacob teerora niinũnũseyira. Cõãmacũ cũũcãrẽ tiiditare “ticogũda” jĩiyigũ. ^{††††}Abraham macã manigũ niijĩgũ, añũrõ tiirĩ macã cũũ niirucujããdari macãpere yueyigũ. Tiimacã, ãmũãsepũ niirĩ macã, Cõãmacũ tiirĩ macã niĩã.

† Habacuc 2.3-4. †† Génesis 4.3-7. ‡ Génesis 5.21-24. †† Génesis 6.13-22. ††† Génesis 12.1-5. †††† Génesis 23.4; 26.3; 35.12,27.

¹¹ Abraham Cõãmacũrẽ padeojĩgũ, bũcũ peti niipacũ, Saracã põnamanigõ niipacari, tutuare bũayigũ. Cũũrẽ Cõãmacũ tutuare ticoriguemena põnacũtiyigũ. Cũũ biiro wãcũyigũ: “Cõãmacũ yũre ‘pau pãrãmérãcũtigũdacu’ jĩriguere queoró tiigũdaqui”, jĩ wãcũyigũ.

^{†††12} Teero tiigũ, Abraham bũcũ peti niipacũ, macũcũtiyigũ. Macũcũti, too síro pau peti pãrãmérãcũtiyigũ. Ñocõãrẽ, ditatuparire queopetĩmasĩña manirõbiro cũũ pãrãmérãrẽ queopetĩmasĩña maniã. ⁵

¹³ Cũã niipetira Cõãmacũ cũãrẽ “ticogũda” jĩriguere ñeeripacara, diajõãyira. Cũã padeojĩrã, cũũ ticoadarere yoaropũ ñnarãbiro niijãyira. “Teerẽ cũoãdacu” jĩ wãcũrã, useniyira. Cũã teerẽ wãcũrã, “atiditapere wáanetõri basoca niĩã” jĩiyira. ¹⁴ Teerẽ jĩrãno cũã niĩdari dita petire ãmaãrã tiĩya. ¹⁵ Cũã witiwari ditapũre wãcũrãjã, coebõjya. ¹⁶ Cũã niimiri dita nemoró añũrõ niĩdari dita petire booyira. Æmũãsepũre niidũgayira. Teero tiigũ, Cõãmacũ cũã “ũsã Õpũ niĩ” jĩrĩ, bobosãriyigũ. Teero bobosãrijĩgũ, cũã niĩdari macãrẽ Æmũãsepũre quẽnoyũetoayigũ.

¹⁷⁻¹⁸ Abraham Cõãmacũrẽ padeojĩgũ, cũũ macũ Isaare wáicũre sĩa sóemonecorobiro tiigũdũ tiimiyigũ. Cõãmacũ “¿diamacũrã yũre padeomĩ cũũ?” jĩgũ, teero tiidutiyigũ. Cõãmacũ Abrahamrẽ “Isaac pãrãmérã niinũnũsera mũ pãrãmérã peti niĩadacua” jĩri siro niipacari, Abraham cũũ macũ sícũ niigũrẽ sĩãgũdũ tiimiyigũ. ^{†††19} Abraham biiro wãcũyigũ: “Cõãmacũ diaripapũrena masõmasĩ”, jĩ wãcũyigũ. ^{††††}Teero tiirã, marĩ biiro jĩmasĩã: “Abraham cũũ macũrẽ diaripapũre masõrigũ tiirirobiro cũoyigũ”, jĩmasĩã.

²⁰ Isaac Cõãmacũrẽ padeojĩgũ, cũũ põna Jacorẽ, Esaũre cũãrẽ too síro wáadarere wedecũyigũ. ^{††}

²¹ Jacob Cõãmacũrẽ padeojĩgũ, cũũ diaadari sũguerogã, José põnarẽ too síro wáadarere wedecũyigũ. Teero wedesegũ, cũũ tuurítuarigũmena túaũe, Cõãmacũrẽ “añuniã mũ” jĩiyigũ. ^{†††}

²² José Cõãmacũrẽ padeojĩgũ, diagũdũ, cũũya wedarere cũã too síropũ Egiptopũ witiwari, cũũye cõãrĩrẽ néewadutiyigũ. ^{††}

²³ Moisés pacũsũmũa Cõãmacũrẽ padeojĩrã, Moisés bauári, cũũrẽ ñtĩrã muĩpũrã yayió, cũoyira. “Añugũ peti niĩ”, jĩ ñnayira. Egipto macãrã õpũ wĩmarã Æmũãrẽ Israelya põna macãrãrẽ sĩãdutĩpacari, cuiyira. ^{††}

²⁴ Moisés Cõãmacũrẽ padeojĩgũ, bũcũagũ, “Egipto macãrã õpũ macõ macũ niĩ” jĩrẽre booriyigũ. ^{†††25} Coomena pũtũagũ, Cõãmacũ boorẽre tiirĩpacũ, apeyenó añũrẽre cũobõjĩyĩ; atibũrecopũre usenibõjĩyĩ. Toopũre pũtũarõno tiigũ, Cõãmacũrẽ padeorãmenape ñañarõ netõápudũgayigũ. ²⁶ Cũũ Cristo atibũrecopũ niigũ ñañarõ netõãdare tiirõbiro ñañarõ netõyigũ. “Yũ teero ñañarõ netõrẽ Egipto macãrã cũã cũorẽ nemoró wapacũtĩã”, jĩ wãcũyigũ. Cõãmacũ cũũrẽ too síropũ ticoadarere wãcũgũ, teero jĩiyigũ.

††† Génesis 15.6; 17.19; 18.11-14; 21.2. ‡ Génesis 22.17. †† Génesis 21.12; 22.1-14. ††† Génesis 22.5. †††† Génesis 27.27-29, 39-40. ††††† Génesis 48.1-20. †††††† Génesis 50.24-25; Éxodo 13.19; Josué 24.32. ††††††† Éxodo 1.22-2.2. †††††††† Éxodo 2.10-12.

²⁷ Cõamacūrē padeojígũ, Egiptopx niiārigũ witiwayigũ. †Too macārā õpũ cúagũ niipacari, cuiro manirõ witiwayigũ. Cõamacũ bauhéguere ññagũ tiirõbiro padeorucújāyigũ. ²⁸ Cõamacūrē padeojígũ, Pascua sicato nũcārĩ bũrecore Cõamacũ tiidutĩrere tiiyigũ. Israelya põna macārārē corderoare sĩādutĩ, cúāye díimena wiserĩ sopepāmarĩ wesarire tuusĩādutiigũ. Teero tiigũ, ángelepe tee díire ññajígũ, bauásũguerigũre sĩārĩyigũ. ††

²⁹ Israelya põna macārā Cõamacūrē padeojĩrā, día Sõarĩmaarē tĩāwayira. Maa ãñurõ boporĩmaarē tiirõbiro tĩāwayira. Egipto macārāpe cúā siro tĩāwama jĩrā, duapetijõāyira. †

³⁰ Israelya põna macārā Cõamacūrē padeojĩrā, Jericõ wāmecutiri macā wesare siete bũrecori sodeayira. Cúā Cõamacūrē padeorēmena tiimacā wesa niirĩ sãnirõ õtãmena weeri sãnirõca peecũmújõāyiro. ††³¹ Rahab õmũãmena ñeeape wapatārĩ basoco Cõamacūrē padeojígõ, Israelya põna macārā ññadutira jearāre ãñurõ bocayigo. †Teero tiigõ, tiimacā macārā Cõamacūrē netõnũcārãmēna diariyigo. ††

³² ¿Ñeerē wedenemogũdari yũũ? Niipetiraye quetire wedemasĩña maniã. Gedeón, †††Barac, †Sansón, ††Jefté, †††David, ††Samuel, †††teero biiri ãpērā profetas tiirigũere wedepetiriga. ³³ Cúā Cõamacūrē padeojĩrā, biro tiyira: Apeditārĩ macārãmēna cãmerĩsĩã, netõnũcãyira; cúāya wederare diamacũrā dutiyira; Cõamacũ “tiĩapugũda” jĩiriguere ñeeayira; yáíwa niirõpũ biadũpópacari, cúā padeorēmēna yáíwaye userire biarĩ tiyira; ††³⁴ pairime pecame jũũrõpũ sõnecoricārē, jũũriyira; ††ãpērā cúārē espadamēna sĩādũgārĩ, dutijãyira; tutuarimirira tutuara wáyira; cãmerĩsĩārā wáara, nemorõ tutuara wáyira; cúā wãpãrãmēna cãmerĩsĩārā, cúārē netõnũcãyira. ³⁵ Sĩquērā numiã cúā põna diaarirare masõārirapũre wiyanóyira sũcã. †††

Ãpērāpe ññarõ tiinóyira. Cúā padeoduatã, peresuwiipũ niirārē wionéconobojiya. Cúāpe õmũãsepu catiré petihére cõodũgára, padeodúyira. ³⁶ Ãpērā ññarõ bui, tãnanóyira. †††Ãpērā cõmedárimēna siatú, peresuwiipũ dũponoyira. †††³⁷ Ãpērā õtãperimēna déesĩānoyira. ¹⁸Ãpērā cúāye õpũũrĩ deco widetánoyira. Ãpērā espadamēna páatasĩānoyira. ¹⁹Ãpērā suti manirã oveja caseri, cabra caserimēna dícu sãñarira cuicãmesãyira. Cúā bóaneõrã, ññarõ tiinórira, cãmĩtunorira niyira. ³⁸ Cúā atibúreco macārā ²⁰nemorõ ãñurã niipacari, atibúreco macārā cúā ãñurēre ññadũgariyira; cúārē cõādũgayira. Cõamacūrē padeoré wapa cúārē ññarõ tiirĩ, cuira, basocá manirõ, yucũ manirõpũ, õtãyucũpũ, õtãtutiripũ, ditacoperipũ niisodeaatiyira.

† Éxodo 13.17–14.30. †† Éxodo 12.21–30. † Éxodo 14.21–31. †† Josué 6.12–21. ††† Josué 2.1–21. †††† Josué 6.22–25. †††† Jueces 6–8. § Jueces 4–5. †† Jueces 13–16. ††† Jueces 11–12. †† 1 Samuel 16.1–1 Reyes 2.11. ††† 1 Samuel 1.1–25.1. †† Daniel 6. †† Daniel 3. ††† 1 Reyes 17.17–24; 2 Reyes 4.25–37. ††† Jeremías 20.2; 37.15. ††† 1 Reyes 22.26–27. 18 2 Crónicas 24.21. 19 Jeremías 26.20–23. 20 “Atibúreco macārā” jĩñoã Cõamacūrē padeohérere.

³⁹ Cõamacũ cúā niipetira padeorĩ ññagũ, “ãñurã niĩya” jĩiyigũ. Cũũ teero jĩiri siro niipacari, cúũ cúārē “ticogũda” jĩiriguere ñeeayira ména. ⁴⁰ Cúā ñeeādari sũguero, Cõamacũ marĩrē nemorõ ãñurē tiisũguedũgarigũ niĩwĩ. Cũũ teero tiirĩ siro, cúā marĩmena sĩcãrõména ãñurã quẽnojeáadacua.

Jesuré nũnũdutĩre

12 Teero tiirã, cúārē wãcũãda. Cúā paũ duurõ manirõ “Cõamacũ ‘ticogũda’ jĩiriguere ticogũdaqui” jĩi padeorucúyira. Cúā padeorĩguere wãcũrã, marĩcã teerora padeorucújããda. Cũtũrĩ basocũ máata jeadũgagũ tiirõbiro niĩãda. Cũũ niipetire nũcũrēre cúũjã, cũtũwáqui. Cũũ nũcũrēre cúũre tiirõbiro marĩ niipetire ññarē tiirēre duujãrõ booa. Teeré duurã, Cõamacũ boorépere tiirucújãrõ booa. ² Jesuré wãcũnũnũsero booa. Cũũrã marĩrē sicato padeorĩ tiĩwĩ. Cũũrã marĩrē padeoyapácũturi tiigũdaqui. Cõamacūrē padeojígũ, cúũ too síro usenire buãádarere wãcũgũ, curusapũ páabiatũrere nũcãjãyigũ. Boborõ manirõ diayigũ. Teero tiigũ, mecũtĩgãrē Cõamacũya wãmo diamacũniñape jeanuãqui.

³ Múã Jesús ññarõ netõrĩguere wãcũña. Ññarã cúũrē bayirõ ññarõ tiyira. Teero tiirã, múãcã ññarõ netõrã, páasũtiro manirõ cúũrē padeorucújãña.

⁴ Ññarã cúã ññarē tiirĩ, múã wederé wapa múãrē sĩãrĩ tũgueñañaria ména. ⁵ Sĩcũ basocũ cúũ põnarē wederēbiro Cõamacũ múãrē wedei. Cũũye queti jóaripũpũ wederiguere ¿wãcũrigari? Biiro jĩĩ:

Yũũ macũ, Cõamacũ mũũrē bayirõ wederēmēna quẽnojeáadutiri, teero ññacõārijãña.

Cũũ mũũrē tutiri, páasũtirijãña.

⁶ Cõamacũ cúũ mãĩrãrē bayirõ quẽnojeári tiĩquí.

Niipetira cúũ põnarē cúã ññarē tiirĩ, ññarõ tiĩquí, ²¹jĩi jóanoã. ⁷ Múã ññarõ netõrã, “Cõamacũ marĩrē quẽnojeáadutigũ tiĩquí” jĩĩrã, nũcãjãña. Cõamacũ múãrē cúũ põnabiro tiĩquí. Niipetira pacũsũmũã cúã põnarē quẽnojeári tiicúa. ⁸ Cõamacũ niipetira cúũ põnarē quẽnojeári tiĩquí. Cũũ múãrē quẽnohérĩ, cúũ põna díamacũ mee niicu. Pacũ manirã, teero buarĩra tiirõbiro niicu. ⁹ Apeyerēja, marĩ wĩmarã niirĩ, marĩ pacũsũmũã marĩrē quẽnojeári tiiwã. Cúã teero tiirĩguere marĩ padeowũ. Teero tiirã, marĩ Pacũ õmũãsepu niigũperea toorã nemorõ yũũro booa. Teero yũũrucujãrã, catirucujããdacu. ¹⁰ Marĩ pacũsũmũã atibúrecopũ macārã, marĩ cúãmēna niirĩ, marĩrē quẽnojeári tiiwã. Cúã ãñurõ niidutira, cúã põõtẽõrõ quẽnowã. Cõamacũpe marĩrē cúũ tiirõbiro ññarē manirã niidutigũ, quẽnojeári tiĩquí. ¹¹ Diamacũrã niĩã: Marĩrē quẽnojeári tiirĩtabere tũsaya maniã. Pũni niĩã. Teero niipacari, quẽnorēmēna ãñurõ wári tiia. Too síropũre ãñurõ cúũ boorõbiro diamacũ tiĩãdacu; ãñurõ niirecũtirere buãádacu.

Cõamacũyere t̃uodugáheri, quio niã

¹² Teero tiirã, basocã wãmorĩ, d̃uori tutuhera ti-róbiro niirijãña; wãcũbayinemoña. ¹³ Múã diamacũ ti-irã, maarẽ s̃uguewara tiiróbiro niãdacu. Múã teero ti-irã, opayuriro tiiróbiro wãagucã múãrẽ ãñurõ ññugũ-daqui; padeotutúanemogũdaqui. Opayuriro tiiróbiro wãanemoriq̃ui.

¹⁴ Niipetiramena cúaro manirõ ãñurõ niirecutiya. Ñañarẽ tiirõ manirõ niãña. Ñañarẽ tiirã marĩ Òp̃urẽ ãñariadacua. ¹⁵ Múã t̃omasĩña: S̃icũno Cõamacũ marĩrẽ ãñurẽ t̃icorẽre duurijããrõ. S̃icũno cũũ wedeseremena, cũũ tiirẽmena ãp̃erã padeorẽre ñañorijããrõ. Teerẽ tiigũ tãa ñañarẽ tiiróbiro niiqui. Tãa ñañarẽ wiirõ, oterẽre ñañocú. ¹⁶ Teero biiri s̃icũno cũũ ñmo niihẽgõmena ñañarẽ tiirijããrõ. Teero biiri s̃icũno Cõamacũ marĩrẽ t̃icoadarere “bũri niirẽ niã” j̃ĩ wãcũri-jããrõ. Esaú teero tiiyigũ. Juabóagũ, cũũ basocã s̃owũ niirẽre yaarẽmena cũũ baipere wasoyigũ. ¹⁷ Múã masĩcu: Too síro Esaú cũũ pacũ “m̃urẽ ãñurõ wãaadacu” j̃ĩ wedecũrĩ boomiyigũ. Cũũ pacũre “m̃u bairẽ teerẽ cúũpetitooawũ” j̃ĩyigũ. Cũũ teero j̃ĩrĩ t̃uogũ, bayirõ utiyigũ. Teero utipacari, cũũ pacũ cũũ bairẽ cúũriguere wasomasĩña maniyiro.

¹⁸ Múã tíato macãrã Israelya põna macãrã tiiróbiro ãtãgũ padeñamas̃irigũp̃ure jearia. Tiigũp̃ure bayirõ j̃ũyiro. Toop̃ure bayirõ naĩtãyiro. B̃uoro páa, wĩno bayirõ wãayiro. ¹⁹ Teero biiri múã tíato macãrã tiiróbiro corneta b̃s̃urẽre t̃uorã. Cõamacũ wedeserẽcãrẽ t̃uorãria. Cũãpeja cũũ wedeseri t̃uorã, cuiremena “nocõrõrã wedesearo sãa” j̃ĩyira. ²⁰ Cõamacũ dutiariguere cuinetõnerã, teero j̃ĩyira. Cũũ dutiarigue bi-iro j̃ĩyiro: “Atigũ ãtãgũp̃ure cutacũgũnorẽ ãtãperime-na deesãña; o saderigũmena s̃ĩãña. Wãic̃uracãrẽ teerora tiiyã”, j̃ĩyigũ Cõamacũ. ²¹ Teero wãarigue quionetõjõãyiro. Teero tiigũ, Moisés basiro biiro j̃ĩyigũ: “Ỹu cuinetõgũ, ñapõpiga”, j̃ĩyigũ.

²² Múãpeja tiigũp̃u jearono tiirã, Cõamacũ p̃uorũ jearu. Toop̃u Cõamacũ catirucugũya macã, ãm̃ãsep̃u niirĩ macã niã. Tiimacã Jerusalén wãmec̃utiri macã ni-ã. ãtãgũ Sion wãmec̃utirigũcã niã. Tiimacãp̃u ángelea paũ peti niicua. ²³ Cũã neã, cũũrẽ usenipeocua. Cõa-macũ põna cũũ “ticogũda” j̃ĩriguere ñeeãdaracã toop̃ura niicua. Cũã wãmerẽ ãm̃ãsep̃u jóatunore ni-icu. Toop̃ura Cõamacũ niipetirare besegũ niiqui. Teero biiri too s̃uguerõ macãrãp̃u diarira marĩmena s̃icãrõmẽna ãñurã quẽnojeãrira toop̃u niicua. ²⁴ Jesús toop̃u niiqui. Cũũ mama netõnere quetire neeatirigũ niĩ. Jesuyé díi marĩ ñañarẽ tiirẽre coserẽ toop̃u niicu. Cũũye díi Abelye díi nemorõ wapacũtia. †

²⁵ Teero tiirã, Cõamacũ múãrẽ wedegũre sũnarijãña. Too s̃uguerõ macãrãrẽ Cõamacũ atibũrecop̃ure bau-rocã wedeseyigũ. Cũã cũũrẽ sũnayira. Teero tiirã, Cõa-macũ cúãrẽ ñañarõ tiãdarere dutiwãmas̃iriyira. Marĩpereja Cõamacũ ãm̃ãsep̃u wedesequi. Teero ti-irã, marĩ cũũrẽ sũnarĩ, nemorõ ñañarõ tiigũdaqui. Du-tiwãmasĩña maniãdacu. ²⁶ Tiatop̃ure Cõamacũ

† Génesis 4.10.

wedeseri, dita cãmeñayiro. Atitõpere cũũ “tiigũda” j̃ĩriguere cũũye queti jóaripũp̃ure buenoã: “S̃icãrĩ dita cãmeñarĩ tiinemógũda. Dita dícre cãmeñarĩ tiiricu; ãm̃ãsep̃u niirẽcãrẽ cãmeñarĩ tiigũda”, †j̃ĩyigũ. ²⁷ Cũũ “s̃icãrĩ dita cãmeñarĩ tiinemógũda” j̃ĩgũ, aterẽ j̃ĩgũ t̃iui: Niipetire cũũ bauaneriguere neecomasiñenore cõãgũ-daqui. Neecomasiña manirẽ dícu p̃uãaadacu. ²⁸⁻²⁹ Cõa-macũ Òp̃u niirõ marĩ cúũmena niãdaro neecomasiña maniã. Teero tiirã, Cõamacũrẽ usenire ticoada. Cũũ t̃usarõp̃ura cũũrẽ marĩ padeorẽre wiyãada. Marĩ Òp̃u Cõamacũ niipetire ñañarẽre ãñurõ j̃ũyepetiri tiirĩmebiro niĩ. Teero tiirã, cũũrẽ padeorã, quioniremena padeoã-da.

Cõamacũ t̃usarẽre tiiyã

13 Múã Jesurẽ padeorã s̃icũpõna tiiróbiro cãmerĩ maĩrucujãña. ² Múãye wiseripũ jearãre ãñurõ bocaya. Teerẽ acabõrijãña. ãp̃erã teero tiirã, ángelea jearirare bocayira. “Ángelea niicua”, j̃ĩ mas̃iriyira.

³ Peresuwipũ niirãrẽ wãcũña. Cũãmena toop̃u niirõ tiiróbiro t̃ugueñaña. Ñañarõ netõ, cãmitunoriracãrẽ wãcũña. Múãcã cúãbirora õp̃ũcutia. Teero tiirã, ñañarõ netõápumasã.

⁴ Niipetira wãmosãrirare quioniremena ãñãña. Múã ñmosãnumiã niihẽrãmena, múã manũsũm̃ã ni-ihẽrãmena ñeeaperijãña. Ñmomanirã, manũmanirã noo boorõ ñeeapecãmesãrãrẽ Cõamacũ ñañarõ tiigũ-daqui. Teero biiri wãmosãrira niipacara, ãp̃erãrẽ ñeeaperare ñañarõ tiigũdaqui.

⁵ Niyerure bayirõ peti ugaripẽarijãña. Múã c̃uorẽme-na useniña. Cõamacũ biiro j̃ĩrigũ niiwĩ: “M̃urẽ s̃icũrã duucũricu; cõãwaricu”, †j̃ĩrigũ niiwĩ. ⁶ Teero tiirã, wãcũbayiremena biiro j̃ĩmasã:

“Marĩ Òp̃u ỹu t̃iãpugũ niĩ. S̃icũ ỹu ñañarõ ti-idugãri, cuiria”, †j̃ĩmasã.

⁷ Múãrẽ s̃uonirirare Cõamacũye queti múãrẽ wederirare wãcũrucujãña. Cũã ãñurõ tiirẽcuti yapacũtiriguere wãcũña. Cũã padeorõbiro tiinũseyã.

⁸ Jesucristo wasoriqui. Too s̃uguerõp̃u, mecũtãgãrẽ, too sírop̃ure teerora niirucugũdaqui. ⁹ Teero tiirã, ãp̃erã múãrẽ merẽ wederi, t̃uonũserijãña. Cõa-macũ cũũ ãñurẽ t̃icorẽmena marĩrẽ yeeripũnarĩp̃u wãcũtutuari tiãro. Marĩ yaarẽ marĩ yeeripũnarĩrẽ wãcũtutare ticoricu. Teero tiirã, múãrẽ “aterẽ yaaya; teerẽ yaarijãña” j̃ĩrĩ, t̃uorijãña.

¹⁰ Jesús marĩ ñañarẽ tiirẽ wapa s̃ĩãnõrigũ niiwĩ. Cõa-macũwipũ paia wãic̃urare s̃ĩãrã, teemẽna Cõamacũrẽ acabõre sãirã tiimicua. Teero tiirã, cúã Jesús acabõrere mas̃iricua. ¹¹ Paiarẽ dutigũ ãñunetõjõãri Tatiap̃ure wãic̃uraye díire neesãwaqui. Tee díire Cõamacũrẽ tico-qui, basocã ñañarẽ tiãrigue wapare acabõre sãigũ. Cũãye õp̃ũrĩrẽ macã wesapũ néewa, sóedutiq̃ui.

¹² Teero tiirõbiro Jesús macã wesapũ ñañarõ netõ, di-ayigũ. Cũũye díimena marĩrẽ ãñurã p̃uãari tiigũ, teero tiiyigũ. ¹³ Cũũ macã wesapũ diarigue “bobo niã” j̃ĩnoyiro. Cũũ diari, basocã cũũrẽ tuti, doojãyira. Marĩcãrẽ ãp̃erã tuti, doopacãri, cũũrẽ ññuãda. Cũã

†† Hageo 2.6. ‡ Deuteronomio 31.6. †† Salmo 118.6-7.

doorére teero tɔgueñajãada. ¹⁴ Atibúrecore marí niirí macārē niidoaricu. Apemacá too síropɛ marí niirucuari macārē yuera tiia. ¹⁵ Teero tiirá, Cõamacūrē ɛsenire ticorucujãada Jesucristo marĩrē añurē tiirigümena. Tee marí Cõamacūrē ticoré niiã. Cũmēna ɛsenirã niijĩrã, ãpērãrē biiro jĩãada: “Cũmē marí Ōpũ niĩ; añunetõjõãĩ”. ¹⁶ Teero biiri ãpērãrē añurõ tiirere acabórijãña. Múã ɛɔorēmēna ãpērãrē tiípuya. Múã teero tiiré múã Cõamacũpɛre ticorébiro niiã. Múã teero tiirí, ɛseniqi.

¹⁷ Múãrē ɛɔonĩrãrē yɔyɔ. Cũã dutirere tiiyá. Cũã múãrē apeyepere padeorí jĩrã, ĩñanɛnɛse, buerucua. Cũã ateré masĩcua: Too síro Cõamacũ cúãrē “¿diamacú bueri; o merẽã buerite?” jĩ sãĩñágũdaqui. Múã cúã dutirere yɔyɔ, ɛseniremena múãrē coteadacua. Cũãrē bóaneõrã niirí tiirijãña. Múã cúãrē netõnɛcãrĩ, cúã múãrē añurõ tiípumasĩribocua.

¹⁸ Ɔsãrē Cõamacūrē sãĩbosárucujãña. Ɔsã añurõ diamacú tiijĩrã, añurõ yeeripũnacɛtia. Niipetirere añurõ tiidɛgáa. ¹⁹ Múã yɔyɔ bayiró sãĩbosári booa. Múã sãĩrĩ, Cõamacũ boorí, máata múã pɛtopɛ niigũdacu sũcã.

Wedeyaponorigue

²⁰ Cõamacũ múãrē añurõ niirecɛtirere ticogú niĩ. Cũũrã Jesurē oveja cotegú tiirõbiro niigũ añugũrē dirigɛpɛre masõrigɛ niiwĩ. Cũũrã marí Ōpũ Jesucristoye díimēna mama netõnédoare quetire jeari tiirigɛ niiwĩ. ²¹ Cũũrã múãrē diamacú quēnojeári tiáro. Niipetire múã tiirēmēna añurã niirí tiáro. Teero tiirí, cúã boorere tiimasĩãdacu. Cũũrã Jesucristo tutuaremena marí cúã ɛsarere tiirã niirí tiáro. Cristore ɛsenipeorucuada. Teerora tiáda.

²² Yáa wedera, yɔyɔ múãrē wederere añurõmena tɔoyá. Ate yɔyɔ múãrē jóacoripũ yoeripũ niiã. ²³ Múãrē ateré wedea: Maríya wedegɛ Timoteo peresuwiipɛ niĩrigɛre wionécotoayira méē. Cũũ máata yɔyɔ pɛtopɛ jeari, múã pɛtopɛ wáagɛ, cúũrē néewagɛda.

²⁴ Niipetira múãrē ɛɔonĩrã añuãrõ. Niipetira Jesurē padeorãcã añuãrõ. Italia macãrã múãrē añudutiya.

²⁵ Cõamacũ múã niipetirare añurē ticoaro. Teerora tiáro.

Santiago

Åñuduticorigue

1 Yꝰ Santiago múärë åñudutia. Yꝰ Cõãmacũrë padecotegꝰ, teero biiri marĩ Ōpũ Jesucristore padecotegꝰ múärë Israelya põnarĩ macãrã doce põnarĩ macãrãrë apeyé ditapꝰ wáabaterirare jóaa.

Masĩrë åñurë Cõãmacũmena atia

² Yáa wedera, múärë noo niirë ñañarõ wáari, “usenirã niiãda” jĩña. ³ Múã masĩã: Múärë ñañarõ wáari, múã Cõãmacũrë padeorëre ëñomasĩã sũcã. Åñurõ padeorĩ, wãcũtutuare múärë jeanemoã. ⁴ Tee wãcũtutuare múãpꝰre jeapetiaro. Tee jeari, padeotutúara, basocã åñurã, péerogã padeorë dꝰsanóhërã niiãdacu.

⁵ Masĩrë cꝰohérano Cõãmacũrë sãĩãrõ. Ticogꝰdaqui. Cõãmacũ tutiro manirõ niipetirare cũã sãĩrë nemorõ ticonemoqui. ⁶ Padeorémëna sãĩãrõ. “Ōba, ticoriboqui” jĩrõ manirõ sãĩrõ booa. Teero jĩrãno día pairĩmaa maquë ocoturĩ tiiróbiro niĩya. Tee wĩno páapuri wãajõãrucu, atijõãtirucu tiia. ⁷ Cõãmacũ teero wãcũrãnorë ticoridojãqui. ⁸ Sicabũrecore merëã, apëbũrecore merëã wãcũcua; sica diamacũ wãcũhërã niĩya.

⁹ Jesuré padeorã búri niirã ññanopacara, usenirõ booa; Cõãmacũ ññacoropꝰre búri niirã mee niicua. ¹⁰ Pee apeyé cꝰorácã Jesuré padeorã usenirõ booa. Cũã padeorë cũã cꝰorë nemorõ wapacũtia. Cũã cꝰorëpeja coori sñidíaro tiiróbiro petidíaadacu. ¹¹ Táa muĩpũ bayirõ asirĩ, sñijõãcu. Tee cooricã budujõãcu; åñurë niĩarigue niipacaro, peticú. Tee tiiróbiro pee apeyé cꝰorácã cũã niyeru wapatáriromëna diajõããdacua.

Jĩcõãsarere Cõãmacũ mee tiidutĩ

¹² Ñañarõ wáapacari, wãcũtutuarano usenicua. Cõãmacũ cũã padeorëre duuhëri ññagũ, cũãrë catirë petihëre ticogꝰdaqui. Teerë “ticogꝰda” jĩrigꝰ niĩwĩ cũãrë maĩrãrë.

¹³ Sícũno ñañaré tiidugáro jeari, “Cõãmacũ yꝰre teero tiidutĩ” jĩrijãrõ booa. Cõãmacũ ñañaré tiidugágꝰ mee niĩ. Cũã åpëãrë ñañarére jĩcõãsãgũno mee niĩ. ¹⁴ Biirape biia: Ñañaré tiidugáre wãcũsugueari siro, ñañagũ jĩcõãsarõ tiiróbiro wáacu. Teero tiigú, apeyenó ñañaré tiidutíre péerogãmenarã “jáꝰ” jĩjãqui. ¹⁵ Cũã tee ñañaré tiidugáremëna ñañarére tiiquí. Cũã niipetire tiirípõjgũ, catigú niipacꝰ, diarigꝰ tiiróbiro niitoaqui.

¹⁶ Yáa wedera, wisirijãña. ¹⁷ Niipetire åñurë, teero biiri diamacũ maquë marĩrë diijeácu; teerë ticoqui Cõãmacũ ññãsepꝰ niigú. Cũãrã niiqui niipetira sãwócorare, ññãsepꝰ bauráre tiirigꝰ. Cũã wasoríqui; cũãrë cãmotáreno manicú. ¹⁸ Cõãmacũ cũã boorírobirora cũãye queti diamacũ maquëmëna marĩrë catirë petihëre ticorigꝰ niĩwĩ. Teero cũã diamacũ buerë cũãriguere åñurõ padeosugújĩrã, ote dꝰca cꝰorigꝰ butisuguerëpa tiiróbiro niicu. Butisuguerëpa Cõãmacũrë usenire ticorëpa niirucuyiro. †

Cõãmacũrë padeorã diamacũ tiirëcũtire

¹⁹ Yáa wedera, aterë masĩña: Åpëã wederi, tꝰomasĩãda jĩrã, åñurõ tꝰoyã. Múã cũã wederëre tꝰotóa, wãcũtoarapꝰ wedeseya; máata cúarijãña. ²⁰ Marĩ cúara, Cõãmacũ booró tiiricu. ²¹ Teero tiirã, niipetire múã ñañarõ wãcũrëre, ñañaré tiirëcũtirere duujãña. Cõãmacũrë “jáꝰ” jĩ, cũãye queti marĩrë cũã cúurere diamacũ padeoyã. Tee quetire tꝰo, padeorã, múã netõnénoãdacu.

²² Cõãmacũye quetire búri peti tꝰorijãña. Tꝰoári siro, tee queti dutirëre tiiyã. Tiihërano cũã basiro jĩdítora tiicúa. ²³ Tee quetire tꝰo, tee dutirëre tiihégũno biiro biii: Cũãya diapóare ëñorõpũ ññagũ. ²⁴ Cũã baurëre åñurõ ññãari siro, cãmenhcã witiwagũra, acabójãqui. ²⁵ Åpĩpë cũã Cõãmacũye tꝰoariguere wãcũrucu, acabóriqui. Cõãmacũ dutiróbirora cũã tiurucújãqui. Cũã teero tiirëcũtiremëna Cõãmacũ cũãrë usenirĩ tiigúdaqui. Cõãmacũye queti diamacũrã niĩ. Teemëna marĩ ñañaré dícu tiidugámiãriguere tiidúri tiirigꝰ niĩwĩ.

²⁶ Åpĩ “yꝰ Jesuré padeogú niĩã” jĩ wãcũmiqui. Teero jĩipacꝰ, åpëãrë ñañarõ wedesequi. Teero tiigú, cũã basiro jĩdítogꝰ tiiquí. Cũãnorë padeorë búri niirë niĩã. ²⁷ Cõãmacũ marĩ Pacũre diamacũ padeogúpeja biiro tiirëcũtiro booa: Pacũ manirãrë, wapewia numiãrë cũãrë merëã wáari, tiípuro booa. Teero biiri atibũreco maquë ñañarére tiinũserijãrõ booa.

Basocáre sícãrĩbíro ññãña

2 Yáa wedera, múã marĩ Ōpũ Jesucristo åñunetõjõãgũrë padeojĩrã, basocáre sícãrĩbíro tiiyã. ² Apetó tiigú, ññã sícũ múã neãri wiipꝰ sããatiboqui. Cũã wãmosúã tuusãri beto oro beto, suti åñurë sãñagú niiboqui. Toorã åpĩ apeyenó cꝰohégꝰ sutiró bꝰcꝰroniãrõ sãñagú sããatiboqui sũcã. ³ Múãpe padeorémëna suti åñurë sãñagúre ññã, cũãrë “ãno åñurõpũ duiya” jĩbocu. Apeyenó cꝰohégũpereja “jõõ nucũña” o

† Éxodo 23.16,19.

“ãno yeparu duijãña” jĩjãbocu. ⁴ Múã teero tiirémèna basocãre sĩcãrĩbĩro tiihèra tiicú. “Suti ãñurè sãñagú bóaneogũ nemoró wapapacái”, jĩ wãcũmicu. Tee wãcũrè ñañarè niĩã.

⁵ Yáa wedera, yũre tũoyá: Apeyenó cũohèranorè Cõamacũ besequi, cũã padeoré pairó wapacũtĩro wáaaro jĩgũ. Cũũ pũtorũ wáaaro jĩgũ, besequi. Cũũ jĩrĩrobirora cũũrè maĩrã cũũ pũtorũ niĩãdacua.

⁶ Múãpe apeyenó cũohèrere doo, bobosácu. ¿Noã múãrè tiíapei? Pee cũorá tiíapecua. ¿Noã múãrè ñee, queti beserĩ basocu pũtorũ nẽewadutii? Cũãrã tiicúa.

⁷ Cũãrã múã padeogũ wãmerè buijãcua. Múãpe cũũ wãmerè padeorémèna jĩcu.

⁸ Múã Cõamacũ dutirèrè ãñurõ tiipetĩdũgara, cũũye queti jóaripũru jĩrõbirora tiyá: “Mũũ basiro maĩrõ ti-róbirora ãpèrãcãrè maĩñã”. [†]Teeré tiirã, diamacũ tiirã tiia. ⁹ Múã basocãre sĩcãrĩbĩro tiihèra, ñañarèrè tiirã ti-ia; Cõamacũ dutirèrè netõncãrã tiia. ¹⁰ Sĩcũno Moisére dutiré cũũrigue niipetirere tiipetĩpacũ, sicawãme tiihèrogãmenarã, tee dutiré niipetirere netõncãgũ niiqui. ¹¹ “Ãpĩ nũmorè ñeeaperijãña”, teero biiri “basocãre sĩãrĩjãña” jĩrèrè dutirigũ niuwĩ Cõamacũ. Múã sĩcũrè sĩãrã, ãpĩ nũmorè ñeeaperipacara, Moisére dutiré cũũriguere netõncãrã tiicú. ¹² Cõamacũ múãrè mama dutiré cũũriguemèna ^{††}múã tiiriguere ñña, wapa tiigũdaqui. Teero tiirã, ãñurõ wedeserecuti, ãpèrãrè ãñurõ tiirécũtiro booa. ¹³ ãpèrãrè bóaneõ ññahèri siro, Cõamacũcã bóaneõrõ manirõ wapa tiigũdaqui. Bóaneõ ññarirapeja cũũ wapa tiirõpũre cuiro manirõ-mèna ãñurèrè ñeerã wáaadacua.

Ãñurè tiirémèna Jesuré padeoró booa

¹⁴ Yáa wedera, sĩcũ “yũũ Jesuré padeóa” jĩboqui. Teero jĩpacũ, ãpèrãrè ãñurè tiieñoriboqui. Cũũ padeoré ¿ñeenómèna wapacũtibogari? Teero padeoré cũũrè netõrĩ tiirĩcu. ¹⁵ Apetó tiirã, Jesuré padeorã suti wasoré cũohèra, yaaré cũobayíhera múãmèna niibocua. ¹⁶ Sĩcũ múã menamacũ cũãrè ateré jĩboqui: “Múã ãñurõ wáaya; yũũarĩ, asibusúre suti sãñajĩrã ni-ñña; múã yaadũgarecõrõ yaaya”, jĩboqui. Cũũ cũã boorèrè ticoripacũ, cũũ tee jĩrè wapamanĩã. ¹⁷ Marĩ padeoré tee queoré tiiróbiro niĩã. Marĩ padeopacãra, ãpèrãrè tiíapũheri, wapamanĩã.

¹⁸ Apetó tiigũ, yũũ jĩãriguere padeohégũno ateré jĩboqui: “Sĩcũ ãñurèrè tiirĩpacũ, Jesuré padeoquí. ãpĩpè ãñurèpèrè tiiqui”. Cũũ teero jĩrèrè biiro wedegũda: “Cũũ ãñurè tiirĩpacari, ¿deero tii marĩ cũũ Jesuré padeorèrè ññamasĩboataũ? Cũũ ãñurè tiieñoremenã cũũ Jesuré padeorèrè ññamasĩbocu”. ¹⁹ Cũũpe “Cõamacũ sĩcũrã niiqui” jĩ padeoquí. Tee ãñuniã ãñurõpeja. Wãtĩãcã padeocúa tiirãpũja. Tee wãcũrã, ñapõpicua cuiira. ²⁰ Cũũ tũomasĩrĩdojãgũ niĩ. Yũũ jĩãriguere wãcũbũa, ateré masĩrõ booa: Marĩ “Jesuré padeóa” jĩpacara, ãpèrãrè ãñurõ tiihèri, marĩ padeoré wapa-manĩã. ²¹ Marĩ ñecũ Abrahamye maquèrè wedegũda. Abraham cũũ macũ Isaare ãtãbũ sotoãpũ

† Levítico 19.18. †† Mama dutiré cũũrigue “ãpèrãrè maĩñã” jĩrè niĩã.

siatũpeomiyigũ. Cõamacũ cũũ tiirèrè ññagũ, cũũrè “ãñugũrã niĩ” jĩ ññayigũ. ²² Atecarè tũomasĩrõ booa: Abraham Cõamacũrè padeoyigũ. Teemèna Cõamacũ tiidutĩrirobirora tiiyigũ. Teero tiigũ, cũũ tiirémèna cũũ padeorèrè tiipacũtiyigũ. ²³ Teero cũũ tiiriguemèna Cõamacũye queti jóaripũ niiré diamacũ wáaro tiirõro niuwũ. Tiipũ biiro jĩã: “Abraham Cõamacũrè padeoyigũ. Teero tiigũ, Cõamacũ cũũrè ‘ãñugũrã niĩ’, jĩ ññayigũ”, jĩ jóanoã. Too síro Cõamacũ Abrahamrè “mũũ yũũ menamacũ niĩã” jĩrigũ niuwĩ.

²⁴ Tee quetimèna ateré ãñurõ masĩnoã sáa: Marĩ Cõamacũrè padeorã ãñurõ tiirĩ, Abrahamrè tiirõbiro marĩrè “ãñurãrã niĩya” jĩ ññaqũ. Ʋserimèna dícu “Cõamacũrè padeóa” jĩrãrè “ãñurãrã niĩya” jĩ ññariqui.

²⁵ Teerora wáayiro too sũguero macõpũ ãmũãrè ñeeape wapatãrigore. Coo Rahab wãmecũtiyigo. ^{†††}Judíoa cooya macã macãrã wãpãrã niiyira. Coo Cõamacũrè padeojĩgõ, judíoa jeari, ãñurõ bocayigo. Too síro cũã dutiwáadarimarè èñocóyigo. Cõamacũ coo tiirèrè ññagũ, coore “ãñugũrã niyo” jĩ ññayigũ.

²⁶ Atemèna pũtũãa: Sĩcũ Jesuré padeopacũ, ãñurè tiihèri, cũũ padeoré wapamanĩã. Cũũ padeoré sicaõpũũ yeeripũna duuári siro tiiróbiro niicu; catiricu.

Ñemerõrè cãmotãmasĩrõ booa

3 Yáa wedera, múã watoapũre paũ peti basocãre buerã niirijãrõ booa. Múã masĩcu: Cõamacũ ãsã Jesuyèrè buerè wapa ãsã tiiriguere ãpèrã nemorõ ãñurõ besegũdaqui, ãsãrè wapa tiíadari sũguero. ² Marĩ niipetira pee ñañarè tiirucúa. Sĩcũ péerogã ñañarè wedesehegũno ãñugũ peti niiqui. Cũũ wedeseãmajãdũgarere cãmotãmasĩgũ, niipetire cũũ ñañarè tiidũgãrecãrè cãmotãmasĩqui. ³ Marĩ cõmebetõrigãrè caballoaye Ʋseripũ sããã, caballoa marĩrè yũũaro jĩrã. Teebetõrigãmenã marĩ wãadũgaropũ cũãmèna wãamasĩã. ⁴ Teerora niĩ dooriwãcãrè. Tiuwũ pairiwũ niipacari, wĩno bayiró páapucopacari, tiuwũrè waatũgũ péeripĩgãmenarã cũũ wãadũgarope waatũcoi. ⁵ Marĩya ñemerõmèna teerora wáacu. Marĩya ñemerõ marĩya õpũũ ðuarógã niipacaro, pee peti wedeseremèna paũre ñañomasĩã. Pecame péerimegã niipacaro, marĩ sĩãyócori, pairó macãncũ niĩãrĩrore jũũpetiri tiia. ⁶ Pecame tiiróbiro niĩã marĩya ñemerõ. Péerogã niipacaro, pee ñañarè wedesemasĩcu. Noo booró niipetire ñañarè wáari tiicú. Tee ñañarõ wedesere wãtĩmèna pũtocũticu. Niipetiro marĩ catirĩ bũrecorire ãñurõ niimiãriguere ñañocú.

⁷ Basocã niipetira wáicũrare, wũũrãre, yeparũ wéerare, díã macãrãrè yũũri tiimasĩcua. Cũã sicutopũra yũũri tiimasĩnotoarira niuwã. ⁸ Marĩya ñemerõ docare yũũri tiimasĩricu. ãñurè dícu wedesedũgapacara, ñañarè wedesecu. ãña bacarĩ, cũũ nima ticoro tiiróbiro marĩ wedesere basocãre ñañarõ tiicú. ⁹ Marĩya ñemerõmèna Cõamacũ marĩ Ópũrè marĩ Pacũre Ʋsenire ticopacara, basocãre cũũ tiiróbiro baurã tiinõrĩrare ñañarõ wedesea. ¹⁰ Sicaũseromèna Cõamacũrè Ʋsenire ticoa; tiũseromènarã ãpèrãrè ñañarõ wedesea

‡ Génesis 15.6. †† Josué 2.

sũcã. Yáa wedera, teeré tiirjãrõ booa. ¹¹ Sicacope oco witiirí copepõre oco ãñuré, oco ñañaré witiiricu. ¹² Narañagũ pica dũcacũtiriticu. Picagũ ẽse dũcacũtiriticu. Tee tiirõbiro oco móã ocare witiirí copepõre oco móã ocahere witiiricu.

Diamacũ tuomasĩrã tiiré

¹³ Múã watoapõre ãñurõ tũgueñapõtẽõñũcõrã, tuomasĩrã niicua. Cũã ãñurõ tiirécũtirere ãñoãrõ “yũũ tiirére ññaña” jĩrõ manirõ. Biirõ tiigũno tuomasĩgũ peti niĩ. ¹⁴ Múã tuomasĩpetipacara, ãpẽrãré doe, cũãrẽ pesucũtira, “ãpẽrá nemorõ tuomasĩã” jĩrijãña. Múã teeré tiirécũtira, diamacũ maquẽrẽ cõãrã tiia. ¹⁵ Tee cũã tuomasĩmiãrigue Cõãmacũ ticoré mee niã. Atibũreco maquẽ wãcũrẽ niã; basocã cũã basiro wãcũrẽ niã; wãtĩã wãcũréno niã. ¹⁶ Múã watoapõ doere, teero biirõ pesucũtira niirĩ, sãcãrõmẽna niirecũthecã niãdadu. Noo boorõ niipetire ñañaré wãaadacu.

¹⁷ Cõãmacũ tuomasĩre ticoré cõorãpeja ñañarére ãmaãrõ manirõ niicua. Cũãjã biirõ niicua: ãñurõ niirecũtirere boorã, basocãre ãñurõ wẽepeora, wederere ãñurõ tuõñerã, ãpẽrãré bóaneõ ññarã, niipetirare ãñurẽ tiirã, niipetirare sãcãrĩbĩro tiirã, tiiditõro manirõ ãñurõ tiirécũtira niicua. ¹⁸ ãñurõ niirecũtirere tiidũgãrãno ãñurõ niirecũtira maquẽrẽ wedesecua. Too síropõre cũã teero jĩãriguemena diamacũ niirecũtirere ññaãdadua.

Atibũreco maquẽrẽ maĩré

4 ¿Ñeemẽna cãmerĩquẽi? ¿Ñeemẽna cãmerĩtutii? Múã popeapõ ñañaré tiidũgãre, wãcũñũserekena teero wãaa. ² Múã apeyenõ cõodũgãpacara, bũamasĩricu. Cõodũgãra, ãpẽrã cõorãre sãcũ. ãpẽrã cõorẽre ññajĩrã, ññatuticu. Múã boorẽre bũamasĩñerã, cãmerĩtutiãmajãcu; cãmerĩquẽcu. Múã boorẽre bũamasĩricu, ¿deero tiirã? Cõãmacũrẽ sãĩrĩjĩrã. ³ Sãĩpacãri, Cõãmacũ ticoriqui. ãñurõ wãcũrẽmena sãĩricu; múã cũũ ticorẽmena ñañaré tiidũgãcu.

⁴ Múã sãcõ numiõ manũcũtipaco, apegõ manũrẽ maĩgõ tiirõbiro niicu. Atibũreco maquẽrẽ maĩrãno Cõãmacũrẽ ññatutira tiirõbiro niicua. Múã teeré masĩcu. Teero tiirã, atibũreco maquẽrẽ maĩdũgãrãno Cõãmacũrẽ ññatutigu tiirõbiro wãacua. ⁵ Cõãmacũye queti jõaripũpũ búri peti ate jóanorõ mee tiia: “Cõãmacũ marĩrẽ Espĩritu Santore ticorigũ niijĩgũ, ãpẽrãré nemorõ cũũrẽ marĩ maĩrĩ booquĩ”, jĩrĩ jóanoã. ⁶ Cõãmacũ marĩrẽ ãñurõ tiigũ tiiapunemomasĩqui. Teero tiirõ, cũũye queti jõaripũpũ ate jóanoã: “ãpẽrá nemorõ niã” jĩrã Cõãmacũ tiiapurere cõorĩcua.

Teero jĩñerãpe cũũ tiiapure cõocúa, †jĩrĩ jóanoã.

⁷ Teero tiirã, Cõãmacũ dutirere ãñurõ yũũrã niĩña. Satanãs múãrẽ jĩcõãsarĩ, wãcũtutuaya. Wãcũtutuari, yoari mee nii, wãajõãgũdaqui. ⁸ Cõãmacũrẽ wãcũrucujãña. Múã teero tiirĩ, Cõãmacũ múãmena niirucujãgũdaqui. Múã ñañaré tiirere tiidũjãña. Múã Cõãmacũrẽ,

teero biirõ atibũreco maquẽrẽ sãcãrõmẽna maĩdũgãra múã teero wãcũrere wasoyã. ⁹ Múã ñañaré tiirere wãcũ, wãcũpati, utiya. Múã buimĩrigue utirẽ wasoãro. Múã ẽsenimĩrigue bóaneõrõ tũgueñare wasoãro. ¹⁰ Múã marĩ Õpũ ññacoropõre “yũũ búri niigũ niã” jĩrĩ wãcũrucuri, cũũ múãrẽ ẽpũtĩ macãrã wãari tiigũdaqui.

Marĩ “pecamepũ wãagũdũ niĩ” jĩmasĩricu

¹¹ Yáa wedera, cãmerĩ buiãperijãña. Sãcãrĩbĩro padeopacã, sãcũ ãpĩrẽ buijãgũ, cũũrẽ “pecamepũ wãagũdũ niĩ” jĩgũ tiiqui. Teero jĩgũno Cõãmacũ dutirere buijãgũ tiiqui. “Cõãmacũ dutirẽ nemorõ masĩã yũũja” jĩdũgagũ niiqui. Teero jĩgũ tee dutirẽ maquẽrẽ tiiriqui. ãñurõ “jáũ” jĩrõno tiigũ, “Cõãmacũ dutirẽ queorõ niiria” jĩgũ tiiqui. ¹² Cõãmacũ sãcũrã dutirere ticogũ niĩ. Cũũ dícu marĩ tiirere ãñurõ ñña, “pecamepũ wãagũdũ niĩ” jĩmasĩricu. Cũũ dícu marĩrẽ netõnémasĩqui. Cũũrã sũcã pecamepũ wãadutimasĩqui. Múãpe “pecamepũ wãagũdũ niĩ” jĩmasĩricu.

Ñamigã wãaadare masĩña manĩã

¹³ Múã biirõ jĩrecũtia: “Mecũã o ñamigã tiimacãpũ wãagũda. Toopũ sicacũma nii, pade, pairõ niyeru wãpatãgũda”, jĩicu. Múã teero jĩrecũtirano yũũre tuoyã: ¹⁴ Múãrẽ ñamigãno merẽã wãaadare masĩricu. Múã catirẽ õme tiirõbiro niã; pẽerogã bau, too síro ditijõãã. ¹⁵ Teero jĩrõno tiirã, biirope jĩrõ booa: “Apetõ tiigũ, Cõãmacũ boorĩ, cũũ catirẽ ticori, teerẽ tiinõãdadu”, jĩrõ booa. ¹⁶ Múãpe teero jĩria. “Ûsã basiro too síro tiwãadare masĩã” jĩsũguea. Niipetire teero jĩsũguereno ñañaniã. ¹⁷ Sãcũno ãñurẽ tiirere tiimasĩpacũ, teerẽ tiihẽgũno Cõãmacũrẽ netõñcãgũ tiiqui.

Pee apeyẽ cõorãre wederigue

5 Pee apeyẽ cõorã, yũũre tuoyã: Múãrẽ ñañarõ netõrẽ niãdadu. Tee ñañarõ netõãdare wãcũrã, bayirõ acaribĩremena utirã niĩña. ² Múã pee cõorẽ bóajõããdadu. Múãye sutire butua weejããdadua. ³ Múãye oro, múãye niyerupe cõtawĩ bóajõããdadu. Cõãmacũ cũũ basocãre wapa tiãdari bũreco jeari, cũũ múã ññacoropũ tee cõtawiriguere ññagũdaqui. Tee cõtawirigue múã niyeru maĩrĩ siro, múã ãpẽrãré tiiapuheri siro, teero ãñoãdadu. “Múã pecamepũ wãaadara niitoaa mée”, jĩrõ tiãdadu. Atibũreco petiãdari bũreco niipacari, múã búri peti pairõ niyeru ññanomiã. ⁴ Múã ẽmũãrẽ oterẽ dũca seedutĩpacara, wãpatĩpetiririra niwũ. Tee cũãrẽ niyeru wãpatĩriguere Cõãmacũ ññaqui. Paderã bayirõ bũsũrõmena “queorõ wãpatĩriawã” jĩrẽre Cõãmacũ niipetire sotoapũ niigũ tuoquĩ. ⁵ Múãpe atiditapũre pee peti cõonetõñcãã. Múã tũsarẽnorẽ tiidũgãpetira niã. Múã wecũã ãñurõ diicũtira tiirõbiro niicu; wecũã cũãrẽ sãããdari bũrecore masĩricua. ⁶ Múã ãpẽrãré cũã bayirõ peti wapa cõorĩpacari, queti beserĩ basocũ pũtopũ néewa, “wapa cõoõya” jĩicu. Cũãrẽ sããdutĩcu. Cũãpe deero tii masĩricua.

† Éxodo 20.5. †† Proverbios 3.34.

Jesucristo p̄t̄aatiadari s̄guero, w̄c̄ūtutuadutire

⁷ Yáa wedera, múã masĩã: Marĩ Ōp̄ p̄t̄aatiḡdaqui. C̄m̄ p̄t̄aatiadari s̄guero potoc̄r̄o manir̄o yueya. S̄c̄m̄ oteḡú c̄m̄ oteré d̄cac̄t̄iri cotequi, añur̄ét̄op̄ yaaada j̄iḡm̄. C̄m̄ oteri siro, oco pearoo j̄iḡm̄, potoc̄r̄o manir̄o yuequi. ⁸ C̄m̄ tiir̄obiro múãc̄ã “marĩ Ōp̄ p̄t̄aatiḡdaqui” j̄ir̄ã, potoc̄r̄o manir̄o yueya. W̄c̄ūtutuaya. C̄m̄ p̄t̄aatiadaro jeadaro péerogã d̄sacú.

⁹ Yáa wedera, c̄amerĩ wedepatirijãña, C̄ãmac̄m̄ marĩr̄e ñañar̄o tiir̄i j̄ir̄ã. C̄ãmac̄m̄ basoc̄are wapa tiádari b̄reco jeatiro tiia. ¹⁰ Profetas tiir̄iguere w̄c̄ũña. C̄ã C̄ãmac̄m̄ ye quetire wederi, ãp̄er̄ã c̄ãr̄e ñañar̄o ti-iyíra. C̄ãr̄e teero tiipacári, ñañar̄o net̄opacára, w̄c̄ūtutua, n̄c̄ãj̄áyira. C̄ã tiir̄iobirora múãc̄ã tiiyá.

¹¹ Basoc̄are ñañar̄o wáapacari, c̄ã w̄c̄ūtutuari, c̄ã doca “añur̄ã niwã” j̄ir̄ã marĩ. Job w̄mec̄tiḡm̄ ye queti maquẽr̄e múã mas̄icu. [†] C̄m̄r̄e ñañar̄o wáapacari, w̄c̄ūtutuayiḡm̄. Too síro C̄ãmac̄m̄ c̄m̄r̄e añur̄o ti-ir̄igec̄ãr̄e mas̄icu. ^{††} Tee quetimenap̄era “C̄ãmac̄m̄ bóaneõ ññar̄e c̄moḡú niir̄” j̄ir̄ec̄ãr̄e añur̄o ññamas̄inoã.

¹² C̄ãmac̄m̄r̄e w̄mepeorijãña. Tee up̄t̄i maquẽ niã. Múãr̄e s̄ãñar̄í, “tiáw̄m̄” o “tiir̄íaw̄m̄” j̄ir̄e dícm̄ j̄ir̄ña. J̄ir̄nemorijãña, C̄ãmac̄m̄ marĩr̄e ñañar̄o tiir̄i j̄ir̄ã.

† Job 1.1–2.10. †† Job 42.10–17.

¹³ S̄ic̄m̄ Jesur̄e padeoḡure ñañar̄o wáari, C̄ãmac̄m̄r̄e tiiapure s̄ãr̄o booa. Useniḡm̄nope C̄ãmac̄m̄r̄e basapeoro booa. ¹⁴ Diarec̄tiḡm̄no Jesur̄e padeorã menamac̄ãr̄ã b̄toá dutir̄are booc̄oro booa, c̄m̄r̄e use tus̄iããr̄o j̄iḡm̄. C̄ãmac̄m̄ net̄onéãr̄o j̄iḡm̄, s̄ãidut̄ibosaro booa. ¹⁵ C̄ã padeorém̄ena s̄ãr̄í, diarec̄tiḡm̄ net̄onénoḡũdaqui. C̄ãmac̄m̄ c̄m̄r̄e diaré net̄or̄í tiiḡdaqui. C̄m̄ ñañar̄e tiir̄i siro niir̄í, C̄ãmac̄m̄ c̄m̄r̄e acaboḡũdaqui. ¹⁶ Teero tiir̄ã, múã ñañar̄e tiir̄iguere c̄amerĩ wedenet̄oña. C̄ãmac̄m̄r̄e s̄ãibosáya, diarec̄tirare net̄onéãr̄o j̄ir̄ã. S̄ic̄m̄ basoc̄ú añuḡũ padeorém̄ena s̄ãr̄í, C̄ãmac̄m̄ ȳm̄rijã tiir̄iqui. ¹⁷ Elías marĩ tiir̄obiro basoc̄ú niiyiḡm̄. C̄m̄ C̄ãmac̄m̄r̄e “oco pearijããr̄o” j̄ir̄ bayir̄o s̄ãiyiḡm̄. Itiác̄m̄ma apec̄m̄á deco atiditap̄ure oco peariyiro. ^{†††} Too síro C̄ãmac̄m̄r̄e s̄ãiyiḡm̄ s̄uc̄ã. Teero ti-ir̄o, oco peayiro. ^{††}

¹⁹ Yáa wedera, ap̄etó tiiḡú, s̄ic̄m̄ múãmena niir̄iḡm̄ mer̄ã w̄c̄ũr̄e wasonóboqui. C̄m̄r̄e teero wáari ññaḡm̄, ãp̄i c̄m̄r̄e añur̄epere wasor̄i tiibóqui s̄uc̄ã. ²⁰ Wasor̄i ti-iḡm̄no ñañar̄e tiir̄iḡure ateré tiiquí: Diari sirop̄ure, ñañar̄o net̄obóariḡure net̄or̄í tiiquí; acabóre b̄mar̄i ti-iquí.

Noc̄r̄or̄ã niã.

‡ 1 Reyes 17.1; 18.1. †† 1 Reyes 18.42–45.

1 San Pedro

Ñuduticorigue

1 Yꝰ Pedro Jesucristo cūyere wededutigꝰ beserigꝰ múārē Cōāmacū beserirare ãñudutia. Múā yꝰ jóacora múāya ditare cōā, aperopú wáabaterira ni-
iwū. Teero tiigú, múā Ponto, Galacia, Capadocia, Asia, Bitinia dita niirápꝰre jóacoa. ² Cōāmacū marí Pacꝰ too sꝰgueropꝰ cūū boorírobirora múārē cūū pōna niirō jīgū, besetoarigꝰ niwī. Espíritu Santomena múārē ñañarē manirá niirí tiirígꝰ niwī, cūū dutirére tiiáro jīgū. Jesucristoye dímena múārē cūūyara niirí tiirígꝰ niwī.

Cōāmacū múārē ãñunemore ticoaro; ãñurō ni-
irecūtiri tiinemōārō.

Cōāmacū ticoadarere yueré

³ Cōāmacū Jesucristo marí Ōpū Pacꝰre ꝰsenire ticoa-
da. Cōāmacū marírē bayiró bóaneō ññaqui. Teero tiigú, Jesucristo diarigꝰꝰ masāriguemena marírē bauánemorira tiiróbiro tiyígꝰ. Cūū teero tiirí, marí “too síropꝰ cūūrē ññaāda” jīmasīā. ⁴ Teeré masījīrā, Cōā-
macū marírē ticoadarere yuea. Cūū ticoadare petirícu; ñañarē maniré niicu; teero biiri cūū ticoadare cōori ti-
iróbiro sīnirícu. Cōāmacū cūū ticoadarere ꝰmūāsepꝰ quēnocúbosaquei marírē. ⁵ Múā Jesuré padeocú. Teero tiigú, Cōāmacū cūū tutuaremena múārē cotequi. Múārē ãñurō tiiādare quēnoríguerpꝰ niicu. Atibúreco petirí, teeré ãñogúdaqui.

⁶ Teeré wācūrā, ꝰsenicu. Atitópere múā merēã ñañarō netōrā tiia ména. ⁷ Múā Jesucristore padeoré oro tiiróbiro niicu. Basocá ꝰorora niirí? jīrā, pecame so-
toarꝰ asiopéocua. Ocoári siro, ñañarē poca merēã jeapeacu; ãñurē oro dícu ꝰtꝰácu. Ate tiiróbiro múārē ꝰJesucristore diamacūrā padeomī? jīrō, ñañarō netōrī tiicú ména. Múā ñañarō netōjīrā, tee oro basiro ti-
iróbiro ꝰtꝰáadacu. Teero tiirā, ãñurō padeonemórā niirādacu sáa. Jesucristore padeodúheri ññarā, basocá múārē “cūūrē diamacūrā padeoóya” jī ññaādacua. Oro waparacá niirā. Waparacáre niipacaro, petijóācu. Múā Jesucristore padeorépe oro nemoró waparacūtia. Tee doca petirícu. Teero tiigú, Jesucristo múārē atibúre-
copꝰre ꝰtꝰaatigꝰ, “yꝰre ãñurō padeowú” jīgūdaqui.

⁸⁹ Múā Jesucristore ññaririra niipacara, cūūrē maícú. Atitóre cūūrē ñnaripacara, padeocú. Múā cūūrē pade-
orí, múārē pecameꝰ wáaborirare netōnéqui. Teero ti-
irā, múā Cōāmacū ꝰtopꝰ wáadarere wācūrā, bayiró ꝰsenicu. Múā ꝰsenire diamacūrā niijārō tiicú. Teero ti-
irā, “teero ꝰseniāmajārā tiia” jīmasīña manicú.

¹⁰ Profetas cūū múārē ãñurē ticoadarere wedesꝰgue-
toayira. Basocáre netōnéadarere tꝰomasīāda jīrā, cūācā ãñurōgā buemiyira. ¹¹ Cristo cūāmena niyigꝰ. Cūū Espíritu Santo tiiápuremena cūārē too síropꝰ wáadarere masīrī tiitóamiyigꝰ: “Cristo ñañarō netōgúdaqui; too síro Cōāmacū cūūrē pee dutirére ticogúdaqui” jīrēre masīrī tiitóamiyigꝰ. Cūā “ꝰdeero bi-
iri niirādari? ꝰÑeenó wáadari?” jīrā, bayiró masīdꝰgamiyira. ¹² Cōāmacū cūā masīdꝰgari ññagū, cūārē biiro masīrī tiyígꝰ: “Múā wederé queti múā niiri-
topꝰ wáaricu ména” jīrēre masīrī tiyígꝰ. Múā atitópꝰ niirāpe ññaādare niyiro. Cūā wederé queti múā tꝰotóacu. Atitóre tee quetire wederā Espíritu Santo ꝰmūāsepꝰ ticodiocorigꝰ tutuaremena múārē wedeyi-
ra. Jesucristoye queti ãñurē queti niirā. Ángelea tee queti basocáre netōnére quetire “ꝰdeero peti niirí?” jī tꝰomasīdꝰgamicua.

Ñañarē manirá niidutire

¹³ Teero tiirā, “Cōāmacū boorére tiirucújāāda” jī wācūyueya. Múā tiiādarere ãñurō wācūtoarapꝰ tiyá. “Cōāmacū marírē ãñurē ticogúdaqui Jesucristo ꝰtꝰaatiri” jī wācūrā, ꝰseniremena coteya. ¹⁴ Múā Jesuré masīādari sꝰguero, cūū boorére masīririra ni-
iwū. Bayiró ñañarére tiidꝰgájꝰyu. Atitóre múā Cōāmacū pōna niijīrā, too sꝰgueropꝰ múā ñañarē tiiríguenorē ti-
iríjāña. ¹⁵ Biirope tiyá: Cōāmacū múārē beserigꝰ ñañarē manigú niiqui. Teero tiirā, múācā niipetire múā tiirémena ñañarē manirá niirā. ¹⁶ Cōāmacūye queti jóaripūꝰ tee maquē jóanoā: “Yꝰre ñañarē manigú ni-
iā. Yꝰre tiiróbiro múācā ñañarē tiiríjāña”, jīyigꝰ Cōā-
macū”, jī jóanoā.

¹⁷ Cōāmacū niipetirare sīcārbíro bese, queoró wapa
tiiquí; sīcūrē dꝰaríqui. Teero tiirā, múā cūūrē “Pacꝰ” jījīrā, múā catiré bꝰrecorire cūūrē quioniremena ññaña. ¹⁸ Múā ñecūsꝰmūā tiirécūtiriguere múācā ti-
imūātirira niimiwū. Cūā tiirécūtirigue búri niiré niirā. Cōāmacū múārē teero tiirécūtimirirare netōnérigꝰ ni-
wī. Múā ateré ãñurō masīā: Múārē netōnégū pe-
tirénomena (oromena, niyerumena) wapatíririgꝰ niwī. ¹⁹ Cristoye díimenape wapatírigꝰ niwī. Cūūye díi wa-
papacáre niicu. Cūūye díi cordero posarigꝰ niirēgū, cāmimanigūye díi tiiróbiro niicu. ^{†20} Cōāmacū cūū at-
ibúreco tiiādari sꝰguero, “Cristo basocáre netōnégū-
daqui” jītoayigꝰ. Teero jīpacꝰ, máata ticodiocorigꝰ

† Levítico 11.44-45. †† Israelya pōna macārā Egiptopꝰ witiadari sꝰguero macā ñami, wisericōrō sīcū corderore sīāyira. Cūāye díime-
na tuusīāyira sopepāmarí wesarire. Tiiñami Ángelea sīāgū wáagꝰ, tee díire ññagū, tiwī macārāre sīāyigꝰ.

niiwí. Atitópɸ maríye niiádarere netõnégũdɸre ticodio-corigɸ niiwí. ²¹ Múã Cristo tiiríguere masíjĩrã, Cõã-macũrẽ padeocú. Cũũrã Cristo diarigɸɸere masõrigɸ niiwí; cũũrẽ ẽmũãsepɸ pee ãñurẽ ticoyigɸ. Teero tiirã, múã Cõãmacũrẽ padeocú. “Diari siropɸ, cũũmena niiã-dacu”, jĩicu.

²² Múã diamacũ niirere yũũjĩrã, Jesucristore padeorã tiirira niiwũ. Cũũrẽ padeojĩrã, múã ñañarẽ tiirere ti-idúrira niiwũ. Teero tiirã, múã atitóre Jesuré padeorãre ãñurõ cãmerí wéepeomasícu. Jĩiditoro manirõ maícu. Cãmerí maĩrã, wedeseremena dícu maĩrjãña. Niipetire múã tiirémema maĩñã. ²³ Múã ateré masícu: Múã bauánemorira tiiróbiro niirã niicu. Cõãmacũ ticoré catiré petihére cɸocú. Tee petirícu. Marí pacɸsũmũã catiré ticoriguepe bóadiacu. Cõãmacũye queti ãñurẽ quetipe múãrẽ catiré petihére cɸotóari tiicú. Tee queti diamacũ maquẽ niirucujããdacu. ²⁴ Cõãmacũye queti jóaripũɸ tee maquẽrẽ jóanoã:

Basocã táa tiiróbiro niicua.

Tãa sínijõãã.

Cũã ɸɸtí maquẽ cɸoré macãncũ maquẽ coori tiiróbiro niicu.

Coori buducodiaa.

²⁵ Marí Ōɸũ wedesere doca petirícu. Diamacũ maquẽ niirucujããdacu, †jĩ jóanoã. Tee wedesere Jesuyé ãñurẽ queti niiã. Tee queti múãrẽ wenedoriro niiwũ.

2 Teero tiirã, niipetire ñañarẽ tiirere tiidújãña. Jĩdintonemorijãña. Tiiditóriãña. Iñatutirijãña. Queti jĩnemorijãña. ²³ Marí Ōɸũ múãrẽ ãñurẽ ticorere péero masítoajĩrã, nemorõ masíɸgãra niiña. Ūpũrãgã õpẽcõ bayirõ booóya; teeména bɸcũãaya. Múãpe cũã tiiróbiro diamacũ maquẽrẽ bayirõ masíɸgãya. Teeména marĩrẽ netõnére quetire tɸomasínemoãdacu.

Ëtãqui wii weenãcãriqui tiiróbiro niĩ Jesucristo

⁴ Teero tiirã, Jesucristore ãñurõ padeoyã. Cũũ Ëtãqui wii tiiriqui tiiróbiro niĩ. Tiiqui catiré cɸocú. Wii tiirãpe tiiquire boorimiwã. Cõãmacũpe tiiquire beserigɸ niiwí. Cũũ ññacoropɸ wapapacãriqui niiriro niiwũ. ⁵ Múãcã Jesucristo menamacãrã niijĩrã, Ëtãquiri catiré cɸoréquiri tiiróbiro niicu. Cõãmacũ múã Ëtãquiribiro niirãmena sicawí tiiróbiro tiigũ tiiquí. Toopũ múã paía tiiróbiro niãdacu. Jesucristo tiãpuremena Cõãmacũ dutiré dícuere tii, cũũrẽ ɸsenire ticoadacu; múã ãñurõ tiirécãrẽ cũũrẽ ɸsenipeoadacu. ⁶ Cõãmacũ tee maquẽ wedeserere jóanoã cũũye queti jóaripũɸ:

Tɸoyã: Jerusalénɸere sicaqui Ëtãqui cúũã.

Tiiquire besewɸ. Wii weenãcãriqui, wapapacãriqui niã.

Tiiqui “basocãre netõnégũdɸ” jĩɸgãro tiia.

Cũũrẽ padeogúno “bũri peti padeotũ” jĩiriqui, †jĩ jóanoã. ⁷ Teero tiigũ, cũũ wapapacã niĩ múãrẽ, cũũrẽ padeorãre. Cũũrẽ padeohérãpere Cõãmacũye queti jóaripũɸ ateré jĩã:

Wii weerira Ëtãquire booríyira.

Cũã booripacari, tiiquira ɸɸtí macãqui ɸɸtãwɸ tii-wiipũre, †jĩ jóanoã. ⁸ Atecãrẽ jĩã:

Ëtãqui basocãre dɸpotua, ñaacũmurí tiicú, †jĩ jóanoã. Cũã Cõãmacũye queti jĩirere padeoríya; teecãrẽ netõncãya. Teero tiirã, dɸpotuara tiiróbiro ni-íya. Tíatopũra máata Cõãmacũ “cũã biiro tiãdãcua” jĩ-toayigɸ.

⁹ Múã docare Cõãmacũ beserigɸ niiwí, cũũyara niãrõ jĩgũ. Múã paía tiiróbiro niirã niicu, Cõãmacũ marí Ōɸũrẽ ɸsenire ticorã niijĩrã. Sicadita macãrã ãñurẽ dícuere tiirã tiiróbiro niicu. Cõãmacũyara niicu. Cũũ múãrẽ beserigɸ niiwí, cũũ ãñurõ tiirere wedearo jĩgũ. Cũũ múãrẽ ñãtĩãrõpɸ tiiróbiro niimirirare beserigɸ niiwí. Teero tiirã, múã cũũmena niirã niijĩrã, cũũ bóbatecoropɸ niirã tiiróbiro niicu. Cũũ bóere ãñunetõjõãã.

¹⁰ Too sũgueropũre múã cũũ põna mee niiwũ ména. Atitóreja cũũ põna niã sãa. Too sũgueropũre múãrẽ bóaneõ ññarigɸ niiwí ména. Atitópereja múã cũũ bóaneõ ññarere masícu sãa.

Biirope tiirécũtiya

¹¹ Yɸũ múãrẽ maĩã. Teero tiigũ, múãrẽ tiidutíã. Múã atibũrecopũre wãanetõri basocã tiiróbiro niã. Múã niãdaro peti ẽmũãsepɸ niicu. Teero tiirã, ñañarere tiidũgãriãña. Ñañarẽ tiidũgãre ãñurõ tiidũgãrepere cãmotãcu múã yeeripũnapũre. ¹² Jesuré padeohéra múã ãñurõ tiirécũtirere ññapacara, múãrẽ wedesãrã tiãyira; múã ãñurẽ tiipacãri, teero jĩãmajããyira. Teero jĩãmapacara, múã ãñurẽ tiirere ññãyira. Teero tiirã, Jesús ɸɸtãatiri bũreco jeari, biiro jĩãdãcua: “Cõãmacũ ãñugũ niĩ; cũũrã niijĩyi cúãrẽ ãñurere tiidutírigɸ” jĩãdãcua.

¹³⁻¹⁴ Marí Ōɸũ Jesús biiro tiirõ booquí: Romanuã õpũrẽ, cũũ doca macãrã dutirãre, teero biiri niipetira atiditã macãrã dutirãre yũũro booa. Romanuã õpũ cũũ doca macãrãrẽ netõncãrãnorẽ ñañarõ tiidutíqui. ãñurõ yũũrãpere “ãñurõ tiãwũ múãjã” jĩdutiquí.

¹⁵ Cõãmacũyere masíɸgãherape bũri peti múãrẽ ñañarõ wedepatiãmajãbocua. Múã ãñurẽpe tiirí docare, cúã deerope jĩmasíricua. Teero tiigũ, Cõãmacũpe múãrẽ ãñurẽ dícuere tiirucúri booquí.

¹⁶ Múã Moisés dutirere tiicotémirira teerẽ witorira tiiróbiro niicu. Teero tiirã, teerẽ witorira niijĩrã, ãñurõ ni-ijãña. Siquẽrã “tee dutirere witorirapɸ niã” jĩrã, ate wãcũbocua: “Teerẽ witorirapɸ niijĩrã, cuiro manirõ ñañarẽ tiimasíã”, jĩ wãcũbocua. Niiria. Múã Cõãmacũrẽ padecotera niã. Teero tiirã, cũũ boorere tiirucújãña. ¹⁷ Niipetirare quioníremena ññãña. Jesuré padeorãre maĩñã. Cõãmacũrẽ quioníremena ññãña. Romanuã õpũcãrẽ quioníremena ññãña.

Padecoterare tiidutíre

¹⁸ Múã siquẽrã ãpẽrãrẽ padecotera niicu. Múã padecotere wiseri õpãrãrẽ quioníremena yũũya. Tutirẽ manirõ múãrẽ ãñurõ tiirã dícuere yũũrijãña; ñañarõ tiirãcãrẽ yũũya. ¹⁹ Apetó tiirã, múã ãñurõ tiipacãri, múãrẽ dutirã múãrẽ ñañarõ tiibócua. Cũã teero tiiri, múã Cõãmacũrẽ padeorã niijĩrã, cúãrẽ ɸɸãniña jĩri-

† *Isaías* 40.6-8. †† *Isaías* 28.16. ‡ *Salmo* 118.22.

‡† *Isaías* 8.14.

jãña. Múã teero tiirí, Cõãmacũ múãrẽ “ãñurẽ tiirã ti-
iíya” jĩ ññagũdaqui. ²⁰ Apetó tiirã, múã ñañarõ tiirãrigue
wapa páacua. Cũã páari, múã ñecãjãrĩ, Cõãmacũ ñña-
coropõre wapamaníã. Cũã páare múãye wapa niã.
Apetó tiirã, múã ãñurõ tiipacári, múãrẽ ñañarõ netõrĩ
tiibócuã. Múã cúaro manirõ ñecãrĩ, Cõãmacũ ñña-
coropõre wapacũtía. ²¹ Cõãmacũ marĩ teero tiidãdarare
beserigũ niwĩ. Cristo marĩrẽ netõnégũ ñañarõ netõ,
diawi. ãñurõ tiipacári, cũũrẽ ñañarõ tiirí, teero
ñecãjãwĩ. Teero tiigú, marĩrẽ cũũ tiirõbirora ti-
inũseri booquí. ²² Cũũ ñañarẽ tiiriwi. Jĩditiiríwi.
²³ Cũũrẽ ñañarõ jĩrĩ, cũãrẽ ñañarẽ tiiriwi. Basocã
cũũrẽ ñañarõ tiirí, cũãrẽ “ñañarõ tiigũda múãrẽ” jĩriwi.
“Cõãmacũrũ ñañarẽ tiirãre wapa tiigũdaqui” jĩ
masĩjĩgũ, “teerora tiigũdaqui yũre ñañarẽ tiirãre”
jĩrigũ niwĩ. ²⁴ Teero tiigú, cũũ basirora marĩ ñañarẽ ti-
irẽ wapa wapatĩgũ, curusapũ diabolosarigũ niwĩ. Cũũ
teero tiirẽmena marĩ ñañarẽ tiirẽre tiidũmasĩã. Teero
biiri marĩrẽ ñañarẽre ññamĩrirare ãñurẽ Cõã-
macũyepere ññamĩrĩ tiwĩ. Cũũye cãmimena marĩrẽ
netõnérigũ niwĩ. ²⁵ Marĩ oveja ditirira tiirõbiri niimiwũ.
Atitõre cũũ bũarira tiirõbiri niicu. Cristo oveja cotegú
tiirõbiri marĩrẽ cote, ññanũñesequi.

Wãmosãrirare tiidutire

3 ¹⁻² Numiã manũcũtira, teerora múã manũsũmũãrẽ
yũya. Múã manũsũmũã sĩquẽã Jesuyé quetire
padeorícua. Múã cũãrẽ quioniremena ññaña. Múã ti-
irẽcũtire ñañarẽ manirẽ niãrõ. Cũã teerẽ ññaãdacua.
Teero tiirã, múã cũãrẽ “padeoró booa” jĩriipacari, wa-
sobócuã múã tiirẽcũtirere ññarã. ³ “ãñurã bauãdacu”
jĩrã, múãye róamena mamaré dícuere wãcũrijãña;
mũãye õpũũrĩrẽ oromena mamaré dícuere wãcũrijãña;
suti wapapacãre sãñarẽ dícuere wãcũrijãña. Tee niipe-
tire sotoã maquẽ niicu. ⁴ Múã popea maquẽ ãñurĩ,
mũã ãñurã bauãdacu. Tee petirícu. Teero tiirã, ãñurõ
yeeripũnacũtiro booa. Cõãmacũ ññacoropũ tee wapa-
pacã niã. ⁵ Tíato macãrã numiã yũũ múãrẽ jĩrõbirora
ãñurã bauyira. Cũã Cõãmacũ booró tiisénirã numiã
niiyira; Cõãmacũ wederẽre padeorã numiã niiyira. Cũã
manũsũmũãrẽ yũũrẽmena ãñurã bauyira. ⁶ Sara Abra-
ham ññamo teerora tiiyigo. Abrahamrẽ tũoyigo. Cũũrẽ
coo manũrẽ “yũũ õpũũ” jĩiyigo. Múãcã ãñurõ tiirã,
cuiro manirõ coo tiirõbiri niãdacu.

⁷ Mũã ññamocũtira teerora múã ññamosãnumiãme-
na ãñurõ niñña. Coore quioniremena ññaña. Coo múã
tiirõbiri tutuarico. Cõãmacũ coocãrẽ ãñurẽ ticogú
catirẽ petihẽre ticoqui múãrẽ ticorõbirora. Teero tiirã,
coore ãñurõ tiipũya. Teero tiihẽra, Cõãmacũrẽ ãñurõ
tũgũeñarõmena sãĩmasĩña manicú.

Cãmerĩ ãñurõ wẽepeodutire

⁸ Atemẽna pũtũãã: Múã niipetira sĩcãrĩbiri ãñurõ ni-
irecũtiya; cãmẽrĩ bóaneõ ññaña; sĩcũpõna tiirõbiri
maĩrẽcũtiya; ãñurõ niñña ãpẽãmẽna; “ũsã ãpẽã
nemorõ ãñurẽ tiia”, jĩ wãcũrijãña. ⁹ ãpẽã múãrẽ

† *Isaías 53.9.*

ñañarõ tiirí, cũãrẽ ñañarõ tiicãmẽrijãña. Múãrẽ ñañarõ
jĩrĩ, ñañarõ jĩcãmẽrijãña. Teero jĩrõno tiirã, “Cõãmacũ
cũãrẽ ãñurõ tiirã” jĩ sãĩbosáya. Cõãmacũ marĩrẽ
teero tiidutĩgũ cúũrigũ niwĩ. Teero tiirí, Cõãmacũ
mũãrẽ ãñurõ tiigũdaqui. ¹⁰ Ate maquẽ Salmopũpõre
jóanoã:

Múã catirí bũrecorire useniremena niidũgara,
ñañarẽre wedeserijãña; jĩditiirijãña.

¹¹ Ñañarẽ tiidũgãrenorẽ tiirijãña; ãñurẽpere tiiyã.

“ãñurõ niirecũtirere boogã” jĩ wãcũ, ãñurõ niirucu-
jãña.

¹² Basocã ãñurãrẽ marĩ Õpũ cotequi.

Cũã cũũrẽ sãĩrẽre tũoquí.

Ñañarẽ tiirãperea cúaremena ññaqui, †jĩ jóanoã.

¹³ Múã ãñurẽpe bayirõ tiidũgári, ¿noãpẽ múãrẽ
ñañarõ tiidũpogari? Ñañarõ tiirícua. ¹⁴ Apetó tiirã,
múã ãñurẽ tiipacári, ãpẽã múãrẽ ñañarõ netõrĩ ti-
ibócuã. Teero tiirí ññagũ, Cõãmacũ múãrẽ usenirĩ tiigũ-
daqui. Teero tiirã, cũãrẽ cuirijãña. Múãrẽ tiidãdarere
wãcũrijãña. ¹⁵ Teero wãcũrõno tiirã, “Cristo ñsã Õpũ ni-
i” jĩ wãcũ, cũũrẽ padeoyã. ãpẽã múãrẽ sãĩñãbocua:
“Múã Jesurẽ padeorã, ¿ñeenõ ãñurẽre yuera tiirĩ?”
jĩbocua. Múã yũũmasĩrã niirucujãña. Múã yũũra, tutiro
manirõ yũũya. Cũãrẽ quioniremena niirẽre ññoñã.

¹⁶ Múã Cristore padeorẽ wapa ãpẽã múã ãñurõ tiirẽre
ñañarõ jĩãdacua. Teero jĩpacari, múãpe ãñurõ tiiyã,
ãñurõ catirí yeeripũna cũorucujããda jĩrã. Múã teero ti-
irí, múãrẽ ñañarõ jĩãrira bobaãdacua.

¹⁷ Apetó tiigú, Cõãmacũ basirora cũũrẽ padeorãre
ñañarõ netõrĩ booquí. Múã ñañarõ netõrẽ múã ãñurõ
tiirãrigue wapa niãrõ; múã booró ñañarẽ tiirãrigue wa-
pape niirijããrõ. ¹⁸ Cristocã ãñugũ niipacũ, ñañarõ
netõwĩ. Cũũ ñañarẽ manigũ, marĩ ñañarẽ tiirẽ wapare
dia wapatĩbosarigũ niwĩ. Ñañarãrẽ diabolosapũ, teero
tiwĩ. Marĩrẽ netõnégũ, sĩcãrĩrã diawi. Cũũ teero tiirẽ-
mena cũũ Pacũ pũtopũ marĩrẽ jeamasĩrĩ tiwĩ. Cũũya
õpũũrẽjã diajõãwĩ. Diatoa, too síro masãrigũ niwĩ.
Cũũya yeeripũnapeja diaririro niwũ. ¹⁹ Teero tiigú, cũũ
yeeripũnamena witinũcãjõãyigũ. Witi, ángelea ñañarẽ
tiirĩrere wedegũ wãayigũ biadũpõnorira pũtopũ. ²⁰ Cũã
Noé niiritopũ macãrã niiyira. Noé dooríwure tiirẽ
bũrecorire Cõãmacũ basocã cũã ñañarẽre tiipacári,
yoari ñecãjãyigũ ména. Tiwũrẽ peotĩari siro, ocho
basocã sããwayira. Teero tiirã, oco dúupacari,
netõnõnyira. ²¹ Tee oco marĩrẽ wãmeõtire tiirõbiri
queorẽ niiriro niwũ. Teemẽnarã marĩ netõnõnorira ni-
iã. Marĩrẽ wãmeõtiremena marĩye õpũũrĩ jũrĩrĩ
tũariguere coserĩriro niwũ. Teero coserõno tiirã,
marĩrẽ wãmeõtiremenape Cõãmacũrẽ “ãñurõ yeeripũ-
nacũtidũgaga” jĩ sãĩrira niwũ. Teero tiinõrira Jesu-
cristo diarigũpũ masãriguemena netõnõnorira niwũ.

²² Jesucristo Cõãmacũ pũtopũ mũãwarigũ Cõãmacũya
wãmo diamacũniñape niiqui. Cũũ niipetira Õpũ niiqui.
Ángelea, niipetira õpãrã ññmũãsepe niirã sotoa
macũpũ niiqui.

†† *Salmo 34.12-16.*

Tíatopu ñañaré tiimírira tiidúrigue

4 Teero tiirá, Cristo cūya òpūmena ñañarō netōriguere wācū, múācā cū tiiróbiro wācūtuaremena niña. Sīcūno cūya òpūmena ñañarō netōgū, ñañaré tiidugánemoriqi sáa. ² Teero tiigú, cū catiré b̄reconi jeatuario “basocá ñañaré tiidugárenorē tiigúda” jī wācūriqi sáa; “Cōāmacū boorépere tiigúda” jī wācūqui. ³ Múā Cōāmacūrē masīhērā tiirécūtirenorē tiitóarira niwū. Múā ñañaré tiirécūtirira niwū; ñañaré bayiró tiidugárira niwū; cūmurépira niirira niwū; numiāmena ñeeaperepira niirira niwū; boseb̄reconi niirí, cūmu, āpērārē acaribírira niwū; Cōāmacū dutirére netōnúcārā, basocá weerirapere padeoríra niwū. ⁴ Atitóre múā menamacārā nimirira múārē “jām” jīpacari, múāpe múā too s̄gueropu ñañaré tiiriguere tiidugáhera, “wáaria ūsājā sáa” jījācu. Múā teero t̄saheri, t̄omanijōācu. Teero tiirá, múārē ññatuti, wedepaticua. ⁵ Cū tee wedepatipacari, Cōāmacūpe “¿deero tiirá múā ñañaré tiirí? Wedeñate” jī s̄ññágūdaqui. Catirére, teero biiri diariracārē s̄ññāpetijāgūdaqui. Cūā wedeari siro, cūārē wáadarere queoró wedegūdaqui. ⁶ Niipetira basocá diaadacua. Jesurē padeorírape cūāye òpūm̄ b̄opacari, Cōāmacū p̄topu catirucujāādacua. Teero tiirá, cūā atiditapú catiri ména, cūārē Jesuyé quetire wedenoyiro.

⁷ Atib̄reco petiádarō péerogā d̄sacú. Teero tiirá, múā tiíadarere añurō t̄gueñas̄gue, tiirécūtiya; múā tiíadarere añurō wācūtoarap̄ tiyá, “Cōāmacūmena añurōp̄ra wedesemasīādacu” jīrā. ⁸ Bayiró cāmerí mañā. Tee p̄tí maquē niñā. Marí bayiró mañā, marírē ñañarō tiirére máata acabócu. ⁹ Wáari basoca Jesurē padeorá múāye wiserip̄ jeari, cúaro maniró cūārē añurō bocaya. ¹⁰ Cōāmacū marírē Jesurē padeoráre niipetirap̄re marí tiimasírere ticoqui. Tee ticorémena cūāyere añurō tiimasīā. Teeré ticogu, s̄cārībīro ticoriqui. Cūā ticoró jeatuario āpērārē tiíapudutigu ticoqui. Marí āpērārē tiíapura, cūā ticorére diamacū tiirā tia. ¹¹ Āpírē p̄ watoap̄ Cōāmacūyere wedemasírere ticoqui. Teero cūā wederé Cōāmacūye wederé tiiróbirora niñārō. Āpírē apeyenómena tiíapumasírere ticoqui. Cūā Cōāmacū tutuare ticoriro jeatuario tiíapuarō. Niipetire múā tiimasírēmena teerora tiíapuya, basocá Cōāmacūrē ūsenire ticoaro jīrā. Jesucristo teeré wáari tiíqui. “Cōāmacū niipetirere dutimasíqui; cūā tiidugárere tiimasíqui” jīrārō niipetira. Cūā niipetira Ōpū niirucujāārō. Teerora niñārō.

Jesurē padeorá ñañarō netōrē

¹² Ȳu mañā, apyé múārē wedenemogūda. Múā Jesurē padeoré wapa ñañarō netōrē wáari, ññamanijōārijāña. Tee marí ñañarō netōrere wācūtuara, diamacūrā Jesurē padeorere ññonóā. Teero tiirá, múārē bayiró ñañarō netōrē wáari, “acuéi, ‘ate marírē wáaricu’ jīmiwū” jīrijāña. ¹³ Teero jīrōno tiirá, ūseniña. Múā Cristo ñañarō netōróbiorora netōn̄n̄sera tiicú. Too

síro cū p̄t̄aatiri, múā cū añurō asibatérere ññarā, bayiró ūseniādacu. ¹⁴ Cristore padeoré wapa basocá múārē ñañarō jīrī, ūsenirō booa. Cūā teero tiirí, ateré masīña: Espíritu Santo asibatéḡ múāmena niirucuqui. ¹⁵ Sīcū múā menamacū ñañarō netōrī, cūā booró ñañaré tiirigue wapa mee niñārō. Cūā basocáre s̄ārigue wapa, cūā yaarigue wapa, cūā ñañaré tiirigue wapa, teero biiri cūāye niiripacari dutidugarigue wapa mee niñārō. ¹⁶ Sīcū Jesurē padeoré wapa ñañarō netōgū, boborijāārō. “Āpērā ȳu Jesurē padeorere ññarā tiíya” jīgū, Cōāmacūrē ūsenire ticoaro.

¹⁷ Cōāmacū wapa tiíadari b̄reco jeaadarop̄ tiicú. Marí Jesurē padeorá tiiriguere ññas̄gue, wapatíḡdaqui. Marírē cūā ññapetiari sirop̄re, cūāye quetire padeohéra tiirigūepere ññagūdaqui. Cūārē bayiró ñañarō wáadacu. ¹⁸ Too s̄gueropu profeta tee ñañarō netōrē maquērē biiro jóarigu niwū: Basocá añurā ūm̄āsep̄ wáadari s̄gueropu, ñañarō netōādacua ména.

Toorá nemoró ñañarō netōādacua padeorídojārāpeja, cūā diari sirop̄re, jī jóarigu niwū. ¹⁹ Teero tiirá, Cōāmacū booróbiora marí ñañarō netōrā, añurō tiirére tiirucujārō booa. “Cōāmacū marírē cotegūdaqui”, jīāda. Cūā marírē tiirigu niijigū, cūā marírē jīrirobiora añurō tiigūdaqui.

Jesurē padeorá biiro tiiró booa

5 Mecūtīgārē Jesurē padeorá b̄toá dutirére j̄jóagūda. Ȳucā b̄toá menamacū niñā; Cristo ñañarō netōrī ññawū. Cūā p̄t̄aatiri, Cōāmacū niipetirare Jesucristo asibatérere, cūā tutuarere ññogūdaqui. Teeré ȳucā niipetira cūārē padeorám̄ena nisotoapeonemogūdacu. Ȳu teero niijigū, múārē wācūtuare ticoa: ² Cōāmacū cūārē padeoráre cotedutigu múārē cūūyigu. Oveja coterí basocū cūāyara ovejare añurō cotequi. Cūā tiiróbirora múācā Cōāmacūrē padeoráre añurō coteya. Cotegūgahera tiiróbiro coterijāña. T̄sarém̄ena coteya. Cōāmacū múā teero tiirí booquí. “Cūārē cotegū, niyeru wapatágūda”, jī wācūrijāña. “Cūārē tiíapugūda”, jī wācūña. ³ Múā cotedutirare múā booró dutiaperijāña. Cūā múā tiirére ññāadacua, múā tiirécūtire tiiróbiro tiíada jīrā. Teero tiirá, añurō tiirécūtiya. ⁴ Ovejare cotegū peti p̄t̄aatigu, múārē wapatíḡdaqui. Cūā wapatíre niirucujāādacu. Cūā p̄topu asibatére, catiré petihére ticogūdaqui.

⁵ Múā mamarácā, b̄toá dutirére ȳu. Niipetira cāmerí tiíapuya. “Ȳu cūā nemoró niirí, cūā ȳu tiíapuarō”, jī wācūrijāña. Cōāmacūye queti jóarip̄p̄ ate jóanoā:

“Āpērā nemoró niñā” jīrā Cōāmacū tiíapurere c̄orícua.

Teero jīñērāpe cūā tiíapure c̄ocúa, j̄jóanoā.

⁶ Teero tiirá, múā niipetirap̄ra biiro wācūña: “Ȳu boorere tiidú, Cōāmacū niipetire tutuare c̄ogū boorépere tiigūda”, jī wācūña. Múā teero tiirí, Cōā-

† Proverbios 11.31. † B̄toá dutirá Jesurē padeorí p̄na macārē dutirábīro niicua. Tee p̄naricōrō b̄toá niicua. Cūāya p̄na macārē cotecua. ‡ Proverbios 3.34.

macũ cũ boorí bæreco múãrẽ upetí macãrã niirí tiigúdaqui. ⁷ Cõãmacũ múãrẽ maĩgũ, cotequi. Teero tiirã, niipetire múã wãcũrẽre, múãrẽ merẽã wáarere Cõãmacũpũre ticoya.

⁸ Múã tiíadarere añurõ wãcũtoarapũ tiiyã. Añurõ tɔomasírã niiña. Satanás múãrẽ wedesãgũ múã Jesuré padeorẽre peotídũgaqui. Yái †jɔabóagũ yaarere ãmaãgũ tiiróbiro tiiquí. ⁹ Múãpe Jesuré añurõ padeó, Satanárẽ “mũ dutirẽre tiiría” jiiña. Múã masíã: Niipetiropũre basocã múã tiiróbiro Jesuré padeocúa. Cũãcã múã ñañarõ netõrõbirora ñañarõ netõcúa. ¹⁰ Marí atiditapũre ñañarõ netõrucúa ména. Teero netõári siro, Cõãmacũ marírẽ quẽnojeári tiigúdaqui sũcã; wãcũtuuari tiigúdaqui; tutuari tiigúdaqui; nemorõ padeorã wáari tiigúdaqui. Cõãmacũ marírẽ añurõ tiigú tiiápuru-cujãqui. Cũũ macũ Jesucristo diariguemena marírẽ netõnérigũ niiwí. Cũũrã marírẽ cũũ asibatéropũ cũũmena niirucujãdutigũ beserigũ niiwí. ¹¹ Teero tiirã, ni-

† *Españolmena: león; portuguésmena: leão.*

ipetira jiiãrõ: Cõãmacũ niipetira sotoapũ Õpũ peti niirucujããrõ. Teerora niiãrõ.

Ñũdutiyaponorigue

¹² Silvanomena yũũ múãrẽ atipũpũre jóaa. Cũũ yũũre bapacũtii. Jesucristore padeogũ añurõ tiirécũtigũ nií. Teero tiigú, cũũ diamacũ tiirí iñagũ, cũũrẽ padeóa. Múãrẽ wãcũtutuadutigũ, ɔsenidutigũ, atipũrẽ jóaa. “Cõãmacũ marírẽ diamacũrã añurõ tiiquí”, jiiĩgũ jóaa. Cõãmacũrẽ teero padeorucújãña.

¹³ Atimacã Babilonia ††macãrã Jesuré padeorã neãrã añũduticoya. Múã tiiróbiro cũãcã Cõãmacũ beserira niíyã. Teero biiri Marcos yũũ macũ tiiróbiro niigũcã múãrẽ añũduticoi. ¹⁴ Múã basiro ɔseniremena cãmerí añũdutiya. Cõãmacũ múã niipetira Cristomena niirãrẽ añurõ niirecũtiri tiiáro.

Nocõrõrã jóaa.

†† *Apetóre Jesuré padeorã Romarẽ “Babilonia” jiiyira.*

2 San Pedro

Āñuduticorigue

1 Yꝰꝰ Simón Pedro Jesucristore padecotegꝰ cūyere wededutigꝰ beserigꝰ múārē āñudutia. Niipetira ūsā tiiróbiro padeoráre atipūrē jóaa. Marī Jesucristore padeoré āñurē peti niiā. Jesucristo marī Ōpū marīrē netōnégū diamacú tiigú niī. Teero tiigú, marīrē sícārībíro cūūrē padeorí tiirígꝰ niīwī. ² Múā Cōāmacūrē, teero biiri marī Ōpū Jesuré masírī, ateré sāibosáa: Cōāmacū, cūārē nemoró āñurē ticoya; cūārē āñurō niirecūtiri tiinemóña, jī sāīā.

Jesuré padeorá biiro tiiró booa

³ Cōāmacū āñugú niijīgū, teero biiri diamacú tiigú niijīgū, marīrē beserigꝰ niīwī. Marīrē cūūrē masírī tiirígꝰ niīwī. Cūūrē masírīrā, cūū boorére tiimasā. Cūū tutu- aromena cūū booró tiimasírere marīrē ticorigꝰ niīwī; teero biiri catiré petihére marīrē ticorigꝰ niīwī. ⁴ Cūū diamacú tiigú niijīgū, marīrē “āñurē múārē tiigúda” jīrigꝰ niīwī. Cūū “āñurē múārē tiigúda” jīrigꝰ bayiró wapapacáre niiā. Teeména múā cūū tiiróbiro niirecūtimasādadu; teero biiri atibúreco maquē múārē ñañarō wáari tiidugárere netōnénoādadu. ⁵ Cōāmacū múārē teeré tiirí, múā Jesucristore padeojírā, múā tutuaro jeatuaro ateré tiinemóña: Basocá āñurá niiña. Basocá āñurá, múā padeorére tūomasínemoña. ⁶ Teeré masírā, ñañarō wācūpacara, nꝰcājāña. Nꝰcārā, ñañarō netōpacára, wācūtutuaya. Wācūtutuara, Cōāmacū boorére tiiyá. ⁷ Cūū boorére tiirá, múā Jesuré padeorá sícūpōna tiiróbiro cāmerí mañá. Cāmerí mañá, niipetirare mañá.

⁸ Múā tee niipetirere nemoró tiinemówara, yꝰꝰ dꝰ camanirigꝰ tiiróbiro niiricu; marī Ōpū Jesucristore padeoré “diamacúrā niiā” jīādadu. ⁹ Sícnō tee niipetirere tiihégꝰpe capeari āñurō iñahégū tiiróbiro niiqui. Cūū tíatopꝰ ñañaré tiirígꝰuere Jesucristo acabórigꝰuere wācūriqui. ¹⁰ Yáa wedera, múā Cōāmacū beserira niiā. Teero tiirá, “marī tiirémēna teeré ēñóáda” jī bayiró ti- iyá. Múā teeré tiirá, bayiró ñañaré tiirá wáaricu sáa. ¹¹ Teero biiri múā marīrē netōnégū marī Ōpū Jesucristo cūū Ōpū niirucuropꝰ sāāwaa dadu. Cōāmacū múārē sope páōgūdaqui.

¹² Yꝰꝰ múārē jóariguere naĩrō wācūrī tiigúda. Múā teeré masípacari, teeré “diamacú maquē niiā” jīipacari, yꝰꝰ múārē wācūrucujārī tiigúda. ¹³ Yꝰꝰ catiró jeatuaro yꝰꝰ múārē jóariguere wācūrī tiigúda. Yꝰꝰ teero tiirí, āñuniā, yꝰꝰ wācūrī. ¹⁴ Péerogā dꝰsacú yꝰꝰ diaadaro. Marī Ōpū Jesucristo teeré yꝰꝰre wedetoawi. ¹⁵ Niipe-

tire yꝰꝰ jeatuaro múārē āñurō wedea, yꝰꝰ diari siro, yꝰꝰ wederiguere wācūrucujārō jīīgū.

Pedro Jesucristo ūtāgūpꝰ wasorí iñarigꝰ

¹⁶ Marī Ōpū Jesucristo tutuarere, teero biiri cūū pꝰtꝰaatiaadarecārē ūsā múārē wedewꝰ. Teeré wedera, basocá wedeseāmare quetire wederiwꝰ. Ūsā cūū upꝰtī macū niirere iñawū. ¹⁷ Cōāmacū Jesucristo Pacꝰ cūūrē ūsenire ēñowī. Cūūrē āñurō asibatére ticogú wedeseri tꝰowú: “Āni yꝰꝰ macū yꝰꝰ bayiró maīgú niī. Cūūmēna bayiró ūseniā”, jīiti. ¹⁸ Cūū ūmꝰásepꝰ wedesediocori, ūsā basiro tꝰowú. Ūsā Jesucristomēna tiigú ūtāgūpꝰ niīwū, teero wáari.

¹⁹ Teeré iñarā, profetas jóariguere nemoró padeóa. Múācā cūū jóariguere wācūnꝰnꝰseyā. Cūū jóarigꝰ naĩtīārōpꝰ sīawócori bóere tiiróbiro niiā. Tée Jesucristo pꝰtꝰaatiripꝰ, teeré wācūnꝰnꝰseyā. Nōcōāwū mꝰājeari bóemꝰāatiro tiiróbiro Jesucristo pꝰtꝰaatigꝰ, marī masíhēre masírī tiigúdaqui. ²⁰ Ateperé āñurō tꝰomasíña: Profetas jóariguere marī basiro wācūrémēna “biiro jīidꝰgaro tiia” jīimasíricu. Espírītu Santo tiiapuremēna marī teeré tꝰomasíā. ²¹ Profetas cūū wācūrémēna dícnꝰ wederirira niīwā. Biirope wáayiro: Cūū Cōāmacūyere wederi, Espírītu Santo cūū wācūrēpꝰre jea, cūū wedeadarere wācūrī tiiyígꝰ.

Jīiditoremēna bueré

2 Tíatopꝰre síquērā Israelya pōna macārā “ūsā profetas niiā” jīiditoyira. Cūū teero tiirírobirora múā pꝰtꝰopꝰ niirácā teerora tiiādadu. Yayíoro, jīiditoremēna diamacú tiiróbiro bueadadu. Teero tiirá, múā padeorére ñañóādadu. Jesucristo cūū ñañaré tiiré wapa dia, wapatírigꝰpere booriādadu. Cūū teero tiirí, Cōāmacū wācūña maniró cūārē ñañarō tiigúdaqui. ² Pacꝰ cūū ñañaré tiiré iñarā, teerora ti- inꝰnꝰseadadu. Jesuré padeohérape cūū teero tiirí iñarā, Jesuyé diamacú maquērē ñañarō wedeseadadu. ³ Teeré buerá niyeru boorá niicua. Teero tiirá, múāyere néeādara, jīiditoremēna múārē bueadadu. Cūū teero tiiré wapa cūārē ñañarō tiiādare niitoacu. Netōrícu. Tíatopꝰ Cōāmacū “cūū ñañarō ti- inóādadu” jīitoarigꝰ niīwī.

⁴ Cōāmacū too sꝰgꝰueropꝰre ángelea niimirirare, cūū ñañaré tiirí, cōāyigꝰ. Cūārē wapa tiigú, naĩtīārōpꝰ siatúcūyigꝰ, tée cūū basocáre wapa tiiādari bꝰreco jearipꝰ. ⁵ Teero biiri Noé niiritocārē, Cōāmacū tiibꝰreco niirárē cōāyigꝰ. †Noé Cōāmacūye āñurére wederigꝰre,

† Génesis 6.1–7.24.

teero biiri āpērā siete basocá dícre netōnéyigū. Āpērā basocá ñañarārē dúucōāyigū. ⁶ Teero biiri Cōāmacū Sodoma, Gomorra wāmecūtire macārī macārācārē cōāyigū. Teemacārīrē basocāmenarā sóecōāpetijāyigū. Nitī mana dícu p̄t̄wáyi. Teero tiigú, “too síro ñañarē tiirárē teero wáabocu sūcā” jī wācūārō jīigū, teero ti-yigū. ¹⁷ Cōāmacū teero tiigú, Lot basocú āñugūrē netōnéyigū. Lot teemacārī macārā ñañanetōjōārā cūā ñañarē tiidúheri tīnagū, páasutijōāyigū.

⁸ Cūū basocú āñugū cūā watoap̄ niyigū. Cūā tiirére tīnagū; t̄uoyigū. Búrecoricōrō cūā ñañanetōjōārī tīnagū, bóaneōremena wācūpatiyigū. ⁹ Teero tiigú, Cōāmacū cūūrē padeoráre ñañarō wáari, netōnémasīqui. Ñañarāpere ñañarō tiigūdu siatúcūrira tiiróbiro c̄u-
quí, té cūū basocáre wapa tiíadari b̄reco jearip̄. ¹⁰ Nemoró ñañarō tiigúdaqui āpērāmēna ñañarō ñeeaperere, teero biiri cūū dutirére netōncārārē.

Jīditoremena buerá cūā booró dícu tiidugácu. Cuiro maniró ūm̄āse macārā āñurārē ñañarō jīicua. ¹¹ Ángeleape jīditoremena buerá nemoró tutuanetōncārā ni-
ipacara, Cōāmacūmena cūā tiiriguere wedesera, cūārē ñañarō jīricua.

¹² Jīditoremena buerápe cūā t̄omasíhēre ñañarō wedesecua. Wáic̄ura tiiróbiro niicua: Wáic̄ura wācūri-
pacara, niirucucua; cūā ñee, sīānóādara bauáaya. Teero tiirá, cūācā wáic̄ura tiiróbiro diaadacua. ¹³ Cūā āpērārē ñañarō netōrī tiicúa. Cūā teero tiiré wapa cūācā ñañarō netōādacua. Búrecop̄ cūā booró ñañarére tiisénicua. Ñañanetōjōārā, bobooro wáari tiinórā niicua. Múāmena yaadui, múārē tiiditóri tīna, cūā wācūrémena buijácu.

¹⁴ Numiárē tīnarā, ñañarō wācūrémena dícu tīnacua. Cūā tīnarécōrō ñañarē tiidugácu; ñañarére tiidúdḡaricua. Padeobayíherare wáic̄ura yoorábiro wáari tiicúa. Cūā tīnarécōrō boorá niijrā, boonemójācu. Cūā ñañarō tiinóādara niicua. ¹⁵ Cōāmacūye diamacū maquērē duurá, diamacū niihērepere n̄n̄cúa. Cūā Beor macū tiiróbiro tiicúa. Cūū Balaam wāmecūtiyigū. Cūū niyeru maíyigū. Ñañarē tiirémena niyeru wap-
atádugayigū. ¹⁶ Cūū ñañarē tiigú wáari, cūūyago burra cūūrē tutiyigo. Burra wedesemasíhēgō niipaco, basocá wedesero tiiróbiro Balaamrē wedeseyigo. Co teero wedeseremena cūū mecūgūbiro tiirére duusāñúyigū.

†

¹⁷ Jīditorepira oco niiré coperi sibiariro tiiróbiro ni-
iyya, basocáre tiípuhera. Ōme ñiitiám̄āati, oco pea-
here tiiróbiro niíyya, āñurō basocáre tihéra. Ñañarō ti-
inóādara niitoaya. Teero tiirá, naítīārōp̄ ditiadacua. ¹⁸ Cūā wedesere wapamaníā. Masírā tiiróbiro tiicúa; jīditoremena buecua. Biirō jīicua: “Marí noo booró marí tiit̄sáreno tiirí, āñuniā”, jīicua. Teero jīirémena āpērārē ñañocúa. Ñañarére tiidúmiārirare ñañarére ugaripéari tiicúa sūcā. ¹⁹ Cūā biirō jīicua: “Múā āpērā dutirémena niiria. Teero tiirá, múā booró tiyá”, jīicua. Teero jīipacara, cūā basiro ñañarē tiidúmasīricua. Ni-
ipetire marí ñañarē tiirére duumasíhērā, teerora teeména niirucujāadacu. ²⁰ Jīditorepira marí Ōp̄ Jesu-

cristo marírē netōnégūrē masīmijya. Teero biiri ati-
b̄reco maquē basocáre ñañorí tiirére netōnénomijya. Netōnénorira niipacara, teeré tiin̄cájya sūcā. Too síro teeré tiidúmasīricua sáa. Teero tiirá, too s̄guero ni-
iiriro nemoró ñañarā p̄t̄wácu. ²¹ Cūā diamacū maquē Cōāmacūyere masīriatā, nemoró āñuniboj̄yū cūārē. Cōāmacū tiidutire āñurére masīpacara, too síro teeré duurí, ñañanemorō wáacu cūārē. ²² Cūā ñañarē ti-
inemópeora, basocá cūā wedesereno tiirá tiíyya. Biirō wedesenoā: “Díayi ūsotiari siro, cūū ūsotiariguerena yaaqui sūcā. Teero biiri yese cusoari siro, p̄t̄wawa, jūir̄ip̄rop̄ cōāquí”.

Marí Ōp̄ p̄t̄waaatiadare

3 Ȳm̄ maírā, múārē sicapū jóatoaw̄. Ate p̄arú-
mena múārē bueriguere acabórijāārō jīigū jóaa, diamacū wācūārō jīigū. ² Too s̄guero macārāp̄ p̄fe-
tas āñurá cūā jóas̄gueriguere wācūña. Teero biiri marí Ōp̄ marírē netōnégū dutirére wācūña. Teeré ūsā Jesucristo cūūyere wededutigū beserira múārē wedew̄.

³ Ateré masīs̄gueya: Atib̄reco petiádari s̄guero, basocá Cōāmacūyere buijāādacua. Cūā ñañarē ti-
idugárere tiíadacua. ⁴ Biirō jīíadacua: “Cristo cūū ‘atigū-
da’ jīirigue ¿deero wáamiito?” jīíadacua. Biirō jīí buijāā-
dacua: “Marí ñec̄s̄m̄m̄ā diapetitoaya. Atib̄reco ti-
in̄cáriro tiiróbiro teerora niirucujāā. Atiriquí”, jīí-
adacua. ⁵ Biirō wáarigüepere wācūdḡaricua: Too s̄guerop̄ Cōāmacū cūū wedeseremena ūm̄āse, atiditá bauári tiirigū niwī. Oco watoa atiditaré bauári tiiyigū. Teero biiri ocoména atiditaré b̄c̄uári tiirigū ni-
wī. ⁶ Ocoménarā sūcā Cōāmacū atiditaré duari tiiyigū. †Cūū teero tiirémena atiditá niimirigue petijōāyiro. ⁷ Cōāmacū wedeseremēnarā atitō niirécā ūm̄āsep̄ niiré, atiditá pecamemēna sóenoādare niíā. Cōāmacū cūū basocáre wapa tiíadari b̄reco jeari, sóeḡdaqui; tiib̄recora ñañarā pecamep̄ cōānoādacua.

⁸ Ȳm̄ maírā, ateré wācūña: Marí t̄ḡueñarí, mil cū-
marí yoanetōjōāā. Cōāmacūpere mil cūmarí sicab̄re-
co tiiróbiro niicu. Sicab̄reco cūūrē teerora mil cūmarí tiiróbiro niicu. ⁹ Basocá sīquērā marí Ōp̄ p̄t̄waaati-
adare “pea niicu” jīí wācūpacari, pearícu. Cūū p̄t̄waaati-
adare s̄guero basocáre bóaneōrere ēñogū tiiquí. Sīcūrē pecamep̄ wáari booríqui. Niipetira cūā ñañarére wācūpati, wasorí booquí. Teero tiigú, atiriqui ména.

¹⁰ Marí Ōp̄ p̄t̄waaatiadari b̄reco marí wācūhēritabe, jeaadacu. Sīcū yaarépigū wācūña maniró jeagú ti-
iróbiro jeaadacu. Tiib̄recop̄re biirō wáaadacu: Bayiró b̄s̄rómēna niipetire ūm̄āse maquē petijōāadacu. Niipetire sóenoādacu. Atiditá, teero biiri atiditá maquē jūūpetijōāadacu.

¹¹ “Niipetire petijōāadacu” jīiré masí, ¿deerope tií-
dari marí? Ñañarē tiirére duu, Cōāmacū boorépere āñurō tiáda. ¹² Teerora tiáda, marí Ōp̄ p̄t̄waaati-
adarere cotera. Máata p̄t̄waaatiaro jīirā, āñurō tiirucúa-
da. Cūū p̄t̄waaatiadari b̄reco jeari, niipetire ūm̄āse

† Génesis 19.1-25. †† Números 22.21-35.

‡ Génesis 7.11-24.

maquẽ jũpetijõããdacu. Teero biiri atiditá maquẽ jũũ, sipipetiadacu. ¹³ Marípeja mama ãmããse, mama dita cotea. Cõãmacũ “mama ãmããse, mama dita tiigũda” jĩitoayigũ. Toopũre niipetira Cõãmacũ booré díçare ti-íadacua.

¹⁴ Teero tiirá, yũũ maĩrá, teero wáadarere múã cotera, niipetire múã põõtéõrõ ãñurõ niirecũtiya. Biiro tiirí, Jesucristo pũtuatigũ, múãrẽ ãñurá, ñañaré manirá, Cõãmacũmena ãñurõ niirãrẽ bũajeágũdaqui.

¹⁵ Ateré wãcũña: Marí Õpũ marĩrẽ bóaneõ ãñajĩgũ, basocá netõãrõ jĩigũ, cotequi ména. Maríya wedegũ Pablo marí maĩgũcã teerora múãrẽ jóarigũ niiwĩ. Cõãmacũ cũũrẽ masĩrẽ ticorẽmena teero jóarigũ niiwĩ.

¹⁶ Niipetire cũũ jóarepũrĩcõrõ teeréna jóarigũ niiwĩ.

Apeyé sĩquẽ cũũ jóarigue wisió niiã. Masĩhẽã, teero biiri padeotutúhera tee cũũ jóariguere wedewisio-jãcua. Teerora tiicúa apeyé Cõãmacũye queti jóaripũpũ jóarigüecãrẽ. Teero tiirá, cũã basiro ñañarõ tiirí tiinõã-dacua.

¹⁷ Yũũ maĩrá, cũã wedewisioemena wedeadarere múã masĩtoaa. Ñañará cũã jĩĩditoremãna wederere tũonũserijãña, cũã tiirõbiro pũtuári jĩĩrã, múã padeotutúarere ditiri jĩĩrã. ¹⁸ Teero ditiri tiirõno tiirá, marí Õpũ Jesucristo marĩrẽ netõnégũpere masĩnemoña. “Cũũ marĩrẽ maĩ” jĩĩrere masĩrã, cũũrẽ nemorõ padeoyá. “Ãñunetõjõã”, jĩĩrucujããda. Teerora

Nocõrõrã jóaa.

ñañaré tiidugáre petijõãadacu. Cõãmacũ boorére ti-igúnopeja niirucujãgũdaqui.

Jesuyé queti jĩditore mee niĩã

¹⁸ Múã yũ pñabiro niirã, niiture bærecori jeatoacu. Atibúreco petiádari sũguero, sícũ Cristore iñatutinetõjõãgũ atigũdaqui. Múã teeré t̃otóarira niiwũ. Atitóre paũ Cristore iñatutira jeatoawa. Teero tiirã, “niiture bærecori jeatoaa” jĩmasiã. ¹⁹ Cristore iñatutira marĩ menamacãrã niimirira niipacara, marĩrẽ cõãjãwã. Cũã marĩ menamacãrã peti mee niiwã. Marĩ menamacãrã peti niirãjã, marĩmenarã niibocua ména. “Marĩrẽ cõãjãwã” jĩrã, ateré masiã: Cũã niipetira marĩ menamacãrã mee niiwã.

²⁰ Cristo múãrẽ Espiritu Santore ticorigũ niiwĩ. Teero tiirã, múã niipetira diamacũ maquẽrẽ masiõoacu.

²¹ Múã diamacũ maquẽrẽ masiãrã, múãrẽ jóaribocu. Múã Jesucristoyere diamacũ masiõu. Teero tiigũ, múãrẽ jóaa. Múã ateré masiõoacu: Cũũye queti jĩditore mee niĩã. ²² Jĩditorepira biiro jĩcua: “Cõãmacũ beserigũ Jesús mee niĩrẽ”, jĩcua. Teero jĩrã Cristore iñatutira niĩya. Cũã marĩ Pacũ Cõãmacũrẽ, cũũ macũ Jesucristomenarã sũnacúa. ²³ Cũũ macũrẽ sũnarãno marĩ Pacũmena niiricua. “Jesús Cõãmacũ macũ niĩrẽ” jĩrãnopeja marĩ Pacũmena niicua.

²⁴ Teero tiirã, múã sicato t̃oríguere wãcũrucujãña. Múã sicatopũ t̃oríguere wãcũrucura, Cõãmacũ macũmena niirucujããdacu; cũũ Pacũmenacãrẽ niirucujããdacu. ²⁵ Cũũ marĩrẽ jĩrirobirora tiigũdaqui: Marĩrẽ catiré petihére ticogũdaqui.

²⁶ Múãrẽ jĩditodũgaraye quetire jóaa, múãrẽ ãñurõ masiãrõ jĩgũ. ²⁷ Espiritu Santo Jesucristo ticorigũ múãrẽrẽ niiqui. Teero tiirã, ãpĩ múãrẽ “nemorõ buegũda” jĩgũrẽ boorijãña. Espiritu Santo múãrẽ niipetirere buequi. Cũũ jĩditoro manirõ diamacũ maquẽrẽ buequi. Cũũ bueróbirora Jesucristomena niijãña.

²⁸ Mecũtigãcãrẽ múã yũ pñabiro niirã, cũũmena niirucujãña. Marĩ teero tiirã, cũũ p̃tũaatiri, boborícu. “Marĩ Cõãmacũ boorére tiirã niĩã”, jĩmasiãdacu. ²⁹ Múã cũũ diamacũ tiirucúrere masiõoaa. Teero tiirã, “niipetira diamacũ tiirãno Cõãmacũ pñarã niĩya” jĩrẽre masiõoã.

Cõãmacũ pñna tiirécũtire

3 Cõãmacũ marĩ Pacũ marĩrẽ bayiró maĩrẽ wãcũñate múã. Marĩrẽ bayiró maĩgũ, “yũ pñna niĩya” jĩqui. Teerora niĩã marĩ. Atibúreco macãrã Cõãmacũrẽ masiãrĩjãrã, marĩ cũũrẽ padeorã tiirécũtirere t̃omasĩricua. ² Yũ maĩrã, mecũtigã marĩ Cõãmacũ pñna niĩã. Too síropũ marĩrẽ wãadarere ãñurõ masiãna maniã ména. Ate dícre masiã: Jesucristo p̃tũaatiri, cũũ baurére iñãadacu. Cũũrẽ iñajãrã, cũũ tiiróbiro wãadacu. ³ Cũũrẽ ãñarã maniã. Marĩcã cũũ tiiróbiro “ãñurã wãadacu” jĩrẽre wãcũã. Teero tiirã, ãñarãrẽ tiirãjãrõ booa.

⁴ Ñañarãrẽ tiirã Cõãmacũ dutirẽre netõncãre niĩã. Teero tiigũ, ãñarãrẽ tiirucũgũno Cõãmacũ dutirẽre

netõncãgũ niiqui. ⁵ Múã masiõoaa: Jesucristo marĩ ãñarãrẽ tiirẽre cõãgũ atirigũ niiwĩ. Cũũrẽrẽ p̃erogã ãñarãrẽ maniã. ⁶ Cũũmena niigũno ãñarãrẽ tiirécũtiriqui. Ñañarãrẽ tiirécũtigũnope Cristore padeoríqui; cũũrẽna masiãhẽgũ niiqui. ⁷ Múã yũ pñabiro niirã, múãrẽ ãpĩ jĩditiõrãjãrõ. ãñurõ tiirucũgũno Jesús tiiróbiro ãñurõ tiigũ niĩ. ⁸ Sicatopũra wãtĩãrẽ dutigũ ãñarãrẽ tiimũãatirigũ niiqui. Teero tiigũ, ãñarãrẽ tiirécũtigũno cũũyagũ niiqui. Cõãmacũ macũ wãtĩãrẽ dutigũ tiirẽre cõãgũ atirigũ niiwĩ.

⁹ Cõãmacũ cũũ pñarãrẽ cũũ tiiróbiro niirecũtiri tiirigũ niiwĩ. Teero tiirã, Cõãmacũ pñna ãñarãrẽ tiirucúricua. ¹⁰ “¿Noãpẽ niĩ Cõãmacũ pñna?” teero biiri “¿noãpẽ niĩ wãtĩãrẽ dutigũ pñna?” jĩ masiãdũgara, ateré masiãna: “Ñañarãrẽ tiirécũtira, ãp̃erãrẽ maĩhẽãno Cõãmacũ pñna mee niĩya”, jĩnocu.

Cãmerĩ maĩrẽ

¹¹ “Cãmerĩ maĩrõ booa” jĩrẽ queti múã sicatopũ t̃orígue niĩã. ¹² Caĩn tiiróbiro niirãjããda. Cũũ wãtĩãrẽ dutigũ menamacũ niijãgũ, cũũ bai Abel wãmecũtigũre sãĩãyigũ. ¿Deero tiigũ cũũrẽ sãĩãyiri? Caĩn tiirécũtire ãñarãrẽ niiyiro; cũũ bai tiirécũtipe ãñurẽ niiyiro.

¹³ Yãa wedera, teeré wãcũrã, atibúreco macãrã múãrẽ iñatutiri iñarã, “¿deero tiirã yũrẽ iñatutii?” jĩ wãcũrijãña. ¹⁴ Marĩ Jesurẽ padeorãre maĩjãrã, ateré masiã: Cõãmacũ marĩ pecamepũ wãaborirare catiré petihére c̃orĩ tiirigũ niiwĩ. Jesurẽ padeorãre maĩhẽgũno catiré petihére c̃oríqui. ¹⁵ Jesurẽ padeorãre iñatutigũno basocãre sãĩgũ tiiróbiro niiqui. Múã masiõoaa: Basocãre sãĩgũno catiré petihére c̃oríqui. ¹⁶ Ateména cãmerĩ maĩrẽre masiã: Jesús marĩrẽ diabosagũda niiwĩ. Teero tiirã, marĩcã Jesurẽ padeorãre “diabosagũda” jĩ wãcũrõ booa. ¹⁷ Pee apeyẽ c̃ogũno sícũ Jesurẽ padeogũre bóaneõgũ niirẽ iñapacũ, cũũrẽ tiipuriõjãboqui. Cũũ teero tiirãpacũ, ¿deero tiigũ “Cõãmacũrẽ maĩã” jĩbogari? ¹⁸ Múã yũ pñabiro niirã, marĩ wedeseremena dícu “cũãrẽ maĩã” jĩrijãrõ booa. Marĩ tiipuremenape cũãrẽ maĩrẽre diamacũrã tiieñorõ booa.

Cõãmacũrẽ padeorã cuiro manirõ niimasã

¹⁹⁻²⁰ Apetó sícũ marĩ menamacũ biiro wãcũqui: “Yũ ãñanetõjõãgũ niiga” jĩ wãcũpacũ, cũũ ãp̃erãrẽ maĩrẽ wapa Cõãmacũmenape cuiro manirõ niiqui. Marĩ cũũ pñna niĩã. Cũũ marĩye maquẽrẽ masiãpetijãqui. Cũũ marĩ ãñarãrẽ tiirigũre acabóqui. ²¹⁻²² Marĩ yeeripũnapũ “ãp̃erãména ãñurõ niĩã” jĩ t̃ugẽñarã, cuiro manirõ Cõãmacũrẽ sãĩmasiã. Cũũ dutirẽre, cũũ boorẽre tiirã, Cõãmacũ niipetire marĩ sãĩrẽre ticogũdaqui. ²³ Cũũ dutirẽre ate niĩã: Cũũ macũ Jesucristore padeoãda. Teero biiri cũũ dutiõbirora cãmerĩ maĩãda. ²⁴ Niipetira cũũ dutirẽre tiirãno cũũmena niicua; cũũcã cũãmena niiqui. Marĩrẽ Espiritu Santore ticorigũ niiwĩ. Teero tiirã, Cõãmacũ marĩmena niirẽre masiã.

Cõamacũye wederáre ññabesedutire

4 Yáa wedera, niipetira Cõamacũyere wederí basoca wederére padeoríjãña. Cũã wederére “¿diamacũrã Cõamacũye niimiito?” jĩ t̃os̃guéya. Pã basocá “ũsã Cõamacũyere wederá niĩã” jĩdito buecãmesãya. ² Ateména diamacũ Cõamacũyere wederáre ññabesemasĩadacu: “Jesucristo basocũra atiyig̃” jĩg̃ũno diamacũrã Cõamacũyere wedequi. ³ Teeré wedeheg̃no diamacũ Cõamacũyere wederiqui. Cũũrã Cristore ññatutinetõjõãg̃yere wedequi. Múã Cristore ññatutinetõjõãg̃ atiadarere t̃otóaj̃yu. Cũũ basocá watoap̃ niitoaqui.

⁴ Múã ỹũ p̃nabiro niirã, múã Cõamacũ p̃narã niĩã. Cõamacũ múãrẽ tutuarere ticoqui. Atibúreco macãrãrẽ tutuare ticogúpeja Cõamacũbiro tutuariqui. Teero tiirã, atibúreco macãrã múãrẽ cũã jĩditorere padeorí timasĩricua. ⁵ Jĩditoremena buerápe atibúreco macãrã niĩya. Teero tiirã, atibúreco maquẽ dícx̃re bueeya. Atibúreco macãrã cũã buerére t̃oññúsecua. ⁶ Marípeja Cõamacũ p̃narã niĩã. Cõamacũrẽ masĩg̃ũno marĩrẽ t̃oññúsequi. Cõamacũrẽ masĩh̃g̃ũnopeja marĩrẽ t̃oññúseriqui. Marí teeré t̃omasĩrã, “diamacũrã Cõamacũye niĩã” o “jĩditore niĩã” jĩ besemasĩadacu.

Cõamacũ basocáre maĩquí

⁷ Ỹũ maĩrã, Cõamacũ basocáre maĩquí. Teero tiirã, marĩcã cãmerĩ maĩãda. Cãmerĩ maĩrãno Cõamacũ p̃narã niicua. Cũã Cõamacũrẽ masĩcua. Cãmerĩ maĩh̃rãnopeja Cõamacũrẽ masĩricua. ⁹ Cõamacũ marĩrẽ maĩrẽre ateména ãñoríg̃ niĩwĩ: Cõamacũ cũũ macũ s̃icũ niig̃ũrẽ atibúrecop̃re ticodiocorig̃ niĩwĩ. Marĩrẽ catiré petihére c̃oáro jĩg̃ũ, cũũrẽ diaboladutirig̃ niĩwĩ. ¹⁰ Marí Cõamacũrẽ maĩrĩrira niĩwũ. Cũũpe marĩrẽ maĩg̃ũ, marí ññarãrẽ tiirere acabódug̃arig̃ niĩwĩ. Teero tiig̃ũ, cũũ macũrẽ ticodiocorig̃ niĩwĩ, diabosaaro jĩg̃ũ. Cũũ marĩrẽ biiro tiibosárig̃ue maĩrẽ peti niicu.

¹¹ Ỹũ maĩrã, Cõamacũ teero tiiríg̃ niijĩg̃ũ, marĩrẽ bayiró maĩquí. Teero tiirã, marĩcãrẽ cãmerĩ maĩrõ booa. ¹² S̃icũ basocã Cõamacũrẽ ññarig̃ maniqui. Marí cãmerĩ maĩrĩ, cũũ marĩmena niiqui; cũũ booróbirora cũũrẽ maĩmasĩã. ¹³ Cõamacũ marĩrẽ Espĩritu Santore ticorig̃ niĩwĩ. Teero tiirã, Cõamacũ marĩmena niirere masĩã; teero biiri marí cũũmenarã niirẽcãrẽ masĩã. ¹⁴ Ũsã basirora Cõamacũ macũrẽ ññawũ. Ateré wedea: Cõamacũ cũũrẽ atibúreco macãrã ññarãrẽ netõndutig̃ ticodiocorig̃ niĩwĩ. ¹⁵ “Jesús Cõamacũ macũ niĩ” jĩg̃ũnorẽ Cõamacũ cũũmena niiqui; cũũcã Cõamacũmenarã niiqui.

¹⁶ Cõamacũ marĩrẽ maĩrẽre masĩã. “Cũũ marĩrẽ maĩrẽ diamacũ maquẽ niĩã” jĩrere padeóa. Cõamacũ basocáre maĩquí. Cãmerĩ maĩrucúg̃no Cõamacũmena niiqui; Cõamacũcã cũũmena niiqui. ¹⁷ Marí Cõamacũ booróbirora cũũrẽ maĩmasĩã. Jesucristo atibúrecop̃ niig̃ũ, cũũ Pac̃re maĩwĩ. Cũũ maĩrĩrobirora marĩcã Cõamacũrẽ maĩmasĩã. Teero tiirã, Cõamacũ basocáre

wapa tiĩdari b̃ureco jeari, cũũrẽ cuiricu. ¹⁸ Cõamacũrẽ maĩg̃ũno cũũrẽ cuiriqui. Cõamacũ booróbirora cũũrẽ maĩg̃ũ, cuiro manirõ niiqui. Cuires̃og̃ũno “ỹũre ññarõ tiibóqui” jĩ wãcũqui; Cõamacũ booróbirora cũũrẽ maĩríqui.

¹⁹ Cõamacũ marĩrẽ maĩs̃guérig̃ niĩwĩ. Teero tiirã, marí cãmerĩ maĩã. ²⁰ S̃icũ “Cõamacũrẽ maĩã” jĩpac̃, Jesuré padeorãre ññatutig̃, jĩditorepig̃ niiqui. Basocã cũũ ññarãcãrẽ maĩh̃g̃ũ, nemorõ Cõamacũ bauh̃g̃p̃ereja maĩmasĩríqui. ²¹ Cõamacũrẽ maĩg̃ũno Jesuré padeorãcãrẽ maĩrõ booa. Teeré Cõamacũ marĩrẽ tiidutirig̃ niĩwĩ.

Atibúreco maquẽ ññarere cãmotãmasĩre

5 “Jesús Cõamacũ beserig̃ Cristo niĩ” jĩ padeorãno Cõamacũ p̃narã niicua. ãp̃erãrẽ maĩrãno cũã p̃nacãrẽ maĩcua. ² Marí Cõamacũrẽ maĩ, cũũ dutirere tiirã, “cũũ p̃nacãrẽ maĩã” jĩmasĩadacu. ³ Cõamacũrẽ maĩrãno cũũ dutirere tiĩya. Cũũ dutirẽ wisiória. ⁴ Marí Cõamacũ p̃na atibúreco maquẽ ññarere tiirã. Jesucristore padeorẽmena ãñurere tiinóã. ⁵ Marí Jesuré “cũũ Cõamacũ macũ niĩ” jĩ padeóa. Teeména dícx̃ atibúreco maquẽ ññarere cãmotãmasĩcu.

Jesucristo Cõamacũ macũ niĩ

⁶ Jesucristo Cõamacũ macũ niĩ. Cũũ atibúrecop̃ niirĩ, Juan cũũrẽ wãmeõtiwi. Cũũrẽ wãmeõtig̃, ocoména wãmeõtiwi. Too síro cũũ curusap̃ diajõãwĩ. Biiro tiirẽmena “ỹũ Cõamacũ macũ niĩ” jĩrere ãñowĩ. Cũũrẽ wãmeõtiriguemena dícx̃ ãñoriwi. Cũũ diariguemencãrẽ ãñowĩ. Espĩritu Santo “Jesucristo Cõamacũ macũ niĩ” jĩrere marĩrẽ ãñoquí. Cũũrã diamacũ maquẽrẽ wedegũ niĩ. ⁷ Atequetiré cũã basirora ãñoõya. Cũã ññarã ãñãsep̃ niĩya: Pac̃, macũ, teero biiri Espĩritu Santo. Cũã ññarãp̃ niipacara, s̃icũrã niĩ. ⁸ Atibúrecop̃re Espĩritu Santo wederẽmena “Jesús Cõamacũ macũ niĩ” jĩrere masĩnoã. Teero biiri Jesús cũũ Cõamacũ macũ niirere cũũ wãmeõtinoriguemena, cũũ diariguemena ãñoríg̃ niĩwĩ. ⁹ Basocã cũã ññariguere wedericãrẽ, marí padeóa. Cõamacũ basocã wederẽ nemorõ diamacũ wedei. Cũũrã cũũ macũ niirecutirere wederig̃ niĩwĩ. ¹⁰ Cõamacũ macũrẽ padeog̃ũno Cõamacũ wederere padeoquí. Cõamacũ wederere padeoh̃g̃no cũũ jĩriguere jĩditoriguere tiiróbiro wãari tiiqui; cũũ Cõamacũ cũũ macũ niirecutirere wederere padeoriqui. ¹¹ Cõamacũ ateré wedequi: Cũũ marĩrẽ catiré petihére ticorig̃ niĩwĩ. Tee catiré petihére cũũ macũp̃re niicu. ¹² Cõamacũ macũmena niig̃ũno catiré petihére c̃oquí; cũũ macũmena niih̃g̃ũno catiré petihére c̃oriqui.

Wedeyaponoriguere

¹³ Múã Cõamacũ macũrẽ padeorãre atipũrẽ jóaa, múã “catiré petihére c̃oa” jĩ masĩãrõ jĩg̃ũ.

¹⁴ Marí masĩtoaa: Cõamacũ boorõno sãĩrĩ, marí sãĩrere t̃oquí. Teeré masĩrã, cũũrẽ cuiro manirõ sãĩ-

masíã. ¹⁵ “Cõãmacũ marĩ sãĩrere t̃oquĩ” jĩĩmasĩrõbirora “cũũ marĩ sãĩĩriguecãrẽ ticotoai” jĩĩmasĩnoã.

¹⁶ Apetó tiigú, Jesuré padeogúno ñañaré tiirí, s̃icũno ñĩaboqui. Cũũ ñañaré tiiré acabómasĩreno niirĩ, Cõãmacũrẽ sãĩbosáaro. Sãĩbosári, tee ñañaré tiiré acabómasĩreno niirĩ, Cõãmacũ cũũrẽ catiré petihére ticogũdaqui. Apeyé ñañarõ tiiré acabónoña maniré niicu. Teeré “sãĩbosáya” jĩĩña maniã. ¹⁷ Niipetire ñañaré tiiré Cõãmacũrẽ netõncãre niipacari, apeyé ñañaré tiiré acabómasĩreno niicu.

¹⁸ Marĩ ateré masĩtoaa: Cõãmacũ põna ñañaré tiirécũtiricua. Jesús cũũrẽ cotequi. Teero tiigú, wãĩĩrẽ

dutigú cũũrẽ padeorere ñañomasĩriqui. ¹⁹ “Marĩ Cõãmacũ põna niã” jĩĩrere masíã. Atecãrẽ masíã: Wãĩĩrẽ dutigú niipetira atibũreco macãrãrẽ dutiqui.

²⁰ Apeyecãrẽ masíã: Cõãmacũ macũ atirigũ niiwĩ; marĩrẽ t̃omasĩrere ticorigũ niiwĩ. Teeména Cõãmacũ diamacũ niigũrẽ masíã. Cõãmacũmenarã niã. Teero biiri cũũ macũ Jesucristomenacãrẽ niã. Jesucristo Cõãmacũ diamacũ macũ niigũ niiqui. Cũũrã niiqui sũcã catiré petihére ticogú.

²¹ Múã yũũ põnabiro niirã, “cõãpõnarẽ basocá weerirare padeobócu” jĩĩrã, Jesuré wãũrucujãña. Nocõrõrã niã.

2 San Juan

Cāmerí maĩdutíre

1 Yꝯꝯ mꝯꝯ Cõāmacũ beserigore, teero biiri mꝯꝯ põnarē añudutia. Yꝯꝯ bꝯtoá dutirá †menamacũ múārē niirõrã maĩã. Yꝯꝯ díꝯꝯ múārē maĩgũ tiiria; niipetira diamacũ maquērē masírã múārē maĩiꝯa. ² Diamacũ maquērē cꝯoa marí. Tee marímena niirucujããdacu.

³ Cõāmacũ marí Pacꝯ, teero biiri cũũ macũ Jesucristo marí Ōpũ múārē añurē ticoaro; bóaneõ ññaãrõ; añurõ niirecũtiri tiiáro. Cũũ teerē tiirí, diamacũ maquērē masí, cāmerí maĩãdacu.

⁴ Sĩquērã mꝯꝯ põnarē bꝯajeáwꝯ. Cũārē Cõāmacũ marírē dutirobirora diamacũ niirecũtiri ññawũ. Teerē ññagũ, bayirõ ɰseniwũ. ⁵ Mecũtígã mꝯꝯrē ateré bayirõ jĩgũda: Marí cāmerí maĩrõ booa. Tee mama dutiré mee niiã; máatarꝯra marí padeonɰcárãrē dutiré cúũrigue niiã. ⁶ Marí cāmerí maĩrã, Cõāmacũ dutiré tiiará tiia. Cũũ marírē cāmerí maĩdutiyigꝯ. Ate múã tꝯotóareꝯ niiã.

† Ññaña “bꝯtoá dutirá” glosariopꝯre.

Jĩditorepira maquērē wederigue

⁷ Atibúrecopꝯre paꝯ jĩditorepira wáanetõya. Cũã “Jesucristo basocũ marí tiirõbiro õpũcũtigꝯ bauárigꝯ niirwí” jĩrere padeoríya. Cũãno jĩditorepira, Cristore ññatutira niiiꝯa. ⁸ Añurõ tꝯomasíña, Cõāmacũ múārē ticoadarere “tiidióbocu” jĩrã, Cõāmacũ niipetire múārē ticoadarere añurõmena ñeeãda jĩrã.

⁹ Cristo buerere cũũ basiro cũũ wãcũrẽmena “nemosañúrõ buegũda” jĩgũno Cõāmacũrē cꝯoríqui. Cristo buerere tiirucũgꝯrejea Cõāmacũrē, teero biiri cũũ macũrē cꝯoquí. ¹⁰ Apetõ tiigũ, sícũ múã pꝯtopꝯ jeagũ Cristo buerere wederiboquí. Cũũnorē múãye wiseripꝯ ñeerijãña. Añudutirijãña. ¹¹ Múã cũũrē añudutira, cũũ ññañarõ buerere niisotoapeara niiãdacu.

Wedeyaponorigue

¹² Yꝯꝯ pee peti jĩdũgare cꝯomíã, cꝯogũrejea. Atipũpũre teerē jóaria. Máata marí ññaãdacu, Cõāmacũ boorí. Toopũ cāmerí wedeapudacu. Marí teero tiirã, añurõ ɰseniãdacu.

¹³ Mꝯꝯ bayio põna mꝯꝯrē añudutiya. Coocã Cõāmacũ beserigo niiyo. Nocõrõrã jóaa.

3 San Juan

Gayo añurõ tiirígue

1 Gayo yuu bayiró maĩgú, yuu muerẽ añudutia. Yuu bũtoá dutirá menamacũ muerẽ niiróã maĩã. **2** Yuu muerẽ Cõãmacũrẽ sãĩboságũ tiia, niipetire muerẽ añurõ wáaaro jĩĩgũ. Mũ Cõãmacũmena añurõ yeeripũnacũtirobirora muerẽ ñañaré, diaré wáari tiirijããrõ. **3** Yuu bayiró useniã. Siquẽã Jesuré padeorá muerẽ quetire wedejeawa. Mũ diamacũ maquẽrẽ padeorucúayiro. Mũ añurõ Cõãmacũ boorere tiigú tiíayiro. **4** Yuu buerira diamacũ maquẽrẽ tiirí tũogú, useniã. Deero tii apeyeména useninemoria. **5** Mũ Jesuré padeoráre añurõ tiigú tiíayiro. ãpẽã Jesuré padeorá jearácãrẽ mũ ññamasĩhẽã niipacari, teerora tiíayiro. **6** Cũã ãsã neãrõpũ mũ cãmerĩ maĩrẽcũtirere wedeeya. Mũ pũtopũ jearáre teero tiíapurucujãña Cõãmacũ booróbirora. **7** Cũã Jesuyé quetire wedenũcãwara niĩya. Jesuré padeohẽra tiíapurere ñeeririra niwã. **8** Teero tiirá, cũã tiiróbiro tiiráre marĩrẽ tiíapuro booa. Marĩ teero tiirá, diamacũ maquẽrẽ wederáre tiíapura niã.

Diótrfes ñañarõ tiirígue

9 Yuu too macãrã Jesuré padeoráre sicapũ jóawũ. Diótrfes niipetirare dutigú niidũgagũ ãsã dutirere

booríayigũ. **10** Teero tiigú, yuu múã pũtopũ wáagũ, cũũrẽ múã ññacoropũ wedegũda cũũ ãsãrẽ wedepatirere, ãsãrẽ jĩĩditorere. Apeyeré tiíayigũ: Jesuré padeorá toopú jeari, cũãrẽ ñeeríayigũ. Cũãrẽ añurõ ñeedũgara tiirí ññagũ, ñeedutihegũ, cõãwionecojãrucuayigũ.

11 Yuu bayiró maĩgú, ñañaré tiirere ññacũrijãña; añurõ tiiréperẽ ññacũña. Añurõ tiiráno Cõãmacũ põna niĩya; ñañaré tiiráno Cõãmacũrẽ masĩricua.

Demetrio añurõ tiirígue

12 Niipetira Demetriore añurõ wedeseya. Cõãmacũ booróbirora diamacũ tiíayigũ. ãsãcã cũũrẽ teerora jĩĩ wedesea. Mũ masĩcu: ãsã diamacũ maquẽrẽ wedesea.

Wedeyaponorigue

13 Yuu pee peti jĩĩdũgare cũomíã, cũogũpeja. Atipũpũre teeré jóaria. **14** Máata marĩ ññããdacu, Cõãmacũ boorí. Toopú cãmerĩ wedeapuadacu.

15 Añurõ niirecũtire wáaaro muerẽ. ãsã menamacãrã muerẽ añudutiya. Marĩ menamacãrã toopú niirãcõrõ añuãrõ.

Nocõrõrã niã.

San Judas

Ññuduticorigue

1 Yññ Judas Jesucristore padecotegñ, Santiago bai mññrẽ ãññudutia. Mññ marí Pacñ Cõãmacñ beserira, cññ maríã niã. Jesucristo mññrẽ cotequi.

2 Cõãmacñ mññrẽ bóaneõ ññanemoãrõ; ãññurõ ni-irecñtiri tiinemõãrõ; cãmerí maríã tiinemõãrõ.

Jññditoremena buerá tiirécñtirigue

3 Yññ maríã, Cõãmacñ yññre, teero biiri mññrẽ netõñérign niwí. Marí netõñére maquẽrẽ mññrẽ bayiró wededñgagñ, jóagñdu tiimíãwñ. Jóaria ména. Apeyé maquẽ jóaro niirõ tiia. Jesuré padeoré maquẽrẽ wedewisiora mññ pñtopñ jeayira. Teero tiigú, jóaa. Cõãmacñ marí padeoré maquẽrẽ marí Jesuré padeoráre cññrigñ niwí. Cññ cññrigue wasorícu. Teero tiirá, tutuaremena padeoró booa. 4 Mññ ññamasñripacari, jññditoremena buerá mññãmena neãñcãyira. Cññ ate tiiróbiro jññcua: “Cõãmacñ marí cññrẽ padeoráre ãññurõ tiijñgñ, maríã ññarõ netõñí tiiríqui”, jññcua. Teero tiirá, cññ ññararé tiirére duurícu. Jesucristo marí Õpñ sñcñ niigñrẽ boorícu. Cõãmacñ tíatopñ “cññãno pecamerñ wãaadacua” jññtoayign.

5 Teero tiigú, yññ mññ masñpetiriguere wãcñrñ tidñgága sñcã. Ateré wãcññgñueya: Marí Õpñ niipetira Israelya põna macãrãrẽ Egiptopñ wionécoyign. Too síro cññrẽ padeohérare diari tiiyign. 6 Ángeleare wãariguercãrẽ wãcñña: Cññ ãññãserñ tutuare, dutirére cññopacãra, teeré duu, cññ booró tiirá wãayira. Cõãmacñ cññrẽ cõmedári cññ jóãmasññhẽredarimena siatúcñdutiyign sãa. Naññãrõpñ niicua, téee Cõãmacñ cññrẽ wapa tiiadari bñreco jearipñ. 7 Ángelea ññarõ ñeeaperirobiro Sodoma macãrã, Gomorra macãrã, teemacãrñ wesari macãrãcã teerora tiyíra. ãññá dícn numiãmena tiirénorẽ tiyíra. Cõãmacñ teemacãrñrẽ sóecõãyign sãa. “Niipetira ññarã cññ tiiróbirora pecame petihérimepñ ññarõ tiinóãdacua” jññrere masññgñedutigñ, cññrẽ teero tiirígn niwí.

8 Mññrẽ jññditoremena buerá teerora tiicúa: Cññ booró wãcññmajãcua. Cññ wãcññrõbirora tii, cññ basiro cññye õpññrñrẽ ññnocúa; Cõãmacñ dutirére boorícu; ãpñtí macãrã ãññurãrẽ ññarõ jññcua. 9 Miguel ángelare dutigú Satanãmena cãmerí jññrñ, ate wãayiro: Cññãcõrõ Moisésñgñya õpññrẽ boomíyira. Miguel basiro Satanárẽ ññarõ jññriyign. “Mññ Cõãmacñrẽ netõñcãgñ peti niã”, jññriyign. Biirope jññiyign: “Yññ Õpñ mññrẽ mññ ññararé tiirére wedearo”, jññiyign.

10 Mññrẽ jññditoremena buerãpeja ãññurõ tñomasññri-

pacara, ññarõ wedesecua. Apeyé cññ boorére tiicúa. Wãicñracã teerora tiicúa. Tñomasññhẽrãrã cññ tiirémema cññ yeeripññarñrẽ ññarõrñ tiiadacua.

11 Bóaneõrã niñya cññ. Caññ tiiróbiro ññararé tiicúa. Balaam tiiróbiro noo booró tiiadacua niyeru maríã. Coré tiiróbiro Cõãmacñrẽ netõñcãrã diajõããdacua. 12 Mññ Jesucristore padeorá neã, yaaritabe, cññ mññrẽ bayiró bobooro wãari tiicúa. Cuiro maniró cññ booró yaa, yapijãcua. “¿Yaaré niipetirare jeatuai?” jññ wãcñricua. Cññ õme oco maniré, wñno néewanore tiiróbiro niicua; basocãre tiiapurícu. Dñcãcñtirito, cññ dñcãmanire yucñ tiiróbiro niicua. Nñcõññimema wããrigue yucñ tiiróbiro niicua. 13 Cññ bobooro tiirécñtire sobo jññrñpñrere ocoturí día wesa páaputucore tiiróbiro niicua. Ñnocã noo booró wãa, ditirãbiro niicua. Cõãmacñ cññrẽ naññãrõpñ cññ niirucuardaropñ “wãadutigñda” jññtoarign niwí méee.

14 Enoc jññditoremena buerãre wãaadarere wedeyign. Cññ profeta niwí. Cññ Adán pãrãmi niinññsegeñ niyign; seis põnarí siro macñ niyign. Cññ biiro wederign niwí: “Marí Õpñ pãñ ángelamema atigñdaqui. 15 Cññ niipetira basocã tiiriguere besegñdaqui. Ññarã niipetire cññ ññararé tiiriguere, cññ cññrẽ ññarõ jññriuguere besegñdaqui. Cññ ññararé tiirígue wapa cññrẽ pecamerñ cõãgñdaqui”, jññ wedesñgñueyign Enoc. 16 Mññrẽ jññditoremena buerã niipetire ãpẽrã tiirére ññarõ wedesecua; wedepatirepira niicua. Cññ tñsaré dícnre tiidñgãcua. Cññ tiirére bayiró bññrõmema wedetñsasua. Cññrẽ tiiapumasññrãrẽ jññditoremema ãsenipeocua, cññãyere cññodñgãra.

Jesuré padeorãre wederigue

17 Yññ maríã, mññpeja marí Õpñ Jesucristo cññyere wededutigñ beserira wedesñgñeriguere wãcñña.

18 Mññrẽ ateré wedecowa: “Atibñreco petiadari sñguero maquẽ bñrecoripñre Cõãmacñyere buijããdacua. Cññ booró dícn tiidñgãra, ññararé tiirére tiãmajããdacua”, jññcowa. 19 Cññrã Jesuré padeorãre batarí tiicúa. Cññ booró tiicúa. Espñritu Santore cññrícua.

20 Yññ maríã, mññpeja Jesuré nemoró padeó, wãcññtutuarucujãña. Mññ padeoré diamacñ niiré niã. Cõãmacñrẽ sãñrã, Espñritu Santo masñre ticorémema sãññã.

21 Cõãmacñ mññrẽ maríãre wãcñrã, maññrãbiro niñña. Marí Õpñ Jesucristo mññrẽ bóaneõ ññagñ, cññmema catiré petihére ticogñdaqui. Cññ ticoadarere ãseniremema coteya.

† Génesis 4.1-16. †† Números 22.1-35; Apocalipsis 2.14.

‡ Números 16.1-35.

²² Āpērǎ Jesucristoyere “¿diamacǎrǎ niigariye?” jǐrǎrě añurõmena wedeya. ²³ Āpērǎ jǐiditoremena buerere nɛnɛrǎrě quẽnojeári tiiyá; basocá pecamepɛ jǐǎrǎrě netõnerǎ tiirõbiro tiiyá. Āpērǎ ñañaré tiiríporare ti-
iápudɛgara, bóaneõ ññaña. Múǎpɛ cǎã ñañaré tiirere pënerí jǐrǎ, cǎã teero tiirere bayiró booríjǎña.

Cõãmacǎrě ɛsenipeore

²⁴⁻²⁵ Cõãmacǎ marĩrě netõnégǎ sǐcǎrǎ niiqui. Múǎ ñañaré tiirí jǐgǎ, cotemasǐqui. Tee coterẽmena múǎ

ñañaré manirá cǎã pɛtopɛ jeari tiimasǐqui. Múǎrě toopú cǎã añurõ asibatéropɛ ɛsenirí tiigúdaqui. Teero tiirǎ, Jesucristo marĩ Ōpǎ tiiápuremena niipetira Cõãmacǎrě ateré jǐǎrõ: “Mɛɛ niipetirere dutimasǐã; mɛɛ añunetõjõãgǎ niiã; mɛɛ tiidɛgárere tiimasǐã; mɛɛ niipetire dutirere cɛoa”, jǐǎrõ. “Mɛɛ too sɛgueropɛ teero niirigɛ niiwǎ; atitóre teorora niiã; too síropɛ teorora niigǎdacu”, jǐǎrõ. Tee niipetire niiãrõ.

Nocõrõrǎ jóaa.

Apocalipsis

Jesucristo Juanré quēēróp̄x tiiróbiro ēñorigue

1 Ate Jesucristore Cōāmacū ēñorigue niiā. “Péerogā siro biiro wáaadacu” jīīgū, ēñodutíyigū cūūrē padecoterare. Jesucristope ángelere “Juanré ateré ēñogú wáaya” jīicoyigū. ² Yūx Juan niipetire ángele ēñoriguere īñarigū niijīgū, Cōāmacū wedesere, Jesucristo wederigüecārē diamacú jóaa.

³ Atipú jóarirobiro wáaadaro péero d̄saa. Teero ti-igú, ate Cōāmacū ticorigue maquērē b̄s̄róm̄ena buegúno ūsenigūdaqui. Ateré bueri t̄uo, ateré tiirá ūseniādacua.

Juan Jesuré padeoré pōnarí macārārē jóarigue

⁴ Yūx Juan múā Asiap̄x niirá Jesuré padeorá siete pōnarí macārārē jóaa. Cōāmacū atitóre niirucujāgū, too s̄ḡuerop̄x niirigū, too sírop̄x atigūd̄x múārē āñurē ticoaro; āñurō niirec̄t̄iri tiáro. Espiritu Santo siete maquē āñurē tiimasíre ticoré c̄ogú †Cōāmacū duiríp̄rō p̄to niigú teerora tiáro. ⁵ Jesucristocā teerora tiáro. Cūū Cōāmacūyere wasoró maniró wederucugū niī. Cūūrā niipetira diarira s̄ḡuero mas̄s̄ḡuerigū niī. Cūū atibúreco macārā ōpārārē dutigú niī. Cūū marírē maī. Cūūye díimena marí ñañaré tiiré wapare netōnéwī. ⁶ Cūū marírē ōpārā, paí wáari tiyí, Cōāmacū cūū Pac̄x dutirére tiáro jīīgū. Teero tiirá, niipetira ateré jīārō: “Cūū niipetirere dutimasíqui; cūū tiidugárere tiimasíqui”, jīārō. Cūū niipetira Ōp̄x niirucujāārō. Teerora niīārō.

⁷ Cūū ōmeb̄x̄arip̄x diiátigūdaqui.

Niipetira cūūrē īñāādacua.

Cūūrē s̄írírácā īñāādacua.

Niipetire macārí macārā cūūrē īñarā, utiadacua.

Teerora wáaaro.

⁸ “Yūx níis̄ḡueḡx, niituḡx niīā”, jīwī Cōāmacū marí Ōp̄x niipetire tutuare c̄ogú. Cūū atitóre niirucujāgū, too s̄ḡuerop̄x niirigū, too sírop̄x atigūd̄x niī.

Juan Jesucristore quēēróp̄x tiiróbiro īñarigue

⁹ Yūx Juan múāya wedeḡx tiiróbiro niiā. Yūx múā tiiróbiro Jesuré padeóa. Yūx múā tiiróbirora ñañarō netōgū, Cōāmacū dutiré yūx̄p̄re niirí, wācūtutuajāā. Yūx̄re Patmos n̄c̄rōp̄x, netōn̄c̄ari basocare cúūri n̄c̄rōp̄x cúūwā. Cōāmacūye queti, Jesuyére wederé wara ānorú cúūnorigū niiā. ¹⁰ Sicab̄reco yeerisāri b̄reco niirí, cānirípacari, Espiritu quēēróp̄x tiiróbiro yūx̄re ēñowī. Wācūña maniró yūx̄ sucubírope bayiró

† Isaías 11.2.

b̄s̄róm̄ena wedeseri t̄owú. Cūū wedesere corneta tiiróbiro bayiró b̄s̄w̄x. ¹¹ Cūū yūx̄re jīwī:

—Yūx̄rá niis̄ḡueḡx, niituḡx niīā. M̄x̄ īñarére sicap̄p̄x jóaya. M̄x̄ jóariguere Asiap̄x niirá siete pōnarí yūx̄re padeoré pōnarí macārārē ticochoya. Cūū Éfeso, Esmirna, Pérgamo, Tiatira, Sardis, Filadelfia, Laodicea macārí macārā niīya, jīwī.

¹² “¿Noā yūx̄mena wedesei?” jī, cāmen̄cā īñawū.

Īñacoma jīīgū, siete s̄īwócore pesaré yuc̄x oro yuc̄re īñawū. ¹³ Teeyuc̄x watoap̄x basocúbiro bauḡre īñawū. Cūū yoaroca sutiró s̄āñawī. Cutirop̄x suti casero orom̄ena tiirí caserore siatúrigū niwī. ¹⁴ Cūūya dupu maquē póa āñurō butiré niwū. Cūū capeari pecarp̄na tiiróbiro asiýaw̄x. ¹⁵ D̄p̄ori asipóap̄rī sipioárebiro asiýaw̄x. Cūū wedesere oco pairó ōmas̄n̄c̄rōbiro b̄s̄w̄x. ¹⁶ Diamacú macā wāmorē siete ñocōā c̄owí. Ūserop̄x espada p̄anīña asoyóarip̄i sūuwitiw̄x. Cūūya diarpóa muīp̄u tiiróbiro bayiró asiýaw̄x.

¹⁷ Cūūrē īña, diaḡbiro cūūye d̄p̄ori p̄top̄x ñaacūmuwū. Cūūpe diamacú macā wāmom̄ena yūx̄re ñaapeó, jīwī:

—Cuirijāña. Yūx̄rá niis̄ḡueḡx, niituḡx niīā. ¹⁸ Catigú peti niīā. Yūx̄ diarigū niwū. Diarigū niipac̄x, catirucujāā. Yūx̄ diarira yeerip̄na niirōp̄x macā sawirire †c̄oa. ¹⁹ M̄x̄ īñāariguere, mec̄t̄igā īñarére, too síro wáaadare jóaya. ²⁰ Siete ñocōā yáa diamacú macā wāmor̄re c̄orí, m̄x̄ īñāarigue, teero biiri siete s̄īwócore pesaré yuc̄x oro yuc̄x maquē biiro jīidugaro tiia: Siete ñocōā siete ángelea jīidugaro tiia. Cūū siete yūx̄re padeoré pōnarí macārāyara niīya. Siete s̄īwócore pesaré yuc̄x siete pōnarí yūx̄re padeoré pōnarí macārā jīidugaro tiia, jīwī.

Éfeso macārārē jóarigue

2 Jesucristo ateré jīwī:

Éfeso macārā yūx̄re padeorí pōna macārāyagu ángelere †ateré jóaya:

“Yūx̄ siete ñocōārē diamacú macā wāmope c̄ogú, siete s̄īwócore pesaré yuc̄x oro yuc̄x watoap̄x īñanetōgū ateré jīā: ² Múā tiirére yūx̄ mas̄ā. Yé maquērē múā bayiró padea. Múā padeó yapac̄t̄ia. Ñañaré tiirére múā boorí. Āp̄rā Jesús cūūyere wededutiḡx besenoña manipacára, ‘ūs̄ācā Jesuyére wededutiḡx beserira niīā’ jīīya. Múā ‘¿diamacúrá jīīmī cūū?’ jī, t̄ḡueñamas̄ā. Cūū buerére t̄orá, ‘cūū jīiditorā ni-

†† Españolmena: llave; portuguésmena: chave. ‡ Ángele “Cōāmacūyere wedecoteḡx” jīidugaro tiia.

ĩya' jĩimasĩjãã múã. ³ Padeó yapacutía. Yé wapa bayiró ñañarõ netõwú múã. Teeré nɛcãjãwũ. ⁴ Tee niipetire ãñuré tiipacári, ate dícu ñañaã múãrẽ: Múã sicatorɸ yũre maĩrĩrobiro maĩría. ⁵ Sicatorɸ yũre ãñurõ maĩrĩguere wãcũña. Teero tiidumiriguere wãcũpati, wasojãña sũcã. Sicatorɸ tiirĩguere tiiyá. Múã wasohéri, múãya sĩawócorigɸ múã pɸtopɸ niirĩgɸre ẽmajãgũda. ⁶ Apeyé ate múã tiiré ãñuniã: Nicolaítayere buerá tiirére múã booría. Yũcã teeré booría. ⁷ Tɸodugárano Espíritu Santo yũre padeoré põnarĩ macãrãrẽ wederere tɸomasĩadacu. ãñurõ padeó cãmewitíranoré yucɸ catiré ticorígɸ 'dɸcare yaari tiigũda. Tiigú Cõamacũ niirõ ãñunetõjõãrõpɸ niĩã", jĩ jóaya, jĩwĩ.

Esmirna macãrãrẽ jóarigue

⁸ Jesucristo jĩnemowĩ sũcã:

Esmirna macãrã yũre padeorĩ põna macãrãyagɸ ángelere ateré jóaya: "Yũrá niisuguegɸ, niitugɸ, diarigɸpɸ niipacɸ, catirucujãgũ ateré jĩã: ⁹ Múã ñañarõ netõrẽre, múã apeyenõ cɸohérere masĩã. Teero cɸoripacara, petiríadarepere cɸorá niĩã. 'Judíoa niĩã' jĩrã múãrẽ ñañarõ wedeserere masĩã. Yũ ññacoropɸ cũã judíoa mee niĩya; Satanás dutirére tiirá niĩya. ¹⁰ Múã ñañarõ netõãdarere cuirijãña. Satanás múã sĩquẽrãrẽ peresuwiipɸ sõnecori tiigũdaqui, múã padeorére duudutígɸ. Múã pɸamóquẽñe bɸrecori ñañarõ netõãdacu. Múã padeoré wapa sĩadugári, padeodurijãña. Múã teero tiirĩ, yũ catiré petihérere ticogɸdacu múã padeoré wapa. ¹¹ Espíritu Santo yũre padeoré põnarĩ macãrãrẽ wedei. Tɸodugárano tɸoáro. ãñurõ padeó cãmewitíranoré cũã diari siro, pecamepɸ wáaricua. Pecamepɸ wáare dianemore tiiróbiro niĩã", jĩ jóaya, jĩwĩ.

Pérgamo macãrãrẽ jóarigue

¹² Jesucristo jĩnemowĩ sũcã:

Pérgamo macãrã yũre padeorĩ põna macãrãyagɸ ángelere ateré jóaya: "Yũ espada pɸaníña asoyóaripĩ cɸogú ateré jĩã: ¹³ Múã niirĩ macã maquẽrẽ yũ masĩã: Satanás too macãrã õpũ niĩ. Múã toopũ niipacara, yéere tiinɸnũserucujãã. Yũre padeoduríwɸ, cũã Antipare sĩãrítocãrẽ. Cũ yéere wede, padeotúcowi, té cũrẽ sĩacõãritopɸ. Teero wáawɸ múãya macã Satanás niirĩ macãpɸ. ¹⁴ Ate dícu ñañaã múã: Balaam tiidutíre tiiróbiro múã sĩquẽrã tiinɸnũsea. Cũ Balare Israelya põna macãrãrẽ ñañaré tiidutíyigɸ. Balac cũãrẽ wáicɸra dii cũ padeorãre ticoariguere yaari tiiyígɸ; ñañarõ ñeeaperi tiiyígɸ. ¹⁵ Nicolaítayere buerá tiidutírecãrẽ múã sĩquẽrã teerora tiinɸnũsejãã. ¹⁶ Múã cũãrẽ 'teeré buerijãña' jĩria. Teewapare wãcũpati, wasoyá. Múã wasohéri, máata múã pɸtopɸ jeagɸda. Jea, yáapĩ ɸseropɸ súuwitiripĩmena cũã buerére tɸonɸnũseramena cãmerrĩsĩãgũda.

† Génesis 2.9.

¹⁷ Espíritu Santo yũre padeoré põnarĩ macãrãrẽ wedei. Tɸodugárano tɸoáro. ãñurõ padeó cãmewitíranoré maná yayióriguere ecagũdacu. Cũãrẽ ẽtãpe bu-tirípere ticogɸda. Tiiperɸ mama wãmeré jóatunoã-dacu. Sĩcũ teewãmeré masĩriqui. Tiipere cɸogú dícu masĩgũdaqui", jĩ jóaya, jĩwĩ.

Tiatira macãrãrẽ jóarigue

¹⁸ Jesucristo jĩnemowĩ sũcã:

Tiatira macãrã yũre padeorĩ põna macãrãyagɸ ángelere ateré jóaya: "Yũ Cõamacũ macũ, capeari pecapõnabiro asiyágɸ, dɸpori asipóapĩrĩ sipioárebiro asiyágɸ ateré jĩã: ¹⁹ Múã tiirére yũ masĩã. Múã maĩré, múã padeoré, múã ãpẽãrẽ tiípure, múã padeoyapacutirere masĩã. Ate-cãrẽ masĩã: Múã sicatorɸ tiirĩro nemorõ atitóre ãñurõ tiirá tia. ²⁰ Ate dícu ñañaã múã: Jezabel múãrẽ ñañaré buepacari, teero ññajãã. 'Cõamacũyago profeta niĩã', jĩmiyo coo. Coo yũre padecoterare jĩditoyo. Cũãrẽ ñañarõ ñeeapere bueyo. Wáicɸra dii ãpẽã cũã padeorãre ticoariguere yaari tiyo coo buerémene. ²¹ Coo ñañaré tiirére wãcũpati, wasoádarere yuemiwũ. Wasodugáriyo. Coo ñañarõ ñeeaperere duudugáriyo. ²² Teero tiigú, coore diarecutiri tiigũda. Coomena ñañarõ ñeeaperare bayiró ñañarõ netõrĩ tiigũda, coomena cũã ñañaré tiirére wãcũpati, wasohéri. ²³ Coo põnaré sĩajãgũda. Yũ teero tiirĩ, niipetira yũre padeoré põnarĩ macãrã ateré masĩadacu: Yũ múã tiidugárere, múã wãcũrẽre masĩpetijãã; múã tiirĩro jeatuario wapatígɸda. ²⁴ Múã Tiatira macãrã ãpẽã coo buerére booría. Satanáye buerére 'ɸpɸtĩ maquẽ niĩã' cũã jĩrẽcãrẽ bueriwɸ. Múãrẽ ateré jĩã: Múãrẽ apeyé dutinemoricu. ²⁵ Ate dícu tiiyá: Múã diamacũ tiirére duurijãña, té yũ pɸtɸaatiripɸ. ²⁶ ãñurõ padeó cãmewitĩ, yũ tiidutíre tiiyapacutíranoré dutiré ticogɸda. Peedita macãrãrẽ dutiadacu, ²⁷ yũ Pacɸ yũre niipetire macãrĩ macãrãrẽ dutiré ticoribirora. Cõmegũména diipãrɸre páamõtõrõ tiiróbiro yũre netõnɸcãrãrẽ ñañarõ tiíadacu. ²⁸ Teero tiirãnoré ñocõãwũ bóerigare ticogɸda. ²⁹ Espíritu Santo yũre padeoré põnarĩ macãrãrẽ wedei. Tɸodugárano tɸoáro", jĩ jóaya, jĩwĩ.

Sardis macãrãrẽ jóarigue

3 Jesucristo jĩnemowĩ sũcã:

Sardis macãrã yũre padeorĩ põna macãrãyagɸ ángelere ateré jóaya: "Yũ siete tutuare Espíritu Santoyere cɸoa. Siete ñocõãrẽ cɸoa. Yũ teeré cɸogú ateré jĩã: Múã tiirére yũ masĩã. ãpẽã yũre padeoré põnarĩ macãrã múãrẽ ñña, biro jĩiya: 'Cũã Cõamacũ catiré ticorére cɸoóya; Cõamacũ dutirére tiíya' jĩiya. Teero jĩpacari, diarira tiiróbiro niĩã múã; Cõamacũ dutirére tiiría. ² Ateré wãcũña: Múã ãñurõ tiiré petiró tia. Teero tiirá, ãñurere tiinemõña sũcã, petirĩ jĩã. Yũ ññarĩ, Cõamacũ ññacoropɸ múã tiiré dɸsajãã. ³ Múãrẽ bueriguere, múã

teeré padeoríguere wăcũña. Tee buerére nənũñá. Múã teeré nənũríguere wăcũpati, wasoyá. Múã ãñurõ t̃omasĩh̃rĩ, wăcũña manirõ yaarépigu tiiróbiro jeagũdacu.

⁴ Múã menamacārã Sardisp̃u niirã diarira tiiróbiro niipacara, s̃iquērã c̃ũãye suti j̃ũĩrmaníre tiiróbiro niĩya. C̃ũã ãñurõ tiiré wapa suti butiré sãña, ỹũmena bapac̃tiadacua. ⁵ ãñurõ padeó c̃amewitírano c̃ũã tiiróbiro suti butiré sãñarira niĩadacua. Catiré petihérere c̃uorá wãmeré jóaturip̃up̃u c̃ũã wãmeré coserícu sáa. Ỹũ Pac̃u, c̃ũũyara ángelea ññacorop̃u ỹũ ‘c̃ũãrē masĩã’ j̃ĩgũda. ⁶ Espírítu Santo ỹũre padeoré p̃õnarĩ macārãrē wedei. T̃uodũgárano t̃uoáro”, j̃ĩ jóaya, j̃ĩwĩ.

Filadelfia macārãrē jóarigue

⁷ Jesucristo j̃ĩnemowĩ sũcã:

Filadelfia macārã ỹũre padeorĩ p̃õna macārãyagũ ángelere ateré jóaya:

“Ỹũ ñañaré manigũ, diamacũ niigũ niĩ. Daviyá sawire c̃uoa. Ỹũ p̃ãõrĩ, ãpĩ biamasĩrii. Biarĩ, ãpĩ p̃ãõmasĩrii. Ỹũ dícu teeré tiimasĩgũ niij̃igũ, múãrē ateré j̃ĩã: ⁸ Múã tiiré ỹũ masĩã: Múã péerogã tutuare c̃uopacára, ỹũ dutiré ỹũ. Ỹũre masĩh̃rãmena wedesera, ‘ũsãjã c̃ũũrē masĩriga’ j̃ĩria múã. Teero tiigũ, ỹũ múãrē sicasope p̃ãõñcõwũ. Tiisopere ãpĩ biamasĩriiqui. ⁹ Múãya macã macārã Satanás dutiré tiirã ‘ũsã judíoa niĩã’ j̃ĩĩya. Ỹũ ññacorop̃u judíoa mee niĩya; j̃ĩditorepira niĩya. C̃ũãrē múã p̃uor̃u ati, ñicãcoberimena jeacũmurĩ tiigũdacu. Ỹũ múãrē maĩrere masĩrĩ tiigũda. ¹⁰ Ỹũ múãrē ỹũ dutiré ‘wăcũtutuaremena tiirucújãña’ j̃ĩdutiwũ. Múã ỹũre padeoré wapa ñañarõ netõpacára, teero tiirucújãwũ. Teero tiigũ, niipetira atibúreco macārã ñañarõ netõritabe, múãrē cotegũda. Niipetira atibúreco macārãrē ‘¿deero padeomĩ c̃ũã?’ j̃ĩgũ, c̃ũãrē ñañarõ netõrĩ tiigũda.

¹¹ Máata p̃ũtaatigũda. Múã diamacũ tiiré duuríjãña, pesarĩ beto †Cõamacũ múãrē ticoadari betore tiidíori j̃ĩrã. ¹² ãñurõ padeó c̃amewitírano ỹũ Pac̃u p̃uor̃u c̃ũũgũda. C̃ũũyara wii macã botarĩ tiiróbiro toor̃u niĩadacua. Witiridojãadacua. Ỹũ Pac̃u wãmeré c̃ũãp̃ũre jóatugũda. Ỹũ Pac̃u macã wãmecãrē jóagũda. Tiimacã Mama Jerusalén wãmec̃tia. ̃ũmãsep̃u niirĩ macã atiditap̃u diĩatiadacu. Teero biiri ỹũ wãme mama wãme c̃ũãp̃ũre jóatugũda. ¹³ Espírítu Santo ỹũre padeoré p̃õnarĩ macārãrē wedei. T̃uodũgárano t̃uoáro”, j̃ĩ jóaya, j̃ĩwĩ.

Laodicea macārãrē jóarigue

¹⁴ Jesucristo j̃ĩnemowĩ sũcã:

Laodicea macārã ỹũre padeorĩ p̃õna macārãyagũ ángelere ateré jóaya:

“Ỹũ wasoró manirõ Cõamacũyere diamacũ wederucua. Cõamacũ ỹũmena niipetirere tiwĩ. Ỹũ teeré tiirigũ ateré j̃ĩã: ¹⁵ Múã tiiré ỹũ masĩã. Ỹũsaracã niiria; asiracã niiria. Múã ỹũsarĩ, o asirĩ, ãñuboyu múãrē. ¹⁶ Múã asibusúra niĩã; ỹũsarĩa; asirĩa. ††Teero

† Pecasãyemena: corona.

tiigũ, múãrē cõãgũdu tiia, s̃icũ asibusúra s̃inidũgãhegu eobatérobiro. ¹⁷ Múã j̃ĩmiã: ‘C̃uopetĩjãã; niipetire ỹũre ãñurõ wáaa; d̃ũsarĩa’ j̃ĩmiã. Múã t̃uomasĩria: D̃ũsapetĩjãã. Ñañaré dícu wáanonã, bóaneõrã, niyeru manirã, ññah̃rã, sutimanirã tiiróbiro niĩã. ¹⁸ Teero tiirã, múãrē ateré wedesũguea: Oro pecamep̃u sóesipioriguere sãñadara tiiróbiro ỹũre padeoré sãñã atiya, Cõamacũ p̃uor̃u pee ãñuré c̃uóada j̃ĩrã. Suti butiré sãñadara tiiróbiro ỹũre acabóre sãñã atiya, bobooro netõrĩ j̃ĩrã. Capea p̃iore uco sãñadara tiiróbiro masĩrere sãñã atiya, yéere ãñurõ ññamasĩãda j̃ĩrã.

¹⁹ Ỹũ maĩrãrē ñañaré tiirĩ, ‘teeré tiinemórijãña’ j̃ĩã.

Teero tiirã, yéere ãñurõ tiiyã. Ỹũ dutiré múã tiih̃era, wăcũpati, wasoyá. ²⁰ Ỹũ suogũ tiia, sope dotenucũgũ tiiróbiro. S̃icũ ỹũ wedeseri t̃uogũ, ỹũre sope p̃ãõsõnecogũbiro niĩ. Teero tiigũnomena cãmerĩ s̃uoyara tiiróbiro useniãdacu.

²¹ ãñurõ padeó c̃amewitírano ỹũmena ỹũ duirĩp̃irõp̃u duiadacua. Ỹũcã Satanás ỹũre wedesãpacari, netõñcãjãwũ. Teero tiigũ, ỹũ Pac̃u ỹũre c̃ũũyap̃irõp̃u duia. ²² Espírítu Santo ỹũre padeoré p̃õnarĩ macārãrē wedei. T̃uodũgárano t̃uoáro”, j̃ĩ jóaya, j̃ĩwĩ ỹũre.

̃ũmãsep̃u Cõamacũrē súbusepeore

4 Too síro ỹũ ññawũ sũcã. ̃ũmãsep̃u sicasope tusuri ññamõcõwũ. Ỹũ t̃uosũguérigu ỹũre wedeserigu cornetabiro b̃usũgũre t̃uowũ:

— ãnopũ m̃ãatiya. Too síro wáaadare m̃ũrē ãñogũdu tiia, j̃ĩwĩ.

² Máata ỹũ cãnirĩpacari, Espírítu quẽẽrõp̃u tiiróbiro ỹũre ãñowĩ sũcã. Ỹũ ññacorop̃u ̃õp̃u duirĩp̃irõ niwũ ̃ũmãsep̃u. Tiip̃irõp̃u s̃icũ duiwi. ³ Too duigũ ̃ũtãpe jaspe o cornalina tiiróbiro ãñurõ asiyáwi. Tiip̃irõ sicadá bueda popeap̃u niwũ. Tiidã ãñurõ s̃ũmerída esmeralda wãmec̃tiripe tiiróbiro s̃ũmewũ. ⁴ Veinticuatro õp̃arã duirĩp̃irõ tiip̃irõrē niisodeawũ. Veinticuatro b̃u toã dutirã teep̃ir̃u duiwa. Suti butiré sãñarira niwũ. C̃ũãye dupupá sotoap̃u oro betori pesawũ. ⁵ Tiip̃irõp̃u b̃u wããyore bauwũ. B̃usũrē, b̃u páare b̃usũwitiwũ. Tiip̃irõ díamacũ siete s̃iãwócore tuturi j̃ũũnucũwũ. Teetuturi Espírítu Santo siete tutuare c̃uoré niĩã. ⁶ Tiip̃irõ díamacũ díã pairĩmaabiro niwũ. B̃idrubiro ãñurõ ocosusúrimaa niwũ.

Tiip̃irõrē bapari catirã niisodeawa. C̃ũã díamacũpe, sucubírope pee capeari c̃uowá. ⁷ Catigũ niisũguegũ yãibiro †bauwĩ. C̃ũũ siro macũ wecũbiro ††bauwĩ. C̃ũũ siro macũ basocũbiro diapóã c̃uowĩ. C̃ũũ siro macũ cáapacũ w̃ũgũbiro bauwĩ. ⁸ Bapari catirã c̃ũãcõrõ seis w̃ũre c̃uowá. Niipetire c̃ũãye õp̃ũũr̃ũre, c̃ũãye w̃ũre docap̃u capeari c̃uosũgõjãwã. B̃urecori, ñamirĩ yeerisãrõ manirõ biiro j̃ĩrucujãwã:

†† “Ỹũsarãbiro niirã Jesurẽ padeoh̃era niĩya”, j̃ĩdũgaro tiicũ.

“Asirãbiro niirã Jesurẽ ãñurõ padeorã, c̃ũũ dutiré useniremena tiirã niĩya”, j̃ĩdũgaro tiicũ. “Asibusãbiro niirã Jesurẽ padeopacára, c̃ũũ dutiré ãñurõ tiirã; c̃ũũyere ãñurõ t̃uosẽniriya”, j̃ĩdũgaro tiicũ.

† Española: león; portugués: leão. †† Española: toro; portugués: touro.

Ñañaré manigú; ñañaré manigú; ñañaré manigú niĩ Cõamacú marí Ópũ tutuanetõjõägũ.

Cũũ atitóre niirucujãgũ, too sũgueropũ niirigũ, too síropũ atigũdũ niĩ, jĩwã.

⁹ Cũũ bapari catirá tiipĩrõpũ duigú catiré petihére cõogúre “niipetirere dutimasĩã mũũ” jĩwã; cũũrẽ padeowá; cũũrẽ ʘsenire ticowa. ¹⁰ Cũũ teero tiirécõrõ veinticuatro bũtoá dutirá tiipĩrõpũ duigú pũto ñicãcoberimena jeacũmurucuwa. Catiré petihére cõogúre padeowá. Cũũ pesaré betorire née, cũũyapĩrõ díamacũpũ cúũwã. Biiro jĩwã:

¹¹ Cõamacú ʘsã Ópũ, niipetirere bauanérigũ niĩã mũũ.

Mũũ boorómenarã ate niipetire niĩã.

Teero tiirémena mũũ ʘsã ʘsenipeogũnorã niĩã.

ʘsenipeonojĩgũ, biiro jĩnoã mũũ:

Mũũ niipetirere dutimasĩgũ niĩã;

ʘsã mũũrẽ padeóã;

ʘsã mũũrẽ “tutuanetõjõägũ niĩ” jĩã, jĩwã.

Cordero opatũnurẽ néerigũ

5 Yũũ ññawũ sũcã. Tiipĩrõpũ duigú diamacú macã wãmope sicutũnu cõowí. Puaníñapũ jóaritũnu niĩwũ. Siete pirabiaturigũ cõowú. ² Toopú sícũ ángele tutuagũre ññawũ. Cũũ bayiró bũsũrómena wedewi:

—Ñañarére nũcãjárigũno dícu pirabiaturrere pãnecojã, iitũnurẽ jõãmasĩqui. ¿Noãno niigari iitũnurẽ jõãgũdũ? jĩwĩ.

³ ʘmũãsepũ, ditapũ, dita docapũre tiitũnurẽ jõãmasĩgũ, tee jóariguere buemasĩgũno maniwĩ. ⁴ Tiitũnurẽ jõãmasĩgũ, tee jóariguere buemasĩgũno manirí ññagũ, yũũ bayiró utiwũ. ⁵ Sícũ bũtoá dutirá menamacú yũũre jĩwĩ:

—Utigũ mee tiiyá. Sícũ niĩ, Judayá põna macú yái sõãgũ †tutuagũ tiiróbiro. Cũũrá David pãrãmi niinũnũsegũ, cũũrẽ netõnũcãdũgamirirare cãmewitĩrigũ niĩ. Teero tiigú, cũũ siete pirabiaturrere pãnejã, iitũnurẽ jõãmasĩqui, jĩwĩ.

⁶ Tiipĩrõ deco, bapari catirá deco, veinticuatro bũtoá dutirá deco Cordero cúũ sãñórígũ niipacũ, catigú nucũrĩ ññawũ. Cũũ siete capesári, siete capeari cõowí. Tee capeari Espiritu Santo siete tutuare cõogú niipetiro atibũrecopũ ticodiocorigũ jĩdũgaro tiia. ⁷ Cordero wáa, tiipĩrõpũ duigú diamacú macã wãmope cõorítũnurẽ néewĩ. ⁸ Cũũ tiitũnurẽ néerĩ, bapari catirá, veinticuatro bũtoá dutirá Cordero díamacú ñicãcoberimena jeacũmuwã. Cũũcõrõ bũapũtẽrẽ, †oro baparire cõowá. Teebaparipũre sitiañũre busemũõcore dadaro niĩwũ. ⁹ Cũũ mama basaré basara, biiro jĩwã:

Mũũ sãñórígũ niĩã. Cõamacũrẽ mũũye díimena basocãre wapatĩbosarigũ niĩwũ.

Mũũ wapatĩbosarira niipetire põnarĩ macãrã, niipetire wedesera, niipetire macãrĩ macãrã, niipetire dita macãrã niĩya.

Mũũ teero tiirígũ niijĩgũ, tiitũnurẽ née, teeperire pãnemasĩã.

† Española: león; portuguesa: leão. †† Pecasãyemena: arpas.

¹⁰ Mũũ cúũrẽ õpãrã, paiá wáari tiiyú, ʘsãyagũ Cõamacú dutirére tiiaro jĩgũ.

Cũũrã niipetire dita macãrãrẽ dutiadacua, jĩ basawa.

¹¹ Yũũ ññawũ sũcã. Paũ ángelea tiipĩrõrẽ, catirãre, bũtoá dutirãre niisodeanũcãjeawa. Paũ peti niĩwã. Cũũrẽ bapaqueopetimasĩña manitú niĩwũ. Cũũrẽ tũowú.

¹² Bayiró bũsũrómena jĩ basapeowa:

Cordero basocãye wapa sãñórígũ niĩ.

Teero tiinórígumena basocã ʘsenipeogũnorã niĩ.

ʘsenipeonojĩgũ, biiro jĩ basanoã cũũrẽ:

“Cũũ tutuanetõjõägũ niĩ; niipetirere cõoi; niipetirere masĩ; cũũ tiidũgãrere tiimasĩ; padeonógũ niĩ; niipetirere dutimasĩ; ãñugú niĩ” jĩnoã, jĩ basawa.

¹³ Ápẽrãrẽ tũowú sũcã. Niipetira Cõamacú tiirira ʘmũãsepũ niirã, ditapũ niirã, dita docapũ niirã, díã pairĩmaapũ niirã jĩ basapeowa:

Tiipĩrõpũ duigũre, Cordero “ãñurã niĩ múã” jĩãrõ; múãrẽ padeóaro; “múã niipetirere dutimasĩã” jĩãrõ; “múã tiidũgãrere tiimasĩã” jĩãrõ.

Teerora jĩrucujããrõ múãrẽ, jĩ basawa.

¹⁴ —Teerora jĩrõ booa, jĩwã bapari catirãcã.

Bũtoá dutirãpe ñicãcoberimena jeacũmu, súubusepeowa.

Siete pirabiaturigũ

6 Yũũ ññawũ sũcã. Cordero tiitũnu siete pirabiaturre cõorítũnurẽ jõãnũcãwĩ. Niisũguerore pãnecojãwĩ. Sícũ bapari catirá menamacú wedeserere tũowú. Bũro páari bũsũrẽ tiiróbiro wedesewi:

—Atiya, jĩwĩ.

² Cũũ teero jĩãri sirogãrã, yũũ ññawũ sũcã. Caballo butigú witiatiwi. Cũũ sotoapũ pesagú bũeripĩrẽ cõowí. Cũũya dupu pesarí betore ticonowĩ. Cãmerrĩsã netõnũcãtoarigũ cãmerrĩsã netõnũcãgũ witiwawi sũcã.

³ Cordero síro macãrõ pãneacorira sũcã, ãpĩ catigú wedesewi:

—Atiya, jĩwĩ.

⁴ Ápĩ caballo witiatiwi. Sõãgú niĩwĩ. Cũũ sotoapũ pesagũre cãmerrĩsããdare dutirere ticonowĩ. Teero tiigú, atibũreco macãrãrẽ ãñurõ niirecũtimiãrĩrere cãmerrĩsãrĩ tiigú witiwawi. Cũũ espada pairĩpĩ ticonowĩ.

⁵ Cordero pũaró pãneãri siro, aperó pãnerĩ, ãpĩ catigú wedesewi:

—Atiya, jĩwĩ.

Yũũ ññawũ sũcã. Ápĩ caballo witiatiwi. Ñĩgũ niĩwĩ.

Cũũ sotoapũ pesagú nũcũrẽ queorõre †noonéwĩ.

⁶ Catirá watoapũre sícũ wedeseri tiiróbiro tũowú:

—Sica kilo trigo sicabũreco pade wapatãrocõrõ wapacũtã. Itiã kilos cebada sicabũreco pade wapatãrocõrõ wapacũtã. ʘse yaarẽpũre ayiorere, vinorẽ ñãñorĩ tiirĩjãña, jĩwĩ.

⁷ Cordero itiãro pãneãri siro, aperó pãnerĩ, ãpĩ catigú wedesewi:

—Atiya, jĩwĩ.

⁸ Yũũ ññawũ sũcã. Ápĩ caballo witiatiwi. Buti-wiyããñugũ niĩwĩ. Cũũ sotoapũ pesagú wãmecũtiwi Diarẽ Ópũ. Cũũrẽ nũnũgú wãmecũtiwi Diarira Yeeripũ-

‡ Pecasãyemena: balanza.

narí Niiróþ. Cúã dutimasírere ticonowã. Tee dutiré cʷorémena atibúreco macārã sicaniña deco macārãrē t̄sīawã. Cãmeris̄iãremena, j̄uabóaremena, diarémene s̄iãwã. Wáic̄ura cúaracã s̄iããpuwa.

⁹ Cordero bapari pirabiare pãneãri siro, aperó pãnerí, diarira yeeripũnariré iñawũ. Cúã Cõãmac̄ye queti, Jesuyére wederigue wapa s̄iãnórira niwã. Cúã Cõãmac̄rē wáic̄ura sóepeoro tiiróbiro bauró docapũ niwã. ¹⁰ Cúã bayiró b̄s̄urómena wedesewa:

—Ōpũ ñañaré maniḡú, diamac̄ú niiḡú, ¿deero biiri m̄m̄ iib̄urecope niirárē bese, ñañarō tiicãméḡudari, cúã ñs̄arē s̄iãrígue wapa? j̄iãwã.

¹¹ Cúãc̄orō suti butiré ticonowã. Cúãrē j̄iãwĩ:

—Áp̄erã m̄ã menamacārã Jesuyére wederã, teero biiri m̄ã tiiróbiro padeorã s̄iãnóãdacua. Yeerisãña ména, téee cúãrē s̄iãpetirip̄, j̄iãwĩ.

¹² Cordero sicamoqueñe pirabiare pãneãri siro, aperó pãnerí, ateré iñawũ: Dita bayiró cãmeñawũ; muĩpũ búreco mac̄ú bayiró ñiiḡuca wáawi. Muĩpũ ñami mac̄ú díi tiiróbiro bayiró s̄oãwĩ. ¹³ Nõcõã ditap̄ ñaacodiawa; wĩno bayiró páapuri, díawe bududiaro tiiróbiro wáawa.

¹⁴ Ëm̄ãse ditijõãwũ opacaserore paatũnúãcojãrō tiiróbiro. Niipetire ãtãyuc̄, n̄c̄urí aperopé j̄eabatencãjõãwũ. ¹⁵ Atibúreco macārã õpãrã, m̄p̄tí macārã, surarare dutirá, pee apeyé c̄orã, tutuara, niipetira dutiapenori basoca, dutiapenoña manirá ãtãtutirip̄ dutiwã. Ëtãyuc̄ maquē ãtãquiritō watoap̄cãrē dutiwã. ¹⁶ Ëtãyuc̄re, ãtãquiritōrē basocã niiripacari, cúã j̄iãmiwã:

—Ës̄arē cãmotãya; ñs̄ã sotoa ñaapeajeaya, tiip̄rõp̄ duiḡú ñs̄arē iñab̄uarijããrō j̄iãrã. Cordero bayiró cúaḡú ñs̄ã ñañaré tiiré wapa c̄ũ ñañarō tiiadarecãrē cãmotãya. ¹⁷ Cúã ñs̄ãmena bayiró cúari b̄ureco jeatoaa sãa. ¿Noã s̄icãr̄ib̄ogari teeré? j̄iãwã.

Israelya põna macārãrē Cõãmac̄ú wãmerē ñaadiyóturigue

7 Too síro ȳm̄ iñawũ sũcã. Bapari ángelea ditap̄re nuc̄urí iñawũ, s̄ic̄ú muĩpũ m̄ããtirope, ãp̄i muĩpũ sããwarope, ãp̄i nortepe, ãp̄i surpe. Wĩno cúã p̄to jearé cãmotãwa. Teero tiiró, wĩno ditap̄re, díã pairímaap̄re, yuc̄p̄re páapucorip̄. ² Cúã ditare, díã pairímaarē ñañodutínoyira. Áp̄i ángelere iñawũ. Cũũ muĩpũ m̄ããtirope atiwĩ. Cũũ Cõãmac̄ú catiḡú wãme jóatunoãrĩrore c̄owí. Cũũ cúã bapari bayiró b̄s̄urómena j̄iãwĩ:

³ —Dita, pairímaa, yuc̄rē ñañoríjãña ména. Téee maríyaḡ Cõãmac̄ú padecoterare cúãye diapóarip̄ c̄ũ wãmerē ñaadiyótuari sirop̄, ñañoñã, j̄iãwĩ.

⁴ “Noquẽã niíya” j̄iã wederí t̄owú. Ciento cuarenta y cuatro mil basocã niwã. Cúã Israelya põna macārã doce põnarí macārã cúãye diapóarip̄ Cõãmac̄ú wãme ñaadiyótunorira niwã:

⁵ Judayã põna macārã doce mil basocã, Rubenyã põna macārã doce mil, Gadya põna macārã doce mil, ⁶ Aserya põna macārã doce mil,

Neftalíya põna macārã doce mil, Manaséya põna macārã doce mil, ⁷ Simeonyã põna macārã doce mil, Leviyã põna macārã doce mil, Isacarya põna macārã doce mil, ⁸ Zabulónya põna macārã doce mil, Joseyã põna macārã doce mil,

Benjamínya põna macārã doce mil basocã niwã. Niipetira cúãye diapóarip̄re Cõãmac̄ú wãme ñaadiyótunorira niwã.

Pā suti butiré sãñarirare iñarigue

⁹ Too síro ȳm̄ iñawũ sũcã. Pā basocã niipetire dita macārã, niipetire põnarí macārã, niipetire macārí macārã, niipetire wedeserare iñawũ. Cúã tiip̄rō díãmac̄ú, Cordero díamac̄ú nuc̄uwã. Cúãrē bapaqueopetimas̄iña manitú niwũ. Cúã suti butiré sãñarira iquiquerire c̄owã. ¹⁰ Cúã bayiró b̄s̄urómena wedesewa: Maríyaḡ Cõãmac̄ú tiip̄rõp̄ duiḡú marirē netõnériḡ niwĩ.

Corderocã marirē netõnériḡ niwĩ, j̄iãwã. ¹¹ Niipetira ángelea tiip̄rõrē, b̄toã dutirãre, bapari catirãre nuc̄usodeawa. Ángelea tiip̄rō p̄to j̄ea, cúãye diapóarire munibiác̄umujeawa. Cõãmac̄rē padeowã. ¹² Biiro j̄iãwã:

Ës̄ãyaḡ Cõãmac̄rē “ãñuḡú niíã” j̄iãrō; “niipetirere dutimas̄iã; niipetirere mas̄iã” j̄iãrō; “bayiró ñseniã m̄m̄mena; m̄m̄rē padeóa” j̄iãrō; “m̄m̄ tutuanetõjõãḡú niíã; m̄m̄ tiid̄ḡarere tiimas̄iã” j̄iãrō.

Teerora j̄iãrucujããrō m̄m̄rē, j̄iãwã.

¹³ S̄ic̄ú b̄c̄u ȳm̄re sãñãwĩ:

—Ñiã suti butiré sãñarira ¿noo macārã nií? ¿Noop̄ú atiyiri? j̄iãwĩ.

¹⁴ Ȳm̄ c̄ũrē ȳm̄m̄:

—M̄m̄ mas̄icu.

Cũ̄pe ȳm̄re j̄iãwĩ:

—Ñiã bayiró ñañarō netõrē b̄recorei wãaritore, ñañarō netõrira niíya. Cúã Corderoye díimena cúã ñañaré tiiriguere cosenórira niíya. Teero tiiró, cúãye suti butiré “ñañaré manirá niíya” j̄iãd̄garo tiã. ¹⁵ Teero tiirã, cúã Cõãmac̄yap̄rō díamac̄ú niíya. Cũ̄ya wii ãm̄ãse macã wiip̄re b̄recorei, ñamirí c̄ũ dutirere tiíya. Tiip̄rõp̄ duiḡú cúãmena nii, cúãrē coteḡdaqui.

¹⁶ Cúã j̄uabóanemorica; oco s̄inid̄ḡanemorica. Cúãrē muĩpũ sóenemoriḡ; asiré tuunemoriḡica.

¹⁷ Cordero tiip̄rō decop̄ niiḡú ovejare tiiróbiro cúãrē coteḡdaqui. Cúãrē catiré petihére ticoḡdaqui oveja coterí basoc̄ú c̄ũyare oco witiirí copep̄ néewaro tiiróbiro. Cõãmac̄ú niipetira cúã yaco ocoré coseḡdaqui, j̄iãwĩ.

Niituro pirabiaro; sitiaññúre busem̄õcoriga

8 Cordero niituro pirabiaro pãnerí, ãm̄ãsep̄ ditamaníjõãwũ. Sica hora deco teero wáaw̄. ² Ȳm̄ iñawũ sũcã: Siete ángelea Cõãmac̄ú díamac̄ú nuc̄urí iñawũ. Cúãrē siete putirépāw̄re ticowí. ³ Áp̄i ángele

† La cuarta parte de la gente del mundo.

ati, wáicera sópeoro tiiróbiro baurópu jeanucāwī. Siti-aññúre busemñócoriga orogare cñowí. Cñū pairó siti-aññúre cñū buseadarere ticonowí. Tiipĩrō díamacñūpu sitiaññúre sópeoro oromena tiinóriro niuwū. Siti-aññúre néesawí toopú, niipetira Cōāmacñūrē padeorá sãirémēna mñāwaaro jĩgū. ⁴ Ángele yoonerigapū sitiaññúre òme witiwū. Cōāmacñūrē padeorá sãirē tee òmemēna bocamñā, Cōāmacñū putoḡ busemñā-jeawū. ⁵ Tee tiári siro, ángele sópeoro maquē nití asiyáre sitiaññúre sóerigapū néesādadowí. Tiigaré atibúrecopū déedioconowí. Cñū déedioconori, bupō páare, buseré, bupō wãayore wáawū. Dita cãmeñawū.

Ángelea putirépaḡre putirígue

⁶ Siete ángelea siete putirépaḡre cñorá cñā basiro quēnowá, teeré putiádara.

⁷ Niisugueḡ putiwí. Cñū putirí, atibúrecopūre ocoḡerí yusñáreperi †déedioconowū; pecame díimēna wóorigue déedioconowū. Teero wáari, atibúreco decomēna dñaró †jñūtuwū. Yucñā decomēna dñaró jñūtuwū. Taa niipetire jñūpetijōāwū.

⁸ Cñū siro macñū putiwí. Cñū putirí, ãtãgū pairíḡ jñūrō tiiróbiro díā pairímaapū déedioconowū. Tiimaá decomēna dñaró díimaa wáawū. ⁹ Wai decomēna dñaró †diawa. Doorépaḡtō decomēna dñaró †wati-batējōāwū.

¹⁰ Pñará siro ãpí putiwí. Cñū putirí, ñocōāwū paigū ñaacodiawi. Ñaadiagū, sñāwócori tutu tiiróbiro jñūdiawi. Cñū díamaarí niiré, oco witié coperi niiré decomēna dñaró sotoapū ñaapeawi. ¹¹ Ñocōāwū wãmecñūtiwí “sñūgēgū”. †Teero tiiró, oco sñūgēre wáawū. ††Basocá tee oco sñirá, paḡ diawa.

¹² Ítñārā siro ãpí putiwí. Cñū putirí, muĩpū búreco macñū, ñami macñū, ñocōā decomēna dñaró posajōāwū. Teero tiiró, decomēna dñaró naĩtñājōāwū; búreco decomēna dñaró bauríwū; ñamicā teerora.

¹³ Yñū ññawū sñcã. Cáapacñū ãmñáseḡpū wñurí ññawū. Bayiró bñsñrómenā wedesewí:

—Bóaneōrā niñādacua atibúreco macñārā, dñsarépaḡ bñsñri. Ítñārā ángelea teepaḡre putiádara dñsaáya ména, jñiwí.

9 Bapari siro ãpí putiwí. Cñū putirí, ñocōāwū atibúrecopū ñaadiarígūre ññawū. Cñū sicasawí niiditidiari cope sãñwaro macñā sawire ticonowí. ² Cñū tiicope sãñwarore sawipówí. Cñū páōrí, òme pairó busewitiwū wese jñūrō tiiróbiro. Tiicope maquē òme muĩpūrē naĩtñājōārí tiuwū. ³ Tee òmemēna paḡ yeseroa atibúrecopūre wñwáwa. Cñū tóamasñre ticonowā. Tee dutirémēna atiditá macñārē cutiapa tiiróbiro tóawa. ⁴ Táare, pñūrē, yucñé ñañoríwa. Basocá Cōāmacñū wãme cñāye diapóaripū cñohéra díçre tóawa. ⁵ Cñārē tóasñādutiriwí. Teero sñāróno tiigú, sicamoquēñe muĩpūrā cñārē teero tóarucujāwā. Cñū tóare cutiapa tóarobiro pñniwū.

⁶ Teebñrecorire basocá diarére ãmañmiñadacua.

Bñarícuā. Bayiró diadḡgapacara, diamasñicuā.

⁷ Yeseroa yññarí, caballoa cãmerísñārā wáadara quēnoñrira tiiróbiro bauwá. Cñāye dupupáḡ oro be-toribiro baurére pesawa. Basocábiro diapóacñūtiwa.

⁸ Numiñbiro póañapōcñūtiwa. Yáiwabi-ro upicñūtiwa.

⁹ Cñā cutirore cãmotáre cñme caserobiro bauré niuwū.

Cñā wñurí, bayiró bñsñwū. Basocá cãmerísñārā wáara, paḡ caballoa wéewarecori boyeromena wáarobiro bñsñwū. ¹⁰ Cñā pñcōñrípūre cutiapa tiiróbiro tóarepa cñowá. Teemēna sicamoquēñe muĩpūrā basocáre tóawa. ¹¹ Yeseroa òpñ niiditidiari cope dutigú nií. Cñū hebreoyemēna wãmecñūti Abadón. Griegoayemēna wãmecñūti Apolión. ††

¹² Ñañarō netōsñguére wáaa méē. Pñaró dñsaa ména.

¹³ Sicamoquēñerā siro ãpí putiwí. Cñū putirí, Cōāmacñū díamacñūpu sitiaññúre sópeoro oromena tiiróbiro bapari capesári cñoró watoapū sñcñ wedeseri tñowū.

¹⁴ Tiuwū putiárígūre jñiti:

—Bapari ángelea Cōāmacñūrē netōñcãrígū menamacñārā siatúnñcñonorira díā Éufrates pñto niñya. Cñārē jōññā, jñiti.

¹⁵ Cñū teero jñirí tñogú, bapari ángeleare jōñwí. Cñā basocáre decomēna dñaró †sññādara niuwā. Cñā tii hora, tiibñreco, tiimuĩpū, tiicñma niirí, “sññādacua” jññorira niyira. ¹⁶ Cñā menamacñārā caballoa sotoa pesará doscientos millones surara niuwā. “Noquērā niñya” jñirí tñowū.

¹⁷ Caballoa, teero biiri cñā sotoa pesarāre biiro bauráre ññawū: Cñā cutirore cãmotáre sññrō, sñmeró, ewñro niuwū. Caballoa yáíwa tiiróbiro dupupáçñūtiwa. Cñā ãseripū òme, pecame witiwū. Azufre jñūrē póasusuwitiwū. ¹⁸ Basocá decomēna dñaró sññnówā ate itiáro ñañarémēna: òme, pecame, azufre cñā ãseropū witiémēna. ¹⁹ Caballoa cñā ãseripū witiémēna, cñāye pñcōñrímēna sññmasñre ticonowā. Cñāye pñcōñrí ãñabi-ro bauwū. Ñña dupupá tiiróbiro baurémēna basocáre cãmituwa.

²⁰ Æpērā sññnórari-rape teerora ñañarē tiirucujāwā. Cñā ñañarē tiiré “nocōrō tiidúada” jñ wãcñpatiriwa; wasoríwa. Cñā wãtñrē, oromena weerirare, platamēna weerirare, bronce-mēna weerirare, ãtãperimēna ti-irirare, yucñmēna tiirirare padeorucujāwā. Cñā padeorápe ññariya; tñoríya; wáamasñriya. ²¹ Basocáre sññdúriwa; yáíwa oco sitará jññditore-mēna tiirénorē ti-idúriwa; ãpērāmēna ñañarō ñeeapeduriwa; yaadúriwa; wãcñpati, wasorídojāwā.

Péeritñnugārē ángele cñorígue queti

10 Yñū ññawū sñcã. Æpí ángele tutuagū ãmñáseḡpū niñarígū diiátiwí. Cñū òmebññarí watoapū diiátiwí. Bueda cññya dupu sotoare niuwū. Cññya diapóa muĩpū tiiróbiro asiyáwū. Cññye ññcãrí jñūrē botari ti-iróbiro bauwū. ² Cññya wãmopū pupioárítñnugārē cñowí. Diamacñū macñā dñromēna pairímaapū cñ-

† Pecasñyemēna: granizo. †† La tercera parte. ‡ La tercera parte. †† La tercera parte. †† Pecasñyemēna: ajenjo. ††† La tercera parte de las aguas.

††† Apolión griegoayemēna “Ñañogñ” jññdugaro tiicú. § La tercera parte.

tacúwī. Acuniña macã d̄pomena ditap̄ c̄tácúwī.

³ Yáí b̄s̄eró tiiróbiro bayiró acaribíremena wedesewi. C̄m̄ wedeseri, siete b̄p̄oa wedesewa. ⁴ Siete b̄p̄oa wedeseari siro, teeré jóaḡud̄u tiimíw̄. Teeré jóaḡud̄u tiirí, ̄m̄á̄sep̄ wedeseri t̄ow̄:

—Siete b̄p̄oa wedeseariguere āp̄erá mas̄irijāārō. Jóarijāña, j̄iw̄.

⁵ Ditap̄, día pairímaap̄ nuc̄irí ȳm̄ īñariḡu diamac̄ú macã wāmomena ̄m̄á̄sep̄ s̄um̄ōcowi, “diamac̄úrā j̄īḡú tiia” j̄īḡú. ⁶ Cōāmac̄ú catirucuḡu, ̄m̄á̄se, ̄m̄á̄se maquē, dita, dita maquē, pairímaa, pairímaa niiré tiiriḡu wāmemena j̄iw̄:

—Yoari cotenemorō maniādacu sáa. ⁷ Niituḡu ángele putin̄c̄aritabere Cōāmac̄ú “biiro tiiḡúda” j̄ir̄iobirora wáaadacu. Tíator̄p̄ c̄m̄yara profetas c̄m̄ t̄iadarere waderiobirora wáaadacu, j̄iw̄.

⁸ ̄m̄á̄sep̄ wedeseariḡu ȳm̄re wedesewi s̄uc̄ā:

—Ángele díap̄, ditap̄ nuc̄iḡú p̄tor̄p̄ wáa, c̄m̄yara wāmor̄p̄ c̄orít̄unu pupioárit̄unurē néeña, j̄iw̄.

⁹ C̄m̄ teero j̄ir̄i t̄oḡú, ángele p̄tor̄p̄ wáaw̄.

—Pupioárit̄unugārē ticoya, j̄iw̄.

—Née, yaajāña. M̄m̄ ̄serop̄re mumiā oco tiiróbiro ipitiadacu ména. M̄m̄ páagap̄ jearo, s̄ūguē niīadacu, j̄iw̄.

¹⁰ C̄m̄yara wāmor̄p̄ c̄orít̄unugā pupioárit̄unugārē née, yaaw̄. Ȳm̄ ̄serop̄re mumiā oco tiiróbiro ipitiw̄. Ȳm̄ yaas̄necori, páagap̄ s̄ūguē niit̄. ¹¹ Ȳm̄re j̄iw̄ s̄uc̄ā:

—Peemac̄irí mac̄ārārē, peedita mac̄ārārē, pee wedesere wedeserare, p̄m̄ ōp̄ārārē Cōāmac̄ú wededutirere wedeḡu wáaya s̄uc̄ā, j̄iw̄.

P̄arā Cōāmac̄úyere wederáye queti

11 Wii tiirá queoriḡu biro bauriḡure ticonow̄ ȳm̄. Ticoḡu, ȳm̄re j̄iw̄:

—Cōāmac̄úw̄iire, sitiaññure sópeorore queoḡu wáaya. Tiiw̄ip̄u niirá ȳm̄re padeoráre bapaqueoya.

² Tiiw̄i wesa macã yepare queorijāña. Judíoa niihērārē ticori yepa niī. C̄m̄ cuarenta y dos muip̄rā Jerusalénrē bayiró potoc̄ōrō wāanetōādacu, j̄iw̄.

³ C̄m̄ j̄inmow̄:

—P̄arā yéere wedeadarare ticocoḡudacu. C̄m̄ mil doscientos sesenta b̄recoi ȳm̄ wededutirere wedeadacu. Bóaneōrere ēñorá, bóaneōre sutire s̄ñarira niīadacu, j̄iw̄.

⁴ C̄m̄ p̄aḡú olivo yuc̄u tiiróbiro niirá niīya. †C̄m̄ārā s̄uc̄ā p̄aḡú s̄iaw̄ócore pesaré yuc̄u tiiróbiro niirá niīya. Cōāmac̄ú p̄to mac̄ārā niīya. ⁵ Āp̄erá c̄m̄ārē ñañarō tiid̄ḡári, c̄m̄ ̄serip̄ p̄camē j̄ūwitiremena c̄m̄ārē īñatutirare sóeditiojācu. C̄m̄ārē ñañarō tiid̄ḡáḡuno teeména s̄iānóḡúdaqui. ⁶ C̄m̄ oco peaheri tiimas̄ícu Cōāmac̄ú c̄m̄ārē wededutirere wederē b̄recoi. Ocoré díi posari tiimas̄ícu. C̄m̄ boorō tiid̄ḡáḡrecōrō atib̄ureco ñañarō wáari tiimas̄ícu.

⁷ C̄m̄ Cōāmac̄ú wededutirere wedeyap̄onōari siro, quioq̄u peti niiditidari cope mac̄u c̄m̄āmena c̄amer̄is̄iāḡúdaqui. C̄m̄ārē netōnc̄á, s̄iāj̄áḡúdaqui.

† Zacarías 4.3,11-14.

⁸ C̄m̄āye ōp̄m̄r̄iniārē mac̄ācap̄ basocá wāanetōr̄op̄ cōānoādacu. Tiimac̄á c̄m̄ Ōp̄rē curusap̄ s̄iārí macã niī. Tiimac̄á “Sodoma, Egipto tiiróbiro niī” j̄iīya.

⁹ Itiábureco apeb̄ureco deco niipetire mac̄arí mac̄ārā, niipetire p̄onarí mac̄ārā, niipetire wedesera, niipetire dita mac̄ārā c̄m̄āye ōp̄m̄r̄iniārē īñāadacu. Tee ōp̄m̄r̄iniārē ̄t̄atutip̄ c̄ūdutiriadacu. ¹⁰ C̄m̄ p̄arā atib̄ureco mac̄ārārē ñañarō netōr̄i tiirira niīwā. Teero tiirá, c̄m̄āye ōp̄m̄r̄iniārē īñarā, ̄seniādacu. C̄m̄ bayiró ̄senirā, apeyenó c̄amer̄í ticoadacu.

¹¹ Itiábureco apeb̄ureco deco wáaromena Cōāmac̄ú c̄m̄ārē catirē ticowi s̄uc̄ā. Teero tiirá, w̄m̄m̄nc̄awā. Basocá c̄m̄ārē īñarā, bayiró cuiwa. ¹² S̄ic̄ ̄m̄á̄sep̄ niiḡú bayiró b̄s̄eróm̄ena wedeseri t̄ow̄:

—Ānop̄ú m̄āatiya, j̄iīti.

Teero tiirá, ōm̄eb̄m̄am̄éna m̄āwawa. C̄m̄ m̄āwari, c̄m̄ wāp̄ārā īñawā. ¹³ Toorá dita bayiró c̄ameñaw̄. Tiimac̄āp̄re pee †wiseri peecódiaw̄. Si-ete mil basocá diawa. Āp̄erá d̄saárira bayiró cuiwa. “Cōāmac̄ú ̄m̄á̄sep̄ niiḡú dícu niipetirere duti-mas̄iqui”, j̄iw̄.

¹⁴ P̄arímena ñañarō netōrē wáatoa mé. Máata apeyē ñañarē atiadacu.

Ángele niituḡu putirigue

¹⁵ Ángele niituḡu putiw̄. C̄m̄ putirí, ̄m̄á̄sep̄ niirá bayiró b̄s̄eróm̄ena wedesewa:

—Basocá ōp̄arā dutirē nocōrōrā petia. C̄m̄ dutimiāriguere marí Ōp̄ Cōāmac̄ú dutiḡud̄u t̄iī; c̄m̄ beseriḡu Cristo teerora dutiḡud̄u t̄iī.

Dutirucujāḡúdaqui sáa, j̄iw̄.

¹⁶ Cōāmac̄ú díamac̄ú veinticuatro b̄toá dutirá c̄m̄ d̄uir̄p̄ir̄p̄ d̄uirá c̄m̄āye diap̄arire munibiác̄umu-jeawa. C̄m̄rē padeorá, ¹⁷ biiro j̄iīpeowa:

—Cōāmac̄ú ̄s̄ā Ōp̄, m̄m̄ tutuanetōjōd̄ḡú, niirucu-jāḡú, too s̄ḡuerop̄ niiriḡu niī.

M̄m̄ tutuanetōjōāremena dutin̄c̄ā. Teero tiirá, m̄m̄rē ̄senire ticoa.

¹⁸ Niipetire dita mac̄ārā m̄m̄mena cúamiwā.

M̄m̄ c̄m̄āmena bayiró cúarito jeaa, diarirare wapa tiīdarito teerora.

Niipetira m̄m̄rē padecoterare wapatiḡudacu. C̄m̄ m̄m̄yara profetas niīya.

M̄m̄rē padeoráre wapatiḡudacu. ̄p̄r̄t̄i mac̄ārā m̄m̄rē quoníremena īñarí, c̄m̄c̄ārē wapatiḡudacu. B̄uri niirá m̄m̄rē quoníremena īñarí, c̄m̄c̄ārē wapatiḡudacu.

Atiditá mac̄ārārē posari tiirare cōāādare jeaa, j̄iw̄.

¹⁹ C̄m̄ teero j̄iīari siro, Cōāmac̄úw̄i ̄m̄á̄sep̄ niirí wii p̄ādn̄ow̄. Tiiw̄i popeap̄re sicutiba niīw̄. Tiitiba Cōāmac̄ú dutirē jóaturigue c̄or̄p̄ir̄i s̄ñarítiba niīw̄. B̄upo wāāyore, b̄s̄eré, b̄upo páare wáaw̄. Dita c̄ameñaw̄. Ocop̄eri ȳs̄áreperi bayiró peti ñaw̄.

†† La décima parte de la ciudad.

Numiõye queti; pñocabiro baugúye queti

12 Ǽmúásep̄ merēã bauré peti baurére ññawũ. Тоорѳ́ sícõ numiõ niiwõ. Coo sãñarõ muĩpũ búreco macũ asiyárobirõ bauwũ. Ñami macũ muĩpũ sotoa cooye ðp̄orire péojĩgõ niiwõ. Cooya dupup̄re doce ñocõã c̄oribeto pesawũ. ² Coo niipacó niiwõ. Põnactĩadari s̄uguerogã, p̄unirere p̄ninogõ acaribíwo. ³ Ǽmúásep̄ merēã bauré ññawũ sũcã. Síccũ pñocabiro baugú †sõãgũc̄are ññawũ. Cũũ siete dupupã c̄owí. P̄amóquẽñe capesáric̄tigũ niiwĩ. Siete pesaré betori tee dupup̄p̄re pesawũ. ⁴ Cũũ p̄cõõmena Ǽmúásep̄ niimirira paũ †ñocõãrē ráabatediocowi ditapũ. Cũũ p̄õnactĩgodo p̄to nucũwĩ, coo macũ bauári, yaagũda jĩgũ. ⁵ Coo síccũ wĩmagũ p̄õnactĩwo. Cũũ niipetire dita macãrã Ǿp̄ũ niigũdũ niiwĩ. Tutuaromena dutigũdũ niiwĩ. Too síro coo macũ Cõãmacũ p̄topũ máata née-wanowĩ cũũmena dutigũdũre. ⁶ Numiõpe basocã manirõp̄ dutijõãwõ Cõãmacũ coore quẽno-bosárip̄. Тоорѳ́ coore mil doscientos sesenta búrecori yaaré ecanówõ.

⁷ Ǽmúásep̄ cãmerĩquẽre wáawũ. Miguel, ãp̄erã cũũyara ángelea pñocamena cãmerĩquẽwã. Pñoca, teero biiri cũũyara cãmerĩquẽpacara, ⁸ netõnucãmasĩriwa. Teero tiirã, cũã Ǽmúásep̄re niinemomasĩriwa. ⁹ Pñoca cõãjãnowĩ. Cũũrã sícato macũ pñino, wãtĩãrē dutigũ, Satanás, niipetiro macãrãrē jĩditogũ niĩ. Cũũ, cũũyaramena ditapũ cõãdiocojãnowĩ.

¹⁰ Teero wáaari siro, Ǽmúásep̄ wedeseri t̄owũ. Bayiró b̄s̄uróm̄ena jĩwĩ:

—Marĩrē netõnere jeatoaa.

Cõãmacũ tutuare, cũũ marĩ Ǿp̄ũ niiré jeatoaa.

Cũũ beserigũ Cristo dutiadarocã jeatoaa.

Marĩ menamacãrã Cõãmacũrē padeorãre wedesãrigũ Ǽmúásep̄ niimiãrigũ cõãdioconoãwĩ.

Cũũ búrecori, ñamirĩ Ǽsãyagũ Cõãmacũ ññacorop̄ cũãrē wedesãrucuwi.

¹¹ Cordero diagũ, díi õmayudiabosariguere padeorã niijĩrã, Cõãmacũye quetire wederucurira niijĩrã, cũũrē netõnucãwã.

Ǿp̄erã cũãrē Cristoye wederé wapa sãd̄ugãpacari, cuiro manirõ wederucuwa.

¹² Teero tiirã, ángelea, niipetira Ǽmúásep̄ niirã, Ǽseniña.

Atibúreco macãrãpe, día pairímaa macãrãcã, bóaneõrã niĩadacu múã.

Satanás “péerogã ðsaa ȳũre cõããdaro” jĩ masĩjĩgũ, bayiró cúaremena múã p̄to diiwáawĩ, jĩwĩ.

¹³ Pñoca ditapũ cõãdiocori ññagũ, macũc̄tirigore n̄n̄wáwĩ ñañarõ tiidugãgũ. ¹⁴ Coore cárapũ w̄ũrere ticonowõ, basocã manirõp̄ w̄wãgodo. Too coo niirõp̄ itiacũma ap̄ecũmã deco yaaré ecanówõ, pñoca coore b̄amasĩh̄erõp̄. ¹⁵ Coo wáarirope pñoca ocoré día tiirõbiri eoyúcomiwĩ, coore duari tiidugãgũ.

¹⁶ Cũũ teero tiirã, Cõãmacũ ditare yetiri tiiwĩ, coore ti-iãpugũ. Yeticũt̄na, pñoca eoyúcoremena día wáari ti-imĩãriguere néecosãwũ. ¹⁷ Teero wáari ññagũ, pñoca

† *Pecasãyemena: dragón.* †† *La tercera parte.*

numiõmena cúanetõjõãwĩ. Coo pãrãmerã niin̄n̄sera ðs̄arãmena cãmerĩsĩãgũ wáawi. Cũã Cõãmacũ dutirere tiirã, Jesuyere wederã niĩya. ¹⁸ Pñoca pairímaa wesap̄ jean̄cãwĩ.

P̄arã quiorãye queti

13 Ȳũ ññawũ sũcã. Síccũ quiogũ peti día pairímaap̄ p̄m̄pasáwi. Cũũ p̄amóquẽñe capesáric̄tiwi. Siete dupupã c̄owí. P̄amóquẽñe pesaré betori tee capesáric̄õ pesawũ. Cũũye dupup̄p̄re Cõãmacũrē ñañarõ peti wedesere wãme jóatunoriro niiwũ. ² Quiogũ peti ȳũ ññarigũ yáidodogũbiri baugũ †niiwĩ. Cũũ b̄cobiwo †ðp̄oric̄tiwi. Cũũ yáibiri †̄useroc̄tiwi. Pñoca cũũrē cũũ tutuare, cũũ pee tiimasĩrere ticowi. Cũũrē cũũ duirĩp̄rõp̄ ðp̄owi, “dutiya” jĩgũ. ³ Sicadupup̄re cãmirõca niiwũ. Catiri tiirã cãmirõca mee niiwũ. Teero niipacaro, yatiriro niiwũ. Teero tiirã, atibúreco macãrã quiogũ petire ññamanijõãrã, cũũrē n̄n̄jãwã. ⁴ Basocã pñocare padeowã, cũũ quiogũ petire tiimasĩrere ticori ññarã. Quiogũ peticãrē padeorã jĩwã:

—Quiogũ peti tiirõbiri tutuagũ manĩ. Síccũno cũũmena cãmerĩsĩãmasĩriqui, jĩmiwã.

⁵ Pñoca cũũ “dutiya” jĩãrigũre biiro jĩdutiwi: “Cõãmacũ tiimasĩrere tiimasĩã ȳũcã; ȳũ niipetire dutimasĩgũno niĩã”, jĩmiwĩ. Cuarenta y dos muĩpũrã cũũ tiimasĩrere tiirã, Cõãmacũ teero ññajãwĩ ména. ⁶ Cõãmacũrē ñañarõ wedesewi. Cũũ wãmerē, cũũ niirõrē, Ǽmúásep̄ niirãrē ñañarõ wedesewi. ⁷ Cũũ Cõãmacũ padeorãre cãmerĩsĩã netõnucãrĩ, Cõãmacũpe cũũrē teero ññajãwĩ ména. Cũũ niipetire p̄narĩ macãrãrē, niipetire macãrĩ macãrãrē, niipetire wedeserare, niipetire dita macãrãrē dutimasĩrere ticonowĩ. ⁸ Niipetira atibúreco macãrã cũũrē padeoãdacua. Cũã niĩya Cordero cúã sãmĩrigũyapũp̄ cúã wãmerē jóatunoña manirã. Tiipũp̄re catiré petihere c̄orãye wãme dícc̄ jóatunoã. Cũã wãme jóatunoyiro atibúreco n̄cãrip̄.

⁹ T̄od̄ugãrano t̄omasĩãdacua:

¹⁰ “Peresu sõneconoãdacua” jĩnorira peresu wáaadacua, Cõãmacũ cũãrē “teero tiinóãdacua” jĩrirobirora.

“Espadamena sãñãõãdacua” jĩnorira espadamena sãñãõãdacua, Cõãmacũ cũãrē “teero tinóãdacu” jĩrirobirora. Teero wáapacari, Cõãmacũrē padeorã wãcũtutua, cũũrē ãñurõ padeoró booa.

¹¹ Ȳũ ññawũ sũcã. Ǿp̄ĩ quiogũ peti dita popeap̄ m̄ãatiwi. Cũũ síccũ corderobiro p̄arõ capesáric̄tiwi. Cũũ wedesere síccũ pñoca b̄s̄urobiri t̄onówũ. ¹² Cũũ niis̄guerigũ quiogũ peti dutirẽnorē niipetirere c̄oquí. Cũũ ññacorop̄ tee niipetiremena dutimasĩ. Cũũ atibúreco niirãrē niis̄guerigũ cãmirõ yatinorigũre padeorã t̄i. ¹³ Cũũ merēã baurẽtõ tiieñõĩ. Basocã ññacorop̄ Ǽmúáse macã pecamerē ditapũ diãt̄iri t̄i. ¹⁴ Cũũ niis̄guerigũ quiogũ peti ññacorop̄ merēã baurẽ tiieñõrĩ, Cõãmacũ teero ññajãĩ. Cũũpe tee tiieñõremena atibúreco macãrãrē jĩditõ. Tee jĩditõremena ni-

‡ *Pecasãyemena: leopardo.* †† *Españolmena: oso; portuguésmena: urso.* ††† *Españolmena: león; portuguésmena: leão.*

isuguerigü queorére weedutii. Niisuguerigüra niif espadamena cãmitunorigü niipacü, catigü. ¹⁵ Niisuguerigü cüü siro dita popeapü määatirigüre catiri tiirére ticowi. Teeména niisuguerigü tiiróbiro baugü weerigüre catiré ticowi. Teero tiigü, weerigü wedesemasíwí; cüüré padeohérare síarí tiwí. ¹⁶ Niipetirare cüäye diapóarire o cüäye diamacü maquë wãmorírë cüü queorére jóatunorí tiiquí. Teero tiirá, búri niirá, ɸpütí macārã, pee apeyé cɸorã, bóaneōrã, dutiapenori basoca, dutiapenoña manirá teeré cɸoádacua. ¹⁷ Cüü queoré jóatunoña manigü sãimasíriqui; dúamasíriqui. Tee queoré quiogü peti wãme o cüü wãme bapaqueoro niã.

¹⁸ Ateré tɸomasírō booa: Tɸomasírãno quiogü petiye wãmeré bapaqueoaro. Basocã teeré bapaqueo-masícua. Cüüye wãme bapaqueoro seiscientos sesenta y seis niã.

Ciento cuarenta y cuatro mil basocã Cõãmacürë basapeorigue

14 Yɸu ññawü sũcã. Cordero ɸtãgü Sionɸ nucüwí. Cüümena ciento cuarenta y cuatro mil basocã niiwã. Cüã Cordero wãmeré, cüü Pacu wãmeré cüäye diapóaripure jóatunorira niiwã. ² ɸmɸãsepɸ bɸsuri tɸowú. Oco pairó õmasãncõrõbiro, bɸpo bayiró páarobiro bɸsɸwɸ. Pacu búapütërã cüäyere búapütërë tiiróbiro bɸsɸwɸ. ³ Cüã tiipírõ pɸtopɸ, bapari catirá, bɸtoã dutirá ññacoropɸ mama basaré basawa. Basocã tee basaré masímasíriwa; ciento cuarenta y cuatro mil basocã dícu teeré basamasíwã. Cüã atibúreco macārã watoapure netõnénorira niiwã. ⁴ Cüã sícãrĩno numiãmena ññaré tiirira mee niiwã. Cüã Cordero cüü noo wãaro nɸnɸyã. Cõãmacürë, Corderore ticosɸgueadare tiiróbiro niãda jĩrã, cüã atibúreco macārã watoapure netõnénorira niiwã. Teero tiirá, ote dɸca butisɸguerepa Cõãmacürë ticorépa tiiróbiro nicua. ⁵ Cüã sícãrĩno jĩrditorira mee niiwã. Cõãmacü ññacoropure ññaré manirá niíya.

Ítĩrã ángelea wederigue

⁶ Yɸu ññawü sũcã. Āpĩ ángele ɸmɸãsepɸ wɸnetõwí. Cüü atibúreco niirãrë, niipetire dita macārãrë, niipetire põnarí macārãrë, niipetire wedeserare, niipetire macārí macārãrë quetiré wedegü niiwí. Tee queti padeorucüre maquë niã. ⁷ Cüü bayiró bɸsɸrómena jĩrdiocowi:

—Cõãmacürë quioníremena ññaña. “Cüü niipetirere dutimasíqui”, jĩña. Cüü wapa tiídarito jeatoaa. Cüü ɸmɸãsere, atiditaré, día pairímaarë, niipetire ocowitíre coperire tiwí. Teero tiirá, cüürë padeoyã, jĩwí.

⁸ Āpĩ ángele cüü siro macü wɸnãti, jĩrdiocowi:

—Babilonia ɸpütí niimiri macã petijõãã. Petijõãã. Tiimacã macārã apeditã macārãrë cüã weerirare padeori tiwã. Teero tiirá, cüürë ññarõ ñeepera, cümü mecürã tiiróbiro wãari tiwã, jĩwí.

† Pecasãyemena: arpas.

⁹ Āpĩ ángele pɸarã ángelea siro macü wɸnãti, bayiró bɸsɸrómena jĩrdiocowi:

—Quiogü petire, cüü tiiróbiro baugü weerigüre padeogüno, cüü queorére cüüya diapóarü, cüüya wãmorɸ jóatunorigüre ¹⁰ ññarõ tiigüdaqui Cõãmacü. Cõãmacü cüümena bayiró cúagu, tutuaromena, bóaneōrõ maniró ññarõ tiigüdaqui. Pecame, azufre jüürémena bayiró ññarõ netõrí tiigüdaqui. Ángelea ññaré manirá ññacoropɸ, Cordero ññacoropɸ teero tiigüdaqui. ¹¹ Pecame cüürë ññarõ tiiríme teero buserucujãã. Petirícu. Quiogü petire, cüü tiiróbiro baugü weerigüre padeorã, cüü queorére jóatunorira búrecori, ññamirí yeerisãre bɸarícua.

¹² Teero tiirá, Cõãmacürë padeorã wãcütutuario booa. Cüã Cõãmacü dutirére tiirá, Jesurë padeorucüra niíya, jĩwí.

¹³ Yɸu ɸmɸãsepɸ wedeseri tɸowú sũcã:

—Ateré jóaya: “Mecüãmena marí Ōpürë padeorucújãrira diarã ɸseniãdacua”, jĩwí.

Espíritu Santo: —Teerora niã, jĩwí—. Ññarõ netõpacãra, Cõãmacüyere paderucurira niijĩrã, yeerisãdacua. Cõãmacü cüã ɸmɸãsepɸ jearí, cüã ãñurõ tirigue wapa cüürë ãñurõ tiigüdaqui, jĩwí.

Atibúreco maquë oterigue

¹⁴ Yɸu ññawü sũcã. Ōmebɸrã butiríbɸrã bauáwɸ. Tiibɸrã sotoapɸ basocúbiro baugü duiwi. Cüüya dupurure oro beto pesawɸ. Wãmorɸre diipí †asoyóaripí cɸowí. ¹⁵ Āpĩ ángele Cõãmacüwii ɸmɸãse niirí wiipɸ niíarigü witiatiwi. Cüü õmebɸrãpɸ duigüre bayiró bɸsɸrómena jĩwí:

—Mɸɸyapímena oteriguere páataneõña. Atibúreco maquë oteré dɸca seeritono jeatoaa. Bɸcãtuajea mée, jĩwí.

¹⁶ Cüü teero jĩrĩ tɸogü, atibúreco maquë oteriguere páataneõwí. Teedɸcare seenéõwí.

¹⁷ Āpĩ ángele Cõãmacüwii ɸmɸãse niirí wiipɸ niíarigü witiatiwi. Cüücã diipí asoyóaripí cɸowí. ¹⁸ Āpĩ ángele wãcɸra sópeoro tiiróbiro bauróɸ witiatiwi. Cüü pecameré dutimasíre cɸoi. Cüü diipí asoyóaripí cɸogüre bayiró bɸsɸrómena jĩwí:

—Mɸɸyapí asoyóaripímena atibúreco maquë ɸsetõrírë páataneõña. Tee ñijõãtoaa mée.

¹⁹ Cüü teero jĩrĩ tɸogü, cüüyapímena atibúreco maquë ɸsere páataneõwí. Teeré née, ɸse cɸtamɸtõri coperɸ cõãwí. Tee cɸtamɸtõre “Cõãmacü ññarãmena bayiró cúare” jĩdɸgaro tiia. ²⁰ Teeɸsere tiimacã wesapɸ cɸtamɸtõnowü. Cüã cɸtamɸtõrĩ, díi pairó witiwɸ. Tee díi caballoa wãmã decopɸ duatuwɸ. Wãmã decopɸ duarócõrõ õmayuyutiawɸ trescientos kilómetros yoaro.

Ángelea ññarõ tiitúadarigue

15 Yɸu ññawü sũcã. Apeyé merëã bauré bayiró ɸcãnerere ɸmɸãsepɸ ññawü. Siete ángelea ni-

†† Pecasãyemena: hoz.

—Jāmu, díamaarī sotoa duigó ũmúámena ñeeape wapatágo Cōāmacū wapa tiiádare maquērē ēñomá. ² Atibúreco macārā ōpārā coomena ñañarēre tiiya. Coo ñañarē tiiyémena atibúreco niirā cūmu mecūrā ti-iróbiro wáaaya, jīwī.

³ Yñu cānirípacari ññaróþre Espírítu quēērōþu ti-iróbiro ēñonemówī sūcā. Quēērōþu ángele yñu basocá manirōþu néewawi. Toopú sícōrē ññawū. Coo quiogú peti sotoapx pesawo. Cūū sōāgú níwī. Quiogú petiya ōþūþuþre pee Cōāmacūrē ñañarō peti wedesere wāme jóatunoriro níwū. Cūū siete dupupá, þuamóquēñe capesári cūowí. ⁴ Numió ñamu tiiróbiro sōā ñiisāñúrōcare, teero biiri bayiró sōārōrē sāñawō. Oro, ũtāþeri warapacáremena, “perla” warapacáremena mamonoriro níwō. Sicabapa oro bapa cūowó. Áþērāmena ñañarō ñeeapere tiibarapþre dadajāwū. Coo ũmúámena ñañarō ñeeaperecā toopú níwū.

⁵ Cooya diaróþre wāme jóatunoriro níwū: “Yñu Babilonia ũþutí Niirí Macā níā; Numiá ũmúārē ñeeape Wapatára Paco níā; Áþērāmena Ñañarō Ñeepera Paco níā”, jī jóatunoriro níwū. Teewāme “biiro jīdugaro tii” jīmasíña maniwū. ⁶ Coo Jesuré padeorá cūyere díamacū wederé wapa cūārē síādutírigo níwō. Cūā di-ari ññanemodugago, cūmugō síñinemódugago ti-iróbiro níwō.

Coore ñña, bayiró ññamanijōāwū. ⁷ Ángele yñu jīwī:

—¿Mñu tñomasírigari ññamanijōāgū? Numióye maquērē, teero biiri coo pesagúye maquērē mñurē masíri tiigúda. Coo pesagú quiogú peti siete dupupá, þuamóquēñe capesári cūogú níi. ⁸ Quiogú peti mñu ññarigx too sūgueropx niimiwírā; mecūtígārē maníi; ni-idityari copex mñāatigudx tii; pecameþx wáa, yapacutíjāgūdx níi. Teero tiinóadari sūguerore, atibúreco macārā quiogú petire “niimiwí; maníi; atigudx tii” jīrigx jeari ññarā, ññamanijōāādacua. Cūā Corderoy-arpūþx cūā wāmerē jóatunoña maníā. Atibúreco nūcāríþx tiipūþre catiré petihére cūoádara wāmerē jóatunoā.

⁹ Ateré tñomasíró booa. Siete dupupá siete ũtāyucx jīdugaro tii. Coo tee ũtāyucx sotoapx duiyo. Tee dupupára sūcā siete ōpārā jīdugaro tii. ¹⁰ Sicamo-queñerā ōpārā peticódiawa mée. Sícx dutii. Áþí maníi ména. Cūū atigx, péerogā dutigudaqui. ¹¹ Quiogú peti niimirigx, mecūtígā manigú, siete ōpārā siro macū níi. Cūū siete ōpārā menamacū niigúrā níi. Pecameþx wáa, yapacutíjāgūdx níi.

¹² Þuamóquēñe capesári mñu ññañrigue þuamóquēñerā ōpārā jīdugaro tii. Cūā dutiriya ména. Quiogú petimena ōpārā tiiróbiro dutiré ñee, sica hora dutiadacua. ¹³ Cūā sícāríbiro wācūādacua. Cūā dutirá niipacara, quiogú petire “mñu sícārā dutiya; ũsā mñu doca macārā níādacu” jīādacua. ¹⁴ Cūā Corderomena cāmerísíāādacua. Cūū niipetira ōpārā nemoró ũþutí macū niijígū, cūārē netōnūcājāgūdaqui. Cūūmena níādara Cōāmacū booríra, cūū beserira níi. Cōāmacūrē padeodúrira níi, jīwī.

¹⁵ Ángele jīñemowí yñu:

—Mñu numió díamaarī sotoapx duiiri ññañwū. Teemaarī “niipetire macārí macārā, niipetire þonarí macārā, niipetire dita macārā, niipetire wedesera níi-ya” jīdugaro tii. ¹⁶ Þuamóquēñerā ōpārā mñu ññañri-raqiogú petimena ññañgórē ññatutiadacua. Cooyere ēmapetijā, sutimanígō þuþári tiíadacua. Cooya ōþūþrē yaaadacua; cōāríré sóecōājāādacua. ¹⁷ Cōā-macū cūārē sícāríbiro wācūrí tiigúdaqui. Teero tiirá, cūā quiogú petire cūā sotoa macū ōþū sōnecoadacua. Cūāþe “ũsā boorómena teero tii” jī wācūmicua. Quiogú peti cūā ōþū niitugudaqui, tée Cōāmacū “biiro wāaadacu” jīrirobirora wáari siroþx. ¹⁸ Numió mñu ññañrigo “tiimacā ũþutí niirí macā” jīdugaro tii. Ti-imacā ōþū atibúreco macārā ōpārārē dutigú niigū-daqui, jīwī.

Babilonia petirigue

18 Too síro yñu ññawū sūcā. Áþí ángele ũmúáþerx níārigx diíatiwi. Cūū dutiré cūogú peti níwī. Cūū asibatéremena atibúreco bóebatejōāwū. ² Bayiró þuþurómena wedesewi:

—Babilonia ũþutí niimiri macā petijōāā. Petijōāā. Wātíā, minipōná booribasoca niiró posajōāā. Niipetira wñurā ũniré yaará niirí macā posajōāā; basocá cūā doorácā níi. ³ Tiimacā numió ññarō ñeeape wapatágo tiiróbiro ũgaripéanori macā níā.

Coomena niipetire dita macārā cūmu mecūrā ti-iróbiro wáawa.

Atibúreco macārā ōpārā coo weerirare padeojírā, ññarō ñeepera tiiróbiro níwā. Coo ũgaripéa netōnūcāgō, pee peti apeyé búri niiré wapatíāmajāwō.

Teero tiirá, niipetire dita macārā dúari basoca pee apeyé cūorá þuþáwa, jīwī.

⁴ Áþí ũmúáþerx niigú wedeseri tñowú: —Múā, yñu beserira niirā, tiimacārē witiya, múācā cūā tiiróbiro ññarēre tiirí.

Cūā tiiróbiro tiirá, ññarō tiinóbocu. ⁵ Cūā ññarē tiiré pairó peti þuþácu. Teero tiigú, Cōāmacū cūā ññarē tiirére aññurō masíi.

⁶ Tiimacā macārā áþērārē ññarē tiirigue wapa teero-ra cūārē ññarō tiicāméārō.

Áþērārē posari tiiróbirora þuarí nemoró posari ti-iaro. Bóaneō ññarō maniró nemoró cūārē ññarō tiiaro. ⁷ Tiimacā macārāþe “áþerā nemoró aññunetōnūcāā” jīñiwā.

Cūā teero jīrigue wapa cūā ññarō jīriro jeaturo bayiró þūñinorí tiiaro.

Cūā ũgaripéa netōnūcārā, noo booró apeyenórē wapatíāmajāwō. Cūā teero tiíamarique wapa cūā ññarō tiiró jeaturo bayiró booritari tiiaro.

Tiimacā macārā wācūyua: “ũsā atiditá ōþō tiiróbiro níā; wapewio tiiróbiro niiria; booritarijōāādacu”, jī wācūmiya.

⁸ Teero jĩiré wapa wăcũña maniró sicaburecora ate cűărē ñaňaré wáaadacu:

Basocá diajõãadacua; ãpěrá boorituaadacua; jhabóare wáaadacu.

Pecamemena sóecõãnoãdacu. Cõãmacũ marĩ Őpũ cűărē diamacũ wapa tiigũdu tutuanetõjõãgũ niĩ, jĩĩwĩ.

⁹ Atibúreco macārã õpārã tiimacã macārãmena cõãpõnarē weerirare padeowá. Cűã tiiróbiro ɣgaripéa netõncárã, noo booró apeyenórē wapatĩamajãwã.

Teero tiirã, tiimacã jũũ, õme buse nucũrĩ ñnarã, “ade, ade” jĩĩ, utiadacua. ¹⁰ “Marĩcārē ñaňarõ tiirĩ” jĩĩrã, yoaropũ ññaconucũãdacua. Biiro jĩĩãdacua:

—Ade, ade, Babilonia ɣpũtĩ niimiri macã, “petirĩcu” jĩĩmiwũ.

Wăcũña maniró cűã ñaňaré tiiré wapa wapa tiiré jeatoaa, jĩĩãdacua.

¹¹ Niipetire dita macārã dúari basoca cűãye apeyeré sãĩrã manirĩ ñnarã, tiimacārē utiadacua. “Ade, ade”, jĩĩãdacua. ¹² Cűã dúare noquē niimiyiro: Oromena tiiré, platamena tiiré, ɣtãperi wapapacãreperi, “perla” wapapacãreperi; teero biiri suti ãñurõ butiré, suti ñamu tiiróbiro sõã ñiisãñũre, suti “seda”, suti bayiró sõãrē; teero biiri niipetire yucũ sitiaãñũreyucũ, “marfilmena” tiiré, sawirigũmena tiiré, “broncemenã” tiiré, cõmeména tiiré, “mármolmena” tiiré; ¹³ teero biiri “canela” wãmecũtire, yaaré poari tiiré, sitiaãñũre busere, “mirra” wãmecũtire; teero biiri sĩĩpẽbiro bauré sitiaãñũre, vino, olivogũ dũca ɣse, harina ãñuré pã tiiré, trigo; caballoa wérecori niimiyiro. ãpěrá niimiyira: Wáicũra apeyé õmarã, oveja, caballoa, dutiapenori basocacã niimiyira. ¹⁴ Dúari basocã tiimacārē jĩĩãdacua:

—Műã bayiró maĩmirigue petijõãã.

Niipetire mũã ãñuré ɣomirigue ditijõãã.

Dee tii bũariadacu, jĩĩãdacua.

¹⁵ Teeré dúari basocã, tiimacãpũ pairó dúã wap-atãmiãrira yoaropũ pũtũãncããdacua, “marĩcārē ñaňarõ tiirĩ” jĩĩrã. Utirémēna ¹⁶ biiro jĩĩãdacua:

—Ade, ade, ɣpũtĩ niimiri macã ñaňanetõjõãrõ wáajãã.

Tiimacã sĩcõ numió suti ãñurõ butiré, ñamu tiiróbiro sõã ñiisãñũre, bayiró sõãrē sãñagõ tiiróbiro niimiãwũ.

Oro, ɣtãperi wapapacãremēna, “perla” wapapacãremēna mamonorigo tiiróbiro niimiãwũ.

¹⁷ Wăcũña maniró ate wapapacãre ditipetijõãã, jĩĩãdacua.

Niipetira doorépaũ waatũra, teepaũmenã wãanetõrã, teepaũpũ paderã, niipetira díã pairĩmaapũ wãarepaũre paderã yoaropũ pũtũãpasajeaadacua. ¹⁸ Tiimacã jũũ, õme buseri ñnarã, bayiró bũsũrómena jĩĩãdacua:

—Apemacã tiimacã tiiróbiro ɣpũtĩ niirĩ macã maniã, jĩĩãdacua.

¹⁹ Bayiró bóaneõre ãñorã, cűãye dupurãpũ ditare maapéoadacua. Uti, bayiró bũsũrómena jĩĩãdacua:

—Ade, ade, ɣpũtĩ niimiri macã ñaňanetõjõãrõ wáajãã.

Tiimacã maquē niyerumēna niipetira díã pairĩmaapũ wãarepaũ ɣsorã ãñurõ wapatãmiãwãrã.

Wăcũña maniró tiimacã ditijõãã, jĩĩãdacua.

²⁰ Műã ɣmũãsepũ niirãpe, tiimacārē cõãrĩ, ɣseniña.

Műã Cõãmacũrē padeorã, Jesús cűũyere wededutigũ beserira, teero biiri profetas, ɣseniña.

Tiimacã macārã mũãrē ñaňarõ netõrĩ tiiwã mée.

Cűã teero tiirigue wapa Cõãmacũ cűãrē ñaňaré wapa tiii sãa.

²¹ Sĩcũ ángele tutuagũ ɣtãquicare néemõcowi.

Oteréperi yaaréperi wãñiãrĩquica tiiróbiro bauwũ. Tiquire díã pairĩmaapũ déecõãñogũ, biiro jĩĩwĩ:

—Atiquiré déecõãñorõ tiiróbiro Babilonia ɣpũtĩ niimiri macã petijõããdacu.

Ññanemoricu sãa.

²² Tiimacãpũre búapũtẽre, basaré, peruri putiré, corneta bũsũrere ɣnonemóricu sãa.

Tiimacãpũre paderã ãñurõ menirã maniãdacua.

Tiimacãpũre oteréperi wãñiãrĩ bũsũrere ɣnonemóricu.

²³ Tiimacãpũre sĩãwócore maniãdacu.

Tiimacãpũre wãmosiãra ɣseni basapeorere ɣnonemóricu sãa.

Tiimacã macārã dúari basocã apeyé dita macārã nemoró dúamenirã niimiãwã.

Tiimacã macārã yáíwa oco sitarã tiirénomēna niipetire dita macārãrē jĩĩditowa, jĩĩwĩ.

²⁴ Tiimacã niipetira profetare, Cõãmacũrē padeorãre sĩãrĩgue wapa ɣnocũ. Teero biiri niipetira atibúreco macārãrē sĩãrĩgue wapa ɣnocũ.

19 Too síro yũ ɣowũ sũcã. Paũ ɣmũãsepũ niirã bayiró bũsũrómena wedeseri ɣowũ:

Cõãmacũrē ɣsenire ticoa.

Marĩyagũ Cõãmacũ marĩrē netõnégũ niĩ.

Niipetirere dutimasĩgũ, tutuanetõjõãgũ niĩ.

² Cűũ ñaňaré tiirãre wapa tiiré queoró niĩã; diamacũ niĩã.

Tiimacã sĩcõ numió ɣmũãrē ñeeape wapatãgo tiiróbiro wapa tiinóri macã pũtũãa.

Tiimacã ãpěramēna ñaňarõ ñeeapera tiiróbiro ɣgaripéanojĩrõ, niipetiro macārãrē ñaňowũ.

Cõãmacũ cűũrē padecoterare sĩãrē wapa tiimacārē ñaňarõ tiicãméwĩ, jĩĩwã.

³ Jĩĩnemowã sũcã:

—Cõãmacũrē ɣsenire ticoa. Tiimacã õme buserucujããdacu, jĩĩwã.

⁴ Veinticuatro bũtoã dutirã, bapari catirã Cõãmacũ tiipĩrõpũ duigũre padeorã, ñicãcoberimēna jeacũmuwã. Biiro jĩĩwã:

—Teerora wãaaro. Cõãmacũrē ɣsenire ticoa, jĩĩwã.

⁵ Tiipĩrõpũ sĩcũ wedesewionecori ɣowũ:

Marĩyagũ Cõãmacũrē ɣsenire ticoaro.

Niipetira Cõãmacũrē padecotera, quoníremēna

cűũrē ñnarã, búri niirã, ɣpũtĩ macārã teerora tiiarõ, jĩĩti.

Cordero wãmosiãdari bosebureco

⁶ Yũ ɣowũ sũcã. Paũ wedesera tiiróbiro ɣowũ. Oco pairó õmasãncõrõbiro bũsũwa. Bũpo bayiró páaro tiiróbiro bũsũwa. Biiro jĩĩwã:

Cõãmacũrē ɣsenire ticoa.

Cõãmacũ marĩ Őpũ tutuanetõjõãgũ dutinũcãĩ.

⁷ ɣsenico. Bayiró ɣsenirã niico.

Cōāmacūrē “āñunetōjōāī” jīī, ʰsenire ticoco. Cordero cūūrē padeorámēna niinɛcāādari bʱereco jeatoaa.

Cūūrē padeorá cūū nʱemo niigōdo tiiróbiro niīya. Nʱemo niigōdo coo basiro āñurō quēnoárigopʱ niico. Cūā coo tiiróbiro quēnoárirapʱ niīya.

⁸ Cūā suti butiré, jūīrīmanírē, bayiró asiyárere sāānoárirā niīya, jīīwā.

Suti butiré “Cōāmacūrē padeorá āñurō tiiré niīā” jīīdʱgaro tiia.

⁹ Ángele yʱuere jīīwī:

—Ateré jóaya: “Cordero cūū wāmosiari bosebʱereco niirīpʱ cūū boocórirā ʰseniādacua”, jīīwī.

Cūū yʱuere jīīnemowī:

—Tee Cōāmacū wedesere diamacū niīā.

¹⁰ Ángele teero jīīrī tʱogú, cūūrē padeogú, cūū pʱto ñicācoberimēna jeacūmumiwū. Yʱu teero tiirí, yʱuere jīīwī:

—Teeré tiirijāña. Yʱucā Cōāmacūrē padecotegʱra niīā. Mʱu tiiróbirora, mʱuya wedera Jesuyére wederá tiiróbirora niīā. Cōāmacū dícre ñicācoberimēna jeacūmu, padeoyá, jīīwī.

Espíritu Santo profetare masírī tiiyígʱ. Tee masírē ticorémēna wedeyira. Teerora Jesuyére wederácā Espíritu Santo masírē ticorémēna wedecua.

Caballo butigú sotoapʱ pesagúye queti

¹¹ Yʱu iñawū sūcā. ʱmʱáse tusuri iñawū. Caballo butigú bauánɛcājeawi. Cūū sotoapʱ sícʱ pesawī. Cūūrēna “wasoró maniró Cōāmacūyere diamacū wederucʱpʱ” jīīya. Cūū ñañaré tiiráre diamacū wapa tiiquí. Cāmerísīāgʱ wáagʱ, diamacū tiigú niī. ¹² Cūū capeari pecame jūūrípōnabiro niiwū. Cūūya dupupʱere pee pesaré betori pesawʱ. Sicawāme jóature cʱowī. Tiwāmerē cūū dícre masī. ¹³ Sutiró díi púuarire sāñawī. Cūū wāmecʱtiwī Cōāmacū Wācūrēre Wedegú. ¹⁴ Surara ʱmʱáse macārā cūūrē nʱnʱwā. Cūā suti butiré jūīrīmanírere sāñawā. Cūā caballoa butirá sotoapʱ pesawa. ¹⁵ Cūūya ʱseropʱ espada pʱaníñape asoyóaripī súuwitiwʱ. Tiipīmenā niipetire dita macārāre netōnɛcágʱdaqui. Tutuaromēna dutigʱdaqui. Cūū cūārē ʱsegʱdɛcare cʱtamʱtōrō tiiróbiro wapa tiigʱdaqui. Cūū teero tiigú, Cōāmacū tutuanetōjōāgʱ cūāmenā bayiró cúare ēñogʱdaqui. ¹⁶ Cūūya sutirópʱ, cūūya ʱsebetópʱ wāme jóatunowū. “NIIPETIRA ŌPĀRĀ NEMORŌ ʱPHTÍ MACŪ”, jīī jóatunore tusawʱ.

¹⁷ Yʱu iñawū sūcā. Sícʱ ángele muīpū bʱereco macūrʱere nucūgʱrē iñawū. Cūū niipetira ʱmʱásepʱ wʱrāre bayiró bʱsʱrómēna wedewi:

—Neaña, Cōāmacū mʱārē bōseyaadarere quēnobosárere yaaadara. ¹⁸ Ōpārāyē diiré, surarare dutirāye diiré, tutuaraye diiré, caballoaye diiré, cūā sotoapʱ pesarāye diiré, niipetiraye diiré yaaadacu; dutiapenori basoca, dutiapenoña manirā, bʱri niirā, ʱpʱtí macārāye diiré yaaadacu, jīīwī.

¹⁹ Yʱu iñawū sūcā. Quiogú peti, atibúreco macārā ōpārā, cūāyara surara neāwā. Cūā neārā, “jāmʱ,

cāmerísīāco” jīīwā. Teero tiirā, caballo sotoapʱ pesagúmenā, cūūyara suraramēna cāmerísīārā wáamiwā.

²⁰ Caballo sotoapʱ pesagúpe quiogú petire ñeewī. Cūūmenā “Cōāmacū tiimasírere tiimasīā yʱucā” jīīditorigʱcārē ñeewī. Cūū quiogú peti iñacoropʱ tiieñowī. Teemēna niipetira quiogú petire queorere jóatunorirare cūūrē weerigʱere padeorāre jīīditowi. Cūā pʱarā catirāra pecametaropʱ cōāñoonowā. Tiitaro “azufre” wāmecʱtire ʱpe tiiróbiro sipirémēna jūūā. ²¹ Āpērā cūā menamacārāpere caballo sotoapʱ pesagúra sīāpetijāwī cūūya ʱseropʱ súuwitiripīmenā. Teero sīāpetiari siro, niipetira wʱrā cūāye diiré yaa, yapinetōjōāwā.

Mil cūmarī Jesús dutiadare

20 Yʱu iñawū sūcā. Sícʱ ángele ʱmʱásepʱ niirigʱu diiātiwi. Cūū niiditidari cope macā sawire, teero biiri pairída cōmedaré cʱowī. ² Cūū pīnocare ñeewī. Cūū sicato atibúreco tiirí siro macū “pīno” jīīnorigʱ niī. Cūū wātīrē dutigú, Satanás niī. Cūūrē cōmedamēna mil cūmarī siatúcūwī. ³ Cūūrē niiditidari copepʱ cōadiocowi. Cōādiocowi siro, tiicope soperé sawimēna bi-ajāwī. Mil cūmarī basocāre jīīditorijāārō jīīgʱ, teero tiwī. Too síro jōānógʱdʱ niigʱ tiii. Yoari mee jōānorigʱ niigʱdaqui.

⁴ Yʱu iñawū sūcā. Ōpārā duirépīrīpʱ duirāre iñawū. Cōāmacū cūārē diamacū besemasírere ticowi. Āpērārē iñawū. Cūā Cōāmacūye queti, Jesuyére wederá niiyira; cūā quiogú peti, cūū weerigʱere padeoríyira; cūū queorere cūāye diapóaripʱ, cūāye wāmorípʱ jóatudutiriyira. Teewapa cūāye dupupáre páatanoyira. Teero tiirā, cūā diarirapʱ niipacara, masārira niwā. Cūā masāri siro, Cristomēna mil cūmarī basocāre dutiwa. ⁵ Teero tiinórirā niijīrā, āpērā diarira sʱguero masāshʱgʱtoaadacua. (Āpērā diarirapeja masāmʱāriwā mēna. Dupupáre páatanorira mil cūmarī ōpārā niirā siro, masāmʱāwā.) ⁶ Diarira masāshʱguerira ñañaré manirā niīya; ʱseniya. Cūā dianemoricua; pecamepʱ wáaricua. Cūā paiā niīadacua, Cōāmacūyere, Cristoyere padeadara. Cūā mil cūmarī Cristomēna dutiadacua.

Satanás ditinetōjōārigʱe

⁷ Mil cūmarī netōāri siro, tiicopepʱ siatúcūnorigʱ Satanārē jōā, pāōwioneconogʱdaqui. ⁸ Cūū niipetirópʱ niipetire dita macārāre jīīditogʱ wáagʱdaqui. Gog, Magog wāmecʱtiri macā macārācārē teerora tiigʱdaqui. Cūāmenā sʱo, cāmerísīāgʱda jīīgʱ, néogʱdaqui. Cūā pʱ niīadacua ditatupari pairímaa día wesa maquē tiiróbiro.

⁹ Cūā niipetiro tiiditapʱere jeaadacua. Cōāmacūrē padeorā niirópʱ, cūū maírī macārē niisodeaadacua. Cōāmacūpe pecame ticodiocogʱdaqui, niisodearare sóeditiojāgʱda jīīgʱ. Niipetira sóeditioñadacua.

¹⁰ Wātīrē dutigú cūārē jīīditorigʱ pecametaropʱ cōadiocogʱdaqui. Tiitaropʱ azufre jūūā. Toorú quiogú peti, “Cōāmacū tiimasírere tiimasīā yʱucā” jīīditorigʱcā

cõãdioconowã. Toopú búrecori, ñamirí ñañarõ netõrucúadacua.

Butirípĩrõpũ duigú ñañaré tiirírare wapa tiirígue

¹¹ Yũũ ññawũ sũcã. Ōpũ duirípĩrõ pairípĩrõ butirípĩrõrẽ ññawũ. Tiirípĩrõpũ duigúre ññawũ. Cũũ ññacoropũre atibúreco, ñmũãse ditijõãwũ. Baunemóriwũ sãa. ¹² Diarira tiirípĩrõ díamacũpũ nucũrĩ ññawũ. Cũã ñpũtĩ macãrã, búri niirã niiwã. Cũã too nucũrĩ, jóaturepũrĩrẽ pãõwĩ. Apepú catiré petihére cõorã wãmerẽ jóaturipũcãrẽ pãõwĩ. Diarira tiirígue teepũrĩpũ jóatunowũ. Teepũrĩpũ jóariguere buetoagũ, cũãrẽ wapa tiiwĩ. ¹³ Día pairímaapũ diarira tiirípĩrõ pũtopũ jeawa. Diarira yeeripũna niirõpũ niimiracã toopũra jeawa. Cũãcõrõ cũã tiiríguere buegũ, cũãrẽ wapa tiiwĩ. ¹⁴ Diarira yeeripũna niirõ cõãdioconowũ pecametaropũ. Tiitaropũ cõãrẽ dianemojõãre niia. ¹⁵ Sĩcũ cũũ wãmerẽ catiré petihére cõorã wãmerẽ jóaturipũpũ jóatunoña manigũno tiitaropũ cõãdioconowĩ.

Mama ñmũãse, mama dita wasorígue

21 Yũũ ññawũ sũcã. Mama ñmũãse, mama dita ññawũ. Niisũgueri ñmũãse, niisũgueri dita ditipetijõãwũ; día pairímaacã teerora. ² Ōmũãse Cõãmacũ pũtopũ Mama Jerusalén ñañaré manirí macãrẽ diiatiri ññawũ. Ññurõ quẽnoãri macã niiwũ. Sĩcõ numiõ wãmosiagodo manũrẽ ññurõ tũsaaro jĩgõ, quẽnoãri-go tiiróbiro niiwũ. ³ Tiirípĩrõpũ sĩcũ bayiró bũsũrómena wedesewionecori tũowũ:

—Jãã, tũoyã: Mecũãmena Cõãmacũ basocãmena niĩ. Cũãmena niirucujãgũdaqui. Cũã cũũyara niĩadacua. Cõãmacũ basirora cũãmena niigũdaqui. Cũũ cũãyagũ Cõãmacũ niigũdaqui. ⁴ Cũã yaco ocoré cosegũdaqui. Dianemorica sãa. Bóaneõre, utiré, pũniré maniãdacu. Niipetire niisũgueriguere petijõãã, jĩwĩ.

⁵ Tiirípĩrõpũ duigú jĩwĩ:

—Jãã, tũoyã: Yũũ niipetire mama dícu tiia, jĩwĩ.

Apeyé jĩñemowĩ:

—Yũũ wedesere padeoréno niia; diamacũ niia. Teero tiigú, jóaya, jĩwĩ.

⁶ Too siro yũũre wedewi:

—Niipetire túajeanoã. Yũũrã niisũguegũ, niitugũ niia. Yũũre bayiró maĩrã oco sĩnidũgãra tiiróbiro niĩya. Teero tiigú, yũũ oco tĩãgũ tiiróbiro cũãrẽ catiré petihére teerora ticojãgũda. ⁷ Ññurõ padeó cãmewitiranoré niipetire yũũ “ticoğũda” jĩriguere ñeeãdacua. Yũũ cũãyagũ Cõãmacũ niigũdacu; cũã yũũ põna niĩadacua. ⁸ Cui yũũre padeodũrano, padeodũgãherano, ñañanetõjõãrere tiirãno, basocã sĩãrãno, ãpẽrãmẽna ñañarõ ñeeaperano, yáíwa oco sitarã jĩditoremena tiiré tiirãno, weerirare padeorãno, niipetira jĩditorepirano pecametaropũ wãaadacua. Tiitaropũ azufre ñpẽ tiiróbiro sipirẽmena jũũã. Toopú wãare dianemojõãre niia, jĩwĩ.

Mama Jerusalén

⁹ Sĩcũ ángele siete oro bapari cõorãra menamacũ atiwi. Teebaparipũra too sũgueropũ siete ñañaré tiitúriguere posecũtĩwũ. Cũũ yũũre jĩwĩ:

—Jãmũ, Cordero numo niigõdore mũũrẽ ññomã, jĩwĩ.

¹⁰ Yũũ cãniripacari ññarõpũre Espiritu quẽẽrõpũ tiiróbiro yũũre ññonemowĩ sũcã. Quẽẽrõpũ ángele yũũre ñtãgũ pairigũ ñmũãrigũpũ néewawi. Jerusalén ñañaré manirí macãrẽ ñmũãserũ ññowĩ. Tiimacã Cõãmacũ pũtopũ diiatiro tiiwũ. ¹¹ Cõãmacũ asibatẽmena bayiró asibatẽwũ. Tiimacã wapapacãripe tiiróbiro asibatẽwũ. Ōtãpe “jaspe” tiiróbiro ocosusúwũ. ¹² Tiimacã wesare pairí sãnirõ ñmũãri sãnirõ niisodeawũ. Tiisãnirõpũ doce soperi niiwũ. Teesopericõrõ sĩcũ ángele nucũwĩ. Teesoperipũ wãme jóaturiguere tusawũ. Teewãme Israelya põna macãrã doce põnarĩ macãrã wãme niiwũ. ¹³ Tiisãnirõpũre muĩpũ mũãatirope itiasope niiwũ; muĩpũ sããwarope itiasope niiwũ; nortepe itiasope niiwũ; surpe itiasope niiwũ. ¹⁴ Ōtãquiri docequiri sotoapũ tiimacã macã sãnirõ tiinóriro niiwũ. Teequiricõrõ doce Jesucristo cũũyere wededutigũ beserira wãme jóaturiguere tusawũ.

¹⁵ Yũũmena wedesegũ sicagũ orogũre cõowĩ. Tiigũmẽna tiimacãrẽ, teesoperire, tiisãnirõrẽ queogũdũ tiiwĩ. ¹⁶ Tiimacã sĩcãrĩbiro yoa, sĩcãrĩbiro esawũ. Ángele tiigũmẽna tiimacãrẽ queowĩ. Dos mil doscientos kilómetros niiwũ. Yoaro, esaró, ñmũãrõcã nocõrõã niiwũ. ¹⁷ Tiisãnirõrẽ queowĩ. Sesenta y cuatro metros niiwũ. Basocã queoróbiro queowĩ.

¹⁸ Tiisãnirõ “jaspemena” tiirí sãnirõ niiwũ. Tiimacã oromena tiirí macã niiwũ. Oro jũrĩmanire, bídrũ sipioãriro tiiróbiro niiwũ. ¹⁹ Tiisãnirõrẽ tuuñerequiri niipetire wapapacãrequirimena mamonoriguere niiwũ. Niisũgueriqui “jaspe” niiwũ. Too síro macãqui “zafiro”, too síro macãqui “ágata”, too síro macãqui “esmeralda”, ²⁰ too síro macãqui “ónice”, too síro macãqui “coralina”, too síro macãqui “crisólito”, too síro macãqui “berilo”, too síro macãqui “topacio”, too síro macãqui “crisoprasa”, too síro macãqui “jacinto”, too síro macãqui “amatista” niiwũ. ²¹ Doce sopepãmarĩ perlapãmarĩ niiwũ. Sopepãmarĩcõrõ sicape perlapemena tiiré niiwũ. Macã deco niwarima oroma niiwũ. Bídrũbiro ocosusúrima niiwũ.

²² Tiimacãpũre Cõãmacũwiire ññariwũ. Cõãmacũ marĩ Ōpũ tutuanetõjõãgũrã, Corderora Cõãmacũwii niijãrã tiiwã. ²³ Tiimacãpũre muĩpũ búreco macũ, ñami macũ bóerere boorĩcu. Cõãmacũ bóbatecoremena bóerucua. Cordero tiimacã sĩãwócoriga niĩ. ²⁴ Toopũre niipetire dita macãrã tiimacã bóeremena ññurõ niĩadacua. Atibúreco macãrã õpãrã niimirira cũã dutiri, cũãrẽ padeoríguere ñsenipeoadara néesãwaadacua.

²⁵ Búrecore tiimacã maquẽ soperĩ tusurucujããdacu. Ñami maniãdacu. ²⁶ Niipetire dita macãrã ãpẽrã cũãrẽ padeoríguere ñsenipeoadara néesãwaadacua.

²⁷ Toopú sĩcãrĩ ñañaréno néesãwanoña maniãdacu.

Ñañaré tiirã, jĩditorepira sããwaricua. Corderoyapũ

catiré petihére сѡорá wămerē jóatunorira díсѡ sǎáwaaдacua.

22 Cǎŭ yǎre díare ēñowí. Tee oco catiré petihére ticoa. Bayiró ocosusúrimaa niwǎ. Tiimaá Cǎmacǎ, Corderoyapírǒpǎ witiatiwǎ. ² Tiimacǎ decopǎ ǎpǎtí macǎma dǎpomena wáarima niwǎ. Tiimá deco tii día ũmayucowǎ. Tiimaá pǎaníñapǎra yucǎgǎ catiré ticorígǎ wiiríro niwǎ. Sicacǎmarē docecǒrǒ díсѡ dǎcacǎtiwǎ. Muípurǎcǒrǒ dǎcacǎtiwǎ. Tiigǎ maquē pǎŭ niipetire dita macǎrǎrē ǎcotire niwǎ. ³ Toopǎre basocǎ “ñañarǒ wáaaro” jírē maniǎdacu. Tiipírǒ toopǎ niǎdacu. Tiipírǒ Cǎmacǎyapírǒ, teero biiri Corderoyapírǒ niǎ. Cǎŭrē padecotera cǎŭrē padeoǎdacu. ⁴ Cǎŭrē tñarucujǎǎdacu. Cǎŭye diapóaripǎ cǎŭ wămerē сѡoǎdacu. ⁵ Nami maniǎdacu. Toopǎ niirǎ sǎwócoriga bóerere booriadacu. Muípurǎ bóerere booriadacu. Cǎmacǎ marí Őpǎ cǎŭrē bóebatecogǎdaqui. Toopǎ niirǎ Cǎmacǎmena dutirucuaдacu.

Jesucristo máata pǎtǎatigǎdaqui

⁶ Cǎŭ yǎre jírǎwí:

—Tee wedesere padeoréno niǎ; diamacǎ niǎ. Marí Őpǎ Cǎmacǎ cǎŭyara profetare wǎcǎrē ticogǎra ángelere ticocowi, cǎŭrē padecoterare máata too síropǎ wáaadarere ēñodutígǎ, jírǎwí.

⁷ —Tǎoyá múǎ: ¡Máata pǎtǎawagǎda! Teero jírǎguere padeoráno, teero biiri atipǎ jóariguere bue, padeoráno ǎseniǎdacu, jírǎwí.

⁸ Yǎ Juan teeré tǎowǎ; tñawǎ. Tǎo, tñatoagǎ, ángele yǎre teeré ēñoǎrígǎ pǎto tñicǎcoberimena jeacǎmumiwǎ, cǎŭrē padeogǎdǎ. ⁹ Cǎŭre yǎre jírǎwí:

—Teeré tiirǎñǎ. Yǎcǎ Cǎmacǎrē padecotegǎra niǎ. Mǎ mǎyǎ wedera profetas tiiróbiro niǎ. Niipetira atipǎ jóariguere bue, padeorǎ tiiróbirora niǎ. Cǎmacǎ díсѡre jeacǎmu, padeoyǎ, jírǎwí.

¹⁰ Cǎŭ yǎre jírǎnemowí:

—Atipǎ jóariguere “biiro wáaadacu” jírǎ mǎ jóarigue queoró wáaadare péero dǎsaa. Teero tiigǎ, atipǎ mǎ jóariguere yǎyíoropǎ сѡorǎñǎ. ¹¹ Ápǎrǎrē ñañarǒ ti-

igǎno teero ñañarǒ tiitérǎñǎ. Ñañanetǒjǎǎgǎcǎ teerora tiirucujǎǎrǒ sǎa. Basocǎ áñugǎpe áñurē tiiáro. Cǎmacǎ booró tiigǎ teeré tiirucujǎǎrǒ cǎŭcǎ, jírǎwí.

¹² —Tǎoyá: ¡Máata pǎtǎawagǎda! Yǎ basocǎre wap-atírere сѡoa. Cǎcǒrǒrē cǎŭ tiirécǒrǒ wapa ticogǎda.

¹³ Yǎrá niisǎguegǎ, niitugǎ niǎ, jírǎwí.

¹⁴ Suti coseríra tiiróbiro niíya basocǎ cǎŭ ñañaré tiiriguere acabónorira. Cǎŭ ǎseniǎdacu. Catiré ticorígǎ dǎcare yaamasǎdacu. Atimacǎ maquē soperipǎ sǎáwamasǎdacu. ¹⁵ Ápǎrǎpéja ñañarǎ niirirapeja soperǎ pǎtǎadacu. Cǎŭ niíya: Yáíwa oco sitarǎ jírǎditoremena tiiráno, ápǎrǎména ñañarǒ ñeapera, basocǎ sǎrǎ, weerirare padeorǎ, niipetira jírǎditore jírǎsenirǎ niíya.

¹⁶ —Yǎ Jesús ticocoawǎ yáagǎ ángelere. Cǎŭrē tee quetire wededutiawǎ. Yǎre padeoré pǎnarí macǎrǎ teeré tǎoáro. Yǎ David pǎrǎmi niinǎsegǎ niǎ. Ñocǎwǎ bóeriga áñurǒ bóero tiiróbiro niigǎ niǎ, jírǎwí.

¹⁷ Cǎŭ teero jírǎri siro, Espírítu Santo, teero biiri Jesuré padeorǎ: —Pǎtǎatiya, jírǎwǎ.

Atipǎ jóariguere tǎorǎnocǎ “pǎtǎatiya sǎa” jírǎrǒ.

Cǎmacǎ pǎtopǎ wáadǎgara oco sǎnidǎgara tiiróbiro niíya. Cǎŭ oco catiré petihére ticorére sǎnidǎgara atiaro wapatíro manirǒ.

¹⁸ Niipetira atipǎ jóariguere tǎorǎre wedegǎda: Atipǎ jóariguere jóanemorǎnorē ñañarǒ wáaadacu. Cǎmacǎ atipǎ “ñañaré wáaadacu” jírǎ jóariguere cǎŭrē nemosǎñúrǒ tiigǎdaqui. ¹⁹ Atipǎ jóariguere néedǎoranorē Cǎmacǎ atipǎ áñurǒ tiídare jóanoriguere ticoriqui: Yucǎgǎ catiré petihére ticorígǎ dǎcare ticoriqui; tiimacǎ ñañaré manirí macǎpǎ “sǎáatiya” jírǎriqui.

²⁰ Atipǎ jóari tiirígǎ jírǎ:

—Teerora niǎ. Máata pǎtǎawagǎda, jírǎ.

Teerora tiiáro. ¡Pǎtǎatiya, Őpǎ Jesús!

²¹ Marí Őpǎ Jesús múǎ niipetirare áñurē ticoaro. Nocǒrǒrǎ niǎ.

Juan